

श्री प्रतिक्रमणसूत्र

तथा

नवस्मरण अने देववंदनादि जाण्यत्रय.

अर्थसहित.

अने चैत्यवंदन, श्लोक स्तवन, सद्यायादि युक्त.

आ ग्रंथ

समस्त जैनबंधुंने प्रतिदिन अवश्य उपयोगी

जाणी तेने यथामति संशोधन करीने

श्रावक जीमसिंह माणकें

श्रीमोहमयी पत्तन मध्ये

निर्णयसागरनामक मुद्रायंत्रमां मुद्रित कराव्यो छे.

संवत् १९४४ ना ज्येष्ठ शुक्र पंचमी. सन १८८८.

आ पुस्तकनो सर्व प्रकारनो हक्क सन १८६७ ना आक्ट मुजब मालिकें पोताने

स्वाधीन राख्यो छे. माटे धर्णीनी रजा शिवाय बीजा कोइयें छापवो नही.

પ્રસ્તાવના.

આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે ષડાવશ્યકરૂપ છે, તેમાં પ્રથમ સામાયિક, બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, ત્રીજું વંદનક, ચોથું પ્રતિક્રમણ, પાંચમો કાયોત્સર્ગ અને ઠહું પ્રત્યાખ્યાન, એ ઠ પ્રકારની આવશ્યકક્રિયાલક્ષણનું કારિતાકરણ છે, તે વિશેષે કરી ગૃહસ્થાશ્રમીનો ધર્મ છે. તિહાં સંધ્યાકાલને વિષે જિ નપૂજનાનંતર શ્રાવક જે છે, તે સાધુની, પાસેં અથવા પોષધશાલાને વિષે જણને પ્રતિક્રમણ કરે, એ પ્રતિક્રમણ શબ્દ, આવશ્યકવિશેષવાચી છે, તો પણ આહીં સામાન્યતાયેં કરી ષડ્વિધ આવશ્યક ક્રિયાને વિષે રૂઢ છે. તે ઠ આવશ્યકમધ્યેં પહેલું સામાયિક જે છે, તે આર્તરોડધ્યાનપરિહાર રૂપ ધર્મ ધ્યાનકરણેં કરી શત્રુ, મિત્ર, પાષાણ તથા કાંચનાદિકને વિષે સમ જાવરૂપ છે, માટે પ્રારંભમાં કહ્યું છે, બીજો ચતુર્વિંશતિ સ્તવ, એટલે ચોવીશ તીર્થીકરનાં નામકીર્તનપૂર્વક ગુણકીર્તન તેનું કાયોત્સર્ગને વિષે મનમાં અનુધ્યાન હોય છે માટે તેને બીજું કહ્યું છે. ત્રીજું વંદનક એટલે વાંદવા યોગ્ય એવા ધર્માચાર્યને પચ્ચીશ આવશ્યકેં વિશુદ્ધ, બત્રીશ દોષ રહિત નમસ્કાર કરવો, તે પણ યુક્તજ છે. ચોથું પ્રતિક્રમણ તે શુજયોગયકી અશુજયોગને વિષે ગમન કરનારને ફરી પાતું શુજયોગમાંજ ક્રમણ કરવું, તેને પ્રતિક્રમણ કહીયેં, એટલે મોક્ષ ફલ આપનારા એવા શુજયોગને વિષે નિઃશલ્ય થવું તેને પ્રતિક્રમણ કહીયેં. તિહાં મિશ્યાત્વ થવાથી તથા અસંયમ થવાથી તથા કષાય થવાથી અશુજ યોગ થાય, તે અશુજયોગના વિઘ્નેદને માટે જે નિંદાદારેં કરીને અશુજયોગનિવૃત્તિરૂપ પડિક્કમણું કરવું, તે અતીત કાલ વિષયિક પડિક્કમણું જાણવું, તથા સંવરદારેં કરીને વર્તમાન કાલ વિષયિક પડિક્કમણું જાણવું અને અનાગતકાલ વિષયિક પડિક્કમણું પણ સંવરદારેં કરીને છે, માટે તેમાં પણ દોષ નથી. એ રીતેં ત્રિકાલ વિષયિક પ્રતિક્રમણ સિદ્ધ થાય છે, એ પ્રતિક્રમણવિધિ કોડ સ્થાનકેં રૂઢી, કોડ સ્થાનકેં ષડાવશ્યક ક્રિયામાં ઘટમાન છે, તે પ્રતિક્રમણ, પાંચ પ્રકારેં છે, તેમાં. એક દૈવસિક, બીજું રાત્રિક, ત્રીજું પાદ્મિક, ચોથું ચાતુર્માસિક અને પાંચમું સાંવત્સરિક છે. તે પાંચ પ્રકારના પ્રતિક્રમણનો વિધિ યથાવકાશ

આ પુસ્તકમાં દાखल કયો છે, પરંતુ વરોષવિધિ જિઙ્ઘાસુજનોયેં પ્રતિક્રમણ હેતુગર્જાદિક, અન્ય ગ્રંથોયકી જાણી લેવું.

હવે એ પ્રતિક્રમણ રૂપ જે ષડાવશ્યક છે, તે દિવસ દિવસ પ્રત્યેં ઝનય કાલને વિષે શ્રાવકેં કરવું અને વલી નડક પ્રાણીયેં તો અન્યાસને અર્થેં પણ કરવું. પરંતુ એવી રીતની આશંકાઝ કરવી નહીં કે “ જેણેં કોઈ પણ વ્રત અંગીકાર કર્યું નથી એવા નડક જીવને વ્રતના અતિ ચારોનો અસંજવ છે, તેમ ઢતાં પણ તેની શુદ્ધિરૂપ પ્રતિક્રમણ કરવું, તે તેને અનુચિત છે? અથવા તેને તે પ્રતિક્રમણના પાઠનો ઝચ્ચાર કરવો પણ યોગ્ય નથી, તથા જેને વ્રતોના અતિચારો લાગતા નથી, એવા ન ડક જીવો જો અતિચાર વિના પણ પાઠનો ઝચ્ચાર કરે, અથવા પ્રતિક્રમણ પણ કરે, તો તેને સાધુના પંચ મહાવ્રતોના અતિચારનો ઝચ્ચાર કરવાનો પણ પ્રસંગ થાશે? ” એવી એવી શંકાઝ કરવી નહીં. કારણ કે જેમ કોઈ નડક જીવને જૈનમાર્ગમાં પ્રવેશ કરાવવાને અર્થેં લીલાનાં વિધાન કરાવીયેં હૈયેં, તેની પેઠેં નડક જીવને પ્રતિક્રમણ કરવું પણ યુક્તજ છે, જો પણ તે નડક જીવેં કોઈ વ્રત અંગીકાર કર્યું નથી તો પણ તેવા જીવને તે વ્રત કરવાનું અશ્રદ્ધાનાદિક પણું તો પૂર્વેં હેંજ તેથી તેને તે વ્રતોના અતિચારોનો ઝચ્ચાર કરવા થકી અશ્રદ્ધાના વિપરીત પ્રરૂપણાદિક વિષયનું પ્રતિક્રમણ કરવું, તેતો તેણે અંગીકારેલું જ છે. તે વિષે આજ પુસ્તકના (૧૫૫) મા પેચમાં પડિસિદ્ધાણં કરણેં ઇત્યાદિવંદિતાસૂત્રની અડતાલીશમી ગાથાનો અર્થ જોઈ લેવો, અને તે માટેજ શ્રાવકની અગીયાર પ્રતિમા તથા સાધુની બાર પ્રતિમા જેણે અંગીકાર કરેલી નથી, એવા સાધુ મુનિરાજ પણ પ્રતિક્રમણ કરતાં “ ઇગાર સહિં ઝવાસગપડિમાહિં, બારસહિં નિસ્કુપડિમાહિં ” એવી રીતનો પાઠ જણે છે, પરંતુ તે પ્રતિમા તે સાધુયેં કાંઈ અંગીકાર કરેલી હોતી નથી, તેથી તેના અતિચારોનો અસંજવ ઢતાં પણ તેનો પાઠ જણે છે. તેમ નડકને પણ વ્રતના અતિચારનો અસંજવ ઢતાં પણ તેનો પાઠ જણવામાં અસંબંધપણું કાંહિ નથી, કારણ કે જગવાનેં પણ એક વ્રતના અંશને અંગીકાર કરનાર શ્રાવકથી માંમીને સંપૂર્ણ બાર વ્રત પર્યંતને અંગીકાર કરનારા શ્રાવકોને વાસ્તે એકજ પ્રકારનું પ્રતિક્રમણ કહેલું છે, પરંતુ પ્રત્યેક વ્રત લાલને લા

સ્તે જૂઠું જૂઠું પ્રતિક્રમણસૂત્ર બાંધેલું નથી, અને જો નડક જીવને પ્રતિક્રમણ કરવાની શ્રુતિ આજ્ઞા ન હોત તો જૂઠું જૂઠું એકાદિક વ્રતોના ધારક શ્રાવકોને માટે પણ જૂઠું જૂઠું પ્રતિક્રમણ કરવાં જોતાં હતાં, પરંતુ તેતો કયાં દેખાતાં નથી. પ્રતિક્રમણ સૂત્ર તો માત્ર સાધુ અને શ્રાવક એ બે આશ્રયીજ છે, તે પણ એટલા વાસ્તે જૂઠું છે, કે અણુવ્રત વાલા સાધુને જે વાતની મનાઈ કરેલી છે, તેવી વાતોનું જે શ્રાવકે આચરણ કરવું, તેનો પ્રપંચ કહેવા સારુ શ્રાવકનું પ્રતિક્રમણ જૂઠું છે, તેથી તે વિશેષે કરી શ્રાવકને ઘણું ઉપયોગમાં આવે તેવું છે તે માટે શ્રાવકના પ્રતિક્રમણે કરીનેજ શ્રાવક પ્રતિક્રમણ કરે છે, અહીંયાં ઘણા હેતુ તથા દૃષ્ટાંતો છે, પરંતુ પ્રસ્તાવનાના વિસ્તારનયથી અધિક વિલેખન કહ્યું નથી, માટે કોઈ પણ પ્રકારની આશંકા કયા વિના નડક જીવે પણ ષડાવશ્યક રૂપ પ્રતિક્રમણ, પ્રતિદિવસ ઝનય કાળે અવશ્ય કરવું; એજ મહાનંદનો હેતુ છે. કિં બહુ વિલેખનેન.

વિજ્ઞાપના.

આ પંચપ્રતિક્રમણ સૂત્ર નામક પુસ્તકની ત્રીજી આવૃત્તિ ઠાપી પ્રસિદ્ધતામાં મૂકતાં સર્વ સજ્જન વિદ્વજ્ઞનોની સમદ્ધ હું સવિનય પ્રાર્થના કરું છું કે, આ તૃતીયાવૃત્તિમાં યદ્યપિ નવી પ્રસ્તાવના લખવાની જરૂર હતી, તથાપિ પ્રસ્તાવનામાં જે કાંઈ ઠ અવશ્યકનું સામાન્યથી સ્વરૂપ દર્શાવવું જોઈયે, તેટલું સ્વરૂપ પ્રથમની પ્રસ્તાવનામાંજ દર્શાવેલું હોવાથી ફરી નવીન પ્રસ્તાવના ન લખતાં પૂર્વનીજ કાયમ રાખીને જે કાંઈ ન્યૂનાધિક લખવાની જરૂર છે, તે આહીં વિજ્ઞાપનામાંજ લખું છું.

ત્રીજી આવૃત્તિમાં જે જે સૂત્રાં અર્થ સહિત ઠાપેલાં હતાં, તે સર્વ સૂત્રાં અર્થસહિત સુધારીને આ આવૃત્તિમાં ઠાપ્યાં છે, તથા પ્રથમાદિવૃત્તિમાં મન્દ જિણાણની સંચાયના અર્થ ઠાપવા રહી ગયા હતા તે પણ આ ગ્રંથમાં ઠાપ્યા છે. વલી જેમ એ નવકાર, પંચિંદિ તથા શ્રિયાવહિથી માંદીને યાવત્ જેટલાં સૂત્રાં અર્થસહિત ઠાપેલાં છે, તે સર્વે શ્રાવક જાણેને સાંજ સવારના પઢિક્રમણની ક્રિયામાં હરહમેશ ઉપયોગી છે, તેમજ દેવવંદન, ગુરુવંદન અને પચ્ચરકાણ, એ ત્રણે જાણ્ય પણ સર્વ સાધુ શ્રાવકને પ્રતિદિન અવશ્ય ઉપ

યોગમાં આવે તેવાં છે, કેમ કે એ ત્રણે જાણ્યોનો અનુક્રમ, સાધુશ્રાવકની ક્રિયાને અનુસરતો છે. જેમ કે પહેલા જાણ્યમાં શ્રીજિનેશ્વરના દેરાસરને વંદન કરવા નો સવિસ્તર વિધિ કહ્યો છે, અને બીજા જાણ્યમાં શ્રીગુરુ મહારાજને વંદન કરવાનો સવિસ્તર વિધિ કહેલો છે, તથા ત્રીજા જાણ્યમાં કર્મ પરિશાટનને અર્થે સાધુ તથા શ્રાવકને નવકારસિ આદિક પચ્ચસ્કાણો નિત્ય પ્રત્યે કરવા ની આવશ્યકતા છે, તેનો સવિસ્તર વિધિ કહેલો છે, માટે એ ત્રણે જાણ્ય પણ સર્વ કોઈને અવશ્ય રૂપમાં આવવા યોગ્ય હોવાને લીધે ઉપયોગી છે, પરંતુ તે જાણ્યો બીજી આવૃત્તિમાં ઠપાયાં ન હતાં માટે એ જાણ્યો, સવિસ્તર અર્થસહિત આ પુસ્તકના પૃષ્ઠ ૩૮૪ થી માંમીને પૃષ્ઠ ૫૧૨ સુધી પૃષ્ઠ ૧૨૮ માં ઠાપ્યાં છે. તે જાણ્યોની અનુક્રમણિકા યદ્યપિ વિશેષ વિસ્તાર પૂર્વક કરી નથી, તો પણ પ્રત્યેક જાણ્યનાં જેટલાં દ્વાર બાંધેલાં છે, તેટલાં દ્વારોની અનુક્રમણિકા સંક્ષેપથી બીજા ગ્રંથોની અનુક્રમણિકાની સાથેં કરેલી છે.

વલી દ્વિતીયાવૃત્તિના પ્રતિક્રમણમાં પૃષ્ઠ ૪૯૬ મૂલનાં છે, તથા ટાઈટલ પેચ, પ્રસ્તાવના અને અનુક્રમણિકાના મલી શોલ પેચ છે, સર્વ મલી ૫૧૨ પૃષ્ઠ થયેલા છે અને આ તૃતીયાવૃત્તિમાં ઉક્ત ત્રણ જાણ્યનો બાલાવ બોધ વધારે ઠાપવાને લીધે મૂલના પેચમાં વધારો થવાથી ૬૦૦ પૃષ્ઠ મૂલનાં તથા ટાઈટલ, પ્રસ્તાવના અને અનુક્રમણિકામાં પણ વધારો થવાથી તેના ચોવીશ પેચ થયેલા સર્વ મલી પેચ ૬૨૪ થયા માટે પ્રથમના પ્રતિક્રમણ કરતાં આ પ્રતિક્રમણમાં પૃષ્ઠ ૧૧૨ નો વધારો થયો છે.

મુદ્રપત્તિની પચ્ચીશ પહિલેહણા તથા શરીરની પચ્ચીશ પહિલેહણા તથા દેવવાંદવાના બાર અધિકાર, ઇત્યાદિ વાતો સર્વ જાણ્યમાં સવિસ્તર ઠપાઈ ગયાથી આમાં જૂદી ઠાપી નથી તથા જૂદી જૂદી એકવીશ સજ્ઞાત અને ચાર પાંચ સ્તવન એમાંનાં કેટલાંએક બીજું દોઢ રૂપેયાની કિંમ્મતનું મૂલપાઠે પ્રતિક્રમણ ઠાપ્યું છે, તેમાં ઠપાઈ ગયાથી આમાં દાખલ કહ્યાં નથી. તથાપિ જાણ્ય ત્રણ ઠાપવાથી આ ગ્રંથ આગલના પુસ્તકથી ઘણો મહોટો થવા આ બધો છે તેથી કિંમ્મતમાં જેટલો વધારો કરવો જોઈયેં તેટલો કહ્યો નથી.

આ પુસ્તકમાં નવકાર, પંચિંદિ તથા ઈરિયાવહિ સૂત્રથી માંમીને દૈવસિંહાદિક પાંચે પ્રતિક્રમણોમાં જે કાંઈ સૂત્રાં બોલાય છે, તે સર્વ સૂત્રાં ઘણા જ વિસ્તરિત અર્થ સહિત દાખલ કરેલાં છે, તથા નવકારસી આદિક પચ્ચ

સ્કાણો અર્થસહિત, તેમજ અજિતશાંતિ સ્તવનાદિ નવ સ્મરણ અર્થ સહિત, તેમજ બીજાં પણ ચૈત્યવંદનો, શુદ્ધ, સ્તવનો, સજ્ઞાત, ગૌતમસ્વામિના રાસ આદિક જે જે ઘણાજ અવશ્યોપયોગી પ્રકરણો છે, તે સર્વ યથામતિ સંશોધન કરીને ઠાપેલાં છે, તેનું વિશેષ વર્ણન અહીંયાં લખવાને બદલે ગુણીજનોને આ સંપૂર્ણ ગ્રંથ ફુરસદ લઈને વાંચી જવા નીજ હું પ્રાર્થના કરું છું.

તેમજ આ ગ્રંથમાં કેટલા એક પડિક્કમણા સંબંધિ સૂત્રોના અર્થ ઠાપ્યા છે, તેમાં વાંચનાર સજ્ઞાનોને સંસ્કૃતનો बोध થવા સારુ તથા તે પદોનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજાય એવા હેતુથી પ્રથમ માગધી શબ્દોના સંસ્કૃત શબ્દો કરીને પઠી તેનો પ્રાકૃતમાં અર્થ લખ્યો છે, વળી જે ઠેકાણે કોઈ વાંચનાર જનને આશંકા ઉત્પન્ન થવા યોગ્ય કથન આવેલાં છે, તે ઠેકાણે ગ્રંથાંતરથી જોઈને તેવી કેટલીએક આશંકાઝનું નિવારણ પણ કરેલું છે.

તથા પ્રતિક્રમણ કરવાનો વિધિ વગેરે મહાન ગ્રંથોના અનુસારથી બીજી રીતે લખી, તેમાં શબ્દોની રચના જૂદી રીતે કરીને તૈયાર કર્યો હતો, પરંતુ પ્રથમના ઘણાં એક પુસ્તકોમાં જે વિધિ ઠપાઈ ગયેલો છે, તેથી તે કેટલી એક રીતે સાધારણ જનોને સમજવામાં અવગડ પડવાના જયથી ઠાપ્યો નથી, તથા પડિક્કમણામાં અમુક સૂત્ર પઠી અમુક સૂત્ર કહેવાય છે, તેનાં કારણો દર્શાવનારો તથા એવીજ રીતે બીજી પણ કેટલીએક બાબતોને દર્શાવનારો એક થોકડો બનાવી રાખ્યો હતો પણ તેની સુમારે બે હજાર શ્લોક સંખ્યા હોવાથી આગ્રંથ, અતિગૌરવને પામતો દેખવામાં આવ્યો માટે તે જેમ બીજી આવૃત્તિમાં ઠપાયો નહીં તેમ આમાં પણ ઠપાયો નહીં.

તથા પ્રતિક્રમણનાં ઠાણે આવશ્યક ઉપર સાત નવાદિક નવ દ્વાર તારવાં જોઈયે. તેને બદલે જૂલથી આગલના પડિક્કમણામાં જેમ ચાર પ્રમાણનું એક દ્વાર રહી ગયું છે, તેમ આમાં પણ રહી ગયું છે તથા તેવાજ પ્રકારની આગલની બીજી આવૃત્તિના પડિક્કમણામાં સુધારો કરતાં વળી બીજી કોઈ નવીન જૂલો પણ બુદ્ધિદોષાદિકના સંભાવે મહારાથી અવશ્ય રહી છે હશે, તેમજ સમેતશિસ્વર જિનવંદિયેં એ સ્તવન (૫૩૫) માં પેચમાં ઠપાયું છે તેમ ઠતાં જૂલથી ફરી પાઠું (૫૬૦) માં પેચમાં પણ ઠપાયું છે, એ દૃષ્ટિદોષથી પુનરુક્તિ થઈ છે તથા બીજે પણ કેટલે એક ઠેકાણે ન્હસ,

दीर्घ, कानो, मात्रा, अनुस्वार वगेरेनी चूक तथा अक्षरादिक न्यूनाधिकनी जूल चूक मनुष्यमतिथी आ आवृत्तिमां पण अवश्य रहैली हरो, तथा महारी मंदबुद्धिना प्रजावथी क्यांहीएक अर्थमां पण अशुद्धता रहेला हरो, किं बहुना ? महाराथी आ ग्रंथ ठापतां जे कांइ जिनवचन विरुद्ध ठ पायानी आचरणा थइ होय, ते संबंधि महारो जे कांइ सूक्ष्म, बादर अपराध थयो होय, ते सर्व अपराधनुं दुष्कृत, आ पुस्तक वांचनारा साधु, साधवी, श्रावक, श्राविकाना संघ समूह हुं मिथ्या करुं बुं, अने तेमनी पासंथी ते अपराधनी हुं कृमा मागीने वली हुं प्रार्थना करुं बुं के आ पुस्तकमां महाराथी थयेली जूलो ते साहेबोएं सुधारीने वांचवी ॥

श्री

अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ उ औ अं अः

क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श

ष स ह ऋ ॠ

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ ०

क का कि की कु कू के कै को कौ कं कः

ख खा खि खी खु खू खे खै खो खौ खं खः

ग गा गि गी गु गू गे गै गो गौ गं गः

घ घा घि घी घु घू घे घै घो घौ घं घः

ड डा ङि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः
 च चा चि ची चु चू चे चै चो चौ चं चः
 ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः
 ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः
 ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
 ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो ञौ ञं ञः
 ट टा टि टी टु टू टे टै टो टौ टं टः
 ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः
 ड डा ङि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः
 ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
 ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
 ण णा णि णी णु णू णे णै णो णौ णं णः
 त ता ति ती तु तू ते तै तो तौ तं तः
 थ था थि थी थु थू थे थै थो थौ थं थः
 द दा दि दी डु डू दे डै दो दौ दं दः
 ध धा धि धी धु धू धे धै धो धौ धं धः

न ना नि नी नु नू ने नै नो नौ नं नः
 प पा पि पी पु पू पे पै पो पौ पं पः
 फ फा फि फी फु फू फे फै फो फौ फं फः
 ब बा बि बी बु बू बे बै बो बौ बं बः
 ज्ञ ज्ञा ज्ञि ज्ञी ज्ञु ज्ञू ज्ञे ज्ञै ज्ञो ज्ञौ ज्ञं ज्ञः
 म मा मि मी मु मू मे मै मो मौ मं मः
 य या यि यी यु यू ये यै यो यौ यं यः
 र रा रि री रु रू रे रै रो रौ रं रः
 ल ला लि ली लु लू ले लै लो लौ लं लः
 व वा वि वी वु वू वे वै वो वौ वं वः
 श शा शि शी शु शू शे शै शो शौ शं शः
 ष षा षि षी षु षू षे षै षो षौ षं षः
 स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः
 ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः
 ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
 ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो ञौ ञं ञः

અસ્ય ગ્રંથસ્યાનુક્રમણિકા.

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૧	શ્રી નવકાર માંગલિકરૂપ અર્થ સહિત, તેની (અનુક્રમણિકા.)	
૧	નમો અરિહંતાણં એ શબ્દના અર્થ અનેક પ્રકારે દર્શાવ્યા છે.	૧
૨	નમો સિદ્ધાણં એ શબ્દનાં અર્થ.	૪
૩	નમો આયરિયાણં એ શબ્દનાં અર્થ.	૫
૪	નમો ઉવચાયાણં એ શબ્દનાં અર્થ.	૬
૫	નમો લોએ સવસાદૂણં એ શબ્દનાં અર્થ.	૭
૬	શ્રી અરિહંતાદિ પંચ પરમેષ્ટિને અનુક્રમે નમસ્કાર કરવાના હેતુ.	૧૧
૭	એસો પંચણમુક્કારો ઇત્યાદિક શબ્દોના અર્થ.	૧૨
૮	હવઃ મંગલને કોઈએક હોઃ મંગલ કહે છે, તેનું સમાધાન.	૧૩
૯	શ્રી અરિહંતનાં આઠ પ્રાતિહાર્ય તથા ચાર મૂલાતિશય કહ્યા છે.	૧૩
૧૦	શ્રી સિદ્ધ પરમાત્માના આઠ ગુણનું વર્ણન કહ્યું છે.	૧૭
૧૧	શ્રી આચાર્ય પ્રહુના ઠત્રીશ ગુણ સવિસ્તર વર્ણવ્યા છે.	૧૮
૧૨	શ્રી ઉપાધ્યાયજીના પચ્ચીશ ગુણ દર્શાવ્યા છે.	૨૨
૧૩	શ્રી સાધુ મુનિરાજના સત્તાવીશ ગુણનાં નામ કહ્યાં છે.	૨૩
૨	ગુરુસ્થાપના પંચિંદિય અર્થસહિત. એમાં પ્રસંગે પંચેંડિયના ત્રેવીશ વિષય અને બરોં બાવન વિકારનો. વિવરો દેખાડ્યો છે.	૨૪
૩	સ્વમાસમણ અથવા પ્રણિપાત અર્થસહિત.	૨૭
૪	સુગુરુને શાતાસુખપ્રજ્ઞા, ઇન્દ્રકારિનો પાઠ. અર્થસહિત.	૨૭
૫	ઈરિયાવહિયં સૂત્ર વિસ્તારિત અર્થસહિત એમાં અઢાર લાખ ચોવીશ હજાર એકશો ને વીશ મિહામિ ડુક્કડનો વિવરો દર્શાવ્યો છે.	૨૭
૬	તસ્સ ઉત્તરીકરણેણં અર્થસહિત.	૩૬
૭	અન્નજ્ઞ ઉસસિણં અર્થસહિત. એમાં બાર આગારનાં નામ તથા કાઝસ્સગના ઝંગળીશ દોષનાં નામ પણ કહ્યાં છે.	૩૭
૮	લોગસ્સ અર્થસહિત. એમાં પ્રસંગે શ્રીરૂષનાદિક ચોવીશ તીર્થકરનાં	

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
	માતા, પિતા તથા નગરીયો આદિકનાં નામ પણ કહ્યાં છે, તથા તીર્થકરોનાં નામ પાઠવાના હેતુ પણ દર્શાવ્યા છે.	૪૨
૯	કરેમિ જંતે, એ સામાયિકનાં પચ્ચરકાણનો પાઠ અર્થસહિત.	૫૪
૧૦	સામાયિક પારવાનો, સામાય્યવયજુતો એ પાઠ અર્થસહિત.	૫૫
૧૧	સવ્વલોએ અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	૫૭
૧૨	જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન અર્થસહિત.	૫૭
૧૩	જં કિંચિ અર્થસહિત.	૬૦
૧૪	નમુત્તુણં અથવા શકસ્તવ અર્થસહિત એમાં. ફહ્લોકાદિક સાત જયનાં નામ ઇત્યાદિક ઘણી વાતો પ્રસંગે આવેલી છે.	૬૧
૧૫	જાવંતિ ચેશ્યાઈ અર્થસહિત.	૭૩
૧૬	જાવંત કેવિ સાહૂ અર્થસહિત.	૭૩
૧૭	ઝપસર્ગહર સ્તવન અર્થસહિત તથા એની ઉત્પત્તિ પણ દર્શાવી છે.	૭૪
૧૮	જયવીયરાય જગગુરુ અર્થસહિત.	૭૭
૧૯	અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત.....	૮૧
૨૦	પુસ્કરવરદીવડું અર્થસહિત.	૮૩
૨૧	સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં અર્થસહિત.	૮૭
૨૨	વેઆવચ્છગરાણં અર્થસહિત.	૯૦
૨૩	નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુન્યઃ અર્થસહિત.	૯૧
૨૪	સંસારદાવાની સ્તુતિ અર્થસહિત.	૯૧
૨૫	કલ્યાણકંદની સ્તુતિ અર્થસહિત.	૯૫
૨૬	સ્નાતસ્યાની સ્તુતિ અર્થસહિત.	૯૭
૨૭	સુગુરુને વાંદણાંનો અધિકાર, ઘણાજ વિસ્તારપૂર્વક અર્થસહિત.	૧૦૦
૨૮	અતિચારની આઠ ગાથા અર્થસહિત. એમાં બાર પ્રકારના તપનો અધિકાર છે, તથા તેની સાથે “સયણાસણ પાણે” એ ગાથા જે મુનિરાજ કાઝસ્સગ્ગમાં ચિંતવે છે, તે પણ અર્થસહિત છે.	૧૦૮
૨૯	દેવસિચ્છં આલોઝં અર્થસહિત.	૧૧૫
૩૦	સાત લાઘવ ઇથિવીકાયનો પાઠ.	૧૧૭
૩૧	અઢાર પાપસ્થાનક અર્થસહિત.	૧૧૭

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
३१	देवसिअ पडिक्कमणे ठावं. एनो अर्थ आगल सवस्सवि देवसियं नामा आडत्रीशमा सूत्रांनी अंतर्गत आवरो.	११९
३२	श्रावक पडिक्कमणसूत्र अथवा वंदितासूत्र अर्थसहित एमां श्राव कने पडिक्कमवाना एकशो चोवीश अतिचारोनो विवरो कखो ठे.	११९
३४	अप्पुठिउहं गुरुखामणां अर्थसहित.	१५७
३५	आयरिय उववाए अर्थसहित.	१५९
३६	नमोस्तु वर्द्धमानाय अर्थसहित.	१६०
३७	विशाल लोचन अर्थसहित.	१६१
३८	सवस्सवि देवसियं अर्थसहित.	१६२
३९	श्रुतदेवता तथा क्षेत्रदेवतानी स्तुति अर्थसहित.	१६३
४०	कमलदलनी स्तुति अर्थसहित.	१६४
४१	जुवनदेवतानी स्तुति तथा ज्ञानादिगुणयुतानां अर्थसहित.	१६५
४२	अट्ठाइक्केसु मुनिवंदन अर्थसहित.	१६६
४३	वरकनक अथवा सप्ततिशतजिन स्तुति अर्थसहित.....	१६६
४४	सकल तीरथ वंदूं कर जोड. तीर्थवंदना.	१६७
४५	लघुशांतिस्तव अर्थसहित तथा एनी उत्पत्ति पण देखाडी ठे.....	१६८
४६	चउक्कसाय पडिमल्लुधूरणु अर्थसहित.	१७७
४७	पोसहनुं पच्चरकाण,करेमि जंते पोसहं ए अर्थसहित.	१७८
४८	पोसह पारवानी गाथा, सागरचंदो कामो अर्थसहित.	१८०
४९	जरहेसरनी सज्जाय अर्थसहित,जरहेसरबाहुबली.	१८०
५०	मन्हजिणाणंणी सवाय अर्थसहित.	१८६
५१	संधारा पोरिसि अर्थसहित.	१८८
५२	ज्ञानपंचमीस्तुति, श्रीनेमिः पंचरूपं अर्थसहित.	१९४
५३	सकलार्हत् अर्थसहित.	१९७
५४	श्रावक पाहिकादि संक्षेपातिचार.	२११
५५	श्रावक पाहिकादि विस्तारातिचार.	२१८
५६	नवस्मरण मध्ये प्रथम पंचपरमेष्ठि नमस्कार संक्षेप अर्थसहित.	२२७
५७	उवसग्गहरं द्वितीय स्मरणनुं अर्थ चम्मोतेरमां पेचमां लखायो ठे.	२२८

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
५८	संतिकरं स्तोत्र नामक तृतीयस्मरण अर्थसहित.	२२८
५९	तिजयपहुत नामक चतुर्थ स्मरण अर्थसहित.	२३६
६०	नमिऊण नामक पंचम स्मरण अर्थसहित.	२४४
६१	अजितशांतिस्तव नामक षष्ठस्मरण अर्थसहित.	२५६
६२	नक्तामर नामक सप्तम स्मरण अर्थसहित.	२८४
६३	कव्याणमंदिर स्तोत्र नामक अष्टम स्मरण अर्थसहित.	३१२
६४	बृहद्भांति स्तव नामक नवम स्मरण अर्थसहित.	३३९
६५	पञ्चस्काण संबंधि किंचित् विचार दर्शाव्या ठे.	३५०
६६	नमुक्कार सहिअंनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३५२
६७	नमुक्कार सहिअं मुछिसहिअंनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३५५
६८	पोरिसि साडू पोरिसिनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३५५
६९	पुरिमडू अवडूनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३५७
७०	विगइ निविगइनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३५८
७१	बेआसणां तथा एकासणांनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.....	३५९
७२	आयंबिलनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३६२
७३	चउविहार उपवासनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३६३
७४	तिविहार उपवासनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३६४
७५	चउत्त ठठ नत्तादिकनुं पञ्चस्काण.	३६५
७६	ठ नद्धविगयनां त्रीश निवियाता तेनां नाम दर्शाव्यां ठे.	३६५
७७	पाणहारनुं पञ्चस्काण.	३६६
७८	गंठ सहिअं आदि अनियहोनुं पञ्चस्काण.	३६७
७९	चौद नियमधरनारने देसावगासिकनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३६७
८०	चौद नियमनी गाथा, सचित्तदवविगई अर्थसहित.	३६७
८१	पाणहार दिवस चरिमनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.	३६८
८२	रातें चउविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण अर्थसहित.....	३६९
८३	रातें तिविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण.	३६९
८४	रातें डुविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण.	३६९
८५	पञ्चस्काणनां आगारनी गाथाउ.	३६९

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૮૬	ઠ પ્રકારે પચ્ચસ્કાણની શુદ્ધિ કરવી તેનો પાઠ અર્થસહિત.	૩૬૯
૮૭	સાધુજીને ચૌદ પ્રકારના દાનની નિમંત્રણાનો પાઠ અર્થસહિત.	૩૭૦
૮૮	પચ્ચસ્કાણ પારવાનો વિધિ.	૩૭૧
૮૯	સામાયિક લેવાનો વિધિ.	૩૭૧
૯૦	સામાયિક પારવાનો વિધિ.	૩૭૨
૯૧	પડિલેહણ કરવાનો વિધિ.	૩૭૨
૯૨	દેવ વાંદવાનો વિધિ.	૩૭૨
૯૩	દેવસિ પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૨
૯૪	રાફ પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૪
૯૫	પસ્કિ પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૫
૯૬	ચાઉમ્માસી પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૭
૯૭	સાંવત્સરી પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૭
૯૮	ઠ આવશ્યકનાં નામ તથા તેના સંદેષે અર્થ.	૩૭૭
૯૯	ઠ આવશ્યકે સાત નયનું પ્રથમ ધાર.....	૩૭૮
૧૦૦	ઠ આવશ્યકે કાલાદિક પાંચ કારણનું બીજું ધાર.	૩૮૦
૧૦૧	ઠ આવશ્યકે ઉત્પાદ, વ્યય અને ધ્રુવનું ત્રીજું ધાર.	૩૮૦
૧૦૨	ઠ આવશ્યકે હેય, ક્રેય અને ઉપાદેયનું ચોથું ધાર.	૩૮૧
૧૦૩	ઠ આવશ્યકે ષડ્ઙ્વ્યના વ્યવહારનું પાંચમું ધાર.	૩૮૧
૧૦૪	ઠ આવશ્યક માંહેલું કયું કયું અવશ્યક નવ તત્ત્વ માંહેલા કયા કયા તત્ત્વમાં છે, તે કહેવાનું ઠહું ધાર.	૩૮૧
૧૦૫	ઠ આવશ્યકે સપ્તજંગી વિચારવાનું સાતમું ધાર.	૩૮૧
૧૦૬	ઠ આવશ્યકે ચાર નિરૂપા તથા ક્ષેત્ર અને કાલનું આઠમું ધાર.	૩૮૨
૧૦૭	પોસહમાં ચોવીશ મંમલ કરવાં, તેનાં નામ.	૩૮૩

દેવવંદનાદિ જાણ્યત્રયાનુક્રમણિકા.

૧૦૮ તત્ર પ્રથમં ચૈત્યવંદન જાણ્યસ્યાનુક્રમણિકા પ્રારમ્ભ્યતે.

૧ ચૈત્યવંદનનો વિધિ ચોવીશ દારે સચવાય છે, તેનાં નામ. ૩૮૫

૨ પ્રથમ નિસિહી આદિક દશ ત્રિકનાં ધારનો સવિસ્તર
જેદ પ્રતિજેદ સહિત સ્વરૂપ તથા એ દશે ત્રિક માંહેલો ક

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
	યો કયો જેદ ક્યાં ક્યાં કરવો? ઇત્યાદિ.	૩૮૮
૨	બીજું પાંચ પ્રકારના અનિગમનું સ્વરૂપ તેનું ધાર.	૩૯૭
૪	ત્રીજું બે દિશિનું ધાર તથા ચોથું ત્રણ અવગ્રહનું ધાર.	૩૯૮
૫	પાંચમું ત્રણ પ્રકારેં ચૈત્યવંદન કરવાનું ધાર.	૩૯૯
૬	ઢહું પ્રણિપાત ધાર તથા સાતમું નમસ્કાર ધાર.	૪૦૦
૭	દેવ વંદનાધિકારેં જે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે તેમના ફલવા જારી અદ્ધરોની સંખ્યાનું આઠમું ધાર તથા પદસંખ્યાનું નવમું ધાર અને સંપદાનું દશમું ધાર કહ્યું છે.	૪૦૧
૮	અગીઆરમું પાંચ દંમકનું ધાર અને બારમું પાંચ દંમકને વિષે દેવવાંદવાનાં બાર અધિકાર આવે છે તેનું ધાર.	૪૧૩
૯	તેરમું ચાર વાંદવા યોગ્યનું ધાર.	૪૧૯
૧૦	ચૌદમું સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવોને સ્મરવા યોગ્યનું ધાર.	૪૧૯
૧૧	પન્નરમું નામ સ્થાપનાદિક ચાર જિનનું ધાર.	૪૨૦
૧૨	શોલમું ચાર યોયોનું ધાર.	૪૨૦
૧૩	સત્તરમું દેવવાંદવાના આઠ નિમિત્તોનું ધાર.	૪૨૧
૧૪	અઠારમું દેવ વાંદવાના બાર હેતુનું ધાર.	૪૨૨
૧૫	ઉગણીશમું અન્નઢ ઉસસિણાદિક શોલ આગારનું ધાર.	૪૨૩
૧૬	વીશમું કાઝસ્સગ્ગના ઉગણીશ દોષનું ધાર.	૪૨૩
૧૭	અકવીશમું કાઝસ્સગ્ગના પ્રમાણનું ધાર.	૪૨૫
૧૮	બાવીશમું શ્રીવીતરાગનું સ્તવન કહેવે પ્રકારેં કરવું તેનું ધાર.	૪૨૫
૧૯	ત્રેવીશમું અક દિવસમાં ચૈત્યવંદન કેટલીવાર કરવું તેનું ધાર.	૪૨૬
૨૦	ચોવીશમું સર્વ બોલ સફલ કરવા માટે દશથી માંમીને ચોરાસી પર્યંત આશાતનાઝને પરિહાર કરવાનું ધાર.	૪૨૭
૨૧	દેવવાંદવાનો વિધિ કહ્યો છે.	૪૨૯
૧૦૯	ગુરુવંદન જાપ્યાનુક્રમણિકા.	
૧	ફેટા વંદનાદિ કહીને વાંદણાં દેવાનું કારણ.	૪૩૨
૨	વાંદણાંનાં પાંચ નામ કહ્યાં છે.	૪૩૩
૩	વાંદણાંનાં બાવીશ ધારનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૩૪

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૪	પહેલું વાંદણાંના પાંચ નામનું દ્વાર કહ્યું છે.	૪૩૬
૫	બીજું વંદન કર્મ ઉપર હવ્ય જાવથી પાંચ દૃષ્ટાંતનું દ્વાર.	૪૩૬
૬	ત્રીજું પાસઙાદિક પાંચ અવંદનિકનાં નામનું દ્વાર.	૪૩૮
૭	ચોથું આચાર્યાદિક પાંચ વાંદવા યોગ્ય છે, તેના નામનું દ્વાર.	૪૪૨
૮	પાંચમું ચાર જણ પાસે વાંદણાં ન દેવરાવવાં તેનું દ્વાર.	૪૪૪
૯	ઠહું ચાર જણ પાસે પ્રાયઃ વાંદણાં દેવરાવવાં, તેનું દ્વાર.	૪૪૪
૧૦	સાતમું પાંચ સ્થાનકે વાંદણાં ન દેવાં તેનું દ્વાર.	૪૪૪
૧૧	આઠમું ચાર સ્થાનકે વાંદણાં દેવાં તેનું દ્વાર.	૪૪૫
૧૨	નવમું આઠ કારણે વાંદણાં દેવાં તેનું દ્વાર.	૪૪૫
૧૩	દશમું વાંદણાં દેતાં પચ્ચીશ આવશ્યક સચવાય તેનું દ્વાર.	૪૪૬
૧૪	અગીઆરમું મુહપત્તિની પચ્ચીશ પડિલેહણાનું દ્વાર.	૪૪૮
૧૫	બારમું શરીરની પચ્ચીશ પડિલેહણાનું દ્વાર.	૪૪૯
૧૬	તેરમું વાંદણામાં બત્રીશ દોષ ત્યાગવા તેના નામનું દ્વાર.	૪૫૧
૧૭	ચૌદમું વાંદણાં દેતાં ૮ ગુણ ઉપજે, તેના નામનું દ્વાર.	૪૫૫
૧૮	વાંદણાંમાં ગુરુની સ્થાપના કેમ કરવી? તેના સ્વરૂપનું દ્વાર.	૪૫૬
૧૯	શોલમું બે પ્રકારનાં અવગ્રહનું દ્વાર.	૪૫૭
૨૦	સત્તરમું વાંદણાંના સૂત્રાંના અક્ષરની સંખ્યાનું દ્વાર તથા અઠારમું પદની સંખ્યાનું દ્વાર એ બે દ્વાર સાર્થે કહ્યાં છે.	૪૫૮
૨૧	ઉગણીશમું વાંદણાંનાં દાયકનઃ ૮ સ્થાનકોનું દ્વાર.	૪૫૯
૨૨	વીશમું વાંદણાંનાં ૮ સ્થાનકમાં ૮ ગુરુવચન હોય તેનું દ્વાર.	૪૬૦
૨૩	એકવીશમું તેત્રીશ આશાતના ન લગાડવી, તેના નામોનું દ્વાર.	૪૬૦
૨૪	બાવીશમું પ્રજાતે અને સાંજે એ બે વંદનક વિધિનું દ્વાર.	૪૬૪
૧૧૦	તૃતીય પચ્ચસ્કાણ જાણ્યસ્થાનુક્રમણિકા.	
૧	પચ્ચસ્કાણના મૂલ નવધારનાં નામ તથા એ શબ્દનો અર્થ.	૪૬૭
૨	પહેલું ઉત્તર ગુણ પચ્ચસ્કાણના દશ નેદનું દ્વાર.	૪૬૮
૩	બીજું પચ્ચસ્કાણ કરવાના પાઠ રૂપ ચાર પ્રકારના વિધિનું દ્વાર.	૪૭૨
૪	ત્રીજું ચાર પ્રકારના આહારના સ્વરૂપનું દ્વાર.	૪૭૭
૫	ચોથું નવકારસી પ્રમુખનાં આગારોની સંખ્યા તથા અર્થ.	૪૮૧

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૬	પાંચમું ઠ જદ્ય તથા ચાર અજદ્ય મલી દશ વિગણું દાર જેદ પ્ર તિજેદસહિત એમાં નિવિયાતાદિકનાં સ્વરૂપ કહેલાં છે.	૪૯૨
૭	ઠહું ઠ જદ્ય વિગયના ત્રીશ નીવિયાતા કરાય છે તેનું દાર. એમાં નિવિયાતાનો અધિકાર સવિસ્તર વર્ણવેલો છે.	૪૯૪
૮	સાતમું પચ્ચસ્કાણના મૂલગુણ ઉત્તર ગુણ રૂપ બે જાંગા તથા ઉગણ પચ્ચાશ આદિક બીજા પણ જાંગા કહેવાનું દાર.	૫૦૨
૯	આઠમું પચ્ચસ્કાણ ઠ શુદ્ધિયેં સફલ થાય, તેનાં નામનું દાર.	૫૦૭
૧૦	નવમું પચ્ચસ્કાણનું ફલ સ્હલોક તથા પરલોક આશ્રયી બે પ્ર કારેં થાય, તેનું દૃષ્ટાંત સહિત કથનનું દાર.	૫૦૯

ચૈત્યવંદનબાવીશની અનુક્રમણિકા.

૧	વિમલકેવલ જ્ઞાનકમલા, સિદ્ધાચલજીનું.	૫૧૩
૨	શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધદેવ, સિદ્ધાચલજીનું.	૫૧૩
૩	આજ દેવ અરિહંત નમું, પંચતીર્થી ચૈત્યવંદન.	૫૧૩
૪	પદ્મપ્રજને વાસુપૂજ્ય દોય રાતા કહીયેં, ચોવીશજિનવર્ણનું.	૫૧૩
૫	પ્રથમ તીર્થંકર તણા દુઆ, ચોવીશ જિન સંમકિત જવગણતીનું.	૫૧૪
૬	મણધર ચોરાશી કહ્યા, ચૌદશેં બાવન ગણધરનું.	૫૧૪
૭	બાર ગુણ અરિહંત દેવ, પંચ પરમેષ્ઠિનું.	૫૧૪
૮	શ્રી સીમંધર વીતરાગ, સીમંધરજિનનું.	૫૧૪
૯	સીમંધર પરમાત્મા, સીમંધરજિનનું.	૫૧૫
૧૦	શ્રી સીમંધર જગધણી, સીમંધરજિનનું.	૫૧૫
૧૧	પહેલે પદ અરિહંત નમું, વીશસ્થાનક તપનું.	૫૧૫
૧૨	ચોવીશ પંદર પીસ્તાલીશનું, વીશસ્થાનકના કાઠસ્સગ્ગનું.	૫૧૬
૧૩	રોહિણી તપ આરાધીયેં, રોહિણી તપનું.	૫૧૭
૧૪	સીમંધર પ્રમુખ નમું, વિચરતાજિનનું.	૫૧૭
૧૫	હુવિધ ધર્મ જિણેં ઉપદિશ્યો, બીજતિથિનું.	૫૧૭
૧૬	ત્રિગડે બેઠા વીરજિન, જ્ઞાનપંચમીનું.	૫૧૭
૧૭	માહાશુદ્ધિ આઠમને દિને, અષ્ટમીનું.	૫૧૭
૧૮	શાસન નાયક વીરજી, એકાદશીનું.	૫૧૮

अनुक्रमणिका.

ए

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१९	शांति नमी मन्त्री मेष ठे, चोवीश तीर्थकरनी राशिनुं. ५१८
२०	परमेश्वर परमात्मा, परमातमाजीनुं. ५१९
२१	निजरूपें जिननाथ के, जिनपूजानुं. ५१९
२२	अरिहंत नमो जगवंत नमो, चंद केवलीना रासमांथी. ५१९

॥ अथ ठंदादिकोनी अनुक्रमणिका ॥

१	सेवो पास संखेसरो मन्नशुद्धें, संखेश्वरजीनो. ५१९
२	कल्याणकेलिसदनाय नमो नमस्ते, पार्श्वजिनस्तोत्र. ५२०
३	सेवो वीरने चित्तमां नित्य धारो, श्रीमहावीरजीनो. ५२०
४	वीरजिनेसर केरो शिष्य, गौतमाष्टक ठंद..... ५२२
५	वंडित पूरे विविध परें, नवकारनो ठंद. ५२२
६	आदिनाथ आदें जिनवर वंदी, शोल सतीनो ठंद..... ५२४
७	सिद्धार्थ नूपति सोहे, ए प्रजातें कहेवाना चार मंगल. ५२५
८	शिवं शुद्धबुद्धं परं विश्वनाथं, वीतरागाष्टक. ५२६

॥ अथ स्तुतियोनी अनुक्रमणिका ॥

१	सीमंधर जिनवर सुखकर साहेब देव, सीमंधरजिननी. ५२६
२	श्रीसीमंधर देव सुहंकर, सीमंधरजिननी. ५२६
३	आदिजिनवर राया जास सोवन्नकाया, आदिजिननी. ५२७
४	ऋषन चंझानन वंदन कीजें, शाश्वतां जिननी. ५२७
५	जिनशासन वंडित, पूरण देव रसाल, सिद्धचक्रजीनी. ५२८
६	अरिहंत नमो वलि सिद्ध नमो, सिद्धचक्रजीनी. ५२८
७	दिन सकल मनोहर बीज दिवस सुविशेष, बीजतिथिनी. ५२८
८	श्रावण शुद्धि दिन पंचमी ए, पंचमीनी. ५२९
९	मंगल आठ करी जस आगल, अष्टमीनी. ५२९
१०	एकादशी अति रूअडी गोविंद पूढे नेम, एकादशीनी. ५३०
११	पूढे गौतम वीर जिणंदा, वीशथानक तपनी. ५३०
१२	सत्तरजेदी जिनपूजा रचीनैं, पर्युषणनी..... ५३१
१३	नद्धत्र रोहिणी जे दिन आवे, रोहिणी तपनी. ५३१

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
	अथ स्तवनोना समुदायनी अनुक्रमणिका.	
१	पुरकलवइ विजयें जयो रे, सीमंधरजिननुं.	५३१
२	सुणो चंदाजी सीमंधर परमात्म पासैं जाजो, सीमंधरजिननुं.	५३२
३	शत्रुंजे रुषन समोसखा, तीर्थमालानुं.	५३३
४	आंखडीयें रे में आज शत्रुंजय दीतो रे, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
५	विमलाचल नितु वंदीयें, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
६	सिद्धगिरि ध्यावो जविका, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
७	समेत शिखर जिन वंदियें, समेतशिखरजीनुं.	५३५
८	जइ पूजो लाल समेतशिखर गिरि उपर० समेतशिखरजीनुं.	५३५
९	राजुल उनी मालिये जंपे जोडी हाथ, नेमनाथजीनुं.	५३६
१०	चउ अठ दस दोय वंदीयें जी, अष्टापदजीनुं.	५३६
११	आदिजिनेसर पूजतां दुःख मेटो रे, आबुजीनुं.	५३७
१२	आवो आवोने राज श्रीअर्बुदगिरि जइयें, अर्बुदगिरिनुं.	५३८
१३	श्रीराणकपुर रलियामणुं रे लाल, राणकपुरजीनुं.	५३८
१४	समरि शारदा माय, सिद्धचक्रजीनुं स्तवन.	५३९
१५	साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी, संजवजिननुं.	५३९
१६	सहजानंदि शीतल सुखनोगी तो, संखेश्वरजीनुं.	५४०
१७	अंतरजामि सुण अलवेसर, संखेश्वरजीनुं.	५४१
१८	सजनी मोरी, पासजिणेसर पूजो रे, श्रीपार्श्वनाथजीनुं.	५४१
१९	जयजिनवर जग हितकारी रे, दीवालीनुं.	५४२
२०	सेवधी संचउ घेरियां अलबेले सांइं, श्रीवीर जन्मकुंमलीनुं.	५४२
२१	सिद्धनी शोना रे शी कहुं, सिद्धजगवाननुं.	५४३
२२	गिरुआ रे गुण तुम तणा, महावीर स्वामीनुं.	५४३
२३	सांजल रे तुं प्राणीआ, समकितनुं स्तवन सात ढालनुं.	५४४
२४	सकल सिद्धि दायक सदा, आराधनानुं पुण्यप्रकाशनुं स्तवन... ५४७	
२५	सुतसिद्धारथ नूपनो रे, ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ठ ढालनुं.	५५३
२६	आदिजिणंद अरिहंतजी प्रभु अमने रे, आदिजिननुं.	५५८
२७	अवसर पामीने रे कीजें नव आंबीलनी उली, सिद्धचक्रजीनुं. ५५८	

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१७	सुविधि नाथंणी पूजा सार, सुविधिजिन स्तवन.	५५८
१८	तीरथ अष्टापद नित्य नमियें, अष्टापदजीनुं.	५५९
२०	समेतशिखर जिन वंदिय, समेत शिखरजीनुं. बीजीवार ठपायुं.	५६०
२१	एक वार वढदेश आवजो जिणंदजी, समवसरणनुं.	५६०
२२	मनडुं ते माहारुं मोकळे, महारा वालाजी रे, सीमंधरजिननुं.	५६१
२३	काया पामी अति कूडी, युगमंधरजिननुं.	५६२
२४	जशने कहेजो महारा वालाजी रे, नेमिजिननुं.	५६३
२५	प्रणमी शारद माय शासन वीर सुहंकुरु जी, बीज तिथिनुं स्तवन.	५६३
२६	पंचमी तप तमें करो रे प्राणी, पंचमीनुं.	५६४
२७	हारे महारे ठाम धर्मना साडा पचवीश देश जो, अष्टमीनुं....	५६४
२८	जगपतिनायक नेमिजिणंद, एकादशीनुं चार ढालनुं.	५६६
२९	मार्गदेसक मोहनुं रे, दीवालीनुं.	५६९
४०	जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति, सिद्धचक्रजीनुं चार ढालनुं.	५६९
४१	हारे महारे वासुपूज्यनो नंदन मधवा नाम जो, रोहिणी तपनुं.	५७१
४२	पामी सुगुरु पसाय रे शत्रुंजय धणी, आदिजिनविनति.	५७४
४३	श्रीगौतम स्वामीनो रास.	५७६
४४	रमती जमती अमुन साहेली, दीवालीनुं.	५८१
४५	माता त्रिशला नंद कुमार जगतनो दीवो रे, आमलक्रीडानुं.	५८१
४६	सुणो सखी सज्जन ना विसरे, नेमनाथजीनुं.	५८२
४७	शामलीया लाल तोरणथी रथ फेखो कारण कहोने, नेमिजिननुं.	५८३
४८	आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें, सिद्धाचलजीनुं.	५८३
४९	श्रीसिद्धाचल मंमण स्वामी रे, सिद्धाचलजीनुं.	५८४

॥ अथ सखाउनी अनुक्रमणिका ॥

१	जनकसुता हुं नाम धरावुं, सीताजीनी.	५८५
२	समरी श्रुत देवी शारदा, आंबिल तपमां आहार लेवाना विधिनी.	५८५
३	चेतन अब कबु चेतीयें, चेतन शिखामणनी.	५८६
४	हो सुण आतमा मत पड मोह पिंजर मांहे आत्मबोधनी.....	५८६
५	सांजल सयणा साची सुणावुं, सांजल सयणानी.	५८७

६	जोबनीयांनी मोजां फोजां जाये नगरां देती रे, जोबन् अथिरनी.	५८७
७	निंदा म करजो कोझनी पारकी रे, निंदावारकनी.	५८७
८	धोबीडा तुं धोजे मननुं धोतीयुं रे, धोबीडानी.	५८८
९	ढंढणरुषिजीने वंदना हुं वारी लाल, ढंढण रुषिनी.	५८८
१०	सिरिजंबू रे विनयनक्ति सिरनामीने, मुहपत्तिना बोलनी.	५८९
११	कायारे वाडी कारमी सीचंता शूके, काया उपरनी.....	५९०
१२	नरन्व नयर सोहामणुं वणजारारे, वणजारानी.	५९०
१३	सुण सोदागर बे दिलकी बात हमारी, सोदागरनी.	५९१
१४	आपस्वजावमां रे, अबधू सदा मगनमें रहेना, आपस्वजावनी.	५९१
१५	शोल सतीनां लीजें नाम शोल सतीयोनी.	५९२
१६	आतम रामे रे मुनि रमे, आतमहितनी.....	५९२
१७	अरिहंत पहेले थानक गणीयें, वीश थानकना तपनी.	५९२
१८	एतो नारी रे बारी ठे डुर्गति तणी, शीयलनी.	५९३
१९	जय जय आरति शांति तुमारी, शांतिजिन आरति....	५९४
२०	अपञ्चरा करती आरति जिनआगें, आदिजिन आरति.	५९४
२१	जल नरी संपुट पत्रमां, श्रीजिन नव अंग पूजाना दोहा.	५९५
२२	आरति कीजें पास कुमरकी, प्रार्थनाथनी आरति....	५९५
२३	चारो मंगल चार आज महारे चारो मंगल चार.	५९६
२४	पांचकारणनुं स्तवन, श्रीविनयविजयजीकृत.	५९६
२५	सामायिकनां बत्रीशदोषनी संघाय.	६००

अथ संधिसूत्राणि ।

सिद्धो वर्णसमाम्नायः । तत्र चतुर्दशादौ स्वराः । दश समानाः । तेषां द्वौ द्वावन्योन्यस्य सवर्णौ । पूर्वो ह्रस्वः । परो दीर्घः । स्वरोऽवर्णवर्जो नामी । एकारादीनि संध्यक्षराणि । कादीनि व्यंजनानि । ते वर्गाः पंचपंच । वर्गाणां प्रथमद्वितीयौ शषसाश्च घोषाः । घोषवन्तोऽन्ये । अनुनासिका ङञणनमाः । अन्तस्था यरलवाः । ऊष्माणः शषसहाः । अः इति विसर्जनीयः । अं इत्यनुस्वारः । पूर्वपरयोरर्थोपलब्धौ पदम् । अस्वरं व्यंजनम् । परं वर्णं नयेत् । अनतिक्रमयन् विश्लेषयेत् । लोकोपचाराद्ग्रहणसिद्धिः । इति संधिसूत्रेषु प्रथमश्चरणः ॥ १ ॥

॥ श्रीगोडीपार्श्वनाथाय नमः ॥

॥ अथ ॥

श्रीपंचप्रतिक्रमणादिसूत्राणि सार्थानि प्रारंभः

तत्र

॥ प्रथमं नवकारमांगलिकरूपम् ॥

॥ नमो अरिहंताणं ॥ १ ॥ नमो सिद्धाणं ॥ २ ॥ नमो
आयरियाणं ॥ ३ ॥ नमो उवज्जायाणं ॥ ४ ॥ नमो
लोए सब साहूणं ॥ ५ ॥ एसो पंच नमुक्कारो ॥ ६ ॥
सबपावप्पणासणो ॥ ७ ॥ मंगलाणं च सबेसिं ॥ ८ ॥
पढमं हवइ मंगलं ॥ ९ ॥ इति नमस्काराः ॥ १ ॥

अर्थः—हवे प्रथम सर्व मांगलिकनुं मूल, श्रीजिनशासननो सार, अग्नी
आरं. अंग अने चौद पूर्वनो उद्धार, सदैव शाश्वत एवो श्रीपंच परमेष्ठिने नम
स्काररूप महामंत्र श्रीनवकार ठे, तेनो प्रारंभ करीयें ठैयें. त्यां प्रथम श्री
अरिहंतपदनुं मंगल वर्णवीयें ठैयें. (एमो अरिहंताणं के०) नमोऽरिहंभ्यः
एटले (अरि के०) रागादिक वैरी प्रत्ये. (हंताणं के०) हणनार एवा, बा
रगुणें करी सहित समवसरणने विषे बिराजमान विहरमान तीर्थकर जे श्री
अरिहंत, ते प्रत्ये (नमो के०) नमस्कारं थाउ. एनो सविस्तर अर्थ कहे ठे.

इहां नमः ए नैपातिक पद ठे. ते इव्य तथा जावना संकोचने अर्थे ठे.
कहेलुं ठे के “ नेवाश्यं पयं दवं जावसंकोचण पयञ्जो ” माटें नमः ए पद
वडे, कर, चरण अने मस्तके करी सुप्रणिधान रूप नमस्कार थाउ. एटले
कर शिर अने पादादिकनुं जे हलन, चलन ते इव्यसंकोच जाणवो.
अने विद्युद्ध मननो नियोग ते जावसंकोच जाणवो. एटले इव्य अने जा
वयी नमस्कार थाउ, एम कहुं. एवो नमस्कार कोने थाउ ? तोके अरिहं
तादि प्रभुउने नमस्कार थाउ. अहिंथां जूदा जूदा त्रण पाठ ठे. एक ए

મો અરહંતાણં, બીજો એમો અરિહંતાણં, ત્રીજો એમો અરુહંતાણં. એ ત્રણે પાઠના નિન્ન નિન્ન અર્થો કહે છે.

પ્રથમ (એમો અરહંતાણં કે૦) નમોઽર્હંત્ર્યઃ જે અતિશય પૂજાને અર્હંતિ એટલે યોગ્ય છે તે અરહંત કહિયે. અર્થાત્ અમરવરનિર્મિત એવા અશોકાદિ આઠ માહાપ્રાતિહાર્યરૂપ પૂજાને જે યોગ્ય છે, તેને અરહંત કહિયે. એ વિષે આવું વચન છે:—“અરહંતિ વંદણ નમં, સણાઽ અરહંતિ પૂઅસક્કારં ॥ સિદ્ધિગ મણં ચ અરહા, અરહંતા તેણ વુચંતિ ॥૧॥” એ માટે તેડને નમસ્કાર થાઉ.

તથા અરિહનનાત્ અરહંત એટલે સંસારરૂપ ગહનવનને વિષે અનેક ડુઃખોને પમાડનાર એવા મોહાદિક શત્રુને હણવા થકી અરહંત કહીયે. તથા રજોહનનાત્ અરહંત એટલે જેમ વાદલાં, સૂર્યમંડલને ઢાંકી મૂકે છે, તેમ આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણને ઢાંકી મૂકે, એવાં ચાર ધાતિકર્મરૂપ રજ, તડૂપ શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહિયે. તથા રહસ્યાજ્ઞાવત્ અરહંત એટલે દૂર થયું છે નિરવશેષ જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મનું પારતંત્ર્ય જેને વિષે અને ન હણાય એવું અદ્ભુત કેવલ જ્ઞાન અને દર્શન, તેણે કરી નિરંતર પ્રત્યક્ષપણે કરી જાણનારા એવા જગવાનને રહસ્યનો અજ્ઞાવ છે એટલે જેનાથી કાંઈ ઠાનું નથી માટે અરહંત કહિયે. આ અરહંત પદના ત્રણે અર્થ, પૃષોદરાદિની પેઠે. સિં ૬ થાય છે. એ માટે તેડને નમસ્કાર થાઉ.

અથવા (અ કે૦) અવિદ્યમાન છે (રહ કે૦) એકાંત રૂપ દેશ અને (અંત કે૦) મધ્યજાગ ગિરિ ગુફાદિકનો જેને એટલે સમસ્ત વસ્તુસમૂહગ તપ્રબન્નપણાને અજાવેં કરી અરહોંતર કહીયે, અર્થાત્ સર્વવિદિત પણું છે જેને એવા અરહોંતર જગવાન તેડને નમસ્કાર થાઉ.

અથવા (અ કે૦) અવિદ્યમાન છે એટલે નથી (રહ કે૦) રથ જે સ્થં દન તે સકલ પરિગ્રહ ઉપલક્ષણજૂત જેને અને (અંત કે૦) વિનાશ એટલે વિનાશના કરનારા જે જરાદિ ઉપલક્ષણજૂત તે જેમને અવિદ્યમાન છે માટે અરહાંત એટલે અરથાંત કહીયે, એવા અરહાંત પ્રચુડને નમસ્કાર થાઉ.

અથવા અરહ્યંત્ર્યઃ એટલે પ્રકૃષ્ટ રાગાદિહેતુજૂત એવા મનોહ્ર અને અ મનોહ્ર જે વિષય તેના સંપર્કથકી પણ વીતરાગાદિક જે પોતાનો સ્વસ્વજાવ છે, તેને ઠાંમતા નથી, તેમાટે અરહંત કહિયે. એવા અરહંત પ્રચુડને નમસ્કાર થાઉ. યતઃ “શુઽ વંદણ મરહંતા, અમરિંદનરિંદપૂયમરહંતા ॥

સાસયસુહમરહંતા, અરહંતા હુંતુ મે સરણં ॥૧॥ ” એ પ્રથમ પાઠનો અર્થ થયો.

હવે (એમોઅરિહંતાણં કે૦) નમોઽરિહદ્યઃ એ બીજા પાઠનો અર્થ કરે છે. ત્યાં (અરિ કે૦) આઠ કર્મરૂપ શત્રુને (હંતાણં કે૦) હણનારા એવા શ્રીઅરિહંત પ્રત્યે નમસ્કાર થાઉં. એ વિષે આતું વાક્ય છે “ અષ્ટવિદં પિત્ર કમ્મં, અરિજૂયં હોઽ સયલજીવાણં ॥ તં કમ્મમરિહંતા, અરિહંતા તેણ વુચ્છંતિ ॥ ૧ ॥ ” એ ગાથાનો જાવાર્થ:-આઠ પ્રકારનાં જે કર્મ છે, તે સર્વ જીવોને અરિજૂત એટલે વૈરીરૂપ છે, એવા કર્મરૂપ વૈરીને હણનાર છે, માટે અરિહંત કહેવાય છે. તે પ્રત્યે નમસ્કાર થાઉં.

તથા અરિહંતના સહાયથી મોક્ષરૂપ નગરને પમાય છે. માટે સાર્થવાહની ઉપમા, તથા એમના આશ્રયથી જવસમુદ્ધનો પાર પમાય છે, માટે નિર્યામકની ઉપમા તથા પ્રાણ, જૂત, જીવ અને સત્વ, એ ચાર પ્રકારના જીવોને માહણ માહણ એવો શબ્દ કહે, માટે સર્વ જીવો ઉપર કૃપા છે, તેથી નિર્વાણરૂપ વન પ્રત્યે પહોંચાડે છે માટે મહાગોપની ઉપમા, એ ત્રણ ઉપમા સાર્થક છે. તે શ્રી અરિહંતનેજ ઠાજે છે. એવા શ્રીઅરિહંતને એ સર્વ જીવલોકને વિષે લોગુત્તમ જાહે કરી તેમજ નમસ્કાર થાઉં.

તથા, રાગ, દ્વેષ, પરિસહ, ઉપસર્ગ, એટલાને જે નમાવે એટલે પાંચે ઇંદ્રિયન ત્રેવીશ વિષય, ચાર કષાય, બાવીશ પરિસહ તથા આત્મોહિત અને પરકૃત એવી બે પ્રકારની વેદના અને અનુલોમ તથા પ્રતિલોમ, એવા બે પ્રકારના ઉપસર્ગે ઇત્યાદિક શત્રુને હણનાર તેમાટે અરિહંત કહિયે. તે પ્રત્યે નમસ્કાર થાઉં. એવા અરિહંતને મન, વચન અને કાયાની એકાગ્રતાપણે નમસ્કાર કરતો થકો જીવ, જવનાં સહસ્રો થકી મૂકાય, જાવસહિત નમસ્કાર કરતો થકો બોધિના લાજને પામે. એ બીજા પાઠનો અર્થ થયો.

હવે (એમોઅરુહંતાણં કે૦) નમોઽરુહદ્યઃ એ ત્રીજા પદનો અર્થ કહે છે. તિહાં અરુહદ્યઃ અહીં (રુહ બીજતંતુસંતાને) એ ધાતુનું રુહ પદ છે એટલે ક્ષીણકર્મબીજપણા થકી જેમને ફરી સંસાર મધ્યે (રુહંત કે૦) ઉપજવું (અ કે૦) નથી એટલે અરુહંત કહિયે અર્થાત્ બીજનું વિસ્તારપણું નથી. હવે કોઈ પણ જવ કરવો નથી માટે અરુહંત કહીયે, ઉક્તં ચ “ દગ્ધે બીજે યથાત્યંતં, પ્રાહર્ણવતિ નાંકુરઃ ॥ કર્મબીજે તથા દગ્ધે, ન રોંહતિ નવાંકુરઃ ॥ ૧ ॥ ” અર્થ:-જેમ કોઈ બીજ છે તે અત્યંત પળે અગ્નિ

यें करी बल्युं होय, तेने वाव्यां थकां तेनो अंकुरो प्रगट न थाय, तेम अहीआं पण कर्मरूप बीजे करी फरी संसार मध्ये अवतार रूप अंकुरो उगे ठे, ते कर्मरूप बीजेने बाव्या थकी संसाररूप अंकुरो प्रगट न थाय, नवा जव न करे माटे अरुहंत कहीयें. एवा अरुहंतने नमस्कार थाउ.

एवा लक्ष्णोवाला जगवानने नमस्कार करवानो हेतु शुं? त्यां कहे ठे. महाजन्यकर जे आ जवरूप गहनवन तेने विषे त्रमण करवाने बीक पामे ला एवा जीवोने अनुपम आनंदरूप जे परम पद तडूप जे नगर, तेना मा र्गने देखाडवापणानुं परमोपकारीपणुं ठे जेने विषे तेमाटे तेने नमस्कार क रवो योग्यज ठे. अहीआं नमः शब्दना योगथी व्याकरणरीतिथी चतुर्थी वि नक्ति जोश्यें, ते ठेकाणे जे षष्ठी ठे ते प्राकृतसूत्र थकी प्राकृत शैलीना वश थकी ठे, तेमां षष्ठीनुं बहुवचन ठे ते अद्वैतव्यवहृदेकरी अर्हद्बहुत्वना ख्यापनने माटे ठे. तथा विषय बहु पणायें करीने नमस्कार करनारने फला तिशय झापनने माटे ठे, ए श्रीअरिहंतने चंद्रमंलनी पेरे श्वेतवर्णें ध्यायियें. ए जावमंगल करतां पंच परमैष्टिपदमां प्रथम अरिहंत पदनुं मंगल वर्णव्युं ॥ ए पहेली संपदा एक पदनी थइ. संपदा एटले ज्यां अर्थसमाप्तिनो अधि कार होय, ते संपदा जाणवी; तथा ज्यां विशामो लश्यें, ते विशामाना स्था नकने संपदा कहीयें. एम सर्वत्र जाणवुं ॥१॥

हवे बीजुं सिद्धपदनुं मंगल वर्णवे ठे. (एमोसिद्धाणं के०) नमः सि द्वेन्यः अहीआं (सित् के०) बइ एटले चिरकालनो बांधेलो एवो जे अष्टकर्मरूप काष्ठनो जारो, तेने जाज्वलमान शुक्लध्यानरूप अग्नियें करी जेणे (ध्मातं के०) धम्यो ठे बाव्यो ठे जस्म कीधो ठे तेने निरुक्तिना विधि प्रमाणे सिद्ध कहीयें. एवा सर्व सिद्धने महारो (एमो के०) नम स्कार होजो. अथवा पिधु धातु, गतिने अर्थें ठे, ए वचनथी अपुनरावृत्तियें एटले पावुं न अवाय एवी रीते मोह नगरी प्रत्यें गया, ते सिद्ध कहे वाय, अथवा निष्ठितार्थ थया ते सिद्ध, अथवा शिक्षा करनार शास्त्रकथक थया, ते सिद्ध अथवा शासनने प्रवर्त्तावनार थईने सिद्धरूप मांगव्यपणा प्रत्यें अनुजव्या ते सिद्ध कहीयें. अथवा नित्य अपर्यवसित अनंत स्थि तिने पामवा पणा थकी सिद्ध कहीयें अथवा जेनाथी गुणोनुं समूहपणुं जव्य जीवोने उपलब्ध थाय ठे माटे सिद्ध कहीयें, ए विषे आ वचन प्र

માણ છે, “ધ્માતં સિતં યેન પુરાણકર્મ, યોવા ગતો નિર્વૃત્તિસૌધમૂર્ધ્નિ ॥ શ્વા તોઽનુશાસ્તા પરિનિષ્ઠિતાર્થો, યઃ સોઽસ્તુ સિદ્ધઃ કૃતમંગલો મે ॥૧॥ ” એ શ્લોકો ક્રમાં ઉપર જેટલાં સિદ્ધનાં લક્ષણો કહ્યાં, તેટલાંનો સમુચ્ચય, વર્ણનરૂપે છે.

એ સિદ્ધ પરમાત્માને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે, એ વિ નાશરહિત એવો અનંત ચતુષ્ક એટલે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર તથા વીર્ય, એ ગુણો જેઠને પ્રગટ થયા તે જ્ઞાનદર્શન સુખવીર્યાદિક ગુણ યુક્તપણે કરી સ્વવિષય પ્રમોદપ્રકર્ષે ઉત્પાદન કરી આનંદ ઉત્પાદન કરવાને લીધે નવ્ય જીવોને અત્યંત ઉપકાર હેતુ પાળું છે માટે તે સિદ્ધને નમસ્કાર, કરવા યોગ્ય છે. એ શ્રીસિદ્ધ જગવાનને ઝગતા સૂર્યની પેરેં રક્તવર્ણે ધ્યાયિયે. એવા સિદ્ધને નમસ્કાર કરતાં પંચ પરમેષ્ઠિ મંગલમાં બીજું મંગલ જાણવું. એ બી જું પદ અને બીજી સંપદા થઈ ॥ ૨ ॥

હવે આચાર્યપદનું ત્રીજું મંગલ કહે છે. (એમો આયરિયાણં કે૦) નમ આચાર્યેન્યઃ આ એટલે મર્યાદાયેં તદ્વિષય વિનયરૂપેં કરી ચર્યતે એટલે સે વિર્યે અર્થાત્ જિનશાસનના અર્થની ઉપદેશકતાયેં કરીને, તે ઉપદેશકતા ની આકાંક્ષા કરનારા જીવો જેને સેવે છે તેને આચાર્ય કહીયે. તેને (એમો કે૧) નમસ્કાર થાઉં. ઉક્તં ચ “ સુત્તઙ્ગ વિકલસકણ, જુત્તો ગહ્ગસ્સ મેઢિ નૂત્ત અ ॥ ગણતત્તિ વિપ્પમુક્કો, અઙ્ગં વાએઙ્ આયરિત્ત ॥ ૧ ॥

અથવા જ્ઞાનાચારાદિક પાંચ પ્રકારનો આચાર, અથવા આ એટલે મ ર્યાદાયેં ચાર એટલે વિહાર તે આચાર એવા આચારને પાલવામાં પોતે સાધુ એટલે જલા ચતુર છે તથા પ્રકર્ષેં કરી બીજાને તે આચાર પલાવવાનો ઉ પદેશ કહેવાયકી તથા ઉત્કૃષ્ટ પણે બીજા સાધુ પ્રમુખને તે આચાર દેશ્વા ડવાયકી આચાર્ય કહીયે. ઉક્તંચ ॥ “ પંચવિહં આયારં, આયરમાણા ત હા પયાસંતા ॥ આયારં દંસંતા, આયરિયા તેણ વુચ્છંતિ ॥ ૧ ॥ ”

અથવા (આ કે૦) ઈષત્ એટલે અપરિપૂર્ણ જે (ચાર કે૦) હેરિક એટલે શિષ્ય તે આચાર તે ચારકલ્પ કહિયે. એટલે યુક્તાયુક્ત વિજ્ઞાન નિરૂ પણ કરવામાં અનિપુણ એવા વિનેય જે શિષ્ય તેને વિષે (સાધુ કે૦) જ લા યથાર્થ શાસ્ત્રાર્થ ઉપદેશકપણેં કરીને તે આચાર્ય કહેવાય છે.

એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. આચારનો ઉપદેશ કરવાયકી પરોપકારીપણું જેમને પ્રાપ્ત થયું છે તથા ઢત્રીશ ઢત્રીશી

ગુણે કરી સુશોજિત, યુગપ્રધાન, સર્વજનમનોરંજક, જગજીવમાં જબ્બ જીવને જિનવાણીનો ઉપદેશ આપી પ્રતિબોધિને કોઈને સમ્યક્ પણ પમાડે છે, કોઈને દેશવિરતિપણું પમાડે છે, કોઈને સર્વવિરતિપણું પમાડે છે તથા કોઈએક ઉપદેશ સાંજલીને જડકપરિણામી થાય છે. એવા ઉપકારના કરનાર, શાંત મુદ્ધાના ધારક, ક્ષણમાત્ર પણ કષાયેં પ્રસિત ન હોય માટે તે પ્રચુડ, નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે.

વલી તે આચાર્ય નિત્યેં પ્રમાદરહિત થકાં અપ્રમત્ત ધર્મના કથક છે. વલી રાજકથા, દેશકથા, સ્ત્રીકથા, નક્તકથા, સમ્યક્ત્વઢિલણીયા અને ઢઠી ચારિત્રઢિલણીયા, એવી વિકથાના વર્જક છે. વલી અમલ અમાયી છે. તથા સારણા, વારણા, ચોયણા, અને પઢિચોયણાદિકેં કરી શિષ્યાદિકને પ્રવચનનો અન્યાસ કરાવનારા છે અને સાધુજનને ક્રિયા ધરાવતા થકા છે. વલી જેમ સૂર્ય અસ્ત થયાં ગૃહને વિષે ઘટપટાદિક પદાર્થ ન દેસ્વાય; પઢી દીપકથકી સર્વ પદાર્થ દૃષ્ટિગોચર આવે, તેમ અહિંઆં કેવલજ્ઞાન જાસ્કર સમાન શ્રીતીર્થકરદેવ મુક્તિ ગયા થકાં ત્રણ જીવનના પદાર્થના કથક દીપકસમાન એવા શ્રીઆચાર્ય છે, એવા શ્રીઆચાર્યને જે જબ્બ પ્રાણી નિરંતર નમસ્કાર કરે, તે પ્રાણી ધન્ય જાણવા, તેમને જવનો હૃય તુરંત થાય. વલી તે આચાર્ય પ્રચુડયેં રૂપા કરીને જે હિતનાં વચન કહ્યાં હોય, તે વચનોને હૃદયથી અણમૂકતો થકો રહે, તે પ્રાણી વિશેષે શુદ્ધિસહિત જલો આચારવંત થાય. એ શ્રીઆચાર્યને સુવર્ણવર્ણે ધ્યાયિયેં. એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ત્રીજું મંગલ જાણવું ॥ એ ત્રીજું પદ અને ત્રીજી સંપદા થઈ ॥ ૩ ॥

હવે ઉપાધ્યાયપદનું ચોથું મંગલ વર્ણવે છે. (એમો ઉવપ્લાયાણં કે૦) નમ ઉપાધ્યાયેન્યઃ (ઉપ કે૦) સમીપ રહ્યા તથા આવ્યા એવા જે સાધુ પ્રમુખ તે પ્રત્યેં જે (અપ્લાય કે૦) અધ્યાય એટલે સિદ્ધાંતનું અધ્યયન કરાવે, તથા જેની સમીપેં આવી અધીયતે નામ જણાય છે તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. તે જણી (એમો કે૦) નમસ્કાર થાઉ.

અથવા જેના ઉપ સમીપમાં આધિક્યેન ગમ્યતે એટલે અધિકપણાયેં જવાય છે, અથવા શ્ક સ્મરણે એવા ધાતુના અર્થમાં સ્મરણ કરાય છે સૂત્ર થકી જિ નપ્રવચનનું જેથકી તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. એ વિષે આતું પ્રમાણ છે. “ બાર

संगो जिणस्काउं, सबाउं कहिउं बुद्धिं ॥ तं उवइसंति जम्हा, उवथाया ते ए बुद्धिं ॥ १ ॥ अर्थः—द्वादशांगी, श्रीवीतरागें अर्थथी जांखी अने गण धरें सूत्रथी गुंथी, तेनो सबाय करवो. ए रीतें बुध एटले पंथितें कहुं ते जे कारण माटें ते द्वादशांगीने उपदेशे, ते कारण माटे ते उपाध्याय कहियें.

अथवा “ उक्ति उवउंग करणे, जत्ति ज्ञाणस्स होइ निदेसे ॥ एएणहुंति उज्जा, एसो अन्नोवि पज्जाउं ॥ १ ॥ अर्थः—उकार जे ठे, ते उपयोग करवाने अर्थें ठे, तेथी (उ के०) उव थयो अने उव पढी जज्जो ठे, ते जकार वणें ध्याननो निर्देश कह्यो ठे. एम उ अने ज ए बे अक्षर थकी उवज्जाय पद थाय ठे. ए पर्यायार्थ ठे.

वली पण पर्याय फेर नाम कहे ठे. “ उक्ति उवउंगकरणे, पत्ति अ पाव परिवज्जणे होइ ॥ जत्ति अ जाणस्स कए, उक्ति अ उंसक्कणा कम्मे ॥ १ ॥ ” अर्थः—उ वर्ण ते उपयोगने अर्थें ठे अने प वर्ण ते पापनुं समस्त प्रकारें वर्जवुं तेने अर्थें ठे, अने ज वर्ण ते ध्यान करवाने अर्थें ठे. पुनः उ वर्ण ते कर्मथकी उसरवाने अर्थें ठे. ए रीतें चार अक्षर मढ्या थकां उपाज्जाउं थाय ठे, ते पण पर्यायांतरें उपाध्यायनुंज नाम जाणवुं.

अथवा उपाधान एटले उपाधि अथवा सन्निधि ते पासैं वसवुं; ते उ पाधियें करीने अथवा उपाधिने विषे आय एटले लाज ठे श्रुतनो जेउ थकी अथवा उपाधि एटले विशेषणादिकना प्रस्तावथकी शोजन उपाधिना आय एटले लाज ठे जेउथी ते उपाध्याय कहियें.

अथवा उपाधि तेज सन्निधि अने आय एटले इष्टफल एटले जेने विषे दैवजनितपणे जे आय एटले इष्टफलो तेहना समूहनुं एक हेतु पणुं ठे ए हेतुमाटें तेने उपाध्याय कहियें.

अथवा आधि जे मननी पीडा, तेनो आय एटले लाज तेने अध्याय कहियें. अथवा अधि एटले टूंक्री बुद्धि अर्थात् कुबुद्धि तेनो आय एटले लाज ते अध्याय कहियें. अथवा ध्येधातु चिंताने अर्थें ठे ए धातुनो प्रयोग तथा नञ्जो अर्थ, कुत्सित एटले खराब एवो थाय ठे, ए बे मली डध्यानि एवो अर्थ सिद्ध थाय ठे, एने अध्याय पण कहे ठे ए उपरला अध्याय अथवा आध्याय तथा ए बन्ने जेउएं करी उपहत एटले हणायेलो ठे तेने पण उपाध्याय कहियें.

એવા શ્રી ડપાધ્યાય પચ્ચીશ ગુણેં કરી શોજિત, દ્વાદશાંગીના પારંગામિ, દ્વાદશાંગીના ધારક, સૂત્ર અને અર્થના વિસ્તાર કરવાને રસિક, એવા ડપાધ્યાયને નમસ્કાર કરવાનો હેતું શું? ત્યાં કહે છે. સંપ્રદાય થકી આવેલાં જે જિનવચન, તેનું અધ્યાપન ંટલે જણાવવું કરાવે છે, ંણેં કરી જવ્ય જીવોની ડપર ડપકારીપણું હોવાથી નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. ં શ્રી ડપાધ્યાયજીને મરકત મણિની પેરેં નીલવર્ણેં ડ્યાથિયેં, ં શ્રી ડપાધ્યાય જીને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ડપાધ્યાય પદનું ચોથું મંગલ જાણવું ॥ ં ચોથું પદ અને ચોથી સંપદા થડ ॥ ૪ ॥

હવે સાધુપદનું પાંચમું મંગલ વર્ણવે છે. (ંમોલોંસઘસાહૂણં કે૦) નમોનમઃ લોકે સર્વસાધુન્યઃ અઢીઢીપ પ્રમાણ લોકમાંહેજા સર્વસાધુડને નમસ્કાર થાડ.

ત્યાં જે જ્ઞાનાદિક શક્તિયેં કરી મોઢ્ઢને સાધે, તેને સાધુ કહિયેં, અથવા સર્વ પ્રાણીમાત્રને વિષે સમપણું ડ્યાવે, તેને નિરુક્તિન્યાયેંકરી સાધુ કહિયેં. ં વિષે ં વચન પ્રમાણ છેઃ—“ નિર્વાણ સાહં જોં, જમ્હા સાહંતિ સાહુણો ॥ સમા ય સઘજૂંસુ, તમ્હા તે જાવ સાહુણો ॥ ૧ ॥” અર્થઃ—નિર્વાણ જે મોઢ્ઢ તેના સાધવાના જે યોગ, તે પ્રત્યેં જે કરણ માટેં સાધે, તે માટે તે સાધુ કહીયેં. વલી સર્વજૂત જે ચોરાશી લાખ જીવાયોનિ તેથી ડપના જે જીવ, તે સર્વસાથેં સમતાપણું જે ઢરે છે. તે કારણ માટે તેને જાવસાધુ કહિયેં. અથવા સંયમના સઘાડ જે સત્તર જેઢ, તે પ્રત્યેં જે ઢારે, તે સાધુ કહિયેં, ડક્તં ચ ॥ “ કિં પિઢ્ઢસિ સાહૂણં, તવં ચ નિયમં ચ સંયમગુણં વા ॥ તો વંઢસિ સાહૂણં, ંયં મે પુઢ્ઢિડ સમ્હુ ॥ ૧ ॥” અર્થઃ—અરે પ્રાણી! સાધુ તે પોતાના ગુણેં કરીનેજ સાધુ હોય, તેમાટે તું સાધુ જણી શું ઢેઘે છે? ંટલે શું તપશ્ચર્યાનો ગુણ ઢેઘે છે? અથવા સંયમના ગુણ ઢેઘે છે? તે ગુણ ઢેઘીને તેવાર પઢી તું શું સાધુ પ્રત્યેં વાંઢીશ? ંમ ઢું તુજને પૂઢું ઢું, માટે સાધુને ગુણેંજ સાધુ ઢેઘીને વંઢના કરવી. ડક્તં ચ ॥ વિસય સુઢનિયત્તાણં, વિસુઢચારિત્તનિયમજુત્તાણં ॥ તચ્ચગુણસાહ્યાણં, સાહં કિજ્ઞુજ્ઞાયણ નમો ॥ ૧ ॥” અર્થઃ—સાધુ કેહેવા છે? તોકે શબ્દાદિક પાંચ પ્રકારના વિષય તેનાં જે સુઘ, તેથી નિવૃત્ત્યા છે, ંટલે વેગલા થયા છે તથા વિશુઢ નિર્મલ ચારિત્ર અને વિવિધ પ્રકારના જે નિયમ, તેણેં કરી યુક્ત છે, વલી (તચ્ચ કે૦) તથ્ય ંટલે સાચા જે ગુણ તેના સાધક છે,

कृतकृत्यपणुं थावाने अर्थे एटले मोह पामवानां जे कार्य, तेहिज साधवाने उद्यमवंत पणुं ठे जेमने एवा साधुउने नमस्कार थाउ.

वली साधु केहेवा ठे ? “असहाइ सहायत्तं, करेति मे संजमं करंत स्स ॥ एएणं कारणेणं, एमामि हं सबसाहूणं ॥ १ ॥” अर्थः— जेनो कोइ सखाइउ न होय, तेना साधु सखाइया ठे. एटले जेने कोइनुं सहाय नथी, तेनुं सहाय साधु करे, निःकारणबंधुसमान उपकारी एवा साधु ते (मे के०) मुऊ प्रत्ये अनादिनुं असंयमपणुं टाली संयमपणुं कर्त्ता ठे. एटले इंडियनो निग्रह करावे, इत्यादिक कारणें करी “सबसाहूणं अहं नमामि” एटले सर्व साधु प्रत्ये हुं नमस्कार करुं हुं.

अथवा संयमकारी जनोने सहायता धारण करे, तेने साधु कहियें. निरुक्तियकीज ‘निरुक्तं पदजंजनं’ एटले सामायिकादि विशेषणें सहित एवा समतावंत साधु सर्व, ते अप्रमत्तादिक, पुलाकादिक, जिनकल्पिक, प्रति माकल्पिक, यथालंदकल्पिक, परिहारविद्युद्धिकल्पिक, स्थविरकल्पिक, स्थित कल्पिक, स्थितास्थितकल्पिक, तथा कल्पातीत जेदोवाला प्रत्येक बुद्ध, स्वयंबुद्ध, बुद्धबोधित जेदोवाला अने चारतादिक जेदोवाला अथवा सुखमदुखमादिक विशेषित साधु ते सर्व साधुउ जाणवा. अहींआं सर्व गुणवंतने अविशेषें करी नमस्कार करवा पणाना प्रतिपादनने अर्थे सर्व शब्दनुं ग्रहण कखुं ठे. एवी रीतें अर्हत् प्रमुख पदोने विषे पण जाणी लेवुं. अहींआं पांचमा पदने विषे सर्व पदनी पूर्त्ति करवी, ए माटे पण सर्व पद मेळ्युं ठे, एटले न्यायना सामान्य पणाथकी पांचे पदें सर्व शब्द सूचव्यो.

अथवा सर्व जीवोने हितना करनारा ते सार्व, तेहीज साधु अथवा सार्व शब्दें अर्हद्धर्म अंगीकार करनार साधुउ जाणवा, पण सार्व शब्दें बौद्धादिकना साधुउ ग्रहण करवा नही, ते सार्व साधु अथवा सर्व शुन योगोने साधे, ते सार्व साधु, अथवा सार्व एटले अरिहंत ते प्रत्ये साधे, एटले तेउनी आझाना करवा थकी आराधे, प्रतिष्ठापना करे डुर्नयना निराकरण थकी ते सार्व साधु कहियें.

अथवा श्रव्य एटले श्रवण करवा योग्य जे वाक्यो, तेने विषे साधु, अथवा सव्य एटले दक्षिण ते पोताने अनुकूल जे कार्य तेने विषे साधु एटले निपुण, ते श्रव्यसाधु कहियें, अथवा सव्यसाधु पण सब शब्दवडे

જાણી લેવા; સર્વ શબ્દનું દેશ તથા સર્વતાને વિષે દર્શન છે માર્ટે અપરિશેષ સર્વ થકી ઉપદર્શનને માર્ટે લોક શબ્દ કહ્યો છે.

અહીંઆં લોકશબ્દે મનુષ્યલોક સાર્વજનિકપસમુદ્વર્તી, ઊર્ધ્વ નવ શત યોજન પ્રમાણ, અધઃ નીચે સહસ્ર યોજન પ્રમાણ તથા વલી કોણેક લઘ્વિવંત સાધુ મેરુચૂલિકા પર્યંત પણ તપસ્યા કરતા થકા હોય. એમ લોકને વિષે જિહાં જિહાં સાધુ હોય, તે સર્વ સાધુને માહારો નમસ્કાર થાઉં.

એ સાધુને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું? ત્યાં કહે છે. મોક્ષમાર્ગને વિષે સહાયતા કરનાર હોવાથી ઉપકારી પણાને લીધે નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. સ્તવના, પ્રશંસા, ગુણવર્ણન કરવા યોગ્ય છે.

જેમ ત્રમર, વૃદ્ધના સુગંધી ફૂલ ઉપર બેસે, તેનો થોડો એક પરાગ લેઈ બીજે ફૂલે જાય, એમ અનેક ફૂલે જમી જમીને પોતાના આત્માને સંતુષ્ટ કરે, પણ ફૂલને બાધા ન ઉપજાવે, તેમ સાધુ પણ અનેક ઘર જમી જમીને બેતાલીશ દોષ રહિત આહાર શુદ્ધ ગવેષી પોતાનું પિંડપોષણ કરે, પાંચેંડિને પોતાને વશ રાખે, પાંચેંડિના વિષયને ઝીંપે, પટ્કાયજીવની રહ્યા પોતે કરે, બીજા પાસે કરાવે, વલી સત્તર જેદ સહિત સંયમને આરાધે, સર્વજીવ ઉપર દયાના પરિણામ રાખે, અઢાર હજાર શીલાંગ રચના ધોરી, અચલ, અમૃગ આચારરૂપ જેનું ચારિત્ર છે, એવા મહંત મુનીશ્વરને જયણાયુક્ત વંદીને પોતાનું જન્મ પવિત્ર કરીયે. વલી નવ પ્રકારે બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ પાલે, બાર પ્રકારે તપ કરવાને શૂરા, આત્માર્થી તથા વલી આદેશ, ઉપદેશ થકી ન્યારા છે, જેને જનમેલનની રૂઝ નથી, વંદન પૂજનની વાંઠા નથી, એવા મુનિનું દર્શન તો જો પુણ્યોન્નમ હોય તો પામીયે, એ શ્રીસાધુને આષાઢના મેઘની પેરે શ્યામવર્ણે ધ્યાયિયે. એ પાંચમાં પદરૂપ સાધુમંગલ વચ્ચાણું, એટલે પાંચમા પદની પાંચમી સંપદા થઈ ॥ ૫ ॥ જાવમંગલ અનેક પ્રકારે છે, તેમાં એ પંચ પરમેષ્ઠીનું પ્રથમ મંગલ જાણવું.

આશંકા:—એ પંચ પરમેષ્ઠીને જે નમસ્કાર કરવો, તે સંદેષે કરવો, કિંવા વિસ્તારે કરવો? તેમાં જો સંદેષે નમસ્કાર કરાય છે એમ કહેશે, તો સિદ્ધ અને સાધુ પ્રત્યે નમસ્કાર કરવોજ યુક્ત છે. કેમ કે? એ બેઢુને નમન કરવાથકી અરિહંત, આચાર્ય અને ઉપાધ્યાયનું પણ ગ્રહણ થયુંજ, કારણ કે એ અર્હદાદિક ત્રણ જે છે તે પણ સાધુપણું ઠોડતા નથી, તે માટે.

अने जो तमे कहेशो के विस्तारें नमस्कार कराव ठे ? तो तेवारें, रुषनादिक चोवीशो तीर्थकरोने व्यक्तिमुच्चारण थकी एटले जूडं जूडं नाम लेइने नमस्कार करवो जोइयें.

समाधान:-अरिहंतने नमस्कार करवाथकी जे फल पामीयें, ते साधुने नमस्कार करवाथकी फल न पामीयें, जेम मनुष्यमात्रने नमस्कार करवा थकी राजादिकना नमस्कारनुं फल न पामीयें, ते माटे विशेष थकी प्रथम श्रीअरिहंतनेज नमस्कार करवो युक्त ठे.

आशंका:-जे सर्वथा मुख्य होय, तेनुं प्रथम ग्रहण करवुं ए योग्य ठे, तो तमे अहीआं पंच परमेष्ठीने नमस्कार करतां प्रथम श्रीअरिहंतने नमस्कार कीधो, परंतु जो प्रधान न्याय अंगीकार करीयें, तो अहीआं पंच परमेष्ठीमां सर्वथा कृतकृत्य पणे करी सिद्धने प्रधान पणुं ठे माटे सिद्ध मुख्य ठे, तेथी प्रथम सिद्धने नमस्कार करीने पढी अरिहंतादिकने आनुपूर्वीयें नमस्कार करवो युक्त ठे.

समाधान:-सिद्धने पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकी जाणीयें ठैयें. वली अरिहंत, तीर्थप्रवर्तन करे, उपदेश आपीने घणा जीवोने उपकार करे अने सिद्ध पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकीज चारित्र आदरी कर्मरहित थइ सिद्ध पणुं पामे माटे श्रीअरिहंतनेज प्रथम नमस्कार करवो योग्य ठे.

आशंका:- जो एम उपकारी पणुं चिंतवी नमस्कार करीयें, तो आचार्यादिकने पण प्रथम नमस्कार करवो युक्त थारो ? केम के कोइ एक समयें एनाथी पण अर्हदादिकनुं जाणपणुं थाय ठे, माटे आचार्यादिक पण म होटा उपकारी ठे, तेथी तेमने प्रथम नमस्कार करवो युक्त ठे.

समाधान:- आचार्यने उपदेश देवानुं सामर्थ्य, श्रीअरिहंतना उपदेश्या थकीज होय ठे, परंतु आचार्यादिक स्वतंत्र थका उपदेश थकी अर्थज्ञाप कपणुं पडिवजता नथी, एटला माटे अरिहंतज परमार्थें करी सर्व अर्थ ज्ञापक ठे तेथी, प्रथम नमस्कार करवा योग्य ठे. वली आचार्यादिक तो अरिहंतनी पर्षदा रूप ठे. माटे आचार्यादिकोने प्रथम नमस्कार करी पढी श्रीअरिहंतने नमस्कार करवो, ए योग्य न कहेवाय, ए विषे आम कहुं ठे:- “पुत्राणुपुत्रि न कमो, नेवय पन्नाणुपुत्रि एस नवे ॥ सिद्धार्था पढमा, बीआ ए साहुणो आइ ॥१॥ ” अरहंता उवएसेणं, सिद्धाणं जंति तेण अरि

હાઈ ॥ એવિ કોઈ પરિસાએ, પણમિત્તા પણમઈ રત્નોત્તિ ॥ ૨ ॥ ” પૂર્વે જેટલા પ્રશ્ન ઉત્તર કહ્યા, તેનો સંબંધ એ ગાથાઉ મધ્યે છે, તેમાટે લોકમાં પણ પર્ષદાને પ્રણામ કરીને પઠી રાજાને કોઈ પ્રણામ ન કરે, તો અહીં આચાર્યાદિક તો સર્વ પર્ષદા રૂપ છે અને શ્રીઅરિહંત તે રાજા રૂપ છે માટે પ્રથમ રાજાને પ્રણામ કહ્યા પઠી પર્ષદાને પ્રણામ કરાય છે, એ રીતે શ્રીઅરિહંતને નમસ્કાર કહ્યા પઠી આચાર્યાદિકને નમસ્કાર કરવો યુક્ત છે, એમ સિદ્ધ થયું, એટલે પાંત્રીશ અક્ષરે શ્રીનવકાર પાંચ પદરૂપ મૂલ મંત્ર કહ્યો. હવે આગલે ચાર પદની ચૂલિકામાંહે એ મૂલમંત્રનો પ્રજાવ કહે છે.

(એસોર્પચણમુક્કારો કે૦) એષપંચ નમસ્કારાઃ (એસો કે૦) એ જે અરિહંતાદિક સંબંધી (પંચ ણમુક્કારો કે૦) પાંચ નમસ્કાર છે. એટલે નમસ્કાર પંચક છે, તે કેવો છે ? તોકે (સવપાવપ્પણાસણો કે૦) સર્વપાપપ્રણાશનઃ (સવપાવ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક સર્વ પાપ તેનો (પ્પણાસણો કે૦) પ્પણાસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે. અહીં ઠઠા અને સાતમા, એ બે પદની ઠઠી અને સાતમી, એ બે સંપદા થઈ. વળી તે નમસ્કારપંચક કેહેવો છે ? તોકે (મંગલાણંચસવેસિંપઠમંહવડ્મંગલં કે૦) મંગલાનાં ચ સર્વેષાં પ્રથમં જવતિ મંગલં એટલે સર્વ મંગલોમાં (પઠમં કે૦) પ્રથમ એટલે મુખ્ય, મંગલં કે૦) મંગલ માંગલિક એટલે કલ્યાણકારક (હવડ્ કે૦) છે.

એટલે મંગલ બે પ્રકારનું છે. એક ડ્વ્યમંગલ, તે લૌકિક મંગલ, અને બીજું જાવમંગલ તે લોકોત્તર મંગલ જાણવું. તેમાં દધિ, અક્ષત, કેસર, ચંદન, દૂર્વાદિક, તે લૌકિક મંગલ છે. એ મંગલ અનેકાંતિક તથા અનાત્યંતિક જાણવું. તે પણ એક નામમંગલ, બીજું સ્થાપના મંગલ, અને ત્રીજું ડ્વ્યમંગલ. એ ત્રણ મંગલથી વાંઠિતાર્થ સિદ્ધિ ન થાય. અને એ થકી વિપરીત એકાંત મંગલ તથા આત્યંતિક મંગલ, તે જાવમંગલ જાણવું. એ મંગલ, વિશેષેં ઇષ્ટિ તાર્થસિદ્ધિનું કારક છે માટે પૂજનીય છે, પ્રધાન છે. તે જપ, તપ તથા નિયમ પ્રમુખજેદ નિભ્રપણે કરી અનેક પ્રકારનું છે. તેમાં પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ, એ પંચ પરમેષ્ઠિનમસ્કારરૂપ છે, માટે એ વિશેષે કરી ગ્રહણ કરવું. એ થકી મોહરૂપ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરમેષ્ઠીને મંગલપણે, લોકોત્તમ પણે, શરણયોગ્યપણે ગ્રહવાય છે. ઉક્તં ચ ॥ અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાદુ મંગલં, કેવલિપસુત્તો ધમ્મો મંગલં ॥ ઇતિ ॥ એ ચૂલિકાનાં

चार पदमां तेत्रीश अक्षर ठे, आठमां अने नवमा, ए बे पदनी मलीने ए कज आठमी संपदा अइ माटे एमां विश्रामनां स्थानक रूप संपदा आठ ठे अने पद नव ठे तथा बधा मली लघु अक्षर एकशठ ठे. अने गुरु अक्षर सात ठे, सर्व अक्षर अडशठ ठे. इति मंगलम् ॥

हवे ए चूलिकामध्ये केटला एक (हवइ मंगलं) ने स्थानके (होइ मंगलं) कह्नीने बत्रीशज अक्षर माने ठे, परंतु एना मूल तेत्रीश अक्षर ठे. यडुक्तं श्रीमहानिशीथसिद्धांतें “ तदेव इकारस पय परिष्ठितति आलावग ति तीस अक्षरपरिमाणं ॥ एसो पंचणमुक्कारो सवपावप्पणासणो मंगलाणं च सवेसिं पढमं हवइ मंगलंति चूलं. तेणोव कमेण ठठ सत्तमछम दिणोसु आयं बिलेहिं अहिज्जिजा ” तथा प्रवचनसारोदारेऽप्युक्तं “ पंच परमिष्ठिमंते, पए पए सत्त संपया कमसो ॥ पड्जंत सत्तरस्कर, परिमाणा अछमी जणिया ॥ १ ॥ ” गाथा (७ए) मी. यद्यपि हवइ मंगलने स्थानकें होइ मंगलं एवो पाठ कहेवायकी अर्थविजेद कांइ नथी, तथापि हवइ मंगलं एवोज पाठ कहेवो. केमके नमस्कारावलिकाग्रंथमध्ये कहुं ठे के, कोइ कार्यविशेष उपने थके जेवारें चूलिकानुंज ध्यान करियें, तेवारें बत्रीश दंजनुं कमल रची एकेको अक्षर, एकेकी पांखडीयें स्थापवो अने तेत्रीशमो अक्षर, मध्यकर्णिकायें स्थापीने ध्यान करवुं. माटे जो होइ मंगलं एवो पाठ कहियें, तो चूलिकामां बत्रीशज अक्षर थाय, ते बत्रीश अक्षरें बत्री श पांखडीज पूराय, तेवारें मध्यनी कर्णिका खाली रही जाय. इत्यादिक अनेक सिद्धांत युक्ति ठे. ते मध्यस्थपणे विचारवुं.

हवे ए पंच परमेष्ठीने नमस्कार करीने एमना एकशो ने आठ गुणरूप मंत्रनो जाप करियें, ते गुणो आ प्रमाणे ठे:—“बारस गुण अरिहंता, सिद्धा अछेव सूरि ठत्तीसं ॥ उवजाया पणवीसं, सादू सगवीस अछसयं ॥ १ ॥ अर्थ:—अरिहंतना बार गुण, सिद्धना आठ गुण, आचार्यना ठत्रीश गुण, उपाध्यायना पञ्चीश गुण अने साधुना सत्तावीश गुण, ए सर्व मली (अ छसयं के०) एकशो ने आठ गुण थाय. ते आवी रीतें:—

तिहां श्रीअरिहंत प्रभुनां आठ प्रातिहार्य, तथा चार मूलातिशय, मली ने बार गुणो जाणवा. तेमध्ये प्रथम आठ प्रातिहार्य कहे ठे.

उक्तं च:—“किंकिळि कुसुमबुधि, देवश्रुणि चामरासणां च ॥ जावलय

જેરિ ભત્તં, જયતિ જિણ પાઠિદેરાઈ ॥ ૧ ॥ ” અર્થ:—જગવંતને સહચારિ હોય માટે પ્રાતિહાર્ય કહીયે, અથવા ઇંડના આદેશકારી જે દેવ, તેનું જે કર્મ, તેને પ્રાતિહાર્ય કહીયે. તે આઠે પ્રાતિહાર્ય, દેવતાનાં કરેલાં જાણવાં. તિહાં પ હેલું ? (કિંકિલ્લિ કે૦) અશોકવૃદ્ધ, તે જ્યાં શ્રીજગવંત વિચરે, સમોસરે, તિહાં મહાવિસ્તીર્ણ, કુસુમસમૂહલુબ્ધચ્રમરનિકરેં શીતલ, સજ્જાય, મનો હર, વિસ્તીર્ણ શાસ્ત્રાવાલો, જગવાનનું જેટલું દેહમાન હોય તેથી બારગુણો, અશોકવૃદ્ધ, દેવતા કરે, તેની નીચેં બેસીને ધર્મદેશના જગવામ્ આપે.

૨ (કુસુમવૃષ્ટિ કે૦) ફૂલની વૃષ્ટિ એટલે જલ તથા સ્થલને વિષે ઉત્પન્ન થયેલાં ફૂલો જેવાં કે શ્વેત, રક્ત, પીત, નીલ તથા શ્યામ, એ પાંચ વર્ણોનાં વિકશ્વર સરસ સુગંધમય, નીચી બીટું અને ઝંચે મુખેં એવાં સચિત્ત ફૂલો ની વૃષ્ટિ સમવસરણની પૃથિવીને વિષે ચોફેર એક યોજન મધ્યેં ગોઠણ પ્રમાણ દેવતાઁ કરે છે, અહીંઆં ફૂલવિષે મતાંતર છે, તે કહે છે:—કોઈ એક તો અચિત્ત ફૂલ કહે છે તથા કોઈ એક તો કિહાં એક ફૂલ ઉપર જાલી બંધ કહે છે, વળી કોઈ એક તો ક્યાંએક ક્યારારૂપ છે, એટલે જ્યાં સાધુ, મનુષ્ય અને દેવતા બેસે છે, ત્યાં પુષ્પવૃષ્ટિ નથી અને શેષ ચોફેર સ્થાનકેં છે, એમ મતાંતર છે. પરંતુ તે મધ્યેં અચિત્ત ફૂલના કથક તો હુર્મતિ જિન વચનના ઉજ્જાપક એવા ટૂંઢક લોકો જાણવા, અને શેષ બે મતાંતરનો પણ નિષેધ છે, કેમકે સમવસરણમાં સર્વત્ર ફૂલની વૃષ્ટિ તો હોયજ છે પણ તે ફૂલોને જે બાધા નથી ઉપજતી તેનું કારણ તો અચિંત્ય શક્તિના ધણી એવા શ્રીજગવંતનું માહાત્મ્ય જાણવું. એમ શ્રીઆવશ્યક ચૂર્ણિમધ્યેં કહ્યું છે. તેની શ્રીઆવશ્યક નિર્યુક્તિની વૃત્તિ, શ્રીમલયગિરિ મહારાજની કરેલી. તેમાં સાશ્વ દીધી છે, માટે પુષ્પવૃષ્ટિ સમવસરણમધ્યેં સર્વત્ર દેવતાઁ કરે છે.

૩ (દેવજ્વળિ કે૦) દિવ્યધ્વનિ: એટલે જગવાન જેવારેં દૂધ સાકરથી મીઠાશ વાલા અત્યંત મધુર સ્વર વડે સરસ અમૃતરસસમાન સમસ્ત લોકને પ્રમોદની દેવા વાલી એવી વાણીયેં ધર્મદેશના દીધે છે. તેવારેં દેવ તાઁ તે જગવંતના સ્વરને પોતાની ધ્વનિવડે અશ્વંમ પૂરે છે. યદ્યપિ મધુર માં મધુર પદાર્થથી પણ પ્રજુની વાણી મધ્યેં રસ ઘણો છે, તોપણ નવ્ય જીવના હિતને અર્થેં પ્રજુજી જે દેશના આપે છે, તે માલવકોશ રાગેં કરીનેજ આપે છે, અને તે માલવકોશ રાગેં જેવારેં દેશના આજાપે, તેવારેં

પરમેશ્વરની બન્ને બાજુયેં રહેલા દેવતા, તે મનોહર વેણુવીણાદિકના શબ્દ કરીને તે વાણીને વિશેષે મનોહર કરે, એટલે જેમ કોઈ સુસ્વરે ગાયન કરતો હોય, તેની પાસે વીણાદિકને શબ્દે ધ્વનિ પૂરીયેં, તેમ અહીંયાં દેવતા કરે, તેને દિવ્યધ્વનિ નામા પ્રાતિહાર્ય કહીયેં.

૪ (ચામર કે૦) ચામર એટલે કેલિના સ્તંજને વિષે જેમ તંતુના નિકર લાગા હોય તેની પેરે મનોહર જેના દંમને વિષે અનેક રત્નના સમૂહ લાગેલા હોય તે રત્નના કિરણે કરી જાણીયેં, ઇંધનુષ્યને વિસ્તારતો હોય નહીં ? એવા રત્ને કરી જડિત સુવર્ણની માંમી સહિત શ્વેત ચામરો સમવસરણમાં જગવંતને દેવતાઁ થકી વિંજાય છે.

૫ (આસનાંચ કે૦) આસનાનિ ચ એટલે આસન જે સિંહાસન તે અનેક રત્નની ચૂનીયેં કરી બિરાજમાન સુવર્ણમય મેરુના શૃંગની પેરે ઁંચું અને કર્મરૂપ વૈરીના સમૂહને જાણીયેં બીવરાવતું હોય નહીં ? એમ સાદ્દાત્ સિંહરૂપે શોજાયમાન એવું સુવર્ણમય સિંહાસન દેવતાઁ કરે, તેની ઁપર બે શીને જગવાન્, દેશના આપે.

૬ (જામંમલ કે૦) જામંમલ નામા પ્રાતિહાર્ય, તે શ્રી જગવંતની પૂંઁને વિષે શરદ્ ઋતુ સંબંધિ સૂર્યના કિરણની પેરે જોતાં દોહિલું એવું અત્યંત દેદીપ્યમાન શ્રીવીતરાગના મસ્તકને પાઁલે જાગે જામંમલની પેરે જામંમલ હોય એટલે (જા કે૦) કાંતિ તેનું મંમલ એટલે માંમલું કરે, તેને જા મંમલ કહીયેં. જામંમલ ન હોય તો પ્રચુના મુખ સન્મુખ જોવાય નહીં.

૭ (જેરિ કે૦) જેરી, ઢક્કા, ઁંડુજિ, એ એકાર્થ છે જેણે પોતાના જાંકાર શબ્દે કરીને વિશ્વનું વિવર જણું છે, એવા જેરી, ઢક્કા શબ્દાયમાન કરે છે. એટલે હે જનો ! તમે પ્રમાદને ઢાંમિને શ્રીજિનેશ્વર પ્રત્યેં સેવો, એ જિનેશ્વર તે મુક્તિ નગરીયેં પહોંચાડવાને સાર્થવાહ સમાન છે. એ રીતે જેરિનો શબ્દ ત્રણ જગતનાં લોકને કહે છે. એમ હું જાણું ઁં, એવી ઁંડુજિ એટલે આકાશને વિષે કોડો ગમે દેવતાનાં વાજિત્રો દિવ્યાનુજાવે વાજે છે.

૮ (ઁત્ર કે૦) ઁત્રં, ઁત્રનામા પ્રાતિહાર્ય તે ત્રણ જવનને વિષે પરમેશ્વર પણાનું જણાવનાર, શરત્ કાલના ચંડમા તથા મચકુંદની પેરે ઁજ્જ્વલ, એવી મોતીની માંલાયેં કરી બિરાજમાન, એવા ત્રણ ઁત્ર પ્રચુને મસ્તકે ઁત્રા તિઁત્ર પ્રત્યેં ધરે. સમવસરણની નિશ્રાયેં ચાર જોડી ચામર, અને બાર ઁત્રો

હોય છે, એ આઠ પ્રાતિહાર્ય કહ્યા. ઊક્તં ચ ॥ અશોકવૃક્ષઃ સુરપુષ્પવૃષ્ટિઃ,
દિવ્યધ્વનિશ્ચામરમાસનં ચ ॥ નામંમલં ડુંડુનિરાતંપત્રં, સત્પ્રાતિહાર્યાણિ જિ
નેશ્વરાણાં ॥૧॥ એ આઠ પ્રાતિહાર્ય તે શ્રીઅરિહંતના આઠ ગુણો કહેવાય છે.

તેમજ ચાર મૂલ અતિશય છે, તે આ પ્રમાણે:—પહેલો અપાયાપગમાતિ
શય, બીજો જ્ઞાનાતિશય; ત્રીજો પૂજાતિશય તથા ચોથો વચનાતિશય. તત્ર
પ્રથમ અપાયાપગમાતિશય, તે બે પ્રકારે છે:—એક સ્વાશ્રયી ને બીજો પરા
શ્રયી તેમાં સ્વાશ્રયી બે પ્રકારે છે:—અપાય કહેતાં ઉપડવ તે ડબ્બ અને
નાવ એ બે પ્રકારે છે:—તેમાં ડબ્બથી જેમને સર્વ રોગો અપગમ એટલે ક્ષય
થઈ ગયા છે અને નાવથી અંતરાયાદિક અઢાર દોષ થકી રહિત થયી છે તે
આ પ્રમાણે:— ૧ દાનાંતરાય, ૨ લાજાંતરાય, ૩ વીર્યાંતરાય, ૪ જોગાંત
રાય, ૫ ઉપજોગાંતરાય, ૬ હાસ્ય, ૭ રતિ, ૮ અરતિ, ૯ જય, ૧૦ શોક,
૧૧ જુગુપ્સા, એટલે નિંદા, ૧૨ કામ, ૧૩ મિથ્યાત્વ, ૧૪ અજ્ઞાન, ૧૫
નિદ્રા, ૧૬ અવિરતિ, ૧૭ રાગ, ૧૮ દ્વેષ, એ અઢાર દોષો શ્રી વીતરાગના
ક્ષય થઈ ગયા છે. એ સ્વાશ્રયી અપાયાપગમાતિશય કહ્યો. હવે પર આશ્રયી
અપાયાપગમાતિશય આ પ્રમાણે:—જ્યાં જગવંત વિહાર કરે ત્યાં આસમંતાત્
જાગે સવાશો યોજન સુધીમાં પ્રાયેં કરી રોગ, વૈર, કંદર પ્રમુખનો ઉપડવ,
મારી, મરકી, અતિવૃષ્ટિ, અનાવૃષ્ટિ, ડુર્નિક્ષ, પોતાના સૈન્યનો જય તથા
પરના સૈન્યનો જય. એટલા વાનાં થાય નહીં, એ પર આશ્રયી જાણવો.

બીજો જ્ઞાનાતિશય તે આવી રીતે જાણવો. જગવાન્ કેવલ જ્ઞાને કરી
લોકાલોકનું સ્વરૂપ સર્વ પ્રકારે જાણે છે. સર્વ પ્રકારે દેખે છે; કોઈ પ્રકારે
કાંઈ જગવાનથી અજ્ઞાત રહેતું નથી, તેથી જગવાન્ જ્ઞાનાતિશયવંત જાણવા.

ત્રીજો પૂજાતિશય આ પ્રમાણે:—જગવંતને રાજા, બલદેવ, વાસુદેવ, ચ
ક્રવર્તી, જવનપતિદેવ, વ્યંતરદેવ, જ્યોતિષ્કદેવ તથા વૈમાનિક દેવતા
પ્રમુખ જગન્નયવાસી જબ્બ જીવો પૂજા કરવાની અજિલાષા કરે છે. અર્થાત્
શ્રીતીર્થંકર સર્વપૂજ્ય છે માટે એ ત્રીજો પૂજાતિશય જાણવો.

ચોથો વચનાતિશય આમ જાણવો:—જગવંતની વાણી સંસ્કારાદિક ગુણો
કરી સહિત હોય છે. માટે મનુષ્ય, તિર્થંક તથા દેવતાઝને અનુયાયિ હોય,
તે એવી રીતે સંસ્કારને પામે છે કે, સર્વ જબ્બ જીવો પોતપોતાની જાણના
અનુસારે તેનો અર્થ સમજી જાય છે. જેમ એક જિહ્વ, પોતાની ત્રણ સ્ત્રી સ

हित एकदा प्रस्तावे वनमां जतो हतो, तेने मार्गमां एक स्त्रीयें कह्युं मुज्जे हरण हणीने आणी आपो, बीजीयें कह्युं मने अत्यंत तृषा लागी ठे माटें पाणी लावी आपो अने त्रीजीयें कह्युं के गीत गायन कही संजलावो. ए त्रणेने निह्वें कह्युं के, (सरो नथी) एम एक उत्तर कह्यो. त्यारें पहेली स मजी के, सरो एटले बाण नथी. बीजी समजी के, सरो एटले सरोवर न थी. त्रीजी समजी के, सरो एटले मधुरस्वर नथी. एम एक उत्तरथी त्रणे स्त्री समजी गइ, ए दृष्टांतें प्रचुनो वचनातिशय पण जाणवो. ए जिनेंइनी वाणीना पांत्रीश गुणो ठे, ते विस्तारना नयथी लख्या नथी. ए चार अतिशय, आठ प्रातिहार्य सार्थें मेलवतां श्री तीर्थकरना बार गुणो थया.

हवे सिद्धना आठ गुणो विवरीने कहे ठेः—गाथा “ नाणं च दंसणं चेव, अद्वावाहं तद्देव सम्मत्तं ॥ अस्सकयच्छिं अरूवी, अगुरु लहु वारियं ह वइ ” अर्थः—प्रथम (नाणं च के०) ज्ञानावरणीय कर्म क्य थइ जवाने लीधे ज्ञाननी उत्पत्ति थयाथी तेना प्रजावें लोकालोकना स्वरूपने विशेष प्रकारें जाणे ठे. बीजो (दंसणंचेव के०) दर्शनावरणीय कर्मनो क्य थइ जवाथी केवल दर्शननी उत्पत्ति थवाने लीधे तेना योगें लोकालोकनुं स्वरूप-जली प्रकारें देखे ठे, त्रीजो (अद्वावाहं के०) सर्व प्रकारनी बाधा पो डाथकी रहित, एटले वेदनीय कर्म क्य थइ जवाथी नैरुपाधिक अनंत सुखनी उत्पत्ति थाय ठे. ते सुख आवुं ठे केः—व्यवहारीआनां सुख, राजा नां सुख, बलदेवनां सुख, वासुदेवनां सुख, चक्रवर्तीनां सुख, असंख्याता जवनपति, व्यंतर तथा ज्योतिष्क देवोनां सुख, बार देवलोकना देवतानां सुख, नव ग्रैवेयकना देवतानां सुख, पांच अनुत्तर विमानवासी देव, ए सर्वनां सुख ते थकी अनंतगुणं अधिक सुख, सिद्धना जीवोने ठे. ते सुखनो अनुजव सिद्धिना बीजा कोइने पण थइ शके नही. जेम मूंगो शाकर खाय, तेनो स्वाद पोतें जाणे पण बीजाने कही शके नही, तेम सिद्धना सुखने केवलज्ञानी जाणे ठे पण ते सुख वचनातीत ठे, माटें सुखथी कही शके नही. चोथो (तद्देवसम्मत्तं के०) तेमज मोहनीय कर्मनो क्य थइ जवाने लीधे क्लायिक सम्यक्त्वनी उत्पत्ति थाय ठे, ते सिद्धने विषे यथावस्थित होय ठे. पांचमो (अस्सकयच्छिं के०) आयुःकर्मनो क्य थयाथी अक्यस्थिति थाय ठे. सिद्धना जीवने पर्याय वडे सादि अनंत

સ્થિતિ છે માટે અદ્યસ્થિતિ કહેવાય છે. ઠાં (અરૂવી કે૦) રૂપથી રહિત છે. ઉપલક્ષણથી વર્ણ, ગંધ, રસ તથા ફરસથી પણ રહિત જાણિયે. એટલે સિદ્ધ પાંચ વર્ણમાંના એકે વર્ણે કહેવાય નહીં ; બે ગંધમાં કોઈ ગંધનો સિદ્ધમાં સંજવ નથી; પાંચ રસમાં એકે રસ સિદ્ધનેવિષે ન હોય અને આઠ સ્પર્શમાંનો એકે સ્પર્શ સિદ્ધને ન હોય. એટલે નામકર્મના દ્વયથી એકનો તાદાત્મ્ય સંબંધ સિદ્ધનેવિષે નહિ હોવાને લીધે એ અરૂપી ગુણ કહ્યો છે. સાતમો (અગુરુલદુ કે૦) ગોત્રકર્મનો દ્વય થઈ જવાથી સિદ્ધ જારી પણ નથી તેમ હલકા પણ નથી એટલે (અગુરુ કે૦) સિદ્ધને ઊંચ ગોત્ર ન હોય તથા (અલદુ કે૦) સિદ્ધને નીચ ગોત્ર ન હોય એટલે સિદ્ધ, કાર્મિક સન્માન તથા સત્કાર રહિત હોય છે, અર્થાત્ વિષયતા સંબંધે કરી સ્વાનાવિક પૂજા સત્કારે કરી રહિત છે અને આઠમો (વીરિયં કે૦) અંતરાય કર્મનો દ્વય થવા થકી વીર્યાંતરાયના દ્વયને લીધે સિદ્ધને સ્વાનાવિક આત્માનું અનંત બલ હોય છે, તે બલ એવું કે લોકને અલોકમાં તથા અલોકને લોકમાં કરી નાખે પણ સિદ્ધ તે બલને ફોરવે નહીં. ફોરવું પણ નથી અને ફોરવડો પણ નહીં. કૃતકૃત્ય થયા છે માટે તાદૃશ વીર્યને ફોરવે નહીં. એ આઠ, સિદ્ધના ગુણ થયા.

હવે આચાર્યના ઠત્રીશ ગુણો આવી રીતે:—“ પંચિન્દિયસંવરણો, તદ્દ નવવિહંબંજચેરગુત્તિધરો ॥ ચત્તવિહકસાયમુક્કો, ઇન્દ્ર અષ્ટારસગુણેહિં સંજુતો ॥ ૧ ॥ પંચ મહાવ્યજુતો, પંચવિહાયારપાલણસમઢો ॥ પંચ સમિતિ ગુત્તો, ઠત્તીસ ગુણો ગુરુ મજ્જ ॥ ૨ ॥ ” અર્થ:—(પંચિન્દિયસંવરણો કે૦) સ્પર્શનેન્દિય પ્રમુખ પાંચ ઇન્દ્રિયો, તેડના સ્પર્શાદિક મુખ્ય પાંચ વિષયો તથા તે વિષયોના અવાંતર ત્રેવીશ જેદો થાય, તેમાં જે પોતાને અનુકૂલ પ્રીતિકારી હોય તેડની ઉપર રાગ ન ધરે અને જે પ્રતિકૂલ અપ્રીતિકારી હોય તેડની ઉપર દ્વેષ ન કરે, તે માટે પંચેન્દિયના સંવરયુક્ત એમ કહ્યું. એમ પ્રત્યેક ઇન્દ્રિયના વિષયને વિષે રાગ તથા દ્વેષના અજાવે રહે એ પ્રમાણે પાંચે ઇન્દ્રિયના વિષયો વિષે કરતાં, પાંચ ગુણો થયા. (તદ્ કે૦) તથા (નવવિહંબંજચેર કે૦) નવ પ્રકારની બ્રહ્મચર્યની (ગુત્તિધરો કે૦) ગુપ્તિને ધારણ કરનાર, તેમાં પ્રથમ, ગાય પ્રમુખ પશુ, નપુંસક તથા સ્ત્રી થકી રહિત એવા સ્થાનકને વિષે રહે, બીજું, સ્ત્રીની કથા, વાર્તા, પ્રીતિયુક્ત

संरागपणो करे नही; त्रीजुं, जे आसनें स्त्री बेठी होय ते ठेकाणें बे घडी पर्यंत ब्रह्मचारी पुरुष बेसे नही, अने जे आसननेविषे पुरुष बेठो होय, तिहां स्त्री त्रण प्रहर सुधी बेसे नही; चोथुं, स्त्रीना अंगोपांग, रागसहित निरखे नही; पांचमुं, जीतप्रमुखने आंतरे स्त्री पुरुष बन्ने सूतां होय अथवा कामविषे वातो करतां होय, त्यां बेशी न रहे; षष्ठुं पूर्वावस्थामां स्त्रीनी साथें कामक्रीडा कीधी होय, तेनुं स्मरण न करे; सातमुं, सरस स्निग्ध आहार न लिये; आठमुं, नीरस आहार पण अति मात्रायें वजन उपरांत न लिये; नवमुं, शरीरनी शोजा विनूषा न करे. ए नव प्रकारें ब्रह्मचर्य मन, वचन, कायारूप त्रिकरण शुद्धपणें पाले. ए नव गुणो अने प्रथम कहेला पांच मली चौद गुणो थया. क्रोधादिक चार कषाय ते चारित्रना घातक परिणामविशेष जाणवा. ए चार कषाय थकी मुक्त एटले मूकाणा ठे, एउना जेदोनुं विस्तारें करी विवरण कखुं नथी. ए चार गुण मली अठार गुण थया. (९ अअछारस गुणेहिं संजुत्तो के०) ए अठार गुणोएं करी संयुक्त जाणवा ॥१॥ हवे बाजा अठार कहे ठे:—(पंचमहवयजुत्तो के०) पांच महाव्रतें करी युक्त. तेमां प्रथम “सवाउ पाणाइवायाउ वेरमणं ” एटले मन, वचन अने कांयायें करी ठ निकायना जीवोने पोतें हणे नही, बीजानी पासें हणावे नही तथा हणनाराने अनुमोदना दिये नही, तिहां पृथिवी, हरमजी, वानी, हरियाल प्रमुख खरलें वाटे नही, वटावे नही, पोताने अर्थें. वाटयुं होय ते लीये नही तथा पाणी पोताने अर्थें. उन्दुं कखुं होय ते लीये नही, बीजाने लेवरावे नही तथा कोइ लेतो होय तें प्रत्यें रूडो जाणे नही, ले नारनी साथें वसे नही, दिवसनुं आणेलुं पाणी, रात्रें तथा विहांणे वावरे नही, अग्निसंबंधी दीवो, फानस तथा अगर उखेवो इत्यादिक करे नही, करावे नही, अनेरायें कीधुं आदरे नही, आदरनारनी साथें वसे नही तथा मोरपीढी अने लूगडा प्रमुखें वायरो करे नही, करावे नही, करता होय, तेने वारी राखे, वायरो करवो आदरे, तेनी साथें वसे नही. वनस्पति, नील, फूल तथा जाडुआं उपर चाले नही तथा धान्यप्रमुख साधुने अर्थें रांध्युं होय, ते वोहोरे नही तथा आंबानो रस घोळो होय, खडबूजा प्रमुख मोखां होय, तेने वोहोरे नही तथा त्रस कायनी विराधना थाय, माटे

रात्रे चालें नही. गृहस्थने घेर तथा उपाशरे अणपडिलेह्यां वस्त्र राखे नही, ए प्रथम महाव्रत कथुं.

२ “ सत्ताउ मुसावायाउ वेरमणं.” क्रोध, लोभ, जय तथा हास्यादिक स्त्री इव्य, द्वेष, काल अने जाव संबंधें मन, वचन तथा कायाएं करी पोतें जूतुं बोले नही, बीजाने जूतुं बोलावे नही तथा जूतुं बोलनारने अनुमोदे नही, एटले स्वजावें तथा कार्य उपने तथा पोतानो शिथिलाचार ठांकवाने अर्थें तथा आदेशादिकंनी वात करतां तथा गृहस्थनुं मन राखवाने अर्थें जूतुं कदापि बोले नही. ए बीजुं महाव्रत कथुं.

३ “ सत्ताउ अदिन्नादाणाउ वेरमणं ” पारकुं अदत्त, पोतें तृणमात्र पण लिये नही, परने लेवरावे नही तथा लेताने अनुमोदे नही. एटले तीर्थकर अदत्त, गुरुअदत्त, स्वामिअदत्त तथा जीवअदत्त, ए चार प्रकारनां अदत्त ठे, तिहां पोताने अर्थें रांधेलो आहार लीये तथा असुजतां वस्त्र, पात्र प्रमुख लीये, तेने तीर्थकर अदत्त सहित गुरुअदत्त ए वे अदत्त लागे, अने गृहस्थें अणआप्युं तथा मनपांखे आप्युं लीये, तेने स्वामिअदत्त सहित तीर्थकर अदत्त लागे, अने फासुकरणमां पाणी प्रमुख सजीव वस्तु वोहोरे, त्यां जीव अदत्तसहित तीर्थकरअदत्त लागे. ते लिये नही, लेवरावे नही तथा लेताने. अनुमोदे नही, ए बीजुं महाव्रत कथुं.

४ “ सत्ताउ मेहुणाउ वेरमणं. ” अठार जेदें ब्रह्मचर्य पाले. ते आ प्रमाणे:—औदारिक काम, ते मनुष्य तथा तीर्थचनी स्त्री संबंधी तेने मन, वचन तथा कायाएं करी सेवना करे नही, परने करावे नही तथा करताने अनुमोदना न दिये. एमज नव जेद वैक्रियना ते देवताउनी स्त्रीविषे जाणी लेवा. ए अठार जेदें ब्रह्मचर्य पाले एटले कोई प्रकारनी स्त्री जातिनी साथें आलाप, संलाप तथा अतिपरिचय न करे. केमके एम कथ्याथी व्रतनो जंग थाय ठे अने बीजो कोइ देखे तो जिनशासननी हेलना करे अने घणो द्वेषी होय तो गाममां बकवाद करे तेथी निंदा थाय ए चोथुं महाव्रत कथुं.

५ “ सत्ताउ परिग्गहाउ वेरमणं. ” नव विध परिग्रह तथा धातुमात्र मूर्त्ति रूपें राखे नही, धर्म सहायक उपकरणोथी अधिक उपकरणो राखे नही, बीजाने रखावे नही अने राखताने अनुमोदन दिये नही. जे साधु होय, ते औधिक चौद उपकरण तथा औपग्रहिक जे संथारो, उत्तरपट्ट, मांमो प्रमुख ठे

ते स्वयं प्रमाणे राखे परंतु गृहस्थने घरे गांठडी बांधीने तो सर्वथा राखेज नही अने जो गृहस्थने घेर राखे तो तेने पांच महाव्रत मांहेतुं एक पण महाव्रत ठे एम न जाणवुं अने तेने नावसाधु पण न कहीयें, जो कहीयें तो मिथ्यात्व लागे. ए पांचमुं महाव्रत कहुं. सर्व मली त्रेवीश गुणो थया.

हवे (पंचविहायारपालणसमन्तो के०) पांच प्रकारनो आचार पालवाने समर्थ होय. तेमां प्रथम ज्ञानाचार एटले ज्ञान पोते जणे, परने जणावे, पोते लखे, बीजानी पासेथी लखावे, पोते ज्ञानना जंमारा करे, परनी पासेथी करावे अने जे ज्ञाननुं पठन प्रमुख सारो उपयोग करतो होय, तेनी उपर राग धरे. एम ' काले विणए ' इत्यादि गाथा वडे कहुं ठे, ते जाणी लेवुं. बीजो दर्शनाचार. ते पोते सम्यक्त्व पाळे, बीजाने सम्यक्त्व पमाडे अने सम्यक्त्वथी पडतो होय तेने हेतुयुक्तिना वचने करी स्थिर करे, ए ' निस्संकिय निक्कंस्किय ' इत्यादिक बे गाथायें करी जाणवुं. त्रीजो चारित्राचार. ते पोते चारित्र पाळे, बीजाने चारित्र पलावे. जे कोइ शुद्ध चारित्रने पालतो होय तेने अनुमोदे, ते ' पणिहाण जोगजुत्तो ' इत्यादिक बे गाथायें करी समजवो. चोथो तपआचार. ते पोते बार जेदे तप करे, बीजाने तप करावे, जे कोइ बार जेदना तपने करतो होय तेने अनुमोदे, ते ' अणसणमूणोअरिया ' ए गाथावडे जाणवुं. अने पांचमो वीर्याचार ते पंचाचारने विषे शक्ति फोरवें, पडिक्कमणुं पडिलेहण, धर्मानुष्ठानने विषे बलवीर्य गोपवे नही. ते अणगुह्मिअ बलवीरित्त, ए गाथाथकी समजी लेवुं. ए पांच आचाररूप पांच गुणो मली अष्टावीश थया.

(पंच समित्त के०) पांच समितित्त एटले ईर्यासमिति, जाषासमिति, एषणासमिति, आदाननिह्पणसमिति, तथा पारिष्ठापनिकासमिति. तिहां ईर्यासमिति ते धोंसरा प्रमाण दृष्टियें जोतो चाले, संधिदिशे उपयोग राखे, जाषासमिति ते सर्वथा सावद्य वचन न बोले, निरवद्य वचनज बोले, जो धर्मोपदेश प्रमुख न आपे, तो अंतरायकर्म उपार्जन करे, माटे मुखे मुहपत्ती राखी क्रोधादिक रहित वचन बोले. एषणासमिति ते आधाकर्मादिक बे तालीश दोष रहित आहार करतां अंगालिक दोष प्रमुख मांमलाना पांच दोष टाले. ' आदानजंमनिह्पणसमिति ' ते दृष्टियें जोइ पूंजीने मात्रा प्रमुख लीये तथा मूके. ' पारिष्ठावणिआसमिति ' ते लघु नीति तथा वडी नीतिने दृ

ષ્ટિયેં જોડ પૂંજીને “અણુજાણહજસુગ્ગહા” એ પદ કહીને પરઠવે, પઠી ત્રણ વાર વોસિરે કહે, માત્રે પ્રમુખે જિંજેલી જૂમી ઉપરે પરઠવે તો પંચેંડિયની ઘા તનો કરનાર જાણવો. એ પાંચ મલી તેત્રીશ ગુણો થયા. (તિગુત્તો કે ૦) ત્રણ ગુપ્તિઁ એટલે દેશથી અથવા સર્વથી જે યોગની નિવૃત્તિ તેને ગુપ્તિ કહિયેં. તે ત્રણ પ્રકારે ઢે:-મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ તથા કાયગુપ્તિ. તેમાં વલી મનો ગુપ્તિ ત્રણ પ્રકારે ઢે:-અસત્કલ્પનાવિયોગની, સમતાજાવિની તથા આત્મા રામતા. તેમાં આર્ત તથા રોડ ધ્યાનને અનુયાયિ તે શત્રુ તથા રોગાદિક માઠી વસ્તુની અપેહાયેં હિંસાદિક આરંજ સંબંધી જે મનોયોગની નિવૃત્તિ તે અસત્કલ્પનાવિયોગની મનોગુપ્તિ કહિયેં. એ ગુપ્તિ, પ્રસન્નચંડાદિક સાધુ ની પઠે અશુભ ધ્યાન તથા અશુભ જાવનાથી મનને નિવૃત્તાવવાને પ્રસ્તા વે થાય ઢે. બીજી સિદ્ધાંતને અનુસારે ધર્મધ્યાનને અનુયાયિ જાવનાયેં કરી સહિત પરલોક સાધક એવી સમતા પરિણામરૂપ જે મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે સમતાજાવિની મનોગુપ્તિ કહિયેં. એ ગુપ્તિનો અવકાશ શુભ જા વના તથા શુભધ્યાનના અનિમુખ કાલે હોય. ત્રીજી શૈલેશીકરણ કાલે સકલ મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે આત્મારામતા મનોગુપ્તિ જાણવી. હવે બીજી વચન ગુપ્તિ બે જેદે ઢે:- એક મૌનાવલંબિની ને બીજી વાગ્નિયમિની. તેમાં પહેલી એ જે સંજ્ઞા, હોંકારો, ચોંચારો, પાષાણ તથા કાષ્ઠનું ફેકવું, નેત્રપદ્મ વી તથા કરપદ્મવી પ્રસુખને ઠાંમવે કરી મૌન કરવું, અથવા સકલ જાણાયો ગનું રૂંધવું, તે મૌનાવલંબિની જાણાગુપ્તિ કહિયેં. એ ગુપ્તિ, ધ્યાન તથા પૂજા ના કાલે હોય ઢે. બીજી જણવું, જણાવવું, પૂઠવું, પ્રશ્નનો ઉત્તર દેવો, ધર્મોપદેશ દેવો, પરાવર્તના પ્રમુખને કાલે યતનાપૂર્વક તથા શાસ્ત્રને અનુસારે મુખે વચ્ચાદિક દેશને બોલતાં જે સાવધયોગની નિવૃત્તિ, તે વાગ્નિ યમિની જાણાગુપ્તિ કહિયેં. ત્રીજી કાયગુપ્તિ તે બે જેદે ઢે:-એક ચેષ્ઠાનિવૃત્તિ રૂપ તથા બીજી યથાસૂત્રચેષ્ઠાનિયમિની. તેમાં પ્રથમ કાયોત્સર્ગાવસ્થાયેં કાયયોગની સ્થિરતા અથવા સકલકાય યોગનું રૂંધવું તે ચેષ્ઠાનિવૃત્તિરૂપ કાયગુપ્તિ કહિયેં. બીજી શાસ્ત્રના અનુસારે સૂવું, બેસવું, મૂકવું, હેવું, જવું, આવવું, ઝહું રહેવું. ઇત્યાદિક ઠામે કાયાયેં કરી પોતાને ઠંદે પ્રવૃત્તતી ચેષ્ઠા થી નિવૃત્તે, તેને યથાસૂત્રચેષ્ઠાનિયમિની કાયગુપ્તિ કહિયેં. ઇહાં ગુપ્તિને કાલે જે શુદ્ધોપયોગ તે જાવગુપ્તિ કહિયેં, એ ત્રણ ગુપ્તિઁ અને પ્રથમના તેત્રીશ મલી

(ठत्तीसगुणोगुरुमञ्ज के०) ठत्तीश गुणें करी सहित गुरु मुज प्रत्यें थाउ.

हवे श्री उपन्यायजीना पच्चीश गुणो कहे ठेः—अगीयार अंग तथा बार उपांग, ए त्रेवीशने जणे तथा जणावे अने चरणसित्तिरी, तथा करणसि त्तिरी ए बेहुने शुद्ध रीतें पाले, ए सर्व मली पच्चीश गुणो जाणवा.

हवे साधुना सत्तावीश गुणो कहे ठेः—“ठवय ठक्काय रस्का, पंचिंदिय लोह निग्गहो खंती ॥ जावविसोहि पडिले, हणाय करणे विसुद्धीय ॥१॥ सं जम जोए जुत्तो, अकुसल मण वयण काय संरोहो ॥ सीयाइ पीडसहणं, मरणं उवसग्गसहणं च ॥ २ ॥” अर्थः—६ (ठवय के०) पांच महाव्रत तथा ठहुं रात्रिनोजनविरमण, ए ठ व्रत पाले; १२ (ठक्कायरस्का के०) पोताना आत्मानी पठें ठक्कायनी रक्षा करे; १७ (पंचिंदियलोहनिग्गहो के०) पांच इंद्रियो तथा ठठो लोच तेनो निग्रह करे, १९ (खंति के०) क्षमा करे, २० (जावविसोहि के०) जावविशुद्धि ते चित्तनी निर्मलता करे, २१ (पडि लेहणायकरणेविसुद्धीय के०) बाह्य उपकरणादिकनुं पडिलेहण विशुद्धियें उपयोगसहित करे, २२ (संजमजोएजुत्तो के०) संयमना योग, तेणें करी सहित, एटले संयमने अनुकूल एवा समितिगुह्यादिरूप योगने आदरे, अविवेक, विकथा, निडादिक प्रमाद योगने ठांमे, एटले २५ (अकुसलम एवयणकायसंरोहो के०) माठे ठामें मन, वचन तथा काय प्रवर्त्तता होय तेउने रोक़ी राखे, २६ (सीयाइपीडसहणं के०) शीतादिक बावीश परिसहनी पीडाने सहन करे, २७ (मरणंउवसग्गसहणं च के०) मरणांत उपसर्ग सहे पण धर्म मूके नही, ए साधुना सत्तावीश गुणो जा एवा. ए सर्व, पांच परमेष्ठीना मलीने एकशो ने आठ गुणो यया.

हवे श्री नवकारनो महिमा कहे ठेः—गाथा “नवकार इक्क अस्कर, पा वं फेडेइ सत्त अयराणं; पन्नासं च पणं, सागर पणसय समग्गेणं ॥१॥ जो गुणइ लक्क मेगं, पूएइ विहीइं जिण नमुक्कारं ॥ तिठयरनाम गोअं, सो बंधइ नडि संदेहो ॥ २ ॥ अछेवय अछसया, अछसहस्सं च अछ कोडीउ ॥ जो गुणइ नत्तिजुत्तो, सो पावइ सासयं ठाणं ॥ ३ ॥ ए श्री नवकारने जावसहित विधियें जपतां श्रीगुरुदत्त आम्राय आस्था न विशेषें करी इह लोकें अने परलोकें समस्त वांछित फलनी सिद्धि थाय. ॥ इति श्री नवकारनो बालावबोधः संपूर्णः ॥

હવે જેમ સાધુનેં એક અહોરાત્રમાં સાત વાર ચૈત્યવંદન કરવું કહ્યું છે, તેમ શ્રાવકને પણ સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિને અર્થે નિત્ય પ્રત્યે જઘન્યથી ત્રણવાર, પાંચ વાર અને ઉત્કૃષ્ટથી સાત વાર ચૈત્યવંદન કરવું કહ્યું છે, તેમ વલી ગુણવંતની જક્તિને અર્થે ગુરુને વાંદણાં દેવાં તથા સર્વ જ્ઞાનાદિ પંચાચાર વિશુદ્ધિને અર્થે સાંજ તથા સવાર મલી બેઠુ કાલેં ત્રસ સ્થાવર પ્રાણીયેં કરી રહિત એવા પ્રેક્ષિત પ્રમાર્જિત સ્થાનકને વિષે ગુરુસાહિક ઠ આવશ્યક રૂપ પ્રતિક્રમણ કરવું, કારણ કે ગુરુસાહિક અનુષ્ઠાન, અત્યંત દૃઢ થાય છે, માટે ગુરુસાહિક પ્રતિક્રમણ કરવું. તિહાં એ સર્વ ક્રિયા કરવી. અને જો ગુરુનો અજાવ હોય તો સ્થાપનાચાર્યની સ્થાપના માંદીને તે સ્થાપના આગલ સર્વ ક્રિયા કરવી. કારણ કે આ, ડુઃસ્વમકાલ પાંચમો આરો તે માંહે સ્થાપનાનો આધાર છે, એમ શ્રીજિનશાસનને વિષે દીપક સમાન શ્રી જિનજડ્ગણિક્કમાશ્રમણ તેમણેં કહ્યું છે કે, ગુરુનો ઉપદેશ તેના ઉપદર્શનને નિમિત્તે જેમ જિનને વિરહેં શ્રીજિનેશ્વરની પ્રતિમાની સેવના છે, તેમ ગુરુ ના વિરહેં ગુરુની સ્થાપના કરવી, જેમ રાજાને અજાવેં પ્રધાન રાજકાજ ચલાવે છે, તેમ ગુરુને અજાવેં સ્થાપનાચાર્યની ગુરુની પેરેં સેવા કરવી. એ વિનયનું કારણ છે, માટે તે ગુરુસ્થાપનાનો પાઠ કહે છે.

॥ અથ પંચિંદિય ॥

॥ પંચિંદિઅ સંવરણો, તહ નવ વિહ બંજચેર
ગુત્તિધરો ॥ ચત્તવિહ કસાય મુક્કો, ૬અ અ
ઠારસ ગુણેહિં સંજુત્તો ॥ ૧॥ પંચમહવય જુત્તો,
પંચવિહાયાર પાલણ સમઢો ॥ પંચસમિત્તં તિ
ગુત્તો, બ્તીસ ગુણો ગુરુ મજ્જ ॥ ૨ ॥ ૬તિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(પંચિંદિઅ કે૦) પાંચેંડિયના શબ્દાદિક ત્રેવીશ વિષય અનેં બર્ણેં બાવન વિકાર પ્રત્યેં (સંવરણો કે૦) સંવરણહાર એટલે રોકનાર, (તહ કે૦) તથા (નવવિહ કે૦) નવવિધ એટલે નવ પ્રકારેં (બંજચેર કે૦) બ્રહ્મચર્ય એટલે શીલવ્રતની (ગુત્તિધરો કે૦) ગુપ્તિના ધરનાર, એટલે શીલની નવ વાડના પાલનાર, (ચત્તવિહ કે૦) ચતુર્વિધ, એટલે ચાર પ્રકારના (કસાય કે૦) ક્રોધાદિક કષાય થકી (મુક્કો કે૦) મુક્ત છે,

ઘટલે મૂકાણા ઠે (૬અ કે૦) એ ત્રણ, ગુરુવિશેષણ માંહે રહ્યા જે (અઞ્ઞા રસગુણેહિં કે૦) અઢારે ગુણ, તેણેં કરી (સંજુતો કે૦) સંજુત ઘટલે સહિત ॥ ૧ ॥ (પંચમહાવ્યજુતો કે૦) પ્રાણાતિપાતાદિક પંચાશ્રવના ત્રિ વિધ ત્રિવિધ ત્યાગરૂપ પાંચ મહાવ્રતેં કરી યુક્ત સહિત, (પંચવિદ્યાયારપાલણસમઢો કે૦) જ્ઞાનાદિક પંચવિધ આચાર પાલવાને સમર્થ, સાવધાન (પંચસમિત કે૦) ઈર્યાદિક પાંચ સમિતિએંકરી સમિત ઘટલે યુક્ત, (તિ ગુત્તો કે૦) મનોગુપ્ત્યાદિક ત્રણ ગુપ્તિયેં કરી ગુપ્ત, ઘટલે ગોપ્યો ઢે, પાપ થકી આત્મા જેણેં એ સાત, ગુરુના વિશેષણો માંહે રહ્યા જે (ઢત્તીસ ગુણો કે૦) ઢત્તીશ ગુણ, તેણેં કરી સંપન્ન તે (ગુરુ કે૦) ગુરુ ઢે, -ઘટલે સ્વામી ઢે, (મઘ કે૦) માહારો. એ ગુરુશબ્દનો નિરુક્તિથી અર્થ કહે ઢે. જેમ કે:- (ગુ કે૦) અજ્ઞાન પાપ તેને (રુ કે૦) રૂંધે, તેને ગુરુ કહિયેં. એનો વિસ્તારેં અર્થ, ડપર પંચપરમેષ્ટીના અર્થના વિવરણપ્રસંગેં યથાનુક્રમેં એજ બે ગાથાડના વર્ણનરૂપેં કહ્યો ઢે, માટે અહીં ફરી વિસ્તાહ્યો નથી, સંદેષેં જ અર્થ કહ્યો ઢે, એમાં ગાથા બે ઢે, પદ આઠ ઢે, ગુરુ ઘટલે બેવડા એવા જારે અઢ્ઢર દશ ઢે, લઘુ ઘટલે બેવડા વર્ણ નહી એવા અઢ્ઢર સિત્તેર ઢે. સર્વ મલી એ સૂત્રાના અઢ્ઢર એંશી ઢે. ઇતિ ગુરુસ્થાપનાયુગલગાથાર્થઃ ॥૧॥

આ સૂત્રને વિષે પાંચેંડિયના ત્રેવીશ વિષયના બર્ણેં બાવન વિકાર કહ્યા ઢે, જેણે કરી જીવને કર્મબંધ થાય ઢે, તે જેદો વિવરીને દેશ્વાડે ઢે.

૧૨ પ્રથમ કણેંડિયના બાર વિકાર થાય ઢે. તે આવી રીતેં કે, એ ઇંડિયના એક સચિત્ત શબ્દ, બીજો અચિત્ત શબ્દ અને ત્રીજો મિશ્રશબ્દ, એ ત્રણ વિષય ઢે, તે અનુક્રમેં મયૂર, કોકિલ પ્રમુખના સચિત્ત શબ્દ તથા મૃદંગ તાલ પ્રમુખના અચિત્તશબ્દ તથા પુરુષ અને સ્ત્રી મધ્યેં વસ્ત્રાદિક મિશ્ર જેરી નફેરી પ્રમુખના મિશ્ર શબ્દ, એ ત્રણ શુન્ન અને ત્રણ અશુન્ન મલી ઢ થાય. તે ઢ રાગેં અને ઢ દેષેં મલી બાર શ્રોત્રેંડિયના વિકાર થાય.

૬૦ બીજાં ચતુરિંડિયના શાઠ વિકાર થાય ઢે, તે આવી રીતેં કે, એ ઇંડિયના પાંચ વર્ણ રૂપ પાંચ વિષય ઢે, તેમાં રત્નાદિકના પાંચ શુન્ન અને કેશાદિકના પાંચ અશુન્ન મલી દશ જેદ થાય, તે સચેત રત્નાદિકના અને અચેત ગુલી પ્રમુખના તથા મિશ્ર તે સ્ત્રી, પુરુષ પ્રમુખના એ ત્રણ જેદેં ત્રિગુણ કરતા ત્રીશ જેદ થાય, તે રાગેં અને દેષેં બમણા કરતાં શાઠ જેદ થાય.

૧૧ ત્રીજા ગ્રાણેંડિયના બાર વિકાર થાય છે. તે આવી રીતે કે, એ ઇંડિયના એક સુરનિગંધ અને બીજો દુરનિગંધ, એવા બે વિષય છે, તે વલો સચિત્ત પુષ્પાદિકનો શુન્ન ગંધ છે, અને લશણાદિક સચિત્તનો અશુન્ન ગંધ છે, તેમજ અચિત્ત કસ્તૂરી પ્રમુખનો શુન્ન ગંધ છે અને અચિત્ત વિષ્ટાદિકનો અશુન્ન ગંધ છે તથા મિશ્ર તે પદ્મિનીત્રીપ્રમુખનો શુન્ન ગંધ અને શંખિનોત્રીપ્રમુખનો અશુન્ન ગંધ, એમ શુન્નાશુન્ન એ બે ગંધને સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રે ગુણતાં ૮ જેદ થાય, તેને રાગ અને દ્વેષે ગુણતાં બાર જેદ થાય.

૭૨ ચોથા રસેંડિયના બહોત્તેર વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એ ઇંડિયના વિષય પાંચ છે તથાપિ અહીં ૮ રસના જેદ લડને વિકાર કરિયે, તેવારે ૮ રસ શુન્ન અને ૮ રસ અશુન્ન મલી બાર થાય. તેને વલો સચિત્ત, અચિત્ત ને મિશ્ર, એવા ત્રણ જેદે ગુણતાં ૮ત્રીશ થાય. તે ૮ત્રીશને રાગેં અને દ્વેષેં બમણા કરતાં બહોત્તેર જેદે રસેંડિયના વિકાર થાય છે.

૯૬ સ્પર્શેંડિયના ઠણું વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એ ઇંડિયનો એક હલવો સ્પર્શ, તે અર્કતુલ્ય, બીજો ગુરુસ્પર્શ તે વજ્રાદિક, ત્રીજો મૃદુ સ્પર્શ તે હાંસરું પ્રમુખ, ચોથો સ્વરસ્પર્શ તે કરવતધાર તથા ગોજિઘ્ઘા પ્રમુખ, પાંચમો શીતસ્પર્શ તે હિમપ્રમુખ, ઠાઠો ઝભ્ઘ સ્પર્શ તે અગ્નિપ્રમુખ, સાતમો સ્નિગ્ધ સ્પર્શ તે ધૃતાદિક, આઠમો લૂચો સ્પર્શ તે જસ્માદિકનો. એવા આઠ સ્પર્શરૂપ આઠ વિષય છે, તે પુષ્પાદિક સચિત્ત અને માલવણ પ્રમુખ અચિત્ત તથા સ્ત્રી પુરુષ મિશ્ર, એમ સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રના જેદે ત્રણ ગુણ કરતાં આઠ ત્રિક ચોવીશ થાય, તે ચોવીશ સારા અને ચોવીશ નરસા ગણતાં અઢતાલીશ થાય, તેને વલો રાગ અને દ્વેષેં ગુણતાં ઠણું થાય. એ રીતેં શ્રોત્રેંડિયના બાર, ચકુરિંડિયના શાઠ, નાસિકાના બાર, જિઘ્ઘાના બહોત્તેર અને સ્પર્શેંડિયના ઠણું, મલી વિકારના જેદ બરેં ને બાવન થાય છે.

એ રીતેં નવકારપૂર્વક ગુરુસ્થાપના કરીને હવે ઈરિયાવંદી પડિક્કમ્યા વિના ચૈત્યવંદન, સઙ્કાય, સામાયિક, પોસહ, પડિક્કમણું, કાંઈ પણ કીધું સૂજે નહી. ડક્કં ચ શ્રીઆગમે “ ઈરિયાવહિઆએ અપડિક્કંતાએ ન કપ્પઈ કિંપિ ચેડ્યવંદણ સઘાઆવસ્સયાઙ્કાઠ ” તે જણી પ્રથમ ઈરિયાવહિ સૂત્ર વસ્થાળીયેં થયેં. તે ઈરિયાવહિને ધુરેં સ્વમાસમણ આપીયેં, તે આવી રીતેં:—

॥ अथ खमासमण अथवा प्रणिपात ॥

॥ इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिक्का
ए निसीहिआए मन्डएण वंदामि॥इति ॥३॥

अर्थ:- (खमासमणो के०) हे ऋमाश्रमण ! एटले ऋमादिक दश विध यतिधर्मेने विषे प्रधान सावधान एवा हे ऋमासहित श्रमण तपस्वी ऋषीश्वर साधुजी, एवा आमंत्रणें करी गुरुने बोलावीने कहियें के, तमारा चरणकमल प्रत्ये. (जावणिक्काए के०) यापनीयया एटले शक्तिसहित एवी जे (निसीहिआए के०) नैषेधिक्या एटले आपणी तनु जे शरीर, तेणें करी (वंदितुं के०) वंदितुं एटले वांदवाने (इच्छामि के०) हुं वांहुं हुं, इहुं हुं. एटलुं उजा ठतांज कहियें. पजेवी, संमासा, बे जानु, ललाट, माबो हाथ अने नूमिका प्रमार्जी बे जानु, बे हाथ, अने पांचमुं ललाट, ए पंचांगें करी नूमि फरसतो थको (मन्डएण वंदामि) एवुं कहे, एटले (मस्तकेन वंदामि के०) मस्तकें करी तमोने हुं वांडुं हुं, एम कहे. ए सूत्र मां त्रण गुरु, अने पच्चीश लघु, मली अछावीश अहरो ठे ॥ ३॥

फरी उजो थइ बे हाथ जोडीने नीचें मुजब समाचारी कहे.

॥ अथ सुगुरुने शाता सुखष्टठा ॥

इच्छकार, सुहराइ, सुहदेवसि, सुखतप, शरीरनिरा
बाध, सुख संजम जात्रा, निर्वहोठोजी, स्वामी शाता
ठेजी, नात पाणीनो लाज देजोजी ॥ इति ॥ ४ ॥

अर्थ:- (इच्छकार के०) इच्छा करुं हुं. (सुहराइ के०) सुखेरात्री, (सुह देवसि के०) सुखें दिवस, (सुखतप के०) सुखें तपश्चर्यामां (शरीरनि राबाध के०) शरीरसंबंधी निराबाध पणामां एटले रोगरहितपणामां (सुखसंजमजात्रा के०) सुखें संयमयात्रामां (निर्वहोठोजी के०) प्रवर्त्तो ठे जी, स्वामीजी शाताठेजी ॥ ४ ॥ एवी सुखशाता पूढीने पढी एमज उजो थको बे हाथ जोडी इरियावहियंनो पाठ कहे. ते लखीयें ठैयें.

॥ अथ इरियावहियं ॥

॥ इच्छाकारेण संदिसह जगवन् इरियावहियं पडिक्कमामि इच्छं ॥

અર્થ:- (ઇજ્ઞાકારેણ કે૦) ઇજ્ઞાકારિ પૂર્વક એટલે તમારી ઇજ્ઞા પૂર્વક પણ મહારા વચનને બલાત્કારે તથા દાક્ષિણ્ય પણ નહીં, પરંતુ તમારી ઇજ્ઞા હોય તો (જગવન્ કે૦) હે જ્ઞાનવંત ! મહાનામ્ય, પૂજ્ય, (સંદિસદ્ધ કે૦) આદેશ આપો આજ્ઞા કરો, તો (ઇરિયાવહિયં કે૦) ચાલવાનો માર્ગ તથા સાધુ શ્રાવકનો માર્ગ, જે સર્વવિરતિ દેશવિરતિરૂપ તેને વિષે થઈ હોય, જે જીવબાધાદિક સપાપક્રિયા તથા અતિચારરૂપ મલિનતા તે પાપ થકી નિવર્તવાનો જે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર છે, તે પ્રમાણે હું (પ ડિક્કમામિ કે૦) પ્રતિક્રમું, નિવર્તું, પાઠો વહું. તેવારેં ગુરુ કહે કે (પ ડિક્કમહ કે૦) એટલે નિવર્તો, પાપ ટાલો. તેવારેં શિષ્ય કહે કે, (ઇહં કે૦) પ્રમાણ છે. એટલે જેમ તમે આજ્ઞા દીધી, તેમજ હું તમારો આદેશ અંગીકાર કરું હું, મસ્તકેં ચઢાવું હું. એ આદેશ માગવાના સૂત્રામાં ત્રણ ગુરુ અક્કર અને ત્રેવીશ લઘુ અક્કર છે, સર્વ મલી ટવીશ અક્કરો છે ॥

॥ ઇજ્ઞામિ પડિક્કમિતું ॥ ૧ ॥ ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ ॥ ૨ ॥

અર્થ:- હું પણ એટલુંજ (ઇજ્ઞામિ કે૦) અનિલણામિ એટલે વાંહું હું, જે (ઇરિયાવહિયાએવિરાહણાએ કે૦) ઐર્યાપથિક્યા વિરાધનયા એટલે ગમન છે પ્રધાન જેમાં એવો જે માર્ગ, તેને ઇરિયાપથ કહિયેં અને તે માર્ગને વિષે થતી એવી જે જંતુડની વિરાધના તેને ઐર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. અથવા ઐર્યાપથિક તે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર એટલે ધ્યાન મૌનાદિક જે નિહુનું વ્રત, તેને વિષે થયેલી જે આચારાતિક્રમરૂપ વ્રતને બાધા તેને ઐર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. તેનેજ સપાપ ક્રિયા કહિયેં. તે થકી (પ ડિક્કમિતું કે૦) પ્રતિક્રમિતું એટલે પ્રતિક્રમવાને નિવર્તવાને હું વાંહું હું ઇહું હું અહીંઆં પડિક્કમવાને અત્યંત ઝજમાલ થયો, એ સંબંધે પહેલાં બે પદની અન્યુપગમ નામે પ્રથમ સંપદા થઈ. જે આલોચના લક્ષણ રૂપ કાર્યનું અંગીકાર કરવું તે અન્યુપગમ સંપદા જાણવી એમાં લઘુ અક્કર ૪ તથા ગુરુ ૬ મલી આઠ અક્કર છે અને બીજી ઇરિયાવહિયાદિક બે પદની નિમિત્ત સંપદા કહી તે અંગીકાર રૂત વસ્તુને ઉપજવાના કારણ રૂપ છે માટે એનું નિમિત્ત એવું નામ છે એમાં પણ બે પદ છે, અને લઘુ અક્કર ૪ બાર છે ॥૧॥

હવે તે વિરાધનારૂપ સપાપક્રિયા શું કસ્યાથી થાય? તે કહે છે.

॥ ગમણાગમણે ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(ગમણાગમણે કે૦) ગમનાગમને એટલે પોતાના સ્થાનક થકી પરસ્થાનકે જવું, તેને ગમન કહિયેં અને પરસ્થાનક થકી પોતાને સ્થાનકે આવવું, તેને આગમન કહિયેં તેને વિષે જે જીવોની વિરાધના થઈ હોય. અહીં વિશેષ ન કહ્યું માટે એ સામાન્ય પ્રકારે પ્રાયશ્ચિત્ત. ઉપજાવવા રૂપ એક પદની ત્રીજી ઉઘ તે સામાન્ય હેતુ સંપદા જાણવી. કેમકે જીવહિં સા ઉપજાવવાનું સામાન્યહેતુ તે ગમનાગમન છે; એમાં લઘુ અક્ષર ઠ છે ॥૩॥

હવે ત્યાં પરસ્થાનકે જતાં અને સ્વસ્થાનકે આવવાને વિષે વિરાધના કેમ થાય? તે કહે છે.

પાણક્રમણે, બીયક્રમણે, હરિયક્રમણે, ઝંસા ઝત્તિંગ
પણગ દગ મટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંક્રમણે ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(પાણક્રમણે કે૦) પ્રાણાક્રમણે એટલે બેંડિય, તેંડિય અને ચૌરિંડિય, જીવોને પ્રાણી કહિયેં, તે જીવોને આક્રમણ એટલે પગેં કરી ચાંપવા થકી તથા (બીયક્રમણે કે૦) બીજાક્રમણે બીજ એટલે શાલિ, ગોધૂમ, ચંદ, શરશવાદિક સર્વજાતિનાં ધાન્ય પ્રમુખ જે વાવ્યાં ઠતાં ઝગી આવે, તે બીજ જાણવાં, તેને આક્રમણ એટલે પગેં કરી ચાંપવાથી તથા (હરિયક્રમણે કે૦) હરિતાક્રમણે, હરિત એટલે નીલવર્ણવાલી એવી જે મૂલસ્કંધાદિક દશ પ્રકારની વનસ્પતિ, તેને આક્રમણ એટલે પગેં કરી ચાંપવા થકી. એમાં પાઠલા બે પદે કરી સર્વ બીજ અને સર્વ વનસ્પતિને વિષે જીવ પણું કહ્યું જે માટે જીવનાં લક્ષણ, સર્વ એમાં સંપૂર્ણ દીઠામાં આવે છે, તે આ પ્રમાણે:—મનુષ્યના શરીરની પેટે વનસ્પતિનું શરીર પણ બાલ, કોમલ, તરુણ તથા વૃદ્ધતા પ્રમુખે કરી સહિત દીઠામાં આવે છે તથા જેમ હાથ તથા પગાદિક અવયવોયેં કરી મનુષ્યનો દેહ વૃદ્ધિને પામે છે, તેમ શાखाદિક અવયવોયેં કરી વૃદ્ધની વૃદ્ધિ પણ થાય છે. તથા જેમ મનુષ્યાદિક પ્રાણીઓમાં જાગ્રત્ તથા નિદ્રા અવસ્થા દીઠામાં આવે છે તેમ પુષ્પાદિક તથા આમલો પ્રમુખ વૃદ્ધ, ચંડવિકાસિક તથા સૂર્યવિકાસિકાદિક કમલ, અને અંબાડી પુષ્પાદિકમાં નિદ્રા તથા જાગ્રતાદિક અવસ્થા દીઠામાં આવે છે. તથા લોત્ત, હર્ષ, લજ્જા, જય, મૈથુન, ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, આહાર,

ઝંઘસંજ્ઞા, શ્વેત આકાશાદિક સર્વ વિકાર, વૃદ્ધોને પણ મનુષ્યની પેઠે થતા દીઠામાં આવે છે. જેમ કે, શ્વેત આકાશાદિક વૃદ્ધ તથા બીજા પલાશાદિક વૃદ્ધ, નૂમિ ગત નિધાનને પોતાના મૂલની જડે કરી વીંટી લિયે છે, તે લોચનો જાવ જાણવો, વર્ષાકાલને વિષે મેઘની ગર્જના સાંજલીને શીતલ વાયુના ફરસે કરી અંકુર ઉત્પન્ન થાય છે, તે હર્ષનો જાવ જાણવો. લજ્જાલુ વેલિ, મનુષ્યના હાથ વગેરે અંગના સ્પર્શથી સંકોચાઈ જાય છે; એ લજ્જા તથા જયનો જાવ કહેવાય; અશોકવૃદ્ધ, બકુલવૃદ્ધ તથા તિલકવૃદ્ધાદિક નવયૌવનસ્વરૂપ સાલંકાર કામિનીના પગની પાનિના પ્રહારે કરી, તેના મુખનો તાંબૂજરસ ઢાંટવાથી, તેના કરેલા સસ્નેહાલિંગન વડે તથા તેના કરેલા હાવજાવ કટાક્ષવિક્ષેપે કરી તત્કાલ ફલતા દીસે છે; એ મૈથુનસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. કોકનદ વૃદ્ધનો કંદ મનુષ્યનો પગ લાગ્યાથી ઢુંકારા મૂકે છે; એ ક્રોધનો જાવ જાણવો. રુદંતી વેલ, અહો હું ઠતાં આ લોકો દુઃખી કાં થાય છે? એવા અહંકારે કરી નિરંતર અશ્રુપાત કરે છે, કેમ કે, તેના યોગથી સુવર્ણની સિદ્ધિ થાય છે; માટે એ માનનો જાવ જાણવો. પ્રાયે ઘણું કરીને બધી વેલીયો પોત પોતાનાં ફલોને પાંદડાયેં કરી ઢાંકી લિયે છે, એ માયાનો જાવ જાણવો. તથા નૂમિકા જલાદિક આહારના યોગે વૃદ્ધોની વૃદ્ધિ થાય છે; અને તે વિના દિવસે દિવસે કુમલાઈ જાય છે. મનુષ્યની પેઠે નાગરવેલિ પ્રમુખને તિલવટી ગોમય તથા હુઘ્યાદિકના દોહલા ઝપજે છે. તે પરિપૂર્ણ થયા પછી પત્ર, ફલ, ફૂલ, તથા રસની વૃદ્ધિ થાય છે; એ પણ આહારસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. વૃદ્ધને પાંદૂ, ગાંઠ, ઝડરવૃદ્ધિ, સોજો તથા હર્બલપણું પ્રમુખ રોગે કરી ફૂલ, ફલ, પાન, ત્વચાને વિકાર દીસે છે. તથા સર્વ વનસ્પતિના આવજાં પોત પોતાના નિયતજ હોય છે; ઇષ્ટ તથા અનિષ્ટ આહારની પ્રાપ્તિયેં કરી વૃદ્ધો પુષ્ટ તથા અપુષ્ટ થાય છે; વેલીઝ માર્ગને મૂકીને વૃદ્ધની ઝપરજ ચઢે છે; એ ઝંઘસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. શ્વેત આકાશાદિક યુક્તિયેં કરી શ્રી આચારાંગના પહેલા શ્રુતસ્કંધના પહેલા અધ્યયનમાં સવિસ્તર જીવપણું થાપ્યું છે. અહીં કોઈ પૂછે કે, જો વનસ્પતિ જીવરૂપ હોય તો ઝેદન તથા જેદન પ્રમુખ કરતાં કાં રુદન કરતા નથી? અથવા નાશી જતા નથી? એનો ઉત્તર એ છે કે, મનુષ્યની પેઠે વનસ્પતિને મુખ, પગ, તથા હાથ પ્રમુખ અવયવોનો અજાવ છે અને શ્વેત

वर कर्मना उदयथी नासवाने बनतुं नथी, तो पण तेउने अव्यक्त वेदना होयज ठे. जेम कोइ एक आंधलो, बहेरो, बोबडो, तुंगो, पांगलो अने विषम बायुनाविकारे करी थंजाणो थको सर्व अंगोपांगना व्यापाररहित एवो पुरुष होय, तेने कोइ ताडनप्रमुख करे, तो तेथी ते सहन थाय नही पण मुखादिकना अजावे रोइ तथा नाशी शके नही तथापि तेने वेदना तो थायज ठे. ते माटे कोइ मोहोटा अवश्य प्रयोजन विना वनस्पतिनी विराधना करवी नही (उसा के०) अवश्याय एटले ठार, एथी आकाश थकी जे सूक्ष्म अप्काय पडे, तेनुं ग्रहण करवुं. ए सूक्ष्म अप्कायनी विराधना आ करी पापहेतु ठे. एम जणावे ठे. उक्तं च श्री आगमे “एगंमि उदगबिंदुमि, जे जीवा जिणवरेहि पसुत्ता ॥ ते जइ सरिसिव मित्ता, जंबूदीवे नमायंति ॥ १ ॥” तथा (उत्तिंग के०) गर्हनाकार जीवो, जूमिने विषे वृत्ताकार घर करीने रहे, अर्थात् जूमिने विषे गोल विवरना करनार जेनुं खुईया एवुं नाम होय ठे, ते जाणवा. अथवा उत्तिंग शब्दे करी कीडीउनां नागरां पण जाणवां. (पणग के०) पनक एटले पांचवर्णा नील फूल जाणवां. (दगमट्टि के०) दकमृत्तिका एटले जे सचित्त जूमिकायें सचित्त पाणीने योगें करी कादव थाय, अर्थात् पाणी अने माटी, ए बे चेला मलेला कादा कीचड जाणवा अथवा दग एटले पाणी अने मट्टि एटले माटी एम बने पदना अर्थ जूदा जूदा पण जाणवा. (मक्कडा के०) मर्कट एटले कोलीआवडाना (संताणा के०) संतान एटले जाल ए कोलीआवडानी जालने मर्कटसंतान कहियें. ए सर्व पांच अथवा ठ जातिना जीवोने (संक्रमणे के०) संक्रमण एटले पगे करी पीड्या थकी अथवा चांप्या थकी, पगादिकें करी मसलवा थकी, मथन करवा थकी, ताडन, तर्जन करवा थकी जे कांइ विराधना थइ होय. ए विशेष पणे बीजादि आक्रमण रूप चार पदनी इत्तर एटले विशेषहेतु नामे चोथी संपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर बत्रीश अने गुरु अक्षर ठ ठे, सर्व मली अडत्रीश अक्षरो जाणवा ॥४॥

हवे धणु गुं कहेवुं परंतु एकज पदे करी सर्व जीवोनी

विराधना कहियें ठेयें.

जे मे जीवा विराहिया ॥ ५ ॥

अर्थ:—(जेमेजीवाविराहिया के०) ये मया जीवा विराधिताः एटले

जे कोइ जीवो में विराध्या होय, दुःखमांदें पाड्या होय, एमां जीव विराध्या एम सामान्यें कहुं पण एकेंडिय, बेंडिय, इत्यादिक विस्तारें न कहुं माटे ए सकल जीवना परितापरूप एक पदनी पांचमी संग्रहसंपदा जा एवी. एमां सर्व लघु अक्षर आठ ठे ॥ ५ ॥

हवे ते कया जीव में विराध्या एटले दुःखीया कीधा ? ते कहे ठे.

॥ एगिंदिया, बेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया ॥ ६ ॥

अर्थः—(एगिंदिया के०) एकेंडियाः एटले जेने शरीररूप एकज इंडिय होय ते पृथ्वी, पाणी, अग्नि, वायु अने वनस्पतिरूप पांच प्रकारना स्थावर जीवने एकेंडिय जाति कहियें, ते वली पांचे स्थावरना पण एकें काना अनेक जेद ठे, ते जीवस्वरूप कुलकथकी जाणवा. हवे त्रसजीव कहे ठे. (बेइंदिया के०) द्वींदियाः एटले जेने शरीर अने मुख ए बे इंडियोज होय, एवा कृमि, शंख. शीप, जलो, गंमोला, अलसीया प्रमुख जेने पग न होय तेने बेंडिय जीव कहियें. (तेइंदिया के०) त्रींदियाः एटले जेने शरीर, मुख तथा नासिका, ए त्रणज इंडियो होय एवा गद हिया, कुंघुआ, जू, लीख, मांकण, कीडी, मकोडो प्रमुख जेने आठंधिका पग होय अथवा जेने मुखाग्रे शिंग होय ते सर्व त्रेंडिय जीव जाणवा. (चउरिंदिया के०) चतुरिंदियाः एटले जेने शरीर, मुख, नासिका अने आंख, ए चारज इंडिय होय एवा माखी, कुती, मछर, मांस, विंठी, को लीयावडा, चांचड, नमरी, टीड प्रमुख जे जे उडनारा जीव होय, जेने ठ अथवा आठ पग होय. तथा मस्तकें शिंग होय, ते सर्व चतुरिंदिय जीव जाणवा. (पंचिंदिया के०) पंचेंडियाः एटले जेने शरीर, मुख, नासिका, आंख अने कान, ए पांचे इंडिय होय एवा जलचर ते मत्स्य कछपादिक तथा स्थलचर ते सिंहव्याघ्रादिक अने खेचर ते हंस मयूरादिक, प ह्रीउ ए तिर्यच जाणवा तथा मनुष्य, देव अने नारकी, ए सर्व पंचेंडिय जीव कहियें. ए पांच बोल मध्यें सर्व संसारी जीव आवी गया, एमां एकेंडिय, बेंडिय, एम जीवनां नाम कहां, तेथी ए एकेंडियादिक, जीवजेद देखाडवा रूप पांच पदनी जीव संपदा ठी जाणवी. एमां सर्व मली ए कवीश लघु अक्षरज ठे. ॥ ६ ॥

हवे ए जीवोने केवी केवी रीतें विराध्या ? तेनो प्रकार कहे ठे.
अनिहयां, वत्तिया, लेसिया, संघाइया, संघट्टिया, परि
याविया, किलामिया, उदविया, ठाणाउं ठाणं संकामि
या, जीवियाउं ववरोविया, तस्स मिहामि डुकडं ॥ ७ ॥

अर्थः—(अनिहया के०) अनिहताः तिहां अजि एटले सामा आव
ताने पगें करी हता एटले हएया, अथवा उपाडीने परहा पटकाव्या एट
ले परहा नाख्या, तेने अनिहता कहियें तथा (वत्तिया के०) वत्तिताः
एटले पूंजीने एकठा कीधा एक ढगले कीधा, अथवा धूले करी किंवा कर्द
में ढांक्या, तेने वत्तिता कहियें. तथा (लेसिया के०) श्लेषिताः एटले
जूमियें घस्या तथा जीतादिकें लगाज्या अथवा लगारेक मसब्या तेने
लेसिया कहियें. (संघाइया के०) संघातिताः एटले मांहो मांहे शरीरने
मेलववे करी पिंमीनूत कीधा, एकठा मेलव्या तेने संघातिता कहियें,
तथा (संघट्टिया के०) संघट्टिताः एटले थोडो स्पर्श करवे करी डुहव्या,
(परियाविया के०) परितापिताः एटले समस्त प्रकारें ताप्या, पीज्या,
परिताप उपजाव्यो, (किलामिया के०) क्लामिताः एटले गाढी किलामणा
ग्लामी उपजावीने निस्तेज कीधा, निटोल कीधा, माख्या नही पण मृत
प्राय कीधा, (उदविया के०) अवडाविताः एटले उत्रासित त्रास पमाज्या
अर्थात् शेष जीव रह्यो पण हाली चाली न शके, एवा कीधा, तथा (ठाणा
उं ठाणं संकामिया के०) स्थानात् स्थानं संक्रामिताः एटले (ठाणाउं के०)
एक स्थानक थकी उपाडीने (ठाणं के०) बीजे स्थानकें (संकामिया के०)
संक्रमाव्या (जीवियाउं ववरोविया के०) जीविताद्यवरोपिताः मारिताः
एटले (जिवियाउं के०) जीवितव्य थकी (ववरोविया के०) चूकाव्या
जूदा कीधा, अथवा माख्या. ए अनिहया इत्यादिकें करी जे एकेंडियादिक
जीवोनी विराधना थइ होय (तस्स के०) ते संबंधी जे अतिचार लाग्या,
तेने (डुकडं के०) डुष्कृत एटले पाप कहियें, ते डुष्कृत (मि के०) मे
एटले माहारुं मन, वचन, कायायें करी (मिहामि के०) मिथ्या एटले नि
ष्फल थाउं. हवे वली एवां पाप न करुं. इति नावः ॥ एमां अनिहया
इत्यादिक विराधनानां नाम दीधां, माटे ए जीवादिक जेदने परितापना

વિરાધના રૂપ અગીઆર પદની વિરાધના નામે સાતમી સંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર એકાવન, ગુરુ અક્ષર ઠ છે, સર્વાક્ષર સત્તાવન છે, હવે મિહા મિહુક્કડં એ પદનો અક્ષરાર્થ સમાસેંકરી કહે છે. જેમકે:—“ મિહુ મહવ ઠત્તે, ઠચ્ચિય દોસાણઠાયણે હોઈ ॥ મિત્તિય મેરાઈઠિત્ત, હુત્તિ હુગંઠામિ અપ્પાણં ॥ ૧ ॥ કત્તિય કડમે પાવં, હત્તિય હવેમિ તં ઉવસમેણં ॥ એસો મિહા હુક્કડ, પયસ્કરઠો સમાસેણં ॥ ૨ ॥ ” અર્થ—(મિહુમહવઠત્તે કે) મિકાર જે છે તે મૃહ સુકુમાલ અહંકારરહિત પણાને અર્થે છે, (ઠચ્ચિયદોસાણઠાયણેહોઈ કે) ઠકાર જે છે તે, દોષના ઠાંમવાને અર્થે છે. (મિત્તિયમેરાઈઠિત્ત કે) મિકાર જે છે, તે મંચાંદામાં રહેવાને અર્થે છે. (હુત્તિહુગંઠામિઅપ્પાણં કે) હુકાર જે છે, તે પાપકારિ આત્માને હુગંઠવાને માટે છે. (કત્તિયકડમેપાવં કે) કકાર જે છે તે મેં જે પાપ કીધું તેને (હત્તિયહવેમિતંઉવસમેણં કે) હકારેં કરી દહું હું, બાહું હું, ઉપશમાહું હું. (એસોમિહાહુક્કડ કે) એ મિહા મિહુક્કડંનો (પયસ્કરઠોસમાસેણં કે) પદાક્ષરાર્થ, સમાસેં કરીને કહ્યો.

એ ડરિયાવહિને સમ્યક્ પ્રકારેં મન, વચન અને કાયાયેં કરી ત્રિકરણ શુદ્ધે પડિક્કમતાં મિહાહુક્કડંના દેનારને ક્ષણેકમાં મૃગાવતીની પેરેં સર્વ કર્મોનો ક્ષય થાય. તિહાં સર્વ મલી પાંચશે ને ત્રેશઠ જાતિના જીવો છે, તેની સાથેં મિહામિહુક્કડં દણેં, તેવારેં અઠાર લાખ, ચોવીશ હજાર, એકશોને ઘીશ-એટલા મિહામિહુક્કડ દેવાય, તે આવી રીતેં:—તિહાં પ્રથમ પાંચશોને ત્રેશઠ સ્થાનકેં જીવ ઉપજે છે, તે સ્થાનકોનું વિવરણ કરે છે:—

પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેજકાય તથા વાત્તકાય. એ ચાર સ્થાવરને સૂક્ષ્મ તથા બાદર કરતાં આઠ જેદ થાય. અને પાંચમા વનસ્પતિકાયના ત્રણ જેદ છે:—એક સૂક્ષ્મ નિગોદ રૂપ તથા બે પ્રકારની બાદર, એક પ્રત્યેક ને બીજી સાધારણ, એ પાંચ સ્થાવરના મલીને અગ્યાર જેદ થયા; તથા બેઈંડિય, તે ઇંડિય ને ચત્તરિંડિય, એ ત્રણે વિકલ્લેંડિય કહેવાય છે. એ સંમૂર્ઠ્ઠિમજ હોય છે. એ ત્રણ પેલા અગ્યારની સાથેં મેલવીયેં એટલે ચૌદ જેદ થાય; તે ચત્તર પર્યાપ્તા તથા ચત્તર અપર્યાપ્તા મલી અઠાવીશ જેદ થાય. હવે પંચેંડિય તિર્યંચના દશ જેદ કહે છે:—તેમાં સર્વ પ્રકારના મત્સ્યાદિક જલચરનો એક જેદ. થલચરના ત્રણ જેદ, તેમાં એક ઘોડા પ્રમુખ ચતુષ્પાદ, આશીવિષ પ્રમુખ ઊર:પરિસર્પ, અને ગોહ પ્રમુખ હુજપરિસર્પ એ થલચરના ત્રણ

જેદ અને ચાર પ્રકારના સ્વેચરનો એક જેદ, એ સર્વ મલી પાંચ ગર્નજ અને પાંચ સંમૂર્ઘિમ મલી દશ જેદ થાય. એ દશને પર્યાપ્તા તથા અપર્યાપ્તા ગણીએ ત્યારે વીશ જેદ થાય. એ વીશમાં પેલા અષ્ટાવીશ મેલવીયે, ત્યારે અડતાલીશ થાય. એ તિર્યચના જેદ જાણવા. હવે નારકીના જેદ કહે છે. રત્નપ્રજ્ઞા, શર્કરાપ્રજ્ઞા, વાલુકપ્રજ્ઞા, પંકપ્રજ્ઞા, ધૂમપ્રજ્ઞા, તમપ્રજ્ઞા તથા તમ તમપ્રજ્ઞા, એ સાત નરકના નારકી પર્યાપ્તા તથા અપર્યાપ્તા મલી ચૌદ જેદ થાય; તેમાં પાઠલા અડતાલીશ મેલીએ. ત્યારે વાશઠ થાય. હવે મનુષ્યના જેદ આ પ્રમાણે:—પાંચ નરત, પાંચ એરવત, તથા પાંચ મહાવિદેહ, એ કર્મનૂમિના પંદર જેદ; પાંચ હેમવંત, પાંચ હિરણ્યવંત, પાંચ હરિવર્ષ, પાંચ રમ્યક, પાંચ દેવકુરુ તથા પાંચ ઉત્તરકુરુ, એ અકર્મનૂમિના ત્રીશ જેદ અને ઠપન્ન અંતર દ્વીપો કહેવાય છે. એ ઠપન્નની સાર્થે પેલા કર્મ નૂમિના પંદર તથા અકર્મનૂમિના ત્રીશ મેલવીયે, ત્યારે એકશોને એક જેદ મનુષ્ય જાતિના થાય એમાં ગર્ભજ મનુષ્યના પર્યાપ્તા તથા અપર્યાપ્તા મલી બરોને બે જેદ થાય અને તેની સાર્થે એકશો ને એક અપર્યાપ્તા સંમૂર્ઘિમ મનુષ્યના જેદ મેલવીએ, ત્યારે ત્રણશો ને ત્રણ જેદ થાય. અને વાશઠ પ્રથમ તિર્યચના કહ્યા, તે સર્વ એકઠા કલ્યાણી ત્રણશો ને પાંચઠ જેદ થાય. હવે દેવતાના એકશો ને અષ્ટાણું જેદ કહિયે છે:—પ્રથમ પરમાધામિ ના પંદર, દશ સુવનપતિ, આઠ વ્યંતર, આઠ વાણવ્યંતર, દશ જ્યોતિષી, તેમાં પાંચ ચર ને પાંચ સ્થિર જાણવા. ત્રણ કિલ્બિષિયા, દશ તિર્યક્જંનક, પાંચ નરત તથા પાંચ એરવત, એ દશ ક્ષેત્રના દશ વૈતાઢ્યને વિષે “અન્ને પાણે સયણે, વઢે લેણયપુપ્ફફલપુવા ॥ બહુફલ અવિવત્તિ સુઆ, જંનગા દસવિહા હુંતીતિ જંનકાઃ ॥ ૧ ॥” નવ લોકાંતિક, બાર દેવલોકના, નવ ગ્રૈવેયકના, પાંચ અનુત્તર વેમાનના, એ સર્વ મલીને નવાણું થયા તે પર્યાપ્તા તથા અપર્યાપ્તા, એ બે જેદે કરતાં એકશો ને અષ્ટાણું જેદ થાય. તેને પાઠલા ત્રણ શો ને પાંચઠમાં જેલીએ, ત્યારે પાંચશો ને ત્રેશઠ સર્વ જીવો નાં ઉત્પત્તિસ્થાનક થાય. તેને ‘અજિહ્યા’ ઇત્યાદિક દશ પદ વડે દશ ગુણા કરિયે, ત્યારે પાંચ હજાર ઢરો ને ત્રીશ થાય; તે વલી રાગ ને દ્વેષથી બમણા કરિયે, ત્યારે અગ્યાર હજાર ઢરો ને શાઠ થાય; તે મન, વચન ને કાયાયે કરી ત્રણ ગુણા કરિયે, ત્યારે તેત્રીશ હજાર, સાતશો ને ઇંશી થા

ય ; તે કરવા, કરાવવા તથા અનુમોદનથી ત્રણ ગુણા કરિયેં, ત્યારેં એક લાખ, એક હજાર, ત્રણેં ને ચાલીશ થાય. તે અતીત, અનાગત તથા વર્તમાન કાલેં કરી ત્રણ ગુણા કરિયેં, ત્યારેં ત્રણ લાખ ચાર હજાર ને વીશ થાય. તે અરિહંતની સાથેં, સિદ્ધની સાથેં, સાધુની સાથેં, દેવની સાથેં, ગુરુની સાથેં, તથા આત્માની સાથેં, એ ઠની સાથેં ઠ ગુણા કરિયેં ત્યારેં અઢાર લાખ, ચોવીશ હજાર, એક શો ને વીશ, મિહામિહુકકડ થાય. એવી રીતેં જીવને સ્વમત સ્વામણાં કીજેં, એ ડરિયાવહી પડિક્કમતાં શુજ ધ્યાને કરી અનેક ઘોર પાપ વિલય થાય ॥ ૫ ॥

હવે એ આલોયા પડિક્કમ્યા જે અતિચાર, તેનું ઉત્તરીકરણ એટલે વલી વિશેષ શુદ્ધિ કરવાને અર્થેં કાઝસ્સગ્ગ કરવાને વાં ઠતો થકો તસ્સઉત્તરીનો પાઠ કહે, તે આવી રીતેં:—

॥ અથ તસ્સ ઉત્તરી ॥

॥ તસ્સ ઉત્તરીકરણેણં, પાયશ્ચિત્તકરણેણં,
વિસોદ્ધીકરણેણં, વિસલ્લીકરણેણં, પાવાણં ક
મ્માણં નિગ્ધાયણઘાણં, ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં ॥૬॥

અર્થ:—હવે એવી રીતેં આલોવતાં, પડિક્કમતાં પણ જે કાંડ પાપસહિત આત્મા રહ્યો હોય, (તસ્સ કેળ) તેનીજ વલી વિશેષ શુદ્ધિને અર્થેં જે કાંડ આગલ કરવું, તેને (ઉત્તરીકરણેણં કેળ) ઉત્તરીકરણ એટલે વિશેષ કરી વલી ઉપર શુદ્ધ કરવું તેને ઉત્તરીકરણ કહિયેં, તે આગલ તો હવે કાઝસ્સગ્ગ કરવું ઠે માટે કાયોત્સર્ગ કરવે કરીને વિશુદ્ધિ કરું હું, એટલે જે અતિચારનું આલોચણ પ્રમુખ પૂર્વેં કીધું ઠે તેની વલી વશેષ શુદ્ધિને અર્થેં કાયોત્સર્ગ કરું હું, વલી તે કાયોત્સર્ગ તો (પાયશ્ચિત્તકરણેણં કેળ) શુદ્ધ પ્રાયશ્ચિત્ત કરવે કરીને હોય, એટલે ગુરુ પાસેં પાપ આલોવીયેં, પઠી ગુરુયેં દીધું એવું જે આલોચણાનું તપ, તેને પ્રાયશ્ચિત્ત કહિયેં. પ્રાયઃ ઘણું ચિત્ત એટલે મન અથવા જીવ તેને શોધે ઠે, તેને પ્રાયશ્ચિત્ત કહિયેં અથવા પાપને ઠેદે, તેને પ્રાયશ્ચિત્ત કહિયેં. તે કાઝસ્સગ્ગને કરવે કરી પાપ ઠેદાય, આત્મા પાપરહિત થાય. વલી તે પ્રાયશ્ચિત્ત પણ (વિસોદ્ધીકરણેણં કેળ) વિશેષ

शोधवुं तेने विशोधीकरण कहियें एटले आत्मानो पापरूप अंतर मल जे अतिचार, तेना टालवाथी एटले निर्मलता करवे करीने विशोधो होय बली ते विशोधीकरण पण विशव्य होय, तो थाय, त्यां कहे ठे. (विसल्ली करणेणं के०) गया ठे मायादि त्रण शव्य जेनाथी तेने विशव्य कहियें एटले एक मायाशव्य, बीजुं नियाणशव्य, अने त्रीजुं मिथ्यात्वशव्य, ए अंत रंग त्रण शव्यने टालवा थकी थाय. ए उत्तरीकरणादिक चार हेतुयें करी एटले ए चार निमित्तें करीने शुं करवुं ठे ? तोके (पावाणं कम्माणं के०) संसार हेतु जे ज्ञानावरणीयादिक पाप कर्मो ठे, तेउने (निग्घायणछाए के०) निर्घातनार्थाय एटले उब्बेदन करवाने अर्थें (काउस्सग्गं के०) कायव्यापार त्यागरूप कायोत्सर्ग प्रत्यें (तमि के०) तिष्ठुं बुं, कायाने एक ठामें करुं बुं, केम के जे स्थानकें कायानो व्यापार करवो कहा होय, तो ते स्थानकें जीव शुं नही करे ? अर्थात् सर्वकांइ करे. ए माटे कायाना व्यापारने ठांमुं बुं. एमां तस्सउत्तरीकरणेणं इत्यादिक पाडक्कमवाना शब्दो कहा माटे ए ठपदनी आठमी पडिक्कमण नामे संपदा जाएवी. एमां लघु अक्षर उंगणचालीश, गुरु अक्षर दश, सर्वाक्षर उंगणपच्चाश ठे. ए बे सूत्रोना गद्य पाठ ठे गाथा बंध नथी माटे ए बेहु सूत्रोमां संपदा आठ, पद बत्तीश, गुरु अक्षर चोवी श, लघु अक्षर एकशो ने पंचोतेर, सर्व मली एकशो ने नवाणुं अक्षरो ठे:—
हवे ए आगल एक ठामें काउस्सग्ग करुं ए पदे करी एवी प्रतिज्ञा करी के, कायानो व्यापार न करुं, तो हवे बीजो शरीरनो कोइ पण व्या पार कखाथी प्रतिज्ञानो जंग थाय, तेमाटे काउस्सग्गमां नीचें कहेला आ गार मोकलां राख्यां ठे, ए आगारें करी काउस्सग्गनो जंग न थाय ते कहे ठे.

॥ अथ अन्नन्न उस्सिएणं ॥

अन्नन्न उस्सिएणं, नीससिएणं, खासिएणं, बीएणं, जंजा इएणं, उट्टुएणं, वायनिसग्गेणं, जमलिए, पित्तमुट्टाए ॥१॥

अर्थ:—(अन्नन्न के०) अन्यत्र ते बीजे ठामें एटले हवे जे उट्टासादिक आगारो कहेजो, ते आगार वर्जीने बीजे स्थानकें कायानो व्यापार कर वानो नियम करुं बुं. हवे ते आगारोनां नाम कहे ठे, (उस्सिएणं के०) उट्टासितात् एटले मुखें तथा नासिकायें करी उंचो श्वास लइयें. तेने

ઝઘ્ઘાસ કહિયેં. તે ટાલીને અન્યત્ર બીજો કાયવ્યાપાર કરવાનો નિયમ છે અર્થાત્ ઝંચો શ્વાસ લેતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ જંગ ન થાય. એમ આગલ પણ સર્વ પદે જાણી લેવું. (નોસસિણં કે૦) નિઃશ્વાસિતાત્ એટલે જે મુખેં તથા નાસિકાયેં કરી નીચો શ્વાસ મૂકીયેં, તેને નિઃશ્વાસ કહિયેં, તે નીચો શ્વાસ મૂકતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે, એ બે આગાર, અશક્યપરિહાર નળી મોકલા કીધા, (સ્વાસિણં કે૦) કાસિતાત્ એટલે સ્વાંસી ઝથરસ આવે થકે (ઠીણં કે૦) ઠિક્કિતાત્ એટલે ઠીંક આવે થકે (જંનાણં કે૦) જંનિતાત્ એટલે બગાસું આવે થકે એટલે જેવારેં સ્વાંસી, ઠીંક અને બગાસું આવે, તેવારેં જીવ રહ્યા નળી મુખેં હાથ દેતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે. (ઝઘુણં કે૦) ઝઘ્ઘારિતાત્ એટલે ઝમકાર આવે થકે (વાયનિ સગ્ગેણં કે૦) વાતનિસર્ગાત્ એટલે વાયસંચય તે અધોદ્ધારેં જે વાયુ નિકલે તેને વાતનિસર્ગ કહિયેં, એ જેવારેં ઝઘ્ઘાર તથા વાતપ્રવર્તન કરે તેવારેં જીવ રહ્યા નળી મુખદ્વારેં હાથ દેતાં મુહપતિ પ્રમુખ દેવાની જયણા કરતાં કાઝસ્સગ્ગ ન જાંજે, (જમલિણં કે૦) દેહત્રમેઃ એટલે ત્રમરી, ચક્રી, ફેર અકસ્માત્ આવે, તેને જમલિ કહિયેં. (પિત્તમુહ્ઘાણં કે૦) પિત્તમૂર્ઘાયાઃ એટલે પિત્તને પ્રકોપેં કરી મૂર્ઘા આવે, તેને પિત્તમૂર્ઘા કહિયેં. એ ત્રમરી અને મૂર્ઘા આવે થકે જો નીચેં ન બેસે તો ઝંચો થકો પડે, તેથી આત્મવિરાધન- તથા સંયમવિરાધના થાય, તેમાટે ત્રમરી, મૂર્ઘા આવ્યાથી તિહાં બેસવું પડે તેથી મહારો કાઝસ્સગ્ગ જંગ ન થાય. અહીં સુધી એકેકા આગારનાં નામ દીધાં,માટે એ નવ પદની પ્રથમ એકવચનાંત આગારસંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર આડત્રીશ, અને ગુરુ અક્ષર ૮ છે, સર્વ મળી ચુમ્માલીશ અક્ષર છે.

સુદુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુદુમેહિં સ્વેલસં
ચાલેહિં, સુદુમેહિં દિઠ્ઠિસંચાલેહિં ॥ ૬ ॥

અર્થઃ— (સુદુમેહિંઅંગસંચાલેહિં કે૦) સૂક્ષ્મેન્યોઽદ્ગસંચારેન્યઃ એટલે સૂક્ષ્મ જે અંગનો સંચાર તે હાલવું કરે, શીતાદિક વેદનાયેં કરી રોમો ત્કંપ ઝપજે તેથી શરીરનો સંચાર થાય, (સુદુમેહિંસ્વેલસંચાલેહિં કે૦) સૂક્ષ્મેન્યઃ શ્લેષ્મસંચારેન્યઃ એટલે શરીરમાંહે જે સૂક્ષ્મ શ્લેષ્મનો સંચાર થાય, મુખના થૂંકવું ચાલવું તથા કફવું ગલવું થાય, (સુદુમેહિંદિઠ્ઠિસંચા

लेहिं के०) सूक्ष्मेन्यो दृष्टिसंचारेन्यः एटले सूक्ष्म जे दृष्टिनो संचार मिषो निमषादिकें चक्षुने हलाववा थकी थाय. अहीं सुहुमेहिं प्रमुख पदमांहे बहु आगारनां नाम दीधां माटे ए त्रण पदनी बहुवचनांत आगार नामें संपदा जाणवी. एमां लघु उगणत्रीश अने गुरु एक, मली त्रीश अक्षरो ठे.

एवमाइएहिं आगारेहिं अन्नगो, अ
विराहिउ, हुऊ मे काउस्सगो ॥ ३ ॥

अर्थः—(एवमाइएहिंआगारेहिं के०) एवमादिकैः आगारैः एटले एव मादिक जे पूर्वोक्त बार आगार कहां, ते आर्दे देइने अंही आदि शब्द थकी बीजां पण चार (आगारेहिं के०) आगार लेवां,तेनां नाम कहे ठे. एक तो बीजली अथवा दीपकादिकनी उजेहि एटले अग्निना अजवा लानो प्रकाश आपणा शरीर उपर पडे, तो उंढण वस्त्रादिक लेवुं पडे अथवा बीजे स्थानकें जवुं पडे,तेथी महारो काउस्सग न जांजे. बीजो मा जार तथा उंदरादिक प्रमुख, आगल जता आवता होय, दोडता होय, तथा मुख आगल पंचेंडियजीवनुं ठेदन, नेदन थतुं देखे, तो बीजे स्थान कें जवुं पडे तेथी काउस्सग न जांजे. त्रीजो अकस्मात् चोरनी धाड आ बी पडे, अथवा राजादिकना जयथी बीजे स्थानकें जवुं पडे आघा पाठा थवुं पडे, तेथी काउस्सग न जांजे,तथा चोथो अग्नि लागे अथवा घरनी नींत खडहडती पडती जाणीयें तथा पोताने अने पर जे साधु आदिक तेने सर्पादिक दंख मारे अथवा सिंहादिकना उपडव थता जाणे, इत्यादिक अनेरा पण जिहां विलंब करतां घणीज धर्मेनी हानि थति देखीयें तो तिहां अणपूगो काउस्सग पारतां थकां पण काउस्सग न जांजे,ए चार आगार अपवाद मार्गे जाणवां, पण उत्सर्गे न जाणवां. एनी साथें पूर्वोक्त बार आगार मेलवीयें तेवारें शोल आगार थाय, ए सर्व शोल आगारोयें करीने काउस्सग पारतां थोडीशी विराधना थतां पण ए व्यापार करतां महारो काउस्सग (अन्नगो के०) अन्नगः एटले सर्वथा अखंमित (अविरा हिउ के०) अविराधितः एटले थोडोशो देशथी पण न विराध्यो, अर्थात् देशथी पण अविराधित एवो अखंमित संपूर्ण (काउस्सगो के०) कायो त्सर्गे ते (मे के०) महारे (हुऊ के०) होजो, एमां एवमाइ इत्यादिक

આગાર કહ્યાં, માટેં એ ૪ પદની ત્રીજી આગંતુક આગાર સંપદા જાણવી.
 એમાં લઘુ એકવીશ, અને ગુરુ ચાર, મલી પચ્ચીશ અક્ષર છે ॥ ૩ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગનો વચ્ચત આંકે છે, એટલે એવો કાયો
 ત્સર્ગ કેટલી વાર સુધી હોય ? તે કહે છે:—

જાવ અરિહંતાણં, જગવંતાણં, નમુક્કારેણં, ન પારેમિ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(જાવઅરિહંતાણંજગવંતાણંનમુક્કારેણં કે૦) યાવદર્હતાં જગવતાં
 નમસ્કારેણ એટલે (જાવ કે૦) જ્યાંલગેં (અરિહંતાણં જગવંતાણં કે૦) શ્રી
 અરિહંત જગવંત પૂજ્ય તેને (નમુક્કારેણં કે૦) નમસ્કાર સહિત એટલે નમો
 અરિહંતાણં એવો ઝંચાર કરી (ન પારેમિ કે૦) ન પારયામિ, નહીં હું પારું, એટ
 લે કાયોત્સર્ગના પાર પ્રત્યેં ન પામું સમાપ્ત ન કરું ત્યાં સુધી જાણવું, એમાં જાવ
 અરિહંતાણં ઇત્યાદિક પદમાં કાઝસ્સગ્ગનું માન કહ્યું. તેથી એ ચાર પદની કા
 યોત્સર્ગને અવધિમર્યાદારૂપ કાયોત્સર્ગાવધિ નામેં ચોથી સંપદા જાણવી. એમાં
 લઘુ અક્ષર વીશ અને ગુરુ અક્ષર એક, સર્વ મલી એકવીશ અક્ષરો છે ॥ ૪ ॥

તાવકાયં, ઠાણેણં, મોણેણં, જાણેણં, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—(તાવકાયં કે૦) તાવત્કાયં એટલે (તાવ કે૦) ત્યાંલગેં (કાં
 યં કે૦) મહારી કાયાને શરીરને (ઠાણેણં કે૦) સ્થાનેન એટલે એક સ્થાન-
 કેં સ્થિરપણે ઝહું રાખીને (મોણેણં કે૦) મૌનેન એટલે વચનને સંધવે
 કરીને (જાણેણં કે૦) ધ્યાનેન એટલે ધ્યાન તે ધર્મને વિષે મનનું
 સ્થિરપણું અર્થાત્ નવકારાદિકને વિષે એકાગ્રધ્યાન તેણેં કરીને (અપ્પા
 ણંવોસિરામિ કે૦) આત્માનં વ્યુત્સૃજામિ એટલે (અપ્પાણં કે૦) પોતાની
 કાયા તે પ્રત્યેં (વોસિરામિ કે૦) વોસિરાવું હું, એટલે હું તજું હું. અર્થાત્
 કાઝસ્સગ્ગરહિત પણા થકી અને સાવધ વ્યાપારપણા થકી કાયાને
 વોસિરાવું હું. એમાં તાવકાયં ઇત્યાદિકમાં શરીર સ્થિર રાખવાનું કહ્યું,
 માટે એ ૪ પદની પાંચમી સ્વરૂપસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ અક્ષર ઝંગ
 ણીશ અને ગુરુ અક્ષર એક, સર્વ મલી વીશ અક્ષરો છે. તથા એ કાઝસ્સગ્ગ
 ને સૂત્રેં અન્નઞ્ઞ ઝસસિણંથી માંમીને અપ્પાણંવોસિરામિ લગેં બધી મલી
 સંપદા પાંચ છે, ઠવીશ પદ છે, લઘુ અક્ષર એકશો સત્તાવીશ છે, અને ગુરુ
 અક્ષર તેર છે, સર્વાક્ષર એકશો ચાલીશ છે ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ હવે એ કાઝસ્સ

गमां उगणीश दोष टालवा तेनां नाम लक्षणसहित कहियें ठैयें. (१) घोडानी पेरें एक पगे शरीरनो चार आपी, बीजो पग वांको करी रहे, (२) वायरे हलावेली वेलडीनी पेरें कृणें कृणें उरहुं परहुं मोले, कंप्या करे, (३) थांजाने अथवा जीतने आधारें अडक्यो थको काउस्सगें रहे, (४) उपरले माले मस्तक अडावी रहे, (५) जेम नीलडी वस्त्र रहित थकी आगले विजागें हाथज आडो आपे, तेम काउस्सग करतो बे हाथने आगल आणी राखे, (६) नवपरणीत वधूनी पेरें नीचुं माथुं करे, (७) बेडी घाव्यानी पेरें पग पहोला करे अथवा बे पग मेलवी जेला करे, पण जिनमुडामां जेटलुं आंतरुं कहुं ठे, तैटलुं न करे. (८) नाजि थकी चार अंगुल नीचें अने जानु थकी चार अंगुल उपर, चोलपट पहे खुं कहुं ठे, तेम न करे, परंतु नाजि उपर अने जानु हेठल वस्त्र पहेरी काउस्सग करें, (९) मांस मशकादिकना जय थकी चोलपट्टादिकें करी हृदय ढांकीने काउस्सग करे, (१०) गाडलानी उंधनी पेरें पगनी बे पानी मेलवीने आगल बे पग विस्तारी काउस्सग करे, अथवा बे पगना बे अंगुठा मेलवीने पाठला पानीना जाग तरफ बेहु पग विस्तारे, (११) संयति महासतीनी पेरें बेहु स्कंध उपरें वस्त्र उठे, जे जणी काउस्सगमां दक्षिणस्कंध उघाडो कीधो जोड़्यें, ते न करे, माटें ए दोष. (१२) घोडा ना चोकडानी पेरें रजोहरण, आगल आहुं आपी, काउस्सग करे, (१३) वायसनी पेरें आंखना मोला कीकी उरहा परहा फेरवे, (१४) कोठनी पेरें पेहेरवाना वस्त्रनो एकठो पिंम करी बेहु पगनी वचालें चांपे, (१५) नूतावे शनी पेरें मस्तक कंपावे, (१६) मूंगानी पेरें हुं हुं करे, (१७) न वकार लोगस्सनी संख्या करवाने अर्थे जमुह ते पापण अथवा आंगुली हलावे, ते जमुहंगली दोष जाणवो (१८) मदिरानी पेरें बड बड करतो काउस्सग करे, (१९) अपेक्षा विना अरहुं परहुं जोतो वान रनी पेरें होठ बे हलावतो काउस्सग करे, ए काउस्सगना उगणीश दोष मध्यें आठमो, नवमो, तथा अगीआरमो ए त्रण दोष महासती साध्वीने न लागे, केम के तेनुं वस्त्रावृत शरीर होय, तेमाटे. पण एटलुं विशेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करे तो मस्तक उघाडुं राखे, अने वधू दोष जेलीयें, तेवारें चार दोष श्राविकाने न लागे, शेष पंदर दोष

લાગે. એ સર્વ દોષ ટાલીને કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તથા શ્રીસિદ્ધાંતમાં તો સર્વ ક્રિયા સાધુ આશ્રયી કહી છે. તેમાટે નાજિથી ચાર અંગુલ નીચેં ચો લપટ્ટો પહેરવાનું રાખે તથા બે કોણીયેં ચોલપટ્ટો ઝાલી રાખે, કંદોરા ન બાંધે. ઇત્યાદિક સર્વ સાધુ આશ્રયી છે. એ કાયોત્સર્ગને વિષે “ ચંદેસુ નિમ્મ લયરા ” લગે, લોગસ્સના પચ્ચીશ પદ ચિંતવિયેં, અને કાઝસ્સગ્ગ પૂરો થયાં પછી “ નમો અરિહંતાણં ” કહીને કાઝસ્સગ્ગ પારીયેં ॥ ઇતિ ॥ ૬ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગ પાછા પછી તો “ સિદ્ધાસિદ્ધં ” પર્યંત સંપૂર્ણ લોગસ્સનો પાઠ પ્રગટ કહેવો જોઈયેં, માટે તે કહે છે.

॥ અથ લોગસ્સ ॥

લોગસ્સ ઝઙ્ઙોઅગરે. ધમ્મ તિબ્બયરે જિણે ॥

અરિહંતે કિત્તિસ્સં. ચત્તવીસંપિ કેવલી ॥૧ ॥

અર્થ:- અરિહં (અરિહંતે કે૦) અર્હતઃ એટલે કર્મરૂપ શત્રુને હણવા થકી નિર્દોષ પણું પ્રાપ્ત થયું છે જેમને એવા અરિહંતને (કિત્તિસ્સં કે૦) કીર્તયિષ્યે, એટલે નામોચ્ચારણ પૂર્વક હું સ્તુતિ કરીશ. હવે તે અરિહંત તો રાજાદિ અવસ્થાને વિષે ઇવ્ય અરિહંત પણ હોય છે, તે માટે નાવાર્હત્વ પ્રતિપાદનને માટે (કેવલી કે૦) કેવલિનઃ એટલે ઉત્પન્ન થયું છે કેવલ જ્ઞાન જેમને, એવાનું કીર્તન કરીશ. અર્થાત્ નાવાર્હતનું કીર્તન કરીશ. આ કેવલ જ્ઞાનના પદે કરીને પ્રજાનો જ્ઞાનાતિશય સૂચવ્યો. હવે તે તીર્થ કરોની સંખ્યા કહે છે. (ચત્તવીસંપિ કે૦) ચતુર્વિંશતિમપિ એટલે રૂષ્ણા દિક ચોવીશ પરમેશ્વરનું તો નામોચ્ચારણપૂર્વક કીર્તન કરીશ અને અ પિ શબ્દ થકી અન્ય તીર્થકરો જે મહાવિદેહાદિક દેત્રોને વિષે છે, તેનું પણ કીર્તન કરીશ. તે કહેવા છે? તોકે, (લોગસ્સઝઙ્ઙોઅગરે કે૦) લોકસ્ય યદ્યોતકરાન્ એટલે પંચાસ્તિકાયાત્મક લોકને કેવલ જ્ઞાન રૂપ પ્રદીપેં કરીને યદ્યોતકરણશીલ છે, એવાનું કીર્તન કરીશ. હવે જે અનુપકારી હોય, તેને કોઈ સેવે નહીં માટે એમના ઉપકારી પણાના પ્રદર્શનને અર્થે કહે છે. (ધમ્મતિબ્બયરે કે૦) ધર્મતીર્થકરાન્ એટલે ધર્મ તે ઉક્તસ્વરૂપ અને તીર્થ એટલે જેનાથી તરાય છે તે તીર્થ કહિયેં, એવો ધર્મ પ્રધાન જે તીર્થ નેને ધર્મતીર્થ કહિયેં, તે ધર્મતીર્થ કરવાનું શીલ છે જેમનું તેમનું કીર્તન

કરીશ. અહીંઆં તીર્થકરાન્ એવો પાઠ ન કહ્યો અને ધર્મતીર્થકરાન્ એવો પાઠ કહ્યો છે, તે એટલા માર્તે કે નદ્યાદિ શાક્યાદિ સંબંધી જે ઇવ્યતીર્થ અધર્મ પ્રધાન છે, તેનો પરિહાર કરવાનું છે શીલ જેમનું તેમને ધર્મતીર્થકર કહિયે. તેમનું હું કીર્તન કરીશ. અર્થાત્ દેવ, મનુષ્ય, અસુરયુક્ત એવી પર્ષ દા માંહે સર્વ જાણા પરિણામિ એવી વાણીયેં કરી ધર્મતીર્થને પ્રવર્ત્તાવનારા એવા પ્રચુડ છે, તેમને હું સ્તવીશ. આ પદેં કરીને પ્રચુનો પૂજાતિશય તથા વચનાતિશય સૂચવ્યો. હવે ચોથો અપાયાપગમાતિશય કહે છે. (જિણે કે૦) જિનાન્ એટલે રાગદ્વેષાદિકને જીતનારા, તેમનું કીર્તન કરીશ ॥ ૧ ॥ એ શ્લોકમાં લઘુ ઠવીશ, અને ગુરુ ઠ, સર્વ મલી બત્રીશ અહ્કરો છે.

હવે કીર્તન કરતો ઠતો આગલી ત્રણ ગાથાયેં ચોવીજો તીર્થકરોનાં નામ કહે છે.

ઝસન્નમજિયં ચ વંદે, સંજવમજિણંદણં ચ સુમં ચ ॥

પઝમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંદપ્પહં વંદે ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—રૂપન્નમજિતં ચ વંદે, સંજવમજિનંદનં ચ સુમતિં ચ ॥ પદ્યપ્રજ્ઞં સુપાર્શ્વં, જિનં ચ ચંદ્રપ્રજ્ઞં વંદે (ઝસન્નં કે૦) શ્રીરૂપન્નદેવ પ્રતે (અજિયંવંદે કે૦) શ્રી અજિતનાથ પ્રત્યેં હું વાંડું હું. (ચ કે૦) વલી (સંજવં કે૦) સંજવનાથ પ્રત્યેં, (અજિણંદણં કે૦) અજિનંદનનાથ પ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી (સુમં કે૦) સુમતિનાથ પ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી (પઝમપ્પહં કે૦) પદ્યપ્રજ્ઞસ્વામી પ્રત્યેં, (સુપાસં કે૦) સુપાર્શ્વનાથ પ્રત્યેં, (જિણં કે૦) કર્મ શત્રુને જીતનાર એવા, (ચ કે૦) વલી (ચંદપ્પહં કે૦) શ્રીચંદ્રપ્રજ્ઞ પ્રત્યેં (વંદે કે૦) હું વાંડું હું ॥ ૨ ॥ એ ગાથામાં લઘુ અહ્કર સાડત્રીશ, અને ગુરુ અહ્કર બે, સર્વ મલી ઝગણચાલીશ અહ્કરો છે.

સુવિહિં ચ પુપ્પદંતં, સોઅલસિઙ્ગંસવાસુપુઙ્ગં ચ ॥

વિમલમણંતં ચ જિણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(સુવિહિં કે૦) શ્રીસુવિધિનાથ પ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી એમનું બીજું નામ (પુપ્પદંતં કે૦) પુષ્પદંત છે તે પ્રત્યેં, (સીઅલ કે૦) શ્રીશીતલનાથ પ્રત્યેં, (સિઙ્ગંસ કે૦) શ્રીશ્રેયાંસનાથ પ્રત્યેં, (વાસુપુઙ્ગં કે૦) શ્રીવાસુપૂજ્ય સ્વામી એ ત્રણ તીર્થકર પ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી (વિમલં કે૦) શ્રીવિમલ

नाथ प्रत्ये, (अणंत के०) श्रीअनंतनाथ प्रत्ये, (च के०) वली (जिण के०) कर्मशत्रु प्रत्ये, जीपनार एवा (धम्म के०) श्रीधर्मनाथ ते प्रत्ये, (च के०) वली (संति के०) श्रीशांतिनाथ प्रत्ये, (वंदामि के०) वांडुं बुं ॥३॥
ए गाथामां बत्रीश लघु, अने चार गुरु, मली ठत्रीश अहरो ठे.

कुंथुं अरं च मल्लि, वंदे मुणिसुवयं नमिजिणं च ॥

वंदामि रिठ्ठनेमिं, पासं तह वद्धमाणं च ॥ ४ ॥

अर्थः—(कुंथुं के०) श्रीकुंथुनाथ प्रत्ये, (अरं के०) श्रीअरनाथ प्रत्ये, (च के०) वली (मल्लि के०) श्रीमल्लिनाथ प्रत्ये, (वंदे के०) वांडुं बुं. (मुणिसुवयं के०) श्रीमुनिसुव्रतस्वामी प्रत्ये, (नमिजिणं के०) श्रीनमिजिन प्रत्ये, (च के०) वली (वंदामि के०) वांडुं बुं. (रिठ्ठने मिं के०) श्री अरिठ्ठनेमि प्रत्ये, (पासं के०) श्रीपार्श्वनाथ प्रत्ये, (तह के०) तथा (वद्धमाणं के०) श्रीवर्द्धमानस्वामी प्रत्ये, हुं वांडुं बुं. आ श्लोकमां जे ठेठो चकार ठे, ते पादपूरणार्थ ठे ॥ ४ ॥ ए गाथामां लघु एकत्रीश, अने गुरु चार, मली पांत्रीश अहरो ठे. एम त्रण गाथायें करीने श्रीरूप नादिक चोवीश तीर्थकरने वंदना करी, हवे पूर्वोक्त “ उसज मजियं च ” इत्यादि त्रणे गाथाउनो समुदायार्थ तो सुगम ठे परंतु पदना अर्थनुं विचं जन कराय ठे, ते बे प्रकारें ठे, एक सामान्यथकी अने बीजुं विशेष थकी. तेमां सामान्यथकी तो जे अर्थ बदाय तीर्थकरोमां पामीयें जेमके (उसजं के०) रूषजं एटले (रूषति के०) गह्वति अर्थात् जे परमपद प्रत्ये (ग ह्वति के०) जाय ठे, तेने रूषज कहियें. तथा उट्टत्वादौ एणें करी उत्त करे ठे, ते (उसहः के०) वृषजः आ रीतें पण अर्थ करियें तो वर्षति एटले सीचें ठे, देशनारूपजले करीने दुःखाग्रियें करी ज्वलित एवा जगतनें ते रूषज ए अर्थ सर्व तीर्थकरोमां व्याप्त ठे. अने जे विशेषार्थ ठे ते एकज तीर्थकरना नामनुं निमित्त ठे ते विशेषार्थ कहे ठे.

१ पहेला श्री रूषज देवने हुं वांडुं बुं, ते जगवानना बेहु ऊरुने विषे वृषजनुं लांठन हतुं माटे वृषज नाम दीधुं तथा सर्व तीर्थकरोनी माता प्रथम स्वप्नमां हस्ती देखे, अने एमनी जननीयें प्रथम स्वप्नमां वृषज दीठो माटें वृषज कहियें तथा धर्मनी आदिनां करनार माटे बीजुं आदिनाथ नाम कहि

યેં. એવીરીતેં સર્વ તીર્થકરોના પ્રથમ સામાન્યાર્થ અને બીજા વિશેષાર્થ નામો જાણવા. એમની વિનીતા નગરી, નાજિરાજા પિતા, શ્રીમરુદેવી માતા, પાંચરોં ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, ચોરાશીલક્ષ્મીપૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વૃષજ લાંબન.

૧ બીજા શ્રીઅજિતનાથને હું વાંડું બું, અજિત એટલે પરીસહાદિકેં કરી નિર્જિત તથા જગવાનનાં માતા, પિતા પ્રથમ કોડ વારેં ઘૂતરમણ કરતાં હતાં, તેવારેં રાણી બાજી હારી જતી હતી અને રાજાની જીત થતી હતી, અને જગવાન, ગર્જેં આવ્યા પછી જગવાનની માતા જીતવા લાગી અને રાજા હારવા લાગ્યો. એવો ગર્જનો મહિમા જાણીને અજિતનાથ નામ દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, જિતશત્રુ રાજા પિતા, વિજયા રાણી માતા, સાડાચારરોં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, બહોંતેર લક્ષ્મી પૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, હસ્તી લાંબન.

૨ ત્રીજા શ્રીસંજવનાથને હું વાંડું બું, એટલે પ્રકર્ષેં કરીને ચોત્રીશ અતિશયના ગુણો જેને વિષે છે તે માટે સંજવ કહિયેં, અથવા જે, એ પ્રભુની સ્તુતિ કરેં છે, તેને (સં કેળ) સુખ (જવ કેળ) થાય છે તેમાટે સંજવ કહિયેં, તથા જગવાન ગર્જનત થયે થકે અધિક સસ્ય એટલે ધાન્યનો સંજવ થયો માટે સંજવ કહિયેં એટલે દેશમાં દૌર્જનિદ્ય હતું, તે જગવાન ગર્જેં આવ્યાથી અણચિંતવ્યો મેહ વૂઠો, ધાન્યનાં વાહાણો આવ્યાં, અણચિંતવ્યો પૃથ્વીમાં ધાન્યનો સંજવ થયો, તેથી સંજવ નામ દીધું, એમની શ્રાવસ્તી નગરી, જિતા રિરાજા પિતા, સેના રાણી માતા, ચારરોં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, શાઠ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, અશ્વ લાંબન.

૪ ચોથા શ્રીઅજિનંદન પ્રભુને હું વાંડું બું. એટલે (ચ કેળ) વલી દેવેંડા દિકોયેં જેમનું અજિનંદન થાય છે, તેથી અજિનંદન તથા પ્રભુ ગર્જેં આવ્યા તિહાંથી આરંજીને પ્રતિક્ષણ શકાજિનંદન છે, એટલે ગર્જેં આવ્યા પછી ઇંડ મહારાજ આવી સ્તવી સ્તવીને જતા, અર્થાત્ ઇંડે અજિનંદ્યા, પ્રશંસ્યા તે માટે અજિનંદન નામ, માતા પિતાયેં દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, સંવરરા જા પિતા, સિદ્ધાર્થા રાણી માતા, સાડાત્રણરોં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, પચ્ચા શલાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વાનર લાંબન.

૫ પાંચમા શ્રી સુમતિનાથને હું વાંડું બું. (ચ કેળ) વલી શોજન છે મતિ જેમની તથા પ્રભુ ગર્જેં આવ્યાથી તેમની જનનીની સુનિશ્ચિત જલી મતિ થઈ છે, તે આવી રીતેં કે, એક વણિકની બે સ્ત્રીઝ હતીઝ, તેમાં ન્હાનીને

पुत्र हतो अने महोटी वंध्या हती, अने ते ठोकरानुं प्रतिपालन बन्ने मा ताउ करती हतीउ, एम करतां ते वणिकें अकस्मात् काल कस्यो, तेवारें महो टा स्त्री धननी लालचें कहेवा लागी जे पुत्र महारो ठे, अने जेनो पुत्र, तेनुं धन थाय. एवी चाल ठे, माटे धन पण महारुं ठे, तेमज न्हानीनो तो दी करो हतोज तेथी तेणें कसुं के पुत्र महारो ठे अने धन पण महारुं ठे ए रीतें बन्ने शोक्योनी वढवाड थइ, ते वढती वढती दरबारमां गइ, त्यां राजाथी. पण चूकादो न थयो, तेवारें गर्जना माहात्म्य थकी राणीने चूका दो करवानी जली बुद्धि उत्पन्न थइ तेथी युक्ति करीने राणीयें कसुं जे, बन्ने शोक्यो मलीने धन अर्दो अर्द वेंची ल्यो, तथा ठोकराना पण बे जाग करी अर्दो अर्द वेंची ल्यो, ते सांजली न्हानी स्त्री जे सगी माता हती, ते बोली के महारे इथ्य जोइतुं नथी अने ठोकराना कांइ बे जाग थाय नही, महारे पुत्रनो तथा धननो खप नथी, एनेज सोंपो, एनो ठे ते महा रोज ठे, एवुं सांजली राणी बोली के ए पुत्र न्हानी स्त्रीनो ठे, केम के पुत्र नुं मृत्यु थाय त्यां सुधी पण महोटी स्त्रीथी ना कहेवाणी नही अने न्हा नी स्त्रीनो पुत्र ठे तेथी तेणें मारवानी मनाइ करी, माटे एने पुत्र अने ध न बेहु स्वार्थीन करो अने महोटी स्त्रीने घरथी बाहेर काढो. एवी न्यायं करवानी बुद्धि उपनी माटे सुमतिनाम दीधुं, एमनी अयोध्या नगरी, मेघ रथ राजा पिता, सुमंगला राणी माता, त्रणजें धनुष्य प्रमाण शरीर, चा लीश लाख पूर्वतुं आयु, सुवर्णवर्ण देह, कौंच लांठन.

६ ठठा श्रीपद्मप्रजने हुं वांडं बुं. पद्मप्रज एटले निःकंपताने अंगीका करीने पद्मना समूह सरखी ठे, प्रजा एटले कांति जेमनी तेथी पद्मप्रज कहियें, तथा गर्जे आख्या पढी एमनी माताने पद्म एटले कमलनी शय्या यें शयन करवानो दोहोलो उपन्यो, ते देवतायें पूर्ण कस्यो, तेना महिमाथी पद्मप्रज नाम दीधुं तथा पद्म सरखुं रक्तवर्णें जगवंतनुं शरीर हतुं, माटे प द्मप्रज कहियें. एमनी कोशंबी नगरी, धरराजा पिता, सुसीमा राणी माता, अढीजें धनुष्य शरीर, त्रीश लाख पूर्वायु, सुवर्णवर्ण देह, पद्म लांठन.

७ सातमा श्रीसुपार्श्वनाथने हुं वांडं बुं सुपार्श्व एटले रूडां ठे पार्श्व जे मने तथा जगवान् गर्जगत थये ठते तेमनी जननी पण सुपार्श्व थयी एटले राणीनां बेहु पासां रोगें करी कोढीयां हतां, ते सुवर्णवर्णें घणां

सुकुमाल थयां, माटे सुपार्श्वनाम दीधुं, एमनी वाराणसी नगरी, सुप्रतिष्ठ राजा पिता, पृथ्वीराणी माता, बरें धनुष्य प्रमाण शरीर, बीश लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, स्वस्तिक लांठन.

७ आठमा श्रीचंडप्रजने हुं वांडं बुं. वली चंडना सरखी जेनी प्रजा ठे चंडसमान वर्ण ठे, तथा परमेश्वर गर्जगत थये ठते एमनी माताने चंडपान करवानो दोहोलो उपन्यो, ते प्रधानें बुद्धियें करी पूर्ण कख्यो, एवो प्रजाव जाणी चंडप्रज एवुं नाम दीधुं. एमनी चंडपुरी नगरी, महसेन राजा पिता, लक्ष्मणा राणी माता. एकशो पच्चाश धनुष्य प्रमाण शरीर, दश लाख पूर्व आयु, श्वेतवर्ण देह, चंड लांठन.

८ नवमा श्रीसुविधिनाथने हुं वांडं बुं. एटले शोजन ठे विधि जेनो अर्थात् सर्वस्थलें ठे कौशल्य जेमनुं, ते सुविधि कहियें, तथा जगवान् गर्ज गत ठतेज तेमना माता, पिता, जला विधियें करी धर्ममां प्रवर्त्त्या. एवो गर्जनो प्रजाव जाणी सुविधिनाथ नाम दीधुं. वली मचकुंदना फूलनी कली सरखा उज्ज्वल प्रभुना दांत हता, माटे बीजुं पुष्पदंत एवुं नाम दीधुं. एमनी काकंदी नगरी, सुग्रीवराजा पिता, रामा राणी माता, एकशो धनुष्य प्रमाण शरीर, बे लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, मगरमड लांठन.

९ दशमां श्रीशीतलनाथने हुं वांडं बुं. समस्त जीवोना संतापने हरण करे ठे, माटे शीतलनाथ तथा जगवानना पिताने पित्तदाहरोग हतो, ते जगवान् गर्जे आव्या पढी राजाना शरीर उपर राणीयें हाथ फेरव्यो, तेथी रोग उपशांत थयो, शरीरें शीतलता थइ ते माटे शीतलनाथ नाम दीधुं. एमनुं जदिलपुर नगर, दृढरथ राजा पिता, नंदा राणी माता, नेवु धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, श्रीवत्सलांठन.

११ अगीआरमा श्री श्रेयांसजिनने हुं वांडं बुं. सर्वजगतने श्रेय एटले हितना करनार माटे तथा सकल जवनने अत्यंत प्रशंसा करवा पणुं ठे जेमनुं ते माटे श्रेयांस कहियें, ते पृषोदरादिकनी पेटें सिद्ध थाय ठे. तथा राजाना घरमां परंपरागत देव अधिष्ठित शय्यानी पूजा थती हती ते शय्यायें जे बेसे, अथवा सुवे, तेने उपडव उपजे, ते जगवंत गर्जे आव्या पढी माताने ते शय्या उपर सूवानो दोहोलो उपन्यो तेवारें विचाखुं जे देव गुरुनी प्रतिमानी पूजा थाय, परंतु शय्यानी पूजा तो क्यांहिं सांजली नथी,

एम चिंतवी शय्यानी रक्षा करनारें मनाइ कखा ठतां पण प्रभुनी माता, ते शय्या उपर सुतां, तेवारें गर्जना प्रजावथी अधिष्ठित देव शय्या मूकी जति रह्यो पढी राजा प्रमुखें ते शय्या वपराशमां लीधी, ए रीतें माताने श्रेय थयुं माटे श्रेयांस नाम दीधुं. एमनुं सिंहपुर नगर, विष्णुराजा पिता, विष्णा राणी माता, एंशी धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, षडंगी लांठन.

११ बारमां श्रीवासुपूज्य स्वामीने हुं वांडं बुं. वसु जे देवताविशेष ते मने पूजवा योग्य माटे वासुपूज्य कहियें, अथवा जगवंत गर्जे आव्या पढी वसु जे हिरण्य तेणें करी इइ महाराज आवी राजकुलने पूजता हता माटे वासुपूज्य, अथवा वसुपूज्य राजाना पुत्र माटे वासुपूज्य नाम दीधुं ठे, एमनी चंपा नगरी, वसुपूज्य राजा पिता, जया राणी माता, सीत्तेर धनुष्य प्रमाण शरीर, बहोत्तेर लाख वर्षायु, रक्तवर्ण देह, महिष लांठन.

१२ तेरमा श्रीविमलनाथने हुं वांडं बुं. जेने निर्मलज्ञादिक ठे तेमाटें विमल कहियें अथवा कर्ममलरहित माटे विमल कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्याथी तेमना नगरमां कोइ स्त्री जत्तार, दहेरे आवी उतखां, तेमांथी स्त्री पाणी पीवाने अन्यस्थानकें गइ एटलामां, एक व्यंतरी देवी त्यां रहेती हती तेणे ते पुरुषनुं सुंदर रूप दीतुं, तेथी तेने कामक्रीडा करवानी अजि लाषा थइ, त्यारे तेनी स्त्रीना जेवुं पोतानुं रूप विकुर्वी, ते व्यंतरी तेनी पासें आवी बेठी, एटलामा पोतानी खरी स्त्री पण आवी, तेवारें बन्ने स्त्रीने समान देखीने पुरुषें कहुं जे एमी महारी स्त्री कोण ठे ? तेवारें पहेलीयें कहुं के हुं ताहारी स्त्री बुं, अने बीजीयें कहुं के हुं ताहारी स्त्री बुं, एम वढतां वढतां. सर्व राजा पासें आव्यां, तेवारें राजा तथा प्रधान पण बेहु स्त्रीउने सरखा रूपवाली देखी निवेडो करी शक्या नही, परंतु राणीयें प हेला पुरुषने एक बाजू उजो राख्यो अने बेहु स्त्रीउने तेनाथी केटलेक दूर उज्जी राखीने बोली के जे स्त्री पोताना सत्यवचनना प्रजावथी जत्तारने स्पर्श करे, तेनो ए जरतार जाणवो, ते सांजली व्यंतरीयें देव शक्तिना प्रजावें पोतानो हाथ लांबो करी जत्तारने स्पर्श कख्यो, तेवोजं राणीयें तेनो हाथ पकडीने कहुं के तुं तो व्यंतरी ठे माटे ताहारे ठेकाणे जती रहे. एवा जूदा जूदा चार न्याय करवाथी राणी विमलमतीवाली

कहेवाणी तथा प्रभु गर्जे आव्याथी मातानुं शरीर पण निर्मल थयुं, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी विमलनाथ नाम दीधुं, एमनुं कापिलपुर नगर, कृत वर्मराजा पिता, श्यामा राणी माता, शाठ धनुष्य प्रमाण शरीर, शाठ लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सुकर लांठन.

१४ चौदमा श्रीअनंतनाथ प्रभुने हुं वांडुं बुं. कर्मना अनंत अंश जेणें जींत्या ठे अथवा जेने ज्ञान, दर्शन पण अनंतुं ठे माटे अनंतनाम सार्थक ठे. तथा गाममां आगल ताप आवता हता ते प्रभु गर्जे आव्या पढी, एमनी मातायें अनंत गांठना दोरा करी बांध्या तेथी ताप निवृत्त थयो तथा स्वप्नमध्ये जेनो अंत नही एवी महोटी रत्ननी माला दीठी, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी अनंतनाथ नाम दीधुं, एमनी अयोध्या नगरी, सिंहसेन राजा पिता, सुजशा राणी माता, पच्चाश धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सिंचाणानुं लांठन.

१५ पंदरमा श्रीधर्मनाथ जिनने हुं वांडुं बुं, दुर्गतियें पडता प्राणीने धरी राखे, माटे धर्मनाथ, तथा प्रभु गर्जमां आव्याथी प्रभुनां मातापिता रूडी रीतें दानादि धर्मपरायण थयां एवो गर्जनो महिमा जाणी धर्मनाथ नाम दीधुं, एमनुं रत्नपुर नगर, जानुराजा पिता, सुव्रता राणी माता, पिस्ता ज्जीश धनुष्य प्रमाण शरीर, दश लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, वज्र लांठन.

१६ शोलमां श्रीशांतिनाथने हुं वांडुं बुं. स्वयमेव शांतिना करनार अथवा शांतिना योगथी अथवा शांतिरूप होवाथी शांतिनाथ तथा ते देशमां मरकीनो उपड्व घणो हतो, ते प्रभु गर्जे आव्या पढी राणीयें अमृतना ठांटा नाख्या, तेथी मरकीनी शांति थइ. तेना प्रजावथी शांतिनाथ नाम दीधुं, एमनुं गजपुर नगर, विश्वसेन राजा पिता, अचिरा राणी माता, चालीश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, मृग लांठन.

१७ सत्तरमा श्रीकुंशुनाथने हुं वांडुं बुं. कु केहतां पृथिवी तेने विषे स्थित माटे कुंशु तथा जगवान् गर्जमां आवे ठते, तेमनी मातायें रत्नमय कुंशु उंनी राशि पृथ्वीमां दीठी अथवा परमेश्वर जन्म्या पढी कुंशुआ प्रमुख न्हाना महोटा जीवोनी जयणा देशमां प्रवर्ती. माटे कुंशुनाथ नाम दीधुं, एमनुं हस्तिनापुर नगर, शूरराजा पिता, श्रीराणी माता, पांत्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पंचाणु हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, ढाग लांठन.

१७ अठारमा श्रीअरनाथने हुं वांडुं बुं. अरिहंत जेवा सर्वोत्तम पुरुष जे कुलने विषे उपजे, अने जेनाथी कुलनी वृद्धि थाय, ते पुरुषने वृद्ध पुरुषो अर एवं नाम कहेहे तथा जगवान् गर्जमां आवे थके तेमनी मातायें स्वप्नमां सर्व रत्नमय अर एटले आरो तथा शुच दीगो माटे अरनाथ नाम दीधुं, एमनुं गज पुर नगर, सुदर्शनराजा पिता, देवी राणी माता, त्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नंदावर्त लांठन.

१८ उगणीशमा श्रीमल्लिनाथने हुं वांडुं बुं. परिसहरूप मल्ल तेनो जय करवा थकी मल्लि कहियें तथा जगवान् गर्जे आव्या पढी माताने एक रू तुमां सर्व रूतुना सुरजि फूलनी शय्यायें सुवानो दोहोलो उपन्यो, ते देवतायें पूर्ण कखो माटे मल्लिनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी, कुंजराजा पिता, प्रजावती राणी माता, पच्चीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पच्चावन्न हजार वर्षायु, नीलवर्ण देह, कुंज लांठन.

१९ वीशमा श्रीमुनिसुव्रत स्वामिने हुं वांडुं बुं. जे जगतनी त्रिकाला वस्थाने जाणे, ते मुनि कहियें. वली जेने शोजन व्रत ठे तेने सुव्रत कहियें तथा जगवान् गर्जे आव्या पढी एमनी जननीयें मुनि सरखा शोजन श्रावकनां व्रत पाव्यां, एवो महिमा जाणी मुनिसुव्रत नाम दीधुं, एमनुं राजगृह नगर, सुमित्रराजा पिता, पद्मा राणी माता, वीश धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश हजार वर्षायु, कृष्णवर्ण देह, काठबानुं लांठन.

२० एकवीशमा श्रीनमिजिनेश्वरने हुं वांडुं बुं. परिसह उपसर्गादिकने जेणें नमाव्या ठे माटे नमि कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्या पढी सीमाडिया राजा जगवंतना पिताना शत्रु हता ते चढी आव्या, गामने विंटी लीधुं, राजा आकुल व्याकुल थयो, निमित्तियाने पूठयुं, तेवारें निमित्तियायें कहुं के राणी सगर्जा ठे तेने गढने कोसीड़ें चढावी वैरीउने दर्शन करावो, राजायें तेमज राणीने किल्ला उपर चढावीने शत्रुउने वांकी नजरें जोवराव्या, तेवारें वैरीउथी राणीनुं तेज खमायुं नही तेथी सर्व वैरी मान मूकी जगवंतनी माताने नमस्कार करीने कहेवा लाग्या जे अमोने सौम्यदृष्टियें करी जूउ. राणीयें सौम्यदृष्टियें जोइ माथे हाथ राख्यो, पढी सर्व राजाउ राणीने पगे लागी आझा मागी पोत पोताने नगरें गया, ए रीतें सर्वराजा नम्या, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी नमिनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी,

विजयराजा पिता, विप्रा राणी माता, पन्नर धनुष्य प्रमाण शरीर, दश हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नीलोत्पल लांठन.

११ बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि प्रभुने हुं वांडं बुं. रिष्ट एटले पाप तेना नाशने विषे चक्रधारी सरखा हता माटे अरिष्टनेमि, तथा प्रभु गर्जे आब्या पढी प्रभुनी मातायें स्वप्नमां रिष्ट रत्ननी रेल दीठी. वली आकाशने विषे अरिष्ट रत्नमय नेमि एटले चक्रधारा उहलती स्वप्नमां दीठी माटे अरिष्टनेमि नाम दीधुं, बीजुं नाम श्रीनेमिनाथ. एमनुं सौरीपुर नगर, समुद्रविजय राजा पिता, शिवादेवी राणी माता, दश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक हजार वर्षायु, श्यामवर्ण देह, शंख लांठन.

१२ त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथने हुं वांडं बुं. जे समस्त जावोने स्पृशति एटले जाणे ठे माटे पार्श्वनाथ तथा एमनो वैयावृत्त्यकर जे पार्श्वनामा यहु तेना नाथ माटे पार्श्वनाथ अथवा प्रभु गर्जे आब्या पढी अंधारी रात्रें पोतानी पासें सर्प जतो (पासइ के०) दीठो ते सर्पना जवाना मार्गनी वचमां राजानो हाथ देखी राणीयें उंचो कीधो, तेथी राजा जागी उठ्यो ने बोळ्यो के शा माटे हाथ उंचो कीधो ? राणीयें कहुं के में सर्प जतो दीठो माटे तमारो हाथ उंचो कीधो. राजा बोळ्यो, तमें जूतुं बोलो ठो. पढी सेवकने तेडी दीपक मंगावीने जोयुं, तो सर्प दीठो, तेवारें विस्मय पामी राजायें विचाखुं जे में न दीतुं, अने राणीयें दीतुं, ए निश्चे गर्जनो प्रजाव ठे, एम जाणी श्रीपार्श्वनाथ नाम दीधुं. एमनी वाराणसी नगरी, अश्वसेन राजा पिता, वामा राणी माता, नव हाथनुं शरीर, एकशो वर्षायु, नीलवर्ण देह, सर्प लांठन.

१४ चोवीशमा श्रीवर्द्धमान स्वामीने हुं वांडं बुं. जन्मथकी मांमिने झा नादिकें वृद्धि पाम्या तेथी वर्द्धमान तथा प्रभु गर्जे आब्या पढी माता, पिता धनधान्यादिकना जंमार तथा देश, नगर, द्विपद, चतुष्पद, इत्यादि सर्व प्र कारनी रुद्धियें करी वृद्धि पाम्या तथा सर्व राजाउ पण आझामां वर्त्तवा लाग्या एवो गर्जनो प्रजाव जाणी वर्द्धमान नाम दीधुं तथा जगवंतें जन्म तांज मेरु पर्वत माबा पगने अंगुठे कंपाव्यो, वली देवता साथें आमल क्रीडा करतां जगवंत आगलें देवता हाखो, नाशीने इंड पासें गयो, जगवंत जींत्या. एम जगवंतनुं अनंत बल जाणीने श्रीमहावीर एवुं बीजुं नाम इंड

महाराजें दीधुं. एमनुं ह्मत्रियकुंम नगर, सिद्धार्थ राजा पिता, त्रिशला राणी माता, सात हाथनुं शरीर, बहोत्तेर वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सिंह लांठन.

ए रीतें कीर्तन करीने चित्तनी शुद्धिने माटे प्रणिधान कहे ठे.

एवं मए अजियुआ, विहुयरयमला पहीणजरमर
णा ॥ चउवीसंपि जिणवरा, तिब्बयरा मे पसीयंतु ॥ ५ ॥

अर्थः—(एवं के०) ए प्रकारें (मए के०) महारे जीवें जे (अजियु आ के०) अजिस्तुता एटले नामपूर्वक स्तव्या ते चोवीशे परमेश्वर कहेवा ठे? तोके (विहुय के०) विधुत एटले टाव्या ठे (रयमला के०) कर्म रूप रज अने कर्मरूप मल जेणें एटले जे कर्म इरियावहि क्रियायें करी बंधाय अथवा नवां बंधातां जे ठीलां कर्म तेने रज कहियें अने जे पूर्व बंध चिरकालनुं संचित निकाचित गाढ कर्म अथवा सांपरायिक क्रियायें करी बंधाय, तेने मल कहियें, ए बेहु प्रकारना कर्मने जेणें टाव्यां ठे. वली कहेवा ठे? तो के (पहीण के०) प्रहीण एटले अतिशय करीने ह्मय कख्या ठे (जरमरणा के०) जरा अने मरण जेणें एटले जे समय समय आयुष्य घटे, तेने जरा कहियें अने सर्वथा आयु घटीने प्राणनो वियोग थाय, तेने मरण कहियें. एवा जरा अने मरण, ए बेहु जेणें ह्मय कख्यां ठे एवा जे (चउवीसंपि के०) चतुर्विंशतिरपि एटले पूर्वोक्त ए चोवीशे जिनवर सांप्रत कालें थया अने अपि शब्दथकी बीजा पण तीर्थ कर पूर्ववत् लेवा, (जिणवरा के०) श्रुतधरादिक जिनोथकी प्रधान श्रेष्ठ एवा जिनवर (तिब्बयरा के०) तीर्थकरा एटले तीर्थकरो ते (मे के०) म हारा उपर (पसीयंतु के०) प्रसीदंतु एटले प्रसन्न थाउं, अर्थात् प्रसाद (कृपा) करवाने तत्पर थाउं. यद्यपि श्रीवीतराग ठे, तेथी स्तुति करनार उपर प्रसन्न थता नथी, तेमज निंदा करनार उपर अप्रसन्न पण थता नथी तथापि स्तुति करनारने स्तुतिनुं फल मले ठे, अने निंदा करनारने निंदानुं फल मले ठे. जेम चिंतामणि, मंत्रादिकोयें करी शुजनी वांठा करनारने शुजफल मले ठे अने अशुजनी वांठा करनारने अशुज फल मले ठे, यद्यपि जे न थोज प्रसन्न थता ते शी रीते प्रसन्न थशे? माटे वृथा प्रलापें करी जक्तिनो अतिशय थतो नथी; तथापि एम कहे ठते पण दोष नथी, कारणके ह्मीण

કેશ છે તે જેમ પ્રસન્ન થતા નથી તેમ તેમની સ્તુતિ પણ વૃથા થતી નથી કારણ કે તેને સર્વ જાવની વિશુદ્ધિ છે ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચાલીશ અને ગુરુ એક, મલી એકતાલીશ અંકુરો છે.

કિત્તિયવંદિયમહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા ॥

આરુગ્ગ બોહિલાજં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—(કિત્તિય કે૦) કીર્તિત છે, એટલે નામ વિશેષે કરી જેને ઇંડા દિક કીર્તે છે. સ્તવે છે. (વંદિય કે૦) જે વંદિત છે એટલે ઇંડાદિક જેને વિશુદ્ધ મન, વચન અને કાયાયે કરી વાંદે છે. પંચાંગ પ્રણામ કરે છે. (મહિયા કે૦) જે મહિત છે એટલે ઇંડાદિક જેને પ્રધાન પુષ્પાદિકે કરી અર્ચે છે, પૂજે છે, એવા (જે કે૦) જે તીર્થકર (એ કે૦) એ સુતીર્થ જ્ઞાનદૃષ્ટિવંત તે પ્રત્યક્ષ (લોગસ્સઉત્તમા કે૦) લોકને વિષે ઉત્તમ પ્રધાન એવા (સિદ્ધા કે૦) શ્રી સિદ્ધ જગવંત થયા એટલે નિષ્ઠિતાર્થે થયા, એવા હે ઉત્તમ સિદ્ધ જગવંત ! તમે મુજને (આરુગ્ગ કે૦) ઇચ્છ્ય આરોગ્યતા તથા જાવ આરોગ્યતા, ત્યાં ઇચ્છ્ય આરોગ્યતા તે રોગરહિત પણું અને જાવ આરોગ્યતા તે સિદ્ધપણું જાણવું. તે સિદ્ધપણું (બોહિલાજં કે૦) શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો લાજ થાય તેવારે પમાય છે માટે શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો લાજ થવાને અર્થે (ઉત્તમં કે૦) ઉત્કૃષ્ટ અત્યંત ઊંચી એવી (સમાહિવરં કે૦) પ્રધાન સમાધિ તે જ્ઞાનાદિક રત્નત્રય તેને વિષે એકતા પરમ સ્થિરતા તે પ્રત્યે (દિંતુ કે૦) દ્યો, આપો એટલે સમાધિ અનેક પ્રકારે તારતમ્યતાયે અધિક ન્યૂન છે માટે અત્યુત્કૃષ્ટ સમાધિ દ્યો ॥ ૬ ॥ આ ગાથામધ્યે લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ ૮, સર્વ મલી ૮ત્રીશ અંકુરો છે.

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આશ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા ॥ સા

ગરવરગંજીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(ચંદેસુ કે૦) ચંદ્રસમુદાય થકી (નિમ્મલયરા કે૦) નિર્મલ તર એટલે અત્યંત નિર્મલ (આશ્ચેસુ કે૦) આદિત્ય એટલે સૂર્ય સમુદાય થકી પણ (અહિયં કે૦) અધિક (પયાસયરા કે૦) પ્રકાશના કરનાર (સાગરવર કે૦) પ્રધાન હેલો સ્વયંજૂરમણ નામા સમુદ્ર તેની પેરે (ગંજીરા કે૦) ગુણે કરી ગંજીર છે. એવા જે (સિદ્ધા કે૦) અષ્ટકર્મરહિત સિદ્ધ, તે

(સિદ્ધિ કે૦) સિદ્ધિ એટલે મુક્તિ તે (મમ કે૦) મુજને (દિસંતુ કે૦) ઘો, આપો ॥ ૭ ॥ આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી સાડ ત્રીશ અક્ષરો છે, અને એ ચોવિસઠાને વિષે પ્રથમનો એક શ્લોક અને પઠ વાઢેની ઠ ગાથા મલી સાત ગાથાઠ છે, પદ અઠાવીશ છે, તેમાં લઘુ અક્ષર બરોં ડગણત્રીશ, તથા ગુરુ અક્ષર સત્તાવીશ, મલી સર્વાક્ષર બરોં ને ઠપ્પન્ન છે તથા સ્વલોએના ચાર અક્ષર એની સાથેં મેલવીયેં તેવારેં બરોં ને સાઠ અક્ષરો થાય. ઇતિ નામસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ ૮ ॥

॥ અથ કરેમિજંતે, અથવા સામાયિકનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ કરેમિ જંતે સામાય્યં, સાવજ્ઞં જોગં પચ્ચસ્કામિ,
જાવ નિચ્ચમં પજ્જુવાસામિ, હુવિહં, તિવિહેણં,
મણેણં, વાયાએ, કાણં, ન કરેમિ, ન કારવે
મિ, તસ્સ જંતે, પઢિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહા
મિ, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૯ ॥

અર્થઃ—(જંતે કે૦) હે જદંત, જયાંત, જવાંત, પૂજ્ય, એટલે સુખકારક કલ્યાણ કારકપણા થકી જદંત કહિયેં તથા સાત પ્રકારના જયનો અંત કરવાથકી જયાંત કહીયેં તથા ચાતુર્ગતિક રૂપ સંસારનો ઉદ્દેદ કરવાથકી જવાંત કહિયેં તથા પૂજવા યોગ્ય માટે પૂજ્ય કહિયેં. એવી રીતેં ગુરુનું આમંત્રણ કરીને સર્વ કાર્ય કરવાં. હવે કહે છે કે, તમારા સમીપ વર્તમાન કાલ આશ્રયી (સામાય્યં કે૦) સામાયિક પ્રત્યેં એટલે (સમ્મ કે૦) જ્ઞાનાદિક ગુણ તેનો (આય કે૦) લાજ છે જેને વિષે અથવા (સમ કે૦) રાગદ્વેષરહિત એવો જે જીવ, તેને સમ્યક્ જ્ઞાનાદિક ગુણનો છે (આય કે૦) લાજ જેને વિષે તે રૂપ જે વ્રત, તે સામાયિક વ્રત કહિયેં અથવા સમતા પરિણામરૂપ પ્રશમસુખ તડૂપ સામાયિક પ્રત્યેં (કરેમિ કે૦) હું કરું એટલે સમતા પરિણામ આણું! વલી અનાગત કાલ આશ્રયી તો (સાવજ્ઞં કે૦) સાવચં એમાં અવચ એટલે પાપ, તેણેં કરી સ એટલે સહિત એવા જે (જોગં કે૦) યોગ એટલે મન, વચન અને કાયાના વ્યાપાર, અર્થાત્ પાપસહિત જે મન, વચન કાયાના યોગ, તે પ્રત્યેં (પચ્ચસ્કામિ કે૦) હું પચ્ચસ્કુ બું. નિષેધું બું. એટલે

त्याहुं बुं. ते क्यां सुधि? तो के (जाव के०) ज्यां सुधी (निअमं के०) सामायिक व्रतना नियम प्रत्ये (पज्जुवासामि के०) हुं पर्युपासुं एटले सेवुं, अर्थात् ज्यां सुधी सामायिकनो काल, जघन्यतो एक मुहूर्त्त प्रमाण ठे तेने विषे हुं पर्युपासुं एटले रहुं, त्यां सुधि (डुविहं के०) करवा कराववा रूप ए बे प्रकारनो जे सावद्य व्यापार, ते प्रत्ये (तिविहेणं के०) त्रिविधे करी एटले त्रण प्रकारें करी ते त्रण प्रकारनां नाम कहे ठे. एक (मणेणं के०) मनै करी, बीजो (वायाए के०) वचनै करी, त्रीजो (काएणं के०) शरीरें करीने, (नकरेमि के०) नही हुं पोतें करुं, (नकारवेमि के०) हुं बीजा पासैं न करावुं, (तस्स के०) ते अतीतकाल संबंधी जे सावद्य व्यापार रूप पाप, ते प्रत्ये (जंते के०) हे जगवंत ! आपनी समीप (पडिक्क मामि के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं एटले ते पापथकी हुं निवर्त्तुं हुं मिह्णामि डुक्कड देवुं हुं. (निंदामि के०) आत्मा साखें हुं निंडुं हुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं हुं, एटले विशेषें निंडुं हुं (अप्पाणं के०) पूर्वकालसंबंधी दुष्ट क्रियाकारक एवो जे महारो आत्मा, तेने ते दुष्ट क्रिया थकी (वोसिरामि के०) वोसिरावुं हुं एटले विशेषें करीने तज्जुं हुं, अर्हीआं साधु जावनियमने स्थानकें जावजीव बोलै ठे. अने डुविहंने स्था नकें तिविहं बोलै ठे. अने “ सव्वं करतंपि अन्नं न समणुजाणामि ” एवा बे पाठ अधिक बोलै ठे, अने श्रावकने तो एक मुहूर्त्तनुं सामायिक ठे तेमां पण पुत्र, स्त्री, वाणोतर प्रमुख जे सावद्यव्यापार करे ठे, ते व्यापारने पोतें अण क रतो ठतो पण तेनुं अनुमोदन ठे. ए मन, वचन अने कायायें करी करुं नही, करावुं नही. ए ठ बोल आश्रयी श्रावकने (१३८४१ २८७२००) एटला जांगां उपजे, ते ग्रंथांतर थकी जाणवा ॥ इति सामायिकसूत्रार्थः ॥ १ ॥ इति ॥ ९ ॥

॥ अथ सामायिक पारवानुं ॥

॥ सामाइअ वयजुत्तो, जाव मणे होइ नियमसंजुत्तो ॥
 विन्नइ असुहं कम्मं, सामाइअ जत्तिआवारा ॥ १ ॥
 सामाइअंमि उ कए, समणोइव सावउ हवइ ज
 म्हा ॥ एएण कारणेण, बहुसो सामाइअं कुळा ॥ २ ॥

सामायिकविधिं लीधूं, विधिं पारिं, विधि करतां
जे कोइ अविधि हुउ होए, ते सवि हुं मन वचन
कायायें करी मिहामि छकडं ॥ १ ॥ इति ॥ १० ॥

अर्थः—(जाव के०) ज्यां सुधि (मणे के०) मन, एटले जीव ते
(नियमसंयुक्तो के०) सावद्य व्यापारना नियम एटले पञ्चस्काएने विषे
संयुक्त (होइ के०) होय, एटले सम्यक् प्रकारे जोडेलो होय. वली
(सामाश्चर्यवयुक्तो के०) सामाश्चर्य व्रतने विषे संयुक्त होय, त्यां सुधि ए
जीव, (असुहंकरं के०) अशुन कर्मने (विन्नइ के०) बेदे, (जति
आवारा के०) जेटली वार (सामाश्चर्य के०) सामायिक करे, तेटली
वार अशुन कर्म प्रत्यें बेदे. अथवा ज्यां सुधी सावद्य व्यापारने विषे म
नमांहे नियम संयुक्त होय, तेटली वार सामायिक व्रतनो धणी कहेवाय ते
जेटली वार सामायिक व्रत लीये, तेटली वार अशुन कर्मने बेदे ॥ १ ॥
(उ के०) तु एटले वली (जम्हा के०) जेमाटे (सामाश्चर्य मि कए के०)
सामायिक करती वखत (सावउ के०) श्रावक जे ठे, ते (समणोश्च
के०) श्रमण एटले साधु समान (हवइ के०) होय, (एएणकारणें
के०). एणें कारणें (बहुसो के०) घणी वार, (सामाश्चर्य के०) सामा
यिक प्रत्यें जे तत्वना जाण होय, ते (कुळा के०) करे ॥ २ ॥

अहींआं केटलाएक एम कहे ठे के सामायिक, दिन प्रत्यें उजय कालज क
रियें, पण अधिक न करियेंतेने निषेधे ठे. जे जणी “सामाश्चर्यमिउकए” ए
गाथा श्री जइबाहु स्वामी चौद पूर्वधरप्रणीत आवश्यकनिर्युक्ति मांहेली ठे,
एमां सामायिक करतां श्रावक, मनें, वचनें अने कायायें करी करे नही,
करावे नही, ते जणी साधु समान तो होय. पण साधु निटोल नही कहेवाय
अने श्रावकने अनुमति मोकली ठे तथा श्रावकें देशयकी पोसह लीधो होय
अने सामायिक ठते पण आधाकर्मि आहार गृहस्थने मोकलो मूक्यो ठे, जे
जणी श्रीनिशियचूर्णी मध्ये एम कह्युं ठे जे, “जंच उदिठ कछं, तं कइ
सामाश्चर्य विचुं जइय” अने साधु तो आधाकर्मि आहार कोइ पण रीतें
लीये नही, ते जणी साधु निटोल न कहेवाय, तोपण सामायिकने विषे
रहैला श्रावकने साधु सरखो कहियें ए कारण माटे “बहुसो सामाश्चर्य

कुंझा ” एटले घणां सामायिक लेवां एम कहुं, जेवारें वखत मल्ले तेवारें सामायिक लेवो, उक्तं च “ जादेखणिउताहे, समाश्चं करेइ ” तथा श्री आवश्यकचूर्णी, श्रावकने प्रज्ञप्तिवृत्त्यादिक घणा ग्रंथो मध्ये वारंवार सामायिक लेवो, एम कहुं ठे. “ सामाश्च पोसह संविद्यस्स, जीवस्स जाइ जो कालो ॥ सो सफलो बोधवो, सेसो संसारफलहेऊ ॥ १ ॥ ” अर्थः—सामायिक तथा पौषध लीधे थके जीवनो जे काल जाय, ते सफल जाणवो अने शेष काल जे ठे, ते संसार उपार्जन करवानो कारण जाणवो ॥ १ ॥ १० ॥

॥ अथ सबलोए ॥

॥ सबलोए, अरिहंत० ॥ करेमि० ॥ वंदण० ॥ १ ॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थः—त्रण जवननां चैत्य वांदवा निमित्तें काउस्सग करवा वांढतो सबलोए कहे. त्यां सर्वलोक शब्दे अधोलोक, ऊर्ध्वलोक अने तिर्यक् लोक, ए त्रण लोकमांहे जे (अरिहंतचेइआणं के०) श्रीअरिहंतनां चैत्य, प्रतिमारूप ठे, एटले आठ क्रोड, सत्तावन लाख, बर्रोने व्याशी शाश्वतां प्रासाद ठे. तेमां पंदरशें क्रोड, बेंतालीश क्रोड, अछावन लाख, ठत्रीश हजार अने एंशी, एटलां जिनबिंब ठे, तेने (वंदणवत्तिआए के०) वांदवादिक निमित्तें (करेमिकाउस्सगं के०) हुं काउस्सग करुं हुं ॥ ११ ॥

॥ अथ जगचिंतामणि चैत्यवंदन ॥

इच्छाकारेण संदिसह जगवन् चैत्यवंदन करुं ॥

इहं ॥ जग चिंतामणि जगनाह, जगगुरु जगरस्क

ए ॥ जगबंधव जगसहवाह, जगजावविअस्कए ॥

अछावय संठविय, रूव कम्मठ विणासए ॥ च

उवीसंपि जिणवर, जयंतु अप्पडिहयसासए ॥ १२ ॥

अर्थः—हवे श्रीवीतराग देव कहेवा ठे ? तो के (जग के०) जय्य जीव, तेमना मनोवांछित अर्थ पूरवा माटे (चिंतामणि के०) चिंतामणिरत्न समान ठे. एटले चिंतामणि जेम मनोवांछित पूर्ण करे ठे, तेम प्रभु पण आश्रित जय्य प्राणिउनी सर्व वांछा पूर्ण करे ठे, वली (जग के०) निकट जय्य जीवोना जे (नाह के०) नाथ ठे, केमके जे जीव, धर्म पाम्या नथी

તેને ધર્મને વિષે જોડે છે અને જે જીવ, ધર્મ પામ્યા છે, તેના ધર્મની રક્ષા કરે છે, માર્ટે નાથ છે. વલી (જગ કે૦) સમસ્ત લોકમાંહે હિતોપદેશ દેવાયકી (ગુરુ કે૦) મહોટા છે, વલી (જગ કે૦) ષડ્જીવનિકાયના જે (રક્ષણ કે૦) રક્ષક છે, પ્રતિપાલક છે, વલી (જગ કે૦) સમાન બોધવંતના તથા સકલ જંતુના જે (બંધવ કે૦) મહોટા વિવેકવંત જાણી પેરેં જાઈ છે. વલી (જગ કે૦) મોહાનિલાષી સાધુ પ્રમુખના જે (સઘ વાહ કે૦) સાર્થવાહ છે, મહોટા વ્યાપારી છે, શા થકી? જે સંસારરૂપ કાંતાર થકી પાર પમાડીને અનંત લાજનું સ્થાનક, એવા મોહરૂપ નગર પ્રત્યેં પહોચાડે છે. વલી (જગ કે૦) ષડ્દ્રવ્ય તથા જીવાદિક નવ પદાર્થના (જાવ કે૦) રહસ્ય દર્શાવવાને વિષે જે (વિચ્છરકણ કે૦) વિચ્છરકણ છે, માહ્યા છે, અનંત જ્ઞાન પણા માટે વિચ્છરકણ છે. વલી (અંઘાવય કે૦) અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર નરતેશ્વરેં (સંતવિય કે૦) સંસ્થાપિત કર્યાં છે (રૂવ કે૦) રૂપ એટલે બિંબ જેનાં, વલી (કમ્મઘવિંણાસણ કે૦) જ્ઞાના વરણાદિક આઠ કર્મનો કીધો છે વિનાશ જેણેં, એવા તે (ચત્તવીસંપિજિણ વરા કે૦) ચોવીસ જિનવર તે અપિ એટલે નિર્થે (જયંતુ કે૦) જયવંતા વર્તો, સર્વ ઉપરેં વર્તો. (અપ્પહિહયસાસણ કે૦) અપ્રતિહતશાસન એટલે કોઈથી હાણાય, રોકાય નહીં એવું જેનું શાસન છે અર્થાત્ શિક્ષાવચન રૂપ ઉપદેશ છે ॥ ૧ ॥

કમ્મજૂમિહિં કમ્મજૂમિહિં ॥ પઠમ સંઘયણિ ॥ ઉક્કોસય સત્તરિ સય ॥ જિંણવરાણ વિહરંત લપ્પઙ્ ॥ નવ કોડિહિં કેવલિણ ॥ કોડિ સહસ્સ નવ સાહુ ગમ્મઙ્ ॥ સંપઙ્ જિ એવર વીસ મુણિ ॥ બિહું કોડિહિં વરનાણ ॥ સમણહ કોડિ સહસ હુઅ ॥ યુણિજિઅ નિચ્ચવિહાણિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(કમ્મજૂમિહિં કે૦) અસિ, મષી, અને કૃષિ રૂપ કર્મ જિહાં વર્તેં છે, એટલે અસિ, મષી અને કૃષિ, એ ત્રણ. તેમાં તરવાર પ્રમુખ શસ્ત્રની જ્યાં પ્રવૃત્તિ હોય, તેને અસિ કહિયેં અને લિખિત પ્રમુખ જ્ઞાન જ્યાં હોય, તેને મષી કહિયેં તથા ક્ષેત્ર, વાડી પ્રમુખેં જ્યાં આજીવિકા હોય તેને કૃષિ કહિયેં. એ ત્રણેં કરી જિહાં આજીવિકા ચાલે છે, તેને કર્મજૂમિકા કહિયેં.

(कम्मजूमिहिं के०) ते कर्मजूमिनां नरतादिक पन्नर क्षेत्रने विषे (उक्को सय के०) उत्कृष्ट पदे (जिणवराण के०) जिनवरो एटले जे तीर्थकरो ठे, (पढमसंघयणि के०) प्रथम संघयण जे वज्जरुषननाराच तेना धणी एवा (सत्तरिसय के०) सत्ततिशत एटले एकशोने सीत्तेरनो समु दाय, (विहरंतलप्रा के०) विचरतो लाजे, ते श्रीअजितनाथनी वारें एटला लाजे, वली (नवकोडिहिंकेवल्लिण के०) केवलज्ञानी जगवाननी नव कोटि होय, तथा (कोडिसहस्सनव के०) नव सहस्रकोटी (साधु के०) साधु (गम्मइ के०) जिनागमथकी जाणियें अने (संपइ के०) संप्रति एटले वर्तमान कालें (जिणवरवीस के०) श्रीसीमंधरस्वामी प्रमुख वीश जिनवर विचरता पामियें, तथा (मुणिविहुंकोडिहिं के०) बे क्रोड मुनि, (वरनाण के०) प्रधान केवल ज्ञानना धरनार, एवा केवल ज्ञानी वली (कोडिसहस्सडुअ के०) द्विसहस्र कोटि (समणह के०) श्रमण एट ले साधु विचरे ठे, ते सर्वने (धुणिजिअ के०) धुणीयें स्तवियें, (निच्च वि हाणि के०) नित्य प्रजातें सूर्योदयें निरंतर स्तवीयें ॥ २ ॥

जयउ सामी जयउ सामी ॥ रिसह सत्तुंजि ॥ उज्जित
पहु नेमि जिण ॥ जयउ वीर सच्चरि मंमण ॥ नरु
अब्बहिंमुणि सुवय ॥ मुहरि पास डहडरिअखंमण ॥
अवरविदेहिं तिब्बयरा ॥ चिहुंदिसि विदिसि जिं केवि ॥
तीआणागय संपइअ, वंडुं जिण सवेवि ॥ ३ ॥

अर्थ:- हवे श्री (सत्तुंजि के०) शत्रुंजय तीर्थ उपरें (सामीरिसह के०) श्री रुषनस्वामी (जयउ के०) जयवंता वर्त्तो, वली (उज्जित के०) श्रीगिर नारजी उपर (पहु के०) प्रभु एटले सामर्थ्यवाला एवा (सामी नेमिजिण के०) स्वामी श्री नेमिजिनेश्वर ते (जयउ के०) जयवंता वर्त्तो, वली (वी र के०) महावीर स्वामी ते (सच्चरि मंमण के०) सत्यपुरी एटले साचोर नगर तेना मंमण एटले आनूषणरूप ते जयवंता वर्त्तो, वली (नरुअब्बहिं मुणिसुवय के०) श्रीनरुच नगरने विषे श्री मुनिसुव्रत नाथ अने (मुहरि के०) मुहरि नामना नायक, (पास के०) श्रीपार्श्वनाथ, ए जिन पंचक

કેહેવું છે ? તો કે (હ્રદયસ્વંન કે૦) હઃસ્વ અને હરિત જે પાપ તેવું
સ્વંનન એટલે વિનાશ કરનારું છે, (અવર કે૦) અપર એટલે બીજા (વિદે
દિં કે૦) પાંચ મહાવિદેહને વિષે જે (તિહયરા કે૦) તીર્થકર છે, (ચિદું
દિસિવિદિસિ કે૦) પૂર્વાદિ ચાર દિશિ અને અગ્નિકોણાદિ ચાર વિદિશિ,
એ આઠને વિષે (જિંકેવિ કે૦) જે કોઈ પણ (તીઆણાગયસંપડ્ય કે૦) અ
તીતકાલ, અનાગતકાલ અને સંપ્રતિ જે વર્તમાનકાલ, એ ત્રણ કાલ સંબંધી
(જિણસદ્ધેવિ કે૦) સર્વે જિનેશ્વર તે પ્રત્યે પણ (વંડું કે૦) હું વાંડું હું ॥ ૩ ॥

હવે નિરંતર સ્મરણને અર્થે શાશ્વતા જિનપ્રાસાદની સંખ્યા કહે છે.

॥ સત્તાણવડ્ સહસ્સા, લસ્કા ઠપ્પન્ન અઠ્ઠ કો
ડીં ॥ બત્તીસ બાસિઆઈ ॥ પાઠાંતરં ॥ બત્તી
સય બાસિઆઈ, તિઅ લોએ ચેડે ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (અઠ્ઠકોડીં કે૦) આઠ ક્રોડ, (લસ્કાઠપ્પન્ન કે૦) ઠપ્પન
લાખ, (સત્તાણવડ્સહસ્સા કે૦) સત્તાણુ સહસ્ત્ર, (બત્તીસબાસિઆઈ કે૦)
બત્તીશરોં ને વ્યાશી, એટલા (તિઅલોએ કે૦) ત્રણ લોકને વિષે (ચેડે કે૦)
ચૈત્ય એટલે જિનપ્રાસાદ છે, તે સર્વ પ્રત્યે (વંડે કે૦) હું વાંડું હું ॥ ૪ ॥

હવે પૂર્વોક્ત શાશ્વતા પ્રાસાદોને વિષે એકંદર પ્રતિમાની સંખ્યા કહે છે.

॥ પનરસ કોડિ સયાઈ, કોડી બાયાલ લસ્ક
અડવન્ના ॥ ઠત્તીસ સહસ અસિઈ ॥ પાઠાંતરં ॥
અસિઆઈ, સાસયબિંબાઈ પણમામિ ॥ ૫ ॥

અર્થ:- (પનરસકોડિસયાઈ કે૦) પન્નરરોં કોડી એટલે પંદર અબ્જ,
વલી (કોડીબાયાલ કે૦) બેતાલીશ ક્રોડ, (લસ્કઅડવન્ના કે૦) અઠ્ઠ
વન લાખ, (ઠત્તીસસહસઅસિઈ કે૦) ઠત્તીશ હજાર અને ઉપર એંશી,
(૧૫૪૧૫૮૩૬૦૮૦) એટલા પૂર્વોક્ત જિનપ્રાસાદને વિષે (સાસયબિંબાઈ
કે૦) શાશ્વતાં જિનબિંબ છે, તે સર્વ પ્રત્યે (પણમામિ કે૦) હું પ્રણમું હું ॥ ૫ ॥

॥ અથ જંકિંચિ ॥

॥ જં કિંચિ નામ તિહં, સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ ॥
જાઈ જિણબિંબાઈ, તાઈ સવાઈ વંદામિ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥ ૧૨ ॥

અર્થઃ—(•સગ્ગે કે૦) સ્વર્ગે એટલે ઋધ્વલોકને વિષે, (પાયાલિ કે૦) પાતાલે એટલે અધોલોકને વિષે, (માણુસે લોએ કે૦) માનુષ્યે લોકે એટલે તીર્થાલોકને વિષે, (જાંજિણબિંબાં કે૦) જે જિન તીર્થકરના બિંબ હે, (તાંસવાં કે૦) તે સર્વ જિનબિંબ પ્રત્યે કિં બહુના ઘણું શું કહિયેં? (જંકિં ચિ કે૦) જે કાંડ ત્રણ લોકને વિષે પરમેશ્વરનાં (નામતિહં કે૦) નામરૂપ તીર્થો હે તે પ્રત્યે પણ (વંદામિ કે૦) હું વાંડું હું ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૨ ॥

એમ ચૈત્યવંદન કહ્યા પછી, પંચાંગ પ્રણામ કરી બેશીને બેઠુ જાનુ નૂમિયેં લગાડી હાથેં એકેક અંગુલી માંહો માંહે કરી મોમાને આકારેં બે હાથ કરીને પેટ ઉપર બે હાથની કોણી રાખીયેં, તેને યોગમુદ્રા કહિયેં. એ સમુક્ત ઠકુરાઈ પ્રમુખ લક્ષણેં કરી સહિત હે, એવી યોગમુદ્રા સાચવતો “ નમુબુણં અરિહંતાણં ” ઇત્યાદિક શક્રસ્તવ દંમક કહે. ઇંડ, જેવારેં પરમેશ્વરને સ્તવે, તેવારેં એ નમુબુણંનો પાઠ કહેતો ચક્રોજ સ્તવે હે, એવી સ્થિતિ હે, તેમાટે એને શક્રસ્તવ કહિયેં હૈયેં. તેનો પાઠ કહે હે, અહીંઆં કેટલાએક એવું કહે હે કે નમુબુણં કહેતાં ચક્રોજ માવો જાનુ ઝંચો કરિયેં, અને જ મણો જાનુ નૂમિયેં લગાડીયેં, તે યુક્ત નથી. કેમકે શ્રીમહાનિશીથના તૃતીયાધ્યયનમાં કહ્યું હે કે, “ જિણપડિમાવિણવસ્સિય, નયણેણ વિરિય્ય વસ્કમંજલિણા ॥ નૂમિનિહિ ઝનય જાણુણા સક્કહ્વં પઢિયવો ॥૧॥ ” ઇતિ ॥ અને શ્રીકલ્પસૂત્ર મધ્યે ઇંડઆશ્રી શ્રીમહાવીરને અધિકારેં “ વામજાણુ અચ્છેડ દાહિણજાણુ ધરણિતલસિકટ્ટં ” એવો પાઠ હે, તિહાં ઇંડ ઠાકુર હે તે જણી ચતુરંગ પ્રણામ કરે, એવું કારણ કહ્યું હે, તથા શ્રીજ્ઞાતાધર્મકથાં ગમધ્યે ધર્મરુચિ મહાત્માયેં આરાધનાને અવસરેં બેઠાં ચક્રોજ નમુબુણં કહ્યું હે. તિહાં તે ધર્મરુચિ મહાત્માને નાગશ્રીનું આપેલું વિષમય કડવું તુંબડું પરવવતા ઘણી વિરાધના દીઠામાં આવી તેથી તે તુંબડાનું તેમણે પોતેજ આહાર કય્યો તેનું વિષ પરિણમતાં ચક્રોજ શરીરની શક્તિ મંદ થઈ. તેમાટે પર્યકાસનેં બેઠાં ચક્રોજ નમુબુણંનો પાઠ કહ્યો હે, એ કારણ જાણવું.

॥ અથ નમુબુણં વા શક્રસ્તવ ॥

॥ નમુબુણં, અરિહંતાણં જગવંતાણં ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(નમુબુણં કે૦) નમોસ્તુ એટલે નમસ્કાર હો, અહીં નમઃ પદવડે

નમસ્કાર, અહુ એટલે અસ્તુ જવતુ એ પદવહે હો, તથા એ કાર જે છે, તે વાક્યાલંકારને અર્થે છે, જેમ અલંકારેં કરી સ્ત્રી શોને, તેમ એકારેં કરી વાક્ય શોને છે, તે નમસ્કાર કોને હો ? તોકે (અરિહંતાણં કે૦) શ્રી અરિહંતને હો. અહીં જૂદા જૂદા ત્રણ પાઠ છે, એક તો ઇંદ્રાદિક દેવોની કરેલી પૂજાને યોગ્ય તેને અરહંત કહિયેં, બીજો કર્મરૂપ વૈરીને હાથા માટે અરિહંત કહિયેં, ત્રીજો ફરી સંસારમાં અવતરવું નથી માટે અરુહંત કહિયેં, તેને નમસ્કાર થાઉ. હવે તે શ્રી અરિહંતજી તો નામાદિક જેવેં કરી અનેક પ્રકારેં છે, માટે અહીં જાવઅરિહંતને નમસ્કાર કરવાને અર્થે આગલ, પદ કહે છે. (જગવંતાણં કે૦) જગવદન્યઃ એટલે જગવંતને હો. એ જગ શબ્દ, તે ઠ પ્રકારેં છે. એક સમસ્ત ઠકુરાઈ, બીજું રૂપ, ત્રીજું યશ, ચોથી લક્ષ્મી, પાંચમો ધર્મ અને ઠઠો પ્રયત્ન, એ ઠ વાનાં અરિહંતમાં ઉત્કૃષ્ટ છે. તિહાં નક્તિ નમ્રતાયેં કરીને દેવોયેં શુજાનુબંધી મહાપ્રાતિહાર્ય કરૂણ લક્ષણ, તેને સમગ્ર એશ્વર્ય કહિયેં. તથા સકલ સ્વસ્વપ્રજાવિનિર્મિત અંગુષ્ઠરૂપ અંગાર નિદર્શનાતિશયેં કરી જે સિદ્ધ, તેને રૂપ કહિયેં, તથા રાગ, દ્વેષ, પરીસદ્ધ, ઉપસર્ગ સદ્ધનરૂપ પરાક્રમ થકી ઉત્પન્ન થયું જે ત્રૈલોક્યાનંદકાલ પ્રતિષ્ઠ, તેને યશ કહિયેં, તથા ધાતિકર્મના ઉદ્બેદરૂપ પરાક્રમેં કરી પ્રાપ્ત થયું જે કેવલ લોકોત્તરનિરતિશય સુખ તેની સંપત્તિયેં કરી યુક્ત. તેને ઉત્કૃષ્ટ લક્ષ્મી કહિયેં, તથા સમ્યક્દર્શનાદિ રૂપ અને દાન, શીલ, તપોજા વનામય, તેને ધર્મ કહિયેં, તથા પરમવીર્યેં કરી ઉત્પન્ન થયું જે એક રાત્રિ ક્યાદિક મહાપ્રતિમા જાવહેતુ, તેને પ્રયત્ન કહિયેં, એ ઠ પ્રકારનું છે જગ જેમને, તે જગવાન્ કહિયેં, તેમને નમસ્કાર થાઉ. એવા જગવંત તે વિવેકી પુરુષોને સ્તવવા યોગ્ય છે માટે એ બે પદની પ્રથમ સ્તોતવ્ય સંપદા જાણવી. એમાં જહુ તેર અને ગુરુ એક, સર્વ મલી ચૌદ અદ્ધરો છે ॥ ૧ ॥

હવે સ્તવવા યોગ્યનું સામાન્ય હેતુ કહેવા માટે કહે છે.

॥ આઙગરાણં, તિહયરાણં, સયંસંબુદ્ધાણં ॥ ૨ ॥

અર્થ:-વલી તે શ્રી અરિહંત કહેવા છે? એ પ્રકારેં આગલ પણ હવે પઢીના સર્વ પદોને વિષે કહેવું. (આઙગરાણં કે૦) આદિકરેન્યઃ એટલે સર્વ તીર્થકર પોત પોતાના તીર્થે દ્વાદશાંગીની આદિના કરનાર છે તેમાટે આદિકર કહિયેં. યદ્યપિ એ દ્વાદશાંગી, નિરંતર છે તથાપિ તેમાં અર્થની અપેક્ષાયેં તો નિત્ય

હે પરંતુ શબ્દની અપેક્ષાએ તો સ્વસ્તીર્થમાં શ્રુતધર્માદિકનું કરવું અવિરુદ્ધજ છે. હવે એ પણ કૈવલ્યપ્રાપ્ત્યનંતર અપવર્ગવાદિઝયે તે અતીર્થકરજ કહેવાય છે? તો, ત્યાં કહે છે કે, (તિહયરાણં કે૦) તીર્થકરેન્ન્યઃ જેણેકરી સંસારસમુદ્ધ તરાય છે તે તીર્થ એટલે પ્રવચન તથા તેના અવ્યતિરેક સંબંધ થકી સંઘ પણ તીર્થ કહિયે, વલી ગણધર પણ તીર્થ કહિયે, એટલે પ્રવચનકથકપણા થકી તથા ચતુર્વિધ શ્રી સંઘરૂપ તીર્થના કરવાથકી તથા પ્રથમ ગણધર રૂપ તીર્થ ના કરવા થકી, તીર્થકર કહિયે. હવે એ તીર્થકરપણું પણ શ્રી અરિહંતને અન્યઉપદેશપૂર્વકપણે નથી, એટલા માટે આગલ પદ કહે છે. (સયંસંબુદ્ધાણં કે૦) સ્વયંસંબુદ્ધેન્ન્યઃ (સયં કે૦) પોતાની મેલે (સં કે૦) સમ્યક્ પ્રકારે (બુદ્ધ કે૦) તત્ત્વના જાણ થયા એટલે પરોપદેશ વિના પોતાની મેલે જવ્ય સામગ્રીના પરિપાકથકી બોધ પામેલા જાણવા, યદ્યપિ જવાંતરને વિષે તથાવિધ ગુરુ સંનિધાન થકી અવબોધિત છે, તથાપિ તીર્થકર જન્મને વિષે પરોપદેશની અપેક્ષા નથીજ. અને જો પણ તીર્થકર જન્મને વિષે લોકાંતિક દેવતાના વચનથકી “જયવં તિહં પવત્તેહિ” એ લક્ષણવાલી દીક્ષાને પામે છે, તો પણ જેમ રાજા હોય તે જાટ પ્રમુખ સ્તુતિ કરનારાંના વચનમાં રહેતો ઢતો પણ સ્વતંત્રતાને ત્યાગ ન કરતો થકો પોતાનું કાર્ય કરે છે; તેમ તે તીર્થકરો પણ પોતાની સ્વતંત્રતાએજ પ્રવ્રજ્યા ગ્રહણ કરે છે, તેમાટે સયંસંબુદ્ધાણં કહિયે. એમાં સ્તવવા યોગ્યના સામાન્ય હેતુ કહ્યા માટે એ ત્રણ પદની ઊંઘ એટલે સામાન્યહેતુ નામેં બીજી સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ ચૌદ અને ગુરુ બે, સર્વે મલી શોભ અદ્ધરો છે ॥ ૨ ॥

હવે એ બીજી સંપદાનાં અર્થને વિશેષેં-દીપાવવા માટે ત્રીજી વિશેષ હેતુ સંપદામાં પૂર્વોક્ત સ્વયંસંબુદ્ધપણું તો કોઈ સામાન્ય જનને પણ હોય છે, પરંતુ જગવંત તેવા પુરુષ નથી, જગવંત તો સર્વ પુરુષ માંહે ઊત્તમ છે. તેમાટે આગલ પુરુષોત્તમપણું દેખાડવાને પદ કહે છે.

પુરિસુત્તમાણં, પુરિસસીદ્ધાણં, પુરિસવરપું
ધરીઆણં, પુરિસવરગંધહૃદીણં ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (પુરિસુત્તમાણં કે૦) પુરુષોત્તમેન્ન્યઃ પુરુષોને વિષે ઉત્તમ પ્રધાન એટલે ધૈર્ય, ગાંજીર્ય, ઔદાર્ય, પરોપકાર, ક્ષત્યાદિક ગુણેં કરી ઉત્તમ છે પ

રંતુ બીજા જીવની પેરેં કૂર, કૂપણ, મલીન બુદ્ધિના ધણી નથી, અહીં પુરિ
 એટલે શરીર તેને વિષે જે શયન કરે. તે પુરુષ જાણવો. તે શરીરને વિષે વાસ
 કરનારા જે સત્ત્વ તેમને. વિષે સહજ નબળાદિક જાવચકી શ્રેષ્ઠ માટે પુ
 રુષોત્તમ જાણવા. તથા સવાર્ય વિના સર્વ સંસારી જીવોને પરમાર્ય કર
 વાનું છે વ્યસન જેને તથા યચિતક્રિયારૂપ દાનેંકરી યુક્ત છે માટે પુરુષો
 ત્તમ કહીયે. હવે એ પુરુષોત્તમપણાનેજ સિંહાદિક ઉપમાત્રયેં કરી સમ
 થ્યતો થકો આગલ કહે છે. (પુરિસસીદ્ધાણં કે૦) પુરુષસિંદેન્ય: એટલે પુ
 રુષ માંહે સિંહસમાન છે, અર્થાત્ જેમ સિંહ, શૌર્યાદિકગુણે કરી યુક્ત
 હોય છે, તેમ જગવંત પણ કર્મરૂપ શત્રૂને શૂરતાયેં કરી હેદનારા છે, કૂર
 તાયેં કરી ક્રોધાદિકને ઝહેદનારા છે, સહનતાયેં કરી રાગાદિકને ઝહેદ
 નારા છે વીર્યયોગેં કરી તપશ્ચર્યામાં પ્રવર્તનારા છે તથા અવજ્ઞા પરીસહ ઉપ
 સર્ગને વિષે એમને જય નથી, ઇંદ્રિયવર્ગને વિષે સ્વેદ નથી તથા શ્રદ્ધા
 કરી સંયમ માર્ગને વિષે નિઃપ્રકંપતા છે. અથવા જગવંત ? બૌદ્ધ, ૧ નૈયા
 યિક, ૨ સાંખ્ય, ૪ વૈશેષિક, ૫ જૈમિનીય, અને ૬ મીમાંસક, એ પરવાદી
 રૂપ હસ્તીઝનું મથન કરનારા છે તેમાટે પુરુષસિંહ કહીયે. (પુરિસવરપુંમરી
 યાણં કે૦) પુરુષવરપુંમરીકેન્ય: એટલે પુરુષોને વિષે વર પ્રધાન પુંમરીકે
 કમલ સમાન છે, એટલે પુંમરીક કમલ, જેમ કચરાથી ઉત્પન્ન થાય છે,
 જલમાં વૃદ્ધિ પામે છે, અને તે બન્નેનો ત્યાગ કરી ઉપર વર્તે છે, પ્રકૃતિયેં
 કરી સુંદર હોય છે, યુવનલક્ષ્મીનો નિવાસ છે, ચક્રુ પ્રમુખને આનંદનું ઘર
 છે, ઉત્તમગુણના યોગેં કરી વિશિષ્ટ તિર્યચ, મનુષ્ય અને દેવોયેં કરી સેવન
 કરાય છે તેને સુખનું હેતુ થાય છે. તેમ શ્રીઅરિહંત જગવંત પણ, કામ
 રૂપ જે કચરો એટલે માતાનું રુધિર અને પિતાનું વીર્ય, તે થકી ઉત્પન્ન
 થયા, દિવ્યજોગરૂપ જલેંકરી વૃદ્ધિ પામ્યા, પઠી બેહુનો ત્યાગ કરી વર્તે
 છે, પોતે સુંદર છે, કેવલ જ્ઞાનાદિક ગુણના યોગેં કરી નબળજીવો સેવે છે,
 તેને મોહસુખના હેતુ થાય છે, (પુરિસવરગંધહસ્તીણં કે૦) પુરુષવરગંધહ
 સ્તિન્ય: પુરુષોને વિષે વર પ્રધાન ગંધહસ્તી સમાન છે એટલે જેમ ગંધહસ્તી
 ના ગંધેં કરી તે દેશમાં વિચરનારા બીજા કુદ્ધ હાથીઝ નાશી જાય છે, તેની
 પેઠેં જગવાનના વિહારરૂપ પવનના ગંધથકી પરચક્ર, હાજક, મારી પ્રમુખ
 ઉપડ્વરૂપ જે ગજ છે, તે જાગી જાય છે માટે પુરુષવરગંધહસ્તી કહીયે.

એમ સિંહ, પુંમરીક અને ગંધહસ્તી, એ ત્રણ ઉપમા થકી પુરુષોત્તમ કહિયે, એમાં પુરુષમાંહે ઉત્તમ કહ્યા માટે એ ચાર પદનો પૂર્વોક્ત સામાન્ય હેતુ સંપદા થકી સ્ત્વર એટલે વિશેષહેતુ નામે ત્રીજી સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ ત્રીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી બત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૩ ॥

હવે ચોથી ઉપયોગ સંપદામાં જે પૂર્વે જગવાનને પુરુષોત્તમજ કહ્યા પરંતુ તે કેવલ પુરુષોત્તમજ નથી, ત્યારે કેવા છે? તે કહે છે.

॥ લોગુત્તમાણં, લોગનાદાણં, લોગહિચ્ચાણં,
લોગપર્ણવાણં, લોગપક્ષોચ્ચગરાણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (લોગુત્તમાણં કે૦) લોકોત્તમેન્યઃ સર્વ લોકને વિષે ઉત્તમ છે. અહીં લોક શબ્દે કરીને સર્વ જન્મ લોકજ ગ્રહણ કરવા, તે જન્મ લોકોને કલ્યાણના કરનાર છે. એ માટે લોકોત્તમ કહિયે. હવે જે લોકમાં ઉત્તમ હોય, તેતો નાથ કહેવાય, તે આગલે પદે દેખાડે છે. (લોગનાદાણં કે૦) લોકનાથેન્યઃ એટલે લોકના નાથ છે. અહીં લોક શબ્દે કરીને આસન્નસિદ્ધિ જીવ લેવા, (આસન્ન કે૦) નજીક છે સિદ્ધિ જેને એવા જન્મ જીવોના નાથ છે એટલે તેને યોગદેમના કરનાર છે, કેમ કે અલબ્ધધર્મીને ધર્મ નેવિમે જોડવો, તેને યોગ કહિયે, અને લબ્ધધર્મીને જેમ કુશલ વર્તે, તેમ કરવું, તેને દેમ કહિયે. અર્થાત્ જે ધર્મ પામ્યા નથી તેને પમાડે છે અને જે ધર્મ પામ્યા છે તેની રક્ષા કરે છે, એ રીતે યોગ અને દેમ, એ બેદુ વાનાં પ્રયત્ન કરે છે માટે લોકના નાથ કહિયે. તિહં તાત્વિક નાથપણું કેવા પ્રકારે થાય, તે કહે છે. (લોગહિચ્ચાણં કે૦) લોકહિતેન્યઃ લોકને હિતના કરનાર છે, અહીં લોક શબ્દે સર્વસંવ્યવહારી પ્રાણિવર્ગ લેવો, તેને સમ્યક્દર્શન પ્રરૂપણ, રક્ષણરૂપ યોગે કરી હિતના કરનાર છે, અથવા ષડ્વિધ જીવનિકા યની રક્ષાદિકને કરવે કરી તે હિતકારક છે માટે લોકને હિતના કરનાર કહિયે. હવે એ નાથપણું અને હિતપણું તે યથાવસ્થિતસમસ્તવસ્તુસમૂહપ્રદીપન થકીજ હોય, તેમાટે આગલ પદ કહે છે. (લોગપર્ણવાણં કે૦) લોકપ્રદીપેન્યઃ અહીં લોક શબ્દે સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિય જીવ, જેને ધર્મની આસ્થા છે તે લેવા. તે મને દેશનાદિક કરવે કરીને અજ્ઞાનમિથ્યાસ્વરૂપ અંધકાર ટાલવા માટે પ્રદીપ સમાન છે. અહીં સંજ્ઞી જીવોને વિષે પ્રદીપપણાની ઉપપત્તિ છે, પરંતુ

અસંજીને વિષે નથી. કેમ કે અંધપ્રત્યે પ્રદીપપણું વૃથા છે તે માટે. તથા (લોગપહ્લોયગરાણં કે०) લોકપ્રદ્યોતકરેન્યઃ અહીં લોક શબ્દે વિશિષ્ટ ચૌદ પૂર્વને જાણનારા લોક ગ્રહણ કરવા તે ગણધર ચૌદ પૂર્વધર જાણવા તેમના હૃદયને વિષે દ્વાદશાંગીરચનારૂપ બોધના પ્રકાશ કરવાપણાની ઉપ પત્તિ છે એટલે તેને સૂર્યસમાન છે, અર્થાત્ પ્રચુના “ઉપન્નેશ્વા, વિગમેશ્વા, ધુવે શ્વા,” એટલી ત્રિપદીને વચને કરીજ ગણધરને એવી બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે કે જેથી તે નવાં અગીઆર અંગ અને ચૌદ પૂર્વની તે વચ્ચે રચના કરે છે, માટે લોકપ્રદ્યોતકર કહિયે. એમાં લોગુત્તમાણં ઇત્યાદિકે કરી લોક માં ઉત્તમ કહ્યા માટે સામાન્યસ્તવનાનો જે ઉપયોગ તેનો હેતુ કહ્યો તેથી એ ઉપયોગ સંપદા ચોથી જાણવી. એમાં લઘુ સત્તાવીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી ઊગણત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૪ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સંપદાને વિષેજ વિશેષ હેતુરૂપ પાંચમી ઉપયોગહેતુ સં પદા કહે છે. પૂર્વોક્ત લોકપ્રદ્યોતકર એવા વિશેષણયુક્ત તો સૂર્ય, હરિ, હર, બ્રહ્માદિક પણ તત્તીર્થિકમતે કરીને હોય છે, ત્યારે તે પ્રચુમાં વિશેષ શું ? તે આગલના પદે કરી કહે છે.

॥ અનયદયાણં, ચક્ષુદયાણં, મગ્ગદયા
ણં, સરણદયાણં, બોહિદયાણં ॥ ૫ ॥

અર્થઃ—(અનયદયાણં કે०) અનયદેન્યઃ એટલે હવે લોક, પરલોકાદિક સાત નયરહિત એવું જે અનયપદ, તેના દાતાર અથવા સર્વ પ્રાણીનાં જે નય, તેના પરિહારવાલી એવી દયા અનુકંપા છે જેને અથવા જે અપકારી પ્રાણાપહરણરસિક ઉપસર્ગકારક એવા જીવોને પણ નય ન આપે માટે અનયદ કહિયે. એ પ્રમાણે સર્વ પ્રાણીને અનય દેનારા, એવા હરિ, હર, બ્રહ્માદિક ન હોય. હવે એ પ્રચુ કેવલ અપકારીને અથવા તે અપકારીથી અ નેરા બીજા જીવોને અનર્થપરિહારમાત્રજ કરે છે, એટલુંજ નહીં પણ અર્થપ્રાપ્તિ પણ કરે છે તદ્દર્શનાર્થ કહે છે. (ચક્ષુદયાણં કે०) ચક્ષુર્દેન્યઃ સમ્યક્જ્ઞાનરૂપ લોચનના દાતાર. તથા ચક્ષુ શબ્દે વિશિષ્ટ આત્મધર્મરૂપ તત્ત્વાવ બોધ વસ્તુત્વદર્શને ધર્મકલ્પદુમની બીજનૂત એવી શ્રદ્ધારૂપ કલ્યાણચક્ષુ તે જગવાન્થકી પ્રાપ્ત થાય છે, તથા અજ્ઞાનાંધ જીવને શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્ષુ

આપે છે. કહેલું છે કે ચકુષ્મંત તો તેજ નર જાણવા કે જે શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચકુષ્યે કરીને સમ્યક્કરીતે હેય ઉપાદેય જાવને જાણે, માટે શ્રુતચકુને દે નારા તે ચકુર્દ કહિયે એ રીતે ચકુ આપી, તેથી તે પ્રજનું શ્રુતચકુર્દત્વ ઉપકારીપણું કહ્યું. હવે નિર્વાણમાર્ગદત્વ ઉપકારીપણું કહે છે, (મગ્ગદયાણં કે ૦) સમ્યક્દર્શનાદિક રત્નત્રયરૂપ જે મોહનો માર્ગ છે, તેના દાતાર; જેમ કોઈ એક અટવીમાં નૂલા પહેલા વટે માર્ગનું ધન, ચોર લોકો ચેં જૂંટીને તેને ઉન્માર્ગે પાડ્યો હોય પછી તેને કોઈ સત્પુરુષ વસ્ત્ર, ધન પ્રમુખ આપી સ્વર્ગ માર્ગ દેખાડી, તેના સ્થાનકે પહોંચાડે તેમ, આ સંસાર રૂપ અટવીને વિષે જીવિક જીવરૂપ સાથના ધર્મધન રૂપ સંબલને મહામોહાદિકની ધાડે જૂંટી મિથ્યાત્વાદિક પાટા બાંધીને કર્મસ્થિતિરૂપ કુમાર્ગ અટવીમાં નાખ્યા, તેને પરોપકારી એવા જગવંત તે મિથ્યાત્વાદિક પાટા કાપી, ધર્મસંબલ આપી, રત્નત્રયીરૂપ શુદ્ધ માર્ગે ચલાવી શાશ્વતસ્થાન પ્રત્યે પહોંચાડે છે. હવે તેવા માર્ગ પ્રત્યે પોહોંચાડે, તે પરમોપકારી કહેવાય? તે માટે પરમોપકારીપણું દેખાડવાને કહે છે. (સરણદયાણં કે ૦) શરણદેય: ઇટલે જન્મ, જરા અને મરણપ્રત્યે પમાડનાર એવો કર્મરૂપ જૂપ, તે ચકી બીક પામનારા જીવને શરણના દાતાર છે અર્થાત્ જેમ વૈરીના જયચકી બીક પામેલા પુરુષને કોઈ ઉત્તમ પુરુષ શરણ રાખે, તેમ હુર્ગતિના જયચકી બીક પામનાર પુરુષને જગવંત શરણ રાખે. અહીં શરણશબ્દે કરી જ ચાર્ત્રાણ ઇટલે સંસારરૂપ હુર્માર્ગને વિષે પ્રાપ્ત થયેલા અને અત્યંત પ્રબલ રાગાદિકે કરી પીડા પામેલા એવા જનોને તત્ત્વચિંતનરૂપ અધ્યવસાય જેણે કરી મોહપ્રાપ્તિ થાય તેના દાતાર. હવે તે શરણદ પાણનેજ આપીને પછી શાનો લાજ આપે છે? તે માટે આગલ કહે છે. (બોધિદયાણં કે ૦) બોધિદેય: ઇટલે બોધિ તે જિનધર્મપ્રાપ્તિ તેને દેનારા તે બોધિદ કહિયે. એમાં પૂર્વે કહીજે ઉપયોગ સંપદા તેના અર્થને અજયદયાણં ઇત્યાદિક હેતુ સંપ્રાવેં કરી દીપા વ્યું માટે એ પ્રાંચમી તદ્દેતુ સંપદા અથવા ઉપયોગહેતુ સંપદા જાણવી. એમાં જીવ પચ્ચીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી સત્તાવીશ અહરો છે ॥ ૫ ॥

એમ અજયદાન, ચકુર્દાન, માર્ગદાન, શરણદાન, અને બોધિદાન એ સર્વને જગવંતના ધર્મની પ્રાપ્તિયેં કરી પામ્યો, એ માટે પ્રજનું ધર્મદત્વ આગલ કહે છે. તથા સ્તોતવ્ય સંપદાને વિષે જ વિશેષેં કરી ઉપયોગ સંપદા પણ કહે છે.

ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસિયાણં, ધમ્મનાયગાણં,
ધમ્મસારહીણં, ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં ॥ ૬ ॥

અર્થ:- (ધમ્મદયાણં કે૦) ધર્મદેન્યઃ યથાયોગ્ય સાધુ શ્રાવક સંબંધી ધર્મના દાતાર છે. इहां धर्म एटले चारित्रधर्म ग्रहण करवो, ते बे चेदे ठे. तेमां सर्व सावद्ययोगविरतिलक्षण, ते साधुनो धर्म अने देशविरतिलक्षण ते श्रावकनो धर्म, ए पण जगवानथकीज प्राप्त थाय ठे यद्यपि धर्मना अन्य हेतुनो सद्भाव ठे खरो, तथापि तेनुं प्रधानत्व जगवानने विषेज ठे, केम के एनी देशना अन्यथा होय नही, माटे धर्मद कहियें. हवे धर्मदायकपणुं तो धर्मना उपदेशकी होय, तेमाटेज आगल पद कहे ठे के, (धम્मदेसियाणं के०) धर्मदेशकेन्यः पूर्वोक्त जेने जेवो धर्म योग्य होय तेने तेवो साधु श्रावक संबंधी धर्म तेना देशक एटले उपदेशना करनार ठे. माटे धर्मदेशक कहियें. (धम્मनायगाणं के०) धर्मनायकेन्यः एटले धर्मना नायक अर्थात् धर्मने वश करवायकी तथा ते धर्मनुं फल जे अरिहंत पदवी ठे, तेने जोगववायकी अथवा कोइ धर्मनो व्याघात करे, तो करवा न दीए माटे धर्मनायक कहियें, तथा (धम્मसारहीणं के०) धर्मसारथिन्यः धर्मना सारथि ठे, केम के जेम सारथि रथस्थनी तथा रथिकनी अने अश्वोनी रक्षा करे ठे तेम श्री अरिहंत पण चारित्र धर्मनां जे अंग तेमनुं रक्षण तथा उपदेश करे, जव्यजीवरूप रथसमूह तेने कुमार्गे चालवा न आपे, कुमार्गे जाता ने पाठा वाले, एक मोक्षमार्गेने विषेज चलावे माटे धर्मसारथि कहियें; तथा (धम્मवरचातुरंतचक्कवट्टीणं के०) धर्मवरचातुरंतचक्रवर्तिन्यः धर्म तेज प्रधान श्रेष्ठ ठे चार गतिरूप संसारना अंतनुं करनार एटले मिथ्यात्वादिक जावशत्रु तेमने उद्देद करवानुं कारण तद्रूप धर्मचक्रें करीने जे वर्त्ते ठे, विचरे ठे अर्थात् उत्कृष्टधर्म तेज चारगतिना अंतकरवारूप चक्र तेणें करी सहित वर्त्ते ठे, ते धर्मवरचातुरंतचक्रवर्ती कहियें. एमां पूर्वोक्त उपयोगहेतु संपदाना गुण दीपाववा निमित्तें कारण सहित स्तववा योग्यनुं स्वरूप कहुं. माटे ए ठही सविशेषोपयोगहेतु संपदा जाणवी एमां लघु उगणत्रीश, अने गुरु सात सर्व मली उत्रीश अक्षरो ठे. ॥ ६ ॥

हवे यथार्थस्वरूप प्रकटार्थ देखाडवा रूप सातमी संपदा कहे ठे.

અપ્પહિહ્યવરનાણદંસણધરાણં, વિઅટ્ઠમાણં ॥ ૭ ॥

અર્થ:-હવે તે ધમ્મદયાણં ઇત્યાદિ પ્રકૃષ્ટ વિશેષણ સમૂહ તો જ્ઞાનાદિકયોગ થકી હોય, ત્યાં જ્ઞાનાતિશયત્વ કહે છે. (અપ્પહિહ્ય કે०) અપ્રતિહત એટલે ક્ષાયકપણાથકો કોઈથી હણાય રોકાય નહીં એવું જે (વર કે०) પ્રધાન (નાણ કે०) જ્ઞાન તે વિશેષોપયોગ અને (દંસણ કે०) દર્શન તે સામાન્યોપયોગ તેહના (ધરાણં કે०) ધરનાર છે, તેને અપ્પહિહ્યવરનાણદંસણધરાણં કહિયેં. હવે એવી જ્ઞાનસંપત્તિમાનતો કોઈ એક ટદ્વસ્થ પણ હોય પરંતુ તે મિથ્યા ઉપદેશકપણા થકી ઉપકારો ન હોય માટે નિશ્ચલપણું પ્રતિપાદન કરતો થકો કહે છે તથા અપ્રતિહતજ્ઞાનપણું કેમ ઉપયુગ? તે પણ કહે છે. (વિઅટ્ઠમાણં કે०) વ્યાવૃત્તઢગ્ન્યઃ અહીં (વિઅટ્ઠ કે०) નિવૃત્ત્યું છે જે થકી (ઢગ્નમાણં કે०) ઢગ્નસ્થપણું એટલે કપટપણું, શઠપણું અથવા આવરણપણું, તે જ્ઞાનાવરણ, દર્શનાવરણ, મોહનીય અને અંતરાય, એ ચાર ઘનઘાતિકર્મ જેથકી ક્ષય થઈ ગયાં છે તેને વ્યાવૃત્તઢગ્ન્યા કહિયેં. એમાં અપ્રતિહતવરનાણદંસણધરત્વેં કરી તથા વ્યાવૃત્તઢગ્નતાયેં કરીને પ્રથમ સ્તોતવ્ય સંપદાને વિષેજ સાતમી સ્વરૂપહેતુ સંપદા કહી. એમાં લઘુ વીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી બાવીશ અક્ષરો છે ॥ ૭ ॥

હવે એ “ત્રાંતિમાત્રમસદવિદ્યા” એવાં વચનથી અરિહંતપ્રત્યુને કલ્પિત અવિદ્યાવાદીઉં પરમાયેં કરી અજિનાદિક કહે છે. તન્નિરાસાર્થ તથા પૂર્વોક્તવ્યાવૃત્તઢગ્નસ્થપણું રાગાદિકનાજયથી થાયજ છે. માટે તે આઠમી સંપદાયેં કહે છે.

॥ જિણાણં જાવયાણં, તિન્નાણં તારયાણં,
બુદ્ધાણં બોદયાણં, મુત્તાણં મોઞ્ઞગાણં ॥૮ ॥

અર્થ:-(જિણાણં જાવયાણં કે०) જિનેન્યો જાપકેન્યઃ એટલે (જિણાણં કે०) રાગાદિક વૈરીતું જીંતવાપણું છે માટે જિન કહિયેં, અર્થાત્ એ પ્રત્યુને વિષે રાગાદિક શત્રુનું અસ્તિત્વ નથી. તથા (જાવયાણં કે०) જાપકેન્યઃ એટલે નવ્ય જીવોને પણ સહુપદેર્શ કરી રાગાદિક શત્રુથકી મૂકાવનાર છે, માટે જાપક કહોયેં. અહીં એવા જાપક પણ કાલ કરણવાદીઉંયેં જાવથકી અતોર્ણ કહેવાય છે તેના નિરાસાર્થ કહે છે. (તિન્નાણં તારયાણં કે०) તીર્ણેન્યસ્તારકેન્યઃ એટલે પોતે સંસારસમુદ્ધયકી તથા, અને

જન્મ જીવો પ્રત્યે સંસાર સમુદયકી તારનાર છે. અર્થાત્ સમ્યક્ જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર રૂપ નાવેં કરોને પોતેં જવાણેવથી તથા છે તથા અન્ય જવિ જીવને તારે છે માટે સંસારપારગતને કાલાવર્તનપણું ઘટતું નથી માટે તે તીર્ણ અને તારક જાણવા. અહિં તેવાને પણ જ્ઞાનવાદી એવા મૈમાંસિકજેદવાલા પુરુષો, અબુદ કહે છે ? તેના નિરાકરણાર્થ કહે છે. (બુદ્ધાણં કે૦) બુદ્ધેન્યઃ પોતેં તત્ત્વના જાણ થયા. (બોદ્ધ્યાણં કે૦) બોધકેન્યઃ એટલે જન્મ જીવોને સ્વપરસ્વરૂપનો બોધ કરાવનાર, (મુક્તાણં કે૦) મુક્તેન્યઃ એટલે પોતેં ચાતુર્ગતિકવિપાક વિચિત્ર કર્મથકી મૂકાણા તથા (મોચ્છ્યાણં કે૦) બીજા જન્મ પ્રાણીને કર્મથકી મૂકાવનાર છે, એ જિનત્વજાપકત્વ, તીર્ણત્વતારકત્વ, બુદ્ધત્વબોધકત્વ, મુક્તત્વમોચકત્વ, એણેં કરી સ્વપરહિત સિદ્ધિ છે તેથી પોતાને તુલ્ય પરને ફલના આપનાર કહ્યા, તે માટે એ સ્વતુલ્ય ફલકારી એવી ચાર પદની આઠમી નિજસમફલદ નામે સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ પચ્ચીશ, અને ગુરુ ત્રણ, સર્વ મળી અષ્ટાવીશ અક્ષરો છે ॥ ૬ ॥

હવે શ્રી અરિહંત મોક્ષ ગયા, તે અવસ્થા આશ્રયીને નવમી સંપદા કહે છે.

સઘનૂણં, સઘદરિસિણં, સિવ મયલ મરુઅ મણંત મ
સ્કય મઘાવાહ સુપુણરાવિત્તિ સિદ્ધિગઈ નામધેયં,
ઠાણં સંપત્તાણં, નમો જિણાણં જિઅજ્ઞયાણં ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સઘનૂણં કે૦) સર્વજ્ઞેન્યઃ એટલે સૂક્ષ્મ બાદર એવા સર્વ જગત્ સંબંધી જાવ તેના જ્ઞાત જાણ એટલે સર્વ જાનાતિ ઇતિ સર્વજ્ઞઃ સર્વને જાણે તેને સર્વજ્ઞ કહીયેં, (સઘદરિસિણં કે૦) સર્વદર્શિન્યઃ એટલે સર્વ સૂક્ષ્મ, બાદર, જગત્ના જાવ તેને પ્રત્યક્ષની પેરેં દેખે, અહીંઆં સર્વ પદાર્થ સામાન્ય અને વિશેષરૂપ છે, તો પણ પ્રથમસમયેં વિશેષરૂપ જાણે માટે સર્વજ્ઞ અને તેવાર પઠી બીજે સમયેં સર્વ પદાર્થ સામાન્યપણે દેખે, માટે સર્વદર્શી જાણવા. અહીંઆં કોઈ આશંકા કરે કે પ્રથમ સમયેં જ્ઞાનોપયોગ અને બીજે સમયેં દર્શનોપયોગ કહો. હો, તેવારેં જ્ઞાન સમયેં દર્શનનો અજાવ અને દર્શન સમયેં જ્ઞાનનો અજાવ થવાનો પ્રસંગ આવશે ? તેને કહીયેં કે, સર્વજ્ઞ કેવલીને સર્વદા નિરંતર જ્ઞાન દર્શનની લબ્ધિ ઠતાં પણ સ્વજાવથી એક સમયેં બે ઉપયોગનો અસંજવ છે, દ્વાયોપશમિક નાવેં પણ એમજ

देखाय ठे, केमके चार ज्ञानना धणीने पण एक समय एक ज्ञाननो उप
योग होय, तेवारे बीजा त्रण ज्ञाननो अजाव न होय अहींआं धणी
वक्तव्यता ठे, परंतु ग्रंथगौरवना जयथी नथी लखता. हवे ए प्रकारना
सर्व विशेषणें करी युक्त मुक्त ठे, तो पण मुक्तवादीउयें नियत स्थानस्थ,
ते कहेवाता नथी त्यां कहे ठे. (सिव के०) शिव एटले सर्वोपश्वरहित
ठे, माटे शिव कहियें. (मयल के०) अचल एटले स्वानाविक प्रायोगिक
चलनक्रिया रहित ठे माटे अचल, स्थिर अने अकंपित कहियें. (मरुय के०)
अरुज एटले व्याधिवेदनथी रहित तथा तेना बंधनरूप शरीर अने मन
नो अजाव ठे माटे अरुज रोगरहित कहियें. (मणंत के०) अनंत एटले अ
नंत ज्ञानादिक चतुष्टयें करी युक्त ठे माटे अनंत कहियें. (अस्कय के०) अ
क्षय एटले सर्वकाल विनाशनो अजाव ठे निरंतर निश्चल ठे माटे अक्षय
कहियें. (मवाबाह के०) अव्याबाध एटले अकर्मत्व ठे माटे समस्त
प्रकारें बाधारहित ठे (मपुणराविति के०) अपुनरावर्ति अपुनः एटलें
नथी वली आवृत्ति एटले पावुं आवुं जेथी अर्थात् जे गति थकी फरी सं
सारने विषे अवतार लेवो नथी, एवी (सिद्धिगड के०) सिद्धिगति ठे, (ना
मधेय के०) नाम जेनुं ए शिवमयलथी मांमीने सात विशेषणसहित
एवुं (ठाणं के०) स्थानक प्रत्ये (संपत्ताणं के०) संप्राप्तेन्यः एटले पाम्या
ठे, अर्थात् मोहनगर प्रत्ये पाम्या ठे, एवा अरिहंत जणी (एमो के०)
नमस्कार थाउ. अहींआं बीजी वार एमो पद आव्युं ते पदे पदे नमस्का
र जणाववाने अर्थे ठे. तथा अहिं स्तुति करी ठे, माटे पुनरुक्ति दोष
पण नथी कारण के, सदाय, ध्यान, तप, कायोत्सर्ग, उपदेश, स्तुति अने
उत्तमना गुणनां वखाण, एटले स्थानके पुनरुक्तिनो दोष कह्यो नथी. वली ते
श्रीअरिहंत केहेवा ठे? तोके (जिणाणं के०) अंतरंगरागादिक रिपुवर्ग प्रत्ये
जीपनार तथा (जीयजयाणं के०) इहलोकादिक सात जय प्रत्ये जीप
नार ठे, ते सात जयनां नाम कहे ठे. मनुष्यने मनुष्यनुं जय, ते प्रथम
इहलोकजय जाणवुं. मनुष्यने देवतादिकनुं जय, ते बीजुं परलोकजय
जाणवुं. रखे कोइ महारुं कांहिं लीयें? ते त्रीजुं आदानजय जाणवुं, रखे म
हारी आजीविका हणाय? ते चोथुं आजीविकानय जाणवुं. नींत प्रमुख
पडवानो शब्द सांजली बीक पामे, ते पांचमुं अकस्मात् जय जाणवुं.

રસ્તે ને મુજને મરણ આવે? તે ઠહું મરણજય જાણવું. અપયશ પામવા થકી બીક રાસે, એ સાતમું અપયશજય જાણવું. એ સવનૂણં ઇત્યાદિક વાક્ય મોહમાં છે, તેહવું સ્વરૂપ કસું માટે એ ત્રણ પદની મોહસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ એકાવન્ન અને ગુરુ સાત, સર્વ મલી અઘાવન્ન અદ્ધરો છે ॥ ૯ ॥

એ શ્રી શક્રસ્તવમાંહે અનેક વિદ્યામંત્ર ગોપવ્યા છે તે ગુરુ આમ્નાયેં જાણીયેં, એ નમુઝુણેં કરીને જગવંતને જન્મ કલ્યાણાદિકને વિષે ઇંડ સ્તવે છે માટે એને શક્રસ્તવ કહિયેં. એમાં સર્વ મલી સંપદા નવ છે, પદ તેત્રીશ છે, બરોં ચોત્રીશ લઘુ, અને અઘાવીશ ગુરુ, સર્વ મલી બરોં ને બાશઠ અદ્ધરો છે. એ સમ વસરણેં બેઠા વિહરમાણ તીર્થકર દેવ જે જાવજિન છે તેને સ્તવવારૂપ પ્રથમ અધિકાર કહ્યો. એટલો શક્રસ્તવ શ્રીગણધર દેવનો કરેલો જાણવો.

હવે ડબ્યઅરિહંત જે શ્રી તીર્થકર દેવનાં દલિયાં તે પણ વંદનીય છે. જેમ શ્રીનરતેશ્વરેં શ્રીમહાવીરના જીવને મરોચિના જવેં વાંધ્યો, તે જણી તે ડબ્યઅરિહંત કહિયેં. એવા ત્રિકાલવર્તી ડબ્ય અરિહંત જે હોય, તેમને વાંદવાને અર્થેં પૂર્વાચાર્યકૃત ગાથા કહે છે.

॥ જેઅ અર્હ્યા સિદ્ધા, જેઅ નવિસ્સંતિ ણાગ
એ કાલે ॥ સંપડઅ વટ્ટમાણા, સવે તિવિદ્દેણ
વંદામિ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:- (જેઅ કે૦) એ એટલે જે જિન, (અર્હ્યા કે૦) અતીતા: એટલે અતીત કાલને વિષે થયા, એવા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધા: સિદ્ધ જગવંત એટલે જે અતીત કાલને વિષે તીર્થકર પદવી પાલી મોઢેં પહોતા (અણાગએકાલે કે૦) અનાગત કાલને વિષે (જે કે૦) એ એટલે જે જિન, (નવિસ્સંતિ કે૦) નવિષ્યંતિ એટલે આગે સિદ્ધપર્યાય પામશે, (અ કે૦) વલી (સંપડઅ કે૦) સાંપ્રતિક એટલે સાંપ્રત વર્તમાન કાલને વિષે (વટ્ટમાણા કે૦) વર્તમાના: સાંપ્રત કાલેં વર્તમાન ચોવીશીયેં શ્રીરૂષ્ણ પ્રમુખ ચોવીશ તીર્થકર થયા અથવા મહાવિદેહ હેત્રને વિષે વિહરમાણ જે શ્રીસીમંધર પ્રમુખ વીશ તીર્થકર જયવંતા છે તેને વર્તમાન કહિયેં. તે (સવે કે૦) સર્વ જિન પ્રત્યેં (તિવિદ્દેણ કે૦) ત્રિવિધેન ત્રિવિધેં કરી એટલે મન, વચન અને કાયાની એકાગ્રતાયેં કરી (વંદામિ કે૦) હું વાંડું હું ॥ ડબ્ય અરિહંત જો નરકાદિ ગતિમાં હોય તો પણ

તે જાવઅરિહંતની પેરેં વાંદવા યોગ્ય છે, અહિં નામજિન અને જાવજિન
પણ ઇચ્છામાં સ્થાપન કરી વાંદવા. આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ, ગુરુ ચાર,
સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્કરો છે. તે પૂર્વજા સાથેં મેલવતાં લઘુ. (૧૬૫)
અને ગુરુ (૩૧) મલી (૧૯૭) અક્કરો થાય ॥ ૧૦ ॥ ૧૩ ॥

॥ અથ જાવંતિ ચેઝાઈ ॥

॥ જાવંતિ ચેઝાઈ, ઝડૂ અ અહે અ તિરિઅ લોએ અ ॥

સવાઈ તાઈ વંદે, ઇહ સંતો તહ સંતાઈ ॥ ૧ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(ઝડૂ કે૦) ઋધ્વલોકને વિષે (અ કે૦) વલી (અહે કે૦)
અધોલોકને વિષે (અ કે૦) વલી (તિરિઅલોએ કે૦) તિર્થાલોકને વિષે
(જાવંતિ કે૦) જેટલી (ચેઝાઈ કે૦) ચૈત્યાનિ એટલે જિનપ્રતિમા છે. (તા
ઈસવાઈ કે૦) તાનિ સર્વાણિ એટલે તે સર્વ પ્રત્યેં (વંદે કે૦) હું વાંડું બું, તે કહેવો
થકો હું વાંડું બું? તોકે (ઈહસંતો કે૦) અહીંઆ રહ્યો થકો, અને કહેવી તે
જિનપ્રતિમા? તો કે, (તહ કે૦) તિહાં ત્રણ લોક માંહે (સંતાઈ કે૦)
ઠતી બિરાજમાન રહી છે, એટલે ઋધ્વલોકેં વૈમાનિક માંહે (૮૪૯૭૦૧૩)
એટલાં ચૈત્યોને વિષે (૧૫૧૯૪૪૪૭૬૦) જિનપ્રતિમા છે, તથા જ્યોતિષી
મંધ્યેં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ અને અસંખ્યાતાં વિંબ છે તથા અધોલોકેં જવન
પતિ મધ્યેં (૭૭૨૦૦૦૦૦) પ્રાસાદ છે. તિહાં (૧૩૮૯૬૦૦૦૦૦૦)
વિંબ છે. તેમજ વ્યંતરમાં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ અને અસંખ્યાતાં વિંબ છે
તથા તિર્યક્લોકમાં (૩૧૫૯) પ્રાસાદ, તિહાં (૩૯૧૩૨૦) એટલાં શા
શ્વતાં જિનવિંબ છે અને અશાશ્વતાનું કાંહિં ગણિત નથી, તે હું અહીંઆં
બું અને તે ચૈત્ય તિહાં છે, તેને અહીંઆંથી હું વાંડું બું. આ ગાથામાં ચા
ર પદ છે, ચાર સંપદા છે, લઘુ ત્રીશ અને ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી પાંત્રીશ
અક્કરો છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૪ ॥

॥ અથ જાવંત કેવિ ॥

જાવંત કેવિ સાહુ, નરહેરવયમહાવિદેહે અ ॥ સવેસિં

તેસિં પણઝ, તિવિદેણ તિદંખવિરયાણં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—(નરહ કે૦) પાંચ નરત, (એરવય કે૦) પાંચ એરવત, (અ કે૦)
વલી (મહાવિદેહે કે૦) પાંચ મહાવિદેહ, એ પંદર ક્ષેત્રને વિષે (જાવંત કે૦)

જેટલા (કેવિ કે૦) કોડ પણ (સાદૂ કે૦) સાધુ છે, (તેસિંસવેસિં કે૦) તે સર્વ સાધુ, સાધ્વી જણી મહારો (પણડ કે૦) નમસ્કાર થાઉ. તે સાધુ કેહેવા છે ? તો કે (તિવિહેણ કે૦) ત્રિવિંધ એટલે મન, વચન અને કાયાયેં કરીને (તિદંમ કે૦) અશુભ મન, વચન, કાયારૂપ ત્રણ દંમયકી (વિરયાણં કે૦) નિવર્ત્યા છે એટલે જે જીવનું મન, કુબ્ધાને વતે તે મનોદંમ, સાવધ વચન બોલે તે વચનદંમ અને કાયા કુબ્ધાપારેં પ્રવર્તિ, તેને કાયાદંમ કહિયેં. એ ત્રણ દંમ જાણવા ॥ એમાં ચાર પદ, ચાર સંપદા, લઘુ સાડત્રીશ અને ગુરુ એક, સર્વ અક્ષર આડત્રીશ છે. પૂર્વલી ગાથાના મેલવતાં ડગણોત્તેર લઘુ, ચાર ગુરુ, સર્વ અક્ષર તહોત્તેર છે ॥૧૧૧૫ ॥

॥ અથ ઉપસર્ગહર સ્તવન ॥

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મઘણમુક્કં ॥

વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકલ્હાણઆવાસં ॥૧૨॥

અર્થ:-જેના શાસનનું (ઉવસગ્ગહરં કે૦) દુઃસ્વસંકટાદિક ઉપસર્ગનો હરનાર, એવો (પાસં કે૦) પાર્શ્વનામેં યદ્દુ છે સેવક જેનો એવા શ્રી (પાસં કે૦) પાર્શ્વનાથ સ્વામીપ્રત્યે (વંદામિ કે૦) હું વાંડું હું. અથવા રાગ, ક્ષેષ અને મોહ એ ત્રણના કરેલા જે જન્મ, જરા અને મરણરૂપે ઉપસર્ગ, તે પ્રત્યે પ્રભુ પોતે હરનાર છે. એવા (પાસં કે૦) પ્રાશં એટલે પ્રશબ્દે કરી ગઈ છે, આશં શબ્દે કરી આશા વાંઠા જે થકી એવા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રત્યે હું વાંડું હું. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહેવા છે ? તોકે, (કમ્મઘણમુક્કં કે૦) કર્મના ઘન એટલે સમૂહ તે થકી મુક્ત છે, રહિત છે અથવા શુદ્ધચેતનરૂપ ચંડમાને ઢાંકનાર એવો કર્મરૂપ ઘન એટલે મેઘ તેથકી મુક્ત છે રહિત છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહેવા છે ? તોકે, (વિસહર કે૦) વિષધર જે ઇચ્છથી તિર્યંચ સર્પ, તે સંબંધી જે (વિસ કે૦) વિષ. એટલે દૃષ્ટિવિષ, આશીવિષ, લાલવિષાદિક તે પ્રત્યે (નિન્નાસં કે૦) નિર્નાશ એટલે અતિ શયેં કરીને નાશના કરનાર છે. અથવા જાવથી વિષધર તે મિથ્યાત્વી જીવ સંબંધી જે વિષ, તે મિથ્યાદૃષ્ટિ પણું જે અનાદિ અનંત કાલનો મહામોહરૂપ સર્પનું વિષ, તે જાવથી સર્વ આત્મપ્રદેશેં વ્યાપ્યું છે, એવું જે મિથ્યાત્વરૂપ વિષ, તેના અતિશયેં કરી નાશના કરનાર છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહેવા

ઢે ? તો કે (મંગલ કે૦) ડુઃખનો વિલય, ડપડવનિવૃત્તિ તેને મંગલ કહિયેં તથા (કલ્લાણ કે૦) સુખની વૃદ્ધિ તેના (આવાસ કે૦) આવાસ ઢે આ ગાથામાં લઘુ ઢત્રીશ અને ગુરુ પાંચ, મલી સાડત્રીશ અઢ્ઢરો ઢે ॥ ૧ ॥

હવે મંત્રગર્નિત એવું જે આ સ્તવન, તેનો મહિમા કહે ઢે.

વિસહરફુલિંગમંતં, કંઠે ઢારેડ્ જો સયા મણુડ ॥

તસ્સ ગહ રોગ મારી, ડુઢજરા જંતિ ડવસામં ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(જો કે૦) જે (મણુડ કે૦) મનુષ્ય, શ્રી પાર્શ્વનાથના નામ ગર્નિત એવો (વિસહરફુલિંગમંતં કે૦) વિષધરસ્ફુલિંગનામા અઢ્ઢાર અઢ્ઢરનો મંત્ર જે એહીજ સ્તોત્રમાંથી નિકલે ઢે, તે મંત્ર પ્રત્યેં (સયા કે૦) સદા સદૈવ નિરંતર (કંઠે કે૦) કંઠને વિષે (ઢારેડ્ કે૦) ઢરે, સ્મરે, (તસ્સ કે૦) તેહના (ગહ કે૦) સૂર્યાદિક ગ્રહ, (રોગ કે૦) કફ કુષ્ઠજલોઢરાદિક રોગ, (મારી કે૦) મર્ક્કી ડપડવ, (ડુઢજરા કે૦) ડુષ્ટ ડુર્જન એવા શત્રુ તથા ંકાંતરિયા પ્રમુખ જ્વર, તે (ડવસામં કે૦) ડપ શમ જાવ પ્રત્યેં ંટલે નાશ પ્રત્યેં (જંતિ કે૦) પામે આ ગાથામાં ઢત્રીશ લઘુ અને ઢે ગુરુ, મલી આડત્રીશ અઢ્ઢરો ઢે ॥ ૨ ॥

॥ ચિઢઢ ઢૂરે મંતો, તુઢ પણામોવિ ઢહુફલો ઢોડ્ ॥

નર તિરિંસુવિ જીવા, પાવંતિ ન ડુસ્કઢોગઢ્ઢં ॥ ૩ ॥

અર્થ:—અથવા હે નાથ ! ં તાહારોજે (મંતો કે૦) વિષધર સ્ફુલિંગ નામેં જે મંત્ર, તે તો (ઢૂરે કે૦) ઢૂર ંટલે વેગલો (ચિઢઢ કે૦) તિષ્ઠતુ ંટલે રહો પળ (તુઢ કે૦) તાહારો (પણામોવિ કે૦) પ્રણામ ંટલે નમ સ્કાર કરવો તે પળ (ઢહુફલો કે૦) ઢહુફલ ંટલે ઘણાં એવા સૌજાગ્ય, આ રોગ્ય, ઢન, ઢાન્ય કલત્ર, પુત્ર, ઢિપઢ, ચતુઃપઢ, ચક્રવર્તિ અને ંડાદિકની પઢવીના ફલનો આપનાર (ઢોડ્ કે૦) ઢે, તેહીજ કહિયેં ઢેયેં. ંહ લોકના ફલનું તો શું કેહેવું ? પળ તમોને નમસ્કાર કરનાર જે સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ ઢે, તે પ્રાયેં વૈમાનિકઢેવોમાં ડત્પન્ન થાય ઢે અને કઢાચિત્ પૂર્વઢઢાયુ ઢતાં જવપરંપરાયેં કરીને જીવ, (નરતિરિંસુવિ કે૦) નર ંટલે મનુષ્યને વિષેં અથવા તિર્થચને વિષેં ડત્પન્ન થાય ઢે, તો પળ ત્યાં તેને શારીરિક

तथा मानसिक दुःख अने दारिद्र प्राप्त न थाय, कैम के जो मनुष्यमां उ
पजे, तो रोगादिकें रहित थाय अने समस्त हितार्थें करी संपत्तिमान् थाय
माटे तेने शारीरिक अने मानसिक दुःख प्राप्त न थाय तथा रुद्धि समृद्धि
वान् होय माटे दरिद्रि पणे न होय अने तिर्यचमां उपजे, तो पण कनक,
रत्न, चिंतामणि, कल्पद्रुम, पट्टतुरंगम, जयकुंजरादिने विषें उपजे, तिहां पू
जा पामे. अथवा ते मनुष्य पण केहेवो? तो के तिरिए एटले पशु समान
एवा बाल गोपाल कृषीवलादिक तेने विषें पण कदाचित् कर्मना वशयकी
उपजे, कोण उपजे? तो के तुम प्रत्यें प्रणामनो करनार एवो (जीवा
के०) जीव, तो तिहां पण (दुःखदोगच्छं के०) दुःख अने दारिद्र प्रत्यें
(नपावंति के०) न पामे आ गाथामां लघु तेंत्रीश अने गुरुचार सर्व
मली साडत्रीश अहरो ठे ॥ ३ ॥

॥ तुह सम्मत्ते लब्धे, चिंतामणिकप्पपायवप्रहिए ॥

पावंति अविग्घेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥ ४ ॥

अर्थः—(चिंतामणि के०) चिंतामणि रत्न यकी अने (कप्पपायवप्र
हिए के०) कल्पपादप एटले कल्पवृक्षयकी अधिक एवो (तुह के०) तं
मारा (सम्मत्त के०) सम्यक्त्व दर्शनने (लब्धे के०) पामे ठते, (अवि
ग्घेणं के०) विघ्न रहित पणे (जीवा के०) नव्य जीव, (अयरामरं के०)
अजर एटले ज्यां जरा नथी अने अमर एटले ज्यां मरण नथी, एवुं
(ठाणं के०) स्थान, ते प्रत्यें (पावंति के०) पामे, पण तमारां सम्य
क्दर्शन पाम्या विना कोइ जीव, सोह प्रत्यें पामे नहीं आ गाथामां लघु
उगणत्रीश, अने गुरु ठ, सर्व मली पांत्रीश अहरो ठे ॥ ४ ॥

॥ इअ संशुउ महायस, नत्तिप्ररनिप्ररेण हिअएण ॥ ता

देव दिऊ बोहिं, नवे नवे पास जिणचंद ॥ ५ ॥ इति ॥ १६ ॥

अर्थः—(महायस के०) हे महायशः ! एटले हे त्रैलोक्यव्यापकयशः ! (न
त्तिप्रर के०) नक्तिने समूहें करी (निप्ररेण के०) पूर्ण नरें एटले नक्तिना
समुदायें करी परिपूर्ण नछुं एवुं, (हिअएण के०) हृदय एटले चित्त तेवा
चित्तें करी मैं सेवकें (इअ के०) ए प्रकारें तुजने (संशुउ के०) संस्तुत एट

ले स्तव्यो. (ता के०) ते कारण माटे (देव के०) हे देव ! निज स्वरूप रूपवनने विषे क्रीडाना करनार एवा (पासजिणचंद के०) हे पार्श्वजि नचंड ! एटले समीप रह्या जे श्रुतधरादिक जिन तेने विषे चंडमा समान एवा हे श्री पार्श्वनाथ ! तमे मुऊ नणी (नवेनवे के०) जन्म जन्मने विषे एटले ज्यां सुधी हुं मुक्ति प्रत्यें नहीं पासुं, त्यां सुधी (बोहिं के०) बोधि एटले जिनधर्मनी प्राप्ति ते प्रत्यें (दिऊ के०) दीउ एटले आपो. किं बहुना एटले शुं घणुं कहुं ? आ गायामां लघु चोत्रीश, अने गुरु चार, सर्व अक्षर आडत्रीश ठे ॥ ५ ॥ सर्व मली पांचे गायामध्यें पद वीश, सं पदा वीश, गुरु एकवीश, लघु एकशो चोशठ, सर्वाक्षर एकशो पञ्चाशी ठे ॥

हवे आ उवसग्गहरं स्तोत्र शा माटे अने क्यारें थयुं ? तेनुं कारण लखे ठे. वराहमिहिरनो जीव मरी व्यंतर देवता थयो, तेणें संघमां मरकी वि कुर्वी, संघें श्रीनइबाहु गुरुने वीनव्या, तेवारें गुरुयें ए महामंत्रमय उवस ग्गहर स्तोत्र करी आप्युं, एना नणवा गणवा तथा सांजलवा थकी मर की उपशम पामी, पठी लोक निरंतर उवसग्गहरं नणवा लाग्या, तेवारें ध रणींइने प्रत्यक्ष आववुं पडतुं हतुं, माटे धरणींइं गुरुने विनति करी के हे न गवन् ! सर्वलोक उवसग्गहरं स्तोत्र नणें ठे, तिहां निरंतर मुऊने आववुं पडे ठे माटे प्रसन्न थइ ठछी अने सातमी गाथा जंमारी मूको अने वाकीनी पांच गाथायेंज श्रीसंघनी आर्त्ति जांजीशुं. एवुं सांजली गुरुयें बे गाथा जंमारी मूकी, वाकी आ पांच गाथाज राखी, ते आज सुधी प्रवर्त्तें ठे.

ए स्तवन कहा पठी साम सामी आंगुली मेली मोतीयें जरेली शीपना संपुटना आकारें बे हाथ जोडी ललाटदेशें लगाडीयें, तेने मुक्ताशुक्तिमुद्रा कहियें. केटला एक आचार्य कहे ठे के, बे हाथ जोडी ललाटें न लगाडीयें, एम बे मत ठे पठी ए मुद्रायें जयवीयराय कहियें, तेनो पाठ लखे ठे ॥ ६ ॥

॥ अथ जयवीयराय ॥

जय वीयराय जगगुरु, होउ ममं तुह पचावउ नयवं ॥

नवनिवेउ मग्गा, एसारिआ इडफलसिद्धी ॥ १ ॥

अर्थः—(वीयराय के०) हे श्रीवीतराग ! (जगगुरु के०) हे जगत्रय गुरो ! तुमें (जय के०) जयवंता वर्त्तो, ए वीतरागादिक आमंत्रण, ते त्रिलो

કનાથ એવા જગવાનને બુદ્ધિના સન્નિધાપનાર્થ છે. (તુહપજાવડ કે૦) તમારા પ્રજાવચ્ચકી એટલે તમારા સામર્થ્યચકી (મમં કે૦) મહારે (હોઝ કે૦) થાઉં, (જયવં કે૦) હે જગવન્ ! એ જે સંબોધન છે તે જત્તયતિશયના જ્ઞાપનને માટે છે. હવે તે શું થાઉં ? ત્યાં કહે છે. એક તો (જવનિવેડ કે૦) જવ નિવેંદ થાઉં, એટલે અત્યંત દુઃસ્વદાયક બંદીખાના સમાન એવો જે જવ સંસાર તેથી ઝડાસપંછું થાઉં, એટલે હું સંસારમાંહેથી નિકળું, ચારિત્રધર્મને આ દરું, એવો જે જાવ તેને જવનિવેંદ કહિયે તે મહારે થાઉં. કહેલું છે કે જવ ચકી અનિર્વિષ્ણ (જેને નિવેંદ નથી) તે મોહને યોગ્ય નથી. અને વીજું (મગ્ગાણુસારિયા કે૦) માર્ગાનુસારિણું થાઉં. એટલે કદાગ્રહને ત્યાગ કરી તાહારા માર્ગને અનુસારે ચાલવું, તેવા માર્ગાનુસારી પુરુષ સંબંધી ગુણો, તેની પ્રાપ્તિ થાઉં. ત્રીજું (ફલસિદ્ધિ કે૦) ફળ એટલે વાંઠિતફલ તેની સિદ્ધિ થાઉં એટલે શુદ્ધ આત્મધર્મ છે, તે સાધુ અથવા શ્રાવકને ફળ છે તે માટે તેને વિષે સદા ઉપયોગની પૂર્ણતા તેની સિદ્ધતા તે મહારે થાઉં આ ગાથામાં લઘુ ટ્રીશ અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી ચાલીશ અદ્ધરો છે ॥ ૧ ॥

॥ લોગવિરુદ્ધઞ્ચાઉં, ગુરુજણપૂજ્યા પરબ્રહ્મકરણં ચ ॥

સુદ્ધ ગુરુ જોગો તવય, એ સેવણા આજ્ઞવ મસ્વંદા ॥૨॥

અર્થ:-તથા ચોથો (લોગવિરુદ્ધઞ્ચાઉં કે૦) લોક વિરુદ્ધનો ત્યાગ થાઉં, એટલે જે કાર્ય જિનાગમથી વિરુદ્ધ હોય અને સાધુ શ્રાવક જે કાર્યને નિષેધે, નિંદે, તથા જે કાર્યથી ધર્મની હેલના થાય, એવાં કર્તવ્ય જે પરનિંદા, ચોરી, પરસ્ત્રીગમનાદિક, તે સર્વ લોકવિરુદ્ધ કાર્ય કહિયે તેનો ત્યાગ થાઉં તથા પાંચમો (ગુરુજણ કે૦) માતાપિતાદિક તથા ધર્મના દાતા જે સદ્ગુરુ ઇત્યાદિક મહોટાની (પૂજ્યા કે૦) પૂજા નક્તિ કરવી થાઉં. યદ્યપિ ગુરુપદે કરીને આચાર્યનું જ ગ્રહણ થાય, તથાપિ અહિં માતાપિતાદિકનું પણ ગ્રહણ કરવું, ઠઠું (પરબ્રહ્મકરણં ચ કે૦) પરાર્થ એટલે પર સંબંધી જે અર્થ તેનું કરણ. એટલે કરવું એટલે પરોપકાર કરવો તે મહારે થાઉં અથવા (પરાર્થ કે૦) મોહ તેનું (કરણ કે૦) સાધન જે જ્ઞાનાદિ રત્નત્રય તે મહારે થાઉં. એ પ્રમાણે પરહિતાર્થાદિક કરણ આ જીવલોકનું સારજૂત પુરુષાર્થનું ચિન્હ થયે ઠટે. લૌકિકને વિષે લોકોત્તર ધર્માધિકારી થાય છે. તે કહે છે.

સાતમો (સુંદગુરુ કે૦) શુનગુરુ જે શુદ્ધપ્રરૂપક કાલાનુસારે શુદ્ધક્રિયાના સ્વરૂપ કરનારા ગુરુ તેનો (જોગો કે૦) યોગ એટલે સમાગમ મહારે થાઉં. આઠમો (તત્ત્વચરણ કે૦) તત્ત્વચરણ એટલે તેહીજ સદ્ગુરુના વચનની અથવા જિનવચનની (સેવણા કે૦) સેવા એટલે આરાધના થાઉં. તે ક્યાં સુધી થાઉં ? તો કે મારે જ્યાં સુધી (આજવં કે૦) સંસાર છે, ત્યાં સુધી થાઉં. તે સેવના કેવી રીતે થાઉં ? તોકે (અસ્વંદા કે૦) અસ્વંદ પરિપૂર્ણ જેથી પરગુણમાં ચિત્ત પ્રવેશ કરે નહીં સદા નિજ ગુણમાં જ ચિત્ત વર્તે, અથવા એ આઠ વાનાં જ્યાં સુધી હું સંસારમાં રહું ત્યાં સુધી મુજને થાઉં. કિં બહુના એ ગાથામાં લઘુ પાંત્રીશ, ગુરુ ચાર, સર્વાક્ષર ડગલ ચાલીશ છે ॥ ૨ ॥ એ બે ગાથા શ્રીગણધરજીની કરેલી છે, એમાં પ્રણિધાન મનની સમાધિની યાચના કરી, તે પ્રાર્થે કરીને નિઃસંગાનિલાષરૂપત્વ છે, એ બે ગાથામાં પદ આઠ છે, સંપદા આઠ છે. એકોત્તર લઘુ અને આઠ ગુરુ સર્વ મલી ડગલાંસી અક્ષરો છે. બેજાવંતના મેલવતાં ૧૫૨ થાય.

હવે આગલી ત્રણ ગાથા પૂર્વાચાર્યકૃત છે માટે મુખ આગલ બે હાથ જોડી દેવ વાંદવાની સમાપ્તિયેં કહે, તે કહે છે,

વારિક્કડ્ જશ્વિ નિઆ, એ બંધણં વીઅરાય તુહ સમએ ॥

તહવિ મમ હુક્ક સેવા, જવે જવે તુમ્હચલણાણં ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (વીઅરાય કે૦) હે શ્રીવીતરાગ ! (તુહ કે૦) તમારા (સમએ કે૦) સિદ્ધાંત તેને વિષે (જશ્વિ કે૦) યદ્યપિ એટલે જો પણ (નિઆણ બંધણં કે૦) નિયાણાનું બાંધવું એટલે અમુક રાજાદિકની પદવી હું પામું. એવા નિદાનની વાંઠાનું કરવું, તેને (વારિક્કડ્ કે૦) વાણું છે, નિષેધ્યું છે (તહવિ કે૦) તથાપિ એટલે તો પણ હું એટલું માણું હું જે (તુમ્હચલણાણં કે) તમારા ચરણોની (સેવા કે૦) નક્તિ, તે (મમ કે૦) મહારે (જવેજવે કે૦) જન્મ જન્મને વિષે (હુક્ક કે૦) હોજો ॥ ૩ ॥ આ ગાથામાં લઘુ આડત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી એકતાલીશ અક્ષરો છે ॥

॥ હુક્કચલ કમ્મચલ, સમાહિમરણં ચ બોહિલાજો અ ॥

સંપક્કચલ મહ એઅં, તુહ નાહ પણામકરણેણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:-એક (હુસ્કસ્કૃત કે૦) શારીરિક અને માનસિક એટલે શરીર સંબંધી હુઃખ અને મનનાં હુઃખ તેનો ક્ષય તથા બીજો (કમ્મસ્કૃત કે૦) અષ્ટ કર્મનો ક્ષય, એટલે મોહનીયાદિક અશુભકર્મનો ક્ષય, ત્રીજો (સમા હિમરણ કે૦) સમાધિમરણ, (ચ કે૦) વલી ચોથો (બોહિલાનો અ કે૦) બોધિબીજનો લાજ તે જિનધર્મની પ્રાપ્તિનું થાવું, એટલે ક્રિયાસહિત સમ્યક્ જ્ઞાનદર્શનનો લાજ. અકાર પાદપૂરણાર્થે છે. (એઅં કે૦) એ ચાર બોલ, (મહ કે૦) માહારે (સંપક્કૃત કે૦) સંપદ્યતાં એટલે થાઉં. પણ શું કરીને થાઉં ? તોકે (તુહનાહ કે૦) તુમ નાથ પ્રત્યે એટલે હે નાથ ! તુજ પ્રત્યે (પણામકરણે કે૦) પ્રણામ કરવે કરીને એટલા વાનાં મુજને થાઉં આ ગા થામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ પાંચ, સર્વાહર ઝંગણચાલીશ છે, ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણં ॥ પ્રધાનં સ
વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:-હવે જિનશાસનને માંગલિક જણી સંસ્કૃત શ્લોકેં કરી આશીર્વાદ આપે છે. (જૈનશાસનં કે૦) જૈન એવું શાસન તે શ્રીજિન તીર્થંકર સંબંધીયું શાસન એટલે આદેશ. (જયતિ કે૦) જયવંતું વર્તે છે, તે કહેવું છે ? તોકે (સર્વ મંગલમાંગલ્યં કે૦) સર્વ મંગલમાંહે માંગલિક છે, એટલે જૈનશાસન ત્રિના બીજી કોઈ માંગલિક વસ્તુ નથી અને દર્પણ, રૂપું, પુત્રમુખ, ગાયમુખાદિકનું જોવું, તથા દધિ, ગોલ, પુષ્પ, ચંદન, અક્ષત, દૂર્વાદિકને જે લોક માંગલિક કહે છે, તે સર્વ જૂઠી કલ્પના જાણવી. કારણ કે તે એહિક મંગલ છે, ને જૈનશાસન પારલૌકિક મંગલ છે. વલી તે જૈનશાસન કહેવું છે ? તોકે (સર્વ કલ્યાણકારણં કે૦) સર્વકલ્યાણનું સંપૂર્ણ કારણ એટલે સુખવૃદ્ધિનું કારણ છે. વલી (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વ ધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે૦) પ્રધાન છે મુખ્ય છે એ શ્લોકમાં નારે ત્રણ અને લઘુ ઝંગણત્રીશ મલી બત્રીશ અક્ષરો છે. ॥ ૫ ॥ એમાં જીવ દયાની મુખ્યતા છે તે જણી, એ પાઠલી બે ગાથા અને એક શ્લોક મલી ત્રણ થઈ. તેમાં બાર પદ, બાર સંપદા, લઘુ એકશો એક અને ગુરુ આગીઆર, સર્વ મલી એકશો બાર અક્ષરો છે. અને એ જયવીયરાય ની સર્વ મલી પાંચ ગાથા થઈને પદ વીશ, સંપદા વીશ, લઘુ ૧૭૨ ગુરુ ઝંગણીશ, સર્વ મલી ૧૯૧ અક્ષરો છે. એ રીતે સૂત્ર, અર્થ, સંપદા, પદ, અક્ષર

शुद्धनो उच्चार करतां देव वांदवामां ध्यानने बलें जीव तीर्थकर गोत्र मेघर
थराजानी पेरें उपार्जन करे ॥ इति जयवीरराय सूत्रार्थः ॥ इति ॥ १७ ॥

हवे पंचाग प्रणाम करी उनो थइ पगें जिनमुझा अने हाथे योगमुझां
साचवतो थको चैत्यस्तव दंमक कहे, ते लखे ठे ॥

॥ अथ अरिहंत चेइआणं ॥

अरिहंत चेइआणं, करेमि काउस्सगं ॥ १ ॥

अर्थः—(अरिहंतचेइआणं के०) अरिहंतचैत्यानां एटले अहीं अरिहंत
शब्दें नावअरिहंत लेवा, तेमनी चैत्य शब्दें. चित्तने समाधिनी करनार प्रतिमा
समजवी, ते प्रतिमाने वंदनादिने अर्थें (करेमिकाउस्सगं के०) करेमि कायो
त्सर्ग एटले हुं कायोत्सर्ग करुं तुं, ए संबंध. एटले एक स्थानकें रही मौन क
रवुं, ध्यान धरवुं, एटला वानां विना बीजी क्रियानो त्याग करवो, तेने काउस्स
ग कहियें. ए वेपदें करी अरिहंतनां चैत्य वांदवा निमित्त काउस्सग करीश
माटे अरिहंत वांदवानी अंगीकाररूप प्रथम अन्युपगम एटले अंगीकार संप
दा जाएवी एमां पद बे, लघु तेर अने गुरु बे, सर्व मली पंदर अक्षरो ठे ॥१॥

॥ वंदणवत्तिआए, पूअणवत्तिआए, सक्कार
वत्तिआए, सम्माणवत्तिआए, बोहिलान
वत्तिआए, निरुवसग्गवत्तिआए ॥ २ ॥

अर्थः—हवे श्री तीर्थकरनी प्रतिमाने वंदन आदिक जे जे निमित्तें का
उस्सग करवो, ते निमित्त कहे ठे. (वंदणवत्तिआए के०) वंदनप्रत्ययं
एटले प्रशस्त मन, वचन अने कायांनी प्रवृत्ति त्रिधा शुद्धियें प्रणा
मनुं करवुं ते थकी जे निर्झरारूप फल थाय ठे, ते फलने निमित्तें अर्था
त् परमेश्वरनां चैत्य वांदतां जे पुण्य थाय, ते पुण्य, काउस्सग करतां मुऊ
ने होजो. अहीं प्राकृत जणी वत्तिआए एवो शब्द थयो ठे. एम काउस्सग
करतां मुऊने फल होजो. इत्यादि नाव, आगले पांचे पदें जाएवो. (पूअ
णवत्तिआए के०) पूजनप्रत्ययं एटले गंध, कपूर, कस्तूरी, फल, फूल, चंद
नादिकें पूजानुं करवुं, ते थकी जे निर्झरारूप फल थाय. ठे. ते फलने
अर्थें काउस्सग करुं तुं. (सक्कारवत्तिआए के०) सत्कारप्रत्ययं एटले स
त्कार ते जनां वस्त्र, आचरणादिकें करी पूजवुं, ते थकी जे निर्झरारूप

ફલ થાય છે, તે ફલને અર્થે કાઝસ્સગ્ગ કરું બું. (સમ્માણવત્તિઆએ કે૦) સન્માનપ્રત્યયં સન્માન એટલે સ્તવન, સ્તોત્ર પ્રમુખેં કરી પ્રચુના ગુણગ્રામ કહેવા થકી જે નિર્ઙ્ગરૂપ ફલ થાય છે, તે ફલને અર્થે (કાઝસ્સગ્ગં કે૦) કાયોત્સર્ગ પ્રત્યે (કરેમિ કે૦) હું કરું બું. અહીંઆં કોઈ કહેશે કે શ્રી અરિહંતની પ્રતિમાને વંદન, પૂજા, સત્કાર અને સન્માનના ફલની પ્રાર્થના શા વાસ્તે કરો છો? તેની આશંકા ટાલવાને હવે આગલ પદ કહે છે, (બોધિલાનવત્તિઆએ કે૦) બોધિલાનપ્રત્યયં એટલે પરજવે શ્રીજિનધર્મની પ્રાપ્તિને અર્થે પ્રાર્થના કરીયેં ભયેં. વલી કોઈ કહેશે કે શ્રીજિન ધર્મની પ્રાર્થના પણ શા વાસ્તે કરો છો? તેમાટે આગલ પદ કહે છે કે, (નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ કે૦) નિરુપસર્ગપ્રત્યયં એટલે જન્મ, જરા અને મરણાદિક ઉપસર્ગથી રહિત એવું જે મોક્ષરૂપ સ્થાનક તે સ્થાનકને નિરુપસર્ગ કહિયેં, તે પામવાને અર્થે કાઝસ્સગ્ગ કરું બું. એમાં વંદણવત્તિઆએ ઇત્યાદિકમાં શ્રીઅરિહંતનાં ચૈત્યવંદનાદિક કરતાં જે ફલ હોય, તે ફલ, એ કાઝસ્સગ્ગથી હોજો, એનિમિત્ત કહ્યા તેમાટે એ ઠ પદની બીજી નિમિત્તસંપદા જાણવી એમાં પદ ઠ છે, લઘુ ઠત્રીશ અને ગુરુ નવ, સર્વ મલી પીસ્તાલીશ અદ્ધરો છે. ॥ ૨ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગ જે છે, તે શ્રદ્ધાદિકેં કરી રહિત કયો થકો ફલને ન આપે, પરંતુ શ્રદ્ધાદિકેં કરી સહિત કયો થકો ઇષ્ટ ફલને આપનાર થાય છે, માટે જેણેં કરી કાઝસ્સગ્ગ સફલ થાય, તેની ત્રીજી સંપદા કહે છે.

॥ સદ્ધાએ, મેહાએ, ધીર્ઘાએ ધારણાએ, અણુપ્પેહાએ, વઢ્ઢુમા
ણીએ, ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥ ૧૮ ॥ અન્નઢં ॥

અર્થ—(સદ્ધાએ કે૦) શ્રદ્ધા તે એ કાઝસ્સગ્ગ શ્રદ્ધાયેં કરી એટલે પોતાની આસ્તાથી કરું, પણ કોઈની જોરાવરીથી નહીં, (મેહાએ કે૦) મેઘ યા એટલે મેઘાયેં કરી તે હેય ઉપાદેય પરિજ્ઞાનરૂપ નિર્મલ બુદ્ધિયેં કરી એટલે સારા માગનાં ફલ જાણીને કરું પણ મૂર્ખ પણ નહીં. (ધીર્ઘાએ કે૦) ધૃત્યા એટલે ધૃતિયેં કરી અર્થાત્ ચિત્તની સ્થિરતાયેં કરી મનને સ્વસ્થપણે કરી કરું; પણ રાગ, દ્વેષ, ચપલતાયેં કરી નહીં કરું. (ધારણાએ કે૦) ધારણયા એટલે ધારણાયેં કરી અર્થાત્ શ્રીજિનેશ્વરના ગુણ ધારતો થકો અણવિસારતો થકો કરું, પણ શૂન્ય પણ નહિં કરું. (અણુપ્પેહાએ

के०) अनुप्रेक्षायें करी एटले श्रीजिनेश्वरना गुणने वारंवार चिंतवतो थको करूं, श्रीजिनगुणार्थ विचारतो थको करूं पण विकल पणे नहीं करूं, (वट्टमाणीए के०) वर्द्धमानया एटले वृद्धिने पामती एवी श्रद्धा, मेधा, धृति, धारणा अने अनुप्रेक्षा, ए पांचे बोल तेणें करी सहित थको (का उस्सग्गं के०) कायोत्सर्गं प्रत्ये (ठामि के०) हुं करूं हुं ॥ ३ ॥ एमां सद्धाए इत्यादिकमां श्रद्धादिक पांच बोल वृद्धिवंता थवाना हेतु कह्या, माटे ए सात बोलनी त्रीजी हेतुसंपदा जाणवी ॥ एमां पद सात, लघु चो वीश अने गुरु पांच, मली उंगणत्रीश अक्षरो ठे. अहीं सुधी बद्धां मली पन्नर पद थया, त्रण संपदा थइ तथा तहोत्तेर लघु अने शोल गुरु, मली नेव्याशी अक्षरो थया तथा एने ठेडे अन्नञ्जससिएणं इत्यादिक काउस्सग्ग दंमक संपूर्ण कहियें. तेनो अर्थ, प्रथम लखाइ गयो ठे, ए बेहु मलीने आव संपदा, तेंतालीश पद, लघु अक्षर बशो, गुरु उंगणत्रीश सर्व मली बशें ने उंगणत्रीश अक्षरो ठे. ॥ इति ॥ १८ ॥

हवे जेणें करी सकल पदार्थ जाणीयें एवो प्रदीपसमान श्रीसिद्धांत तेने संस्तववो जोइयें, तेमध्ये पहेली गाथायें तेना प्ररूपक श्रीतीर्थकर देवने स्तवे ठे.

॥ अथ पुष्करवरदीवङ्गे लिख्यते ॥

॥ पुष्करवर दीवङ्गे, धायइसंमे अ जंबुदीवे अ ॥

जरहेरवयविदेहे, धम्माइगरे नमंसामि ॥ १ ॥

अर्थ:—(पुष्करवरदीवङ्गे के०) पुष्करवर नामा त्रीजो द्वीप तेनो अर्द्ध एटले पुष्करवरद्वीपार्धने विषे बे बे, तथा (अ के०) वली (धायइसंमे के०) धातकिखंम नामा बीजो द्वीप. ए द्वीपमां धादुडी वृद्धना खंम एटले वन ते घणां ठे माटे द्वीपनुं पण तेहीज नाम जाणवुं, तेने विषे पण बे बे, तथा (जंबुदीवेअ के०) जंबुद्वीपने विषे एक, एक, ए रीतें अढी द्वीप संबंधी (जरह के०) पांच जरत क्षेत्र ठे, तेने विषे, वली (ऐरवय के०) पांच ऐरवत क्षेत्र ठे, तेने विषे, वलि (विदेहे के०) पांच महाविदेह क्षेत्र ठे, तेने विषे, (धम्माइगरे के०) धर्मनी आदिना करनार एवा जे श्री सीमंधरस्वामी प्रमुख विहरमाण जगवंत ठे ते सर्व प्रत्ये (नमंसा

મિ કે૦) હું નમસ્કાર કરું હું ॥ ૧ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાક્ષર સાડત્રીશ છે ॥ એ વિરહમાન જિનને વાંદીને હવે સિદ્ધાંતને સ્તવે છે

॥ તમતિમિરપદ્મલવિદ્—સણસ્સ સુરગણનરિંદમહિચ્ચ

સ્સ ॥ સીમાધરસ્સ વંદે, પપ્ફોડિચ્ચમોહજાલસ્સ ॥૧॥

અર્થ:—(સીમાધરસ્સ કે૦) સીમા એટલે જીવને ધર્મની મર્યાદાને વિષે ધરી રાખે, પણ કુમાર્ગે વર્તવા ન આપે, એવો જે સિદ્ધાંત તે પ્રત્યે (વંદે કે૦) હું વાંડું હું, તે સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતજ્ઞાન કેવું છે ? તો કે (તમ કે૦) અજ્ઞાન રૂપ જે (તિમિર કે૦) અંધકાર, તેના (પદ્મલ કે૦) સમૂહ, તે પ્રત્યે (વિદ્સણસ્સ કે૦) વિધ્વંસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે, અર્થાત્ અજ્ઞાન રૂપ અંધકારના સમૂહ પ્રત્યે નાશનો કરનાર છે, અથવા (તમ કે૦) વઢ, સ્પષ્ટ અને નિદત્ત કર્મના પદ્મલ જે સમૂહ અને (તિમિર કે૦) નિકાચિત્ત કર્મના (પડલ કે૦) સમૂહ તે પ્રત્યે વિનાશનો કરનાર છે. વલી તે સિદ્ધાંત કહેવો છે ? તો કે (સુરગણ કે૦) દેવ સમૂહના તથા (નર કે૦) મનુષ્યના જે (ઇંદ કે૦) ઇંદો તેણે (મહિચ્ચસ્સ કે૦) અર્ચ્યો છે, પૂજ્યો છે. વલી તે સિદ્ધાંત કહેવો છે ? તો કે (પપ્ફોડિચ્ચ કે૦) પ્રસ્ફોટિત એટલે અત્યંત પણ ક રીને ત્રોડી છે અર્થાત્ ફોડી નાચી છે (મોહજાલસ્સ કે૦) અવિવેકી જ નોની અજ્ઞાનરૂપ મોહજાલ એટલે મિથ્યાત્વજાલ જેણે એવો છે. અહીં શ્રુતજ્ઞાનને સીમાધર કહ્યો છે તેનું કારણ એ છે કે સીમા એટલે મર્યાદા તે મર્યાદાને વિષે સર્વ પદાર્થપ્રત્યે ધરી રાખ્યા છે સ્થાપી રાખ્યા છે, માટે એવા સિદ્ધાંતને હું વાંડું હું એ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ ૪, સર્વ મલી ચાલીશ અક્ષરો છે, ॥ ૨ ॥

હવે વલી પણ એ શ્રીસિદ્ધાંતના ગુણોપદર્શનપૂર્વક સિદ્ધાંતમાં પ્રમાદ ન કરવો, એવો વિષય દેવાડે છે ॥

॥ વસંતતિલકા ભંદ ॥

॥ જાઈ જરામરણસોગપણાસણસ્સ, કહ્ન્યાણપુસ્કલ

વિસાલસુહાવહસ્સ ॥ કો દેવદાણવનરિંદગણચ્ચિચ્ચ

સ્સ, ધમ્મસ્સ સારમુવલપ્પ કરે પમાયં ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(ધમ્મસ્સ કે૦) (ધર્મસ્ય એટલે શ્રુતધર્મ જે શ્રી સિદ્ધાંત તેનો (સારં કે૦) સામર્થ્ય એટલે શ્રુતજ્ઞાન જણવાની શક્તિ અથવા શ્રુતજ્ઞાનનું

(સારં કે૦) મહિમા તેને જાણી, તેના રહસ્ય પામવાની શક્તિ, તે પ્રત્યે (ઝવલણ કે૦ (ઝવલણ એટલે પામીને (કો કે૦) કોણ જવ્ય જીવ વિવેકી પુરુષ, (પમાયં કે૦) પ્રમાદ એટલે આલસ પ્રત્યે (કરે કે૦) કરે, અર્થાત્ જાણ એવો કોઈ પણ પુરુષ, પ્રમાદ ન કરે. વલી તે શ્રુતધર્મ કેહેવો છે? તો કે (જાઈજરામરણસોગ કે૦) જાતિ એટલે જન્મ, તથા જરા, મરણ અને શોક, તે પ્રત્યે (પણાસણસ્સ કે૦) પ્રનાશનસ્ય એટલે અતિશયે કરીને નાશનો કરનાર છે, અહીં મરણ પામીને ફરી સંસાર મધ્યે ઝપજવું તેને જન્મ કહીયે, તથા જરા તે વૃદ્ધાવસ્થાની પ્રાપ્તિ, તથા મરણ તે પ્રાણનાશ, તથા પરવસ્તુનો વિયોગ થાય, તેવારેં મન માંહે સ્વેદ, ડુઃખ ધરવું અને શુદ્ધ આત્મધર્મથી ઝડાસપણું રાખવું, તેને શોક કહીયે. વલી તે શ્રુતધર્મ કેહેવો છે? તો કે (કલ્યાણ કે૦) કલ્યાણ એટલે આરોગ્ય તેને અણતિ નામ કેહેનાર તે કલ્યાણ કહીયે. તે કલ્યાણનું કારક, તે પણ અલ્પ નહી, પરંતુ (પુસ્કલ કે૦) પુષ્કલ એટલે સંપૂર્ણ (વિસાલ કે૦) વિસ્તીર્ણ એવું જે મોહસંબંધી (સુહ કે૦) સુખ, તેનો (આવહસ્સ કે૦) કરનાર છે, એટલે આપનાર છે, વલી તે શ્રુતધર્મ કેહેવો છે? તો કે (દેવ કે૦) વૈમાનિક અને જ્યોતિષી દેવતા સંબંધિ તથા (દાણવ કે૦) જવનપતિ અને વ્યંતર દેવતા સંબંધિ તથા (નર કે૦) મનુષ્યસંબંધિ જે (ઇંદ્ર કે૦) ઇંદ્રો તેના (ગણ કે૦) સમૂહ તેણે (અશ્વિયસ્સ કે૦) અશ્વિયો છે પૂજ્યો છે, સ્તવ્યો છે, એવો જે શ્રીસિદ્ધાંત, તેને વિષે પ્રમાદ કરતો જીવ, માસતુસાની પેરેં જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બાંધે, માટે પ્રમાદ અપ્રમાદનાં ફલ જાણીને સિદ્ધાંતને વિષે પ્રમાદ ન કરવો. તેવા પ્રમાદી મૂર્ખ જ્ઞાનરહિત જીવનાં આઠ લક્ષણો કહ્યાં છે, તે કહે છે. પ્રથમ લક્ષણ એ જે ચિંતારહિત હોય, બીજું ઘણું જો જન કરે, ત્રીજું મનમાં લજ્જા પામે નહી, ચોથું રાત્રિદિવસ સુખેં સુઈ રહે, પાંચમું કાર્યાકાર્ય વિચારવાને બહેરો હોય, ષષ્ઠું માન, અપમાનને વિષે સમાન હોય, સાતમું પ્રાયેં રોગરહિત હોય, આઠમું શરીરેં કરી દૃઢ સ્થૂલ ચલવંત હોય, એ આઠ ગુણેં કરી મૂર્ખ સુખેં જીવે છે, પણ તે મૂર્ખ એમ ચિંતવે નહી જે અનેક શાસ્ત્ર સુનાવિત સિદ્ધાંતરૂપ અમૃતરસેં કરી કાનને ઝત્સવ કરતાં જેના દિવસ જાય છે, એવા પંખિતનું જન્મ, તથા જીવિતવ્ય સફલ અને સુકૃતાર્થ છે. એવા પંખિતેં કરી પૃથિવી શોને છે અને બીજા પશુસમાન વિ

નયવિવેકરહિત, પુરુષ તો પૃથ્વીને વિષે નારજૂત છે, તે શા કામના જાણવા?
 इत्यर्थः ॥३॥ આ કાવ્યમાં લઘુ સુહતાલીશ, ગુરુ નવ, સર્વ ઠપ્પન્ન અદ્ધરો છે ॥

॥ શાર્દૂલવિક્રીડિત ઠંદ ॥

સિદ્ધે જો પયઝ ણમો જિણમણ, નંદી સયા સંજમે ॥ દેવં
 નાગ સુવન્ન કિન્નરગણ, સ્સપ્પૂય જાવચ્છિણ ॥ લોગો જહ
 પઙ્કિઝ જગમિણં, તેલુક્ક મચ્છાસુરં ॥ ધમ્મો વઢૂઝ સા
 સઝ વિજયઝ, ધમ્મુત્તરં વઢૂઝ ॥ ૪ ॥ સુઅરસ જગવ
 ઝ ॥ કરેમિ કાઝસ્સગં વંદણવત્તિઆણ ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:- (જો કે૦) હે જ્ઞાનવંતલોકો ! તમે જુઝ (સિદ્ધે કે૦) સિદ્ધાય
 એટલે ફલના અવ્યનિચારપણાયેં પ્રતિષ્ઠિત તથા નય નિદ્દેપ પ્રમાણાદિકેં
 કરીને જે સિદ્ધ એટલે નિષ્પન્ન કરેલો છે, અથવા જે, કુતર્કરહિત સ્યાદ્વા
 દરૂપ છે, વલી જેને આરાધીને જવ્ય જીવ મોહફલ પ્રત્યેં પામે છે. એવો
 (જિણમણ કે૦) જિનમતાય એટલે જિનમત અર્થાત્ શ્રીતીર્થેકર દેવનો પ્રકા-
 શોલો જે સિદ્ધાંત, તે તેને (પયઝ કે૦) પ્રયત્ન એટલે આદરસહિત થકો હું,
 (ણમો કે૦) નમસ્કાર કરું હું. તે જિનમતના પ્રસાદથકી મદારે (સંજય
 કે૦) સંયમ એટલે ચારિત્ર, તેને વિષે (સયા કે૦) સદા નિરંતર, (નંદી
 કે૦) સમૃદ્ધિ વૃદ્ધિ થાઝ, તે સંયમ કેહેવો છે ? તોકે (દેવં કે૦) વૈમા
 નિક દેવો, (નાગ કે૦) નાગેંડાદિ તે પાતાલવાસી જવનપતિ દેવો, (સુ
 વન્ન કે૦) સુપર્ણ જે ગરુડો તથા જ્યોતિષી દેવો, (કિન્નર કે૦) વ્યંતર
 દેવો, એ ચાર પ્રકારના દેવ, તેના (ગણ કે૦) સમૂહને જે (સ્સપ્પૂનાવ
 કે૦) સદ્ગૂતજાવેં એટલે સત્ય જાવેં કરી (અચ્છિણ કે૦) અચ્ચો, પૂજ્યો
 છે. વલી (જહ કે૦) જે જિનમતને વિષે (લોગો કે૦) ત્રિકાલ જ્ઞાન,
 (પઙ્કિઝ કે૦) પ્રતિષ્ઠયું છે, કહ્યું છે. વલી જે સિદ્ધાંતને વિષે (તેલુક્ક કે૦)
 અધોલોક, ઊર્ધ્વલોક અને તિર્થોલોક, એ ત્રણ લોક મધ્યેં (મચ્છ કે૦)
 મૃત્યુ એટલે મનુષ્ય, (અસુરં કે૦) જવનપતિ પ્રમુખ સર્વ દેવતા અને ઝપ

લક્ષણથી નારકી, તિર્યંચ પણ લેવા. એ પ્રકારનું (જગમિણં કે૦) આ જગત્ ક્ષેપ્યત્વે પ્રતિષ્ઠ્યું છે. એટલે એ સર્વ લોકનું જ્ઞાન, જે શાસ્ત્રમાં આપ્યું છે અર્થાત્ આં સર્વ જગત્, જે સિદ્ધાંતના બલે કરી જણાય છે, એવો (ધમ્મો કે૦) સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતધર્મ, તે (વઢૂઝ કે૦) વૃદ્ધિયાતુ, વૃદ્ધિને પામો. તે શ્રુતધર્મ નિત્ય પણા માટે અર્થ આશ્રયી સદૈવ (સાસઝ કે૦) શાશ્વતો છે તથા (વિજયઝ કે૦) પરવાદીઝને ઝીંપવા થકી વિશેષ પણે કરી જય વંતો છે, વલી (ધમ્મ કે૦) ચારિત્ર ધર્મનું (ઉત્તર કે૦) પ્રધાનપણું જેમ થાય, તેમ તે શ્રુતધર્મ, (વઢૂઝ કે૦) વૃદ્ધિને પામો. એમાં ફરીને જે (વ ઢૂઝ) એ પદ છે, તે જ્ઞાનવૃદ્ધિ કરવી, એમ દેખાડવા માટે છે ॥ ૪ ॥

(સુઅસ્સજગવઝ કે૦) હે જગવંત તે શ્રુત સિદ્ધાંતને આરાધવાજણી અથવા એવા શ્રુતસિદ્ધાંતરૂપ જગવંત તેને આરાધવા જણી અથવા (જગવ ઝ કે૦) મહિમાવંત જે સિદ્ધાંત તેને આરાધવાને નિમિત્તે (કરેમિ કાઝસ્સ ગં કે૦) હું કાઝસ્સગ કરું હું, પઠી વંદણવત્તિઆએ ઇત્યાદિક પાઠ જણી ને કાયોત્સર્ગ કરે, તેનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥ ઇતિ શ્રુતસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ એ કાવ્યમાં લઘુ એકશઠ, ગુરુ પંદર, સર્વાદ્ધર ઝેંતેર છે, “સુઅસ્સ જગવઝ” એટલે સુધી ગણતાં લઘુ સહશઠ, ગુરુ શોલ, સર્વ મલી ત્ર્યાશી અદ્ધરો છે. એ ચારે ગાથાઝના મલી લઘુ એકશો ત્ર્યાશી, ગુરુ તેત્રીશ મલી સર્વ અદ્ધર બશો ને શોલ છે. એમાં બે ગાથા તથા કાવ્ય પણ બે છે ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥ હવે સર્વક્રિયાના પરંપરાફલનૂત જે સિદ્ધ, તેને નમસ્કાર કરવા માટે કહે છે.

॥ અથ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં ॥

॥ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, પારગયાણં પરંપરગયાણં ॥

લોઅગ્ગ મુવગયાણં, નમો સયા સવ્વસિદ્ધાણં ॥૧॥

અર્થઃ—(સિદ્ધાણં કે૦) સર્વ અર્થ સિદ્ધ કણ્યો છે જેણે, તેને સિદ્ધ ક હિયે. હવે તે સામાન્યથી કર્મસિદ્ધ, વિજ્ઞાનસિદ્ધ, વિદ્યાસિદ્ધ, એ પણ સિદ્ધ કેહેવાય છે? ત્યાં કહે છે કે, (બુદ્ધાણં કે૦) બુદ્ધેન્યઃ એટલે જ્ઞાનવ ડે તત્ત્વના જાણ અર્થાત્ સમસ્ત જગત્રયના સ્વરૂપને જેણે જાણ્યા છે. વલી (પારગયાણં કે૦) પારગતેન્યઃ એટલે સંસારસમુદ્ધના પાર પ્રત્યે પામ્યા છે, અથવા સર્વ કાર્યનો પાર એટલે અંત, તે પ્રત્યે પામ્યા છે માટે સિદ્ધ

કહિયેં. (પરંપરગયાણં કે૦) પરંપરાગતેન્યઃ એટલે પરંપરાયેં કરીને અર્પીત મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનકથી માંમીને અનુક્રમે ચઢદમા અયોગી ગુણગણા સુધી ચડીને મોક્ષ પ્રત્યેં પહોતા અથવા કર્મના ક્ષયોપશમાદિકથી પ્રથમ શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન, પઠી સમ્યક્જ્ઞાન, પઠી સમ્યક્ ચારિત્ર પામી રૂપકશ્રેણિ કરી. એવી પરંપરાયેં કરી અનુક્રમે મોક્ષેં પહોતા, (લોચ્છગમુવગયાણં કે૦) લોકાગ્રમુપગતેન્યઃ એટલે લોકાગ્રને વિષે ઉપગત એટલે પહોતા સિદ્ધક્ષેત્ર પ્રત્યેં પામ્યા; એવા (સર્વસિદ્ધાણં કે૦) સર્વસિદ્ધેન્યઃ એટલે તીર્થ, અતીર્થાદિક જેદેં પંદર પ્રકારના જે સર્વ સિદ્ધ, તે પ્રત્યેં (સયા કે૦) સદા નિરંતર (નમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં. આ ગાથામાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ પાંચ, સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥

હવે ટુકડા નિકટ ઉપકારી માટે વર્તમાન તીર્થંકર શાસનના નાયક શ્રી મહાવીર સ્વામી છે. તેની સ્તુતિ નણે છે.

॥ જો દેવાણવિ દેવો, જં દેવા પંજલી નમંસંતિ ॥

તં દેવદેવમહિચ્છં, સિરસા વંદે મહાવીરં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(જોદેવાણવિદેવો કે૦) યોદેવાનામપિ દેવઃ એટલે જે દેવોનાપણ દેવ છે, તે દેવાધિદેવ કહિયેં. વલી (જં કે૦) જેમને (દેવા કે૦) વૈમાનિક પ્રમુખ ચાર નિકાયના દેવતાઉં, તે (પંજલી કે૦) હાથ જોડી મસ્તકેં ચડાંવીને (નમંસંતિ કે૦) નમસ્કાર કરે છે. વલી (દેવદેવ કે૦) દેવતાઉંનો દેવ જે ઇંદ્ર, તેણે (મહિચ્છં કે૦) પુષ્પાદિકેં કરી પૂજ્યા છે. (તં કે૦) તે (મહાવીરં કે૦) શ્રીમહાવીરસ્વામી પ્રત્યેં (સિરસા કે૦) મસ્તકેં કરીને (વંદે કે૦) હું વાંઉં હું આ ગાથામાં સર્વ મલી ચોત્રીશ લઘુ અક્ષરોજ છે. ॥ ૨ ॥

હવે નમસ્કારનું ફલ દેખાડવાને આગલ ગાથા કહે છે.

इकोवि नमुक्कारो, जिणवरवसहस्स वद्धमाणस्स ॥

संसारसागराउ, तारेइ नरं व नारिं वा ॥ ३ ॥

અર્થઃ—(જિણવર કે૦) સામાન્ય કેવલીઉંને વિષે એટલે શ્રુતજ્ઞાની, અવધિજ્ઞાની પ્રમુખ તે જિન કહિયેં, તે મધ્યેં વર એટલે પ્રધાન એવા કેવલજ્ઞાની જગવાન્ તેને જિનવર કહિયેં. તે કેવલીઉંને વિષે (વસહસ્સ કે૦) વૃષ્ણ સરસ્વા છે એટલે તીર્થંકર નામ કર્મના ઉદયથકી પ્રધાન છે. ત્યાં શંકા

કરે છે કે એવા તો રૂષનાદિ ચોવિશે તીર્થકરો ગ્રહણ યાત્રો, તો ત્યાં કહે છે. કે (વદમાણસ્સ કે०) શ્રીવર્ધમાન સ્વામી લેવા તેને જાવેં કરીને (શ્કોવિ ન મુંકારો કે०) એક વાર પણ નમસ્કાર કહ્યો હોય, એટલે ઘણા નમસ્કાર તો અલગા રહ્યા, તથાપિ એક વારનો નમસ્કાર કરવાથી પણ ડુઃસ્વે પાર પમાય, એવો જે (સંસારસાગરાત્ કે०) સંસારસમુદ્ર તે થકી (તારેઙ્કે૦) તારે છે, એટલે મોહપદવી આપે છે. તે કોને તારે છે? તોકે (નરં કે०) નર પ્રત્યે અને (વ કે०) વલી (નારિં કે०) નારી પ્રત્યે (વા કે०) અથવા કૃત્રિમ નપુંસક પ્રત્યે તારે છે. અહીં કોણેક દિગંબરમતાનુસારી સ્ત્રીને મોહ નથી, એમ કહે છે. તે જૂતું કહે છે, કેમ કે, મોહનું કારણ જે જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્રરૂપ રત્નત્રયી છે તેનું આરાધન કરવું તો, પુરુષ તથા સ્ત્રી બેદુને વિષે સમાન છે, તે તો પ્રત્યક્ષ દીઠામાં આવે છે, માટે સ્ત્રીને મોહ જવામાં કાંઈપણ પ્રતિબંધ નથી. આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ અને ગુરુ પાંચ, સર્વ મલી ઠત્રીશ અહ્કારો છે. ૩. ૥ ત્રણ ગાથા શ્રીગણધરજીની કરેલી છે તે માટે નિયમપૂર્વક કહેવી.

હવે આગલી આવશ્યક ચૂર્ણીમાંહેલી બે ગાથા, ગુરુપરંપરાગત છે, તે પણ કહેવી, તેમાં પહેલી ગાથાએ શ્રીગિરનારપર્વતમુખમંમન સકલવિગ્ન સમૂહવિહંમન, એવા શ્રીનેમિનાથ જગવાન્, તેમની સ્તુતિ કહે છે.

ઝઙ્ઙિત સેલસિહરે, દિસ્કા નાણં નિસીહિઆ જ
સ્સ ॥ તં ધમ્મચક્કવટ્ઠિં, અરિઠ્ઠનેમિં નમંસામિ ॥૪॥

અર્થ:- (ઝઙ્ઙિતસેલસિહરે કે०) ઝઙ્ઙિત શૈલશિખરની ઉપર એટલે ગિરનાર પર્વતના શિખરની ઉપર સહસ્રામ્રવન માંહે જેનાં ત્રણ કલ્યાણક થયાં છે, તે કહે છે, એક (દિસ્કા કે०) દીક્ષાકલ્યાણક, અને બીજું (નાણં કે०) જ્ઞાનકલ્યાણક, ત્રીજું (નિસીહિઆ કે०) સકલવ્યાપાર નિષેધવા જણી નિષેધિકા એટલે મોહકલ્યાણક, એ ત્રણ કલ્યાણક, (જસ્સ કે०) જે સ્વામીનાં થયાં છે. વલી (ધમ્મચક્કવટ્ઠિં કે०) મિથ્યાત્વાદિક જાવ શત્રુનો ઉદ્દેદ કરવાથકી ધર્મચક્રવર્તીસમાન, (તં કે०) તે (અરિઠ્ઠનેમિં કે०) શ્રી અરિઠ્ઠનેમિ જગવાનને (નમંસામિ કે०) હું નમસ્કાર કરું બું ॥ આ ગાથામાં લઘુ સત્તાવીશ અને ગુરુ સાત, મલી ચોત્રીશ અહ્કારો છે. ૪. ॥

બીજી ગાથા શ્રી અષ્ટાપદ પ્રમુખ તીર્થને નમસ્કાર કરવા નણી કહે છે.

ચત્તારિ અઠ દસ દો, અ વંદિઆ જિણવરા ચઢવીસં ॥

પરમઠનિઠિઅઠા, સિદ્ધા સિદ્ધં મમ દિસંતુ ॥ ૫ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર નરત ચક્રવર્તીયેં કરાવેલો એવો જે ચતુર્મુખ પ્રાસાદ તેને વિષે જેનાં પ્રતિબિંબ બિરાજ્યાં છે, ત્યાં દક્ષિણ દિશિને વિષે સંજવાદિક (ચત્તારિ કે૦) ચાર અને પશ્ચિમદિશિને વિષે સુપાર્શ્વજિનાદિક (અઠ કે૦) આઠ તથા ઉત્તરદિશિને વિષે ધર્મજિનાદિક (દસ કે૦) દસ તથા પૂર્વદિશિને વિષે રૂષ્ણજિનાદિક (દોઅ કે૦) બે, એ સર્વે એકઠા મેળ વીયેં, તેવારેં (જિણવરાચઢવીસં કે૦) ચોવીસ તીર્થકરો વર્તમાન ચોવી શીના યાય, તે કેહેવા છે? તો કે (વંદિઆ કે૦) વંદિત છે એટલે જેને ઇંડાદિક વાંદે છે માટે વંદિત છે, વ્હી (પરમઠ કે૦) પરમાર્થેં કરી, પણ કલ્પના માત્રેં નહીં, એટલે સત્યાર્થે પળે કરી જે (નિઠિઅઠા કે૦) નિષ્ઠિતાર્થે થયા છે, એટલે (નિષ્ઠિત કે૦) સ્થિર અચલ કહ્યું છે (અર્થ કે૦) સર્વ પ્રયોજન જેણેં અર્થાત્ જે કૃતકૃત્ય થયા છે તથા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધ થયા છે, એટલે પૂર્ણ ફલને પામ્યા છે એવા રૂષ્ણાદિક ચોવીસે જિનવર તે (મમ કે૦) મુખને (સિદ્ધિં કે૦) સિદ્ધિ એટલે મોહ, તે પ્રત્યેં (દિસંતુ કે૦) દ્યો, આપો ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ઝગણત્રીશ, ગુરુ આઠ, મલી સાડત્રીશ અક્ષરો છે. એ ગાથા જે પ્રકારેં શ્રીગૌતમ સ્વામીયેં અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર જડને દેવની વંદના કરતાં કરતાં કરી છે તે પ્રકારેંજ નિબંધન થયેલી છે. એ સિદ્ધસ્ત્ર વમાં બધી મલીને પાંચ ગાથા છે, વીશ પદ છે, વીશ સંપદા છે, લઘુ એકશો ને એકાવન અને ગુરુ પચ્ચીશ, મલી એકશો ને ઠહોત્તેર અક્ષરો છે ॥ ૨૦ ॥

હવે સવજ્ઞાનચિયકરણ એમ પરમેશ્વરેં કહ્યું છે. તેમાટે યોગ્ય કરવા નણી શ્રીવીતરાગના વૈયાવજ્ઞગર એવા જે સમ્યક્દૃષ્ટિ દેવતા તેના પ્રત્યયને અર્થે કાઠસ્સગ્ગ કરવા સારુ આવી રીતેં કહેવું, તે કહે છે ॥

॥ અથ વૈયાવજ્ઞગરાણં ॥

વૈયાવજ્ઞગરાણં, સંતિગરાણં, સમ્મદ્વિઠિસમાહિગરાણં

॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૨૧ ॥ કરેમિ કાઠસ્સગ્ગં અન્નજ્ઞ ॥

અર્થ:—શ્રીજિનશસાનનું (વૈયાવજ્ઞગરાણં કે૦) વૈયાવજ્ઞ એટલે સાર

नमोऽर्हत् तथा संसारदावांनी स्तुतिं अर्थसहित. ९१

संजाल चिंताना करनार सान्निध्यकारी एवा जे गोमुख, यद्ग, अने चक्रे श्वरी प्रमुख, (संतिगराणं के०) सर्वसंधने शांतिना करनार, कुडोपडवने उपशमना करनार, (सम्मद्विद्विस्माहिगराणं के०) सम्यक्दृष्टि जीवोने स. माधि एटले चित्तनी एकाग्रताना करनार, एवा देवो आश्रयिने ॥१॥ (करे मि काउस्सगं के०) हुं कायोत्सर्गं करुं हुं. अहीं वंदणवत्तिआए इत्यादिक पाठ न कहियें जे जणी ते यद्गादिक देवो अविरति पणे ठे माटे वांदवा पूजवा योग्य नथी तेथी 'अन्नं उस्सीएणं' इत्यादिकज कहियें, अहींआं देवतानो काउस्सग करतां मिथ्यात्व लागे ठे, ए रीतें केटलाएक कहे ठे, ते जूतुं कहे ठे, केमके श्रीहरिजिस्सुरिकृत ललितविस्तरानी वृत्ति तथा श्रीहेमाचार्यकृत योगशास्त्रवृत्ति तथा आवश्यकचूर्णी मध्ये देवतानो का उस्सग करवो प्रगटज कह्यो ठे, तथा श्रीवयरस्वामीयें गोष्ठामाहिद्व निन्द वने अर्थें तथा सुजडा श्राविकायें चंपानगरीनी पोल उघाडवाने अवसरें तथा मनोरमा श्राविकायें, सुदर्शन श्रेष्ठीने शूलिनुं संकट पडे थके देवताना काउस्सग कीधा ठे एम घणे स्थलें सांजलियें ठैयें, माटे सम्यक्दृष्टि जीवोने देवतानो काउस्सग करवा थकी कांई पण दूषण नथी आ सूत्रमध्ये अ ढार लघु, अने चार गुरु, मली बावीश अहरो ठे ॥ १ ॥ इति ॥ २१ ॥

॥ अथ परमेष्ठिनमस्कार ॥

॥ नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ॥ १ ॥ इति ॥ २२ ॥

अर्थः—अरिहंत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु ए पांच परमे ष्ठिने महारो नमस्कार हो. ए सूत्र चौद पूर्व मांहेलुं ठे एवो प्रघोष ठे, ते जणी स्त्री जणवा न पामे ॥ १ ॥ इति ॥ २२ ॥

॥ अथ संसारदावानी स्तुति ॥

॥ इंद्वज्जा षंद ॥

संसारदावानलदाहनीरं, संमोहधूलीहरणे समीरम्॥माया
रसादारणसारसीरं, नमामि वीरं गिरिसारधीरम् ॥ १ ॥

अर्थः—(वीरं के०) श्रीवीरजगवान् प्रत्ये (नमामि के०) हुं नमस्कार करुं हुं. ते श्रीवीर केहेवा ठे ? तो के (संसार के०) चातुर्गतिकने विषे

સંસરવું એટલે જમવું તેને સંસાર કહિયે. તે સંસારરૂપ (દાવાનલ કે) વન અગ્નિ તેનો (દાહ કે) તાપ, તે તાપને ઝલવવાને (નીરં કે) પાણી સમાન છે. વલી કેહેવા છે ? તો કે (સંમોહધૂલી કે) મોહ એટલે અજ્ઞાન તરૂપ ધૂલી એટલે રજ તેને (હરણ કે) હરણ કરવાને (સમીરં કે) પવન સમાન છે તથા (માયારસા કે) કપટરૂપ જે રસા એટલે પૃથ્વી તેને (દારણ કે) વિદારવાને ઝખેડવાને (સાર કે) પ્રધાન અત્યંત તીવ્રણ એવા (સીરં કે) હલસમાન છે. વલી કેહેવા છે ? તો કે (ગિરિસાર કે) મેરુની પેરેં (ધીરં કે) જે ધીર છે, અચલ છે એટલે પોતાના સ્વરૂપને વિષે અચલ છે, એવા વીર જગવાન છે. આ શ્લોકમાં સર્વ અદ્ધર ચુમ્માલીશ છે, તેમાં જારે અદ્ધર કોઈ પણ નથી. ॥ ૧ ॥

॥ વસંતતિલકા હંદ ॥

॥ જાવાવનામસુરદાનવમાનવેન, ચૂલાવિલોલક-
મલાવલિમાલિતાનિ ॥ સંપૂરિતાજિનતલોકસમી-
હિતાનિ, કામં નમામિ જિનરાજપદાનિ તાનિ ॥૨॥

અર્થ:- (તાનિ કે) તે પ્રસિદ્ધ (જિનરાજપદાનિ કે) જિનરાજનાં ચરણ, તે પ્રત્યે (કામં કે) યથેચ્છપણે (નમામિ કે) હું નમું હું નમ સ્કાર કરું હું, તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહેવાં છે ? તો કે (જાવ કે) જાવેં કરીને (અવનામ કે) નમ્ય એવા જે (સુરદાનવમાનવ કે) સુર તે વૈમાનિક અને જ્યૌતિષિક દેવતા, તથા દાનવ તે પાતાલવાસી જન પતિ તથા વ્યંતર દેવતા અને માનવ તે મનુષ્ય, તેના જે (જન કે) સ્વામી ઠાકુર તેના (ચૂલા કે) મસ્તકને વિષે જે મુકુટ તેની ઉપર રહેલી એવી જે (વિલોલ કે) દેદીપ્યમાન (કમલાવલિ કે) કમલની શ્રેણિ તેણે, (માલિતાનિ કે) પૂજિત કણ્યાં છે, એટલે પૂજ્યાં છે. વલી તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહેવાં છે ? તો કે (સંપૂરિત કે) સમ્યક્ પ્રકારેં પૂજ્યાં છે (અજિનતલોક કે) ત્રિકરણ શુદ્ધિયેં કરી નમનાર એવા જે જન્તુ લોકો જવ્ય જીવો તેનાં (સમીહિતાનિ કે) મનોવાંઝિત જેણેં એવાં છે. આ શ્લોકમાં અદ્ધર હપ્પન છે, જારે અદ્ધર કોઈ પણ નથી. ॥ ૨ ॥

॥ મંદાક્રાંતા હંદ ॥

બોધાગાધં સુપદપદવીનીરપૂરાનિરામં, જીવાહિંસાવિરલ
લહરીસંગમાગાહદેહમ્ ॥ ચૂલાવેલં ગુરુગમમણીસંકુલં
દૂરપારં, સારં વીરાગમજલનિધિં સાદરં સાધુ સેવે ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (વીર કે) શ્રીવીરજિન સંબંધી જે (આગમ કે) સિદ્ધાંત
તે રૂપ (જલનિધિં કે) સમુદ્ર તે પ્રત્યે, (સાદરં કે) આદરસહિત
(સાધુ કે) સમ્યક્ પ્રકારે (સેવે કે) હું સેવું હું, તે શ્રીવીરાગમજલ
નિધિ કેહેવો છે ? એવી રીતેં સર્વ વિશેષણોની સાથેં કહેવું, (બોધાગાધં
કે) બોધ જે જ્ઞાન તેણેં કરીને અગાધ એટલે ગંજીર છે, અથવા અગાધ
એટલે અર્થેં કરીને ગંજીર એવો બોધ એટલે યથાર્થજ્ઞાન છે જેને વિષે, એવો
છે. વલી (સુપદ કે) “ ધમ્મોમંગલમુક્ષિઠં ” ઇત્યાદિ સુંદર પદોની (પદ
વી કે) શ્રેણી રચના તે રૂપ (નીરપૂર કે) પાણીનો પૂર જે સમૂહ, તેણેં
કરીને (અનિરામં કે) શોનાયમાન છે, મનોહર છે. વલી કહેવો છે ? તો
કે (જિવાહિંસા કે) જીવદયારૂપ એટલે ષટ્કાય જીવોની રક્ષારૂપ
(અવિરલ કે) અંતરરહિત એવી (લહરી કે) લહેરીયો એટલે તરંગો
તેના (સંગમ કે) પરસ્પર મળવે કરીને (અગાહ કે) અગાધ એટલે
અપાર છે દેહસ્વરૂપ જેનું, એટલે બેદન નેદન કરી નહીં શકાય એવો અને
અગાધ મહાગંજીર (દેહ કે) દેહ એટલે શરીર છે જેનું, એવો વલી (ચૂલા
કે) શ્રી સિદ્ધાંતોની જે ચૂલિકાઝ છે, તે ચૂલિકારૂપિણી (વેલા કે)
વેલો છે જે સમુદ્રને વિષે, વલી જે (ગુરુ કે) મહોટા એવા જે (ગમ
કે) સરસ્વા પાઠ તે રૂપ (મણી કે) રત્ન તેણેં કરી (સંકુલં કે)
સંકીર્ણ છે નેરેલો છે, વલી તે સમુદ્રનો (દૂર કે) અત્યંત દૂર છે (પારં
કે) પાર, જેનો એટલે જેનો કાંઠો ઘણો દૂર છે, કેમ કે સમુદ્રની પેરેં સિદ્ધાં
તનો પાર પામવો મહાડુર્લભ છે, એટલે સંપૂર્ણ શ્રુતજ્ઞાની અથવા કેવલ જ્ઞાની
વિના બીજાથી જેનો પાર પમાય નહીં, એવો (સારં કે) પ્રધાન છે, પૂજ્ય
છે માર્તે. આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર અડશઠ છે, નારે અક્ષર કોઈ નથી. ॥ ૩ ॥

॥ स्वग्धरा वृंद ॥

आमूलालोलधूलीबहुलपरिमलालीढलोलालिमाला, ऊं.
कारारावसारामलदलकमलागारजूमीनिवासे ॥ ठायासंज्जार
रसारे वरकमलकरे तारहारानिरामे, वाणीसंदोहदेहे नव
विरहवरं देहि मे देवि सारं ॥ ४ ॥ इति ॥ २३ ॥

अर्थः—(देवि के०) हे श्रुतदेवि ! (मे के०) मुझने (सारं के०) प्रधान
एवो (नवविरह के०) संसारनो जे विरह तेने मोह कहियें, तेनो (वरं
के०) वरदान एटले मोहसंबंधि वरदान, तेने (देहि के०) दे, आप.
अहीं पांच संबोधनयुक्त एवी देवी ठे, माटे ते पांच संबोधन कहियें ठैयें. प्रथम
(आमूल के०) मूल लगें (आलोल के०) चपल ते मोलतुं एवुं, वली
(धूली के०) मकरंद सुगंधना कणीआ तेना (बहुल के०) घणा (परि
मल के०) सुगंध, तेने विषे (आलीढ के०) आसक्त मग्न एवा जे (लो
ल के०) चपल (अलि के०) चमराउ तेनी (माला के०) श्रेणी तेना
(ऊंकार के०) गुंजार तेना (आराव के०) शब्द तेणें करीने जे (सारं के०)
प्रधान ठे, एवुं, वली (अमल के०) निर्मल एवां (दल के०) पांढडां
तेणें करीने सहित एवुं (कमल के०) जे कमल, तेनी उपर, (आंगार
के०) जुवन ठे एटले घर ठे जेनुं, तेना मध्यजागनी (जूमी के०) जूमिने
विषे शयन, चेन करवानी अतिरमणिक शय्या ठे तेने विषे (निवासे
के०) निवास ठे एटले वसवुं ठे जेनुं ए प्रथम पदें करी प्रथम संबोधन
जाणवुं. हवे वली (ठाया के०) कांति तेनो जे (संज्जार के०) समूह ते
समूहें करी (सारे के०) प्रधान ठे माटे हे ठायासंज्जारसारे ! ए बीजा
पदें करी बीजुं संबोधन जाणवुं. वली (वरकमल के०) प्रधान कमल ठे
जेना (करे के०) हाथने विषे तेनो संबोधने हे वरकमलकरे ! ए त्रीजुं संबो
धन जाणवुं. वली (तार के०) देदीप्यमान एवा (हार के०) हारें क
रीने (अनिरामे के०) सुंदर ठे हृदय जेनुं अथवा (तार के०) नेत्रनी
कीकी ठे (हार के०) सुरनरने हारनारी जेनी तेणें करी (अनिरामे के०)
सुंदर ठे, अहीं हे तारहारानिरामे ! ए चोथें पदें करी चोथुं संबोधन जा
णवुं. हवे (वाणी के०) द्वादशांगीरूप वाणी तेनो (संदोह के०) समूह

તેહીજ છે. (વેહે કે૦) શરીર જેનું, અહીં હે વાણીસંદોહદેહે ! એ પાંચમા પદનું પાંચમું સંબોધન જાણવું, આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર ચોરાશી છે, નારે અક્ષર કોઈ નથી, ॥૪॥ સર્વ ચારે ગાથાના મલી પદ શોભે, સંપદા શોભે, સર્વ મલી બર્ણે ને બાવન્ન અક્ષરો છે, એમાં કોઈ નારે અક્ષર નથી ॥૨૩॥

॥ અથ કલ્પાણકંદની સ્તુતિપ્રારંભઃ ॥

॥ તિહાં શ્રી જિનપંચકને વાંદવાની પહેલી થુડ કહે છે ॥

કલ્પાણકંદં પઠમં જિણંદં, સંતિં તત્ત્વ નેમિજિણં મુણિંદં ॥

પાસં પયાસં સુગુણિક્કઠાણં, નત્તીડ વંદે સિરિવદ્ધમાણં ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(કલ્પાણકંદં કે૦) કલ્પાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ તેના કંદં એટલે મૂળ છે એવા, (પઠમંજિણંદં કે૦) પ્રથમં જિનેંડ શ્રીરૂપજનદેવ તે પ્રત્યે તથા બીજા (સંતિં કે૦) શ્રીશાંતિનાથ તે પ્રત્યે (તત્ત્વ કે૦) તેવાર પઢી ત્રીજા (મુણિંદં કે૦) મુનિઝને વિષે ઇંડ સમાન એવા જે શ્રી (નેમિજિણં કે૦) નેમિ જિનેશ્વર તે પ્રત્યે, વલી ત્રણ યુવનને વિષે (પયાસં કે૦) પ્રકાશ ના કરનાર, એવા જે (પાસં કે૦) શ્રી પાર્શ્વનાથ તે પ્રત્યે, વલી ચોથા (સુગુણ કે૦) જ્ઞાનાદિ, દયાદિ અને ક્રુમાદિ, ઇત્યાદિક અનેક ગુણ તેને સુગુણ સમૂહ કહિયે, તેનું (ઇક્કઠાણં કે૦) એક અદ્વિતીય સ્થાનક એવા; (સિ રિવદ્ધમાણં કે૦) શ્રીવર્ધમાન જગવાન્ તે પ્રત્યે (નત્તીડ કે૦) નક્તિયે કરીને (વંદે કે૦) હું વાંડું હું. આ કાવ્યમાં લઘુ ચાલીશ, ગુરુ ચાર, મલી ચુમ્માલીશ અક્ષરો છે. એ જિનપંચકને વાંદવા રૂપ પ્રથમ થુડ થઈ ॥ ૧ ॥

હવે સર્વ તીર્થકરોને વાંદવાની બીજી થુડ કહે છે.

અપારસંસારસમુદ્ધપારં, સત્તાસિવં દિંતુ સુક્કસારં ॥ સવે

જિણંદા સુરવિંદવંદા, કલ્પાણવદ્ધીણ વિસાલકંદા ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સવેજિણંદા કે૦) સર્વે જિનેંડ જે છે, તે મુજને (સિવં કે૦) શિ વ જે મોહ, તેને (દિંતુ કે૦) ઘો, આપો. તે સમસ્ત જિનેંડ કેહેવા છે ? તો કે (અપારસંસારસમુદ્ધપારં કે૦) નથી જેનો પાર એટલે ઢેડો એવો જે સંસારરૂપ સમુદ્ધ તેના પાર પ્રત્યે અંત પ્રત્યે (પત્તા કે૦) પ્રાપ્તા એટલે પામ્યા છે. વલી તે સર્વજિનેંડ કેહેવા છે ? તોકે (સુરવિંદ કે૦) દેવ

તાંના વૃંદ એટલે સમૂહ, તેને જે (વંદા કેળ) વાંદવા યોગ્ય છે, વલી તે સર્વે જિનેંડ કેહેવા છે ? તોકે (કદ્ધાણવદ્ધીણ કેળ) કલ્યાણરૂપ વેલીના (વિસાલકંદા કેળ) વિસ્તીર્ણ મહોટા કંદ છે મૂલ છે, વલી તે શિવ કહેવું છે ? તોકે (સુશ્કસારં કેળ) શુચિ એટલે પવિત્ર જે વસ્તુ છે, તેનું એક સાર છે, અર્થાત્ જાણિયેં એક સારજ કાઢેલો હોય નહીં ? એવું છે. આ કાવ્યમાં લઘુ અડત્રીશ તથા ગુરુ ૪, મલી ચુમ્માલીશ અક્ષરો છે ॥ ૨ ॥

હવે જ્ઞાનવર્ણનપૂર્વક જિનમતનમન રૂપ ત્રીજી શુદ્ધ કહે છે.

નિવાણમગ્ગે વરજાણકપ્પં, પણાસિયાસેસકુવાડ્ડપ્પં ॥

મયં જિણાણં સરણં બુદ્ધાણં, નમામિ નિચ્ચં તિજગપ્પહાણં ॥૩॥

અર્થ:- (જિણાણં કેળ) જિનાનાં એટલે જિન જે છે તેમના (મયં કેળ) મત એટલે શ્રી જિનમત પ્રત્યે (નિચ્ચં કેળ) નિત્ય એટલે સદા નિરંતર (નમા મિ કેળ) હું નમું બું, તે શ્રી જિનમત કહેવું છે ? તો કે (નિવાણમગ્ગે કેળ) નિર્વાણ જે મોક્ષ, તેના માર્ગને વિષે એટલે મોક્ષનગરનો જ્ઞાનાદિરત્નત્રયરૂપ જે માર્ગ છે તે માર્ગને વિષે પહોંચાડવાને (વર કેળ) પ્રધાન એવું (જાણ કેળ) યાન એટલે રથ તેની (કપ્પં કેળ) કલ્પ એટલે સમાન છે. વલી તે જિનમત કેહેવું છે ? તો કે (પણાસિય કેળ) અતિશયપણે કરીને નાશ કહ્યો છે (અસેસ કેળ) સંપૂર્ણ (કુવાડ્ડ કેળ) કુવાદીડ એટલે પાશ્વંમીડ નો (ડપ્પં કેળ) દર્પ એટલે અહંકાર જેણે, એટલે કુવાદીડ જે અન્યદર્શી નીડ તેના અહંકારને જેણે સંપૂર્ણ નાશ કહ્યો છે, એવું જિનમત છે. વલી જિનમત કેહેવું છે ? તો કે (બુદ્ધાણં કેળ) બુદ્ધાનાં એટલે જે પંખિતો છે, તેને (સરણં કેળ) શરણ છે. આધારચૂત છે, જેમ પંક્તીડને આકાશ આધારચૂત છે, તેની પેરેં જાણવું. વલી તે શ્રી જિનમત કેહેવું છે ? તોકે (તિજગ કેળ) ત્રણ જગતને વિષે (પ્પહાણં કેળ) પ્રધાન છે. એમાં લઘુ અડત્રીશ અને ગુરુ ૪, સર્વ મલી ચુમ્માલીશ અક્ષરો છે. ॥ ૩ ॥

હવે શક્તિસનના અધિષ્ઠાત્રિક દેવ, દેવીના વર્ણનની ચોથી શુદ્ધ કહે છે.

कुंदिङ्गोस्कीरतुसारवन्ना, सरोजहृत्ता कमले
निसन्ना ॥ वाएसिरी पुढ्यवग्गहृत्ता, सुहाय
सा अम्ह सया पसन्ना ॥ ४ ॥ इति ॥ १४ ॥

अर्थः—(सा के०) ते (वाएसिरी के०) वागीश्वरी एटले श्रुतदेवी सर
स्वती (अम्ह के०) अमने (सया के०) सदा निरंतर, (सुहाय के०)
सुहाय एटले सुखने माटे, थाउ. इति शेषः ॥ हवे ते वागीश्वरी केहेवी ठे?
तो के (कुंद के०) मचकुंद जातिनां फूल, (इंड के०) चंद्रमा, (गोस्कीर
के०) गायनुं दूध तथा (तुसार के०) हिम, ए चारनी पेरें उज्ज्वल ठे,
(वन्ना के०) वर्ण जेनो, वली ते वागीश्वरी केहेवी ठे? तो के (सरोज
हृत्ता के०) सरोजहस्ता ठे. तिहां (सरोज के०) कमल तेणें करी सहित
ठे (हृत्ता के०) हाथ जेनो एटले हाथमां कमल धारण कछुं ठे. वली ते
वागीश्वरी केहेवी ठे? तो के (कमले के०) कमलमां (निसन्ना के०) वे
सवुं ठे, रेहवुं ठे जेनुं एवी ठे. वली ते वागीश्वरी केहेवी ठे? तो के पुढ्य
वग्गहृत्ता ठे. तिहां (पुढ्य के०) पुस्तकनो जे (वग्ग के०) वर्ग एटले
समूह, ते (हृत्ता के०) जेना हाथने विषे ठे. वली ते श्रुतदेवी केहेवी
ठे? तो के (पसन्ना के०) प्रशस्ता एटले श्रीसंघनी जक्ति विद्यादानादिक कर
वा थकी, प्रशस्त ठे उत्तम ठे ॥ ४ ॥ आ गाथामां लघु पांत्रीश, तथा गुरु
नव, सर्वाक्षर चुम्मालीश ठे, ए चारे गाथामां पद शोल, संपदा शोल,
लघु एकशो एकावन्न, गुरु पच्चीश, सर्वाक्षर एकशो ठेंतेर ठे ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ स्नातस्यानी .स्तुतिप्रारंभः ॥

॥ तत्र प्रथमं वर्धमानस्तुतिः ॥

स्नातस्याप्रतिमस्य मेरुशिखरे शच्या विजोः शै
शवे, रूपालोकनविस्मयाहतरसभ्रांत्या भ्रमच्चक्षु
षा ॥ उन्मृष्टं नयनप्रज्ञाधवलितं क्षीरोदकाशंकया,
वक्रं यस्य पुनःपुनः स जयति श्रीवर्धमानो जिनः ॥ १ ॥

अर्थः—(शच्या के०) इंडाणी जे तेणें (मेरुशिखरे के०) मेरु पर्वतना
शिखरने विषे (स्नातस्य के०) नवराव्या अने (अप्रतिमस्य के०) निरुपम

એવા (વિજોઃ કે૦) વીરજગવાન્ તેના (શૈશવે કે૦) બાલકપણાને વિષે (રૂપાલોકનવિસ્મયાહતરસત્રાંત્યા કે૦) રૂપનું આલોકન જે જોવું તે થકી ઉપન્યો એવો જે વિસ્મય કેહતાં આશ્ચર્ય તડૂપ આહત એટલે જોગવ્યો એવો જે રસ કેહતાં પારો, તેની જે ત્રાંતિ તેણે કરી (ત્રમચ્છુષા કે૦) ત્રમતી નામ અરહી પરહી થાતી છે ચક્રુ જૈની એવી ડંડાણીયેં (નયનપ્રજા ધવલિતં કે૦) નેત્રની પ્રજા જે કાંતિ તેણે કરી ધવલિત એટલે ઝજ્જ્વલ કણું એવું (યસ્ય કે૦) જે પ્રચુનું (વક્ત્રં કે૦) મુખ તે (હીરોદક કે૦) હીરસાગરનું જલ, તેની (આશંકયા કે૦) આશંકાયેં કરીને (ઝન્મૃષ્ટં કે૦) લૂઠ્યું છે, એવા (શ્રીવર્ધમાનોજિનઃ કે૦) શ્રીવર્ધમાનજિન જે શ્રીવીર જગવાન્ (સઃ કે૦) તે (પુનઃપુનઃ કે૦) વારંવાર (જયતિ કે૦) ઉત્કૃષ્ટ વર્તે છે ॥ ૧ ॥

॥ અથ દ્વિતીયા સર્વજિનસ્તુતિઃ ॥

હંસાંસાહતપદ્મરેણુકપિશક્તીરાર્ણવાંજોનૃતૈઃ, કુંજૈ
રપ્સરસાં પયોધરજરપ્રસ્પર્ધિજિઃ કાંચનૈઃ ॥ યેષાં
મંદરરત્નશૈલશિખરે જન્માન્નિષેકઃ કૃતઃ, સર્વૈઃ સ
ર્વસુરાસુરેશ્વરગણૈસ્તેષાં નતોઽહં ક્રમાન્ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સર્વૈઃ કે૦) સર્વ એવા (સર્વસુરાસુરેશ્વરગણૈઃ કે૦) સર્વ નામ સમગ્ર સુર, અસુર તેના ઈશ્વર જે ડંડ, તેના ગણ જે સમૂહ, તેમણે (હંસાંસાહતપદ્મરેણુકપિશક્તીરાર્ણવાંજોનૃતૈઃ કે૦) હંસ જે રાજહંસો તેની અંસ જે પાંચો તેણે કરી હત નામ ઝમાડી એવી પદ્મરેણુ જે કમલની રજ, તેણેકરી કપિશ નામ રાતું પીલું થયું એવું હીરાંજ જે હીરસમુદ્રનું જલ તેણેકરી નૃતૈઃ નામ નૃત્યા એવા અને (અપ્સરસાંપયોધરજરપ્રસ્પર્ધિજિઃ કે૦) અપ્સરાંના પયોધર જે સ્તન તેમનો જર જે સમૂહ તેની સાથે પ્રસ્પર્ધિજિઃ એટલે અતિસ્પર્ધાના કરનાર એવા (કાંચનૈઃ કે૦) કાંચનના (કુંજૈઃ કે૦) કલશોયેં કરીને (મંદરરત્નશૈલશિખરે કે૦) મંદર રત્ન જે મેરુનામા શૈલ જે પર્વત, તેના શિખરે નામ શિખરને વિષે (યેષાં કે૦) જે જિનોનો (જન્માન્નિષેકઃ કે૦) જન્માન્નિષેક, તે (કૃતઃ કે૦) કરેલો છે, (તેષાં કે૦) તે સર્વ જિનોનાં (ક્રમાન્ કે૦) ચરણક મલ પ્રત્યેં (નતોઽહં કે૦) હું નમેલો હું ॥ ૨ ॥

॥ अथ तृतीया द्वादशांगस्तुतिः ॥

अर्हद्वक्त्रप्रसूतं गणधररचितं द्वादशाङ्गं विशालं, चि
त्रं बह्वर्थयुक्तं मुनिगणवृषजैर्धारितं बुद्धिमन्निः ॥ मो
क्षाग्रधारचूतं व्रतचरणफलं ज्ञेयनावप्रदीपं चक्षुष्या
नित्यं प्रपद्ये श्रुतमहमखिलं सर्वलोकैकसारम् ॥३॥

अर्थः—(अर्हद्वक्त्रप्रसूतं के०) अर्हत् जे अरिहंत तेनुं वक्त्र जे वदन ते
थकी प्रसूतं नाम प्रगट थयुं, अने (गणधररचितं के०) गणधर केहतां गणध
रोयें रचितं नाम रचना कखुं अने (चित्रं के०) आश्चर्यकारि तथा (बह्वर्थ
युक्तं के०) बह्वर्थ ते घणा अर्थो तेणें करी युक्तं नाम सहित तथा (बुद्धिमन्निः
के०) बुद्धिमंत एवा (मुनिगणवृषजैः के०) मुनिगण एटले साधुजनो स
मुदाय तेना वृषज एटले नायकोयें (धारितं के०) धारण कखुं एवं अने
(मोक्षाग्रधारचूतं के०) मोक्षरूपगृह तेनुं अग्रधार केहतां मुख्यधार
समान तथा (व्रतचरणफलं के०) व्रत अने चरण, जे चारित्र तेनुं फल
ढे जेमां एवं, अने (ज्ञेयनावप्रदीपं के०) ज्ञेय नाव ते जाणवा योग्य
नाव तेने विषे प्रदीप नाम दीपकसमान एवं अने (सर्वलोकैकसारं के०) सर्व
लोकने विषे एकसारं केतां अद्वितीयसारचूत एवं (अखिलं के०) समग्र
(विशालं के०) विशाल एवं (द्वादशाङ्गं के०) द्वादशाङ्गरूप (श्रुतं के०)
सिद्धांत तेने (चक्षुष्या के०) चक्षुष्यें करीने (नित्यं के०) निरंतर (अहं
के०) हुं (प्रपद्ये के०) अंगीकार करुं हुं ॥ ३ ॥

॥ अथ कार्यसिद्धिप्राप्त्यर्थं चतुर्थं सर्वानुनूतिनामा यद्गस्तुतिः ॥

निष्पंकव्योमनीलद्युतिमलसदृशं बालचंजानदंष्ट्रं, मत्तं
घंटारवेण प्रसृतमदजलं पूरयंतं समंतात् ॥ आरूढो दिव्य
नागं विचरति गगने कामदः कामरूपी, यत्नः सर्वानुनूति
र्दिशतु मम सदा सर्वकार्येषु सिद्धिम् ॥ ४ ॥ इति ॥ १५ ॥

अर्थः—(निष्पंकव्योमनीलद्युतिं के०) निष्पंक एटले वादले रहित एवं

વ્યોમ જે આકાશ, તેની યુતિ જે કાંતિ તેના સરસ્વી નીલ એટલે શ્યામ છે કાંતિ જેની એવો, તથા (અલસદ્દર્શ કે૦) અલસ એટલે મદધૂર્ણિત છે નેત્ર જેના તથા (બાલચંડાનદંટું કે૦) બાલચંડ એટલે બાલચંડમાની આજ્ઞા જે કાંતિ તેના સરસ્વી દંટૂં એટલે માઠો છે જેની એવા (મત્તં કે૦) મદો ન્મત્ત, અને (ઘંટારવેણ કે૦) ઘંટાના રવેણ નામ શબ્દની સાથે (પ્રસૃતમ દજલં કે૦) પ્રસૃત નામ પ્રસરતું એવું જે મદજલં એટલે મદવારિ તેપ્રત્યે (સમંતાત્ કે૦) સર્વ જગાએ (પૂરયંતં કે૦) પૂરાવતો એવો (દિવ્યનાગં કે૦) દિવ્યરૂપ નાગ જે હસ્ત। તે પ્રત્યે (આરૂઢઃ કે૦) બેઠો એવો ઠતો (કા મરૂપી કે૦) સ્વેચ્છાચારી તથા (કામદઃ કે૦) કામ જે મનોરથ તેને દે નારો એવો (સર્વાનુનૂતિઃ કે૦) સર્વાનુનૂતિનામા (યદ્ઃ કે૦) યદ્દ છે, તે (ગગને કે૦) આકાશને વિષે (વિચરતિ કે૦) વિચરે છે તે (મમ કે૦) મુઝને (સદા કે૦) નિરંતર, (સર્વકાર્યેષુ કે૦) સમગ્રકાર્યોને વિષે (સિદ્ધિ કે૦) સિદ્ધિને (દિશતુ કે૦) આપો ॥ ૪ ॥ ઇતિ ॥ ૨૫ ॥

॥ અથ ગુરુવાંદણાં પ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદન વસ્તુઓ થાયે. તે જઘન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એવા ત્રણ પ્રકારે છે. તિહાં પ્રણામમાત્ર જે ફેટા વંદન, તે જઘન્યવંદન કહિયે, અને જે સ્વમાસમણ આપી વિધિયે કરી વાંદિયે, તે યોગ્ય વંદનને મધ્યમવંદન કહિયે, તથા ઉત્કૃષ્ટ તો દ્વાદશાવર્ત વંદન ગુણવંત ગુરુને પગે આપીયે. તે આવી રીતે.

ત્યાં ગુરુને વાંદણા દેતાં ઊઘો, મુહપત્તી, એ બે ઉપકરણ સાધુને જોઈયે, અને શ્રાવકને મુહપત્તી, તથા ચરવત્તો એ બે જોઈયે. એ મુહપત્તી અને રજો હરણ લેવાના અક્ષર, સાધુને તથા શ્રાવકને સાધારણ પણે શ્રીઅનુયોગ દ્વાર સૂત્રની વૃત્તિમધ્યે પ્રકટજ છે તથા કેવલ શ્રાવક આશ્રયી પણ આવી રીતે અક્ષર કહ્યા છે, “સામાશ્ય કડસ્સ સમણોવાસગસ્સ ચત્તવિ હે ધમ્મોવગરણે પન્નત્તે. તં જહા ઉવણાયરિયત્તિ મુહપત્તીઅત્તી જવમાલિય ત્તિ દંપપાત્તપુહ્ણણગંચત્તિ” એ આલાવો શ્રીઅનુયોગદ્વારની ચૂર્ણી મધ્યે છે, તથા વલી જો “મુહપત્તિયં અપહિલેહિત્તા વંદણં દેઈ ગોયમા તસ્સ ગુરુઅં. પાયન્નિતં હવિહ્જા” એ આલાવો વ્યવહારચૂર્ણી મધ્યે છે. તથા “ગંતુ પોસ હ સાલાએ, ઠાવિતુ ઉવણાયરિયં ॥ મુહપત્તિઅં પમહ્જંતો, સીહો ગિએહ્સ પોસહં ॥ ૧ ॥” એ શ્લોક વિવાહચૂલિકા ગ્રંથે સિંહશ્રાવકને પોસહ લે

वाने अधिकारें ठे, तथा “ पावरणं मुतूणं, गिण्हीता मुहपत्तिअं ॥ वल्ल
काय विसुद्धीए; करेइ पोसहाइयं ॥ १ ॥ ” ए श्लोक श्री व्यवहारचूर्णी
मध्ये ठे. इत्यादिक वचन थकी ए वे उपकरण टाली बीजां कल्पक,
कांबली प्रमुख साधुने तेमज पठेडी प्रमुख श्रावकने कांदि पण राखवी न
सूजे. तथा ठेहेडे वांदणां दीधां न सूजे अने साधवीने तथा श्राविकाने वस्त्र
होय ते थकां वांदणां देवानो व्यवहार ठे, त्यां प्रथम खमासमण देइ, आदेश
मागी, मुहपत्ती पडिलेही, शरीरनी पच्चीश पडिलेहणा करी, ए मुहपत्तीनी प
च्चीश पडिलेहणा तथा शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानी गाथा अर्थसुधां आ प
डिक्रमणामां आगल आवरो; मूलगे जांगे पोताना पगने चरवले करी पूंजवा.

हवे वांदणां देतां जे पच्चीश आवश्यक साचववां जोइयें, ते विगतें करी
कहे ठे. गुरुथी चार दिशायें उंठ उंठ हाथ प्रमाण साधु श्रावकनी अपेक्षायें
अवग्रह राखवो एटले पोताना देहप्रमाण ते अवग्रहनं क्षेत्र जाणवुं, अने
साधवी तथा श्राविकानी. अपेक्षायें तेर हाथनो अवग्रह जाणवो, ते मध्ये
कोइ कार्यने अर्थे आचार्यनी अनुज्ञा मागीने अवग्रहमांहे प्रवेश करवो, ते
आवी रीतें के अवग्रह बाहिर रह्यो शिष्य, पणह चडावेला धनुष्यनी पेंतें
नम्रकाय ठतो वे हाथ जोडी मुखें मुहपत्ती आपी, “ इहामि खमासमणो
वंदिअं जावणिज्जाए निसीहिआए ” एटलुं कहेतो पोतें गुरुने वांदावानी इह
जणावे. पठी लगारेक नीचो नमीने “अणु जाणह मे मिउग्गहं ” कहे, ए नीचुं
नमवारूप प्रथम आवश्यक जाणवुं, पठी वली शिष्य मुख्यथकी निसीहि कहे
तो रजोहरणें करी आगली नूमि पूंजतमे प्रमार्जतो अवग्रह मांहे प्रवेश करे,
ए अवग्रहमांहे प्रवेश करवारूप बीजुं आवश्यक जाणवुं. पठी संमासादिक
पडिलेहतो अधुगडो बेशीने गुरुना चरण समीपें रजोहरण मूकी, मावे
हाथे मुहपत्ती लेइ ते मुहपत्तीयें करी मावा कर्णथी आरंजीने दक्षिण कर्ण
पर्यंत ललाट पूंजी प्रमार्जी वली तेणें करीज मावो जानु पूंजी तिहां मुह
पत्ती मूकी ‘अहोकाय’ इत्यादिक कहेतो त्रण आवर्त्त करे ते आवी रीतें
के बेहु बाहु लांबा करी, पसारी, कूर्परें साथल अणस्पर्शतो गुरुना चरण
उपरें संलग्न, बेहु हाथनी दशे आंगुली लगाडतो मुखें (अ) अह्वर कहे,
पठी तेमज दश आंगुली पोताने ललाटें लगाडतो (हो) अह्वर कहे, ए
बेहु अह्वरें एक आवर्त्त थाय. तेमज वली (का) अने (यं) ए बेहु अह्व

રને ંચારવે બીજો આવર્ત થાય. તેમજ વલી (કા) અને (ય) ં બે અક્ષરેં ત્રીજો આવર્ત થાય. પઠી સંફાસં શબ્દ કહેતો ગુરુના પગે મસ્તક લગાડે. વલી બેઢુ હાથ કમલકોશને આકારેં જોડી, માથે ચડાવી “સ્વમણિજ્ઞો જે કિલામો અપ્પકિલંતાણં બહુસુજેણ જે દિવસો વશ્કંતો” ંવો પાઠ કહે. પઠી બેઢુ હાથ મસ્તકથી ંતારી જત્તા જે ંત્યાદિ કહેતો વલી પળ ત્રણ આવર્ત કરે, તિહાં ંર્વલી પેરેં દશ આંગુલી સમસમી કરી, ગુરુને પગેં હાથ લગાડતો પહેલું (જ) અક્ષર મંદસ્વરેં કહે, બીજું હાથંપાડતો (તા) અક્ષર મધ્યમ સ્વરેં કહે, ત્રીજું (જે) અક્ષર લજાટેં હાથ ંરસતો ંંચે સ્વરેં કહે. ં ત્રણ સ્થાનકેં ત્રણ અક્ષર ંચ્ચારતાં પ્રથમ આવર્ત થાય. તેવી રીતેંજ વલી (જ) (વ) (ણ) ં ત્રણ અક્ષર ત્રિવિધ સાદેં કરી ત્રણ સ્થાનકેં ંચ્ચારતાં બીજો આવર્ત થાય. તેમજ વલી (જ્ઞ) (ચ) (જે) ં ત્રણ અક્ષર ંર્વ રીતેં ંચ્ચારતાં ત્રીજો આવર્ત થાય, ંવં ઠ આવર્ત થયા. પઠી બે હાથ અને મસ્તક ગુરુને પગેં લગાડી “સ્વામેણિ સ્વમાસમણો.દેવસિયં વશ્કમં” કહે, પઠી ંજો થડ રજોહરણેં કરી પાઠલી જૂમિ પ્રમાર્જતો મુઁવથકી “આવસિ આં” કહેતો થકો અવગ્રહથી બાહેર નીકલે ં અવગ્રહ મધ્યેથી બાહેર નીકલવા રૂપ આવશ્યક જાણવું. પઠી ંજો રહી બે હાથે ંગમુઁડા પગે જિનમુઁડા સાચવતો “પઢિક્કમામિ સ્વમાસમણાણં” ંત્યાદિક સંપૂર્ણ ઠેઢેંડા ંર્થત સૂત્રનો ંચ્ચાર કરે. ંમજ વલી બીજું વાંદણું ંર્વલી રીતેંજ કરે, પળ ંટલું વિશેષ જે બીજે વાંદણે “આવસિઆં” ં પદ ન કહે, ંટલે અવગ્રહથી બાહેર નીકલવું નહી. સ્થાનકેંજ ંજો રહી “પઢિક્કમામિ સ્વમાસમણાણં” ંત્યાદિક સૂત્રનો ંચ્ચાર કરે. ં વાંદણાં દેતાં મનોગુતિ ંટલે મનમાંહે ંક ંધ્યાનપણું કરવું. વચનગુતિ ંટલે બે વાંદણાંની વચમાં બીજું કાંહી બોલવું નહી, કાયગુતિ ંટલે શરીર આઘું પાઘું હલાવવું નહી. ં ત્રણ ગુતિરૂપ ત્રણ આવશ્યક જાણવાં. તથા “સ્વમણિજ્ઞોજેકિલામો” ંત્યાદિક કહેતાં જે, મસ્તકેં બે હાથ ચડાવીયેં ઠેયેં, તેને ંથાયાત આવશ્યક કહિયેં. જે જળી જન્મસમયેં જેમ બાલક બે હાથ મસ્તકેં ચડાવી. નેજ જન્મે ઠે, તેમ ં પળ ઠે, તે જળી ંથાજાત ંવું નામ જાણવું.

હવે ં પચ્ચીશ આવશ્યકનો શરવાલો મેલવે ઠે. બેઢુ વાંદણે થડ બેવાર નીચું નમવા રૂપ બે, બેઢુ વાંદણાંના બાર આવર્ત, ગુરુચરણેં ચાર વચત

મસ્તક નમાડવું તે રૂપ ચાર, બે વાર અવગ્રહમાં પેસતાં નીચું નમવા રૂપ બે, એકવાર અવગ્રહથી બાહેર નીકળવા રૂપ એક, બીજે વાંદણે અવગ્રહથી નીકળવું નથી માટે એકજ કહ્યું. ત્રણ ગુપ્તિ અને એક યથાજાત એવં પ જીશ. આવશ્યક તે અવશ્ય કરવાં માટે આવશ્યક એવું નામ કહેલું છે. એ ગુરુવંદન સંબંધિ વિશેષ બોલ આશ્રયી વિચાર, ગુરુવંદનજાણ્ય, તથા પ્રવચનસારોદારાદિ ગ્રંથમાં ઠપાડ ગયાથી અહીંઆં વિસ્તાર કહ્યો નથી.

હવે વાંદવાને ઝજમાલ થયેલો એવો શિષ્ય, વિધિપૂર્વક મુહપત્તી પડિ છેહી વલી પોતાનું શરીર પડિ છેહી લગારેક કાય નમાવતો બે હાથેં ડ્યો, ચરવલાદિક ગ્રહણ કહ્યાં છે જેણેં એવો અવગ્રહથી બાહિર રહ્યો જકો મુખેં મુહપત્તી દેડ આ પ્રમાણેં વાંદણાંના સૂત્રનો પાઠ કહે, તે કહે છે.

इहामि खमासमणो, वंदितं, जावणिज्जाए निसीहिआए ॥१॥

અર્થ:—(સ્વમાસમણો કે૦) હે ક્રમાદિક ગુણેં પ્રધાન ! અહીંઆ ક્રમા તે સહન કહિયેં તથા શ્રામ્યતિ એટલે સંસારના વિષયને વિષે જે સ્વિન્ન છે અથવા તપશ્ચર્યા કરે છે, તેને શ્રમણ કહિયેં, એટલે સહન શીલ જે શ્રમણ તેને ક્રમાશ્રમણ કહિયેં, આહિં ક્રમા શબ્દના ગ્રહણેં કરીને માર્દવ, આર્યવા દિકં ગુણોની પણ સૂચના કરી છે. વલી ક્રમા શબ્દેં કરી તેમને વંદનયોગ્યત્વ સૂચન કહ્યું છે, એવા હેં ક્રમાશ્રમણ ! તમોને (જાવણિજ્જાએ કે૦) યાપ નીયયા એટલે જેણેં કરી કાલદ્વેષ કરીયેં કાલ ગમાવિયેં તેને યાપનીયા કહિયેં, તે શક્તીયેં કરી સહિત એવી (નિસીહિઆએ કે૦) નૈપેધિક્યા એટલે પ્રાણાતિપાતાદિકથી નિવૃત્તિરૂપ પ્રયોજન છે જેમાં, તેને નિપેધિકી તનુ એટલે શરીર કહિયેં. અર્થાત્ જીવહિંસાદિક નિવૃત્તિરૂપ પ્રયોજનવાલું શરીર જાણવું. આ ઠેકાણે નૈપેધિક્યા તે વિશેષ્ય છે અને યાપનીયયા તે વિશેષણ છે એટલે પોતાની શક્તીયેં કરી સહિત એવું નિપેધિકી જે શરીર, તેવા શરીરે કરી તુમને (વંદિતં કે૦) વાંદવાને (ઇહામિ કે૦) અનિલણામિ એટલે હું ઇહું હું, વાંહું હું. એ પદેંકરીને બલાનિયોગનો ત્યાગ કરવાની સૂચના કરી, એટલે હે શ્રમણગુણયુક્ત ! હું શક્તિસમન્વિત ઠતો પ્રતિષેધ કરી છે પાપક્રિયા જેણેં એવો જકો તમોને વાંદવાને ઇહું હું. એ પ્રથમ શિષ્યનું વચન સાંજલીને તે વચ્ચેં જો ગુરુ કોડ કાર્યમાં વિદ્વેષચિત્તવંત હોય

तो 'तिविहेण' एवो शब्द कहे एटले मन, वचन अने काया, एम त्रिविधें करी संक्षेपेंज वांदो. एवा अर्थवाळुं गुरुनुं वचन सांजली शिष्य पण संक्षेपेंज वांदे अने जो गुरुनुं चित्त, कोऽकार्यादिकमां विक्षेप न होय तो 'ठं' देण, एवो शब्द कहे एटले महारें निराबाध ठे सुखशाता ठे माटे जेम त मारो ठंद एटले अजिप्राय होय, इत्ता होय तेम वांदो. ए प्रथम गुरुवचन जाणवुं. ए पांच पदनुं प्रथम स्थानक थयुं ॥ १ ॥

पठी शिष्य तिहांज रह्यो थको, लगारेक नीचो नमीने नीचें प्रमाणें पाठ कहे.

अणुजाणह, मे, मिउगगहं ॥ २ ॥

अर्थः—गुरु पांखती चारें दिशायें (मिउगगहं के०) मित अवग्रह एटले मान करेलो एवो जे स्वदेहप्रमाण अवग्रह, एटले साडात्रण हाथ प्रमाण क्षेत्र, तेमांहे प्रवेश करवानी (मे के०) मुज्जे (अणुजाणह के०) अनुज्ञा आपो एटले आज्ञा आपो, ए बीजुं शिष्यनुं वचन सांजलीने गुरु कहे. (अणुजाणामि के०) हुं आज्ञा आपुं तुं. ए बीजुं गुरुनुं वचन जाणवुं. ए त्रण पदनुं बीजुं स्थानक थयुं ॥ २ ॥

हवे बार पदनुं बीजुं स्थानक कहे ठे.

निसीहि, अहो, कायं, कायसंफासं, खमणिज्जो, जे, किलां

मो, अप्पकिलताणं, बहुसुजेण, जे, दिवसो, वइकंतो ॥ ३ ॥

अर्थ—पठी शिष्य निसीहि केहेतो थको एटले (निसीहि के०) एक गुरुवांदणां विना निषेध्यो ठे अन्यक्रिया रूप व्यापार जेणें एवो ठतो मित अवग्रहमांहे विधिपूर्वक प्रवेश करीने बेशीने संमासां पूंजी रजोहरण पग उपर मूकी अने मुहपत्ती साधु मावा ढीचण उपरें मूके तथा श्रावक चरवला उपर मूके, ते मूकीने वे हाथ पोताना ललाटें लगाडी गुरुनां चरण प्रत्यें स्पर्शवाने अर्थे आवी रीतनो पाठ कहे, ते कहे ठे. (अहोकायं के०) अधःकायं एटले अधः प्रदेशनो ठेहलो जाग, तेने पग कहियें. अर्थात् हेठी काय ते गुरुना पगलक्षण जाणवी. ते तमारा पग प्रत्यें (काय के०) महारा हाथ अने ललाटें करी रूडी रीतें (संफासं के०) स्पर्शवुं ठे तेनी आज्ञा आपो. ते गुरुनी आज्ञा पामीने गुरुनां चरण प्रत्यें पोताने हाथे तथा मस्तकें करी रूडी रीतें स्पर्श, पठी उंचो थइ

मस्तकें बे हाथ चडावी गुरुनी संमुख दृष्टि राखी, “ खमणिज्जो जे ” इत्यादिक पद कहे, ते आवी रीतें के, हे जगवंत ! तुमारां चरण स्पर्शता जे कांइ आपने (किलामो के०) क्लम एटले जे कांइ ग्लानि उप जावी होय, खेद उपजाव्यो होय, एटले महारे जीवें जे कांइ तमारे शरीरें पीडा उपजावी होय, ते पीडारूप जे खेद, तेने (जे के०) जवझिः एटले तमोर्यें (खमणिज्जो के०) खमवा योग्य ठे. एटलुं कहीने पढी वली पण शिष्य, दिवससंबंधि हेम कुशलनुं स्वरूप गुरुने पूठे, ते आवी रीतेंः— (बहुसुजेण के०) बहुसुजेण एटले बहु सुजे करीने हेमकुशलें करीने अर्थात् घणा समाधिजावें करीने (जे के०) जवतां एटले तमारो (दिव सो के०) दिवस, निराबाधपणे (वझंतो के०) व्यतिक्रान्त थयो, एटले वीत्यो, तमे केहेवा ठो ? तो के (अप्पकिलंताणं के०) अल्प ठे क्लान्त एटले ग्लानिपणुं जेमने एवा, अर्थात् अल्पवेदनावाला एवा तमे ठो. अहीं रात्रिना अनुष्ठानने विषे राइउ ‘ वझंतो ’ अने पाक्षिकना दिवसने विषे ‘ पस्को वझंतो ’ तथा चौमासीना दिवसने विषे ‘ चउमासिउ वझंतो ’ तेमज संवत्सरीना दिवसने विषे ‘ संवत्सरो वझंतो ’ एवा पाठ कहेवा. ए त्रीजुं शिष्यनुं वचन थयुं. ए सांजलीने गुरु कहे के, तहत्ति एटले तथेति अर्थात् जेम तमें पूठयुं, तेमज अमारो दिवस समाधिमांहेज गयो ठे ॥ इति. जावः ॥ ए त्रीजुं गुरुनुं वचन जाणवुं. ए बार पदनुं त्रीजुं स्थानक थयुं ॥ ३ ॥

ए रीतें शरीरसंबंधि सुखशाता गुरुने पूठीने हवे वली शिष्य तपनिय मादिकसंयमसंबंधि वार्त्ता गुरुने पूठवाने अर्थे गुरुना पगने विषे पोतानुं जलाट फरसतो आवर्त्त करतो, आवी रीतें पाठ कहे, ते कहे ठे.

जत्ता, जे ॥ ४ ॥

अर्थः—हे करुणासमुड ! (जत्ता के०) तप, नियम, संयम, स्वाध्याय रूप यात्रा, ते (जे के०) जवतां एटले तमारे अव्याबाध पणें वर्त्ते ठे ? ए चोथुं शिष्यनुं वचन थयुं, ते सांजलीने गुरु कहे के, (तुप्पंपि वट्टए के०) तुज्यमपि वर्त्तते एटले जेम मुजने वर्त्ते ठे. तेम तने पण वर्त्ते ठे ? ए गुरुनुं पण चोथुं वचन जाणवुं. ए बे पदनुं चोथुं स्थानक थयुं ॥ ४ ॥

जवणियं, च, जे ॥ ५ ॥

अर्थः—(च के०) वली नियममां राखवा योग्य पदार्थ संबंधि वार्त्ता, शिष्य पूछे ठे (जवणिवं के०) यापनीयं एटले इंडिय अने नोइंडियोना उपशमादिक प्रकारें करी निराबाध शरीर, (ने के०) नवतां एटले तमारुं ठे ? अर्थात् इंडिय अने नोइंडियोयें पीडित नही एवुं तमारुं शरीर ठे ? ए पांचमुं शिष्यनुं वचन सांजलीने गुरु कहे, (एवं के०) एमज ठे, ए गुरुनुं पण पांचमुं वचन जाणवुं. ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक थयुं ॥ ५ ॥

खामेनि, खमासमणो, देवसियं, वइक्कम्मं ॥ ६ ॥

अर्थः—वली शिष्य, रजोहरण उपर हाथ तथा मस्तक मूकीने कहे के, (खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! (देवसियं के०) दिवस संबंधि (वइक्कम्मं के०) व्यतिक्रम एटले अवश्यकरणीय विराधनारूप महारो अपराध, ते प्रत्ये (खामेमि के०) हुं खामुं बुं. ए ठहुं शिष्यनुं वचन सां जलीने गुरु कहे के, (अहमविखामेमि के०) अहमपि क्षमयामि एटले में पण सारणावारणादिक करवाने विपे, जे प्रमाद कीधो होय, ते हुं पण तने खमावुं बुं. ए गुरुनुं पण ठहुं वचन थयुं, एटले ठ शिष्यनां वचन प्रश्नरूपें अने ठ गुरुनां वचन उत्तर रूपें कह्यां, ए चार पदनुं ठहुं स्थानक थयुं ॥ ६ ॥ ए ठए स्थानकना मलीने उगणत्रीश पद थयां ॥

पठी शिष्य, पणे जिनमुडा अने हाथे योगमुडा साचवतो उन्नो रही.

वली पाठली वातनेज विशेष पणे पूठतो नीचे प्रमाणे कहे.

आवसिआए, पडिक्कमामिं, खमासमणाणं, देवसिआए,
आसायणाए, तित्तीसन्नयराए, जंकिंचि, मिन्हाए, मण्डुक
डाए, वयडुकडाए, कायडुकडाए, कोहाए, माणाए, माया
ए, लोहाए, सब्बकालिआए, सब्बमिन्डोवयाराए, सब्बधम्मा
इक्कमणाए, आसायणाए, जो, मे, अइआरो, कउ, त
स्स, खमासमणो, पडिक्कमामि, निंदामि, गरिहामि अ
प्पाणं वोसिरामि ॥ ७ ॥ इति ॥ ७६ ॥ अहींआं बीजी
वारने वांदणे ' आवसिआए ' ए पद न केहेवुं ॥

અર્થ:-હવે શિષ્ય, રજોહરણે કરી પાઢલી નૂમિકા પૂંજી મિતઅવગ્રહથી બાહેર નીકલતો “આવસિયાએ પડિક્કમામિ” કહે તો થકો નિકલે એટલે (આવસિઆએ કે૦) અવશ્ય કર્તવ્ય જે ચરણસિત્તરી અને કરણસિત્તરી રૂપ ક્રિયા પહિલેહણ પ્રમુખ વ્યાપાર, તે સેવતાં, પાલતાં, જે અતિચાર લાગ્યો હોય, માતું આચહું હોય, તે થકી (પડિક્કમામિ કે૦) હું પ્રતિક્રમું હું, નિવર્તું હું. (સ્વમાસમણાણં કે૦) ક્કમાશ્રમણ સંબંધિની (દેવસિઆએ કે૦) દિવસને વિષે થઈ, એવી જે (આસાયણાએ કે૦) આશાતના સ્વંમના, તે આશાતનાયેં કરીને. તે કેવી આશાતનાયેં કરીને? તો કે (તિત્તીસન્નયરાએ કે૦) તેત્રીશ આશાતના માંહેલી અનેરી કોઈ એક પણ આશાતનાયેં કરીને, વલી કેવી આશાતનાયેં કરીને? તો કે (જંકિંચિમિહ્વાએ કે૦) જેકાંઈ કૂડું આલંબન લડને મિથ્યાજ્ઞાવ વરતાવ્યો હોય, તે કિંચિત્ મિથ્યાજ્ઞાવરૂપ આશાતનાયેં કરીને, વલી બીજી પણ કેહેવી આશાતનાયેં કરીને? એ રીતે આગલ પદેં પદેં કહેતાં જવું, (મણહુક્કડાએ કે૦) મનઃસંબંધિ જે હુષ્કત એટલે પાપ, તે રૂપ આશાતનાયેં કરીને, અર્થાત્ પ્રદેષમનેં કરી તથા (વચહુક્કડાએ કે૦) વચનસંબંધિ હુષ્કત તે અસન્ય પુરુષાદિક વચનેં કરી. જે હુષ્કત એટલે પાપ, તે રૂપ આશાતનાયેં કરી, (કાયહુક્કડાએ કે૦) કાયાસંબંધિ તે આસન, ગમન સ્થાનાદિક જે હુષ્કત એટલે પાપ તે, રૂપ આશાતનાયેં કરી, (કોહાએ કે૦) ક્રોધજ્ઞાવ તે વિનયચંચાદિક જે હુષ્કત એટલે પાપ તે રૂપ આશાતનાયેં કરી, (માણાએ કે૦) માનરૂપ આશાતનાયેં કરી, (માયાએ કે૦) માયજ્ઞ એટલે કપટ તે રૂપ આશાતનાયેં કરી, (લોહાએ કે૦) લોજરૂપ આશાતનાયેં કરી, (સવ્વકાલિયાએ કે૦) સર્વકાલ તે અતીત, અનાગત અને વર્તમાનકાલને વિષે ગુરુનાં અવિનયાદિક જે થયાં, તે રૂપ આશાતનાયેં કરી. અહિંઆં કોઈ પૂઠે, જે અનાગત કાલની શી આશાતના થઈ? તેને કહિયેં જે અનાગત કાલેં કદાપિ કોઈ સમયેં ગુરુને આમંત્રણેં કોઈ એક પ્રકારેં અનિષ્ટ અવિનયાદિક થઈ જાય, એવું ચિંતવ્યું હોય, તત્સંબંધિ અનાગત કાલની આશાતના જાણવી. (સવ્વમિહ્વોવયારાએ કે૦) સર્વ મિથ્યાઉપચારરૂપ એટલે સર્વ કૂડ, કપટ, ક્રિયારૂપ આશાતનાયેં કરીને, (સવ્વધમ્માક્કમણાએ કે૦) સર્વ ધર્મ તે આઠ પ્રવચનમાતા રૂપ અથવા સર્વ ધર્મની જે કરણી તેને અતિક્રમવા ઉદ્ધંચવારૂપ આશાતનાયેં કરીને

ए पूर्वोक्त प्रकारनी सर्व (आसायणाए के०) आशातनायें करी, (जो के०) जे, (मे के०) महारे जीवें, (अइआरो के०) अतिचार दोष, (कउ के०) कखो होय, सेव्यो होय, (तस्स के०) ते अतिचार प्रत्ये (खमा समणो के०) हे क्षमाश्रमण ! तुमारा समीपें (पडिक्कमामि के०) हुं प्रति क्रमुं बुं, मिहामिडुक्कड देवं बुं. फरी तेम हुं नहीं करुं, (निंदामि के०) दुष्ट कर्मकारी आत्माने हुं निंडुं बुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखे हुं गर्हुं बुं एटले विशेषें निंडुं बुं. (अप्पाणं के०) दुष्ट पापिष्ठ आत्मा प्रत्ये (वोसिरामि के०) हुं वोसिरावुं बुं, एटले ठोडावुं बुं. अर्थात् आशातना करवी, ते काल संबंधि पाप सहित आत्माने हुं त्यागुं बुं. ए प्रथम वांदणुं थयुं. तेमज बीजुं वांदणुं पण एवीज रीतें जाणवुं परंतु तेमां एटलुं विशेष जे, तिहां अवग्रहथी नीकलवुं नथी, माटे त्यां आवसियाए एवो पाठ न केहेवो, ॥ ७ ॥ ए वां दणांना सूत्रमध्यें पच्चीश आवश्यक, अष्टावन पद, तथा पच्चीश गुरु अने बरो ने एक लघु, सर्व मली बरो ने ठव्विश अहरो ठे. इति गुरुवंदनसूत्रार्थः ॥ ए रीतें सर्व बोल साचवतो जे गुरुने जावस हित वांदणां आपे, तेनां अनेक जवना संख्यां कर्म, ह्य थइ जाय. परंतु जाव विना अल्प फल होय. जेम श्रीरुष्ण, जावसहित साधुने वांदतां. ह्यां यिक सम्यक्त्व पाम्या, तथा सातमी नरक योग्य शिथिल आयुःकर्म उपा र्जन कखुं हतुं, ते संक्रमण करणें करी टालीने त्रीजी पृथिवी योग्य कीधुं, अने वीराशालवीने इव्यथी वांदणां देंतां मात्र पोताना स्वामीनी अनुव र्तना टाली, पण बीजुं कांइ फल थयुं नहीं ॥ इति सुगुरुवांदणा ॥ ७६ ॥

॥ अथ अतिचारनी आठ गाथा ॥

नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तह्य विरियंमि ॥

आयरणं आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउ ॥ १ ॥

अर्थः—(नाणंमि के०) ज्ञानने विषे, (दंसणंमि के०) दर्शनने विषे (अ के०) वली (चरणंमि के०) चारित्रने विषे, वली (तवंमि के०) तपने विषे, (तह्य के०) तथा (विरियंमि के०) वीर्यने विषे, (आयरणं के०) जे आचरण एटले व्यापार, तेने (आयारो के०) आचार कहियें. अथवा ए ज्ञानादिक पांचनुं जे आचरण एटले व्यापार, तेने आचार क

हियें, जेम ज्ञान आश्रयी ज्ञानाचार, ए रीतें सर्वने विषे केहेवुं. (इअ के०) ए प्रकारें (एसो के०) ए प्रत्यक्ष, (पंचहा के०) पंचधा एटले पांच प्रकारें आचार, ते (नणिउ के०) श्रीतीर्थकरें कह्यो ठे ॥ १ ॥

हवे त्यां प्रथम ज्ञानाचार कहे ठे.

काले विणए बहुमाणे, उवहाणे तह अनिएहवणे ॥

वंजण अठ तडुनए, अठविहो नाणमायारो ॥ २ ॥

अर्थः—प्रथम (काले के०) जे कालें, जे अवसरें, जे नणवानुं होय, ते कालें तेज अवसरें तेज नणवुं, तेने काल कहियें. बीजो (विणए के०) ज्ञानीनुं अन्युब्बान वंदनादिक उचित साचववुं तेने विनय कहियें, बीजो (बहुमाणे के०) ज्ञानी तथा ज्ञानने विषे अंतरंग प्रेम करवो, तेने बहुमान कहियें. चोथो (उवहाणे के०) नवकारादिक सूत्रोना तपोविशेष उपधान योग्यनुं वहेवुं, तेने उपधान कहियें. (तहय के०) तथा पांचमुं (अनिएहवणे के०) नणावनार जे विद्यागुरु, तेने उ लववो नहीं विसारवो नहीं, तेने अनिएहवण कहियें. ठछो (वंजण के०) सूत्र अक्षर, शुद्ध नणवो खोटुं न नणवुं, शुद्धोच्चार करवो, तेने वंजण कहियें. सातमो (अठ के०) अर्थ शुद्ध नणवो, आठमो (तडुनए के०) सूत्र अने अर्थ, ए बहु शुद्ध नणवां, ए (अठविहो के०) आठ प्रकारें (नाणमायारो के०) ज्ञानाचार जाणवो. ए आठ प्रकारें ज्ञानना आचार जेम कह्या ठे, तेमज करियें. तेने ज्ञानाचार कहियें, अने तेथी विपरीत करियें, तो अतिचार लागे ॥ २ ॥

हवे दर्शनाचार कहे ठे.

निस्संकिअ निक्कंखिअ, निव्वितिगिह्वा अमूढ दिठ्ठीअ ॥

उववूह थिरीकरणे, वड्डल प्पजावणे अठ ॥ ३ ॥

अर्थः—प्रथम श्रीवीतरागना वचनमां शंका न करवी. एकांतें सत्य मा नवुं ते (निस्संकिअ के०) निःशंकित पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, बीजो स्या द्वादरूप श्रीजिनमत विना बीजा अन्यमतनी आकांक्षा एटले वांछा न करवी, लगावेक तप क्षमादिक गुण देखी, परदर्शननो अनिलाष करवो नहीं,

તે (નિકંસિચ્ચ કે૦) નિઃકાંક્ષિત પુરુષનું લક્ષણ જાણવું, ત્રીજો ધર્મેના ફલમાં સંદેહ ન આણવો, એટલે શ્રીજિનધર્મેને વિષે ક્રિયા અનુષ્ઠાનાદિક ના ફલને વિષે સંદેહ કરવો નહીં, અથવા સાધુ, સાધવીનાં મલમલિન શરીર તથા વસ્ત્ર દેખી, ડુંગળા કરવી નહીં નિંદા કરવી નહીં, ગ્લાનિ કરવી નહીં, તે (નિવિતિગિહ્વા કે૦) નિર્વિજુગુપ્સ પુરુષનું લક્ષણ જાણવું. ચોથું અજ્ઞાની, મિથ્યાત્વીનાં ક્રિયા, કષ્ટ, કાંડ કરામત ચમત્કાર દેખીને તેની ઉપર વ્યામોહિત ન થાવું, તથા એ લોકોમાં પણ કાંઈક છે ? એવો પણ મનમાં વિચાર ન કરવો તથા શ્રી જિન શાસનને વિષે નવતત્ત્વ સમાચારી પ્રમુખમાં મુંઝાવું નહિં, તેમાં પ્રવીણ હોવું, તે (અમૂઢદિઘ્ઘીચ્ચ કે૦) અમૂઢદૃષ્ટિ પુરુષનું લક્ષણ જાણવું. પાંચમું સમ્યક્ત્વધારી ગુણવંતના અલ્પ ગુણની પણ શ્રદ્ધાપૂર્વક પ્રશંસા કરવી, મુલ્કે કરી પ્રકાશવી, તે (ઉવ્વૂહ કે૦) ઉપબૃંહક પુરુષનું લક્ષણ જાણવું. ષઠું શ્રીજિનધર્મેથી પડતા પ્રાણીને સહાય આપીને ધર્મેમાં સ્થિર કરવો અથવા જે જીવ, શ્રીજિનધર્મ નથી પામ્યા, તે જીવને હિતોપદેશાદિકનું સહાય આપીને શ્રીજિનધર્મેને વિષે સ્થાપવો, સ્થિર કરવો, તે (ધિરીકરણે કે૦) સ્થિરીકાર પુરુષનું લક્ષણ જાણવું, સાતમો સાધર્મિકની વિશેષ યત્નિ કરવી તથા સર્વ જીવને વિષે કરુણા, મૈત્રી જાવના કરવી, તે (વહ્ણલ કે૦) વાત્સલ્યપુરુષનું લક્ષણ જાણવું, આઠમો જે રીતે અન્ય દર્શની લોક પણ જૈનશાસનની અનુમોદના કરે, મિથ્યાત્વ મત મૂકીને જૈનમતને આદરે, તેમ કરવું, એટલે એવાં કાર્ય કરવાં કે જેથી જૈનશાસન દીપે, ઘણાં લોક બોધવ્રીજ પામે, તે (પ્પજાવણે કે૦) પ્રાજ્ઞાવિક પુરુષનું લક્ષણ જાણવું, એ (અઠ કે૦) આઠ લક્ષણ દર્શનાચારનાં જાણવાં. આદિં લક્ષણ શબ્દે આચાર ગ્રહણ કરવો. એવી રીતે પ્રવર્તવું, તેને દર્શનાચાર કહિયેં, એથી વિપરીત પ્રવર્તે, તો અતિચાર લાગે ॥ ૩ ॥

હવે ચારિત્રાચાર કહે છે.

પણિહાણ જોગજુત્તો, પંચાદિં સમિર્ષદિં તિદિં ગુત્તીદિં ॥

એસ ચરિત્તાયારો, અઘવિહો હોઈ નાયવો ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(પણિહાણજોગ કે૦) પ્રણિધાન એટલે સ્થિરયોગ, સંયમ વ્યાપાર, તેણે કરી એટલે એકાગ્ર સાવધાન પણે કરી મન, વચન તથા કાયના

યોગ સર્વ ચારિત્ર પાલવાને વિષે (જુતો કે) યુક્ત હોય એવો, (એસચરિત્તા ચારો કે) એ ચારિત્રાચાર, તે (પંચહિંસમિર્હિં કે) પાંચ સમિતિ તેણે કરી, તથા (તિહિંગુત્તીહિં કે) ત્રણ ગુપ્તિ તેણે કરી (અષ્ટવિદ્યો કે) અષ્ટવિધ એટલે આઠ પ્રકારે (હોઈ કે) હે, તે (નાયવો કે) જાણવો. તે અષ્ટ વિધજે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિનાં નામ આગલ નવકારના અર્થમાં શ્રી આચાર્યનાં વિશેષણમાં આવ્યાં હે માટે અહીં નથી લખ્યાં. એ આઠ બોલે પ્રવર્તવું, તેને ચારિત્રાચાર કહિયે, અને એ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ ન પાલે, તો ચારિત્રાચારના અતિચાર લાગે, તે માટે સાધુને નિરંતર અને શ્રાવકને સામાયિક પોસહ લીધે એ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ અવશ્ય પાલવી ॥ ૪ ॥

હવે તપાચાર કહે હે.

બારસવિહંમિવિ તવે, સપ્રિંતર બાહિરે કુસલદિઠે ॥

અગિલાઈ અણાજીવી, નાયવો સો તવાયારો ॥ ૫ ॥

અર્થ:- (સો કે) તે (તવાયારો કે) તપાચાર, તે (બારસ વિહંમિ વિ તવે કે) બાર પ્રકારના તપને વિષે અપિ એટલે નિશ્ચે (નાયવો કે) જાણવો. તે તપાચાર કેહેવો હે? તો કે (અગિલાઈ કે) ગ્લાનિ જાવ એટલે ડુગંઢા જાવ રહિત હે એટલે તપ કરતાં ડુગંઢા કરીને તેનો જંગ કરે નહીં, વલ્લી (અણાજીવી કે) અશનાદિક આજીવિકાયેં કરી રહિત હે, એટલે હું જો તપ કરું, તો તપસ્વી કેહેવાઉં? પેટ જરાઈ ચાલે? મને લોકો તપસ્વી જાણી ધન પ્રમુખવડે મહારી જક્તિ કરે? એવી બુદ્ધિથી તપ ન કરવું, વલ્લી તે દ્વાદશવિધ તપ કેહેવું હે? તો કે (સપ્રિંતરબાહિરે કે) ઠ જેદ અન્યંતર, અને ઠ જેદ બાહ્ય સહિત હે. વલ્લી કેહેવું હે? તો કે (કુસલ કે) તીર્થકરોયેં (દિઠે કે) ઉપદિષ્ટું હે, પ્રકાશું હે એવા તપમાં પ્રવર્તવું, તેને તપાચાર કહિયે, એથી વિપરીત પ્રવર્તે, તો અતિચાર લાગે ॥ ૫ ॥

હવે એ તપાચારમાં બાહ્ય તપના ઠ જેદ વિવરીને કહે હે.

અણસણ મૂળોયરિયા, વિત્તી સંસ્થેવણં રસચ્ચાઉ ॥

કાયકિલેસો સંલી, ણયાય બચો તવો હોઈ ॥ ૬ ॥

અર્થ:- પહેલું (અણસણ કે) અશનાદિક ચાર આહારનો ત્યાગ થોડા

काल लगे करवो अथवा जावजीव पर्यंत करवो, ते अनशन तप जाणवुं. बीजुं (ऊणोयरिया के०) ऊनोदरिका एटले वस्त्र, पात्र, उठां, करवां अथवा नूख करतां पांच सात कोलिया उठा जमवा तथा कषायनी न्यूनता करवी, तेने ऊनोदरिका तप कहियें. त्रीजुं (वित्तीसंखेवणं के०) इव्या दिक चार प्रकारना अनिग्रहें करीने जे वृत्ति एटले आजीविका तेनो संक्षेप करवो तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. जेम के साधु होय, ते इव्यादिक चारुथी संक्षेप करे, त्यां वोहोरवा जतां साधु घरनी संख्या करे, जेम के पांच, सात अथवा एटलेज घेरथी जो सूजतो आहार मले तो लेवो, न मले तो उपवास करवो अने श्रावकें तो सवारनुं पञ्चस्काण करतां दश, पंदर, किंवा जेटलां इव्य मोकलां राख्यां होय तेमांथी वली बे त्रण इव्य उठां करे एवा प्रकारना अनिग्रह करे, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. चोथुं (रसच्चाउ के०) विगयादिक रसनो त्याग करवो एटले ठ विगयमांथी एक बे विगयनो त्याग करवो, तथा लीलोतरी प्रमुखनो जे नियम लेवो, तेने रसत्याग तप कहियें. पांचमुं (कायकिलेसो के०) कायोत्सर्ग करवो, वीरासन, पद्मासन, तथा उत्कटासनादिक आसन करवां, जेम तेम कायाने पीडवी. टाढ तापनी आतापना लेवी, लोच कराववो, उघाडे पगें चालवुं, नूमि उपर शयन करवुं, इत्यादिक प्रकारें करीने शरीरने कष्ट देवुं, तेने कायक्लेश तप कहियें. ठहुं (संलीणयाय के०) विषय कषायने उदीरवा नही, जे उदय आव्या तेने निःफल करवा अशुन योगनुं निवारवुं, शुन योगमां प्रवर्तवुं; स्त्री, पशु, नपुंसकरहित स्थानक सेववुं, कुकडीनी पेरे हाथ, पग, प्रमुख अंगोपांग संवरी राखवा, तेने संलीनता तप कहियें. ए ठ प्रकारें (बधो तवो के०) बाह्यतप (होइ के०) ठे ॥ ६ ॥

हवे प्रथमकहेला अन्यंतर तपना ठ चेद विवरीने कहे ठे.

पायञ्चित्तं विणु, वेयावच्चं तदेव सञ्चाउ ॥

जाणं उरुसग्गो विअ, अप्रितरु तवो होई ॥७॥

अर्थः—प्रथम (पायञ्चित्तं के०) दोष लागे थके गुरु गीतार्थनी आगल सरल मन वडे पापरूप अपराध प्रकासे, पढी ते अपराधनो निवारण

करवाने अर्थें गुरु जे आलोचनादिक एटले प्रायश्चित्तादिक आपे, ते रूडी रीते करे, तेने प्रायश्चित्ततप कहियें.

बीजुं (विणउ के०) ज्ञानादिक सात प्रकारनो विनय करवो, ते विनयतप, अथवा वली आठ प्रकारें गुरुनो विनय करवो, ते कहे ठे, एक गुरुने देखी उजा थवुं, बीजुं गुरुने आवता देखी सामे जवुं, त्रीजुं गुरुने देखी हाथ जोडी मस्तकें चढाववा, चोथुं गुरुने बेसवाने आसन आपवुं, पांचमुं पोतें आसने बेसवानुं मूकी देवुं, ठहुं ज्यां सुधी गुरु उजा होय, त्यां सुधी उजा रहेवुं, सातमुं गुरुने वांदणां देवां, गुरुनी पर्युपासना एटले सेवा करवी, विसामण करवा, तथा आठमुं गुरु जाय, तेवारें तेनी पाठल वोलाववा जवुं, ए आठ प्रकारें पण विनयतप कहियें.

त्रीजुं (वेआवच्चं के०) वैयावृत्य तप करवुं, ते आहारादिक आणी आपवा, केड पगादिक चांपवा प्रमुख आचार्यादिक दश पुरुषोनी नक्ति करवी, एटले आचार्य, ग्लान, बाल, वृद्ध, तपस्वी, नवदीक्षित साधु, साधमी, कुल, ते जे एक आचार्यनां संतान तेने कुल कहियें, तथा गह्व, ते जे घणा आचार्यनां संतान एकठां थयेलां होय, तेने गह्व कहियें, तथा संघ, ते साधु, साधवी, आवक अने आविका तडूप ते संघ. ए दशनुं जे . वैयावृत्य करवुं, तेने वैयावच्च तप कहियें. (तहेव के०) तेमज वली.

चोथुं (सज्जाउ के०) वांचनादिक पांच प्रकारनो स्वाध्याय करवो, तेने स्वाध्यायतप कहियें. त्यां एक वांचना एटले जणवुं, बीजी पृष्ठना ते संशय टालवानें पूठवुं, त्रीजी परावर्तना एटले वीसरी गयेलुं संनारवुं. चोथी अनुप्रेक्षा एटले तत्त्वचिंतवना करवी, पांचमी धर्मकथा एटले तीर्थकरादिक गुणिजननी कथा करवी. ए पांच जेद, सज्जायतपना जाणवा.

पांचमुं (जाण के०) ध्यानतप ते आर्चन रौडध्याननुं निवारवुं अने धर्म तथा शुक्ल, ए बे शुच ध्याननुं ध्याववुं, एवा बे प्रकारें ध्यानतप जाणवुं.

ठहुं (उस्सग्गो के०) परवस्तुनो त्याग करवो, कर्पना द्वय निमित्तें कायोत्सर्ग करवो, तेने कायोत्सर्गतप कहियें. (अपि के०) निश्चें, ए ठ जेदें (अप्पितरउतवो के०) अन्यंतर तप (होइ के०) ठे ॥ ७ ॥

अणिगूहिअ बल विरिउ, पडिक्कमइ जो जहुत्तमाउत्तो ॥
जुंजइ अ जहा थामं, नायवो वीरिआयारो ॥७॥ इति ॥२७॥

अर्थ:- (अणिगूहिअ के०) अनिगूहित ठे, अणढांकेलुं ठे एटले प्र गट ठे, (बलविरिउ के०) बल वीर्य जेनुं, वली (जो के०) जे (जहुत्त के०) यथोक्त एटले जेम श्रोतीर्थिकर दे कहुं ठे, तेमज (पडिक्कमइ के०) पराक्रम करे ठे, एटले उद्यम करे ठे. अर्थात् शरीरनुं बल अने मननुं वीर्य, ए बेहुने अणगोपवतो थको मनमां उत्साह धरतो थको, वचने धर्मव्यापार करतो ठतो, खेदने अणपामतो थको, धर्मने विषे उद्यम करे ठे. वली जे (आउत्तो के०) उपयुक्त थको, एटले सावधान थको, (जहाथामं के०) पोताना बलने अनुसारें यथाशक्ति प्रमाणें (जुंजइ के०) जोडे, लागे, एटले प्रवर्त्ते, ते शानेविषे प्रवर्त्ते? तो के धर्मकार्यने विषे प्रवर्त्ते, ते (वीरिआयारो के०) वीर्याचार, (नायवो के०) जाणवो. एत्रण प्रकारें वीर्याचार कह्यो ॥ ७ ॥ इति ॥ २७ ॥ हवे आ नीचें लखेली गाथा मुनिराज, काउस्सग्गमां चिंतवे. ते लखियें ठेयें.

सयणासणन्नपाणे, चेश्य जइ सिख काय उच्चारे ॥ समिई जावण गुत्ती, वितहायरणे अईयारो ॥ १ ॥ अर्थ:- (सयण के०) सुवाना संथा रिआ प्रमुख, (आसण के०) बेसवाना आसन, बाजोठ प्रमुख, (अन्न पाणे के०) अशन, पान, खादिम, स्वादिम, (चेश्य के०) चैत्यवंदन, (जइ के०) यति, ते साधुनक्ति. अन्युडानादिक, (सिख के०) शय्या, वसति, उपाश्रय, (काय के०) लघुनीति, ते पीशाव, (उच्चारे के०) वडी नीति ते थंमिल परवववानो विधि, (समिई के०) ईर्यादिक पांच स मिति, (जावण के०) अनित्यादिक बार जावना तथा पंच महाव्रतनी पञ्चीश जावना, (गुत्ती के०) त्रण गुप्ति ए सर्व बोल, (वितह के०) वितथपणें एटले असत्यपणे विपरीत पणे (आयरणे के०) आचरवा थकी अंगीकार करवा थकी (अईयारो के०) अतिचार होय, एटले ज्ञानादिक आत्मगुण मलिन थाय ॥ इति गाथार्थः ॥ १ ॥ इति ॥ २७ ॥

॥ अथ देवसिञ्चं अलोचं लिख्यते ॥

इष्ठाकारेण संदिसह जगवन् देवसिञ्चं आलोचं ॥ इहं आ
लोएमि जो मे देवसिञ्चं अईयारो कउ काईउ वाईउ माण
सिउ उस्सुत्तो उम्मग्गो अकप्पो अकरणिज्जो डुक्काउ डुविचिं
तिउ अणायारो अणिञ्चिअवो असावगपाङ्गो नाणे दं
सणे चरित्ताचरित्ते सुए सामाए तिण्हं गुत्तीणं चण्हं
कसायाणं पंचण्हमणुवयाणं तिण्हं गुणवयाणं चण्हं सि
क्कावयाणं बारसविहस्स सावगधम्मस्स जं खंदिञ्चं जं
विराहिञ्चं तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति १७ ॥

अर्थः—(जगवन् के०) हे जगवन् ! (इष्ठाकारेण के०) पोतानी इष्टायें
करी पण कोइना बलात्कारें नही, (संदिसह के०) मुऊने आदेश आपो.
(देवसिञ्चं के०) दिवससंबंधि जे अतिचार उपन्या, ते प्रत्ये (आलोएमि
के०) आ एटले मर्यादायें करी अथवा समस्तपणे करी लोएमि एटले हुं
प्रकाशुं तुं. अहींआं रात्रि होय, तो राइसंबंधि अतिचार प्रकाशुं तुं. एम
केहेंवुं. ए रीतें शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे के आलोह, एटले आलोचो
प्रकाशो. पठी शिष्य कहे, (इहं के०) हुं पण इहुं तुं, तमारुं वचन
अंगीकार करुं तुं. (आलोएमि के०) हुं आलोचं तुं, एटले मर्यादायें करी,
संपूर्ण जावें करी हुं प्रकाशुं तुं. (जो के०) जे (मे के०) महारे जीवें,
(देवसिउ के०) दिवस संबंधिउ (अईयारो के०) अतिचार दोष (कउ
के०) कीधो होय, एटले लगाड्यो होय, ते अतिचार, अनेक प्रकारें ठे.
माटे तेना प्रकारो कहे ठे. (काईउ के०) कायासंबंधी (वाईउ के०)
वचन संबंधी (माणसिउ के०) मनःसंबंधी एटले काया, वचन अने मनः
संबंधिउ अतिचार ठे. तेमां प्रथम काया अने वचन संबंधि अतिचारनुं
स्वरूप कहे ठे. (उस्सुत्तो के०) उत्सूत्र एटले जिनागमथी विरुद्ध बोलवुं,
ते हेतुथी उत्पन्न थयुं तथा (उम्मग्गो के०) उन्मार्ग ते ह्वायोपशमिक
जावरूप मार्ग, ते प्रत्ये अतिक्रमी उलंघीने औदयिक जावें करी एटले
मिथ्यात्व कषायादिक जावें करी कीधो थाप्यो, जे उन्मार्ग, ते उन्मार्गना

યોગેં કરી નીપન્યો જે (અકલ્પો કે૦) અકલ્પઃ એટલે કલ્પ જે વિધિ તે ચરણકરણવ્યાપાર, તે થકી અ એટલે રહિત તે અકલ્પ કહિયેં, તે અકલ્પપણાના હેતુથકી ઉત્પન્ન થયો જે (અકરણિક્કો કે૦) અકરણીય એટલે જે કરવા યોગ્ય નહીં, એવા કાર્યને કરવે કરી, એમ અહીંઆં હેતુહેતુમજાવે, તે આવી રીતેં કે, જેમાટેં ઉત્સૂત્ર, તે માટેજ ઉન્માર્ગ; અને જેમાટે ઉન્માર્ગ, તેમાટેંજ અકલ્પ, જેમાટે અકલ્પ, તેમાટેજ અકરણીય કહિયેં. એટલે કાય અને વચનસંબંધિ અતિચારનું સ્વરૂપ કહ્યું. હવે મનઃસંબંધિ અતિચારનું સ્વરૂપ કહે છે. (હુક્કાઉ કે૦) હુધ્યાન તે ચિત્તને એકાગ્રપણે આર્ત, રૌંધ્યાનનું ધ્યાવું. તે જેમાટે હુધ્યાન, તેમાટેજ (હુવિચિંતિઉ કે૦) હુર્વિચિંતિત એટલે જે ચલ ચિત્તપણે કરી હુટ્ટ અશુભકાર્યનેજ મનમાં ચિંતવું, જેમાટે તે હુર્વિચિંતિત, તે માટેજ (અણાચારો કે૦) અનાચાર કહિયેં. એટલે જેથકી વ્રતાદિકનો સર્વથા જંગ થાય, જેમાટે તે અનાચાર, તેમાટેજ (અણિહિયવો કે૦) અનેષ્ટિતવ્યઃ એટલે જે ઇહવા વાંઠવા યોગ્ય નથી, જેમાટે તે અનેષ્ટિતવ્ય, તેમાટેજ (અસાવગપા ઝગ્ગો કે૦) નથી શ્રાવકને પ્રાયોગ્ય એટલે શ્રાવકને યોગ્ય નથી. ઇતિ મનઃસંબંધિ અતિચાર. હવે એ સર્વ અતિચાર, શાને વિષે લગાડ્યા હોય? તે કહે છે.

(નાણે કે૦) નિજપર સત્તારૂપ વસ્તુનું યથાર્થ જાણપણારૂપ જે જ્ઞાન. તેને વિષે, (દંસણે કે૦) દેવાદિક ત્રણ તત્ત્વનું સાચું શ્રદ્ધાનરૂપ જે દર્શન, તેને વિષે, (ચરિત્તાચરિત્તે કે૦) કાંઈએક વિરતિરૂપ, કાંઈએક અવિરતિરૂપ એવું જે દેશવિરતિરૂપ શ્રાવકનું ચારિત્ર. તેને વિષે, અથવા જ્ઞાનાદિક નિજગુણમાંહે દેશથકી જે સ્થિરતા, તે રૂપ જે ચારિત્રાચારિત્ર તેને વિષે. એહીજ વલી કહે છે. (સુએ કે૦) શ્રુત સિદ્ધાંતને વિષે અકાલેં સ્વાધ્યાય ઇત્યાદિક અતિચાર લગાડ્યો હોય, (સામાઈએ કે૦) સમ્યક્ત્વરૂપ સામાયિકને વિષે જિનવચનને વિષે શંકાદિક અતિચાર લગાડ્યો હોય. એ ચારિત્રાચારિત્રસંબંધિ અતિચાર, પ્રતિજેદેં કરી કહે છે. (તિન્હંગુત્તીણં કે૦) મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ, એ ત્રણ ગુપ્તિને અણપાલવે કરી, (ચઝન્હંકસાયાણં કે૦) ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ, એવા ચાર કષાયને કરવે કરી (પંચન્હમણુવથાણં કે૦) એક સ્થૂલપ્રાણાતિપાતવિરમણ, બીજું સ્થૂલમૃષાવાદવિરમણ, ત્રીજું સ્થૂલઅદત્તાદાનવિરમણ, ચોથું સ્થૂલમૈથુનવિરમણ, પાંચમું સ્થૂલપરિગ્રહવિરમણ, એ પાંચ અણુવ્રતમાંહેથી

अथ सातलाख तथा अडारपापस्थानक अर्थसहित. ११७

तथा (तिन्हंगुणवयाणं के०) एकदिशिपरिमाणव्रत, बीजुं उपनोगपरि
नोगपरिमाणव्रत, त्रीजुं अनर्थदंमविरमणव्रत, ए त्रण गुणव्रतमांहेथी तथा
(चउन्हंसिस्कावयाणं के०) एक सामायिकव्रत, बीजुं देशावकाशिक
व्रत, त्रीजुं पौषधोपवासव्रत, चोथुं अतिथिसंविजागव्रत, ए चार शिद्धाव्र
तमांहेथी, घणुं शुं कहियें ? परंतु (बारसविहस्स के०) ए पूर्वोक्त
द्वादशविध एटले बार प्रकारना व्रतरूप (सावगधम्मस्स के०) श्रावक
संबंधि जे धर्मे ते मांहेथी महारे जीवें (जंखंमियं के०) जे खंमयुं, एटले देश
थकी जंग कीधो, (जंविराहियं के०) जे विराध्युं एटले सर्वथकी जंग
कीधो, (तस्स के०) तेहनुं (डुक्कडं के०) डुक्कट एटले पाप, ते (मि
के०) महारे जे लाग्युं ते (मिद्धा के०) मिथ्या थाउं, एटले निष्फल
थाउं ॥ १ ॥ एमां लघु अद्धर एकशो उंगणचालीश अने गुरु अद्धर उंगण
त्रीश, सर्व मली एकशो ने अडशठ अद्धरो ठे ॥ इति ॥ २७ ॥

॥ अथ सात लाख ॥

सात लाख पृथिवीकाय, सात लाख अप्पकाय, सात लाख
तेउकाय, पात लाख वाउकाय, दश लाख प्रत्येक वनस्पति
काय, चउद लाख साधारण वनस्पतिकाय, बे लाख बेंडि
य, बे लाख तेंडिय, बे लाख चौरिंडिय, चार लाख देवता,
चार लाख नारकी, चार लाख तिर्यंच पंचेंडिय, चौद ला
ख मनुष्य, एवंकारें चोराशी लाख जीवायोनिमांहे मा
हारे जीवें जे कोइ जीव हण्यो होय, हणाव्यो होय, हणतां
प्रत्ये अनुमोद्यो होय, ते सर्वे मने, वचने, कायायें करी तस्स
मिञ्जामि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ २८ ॥ एनो अर्थ सुगम ठे ॥

॥ अथ अडार पापस्थानक ॥

पहेले प्राणातिपात, बीजे मृषावाद, त्रीजे अदत्तादान,
चोथे मैथुन, पांचमे परिग्रह, ठेठे क्रोध, सातमे मान,

आठमे माया, नवमे लोच, दशमे राग, इगिआरमे द्वेप,
 बारमे कलह, तेरमे अन्याख्यान चौदमे पैशुन्य, पन्नर
 मे रति अरति, शोलमे परपरिवाद, सत्तरमे माया मृषा
 वाद, अठारमे मिथ्यात्वशल्य, ए अठार पापस्थानकमां
 हिं माहारे जीवें जे कोइ सेव्युं होय, सेवराव्युं होय,
 सेवतां प्रत्ये अनुमोद्युं होय, ते सर्वे मने, वचने, काया
 यें करी तस्स मिळामि डुकडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३० ॥

अर्थः—परजीवना प्राणनो नाश चिंतववो ते प्रथम प्राणातिपात. जूतुं
 बोलवाना परिणाम, ते बीजो मृषावाद. पारकी वस्तु धणीना दीधा विना
 चोरी लेवानी रुचि, ते त्रीजुं अदत्तादान. विषयसुखनी वांठारूप परिणाम
 ते चोथुं मैथुन. नव प्रकारें बाह्य अने चौद प्रकारें अन्तर परिग्रहनी वांठा.
 ते पांचमो परिग्रह. कोइनी उपर आकरा तीव्र परिणामें क्रोध करवो, ते ठहो
 क्रोध. आठ प्रकारें मद करवो, ते सातमुं मान. कपटसहित लोकने देखाडवा
 रूप धर्मकरणी करवी, ते आठमी माया. धन, शरीर, कुटुंब, परिवाररूप सं
 पदाने एकठी करवानी तथा राखवानी घणी वांठा, ते नवमो लोच. पौल
 लिक परवस्तु उपर राग धरवो, ते दशमो राग. प्रोताने अणगमती वस्तु
 उपर अरुचिनाव, ते अगीआरमो द्वेप. कोइ पण कारणें क्लेश करवानी
 रुचि, ते बारमो कलह. परजीवने अण दीतुं अण सांजव्युं आल देवुं, ते
 तेरमुं अन्याख्यान. पारकी चाडी करवी, ते चौदमुं पैशुन्य. सुख दुःख आ
 वे हर्ष शोक धरवो, ते पंदरमुं रति अरतिनामा पापस्थानक कहियें. गु
 णी किंवा निर्गुणी जीवनी निंदा करवी, ते शोलमो परपरिवाद कहियें. अं
 तरमां बीजीवात होय अने बाहेर सुख थकी मीतुं बोलवुं, इत्यादिक अ
 नेक प्रकारें हल करीने लोकोने उगवाना परिणाम, ते सत्तरमो माया मृ
 षावाद. पांच प्रकारें मिथ्यात्व सेववा रूप परिणाम, ते अठारमुं मिथ्यात्व
 शल्य नामा पापस्थानक जाणवुं. ए अठार प्रकारें जे जीवने चित्तमां पाप
 रूपनाव उत्पन्न थाय, तेने नावपाप कहियें अने ते नावनी चिकाशें करी

જે જીવને સત્તાયેં કર્મનાં દલીયાં લાગે, તેને ઇવ્યપાપ કહિયેં, તે ઇવ્યપાપનાં દલીયાં સત્તાયેં બંધાણાં, તે આગલ જાવપણે તિર્યંચ તથા નારકીના જવ પામીને વ્યાશી પ્રકારે જોગવાય ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૦ ॥

॥ અથ દેવસિચ્છપડિક્કમણે ઠાઠં ॥

સવસ્સવિ, દેવસિચ્છ, હિચ્છિતિચ્છ, હપ્પાસિચ્છ, હિચ્છિ
ઠિચ્છ, તસ્સ મિહામિ હકકંડં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—આ સૂત્રનો અર્થ, આગલ સવસવિનામા સાહત્રીશમું સૂત્ર આવશે, તેના અંતર્ગત આવી જાશે, માટે અહીં નથી લખ્યો ॥ ૧ ॥ ૩૧ ॥

॥ અથ શ્રાવકપડિક્કમણસૂત્ર અથવા વંદિતાસૂત્ર ॥

વંદિતુ સવ સિદ્ધે, ધમ્માયરિયે અ સવસાહૂ અ ॥ ૬
હામિ પડિક્કમિઠં, સાવગધમ્માહિચ્છારસ્સ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(સવ કે ૦) સર્વ સર્વજ્ઞ એટલે સર્વ વસ્તુને જાણે, સર્વને હિત વાંઠક એવા તીર્થંકર તેમને, તથા (સિદ્ધે કે ૦) સિદ્ધ જે અષ્ટ કર્મનાદ્ય થકી પૂર્ણ થયાં છે અર્થ પ્રયોજન જેમનાં તેમને, તથા (ધમ્માયરિયે કે ૦) ધર્માચાર્ય જે શ્રુતચારિત્રરૂપ ધર્મ, તેના આચારને વિષે શ્રેષ્ઠ તથા ધર્મના દાતા, તેમને, તથા (અ કે ૦) અ ચ શબ્દ થકી ઉપાધ્યાય જે સિદ્ધાંતના જણાવનાર તે પણ લેવા, તેમને, તથા (સવસાહૂ કે ૦) સર્વ સાધુ તે સ્થ વિરકલ્પિકાદિક જિનકલ્પી પ્રમુખ અનેક પ્રકારના સાધુ મોક્ષના સાધનાર તેમને, (અ કે ૦) અકાર તે સમુચ્ચયાર્થવાચક છે. એટલે એ પાંચ પદ જે છે, તેમને (વંદિતુ કે ૦) વાંદીને નમસ્કાર કરીને એટલે એ પાંચેને સર્વ વિઘ્નોપશાંતિને માટે વંદન કરીને, (સાવગધમ્માહિચ્છારસ્સ કે ૦) શ્રાવક ધર્મને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે થકી એટલે એકશો ને ચોવિશ અતિચાર થકી (પડિક્કમિઠં કે ૦) પ્રતિક્રમવાને નિવર્તવાને (હિચ્છિ કે ૦) હું હું હું, વાંહું હું. અહિં અતિચાર શબ્દનો અર્થ આવીરીતે છે કે જે આત્માના ગુણને મલિન કરે, તેને અતિચાર કહિયેં ॥ ૧ ॥
હવે સામાન્યપ્રકારે સઘલા વ્રતના અતિચાર. પડિક્કમવાને અર્થે કહે છે.

જો મે વયાહિચ્છારો, નાણે તહ દંસણે ચરિત્તે અ ॥

સુહુમો અ વાયરો વા, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૨॥

અર્થ:—(વચાશ્યારો કે૦) બાર વ્રતના અતિચાર પંચોતેર છે, કેમ કે અગોચાર વ્રતના તો પ્રત્યેકે પાંચ પાંચ અતિચાર છે અને એક સાતમા વ્રતમધ્યે કર્માદાનના પંદર અતિચાર અંતરજૂત આવે છે, અને પાંચ મૂલ સાતમા વ્રતના અતિચાર મેલવતાં વીશ થાય. એ રીતે સર્વ મલી પશ્ચોતેર અતિચાર થાય, (તહ કે૦) તથા (નાણે કે૦) જ્ઞાનના આઠ અતિચાર, તે ‘કાલે વિણે’ ઇત્યાદિક આઠ પ્રકારે જ્ઞાનાચાર, તેને વિપરીત પણે આચરવા થકી હોય, (દંસણે કે૦) દર્શન સમ્યક્ત્વના તેર અતિચાર છે. તેમાં શંકાદિક પાંચને સેવવા થકી પાંચ અતિચાર તથા ‘નિસ્સંક્રિય નિકંસ્ક્રિય’ ઇત્યાદિક આઠ પ્રકારે દર્શનાચારને અણસેવવા થકી આઠ અતિચાર, સર્વ મલી તેર અતિચાર થાય તથા (ચરિત્તે કે૦) ચારિત્રાચારના આઠ અતિચાર, તે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુણિને અણપાલવાથકી અથવા વિપરીત પણે પાલવાથકી થાય, (અ કે૦) ચ શબ્દ થકી તપાચારના બાર અતિચાર, તે ‘અનશન કુળોદરી’ ઇત્યાદિક બાર પ્રકારનો તપાચાર તેને વિપરીત પણે આચરવા થકી હોય, વીર્યાચારના ત્રણ અતિચાર, તે ત્રી સામર્થ્યે મન, વચન અને કાયાયે કરી ધર્મને વિષે ઉદ્યમ અણકરવાથકી હોય, અને સંલેષણા મરણાંત આરાધનાના ઇહ લોક પરલોકની વાંઠા ઇત્યાદિક પાંચ અતિચાર છે. એ સર્વ મલી એકશો ચોવીશ અતિચારમધ્યેથી (સુદુમો કે૦) સૂક્ષ્મ તે જે જાણવામાં નહીં આવે, તે જાણવો. (અ કે૦) વલી (વા કે૦) અથવા (વાયરો કે૦) બાદર જે પ્રગટ જાણવામાં આવે, તે જાણવો. એ સૂક્ષ્મ અથવા બાદર અતિચાર માંહેલો (જો કે૦) જે અતિચાર, (મે કે૦) માહારે હુડ હોય, (તં કે૦) તે અતિચાર પ્રત્યે (નિંદે કે૦) આત્મસાક્ષે હું નિંડું બું. હવે વલી નહીં કરું. (ચ કે૦) વલી (તં કે૦) તે અતિચાર પ્રત્યે (ગરિહામિ કે૦) ગુરુ સમક્ષ હું ગર્હું બું એટલે નિંડું બું ॥ ૧ ॥

હવે જે જે વ્રત છે, તે તે વ્રતના અતિચાર પણ પ્રાયે પરિગ્રહથકી પણે છે, તેમાટે પ્રથમ સામાન્યપણે પરિગ્રહ આશ્રયીને પડિક્રમવાને કહે છે.

હવિહે પરિગ્ગહંમિ સાવજે બહુવિહે અ આરંભે ॥

કારાવણે અ કરણે, પડિક્રમે દેસિઅં સર્વં ॥ ૩ ॥

अर्थः—(डुविहे के०) बे प्रकारना (परिग्हंमि के०) परिग्रह ठे, तिहां एक द्विपद चतुष्पदरूप सचित्तपरिग्रह, अने बीजो इव्य तथा आचूषणा दिक ते अचित्तपरिग्रह जाणवो. तथा एक बाह्यपरिग्रह ते धनधान्या दिक नवविध जाणवो अने बीजो अन्यंतरपरिग्रह ते कषाय, नोकषाय, मिथ्यात्वरूप चौद प्रकारनो परिग्रह ठे. तेनी उत्पत्तिनुं कारण, (सावळे के०) पापसहित एवा (अ के०) वली (बहुविहे के०) बहुविध रुषि प्रमुख अनेक प्रकारना जे (आरंजे के०,) आरंज, तेने (करणे के०) पोतें करावथकी (कारावणे के०) अनेरा पासें कराववाथकी (अ के०) बी जा आरंज करनाराने अनुमोदवा थकी जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (देसियंसवंध के०) ते सर्व दिवससंबंधि अतिचार प्रत्ये (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं बुं, एटले ते अतिचारथकी हुं निवर्त्तुं बुं ॥ ३ ॥

हवे प्रथम ज्ञानाचारना अतिचार आलोवे ठे.

जं बद्धमिंदिएहिं, चउहिं कसाएहिं अप्ससठेहिं ॥

रागेण व दोसेण व, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ४ ॥

अर्थः—(इंदिएहिं के०) स्पर्शनादिक पांच इन्द्रिय मोकलां राख्यां तेणें करीने तथा (चउहिंकसाएहिं के०) क्रोधादिक चार कषायें करी, (अप्ससठेहिं के०) अप्रशस्त एटले माठो मिथ्यात्वादिक औदयिक जाव तेना उदयें करी, (रागेण के०) रागें करी, (व के०) अथवा (दोसेण व के०) द्वेषें करी, अहिं व पादपूरणार्थ ठे. (जं के०) जे ज्ञानातिचार रूप अशुच कर्मने (बद्धं के०) बांध्युं होय उपार्ज्युं होय, (तं के०) ते ज्ञानातिचाररूप अशुच कर्म प्रत्ये (निंदे के०) आत्मानी साखें हुं निंडुं बुं, (च के०) वली (तं के०) ते प्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं बुं, निंडुं बुं ॥ ४ ॥

हवे सम्यक् दर्शनना तथा चक्षुर्दर्शनना अतिचार आलोवे ठे.

आगमणे निग्गमणे, ठाणे चंकमणे अणानोगे ॥

अजिउगे अ निउगे, पडिक्कमे देसियं सवंध ॥ ५ ॥

अर्थः—(अणानोगे के०) अनुपयोग थकी (अजिउगे के०) राजानां

આદેશ તથા ઘણા લોકના આગ્રહથી. ઇત્યાદિક અનિયોગ આગાર થકી (અ કે०) વલી (નિર્ગમે કે०) પરાધીન આજીવિકા ચલાવતા જેનું દાસપણું કરીયે, તેની આજ્ઞાથી તથા, મંત્રી, શ્રેષ્ઠી, તેની આજ્ઞા થી, મિથ્યાદૃષ્ટિ સંબંધિ રથ, યાત્રા પ્રમુખ જોવાને અર્થે, કૌતુક જોવાને અર્થે એટલે મિથ્યાત્વીનાં દેવ, દેહેરાં પ્રમુખને વિષે ઉત્સવાદિક જોવાને (આ ગમણેનિગમણે કે०) આગમન, નિર્ગમન કરવું એટલે જાવું તથા આવવું તથા (ગણે કે०) મિથ્યાત્વીને સ્થાનકેં ઝનું રહેતાં, (ચંકમણે કે०) તિ હાંજ અરહાં પરહાં ફરતાં, જે અતિચારરૂપ પાપ બાંધ્યું, તે (પડિક્કમેદેસિયં સંવં કે०) તે સર્વ દિવસ સંબંધિઆ અતિચાર લાગ્યા હોય, તેથી પડિક્કમું બું નિવર્તું બું. અહીંઆં પ્રાકૃત શૈલીના વશથી વકારનો લોપ થાય છે, તેમા ટે ‘દેસિયં સંવં’ પાઠ કહ્યો છે, પરંતુ ‘દેવસિયં સંવં’ પાઠ કહ્યો નથી. વલી આ ઠેકાણે પ્રજાતેં ‘રાશ્યં’ એવો પાઠ કહિયેં, અને પસ્કિયં ‘પસ્કિયં’ એવો પાઠ કહિયેં, તથા ચઝમાસિયં ‘ચઝમાસિયં’ એવો પાઠ કહિયેં, તથા સંવ હરિયેં ‘સંવહરિયં’ એવો પાઠ કહિયેં ॥ ૫ ॥

હવે સમ્યક્ત્વના અતિચાર આલોચે છે.

સંકા કંચ વિગિહ્વા, પસંસ તહ સંથવો કુલિંગીસુ॥

સમ્મતરુસ ઇચ્ચારે, પડિક્કમે દેસિયં સંવં ॥ ૬ ॥

અર્થ:-પ્રથમ જીવાદિક નવ તત્ત્વનેવિષે જીવ છે, કિંવા નથી? તથા જિનજાણિત વચનનેવિષે એ સાચું હશે, કે કેમ હશે? એવો સંદેહ કરવો તેને (સંકા કે०) શંકા જાણવી, બીજું અલ્પ સ્વલ્પ ક્ષમાદિક, અહિંસાદિક ગુણ, પરદર્શનીમાં દેખીને તે ઉપર અનિલાષ ઉપજે, તે (કંચ કે०) કાંઠા કહિયેં, ત્રીજું દાનાદિક ધર્મ કષ્ટાનું ફલ હશે, કે નહીં હોય? રસ્થે ફોક ટ પ્રયાસ કરવો પડતો હોય? એવો સંદેહ ધરવો, અથવા સાધુ, સાધવીનાં શરીર, વસ્ત્ર મલિન દેખી હાંડા કરે. તે (વિગિહ્વા કે०) વિદ્વજ્ઞગુપ્તા કહિયેં. ચોથો (કુલિંગીસુ કે०) કુલિંગીમિથ્યાત્વીને વિષે (પસંસ કે०) પ્રશંસા કરે, તે પ્રશંસા કહિયેં. (તહ કે०) તથા પાંચમો કુલિંગી મિથ્યાત્વી ને વિષે સંસ્તવ, પરિચય કરે, તે (સંથવો કે०) સંસ્તવ કહિયેં.

ए दर्शनमोहनीय कर्मना ह्यायोपशमादिक पणा थकी उत्पन्न थयो जे जिनप्रणीत तत्त्वश्रद्धानरूप आत्मानो गुणपरिणाम, तेने (सम्मत्तस्स के०) सम्यक्त्व कहियें, तेना ए पांच (इआरे के०) अतिचार जा एवा. ते आश्रयीने जे (देसियं के०) दिवससंबंधि पाप बांध्युं ते, (सर्व के०) सर्व (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं तुं ॥ ६ ॥

हुवे चारित्राचारना अतिचार आलोवे ठे.

ठक्कायसमारंजे, पयणे अ पयावणे अ जे दोसा ॥

अत्तछा य परछा, उन्नयछा चेव तं निंदे ॥ ७ ॥

अर्थः--चारित्रना अतिचार प्रतिक्रमवानी आदिमां ठक्काय समारंज आश्रयी दोषने निंदियें ठेयें. (अत्तछा के०) आत्माने अर्थे एटले पोताना जोगने अर्थे अथवा आत्मार्थ एटले मुज्जने आम कखायी पुण्य थरो? ए वी जोली बुद्धियें साधुने आपवाने अर्थे, (य के०) वली (परछा के०) प्राहूणादिक परने अर्थे अने (उन्नयछा के०) निज पर ए बेहुने अर्थे अशनादिक आहारने (पयणे के०) पचवते एटले पोतें रांधते (अ के०) वली (पयावणे के०) पचावते एटले बीजा पासें रंधावते (अ के०) अ शब्द थकी बीजा रांधता होय तेनें अनुमोदन देते, एम (ठक्काय के०) पृथिवी, पाणी, अग्नि, वायु, वनस्पति अने त्रस, ए ठक्कायजीवोना (समारंज के०) समारंज, परिताप, उपड्व हुवे ठते अथवा ठक्कायनें विषे अयत्तायें प्रवर्त वा थकी, (जे के०) जे कर्मबंधरूप (दोसा के०) दोष लाग्या होय, (चेव के०) एव शब्दें निश्चें च शब्दे पर उपर द्वेष करवा थकी जे अतिचार दोष लाग्यो होय, (तं के०) ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंदुं तुं ॥ ७ ॥

त्यां सामान्यप्रकारें चारित्रातिचार प्रतिक्रमवानें अर्थे बार व्रतना अतिचार कहे ठे.

पंचन्हमणुवयाणं, गुणवयाणं च तिन्हमइयारे ॥

सिस्काणं च चउन्हं, पडिक्कमे देसियं सर्वं ॥ ८ ॥

अर्थः--(पंचन्हमणुवयाणं के०) स्थूल प्राणातिपातादिक एवा पांच अणुव्रत, तेनें विषे, (च के०) वली (तिन्हं के०) दिशि परिमाण आदिक त्रण

(गुणव्याणं के०) गुणव्रत, तेने विषे तथा (चउन्हंसिस्काणं के०) सामायिक आर्दे देइने चार शिद्दाव्रत, तेने विषे, (च के०) वली तप, संलेषणादिकने विषे जे (अइयारे के०) अतिचार लाग्यो होय, ते अतिचार आश्रयी, (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं हुं, निंडुं हुं. (देसियंसवं के०) दिवस संबंधि सर्व अतिचार प्रत्ये. अहीं पांच अणुव्रत ते पांच मूलगुण कहियें अने ते पांचने विशेष गुण करनारा दिशिप्रमाण प्रमुख त्रण गुणव्रत जाणवां; वली चार शिद्दाव्रत, ते थोडा कालना मानवालां जाणवां. ते जेम शिष्यने विद्या जणावीने अच्यस कराववा योग्य ठे, तेम ए सामायिकादिक चार शिद्दा व्रतने विषे पण सदा उद्यम कराववा योग्य ठे ॥ ८ ॥

हवे प्रथम स्थूलप्राणातिपातविरमणनामा अणुव्रत कहे ठे.

पढमे अणुव्यंमि, स्थूलग पाणाइवाय विरईउ ॥

आयरिअमप्पसठे, इठ पमायप्पसंगेणं ॥ ९ ॥

अर्थः—(पमाय के०) पांच प्रकारना प्रमाद तेने विषे, (प्पसंगेणं के०) अत्यंत पणे प्रसंग एटले प्रवर्त्तवुं, तेने प्रमादप्रसंग कहियें. तेणें करी ने तथा आकुट्यादिकें करीने (अप्पसठे के०) अप्रशस्त अशुन माठा ए वा अज्ञानमिथ्यात्व कपायादिक औदयिक जाव हुए ठते, (स्थूलग के०) स्थूल बादर मोटको जे जावुं, आववुं, फरवुं, इत्यादिक लक्षणें करी प्रगट जणाय ठे, तथा संकल्प निरपराधि निरपेक्ष, बेंडिय, तेंडिय, चउरिंडिय, पं चेंडिय, त्रस जीव ते संबंधि (पाण के०) आयु, इंडिय, प्राण, तेनां (अइ वाय के०) अतिपात एटले विनाश तेनी (विरईउ के०) विरति निवृत्ति, तेथकी (आयरिअ के०) जे अतिक्रमवुं उल्लंघवुं ते (इठ के०) अहींआं (पढमेअणुव्यंमि के०) प्रथम अणुव्रतने विषे अतिचार जाणवां. अथवा स्थूलप्राणातिपातनिवृत्ति प्रत्ये आश्रयीने जे जे दोष (आयरियं के०) आचखो सेव्यो होय, ते आगली गाथामां पडिक्कमिश ॥ ९ ॥

हवे प्रथम व्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

वह बंध ठवि ठेए, अइजारे नत्तपाणवुठेए ॥

पढम वयस्स इअारे, पडिक्कमे देसियं सवं ॥ १० ॥

अर्थः—कषायना वश थकी द्विपदादिक जीवने लाकडी प्रमुखें निर्दयता यें करी, एक (वह के०) वधवुं, हणवुं, ताडवुं, प्रहार देवो, घायल करवो बीजो (बंध के०) दोरडादिकें करी बांधवुं, त्रीजो (ठवि के०) बलद समा रवा, शरीरना कान अने नासिकादिक अवयवोने (हेए के०) ठेदवा, चोथो थो डा नार उपाडवानी शक्तिवाला एवा पोठीआ गाडला वृषजादिकोनी उपर लोचना वशथकी (अश्नारे के०) अतिनारगुं आरोपण करवुं. एटले तेनी उपर घणो नार नाखवो, पांचमो (नत्तपाणवुहेए के०) जात पाणीनो व्युत्तेद करवो, अंतराय करवो, ए (पढमवयस्सश्नारे के०) प्रथम व्रतना पांच अतिचार, ते आश्रयीने जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (स वंदेसियं के०) ते सर्व दिवस संबंधि अतिचार प्रत्यें, (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं बुं, निंडुं बुं. आ ठेकाणें कोइ शंका करे के, प्राणातिपातविरम एव्रतवालाने वधादिकनो अतिचार लागे नहीं, कारण के प्राणातिपात श व्दे करी वधादिक ग्रहण थाय नहीं, तेथी वधादिक करे तो पण तेने प्राणा तिपातविरमएव्रतनो अतिचार लागे नहीं? त्यां कहे ठे के, मुख्यतायें क रीने तो प्राणातिपातनुंज पञ्चस्काण कखुं ठे, परंतु वधादिकनुं प्रत्याख्यान कखुं नथी, तो पण परमार्थे ते वधादिकनुंज प्रत्याख्यान जाणवुं, का रण के ते वधादिकने प्राणातिपातनुं हेतुत्व ठे, ते हेतु माटे ते वधादिक करवा थकी प्राणातिपातव्रतजंग थाय, तेथी ते प्राणातिपातविरमएव्रत वालाने वधादिकनुं पञ्चस्काण योग्य ठे ॥ १० ॥

हवे बीजुं अणुव्रत कहे ठे.

बीए अणुव्रयंमि, परियूलग अलिअवयणविरईउ ॥

आयरिअमप्रसहे, इह पमायप्पसंगेणं ॥ ११ ॥

अर्थः—एक कन्यालिक ते कन्याआश्रयी जूतुं बोलवुं, सुलहणीने अप लहणी कहेवुं अने अपलहणीने सुलहणी कहेवुं, एमां द्विपद संबंधि जे जूतुं बोलवुं, ते सर्व जाणी लेवुं. बीजुं गोवालिक ते गौआश्रयी जूठ बो लवुं, एटले थोडा दूधवालाने घणा दूधवाली कहेवी अने घणा दूधवालीने थोडा दूधवाली कहेवी. एमां कोष्पण चतुष्पदसंबंधि जे जूतुं बोलवुं ते सर्व लेवुं. त्रीजुं जूम्यालिक ते जूमिआश्रयी जूठ ते पारकी जूमिने पोतानी

જૂમિ કહેવી તથા ડવ્યાદિક સંબંધિ જે જૂતું બોલવું તે સર્વે એમાં આવે છે, ચોથો ન્યાસાપહાર તે પારકી થાપણ વસ્તુ રાખીને જૂતું બોલવું જે મેં તો નથી રાખી. પાંચમું મત્સરને લીધે અથવા લાંચ લેશને મોટકી કૂડી સાક્ષી જરવી તથા કૂડા કરદાનું કાઢવું, વિશ્વાસઘાત કરવો, એ સર્વે એમાં આવ્યું. ઇત્યાદિક જેમાં રાજા દંડે, લોક ચંડે, એવો (પરિચૂલગ કે૦) અતિશયે કરી મોટકો (અલિયવચણ કે૦) અલિક વચન મૃષાવાદ તેની (વિરઈ કે૦) વિરતિ તે થકી (આયરિયં કે૦) જે અતિક્રમવું, ઊલંઘવું તે (બીએઅણુવ યંમિ કે૦) બીજા અણુવ્રતને વિષે અતિચાર થાય; તે અતિચાર, શું હોવાથી થાય? તો કે (ઇત્ત કે૦) એહીજ વ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણ કે૦) પ્રમાદ ને પ્રસંગે કરી (અપ્પસત્તે કે૦) અપ્રશસ્ત અશુભ જાવ દુએ થતે થાય, અથવા મોટકા મૃષાવાદની વિરતિ પ્રત્યે આશ્રયોને (આયરિયં કે૦) જે દોષ આચર્યો હોય, એટલે આ વ્રતમધ્યે જે દોષ લગાડ્યો હોય, તે આગલી ગાથાયે પડિક્કમીશ.

અહીં કોઈ કહેશે કે અદત્તાદાનવિરમણવ્રતમાં ન્યાસાપહારની વાત આ વશે, તેવારે અહીં લખવાથી પુનરુક્તિ થાય છે. ત્યાં કહે છે કે, પ્રધાનત્વે કરી તો ન્યાસાપહાર તે વચનનું સ્વોદું બોલવા પણુંજ છે, તેથી એ મૃષાવાદ પણુંજ થાય છે તેમાટે અહીં મૃષાવાદ આશ્રયી લખ્યું છે.

તથા વલી ન્યાસાપહાર અને જૂઠી સાક્ષીપણું, એ પૂર્વોક્ત દ્વિપદાદિક અલીકના અંતરજાવમાં આવી જાય છે, તો પણ લોકને વિષે એ બેદુનું અત્યંત ગ્રહણ કરેલા પણું છે, માટે અહીં એ બેનું જૂઠું ગ્રહણ કહ્યું છે ॥ ૧૧ ॥

સહસ્સા રહસ્સ દારે, મીસુવએસે અ કૂડલેહે અ ॥

બીઅ વયસ્સ ઇઆરે, પંડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:- (સહસ્સા કે૦) સહસાત્કારે અણવિચારું કોશને માથે જૂતું આ લેવું એટલે કોશના ઉપર આ ચોર છે, ઇત્યાદિક કહીને કલંક ચઢાવવું, તે પ્રથમ સહસાન્યાસ્યાન અતિચાર તથા કોશને એકાંતે ઠાની વાત કરતાં દેખીને કહે કે, તમે અમુક અમુક રાજવિરુદ્ધ વિચાર કરો છો? બોલો છો? તે બીજો (રહસ્સ કે૦) રહસ્યાન્યાસ્યાન અતિચાર જાણવો. તથા પોતાની સ્ત્રીયે આપણા ઉપર વિશ્વાસ આણીને કાંઈ ઠાની વાત આપણને કહી હોય, તે વાત બીજા આગલ પ્રગટ કરે, એટલે તે સાચું વચન

હોય તોપણ પરને પીડાકારી થવાથી જૂતું જાણવું, તે ત્રીજો (દારે કે૦) સ્વદારમંત્રજેદ અતિચાર જાણવો, તથા અણ જાણ્યાં ઔષધ મંત્રાદિક બતાવે અથવા કોઈને કષ્ટમાં પાડવાને અર્થે કૂડી બુદ્ધિ આપે, તે ચોથો (મો સુવણ્ણે કે૦) મૃષા ઉપદેશ અતિચાર કહીયે, તથા (અ કે૦) વલી કૂડા કાગલ લખવા, ચોટાં ચત કરવાં તથા ચરા અક્ષર નાંજી ચોટા અક્ષર લખવા, બીજાની મોહોર મુઢા નાંજવી, ઇત્યાદિક મધીજેદ સર્વ એમાં આવે છે, તે પાંચમો (કૂડલેહે કે૦) કૂટ લેખ અતિચાર કહીયે. (અ કે૦) અકાર પાદપૂરણાર્થ છે. એ પાંચ, (વીઅવયસ્સચારે કે૦) વીજા વ્રતના અતિચાર, તે આશ્રયી જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે (સવંદેસિયં કે૦) સર્વ દિવસ સંબંધિ અતિચાર પ્રત્યે (પડિક્કમે કે૦) હું પડિક્કમું બું, નિંડું બું. ॥ ૧૨ ॥

હવે ત્રીજું અણુવ્રત કહે છે.

તણ અણુવયંમિ, ચૂલગપરદવહરણવિરઈત ॥

આયરિઅમપ્પસહે, ઇત્થ પમાયપ્પસંગેણં ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-જે થકી રાજાનો દંડ પામીયે, એવું ચાતર ચંણી ઠંઠડી ઢોડી, તાંલાં, પડકૂંચી, પડી જડી વસ્તુ ધણી જાણી રાચવી, રચાવવી, માર્ગે જાતાને લૂંટવો, ઇત્યાદિક (ચૂલગ કે૦) મોટકો, (પરદવહરણ કે૦) પરનો ડબ્બ તે ધન હરવાની (વિરઈત કે૦) વિરતિ થકી (આયરિઅ કે૦) અતિક્રમવું ડલું થવું તે (તણઅણુવયંમિ કે૦) ત્રીજા અણુવ્રતને વિષે અતિચાર થાય, તે અતિચાર શું હોય થકે થાય ? તો કે (ઇત્થ કે૦) એહીજ તૃતીયવ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણં કે૦) પ્રમાદના પ્રસંગે કરીને (અપ્પસહે કે૦) અપ્રશસ્ત અશુભનાવ હુએ થતે થાય ॥ ૧૩ ॥ તે અતિચારોને આગલી ગાથાયે પ્રગટ કહે છે.

ત્રીજા અણુવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

તેનાહટપ્પત્થે, તપ્પડિરૂવે વિરુદ્ધગમણે અ ॥

કૂડતુલકૂડમાણે, પડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:-(તેન કે૦) ચોર તેની (આહટ કે૦) આહત એટલે હરણ કરેલી અર્થાત્ ચોરેલી વસ્તુ, તેને લેવી એટલે ચોરની આણેલી કેશર કસ્તૂરીઆદિક બહુમૂલ્ય વસ્તુ તેને સોંધી જાણી લીએ, તે પ્રથમ સ્તેનાહટ અતિચાર

જાણવો. બીજો (પ્પઁગે કે૦) ચોરને સ્વરચાદિક સંબલ સહાય આપવું, સસ્વાઈ મેલવી આપવો, ચોરીની પ્રેરણા કરવી, તે બીજો પ્રયોગાતિચાર જાણવો, તથા ત્રીજું (તપ્પડિરૂવે કે૦) તત્પ્રતિરૂપ વસ્તુ કરીને વેચવી એટલે સ્વોટી વસ્તુને સ્વરી વસ્તુને રૂપેં કરી, સ્વરીને જાવેં વેચવી તથા વસ્તુમાં જેલ સંજેલ કરવો, એટલે સ્વરા મોતીમાં સ્વોટાં મોતી, સોનામાં ત્રાંબું, કેશ રમાં કસુંબો, કસ્તુરીમાં મેલ, ઘૃતમાં તેલ, ગઢૂંના લોટમાં જુવારનો લોટ, ગોલમાં રાશ્વ, અર્ધ જૂનાં વસ્ત્રને નિશ્વરાવી, રંગાવી, તેને નવાં કરી વેચવાં અથવા કારમી માઠી એવી જે સિંદૂર, કપૂર, અફિણાદિક વસ્તુ હોય તેને સ્વરાને મૂલેં વેચવી, સૂત્ર, કપાસાદિક પાણીયેં જીંજવીને વેચવા. લવિંગ, જાયફલાદિક માંહે દૂધનું પોતું દેવું, ઇત્યાદિક તત્પ્રતિરૂપ અતિચાર જાણવો, તથા ચોથું (વિરુદ્ધગમણે કે૦) વિરુદ્ધગમન તે દાણ ચોગી પ્રમુખ રાજવિરુદ્ધ આચરવું, જેથી રાજા દંમ લીએ, બંદીસ્વાને નાશ્વે, તે વિરુદ્ધગમન અતિચાર જાણવો. પાંચમો (કૂડતુલકૂડમાણે કે૦) કૂડાં તોલા, અને કૂડાં માપાં રાશ્વે, એટલે અધિકા ડેઠાં કાટલાં, વાટ તથા તોલાં, ત્રાજુઆં, પાની. માણાં, ગજાદિકનું રાશ્વવું, ત્યાં અધિકેં લેવું અને ડેઠે દેવું, એ કૂડતુલ કૂડમાન અતિચાર જાણવો. અહીં યકાર સમુચ્ચાયાર્થે છે. એ ત્રીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર, તે આશ્રયી જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય. (સર્વદેસિયં કે૦) તે સર્વ દિવસસંબંધિ અતિચાર પ્રત્યેં (પડિક્કમે કે૦) હું પડિક્કમું હું નિંડું હું ॥ ૧૪ ॥

હવે ચોથું અણુવ્રત કહે છે.

ચત્તે અણુવ્યંમિ, નિશ્ચં પરદારગમણવિરઈત્ત ॥

આયરિઅમપ્પસહે, ઇત્ત પમાયપ્પસંગેણં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—(નિશ્ચં કે૦) નિત્ય સદૈવ નિરંતર, (પરદાર કે૦) પરની બી જાની દાર એટલે સ્ત્રી તેની સાથેં, (ગમણ કે૦) ગમન કરવાની એટલેં કામજોગ જોગવવાની (વિરઈત્ત કે૦) વિરતિ, તે ચકી (આયરિય કે૦) જે અતિક્રમવું ડેલંઘવું તે, (ચત્તેઅણુવ્યંમિ કે૦) ચોથા અણુવ્રતને વિષે અતિચાર જાણવો, તે અતિચાર શું હુએ થતે યાય ? (ઇત્ત કે૦) એહીજ પરસ્ત્રીગમનત્યાગરૂપ ચોથા અણુવ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણં કે૦) પ્રમાદને પ્રસંગેં કરી, (અપ્પસહે કે૦) અપ્રશસ્ત અશુભનાવ હુએ થતે

थाय, अथवा परस्त्री सेववानी व्रती प्रत्ये जे (आयरिअं के०) अतिचार आ चखो होय, सेव्यो होय, ते आगली गायामां नाम लझे पडिकमीश ॥ १५ ॥

॥ चोथा अणुव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

अपरिगृहीता इतर, अणंग वीवाह तिब अणुरागे ॥

चउव वयस्स इअरे, पडिकमे देसियं सवं ॥ १६ ॥

अर्थः—प्रथम (अपरिगृहीता के०) अपरिगृहीता एटले जेने बीजा कोइ यें ग्रहण करेली न होय, परणेली न होय, ते कुमारिका, अथवा जेनो धणी मृत्यु पाय्यो होय, ते विधवा, तेनी साथें मैथुन सेववुं, तेमज श्राविका प ए कुंआरा अथवा रांमेला पुरुषनी वांढा करे, तो तेने पण अतिचार लागे. बीजो (इतर के०) इतर ते कोइएक पुरुषें वेश्यादिकने स्त्रीने स्थानके राखेली होय, तेनी साथें मैथुन सेववुं, तेमज स्त्री पोतानी शोक्यनो दिवस होय तेनुं निवारण करी नत्तरिने सेवे, तेने बीजो अतिचार लागे. त्रीजुं (अणंग के०) कामक्रीडा, ते जेम के, परस्त्रीनी साथें हास्य, कुतूहल करवां तथा तेनुं कुच मर्दन, मुखचुंबन, उष्टदशन आलिंगनादिक करवुं, कंदर्पना चोराशी आसन सेववां, पुरुषचिन्हं टाली साथलें अंगुष्ठादिके करी मैथुन सेववुं, ते त्रीजो अतिचार. चोथा (वीवाह के०) विवाहकरण ते पोतानां ठोरु टालीने यश लेवाने अर्थे परना विवाह, सगाइ, लगन करवां, कराववां, कन्यादान देवुं, देवराववुं, नात्रुं जोडवुं. पांचमुं (तिबअणुरागे के०) कामजोगने वि षे तीव्र अनुराग करवो, अत्यंत अनिलाषनुं करवुं, कामजोगने अर्थे दूध, दहिं, घृतादिक, बंग, त्रांबुं, फलाद प्रमुखं धातु तथा अनेक औषधीपाक म जून रसादिक काम दीपाववानी वस्तुं खावी, वापरवी. ए पांच. (चउव वयस्सइयारे के०) चोथा व्रतना अतिचार, ते आश्रयी जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (सवंदेसियं के०) ते सर्व दिवस संबधि अतिचार प्रत्ये (पडिकमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंडं हुं ॥ १६ ॥

हवे पांचमुं अणुव्रत कहे ठे.

इतो अणुवए पं, चमंमि आयरिअ मप्पसहंमि ॥

परिमाणपरिहेए, इव पमायप्पसंगेणं ॥ १७ ॥

अर्थः—(इतो के०) ए चोथा व्रत कह्या उपरांत स्थूलपरिग्रहपरि

माण नामें पांचमुं अणुव्रत कहियें ठैयें. (६७ के०) ए परिग्रहपरिमाणव्रतने विषे (पमायप्पसंगेणं के०) प्रमादने प्रसंगें करीने, (अप्पसङ्गं मि के०) अप्रशस्त अशुजनाव थये ठते, (परिमाणपरिहेए के०) परिग्रहना परिमाण प्रत्ये परिहेद करे ठते एटले उल्लंघन करवाथकी (पंचमं मिअणुवए के०) धनधान्यादिक नवविध परिग्रहना परिमाणरूप पांच मा अणुव्रतने विषे, जे अतिचार (आयस्सि के०) आचखो होय, एटले लगाज्यो होय, ते आगली गाथामां पडिक्कमीश ॥ १७ ॥

धण धन्न खित्त वडू, रूप्प सुवन्नेअ कुविअ परिमाणे ॥

डुपए चउप्पयंमि, पडिक्कमे देसियं सव्वं ॥ १८ ॥

अर्थः—प्रथम (धण के०) चार प्रकारनां धन ठे, तेमां एक गणवारूप धन, ते पूगी, नालीएर प्रमुख जे गणीने वेचाय ते. बीजुं धरिम ए टले तोलवारूप धन, ते गोल, खांम, प्रमुख तोलीने वेचाय, ते जाणवुं. त्रीजुं गजें तथा पालीयें करी मापीने वेचाय, ते मापवारूप धन ते कापड, जमीन, तेल, दूध, घृत, प्रमुख. वोथुं परीक्षा करीने जे लेवाय, वेचाय, ते रूपुं, नाणुं, धन, रत्नादिक, माणिक्य, मोती प्रमुख जाणवां. ए चार प्रकारें धन अने (धन्न के०) धान्य ते गोधूम, चोखा, अडद प्रमुख जाणवां. ए वेहुना करेला परिमाणथकी उल्लंघवुं एटले नियम उपरांत थयुं जाणीने ज्यां सुधी आगलुं वेचाय नहीं, त्यां सुधी बीजाने घेर रखावे अथवा संचकार आपी मूके, कोठा अथवा मूडानुं परिमाण कीधुं होय तो ते न्हानाने बदले महोटा बंधावे, ते प्रथम धनधान्यपरिमाणातिक्रम अतिचार जाणवो. बीजो(खित्त के०)क्षेत्र, ते हल्लें खेडी नूमि, ते क्षेत्र, ते त्रण प्रकारनुं ठे. एक अरहट्टने पाणीयें नीपजे, ते सेतुक्षेत्र, बीजुं वरसादने पाणीयें निपजे, ते केतुक्षेत्र, त्रीजुं जे वेहुना पाणीयेंथी नीपजे, ते उन्नयक्षेत्र जाणवुं. ए त्रण प्रकारनां क्षेत्र जाणवां. तथा (वडू के०) वास्तु ते घर, हाट, वखारप्रमुखनी नूमि, ते पण त्रणप्रकारें ठे. एक तो जे जमीन खोदीने नीचें नोंयरादिक करियें, ते खातनूमि, बीजी मालियादिक जे उंचां चडावीयें, ते उन्नित नूमि, त्रीजी ज्यां खणवुं, चणवुं, वेहु वानां करीयें एटले नोंयरुं पण करियें अने उपर माल पण चणावीयें. तथा ग्राम नगरादिक पण एमां आ

વે, તે સ્વાતોક્તિત નૂમિ જાણવી. એ બેહુના પરિમાણથી ઉદ્ધંધવું, તે આવી રીતે
કે, એક ક્ષેત્ર મોકલું હોય અને બીજું લેવરાવે, તેવારે નિયમ જંગના નયથી
પૂર્વલા ક્ષેત્રની વાડ જાંગીને વન્નેનું એક ક્ષેત્ર કરી મૂકે; તથા ઘર, હાટ, વ
સ્વાર, પ્રમુખ અધિકા થતાં દેશીને વચમાંની નીત તથા મોજ પાડીને એક
કરી મૂકે, એ ક્ષેત્ર વાસ્તુપરિમાણાતિક્રમ બીજો અતિચાર જાણવો, ત્રીજું
(રૂપ કે ૦) રૂપું, (સુવન્ને કે ૦) સોનું, એ બેહુના પરિમાણથી ઉદ્ધંધવું એટલે
રૂપું, સોનું, અધિક થતું દેશીને જાર્યાદિકના નામ ઉપર કરી મૂકે તે રૂપ
સુવન્નપરિમાણાતિક્રમ નામા ત્રીજો અતિચાર જાણવો. (અ કે ૦) વલી
(કુવિઅપરિમાણે કે ૦) કુપિત તે ચાલ કચોલા પ્રમુખ એટલે સોનું, રૂપું,
ટાલીને બાકી સમસ્ત ધાતુના ત્રાંબડા, ચાલી, કલશીઆ, વાટકા, ચરૂ,
સ્વાટલા, પાટલા પ્રમુખ સમસ્ત ઘરવસ્ત્રો જે હોય તે, તે સર્વને નિયમ ઉ
પરાંત અધિક થતાં દેશીને જાંગી નસ્વાવી મહોટાં કરીને સંસ્થાયે તેટલાંજ
રાખે, તે કુવિઅપરિમાણાતિક્રમ ચોથો અતિચાર જાણવો. પાંચમો (હુપએ
કે ૦) દ્વિપદ તે ગાડી, દાસ, દાસી, રાંધણી, વાણોતર પ્રમુખ અને (ચતુષ્પદ
મિ કે ૦) ચતુષ્પદ તે ગાય, ઘોડા, જેશ પ્રમુખ જાણવાં. એ બેહુના પરિમા
ણથી ઉદ્ધંધવું, એટલે નિયમ ઉપરાંત થતા જાણી ગર્જગ્રહણ ઘણું મોહોડું
કરાવે, તથા વેચે તે પાંચમો દ્વિપદચતુષ્પદપરિમાણાતિક્રમ અતિચાર જાણ
વો. એ પાંચમા વ્રતના પાંચ અતિચાર તે આશ્રયી જે મહારે કોઈ અતિચાર
લાગ્યો હોય, (સર્વદેસિયં કે ૦) તે સર્વ દિવસસંબંધિ અતિચાર પ્રત્યે (પ
ડિક્કમે કે ૦) હું પડિક્કમું હું, નિંહું હું ॥ ૧૭ ॥

હવે ત્રણ ગુણવ્રતમાં પ્રથમ દિક્ષપરિમાણવ્રત કહે છે.

ગમણસ્સ ૩ પરિમાણે, દિસાસુ ૩ મું અહે અ તિરિઅં

ચ ॥ બુદ્ધિ સઙ્ અંતરદ્વા, પઠમં મિ ગુણવ્રતે નિંદે ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:- (દિસાસુ કે ૦) ઊર્ધ્વદિશિ, અધોદિશિ અને પૂર્વ, પશ્ચિમ, દક્ષિણ,
ઉત્તર, એ ચાર દિશિ તથા ચાર વિદિશિ, એ આવને તીર્થ દિશિ કહિયે, તેને વિષે
(ગમણસ્સ કે ૦) જાવાના (પરિમાણે કે ૦) પરિમાણ એટલે સો યોજન
અથવા તેથી ન્યૂનાધિક પર્યંત જાવાનું પરિમાણ કરેલું હોય, એ રૂપ પ્રથમ
ગુણવ્રતને વિષે (૩ કે ૦) તુ શબ્દ થકી જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે આ

गले निंदियें ठैयें. प्रथम (उट्टुं के०) ऊर्ध्व उंची दिशिना परिमाण प्रत्यें उल्लंघवुं, बीजुं (अदेअ के०) अधो एटले नीचि दिशिना परिमाण प्रत्यें उल्लंघवुं, वली त्रीजुं (तिरियं के०) तिर्हिदिशिना परिमाण प्रत्यें अतिक्रमवुं, उल्लंघवुं अथवा नियमजंगना जयने लीधे वाणोतर प्रमुखने मोकलवो, चो शुं (बुट्टुं के०) क्षेत्रनी वृद्धि एटले सर्व दिशिउंना परिमाण शो, किंवा बशो योजन पर्यंत जावाना सरखा करेला ठे, पढी कोइ कार्य पडे, तेवारें एक दिशियें कार्यविशेषें पच्चाश योजन वधारवां, बीजी दिशियें पच्चाश योजन घटाडवा, ते चोथो क्षेत्रवृद्धिनामा अतिचार जाणवो. पांचमो (स ५ अंतरक्षा के०) स्मृत्यंतर्द्धा ते मार्गमांहे स्मृतिनो ग्रंश थाय एटले संदेह कारी एक विचार उपजे के, शुं आ दिशि महारे सो योजन मोकली राखेली ठे ? के पच्चाश योजन मोकली राखेली ठे ? एवी शंका ठते पच्चाश योजन उ परांत जावुं. ते पांचमो अतिचार अने सो योजन उपरांत जावुं ते अनाचार व्रतजंग जाणवो. ए पांचमो स्मृत्यंतर्द्धानामें अतिचार. (पढमंमिगुण वए के०) प्रथम गुणव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंडुं बुं ॥ १९ ॥

हवे बीजुं उपजोग परिजोग परिमाण गुणव्रत कहे ठे.

मज्झमि अ मंसंमि अ, पुप्फे अ फले अ गंध मल्ले अ॥

उवजोगपरीजोगे, बीअंमि गुणवए निंदे ॥ २० ॥

अर्थः—जे वस्तु उप एटले एकवार सेवाय तथा मुखादिकमां शरीरमां प्रवेश कराय एवी वस्तु, जेम के खान, पान, फूल, विलेपन प्रमुख जे वस्तु तेनो जोग ते उपजोग. तथा परि एटलें बाहिरथी वारंवार सेवियें, ते परिजोग वस्तु. ते वस्त्र, आचरण, जवन, स्त्री प्रमुख जाणवां ए उपजोग परिजोग परिमाणनामा बीजुं गुणव्रत बे प्रकारें ठे. एक जोजन थकी, बीजुं कर्मथकी, तेना बीश अतिचारने प्रथम सामान्यपणे निंदियें ठैयें.

(मज्झमिअ के०) मदिरा, (मंसंमिअ के०) मांस, बे चकारथकी बीजापण अजह्य इव्य ग्रहण करवां. जेवां के मधु, माखण, अनंतकाय प्रमुख. (पुप्फे के०) केरडां, मउडादिकनां फूल, (अ के०) चशब्दथकी कुंशुआदिक त्रस जीवें करीने सहित एवा नागरवेलीनां पान प्रमुख जाणवां. तथा (फलेअ

કે૦) વલી જાંબૂ, બીલાં, પીછૂડાં, પીચુ, બોર, પાકાં કરમદાં, એ ફલ સર્વે અજ્ઞ્ય વસ્તુ છે, શ્રાવકને સ્વાદા પીવા યોગ્ય નથી. એ વસ્તુ સ્વાધામાં વપરાય છે, તે કહી, એટલે અંતર્જોગવસ્તુ સૂચવી. હવે બાહિરના જોગમાં આવે તે વસ્તુ કહે છે. (ગંધ કે૦) બરાસ, અતર, અબીર, કપૂર, અગર, તગર, ધૂપાદિક જાણવાં. (મધ્વેશ્વર કે૦) ફૂલાદિકની માલા, તે કેતકી ચંપકાદિકનાં ફૂલની જાણવી. તથા ચ શબ્દશ્ચક્રી અન્ય સર્વ જોગ્ય વસ્તુ, જેવી કે, સચિત્તદ્વય વિગયાદિક વસ્તુ પણ લેવી. એ સર્વ વસ્તુ, કરેલા પ્રમાણશ્ચક્રી વિપરીત પણ અનુચિત પણ આસેવન કરતે થકે એટલે જોગવતે થકે (ઉવજોગપરીજોગે કે૦) ઉપજોગપરિજોગ નામે (બીજાંમિ ગુણવ્રત કે૦) બીજા ગુણવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે સર્વ પ્રત્યે (નિંદે કે૦) હું નિંદું હું ॥ ૨૦ ॥

હવે વિશેષથી એ વ્રતના જોગ ઉપજોગ આશ્રયી પાંચ અને કર્મ આશ્રયી પંદર, મલીને વીશ અતિચાર છે, તે પડિક્કમિયેં થેયેં. ત્યાં પ્રાયઃ શ્રાવક સચિત્ત વસ્તુનો તો ત્યાગીજ હોય માટે તેની અપેક્ષાએં કરી પ્રથમ જોજન આશ્રયી અતિચારપંચક પડિક્કમિયેં થેયેં.

સચ્ચિત્તે પડિબદ્ધે, અપોલ હપ્પોલિઅં ચ આહારે ॥

તુહોસહિ નરકણયા, પડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:- (સચ્ચિત્તે કે૦) સર્વ સમસ્ત સચિત્તનો ત્યાગ કરીને અથવા સચિત્તનું પરિમાણ કહ્યું હોય, તેથી ઉપરાંત પ્રમાદને વર્ગે સચિત્ત વસ્તુનો આહાર કરવો, તે પ્રથમ સચિત્તાહારનામેં અતિચાર જાણવો. બીજો (પડિબદ્ધે કે૦) સચિત્ત પ્રતિબદ્ધ તે સચિત્તની સાથેં બાંધેલી વસ્તુ એટલે જોડેં લાગેલો ગુંદર, ઠલિયા સહિત રાયણ અને ગોટલી સહિત આંબાં, તેનું મુખમાં ઘાલવું, જેમ વૃદ્ધમાંથી ઝખેડીને ગુંદરને અચિત્તની બુદ્ધિએં વાપરે, અથવા આંબાને ગોટલી સહિત અને રાયણને ઠલિયા સહિત મુખમાં ઘાલે, તે સચિત્તપ્રતિબદ્ધનામેં બીજો અતિચાર જાણવો, તથા ત્રીજો (અપોલ કે૦) અપકાહાર એટલે જેને અગ્નિનો સંસ્કાર કીધો ન હોય, એવી સચિત્ત મિશ્રિત કાચી વસ્તુ, જેવી કે, તુરતનો પીણેલો લોટ, અણચાલ્યો લોટ સ્ત્યાદિક અપોલ જાણવી. એ વિષે સિદ્ધાંતમાં કહ્યું છે કે, અણચાલ્યો લોટ, શ્રાવણ અને નાદરવા મહીનામાં પાંચ દિવસ મિશ્ર રહે, પછી અચિત્ત થાય.

આશ્વિનમાસે ચાર દિવસ મિશ્ર રહે. કાર્તિક, માર્ગશીર્ષ અને પૌષ એ ત્રણ માસે ત્રણ દિવસ મિશ્ર રહે, તથા માહા અને ફાલ્ગુને પાંચ પ્રહર મિશ્ર રહે, ચૈત્રે, વૈશાખે ચાર પ્રહર મિશ્ર રહે. જ્યેષ્ઠ તથા આષાઢે ત્રણ પ્રહર મિશ્ર રહે, શ્રવણ, કાર્તિક મિશ્ર રહે, પઠ્ઠી અચિત્ત થાય. તે કાચો લોટ, તેને પીણેલો જાણીને અચિત્ત બુદ્ધિયે લીયે. શ્રવણ, કાર્તિક સચિત્ત શંકિત વસ્તુનું નક્કણ કરવું, તે અપકૌષધિનક્કણનામેં ત્રીજો અતિચાર જાણવો. ચોથો (હુપ્પોલિ યંચ કે૦) હુપ્પકાહાર તે કાંફક કાચા અને કાંફક પાકા એવા ઝેલા, ઝેલી, પોંક, પાપડી પ્રમુખ વસ્તુ, તેનો (આહારે કે૦) આહાર કરવો નક્કણ કરવું, તે હુપ્પકૌષધિનક્કણનામેં ચોથો અતિચાર જાણવો. પાંચમો (તુહોસહિનકણયા કે૦) તુહોષધિનક્કણ તે મગ પ્રમુખની કોમલ ફલી તથા બોર પ્રમુખ તુહો અસાર વસ્તુ જે ઘણી સ્વાધાશ્ચી પણ તૃપ્તિ ન થાય, એવી જે ઔષધિ કુઝીફલીરૂપ તેને અચિત્ત કરી વાપરે, તો તેને તુહોષધિ નક્કણ નામેં પાંચમો અતિચાર લાગે, જેને સચિત્ત વસ્તુસ્વાવાનો નિયમ હોય, તેને એ પાંચ અતિચાર સંજવે. એ બીજા ગુણવ્રતના ઝોજન વિષયિક પાંચ અતિચાર, તે આશ્રયી જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, (સંવંદેસિયં કે૦) તે સર્વ દિવસ સંવંધિ અતિચાર પ્રત્યે (પડિક્કમે કે૦) હું, પ્રતિક્રમું હું નિંદું હું.

હવે જે ગૃહસ્થ આજીવિકાના હેતુયે કુબ્યાપાર કરે, તેને પણ ઝોગોપ ઝોગજ કહિયે. તે ઇંગાલાદિક પાંચ કર્મ, દંતાદિક પાંચ વાણિજ્ય, અને યંત્રાદિક પાંચ સામાન્ય, એવં પંદર કર્મદાન છે, તે અત્યંત ઘણા કર્મોં ઉપાર્જન કરવાનાં કારણ છે, તેમાટે એને શ્રાવકેં જાણવાં, પણ આચરવાં નહીં. તે પંદર કર્મદાન આશ્રયીને પંદર અતિચાર બે ગાથાયેં કરી કહે છે.

ઇંગાલી વણ સાડી, જાડી ફોડી સુવજ્જણ કર્મમં ॥

વાણિજ્ઞં ચેવ યદં, તલસ્કરસ કેસ વિસ વિસયં ॥ ૨૨ ॥

અર્થ:—પ્રથમ કાષ્ઠ બાલી અંગારા કરી વેચવા તથા સોનાર, કુંજાર, લોહાર, જાડહુંજા, કંસારાદિકનાં અગ્નિસંબંધિ જે કર્મ, તે (ઇંગાલી કે૦) અંગારકર્મ.

બીજું વનસ્પતિનું નિપજાવું, ઠેદવું, જેદવું, ઠેયાં અણ ઠેયાં આશ્વાં વન વેચવાં, પાન, ફલ, ફૂલ, લીલાં તૃણ, કાષ્ઠ અને કંદ વેચવાં, વાડી, વનસ્વંમ કરવા, આજીવિકા હેતુયેં કણ દલાવે, પીસાવે, તે બીજું (વણ કે૦) વનકર્મ.

त्रीजुं गामां प्रमुख बनावी बनावीने वेचे, तथा गामांना अवयव धोंसरी धोंसरा समोल प्रमुख, घडावीने वेचे, वेचावे, ते (साडी के०) शकटकर्म.

चोथुं गामां, बलद उंट, जेश, खर, वेसर, घोडा, घर, हाट प्रमुख राखीने जाडे आपवानुं आजीविकानिमित्तें करे, ते (जाडी के०) नाटिक कर्म.

पांचमुं जव, चणा, गोधूम, मग, अडद, प्रमुख धान्यनो साथवो करवो, तथा तेनी दाल करवी, तथा शालि प्रमुखना चोखा करवा, तथा पृथिवी काय प्रमुखनो फोड, तोड करवो एटले कूवा, वापी, तलाव प्रमुख खणावा, खणाववा, उम लोकोनुं, तथा शिलाटनुं काम करवुं, हल दंतालीयें करी नूमि खेडवी, खाण खणाववी, टांकुं खणाववुं, कृषी करवी, इत्यादिक जेटलो पृथिवीनो आरंज, ते सर्व (फोडी के०) स्फोटिक कर्म जाणवुं. (कम्मं के०) ए पांच सामान्य कर्म, ते प्रत्यें श्रावक (सुवज्जाए के०) अत्यंत पणें वर्ज्जे.

हवे पांच कुवाणिज्य कहे ठे. (च के०) वली (एव के०) निश्चें, अथवा चेवय ए शब्द पादपूरणार्थ ठे. त्यां प्रथम दांत, नख, चर्म, शिंगडा दिकना व्यापार एटले हाथीदांत, चमरीगायना वालनां चमर, मत्स्यादि कना नख, शंख, कोमा, चीड, पोइसा, कस्तूरी, मुक्ताफल, तथा वाघ, चितरा अने मृगादिकनां चर्म, हिंग, हांसरू प्रमुख रोम, इत्यादिक त्रस जीवोना अंगोनुं वाणिज्य जेमां आवे ठे, तेने जो आगरे जइ वोहोरे, तो तेमां घणो दोष लागे, ए सर्वने (दंत के०) दंतकुवाणिज्य कहियें.

बीजुं लाख, धावडीनां फूल, कसुंबो, हरताल, मणशिल, गुली, महुडा, टंकणहारादिकनो व्यापार, जेथकी बाहिरना जीवोनुं मृत्यु आय ते सर्व (लस्क के०) लाख कुवाणिज्य जाणवुं.

त्रीजुं विगय महाविगय एटले घृत, तेल, गोज, मध, डुध, दहीं प्रमुखनो व्यापार, ते सर्व (रस के०) रसकुवाणिज्य जाणवुं.

चोथुं द्विपद ते मोर, सूडा, तथा मनुष्य प्रमुखना व्यापार अने चतुष्पद ते गाय, जेश, बलद, घोडा, ढाली प्रमुखनो व्यापार ते सर्व, (केस के०) केशकुवाणिज्य जाणवुं.

पांचमुं अफीण, सोमल, शिंगीउ, वत्सनाग, साबू, हरताल, जांग, पोस्त इत्यादिक तथा तूरी, कटारी, धनुष्य, बाण, खड्ग, कूहाडादिक शस्त्र, अने सन्नाह पाखर प्रमुख जेना बलें करी संग्राममध्ये घणा जीवोना संहार

थाय, तथा हल, कोदाल, इत्यादिक सर्व कुवस्तुनो जे व्यापार, ते (विस विसय के०) विस केतां विष तथा शस्त्रादिकनो विसय एटले विषय ठे जेने विषे ते विसविसय कहियें ए विसविसय, (वाणिज्जं के०) वाणिज्य जाणवुं. ए पांच कुवाणिज्यने श्रावकें वर्जवां ॥ ११ ॥

एवं खु जंतपिह्णण, कम्मं निह्णंणं च दवदाणं ॥

सर दह तलाय सोसं, असई पोसं च वज्जिज्जा ॥ १३ ॥

अर्थः—हवे पांच सामान्य कर्म कहे ठे. (एवं के०) एम (खु के०) निश्चें शिला, लोढी, उखल, मूशल, घंटी, चरखो रेंटीयो प्रमुख अनेक जातिनां यंत्र करोने वेचे, ते सर्व यंत्रकर्म तथा पिह्णण. ते शेलडी, तिल, सरशव, एरंमादिकने पीलवानां यंत्र, जेम के कोहलुं, घाणी प्रमुख. ते सर्वथो लागे जे कर्म, तेने प्रथम (जंतपिह्णण के०) यंत्रपीलन कर्म कहियें,

बीजुं बालकनां कान, नाक, वींधवां, स्त्रीफूल विध्वंस करवो, नपुंसक करवो, उंटादिकने आंकवो, घोडा बलदनां नाक वींधाववां, आंक पडा ववा, समराववा, कर्ण, कंबल, पूठडां ठेदाववां, तेमज इजारे गाम लइने आकरा कर करवा, कोटवालपणुं करवुं, इत्यादिक जेटला निर्दयपणानां काम ठे, ते सर्व, (निह्णंणं के०) निर्लेहण कर्म जाणवुं. (च के०) वली

त्रीजुं धर्मनी बुद्धियें अथवा मोकली चूमिने विषे सुखथी संग्राम थाय अथवा स्वजावें अथवा तृणादिक वाव्या पढी नवा अंकूरा उगे, तो गायो चरे, इत्यादिक हेतुथी वन अने जांडी प्रमुखने जे (दव के०) अग्निनुं (दाण के०) दान एटले आपवुं, अर्थात् दव लगाडवो, तथा कोइने अग्निनुं देवुं. तेने दवदानकर्म कहियें.

चोधुं सरोवर खण्णा विना जे जगामां जल रहे, तेवा ठामने (सर के०) सर कहियें तथा (दह के०) इह अने (तलाय के०) तलाव, ए सरोवर, इह, तलाव, तथा कूवा, वापी, इत्यादिक पाणीनां स्थानकोने (सोसं के०) शोषण करवुं, ए जलाशयना पाणी उलठाववाथी अनेक जलचर पंचेंडिय जीवनी हिंसा थाय, तथा नील फूल वगेरें घणा जीवोनो बिनाश थाय, तेने सरदहतलावसोसणकर्म कहियें.

पांचमुं (च के०) वली (असईपोसं के०) असतीपोषणकर्म, ते असती कहियें कुतरां, बिछाडां, मोर, कूकडां, सूवा, मेनां, सींचाणा, सूडा, सालही प्रमुख हिंसक जीवोनुं पोषण करवुं, ते असतीपोषणकर्म कहियें. अथवा असती एटले कुसती, कुशीलिणी व्यञ्जिचारिणी स्त्रीनुं पोषण करवुं. ते पण असतीपोषणकर्म कहियें, अथवा डष्ट पुत्रादिक, डष्ट दास, दासीनुं जरण पोषण करवुं तथा कसाइ, माह्नी, वाघरी, तेलीनी साथें व्यापार करवो, इत्यादिक जे अधर्मी जीवोनुं पोषणकरवुं, ते सर्व, असतीपोषणकर्म कहियें. (कम्म के०) ए पांच सामान्य कर्म कहां, अहिं एवं खु शब्द ते गाथाना अंत सुधीना दरेक पदमां लेवुं. जेम के एवं एटले ए प्रकारनां खर कर्मो जे गुप्तिपालनादिक ठे, तेने खु एटले निश्चयें करी श्रावकें (वज्जिक्का के०) वज्जवां, ए पंदरे अतिचार मांहेलो जे महा रे अतिचार लाग्यो होय, ते सर्व प्रत्यें हुं निंडुं हुं ॥ १३ ॥

हवे अनर्थदंमविरमणनामा त्रीजुं गुणव्रत कहे ठे. जेथकी निरर्थक आत्मा दंमाय, पाप लागे, तेने अनर्थदंम कहियें. ते चार प्रकारें ठे. तेमां प्रथम तो जे आर्त्तध्यान, रौइध्यान ध्याववुं, ते अपध्यानाचरित अनर्थदंम कहियें. एटले बेठां बेठां मनमां चिंतवना करवी, जे वैरीने बांधुं, मारी नाखुं अने राजा थाउं, तो वैरीनां गाम बाली नाखुं, विद्याधर थाउं, तो स्वेह्यायें ज्यां जावे त्यां जाउं, मनमानती स्त्रीनी साथें विलास करुं, इत्यादिक जे मातुं ध्यान करवुं, ते अपध्यानाचरित अनर्थदंम कहियें.

बीजो प्रमादाचरितअनर्थदंम. ते पाप विकथा करवी, दूध, दही, ठाश, घृत, तेल इत्यादिक वस्तुने ढांकवानुं आलस वरवुं, ते बीजो जेद.

त्रीजो हिंसप्रदानअनर्थदंम, ते घंटी, खल, मुशल, चाकू, बुरी प्रमुख पाप अधिकरण कोइने आपवां, ते हिंसप्रदानअनर्थदंम त्रीजो जेद.

चोथो पापकर्मोपदेश अनर्थदंम, ते न्हाउं, अग्नि जलावो, वस्त्र धोवो, खेती करो, करावो, वाढडाने समरावो, अमुकने कूटो, मारो, बांधो, इत्यादिक उपदेश देवा, ते चोथो जेद. ए चार प्रकारना अनर्थदंमथकी निवर्त्तवुं, तेने अनर्थदंमविरमणनामें त्रीजुं गुण व्रत कहियें. तिहां पोताने तथा न्याती, गोती प्रमुखने अर्थें पाप करवुं, ते व्यवहारदृष्टियें अ

र्थदंन ठे, माटे अहींआं तेनो त्याग नथी ॥ १३ ॥ हवे ते त्रीजा गुणवत्त
आश्रयी जे अतिचार लाग्या, ते त्रण गाथायें करी पडिक्कमियें ठैयें.

सहगिमुसलजंतग, तण कठे मंत मूल जेसजे ॥

दिन्ने दवाविए वा, पडिक्कमे देसियं सवं ॥ १४ ॥

अर्थः—(सह के०) शस्त्र, (अगि के०) अग्नि, (मुसल के०) मुश
ल, (जंतग के०) यंत्र ते घंटी प्रमुख, (तण के०) सावरणी प्रमुख,
(कठे के०) काष्ठ लाकडी अरहट्टनी जाती प्रमुख, (मंत के०) मंत्र ते
साप खीलवा प्रमुखना जाणवा, (मूल के०) नागदमणी प्रमुख जडी
बूटी, तथा गर्जशातन पातन प्रमुख जाणवा. (जेसजे के०) जैषज्य ते
बे आदि वस्तुना मेलापथी जे वस्तु उपजे एटले गोली, चूर्ण, तंत्रविद्या
इत्यादिक उपड्वकारी वस्तु जाणवी. इत्यादिक वस्तु दाक्षिणता टाली बी
जाने (दिन्ने के०) देवा थकी, एटले आपवाथकी, (दवाविए के०) पर पासें
अपाववाथकी (वा के०) अथवा बीजा आपनारने अनुमोदवाथकी, जे
अतिचार लाग्या होय, (सवंदेसियं के०) ते सर्व दिवस संबंधि अतिचा
र प्रत्यें, (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंडं हुं ॥ १४ ॥

न्हाणु वट्टण वन्नग, विलेवणे सद्वरसगंधे ॥

वहासणआनरणे, पडिक्कमे देसियं सवं ॥ १५ ॥

अर्थः—(न्हाण के०) स्नान ते अन्यंगन करी तेल चोपडीने नाहियें
त्यां अजयणायें जीवाकुल नूमिकायें स्नान करे अथवा अणगल पाणीयें,
स्नान करे, (उवट्टण के०) उवटणुं ते उद्धर्तन जे पींठी प्रमुखें करी शरी
रनुं उवटण करे, मेल उतारे, (वन्नग के०) वर्णक वस्तु, ते अबीर, गुलाल,
अलतादिक, (विलेवणे के०) केसर, चंदन, कुंकुमादिक वगैरेनुं विलेपन जा
णवुं. (सद्व के०) वंश वीणादिकना शब्द कौतुकें सांजलवा तथा प्रहर
रात्रि उपरांत उंचे शब्दें बोलवुं, (रूव के०) स्त्री प्रमुखना रूप जोवां,
वेश्यादिकनां नाटक जोवां, (रस के०) मधुर, अम्लादिक रस, (गंधे के०)
वास, एटले सुगंध, ते कर्पूर, कस्तूरी प्रमुखना जाणवा (वड्ड के०) वस्त्र,
(आसण के०) बेसवानां आसन, तेने संबंधें शय्या पण जाणवी. तथा

આસન એટલે કામશાસ્ત્ર, કોક, વાત્સ્યાયનાદિક શીશ્યા હોય અનેકવિધ વિષયજોગ સંબંધી ચોરાશી આસન જાણવાં, (આનરણે કે૦) આનરણ તે નૂષણ, મુકુટ, કુંમલ, કંકણ, મુદિકાદિક તથા ઘૂતક્રીડા, મદ્યપાન, જલ ક્રીડા, હીંચવું, શ્યાદિક હુષ્ટ વાનાં કરવાં, જોવાં, એમ અનેક ઉપજોગ પરિ જોગ વસ્તુઝ આશ્રયી અયતનાથી અણઉપયોગથી જે કોઈ મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, (સવંદેસિયં કે૦) તે સર્વ દિવસસંબંધિ અતિચાર પ્રત્યે (પડિક્ક મે કે૦) હું પડિક્કમું બું, નિંહું બું. આ ઠેકાણે શબ્દાદિક પાંચ વિષય ગ્રહણ કસ્યા ઠે માટે તજ્ઞાતીય મદ્યાદિ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદનું પણ ગ્રહણ કરવું ॥ ૧૫ ॥

હવે એ વ્રતના પાંચ અતિચાર, પ્રતિક્રમણને માટે કહે ઠે.

કંદપ્પે કુકુશ્ણ, મોહરિ અહિગરણ જોગ અશરિત્તે ॥

દંમંમિ અણઠાણ, તશ્ચંમિ ગુણવણ નિંદે ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:—(કંદપ્પે કે૦) કંદર્પ, તે કામજોગની કથાનું કરવું, તથા એવું હાસ્ય કારી વચન બોલવું, જે થકી કામવિકાર જાગે, તે પ્રથમ અતિચાર જાણવો, તથા (કુકુશ્ણ કે૦) કૌકુશ્ણ, તે નૃકુટી, નેત્ર, નાક, મુખ, હાથ પાદાદિકની એવી ચેષ્ટા કરે, કે જે થકી લોકોને અત્યંત હાસ્ય ઉત્પન્ન થાય, એટલે જાંમની પેરેં શરીરાદિકની કુચેષ્ટાયેં કરીને લોકોને અત્યંત હાસ્ય ઉપજાવું, કોઈના ચાલા પાડવા, તે બીજો અતિચાર, તથા (મોહરિ કે૦) મુશ્વરીપણું, તે વિચારરહિત વાચાણપણે ઘણું બડબડ કરવું, મકાર ચકારાદિક અઘટિત વચન બોલવાં, તે ત્રીજો અતિચાર જાણવો, તથા (અહિગરણ કે૦) શસ્ત્ર, અગ્નિ, મુશલ, નીસા, લોહું, ઘંટી પ્રમુખ અધિકરણ, સજ્જ કરી રાખવાં, કોઈ માગવા આવે તેને આપવાં, તેમજ અગ્નિ પ્રમુખ અધિકરણની પ્રથમ પ્રવૃત્તિ ચલાવવી, તે ચોથો અતિચાર જાણવો તથા (જોગઅશરિત્તે કે૦) ઉપજોગ પરિજોગની વસ્તુ, તે અતિરિક્ત એટલે પોતાના સ્વપ કરતાં પણ અધિક રાખવી એટલે જોગ વસ્તુ જે તેલ, કંકોડી, સ્વયલ, પાણી પ્રમુખ ઠે તે અધિક રાખે, જે દેખીને બીજાને ન્હાવા પ્રમુખની વાંઠા ઉપજે, તેથી જોગાદિક વસ્તુનો દોષ લાગે અને ઉપજોગ વસ્તુ, તે જો એક ઘરનો સ્વપ હોય તો પણ બે ચાર ઘર પ્રમુખ સ્વપ વિના સામટાં કરાવે, તેથી ઉપજોગ વસ્તુનો અધિક દોષ લાગે. તે પાંચમો અતિચાર. (દંમંમિઅણઠાણ કે૦) એ અનર્થદંમવિરમણ નામે (તશ્ચં

मिगुणवण के०) त्रीजा गुण व्रतने विषे पूर्वोक्त जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ १६ ॥ इति गुणव्रतप्रतिक्रमणं ॥

हवे चार शिक्काव्रत कहे ठे. त्यां प्रथम सामायिक नामक शिक्काव्रत कहे ठे.

तिविहे डुप्पणिहाणे, अणवघाणे तहा सइविहूणे ॥

सामाइअ वितह कए, पढमे सिस्कावए निंदे ॥ १७ ॥

अर्थः—(तिविहे के०) त्रिविधे एटले त्रण प्रकारें (डुप्पणिहाणे के०) डुःप्रणिधान ते डुष्टव्यापार एटले सावद्य व्यापार ठे, तेना त्रण अतिचार जाणवा. तेमध्ये प्रथम घर, हाट प्रमुख संबंधि जे सावद्य व्यापारनुं मनमां चिंतवन करवुं, ते प्रथम मनोडुःप्रणिधान अतिचार जाणवो. तथा कर्कश एटले कठोर, सावद्यजापायें करी बोलवुं, ते बीजो वचनडुःप्रणिधान नामें अतिचार जाणवो. तथा अण उपयोगथी पापव्यापारमां कायाने प्रवर्त्ता ववी, देखवा, पूंजवा विना बेसवुं, सूवुं, नींतनुं उठिगन करवुं, इत्यादिक विपरीतपणे जे कायाने प्रवर्त्ताववी, ते कायडुःप्रणिधाननामा त्रीजो अतिचार जाणवो. तथा (अणवघाणे के०) अनवस्थान, ते सामायिकनुं जघन्य बे घडी कालमान ठे तेटलो काल पूर्ण कथा विना सामायिक पां रवो, तथा आदररहितपणे सामायिक पारवो, तथा आदररहितपणे सामायिक करवो, ते चोथो अनवस्थानअतिचार जाणवो. (तहा के०) तथा (सइविहूणे के०) स्मृतिविहीन एटले निडादि प्रमादथकी सामायिक में कीधो के नथी कीधो ? एवुं उपयोगनुं शून्यपणुं ते पांचमो अतिचार. ए रीतें (सामाइअ के०) सामायिक प्रत्ये (वितहकए के०) वितथ एटले जूगो, कृते नाम कीधे थके (पढमेसिस्कावए के०) प्रथम सामायिकनामें शिक्काव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेजो जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ १७ ॥

आशंका—सामायिक लेइने पढी सर्वथा मननो संवर तो करी शकीयें नहीं, अने मनना कुव्यापारें एक तो कुव्यापारनुं पाप लागे, अने बीजुं सामायिकनो जंग थाय ठे, तेथी तेनुं फरी प्रायश्चित्त करवुं जोइयें माटे अविधिदोषने लीधे सामायिक करवाने बदले नहींज करवो तेज नजुं ठे ?

समाधानः—सामायिक तो अवश्य करवो, केम के सामायिक जे लेवाय

હે, તે હુવિહં તિવિહેણં એ જાંગે લેવાય હે, એ જાંગામાં મન, વચન અને કાયા એ ત્રણેં કરી સાવચ વ્યાપાર કરું નહીં, તથા કરાવું નહીં, એ ઠ નિયમ આવે હે, તો તે ઠ મધ્યેં કોશ્વારેં કદાપિ એક નિયમ જંગ થાય તો પણ પાંચતો અસ્ખંભિત રહે હે. અને મનના કુવ્યાપારનું પાપ અત્પ હોય હે, તે પાપથી તો ‘ મિઘ્ઘામિ હુક્કહં ’ દેવાથી ભૂટીયેં થાયેં. માટે એવાં અત્પ કારણથી જો સામાયિક કરવાનો ચાલજ બંધ કરીયેં, તો આ કાલમાં ચારિ ત્રીઝ કોઈ પણ નથી. એવુંજ થઈ જાય, તેમાટે સામાયિક અવશ્ય લેવો અને તે સામાયિક લેશને પઠી જેમ બને તેમ શુદ્ધ પાલવાનો સ્વપ કરવો, કારણ કે હમણાંના કાલની દીક્ષા અને સામાયિક પ્રમુખ જે હે, તે સર્વ અન્યાસ માત્રેં હે માટે અન્યાસ કરતાં થકાં કોઈ વચ્ચેં શુદ્ધ ચારિત્રનો લાજ પણ થશે.

તેથી સામાયિકનો અત્યંતાજાવ એટલે નિર્મૂલ પણું કરવું યોગ્ય નથી, કેમકે સર્વ વિરતિ સામાયિકને વિષે પણ તેમજ થાય હે, તેમાં પણ ગુપ્ત્યાદિ જંગમાં મિથ્યા હુષ્કૃત પ્રાયશ્ચિત્ત કહેલું હે તેથી સામાયિક ન કરવો તે યોગ્ય નથી. વલી પણ સાતિચાર જે અનુષ્ઠાન હે, તે પણ અન્યાસ કરતાં કાલેં કરીને નિરતિચાર અનુષ્ઠાન થાય હે, એમ પૂર્વાચાર્યો કહે હે. વલી કહેલું હે કે, અન્યાસ જે હે, તે મનુષ્યાદિકના મહોટા જન્મમાં પઠવાડે ચાલનારો થાય હે માટે શુદ્ધ હે. તથા બાહ્ય લોકો પણ કહે હે કે, અન્યાસ જે હે તે કર્મના કુશલપણને કરે હે માટે નિરંતર સામાયિક કરવો તેજ યોગ્ય હે. જેમ ગ્રહણ કરવાના પાત્રમાં એક વચ્ચે પડેલો ઝડકવિંડુ મહત્તાને પામતો નથી, તેમ મનના સ્વદોષપણાયેં કરી સામાયિક કરવો એ પણ અત્યંત દોષની મહત્તાને પામતો નથી કારણ કે તેની મિઘ્ઘામિ હુક્ક હથી શુદ્ધિ હે માટે અવિધિ કરવાને બદલે સામાયિક નજ કરવો એવું બોલવું તે અસૂચાવચનજ હે. કહેલું હે કે, “ અવિહિકથા વરમકયં, ઝસ્સૂઅ વચણં જણંતિ સમણુત્તં ॥ પાયઙ્ગિત્તં જમ્હા, અકએ લહુઅં કએ ગુરુઅં ॥૧॥ ” માટે ધર્માનુષ્ઠાન નિરંતર કરવું અને કરનારેં સર્વ શક્તિયેં કરી વિધિમાં યત્ન રાખવો. એજ શ્રદ્ધાલુનું લક્ષણ હે, વલી કૃષી, વાણિજ્ય, સેવાદિક, જોજન, શયન, આસન, ગમન, તથા વચનાદિક તે સર્વ પણ ડચ્ચ, દ્વેત્ર, કાલાદિક વિધિયેં કરીને પૂર્ણ ફલવાલાં થાય હે. અન્યથા થતાં નથી, માટે સમસ્ત પુણ્યક્રિયાના પ્રાંતમાં અવિધિ આશાતના નિમિત્ત મિથ્યાહુષ્કૃત દેવું કિંબહુના.

હવે બીજા દેશાવકાશિક શિક્ષાવ્રતના અતિચાર કહે છે.

આણવણે પેસવણે, સદે રૂવે અ પુગ્ગલસ્કેવે ॥

દેસાવગાસિઅંમિ, બીએ સિસ્કાવણે નિંદે ॥ ૭૮ ॥

અર્થ:-પ્રથમ જે જૂમિનાં પરિમાણ કીધાં છે, તે જૂમિની ઉપરાંત બાહિરની જૂમિથી કોઈ જનાર માણસની હસ્તક વસ્તુ પદાર્થને (આણવણે કે ૦) આનયન, એટલે આણાવવું, મગાવવું તે, આનયનનામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો, તથા પરિમાણ ઉપરાંતની જૂમિને વિષે દાસ પ્રમુખને મોકલવો, ક્રયવિક્રયનો આદેશ દેવો, તે બીજો (પેસવણે કે ૦) પ્રેષવણનામા અતિચાર જાણવો, તથા કોઈ કાર્ય ઉપને થકે નીમેલી જૂમિકાથી બાહર રહ્યો જે મનુષ્ય, તેને શુંખારાદિક શબ્દે કરી પોતાપણું જણાવવું, તે ત્રીજો (સદે કે ૦) શબ્દાનુપાતિ નામા અતિચાર જાણવો. તથા ઝંચો થઈ પોતાનું રૂપ દેખાડીને બોલ્યા વિના પણ જેને બોલાવવું હોય તેની દૃષ્ટિયેં પડે. તેના દર્શનથકી તેના સમીપમાં જાય, તે ચોથો (રૂવેઅ કે ૦) રૂપાનુપાતિ નામા અતિચાર જાણવો. તથા નીમેલી જૂમિકાથી બાહિર રહેલા પુરુષને કાં કરાદિક નાચી પોતાપણું જણાવવું, તે પાંચમો (પુગ્ગલસ્કેવે કે ૦) પુજ્જલો ત્હેપ નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ અતિચારમાંહેથી (દેસાવગાસિ અંમિ કે ૦) દેશાવકાશિકનામેં (બીએસિસ્કાવણે કે ૦) બીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે પ્રત્યેં (નિંદે કે ૦) હું નિંડું બું. અહીંઆં એ વ્રતને વિષે દેશથકી અવકાશ છે, એટલે જે વ્રતને વિષે ઉપજોગ પરિજોગ વસ્તુની ભૂટ છે, તેને દેશાવકાશિક કહિયેં, તથા ઘણાથી થોડું કરવું તેને પણ દેશાવકાશિક કહીયેં ॥ ૭૮ ॥

હવે ત્રીજા પૌષધોપવાસ શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

સંથારુચ્ચારવિહી, પમાય તહ ચેવ જોઅણાજોએ ॥

પોસહ વિહિ વિવરીએ, તણે સિસ્કાવણે નિંદે ॥ ૭૯ ॥

અર્થ:- (સંથાર કે ૦) શય્યા સંથાર, (ઊચ્ચાર કે ૦) વડીનીતિ અને લઘુનીતિના ંમિલ, એનો (વિહી કે ૦) વિધિ જે પ્રકાર, તેને વિષે (પમાય કે ૦) જે પ્રમાદ કરવો, તે અતિચારચઝક જાણવો, તે અતિચારચઝક

ને વિવરીને કહે છે. ત્યાં શય્યા સંથારાને ન પડિલેહે અથવા પ્રતિલેખન કરે, તો કાંઈક કરે, કાંઈક ન કરે, તે પ્રથમ અપ્પડિલેહિઅ ડુપ્પડિલેહિ અ સલાસંથારે નામા અતિચાર જાણવો, તથા શય્યા સંથારાને ન પ્રમાર્જવું અને પ્રમાર્જવું તો કાંઈક પ્રમાર્જવું, કાંઈક ન પ્રમાર્જવું તે ત્રીજો અપ્પ મધિઅડુપ્પમધિઅસલાસંથારે નામા અતિચાર જાણવો, તથા વડીનીતિ અને લઘુનીતિ, પરઠવવાની જે નૂમિ, તે નૂમિને ન પડિલેહવી અથવા પડિલેહવી, તો કાંઈક પડિલેહવી અને કાંઈક ન પડિલેહવી, તે ત્રીજો અપ્પડિલેહિઅ ડુપ્પડિલેહિઅ ઉચ્ચારપાસહવણનૂમિ નામા અતિચાર જાણવો. તેમજ તે નૂમિને ન પ્રમાર્જવી, અથવા પ્રમાર્જવી તો કાંઈક પ્રમાર્જવી કાંઈક ન પ્રમાર્જવી, તે ચોથો અપ્પમધિઅ ડુપ્પમધિઅ ઉચ્ચારપાસહવણનૂમિનામા અતિચાર જાણવો. એ ચારે અતિચાર તે શય્યા સંથારો તથા લઘુનીતિ, વડી નીતિનાં ઠંમિલને દૃષ્ટિયેં કરી જૂએ નહીં, તેમજ ચરવલા તથા દંમાસણાદિકેં કરી પૂંજે, પ્રમાર્જે નહીં અથવા શૂન્યચિત્તે જૂએ, અને પૂંજે તે સંબંધી એ અતિચારચતુષ્ક કહ્યું. (તહચેવ કે૦) તથૈવ એ ટલે તેમજ વલી નિશ્ચેં (જોઅણાજોએ કે૦) જોજનનો આજોય એટલે આ જોગ કરવો ચિંતવન કરવું, અર્થાત્ પોસહ લીધા પછી જોજનાદિકની ચિંતા કરે, એટલે ક્યારેં પોસહ પૂર્ણ થશે અને ક્યારેં પારણું કરશું? અથવા પારણે અમુક જોજન કરશું? એવી ચિંતવણા કરવી, તે પાંચમો જોઅણાજોએ નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ અતિચારોયેં કરીને (પોસહવિહિવિવરીએ કે૦) પોસહ વ્રતનો વિધિ જે પ્રકાર તે વિપરીત કરે થકે, (તણેસિસ્કાવએ કે૦) પૌષ્ઠોપવાસ નામા ત્રીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે પૂર્વોક્ત પાંચ અતિચાર માંહેલો જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તેને (નિંદે કે૦) હું નિંડું હું ॥ ૨૯ ॥

હવે ચોથા અતિથિસંવિજ્ઞાગ શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

સચ્ચિત્તે નિસ્કિવણે, પિહિણે વવેસ મહરે ચેવ ॥

કાલાશ્ક્રમ દાણે, ચઠ્ઠે સિસ્કાવએ નિંદે ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:- (સચ્ચિત્તે કે૦) સાધુને દેવા યોગ્ય જે જક્તાદિક તેને પૃથિવ્યાદિ જે સચિત્ત, તે સચિત્તની ઉપર પૂર્વોક્ત પ્રાણુક નિર્દોષ વસ્તુનું (નિસ્કિવણે કે૦) નિદેપવું મૂકવું તે સચિત્તનિદેપણ નામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. તથા

प्रायुक्त निर्दोष देवा योग्य वस्तुने सचित्त ते कंद, पत्र, पुष्पादि पदार्थें करी (पिहिणे के०) ढांकवी ते सचित्तपिहिण नामा बीजो अतिचार जाणवों, तथा (ववएस के०) व्यपदेश करवो एटले पोतानी वस्तुने अण देवानी बुद्धियें पारकी करीने कहेवी, तथा देवानी बुद्धियें पारकी वस्तुने पोतानी करीने कहेवी, एवी रीतें व्यपदेश करवो ते व्यपदेशनामा त्रीजो अतिचार जाणवो. तथा (मत्सरे के०) मत्सर एटले कोप जावें दान आपवुं तथा पारकुं सारुं दान न जोइ शकवुं परनी ईर्ष्या करतां मान धरतां मुनिने दान आपवुं, ते मत्सरनामा चोयो अतिचार जाणवो तथा (चेव के०) निश्चै (का लाइकमदाणे के०) मुनिराजनी गोचरीनो काल अतिक्रमी उल्लंघीने मुनि राजने तेडे अने मनमां जाणे जे साधु हमणां वोहोरजो पण नहीं अने महारो नियम जंग पण थाजो नहीं? ते पांचमो कालातिक्रमदान नामें अतिचार जाणवो. ए अतिथिसंविजागनामें (चउठेसिस्कावए के०) चोथा शिद्दाव्रतने विषे अल्प देवानी बुद्धियें तथा अणदेवानी बुद्धियें करीने ए मांहेला जे अतिचार लाग्या होय, ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ ३० ॥

हवे रागादिकें करी दान दीधुं तेना प्रतिक्रमणने माटे कहे ठे.

सुहिएसु अ डुहिएसु अ, जा मे अस्संजएसु अणुकंपा ॥

रागेण व दोसेण व, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ३१ ॥

अर्थः—(सुहिएसु (के०) सुष्टु नाम रूडी रीतें हित ठे ज्ञानादित्रय एटले सम्यक् ज्ञान, दर्शन अने चारित्र्य जेमने ते सुहित कहियें ते सुहित एवा, (अ के०) वली (डुहिएसु के०) दुःखित ते रोगें करीने पीडित तपें करीने दुर्बल, तुल्ल, जीर्ण, उपधियें करीने दुःखिया एवा, (अस्संजएसु के०) अहीं (अ के०) नथी (स्वं के०) पोताने ठंदें (यत के०) यत्त एटले उद्यम करवो विचरवुं जेने एटले पोतानी स्वेहायें विचरनारा नहीं, परंतु गुरुनी आज्ञाने विषे विचरनारा एवा सुसाधु, ते उपर (रागेण के०) पुत्रा दिकने रागें करी एटले आ महारो पुत्र तथा जाइ प्रमुख ठे, एवा रागें करी दान दीधुं, पण गुणवंतनी बुद्धियें दान न दीधुं, (व के०) अथवा (दोसेण के०) द्वेष ते आ ठेकाणें साधुनिंदारूप जाणवो. ते जेम के, आ साधुने ज्ञातिना लोकोयें काढेलो ठे, नूरखोठे, ए बापडाने आपणे आहार पाणी

न आपीयें, तो बीजो कोण आपे ? नहीं आपीशुं तो जूखें मरशे ? एवी निंदा रूप जे द्वेष, तेवा द्वेषें करी एटले डुगंठा जावनी बुद्धियें करी (मे के०) महा रे जीवें (जा के०) जे (अणुकंपा के०) अशनादिक प्रमुख दानें करी दया नक्ति कीधी होय, (तं के०) ते प्रत्ये (निंदे के०) आत्मसाखें हुं निंडुं बुं, (च के०) बली ते प्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुसाखें हुं गर्हुं बुं. विशेषें निंडुं बुं.

अथवा बीजो अर्थ आवी रीतें ठे:- (सुहिएसु के०) वस्त्र पात्रादिकें करी सुखीआ अने (डुहिएसु के०) रोग प्रमुखें करी दुःखीआ एवा (अ संजएसु के०) असंयत एटले (अ के०) नथी जेने (सं के०) सम्यक् एटले रूडो एवो, (यत के०) यत्न जे उद्यम करवो एटले जे रूडो उद्यम नथी करता, परंतु जीवहिंसादिक कर्मपाशमां पडवा संबंधि उद्यमना करवावाला, जैनाजास, वैशविडंबक एवा असंयती, पासढा, उसन्नादिक तेने. तथा त्रीजो अर्थ, ते असंयत पद्धिधजीव बधकोने अथवा अन्यदर्शना कुलिं गी तेने रागें करीने, जेम के, एक गामना वासी ठे अथवा महारा जाइ प्रमुख ठे, आपणी उलखाणना ठे, इत्यादिक जे रागजावें करी दान दीधुं तथा जिनशासनना प्रत्यनीक ठे, द्वेषी ठे, निर्लज्ज चमक ठे, इत्यादिक द्वेष उपन्यो तो पण घरे आब्या, माटे दान आप्युं, इत्यादिक जावें जे म हारे जीवें. अनुकंपा, दया कीधी होय, तेने निंडुं बुं ॥ ३१ ॥

अहीं गुणवंत साधुने दान दीधुं ते निंदवुं नहीं, परंतु पूर्वोक्त राग द्वेषनी निंदा करवी तथा पासढादिक अने कुलिंगी प्रमुखने गुणवंतनी बुद्धियें दान दीधुं होय, ते निंदवुं, पण जे सहेज अनुकंपायें दान दीधुं होय, ते तो अनुकंपाज कहेवाय, ते दाननें जगवंतें निपेधुं नथी, अहीं रागद्वेषनी निंदा जाणवी, पण दान दीधुं, तेनी निंदा जाणवी नहीं ॥

हवे सुसाधुने दान न दीधुं, ते आलोवे ठे.

साहूसु संविजागो, न कउ तव चरणकरणजुत्तेसु ॥

संते फासुअदाणे, तं निंदे तं च गरिहा मि ॥ ३२ ॥

अर्थ:- (तव के०) तपें करीने, (चरण के०) चरण सित्तरियें करीने, (करण के०) करण सित्तरियें करीने, (जुत्तेसु के०) सहित एवो, (साहूसु के०) सुसाधु तेने विषे (फासुअदाणे के०) देवा योग्य प्राणुक

નિર્દોષ એવું અશનાદિક દાન, (સંતે કે૦) ઠતે મહારે જીવેં જો (સંવિ
નાગો કે૦) સંવિનાગ, (નકડ કે૦) ન કીધો હોય, તેથી જે અતિ
ચાર હુડ હોય, (તં કે૦) તે પ્રત્યેં (નિંદેં કે૦) હું આત્મસાહેવેં નિંડેં હું,
(ચ કે૦) વણી (તં કે૦) તે પ્રત્યેં (ગરિહામિ કે૦) ગુરુની સાહેવેં ગર્હું
હું. આ ઠેકાણેં તપ પદનું જૂડું ઉપાદાન કહ્યું છે, તેણેં કરીને જે તપ છે, તે
નિકાચિત કર્મોને પણ ક્ષય કરનારું છે, એવું પ્રાધાન્ય સૂચન કહ્યું છે, એ ત્રણ
ગાથાએં કરી ચોથું શિક્ષાવ્રત થયું ॥ ઇતિ ચતુઃશિક્ષાવ્રતપ્રતિક્રમણં ॥ ૩૨ ॥

હવે સંલેપણના પાંચ અતિચાર પરિહાર કરતા ઠતા કહે છે.

इह लोए परलोए, जीविअमरणे अ आसंसपउगे ॥

पंचविहो अइआरो, मा मऊं दुऊ मरणंते ॥ ३३ ॥

અર્થ:—(ઇહલોએ કે૦) ઇહ લોકને વિષે એટલે આ ધર્મના પ્રજાવેં
શેઠ, ગાથાપતિ, સેનાપતિ, રાજા, મંત્રિ પ્રમુખ ક્ષિતિમંત મનુષ્ય થવાનો
(આસંસપઉગે કે૦) આશંસા જે અનિલાષ તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર,
તે ઇહલોકાશંસપ્રયોગ નામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. અહીં આશંસાપ્રયોગ એ
પદ, દરેક પદના પ્રારંભમાં પ્રયોજવું. (પરલોએ કે૦) આ ધર્મના પ્રજાવેં પર
લોકની. આશંસા જે દેવ, દેવેંડ થવાનો અનિલાષ, તેનો પ્રયોગ જે મનનો
વ્યાપાર કરવો, તે પરલોકાશંસપ્રયોગનામા બીજો અતિચાર, (જીવિઅ કે૦)
અનશનને લીધે સન્માન સત્કાર દેખી ઘણા કાલ પર્યંત જીવવાની આશંસા
જે વાંઠા, તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર તે ત્રીજો જીવિઆશંસપ્રયોગ અતિ
ચાર જાણવો (મરણે કે૦) કર્કશ ક્ષેત્રને વિષે અનશન લઈને કોઈ પૂજા,
અર્ચા ન કરતા હોય તેણેં કરી અથવા કુધાદિકેં કરી પીઝ્યાં થકાં શીઘ્ર મ
રણની આશંસા જે વાંઠા, તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે મરણાશંસપ્રયોગ
નામા ચોથો અતિચાર જાણવો. (અ કે૦) ચ શબ્દ થકી આ ધર્મને પ્રજા
વેં આવતે જવેં રૂઢા શબ્દ, રૂપ, રસાદિક જે કામનોગ છે, તેની આશંસા
જે વાંઠા તેનો પ્રયોગ, જે મનનો વ્યાપાર, તે પાંચમો કામનોગાશંસપ્રયોગ
નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ વાંઠાનું જે કરવું, તે સંલેપણા સંબંધિ એ
(પંચવિહો કે૦) પંચવિધ, (અઈયારો કે૦) અતિચાર, (મરણંતે કે૦)
મરણને અંતેં એટલે જ્યાં સુધી ચરમ શ્વાસ હોય, ત્યાં પર્યંત (મઘં કે૦)

माहारे (मा के०) न (दुष्ट के०) थाउ, एटले ए पंचविध अतिचार, ते मरणने अंतें मुऊने म होजो ॥ ३३ ॥

हवे प्रायें सर्व अतिचार, मन, वचन अने कायाना कुव्या पारें होय ठे, तेनुं प्रतिक्रमण कहे ठे.

काएण काइअस्स, पडिक्कमे वाइअस्स वायाए ॥

मणसा माणसिअस्स, सवस्स वयाइअरस्स ॥ ३४ ॥

अर्थः—(काइअस्स के०) कायिकस्य एटले वधाधिकारी एवा शरीरें करी करेला जे अतिचार, ते अतिचारने (काएण के०) कायोत्सर्गादिक तप अनुष्ठानादिक जे कायाना शुज व्यापार, तेणें करी युक्त एवा शरीरें करी ने, तथा (वाइअस्स के०) वाचिकस्य एटले सहस्रान्याख्यानदानादि रूप वाणीयें करीने कखो एवो जे वचन संबंधि अतिचार तेने, (वायाए के०) वचनें करीने मिथ्याडुकड देवुं, जिनस्तवन करवुं, इत्यादिक जे शुज वचन नो व्यापार, तेणें करीने, तथा (माणसिअस्स के०) मानसिकस्य एटले देवतत्त्वादिकने विषे मनें करी शंकादिकने करवे करी कखा एवा जे अतिचार तेने, (मणसा के०) मनें करीने एटले अनित्य जावनादिक जे मन ना शुजव्यापार तेणें करीने तथा “ हा! में डुष्ट काम कखुं ” इत्यादिक आत्मनिंदायें करीने एम (सवस्सवयाइअरस्स के०) सर्व व्रतना अतिचार प्रत्यें त्रिकरण शुद्ध करीने (पडिक्कमे के०) दुं प्रतिक्रमुं बुं, निवर्तुं बुं. अहीं ‘ सवस्सवयाइअरस्स ’ ए पदे करीने सामान्ये करी त्रण योगनुं प्रतिक्रमण कखुं ॥ ३४ ॥

हवे एनेज विशेषेकरी कहे ठे.

वंदण वय सिक्का गा, रवेसु सन्ना कसाय दंभेसु ॥

गुत्तीसु अ समिईसु अ, जो अइअरारो अ तं निंदे ॥ ३५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन ते बे प्रकारें ठे. तेमां एक देववंदन, बीजुं गुरुवंदन ठे. बीजुं (वय के०) श्रावकनां स्थूलप्राणातिपात विरमणादिक व्रत बार प्रकारें ठे, त्रीजी (सिक्का के०) शिक्षा बे जेदे ठे. त्यां श्रावकने सामा यिक सूत्रार्थनुं ग्रहण, तेनें ग्रहणशिक्षा कहियें. ते जयन्यें नवकारथी मांमीने अष्ट प्रवचन, गुरु पासेंथी जणें अने उत्कृष्टो दशवैकालिक सूत्रना पांचमा

ઠક્કીવણિયા અધ્યયન પર્યંત સૂત્ર અને અર્થ વેદુ જણે, ગ્રહે, ધારે, શીર્ષે, ત્યાં જાગે પ્રથમ ગ્રહણશિક્ષા જાણવી. અને જે અર્થ સહિત નમુન્કાર સહિય પ્રમુખ દિનકૃત્ય એવી શ્રાવક સંવંધિ ક્રિયાઅનુષ્ઠાનની જે સમાચારી છે, એટલે પહેલો નવકાર કહેતો થકોજ ઊઠે, પઠી પોતાનું સ્વરૂપ વિચારે જે હું શ્રાવક હું, કેટલાં વ્રત મુક્તને છે? ઇત્યાદિક શ્રાદ્ધદિનકૃત્ય પ્રકરણ તથા શ્રાદ્ધ વિધિમાંહે જે સમાચારી કહી છે, તે સર્વ જાણે, આચરે, આસેવે, તે બીજી આસેવનાશિક્ષા કહિયે. ચોથો (ગારવેસુ કે૦) રુદ્ધિગારવ, રસગારવ અને શાતાગારવ, એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ છે. તેમાં જે પોતાની પાસેં ધન, તથા કુટુંબ પરિવાર ઘણો દેખીને મનને વિપે અહંકાર આણે, તેને રુદ્ધિગારવ કહિયે. અને જે સરસ અન્ન પાણી પ્રમુખને વિપે લોહુપી થાય, તે રસગારવ કહિયે. તથા જે સુકુમાલ વસ્ત્ર, શય્યા, ઘર પ્રમુખને મોહેં બાંધ્યો થકો તેને મૂકી શકે નહીં, તેને શાતાગારવ કહિયે. એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ કહ્યાં, તેનું સેવન કરવાથી, તથા પાંચમો (સન્ના કે૦) આહાર, જય, મૈથુન અને પરિગ્રહ, એ ચાર સંજ્ઞાઠ. બીજી ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, લોક, ડંધ, એ ઠ સંજ્ઞાઠ. તે એકેંડિયાદિક સર્વ જીવોને હોય છે, તથા ઠઠો (કસાય કે૦) ક્રોધાદિક ચાર કષાય, તથા સાતમો (દંમેસુ કે૦) ધર્મધનથી જેણે કરી આત્માદંમાય, તે દંમ, અશુભ મનાદિક ત્રણ જેદે છે. આઠમો (ગુત્તીસુત્ર કે૦) મનાદિક ત્રણ ગુત્તિ, નવમો (સમિર્સુ કે૦) ઈર્યાદિક પાંચ સમિતિ (અ કે૦) ચશબ્દથી દર્શન પડિમા પ્રમુખ શ્રાવકની અગીઆર પડિમા. એ પૂર્વોક્ત નવ બોલ મધ્યે જે બોલ નિપેધ કરવા યોગ્ય છે, તેના કરવા થકી અને જે બોલ કરવા યોગ્ય છે તેના ન કરવા થકી (જો કે૦) જે (અશ્યા રો કે૦) અતિચાર, (અ કે૦) અથવા દોષસમુચ્ચય જે મને લાગ્યો હોય, (તં કે૦) તે પ્રત્યે (નિંદે કે૦) હું નિંડું હું ॥ ૩૫ ॥

હવે સમ્યક્દર્શનને માટે કહે છે.

સમ્મદ્દિઠો જીવો, જશ્વિ હુ પાવં સમાયરહ કિંચિ ॥

અપ્પો સિ હોહ બંધો, જેણ ન નિદંધસં કુણહ ॥૩૬॥

અર્થ:—(જશ્વિ કે૦) જો પણ (સમ્મદ્દિઠીજીવો કે૦) સમ્યક્દૃષ્ટિ એટલે યથાવસ્થિત સ્વરૂપનો જાણ એવો જીવ. તે (કિંચિ કે૦) કિંચિત્ થોડું

(પાવં કે૦) કૃષી પ્રમુખ આરંજરૂપ પાપ, તે પ્રત્યેં નિર્વાહ ચલાવવાને અર્થે (સમાયર૬ કે૦) સમાચરે છે, એટલે કરે છે, (દુ કે૦) તો પણ (સિ કે૦) તે શ્રાવક સમ્યક્દૃષ્ટિ જીવને (અપ્પો કે૦) અલ્પ તે પૂર્વ ગુણસ્થાનની અપેક્ષા કરી થોડો (બંધો કે૦) કર્મનો બંધ, (હો૬ કે૦) હોય, (જેણ કે૦) જે કારણ માટે જાણીયેં થાયેં કે, સમ્યક્દૃષ્ટિ જે શ્રાવક છે તે, (નિબંધસં કે૦) નિર્દયપણે હિંસાદિક વ્યાપાર, (નકુણ૬ કે૦) ન કરે, અને કરે, તો પણ શંકા રાખીને કરે, વલી મનમાં વિચારે કે ધિક્કાર પડો આ ગૃહસ્થાશ્રમને કે જેને વિષે કેટલાં પાપ કરવાં પડે છે? એવી બીક રાખીને કરે પણ નિર્દય પરિણામ રાખીને ન કરે, તેથી તેને પાપ થોડું લાગે છે ॥ ૩૬ ॥

અહીં કોઈ આશંકા કરે કે, જેમ થોડું પણ વિષ, સ્વાધું થકું પ્રાણહરણ કરે છે, તેમ થોડું પણ પાપ કરવા થકી ડુર્ગતિની પ્રાપ્તિ ન થાય શું? આ આશંકાનું ઉત્તર આગલી ગાથાયેં આપે છે.

તંપિ દુ સપડિક્કમણં, સપ્પરિચ્ચાવં સત્તરગુણં ચ ॥

ચિપ્પં ઉવસામેઈ, વાહિ વ સુસિચ્ચિત્તવિજ્ઞો ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:—(સપડિક્કમણં કે૦) પ્રતિક્રમણ જે પડાવશ્યક તેણેં કરી સહિત થકો એટલે પ્રતિક્રમણને કરવે કરી, (ચ કે૦) વલી (સપ્પરિચ્ચાવં કે૦) પરિતાપ સહિત થકો એટલે પશ્ચાત્તાપકરવે કરી, વલી (સત્તરગુણં કે૦) ઉત્તર ગુણેં સહિત થકો એટલે ગુરુયેં દીધું જે પ્રાયશ્ચિત્ત તપ, તે તપ કરવે કરી યુક્ત એવો શ્રાવક, (દુ કે૦) નિશ્ચેં (તંપિ કે૦) તે અલ્પકર્મના બંધ પ્રત્યેં પણ (ચિપ્પં કે૦) દ્વિપ્ર એટલે શીઘ્ર ઉતાવળો (ઉવસામેઈ કે૦) ઉપશમાવે છે, ટાલે છે. કોની પેરેં? તોકે (વ કે૦) જેમ (સુસિચ્ચિત્ત કે૦) જલો શીઘ્રજલો એવો (વિજ્ઞો કે૦) વૈદ્ય, તે (વાહિ કે૦) વ્યાધિ પ્રત્યેં સાધ્યરોગ પ્રત્યેં તુરત ઉપશમાવે છે, તેમ એ પણ જાણવું ॥ ૩૭ ॥

હવે વલી બીજો દૃષ્ટાંત કહે છે.

જહા વિસં કુઠગયં, મંત મૂલ વિસારયા ॥

વિદ્યા હણંતિ મંતેહિં, તો તં હવઈ નિવિસં ॥૩૮॥

અર્થ:—(જહા કે૦) યથા જેમ, (મંતમૂલવિસારયા કે૦) મંત્ર મૂલના

विशारद, एटले जाण, माह्या एवा जे (विज्ञा के०) वैद्य, ते (कुष्ठगयं के०) कोष्ठगत एटले शरीरमां व्यापेलुं एवुं जे (विसं के०) सर्पादिकनुं विष, ते प्रत्ये (मंतेहिं के०) मंत्रोयें करीने (हणंति के०) हणे ठे, एटले दूर करे ठे, (तो के०) ते वारें (तं के०) ते शरीर, (निविसं के०) निर्विष एटले विषरहित, (हवइ के०) होय ठे जो पण विपार्त्त पुरुष, अहिमणि मंत्राद्धर औषधि नो प्रनाव जाणतो नथी तो पण अहिमणि मंत्राद्धर औषधिनो प्रनाव अचिंत्य ठे, तेथी तेनुं विपार्त्तत्व निवृत्त थाय ठे तेम अहिं पण श्रावक ने गुरुवाक्यानुसारें तदद्धरश्रवणथी जान थाय ठे ॥ ३७ ॥

एवं अष्टविहं कम्मं, रागदोससमधिअं ॥ आलो

अंतो अ निंदंतो, खिणं हणइ सुसावउ ॥ ३८ ॥

अर्थः—(एवं के०) ए पूर्वोक्त दृष्टांतें (आलोअंतो के०) गुरु समीपें आलोवतो एटले पोतानां पाप प्रकाश करतो ठतो, (अ के०) वली (निंदंतो के०) निंदतो थको एटले साचा मनथी ' मिढामिडुक्कडं ' देतो थको (सुसावउ के०) जलो श्रावक जे ठे ते (रागदोस के०) राग, द्वेषें करीने (समधिअं के०) समार्जित करेलुं एटले उपार्जेनुं बांधेलुं एवुं जे (अष्टविहंकम्मं के०) अष्टविध कर्म, ते प्रत्ये (खिणं के०) क्षिप्र एटले शीघ्र, (हणइ के०) हणे ठे, फेडे ठे ॥ ३८ ॥

वली एहीज वातने सविशेष कहे ठे.

कयपावोवि मणुस्सो, आलोइय निंदिअ गुरुसगासे ॥

होइ अइरेग लहुउ, उहसिअ जरु व जारवहो ॥ ४० ॥

अर्थः—(कयपावोवि के०) पापनो करनार एवो पण (मणुस्सो के०) मनुष्य, अहीं मनुष्य शब्दना ग्रहणें करीने प्रतिक्रमण जे ठे, ते कृतपाप मनुष्यनेज करवुं योग्य ठे. ते (गुरुसगासे के०) गुरुने समीपें अहिं गुरुसगासे ए पदें करीने पूर्वोक्त आलोयणा, गुरु गीतार्थादिकनी समीपमांज करवी, एवी सूचना करी अने जो कदाचित् स्वतःज आलोयणा करी होय तो शुद्धिनो अनाव थाय ठे. एम पण सूचन कखुं ठे माटे गुरु समीपने विषे (आलोइय के०) आलोवतो थको एटले करेला पाप प्रत्ये प्रकाश करतो

થકો (નિંદિત્ર કે૦) પાપની નિંદા કરતો થકો એટલે મિહ્નાડુકકડ દેતો થકો (અશ્રેય કે૦) અતિરેક એટલે અત્યંત પાપ થકી (લહુડ કે૦) લહુ એટલે હલવો (હોડ કે૦) થાય, (વ કે૦) જેમ (નારવહો કે૦) નારનો વહેનાર, વહીતરું કરનાર પુરુષ, (નરુ કે૦) નાર પ્રત્યે (ઝહરિત્ર કે૦) ઝતા રીને હલવો થાય છે, તેમ એ પણ કર્મરૂપ નારેં કરીને હલવો થાય છે ॥૪૦॥

હવે બહુ આરંજરક્ત એવા શ્રાવકને પણ આવશ્યકેં કરી તે પાપરૂપ દુઃખનો અંત થાય છે, તે દેખાડે છે.

આવસ્સણ એણ, સાવડ જશ્વિ બહુરડ હોડ ॥

ડુસ્કાણમંતકિરિત્રં, કાહી અચિરેણ કાલેણ ॥૪૧॥

અર્થ:- (જશ્વિ કે૦) જોપણ, (બહુરડ કે૦) બહુ એટલે ઘણો નવો કર્મબંધરૂપ રજવાલો એટલે આરંજ પરિગ્રહેં કરી ઘણા પાપેં સહિત એવો (સાવડ કે૦) શ્રાવક (હોડ કે૦) હોય, તો પણ, (એણ કે૦) એતેન એટલે એ પડિક્કમણાદિક (આવસ્સણ કે૦) આવશ્યકેન એટલે આવશ્યકેં કરીને. અહીં કોડ શંકા કરશે જે આવશ્યક શબ્દેં કરી દંતધાવના દિક પણ આવશ્યક છે, તે લેશું ? તો ત્યાં કહે છે કે, આ ગાથામાં એતેન એ શબ્દનું જે ગ્રહણ કહ્યું છે, તે ડ્વ્યાવશ્યક નિષેધાર્થ છે તથા નાવાવશ્યક પ્રતિપાદનાર્થ છે માટે તેવા નાવાવશ્યકેં કરી (ડુસ્કાણ કે૦) શારીરિક, માનસિક દુઃખોની (અંતકિરિત્રં કે૦) અંતક્રિયા એટલે વિનાશ ક્રિયાને (કાહી કે૦) કરશે. (અચિરેણકાલેણ કે૦) થોડા કાલમાંહેં તે પાપોનો વિનાશ કરશે ॥ ૪૧ ॥

હવે પડિક્કમણું કરતાં જે અતિચાર આલોવવાને વિસર્જન થયાહોય એટલે જે અતિચારો, વિસ્મૃત થયા હોય, તે અલોવે છે.

આલોઅણા બહુવિહા, નય સંજરિત્રા પડિક્કમણકાલે ॥

મૂલગુણઉત્તરગુણે, તં નિદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:- (આલોઅણા કે૦) આલોચના એટલે ગુરુ આગલ પાપ પ્રમાદ, આલોવવાની પ્રકાશ કરવાની રીતિ તે, (બહુવિહા કે૦) ઘણા પ્રકારની છે. તે (પડિક્કમણકાલે કે૦) તેના પ્રતિક્રમણ કાલને વિષે એટલે પડિક્ક

મણા કરવાના અવસરે (નયસંજરિઆ કે०) ન સાંજરી હોય, તે ન સાંજરવાથકી (મૂલગુણ કે०) સમ્યક્ત્વ પૂર્વક પાંચ અણુવ્રત, તેને વિષે તથા (ઉત્તરગુણે કે०) ત્રણ ગુણવ્રત અને ચાર શિક્ષાવ્રત, તેને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, (તં કે०) તે પ્રત્યે (નિંદે કે०) હું આત્મસાર્થે નિંડું હું (ચ કે०) વલી (તં કે०) તે પ્રત્યે (ગરિહામિ કે०) ગુરુસાર્થે હું ગર્હું હું, નિંડું હું. ॥ ૪૨ ॥ એ બેતાલીશ ગાથાં બેઠાં થકાંજ કહેવી.

પઠી ઝનો થતો ‘ તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ ’ એમ કહેતો ઝનો થઈ બે હાથ જોડીને આગલી મંગલગર્જિત આઠ ગાથા કહે, તે કહે છે.

તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ ॥ અપ્પુઠ્ઠિમિ
આરા, હણાણ વિરઠ્ઠમિ વિરાહણાણ ॥ તિવિહેણ
પઢિકંતો, વંદામિ જિણે ચઠ્ઠીસં ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:—(તસ્સ કે०) તે ગુરુપાર્શ્વને વિષે પ્રતિપન્ન એવો અને (કેવલિ પન્નત્તસ્સ કે०) કેવલિજાપિત એવો (ધમ્મસ્સ કે०) શ્રાવક ધર્મની (આ રાહણાણ કે०) આરાધનાને માટે (અપ્પુઠ્ઠિમિ કે०) હું સારી રીતે પાલન કરવાને ઠર્યો હું, (વિરાહણાણ કે०) તે ધર્મની વિરાધના થકી (વિરઠ્ઠમિ કે०) હું વિરત્યો હું, એટલે નિવત્યો હું, (તિવિહેણ કે०) ત્રિવિધે કરી એટલે મન, વચન અને કાયાયે કરી (પઢિકંતો કે०) પ્રતિક્રાંત થકો એટલે અતિચાર પાપથકી નિવત્યો થકો (ચઠ્ઠીસંજિણે કે०) ચોવીશ જિનપ્રત્યે (વંદામિ કે०) હું વાંડું હું ॥ ૪૩ ॥

એવી રીતે જાવજિનને નમસ્કાર કરીને હવે સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિને અર્થે ત્રિલોકગત સ્થાપના અરિહંત વાંદવાને ગાથા કહે છે.

જાવંતિ ચેઙ્ઞાઈ, ઝમ્હે અ અહે અ તિરિઅ લોણ અ ॥
સઘાઈ તાઈ વંદે, ઇહ સંતો તઠ્ઠ સંતાઈ ॥ ૪૪ ॥

અર્થ:—(ઝમ્હે કે०) ઝર્ધ્વલોકને વિષે (અ કે०) વલી (અહે કે०) અધોલોકને વિષે (અ કે०) વલી (તિરિઅલોણ કે०) તિર્થાલોકને વિષે (જાવંતિ કે०) જેટલાં (ચેઙ્ઞાઈ કે०) ચૈત્ય એટલે જિનબિંબ છે. (તાઈ સ ઘાઈ કે०) તે સર્વ પ્રત્યે (વંદે કે०) હું વાંડું હું. શું કરતો થકો વાંડું

हुं ? तो के हुं (इह के०) अहींआं (संतो के०) रह्यो थको अने (तब्ब के०) त्यां ते त्रण लोकने विपे (संताइ के०) रह्यां ठे जे जिनबिब, ते सर्व प्रत्ये हुं वांडुं ॥ ४४ ॥

हवे सर्व साधुने वंदन करवाने अर्थे कहे ठे.

जावंत केवि साहू, जरहेरवयमहाविदेहे अ ॥ सवे
सिं तेसिं पणउ, तिविहेण तिदंमविरयाणं ॥ ४५ ॥

अर्थ:—(जरह के०) पांच जरतक्षेत्रने विपे, (एरवय के०) पांच ऐर वत क्षेत्रने विपे, (महाविदेहे के०) पांच महाविदेहक्षेत्रने विपे, (अ के०) चशब्दथकी अकर्मनूमिक्षेत्रादिकने विपे, (जावंत के०) जेटला (केवि के०) कोइ पण जिनकल्पिक स्थविरकल्पिक प्रमुख जघन्य बे ह जार कोडी अने उत्कृष्टा नव हजार कोडी (साहू के०) साधुउ ठे, (ते सिं सवेसिं के०) ते सर्व साधु प्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधे करी एटले मन, वचन अने कायाये करीने (पणउ के०) हुं प्रणमुं हुं, ते सर्व साधु केहेवा ठे ? तो के, (तिदंम के०) त्रण दंमथकी एटले अशुन मन, वचन अने कायाना व्यापारथकी (विरयाणं के०) विराम पामेला ठे ॥ ४५ ॥

हवे एवी रीतें चैत्यने तथा यतिने वंदन कखां ठे जेणें एवो ठतो नवि प्यकालने विपे पण शुनजावनी प्रार्थना करतो ठतो कहे, ते लखे ठे.

चिरसंचियपावपणासणीइ, नवसयसहस्समहणीए ॥

चउवीस जिणविणिग्गय कहाइं, वोळंतु मे दिअहा ॥ ४६ ॥

अर्थ:—(चिरसंचियपाव के०) चिरसंचित पाप प्रत्ये एटले घणा का लना संचायेलां एवां जे पापो, ते प्रत्ये (पणासणीइ के०) प्रनाशनी कर नारी एटले विनाशनी करनारी एवी, (नवसयसहस्स के०) शतसहस्रनव प्रत्ये एटले संसारना लक्ष नव जे करवां, ते प्रत्ये, (महणीए के०) मथन करनारी एटले हणनारी एवी, (चउवीसजिण के०) चोवीशजिनो थकी एटले चोवीश तीर्थकरोथकी (विणिग्गय के०) विनिर्गत एटले नी कली जे (कहाइं के०) जिनगुणोत्कीर्त्तिनरूप कथा ते, कथा करवे करीने

(મે કે૦) મહારા (દિઅહા કે૦) દિવસો, (વોલંતુ કે૦) વ્રજન એટલે વોલો, જાઉ, એ પ્રાર્થના કરી છે ॥ ૪૬ ॥

હવે મંગલપૂર્વક જન્માંતરને વિષે પણ સમ્યક્દૃષ્ટિ દેવો પાસેના
બોધબીજ પામવાની પ્રાર્થના કરે છે.

મમ મંગલમરિહંતા, સિદ્ધા સાદૂ સુઅં ચ ધમ્મો અ ॥

સમ્મદિઠી દેવા, દિંતુ સમાહિં ચ બોહિં ચ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ:- (અરિહંતા કે૦) એક શ્રીઅરિહંત દેવ, (સિદ્ધા કે૦) બીજા સિદ્ધ જગવાન, (ચ કે૦) વલી (સાદૂ કે૦) ત્રીજા સાધુ મુનિરાજ, (સુઅં કે૦) ચોથો શ્રુતધર્મ, તે અંગોપાંગાદિક આગમ, (અ કે૦) વલી (ધમ્મો કે૦) ચારિત્રાત્મક ધર્મ પણ લેવો. એ શ્રુતધર્મ અને ચારિત્રધર્મ, એમ બે પ્રકારે કેવલીયે પ્રરૂપ્યો જે ધર્મ તે. એ ચાર વાનાં (મમ કે૦) મહારે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, અ શબ્દથી એ ચારે વાનાં લોકને વિષે ઉત્તમ છે, શરણજૂત છે, વલી પણ એમ પ્રાર્થના કરીયે થયે જે, (સમ્મદિઠીદેવા કે૦) સમ્યક્દૃષ્ટિ જિનજન્તુ દેવતાઉ જે છે, તે મુક્તિ (સમાહિં કે૦) સમાધિ પ્રત્યે એટલે શુનકાર્યને વિષે જે ચિત્તની સ્થિરતા, તે પ્રત્યે (ચ કે૦) વલી (બોહિં કે૦) બોધિ પ્રત્યે એટલે પરજવે શ્રીજિનધર્મની પ્રાપ્તિ તે પ્રત્યે (દિંતુ કે૦) દ્યો આપો. (ચ કે૦) બીજો ચ છે, તે પાદપૂરણાર્થ છે ॥

અહીં આશંકા કરે છે કે; આ ગાથામાં ધર્મશબ્દના ગ્રહણ કરવા થકી શ્રુતશબ્દનું ગ્રહણ થયુંજ, કારણ કે શ્રુતનું ધર્માતર્ગતત્વ છે? ત્યાં કહે છે. શ્રુતશબ્દનું જે પૃથક્ ગ્રહણ કહ્યું છે તેનું કારણ એ છે જે, સમુદિત એવાં જ્ઞાનક્રિયાયે કરીનેજ મોક્ષ થાય છે, તેનું સૂચન કરવાને અર્થે જૂઠું ગ્રહણ કહ્યું છે.

અહીં વલી બીજી પણ આશંકા કરે છે કે, તે દેવો સમાધિદાનને વિષે સમર્થ છે કિંવા નથી? જો કહેશો કે સમર્થ નથી, તો પ્રાર્થના કરવી બ્યર્થ છે, અને જો કહેશો કે સમર્થ છે, તો દૂરજવ્ય તથા અજવ્યને કેમ નથી આપતા? અને કદાપિ એમ માનશો કે યોગ્યનેજ આપે છે, પણ અયોગ્યને આપવા અસમર્થ છે. ત્યારે તો યોગ્યતાજ પ્રમાણ છે, માટે અજાગલ સ્તનસદૃશ એવા દેવોની પ્રાર્થનાયે કરીને શું?

સમાધાન:-અમારે સર્વત્ર યોગ્યતાજ પ્રમાણ છે; પરંતુ અમે નિયતવા

દીઝની પેઠેં એકાંતવાદી નથી કારણ કે અમે જિનમતાનુયાયી હૈયેં માટે સર્વનયસમૂહાત્મક સ્યાદાદમુદ્ધા, તે અનજિનેદિ સામગ્રીને વિશેષેં ઉત્પન્ન કરનારી છે એવું વચન છે એ હેતુ માટે જેમ ઘટસિદ્ધિને વિષે મૃત્તિકાની યોગ્યતા છે સ્વરી તો પણ કુંજાર, ચક્ર, ચીવર, દંડાદિક એ સર્વ તેનાં સહકારી કારણ છે, એમ અહીં પણ જીવની યોગ્યતા તો છે, તથાપિ પૂર્વોક્ત દૃષ્ટાંતની પેઠેં વિઘ્નોનું નિરાકરણ કરીને તે દેવોપણ સમાધિ બોધિદાનને વિષે સમર્થ હોય છે માટે તે દેવોની બોધિદાનને વિષે પ્રાર્થના કરવી નિર્અર્થક નથી ॥ ૪૭ ॥

હવે કોઈ આશંકા કરે કે જેણેં વ્રત સ્વીકાર્યાં છે તેને પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય છે, પરંતુ અવ્રતીને તો વ્રતના અજાવેં કરીને તેના અતિચારનો પણ અજાવ છે, માટે પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય નથી તે વાતનો નિષેધ કરવાને કહે છે કે, આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે કેવલ અતિચારોને વિષેજ નથી પરંતુ ચાર સ્થાનકને વિષે પણ છે, માટે તે ચારે સ્થાનકને વિષે પ્રતિક્રમણ થાય છે, તેના ઉપદર્શનને માટે ગાથા કહે છે.

પડિસિદ્ધાણં કરણે, કિચ્ચાણમકરણે પડિક્કમણં ॥

અસદ્દહણે અ તદ્ધા, વિવરીય પરૂવણાએ અ ॥ ૪૮ ॥

અર્થ:—એક (પડિસિદ્ધાણં કે) જે પ્રતિષેધવા યોગ્ય નિષેધવા યોગ્ય તે સમ્યક્ત્વ અણુવ્રતાદિનાં માલિન્યહેતુ એવાં સંકાવધાદિ તથા અંઠાર પાપ સ્થાનકાદિક જે અતિચારસેવનાદિક રૂપ અશુભકારી છે, તે અશુભ કાર્યને (કરણે કે) કરવેં કરી, તથા બીજો (કિચ્ચાણં કે) કરવા યોગ્ય એવાં જે દેવપૂજાદિ પદ્ધતિ તથા સામાયિકાદિક ષડાવશ્યક વિનયદાનાદિક અરિહંતનાં નક્તિપ્રમુખ જે શુભકાર્ય છે, તે શુભકાર્યને (અકરણે કે) અણકરવાયકી (અ કે) વલી ત્રીજો (અસદ્દહણે કે) અશ્રદ્ધધાનને વિષે એટલે નિગોદાદિક સૂક્ષ્મવિચારને અણસદ્દહવે કરીને (અ કે) વલી (તદ્ધા કે) તથા ચોથો (વિવરીયપરૂવણાએ કે) જિનાગમયકી વિપરીત એટલે ઝલટી પ્રરૂપણા કરવેં કરીને એટલે ઉત્સૂત્ર પ્રરૂપણા કરવેં કરીને, આ જે વિપરીત પ્રરૂપણા છે, તે ચતુરંત એવું અત્યંત નવત્રમણ, તેની કારણનૂત છે. તે વિપરીતપ્રરૂપણા તો અનાજોગાદિકેં કરે છે તે પણ પ્રતિક્રમણ કરાય છે. ત્યાં શંકા કરે છે કે, વિપરીત પ્રરૂ

પણા જે છે, તે તો સૂત્ર કથન કરતો હોય, તેને થવાનો સંજવ છે, પરંતુ અન્યને તો નથી, માટે શું ધર્મકથનનો અધિકાર શ્રાવકને છે? તો ત્યાં કહે છે કે, શ્રાવકને ધર્મકથનનો અધિકાર છે, કારણ કે ગાતાર્થથી અધિગત છે સૂત્ર જેને તેવા તથા ગુરુને આધીન છે વચન જેને, તેવા શ્રાવકને શા માટે સૂત્રકથનનો અધિકાર ન હોય? ત્યારે વાદી કહે છે કે, એજે અધિકાર છે, તેમાં પ્રમાણ શું? તો ત્યાં પ્રમાણ કહે છે કે, -પઠ્ઠ સુણેઽગુણેઽજિણસ્સ ધમ્મં પરિકહેઽ” ઇત્યાદિ વચન છે, તથા ચૂર્ણીમાં પણ લખ્યું છે જે “ સો જિણદાસ સાવઝમિ ચઝદસીસુ ઝવવાસં કરેઽ પુણ્યં ચ વાણ્ઽ” ઇત્યાદિ માટે શ્રાવકને અધિકાર છેજ, તેથી એ ચાર પ્રકારે કરીને જે પાપ લાગ્યું હોય, અતિચાર હુઝ હોય, તે પાપને દૂર કરવાને અર્થે (પઠિક્રમણ કે૦) પ્રતિક્રમણ છે, મિહામિ હુક્કહ છે ॥ ૪૮ ॥

હવે અનાદિ સંસારસાગરાવર્તીતર્ગત જે સત્ત્વો છે, તેમને અન્યોઽન્ય વૈરનો સંજવ છે, માટે તેને સ્વમાવવાને કહે છે.

સ્વામેમિ સવ્વજીવે, સવ્વે જીવા સ્વમંતુ મે ॥

મિત્તી મે સવ્વજૂણ્ણસુ, વેરં મયં ન કેણ્ણ ॥ ૪૯ ॥

અર્થ:- (સવ્વજીવે કે૦) સર્વ જીવો પ્રત્યે (સ્વામેમિ કે૦) હું સ્વમાવું હું એટલે અનંતજીવોને વિષે પણ અજ્ઞાનમોહાવૃત્તત્વે કરીને જીવોને જે પીડા કીધી હોય, તે સ્વમાવવું હું અને (સવ્વેજીવા કે૦) તે સર્વ જીવો પણ (મે કે૦) મહારા અપરાધ પ્રત્યે, (સ્વમંતુ કે૦) સ્વમો, માફ કરો, એ ક્ષમનક્ષમાપનમાં કારણ કહે છે કે, (સવ્વજૂણ્ણસુ કે૦) સર્વ જૂતોને વિષે (મે કે૦) મહારે (મિત્તી કે૦) મૈત્રીજાવ છે, (કેણ્ણ કે૦) કોઈ જીવની સાથે (મયં કે૦) મહારે (વેરં કે૦) વૈરજાવ (ન કે૦) નથી ॥ ૪૯ ॥

હવે પ્રતિક્રમણ અધ્યયનને ઉપસંહાર કરતો ઠતો ઠેઘી

મંગલપ્રદર્શનાર્થ ગાથા કહે છે.

એવમહં આલોચ્છ, નિંદિચ્છ ગરહિચ્છ હુગંઠિચ્છ સમ્મં ॥

તિવિદ્ધેણ પઠિકંતો, વંદામિ જિણે ચઝવીસં ॥ ૫૦ ॥ ઇતિ ॥૩૨॥

અર્થ:- (એવં કે૦) એમ (આલોચ્છ કે૦) પાપ આલોચ્છું પ્રકાશ કીધું

(निंदिअ के०) आत्मसाखें निंदुं, (गरहिय के०) गर्ह्युं (डुगंठिअं के०) डुगंठुं, अत्यंत खोटुं जाएयुं, ते माटे (सम्मं के०) सम्यक् प्रकारें एस म्यक् पद सर्वपदोनी साथें पूर्वमां योजुं, (तिविहेण के०) त्रिविधें करी एटले मन, वचन अने कायायें करीने (पडिक्कंतो के०) अतिचारादिक पापथकी प्रतिक्रांत थको पाठो फरतो थको एटले पापने पडिक्कमतो थको एवो जे (अहं के०) हुं, ते (चउवीसंजिणे के०) चोवीस जिन प्रत्यें (वं दामि के०) वांडुं बुं. आ प्रकारें अल्परुचि जीवोना बोधने माटें आ वंदिता सूत्रनो अर्थ, संक्षेपे करी कह्यो ठे. विस्तारार्थ तो बृहद्वत्तिथकी तथा चूर्णीथकी जाणवो ॥ ५० ॥ इति ॥ ३२ ॥

हवे वली तेमज बे वांदणां देइने गुरुने अपराध खमाववाने आवी
रीतें कहे, ते कहें ठे.—

॥ अथ अप्पुच्छिउ हं गुरुखामणां ॥

॥ इहाकारेण संदिसह जगवन् अप्पुच्छिउमि अप्पितर
देवसिअं खामेउं ॥ इहं ॥ खामेमि देवसिअं
जं किंचि अपत्तिअं परपत्तिअं जत्ते पाणे विणए
वेआवच्चे आलावे संलावे उच्चासणे समासणे अंतं
रजासाए उवरिजासाए जं किंचि मप्प विणयपरिही
णं सुहुमं वा वायरं वा तुप्पे जाणह अहं न याणा
मि तस्स मिहामि उक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३३ ॥

अर्थ:—(जगवन् के०) हे जगवन्! (इहाकारेण के०) तमारी पोता
नी इहायें करी, (संदिसह के०) मुज्जने आदेश आपो, अप्पितरदेवसिअं
के०) दिवसमांहे कीथा होय जे अपराध, ते प्रत्यें (खामेउं के०) खमा
ववाने (अप्पुच्छिउमि के०) हुं अन्युत्तित एटले ऊठ्यो बुं, अर्थात् आपना
सन्मुख हुं उज्जो थयो बुं. तैवारें गुरु कहे, खामेह एटले खमावो. एवुं सजुरु
नुं वचन तेने बहु मानतो ठतो शिष्य उज्जो रह्यो थकोज इहं एवो पाठ कहे
एटले (इहं के०) एहीज हुं इहं बुं, वांहुं बुं (खामेमि के०) हुं खामुं बुं शा

प्रत्ये स्वामुं बुं? तो के (देवसिञ्च के) दिवससंबंधि अपराध प्र...
 बुं. पठी विधिवत् धरणीतलस्पृष्ट एवा पचांगें प्रणाम करी मुखें
 देइ आवी रीतें नणे, ते कहे ठे.

(जंकिचि के०) जे कांइ सामान्यथी (अपत्तिञ्च के०) अप्रीतिकं एटले
 अप्रीतिनाव उपजाव्यो होय, परपत्तिञ्च के०) पराप्रीतिकं पर प्रकृष्ट एटले
 विशेषथी अप्रीतिनाव, अध्याहारथी आपने विषे उपजाव्यो होय, शाने विषे
 उपजाव्यो होय? ते कहे ठे. (जत्ते के०) अशन, खादिम, खादिमने विषे,
 (पाणे के०) पाणीने विषे, (विणए के०) गुरु आव्या देखीने साहामा उठवा
 वांदवादिक आसन प्रमुख आपवुं, इत्यादिक विनय करवो, तेने विषे (वेआ
 वच्चे के०) गुरुनी पादसेवा, औषधपय्यादिक आणी आपवां इत्यादिक वैया
 वृत्यने विषे, (आलावे के०) एक वार बोलाववाने विषे, (संलावे के०)
 वारंवार बोलाववाने विषे, (उच्चासणे के०) गुरुथी उंचा आसने बेसवाने
 विषे, (समासणे के०) गुरुनी पासें सरखुं आसन करी तेनी उपर बेसवा
 नेविषे, (अंतरजासाए के०) अंतरजाषाने विषे एटले गुरु वात कगता
 होय, तेनी वच्चें वात करवी, तेने अंतरजाषा कहियें तेने विषे, (उपरिजा
 साए के०) उपरिजाषाने विषे एटले गुरु वात करी रह्या पठी तेहीज वा
 त पोतानी स्फुरती देखाडवाने अर्थे विशेषपणे करवी, तेने उपरिजाषा क
 हियें. तेने विषे, (जंकिचि के०) जे कांइ (मद्य के०) मद्यारे (विणप
 परहीणं के०) विनय नक्ति परिहीणपणुं एटले रहितपणुं थयुं होय, ते
 विनयनक्तिरहितपणुं केवुं थयुं होय? तो के (सुदुमं के०) सूक्ष्म एटले
 न्हानुं जे थोडे प्रायश्चित्तें शुद्ध थाय ते, (वा के०) अथवा (वायरं के०)
 बादर ते जे घणा प्रायश्चित्तें करी शुद्ध थाय, एवं विनयहीन पणुं ते स
 र्व, हे नाथ! (तुप्पेजाणह के०) सकल जगतना नाव जाणवा थकी तु
 में जाणो ठो, अने (अहंनयाणामि के०) हुं मूढपणा माटे जाणतो न
 थी (तस्स के०) ते अप्रीतिप्रमुख अतिचारनुं लाग्युं जे (डक्कडं के०) डुः
 कृत एटले पाप, ते (मि के०) महारुं (मिह्ठा के०) मिथ्या थाउ; ए
 टले फोक थाउ. अहीं बीजो वा ठे ते पादपूरणार्थ ठे ॥ १ ॥ इति गुरु स्वा
 मणासूत्रार्थः ॥ ३३ ॥ ए स्वामणांना सूत्रने विषे धुरथकी गुरु पंदर अने
 लघु एकशो अगीआर, मली एकशो ने बवीश अहरो ठे. ए विधिपूर्वक अप

राध खमावतां चंद्ररौशचार्यादिक अनेक जीवोने केवलज्ञान उपन्युं ठे.

॥ अथ आयरिय उवद्याए ॥

आयरिय उवद्याए, सीसे साहम्मिए कुलगणे अ ॥

जे मे केइ कसाया, सबे तिविहेण खामेमि ॥ १ ॥

अर्थः—पंचाचारसंपन्न अथवा ठत्रीश गुणें विराजमान, अर्थदानना दातार, तेने (आयरिय के०) आचार्य कहियें. तथा समीप रह्या अने आख्या जे शिष्यादिक तेने सूत्रना जणावनार अथवा पच्चीश गुणें विराज मान, तेने (उवद्याए के०) उपाध्याय कहियें, तथा ग्रहणशिक्षा अने आसेवनाशिक्षाने योग्य होय तेने (सीसे के०) शिष्य कहियें, तथा श्रद्धा अने प्ररूपणादिक गुणें करीने जे आपणा सरिखा होय, एवा सरखा धर्मना पालनार, तेने (साहम्मिए के०) साधर्मिक कहियें, तथा जे एक आचार्यनो शिष्य संतान परिवार, तेने (कुल के०) कुल कहियें, तथा घणा आचार्यना शिष्यसंतान परिवार, तेने (गणे के०) गण एटले समुदाय कहियें. (अ के०) ए अ ते वली वली कहेवाने अर्थें ठे. ए सर्वनी उपर (मे के०) महारे जीवें (जे के०) जे (केइ के०) कोइ पण (कसाया के०) क्रोधादिक कषाय कीधा होय, ए कारणें (सबे के०) सर्व ते आचार्या दिक प्रत्यें (तिविहेण के०) तिविधें करी एटले मन, वचन अने कायायें करी (खामेमि के०) हुं खामुं बुं ॥ १ ॥ आ गाथामां लघु वत्रीश, गुरु त्रण, सर्व अक्षर पांत्रीश ठे.

सवस्ससमणसंघस्स, जगवंतं अंजलिं करिय सीसे ॥

सवं खमावइत्ता, खमामि सवस्स अहयंपि ॥ २ ॥

अर्थः—(सीसे के०) मस्तकनी उपर (अंजलिं के०) बे हाथ प्रत्यें (करिय के०) करीने एटले स्थापीने नम्रीनूत यइने (सवस्ससमणसंघ स्सजगवतं के०) सर्व श्रमण संघ रूप जगवंतना कीधा जे अपराध, (सवं के०) ते सर्व अपराध प्रत्यें (खमावइत्ता के०) खमावीने, वली एम कहे, के (सवस्स के०) ते सर्वना करेला अपराध प्रत्यें (अहयंपि के०) हुं पण (खमामि के०) खमुं बुं, एटले सम्यक् प्रकारें सहन करुं बुं ॥ २ ॥ आ गाथामां लघु एकत्रीश अने गुरु सात, मली सर्वाक्षर आडत्रीश ठे ॥

सवस्स जीवरासिस्स, जावउ धम्म निहिय नियचित्तो ॥

सवं खमावइत्ता, खमामि सवस्स अहयंपि ॥३॥ ३४ ॥

अर्थः—(जावउ के०) जावथी (सवस्सजीवरासिस्स के०) एकेंडिया दिकसर्व जीवनो राशि एटले समूह तेनो कीधो जे में अपराध, ते (सवं के०) सर्व अपराध प्रत्ये (खमावइत्ता के०) खमावीने, वली एम कहे के ते सर्व जीवोनी उपर समजाव ते रूप (धम्म के०) धर्म, तेने विषे (निहिय के०) निधित कखुं ठे एटले स्थाप्युं ठे जावथकी आरोपण कखुं ठे, (नियचित्तो के०) निजचित्त एटले पोतानुं मन जेणें एहवो (अहयंपि के०) हुं पण (सवस्स के०) सर्व जीव राशिना कीधा जे अपराध ते अपराध प्रत्ये (खमामि के०) खमुं बुं ॥ ३ ॥ आ गायामां लघु अछावीश अने गुरु नव, सर्वाह्वर साडत्रीश ठे ॥ इति खामणां ॥ ३४ ॥

॥ अथ नमोस्तु वर्द्धमानाय ॥

इहामो अणुसद्धिं ॥ नमो खमासमणाणं ॥ नमो

ऽर्हत० ॥ नमोऽस्तु वर्द्धमानाय, स्पर्द्धमानाय कर्मणा ॥

तज्जयावाप्तमोह्वाय, परोह्वाय कुतीर्थिनाम् ॥ १ ॥

अर्थः—(वर्द्धमानाय के०) श्रीवर्द्धमान स्वामी जणी, (नमोस्तु के०) नमस्कार थाउ, ते श्रीवर्द्धमान स्वामी केहेवां ठे ? तोके (कर्मणा के०) कर्मोनी साथें (स्पर्द्धमानाय के०) स्पर्द्धना करनार ठे, एटले ईर्ष्याना करनार ठे, केमके ? कर्मोना वैरी ठे, माटे तेनी साथें ईर्ष्याना करनार ठे. वली कहेवा ठे ? तो के (तज्जया के०) ते कर्मनो जय करीने (अवाप्त के०) पाय्या ठे (मोह्वाय के०) मोह प्रत्ये एवा ठे, वली केहेवा ठे ? तो के (कुतीर्थिनां के०) कुतीर्थीयो जे मिथ्यादृष्टि जीवो, तेउने (परोह्वाय के०) परोह्व ठे, एटले दृष्टिथी दूर ठे. अर्थात् मिथ्यादृष्टि जीव होय, ते प्रभुनुं स्वरूप जाणी न शके ॥ इति जावः ॥ १ ॥

येषां विकचारविंदराज्या, ज्यायः क्रमकमलावलिं दधत्या ॥

सदृशैरिति संगतं प्रशस्यं, कथितं संतु शिवाय ते जिनेन्द्राः ॥१॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेंडाः के०) जिनेंड तीर्थकर, (शिवाय के०) शिव एटले परमं कल्याण तेने अर्थे (संतु के०) थाउ. ते जिनेंड केहेवा ठे? तो के (येषां के०) जे जिनेंडोनी (ज्यायः के०) प्रधान प्रशंसनीय एवी (क्रमकमलावलिं के०) चरणकमलनी आवलि एटले श्रेणी प्रत्ये (दधत्या के०) धरती दुइ एटले पोतानी उपर स्थापित दुइ, अर्थात् विहार समयें प्रचुना चरण कमल नीचें सुवर्णमय नव कमल जे देवता रचे ठे, ते रूप (विकच के०) विकस्वर प्रफुल्लित (अरविंद के०) अरविंद नामें कमल तेनी (राज्या के०) राजी एटले श्रेणीयें करीने, (सदृशैः के०) सरखानी साथें (संगतं के०) मलबुं, ते (प्रशस्यं के०) अति रूडुं प्रशंसा करवा योग्य ठे. (इति के०) ए प्रकारें (कथितं के०) कथुं ठे. जेम के सरखे सरखां मले ते शोजे, माटे ते सुवर्णमय नवकमल अने प्रचुनां चरण, ए बेहु कमल मलेथी अत्यंत शोभा थई ॥ १ ॥

कपायतापादितजंतुनिवृत्तिं, करोति यो जैनमुखां
बुदोजतः ॥ स शुक्रमासोद्भववृष्टिसंनिजो, दधातु
तुष्टिं मयि विस्तरो गिरां ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

अर्थः—(स के०) ते (गिरां के०) सिद्धांतरूपवाणीनो (विस्तर के०) विस्तार ते, (मयि के०) महारे विपे (तुष्टिं के०) तुष्टि प्रत्ये संतोष प्रत्ये (दधातु के०) करो, ते वाणीनो विस्तार केहेवो ठे? तो के (यो के०) जे वाणीनो विस्तार, (कषाय के०) कषायरूप (ताप के०) तापें करीने (अर्दित के०) पीडित एवा (जंतु के०) प्राणीयो तेने (निवृत्तिं के०) शांति स माधि प्रत्ये (करोति के०) करे ठे. वली (यो के०) जे (जैनमुख के०) जिनराजना मुखरूप (अंबुद के०) मेघ ते थकी (उजतः के०) उपज्यो ठे. वली (यो के०) जे (शुक्रमास के०) ज्येष्ठमास थकी (उद्भव के०) उपन्यो एवो जे (वृष्टि के०) वर्षात तेनी (संनिजो के०) सरखो ठे ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

॥ अथ विशाललोचन ॥

विशाललोचनदलं, प्रोद्यद्वंतांशुकेसरं ॥
प्रातर्वीरजिनेंडस्य, मुखपद्मं पुनातु वः ॥ १ ॥

अर्थः—(व के०) तुमने (प्रातः के०) प्रजात समयें (वीरजिनैऽ
स्य के०) श्रीवीरजिनैऽ संबंधी (मुखपद्मं के०) मुखकमल ठे, ते (पुना
तु के०) पवित्र करो, ते मुख कमल केहेवुं ठे? तो के (विशाल के०) वि
स्तीर्ण (लोचन के०) नेत्ररूप (दलं के०) पत्र ठे जेने विषे, वली केहेवुं
ठे? तो के (प्रोद्यत् के०) अत्यंत जलहलता एवा (दंतांशु के०) दांत
ना किरणरूप (केसरं के०) केसर सुगंधना कणीया ठे जेने विषे ॥ १ ॥

येपामज्जिपेककर्म कृत्वा, मत्ता हर्षजरात् सुखं सुरेंद्राः ॥ त
एमपि गणयंति नैव नाकं, प्रातः संतु शिवाय ते जिनैऽ ॥ २ ॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनैऽ के०) श्रीजिनैऽ जे तीर्थकरो, ते (प्रातः
के०) प्रजात समयें (शिवाय के०) शिवने एटले निरुपडवने अर्थें (संतु
के०) थाउ. ते जिनैऽ केहेवा ठे? तो के (येषां के०) जे जिनैऽना (अजि
पेककर्म के०) स्नानकर्म कार्य प्रत्यें (कृत्वा के०) करीने (हर्षजरात्
के०) हर्षना जर एटले समूहथकी (मत्ता के०) माता थका मग्र थका
(सुरेंद्राः के०) देवेंद्रो जे ठे, ते (नाकं के०) देवलोक संबंधी जे (सुखं
के०) सुख तेने (तृणमपि के०) तृणतुल्य पण (नैव के०) नहींज
(गणयंति के०) गणो ठे, अर्थात् जिनैऽना अजिपेक सुखने यामीने देवता
उं स्वर्गसुखने तृणसमान पण नथी मानता ॥ २ ॥

कलंकनिर्मुक्तममुक्तपूर्णतं, कुतर्कराहुग्रसनं स
दोदयं ॥ अपूर्वचंद्रजिनचंद्रजापितं, दिनाग
मे नौमि बुधैर्नमस्कृतं ॥ ३ ॥ इति ॥ ३६ ॥

अर्थः—(जिनचंद्रजापितं के०) जिनचंद्र संबंधी जापित जे आगम ते
प्रत्यें (दिनागमे के०) प्रजात समयें (नौमि के०) हुं स्तुवं हुं. ते जिन
चंद्रजापित केहेवुं ठे? तो के (कलंकनिर्मुक्तं के०) कलंकरहित एवं अ
ने (अमुक्तपूर्णतं के०) नथी मूकाणी पूर्णता जेनी अने वली (कुतर्क
राहुग्रसनं के०) कुतर्क करनारा एवा जे परदर्शनी रूप राहु तेने ग्रसन
हार एटले नक्षत्र करनार एवं ठे, तथा (सदोदयं के०) सदा निरंतर उदय

सवस्सवि तथा श्रुतदेवतास्तुति अर्थसहित. १६३

एटले उगेलो एवो एक (अपूर्वचंड के०) अपूर्व चंडसदृश ठे, एटले जि नागमरूपचंडमानी तुल्य बीजो कोइ चंडमा नथी, वली ते जिनचंडना पित केहेवुं ठे ? तो के (बुधैर्नमस्कृतं के०) बुधोयें एटले पंक्तियोयें कखो ठे नमस्कार जेने, एवुं ठे ॥ ३ ॥ इति स्तुतिसूत्रार्थः ॥ ३६ ॥

॥ अथ सवस्सवि देवसिअ लिख्यते ॥

सवस्सवि देवसिअ, डुच्चिंतिअ, डुप्पासिअ,
डुच्चिठिअ इत्ठाकारेण संदिसह जगवन् इहं
तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ १ ॥ ॥ इति ॥ ३७ ॥

अर्थः—(सवस्सविदेवसिअ के०) सर्वे पण दिवस संबंधि अतिचार ते (डुच्चिंतिअ के०) डुच्चिंतित जे परधेपादिक डुष्ट कार्य तेने चिंतववा थकी थयो, वली केहेवो ते दिवस संबंधि अतिचार ? तो के (डुप्पासिअ के०) डुर्नापित जे उपयोग रहित अनिष्ट डुष्टादिक जापा तेवी जापा बोलवा थकी थयो, वली केहेवो ते दिवस संबंधि अतिचार ? तो के (डुच्चिठिअ के०) डुश्चेष्टित जे उपयोग रहित हालवा चालवा थकी तथा कामासना दिक एवी कायनी डुष्ट चेष्टारूप प्रवृत्ति ते प्रवृत्ति करवा थकी थयो, तेनुं मिथ्याडुःकृत देवाने (जगवन् के०) हे जगवन् ! (इत्ठाकारेण के०) पो तानी इत्थायें करी (संदिसह के०) मुज्जे आइहा करो. अहींआं गुरु आइहा आपे पढी शिष्य कहे. (इहं के०) हुं एहीज इहं, हुं. (तस्स मिहामि डुक्कडं) ए पदोनो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥ १ ॥ इति ॥ ३७ ॥

॥ अथ श्रुतदेवतास्तुतिः ॥

सुअदेवयाए करेमि कानस्सग्गं ॥ सुअदेव
या जगवई, नाणावरणीय कम्म संघायं ॥ तेसिं
खवेउ सययं, जेसिं सुयसायरे जत्ती ॥ १ ॥

अर्थः—(सययं के०) सतत एटले सदा निरंतर, (जेसिं के०) जे जव्य पुरुषोनी (सुयसायरे के०) श्रुतिसागरने विषे (जत्ति के०) जत्ति ठे, एटले अंतर प्रीति ठे (तेसिं के०) ते पुरुषो संबंधि (नाणावरणीय

કમ્મ કે૦) જ્ઞાનાવરણીયકર્મના (સંઘાયં કે૦) સંઘાત એટલે સમુદ્ધ તે પ્રત્યે (સુઅદેવયા કે૦) શ્રુતદેવતા, વલી (જગવર્ષ કે૦) જગવતી જે સરસ્વતી છે, તે (સ્વેચ કે૦) સ્વપાવો એટલે ક્ષય કરો ॥ ૧ ॥ એ શ્રુતદેવતા શ્રુતસિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયા જે સરસ્વતી, તેને આરાધવા નિવિત્ત કાઝસ્સગ્ગ કરવો, એમાં વંદણવત્તીઆએ એ પાઠ ન કહીયે, અન્નઠ્ઠ ઝસસિએ એ એ પાઠજ કહીયે. એ ગાથા શ્રીપાદ્ધિક સૂત્ર સિદ્ધાંતને ઘેઘેડે છે, તે જણી કાઝસ્સગ્ગ કરતાં મિથ્યાત્વની શંકા ન કરવી ॥ ૧ ॥ આ ગાથામાં લઘુ ટત્રીશ અને ગુરુ બે, મલી સર્વાદ્ધર આઢત્રીશ છે ॥

॥ અથ ક્ષેત્રદેવતાની સ્તુતિ ॥

જીમે સ્વિત્તે સાદ્ધ, દંસણ નાણેહિં ચરણ સહિએહિં ॥

સાદ્ધંતિ મુક્કમગ્ગં, સા દેવી હરઝ હરિયાઈ ॥૧॥ ઇતિ ॥૩૬॥

અર્થ:—(ચરણસહિએહિં કે૦) ચારિત્ર સહિત એવો (દંસણનાણેહિં કે૦) દર્શન અને જ્ઞાન તેણે કરીને (જીમે કે૦) જે દેવીના (સ્વિત્તે કે૦) ક્ષેત્રને વિષે (સાદ્ધ કે૦) સાધુ મુનિરાજ, (મુક્કમગ્ગં કે૦) મોક્ષના માર્ગે પ્રત્યે (સાદ્ધંતિ કે૦) સાધે છે, (સા કે૦) તે, (દેવી કે૦) દેવી, (હરિયાઈ કે૦) હરિત પ્રત્યે એટલે પાપ પ્રત્યે (હરઝ કે૦) હરો, દૂર કરો ॥ ૧ ॥ એ ક્ષેત્ર દેવતાનો કાઝસ્સગ્ગ શ્રીવચરસ્વામીયેં કીધો સાંજલીયેં ઠેયેં, અને શ્રીજડ્વાદુ સ્વામીયેં પણ કરવો કહ્યો છે, તે જણી એમાં મિથ્યાત્વ નહીં એમ સમજવું. આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાદ્ધર ટત્રીશ છે. વેદુ ગાથા ના લઘુ ઝગણોતેર, અને ગુરુ પાંચ, મલી સર્વાદ્ધર ચમ્મોતેર છે ॥ ઇતિ ॥૩૬॥

॥ અથ કમલદલસ્તુતિ: ॥

કમલદલવિપુલનયના, કમલમુખી કમલગ

ર્જસમગૌરી ॥ કમલે સ્થિતા જગવતી, દ

દાતુ શ્રુતદેવતા સિદ્ધિમ્ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:—(જગવતી કે૦) ઠકુરાઈ પ્રમુખ ગુણની ધરનારી એવી જે (શ્રુત દેવતા કે૦) સિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયા શ્રુતદેવી છે, તે અમને (સિદ્ધિ

के०) धर्मनी सिद्धि प्रत्ये (ददातु के०) दीयो, आपो, ते श्रुतदेवी केहेवी
 ठे? तो के (कमलदल के०) कमलनी पांखडी समान (विपुल के०) विशा
 ल ठे (नयना के०) नेत्र जेहनां एवी ठे. वली केहेवी ठे? तो के (कमलमुखी
 के०) कमलमुखी ठे, अर्थात् कमल सरखुं सुगंधीयुक्त वाटलुं एवुं सुशोनि
 त मुख ठे जेहनुं, वली केहेवी ठे? तो के (कमलगर्जसमगौरी के०) कमल
 ना गर्जनी पेरें गौर वर्ण ठे, एटले कमलना मथ्यजागमां जे गर्ज ठे, तेना
 सरखो गौरवर्ण ठे जेनो एवी ठे, वली केहेवी ठे? तो के (कमले के०) क
 मलने विषे (स्थिता के०) रही ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ३९ ॥

॥ अथ जुवनदेवतादिस्तुतिः ॥

जुवणदेवयाए करेमि काउस्सग्गं० ॥ यस्याः क्षेत्रं
 समाश्रित्य, साधुजिः साध्यते क्रियाः ॥ सा क्षेत्रे
 त्रदेवता नित्यं, जूयान्नः सुखदायिनी ॥ १ ॥

अर्थः—(नः के०) अमने (सा के०) ते (क्षेत्रदेवता के०) क्षेत्र
 देवी, (नित्यं के०) निरंतर, (सुखदायिनी के०) सुखनी देवावाली (जूया
 त् के०) होय, ते क्षेत्रदेवी केहेवी ठे? तो के (यस्याः के०) जेना (क्षेत्र
 त्रं के०) क्षेत्र प्रत्ये (समाश्रित्य के०) समाश्रयिने एटले अंगीकार करीने
 (साधुजिः के०) साधुज्ये (क्रिया के०) तपसंयमरूप धर्मक्रिया (सा
 ध्यते के०) सधाय ठे, कराय ठे ॥ १ ॥

ज्ञानादिगुणयुतानां, नित्यं स्वाध्यायसंयमरतानां ॥ विदधा
 तु जुवनदेवी, शिवं सदा सर्वसाधूनां ॥ २ ॥ इति ॥ ४० ॥

अर्थः—(जुवनदेवी के०) जुवननिवासिनी देवी ठे, ते (सर्वसाधूनां
 के०) सर्व साधुज्ये (शिवं के०) शिव एटले परम कल्याण, ते प्रत्ये
 (सदा के०) निरंतर, (विदधातु के०) करो, ते सर्व साधु केहेवा ठे? तो
 के (ज्ञानादिगुण के०) ज्ञानादिक गुणें करीने (युतानां के०) युक्त ठे स
 हित ठे. वली ते सर्वसाधु केहेवा ठे? तो के (नित्यं के०) निरंतर जे (स्वा
 ध्यायसंयमरतानां के०) वांचनादिक पांच प्रकारनो स्वाध्याय अने आश्र
 वनिरोध रूप सत्तर प्रकारनो संयम, तेने विषे रत ठे, एटले आसक्त ठे, मग्न

હે. એ જીવનદેવતાનો કાઠસ્સગ્ગ શ્રી નણ્વાહુસ્વામીયેં આવશ્યકમાં કરવો કહ્યો હે, તે માટે એમાં મિથ્યાત્વ સમજવું નહીં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૪૦ ॥

॥ અથ અટ્ટાઙ્ગેસુ મુનિવંદન ॥

અટ્ટાઙ્ગેસુ દીવસમુદ્દેસુ, પનરસસુ કમ્મજૂમીસુ ॥

જાવંત કેવિ સાહૂ, રયહરણ ગુહ પડિગ્ગહધારા

॥ ૧ ॥ પંચમહવ્યધારા, અઠારસ સહસ્સ સીલંગ

ધારા ॥ અસ્કયાયારચરિત્તા, તે સવે સિરસા મણ

સા મહ્થણ વંદામિ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ:- (અટ્ટાઙ્ગેસુદીવસમુદ્દેસુ કે०) અઢી દ્વીપ વે સમુદ્ સંબંધિ જે (પનરસસુકમ્મજૂમીસુ કે०) પંદર કર્મજૂમી દેત્રને વિપે, (જાવંત કે०) જેટલા (કેવિ કે०) કોફ પણ (સાહૂ કે०) સાધુ, (રયહરણગુહપડિગ્ગ હધારા કે०) રજોહરણ તે ડોઁ અને ગુહો તે પાત્રાની જોલીની ઉપરનું ઉ પકરણ અને પતદ્ગ્રહ તે પાત્રું ઇત્યાદિક ધર્મોપકરણના (ધારા કે०) ધારણ કરનારા હે ॥ ૧ ॥ એટલે સુધી સાધુનો વેષમાત્ર જણાવ્યો પરંતુ તે વેષતો ગું ણ વિના અપ્રમાણ કહ્યો હે માટે હવે ગુણ કહી દેશ્વાડે હે. વલી તે સાધુ કે હેવા હે? તો કે (પંચમહવ્યધારા કે०) પાંચ મહાવ્રતના ધરણહાર હે, વ લી કેહેવા હે? તો કે (અઠારસસહસ્સસીલંગધારા કે०) અષ્ટાદશ સહસ્ત્ર શીલ નાં ચારિત્રનાં અંગ જે અંશ હે તેના ધરનાર, વલી કેહેવા હે? તો કે (અસ્કયાયારચરિત્તા કે०) અદ્ભુત સંપૂર્ણ આચાર રૂપ ચારિત્ર તેના ધરણહાર હે, (તે સવે કે०) તે સર્વે પ્રત્યે (સિરસા કે०) જલાટું કરીને (મણસા કે०) મને કરીને (મહ્થણ કે०) મસ્તકે કરીને (વંદામિ કે०) હું વાંડું હું. અથવા મહ્થણ વંદામિ એ વચને પંચાંગ પ્રણામેં કરી વાંડું હું ॥ ૨ ॥ ઇતિ સર્વસાધુ નમસ્કાર સૂત્રાર્થઃ ॥ આ બેહુ ગાથામાં જયું વહોંતેર, ગુરુ તેર, સર્વાક્ષર પચ્ચાશી હે ॥ ૪૧ ॥

॥ અથ વરકનક ॥ અથવા સપ્તતિશતજિનસ્તુતિઃ ॥

વરકનકશંખવિદુમ, મરકતઘનસન્નિજં વિગતમોહં ॥

સપ્તતિશતં જિનાનાં, સર્વામરપૂજિતં વંદે ॥ ૧ ॥ ૪૨ ॥

अर्थः—(जिनानां के०) जिनेंशो संबन्धि (सप्ततिशतं के०) सप्ततिशत प्रत्ये एटले एकशो सीत्तेर जिनेंशो प्रत्ये (वंदे के०) हुं वांडुं बुं. ते जिन सप्ततिशत केहेवुं ठे? तो के (वर के०) प्रधान एवुं (कनक के०) सुवर्ण, (शंख के०) शंख, (विष्णु के०) प्रवालां, (मरकत के०) नीलमणि, (घन के०) सजल मेघ, तेना (सन्निभं के०) सरखुं ठे, एटले पांच वर्णो ठे जेना एवुं ठे. वली ते सप्ततिशत केहेवुं ठे? तो के (विगतमोहं के०) मोहादिक रहित ठे, वली केहेवुं ठे? तो के (सर्वामरपूजितं के०) सर्व अमर एटले देवता पूजे ठे जेने एवुं ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ४१ ॥

॥ अथ तीर्थ वंदना ॥

॥ सकल तीर्थ वंदूं कर जोड्य, जिनवरनामं मंगल कोड्य ॥ पहेले स्वर्गे लाख बत्तीश, जिनवर चइत्य नमुं निशदीस ॥ १ ॥ बीजे लाख अष्टा वीश कहां, त्रीजे बार लाख सदह्यां ॥ चोथे स्वर्गे अड लाख धार, पांचमें वंदूं लाखज चार ॥ २ ॥ ठेठे स्वर्गे सहस पञ्चास, सातमे चाविश सहस प्रासाद ॥ आठमे स्वर्गे ठ हज्जार, नव दशमे वंदूं शत चार ॥ ३ ॥ अग्यार बारमे त्रणशें सार, नवग्रैवेयकें त्रणशें अठार ॥ पांच अनुत्तर सर्वे मली, लाख चोराशीअधिकां वली ॥ ४ ॥ सहस सत्ताणुं त्रेविश सार, जिनवर जुवन तणो अधिकार ॥ लांबा शो योजन विस्तार, पंचाश उंचां बहोतेर धार ॥ ५ ॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण, सजा सहित एक चैत्यें जाण ॥ शो कोड बावन कोड संजाल, लाख चोराणुं सहस चौआल ॥ ६ ॥ सातशें उपर शाठ विशाल, सत्री बिंब प्रणमुं त्रण काल ॥ सात कोडने बहोतेर लाख, जुवनपतिमां देवल नांख ॥ ७ ॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण, एक एक चइत्यें संख्या जाण ॥ तेरशें कोड नेव्याशी कोड, शाठ लाख वंदूं कर जोड ॥ ८ ॥ बत्तीशें ने उंगणशाठ, तीर्ठा लोकमां चैत्यनो पाठ ॥ त्रण लाख एकाणुं हजार, त्रणशें वीश ते बिंब जुहार ॥ ९ ॥ व्यंतर ज्योतिषिमां वलि जेह, शाश्वता जिन वंदूं तेह ॥ रुषन चंडानन वारिषेण, वर्द्धमान नामें गुणसेण ॥ १० ॥ समेत शिखर वंदूं जिंन वीश, अष्टापद वंदूं चोवीश ॥ विमलाचल ने गढ गिरनार, आबु उपर जिनवर जुहार ॥ ११ ॥ शंखेश्वर केसरियो सार, तारंगे श्री अजित जुहार ॥

अंतरिक वरकाणो पास, जीरावलोने थंजण पास ॥ १२ ॥ गाम नगरपुर
पाटण जेह, जिनवरचैत्यं नमुं गुणगेह ॥ विहरमान वंदूं जिन वीश, सिद्ध
अनंत नमुं निश दीस ॥ १३ ॥ अढी द्वीपमां जे अणगार, अढार सहस
सिलांगना धार ॥ पंच महाव्रत समितिसार, पाळे पलावे पंचाचार ॥ १४ ॥
बाह्य अप्रिंतर तप उजमाल, ते मुनि वंदूं गुण मणिमाल ॥ नित नित
ऊठी कीर्ती करूं, जीव कहे नवसायर तरूं ॥ १५ ॥ इति ॥ ४३ ॥

॥ अथ लघुशांतिस्तवप्रारंभः ॥

बृहज्जनीय प्रसिद्धप्रजावी श्रीमानदेव सूरि, ते नाहूल नगरमां चोमासुं
रह्या हता ते समये, शाकंजरी नगरमां श्रीसंघ, शाकिनीजनित मरकीना
उपड्वें पीडित थयो, तेवारें त्यांना संघें मलीने विनंतिपत्र लखी तेमां रोग
स्वरूप निवेदन करी श्रीमानदेव सूरि पासें मनुष्य मोकळ्यां, पढी पद्मा,
जया, विजया अने अपराजिता, ए चार देवीउनुं ठे सान्निध्य जेमने एवा
तथा निरतिशय करुणायें करीने जेमनुं अंतःकरण कोमल ठे, एवा श्रीमा
नदेवसूरि, तेउयें सर्वत्र सकल श्रीसंघने सर्वोपड्व शांतिने अर्थे आ. स्तो
त्रनी रचना करीने संघने आप्पुं. पढी ते शाकंजरीनगरस्थ संघना केटला
एक जन्मोएं तो प्रतिदिवस ए स्तोत्रनुं पोतें अध्ययन कयुं तथा केटला
एकोयें तो अन्यपासें अध्ययन करावीने सांजलवा मांमयुं, तथा ए स्तोत्रें
अभिमंत्रित जलने ठंटाव्युं, तेणें करी श्रीसंघनो शाकिनीजनित मरकीनो
उपड्व शांतिने पाम्यो, त्यांथी ए. स्तोत्र सर्वस्थलें शांतिकारक थयुं, ते
पढी प्रायः प्रतिदिवस ए लघुशांतिस्तोत्र प्रतिक्रमणानंतर जणाय ठे, एवो
संप्रदाय ठे. आ स्तोत्र कये ठेकाणें शा वास्ते निर्मित कयुं ? ते विषे एज
गह्वना गुरुयें एक श्लोक रचेलो ठे, ते लखीयें ठैयें ॥ नाहूलनामनगर
स्थितमेघकालैः, शाकंजरीपुरसमागतसंघवाचा ॥ शांतिस्तवः प्रबलमारिज
यापहारी, यैर्निर्ममे सुविहितक्रममार्गदीपैः ॥ १ ॥

हवे ए स्तोत्रनो अर्थसहित प्रारंभ करियें ठैयें.

शांतिं शांतिनिशांतं, शांतं शांताशिवं नमस्कृत्य ॥

स्तोतुः शांतिनिमित्तं, मंत्रपदैः शांतये स्तौमि ॥ १ ॥

અર્થ:-હું (શાંતિ કે) શ્રીશાંતિજિન પ્રત્યે (નમસ્કૃત્ય કે) નમસ્કાર કરીને, તેજ શ્રીશાંતિજિનના (મંત્રપદૈઃ કે) મંત્રોનાં પદોયેં કરીને અર્થાત્ અહરગર્જિત જે મંત્રનાં પદ, તેણેં કરીને (સ્તૌમિ કે) સ્તુતિ કરું, તે શા માટે સ્તુતિ કરું હું? તો કે (શાંતયે કે) ડુઃખ, ડુરિત, ઉપસર્ગ, તેની નિવૃત્તિને માટે સ્તુતિ કરું હું, હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહેવા છે? તો કે (શાંતિ કે) ડુઃખઉપસર્ગનિવૃત્તિરૂપ, અથવા કષાયોદયાપગમલરૂપ, તેના (નિશાંત કે) ઘર છે, વા સ્થાનકરૂપ છે, વલી (શાંત કે) ઉપશમોપેત છે, એટલે રાગદ્વેષરહિત છે. વલી (શાંતાઽશિવં કે) શાંત એટલે ઉપશમને પામ્યા છે અશિવ એટલે અકલ્યાણકારક અરિષ્ટ ઉપડવો જેથકી એવા શ્રીશાંતિજિન છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (સ્તોતુઃ કે) સ્તુતિ કરનારના (શાંતિનિમિત્તં કે) અરિષ્ટોપડવનિવારણ રૂપ જે શાંતિ, તેના નિમિત્તં એટલે ઉત્પાદનહેતુ છે ॥ ૧ ॥

ઉમિતિ નિશ્ચિતવચસે, નમો નમો જગવતેઽર્હતે પૂજામ્ ॥

શાંતિજિનાય જયવતે, યશસ્વિને સ્વામિને દમિનામ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-(શાંતિજિનાય કે) શ્રીશાંતિજિન, તેમને (નમોનમઃ કે) નમસ્કાર થાઉં; આંહીં નમોનમઃ એ દ્વિરુક્તિ જે છે, તે અત્યાદર જણાવવાને અર્થે અથવા સસંત્રમ સ્થાપનને અર્થે છે. હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહેવા છે? તો કે (ઉમિતિનિશ્ચિતવચસે કે) અવતિ એટલે રક્ષણ કરે છે, તેને હું કહીયેં, અને હું એટલે પરંજ્યોતિ, એટલે કેતાં એ પ્રકારેં નિશ્ચિત એટલે નિર્ધાર કહ્યું છે વચઃ એટલે વાચક પદ જેમનું એવા છે, અથવા હું એવા વચનેં કરીને આશ્ચર્ય એટલે કેહેવા યોગ્ય છે વાચ્યવાચકજાવ જેમનો એવા છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (જગવતે કે) સમગ્ર ऐश्वर્ય છે જેમને તેમને જ ગવાન્ કહીયેં, વલી જે (પૂજાં કે) પૂજાને (અર્હતે કે) યોગ્ય છે અર્થાત્ સુરાઽસુરનરેંદ્રાદિકેં કરેલી પૂજાને યોગ્ય એવા છે. વલી (જયવતે કે) જેમને રાગાદિક પરાજવ કરી શકતા નથી માટે જયવાન્ જયયુક્ત છે. વલી (યશસ્વિને કે) પ્રસિદ્ધ પ્રશસ્ત યશ છે જેમનું, એવા છે. વલી (દમિનાં કે) ઇન્દ્રિયોને દમન કહ્યાં છે, વશ કહ્યાં છે જેણેં એવા જે મુનિ મહારાજ, તેમના (સ્વામિને કે) સ્વામી એટલે નાથ એવા છે ॥ ૨ ॥

सकलातिशेषकमहा, संपत्तिसमन्विताय शस्याय ॥

त्रैलोक्यपूजिताय च, नमोनमः शान्तिदेवाय ॥ ३ ॥

अर्थः—(शान्तिदेवाय के०) शोलमा तीर्थकर श्री शान्तिनाथजी तेमने (नमोनमः के०) नमस्कार थाउ. ते केहेवा ठे? तो के (सकल के०) समस्त (अतिशेषक के०) चोत्रीश अतिशय, ते रूप (महासंपत्ति के०) मोहोटी संपदा तेणें करीने (समन्विताय के०) सहित, तथा (शस्याय के०) प्रशंसवा योग्य एवा (च के०) वली (त्रैलोक्य के०) स्वर्ग, मृत्यु अने पाताल रूप त्रण लोक, तेणें (पूजिताय के०) पूजित एवा ठे ॥ ३ ॥

सर्वामरससमूह, स्वामिकसंपूजिताय निजिताय ॥

जुवनजनपालनोद्यत, तमाय सततं नमस्तस्मै ॥ ४ ॥

अर्थः—(तस्मै के०) ते श्रीशान्तिजिन महाराज तेमने (सततं के०) निरंतर, (नमः के०) नमस्कार थाउ. ते केहेवा ठे? तो के (सर्वामरससमूह के०) समस्त चार निकायना देवताना समूह सहित, जे तेहना (स्वामिक के०) स्वामी जे चोशठ इंद्रो ठे, तेमणें (संपूजिताय के०) सम्यक् प्रकारें पूजित एवा ठे. वली (निजिताय के०) नथी जींत्या देवादिकोयें अर्थानुकोश्यें पोताने वश करेला नथी एवा तथा (जुवन के०) अण जुवनना (जन के०) लोको तेमनुं (पालन के०) पालन करवुं, तेहने विषे (उद्यततमाय के०) अत्यंत सावधान एवा ठे ॥ ४ ॥

सर्वदुरितौघनाशन, कषाय सर्वाऽशिवप्रशमनाय ॥

दुष्टग्रहचूतपिशाच, शाकिनीनां प्रमथनाय ॥ ५ ॥

अर्थः—वली केहेवा ठे? तो के (सर्व के०) समस्त जे (दुरित के०) पाप तेहनो (उघ के०) समूह, तेहना (नाशनकराय के०) नाशकरनार ठे. वली ते केहेवा ठे? तो के (सर्वाशिव के०) सर्व जे अशिव एटले उ पडव तेहना (प्रशमनाय के०) प्रकर्षे करी एटले अतिशय पणे समावणहार ठे, वली केहेवा ठे? तो के (दुष्टग्रह के०) दुष्ट आकरा एवा जे मंगल, शनिश्वर, राहु, केतु, इत्यादिक असुखनां करनार ग्रह तथा (चूत के०)

વૃક્ષાદિકને વિષે વસનાર, (પિશાચ કે०) રાક્ષસાદિક, તથા (શાકિની નાં કે०) શાકિની તે મંત્રાધિષ્ઠિત સ્ત્રી, એ સર્વના ઉપડ્રવો તેમને (પ્રમથ નાય કે०) પ્રકર્ષે કરી મથન એટલે નાશના કરનાર છે, મંટાડનાર છે અર્થાત્ શ્રીશાંતિજિનેશ્વરના સ્મરણ કરનારના પૂર્વોક્ત સર્વ ઉપડ્રવો, નાશને પામે છે માટે તેને નમસ્કાર થાય છે ॥ ૫ ॥

યસ્યેતિ નામમંત્ર, પ્રધાનવાક્યોપયોગકૃતતોષા ॥

વિજયા કુરુતે જનહિત,મિતિ ચ નુતા નમત્ તં શાંતિં॥૬॥

અર્થ:— હે જ્ય જનો ! તમે (તં કે०) તે (શાંતિં કે०) શ્રીશાંતિજિન પ્રત્યે (નમત કે०) પ્રણામ કરો, તે કયા શાંતિજિન ? તો કે (યસ્ય કે०) જે શાંતિજિનનો (હિત કે०) એ પૂર્વોક્ત પ્રકારે કરીને (નામમંત્ર કે०) નામરૂપ જે મહામંત્ર તેણે કરીને (પ્રધાનવાક્ય કે०) પ્રકૃષ્ટ સર્વોત્તમ પવિત્ર એ વું જે વચન તેનો (ઉપયોગ કે०) ઉપયોગ એટલે નામોચ્ચારણમાત્ર સ્મરણ તેણે કરીને (કૃત કે०) કહ્યો છે ચિત્તને વિષે (તોષા કે०) સંતોષ જેણે એવી (વિજયા કે०) વિજયાનામેં જે દેવી છે, તે શ્રી શાંતિજિનના નામસ્મરણ કરનારા એવા જે (જન કે०) જન એટલે મનુષ્ય, તેનું (હિત કે०) હિત જે તેને (કુરુતે કે०) કરે છે. (ચ કે०) વલી તે વિજયા દેવી કેદેવી છે ? તો કે (હિત કે०) એ પૂર્વે કહ્યો એવો જે પ્રકાર તે પ્રકારે કરીને (નુતા કે०) નમેલી છે, સ્તુતિ કરેલી છે, શ્રીશાંતિનાથને એવી છે ॥ ૬ ॥

નવતુ નમસ્તે જગવતિ,વિજયે સુજયે પરાપરૈરજિતે ॥

અપરાજિતે જગત્યાં, જયતીતિ જયાવહે નવતિ ॥૭॥

અર્થ:—(જગવતિ કે०) અહીં જગ શબ્દ જે છે, તે જ્ઞાન, માહાત્મ્ય, યશોરૂપ જે વીર્ય, તેનો પ્રયત્નેજ્ઞાલક્ષણ ગ્રહણ કરવો, તે જેને વિદ્યમાન હોય, તેને જગવતી કહીયે. તેના આમંત્રણે હે જગવતિ ! એવી (વિજયે કે०) સહન ન કરી શકે એવા ઈર્ષ્યાવાળા પુરુષોનું પરાજવ કરવાપણું છે જેને વિષે તેના સંબોધને હે વિજયા દેવિ ! તથા (સુજયે કે०) જેના પ્રતાપની વૃદ્ધિને શત્રુઝયે પરાજવ કહ્યો નથી, તેના સંબોધને હે સુજયાદેવિ ! અથવા સુજય એટલે શોજન છે જયપણું જેને અથવા સુ એટલે અતિશયે કરીને

हे जय जेनो एवी तेना संबोधने हे सुजयानामा देवि ! तथा (परापरैरजिते के०) पर एटले उत्कृष्ट एवा अपर एटले अन्य देवो तेमणें नजि ता एटले नथी पराजव कखो जेनो तेना संबोधने हे परापरैरजिते देवि ! अर्थात् हे अजिता देवि ! तथा (अपराजिते के०) कोइ स्थानकें पराजवनें न पामेली एवा आमंत्रणे हे अपराजिता देवि ! तुं (जगत्यां के०) पृथिवीने विषे (जयति के०) जयवन्ती वत्तो, (इति के०) एम स्तुति करे ठते (जयावहे के०) स्तुति करनार नक्तजनने जयनी आवहन करनारी थाय ठे तेने संबोधने हे जयावहा देवि ! तथा (नवति के०) स्त्री लिंगें नवत् शब्दना संबोधने हे नवति ! ए प्रकारनी पूर्वोक्त एक विजया, बीजी जया, त्रीजी अजिता, चौथी अपराजिता, एवी चार देविउ, (ते के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार (नवतु के०) थाउ ॥ ७ ॥

सर्वस्यापि च संघस्य, नञकल्याणमंगलप्रददे ॥

साधूनां च सदा शिव, सुतुष्टिपुष्टिप्रदे जीयाः ॥ ८ ॥

अर्थः—(सर्वस्यापिच के०)चतुर्विध एवा सर्व पण, च पादपूरणार्थ ठे. (संघस्य के०) संघने (नञ के०) सौख्य, (कल्याण के०) निरुपड्वपणुं, (मंगल के०) डुरितोपशान्ति, इत्यादिकने (प्रददे के०) प्रकर्षेकरी आपनार एवी, अर्थात् एतादृशगुणयुक्त एवी हे देवि ! (च के०) वजी (साधूनां के०) मोहने जे साधे ते साधु कहियें एटले मुनियो तेमने (सदा के०) सर्वदा (शिव के०) निरुपड्वत्व, (सुतुष्टि.के०) शोजन चित्तनी शान्ति, (पुष्टि के०) धर्मनी वृद्धि, तेने (प्रदे के०) देनारी एवी हे देवि ! तुं (जीयाः के०) जयवन्ती हो, अर्थात् सर्वोत्कर्षणो जगत्मां वत्तो ॥ ८ ॥

नव्यानां कृतसिद्धे, निर्वृतिनिर्वाणजननि सत्त्वानां ॥

अनयप्रदाननिरते, नमोऽस्तु स्वस्तिप्रदे तुभ्यम् ॥ ९ ॥

अर्थः—(नव्यानां के०) नव्य जीवोने (कृतसिद्धे के०) करी ठे सिद्धि जेणें एटले सर्वकार्योनी निर्विघ्नपणे समाप्ति करी ठे जेणें एवी, वजी (सत्त्वानां के०) नव्य जीवोने (निर्वृति के०) चित्तसमाधि तथा (निर्वाण के०) मोह एटले परमानंद एम निर्वृति, निर्वाणने (जननि के०) उत्पन्न क

रनारी माटे निर्वृतिनिर्वाणजननि एवा संबोधनवाली, उक्तं च “ सम्म
द्विही देवा, दिंतु समाहिं च बोहिं च ” तथा (अन्नय के०) निर्जयपणुं
तेने (प्रदान के०) प्रकर्षे करीने देवाने (निरते के०) तत्पर ठे. तथा
(स्वस्तिप्रदे के०) कल्याणने प्रकर्षे करी देवावाली एवी अर्थात् ए पूर्वोक्त
सर्वगुणयुक्त एवा संबोधनवाली हे देवि ! (तुज्यं के०) तुजने (नमो
ऽस्तु के०) नमस्कार हो ॥ ९ ॥

जक्तानां जंतूनां, शुजावहे नित्यमुद्यते देवि ॥

सम्यग्दृष्टीनां धृति, रतिमतिबुद्धिप्रदानाय ॥ १० ॥

अर्थः—(जक्तानां के०) पोतानी सेवाना करनार जक्तिमंत एवां (जंतूनां
के०) जे जीव ठे, तेमने (शुजावहे के०) शुज एटले श्रेयपणाने आ
एटले सर्व प्रकारें वहा एटले वहन करनारी पमाडनारी ठे माटे शुजका
रिका कहियें, तथा वली (सम्यग्दृष्टीनां के०) सम्यग्दृष्टि जीवोने (धृति
के०) संतोष, (रति के०) प्रीति, (मति के०) अप्राप्तविषयनी बुद्धि,
एटले जविष्यकालने जाणनारी बुद्धि, (बुद्धि के०) सांप्रतदर्शिनी एटले
वर्तमानकालना विषयनी जाणनारी एवी बुद्धि, ते प्रत्ये (प्रदानाय के०)
अतिशयपणे देवाने (नित्यं के०) सदैव निरंतर, (उद्यते के०) सावधान
उद्यमवंत, एवां सर्व संबोधनयुक्त (देवि के०) हे देवि ! तमें ठो ॥ १० ॥

जिनशासननिरतानां, शांतिनतानां च जगति जनतानाम् ॥

श्रीसंपत्कीर्तियशो, वर्द्धनि जयदेवि विजयस्व ॥ ११ ॥

अर्थः—(जिनशासन के०) श्रीवीतरागना शासनने विषे (निरतानां के०)
रक्त ते रागवंत तत्पर एवा अने (च के०) वली केहेवा ? तो के (शांति
नतानां के०) श्रीशांतिनाथ प्रत्ये नमस्कार करनारा, प्रणाम करनारा एवा
(जगति के०) जगतने विषे (जनतानां के०) जन समुदायो जे ठे, तेमने
(श्री के०) लक्ष्मी, ते सुवर्णादि तथा (संपत् के०) रुद्धिविस्तार, (कीर्ति
के०) ख्याति, ते एक दिग्ब्यापि, (यशः के०) यश ते सर्वदिग्ब्यापी एटले
सर्वत्र प्रसिद्धि तेनी (वर्द्धनि के०) वधारनार एवी (जयदेवि के०) हे जया
नामा देवि ! तमे (विजयस्व के०) सर्वोत्कर्षे करी वर्त्तो ॥ ११ ॥

सलिलानलविषविषधर, डुष्टग्रहराजरोगरण
 जयतः ॥ राक्षसरिपुगणमारी, चौरैतिश्वापदादि
 न्यः ॥ १२ ॥ अथ रक्ष रक्ष सुशिवं, कुरु कुरु
 शांतिं च कुरु कुरु सदेति ॥ तुष्टिं कुरु कुरु पुष्टिं.
 कुरु कुरु स्वस्तिं च कुरु कुरु त्वं ॥ १३ ॥

अर्थः—(सलिल के०) जल ते समुद्रादिकनां, (अनल के०) अग्नि ते उत्पातरूप, (विष के०) विष ते अफीणादिक, (विषधर के०) सर्प, (डुष्टग्रह के०) दुष्ट ग्रह एटले चालवामां अशुच एवा शनिश्चर, राहु, केतु आदिक डुष्टस्वभाववाला ग्रह, (राज के०) डुष्टस्वभाव वाला दंमादिक करनारा अर्थग्रहण करनारा एवा राजा, (रोग के०) डुष्टज्वर, जगंदर, महोदरादिक रोग अने (रण के०) संग्राम, ए सर्वना (जयतः के०) जय थकी (रक्ष रक्ष के०) रक्षण कर, रक्षण कर. वली (राक्षसके०) राक्षस ते व्यं तर विशेष, (रिपुगण के०) शत्रुना समूह, (मारी के०) मरकीनो उपश्व, (चोर के०) चोर ते तस्कर, (ईति के०) सात ईतिना जय, (श्वापद के०) मदोन्मत्त हस्ती, सिंहादि प्रमुख डुष्ट जीवो, (आदिन्यः के०) आदिशब्दथकी शाकिनी, माकिनी, जूत, वेतालादिक पण ग्रहण करवां ते सर्वना जयथकी रक्षण कर, रक्षण कर. आंहीं रक्ष रक्ष ए क्रियापद ठे ते आवता श्लोकमांथी ग्रहण करेलुं ठे, कारण के बेहु श्लोकनो संबंध एकत्र ठे ॥ १२ ॥ (अथ के०) एटल थकी अनंतर हे विजयामाता ! (त्वं के०) तुं (सु के०) अतिशयें करीने अथवा सुष्ठु एवं (शिवं के०) निरुपश्वपणुं तेने (कुरुकुरु के०) कर कर, (च के०) वली (शांतिं के०) शांति ते पूर्वे उत्पन्न रोगनी निवृत्तिरूप तेने (सदा के०) निरंतर (कुरु कुरु के०) कर कर, (इति के०) ए प्रकारें वली (तुष्टिकुरुकुरु के०) संतोषपणाने कर कर, तथा (पुष्टिं कुरु कुरु के०) पुष्टि जे वृद्धि अथवा शरीरनुं नीरोगत्वपणुं ते प्रत्यें कर कर, तथा (स्वस्तिं कुरु कुरु के०) कल्याणपणा प्रत्यें कर कर, आमां कुरुकुरु शब्द जे ठे, ते अत्यादर ख्यापनने अर्थें ठे, तथा मंत्रपदमां द्विरुच्चार सर्वत्र देखाय ठे, एवो संप्रदाय पण ठे ॥ १३ ॥

નગવતિ ગુણવતિ શિવ શાં, તિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ સ્વસ્તીહ
કુરુ કુરુ જનાનાં ॥ ઝમિતિ નમોનમો હ્રાં, હ્રીં
હ્રં હ્રઃ યઃ ક્લઃ હ્રીં ફુટ્ ફુટ્ સ્વાહા ॥ ૧૪ ॥

અર્થઃ—(નગવતિ કે०) હે નગવતિ ! એટલે સમગ્ર ऐश्वर्याદિ ગુણયુક્ત,
તથા (ગુણવતિ કે०) હે ગુણવતિ ! ગુણ એટલે ઔદાર્ય, ધૈર્ય, ગાંજીર્ય,
શૌર્યાદિક સકલ ગુણોયેં કરી શોભાયમાન એવી હે દેવિ ! તું (હ્ર કે०)
આ પૃથ્વીને વિષે (જનાનાં કે०) સમસ્ત લોકોને (શિવ કે०) નિરુપડ્વ
કલ્યાણ, (શાંતિ કે०) મરક્યાદિ રોગની ઝપશાંતિ, (તુષ્ટિ કે०) મનઃસં
તોષ, (પુષ્ટિ કે०) શરીરાદિકની વૃદ્ધિ, દૃઢપણું, (સ્વસ્તિ કે०) ક્ષેમ તે
કલ્યાણ. તેને (હ્ર કે०) આ જગતને વિષે (કુરુકુરુ કે०) કર, કર, હવે
મંત્રાદ્ધરેં કરીને વિજયા દેવીને સ્તવે છે. (ઝમિતિ કે०) જ્યોતિઃસ્વરૂપિણિ
એવી હે દેવિ ! તુને (નમોનમઃ કે०) નમસ્કાર થાઉં, તથા (હ્રાં હ્રીં હ્રં
હ્રઃ યઃ ક્લઃ હ્રીં ફુટ્ ફુટ્ સ્વાહા કે०) એ પ્રકારના મંત્રસ્વરૂપિણિ એવી હે
દેવિ ! તને નમસ્કાર થાઉં. આંહીં ફુટ્ફુટ્ એ જે શબ્દ લખ્યા છે, તે વિઘ્ન
ત્રાસાર્થ મંત્રાદ્ધર પ્રયોગ છે. અને આ હ્રાં હ્રીં ઇત્યાદિ અદ્ધરો જે લખ્યા છે,
તે શાંતિનો મૂલમંત્ર જાણવો ॥ ૧૪ ॥

एवं यन्नामाद्धार, पुरस्सरं संस्तुता जया देवी ॥ कुरुते शांतिं नम
तां (पाठांतरे कुरुते शांतिनिमित्तं) नमोनमः शांतये तस्मै ॥ १५ ॥

અર્થઃ—(તસ્મૈ કે०) તે શાંતિનાથને (નમોનમઃ કે०) પુનઃ પુનઃ ન
મસ્કાર થાઉં. તે કયા શાંતિનાથને નમસ્કાર થાઉં ? તો કે (એવં કે०)
એ પૂર્વોક્ત પ્રકારેં (યન્નામાદ્ધરપુરસ્સરં કે०) જેના નામાદ્ધરમંત્રપૂર્વક (સં
સ્તુતા કે०) સ્તુતિ કરેલી એવી (જયા કે०) જયાનામા (દેવી કે०)
દેવી તે (શાંતિ કે०) શ્રીશાંતિનાથ પ્રત્યેં (નમતાં કે०) નમસ્કાર કર
નારા એવા જીવ્યજીવોને (શાંતિ કે०) સર્વારિષ્ટપ્રશમન, તેને (કુરુતે કે०)
કરે છે, પાઠાંતરે (કુરુતેશાંતિનિમિત્તં કે०) શાંતિ જે સર્વોપડ્વનિવૃત્તિરૂપ,
તેનું નિમિત્ત એટલે હેતુ, તેને કુરુતે એટલે ઉત્પન્ન કરે છે ॥ ૧૫ ॥

इति पूर्वसूरिदर्शित, मंत्रपदविदर्शितः स्तवः शांतेः ॥ स
लिलादिजयविनाशी, शांत्यादिकरश्च नक्तिमताम् ॥ १६ ॥

अर्थः—(शांतेः के०) ए श्रीशांतिनाथजीनो (स्तवः के०) स्तव (ते न
क्तिमतां के०) नक्तिमान् प्राणीउ.जे ठे, तेमने (सलिलादिजय के०) समुद्रोप
ड्वादिजय, आहिं आदिशब्दथकी अग्नि, विष, सर्प, दुष्टगज, सिंह, संग्राम,
शत्रु, चोर, शाकिनी, चूत, प्रेत, पिशाच, रोग, शोकादिक एवा जयनो (वि
नाशी के०) विनाश करनारो, (च के०) वली (शांत्यादिकरः के०) शां
त्यादि ते शांति, सुख, सौभाग्य, रुद्धि, वृद्धि, कल्याण अने जय ए सर्वने
करनारो (नवतु के०) थाउ. वली ते स्तव केहेवो ठे ? तो के (इति के०) आ
प्रकारें (पूर्वसूरिदर्शित के०) पूर्वाचार्यें दर्शित नाम उपदिष्ट करेलां एवां (मंत्र
पद के०) मंत्रनां पद एटले मंत्राक्षर बीज, तेणें (विदर्शितः के०) विरचित
एवो ठे. आ श्लोकनो तथा आवता बीजा श्लोकनो संबंध साथें ठे ॥ १६ ॥

यश्चैनं पठति सदा, शृणोति जावयति वा यथा
योगं ॥ स हि शांतिपदं यायात् (पाठांतरे
शिवशांतिपदं यायात्) सूरिश्रीमानदेवश्च ॥ १७ ॥

अर्थः—(च के०) वली) यः के०) जे पुरुष, (यथायोगं के०) योग
ने न उल्लंघन करीने एटले योग प्रत्यें यथा कार्यनो उद्देश करीने (सदा
के०) सर्वदा (पठति के०) पोतें पाठ करे ठे, (एनं के०) ए स्तोत्रने (शृणो
ति के०) अन्यपासैंथी श्रवण करे ठे, (वा के०) अथवा (जावयति के०)
मनमध्यें जावना करे ठे, एटले मनमां स्मरण करे ठे, तो (हि के०)
निश्चें (सः के०) ते पुरुष, (शांतिपदं के०) शांतिनुं स्थानक एटले
रोग, उपसर्ग, व्याधि, दुःख, दौर्मनपणुं तेथकी रहितत्व, तेने (या
यात् के०) पामे (च के०) वली (सूरिश्रीमानदेवः के०) “ श्रीमा
नदेवसूरि ” पण शांतिपदने पामे. आ पदेंकरीने स्तोत्रकर्त्तायें पोता
ना नामनीपण सूचना करी ठे. पाठांतरे (शिवशांतिपदं यायात् के०)
शिव जे कल्याण, शांति जे सर्वोपड्वादिनिवृत्ति, तेनुं पद जे स्थानक तेने
यायात् एटले पामें ॥ १७ ॥

ઉપસર્ગાઃ ક્ષયં યાંતિ, હિંચંતે વિઘ્નવદ્ભયઃ ॥

મનઃ પ્રસન્નતામેતિ પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥૧૬॥

અર્થઃ—(જિનેશ્વરે કે૦) જિનેશ્વર એવા જગવાન્ તે (પૂજ્યમાને કે૦) પૂ જે ઠટે, (ઉપસર્ગાઃ કે૦) દેવાદિકૃત ઉપસર્ગો જે ઠે તે, (ક્ષયં કે૦) ક્ષય પ્રત્યે (યાંતિ કે૦) પામે ઠે, અને (વિઘ્નવદ્ભયઃ કે૦) વિઘ્નની વહ્નીડ જે ઠે તે, (હિંચંતે કે૦) ઠેદાય ઠે, (મનઃ કે૦) મન જે ઠે તે, (પ્રસન્નતાં કે૦) પ્ર સન્નતાને (એતિ કે૦) પામે ઠે ॥ ૧૬ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણં ॥

પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનં ॥૧૭॥

અર્થઃ—(જૈનંશાસનં કે૦) જિનતીર્થંકરસંબંધિ જે શાસન એટલે આ દેશ તે, (જયતિ કે૦) જયવંતું વર્તે ઠે, તે શાસન કેહેવું ઠે ? તો કે (સર્વ મંગલમાંગલ્યં કે૦) સર્વમંગલમાંહે માંગલિક ઠે, વલી કેહેવું ઠે ? તો કે (સર્વકલ્યાણકારણં કે૦) સર્વ કલ્યાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ, તેનું કારણ ઠે, વલી (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે૦) પ્રધાન ઠે, એટલે મુખ્ય ઠે ॥ ૧૭ ॥ ઇતિ લઘુશાંતિસ્તવઃ સપૂર્ણઃ ॥ ૪૪ ॥

॥ અથ ચતુક્કસાય ॥

ચતુક્કસાય પડિમહ્નુહ્નૂરણુ, હુચયમયણવાણમુસુમૂરણુ ॥

સરસપિચ્છંગુ વન્નુ ગયગામિત્ત, જયત્ત પાસુ જીવણત્તયસામિત્ત ॥૧૮॥

અર્થઃ—(જીવણત્તયસામિત્ત કે૦) ત્રણ જીવનના સ્વામી, (પાસુ કે૦) શ્રી પાર્શ્વનાથ ઠે, તે (જયત્ત કે૦) જયવંતા વર્તે, તે શ્રીપાર્શ્વનાથ કેહેવા ઠે ? તો કે, (ચતુક્કસાય કે૦) ક્રોધાદિક ચાર કષાયરૂપ જે (પડિમહ્નુ કે૦) પ્રતિમહ્નુ એટલે વૈરી, તેના (હુહ્નૂરણુ કે૦) હુહ્નૂરનાર ઠે, એટલે ટાલ નાર ઠે, વલી કેહેવા ઠે ? તો કે (હુચય કે૦) હુર્જય એટલે હુઃસ્વેં જીંત્યો જાય, એવો (મયણ કે૦) મદન એટલે કંદર્પ તે સંબંધિ જે (વાણ કે૦) વાણ, એટલે તીક્ષ્ણ વાણ, તેના (મુસુમૂરણુ કે૦) જાજનાર ઠે, એટલે ઝન્મૂલન કરનાર ઠે. વલી કેહેવા ઠે ? તો કે (સરસ કે૦) રસેં કરીને સહિત એટલે

સ્નિગ્ધ, નીલો એવો (પિચ્ચંગુ કે૦) પ્રિયંગુ તે રાયણનો વૃદ્ધ, તે સમાન (વન્નુ કે૦) શરીરનો વર્ણ છે જેનો, વલી કેહેવા છે? તો કે (ગયગામિ ૩ કે૦) ગજની પેરેં ગમનના કરનાર છે, અર્થાત્ હસ્તીની જેવી ગતિ છે ॥ ૧ ॥

જસુ તણુ કંતિ કડપ્પ સિણિહ્વ, સોહ્ફ ફણમ
ણિ કિરણા લિહ્વ ॥ નં નવ જલહર તહિહ્વય
લંઘિ, સો જિણુ પાસુ પયહ્વ વંઘિ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૪૫ ॥

અર્થ:—(સો કે૦) તે (જિણુપાસુ કે૦) શ્રીપાર્શ્વજિન તે, (વંઘિ કે૦) મહારા વંઘિત પ્રત્યે (પયહ્વ કે૦) આપો, હવે તે શ્રીપાર્શ્વજિન કેહેવા છે? તો કે (જસુ કે૦) જેના (તણુ કે૦) શરીરની (કંતિ કે૦) કાંતિ એટલે દ્યુતિ તેનો (કડપ્પ કે૦) કલાપ એટલે સમૂહ તે (સોહ્ફ કે૦) શોને છે. તે કાંતિસમૂહ કેહેવો છે? તો કે (સિણિહ્વ કે૦) સ્નિગ્ધ છે, એટલે ચીકાશસહિત છે, વલી તે કાંતિસમૂહ કેહેવો છે? તો કે (ફણિ કે૦) નાગેંડની ફણ તે સંબંધિ જે (મણિ કે૦) મણિ ત્વ તેના (કિરણ કે૦) કીરણોયેં કરી (આલિહ્વ કે૦) વ્યાસ છે, એટલે સહિત છે, વલી તે કાંતિસમૂહ કેવી રીતેં અને કેવો શોને છે? તો કે (તહિ ત કે૦) વિજલી, તેની (લય કે૦) લતાયેં કરી (લંઘિ કે૦) લાંઘિ ત એટલે સહિત એવો જે (નવજલહર કે૦) નવો મેઘ તે (નં કે૦) જેમ શો ને છે, તેમ તે કાંતિસમૂહ શોને છે ॥ ૨ ॥ ઇતિ ચત્તકસાય ॥ ૪૫ ॥

॥ અથ પોસહ્નું પચ્ચસ્કાણ ॥

કરેમિ જંતે પોસહ્નું, આહારપોસહ્નું દેસત સવત ॥ સરીર
સક્કારપોસહ્નું સવત ॥ બંનચેરપોસહ્નું સવત ॥ અવાવાર
પોસહ્નું સવત ॥ ચત્તવિહે પોસહ્નું ઠામિ ॥ જાવ દિવસં અહો
રત્તં પહ્ણુવાસામિ ॥ હવિહ્નું તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કા
ણં, ન કરેમિ, ન કારવેમિ, તસ્સ જંતે પહ્ણિક્કમામિ નિંદા
મિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૪૬ ॥

अर्थः—(जंते के०) हे जगवन् हे कल्याणकारक ! अगीआरमा पौषधव्रतने अथवा जे धर्मनी पोष नाम पुष्टि प्रत्ये धरे, तेने पोषध कहिये, ते (पोसहं के०) पोषध प्रत्ये (करेमि के०) हुं करुं तुं. एटले अष्टमी, चतुर्दशी प्रमुख दिवसोने विषे जे पोषधनो नियम करवो, ते चार प्रकारें ठे, तेहीज वली विशेषपणे कहिये ठैयें. प्रथम (आहारपोसहं के०) अशनादिक आहारनिषेध पोषध पहेलो जेद, ते वली बे प्रकारें ठे. एक तो (देसउ के०) देशथकी निषेध, ते त्रिविध आहारत्यागरूप त्रिविहार तथा विगय त्याग, आयंविज, एकासण पञ्चस्काणथी करवो ते देशथकी आहारत्याग पोसह कहिये अने बीजुं (सवउ के०) सर्वथकी चारे आहारनो त्याग करवो, ते सर्वथकी आहारत्याग पोसह कहिये. ए प्रथम आहारत्याग पोसहना बे जेद कहा. हवे बीजुं (शरीरसत्कारपोसहं के०) शरीर संबंधि स्नान, उवटण, विलेपणादिक तथा वस्त्राजरणादिकें शोचानो नियम तथा नख, केश, रोमनुं समारवुं, तेल चोपडवुं, पींठीनुं करवुं इत्यादि शरीरसत्कारनिषेध नामें ए बीजुं पोसह ठे, ते (सवउ के०) सर्वथकी जाणवुं. त्रीजो (बंजचेरपोसहं के०) ब्रह्मचर्यपोषध ते (सवउ के०) सर्वथकी जाणवुं एटले सर्वथकी ब्रह्मचर्यनी पुष्टि करे, सर्व प्रकारें स्त्रीसेवन न करे. चोथुं (अवावारपोसहं के०) अव्यापारनी पुष्टिरूप ते (सवउ के०) सर्वथी जाणवुं. एटले कृषी, सेवा, वाणिज्य, पशुपालन, गृहकर्म प्रमुखना जे व्यापार, तेनो सर्वथा निषेध करे, (चउविहेपोसहं के०) ए चार प्रकारना पोषधने विषे (गमि के०) हुं तिष्ठुं, रुं, अंगीकार करुं तुं, (जाव के०) ज्यांसुधी (अहोरत्तं के०) दिवस अने रात्रि मली आठ पहोर पोषध प्रत्ये अथवा (जावदिवसं के०) ज्यांसुधि दिवस प्रत्ये क्रमण ठे त्यांसुधि चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये, अथवा (जावरत्तं के०) ज्यांसुधि रात्रिप्रत्ये क्रमण ठे त्यां सुधी चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये (पङ्कुवासामि के०) हुं पर्युपासुं, सेवुं, त्यांसुधि. अने थोडोक दिवस होय, तेवारें रात्रिपोसह जो लीए तो “जावदिवसं रत्तं पङ्कुवासामि” एवो पाठ कहे, ज्यांसुधि थोडो दिवस होय, त्यांथी जेइने आखी रात्रिसुधि पोसह निरतिचार पावुं, (डुविहंतिविहेणं के०) डुविध, त्रिविधें करी इत्यादिनो अर्थ सुगम ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ४६ ॥

॥ अथ पोसह पारवानी गाथा ॥

सागरचंदो कामो, चंदवमिसो सुदंसणो धन्नो ॥

जेसिं पोसह पडिमा, अखंमिआ जीवियंतेवि ॥ १ ॥

अर्थः—(जीवियंतेवि के०) जीवितनो अंत थाते, आयुनो विनाश थाते
अर्थात् मरणांत उपसर्ग थाते अके पण, (जेसिं के०) जेहनी (पोसहपडिमा
के०) पोषधप्रतिमा, (अखंमिआ के०) अखंमित रही, संपूर्ण रही, ते श्रावक
(धन्नो के०) धन्य ठे, ते श्रावकोनां नाम कहे ठे. (सागरचंदो के०)
एक सागरचंद्र कुमार, बीजो (कामो के०) कामजी, त्रीजो (चंदवमिसो
के०) चंद्रावतंस राजा. चोथो (सुदंसणो के०) सुदर्शन शेर ॥ १ ॥

धन्ना सलाहणिआ, सुलसा आणंद कामदेवाय ॥

जेसिं पसंसइ नयवं, दढवयं तं महावीरो ॥ २ ॥

पोसह विधिं लीधुं, विधिं पारिउं, विधि करतां जे

कांइ अविधि हुउ दुइ, ते सवि दुं मन, वचन,

कायायें करी मिहामि डुकडं ॥ इति ॥ ४७ ॥

अर्थः—एक (सुलसा के०) सुलसा श्राविका, बीजा (आणंद के०)
आनंद श्रावक (य के०) वली त्रीजा (कामदेवा के०) कामदेव श्रावक,
ए त्रणे (धन्ना के०) धन्य ठे, (सलाहणिआ के०) श्लाघनीय ठे, एटले
श्लाघा करवा योग्य ठे. (तं के०) ते प्रत्यक्ष पणे (जेसिं के०) जेहना
(दढवयं के०) दढवत प्रत्ये (नयवं के०) नगवान् (महावीरो के०)
श्रीमहावीर स्वामी, पोतें श्रीमुखें (पसंसइ के०) प्रशंसे ठे, वखाण करे
ठे, माटें ते धन्य कृतपुण्य जाणवा ॥ २ ॥ पोषध व्रत विधियें लीधुं होय,
विधियें पाखुं होय, विधि करतां जे कांइ अविधि हुउ होय, ते सर्व मन,
वचन अने कायायें करी मिहामि डुकडं ॥ इति ॥ ४७ ॥

॥ अथ नरहेसरनी सज्जाय प्रारंजः ॥

नरहेसर बाहुबली, अजय कुमारो अ ढंढणकुमारो ॥

सिरिउ अणियाउत्तो, अइमुत्तो नागदत्तो अ ॥ १ ॥

अर्थः—एक (नरहेश्वर के०) श्रीनरहेश्वर, प्रथम चक्रवर्ती श्रीरुषभदेव ना पुत्र, बीजा (बाहुबली के०) बाहुबली ते पण श्रीरुषभदेवना पुत्र, न रतेश्वर करतां पण अधिक बलवंत जाणवा, त्रीजा (अजयकुमारो के०) अजयकुमार, श्रेणिकराजाना पुत्र, (च के०) वली चोथा (ढंढणकुमारो के०) ढंढणकुमार, ते श्रीरुषभजीना पुत्र. पांचमा (सिरिउ के०) श्रीक, ते श्रीयूलि नडजीना न्हाना जाई, ठठा (अणियोउत्तो के०) अनिकापुत्र आचार्य, जे गंगा नदी उतरतां केवलज्ञान पाय्या, सप्तमा (अश्मुत्तो के०) अतिमु क्त कुमार, जेणें ठ वर्षनी अवस्थांमां श्रीवीरपासेंथी दीक्षा लीधी, (च के०) वली आठमा (नागदत्तो के०) नागदत्त, श्रेष्ठी पुत्र, अदत्ता दानना त्यागी जाणवा ॥ १ ॥

मेअऊ यूलिचहो, वयररिसी नंदिसेण सीहगिरी ॥

कयवन्नो अ सुकोसल, पुंमरिउ केसि करकंहु ॥ २ ॥

अर्थः—नवमा (मेअऊ के०) मेतार्यमुनि, जेने माथे सुवर्णकारें आलां चांबडां वींढ्यां, दशमा (यूलिचहो के०) श्रीयूलिचहमुनि, जेणें कोश्या वेश्याने घरे चोमासुं कीधुं, अने अखंम शील राख्युं, तथा वेश्याने आ विका कीधी, अगीआरमा (वयररिसी के०) वज्ररुषि एटलें वज्रस्वा मी, बारमा (नंदिसेण के०) नंदिपेणजी, जेणें वेश्याने घरे रहीने बार वर्ष पर्यंत प्रतिदिवस दश दश जण प्रति बोध्या, तेरमा (सीहगिरी के०) श्रीसिंहगिरिजी महाराज, ते श्रीवज्रस्वामीना गुरु, चउदमा (कयवन्नो के०) कृतवर्णकुमार, श्रेष्ठिपुत्र, (च के०) वली पंदरमा (सुकोसल के०) सुकोशलमु नि, जेमनुं शरीर, वाघणीयें न्हण कीधुं, शोलमा (पुंमरिउ के०) श्रीपुंमरीक जी, श्रीप्रथम तीर्थकरना प्रथम गणधर, वली जे चैत्री पूनमना दिवसें पांच कोडी मुनि संघातें सिहगिरिनी उपर सिहगिरिमां पडोता, सत्तरमा (के सि के०) केशीकुमार, ते परदेशी राजाना गुरु, अठारमा (करकंहु के०) कर कंहु, प्रत्येकबुद्ध मुनि, जे जर्जरिचूत वृषज प्रत्ये जोशने साधु थया ॥ २ ॥

दहन्न विहन्न सुदंसण, साल महासाल सालिचहो अ ॥

नहो दसन्नचहो, पसन्नचंदो अ जसचहो ॥ ३ ॥

અર્થ:- ઊગળીશમા (હલ્લ કે૦) હલ્લકુમાર, વીશમા (વિહલ કે૦). વિહલકુમાર, એ વેદુ પણ શ્રેણિકરાજાના પુત્ર જાણવા. એકંવીશમા (સુદંસ એ કે૦) સુદર્શન શેઠ, જેના શીલને પ્રજાવેં શૂલિમાંથી સિંહાસન થયું, બાવીશમા (સાલ કે૦) સાલ મુનિ, ત્રેવીશમા (મહાસાલ કે૦) મહાસાલ મુનિ એ બે શ્રીગૌતમસ્વામીજીયેં પ્રતિબોધ્યા, ચોવીશમા (સાલિનદોઅ કે૦) શાલિનદ પ્રસિદ્ધજોગી, શ્રેષ્ઠિપુત્ર, પચ્ચીશમા (નદો કે૦) નદવાદુ સ્વામી, ચતુર્દશ પૂર્વના જાણ, ઠઘીશમા (દસન્નનદો કે૦) દશર્ણનદ, તે રિદ્ધિગાર વેં, જે શ્રીવીરને વાંદવા આવ્યા, ત્યાં સંયમ લીધો, સત્તાવીશમા (પસન્નચંદો અ કે૦) પ્રસન્નચંદ રાજાપિ, જેણેં રૌદ્રધ્યાનથી સાતમી નરકનાં દલીયાં મેલવ્યાં, તેને શુક્લધ્યાનથી વિચેરીને કેવલજ્ઞાન પ્રગટ કીધું, અષ્ટાવીશમા (જસનદો કે૦) શ્રીયશોનદસૂરિ, તે શ્રીનદવાદુસ્વામીના ગુરુ જાણવા ॥ ૩ ॥

જંબુપદુ વંકચૂલો, ગયસુકુમાલો અવંતિસુકુમાલો ॥

ધન્નો ઇલાઇપુત્તો, ચિલાઇપુત્તો અ બાદુમુળી ॥ ૪ ॥

અર્થ:- ઊગળત્રીશમા (જંબુપદુ કે૦) જંબુપ્રહુસ્વામી, જે અષ્ટવધૂ અને નવાણું કોડ ડવ્ય, ત્યાગીને ચરમ કેવલી થયા, ત્રીશમા (વંકચૂલો કે૦) વંક ચૂલરાજકુમાર, જે કર્મના વશથકી ચોરના સ્વામી થયા, પઠી સાધુયેં દીધેલાં વ્રત પાલીને દેવલોકેં ગયા, એકત્રીશમા (ગયસુકુમાલો કે૦) ગયસુકુમાર, શ્રીકૃષ્ણજીના ન્હાના નાઈ, સોમલનો કરેલો અગ્નિનો ઉપસર્ગ સદ્ન કરીને જે દીક્ષાને દિવસેંજ મોઢેં ગયા, બત્રીશમા (અવંતિસુકુમાલો કે૦) અવંતિસુકુમાર, જેનું શીયાલિણીયેં શરીર નદ્ધણ કીધું, તોપણ ચારિત્ર ધર્મથી ન ચલ્યા, જે નલિણી ગુલ્મવિમાંને પોહોતા, તેત્રીશમા (ધન્નો કે૦) ધન્નો, તે શાલિનદનો બનેવી, ચોત્રીશમા (ઇલાઇપુત્તો કે૦) ઇલાચીપુત્ર, જે નાટક કરતાં થકાં કેવલજ્ઞાન પામ્યા, પાંત્રીશમા (ચિલાઇપુત્તો કે૦) ચિલાતિપુત્ર, જેનું શરીર, કીડીયોં ચાલણીપ્રાય કીધું, તોપણ ઉપશમ, વિવેક અને સંવરના અર્થવિચારથકી ન ચૂક્યા, જે અતિશય જ્ઞાન પામી સ્વર્ગ ગામી થયા, (ચ કે ૦) વલી ઠત્રીશમા (બાદુમુળી કે૦) યુગવાદુ મુની ॥ ૪ ॥

અઙ્ગિરિ અઙ્ગરસ્કિઅ, અઙ્ગસુદ્ધી ઉદાયગો મણ
ગો ॥ કાલયસૂરિ સંબો, પઙ્ગુત્રો મૂલદેવો અ ॥ ૫ ॥

अर्थः—साडत्रीशमा (अङ्गगिरि के०) आर्यमहागिरिजी, श्रीयूलिज्ज स्वामिना शिष्य, आडत्रीशमा (अङ्गरक्षिअ के०) आर्यरक्षित महाराजा, उगणचालीशमा (अङ्गसुहढी के०) आर्यसुहस्ती सूरि, यूलिज्जजी जेना गुरु हता, चालीशमा (उदायगो के०) उदायिराजा, ते श्रीजगवतीसूत्रे प्रसिद्ध ठे. एकतालीशमा (मणगो के०) मनकपुत्र, जेने अर्थे श्रीदशवैकालिक सूत्र नीपन्थुं, बेंतालीशमा (कालयसूरि के०) श्रीकालिकाचार्य श्रीपन्नवणासूत्रना कर्ता, निगोदस्वरूपना वक्ता, त्रेंतालीशमा (संबो के०) सां ब कुमार, अंबवतीना पुत्र, चुम्मालीशमा (पशुन्नो के०) प्रद्युम्न कुमार, रुक्मिणीना पुत्र, पीस्तालीशमा (मूलदेवोअ के०) मूलदेवराजा, जेणें तपस्वी साधुने निर्दोष अडद दीधा ॥ ५ ॥

पञ्चवो विन्दुकुमारो, अदकुमारो दढप्पहारी अ ॥

सिङ्गंस कूरगडूअ, सिङ्गंनव मेहकुमारो अ ॥ ६ ॥

अर्थः—बेंतालीशमा (पञ्चवो के०) पञ्चवस्वामीजी, जेने श्रीजंबुस्वामीयें प्रतिबोध्या, सुडतालीशमा (विन्दुकुमारो के०) विष्णुकुमार, जेणें श्रीसंघने कारणें लाख योजननुं रूप विकूर्युं, अडतालीशमा (अदकुमारो के०) आर्दकुमार, जे पूर्वजवें संयम विराधवायकी अनार्यदेशमां उपन्या, अने अनयकुमारें मोकलेली जिनप्रतिमा देखीने जेने पूर्वजव सांजखो, साधु थया, उगणपच्चाशमा (दढप्पहारी के०) दढप्रहारी चोर, चार हत्याना करनार, मुनि यइने मोहें गया, (च के०) वली पच्चाशमा (सवंस के०) श्रेयांसकुमार, जेणें श्रीरुषजदेवप्रत्ये इंदुरसनुं दान दीधुं, एकावनमा (कूरगडूअ के०) कूरगडू साधु, जेणें गुरुनुं दत्त जे थूंक तेसहित खीचि डी खातां केवलज्ञान उपार्ज्युं, बावनमा (सिङ्गंनव के०) सिङ्गंनव आचार्य, जेणें पूर्वथकी श्रीदशवैकालिक सूत्र उद्धरुं, त्रेपनमा (मेहकुमारो अ के०) मेघकुमार श्रेणिकराजाना पुत्र, जेने श्रीवीरप्रभुजीयें हाथीनो पूर्व लो नव संजलावीने संयममां स्थिर कीधो ॥ ६ ॥

एमाइ महासत्ता, दिंतु सुहं गुणगणेहिं संजुत्ता ॥

जेसिं नामगहणे, पावपबंधा विलय जंति ॥ ७ ॥

अर्थः—(एमाइ के०) इत्यादिक बीजा पण खंधकुमार, खंदकमुनि, कपिलमुनि, हिरकेशी मुनि, संयतमुनि, दमदंतमुनीश्वर, दमसारमुनीश्वर प्रमुख (महासत्ता के०) महासत्त्वना धरनारा एटले महोटा पराक्रमी केटलाएक ते नवेंज मोहें गया, केटलाएक आगल मोहें जाशे, ते सर्वे मुऊ नणी (सुहं के०) शिवसुखप्रत्ये (दिंतु के०) द्यो, आपो, ते महासत्त्वा केहेवा ठे? तो के (गुणगणेहिं के०) ज्ञानादिक गुणोना गणें करी एटले समूहें करीने (संजुता के०) संयुक्त ठे, वली केहेवा ठे? तो के (जे सिं के०) जेना (नामग्रहणे के०) नामग्रहण करवायकी (पावप बंधा के०) पापना प्रबंध एटले समूह जे ठे, ते (विलय के०) विनाश प्रत्ये (जंति के०) पामे ठे एवा ठे ॥ ७ ॥

सुलसा चंदनबाला, मणोरमा मयणरेहा दमयंती ॥

नमयासुंदरी सीया, नंदा नदा सुनदा य ॥ ८ ॥

अर्थः—एक (सुलसा के०) सुलसा श्री वीरस्वामीनी मुख्य श्राविका, बीजी (चंदनबाला के०) चंदनबालिका श्रीवीरस्वामीनी प्रथम साधवी, त्रीजी (मणोरमा के०) मनोरमा सुदर्शनशेठनी नार्या, चौथी (मयण रेहा के०) मदनरेखा, नमिराजर्षिनी माता, पांचमी (दमयंती के०) दमयंती नलराजानी राणी, जेनुं मस्तक दीवानी पेरें प्रकाशकारी थातुं हतुं, ठही (नमयासुंदरी के०) नर्मदासुंदरी, सातमी (सीया के०) सीता सती, आठमी (नंदा के०) नंदा ते अजयकुमारनी माता, तथा नवमी वज्रस्वामीनी माता पण नंदा जाणवी, दशमी (नदा के०) नदा शेठाणी, शांतिजिह्वा नी माता, (च के०) वली अगीअरमी एंवतिसकुमारनी माता पण नदा जाणवी, बारमी (सुनदा के०) सुनदा जेणें काचे तांतणे चारणी बांधी, कूवामांथी जल काढी चंपानगरीनी पोल उघाडी, तथा तेरमी श्रीकृष्णजीनी उरमान नगिनी, तेनुं नाम पण सुनदाज जाणवुं ॥ ८ ॥

रायमई रिसिदत्ता, पठमावई अंजणा सिरी देवी ॥

जिठ सुजिठ मिगावई, पन्नावई चिह्ना देवी ॥ ९ ॥

अर्थः—चौदमी (रायमई के०) राजिमती जेणें गिरिगुफामांहे संयम

थकी पडता एवा रथनेमि प्रत्ये सुजाषित वचनें स्थिर कीधो, पंदरमी (रि सिद्धता के०) रुषिद्धता सती, शोलमी (पञ्चावड के०) पद्मावती करकं रुजनी माता, सत्तरमी (अंजणा के०) अंजना सुंदरी, हनुमंत वीरनी माता, अठारमी (सिरीदेवी के०) श्रीदेवी, अतिमुक्तकुमारनी माता, ओगणीशमी (जिष्ठ के०) ज्येष्ठा, बीशमी (सुजिष्ठ के०) सुज्येष्ठा, एकवीशमी (मिगा वई के०) मृगावती, बावीशमी (पञ्चावड के०) प्रजावती, त्रेवीशमी (चिह्न णादेवी के०) चेलणा राणी, ए पांचे चेला राजानी पुत्रीयो जाणवी ॥ ए ॥

बंजी सुंदरी रुपिणि, रेवड कुंती सिवा जयंती य ॥

देवड दोवड धारणी, कलावड पुष्पचूला य ॥ १० ॥

अर्थ:- चौवीशमी (बंजी के०) ब्राह्मी, जरतनी जगिनी, पच्चीशमी (सुंदरी के०) सुंदरी, ते बाहुबलनी जगिनी, ठवीशमी (रुपिणि के०) रुक्मिणी, जेणें वज्रस्वामीनी पासें कुमारिका पणे दीक्षा लीधी, सत्तावी शमी (रेवड के०) रेवती श्राविका, जेणें जगवानने कोलापाक वोहोराव्यो, अठावीशमी (कुंती के०) कुंती, पांमवोनी माता, उंगणत्रीशमी (सिवा के०) शिवा, ते चेडा राजानी पुत्री, त्रीशमी (जयंती य के०) जयंती, श्रीवीरस्वामीनी श्राविका, “ जंते किं सवे नवा सिज्जंति ? ” इत्यादिक प्रश्ननी करवावाली, एकत्रीशमी (देवड के०) देवकी, श्रीकृष्णजीनी माता, बत्रीशमी (दोवड के०) डौपदी, पांमवचार्या, तेत्रीशमी (धारणी के०) धारणी, ते चंदनबालानी माता, चोत्रीशमी मेघकुमारनी माता पण धारणी नामें जाणवी. पांत्रीशमी जंबुकुमारनी माता पण धारणी जाणवी. ठत्रीशमी (कलावड के०) कलावती, शीलने प्रजावें जेना कापेला हाथ वली नवपद्धव थया, (च के०) वली साडत्रीशमी (पुष्पचूला के०) पुष्पचूलानामा साधवी, अनिकापुत्र आचार्यनी नकिना उद्धासथी जेणें केवल ज्ञान पाम्युं, जे वर्षाद वरसते आहार लावी ॥ १० ॥

पञ्चावड य गोरी, गंधारी लस्कमणा सुसीमा य ॥

जंबुवड सच्चनामा, रुपिणि कन्हठमहिसीउ ॥ ११ ॥

अर्थ:- आडत्रीशमी (पञ्चावड के०) पद्मावती, उंगणचालीशमी (गोरी

के०) गौरी, चालीशमी (गंधारी के०) गांधारी, एकतालीशमी (लक्ष्मणा के०) लक्ष्मणा, बेतालीशमी (सुंसीमा के०) सुसीमा, (च के०) वली त्रेंतालीशमी (जं बुवइ के०) जांबुवती, चुमालीशमी (सच्चनामा के०) सत्यनामा, पीस्ताली शमी (रुपिणि के०) रुक्मिणी, ए (कन्हठ के०) श्रीकृष्णनी आठ, (महिंसीउ के०) अग्रमहिषीउ ठे, एटले पटराणीउ ठे. अहिं चकार पादपूरणार्थ ठे ॥ ११ ॥

जस्का य जस्कदिन्ना, नूआ तह चेव नूअदिन्ना य ॥

सेणा वेणा रेणा, जयणीउ थूलिजदस्स ॥ १२ ॥

अर्थः—ठेंतालीशमी (जस्का के०) यद्वा, (च के०) वली सुडताली शमी (जस्कदिन्ना के०) यद्दिन्ना, अडतालीशमी (नूआ के०) नूता, (तह के०) तथा (चेव के०) वली निश्चें, उगणपच्चाशमी (नूअदिन्ना के०) नूतदिन्ना, (च के०) वली पच्चाशमी (सेणा के०) सेना, एकावन्नमी (वेणा के०) वेणा, बावन्नमी (रेणा के०) रेणा, ए सात (जयणीउ के०) जगिनीउ, (थूलिजदस्स के०) श्रीस्थूलिजइजीनी जाणवी ॥ १२ ॥

इच्चाइ महासइउ, जयंति अकलंकसीलकलिआउ ॥ अऊवि

वऊइ जासिं, जस पडहो तिहुअणे सयले ॥ १३ ॥ ४८ ॥

अर्थः—(इच्चाइ के०) इत्यादिक बीजी पण कमलावती, लीलावती, मानवती, मृगांकलेखा, चंडलेखा, मयणासुंदरी, कौशल्या प्रमुख (महा सइउ के०) जे महोटी सतीयो ते सर्वे, (जयंति के०) जयवन्ती ठे, एटले सर्व स्त्रीउमां प्रधान याती हवी. केहवी याती हवी? तो के (अकलंकसीलकलिआउ के०) निर्मल शील गुणें करीने सहित होती हवी, वली (जासिं के०) जेनो (जसपडहो के०) जशनो ढोल, (तिहु अणोसयले के०) सकल त्रिचुवननेविषे (अऊवि के०) आज पण (वऊइ के०) वाजे ठे ॥ १३ ॥ इति सत्ता सतीउनी सवय सूत्रार्थः ॥ ४८ ॥

॥ अथ मन्हजिणाणं सवय ॥

मन्ह जिणाणं आणं, मिहं परिहरह धर सम्मत्तं ॥

बविह आवसयंमी, उज्जुतो होइ पइदिवसं ॥ १ ॥

अर्थः—(जिणाणं के०) श्रीजिनेश्वरनी (आणं के०) आज्ञा तेने (मन्ह के०) मानवी, तथा (मिहं के०) मिथ्यात्वनो (परिहर के०) परिहार करवो एटले त्याग करवो, अने (सम्मनं के०) समक्त्वने (धर के०) धरवो एटले धारण करवो (ठविह के०) षड्विध एटले सामायि कादिक ठ प्रकारना (आवसयंमि के०) आवश्यकने विपे (पइदिवसं के०) प्रतिदिवस (उद्युत्तो के०) उद्युक्तो एटले उद्यमवंत (होइ के०) होय एटले होवो. ॥ १ ॥

पवेसु पोसहवयं, दाणं सीलं तवो अ जावो अ ॥

सव्वायनमुक्कारो, परोवयारो अ जयणा अ ॥ २ ॥

अर्थः—चतुर्दश आदिक (पवेसु के०) पर्वाना दिवसोने विपे (पोस हवयं के०) पौषधव्रत करवुं, अने (दाणं के०) सुपात्रने दान देवुं, (सीलं के०) शील पालवुं, (तवो के०) तप करवुं, (अ के०) वली (जावो के०) अनित्यादि जावनाउ जाववी (अ के०) वली (सव्वाय के०) वाचना पृष्ठनादि पांच प्रकारनो स्वाध्याय करवो, (नमुक्कारो के०) नम स्कारनो पाठ करवो. (परोवयारो के०) परोपकार करवो, (अ के०) वली (जयणाअ के०) जयणा राखवी एटले यत्नायें प्रवर्तवुं ॥ १ ॥

जिण पूआ जिणयुणिणं, गुरुयुअ साहम्मिआण वड्हल्लं ॥

ववहारस्सय सुद्धि, रहजुत्ता तिठजुत्ता य ॥ ३ ॥

अर्थः—(जिणपूआ के०) श्रीजिनेश्वर जगवाननी पूजा नक्ति करवी (जिणयुणिणं के०) श्रीजिनेश्वरनी स्तुति करवी, (गुरुयुअ के०) गुरुनी स्तुति करवी अने (साहम्मिआण वड्हल्लं के०) साधर्मिउनी वात्सलता करवी, ए (ववहारस्सय सुद्धि के०) व्यवहारनी शुद्धि ते (रहजुत्ता के०) रथयात्रा अने (तिठजुत्ता य के०) तीर्थयात्रा सहित करवी ॥ ३ ॥

उवसम विवेकसंवर, जासा समिइ ठजीवकरुणा य ॥

धम्मिअ जण संसग्गो, करणदमो चरिण परिणामो ॥ ४ ॥

अर्थः—(उवसम के०) उपशम एटले क्लमा धारण करवी, तथा (विवेक के०) विवेक अने (संवर के०) संवर जाव राखवो (जासा समिइ के०)

जाबा समिति अने (ठजीव करुणाय के०) पृथिव्यादिक ठ प्रकारनो जीव निकाय तेमना उपर करुणा, एटले दया राखवी, रक्षा करवी तथा (धम्मिअ जण संसग्गो के०) धार्मिक जनोनी साथे संसर्ग करवो, तथा (करण के०) रसनादिक पांच इंद्रियो तेने (दमो के०) दमवुं दमन करवुं, अने (चरिण परिणामो के०) चारित्रिना परिणाम राखवा ॥ ४ ॥

संघोवरि बहुमाणो, पुढ्य लिहणं पचावणा तिहे ॥

सट्ठाण किच्च मेअं, निच्चं सुगुरु वएसेणं ॥ ५ ॥

इति श्रावकदिनकृत्य सञ्चाय ॥ ४ए ॥

अर्थः—(संघोवरि के०) चतुर्विध श्रीसंघनी उपर (बहुमाणो के०) बहुमान राखवो, एटले श्रीसंघनो बहुमान करवो, तथा (पुढ्यलिहणं के०) पुस्तक लखाववुं अने (पचावणातिहे के०) तीर्थमां प्रचावना करवी, (सट्ठाण के०) श्रावक जनोना (निच्चं के०) नित्य करवा योग्य (किच्च के०) कृत्य ते (मेयं के०) एयं एटले ए ठे ते (सुगुरुवए सेणं के०) सुगुरुना उपदेशो करी जाणी लेवा ॥ ५ ॥ इति ॥ ४ए ॥

॥ अथ संथारापोरिसि लिख्यते ॥

निसिही, निसिही, निसिही, नमो खमासमणाणं गोय
माईणं महामुणीणं ॥ आटलो पाठ तथा नवकार त
था करेमिजंते सामाइयं ए सर्व पाठ त्रणवार कही
ने पढी ॥ अणुजाणह जिठिजा, ठिजा ॥ अणुजा
णह परम गुरु ॥ गुरु गुण रयणेहिं मंदिअ सरीरा ॥
बहुपडिपुत्ता पोरिसि, राइअ संथारए ठामि ॥ १ ॥

अर्थः—हवे अर्थ विजाषायें करी संथारानो विधि लखीयें ठैयें. अहींआं साधु तथा श्रावक, पडिक्कमणां करीने पढी स्वाध्याय करे, एटले जणवुं, गणवुं करे, पढी पोरिसि थये ठते आचार्य समीपें आवे, तिहां खमासम ए दइने कहे. इत्ताकारेण संदिसह जगवन् “बहु पडिपुत्ता पोरिसि, राइय संथारए ठामि ” एनो अर्थ लखीयें ठैयें. (जगवन् के०) हे जगवन्! संपू

ए ऐश्वर्यादिक गुणें युक्त ! तमे (इच्छाकारेण के०) पोतानी इच्छायें करी, मुऊ ने (संदिसह के०) आदेश आपो. (बहुपडिपुष्पापोरिसि के०) घणी प्र तिपूर्ण एवी पोरिसि थइ माटे (राइअ के०) रात्रि संबंधि (संथारए के०) सं थारा प्रत्यें (ठामि के०) हुं करुं ? गुरु आदेश आपे, पढी इरियावहियं पू र्वक चैत्यवंदन करे, पढी शरीरचिंता लघुशंकादिक कार्य सर्व करे, पढी यत्ना यें करी संथारो करे. पढी माबो पग, संथारानी साथें राखीने मुखवस्त्रिका नुं प्रतिलेखन करे एटले मुहपत्ती पडिलेहे, पढी त्रण वार निसिही नणे, (निसिही के०) पाप व्यापारनो निषेध करीने, (महामुणीणं के०) महोटा मुनीश्वर एवा (गोयमाईणं के०) श्रीगौतमादिक, (खमासमणणं के०) हमाश्रमण जे ठे, ते प्रत्यें (एमो के०) नमस्कार करें, पढी (जिठिज्जा के०) हे ज्येष्ठार्या ! एटले हे वृद्धसाधुउ ? तमें मुऊने (अणुजाणह के०) आज्ञा आपो, ए प्रकारें कहेतो थको संथारानी उपर रह्यो थको, नम स्कारपूर्वक सामायिक पाठ त्रण वार नणे, पढी आवी रीतें कहे, ते कहे ठे. (गुरुगुणरयणेहिं के०) प्रतिरूपादिक आचार्यना गुरुगुण एटले महोटा जे गुण, ते रूप रत्नोयें करी (मंमिअसरीरा के०) मंमित ठे, शोजित ठे शरीर जेनां एवा (परमगुरु के०) उत्कृष्ट गुरुउ तेने संबोधन देइ, बोला वीयें, कै हे परमगुरु ! तमे मुऊने (अणुजाणह के०) आदेश आपो. प्रति पूर्ण एटले घणी एवी पोरिसि थइ, माटे रात्रिसंथारकनी उपर हुं तिष्ठुं ? एटले विश्राम करुं ? निडा मुकाउं ? अर्हीआं सुधि गद्यपाठ तथा एक गाथा मां संथारानी आज्ञानुं स्वरूप कह्युं. ॥ १ ॥

हवे वली आगल वे गाथायें करी संथारानी आज्ञा प्रमुखनुं स्वरूप कहियें ठैयें.

अणुजाणह संथारं, बाहुवहाणेण वामपासेणं ॥

कुकुडिपाय पसारण, अंतरंत पमज्जए नूमिं ॥ २ ॥

संकोइअ संमासा, उवट्ठंते य कायपडिलेहा ॥

दवाई उवउगं, ऊसास निरुंजणा लोए ॥ ३ ॥

अर्थः—(संथारं के०) संथारानी, हे जगवन् ! तमें मुऊने (अणुजाणह के०)

आज्ञा आपो, पठी गुरु आज्ञा आपे, तेवारें (बाहुवहाणेण के०) बाहु अने हाथने उपधानें करी एटले उंशीके करी (वामपासेण के०) मावे पासे सूवे, ते पण शी रीतें सूवे? तो के (कुकुडि के०) कुकुडीनी पेरें आकाशने विषे (पायपसारण के०) पग पसारीने सूवे, जो पुरीतें (अंतरंत के०) असमर्थ थकां नहीं रहि शकाय, तो शुं करे? ते कहियें ठैयें. (नूमिं के०) नूमि प्रत्यें (पमवण के०) प्रमार्जी, पूंजीने तिहां पग स्थापे ॥ १ ॥

ज्यारें पग संकोचवो होय, त्यारें (संमासा के) सायल संधी प्रत्यें पूंजीने (संकोऽअ के०) संकोचे, अने ज्यारें पासुं फेरवबुं होय, त्यारें (काय के०) शरीर प्रत्यें (पडिलेहा के०) प्रतिलेखीने एटले शरीरने प्रमार्जी पूंजीने, (उवटंते के०) उवर्त्ते, एटले पासुं फेरवे ए सूवानो प्रकार कह्यो. हवे (च के०) चली जागवानो प्रकार कहियें ठैयें, ज्यारें लघुशंका दिकने अर्थे उठे, तेवारें (दवाईउवउंग के) इव्यादिकना उपयोग करे एटले ते विचार करे, जे इव्यथकी हुं कोण बुं? साधु बुं के गृहस्थ बुं? अने खेत्र थकी एम विचारे के हुं उपर बुं, के नीचें बुं? के कोइ अन्यत्र स्थानकें बुं? कालथकी शुं विचारे? तो के हमणां रात्रि ठे, के दिवस ठे? जो रात्रि ठे, तो केटली रात्रि बाकी हउ? इत्यादि कालथी विचार करे, उपयोग आपे अने जावथी तो आम विचारे के महारे लघुशंकादिकनी बाधा ठे, किंवा नथी? एवा चार प्रकारें उपयोग देतां, विचार करतां जो निडा न जाय, तो (ऊसासनिरुंजण के०) उब्बास, निश्वास प्रत्यें रुंधीने एटले नासिका दबावीने निडा दूर करे ते. निडा दूर थाय पठी (आलोण के०) आलोक प्रत्यें जूए एटले बाहेर बिकलवानां द्वार प्रत्यें देखे, त्यां जइ लघुशंकादिक करीने पठी धर्मध्यानमां प्रवर्त्ते ॥ ३ ॥

जइ मे हुऊ पमाउ, इमस्स देहस्सिमाइ रयणीए ॥

आहारमुवहिदेहं, सवं तिविहेण वोसिरिअं ॥ ४ ॥

अर्थः—हवे सुइ रहेवाथी प्रथम शुं करबुं? ते कहियें ठैयें. (इमाइरयणीए के०) एह रात्रिने विषे (जइ के०) जो (मे के०) महारे (इमस्स देहस्स के०) आ देहसंबंधि (पमाउ के०) प्रमाद एटले मरबुं, (दुव के०) थाय तो (आहारं के०) अशनादिक चार प्रकारना आहार प्रत्यें

(ઝવહિ કે૦) ઝપધિ જે વસ્ત્ર, પાત્રાદિક તે પ્રત્યે, તથા (દેહં કે૦) શરીર પ્રત્યે અથવા (ઝવહિદેહં કે૦) શરીર સંબંધિ ઝપધિ પ્રત્યે, (સંવં કે૦) બીજા પણ સર્વ પ્રત્યે (તિવિદેહં કે૦) ત્રિવિધેં કરી ઇટલે મન, વચન અને કાયાયેં કરી (વોસિરિચ્છં કે૦) હું વોસિરાવું હું, ત્યાગું હું ॥ ૪ ॥

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં,
સાદુ મંગલં, કેવલિપત્તનો ધમ્મો મંગલં ॥ ૫ ॥

ચત્તારિલોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુ
ત્તમા, સાદુ લોગુત્તમા, કેવલિપત્તો ધમ્મો લોગુ
ત્તમો ॥ ૬ ॥ ચત્તારિ સરણં પવજ્ઞામિ, અરિહંતે સરણં
પવજ્ઞામિ, સિદ્ધે સરણં પવજ્ઞામિ, સાદુ સરણં પવ
જ્ઞામિ, કેવલિપત્તં ધમ્મં સરણં પવજ્ઞામિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:- (ચત્તારિ કે૦) ચાર (મંગલં કે૦) માંગલિક છે. તેમાં એક તો (અરિહંતા કે૦) જેણે રાગાદિક અંતરંગ વૈરીને હાથ્યા તે શ્રીઅરિહંત (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, બીજા (સિદ્ધા કે૦) અષ્ટ કર્મોનો ક્ષય કરીને જે સિદ્ધિ પદને પામ્યા છે, તે સિદ્ધ, (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, ત્રીજા (સાદુ કે૦) સમ્યક્જ્ઞાન ક્રિયાયેં કરી શિવસુખના સાધક જે સાધુ, તે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, ચોથો (કેવલિ કે૦) શ્રીકેવલીનગવંતે (પત્તો કે૦) પ્રરૂપ્યો એવો જે શ્રુતચારિત્રરૂપ (ધમ્મો કે૦) ધર્મ, તે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે ॥ ૫ ॥ (ચત્તારિ કે૦) ચાર (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાંહે ઉત્તમ છે, એક (અરિહંતા કે૦) શ્રી અરિહંત છે, તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, બીજા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધ છે તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, ત્રીજા (સાદુ કે૦) સાધુ છે, તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, ચોથો (કેવલી કે૦) શ્રીકેવલિયેં (પત્તો કે૦) પ્રરૂપ્યો જે (ધમ્મો કે૦) ધર્મ, તે (લોગુત્તમો કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે ॥ ૬ ॥ (ચત્તારિ કે૦) ચાર (સરણં કે૦) શરણ પ્રત્યેં (પવજ્ઞામિ કે૦) હું પડિવજ્ઞું હું. અંગીકાર કરું હું. એક તો (અરિહંતે સરણં કે૦) શ્રીઅરિહંત શરણ પ્રત્યેં હું (પવજ્ઞામિ કે૦) અંગીકાર કરું હું. બીજું (સિદ્ધેસરણં કે૦) શ્રી

सिद्धशरण प्रत्ये हुं (पवङ्गामि के०) अंगीकार करुं हुं, त्रीजुं (साधु
 सरणं के०) साधुशरण प्रत्ये हुं (पवङ्गामि के०) अंगीकार करुं हुं.
 चोथुं (केवल्लि के०) श्रीकेवल्लिये (पप्पत्तं के०) प्ररूप्यो नांख्यो एवो
 जे (धम्मं के०) धमे तेना (सरणं के०) शरण प्रत्ये हुं (पवङ्गामि के०)
 अंगीकार करुं हुं ॥ ७ ॥

पाणाइवायमलियं, चोरिक्कं मेहुणं दविणमुत्तं ॥

कोहं माणं मायं, लोचं पिज्जं तहा दोसं ॥ ८ ॥

कलहं अप्रस्काणं, पेसुन्नं रइ अरइ समाउत्तं ॥

परपरिवायं माया, मोसं मिहत्तसल्लं च ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (पाणाइवाय के०) प्राणातिपात ते जीवहिंसा, बीजुं
 (अलियं के०) अलिक वचन एटले मृषावाद, त्रीजुं (चोरिक्कं के०) चो
 रि, एटले अदत्तादान, चोथुं (मेहुणं के०) मैथुन एटले स्त्री प्रमुखनो
 जोग, पांचमुं (दविणमुत्तं के०) पुजलइयने विपे मूर्त्ता, एटले परिग्रह,
 ठठो (कोहं के०) क्रोध, सातमो (माणं के०) मान एटले अहंकार, आ
 ठमो (मायं के०) माया ते कपट, नवमो (लोहं के०) लोच, दशमो
 (पिज्जं के०) प्रेम ते राग, (तहा के०) तथा अंगीआरमो (दोसं के०) दो
 ष ते द्वेष ॥ ८ ॥ बारमो (कलहं के०) क्लेश, तेरमो (अप्रस्काणं के०)
 अन्याख्यान, एटले परने आल देवुं, चौदमुं (पेसुन्नं के०) पैशुन्य एटले
 चुगलि चाडी करवी, पंदरमुं (रइअरइ के०) पुजल पदार्थोने विपे रति तथा
 खुशी पण एमां ग्रहण करवी अने अरति ते शुनकार्येने विपे दित्तगीरी,
 तेणें करीने (समाउत्तं के०) सहितं, शोलमो (परपरिवायं के०) परनो प
 रिवाद एटले निंदा, सत्तरमो (मायामोसं के०) मायामृषा एटले कपट
 सहित जूठ बोलवुं, अठारमुं (मिहत्तसल्लं के०) मिथ्यात्वनुं शय्य, एटले
 श्रीजिनमतथी विपरीतमतनी श्रद्धा, तेने मिथ्यात्वशय्य कहियें. अहीं चकार
 जे ठे, ते समुच्चयार्थवाची ठे. ए अठार पाप स्थानकनां नाम कहां ॥ ९ ॥

हवे आगलनी गाथामां एनो त्याग कहियें ठैयें.

वोसिरिसु इमाइं मु, रक मग्ग संसग्ग विग्घ नूआइं ॥

डुग्गइ निबंधणाइं, अठारस पावठाणाइं ॥ १० ॥

अर्थः—(इमां के०) ए प्रत्यक्ष, (अठारसपावठाणां के०) अठार पापस्थानक जे ठे, ते प्रत्ये रे जीव ! तुं (वोसिरिसु के०) वोसिराव एट ले त्याग कर. ते अठार पापस्थानक केहेवां ठे ? तो के (मुक्कमग्ग के०) मोक्कमार्गने विषे (संसग्ग के०) संसर्ग करतां एटले गमन करता एवा जीवोने (विग्घनूआं के०) विघ्ननूत ठे, एटले अंतरायनां करनार ठे. वली ते पापस्थानक केहेवां ठे ? तो के (डुग्गं के०) डुर्गति जे नरकनिगोदा दिकनी गति तेना (निबंधणां के०) कारण ठे ॥ १० ॥

एगो हं नब्बि मे कोई, नाह मन्नस्स कस्स ई ॥

एवं अदीणमणसो, अप्पाणमणुसासई ॥ ११ ॥

अर्थः—(अहं के०) हुं (एगो के०) एक हुं, (मे के०) महारो (कोई के०) कोइ (नब्बि के०) नथी, अने (अन्नस्सकस्सई के०) अन्य कोइनो (अहं के०) हुं (न के०) नथी, (एवं के०) एम, (अदीणमणसो के०) अदीनमनथको एटले सावधान चित्त थयो थको (अप्पाणं के०) आत्मा प्रत्ये (अणुसासई के०) शीखामण आपे ॥ ११ ॥

एगो मे सासउ अप्पा, नाणदंसणसंजुउ ॥

सेसामे बाहिरा जावा सवे संजोगलक्खणा ॥ १२ ॥

अर्थः—(नाणदंसण के०) ज्ञान दर्शनें करी (संजुउ के०) संयुत ए टले सहित एवो (सासउ के०) शाश्वतो सदा, नित्य एवो (एगो के०) रागादिक परजावथी रहित एकज, (मे के०) महारो (अप्पा के०) आत्मा ठे, (सेसा के०) शेष थाकता रह्या जे (संजोगलक्खणा के०) इ व्यथकी तन, धन, कुटुंबादि संयोग मिलाप रूप अने जावथकी विषय कपा यादिरूप संयोग मिलाप, एवा (जावा के०) जाव जे ठे ते (सवे के०) सर्वे (मे के०) महारा स्वरूपथकी (बाहिरा के०) बाह्य ठे, एटले न्यारा ठे ॥ १२ ॥

संजोगमूला जीवेण, पत्ता डुक्कपरंपरा ॥ तम्हा

संजोगसंबंधं सवं तिविहेण वोसिरियं ॥ १३ ॥

अर्थः—तन, धन, कुटुंब ममत्वादि रूपनो (संजोग के०) संयोग एटले मिलाप, तेहीज (मूला के०) मूलकारण ठे जेनुं एवी (डुक्कपरंपरा के०) दुःख नी श्रेणी ते (जीवेण के०) जीवे (पत्ता के०) पामी (तम्हा के०) ते कार

ए माटे (संजोगसंबंधं के०) पूर्वोक्त जे संयोग संबंध ठे, ते (सर्वं के०) सर्व प्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधें करी (वोसिरियं के०) हुं वोसिरावुं हुं, अथवा त्यागुं हुं, एम केहेवुं ॥ १३ ॥

अरिहंतो मह देवो, जावजीवं सुसाहुणो गुरुणो ॥

जिणपन्नत्तं तत्तं, इय सम्मत्तं मए गहियं ॥ १४ ॥

अर्थः—(अरिहंतो के०) श्रीअरिहंत अने सिद्ध जगवंत, ते (मह के०) महारा (देवो के०) देव ठे. (जावजीवं के०) ज्यां सुधी जीवुं त्यां सुधी (सुसाहुणो के०) सुसाधु, जे जिनमतने विषे सावधान सम्यक् ज्ञानक्रियावान् एवा आचार्य, उपाध्याय अने मुनि, ते महारा (गुरुणो के०) गुरु ठे, ज्यां सुधी जीवुं, त्यां सुधी (जिण के०) जिनेश्वर देवोयें (पन्नत्तं के०) प्ररूप्युं नांरूप्युं एवुं जे दयामूल तथा विनयमूल तत्त्व, अथवा ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तपोरूप (तत्तं के०) तत्त्व, ते महारो धर्म ठे. जावजीव सुधी (इय के०) ए प्रकारें (सम्मत्तं के०) सम्यक्त्व, (मए के०) महारे जीवें (गहियं के०) ग्रह्युं अंगीकार कीधुं ॥ १४ ॥ इति रात्रिसंस्तारकविधिसूत्रार्थः ॥

खमिअ खमाविअ मइ खमिय, सबह जीवनिका
य ॥ सिद्धह साख आलोयणह, मुज्झह वइर न जा
व ॥ १५ ॥ सबे जीवा कम्मवस, चउदह राज जमंत ॥
ते मे सब खमाविअ, मुज्झवि तेह खमंत ॥ १६ ॥
जं जं मणेण वद्धं, जं जं वाएण नासिअं पावं ॥ जं जं
काएण कयं, मिज्झामि. छक्कडं तस्स ॥ १७ ॥ इति ॥ ५० ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीस्तुति प्रारंभः ॥

॥ श्रीनेमिः पंचरूपत्रिदशपतिकृतप्राज्यजन्माजिषे
क, श्रंचत्पंचाहमत्तद्विरदमदनिदा पंचवक्रोपमानः ॥
निर्मुक्तः पंचदेह्याः परमसुखमयप्रास्तकर्मप्रपंचः,
कल्याणं पंचमीसत्तपसि वितनुतां पंचमज्ञानवान् वः ॥ १ ॥

અર્થ:- (શ્રીનેમિ: કે૦) શ્રીનેમિનાથ જગવાન, તે (વ: કે૦) તમારા (પંચમીસત્તપસિ કે૦) પંચમીના સારા તપને વિષે (કલ્યાણં કે૦) નિર્વિઘ્નપ્રત્યે (ચિત્તનુતાં કે૦) વિસ્તારો. હવે તે નેમિનાથ જગવાન કેહેવા છે? તો કે (પંચરૂપ કે૦) પાંચ રૂપેં કરીને (ત્રિદશપતિ કે૦) દેવતાનો પતિ એવો જે ઇંડ, તેણે (કૃત કે૦) કહ્યો છે, (પ્રાજ્યજન્માજિપેક: કે૦) મહોટો અને ઉત્તમ જન્માજિપેક જેમનો એવા, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (ચંચત્ કે૦) દીપતા એવાં (પંચાક્ષ કે૦) પાંચ ઇંડિયો તેરૂપ (મત્ત કે૦) મદોન્મત્ત એવો (દ્વિરદ કે૦) હસ્તી, તેના (મદનિદા કે૦) મદ જેદવે કરીને (પંચવક્ત્રો પમાન: કે૦) પંચવક્ત્ર જે સિંહ તેનું છે ઉપમાન જેમને એવા, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (પંચદેહ્યા: કે૦) ઔદારિકાદિક પાંચ શરીર તે થકી (નિર્મુક્ત: કે૦) મુક્ત થયા એવા, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (પરમ કે૦) ઉત્કૃષ્ટ એટલે અતીંડિય એવા (સુખમય કે૦) સુખેં કરી સહિત, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (પ્રાસ્ત કે૦) પ્રકર્ષેંકરી ટાલ્યા છે, (કર્મપ્રપંચ: કે૦) કર્મના પ્રપંચ એટલે વિસ્તાર જેમણેં એવા, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (પંચમજ્ઞાન વાન્ કે૦) પાંચમું જ્ઞાન જે કેવલ જ્ઞાન તેણેં કરી યુક્ત છે ॥ ૧ ॥

સંપ્રીણન્ સચ્ચકોરાન્ શિવતિલકસમઃ કૌશિકાનંદમૂર્તિઃ,

પુણ્યાધિપ્રીતિદાયી સિતરુચિરિવ યઃ સ્વીયગોન્નિસ્તમાંસિ ॥

સાંજાણિ ધ્વંસમાનઃ સકલકુવલયોલ્લાસમુચ્ચૈશ્ચકાર, જ્ઞાનં

પુણ્યાક્લિનૌઘઃ સ તપસિ જિવિનાં પંચમીવાસરસ્ય ॥ ૨ ॥

અર્થ:- હવે જિનસમુદાયને ચંડની સમાનતા રૂપેં સ્તવે છે. (સિતરુ ચિરિવ કે૦) ચંડમા સદૃશ એવો તથા (શિવતિલકસમઃ કે૦) શિવ જે મોહ તેને વિષે તિલકસમાન એવો (યઃ કે૦) જે (જિનૌઘઃ કે૦) જિનસમુદાય છે, તે (જિવિનાં કે૦) જિવ્યજનોના (પંચમીવાસરસ્ય કે૦) પંચમીના દિવસના (સતપસિ કે૦) રૂઢા તપને વિષે (જ્ઞાનં કે૦) જ્ઞાન જે તેને (પુણ્યાત્ કે૦) પુષ્ટિને કરો. હવે તે જિનસમુદાયને ચંડતુલ્યતા કેહેવી રીતેં છે? તે સર્વ, વિશેષણોયેં કરીને કહે છે. જેમ ચંડ (સચ્ચકોરાન્ કે૦) ઉત્તમચકોર તેમને (સંપ્રીણન્ કે૦) રૂઢે પ્રકારેં આનંદ કરે છે, તેમ એ શ્રીજિનસમુદાય પણ (સચ્ચકોરાન્ કે૦) સત્પુરુષરૂપ ચકોર

तेमने (संप्रीणन् के०) सम्यक् प्रकारें हर्ष करे ठे. वली जेम चंड (कौशिक के०) घूड, तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंददायक ठे मूर्ति जेनी एवो ठे, तेम ए जिनसमुदाय पण (कौशिक के०) इंड तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंदरूप ठे मूर्ति जेनी एवो ठे. तथा जेम चंड, (पुण्याब्धि के०) पुण्यकारक समुद्र तेने (प्रीतिदायि के०) प्रीतिदायक ठे, तेम जिनौघ पण (पुण्याब्धि के०) पुण्य रूप जे समुद्र, तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिनो देनारो ठे. तथा जेम चंड (स्वीय के०) पोतानां (गोप्तिः के०) किरणोयें करी (सांझाणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) अंधकारोने (ध्वंसमानः के०) ध्वंस एटले नाश करनारो ठे, तेम जिनौघ पण (सांझाणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) जीवोनां अज्ञान, तेमने (ध्वंसमानः के०) ध्वंस एटले नाशनो करनारो ठे. तथा जेम चंड, (सकलकुवलय के०) समग्र कुवलय जे चंडविकासी एवां कमलो, तेने (उद्भासं के०) विकसित पणाने (उच्चैः के०) अत्यंत (चकार के०) करतो हवो, तेम ए जिनौघ पण (कुवलय के०) पृथ्वीवलय तेने (उद्भासं के०) हर्षने (चकार के०) करतो हवो एवो ठे, माटे तेने चंडमानी उपमा योग्य ठे ॥ ११ ॥

पीत्वा नानानिधार्थामृतरसमसमं यांति यांस्यंति जग्मु,

जीवा यस्मादनेके विधिवदमरतां प्राज्यनिर्वाणपुर्याम् ॥

यात्वा देवाधिदेवागमदशमसुधाकुंभमानंदहेतु, स्तत्पं

चम्यास्तपस्युद्यतविशदधियां जाविनामस्तु नित्यं ॥ ३ ॥

अर्थः—(देवाधिदेव के०) श्री वीतराग देव तेनो (आगम के०) सिद्धांत ते रूप (दशम के०) दशमो एवो (सुधाकुंभ के०) अमृतकुंभ जे ठे (तत् के०) ते (पंचम्याः के०) ज्ञानपंचमीना (तपसि के०) तपने विषे (उद्यत के०) उजमाल तथा (विशदधियां के०) निर्मल ठे बुद्धि जेमनी एवा (जाविनां के०) जाविक नव्य जीवोने (आनंदहेतुः के०) आनंदनो कारणनूत (नित्यं के०) निरंतर (अस्तु के०) थाउ. हवे ते जिनागमरूप दशम सुधाकुंभ केहेवो ठे ? तो के (नानानिधार्था

मृतरसं के०) नाना प्रकारनां ठे नाम जेमनां एवा जे अर्थो, ते रूप अ मृतरस ठे जेमां एवो ठे तेने (विधिवत् के०) विधिप्रमाणे (पीत्वा के०) पान करीने (असमं के०) निरुपम एवा सुखने (यास्यंति के०) पामशे, (यांति के०) पामे ठे, अने (जग्मुः के०) पामता हवा (यस्मात् के०) जेनुं पान करवा थकी (अनेके के०) अनेक एवा (जीवा के०) जीवो जे ठे ते (प्राज्यं के०) मोहोटी एवी (निर्वाणपुर्ण्या के०) मोहनगरीने विषे (अमरतां के०) अजरामर पणाने (यात्वा के०) पामीने स्वस्थ थाय ठे ॥३॥

स्वर्णालंकारवल्गन्मणिकिरणगणध्वस्तनित्यांधकारा, हुंकारावदूरीकृतसुकृतजनव्रातविघ्नप्रचारा ॥ देवी श्रीअंबिकाख्या जिनवरचरणान्जोजनृंगीसमाना, पंचम्यहस्त पोर्थ वितरतु कुशलं धीमतां सावधाना ॥ ४ ॥ ५१ ॥

अर्थः—(श्रीअंबिकाख्या के०) श्रीअंबिका ठे नाम जेनुं एवी (देवी के०) देवी, ते (सावधाना के०) सावधान एवी ठती (धीमतां के०) बुद्धिमान एवा जविक जीवना (पंचम्यहः के०) पंचमीना दिवसना (तपोर्थ के०) तपने माटे (कुशलं के०) कुशल जे ठे तेने (वितरतु के०) विस्तारो. ते देवी केहेवी ठे ? तो के (स्वर्णालंकार के०) सुवर्णना जे अलंकार तेने विषे (वल्गन्मणिकिरणगण के०) वलगा एवा जे मणि तेनां किरण तेना जे गण, तेणें करी (ध्वस्तनित्यांधकारा के०) टाढ्यो ठे निरंतर अंधकार जेणें, वली ते देवी केहेवी ठे ? तो के (हुंकार के०) हुंकारनो (आराव के०) शब्द तेणें करी (दूरीकृत के०) दूर कथा ठे (सुकृतजनव्रात के०) सुकृतनो करनारो एवो जे जनसमूह तेना (विघ्नप्रचारा के०) विघ्नना प्रचार जेणें, वली ते देवी केहेवी ठे ? तो के (जिनवरचरणान्जोज के०) वीतरागनां चरणरूप कमल, तेने विषे (नृंगीसमाना के०) चमरीसमान ठे ॥ ४ ॥ ५१ ॥

हवे पादिकादि प्रतिक्रमण योग्य सूत्रां लखियें ठैयें.

॥ अथ सकलाऽर्हत्प्रारंभः ॥

सकलार्हत्प्रतिष्ठान, मधिष्ठानं शिवश्रियः ॥

चूर्नुवः स्वस्त्रयीशान, मार्हत्यं प्रणिदध्महे ॥१॥

अर्थः—(आर्हत्य के०) अरिहंतनो जे समूह, तेने अमो (प्रणिदध्महे के०) चित्तमांहे ध्यान करीयें ठैयें. हवे ते आर्हत्य केहेवुं ठे? तो के (सकल के०) समग्रने (अर्हत के०) पूजवानुं (प्रतिष्ठानं के०) स्थानक ठे, वली ते केहेवुं ठे? तो के (शिवश्रियः के०) मोहरूप लक्ष्मीनुं (अधिष्ठानं के०) स्थानक ठे, वली ते केहेवुं ठे? तो के (नूः के०) मनुष्यलोक, (भुवः के०) पाताललोक, (स्वः के०) देवलोक, ए (त्रयी के०) त्रण लोक तेनुं (ईशानं के०) स्वामी ठे ॥ १ ॥

नामाकृतिइव्यजावैः, पुनतस्त्रिजगज्जनं ॥

क्षेत्रे काले च सर्वस्मि, ब्रह्मतः समुपास्महे ॥ २ ॥

अर्थः—(सर्वस्मिन् के०) सर्व एवां (क्षेत्रे के०) क्षेत्र तेने विषे, (च के०) वली (काले के०) समस्तकालनेविषे एटले अतीत, अनागत अने वर्तमान कालने विषे, (नाम के०) नामनिक्षेप, ते तीर्थकरनाम कर्मोदय जाणवो तथा (आकृति के०) थापनानिक्षेप, ते जिनप्रतिमा जाणवी. (इव्य के०) इव्यनिक्षेप, ते जिनना जीव जे आगल थाओ, ते जाणवा, (जावैः के०) जावनिक्षेप, ते समवसरणनेविषे बिराजमान श्रीसीमंधर स्वामी प्रमुख जाणवा. ए चार निक्षेपायें करी (त्रिजगज्जनं के०) त्रण जगतंना जे जनो ते प्रत्ये (पुनतः के०) पवित्र करनार एवा (अर्हतः के०) श्रीअरिहंत प्रचुने (समुपास्महे के०) वंदन, सत्कार, सन्मानादि कें करी अमें सेवीयें ठैयें ॥ २ ॥

हवे वर्तमान चोवीश जिनने प्रणाम करवा इच्छतो ठतो

प्रथम श्री रुषजदेवजीने स्तवे ठे.

आदिमं पृथिवीनाथ, मादिमं निःपरिश्रहं ॥

आदिमं तीर्थनाथं च, रुषजस्वामिनं स्तुमः ॥ ३ ॥

अर्थः—प्रथम (रुषज के०) जेमनी मातायें स्वप्नमां वृषज दीतो, माटे रुषज कहियें, अथवा जेमनी दक्षिण जंधाने विषे वृषजनुं चिन्ह ठे माटे रुषज कहियें एवा (स्वामिनं के०) श्री रुषज स्वामी तेने (स्तुमः के०) स्तवियें ठैयें. ते केहेवा ठे? तो के (आदिमंपृथिवीनाथं के०) प्रथम

पृथिवीना नाथ, अर्थात् सर्वनी आदिमा राजा एवा, तथा वली ते केहेवा ठे? तो के (आदिमं के०) सर्वथी प्रथम एवा (निःपरिग्रहं के०) निःशेष पणाएं करीने त्याग कखो ठे परिग्रह जेणें एवा अर्थात् अग्रिम साधु ठे. वली ते केहेवा ठे? तो के (आदिमं के०) प्रथम एवा (तीर्थनाथं के०) तीर्थना नाथ अर्थात् आदिम तीर्थकर एवा ठे ॥ ३ ॥

हवे बीजा श्रीअजितनाथने स्तवे ठे.

अर्हतमजितं विश्व, कमलाकरनास्करं ॥ अ

म्लानकेवलादर्श, संक्रातजगतं स्तुवे ॥ ४ ॥

अर्थः—(अजितं के०) कर्मोयें जींती न शकाय माटे अजित अथवा माताना गर्भमां रहे ठते अन्य राजायें एमनां माता पिता जींती न शकायां, ते माटे अजित कहियें. ते बीजा अजितनाथने (स्तुवे के०) हुं स्तुवं बुं. ते अजितनाथ केहेवा ठे? तो के (अर्हतं के०) त्रण लोकने पूजवा योग्य एवा तथा वली ते केहेवा ठे? तो के (विश्वकमलाकर के०) विश्व रूप जे कमलाकर सरोवर अर्थात् कमलना आकर एटले समूह ठे जेमां एवुं सरोवर तेहने प्रकाश करवामां (नास्करं के०) सूर्यतुल्य एवा, वली ते केहेवा ठे? तो के (अम्लान के०) निर्मल एवुं (केवल के०) केवल ज्ञानरूप, (आदर्श के०) आरीसो तेने विषे (संक्रांत के०) संक्रमाव्युं ठे, एटले प्रतिबिंबित कखुं ठे (जगतं के०) जगत् जेणें एवा ठे ॥ ४ ॥

हवे त्रीजा श्रीसंज्ञवनाथने स्तवे ठे.

विश्वजव्यजनाराम, कुल्यातुल्या जयंतु ताः ॥

देशनासमये वाचः, श्रीसंज्ञवजगत्पतेः ॥ ५ ॥

अर्थः—(ताः के०) ते उत्कृष्ट एवी (देशनासमये के०) देशना एटले धर्मोपदेशना समयने विषे (श्रीसंज्ञवजगत्पतेः के०) जेथी शं केतां सुख उत्पन्न थाय तेने संज्ञव कहियें. अथवा जेमनाजन्मना समयने विषे धान्यना समुदाय विशेषें निपन्या ते माटे संज्ञव कहिये. तेमनी (वाचः के०) वाणीयो ते (जयंतु के०) जयवन्ती वर्तो, अर्थात् उत्कृष्टी वर्तो. ते वाणीयो केहेवी ठे? तो के (विश्व के०) जगत्ने विषे अथवा (विश्व के०)

સમસ્તં (જવ્યજન કે૦) જવ્યજનરૂપ (આરામ કે૦) ઉદ્યાન તેને શિંચ
વાને (કુલ્યા કે૦) પાણીની નીક તેને (તુલ્યા કે૦) તુલ્ય એવી છે. ॥ ૫ ॥

હવે ચતુર્થ શ્રીઅગ્નિનંદન જિનને સ્તવે છે.

અનેકાંતમતાંજોધિ, સમુદ્ભાસનચંડમાઃ ॥

દદ્યાદમંદમાનંદં, જગવાનગ્નિનંદનઃ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—(જગવાન કે૦) ષડૈશ્વર્યગુણયુક્ત એવા (અગ્નિનંદનઃ કે૦)
શ્રીઅગ્નિનંદન નામા જિન જે છે, તે (અમંદં કે૦) ઘણો એવો જે (આનંદં
કે૦) હર્ષ તેને (દદ્યાત્ કે૦) આપો, તે અગ્નિનંદન જગવાન કેહેવા છે ?
તો કે (અનેકાંતમત કે૦) સ્યાદ્દાદમતરૂપ જે (અંજોધિ કે૦) અપ
રંપાર અગાધજલવાળો એવો સસુડ, તેના (સમુદ્ભાસન કે૦) રૂડો ઉદ્ભાસ
કરવાને (ચંડમાઃ કે૦) ચંડમા જેવા છે, અર્થાત્ જેમ ચંડમા દેખી સમુ
ડ વૃદ્ધિને પામે છે, તેમ સ્યાદ્દાદરૂપ સમુડ જે છે, તે જગવંતરૂપ ચંડમાને
જોડ સમુદ્ભાસ પામે છે ॥ ૬ ॥

હવે પાંચમા શ્રીસુમતિનાથને સ્તવે છે.

દ્યુસત્કિરીટશાણાગ્રો, તેજિતાંઘ્રિનસ્વાવલિઃ ॥ જગ

વાંન્ સુમતિસ્વામી તનોત્વજિમતાનિ વઃ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સુમતિસ્વામી કે૦) શ્રીસુમતિસ્વામીનામા (જગવાન કે૦) જ
ગવાન તે, (વઃ કે૦) તમારાં (અજિમતાનિ કે૦) વાંઘિતોને (તનોતુ
કે૦) વિસ્તારો. તે સુમતિનાથ કેહેવા છે ? તો કે (દ્યુસત્ કે૦) દેવતા
ઉ, બેના (કિરીટ કે૦) મુકુટ, તડૂપ જે (શાણાગ્ર કે૦) ગૂંગના સ્ત્રૂણા
ઘટણે દેવતાના મુકુટના અગ્રનાગના સ્ત્રૂણા તેણે (ઉત્તેજિત કે૦) અતિશ
ય તેજવંત કીધી છે (અંઘ્રિ કે૦) ચરણ તેના (નસ્વ કે૦) નસ્વ તેની
(આવલિઃ કે૦) પંક્તિ જેમની એવા છે ॥ ૭ ॥

હવે ષષ્ઠા શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞ સ્વામીને વંદન કરે છે.

પદ્મપ્રજ્ઞપ્રજોર્દેહ, જ્ઞાસઃ પુષ્પાંતુ વઃ શ્રિયં ॥

અંતરંગારિમથને, કોપાટોપાદિવારુણાઃ ॥ ૮ ॥

अर्थः—(पद्मप्रज्ञप्रज्ञोः के०) स्वामी गर्जगत यवायी जेमनी माताने रक्तपद्मनी शय्यामां सूवानो दोहोलो उत्पन्न थयो तेमाटे पद्मप्रज्ञ कहियें ते प्रचुनी (देहनासः के०) शरीरसंबंधी जे कांति ठे, ते (वः के०) तमारी (श्रियं के०) कल्याणरूप लक्ष्मी जे ठे ते प्रत्ये (पुष्पंतु के०) पोषण करो. हवे ते श्रीपद्मप्रचुनी शरीरकांति रक्तवर्णी ठे, ते उपर कवि उत्प्रेक्षा करे ठे, के (अंतरंगारि के०) अंतरंग शत्रु जे मोहादिक तेमनें (मथ ने के०) मथन करवाने विषे अर्थात् दूर करवाने विषे (कोपाटोप के०) कोप जे क्रोध तेनो आटोप जे प्रबलपणुं तेणें करी नेज (इव के०) जाणे (अरुणा के०) राती अइ होय नहिं? ॥ ८ ॥

हवे सातमा श्रीसुपार्श्वजिनने नमन करे ठे.

श्री सुपार्श्वजिनेंजाय, महेंद्रमहितांग्रये ॥

नमश्चतुर्वर्णसंघ, गगनाजोगनास्वते ॥ ९ ॥

अर्थः—(श्रीसुपार्श्व के०) सुपार्श्वनामा (जिनेंजाय के०) जिनेंद्र तेने (नमः के०) नमस्कार हो, ते सुपार्श्वजिन केहेवा ठे? तो के (महेंद्र के०) मोहाटा जे चौशठ इंडो, तेमणें (महित के०) पूजित ठे, (अंग्रये के०) चरण जेमनां एवा तथा केहेवा ठे? तो के (चतुर्वर्णसंघ के०) च तुर्वर्ण जे श्रीसंघ एटले साधु, साधवी, श्रावक अने श्राविका, ते रूप जे (गगन के०) आकाश तेनो (आजोग के०) प्रकाश तेनो विस्तार करवानें (नास्वते के०) सूर्यसमान ठे ॥ ९ ॥

हवे आठमा श्रीचंद्रप्रज्ञ स्वामीने स्तवे ठे.

चंद्रप्रज्ञप्रज्ञोश्चंद्र, मरीचिनिचयोज्ज्वला ॥ मूर्ति

मूर्तिसितध्यान, निर्मितेव श्रियेऽस्तु वः ॥ १० ॥

अर्थः—(चंद्रप्रज्ञप्रज्ञोः के०) चंद्रप्रज्ञनामाप्रचुनी (मूर्तिः के०) मूर्ति एटले शरीर, ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मीने अर्थे (अस्तु के०) याउ. ते प्रचुनी मूर्ति केहेवी ठे? तो के (चंद्र के०) चंद्रमानां (मरीचि के०) किरणो, तेमना (निचय के०) समूह तेथकी पण अधिक (उज्ज्वला के०) उज्ज्वल एटले निर्मल एवी ठे, तथा बली केहेवी ठे?

तो के (मूर्त्त के०) मूर्त्तिमंत एवुं जे (सितध्यान के०) शुक्लध्यान, तेणें करीनेज (इव के०) जाणे (निर्मिता के०) निर्माण करी होय नहिं ? एवी ठे ॥ १० ॥

हवे नवमा श्रीसुविधिजिनने स्तवे ठे.

करामलकवद्विश्वं, कलयन् केवलश्रिया ॥ अचिं

त्यमाहात्म्यनिधिः, सुविधिबोधयेऽस्तु वः ॥ ११ ॥

अर्थः—(सुविधिः के०) श्रीसुविधिनाथ, ते (वः के०) तमोने (बोध ये के०) बोधि जे सम्यक्त्व, तेने अर्थे (अस्तु के०) थाउ. ते श्रीसुविधि नाथ केहेवा ठे ? तो के (कर के०) हाथ, तेहने विषें रहेजुं एवुं (अमल के०) निर्मल (क के०) पाणी तेहनी (वत् के०) पेठें (विश्वं के०) सर्व प्राणी प्रत्ये (केवलश्रिया के०) केवल ज्ञानरूप लक्ष्मीयें करी, (कलय न के०) जाणता एवा तथा (अचिंत्य के०) न चिंतवी शकवा योग्य एहेवुं जे (माहात्म्य के०) मोहोटापणुं तेहना (निधिः के०) निधान ठे ॥ ११ ॥

हवे दशमा श्रीशीतल जिननी स्तुति करे ठे.

सत्त्वानां परमानंद, कंदोभेदनवांबुदः ॥ स्याद्वा

दामृतनिस्पंदी, शीतलः पातु वो जिनः ॥ १२ ॥

अर्थः—(शीतलः के०) श्रीशीतलनाथनामा (जिनः के०) जिन ठे, ते (वः के०) तमोने (पातु के०) रक्षण करो, अर्थात् संसारथी रक्षण करो. ते श्रीशीतलजिन केहेवा ठे ? तो के (सत्त्वानां के०) प्राणीयोने (परम के०) उत्कृष्ट एवो जे (आनंद के०) चित्तप्रसन्नता लक्षण आनंद, तेहनो (कंद के०) अंकूर तेनो (उद्भेद के०) प्रगट थवुं, तेने विषे (नवां बुदः के०) नवीन मेघसदृश ठे तथा (स्याद्वादामृत के०) अनेकांत शासन ते रूप जे अमृत रस, तेहना (निस्पंदी के०) ऊरनारा एवा ठे ॥ १२ ॥

हवे अग्यारमा श्रीश्रेयांस जिनने स्तवे ठे.

चवरोगाऽर्त्तजंतूना, मगदंकारदर्शनः ॥ निःश्रेय

सश्रीरमणः श्रेयांसः श्रेयसेऽस्तु वः ॥ १३ ॥

અર્થ:- (શ્રેયાંસઃ કે૦) શ્રેયાંસનામા જિન તે, (વઃ કે૦) તમારા (શ્રેયસે કે૦) કલ્યાણને અર્થે (અંસ્તુ કે૦) થાઉં. હવે તે શ્રેયાંસ પ્રત્યુ કેહેવા છે? તો કે (જવરોગ કે૦) સંસારરૂપ રોગ તેણે કરી (આર્તજંતુનાં કે૦) આર્ત એટલે પીડાયેલા અર્થાત્ જન્મ, જરા અને મરણ રૂપ રોગે કરી પીડાયેલા એવા જંતુને (અગદંકાર કે૦) વૈદ્યસમાન છે (દર્શનઃ કે૦) સમ્યક્ત્વ દર્શન જેમનું, અથવા દર્શન એટલે દેખવું જેમનું એવા, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (નિઃશ્રેયસ કે૦) મોહ તે રૂપ (શ્રી કે૦) લક્ષ્મી તેના (રમણઃ કે૦) જરતાર એટલે સ્વામી છે ॥ ૧૩ ॥

હવે બારમા શ્રી વાસુપૂજ્યજિનની સ્તુતિ કરે છે.

વિશ્વોપકારકીન્નૂત, તીર્થકૃત્કર્મનિર્મિતિઃ ॥

સુરાઽસુરનરૈઃ પૂજ્યો, વાસુપૂજ્યઃ પુનાતુ વઃ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:- (વાસુપૂજ્યઃ કે૦) શ્રીવાસુપૂજ્યનામા જિન, તે (વઃ કે૦) તમોને (પુનાતુ કે૦) પવિત્ર કરો, એટલે તમારાં પાપ ટાલો. તે વાસુપૂજ્ય કેહેવા છે? તો કે (વિશ્વોપકારકીન્નૂત કે૦) વિશ્વના ઉપકારકૃત્ એવું. જે (તીર્થકૃત્કર્મ કે૦) તીર્થકરનામકર્મ, તેમની (નિર્મિતિઃ કે૦) નિષ્પત્તિ કરી છે જેણે, અર્થાત્ પંચકલ્યાણકર્મે વિષે સુખના હેતુ છે, વલી (સુર કે૦) વૈમાનિક દેવતા, (અસુર કે૦) જવનપત્યાદિ દેવતા, તથા (નરૈઃ કે૦) મનુષ્ય, તેમણે (પૂજ્ય કે૦) પૂજવા યોગ્ય છે ॥ ૧૪ ॥

હવે તેરમા શ્રીવિમલજિનને સ્તવે છે.

વિમલસ્વામિનો વાચઃ, કતકદ્વોદસોદરાઃ ॥

જયંતિ ત્રિજગન્નેતો, જલનૈર્મલ્યહેતવઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:- (શ્રીવિમલસ્વામિનઃ કે૦) શ્રીવિમલસ્વામીની (વાચઃ કે૦) વાણીયો છે તે, (જયંતિ કે૦) જયવંતી વર્તે છે. તે વાણીયો કેહેવી છે? તો કે (કતકદ્વોદ કે૦) કતક ફલનું દ્વોદ જે ચૂર્ણ, તેની (સોદરાઃ કે૦) સરસી છે. અર્થાત્ જેમ કતક ફલના ચૂર્ણના યોગે પાણી નિર્મલ થાય છે, તેમ (ત્રિજગન્નેતોજલનૈર્મલ્યહેતવઃ કે૦) ત્રણ જગતનાં જે ચિત્ત, તે રૂપ જે જલ તેનું જે નિર્મલ પાણું કરવું તેની હેતુ છે. એટલે જેમ કત

કફલચૂર્ણે કરી મેલસહિત પાણી નિર્મલ થાય છે, તેમ જગવંતની વાણી
યેં કરી મેલાં થયાં એવાં જે ત્રણ જગતનાં ચિત્ત, તે નિર્મલ થાય છે ॥ ૧૫ ॥
હવે ચતુર્દશમા શ્રીઅનંતજિનને સ્તવે છે.

સ્વયંનૂરમણસ્પર્ધિ, કરુણારસવારિણા ॥

અનંતજિદનંતાં વઃ, પ્રયત્નતુ સુખશ્રિયં ॥૧૬॥

અર્થ:- (સ્વયંનૂરમણ કે ૦) અંતિમ સમુદ્ર તેની (સ્પર્ધિ કે ૦) સ્પર્ધા કરે અર્થાત્ તે અંતિમ સમુદ્રથી પણ અધિક એવું (કરુણારસવારિણા કે ૦) કરુણારસરૂપ વારિ જે જલ, તેણે કરી યુક્ત એવા (અનંતજિત કે ૦) અનંત નાથ પરમેશ્વર છે, તે (વઃ કે ૦) તમોને (અનંતાં કે ૦) નથી અંત જેનો એવી (સુખશ્રિયં કે ૦) મોક્ષસુખરૂપ લક્ષ્મી તેને (પ્રયત્નતુ કે ૦) આપો ॥ ૧૬ ॥

હવે પન્નરમા શ્રીધર્મનાથજિનને સ્તવે છે.

કલ્પદુમસધર્માણ; મિષ્ટપ્રાપ્તૌ શરીરિણાં ॥

ચતુર્ધા ધર્મદેષ્ટારં, ધર્મનાથમુપાસ્મહે ॥૧૭॥

અર્થ:- (ધર્મનાથ કે ૦) ધર્મનાથજિન પ્રત્યે (ઉપાસ્મહે કે ૦) ઉપાસનાં કરીયેં થાયેં. એટલે સેવીયેં થાયેં તે ધર્મનાથ જિન કેહેવા છે? તો કે (શરીરિણાં કે ૦) શરીરધારી પ્રાણીઝનેં, (મિષ્ટપ્રાપ્તૌ કે ૦) વાંઘિતફલની પ્રાપ્તિને વિષે (કલ્પદુમસધર્માણ કે ૦) કલ્પદુમ સમાન છે ધર્મ જેમનો એવા છે, વળી કેહેવા છે? તો કે (ચતુર્ધાધર્મ કે ૦) દાન, શીલ, તપ, તથા જ્ઞાન, રૂપ ચાર પ્રકારનો જે ધર્મ, તેને (દેષ્ટારં કે ૦) દેખાડનાર એવા છે ॥ ૧૭ ॥

હવે શોલમા શ્રીશાંતિનાથજિનને સ્તવે છે.

સુધાસોદરવાગ્જ્યોત્સ્ના, નિર્મલીકૃતદિહ્મુખઃ ॥

મૃગલક્ષ્મી તમઃશાંત્યૈ, શાંતિનાથજિનોઽસ્તુ વઃ ॥૧૮॥

અર્થ:- (શાંતિનાથજિનઃ કે ૦) શાંતિનાથનામા જિન તે, (વઃ કે ૦) તમારી એટલે જીવ્યજીવોની (તમઃ કે ૦) અજ્ઞાનની (શાંત્યૈ કે ૦) શાંતિને અર્થે (અસ્તુ કે ૦) થાઉ. હવે તે શાંતિનાથ કેહેવા છે? તો કે (સુધા કે ૦) અમૃત તેની (સોદર કે ૦) સરસ્વી એવી (વાકુ કે ૦) વા

णी ते रूप जे (ज्योत्स्ना के०) चंडिका तेणें करी (निर्मलीकृत के०) निर्मल कखां ठे (दिङ्मुखः के०) दिग्वासी जनोनां मुख जेमणें एवा ठे, वली (मृगलक्ष्मा के०) मृगनुं ठे लक्ष्म एटले चिन्ह जेमनें एवा ठे ॥ १८ ॥

हवे सत्तरमा श्रीकुंथुनाथजिनने स्तवे ठे.

श्रीकुंथुनाथो जगवान्, सनाथोऽतिशयर्दिजिः ॥

सुरासुरनृनाथाना, मेकनाथोऽस्तु वः श्रिये ॥ १९ ॥

अर्थः—(श्रीकुंथुनाथोजगवान् के०) षडैश्वर्यगुणयुक्त एवा श्रीकुंथुनाथ जगवान् ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) कल्याणरूप लक्ष्मीने अर्थें (अस्तु के०) थाउ. ते कुंथुनाथ जगवान् केहेवा ठे? तो के (अतिशयर्दिजिः के०) चोत्रीश अतिशयरूप जे रुद्धि तेणें करी (सनाथः के०) सहित ठे. वली ते केहेवा ठे? तो के (सुर के०) वैमानिक देवता, (असुर के०) जवनपत्यादिक देवता, (नृ के०) मनुष्य तेमना (नाथानां के०) स्वामी जे इंद्र अने उपेंद्र जे चक्रवर्त्यादिक तेमना (एकनाथः के०) एकनाथ एवा, अर्थात् अद्वितीय पणे नाथ ठे ॥ १९ ॥

हवे अठारमा श्री अरनाथजिनने स्तवे ठे.

अरनाथस्तु जगवां, श्रुतुर्थारनजोरविः ॥ .

चतुर्थपुरुषार्थश्री, विलासं वितनोतु वः ॥ २० ॥

अर्थः—(जगवान् के०) ज्ञानादि बार अर्थयुक्त, अर्थात् जगशब्दना चउद अर्थ थाय ठे. तेमांथी बार अर्थ परमेश्वरने घटे ठे माटे अहिं बार अर्थ लेवा. एवा (अरनाथस्तु के०) अरनाथनामा जिन, ते (वः के०) तमोने (चतुर्थपुरुषार्थ के०) चोथो पुरुषार्थ जे मोक्ष, तेहनी (श्री के०) लक्ष्मी तेनो (विलासं के०) जोगविलासने (वितनोतु के०) विस्तारो. ते अरनाथ जगवान् केहेवा ठे? तो के (चतुर्थार के०) चोथो आरो ते रूप (नजः के०) आकाश तेने विषे (रविः के०) सूर्यसमान ठे ॥ २० ॥

हवे उगणीशमा श्रीमल्लिनाथजिनने स्तवे ठे.

सुराऽसुरनराधीश, मयूरनववारिदं ॥ कर्मजू

न्मूलने हस्ति, मल्लं मल्लिमजिष्ठमः ॥ २१ ॥

અર્થ:— (મલ્લિ કે૦) શ્રીમલ્લિનાથ પ્રત્યે (અનિષ્ટુમ: કે૦) સ્તવના કરિયેં થેયેં. તે મલ્લિજિન કેહેવા છે? તો કે (સુર કે૦) વૈમાનિક દેવ તા, (અસુર કે૦) જવનપત્યાદિ તથા (નર કે૦) મનુષ્ય, તેહના (અધીશ કે૦) ઇંડ, ઉપેંડ, ચક્રવર્ત્યાદિક, તેરૂપ જે (મયૂર કે૦) મોર તેહ ને ઉઘાસ કરવાને (નવવારિદં કે૦) નવીન અષાઢના મેઘસમાન છે. વલી તે કેહેવા છે? તો કે (કર્મ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મ તેરૂપ જે (દુ કે૦) વૃદ્ધ તેહના (ઉન્મૂલને કે૦) ઉઘેડી નાંચવાને વિષે એટલે દૂર કરવાને વિષે (હસ્તિમદ્ધં કે૦) એરાવત હસ્તી જેવા છે ॥ ૨૧ ॥

હવે વીશમા શ્રીમુનિસુવ્રતજિનને સ્તવે છે.

જગન્મહામોહનિજા, પ્રત્યૂષસમયોપમં ॥

મુનિસુવ્રતનાથસ્ય, દેશનાવચનં સ્તુમ: ॥ ૨૨ ॥

અર્થ:— (મુનિસુવ્રતનાથસ્ય કે૦) મુનિસુવ્રતનાથસંબંધિ (દેશનાવચનં કે૦) ધર્મોપદેશનું વચન, તેને (સ્તુમ: કે૦) સ્તવીયેં થેયેં. તે દેશનાવચન કેહેવું છે? તો કે (જગન્મહામોહ કે૦) જગત્ને વિષે રહેલા એવા જે પ્રાણીંડ તેનો જે મહામોહ તે રૂપ જે (નિજા કે૦) નિજા, તેને દૂર કરવાને (પ્રત્યૂષસમયોપમં કે૦) પ્રજાતકાલની ઉપમા છે જેહને એવું છે, અર્થાત્ જેમ પ્રજાતમાં ઝંઘથકી જાગીયેં થેયેં તેમ પ્રજુના ઉપદેશરૂપ પ્રજા તથકી અજ્ઞાનરૂપ નિજાનો ત્યાગ કરી જાગીયેં થેયેં ॥ ૨૨ ॥

હવે એકવીશમા શ્રીનમિનાથજિનને સ્તવે છે.

લુઠંતો નમતાં મૂર્ધ્નિ, નિર્મલીકારકારણં ॥

વારિપ્લવા ઇવ નમે:, પાંતુ પાદનચાંશવ: ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:— (નમે: કે૦) શ્રીનમિનાથ જે છે તેમના (પાદનચાંશવ: કે૦) પાદ જે પગ તેના જે નચ તેના અંશુ જે કિરણો તે, તમારું (પાંતુ કે૦) રક્ષણ કરો, અર્થાત્ નમિનાથના ચરણના નચના જે કિરણો છે, તે રક્ષણ કરો. તે ચરણનચાંશુ કેહેવા છે? તો કે (નમતાં કે૦) નમસ્કાર કરતા એવા જે પ્રાણીંડ તેમના (મૂર્ધ્નિ કે૦) મસ્તકને વિષે (લુઠંતો કે૦) લુંઠાયમાન, તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (નિર્મલીકારકારણં કે૦) નિર્મલ એટલે પા

परहितपणाना कारण एटले हेतुनूत ठे. आंहीं वंदन करनार प्राणीना मस्त क उपर जगवंतना पादनखनी कांति पडे ठे तेनी उपर कवि उत्प्रेक्षा करे ठे के (वारिष्ठवाइव के०) वारि जे जल तेना प्रवाहज जाणीयें होय नहिं? ॥२३॥

हवे बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि जिनने वंदन करुं ठुं.

यडुवंशसमुडेंडुः, कर्मकह्नुताशनः ॥ अरि

ष्टनेमिर्नगवान्, नूयाधोऽरिष्टनाशनः ॥ २४ ॥

अर्थः—(अरिष्टनेमिः के०) अरिष्टनेमिनामा (जगवान् के०) जगवान्, ते (वः के०) तमारा (अरिष्टनाशनः के०) अरिष्ट जे उपडव, तेने नाश करनार एवा (नूयात् के०) थाउ. ते अरिष्टनेमि केहेवा ठे? तो के (यडुवंश के०) यादववंश तडूप जे (समुड के०) समुड, तेने उल्लास पमाडवाने (इंडु के०) चंडमासदृश ठे. वली ते केहेवा ठे? तो के (कर्म के०) कर्म जे ज्ञानावरणादि अष्टविध कर्म, तडूप (कह्नु के०) कह्नु जे वनखंम तेने विषे (हुताशनः के०) अग्निसमान ठे. अर्थात् शु क्लथ्यानानजें करी सर्व कर्म नस्म कखां ठे जेणे एवा ठे ॥ २४ ॥

हवे त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथ जिनने स्तवे ठे.

कमठे धरणींडे च, स्वोचितं कर्म कुर्वति ॥ प्रचुस्तु

त्यमनोवृत्तिः, पार्श्वनाथः श्रियेऽस्तु वः ॥ २५ ॥

अर्थः—(पार्श्वनाथः के०) श्रीपार्श्वनाथ, ते (वः के०) तमारी (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मी तेने अर्थें (अस्तु के०) थाउ. हवे ते श्रीपार्श्वनाथ केहेवा ठे? तो के (कमठे के०) कमठनामें पूर्वजवनो वैरी एवो जे मेघमाली देवता तेने विषे, (च के०) वली (धरणींडे के०) पार्श्वनाथ प्रचुयें बलतो उगाख्यो एवो जे सर्प, ते मरीने धरणींड थयो ते धरणीं डने विषे, (तुल्यमनोवृत्तिः के०) तुल्य ठे मननी वृत्ति जेमनी एवा ठे. वली ते कमठ तथा धरणींड केहेवा ठे? तो के (स्वोचितं के०) पोताने योग्य एवुं (कर्म के०) कर्म तेनें (कुर्वति के०) करे ठे. अर्थात् पोत पोतानुं उचित कर्म करे ठे. जेम के कमठ ठे, ते उपसर्ग करे ठे, अने धरणींड ठे, ते उपसर्ग निवारे ठे, पण श्रीपार्श्वनाथ ठे ते समदृष्टीवाला ठे पर जावमां वर्तता नथी. वली केहेवा ठे? तो के (प्रचुः के०) समर्थ ठे ॥ २५ ॥

હવે ચોવીશમા શ્રીવર્ધમાન સ્વામીને સ્તવે છે.

શ્રીમતે વીરનાથાય, સનાથાયાઙ્ગુતશ્રિયાં ॥

મહાનંદસરોરાજ, મરાલાયાર્હતે નમઃ ॥ ૨૬ ॥

અર્થ:- (અર્હતે કે૦) અરિહંત એવા (વીરનાથાય કે૦) શ્રીમહાવીર સ્વામી તેમને (નમઃ કે૦) નમસ્કાર થાઉં. તે અરિહંત કેહેવા છે? તો કે (શ્રીમતે કે૦) કેવલ જ્ઞાનરૂપ છે ધન જેને તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (અઙ્ગુતશ્રિયા કે૦) આત મહાપ્રાતિહાર્ય તથા ચોત્રીશ અતિશયાદિક જે અઙ્ગુત લક્ષ્મી તેણે કરીને (સનાથાય કે૦) સહિત છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (મહાનંદ કે૦) મહાનંદરૂપ (સરઃ કે૦) સરોવર તેને વિષે ક્રીડા કરવાને (રાજમરાલાય કે૦) રાજહંસ નામા પક્ષીની તુલ્ય છે ॥ ૨૬ ॥

જયતિ વિજિતાન્યતેજાઃ, મુરાસુરાધીશ સેવિતઃ શ્રીમાન્ ॥

વિમલસ્રાસવિરહિત, સ્ત્રિચુવનચૂડામણિર્જગવાન્ ॥ ૨૭ ॥

અર્થ:- (વિજિતાન્યતેજાઃ કે૦) વિશેષે કરી જીંત્યું છે અન્યનું તેજ જે ણેં અને (મુરાસુરાધીશ કે૦) સુર અને અસુર, તેના જે ઇંડો તેમણે (સેવિતઃ કે૦) સેવેલા છે જેમને, તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (શ્રીમાન્ કે૦) કેવલ જ્ઞાનરૂપલક્ષ્મીવંત છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (વિમલઃ કે૦) નિર્મલ છે, તથા (સ્રાસવિરહિતઃ કે૦) સપ્તજન્યરૂપ સ્રાસ તે થકી વિશેષે કરી રહિત છે, તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (સ્ત્રિચુવન કે૦) ત્રણ ચુવનને વિષે (ચૂડામણિઃ કે૦) મુકુટસમાન છે. એવા (જગવાન્ કે૦) ષડૈશ્વર્યગુણયુક્ત પ્રચુ તે, (જયતિ કે૦) જયવંતા વર્તે છે ॥ ૨૭ ॥

વીરઃ સર્વસુરાસુરેંઙ્ગમહિતો, વીરં બુધાઃ સંશ્રિતાઃ,

વીરેણાન્નિહંતઃ સ્વકર્મનિચયો, વીરાય નિત્યં નમઃ ॥

વીરાત્તીર્થમિદં પ્રવૃત્તમતુલં, વીરસ્ય ઘોરં તપો, વીરે

શ્રીધૃતિકીર્તિકાંતિનિચયઃ, શ્રીવીર જ્ઞં દિશા ॥ ૨૮ ॥

અર્થ:- (સર્વ કે૦) સમગ્ર (સુર કે૦) વૈમાનિક દેવતા અને (અસુર

કે૦) જવનપત્યાદિક દેવતા, તેમના જે (ઇંડ કે૦) ઇંડો છે, તેમણે (મહિતઃ કે૦) પૂજિત એવા છે, વલી વીરજગવાન્ કેહેવા છે? તો કે (વીરઃ કે૦) વીરસ્વામી છે, અર્થાત્ વીર જેમનું નામ છે અને એ પૂર્વોક્ત વિશેષણે યુક્ત જે (વીરં કે૦) વીરસ્વામી તે પ્રત્યે (બુધાઃ કે૦) પંક્તિ, (સંશ્રિતાઃ કે૦) આશ્રય કરી રહેલા છે. તથા (વીરેણ કે૦) વીરસ્વામીયે (સ્વકર્મનિચયઃ કે૦) પોતાના કર્મનો નિચય જે સમુદાય, તે (અનિહતઃ કે૦) સમસ્ત પ્રકારે હાળ્યો છે. એવા (વીરાય કે૦) વીરસ્વામીને (નિત્યં કે૦) નિરંતર (નમઃ કે૦) નમસ્કાર થાઉ. તથા (વીરાત્ કે૦) વીરચક્રી (ઇંદ્રં કે૦) આ (તીર્થં કે૦) પ્રત્યક્ષ ચતુર્વિધસંઘરૂપ તીર્થ અથવા દ્વાદશાંગીશ્રુતરૂપ તીર્થ, (પ્રવૃત્તં કે૦) પ્રવર્ત્યુ છે, તે તીર્થ કેહેવું છે? તો કે (અતુલં કે૦) નથી ઉપમા જેને એવું છે, તથા (વીરસ્ય કે૦) વીર જગવાનનું (તપઃ કે૦) તપ, તે (ઘોરં કે૦) કાચર પ્રાણીયે આચરવું ઘણું કઠિન છે, તથા (વીરે કે૦) શ્રીવીરસ્વામીને વિષે (શ્રી કે૦) કેવલજ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મી, તથા (ધૃતિ કે૦) ધૈર્ય, (કીર્તિ કે૦) કીર્તિ તથા (કાંતિ કે૦) અદ્ભુતરૂપ, તેનો (નિચયઃ કે૦) સમૂહ તે વર્તે છે, એવા (શ્રીવીર કે૦) હે શ્રી વીરસ્વામિન્! તમો (નરં કે૦) કલ્યાણ પ્રત્યે (દિશ કે૦) આપો ॥ ૨૮ ॥

હવે સર્વ જિન ચૈત્યને નમન કરવાને કહે છે.

અવનિતલગતાનાં કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં, વરજુવનગતા
નાં દિવ્યવૈમાનિકાનાં ॥ ૬૬ મનુજકૃતાનાં દેવરાજા
ર્ચિતાનાં, જિનવરજુવનાનાં જાવતોઽહં નમામિ ॥ ૬૭ ॥

અર્થઃ—(અવનિતલગતાનાં કે૦) પૃથ્વીના તલને વિષે રહેલાં એવાં (કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં કે૦) કૃત્રિમ એટલે કરેલાં અને અકૃત્રિમ એટલે નહિં કરેલાં એટલે અશાશ્વતાં અને શાશ્વતાં એવાં જે ચૈત્ય, તથા (દિવ્યવૈમાનિકાનાં કે૦) વૈમાનિક દેવો અને જવનપતિ વ્યંતરાદિક દેવો, તેનાં (જુવન કે૦) ઘર તેને વિષે (ગતાનાં કે૦) રહ્યાં એવાં, તથા (૬૬ કે૦) આ મનુષ્યલોકને વિષે (મનુજકૃતાનાં કે૦) મનુષ્ય જે જરતાદિક રાજા પ્રમુખ તેમણે કરાવેલાં એવાં અને જેમને (દેવરાજાર્ચિતાનાં કે૦) દેવતાનાં રાજા જે

ઇંદ્ર તેણે અર્ચિત એટલે પૂજિત કહ્યાં એવાં (જિનવર કે०) સામાન્ય કેવળી, તેને વિષે પ્રધાન એવા જે તીર્થંકર, તેમનાં (ચુવનાનાં કે०) ચુવન જે ચૈત્ય એટલે જિનપ્રતિમા છે, તેમને (જાવતઃ કે०) જાવથકી (અહં કે०) હું (નમામિ કે०) નમસ્કાર કરું હું ॥ ૨૯ ॥

સર્વેપાં વેધસામાય, માદિમં પરમેષ્ઠિનં ॥ દેવા

ધિદેવં સર્વજ્ઞં, શ્રીવીરં પ્રણિદધ્મહે ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:—(સર્વેપાં કે०) સર્વ એવા (વેધસાં કે०) જ્ઞાતા પુરુષો તે મધ્યે (આયં કે०) પ્રથમ મુખ્ય એવા તથા (આદિમં કે०) આદિમ (પરમેષ્ઠિનં કે०) પરમેષ્ઠિરૂપ એવા તથા (દેવાધિદેવં કે०) દેવતાત્તના દેવ જે ઇંદ્ર તેના પણ દેવ એવા તથા (સર્વજ્ઞં કે०) સર્વ પદાર્થને જાણનારા એવા, (શ્રીવીરં કે०) શ્રીવીરજગવાન્ તેમનું (પ્રણિદધ્મહે કે०) પ્રકર્ષે કરી ધ્યાન કરીયેં થયેં ॥ ૩૦ ॥

દેવોઽનેકજ્ઞવાર્જિતોર્જિતમહાપાપપ્રદીપાનલો ॥ દેવઃ

સિદ્ધિવધૂવિશાલહૃદયાઽલંકારહારોપમઃ ॥ દેવો

ઽષ્ટાદશદોષસિંધુરઘટાનિર્જેદપંચાનનો ॥ જ્ય્યાનાં

વિદધાતુ વાંઙિતફલં શ્રીવીતરાગોજિનઃ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(શ્રી વીતરાગઃ કે०) શ્રીવીતરાગ એવા (જિનઃ) જિન તે, (જ્ય્યાનાં કે०) જ્યજીવોને (વાંઙિતફલં કે०) વાંઙિત એવા ફલને (વિદધાતુ કે०) આપો. તે (દેવઃ કે०) વીતરાગ દેવ કેહેવા છે? તો કે (અનેક કે०) અનેક એવા (જવ કે०) જવકોડાકોડીને વિષે (અર્જિત કે०) સંચેલાં અને (ઋર્જિત કે०) ઘણાં એવાં જે (મહાપાપ કે०) મોહોટાં પાપ, તેને (પ્રદીપ કે०) પ્રકર્ષે કરી બાલવાને અર્થે (અનલઃ કે०) અગ્નિસમાન છે, વલી તે કેહેવા છે? તો કે (દેવઃ કે०) દેવ છે, એટલે પ્રકાશયુક્ત છે, તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (સિદ્ધિવધૂ કે०) મોહરૂપ જે સ્ત્રી, તે સંબંધી (વિશાલહૃદય કે०) વિશાલ હૃદય તેને વિષે (અલંકારહારોપમઃ કે०) અલંકારહારની ઉપમા છે જેમને એવા છે, વલી (દેવઃ કે०) દેવ કેહેવા છે? તો કે (અષ્ટા

दशदोष के०) अठार दोष तडूप जे (सिंधुरघटा के०) गजघटा तेहने
(निजेंद के०) जेदवाने (पंचाननः के०) केसरी सिंह समान ठे ॥ ३१ ॥

ख्यातोऽष्टापदपर्वतो गजपदः सम्मेशैलान्निधः, श्रीमा
नू रैवतकः प्रसिद्धमहिमा शत्रुंजयो मंमपः ॥ वैजारः कन
काचलोऽर्बुदगिरिः श्रीचित्रकूटादय, स्तत्र श्रीरूपनाद
यो जिनवराः कुर्वंतु वो मंगलं ॥ ३२ ॥ इति ॥ ५२ ॥

अर्थः—(ख्यातः के०) प्रख्यातवंत एवो, (अष्टापदपर्वतः के०) अ
ष्टापद पर्वत, तथा (गजपदः के०) गजपद पर्वत, वली (सम्मेशैलान्नि
धः के०) सम्मेशिखरनामा पर्वत, तथा (श्रीमान् के०) लक्ष्मीवंत
एवो (रैवतकः के०) रेवताचल ते गिरनार पर्वत, तथा (प्रसिद्धमहिमा
के०) प्रसिद्ध ठे महिमा जेनो एवो (शत्रुंजयो मंमपः के०) श्रीसिद्धगि
रिमंमप पर्वत, वली (वैजारः के०) वैजार पर्वत, तथा कनकाचलः
के०) मेरुपर्वत तथा (अर्बुदगिरिः के०) आबू पर्वत, तथा (श्रीचित्र
कूटादयः के०) श्रीचित्रकूटादिक पर्वतो जे ठे (तत्र के०) तेने विषे (श्रीरूप
नादयः के०) श्रीरूपनादिक (जिनवराः के०) जिनवरो ठे, एतले सामान्य
केवलीने विषे प्रधान एवा तीर्थकरो ठे ते, (वः के०) तमारुं (मंगलं के०)
कल्याण तेने (कुर्वंतु के०) करो ॥ ३२ ॥ इति सकलार्हत्संपूर्णम् ॥ ५२ ॥

॥ अथ श्रीश्रावकपाक्षिकादिसंहेषातिचारा लिख्यंते ॥

॥ नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो, इअ एसो पंचहा नणिउ ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्रा
चार, तपाचार, वीर्याचार, ए पंचविध आचारमांहि अनेरो जे को अति
चार, पक्क दिवसमांहे सूद्ध, बादर, जाणतां, अजाणतां, दुउ दुइ, ते सवि
हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचार आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, उवहाणे तहय
निन्हवणे ॥ वंजण अउ तडुनए, अछविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञान का
लवेलायें नण्यो, गण्यो विनयहीन, बहुमानहीन, योग उपधानहीन, अनेरा
कन्हें नणी, अनेरो गुरु कह्यो. देववंदनवांदणे, पडिक्कमाणे, सज्जाय कर

तां, नणतां, गुणतां, कूडुं अद्धर, कान्हा मात्रें, आगलो उठो न । सूत्र
अर्थे बिहूँ कूडां कहां. साधु तणे धर्मे काजो मांमो, अणपडिलेहो काजो
अण उद्धरित. असज्जाइ अणोजामांहि दशवैकालिक प्रमुख सिद्धा नण्यो.
गुण्यो. श्रावकतणे धर्मे अविरावलि, पडिक्रमणसूत्र, उपदेशमाहा प्रमुख
कालवेला काजो अणउद्धरियें पढियो. ज्ञानइव्य नद्धित, उपेद्धित प्रज्ञा
पराध विणासियो, विणसतां उवेखियो, सार संजाल न कीधी तथा ज्ञानो
पगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकरवाली, सांपडा, सांपडी, दस्तरी,
वही, उलिया प्रत्यें पग लागो, थूंक लागो, थूंकें करी अद्धर मांज्युं, कन्हें
ठते आहार निहार कीधो. ज्ञानवंत प्रत्यें द्वेष, मत्सर, अंतराय, अवज्ञा
कीधी. आपणा जाणवा तणो गर्व चिंतव्यो ॥ ज्ञानाचारव्रत विषइउ अने
रो जे कोइ अतिचार पढ्ठ ॥ १ ॥

दंसणाचार आठ अतिचार ॥ निस्संकिय निक्कंखिय, निव्वितिगिह्वा अ
मूढ दिछी अ ॥ उववूह थिरीकरणे, वल्लपपजावणे अठ ॥ २ ॥ देव
गुरु धर्म तणे विपे निशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो.
धर्मसंबंधिया फलतणे विपे निस्संदेह बुद्धि धरी नहीं. तपोधन, तपोध
नी प्रत्यें मलमज्जिन गात्र देखी डगंठा कीधी. मिथ्यात्वी तणी पूजा प्रजा
वना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं. तथा संघमांहि गुणवंत तणी अनुपवृंह
णा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अजक्ति कीधी. तथा देवइ
व्य, गुरुइव्य, साधारणइव्य, नद्धित, उपेद्धित, प्रज्ञापराध विणास्यो. वि
णसतो उवेख्यो. ठती शक्तिएं सार, संजाल न कीधी. तथा साधर्मिकशुं
कलहकर्मबंध कीधो. अधोती अष्टपट मुखकोश पाखें देवपूजा कीधी. वा
सकूपी, धूपधाणुं, कलश तणो ठवको लागो. देहरा पोसालमांहि मलश्ले
ष्म लूह्यां. हास्य, केलि, कुतूहल कीधां. जिनचुवनें चोगशी आशातना,
गुरुप्रत्यें तेत्रीश आशातना, ठवणहारी हाथथकुं पड्युं, पडिलेहवुं विसा
खुं. गुरुवचन तहत्ति करी पडिवज्युं नहीं ॥ दंसणाचार व्रत विषइयो अनेरो
जे कोइ अतिचार पढ्ठ ॥ २ ॥

चारित्राचार आठ अतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं
तिहिं गुत्तिहिं ॥ एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥ ४ ॥ ईर्यासमि
ति, जाषासमिति, एषणासमिति, आदानजामनिस्केवणासमिति, पारिछा

वणिवासमिति, मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति, ए अष्ट प्रवचन माता तणे धर्मे, सदैव साधु श्रावक तणे धर्मे, सामायिक पोसह लीधे, रूडी पेरे चिं तव्युं नही. खंमण, विराधना कीधी ॥ चारित्राचार व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अति चार पद ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धर्मे सम्यक्त्व मूल बारव्रत सम्यक्त्व तणा पांच अतिचार ॥ संका कंखविगिह्ता ॥ संकाः—श्रीअरिहंत तणां बल, अतिशय, ज्ञान, लक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, जिनवचनतणो संदेह कीधो ॥ १ ॥ आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल, गोगो, आसपाल पादरदेवता, गोत्रदेवता, देवदेहरानो प्रजाव देखी रोग आवे, इह लोक परलोकार्थे पूज्या, मान्या. बौद्ध, सांख्य, संन्यासी, जरडा, जगत, लिंगीया, योगी, दरवेश, अनेराइ दर्शनीयानुं कष्ट, मंत्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्या विण जूलाव्या. मोह्या, कुशास्त्र शीख्यां, सांजाव्यां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बलेव, माही पूनम, अजापड वो, प्रेतबीज, गौरी त्रीज, विणायक चोथ, नागपंचमी, जीह्मणा ठही, शीयल सप्तमी, ध्रुवअष्टमी, नोली नवमी, अहवदशमी, व्रत इग्यारसी, वत्सवारसी, धनतेरसी, अनंत चौदसी, अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायन, नैवेद्य, याग, जोग, मान्या. पींपले पाणी रेड्यां, रेडाव्यां. घर बाहिर, कूड, तलाव, नदी, इह, कुंम, वाव्य, समुदें, पुण्यहेतु स्नान कीधां ॥ २ ॥ वितिगिह्ताः—धर्मसंबंधीयां फलतणो संदेह कीधो. जिनअरिहंत धर्मना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दातार, इस्या गुण जणी पूज्या नहिं. इहलोक परलोक संबंधीया जोगवंतित पूजा कीधी. रोग, आतंक कष्ट आवे खीण वचन याग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मल शोना तणी निंदा कीधी ॥ ३ ॥ प्रीति मांमी ॥ ४ ॥ तेहनी दाक्षिण लगें, तेहनो धर्म मान्यो ॥ ५ ॥ श्रीसम्यक्त्व व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अ ० प ० ॥ ४ ॥

पहेले स्थूल प्राणातिपातविरमण व्रतें पांच अतिचार ॥ वह बंध ठ विह्नेए ॥ द्विपद चतुष्पद प्रत्ये रीशवज्ञें गाढो घाय घाव्यो. गाढ बंधण बांध्युं, घणे जारें पीड्यो. निह्मंठण कर्म कीधुं. चारा पाणी तणी वेलायें सार संजाल न कीधी. लेणे, देणे कुणहने उढ्युं, लंघाव्युं, तेणें नूखें आपण जम्या, शय्यां धान्य रूडी पेरे जोयां नही, पाणी गलतां ढोव्युं, जीवाणी

शूकव्युं. गलतां जालक नाखी, गलणुं रूडुं न कीधुं. इंधण, ठाणां, अणशो
थ्यां बाढ्यां. तेमांही साप, खजूरा, विंठी, सरोला, मांकड, जूवा, गींगोडा,
साहतां मूआ, दूहव्या, रूडे स्थानकें न मूक्या. कीडी, मंकोडी, उदेही, घी
मेज, कातरा, चूडेज, पतंगीया, देडकां, अलसीयां, इयल प्रमुख जे कोइ
जीव विणठा, विणसतां उवेख्या, चांप्या, दूहव्या, हलावतां, चलावतां, पाणी
ठांटतां, अनेराइ काम काज करतां, निध्वंसपणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न की
धी ॥ पहेजे स्थूल प्राणातिपातव्रतविषय अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ ५ ॥

बीजे स्थूलमृपावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सा रहस्स दा
रे० ॥ सहसात्कारें कुणहप्रत्ये अयुक्त आल दीधुं. स्वदारामंत्रजेद कीधो. अ
नेराइ कुणहनो मंत्र आलोच मर्म प्रकाश्यो. कुणहने अपाय पाडवा कू
डी बुद्धि धरी. कूडो लेखं लख्यो, जूठी साख जरी, थापणमोसो कीधो. क
न्या, ठोर, जूमि संबंधिया लेहणे, देहणे, वाद बढवाड करतां मोटकुं जूतुं
बोल्या ॥ बीजे स्थूलमृपावादव्रत विषयो अनेरो जे कोइ० ॥ पद्धदि० ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादान विरमण व्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पउगे०
॥ घर बाहिर, खेंत्र, खजे, परायुं अण मोकळ्युं लीधुं, वावखुं. चोराइ वस्तु
लीधी, चोर प्रत्ये संबल दीधुं, विरुद्ध राज्यादि कर्म कीधुं. कूडा मान, मापां
कीथां. माता, पिता, पुत्र, मित्र, कलत्र, वंची कुणहने दीधुं. जूदी गांठ
कीधी. नवा जूना सरस, नीरस वस्तु तणा जेल संजेज कीधा ॥ त्रीजे अ
दत्तादान व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्ध० ॥ ७ ॥

चोथे स्वदारासंतोष परस्त्री विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिगृहि
या उत्तर० ॥ अपरिगृहीतागमन कीधुं, अनंगक्रीडा कीधी, विवाह कारण
कीधुं, कामजोगतणे विषे अति अनिलाप कीधो, दृष्टिविपर्यास कीधो,
आठम, चउदशी तणा नियम लेइ जांग्या. अतिक्रम, व्यतिक्रम, अतिचा
र, अनाचार, सुहणे स्वपनांतरें दूआ ॥ चोथे मैथुनविरमणव्रत विषयो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्ध दिवस० ॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रह परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धण धन्न खित्त
वढू० ॥ धण धन्ननुं परिमाण उपरुं रखाव्युं. सोनुं, रूपुं, नवविध परिग्रह
प्रमाण लीधुं नहीं. पढवुं विसाखुं ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषयो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्ध दिवस० ॥ ९ ॥

ठठे दिग्विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्सय परिमाणे ० ॥ उट्टुदि
शें, अहोदिशें, तिर्यग्दिशें, जावा आववा तणा नियम लेइ नांग्या. एक
दिशि संक्षेपी, बीजी दिशि वधारी. विस्मृत लगें अधिक नूमि गया. पाठव
णी आंधी मोकली. वाहाण व्यवसाय कीधो. वर्षाकालें गामतरुं कीधुं ॥
ठठे दिग्विरमण व्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १० ॥

सातमे नोगोपनोगव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते पडिबडे ० ॥ सचित्त आ
हारे, सचित्त प्रतिबद्ध आहारे, अप्पोलसहिजस्कणया, डुप्पोलसहिज
स्कणया, तुब्बोसहिजस्कणया, सचित्तनस्कणया, अपक्काहारे, डुःपक्काहारे
तुब्बओपधि कुली आंबली, उंला, उंबी, पढूंक, पापडी तणां न्हण कीधां.
अनंतकाय, अथाणां तणां न्हण कीधां. तथा रिंगण, विंगण, पीछू,
पीछू, पंपोटा, महुडां, वडबोर प्रमुख बहु बीज तणां न्हण कीधां ॥
गाथा ॥ सचित्त दव विगइ, वाणह तंबोल वड कुसुमेसु ॥ वाहण सयण वि
लेवण, बंज दिसी नाण जत्तेसु ॥ १ ॥

ए चउद नियम दिनप्रत्ये लीधा नहीं. लेइ संक्षेप्या नहीं. सचित्तइय्य,
विगय, खासडां, वाहन, तंबोल, फोफल, बेसण, शयन, पाणी, अंगोल
णे, फल, फूल, नोजन, आह्लादनें, जे कोइ नियम लेइ नांग्या. बावीश
अनहय, बत्रीश अनंतकायमांहि आदूं, मूला, गाजर, पिंम, पिंमालु, क
चूरो, सूरण, खिलोडां, मोरडा, सेलरां, कुली आंबली, वाधरडां, गिरमर,
नीली गलो, वाड्ढोल खाधी. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवस
ना उदंन, मधु, महुडां, विष, हिम, करदा, घोलवडां, अजाण्यां फल, टींबरुं,
गुंदां, बोर, अथाणुं, काचुं मीतुं, तिल, खसखस, कोठिंबडां खाधां. लगबग
वेलायें वालू कीधां. दिन उग्याविण शीराव्या. जे कोइ अनेरो अतिचार हुउ
होय ॥ तथा कर्मतः इंगलकम्मे, वणकम्मे, साडीकम्मे, जाडीकम्मे, फोडी
कम्मे, ए पांच कर्म ॥ दंतवाणिज्य, लस्कवाणिज्य, रसवाणिज्य, विषवा
णिज्य, केशवाणिज्य, ए पांच वाणिज्य ॥ जंतपिद्धणकम्मे, निद्धंठणकम्मे,
दवग्गिदावणया, सरद्धहतजायसोसणया, असईपोंसणया ॥ ए पांच सामा
न्य, ए पन्नर कर्मादानमांहि कीधां, कराव्यां, अनुमोद्यां, अनेरां कांइ सावद्य
कर्म समाचख्यां होय ॥ सातमे नोगोपनोग व्रतविषइयो अनेरो ० ॥ प० ॥ ११ ॥

आठमे अनर्थदंमव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुइ ए० ॥ अनर्थ दंम

जे कहियें, काम काज पाखें मुधा पाप लाग्यां. मुखहास्य, खेल, कुतूहल, अंगकुचेष्टा कीधी. निरर्थक लोकने कर्षण, गामां वाही, ग्रामांतरें कमावानी बुद्धि दीधी. कण, वस्तु, ढोर लेवराव्यां. अनेराइ पापोपदेश दीधा. कोश, कूहाडा, रथ, उखल, मूशल, घर, घंटी प्रमुख सज्ज करी मेढ्यां. माग्यां आप्यां. अंधोल नाहणें, पग धोयणें, खालें पाणी ढोल्यां. अथवा जीलणां जीव्यां. जूवटुं रम्या. नाटक पेखणां जोयां. पुरुष स्त्रीना रूप, शृंगार वखास्या. राजकथा, देशकथा, नक्तकथा, स्त्रीकथा, पराइ तांत कीधी. कर्कश वचन बोल्या, संजेडा लगाड्या. शरज, कूकडा प्रमुख फूजता जोया. कलह करता जोया, लोक तणी उपार्जना कीधी, सुखकीर्त्ति देश लइ चिंतवी. लूण, पाणी, माटी, कण, कपाशिया, काजविण चांप्या. ते उपरें वेठा, आली वनस्पति चूटी, अंगीठा काष्ठ वणिज कीधां. ठाश, पाणी, घी, तेल, गोल, आम्लवेतस, बेरंजातणां नाजन उघाडां मेहेढ्यां. तेमां हे कीडी, मंकोडी, कुंथुआ, उदेही, घीमेज, धिरोली प्रमुख जे कोइ जीव विणठा. शूडा, सालही, क्रीडाहेतु पांजरें घाट्या ॥ अनेराइ जीवने राग द्वेष लगें एकने रुद्धि परिवार वांडी. एकने मृत्युहाणी वांडी ॥ आठमे अनर्थदंमव्रत विषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ १२ ॥

नवमे सामायिकव्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे डुप्पणिहाणे ॥ सामायिकमांहि मन आहट दोहट चिंतव्युं. वचन सावद्य बोड्युं. शरीर अणप डिलेद्युं हलाव्युं. ठती शक्तिएं सामायिक लीधो नहीं, उघाडे मुखें बोल्या, सामायिकमांहि उंघ आवी, बीज दीवा तणी उजेही लागी, विकथा कीधी. कण, कपाशिया, माटी, पाणी तणा संघट्ट दुआ. मुहपत्ती संघट्टी, सामायिक अण पूगे पाख्यो, पारवो विसाख्यो ॥ नवमे सामायिकव्रत विषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प ॥ १३ ॥

दशमे देशवगाशिक व्रतें पांच अतिचार ॥ आणवणे पेसवणे ॥ आण वणप्पउगे, पेसवणप्पउगे, सहाणुवाइ, रूवाणुवाइ, बहियापुगलकेवे ॥ नीमीनूमिकामांहिथी बाहिर अणाव्युं. आपण कन्हेथी बाहीर मोकड्युं. शब्द संजलावी, रूप देखाडी, कांकरो नाख्यो. आपणपणुं ठतुं जणाव्युं. पुजल तणो प्रक्षेप कीधो ॥ दशमे देशवगाशिकव्रत विषयो अनेरो प ॥ १४ ॥

अग्यारमे पौषधोपवासव्रतें पांच अतिचार ॥ संथारुच्चारुविहि ॥ पो

सह लीधे संथारा तणी जूमि बाहिरलां थंमिलां संदीसे रूडां शोभ्यां नहीं. पडिलेह्यां नहीं. थंमिल वावरतां, मात्रुं परवतां, चिंतवणी न कीधो. 'अणुक्काणह जस्सगो' न कह्यो. परव्यां पूठें वार त्रण वोसिरे, वोसिरे न कह्यो. देहरा पोसालमांहे पेसतां, निसरतां, निसहि आवस्सहि कहेवी विसारी. पुढवी, अप्प, तेउ, वाउ, वनस्पति, त्रसकायतणा संघट्ट, परिता प, उपड्व कीधा. संथारा पोरिसी तणो विधि नणवो विसाखो. अविधियें संथाखा. पारणादिक तणी चिंता निपजावी. कालवेलायें देव न वांढ्या. पोसह असूरो लीधो. सवारो पाखो. पर्वतिथें पोसह लीधो नहीं ॥ अग्या रमे पोषधोपवासव्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविजागव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते निक्खिणो ॥ सचित्त वस्तु हेठां उपर ठतां असूजतुं दान दीधुं. वहोरवा वेला टली रह्यां. मत्सरलगें दान दीधुं. देवातणी बुद्धें पराइ वस्तु धणीने अण कहे दीधी, अथवा आपणी करी दीधी. अणदेवा तणी बुद्धें सूजतुं फेडी, असूजतुं कीधुं. गुणवंत आवे नक्ति न साचवी. अनेराइ धर्मक्षेत्र सीदातां ठती शक्तें उद्धस्यां नहीं. दीन, खीन प्रत्यें अनुकंपा दान दीधुं नहीं. देतां वाखुं ॥ बारमें अतिथिसंविजागव्रत विषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १६ ॥

संक्षेपणातणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए ॥ इहलोमासंसप्प उगे, परलोगासंसप्पउगे, जीवियासंसप्पउगे, मरणासंसप्पउगे, कामजो गासंसप्पउगे. इहलोकें धर्मतणा प्रजाव लगें राजकूदि जोग वांढ्या. पर लोकें देव, देवेंइ चक्रवर्त्तीतणी पदवी वांढी. सुख आवे जीववातणी वांढा कीधी. दुःख आवे मरवा तणी वांढा कीधी. काम जोगतणी वांढा कीधी ॥ संक्षेपणाव्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १७ ॥

तपाचार बार जेद ॥ ठ बाह्य, ठ अन्यंतर ॥ अणसणमूणोअरिया ॥ अणसण जणी उपवासादिक पर्वतिथि तप न कीधुं. ऊणोदरी बे चार कव ल ऊणा न उठ्या. इव्य जणी सर्व वस्तु तणो संक्षेप न कीधो. रसत्याग न कीधो. कायक्केश लोचादि कष्ट कस्यां नहीं. संलीणतां अंगोपांग संको ची राख्यां नहीं. पञ्चस्काण जांग्यां, पाटलो मगतो फेडयो नहीं, गंठस ही पञ्चस्काण जांग्युं. उपवास, आंबील, नीवि कीधे मुखें सचित्त पाणी घाड्युं. विमन दुउ ॥ बाह्यतपव्रत विषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १८ ॥

अन्यंतर तप ॥ पायञ्चित्तं विणउ० ॥ सूधुं प्रायञ्चित्तं पडिवज्जुं नहा, आ
लोथण तणी सूधि टीप कीधी नहीं, सूधो तप पहाँचाज्जो नहीं, साते जेदे
विनय न कीधो, दश जेदे वैयावच्च न कीधो, पंचविध सज्जाय न कीधो,
कषाय वोसराव्यो नहीं, दुःखद्वय कर्मद्वय निमित्त काउस्सग्ग न कीधो,
शुक्कध्यान, धर्मध्यान, ध्यायां नहीं. आर्त्त, रौड, ध्यान ध्यायां ॥ अन्यंतर तप
व्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ् दिवसमांदि हुवो० ॥ १९ ॥

वीर्याचार त्रण अतिचार ॥ अणगूहिय बलविरियो० ॥ मनोवीर्य, धर्म
ध्यान तणे विपे उद्यम न कीधो. पडिक्कमणें देवपूजा, धर्मानुष्ठान, दान, शील
तप, जावना, ठनी शक्तियें गोपवी, आलसें उद्यम न कीधो. बेठां पडिक्कमणुं
कीधुं. रूडां खमासमण न दीधां ॥ वीर्याचार विषइउ अनेरो० ॥ २० ॥

पडिसिद्धानं करणे० ॥ प्रतिषेध, अजद्वय, अनंतकाय, महापरिग्रह,
जे कोइ प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध, मान,
माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अन्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति, परंपरिवाद,
मायामृषावाद, मिथ्यात्वशब्द, ए अठार पापस्थानकमांहे कीधां, कराव्यां,
अनुमोद्यां हुए, ते सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिहामि डुक्कडं ॥ २१ ॥

एवंकारें साधु श्रावकतणे धर्मे सम्यक्त्वमूल बार व्रत, एकशो चोवीशं
अतिचार, पढ् दिवसमांहे सूक्क, बादर, जाणतां, अजाणतां हुवो हुइ, ते
सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिहामि डुक्कडं ॥ २२ ॥ इति ॥ ५३ ॥

॥ अथ श्रावकपाहिकादिविस्तारातिचार प्रारंजः ॥

॥ नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउ ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्रा
चार, तपाचार, वीर्याचार, ए पंचविध आचारमांहे अनेरो जे कोइ अति
चार, पढ् दिवसमांहे सूक्क, बादर, जाणतां, अजाणतां हुउ होय, ते सवि
हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचारे आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, अवहाणे त
हय निन्हवणे ॥ वंजण अठ तडुजए, अठविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञा
न कालवेलांमांहे जणिउ गुणीउ नहीं. अकालें जण्यो. विनयहीन, बहुमा
नहीन, योगउपधानहीन, अनेरा कन्हे जणी अनेरो गुरु कह्यो. देव गुरु
बांदणे, पडिक्कमणें सज्जाय करतां, जणतां, गुणतां, कूडुं अहर, कान्हे,

मात्रें अधिक उठो नएणुं. सूत्र कूडुं कह्युं. अर्थ कूडो कह्यो. तडुनय कूडां कहां. नणीनें विसाखां. साधु तणे धर्मकाजें काजो अणउदखें, मांमो अणपडिलेहे, वस्ती अणशोधे, अणपवेसे, असझाय, अणोजायमांहे श्री दशवैकालिक प्रमुख सिद्धांत नएणो, गुएणो. श्रावकतणे धर्में अविरावलि, पडिक्कमणा, उपदेशमाला प्रमुख सिद्धांत नएणो, गुएणो. कालवेला काजो अणउदखे पढियो. ज्ञानोपगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कब्रली, नोकरवाली, सांपडा, सांपडी, दस्तरी, वही, उलिया प्रमुख प्रत्यें पग लाग्यो. थूंक लाग्यो. थूंकें करी अह्मर मांज्यो. उशीशें धख्यो. कन्हें ठतां आहार निहार कीधो. ज्ञानइव्य नकृतां, उपेक्षा कीधी. प्रज्ञापराधें विणसतो विणाश्यो. विणसतो उवेख्यो. ठती शक्तियें सार संजाल न कीधी. ज्ञानवंत प्रत्यें द्वेष मत्सर चिंतव्यो. अवज्ञा, आशातना कीधी. कोई प्रत्यें नणतां, गणतां, अंतराय कीधो. आपणा जाणपणा तणो गर्व चिंतव्यो. मतिज्ञान, श्रुत ज्ञान, अवधिज्ञान, मनःपर्यवज्ञान, कैवलज्ञान, ए पंचविध ज्ञानतणी असद्वहणा कीधी. कोइ तोतडो, बोबडो हस्यो, वितर्क्यो; अन्यथा प्ररूपणा कीधी ॥ ज्ञानाचारव्रत विषइउ अनेरो जे० ॥ पट्ठ० ॥ १ ॥

दर्शनाचारे आठ अतिचार ॥ निस्संकिय निक्कंखिय, निव्वितिगिह्वा अमू ठदिछी अ ॥ उववूहधिरिकरणे, वड्डलप्पनावणे अठ ॥ ३ ॥ देव, गुरु, धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो. धर्म संबंधिया फलतणेविषे निःसंदेहबुद्धि धरी नहिं. साधु, साधवीनां मल मलिन गात्र देखी डुगंहा निपजावी. कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर अनाव डुउ. मिथ्यात्वी तणी पूजा प्रनावना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं. तथा संघमांहे गुणवंत तणी अनुपबृंहणा कीधी. अस्थिरिकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अनक्ति निपजावी. अबहुमान कीधो. तथा देवइव्य, गुरु इव्य, ज्ञानइव्य, साधारण इव्य, नकृति, उपेक्षित, प्रज्ञापराधें विणादयुं. विणसता उवेख्युं. ठती शक्तियें सार, संजाल न कीधी; तथा साधर्मिकसार्थें कलह कर्मबंध कीधो. अधोती, अष्टपडमुखकोश पाखें देवपूजा कीधी. बिंब प्रत्यें वासकूपी, धूपधाणुं, कलशतणो ठबको लाग्यो. बिंब हाथयकी पाडयुं. उड्ढास, निःश्वास लाग्यो. देहरे, उपासरे, मलश्लेष्मादिक लोखुं. देहरामांहे हास्य, खेल, केलि, कुतूहल, आहार, निहार कीधा. पान सोपारी निवेदिआं

खाधां. त्वणहारि हाथथकी पाडी. पडिलेहवुं विसाखुं. जिनचुवनें चोराशी
आशातना गुरु, गुरुणी प्रत्ये तेत्रीश आशातना कीधी होय. गुरुवचन तहत्ति
करी पडिवज्युं नहिं ॥ दर्शनाचार व्रतविषइउं अनेरो जे कोइ अति० ॥ १ ॥

चारित्राचारे आठ अतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं
तिहिं गुत्तिहिं ॥ एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥ ४ ॥ ईर्यासमि
ति, ते अणजोए हिंमथा. नाषासमिति, ते सावद्यवचन बोल्या. एसणा
समिति, ते तृण मगल अन्न, पाणी असूज्जुं लीधुं. आदानजंममत्तनिकेव
णासमिति, ते अशन, शयन, उपगरण, मातरुं प्रमुख अणपूज्जी जीवाकुल
नूमिकायें मूक्युं, लीधुं. पारिष्ठापनिकासमिति, ते मल, मूत्र, श्लेष्मादिक
अणपूज्जी जीवाकुलनूमिकायें परवव्युं. मनोगुप्ति, मनमां आर्त्त, रौइ, ध्या
न ध्यायां. वचनगुप्ति, सावद्यवचन बोल्या. कायगुप्ति, शरीर अणपडिलेहुं
हलाव्युं. अणपूजे बेठा. ए अष्ट प्रवचन माता, ते सदैव साधुतणे धर्मे
अने श्रावकतणे धर्मे सामायिक पोसह लीधे रूडी पेरें पाट्यां नही. खंम
णा विराधना दुइ ॥ चारित्राचारव्रतविषइउं अनेरो जे कोइ० ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धर्मे श्रीसम्यक्त्वमूल बार व्रत सम्यक्त्वतणा पांच
अतिचार ॥ संकाकंखविगिह्वा० ॥ संकाः—श्रीअरिहंततणां बल, अतिशय
ज्ञानलक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, श्री
जिनवचन तणो संदेह कीधो. आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल,
गोगो, आसपाल, पादरदेवता, गोत्रदेवता, ग्रहपूजा, विनायक, हनुमंत, सु
ग्रीव, वाली, नाह, इत्येवमादिक देश, नगर, गाम, गोत्र, नगरी, जूजूवा देव
देहेरांना प्रजाव देखी, रोग आतंक कष्ट आवे, इह लोक परलोकार्थें पूज्या; मा
न्या. सिद्ध, विनायक, जीराउलाने मान्युं; इच्छुं. बौद्धसांख्यादिक, संन्यासी,
जरडा, जगत, लिंगीया, जोगिया, जोगि, दरवेश, अनेरा दर्शनिया तणो कष्ट, मंत्र,
चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्या विना नूलाव्या; मोह्या. कुशास्त्र शिख्यां;
सांजव्यां. श्राद्ध, संवह्वरी, होली, बलेव, माहिपूनेम, अजा पडवो, प्रेत
बीज, गौरी त्रीज, विनायक चोथ, नाग पांचमी, जिलणा ठछी, शील सात
मी, ध्रुव आठमी, नोली नोमी, अहवा दशमी, व्रत इग्यारसी, वत्स बारसी, ध
न तेरसी, अनंत चउदसी अने अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायण, नैवेद्य
कीधां, नवोदक याग, जोग, उतारणां कीधां, कराव्यां. अनुमोद्यां. पिंपले

पाणी घाव्यां, घलाव्यां. घर बाहिर क्षेत्रे, खले, कूवें, तलावें, नदीयें, इहे, वावीये, समुदे, कुंमे, पुण्यहेतु स्नान कीधां, कराव्यां, अनुमोद्यां, दान दीधां ॥ ग्रहण, शनिश्वर, माहामासें, नवरात्री नाहाया. अजाणनां थाप्यां ॥ अनेराई व्रत व्रतोलां कीधां, कराव्यां ॥ वितिगिह्वाः—धर्मसंबंधीआ फलतणे विषे संदेह कीधो. जिनअरिहंत धर्मेना आगर, विश्वोपगारसागर, मोक्षमार्गना दा तार, इस्या गुण जणी न मान्या, न पूज्या. महासती माहात्माना इह लोक, परलोकसंबंधिया जोगवांठित पूजा कीधी. रोग, आतंक, कष्ट आवे, खिन्न वचन जोग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मलशोजा तणी निंदा कीधी. कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर कुजाव दुउ. मिथ्यात्वी तणी पूजा, प्रजा वना देखी प्रशंसा कीधी. प्रीति मांमी. दाक्षिण लगे तेहनो धर्ममान्यो; कीधो ॥ श्रीसम्यक्त्वविषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहि दुवो दुइ० ॥ ४ ॥

पेहेजे स्थूलप्राणातिपात विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ वह बंध ठविष्ठे ए० ॥ द्विपद, चतुष्पद प्रत्ये रीशवशें, गाढो घाव घाव्यो. गाढे बंधने बांध्यां. अधिक नारें घाव्यो. निर्लीठन कर्म कीधां. चारा पाणी तणी वेलायें सार, संजाल न कीधी. लेहणे, देहणे, किणही प्रत्ये लंघाव्यो. तेणें चूखें आपण जम्या. कन्हें रही मराव्यो. बंधीखाने घलाव्यो. शल्यां धान्य तावडे नारख्यां. दलाव्यां, जरडाव्यां, शोधी न वावख्यां, इंधण, ठाणां, अणशोध्यां, बाढ्यां. तेमांहे साप, विंठी, खजूरा, सरवलां, मांकड, जूआ, गिंगोडा, साहतां मुआ. डहव्या. रूडे स्थानकें न मूक्या. कीडी, मंकोडीनां इमां विगोह्यां. लीख, फोडी. उदेंहो, कीडी, मंकोडी, धीमेल, कातरां, चूडेल, पतंगिया, दे डकां, अलसीयां, इअल, कुंता, मांस, मसा, बगतरा, मांखी, तीड प्रमुख जी व विणठ्या. माला हलावतां, चलावतां, पंखी, चडकलां तथा काग तणां इ मा फोड्यां. अनेरा एकेंडियादिक जीव विणाश्या, चांप्या, डहव्या. कांइ ह लावतां, चलावतां, पाणी ठाटतां, अनेरा कांइ काम काज करतां निइंस पणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न कीधी. संवारो शूकव्यो. रूडुं गलणुं न कीधुं. अणगल पाणी वावखुं. रूडी जयणा न कीधी. अणगल पाणीयें जी ल्या. लूगडां धोयां. खाटला तावडे नारख्या. जाटक्या. जीवाकूलजूमि लींपी. वाशी गार राखी. दलणे, खांमणे, लींपणे, रूडी जयणा न कीधी. आठम

चउदशना नियम जांग्या. धूणी करावी ॥ पेहेले स्थूलप्राणातिपातविरम
एव्रतविषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्धदिवसमांहे दुवो दुइ० ॥ ५ ॥

बीजे स्थूलमृषावादविरमएव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सारहस्सदारे० ॥
सहसातकारें कुणही प्रत्यें अजुगतुं आल, अन्याख्यान दीधुं. स्वदारामं
त्रजेद कीधो. अनेरा कुणहीनो मंत्र आलोच, मर्म प्रकाश्यो. कुणहीने
अनर्थ पाडवा कूडी बुद्धि दीधी. कूडो लेख लख्यो. कूडी साख जरी. थाप
णमोसो कीधो. कन्या, गौ, जूमि संबंधी लेहेणें, देहेणें, व्यवसाय वाद वढवा
ड करतां मोटकुं जूतुं बोल्या. हाथ, पग तणी गाल दीधी. कडकडा मोड्या.
मर्म वचन बोल्यां ॥ बीजे स्थूलमृषावाद विरमएव्रत विषइउ अने० ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादानविरमएव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पउगे० ॥
घर, बाहिर, खेत्र, खले, पराइ वस्तु अणमोकली लीधी, वावरो. चोराइ
वस्तु वोहोरी. चोरधाड प्रत्यें संकेत कीधो. तेने संबल दीधुं. तेहनी वस्तु
लीधी. विरुद्धराज्यातिक्रम कीधो. नवा, पूराणा सरस, विरस, सजीव,
निर्जीव वस्तुना जेल संजेल कीधा. कूडे काटले, तोलें, मानें, मापें, वो
होखां. दाणचोरी कीधी. कुणहीने लेखे वरांस्यो, साटे लांच लीधी. कूडो
करहो काढ्यो. विश्वासघात कीधो. परवंचना कीधी. पासंग कूडा कीधा.
डांमी चढावी. लहके, त्रहके कूडां, काटलां, मानमापा कीधा. माता, पिता,
पुत्र, कलत्र वंची कोशने दीधुं. जूदी गांठ कीधी. थापण उलवी. कुणहीने
लेखे पलेखे नोलव्युं. पडी वस्तु उलवी लीधी ॥ त्रीजे स्थूलअदत्तादानवि० ॥ ७ ॥

चोथे स्वदारासंतोष परस्त्रीगमनविरमएव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिग्न
हियाश्तर० ॥ अपरिगृहीतागमन ॥ इत्वर परिगृहीतागमन कीधुं. विधवा,
वेश्या, परस्त्री, कुलांगना, स्वदाराशोकतणे विषे दृष्टिविपर्यास कीधो. स
राग वचन बोल्यां. आठम, चउदश, अनेरायें पर्वतिथें नियम जांग्या.
घरघरेणां कीधां. कराव्यां. वर वडू वखाण्यां. कुविकल्प चिंतव्यो. अनंग
क्रीडा कीधी. स्त्रीनां अंगोपांग निरख्यां. पराया विवाह जोड्या. ढिंगला,
ढिंगली परणाव्यां. कामजोगतणे विषे तीव्र अनिलाष कीधो. अतिक्रम,
व्यतिक्रम, अतिचार, अनाचार. सुहणे स्वप्रांतरे दुवा. कुस्वप्न लाधां. नट,
विट, स्त्रीसुं हांसुं कीधुं ॥ चोथा स्वदारासंतोषव्रतविषइउ अनेरो जे कोई
अतिचारपद्ध० ॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रहपरिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धणधन्नखित्तवत्तू ॥ धन, धान्यं, खेत्र, वास्तु, रूप, सुवर्ण, कुप्य, द्विपद, चतुःपद, नवविध परिग्रह तणा नियम उपरांत वृद्धि देखी, मूर्च्छा जगें संक्षेप न कीधो. माता, पिता, पुत्र, स्त्रीतणे लेखे कीधो. परिग्रह परिमाण लीधुं नहीं. ले इने पढिउं नहिं. पढवुं विसाखुं. अलीधुं मेळ्युं. नियम विसाखा ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ ए ॥

ठठे दिक्परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्स य परिमाणे ॥ ऊर्ध्व दिशि, अधोदिशि, तिर्यग्दिशियें जावा, आववा तणा नियम लइ जांग्या. अ नानोगे विस्मृत जगें अधिक जूमि गया. पाठवणी आधी, पाठी मोकली. वा हाण व्यवसाय कीधो. वर्षाकालें गामतरुं कीधुं. जूमिका एक गमां संक्षेपी. बीजी गमां वधारी ॥ ठठे दिग्परिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अति ॥ १ ॥

सातमे जोगोपजोगविरमणव्रतें जोजन आश्री पांच अतिचार अने कर्म हुंती पंदर, एवं वीश अतिचार ॥ सच्चित्ते पडिबधे ॥ सचित्त नियम लीधे अधिक सचित्त लीधुं. अपक्काहार, दुःपक्काहार, तुच्छोषधि तणुं नह्ण ए कीधुं. उला, उंबी, पोंक, पापडी, कीधां ॥ सच्चित्त दव विगइ, वाणह तंबोल वत्त कुसुमेसु ॥ वाहण सयण विलेवण, बंज दिसी न्हाण नत्तेसु ॥ ए चौद नियम दिनगत रात्रिगत लीधा नहीं. लेइने जांग्या. बावीश अजङ्गय, बत्रीश अनंत कायमांहि आडं, मूला, गाजर, पिंम, पिंमालु, कचूरो, सूरण, कुली आंबली, गलो तथा वाघरडां, खाधां. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवसनं उंदन लीधुं. मधु, महुडां, माखण, माटी, वेंगण, पीलु, पीचु, पंपोटा, विष, हिम, करहा, घोलवडां, अजाण्यां फल, टिंबरु, गुंदां, महोर; अथाणुं, आमण बोर, काचुं मीतुं, तिल, खसखस तथा कोठिंबडां खाधां. रा त्रिजोजन कीधां. लगबग वेलायें वालुं कीधुं. दिवस विण उगे शीराव्या, तथा कर्मतः पन्नर कर्मादान ॥ इंगालकम्मे, वणकम्मे, साडीकम्मे, जाडीकम्मे, फोडी कम्मे, ए पांच कर्म ॥ दंतवाणिज्जे, लखवाणिज्जे, रसवाणिज्जे, केसवाणिज्जे, विस वाणिज्जे ए पांच वाणिज्ज ॥ जंतपिन्नणकम्मे, निहंठणकम्मे, दवग्गिवावणया, सरइहतलाय सोसणया, असईपोसणया, ए पांच सामान्य ॥ ए पांच कर्म, पांच वाणिज्य, पांच सामान्य, एवं पन्नर कर्मादान, बडु सावय्य महारंज, रांगणी, लीहाला कराव्या. इंट, निंजाडा पचाव्या. धाणी, चणा, पक्कान करी वेच्यां.

वाशी माखण तपाव्यां. तिल वोहोखा. फागुण मास उपरांत राख्या. दलीदो कीधो. अंगीठा कराव्या. श्वान, बीलाडां, शूडा, सालहि, पोश्या. अनेरा जे कांइ बहुसावद्य खर कर्मादिक समाचख्यां. वाशी गार राखी. लींपणे, धूपणें, महारंज कीधो. अणशोथ्या चूला संधूक्या. घी, तेल, गोल तथा ठाश तणां जाजन उधाडां मूक्यां. तेमांहि माखी, कुंती, उंदर, के गिरोली पडी. कीडी चडी. तेनी जयणा न कीधी ॥ सातमे जोगोपजोगविरमणव्रत विषइउ० ॥ १ १

आठमे अनर्थदंमविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुइए० ॥ कं दर्पलगे विटचेष्टा. हास्य, खेल, कुतूहल कीधां, पुरुष स्त्रीना हाव, जाव, रूप, गुंगार, विषयरस वखाण्या. राजकथा, नक्तकथा, देशकथा, स्त्रीकथा कीधी. परांइ तांत कीधी. तथा पैशुन्य पणुं कीधुं. आर्त्त, रौइ ध्यान ध्यायां. खांमां, कटार, कोश, कूहाडा, रथ, उखल, मुशल, अग्नि, घंटी, निसाह, दातरडां प्रमुख अधिकरण मेली, दाहिण लगे माग्यां आप्यां. पापोपदे श दीधो. अष्टमी, चतुर्दशीएं खांमवा, दलवा तणा नियम जांग्या. मूरख पणालगे असंबंध वाक्य बोल्या. प्रमादाचरण सेव्यां. अंधोले, नाहाणे, दा तणे, पगधोअणे, खेलपाणी तेल ठांटयां. जीलणे जील्या. जूवटें रम्या. हिंचोले हिंच्या. नाटक प्रेक्षक जोयां. कण, कुवस्तु, ठोर लेवराव्यां. कर्क श वचन बोल्या. आक्रोश कीधा. अबोला लीधा. करकडा मोड्या. मत्सर धखो. संजेडा लगाड्या. शराप दीधा. जेंसा, सांढ, दुडु, कूकडा, श्वानादिक फूजाख्यां; फूजतां जोया. खादि लगे अदेखाइ चिंतवी. माटी, मीतुं, कण, कपा शीया काज विण चांप्या. ते उपर बेठ. आली वनस्पति खूंदी. सूइ शस्त्रादि क निपजाव्यां. घणी निडा कीधी. राग, द्वेष लगे एकने रुद्धि परिवार वांठी. ए कने मृत्यु हानि वांठी ॥ ए आठमे अनर्थदंमविरमणव्रत विषइउ अने० ॥ १ १ ॥

नवमे सामायिक व्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे डुप्पणिहाणे० ॥ सा मायिक लीधे मन आहट्ट दोहट्ट चिंतव्युं. सावद्य वचन बोल्यां. शरीर अणपडिलेहुं हलाव्युं. ठती वेलायें सामायिक न लीधो. सामायिक लेइ उ घाडे मुखें बोल्या. उंघ आवी. वात. विकथा, घर तणी चिंता कीधी. बीज दीवा तणी उळेहि दुइ. कण, कपाशिया, माटी, मीतुं, खडी, धावडी, अरणे टो पाषाण प्रमुख चांप्या. पाणी, नील, फूल, सैवाल, हरिकाय, बीयकाय, इत्यादिक आजड्यां. स्त्री, तिर्थच तणा निरंतर परस्पर संघट्ट दुआ. मु

हपत्तीयो संघटी. सामायिक अणपूग्युं पाखुं, पारखुं विसाखुं ॥ नवमे सा
मायिकव्रत विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पढ दिवस ॥ १३ ॥

दशमे देशवगाशिकव्रतें पांच अतिचार ॥ आणवणे पेसवणे ॥ आ
णवणप्पउगे, पेसवणप्पउगे, सदाणुवाइ, रूवाणुवाइ, बहियापुग्गलपस्केवे ॥
नियमित नूमिकामांहि बाहेरथो कांइ अणाव्युं, आपण कन्देयकी बाहेर कां
इ मोकव्युं, अथवा रूप देखाडी, कांकरो नाखी, साद करी, आपण पणुं
ठुं जणाव्युं ॥ दशमे देशवगाशिक व्रतविषइउ अनेरो जे कोइ अति ॥ १४ ॥

अग्यारमे पोषधोपवासव्रतें पांच अतिचार ॥ संथारुच्चारुविहि ॥ अप्पडि
लेहिय, डप्पडिलेहिय, सज्जासंथारण ॥ अप्पडिलेहिय, डप्पडिलेहिय, उच्चार
पासवणनूमि ॥ पोसह लिथे संथारातणी नूमि न पूंजी. बाहिरजां लहु
डां, वडां स्थंमिल, दिवसें शोध्यां नहीं, पडिलेह्यां नहीं. मातरुं अणपूज्युं
हलाव्युं. अणपूंजी नूमिकायें परठव्युं. परठवतां 'अणुजाणह जस्सग्गो,
न कह्यो. परठव्या पूठें वार त्रण वोसिरे वोसिरे न कह्यो. पोसहसालामांहि
पेसतां निसहि, निसरतां आवसहि, वार त्रण जणी नहीं. पुढवी, अप्प,
तेउ, वाऊ, वनस्पति, त्रसकाय तणा संघट्ट, परिताप उपइव दुआ. संथा
रा पोरिसीतणो विधि जणवो विसाखो. पोरिसिमांहे उंघ्या. अत्रिधें संथारो
पाथखुं. पारणादिक तणी चिंता कीधी. कालवेलायें देव न वांद्या. पडिक्कम
णुं न कीधुं. पोसह असूरो लीधो. सवेरो पाढ्यो. पर्वतिथें पोसह लीधो नहीं ॥
इग्यारमैं पोषधोवासव्रत विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविजागव्रतें पांच अति चार ॥ सच्चित्ते निस्किवणे ॥
सच्चित्त वस्तु हेते उपर ठतां महात्मा. महासतीप्रत्यें असूजतुं दान दीधुं.
देवानी बुद्धें असूजतुं फेडी सूजतुं कीधुं. देवानी बुद्धें परायुं फेडी आपणुं
कीधुं. अणदेवानी बुद्धें सूजतुं फेडी असूजतुं कीधुं. अणदेवानी बुद्धें आ
पणुं फेडी परायुं कीधुं. वोहोरवा वेला टली रह्यां. असूरें करी माहात्मा
तेज्या. मत्सर धरी दान दीधुं. गुणवंत आवे जक्ति न साचवी. ठती शक्तें
स्वामिवात्सल्य न कीधुं. अनेराइ धर्मक्षेत्र सीदातां ठती शक्तियें उइखा
नहिं. दीन, क्षीण प्रत्यें अनुकंपादान न दीधुं ॥ बारमे अतिथिसंविजाग
व्रत विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पढ दिवसमांहि हुवो हुइ ॥ १६ ॥

संलेषणातणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए ॥ इहलोगासंस

प्यउगे, परलोगासंसप्यउगे, जीवियासंसप्यउगे, मरणासंसप्यउगे, काम
जोगासंसप्यउगे ॥ इहलोकें धर्मना प्रजाव लगें राजरुद्धि, सुख, सौभाग्य,
परिवार, वांढयो. परलोकें देव, देवेंड, विद्याधर, चक्रवर्त्तीतणी पदवी वां
ढी. सुख आवे जीवितव्य वांढयुं. दुःख आवे मरण वांढयुं. काम जोगत
णी वांढा किधी ॥ संलेषणाव्रत विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द
दिवस मांहि दुवो दुइ० ॥ १७ ॥

तपाचारना बार चेद; ठ बाह्य, ठ अन्यंतर ॥ अणसणमूणोयरिआ० ॥
अणसण जणी उपवास विशेष पर्वतिथें ठती शक्तें कीधो नही. ऊणोदरी
व्रत कोलिया पांच, सात, ऊणा रह्या नहिं. वृत्तिसंक्षेप, ते इव्यजणी सर्व
वस्तुनो संक्षेप कीधो नहिं. रसत्याग तथा विगयत्याग न कीधो. कायक्के
श, जोचादिक कष्ट कख्यां नही. संलीनताते अंगोपांग, संकोचि राख्यां नहिं,
पञ्चस्काण नांग्यां. पाटलो मगतो फेडयो नहिं. गंठसी पोरिसी, साढपोरिसी, पु
रिमट्ट, एकासणुं, वेआसणुं, नीवि, आंबिल प्रमुख पञ्चस्काण पारवुं विसाखुं.
वेसतां नोकार न जण्यो, उठतां पञ्चस्काण करडुं विसाखुं, गंठसीउं नां
ग्युं. नीवि, आंबिल, उपवासादिक तप करी काचुं पाणी पीधुं. वमन दुउ ॥
बाह्यतप विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे० ॥ १८ ॥

आन्यंतरतप ॥ पायञ्चित्तं विणउ० ॥ मनशुद्धें गुरुकन्हें आलोचना लीधी
नहिं. गुरुदत्त प्रायश्चित्त तप, जेखाशुद्धें पढुं चाडयुं नहिं. देव, गुरु, संघ, सा
हमीप्रत्यें विनय साचव्यो नहिं. बाल, वृद्ध, ग्लान, तपस्वी प्रमुखतुं वैया
वच्च न कीधुं. वांचना, पृष्ठना, परावर्त्तना, अनुप्रेक्षा, धर्मकथालक्षण पं
चविध स्वाध्याय न कीधो. धर्मध्यान, शुक्लध्यान न ध्यायां. आर्त्तध्यान तथा
रौडध्यान ध्यायां. कर्मद्वय निमित्तें लोगस्स दश वीशनो काउस्सग न की
धो ॥ अन्यंतरतप विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमां० ॥ १९ ॥

वीर्याचारना त्रण अतिचार ॥ अणिगूहिअ बलविरिउ० ॥ पढवे, गुणवे,
विनय, बैयावच्च, देवपूजा, सामायिक, पोसह, दान, शील, तप, जावनादिक
धर्मकृत्यने विषे मन, वचन, कायातणुं ठतुं बल, वीर्य, गोपव्युं. रूढां पंचांग
खमासमण न दीधां. वांदणातणा आवर्त्तविधि साचव्या नहिं. अन्यचि
त्त निरादरपणे बेठा. उतावलुं देववंदन, पडिक्कमणुं कीधुं ॥ वीर्याचार विष
इउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे दुवो होय ते स० ॥ २० ॥

नाणाऽ अठ पञ्चय, समसंज्ञेहण पन्नर कम्मेषु ॥ बारस तव वि
रिअ तिगं, चण्वीसं सय अरियारा ॥ १ ॥ पडिसिद्धाणंकरणेः—प्रतिषेध,
अनहय, अनंतकाय, बहुबीजनकण, महारंजपरिग्रहादिक कीधां. जीवा
जीवादिक सूक्ष्म विचार सर्वह्या नहिं. आपणी कुमति जगें उत्सूत्र प्ररूपणा
कीधी. तथा प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध,
मान, माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अन्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति,
परपरिवाद, मायामृषावाद, मिथ्यात्व शत्रु, ए अठार पापस्थानक कीधां, करा
व्यां, अनुमोद्यां होय. दिनकृत्य प्रतिक्रमण, विनय, वैयावच्च न कीधां. अनेरुं
जे कांऽ वीतरागनी आज्ञाविरुद्ध कीधुं, कराव्युं, अनुमोद्युं होय. ए चिहुं प्रकार
मांहे अनेरो जे कोऽ अतिचार पक्क दिवसमांहे सूक्ष्म, वादर, जाणतां, अजा
णतां हुउ होय, ते सवि हुं मनें, वचनें, कायायें करी तस्स मिहामि डुक्कडं ॥

एवंकारें श्रावक तणे धर्मे श्रीसमकितमूल वार व्रत, एक शो चोवीश
अतिचारमांहि अनेरो जे कोऽ अतिचार पक्क दिवसमांहि सूक्ष्म, वादर, जा
णतां, अजाणतां, हुउ होय, ते सवि हुं मनें, वचनें, कायायें करी तस्स
मिहामि डुक्कडं ॥ इति श्री श्रावक पस्की चउमासी संवत्सरि अतिचाराः ॥ ५४ ॥

॥ अथ ॥

॥ नव स्मरणानि सार्थानि प्रारब्धन्ते ॥

॥ तत्र प्रथम सर्व स्मरणमांहे प्रधान, सर्वमंगलमां जावमंगलमय
एवा पंच परमेष्ठिनुं नमस्काररूप प्रथम स्मरण लखीयें ठैयें.

नमो अरिहंताणं, नमो सिद्धाणं, नमो आयरिअ
णं, नमो उवप्रायाणं, नमो लोए सबसाहूणं, एसो
पंच नमुक्कारो, सबपावप्पणासणो ॥ मंगलाणं च स
वेसिं, पढमं हवइ मंगलं ॥ इति प्रथमं स्मरणम् ॥ १ ॥

अर्थः—(अरिहंताणं के०) विहरमान श्रीअरिहंतने महारो (नमो
के०) नमस्कार हो. (सिद्धाणं के०) सर्वसिद्धने महारो (नमो के०)
नमस्कार हो. (आयरिअणं के०) पंचविध आचारने पाजे, एवा श्री
आचार्य प्रत्ये महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (उवप्रायाणं के०)

પચ્ચીશ ગુણધારક એવા શ્રી ઉપાધ્યાય પ્રત્યે મહારો (નમો કે૦) નમસ્કાર હો. (લોએ કે૦) અઢીઢીપરૂપ મનુષ્ય લોકને વિષે (સવસાહૂણં કે૦) સ્થવિરકલ્પાદિક જેદોવાલા સર્વ સાધુ પ્રત્યે મહારો (નમો કે૦) નમસ્કાર હો, (એસો કે૦) એ જે અરિહંતાદિક સંબંધી (પંચનમુક્કારો કે૦) પાંચ નમસ્કાર છે, એટલે એ નમસ્કારપંચક જે છે, તે કેહેવું છે? તો કે (સવ્યાવ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક સર્વ પાપ પ્રત્યે (પ્પણાસણો કે૦) પ્રકર્ષે કરી નાશનો કરનાર છે, વલી એ નમસ્કારપંચક કેહેવું છે? તો કે (મંગલાણંચસવેસિં કે૦) સર્વમંગલમાંહે (પઢમં કે૦) પ્રથમ એટલે મુખ્ય (મંગલં કે૦) મંગલ (હવડ કે૦) છે. એટલે એ નાવમંગલ છે, તે મોક્ષસ્થનું આપનાર છે. આનો વિસ્તારાર્થ આજ ગ્રંથના પ્રારંભમાં લખ્યો છે ॥ ૧ ॥

॥ અથ ઉવસગ્ગહરનામકદ્વિતીયસ્મરણપ્રારંભઃ ॥

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મઘણમુક્કં ॥
 વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકલ્લાણઆવાસં ॥ ૧ ॥
 વિસહરફુલિંગમંતં, કંઠે ધારેડ્ જો સયા મણુઠ ॥
 તસ્સ ગહરોગમારી, હુઠ્ઠ જરા જંતિ ઉવસામં ॥ ૨ ॥
 ચિઠ્ઠુ દૂરે મંતો, તુપ્પ પણામોવિ બહુફલો હોઈ ॥ નર
 તિરિણ્ણુવિ જીવા, પાવંતિ ન હુક્ક દોગચ્ચં ॥ દોહગ્ગં ॥
 ॥ ૩ ॥ તુહ સમ્મત્તે લલ્લે, ચિંતામણિકપ્પપાયવપ્પહિણ ॥
 પાવંતિ અવિગ્ગેણં, જીવ્ઘ અયરામરં ઠાણં ॥ ૪ ॥
 ઇઅ સંથુઠ મહાયસ, નત્તિપ્પર નિપ્પરેણ હિઅણ ॥
 તા દેવ ઢિઙ્ગ બોહિં, નવે નવે પાસ જિણચંદ ॥ ૫ ॥

એ ઉવસગ્ગહર સ્તોત્રનો સવિસ્તર અર્થ, આજ ગ્રંથના ચમ્મોત્તેરમાં પાનામાં આગલ લખાઈ ગયો છે, તેથી આંહીં લખ્યો નથી.

॥ અથ સંતિકરસ્તોત્ર નામકં તૃતીયં સ્મરણં પ્રારબ્ધતે ॥

॥ પ્રથમ આ સ્તોત્ર ઉત્પન્ન થવાનું કિંચિત્ કારણ લખીયેં ઠૈયેં. તપો ગહ્વનાયક શ્રીસોમસુંદરસૂરિના પટ્ટપ્રજાવક શ્રીમુનિસુંદર સૂરિ મેદપાટ

देश संबंधी देवकुलपाट गामने विषे चोमासुं रह्या हता. ते समयमां श्री संघने विषे अकस्मात् मरकीनो महोदो उपडव उत्पन्न थयो. ते उपडवें पीडित एवा संघनां लोकोने जोइ जेमने स्वगुरु सान्निध्यथी सद्विया प्राप्त थयेली हती एवा अने करुणासहितहृदयवाला श्रीमुनिसुंदरसूरि, ते मणें श्रीसूरिमंत्रना आम्नायगर्जित एवं आ संतिकरनामा स्तोत्र रच्युं, एना पठनपाठनथी तथा ए स्तोत्रमंत्रित जल ठांटवार्थी श्रीसंघने सम स्त मरकीनो उपडव शांत थयो, तयार्थी आ स्तोत्रने पठनपाठनादिकनो संप्रदाय चाव्यो ठे, ते स्तोत्र, अर्थसहित लखीयें ठैयें ॥

संतिकरं संतिजिणं, जगसरणं जयसिरिइ दायारं ॥

समरामि न्त पालग, निवाणी गरुडकयसेवं ॥ १ ॥

अर्थ:-आ ठेकाणें अहं ए कर्तृपद अध्याहारथी लेवुं. एटले (अहं के०) हुं (संतिजिणं के०) वर्तमान चोवीशीना शोलमां तीर्थकर श्रीशां तिजिन, ते प्रत्यें (समरामि के०) मनमां चिंतवन करुं हुं, एटले ध्यान करुं हुं. ते श्रीशांतिनाथ केहेवा ठे? तो के (संतिकरं के०) सर्व उपडवना निवारण करनारा ठे, केम के? प्रभु गर्जगत थया, तेवारें एमनी माताना पग धोयेला जलना ठांटवाथकी लोकोने मरकीनो उपडव शांत थयो, तेथी मांता, पितायें शांतिनाथ एवं नाम पाड्युं, वली श्रीशांतिजिन केहेवा ठे? तो के (जगसरणं के०) जगन्निवासी लोक तेना शरण एटले नयनिवारण करनार ठे, वली (जयसिरिइ के०) जय ते प्रधान एवी श्री जे लक्ष्मी, अथ वा जय ते जय अने लक्ष्मी जे शोभा तेने जयश्री कहियें, ए बेहु वानांना (दायारं के०) दातार ठे. वली केहेवा ठे? तो के (न्त के०) पोताने नजनारा एवा जे नक्त लोक तेमने (पालग के०) पालन करनारा ठे, एटले तुष्टि, पुष्टिना देनारा ठे, अर्थात् नक्तने विघ्नविनाशक पणायें करी हितकार क ठे, वली (निवाणी के०) निर्वाणी नामक देवी तथा (गरुड के०) गरुड नामक यक्ष, ए बेहुयें (कयसेवं के०) करेली ठे सेवा जेमनी एवा ठे ॥१॥

ॐ सनमो विष्णोसहि, पत्ताणं संतिसामिपायाणं ॥

ॐ स्वाहामंतेणं, सवासिवडुरिअहरणाणं ॥ २ ॥

અર્થ:- (સંતિસામિપાયાણં કે૦) શ્રીશાંતિસ્વામીપાદને (ઈં સનમો કે૦) ઈં કારેં સહિત નમસ્કાર થાઉ. તે શ્રી શાંતિસ્વામીપાદ કેહેવા છે? તો કે (વિપ્પોસહિપત્તાણં કે૦) વિપ્રોષધી લલ્લિધને પ્રાપ્ત થયા એવા છે, તેમાં વિ જે વિષ્ણુ, અને પ્ર જે લઘુનીતિ. તે ઔષધિરૂપેં છે જેમનાં એવા છે, વલી કેહેવા છે? તો કે (જૈં સ્વાહામંતેણં કે૦) જૈં સ્વાહા એ પ્રકારનું સૂરિયેં કહેલું જે મંત્રબીજ, તેણેં કરી યુક્ત છે. વલી કેહેવા છે? તો કે “ ઈં સ નમો વિપ્પોસહિપત્તાણં જૈં સ્વાહા ” એવા મંત્રના પદેં કરીને સકલ જગતનાં (સર્વા સિવ કે૦) સર્વ અશિવ એટલે મરકી અપસ્મારાદિક સર્વ ઉપડવો, તેને તથા (હુરિય કે૦) હુરિત જે પાપ તેને (હરણાણં કે૦) હરણ કરનાર છે ॥ ૨ ॥

ઈં સંતિ નમુક્કારો, સ્વેલોસહિમાહ લલ્લિપત્તાણં ॥

સૈં જ્ઞી નમો સ્વોસહિ, પત્તાણં ચ દેહ સિરિં ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (ઈં કે૦) અહીં ઈં જે છે, તે અન્યુપગમ અર્થમાં જાણવો. અર્થાત્ ઈં એટલે શોચાયમાન એવા (સંતિ કે૦) શાંતિસ્વામીપાદને (ન મુક્કારો કે૦) નમસ્કાર થાઉ. તે શાંતિસ્વામીપાદ કેહેવા છે? તો કે (સ્વેલોસહિમાહલલ્લિપત્તાણં કે૦) સ્વેલ જે શ્લેષ્મા કફ, તે આદિ સિંધાણાદિક, તેહીજ પરમ ઔષધિ પણાયેં કરીને પ્રાપ્ત થયાં છે જેમને. અહીં માહ ત્યાં મ કાર જે છે, તે લાઘુણિક છે. (ચ કે૦) વલી તેને (સૈં જ્ઞી નમો કે૦) સૈં જ્ઞી સહિત નમસ્કાર હો. વલી તે કેહેવા છે? તો કે (સ્વોસહિપત્તાણં કે૦) સર્વ જે દંત, કેશ, નખ, રોમાદિક અંગરૂપ જે અવયવો, તે સર્વોષધિ પણાને પામ્યા છે જેમને એવા છે. અને તેડને કરેલો જે નમસ્કાર છે તે, જ વ્યાને (દેહસિરિં કે૦) લક્ષ્મીને આપો. આહિં “ ઈં જ્ઞી નમો સ્વેલોસહિ લલ્લિ પત્તાણં, તથા ઈં જ્ઞી નમો સ્વોસહિપત્તાણં ” એ બે સૂરિમંત્રપદો જે છે, તે સર્વોપડવનાશકારક છે. વલી ઈં કારસહિત શાંતિજિનનો નમસ્કાર જે છે, તે શ્લેષ્મૌષધ્યાદિ લલ્લિપ્રાપ્ત એવા. સાધ્વાદિકને ડબ્ધથી તથા જાવ થકી પણ એવો બે પ્રકારની શ્રી જે લક્ષ્મી તેને આપે છે ॥ ૩ ॥

વાણી તિહુઅણસામિણિ, સિરિ દેવી જસ્કરાય ગણિપિહગા ॥

ગહદિસિપાલસુરિંદા, સયાવિ રક્કંતુ જિણનતે ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (વાણી કે૦) વાગ્દેવતા, જે શ્રુતાધિષ્ઠાયિની, (તિદુઅણસામિ
ણિ કે૦) ત્રિચુવનસ્વામિની એટલે સૂરિમંત્રપીઠપંચકાધિષ્ઠાયિની એટલે એનું
ધ્યાન કરનાર જે જન્મ જન, તેને પ્રાતિહાર્ય કરનારી એવી, અને પદ્મહ
નિવાસિની વ્યંતરજાતિ વાલી (સિરિદેવી કે૦) લક્ષ્મીનામા દેવી તથા
(જક્કરાયગણિપિડગા કે૦) યક્ષોની મધ્યે યુતિયે કરીને જે રાજ એટલે અ
ધિક શોને તેને યક્ષરાજ કહિયે, અને ગણિપીટક જે દ્વાદશાંગ તેનો અધિ
ષ્ઠાયિક છે એ હેતુમાટે તે ગણિપીટક નામા યક્ષરાજ જાણવો, તથા (ગહ
કે૦) સૂર્યાદિ નવગ્રહ તથા (દિસિપાલ કે૦) દશ દિક્પાલ તથા (સુરિં
દા કે૦) સુરના ૬૬ તે ચોશઠ ૬૬, એ સર્વ સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવો છે, તે (સયાવિ
કે૦) સદા નિરંતર પણ (જિણજતે કે૦) શ્રીતીર્થકરના નક્તિકારક જ
નોને (રક્તંતુ કે૦) રક્ષાને કરો ॥ ૪ ॥

રક્તંતુ મમ રોહિણી, પન્નત્તી વજ્જસિંખલા ય સયા ॥

વજ્જંકુસિ ચક્કેસરિ, નરદત્તા કાલિ મહાકાલી ॥ ૫ ॥

અર્થ:- (મમ કે૦) મને અને ઉપલક્ષણથી અન્ય જીવોને પણ સ
ર્વોપદ્રવો થકી (સયા કે૦) નિરંતર (રક્તંતુ કે૦) રક્ષણ કરો અહીં
સર્વોપદ્રવો થકી એ પદ અધ્યાહારથી લેવું. હવે તે કોણ રક્ષણ કરો? તો
કે શોલ દેવીઝ રક્ષણ કરો. તેનાં નામ કહે છે. એક (રોહિણી કે૦) પુ
ણ્યરૂપ બીજને ઉત્પન્ન કરે છે માટે રોહિણી કહિયે, તે રોહિણીનામા દેવી
રક્ષણ કરો. બીજી (ય કે૦) વલી (પન્નત્તી કે૦) પ્રકૃષ્ટ છે ક્ષતિ એટલે
જ્ઞાન જેને વિષે માટે પ્રજ્ઞાદેવી એવું નામ કહીયે, તથા ત્રીજી (વજ્જસિં
ખલા કે૦) વજ્રની પેઠેં ડુર્જેય છે, હુષ્ટ દમનાર્થ એવી ગૂંચલા તે છે જેના
હાથને વિષે તેમાટે તેને વજ્રગૂંચલા દેવી કહિયે. એ ત્રણે દેવિઝ મહારૂં
રક્ષણ કરો. ચોથી (વજ્જંકુસિ કે૦) વજ્ર અને અંકુશ, એ બે અસ્ત્ર છે જે
ના હસ્તને વિષે માટે તેને વજ્રાંકુશી કહિયે. તથા પાંચમી (ચક્કેસરિકે૦)
નિરંતર ચક્રનું ધારણ કરવાપણું છે જેના હાથને વિષે માટે તેને ચક્કે
શ્વરી કહિયે, તથા ષઠી (નરદત્તા કે૦) નર જે મનુષ્ય તેને વરાદિકની
દેવાવાલી છે. માટે તેને નરદત્તા દેવી કહીયે. તથા સાતમી (કાલિ કે૦)
જેના શરીરને વિષે શ્યામવર્ણત્વ છે માટે કાલી દેવી કહીયે. અથવા શત્રુ

उने विषे कालनी उपमा ठे माटे काली देवी कहियें. तथा आठमी (महाकाली के०) महाकाली देवी, आहिं महाशब्दे करीने विशेष जाणवुं ॥ ५ ॥

गोरी तह गंधारी, महजाला माणवी अ वरुद्धा ॥

अबुत्ता माणसिआ, महामाणसिआउ देवीउ ॥ ६ ॥

अर्थः—नवमी (गोरी के०) गौरवर्णपणुं ठे माटे गौरी देवी कहियें. (तह के०) तथा वली दशमी (गंधारी के०) गा एटले सुरजि तेना वाहनने धारण करे ठे माटे गंधारी कहियें. तथा अगीआरमी (महजाला के०) सर्व अस्त्रोनी मोहोटी ठे ज्वाला जेने तेने महाज्वाला कहियें. तथा बारमी (माणवी के०) मनुष्यनी जननी तुल्य, तेने मानवी कहियें. (अ के०) वली तेरमी (वरुद्धा के०) अन्योऽन्य वैरोपशांत्यर्थे अद्व्य एटले आ ववुं ठे जेनुं ते वैरुद्धा कहियें. तथा चौदमी (अबुत्ता के०) पापने विषे जेने स्पर्श नथी तेने अबुत्ता कहियें. तथा पंदरमी (माणसिआ के०) ध्यान करनारना मनने सान्निध्य जेनाथकी थाय ठे ते माटे मानसिका कहियें. तथा शोलमी (महामाणसिआउ के०) ते पण पूर्वोक्त मानसिकानी जेम जाणवुं. एक महा पद ठे, ते महत्तावाचक ठे, ए शोल (देवीउ के०) देवीउ जे ठे, ते रक्षण करो. ए शोलें देवीउनुं विद्याप्रधानत्व ने ते माटे ए विद्यादेवीउ कहेवाय ठे. ए शोल देवीउयें करी मंत्रावर्णावलि ससाधन थाय ठे. ए देवीउनुं श्रीमंत्रपट्टमां पोतपोताना स्थानकोने विषे स्थापन थाय ठे, अने तेनुं ध्यान करनारने ए ध्यान, सुखावह होय ठे ॥ ६ ॥

हवे चौवीश तीर्थकरोना चौवीश यद्दोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

जस्का गोमुह महज, र्क तिमुह जस्केस तुंबरू कुसुमो ॥

मायंगो विजयाजिय, बंजो मणुउ सुरकुमारो ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम (गोमुह के०) गोमुखनामा (जस्का के०) यद्द, बी जो (महजरक के०) महायद्द, त्रीजो (तिमुह के०) त्रिमुख यद्द, चो थो (जस्केस के०) ईश्वरनामा यद्द, पांचमो (तुंबरू के०) तुंबरूनामा यद्द, ठछो (कुसुमो के०) कुसुमनामा यद्द, सातमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद्द, आठमो (विजय के०) विजयनामा यद्द, नवमो (अजिय के०) अजितनामा यद्द, दशमो (बंजो के०) ब्रह्मनामा

यद्, अगीआरमो (मणुउ के०) मनुजनामा यद्, बारमो (सुरकुमारो के०) सुस्कुमारनामा यद् ठे ॥ ७ ॥

ठम्मुह पयाल किन्नर, गरुडो गंधव तह्य जरिंदो ॥

कूबर वरुणो जिउडी, गोमेहो पास मायंगो ॥ ८ ॥

अर्थः—तेरमो (ठम्मुह के०) षण्मुखनामा यद्, चौदमो (पयाल के०) पातालनामा यद्, पन्नरमो (किन्नर के०) किन्नरनामा यद्, शोलमो (गरुडो के०) गरुडनामा यद्, सत्तरमो (गंधव के०) गंधर्वनामा यद्, (तह्य के०) तथा वली अठारमो (जरिंदो के०) यद्देइनामा यद् ठे, उगणीशमो (कूबर के०) कूबरनामा यद्, वीशमो (वरुणो के०) वरुणनामा यद्, एकवीशमो (जिउडी के०) नृकुटीनामा यद्, बावीशमो (गोमेहो के०) गोमेधनामा यद्, त्रेवीशमो (पास के०) पार्श्वनामा यद्, चोवीशमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद् ठे ॥ ए प्रमाणें प्रत्येक तीर्थकरनो प्रत्येक यद् अनुक्रमें जाएवो. ए चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यद्दोनां वर्ण, वाहन, हस्त, आयुधो, तेमनुंसविस्तर वर्णन, श्रीप्रवचनसारोद्धारनामा ग्रंथना ठवीशमा द्वारमां ठपाइ गयाथी अहींआं लख्यां नथी ॥ ८ ॥

हवे चोवीश तीर्थकरोनी चोवीश देवीउनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

देवीउ चक्केसरि, अजिआ डुरिआरि कालि महाकाली ॥

अञ्जुअ संता जाला, सुतारयासोय सिरिवन्हा ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (चक्केसरि के०) चक्रेश्वरी नामा देवी, बीजी (अजिआ के०) अजितानामा देवी, त्रीजी (डुरिआरि के०) डुरितारिनामा देवी, चोथी (कालि के०) कालीनामा देवी, पांचमी (महाकाली के०) महाकालीनामा देवी, ठठी (अञ्जुअ के०) अच्युतनामा देवी, सातमी (संता के०) शांतानामा देवी, आठमी (जाला के०) ज्वालानामा देवी, नवमी (सुतारया के०) सुतारानामा देवी, दशमी (असोय के०) अशोका नामा देवी, अगीयारमी (सिरिवन्हा के०) श्रीवत्सानामा देवी, ए श्री तीर्थकरनी (देवीउ के०) देवीउ ठे ॥ ९ ॥

चंदा विजयंकुसि प, न्नइत्ति निव्वाणि अञ्जुआ धरणी ॥

वइरुद्ध बुत्त गंधा, रि अंब पउमावई सिद्धा ॥ १० ॥

अर्थः—बारमी (चंदा के०) चंदानामा देवी, तेरमी (विजय के०) विजयानामा देवी, चौदमी (अंकुसि के०) अंकुशानामा देवी, पन्नरमी (पन्नइत्ति के०) पन्नगानामा देवी, शोलमी (निव्वाणि के०) निर्वाणी नामा देवी, सत्तरमी (अञ्जुआ के०) अञ्जुतानामा देवी, अठारमी (धरणी के०) धारिणीनामा देवी, उगणीशमी (वइरुद्ध के०) वैरोटयानामा देवी, वीशमी (बुत्त के०) अत्तुतानामा देवी, एकवीशमी (गंधारि के०) गंधारिनामा देवी, बावीशमी (अंब के०) अंबानामा देवी, त्रेवीशमी (पउमावई के०) पद्मावतीनामा देवी, चोवीशमी (सिद्धा के०) सिद्धाना मा देवी, ए प्रकारें चोवीश देवीउं अनुक्रमें चोवीश तीर्थकरोनी जाएवी. ए चोवीश देवीउंनां वर्ण, वाहन, हस्त, आयुधादिक सर्व प्रवचनसारोद्धारनामा ग्रंथना सत्तावीशमा द्वारमां ठपाइ गयाथी आहिं जख्यां नथी ॥ १० ॥

इअ तिह रक्कण रया, अन्नेवि सुरा सुरि चउहावि ॥

वंतर जोइणि पमुहा, कुणंतु रक्कं सया अम्हं ॥ ११ ॥

अर्थः—(इअ के०) ए प्रकारें पूर्वोक्त यद्ध, यद्धिणी, तुमे (तिह के०) चतुर्विध संघरूप जे तीर्थ, तेनुं सर्वोपडवथकी जे (रक्कण के०) पालन करवुं, तेने विपे (रया के०) तत्पर थाउ. तथा (अन्नेवि के०) अन्य पण (चउहावि के०) चार प्रकारना एवा पण (सुरा के०) देवता, (सुरि के०) देवीउं जे नवनपत्यादिक चार निकायनां ठे, ते (वंतर के०) घंटाक णादिक बावन वीरविशेष, अथवा माणिजडादि क्षेत्रपालविशेष जाएवा. तथा (जोइणिपमुहा के०) जइकाली प्रमुख चोशठ योगिनी व्यंतरीविशेष, ते (रक्कं के०) रक्का प्रत्यें (सया के०) निरंतर आ स्तोत्रनुं स्मरण क रनारा एवा (अम्हं के०) अमोने (कुणंतु के०) करो ॥ ११ ॥

एवं सुदिठि सुरगण, सहित संघस्स संति जिणचंदो ॥

.मज्झवि करेउ रक्कं, मुणिसुंदरसूरियुअमहिमा ॥ १२ ॥

અર્થ:—(એવં કે૦) એમ (સુદિઠિસુરગણ કે૦) પૂર્વોક્ત સમ્યક્દૃષ્ટિ દેવ તાનો સમૂહ, તેણે (સહિત કે૦) સહિત એવા (સંઘસ્સ કે૦) શ્રીસંઘ જે તેને (સંતિજિણચંદો કે૦) સામાન્ય કેવલીને વિષે આલ્હાદકારી માટે જિનચંડ કહિયે; તે શ્રીશાંતિજિનચંડ, તમે (મહાવિ કે૦) મને પણ સર્વોપદ્રવ નિવારણરૂપ (રક્કં કે૦) રક્ષા તે પ્રત્યે (કરેઝ કે૦) કરો. એ શ્રીશાંતિ જિનચંડ કેહેવા છે? તો કે (મુણિ કે૦) મુનિને વિષે (સુંદર કે૦) પ્રધાન એવા જે શ્રુતકેવલી, મનઃપર્યવજ્ઞાનીઝ તેણે તથા (સૂરિ કે૦) પંક્તિ તેમણે (શુઞ્ચ કે૦) સ્તુતિ કહ્યો છે (મહિમા કે૦) માહાત્મ્ય જેમનું એવા છે. અથવા પદ્ધાંતરે આ સ્તોત્રકર્તાનું નામ પણ શ્રીમુનિસુંદર સૂરિ છે, એમ જણાવવાને આ ટેલું પદ લખ્યું છે ॥ ૧૨ ॥

इअ संति नाह सम्म, दिठि रक्कं सरइ तिकालं जो ॥

सबोवद्वरहिउ, स लहइ सुहसंपयं परमं ॥ १३ ॥

અર્થ:—(ઇઅ કે૦) એ પ્રકારે (સમ્મદિઠિ કે૦) રૂઢી છે દૃષ્ટિ જેની એવો તત્ત્વશ્રદ્ધાનવાલો (જો કે૦) જે કોઈ મનુષ્ય, (સંતિનાહ કે૦) શ્રી શાંતિનાથ તેના (રક્કં કે૦) રક્ષા જે છે તેને (તિકાલં કે૦) ત્રણે કાલે ત્રિસંધ્યાયે (સરइ કે૦) સ્મરણ કરે છે, મને કરી ચિંતવન કરે છે, તે મનુષ્ય, (સબોવદ્વરહિઉ કે૦) સર્વોપદ્રવે કરી રહિત થાય છે, અને (સ કે૦) તે મનુષ્ય, (પરમં કે૦) સર્વોત્કૃષ્ટ એવા (સુહસંપયં કે૦) સુખસંપત્ત અથવા સુખદાયક સંપદા તેને (લહइ કે૦) પામે છે ॥ ૧૩ ॥

तवगह्मगयणदिणयर,जुगवरसिरिसोमसुंदरगुरूणं॥

सुपसायलक्ष्मणहर,विद्यासिद्धिं नणइ सीसो ॥१४॥

इति श्रीसंतिकरं नाम तृतीयं स्मरणम् ॥ ३ ॥

અર્થ:—(તવગહ્મ કે૦) શ્રી તપોગહ્મ રૂપ (ગયણ કે૦) ગગન તેને વિષે (દિણયર કે૦) દિનકર જે સૂર્ય તે સમાન (જુગવર કે૦) યુગપ્રધાન પદવીના જોગવનાર એવા (સિરિસોમસુંદરગુરૂણં કે૦) શ્રીસોમસુંદરસૂરિ નામા ગુરુ ધર્માચાર્ય તેમના (સુપસાય કે૦) સુપ્રસાદે કરીને (લક્ષ કે૦) પ્રાપ્ત થઈ એવી (ગણહરવિદ્યાસિદ્ધિં કે૦) ગણધર વિદ્યાસિદ્ધિને (સીસો

કે૦) શિષ્ય જે શ્રીમુનિસુંદરસૂરિ, તે (નણ્કે૦) નણે છે ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ તિજયપદુત્તનામકચતુર્થસ્મરણસ્ય પ્રારંભોઽયં ॥

તિજય પદુત્ત પયાસય, અઠ મહાપાડિદેરજુતાણં ॥

સમયસ્કિત્ત વિચ્છાણં, સરેમિ ચક્કં જિણંદાણં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હું (જિણંદાણં કે૦) સામાન્ય કેવલીને વિષે ઇંડુ તુલ્ય માટે જિનેંડ કહિયે તે જિનેંડોનું (ચક્કં કે૦) ચક્ર એટલે વૃંદ અથવા ચક્ર એટલે યંત્ર તેને (સરેમિ કે૦) સ્મરામિ એટલે ધ્યાન કરું હું. તે જિનેંડો કેહેવા છે? તો કે (તિજય કે૦) ત્રણ જગત્ તેનું (પદુત્ત કે૦) પ્રચુત્વ જે એ શ્વર્ય તેને (પયાસય કે૦) પ્રકાશના કરનારા છે, વલી (અઠમહાપાડિદેર કે૦) આઠ જે મહાપ્રાતિહાર્ય તેણે કરી (જુતાણં કે૦) યુક્ત છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (સમય કે૦) કાલવિશેષ ઉપલક્ષણથી અહોરાત્ર છે પ્રધાન જેને વિષે એવું જે (સ્કિત્ત કે૦) ક્ષેત્ર એટલે પીસ્તાલીશ લાખ યોજન પ્રમાણ અઢી દ્વીપ લક્ષણ જે સમયક્ષેત્ર છે તેને વિષે (વિચ્છાણં કે૦) સ્થિત એટલે વર્તતા એવા ઉત્કૃષ્ટ કાલને વિષે જેવારેં કોઈ પણ ક્ષેત્રને વિષે તીર્થકરનો વિરહ હતો નથી તેવારેં પંદર કર્મજૂમિ ક્ષેત્રને વિષે ઉત્કૃષ્ટથી એકશોને સીત્તેર તીર્થકરો સમકાલેં હોય છે, તેનું હું સ્મરણ કરું હું ॥ ૧ ॥

હવે એ એકશો ને સીત્તેર સમય ક્ષેત્ર સ્થિત જિનવૃંદને એકશો સીત્તેર સંખ્યાના અંકના પ્રમાણવાળો અને મહોટું છે માહાત્મ્ય જેનું એવો મહા યંત્ર છે, તે યંત્રનો ઉદ્ધારવિધિ સાત ગાથાયેં કરી દેखाડે છે.

એ યંત્રમાં પાંચ કોષ્ટકો ઊર્ધ્વ લખવાં, અને પાંચ કોષ્ટકો આડાં લખવાં, તેવારેં પાંચ પચ્ચાં પચ્ચીશ કોષ્ટકો થાય. તિહાં મધ્યને વિષે પાંચ આડાં કોષ્ટકો જે છે, તેમાં “ ક્ષિપૃર્વેસ્વાહા ” એ પંચાહ્વરી પંચમહાજૂતાત્મિકા મહાવિદ્યા લખવી. તેમજ વલી ઝનાં મધ્યનાં જે પાંચ કોષ્ટકો છે તેમાં પણ “ ક્ષિપૃર્વેસ્વાહા ” એ પંચાહ્વરી મહાવિદ્યાજ લખવી, તેમાં (ક્ષિ) એ પૃથ્વી બીજ છે, (પ) એ અપ્બીજ છે, (ર્વે) એ તેજોબીજ છે, (સ્વા) એ પવનબીજ છે, અને (હા) એ આકાશબીજ છે. એમ એ પાંચ બીજો મધ્યની આડી લીટીના તથા મધ્યની ઝની લીટીના દરેક કોષ્ટકમાં લખવાં, અને બીજાં કોષ્ટકો જે છે,

तेमां अंको लखवा. तिहां यंत्रना आरंजनी आडी पंक्तिनां जे पांच कोष्टको ठे, तेमध्ये लखवा योग्य अंकोने गाथायें करी देखाडे ठे.

पणवीसा य असीआ, पन्नरस पन्नास जिणवर समूहो ॥

नासेउ सयल डुरिअं, नविआणं नत्तिजुत्ताणं ॥ १ ॥

अर्थः—तिहां यंत्रनी आडी पंक्तिना पांच कोष्टको जे ठे, तेना प्रथम कोष्टकमां (पणवीसा के०) पच्चीशिनो अंक लखवो, (य के०) तथा बीजा कोष्टकमां (असीआ के०) ऐंशीनो अंक लखवो, तथा त्रीजुं कोष्टक तो मध्यमां ठे, तेथी तेमां तो पूर्वे कह्या प्रमाणे (द्वि) अक्षर लखेलुंज ठे, तथा चोथा कोष्टकमां (पन्नरस के०) पंदरनो अंक लखवो, तथा पांचमा कोष्टकमां (पन्नास के०) पच्चाशिनो अंक लखवो. ए प्रमाणें लखेलो (जिणवर के०) सामान्यकेवलीमां श्रेष्ठ एवा तीर्थकरोनो (समूहो के०) समुदाय तेनो यंत्र, ते (नत्तिजुत्ताणं के०) नक्तियें करी युक्त एवा (नविआणं के०) नव्य जीवो जे ठे, तेनां (सयल के०) समग्र एवां (डुरिअं के०) डुरित जे पापकर्म तेने (नासेउ के०) नाश करो ॥ १ ॥

हवे ए यंत्रनी बीजी आडी पंक्तिनां कोष्टकोने विषे जे अंक लखवा योग्य ठे, ते अंको कहे ठे.

वीसा पणयालाविय, तीसा पन्नत्तरी जिणवरिंदा ॥

गह नूअ रस्क साइणि, घोरुवसग्गं पणासंतु ॥ ३ ॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (वीसा के०) बीशिनो अंक लखवो, तथा बीजा कोष्टकने विषे (पणयालाविय के०) पीस्तालीशिनो अंक लखवो, तथा त्रीजा मध्य कोष्टकमां तो आगल कहेली रीति प्रमाणें (प) अक्षर लखायेलुंज ठे, तथा चोथा कोष्टकमां (तीसा के०) त्रीशिनो अंक लखवो, तथा पांचमा कोष्टकने विषे (पन्नत्तरी के०) पंचोत्तेरनो अंक लखवो. ए प्रमाणें सर्व मली एकशो सीत्तेर (जिणवरिंदा के०) जिनवरो जे तीर्थ करो थया ते, (गह के०) मंगलादिक ग्रहो, (नूअ के०) व्यंतरविशेष, (रस्क के०) राक्षसविशेष, (साइणि के०) शाकिनी ते यासुधानीविशेष,

ए सर्वथकी उत्पन्न थया एवा जे (घोरुवसगं के०) घोर उपसर्ग तेमने
(पणासंतु के०) प्रकर्षे करीने नाशने पमाडो ॥ ३ ॥

હવે તે યંત્રના મધ્યમાં રહેલી આડી પંક્તીનાં પાંચ કોષ્ટકોમાં નોંધવો
કત રીતિ પ્રમાણે “ ક્ષિપ ઈ સ્વાહા ” એ પાંચ અક્ષર લખેલાજ છે, માટે તે પંક્તી
ની ચોથી આડી પંક્તિમાં જે લખવા યોગ્ય અંકો છે, તે કહે છે.

सित्तिरि पणतीसाविय, सघी पंचेव जिणगणो एसो ॥

वाहि जलजलण हरि, करि चोरारिमहानयं हरउ ॥४॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (સિત્તિરિ કે०) સિત્તેરનો અંક, બીજા કોષ્ટકને વિષે (પણતીસાવિય કે०) પાંચાશનો અંક, ત્રીજા કોષ્ટકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતિ પ્રમાણે (સ્વા) અક્ષર લખેલુંજ છે, તેપછી ચોથા કોષ્ટકને વિષે (સઘી કે०) શાઠનો અંક, તથા પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (પંચેવ કે०) પાંચનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે (એસો કે०) એ મનમાં પ્રત્યક્ષ એવો (જિણગણો કે०) તીર્થિક રસમૂહ, તે (વાહિ કે०) વ્યાધિ, (જલ કે०) નદી સમુદ્રાદિ, અથવા પાતાંતરે (જર કે०) જ્વર તે સન્નિપાતાદિક, (જલણ કે०) અગ્ન્યાદિ, (હરિ કે०) વ્યાઘ્ર, (કરિ કે०) હુણ્ણહસ્તી, (ચોર કે०) તસ્કર, (અરિ કે०) શત્રુ તે મનું (મહાનયં કે०) મોહોદું જે નય, તેને (હરઉ કે०) હરણ કરો ॥ ૪ ॥

હવે આ યંત્રની આડી પાંચમી પંક્તીના કોષ્ટકોમાં લખવા
યોગ્ય જે અંકો છે, તે કહે છે.

पणपन्ना य दसेव य, पन्नघी तहय चेव चालीसा ॥

रक्कंतु मे सररीरं, देवासुरपणमिआ सिद्धा ॥ ५ ॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (પણપન્ના કે०) પચ્ચાવન્નનો અંક, (ય કે०) વલી બીજા કોષ્ટકને વિષે (દસેવ કે०) દશનો અંક, (ય કે०) વલી ત્રીજા કોષ્ટકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતિ પ્રમાણે (હા) અક્ષર લખેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકને વિષે (પન્નઘી કે०) પાંચાશનો અંક, (તહયચેવ કે०) તેમજ નિશ્ચે પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (ચાલીસા કે०) ચાલીશનો અંક, એમ સર્વ અંકોના મલી શરવાલે એકશો સીત્તેર જિનો તે (મે કે०) માહારું (સરીરં કે०) શરીર જે ઇન્દ્રિયાયતન, તેને (રક્કંતુ કે०)

રક્ષા કરો. તે જિનો કેહેવા છે ? તો કે (દેવાસુર કે) દેવ જે દેવતા અને અસુર જે દાનવ તેણે (પણમિત્રા કે) પ્રણામ કહ્યો છે જેને એવા છે, તથા (સિદ્ધા કે) સિદ્ધ એટલે જન્મ કરી નાશ્યાં છે જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મો જેણે તે સિદ્ધ કહિયે અર્થાત્ સિદ્ધ થયા છે એવા છે ॥ ૫ ॥

હવે પૂર્વોક્ત ગાથામાં કહ્યા પ્રમાણે લખ્યા છે અંકો જેમાં એવા યંત્રને વિષે બીજાં પણ બીજો લખવા યોગ્ય છે, તે કયાં બીજો ? તથા તે બીજો કયા કોષ્ટકમાં કેવી રીતે લખવાં ? તથા તે બીજોનો મહિમા પ્રમુખ શું છે ? તે કહે છે.

ૐ હરદુંહઃ સરસુંસઃ, હરદુંહઃ તદ્ધેવ સરસુંસઃ ॥

આલિહિય નામ ગપ્તં, ચક્રં કિર સવત્તજદં ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—આ ગાથામાં “હરદુંહઃ” એ ચાર બીજાકરો જે છે, તેણે કરી પદ્મા, જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવિત્તનાં નામ અનુક્રમે પ્રત્યેક બીજે જાણવાં. તથા વલી આ ગાથામાં “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાકરો જે છે, તે મહોટા પ્રજાવવાલા તથા વ્યંતરાદિક હુષ્ટ દેવોયે કરેલા ઉપસર્ગોના નિવારણ કરવાને અર્થે છે, તથા વલી પ્રથમમાં રહ્યા એવા “હરદુંહઃ” એ ચાર બીજાકરોને વિષે (હા) અક્ષર જે છે, તે સૂર્યબીજ છે તે હરિતનાશકારક છે, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે, તે કલ્મષ એટલે પાપને દહનકારક છે, તથા (દું) અક્ષર જે છે, તે ક્રોધબીજ છે, તથા કવચ પણ છે, તે જૂતાદિત્રાસક છે, અને કવચત્વે કરી આત્મરક્ષક પણ છે, તથા (હ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત છે, તે પઠી આ ગાથામાં બીજા “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાકરો જે છે, તેમાં (સ) અક્ષર જે છે, તે ચંડબીજ છે તે સૌ સ્યતાકારક તથા સર્વદા શિવકારક જાણવું, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે તે તેજોદીપન જાણવું. તથા (સું) અક્ષર જે છે, તે શામક બીજ છે, તે સર્વહરિતોપશામક છે, વલી (સઃ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત બીજ છે, એમ જાણવું. હવે એ આઠે બીજો જે છે, તે કયા કોષ્ટકમાં કયા અંકની નીચે લખવાં ? તે કહે છે.

તિહાં ગાથાના આરંભમાં ૐ બીજ જે છે, તે પરમાત્મવાચક તથા પંચપર મેષ્ટિવાચક છે માટે તે પદનો ઉચ્ચાર કરીને તે યંત્રની પ્રથમ પંક્તિમાં લખેલા જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેના મધ્ય કોષ્ટકમાં તો (દ્વિ) અક્ષર પૂર્વે લખેલુંજ છે, તે

વિના બાકીનાં ચાર કોષ્ટકોમાં જિહાં (૨૫) (૮૦) (૧૫) (૫૦) એવા અંકો નરેલા છે, તે ચારે અંકોની નીચેં અનુક્રમે (હરદુંહઃ કે૦) હ, ર, ઢું, હઃ, એ ચાર બીજો લખવાં. તથા ત્રીજી પંક્તિના મધ્યના કોષ્ટકમાં તો પૂર્વે (૫) અક્ષર લખેલુંજ છે, પછી બાકીનાં ચાર કોષ્ટકોમાં જેમાં (૨૦) (૪૫) (૩૦) (૭૫) એવા ચાર અંકો લખેલા છે તે અંકોની નીચેં અનુક્રમે (સરસુંસઃ કે૦) સ, ર, સું, સઃ, એ ચાર બીજો લખવાં. તથા ત્રીજી પંક્તિના કોષ્ટકોમાં તો પૂર્વે “ ક્ષિપ ઈ સ્વાહા ” એ પાંચ બીજમંત્રાક્ષરો લખેલાંજ છે, તથા વલી ચોથી પંક્તિના કોષ્ટકોમાંહેલા મધ્યકોષ્ટકમાં તો પૂર્વે (સ્વા) અક્ષર લખેલુંજ છે, તે વિનાનાં બીજાં ચાર કોષ્ટકો જેમાં (૭૦) (૩૫) (૬૦) (૫) એવા અંકો લખેલા છે, તે અંકોની નીચેં વલી બીજી વારનાં પણ (હરદુંહઃ કે૦) હ, ર, ઢું, હઃ, એ ચાર બીજો અનુક્રમે લખવાં. તથા પાંચમી પંક્તિના કોષ્ટક માંહેલા મધ્યકોષ્ટકમાં તો (હા) અક્ષર પૂર્વે લખેલુંજ છે તે વિનાનાં બીજાં ચાર કોષ્ટકોમધ્યેં (૫૫) (૧૦) (૬૫) (૪૦) એવા ચાર અંકો પૂર્વે લખેલાંજ છે તે અંકોની નીચેં અનુક્રમે (સરસુંસઃ કે૦) સ, ર, સું, સઃ, એ ચાર બીજ લખવાં, અને વલી (આલિહિય કે૦) આલિખિત એટલે (આ કે૦) સમસ્ત પ્રકારેં કરીનેં (લિખિત કે૦) લખ્યું છે (નામ કે૦) સાધન કરનાર પુરુષનું નામ ઈંકારસહિત, જે યંત્રના (ગપ્ત કે૦) ગર્જન એટલે મધ્યજાગના મધ્ય કોષ્ટકને વિષે, એવો (કિર કે૦) કિલ એટલે નિશ્ચેં (સવૃત્તજંદ કે૦) સર્વતો જડ એટલે ઋધ્વ પંક્તિની ગણનાયેં તથા આડી પંક્તિની ગણનાયેં તથા તીર્થ પંક્તિની ગણનાયેં તથા કોણગત પંક્તિની ગણનાયેં સર્વતો એટલે એ પંક્તિના સર્વ પ્રકારેં અંકો ગણતાં શરવાલે (૧૭૦) થાય છે, તેમાટે સર્વતોજડ એવું (નામ કે૦) નામ છે જેનું, એવું (ચક્ર કે૦) ચક્ર તે યંત્ર જાણવો, તથા વલી (સર્વતઃ કે૦) સર્વ પ્રકારેં જે થકી (જડ કે૦) કલ્યાણ થાય છે, તેમાટે સર્વતોજડ નામ જાણવું ॥૬॥

હવે પછી તે યંત્રના ચારે તરફના પાર્શ્વ પ્રદેશોને વિષે રહ્યાં એવાં જે શોલ કોષ્ટકો, તેને વિષે શોલ વિદ્યા દેવીડનાં નામ લખવાં, તે કહે છે.

ૐ રોહિણિ પન્નતી, વજ્રસિંખલા તદ્ય વજ્રઅંકુસિચ્છા ॥

ચક્રેસરિ નરદત્તા, કાલિ મહાકાલિ તદ્ ગોરિ ॥ ૭ ॥

गंधारी महजाला, माणवि वझरुट्ठ तहय अढुता ॥

माणसिं महमाणसिआ, विद्यादेवीउ रस्कंतु ॥ ८ ॥

अर्थः—अर्हीं शोल देवीउनां नामो जे लखवां, ते उँ एटले प्रणवबीज, अने बीजुं छी एटले मायाबीज, त्रीजुं श्री एटले लक्ष्मीबीज, एवां ए त्रण बीज पूर्वक लखवां. तथा तेना अंतमां नमः पद पण लखवुं, जेम के प्रथम उँ छी श्री रोहिण्यै नमः । एवी रीते त्रण बीज आगल मूकीने सर्व शोल देवीउनां नाम केहेवां. बीजी प्रज्ञयै नमः । एमज त्रीजी वज्रगुंखलायै नमः (तहय के०) तथा वली चोथी वज्रांकुरयै नमः । पांचमी चक्रेश्वर्यै नमः । ठीठी नरदत्तायै नमः । सातमी काल्यै नमः । आठमी महाकाल्यै नमः । (तह के०) तथा नवमी गौर्यै नमः ॥ ७ ॥ दशमी गांधार्यै नमः । अगीआरमी महाज्वालयै नमः । बारमी मानव्यै नमः । तेरमी वैरुड्यायै नमः । चौदमी अहुतायै नमः । पंदरमी मानस्यै नमः । शोलमी महामानस्यै नमः । एशोल नाम, (उँ कार) ते प्रणवबीज तथा (छी) ते मायाबीज तथा (श्री) ते लक्ष्मी बीज ए त्रण बीज पूर्वक अने अंतमां नमः पद सहित लखवां. एवो आम्नाय ठे, तेवी (विद्यादेवीउ के०) ! हे विद्यादेवीउ! तमें (रस्कंतु के०) रक्खण करो ॥ ८ ॥

हवे एकशो सीत्तेर जिनवरोनुं उत्पत्तिस्थानक कहे ठे.

पंचदस कम्म जूमिसु, उप्पन्नं सत्तरिं जिणाणसयं ॥

विविह रयणाइवन्नो, वसोहिअं हरउ डुरिआइं ॥ ९ ॥

अर्थः—जंबू द्वीप, धातकीखंड, पुष्करार्ध लक्षण एवा सार्ध द्वय द्वीपोने विषे पांच जरत क्षेत्रो, पांच ऐरवत क्षेत्रो अने पांच विदेह क्षेत्रो, ए (पंचदस के०) पन्नर, (कम्मजूमिसु के०) कृषिवाणिज्यादि कर्म ते ठे प्रधान जेमां एवी जे जूमि तेने कर्मजूमि कहियें, ते कर्मजूमिउने विषे (उप्पन्नं के०) उत्पन्न थयुं, जे कारण माटे उत्कृष्ट कालने विषे पांच जरतने विषे पांच तीर्थकर, पांच ऐरवतने विषे पांच तीर्थकर, तथा एक महा विदेहने विषे बत्रीश विजयो, तेवा पांच महाविदेहोना एकशोने शाठ विजयो ठे, तेमां प्रतिविजयें एकेक तीर्थकर थाय ठे, एम जेवारें कोइ पण क्षेत्रने विषे तीर्थकरनो विरह न थाय? तेवारें उत्कृष्टा एकशो सीत्तेर तीर्थकर थाय ठे माटे कर्मजूमिउने विषे उत्पन्न थयुं एवुं (सत्तरिंजिणाणसयं के०) एक

શો સિત્તેર જિનોનો સમૂહ, તે શ્રીઅજિતનાથ તીર્થકરના સમયને વિષે હોતો હવો. તેઝનાં નામ, તેઝના અંગવર્ણ, તે મધુરાસ્ય સ્તૂપચકી ઉદાર કરેલા પટ્ટિકાર્યત્રે કરી જાણવાં. તે જિનસત્ત્યધિકશત કેહેવું છે? તો કે (વિવિ હ કે૦) વિવિધ પ્રકારના (રચણાઈ કે૦) રત્નાદિના (વન્ન કે૦) વર્ણ એટલે શ્વેત, પીત, રક્ત, હરિત, શ્યામ એવા વર્ણોયેં કરીને (ઝવસોહિચ્છ કે૦) ઝપશોજિત એટલે અતિસુશોજિત એવું છે. તે અમારાં (ડુરિઆઈ કે૦) ડુરિતો જે છે, તેને (હરઝ કે૦) હરણ કરો ॥ ૯ ॥

હવે તે કેહેવા જિનોનું ધ્યાન કરવું? તે કહે છે.

ચત્તીસઅઙ્ગસયજુઆ, અઠમહાપાડિહેરકયસો

હા ॥ તિહયરા ગયમોહા, જાએઅવા પયત્તેણં ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—(ચત્તીસ અઙ્ગસય જુઆ કે૦) ચોત્રીશ અતિશયોયેં કરીને યુક્ત, તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (અઠમહાપાડિહેર કે૦) આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય તેણેં (કયસોહા કે૦) કરી છે શોના જેમની એવા, વલી કેહેવા છે? તો કે (ગયમોહા કે૦) ગયો છે મોહ જેમનો એવા (તિહયરા કે૦) તીર્થકરો, (પયત્તેણં કે૦) પ્રયત્નેં કરીને (જાએઅવા કે૦) ધ્યાતવ્ય છે, અર્થાત્ હૃદયનેવિષે ચિંતનીય છે, એટલે તીર્થકરોનાં એવા રૂપનું ધ્યાન કરવું ॥ ૧૦ ॥

હવે એ એકશો સીત્તેર તીર્થકરોનો કેહેવો વર્ણ છે? તે કહે છે.

ઊં વરકણયસંઘવિદુમ, મરગયઘણસન્નિહં વિગયમોહં ॥

સત્તરિસયં જિણાણં, સઘામરપૂંઙ્ગં વંદે ॥ સ્વાહા ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—કેટલા એક તીર્થકરોનો (વરકણય કે૦) શ્રેષ્ઠકનક સરસ્વો પીત વર્ણ છે, તથા કેટલાએક તીર્થકરોનો (સંઘ કે૦) શંઘના સરસ્વો વર્ણ છે, તથા કેટલાએક તીર્થકરોનો (વિદુમ કે૦) પ્રવાલાં સરસ્વો વર્ણ છે, તથા કેટલાએક તીર્થકરોનો (મરગય કે૦) મરકતમણિના સરસ્વો વર્ણ છે, તથા કેટલાએક તીર્થકરોનો (ઘણ કે૦) મેઘ તેના (સન્નિહં કે૦) સરસ્વો વર્ણ છે, તથા (વિગયમોહં કે૦) ગયો છે મોહ જેથકી તેને વિગત મોહ કહિયેં. એવું, અર્થાત્ આ ગાથામાં કહેલા વિવિધ વર્ણવાલું એવું (સત્તરિસયંજિણાણં કે૦) જિનોનું સત્ત્યધિકશત. તે કેહેવું છે? તો કે (સઘા

मरपूश्चं के०) सर्वांमरपूजित ठे, तेने हुं पण (वंदे के०) वंदन करुं हुं. अने (स्वाहा के०) सुष्ठु, एटजे रूडुं आह नाम केहे ठे तेने स्वाहा कहि यें. अर्थात् ए जिनेश्वरोने नमस्कार करवाथी शोचन सुखादिक थाय ठे. अथवा बीजो अर्थ एमके:—“ स्वाहा देवहविर्दाने ” एम कहेलुं ठे, तेथी देवताने हवितुं प्रदान ठे. आ प्रदानें करीनें देवो परितुष्ट थाय ठे ॥ ११ ॥

हवे आ यंत्रना प्रजावेंकरी सर्व देवो पण उपडव करता नथी; ते कहे ठे.

ॐ नवणवइ वाण वंतर, जोइसदासी विमाणवासी अ ॥

जे केवि छठ देवा, ते सवे उवसमंतु मम ॥ स्वाहा ॥ १२ ॥

अर्थ:—अहिं (ॐ के०) ॐ ते पंचपरमेष्ठिवाचक पद जाणवुं, ते म हामंगलरूप ठे, तेने आदिने विषे प्रयोजवुं. (जेकेवि के०) जे कोइ प ए (छठदेवा के०) छष्ट देवो ते मिथ्यादृष्टि जैनशासनना द्वेषकारक अने जनोना अहितकारक देवो ठे (तेसवे के०). ते सर्व पण आ स्तवनना प्रजाव थकी (मम के०) मने (उवसमंतु के०) उपशांत हो, अर्थात् विघ्नेने म करो. ते कया छष्ट देवो? तो के (नवणवइ के०) नवनपति, (वाणवं तर के०) वाणव्यंतर, (जोइसवासी के०) ज्योतिष्कवासी देवो, (च के०) तथा (विमाणवासी के०) विमानवासी देवो ठे. अने स्वाहापद जे ठे, तेनो अर्थ पूर्वनी पेठें जाणवो ॥ १२ ॥

हवे ए यंत्रने फलकादिक जे काष्ठपटादिक तेने विषे लखीने पीवानो पण प्रजाव ठे, ते कहे ठे.

चंदणकपूरेणं, फलए लिहिकुण खालिअं पीअं ॥

एगंतराइ गहनूअ, साइणि मुग्गं पणासेइ ॥ १३ ॥

अर्थ:—(चंदण के०) चंदन, अगरु, कुंकुम, तथा (कपूरेणं के०) कर्पूरादिक तेणें करी (फलए के०) फलक ते काष्ठपटादिक तेने विषे (लि हिकुण के०) लखीने, तथा वली कोइक पुरुषो कहे ठे जे, पवित्र एवा कांस्यस्थालादिकने विषे कर्पूर, गोरोचन, कुंकुम, चंदन, अगरु, कस्तूरी प्रभृतिनो कर्दम करीने ते कर्दमें करी सात वखत प्रलेपन करीने ठायायें करी शुकवीने तेनी उपर पूर्वोक्त यंत्रने लखी, पुष्पधूपादिकें पूजन करीने प्रातः

કાલને વિષે (સ્વાલિચ્ચં કે૦) દ્વાલન કથો એવો તે યંત્ર, તેને જેણે (પી યં કે૦) પીધો હોય, તેમના (એગંતર કે૦) એકાંતરિક જ્વર આદિ શબ્દથી દ્વાંતરિક, ઝ્યાંતરિક જ્વર પણ ગ્રહણ કરવા. તે સર્વ જાતિના જ્વર તથા (ગહ કે૦) ગ્રહ ગોચર તે અશુભ નાવવાલા જે ગ્રહ, અથવા ગ્રહણ કરે તે મને ગ્રહ કહિયે, એવા (જૂઞ્ચ કે૦) જૂત તે વ્યંતરવિશેષ અને (સાશ્ણિ કે૦) શાકિનીવિશેષ (મુગ્ગં કે૦) મોગક, ઉપલક્ષણથી અન્ય પણ હુષ્ટરોગ, જૂત પ્રેતાદિ આવેશને તથા કૃતકર્મણાદિ જે હે, તેમને (પાસેશ્ કે૦) પ્રનાશન કરે હે ॥ ૧૩ ॥

વલી બીજો પણ પ્રકાર કહે હે.

ઇઅ સત્તરિસયં જંતં, સમ્મં મંતં હુવારિ પહિલિહિચ્ચં ॥

હુરિઅારિ વિજયવંતં, નિપ્રંતં નિચ્ચંમચ્ચેહ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:- (ઇઅ કે૦) આ (સત્તરિસયં કે૦) સત્તત્ત્યધિકશતનામક એવો (જંતં કે૦) યંત્ર જે હે તેને (સમ્મં કે૦) રૂઢે પ્રકારે (નિપ્રંતં કે૦) નિઃસંદેહે કરીને હે જવ્ય જીવો! (નિચ્ચં કે૦) નિરંતર, (અચ્ચેહ કે૦) અર્ચન કરો. હવે તે યંત્ર કેહેવો હે? તો કે (મંતં કે૦) સર્વમંત્રમાં ગુહ્ય એટલે રહસ્ય હે, વલી કેહેવો હે? તો કે (હુવારિ કે૦) ગૃહ દ્વારને વિષે વા શુદ્ધિ સ્થાનકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતે (પહિલિહિચ્ચં કે૦) પ્રતિલેખન કરેલો હે. વલી તે યંત્ર કેહેવો હે? તો કે (હુરિઅ કે૦) કષ્ટો અને (અરિ કે૦) શત્રુ, તેને (વિજયવંતં કે૦) વિજય એટલે નિરાકરણ કરતો એવો હે. આહિં વલી કેટલા એક તો એમ કેહે હે, જે રૂપાના પત્રામાં અથવા તામ્રપત્રમાં લખીને ગૃહમધ્યને વિષે પૂજન કરવું, અને જ્યારે કાર્ય પહે, તે વચ્ચે તે યંત્રનું શુદ્ધ જલે પ્રદ્વાલન કરીને તે પ્રદ્વાલિત જલનું પાન કરવું ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ તિજયપદ્મ નામકં ચતુર્થ સ્મરણં સમાપ્તં ॥ ૪ ॥

॥ અથ નમિઝણનામકં પંચમં સ્મરણં લિચ્ચતે ॥

તેમાં પ્રથમ મંગલાનિધાનપુરસ્સર મંગલગાથા કહે હે.

નમિઝણ પણયસુરગણ, ચૂડામણિ કિરણરંજિચ્ચં મુણિણો ॥

ચલણજુઅલં મહાનય, પણાસણં સંયવં વુહ્ણં ॥ ૧ ॥

अर्थः—(मुणियो के०) मुनि जे पार्श्वनाथ तेमनुं (चलणजुअलं के०) चरणयुगल एटले जे चरणारविंदनुं युगल तेने, (नमिऊण के०) न मस्कार करीने. हवे ते चरणयुगल केहेवुं ठे? तो के (पणय के०) प्रण त एटले नमस्कार करनारा एवा जे (सुरगण के०) देवताउना समूह तेना मस्तकने विषे रहेला एवा जे (चूडा के०) मुकुट, ते मुकुटनेवि षे रहेला जे (मणि के०) मणिउ, तेना (किरण के०) किरणो, तेणें करीने (रंजिअं के०) रंजित एवुं ठे. वली केहेवुं ठे? तो के (महाजय के०) .रोग, जल, ज्वलनादि एवा शोल पदार्थयकी उत्पन्न थयुं एवुं जे महोदुं जय, तेने (पणासणं के०) प्रकर्षे करीने नाश करनारुं एवुं ते चरणयुगल ठे, तेने नमस्कार करीने हुं आ प्रकारना (संथवं के०) संस्तव जे तेने (बुद्धं के०) कहीश ॥ १ ॥

हवे “ रोग जल जलण ” ए पूर्वोक्त शोल जय ते मध्ये आठ महा जय ठे, तन्निवारणलक्षण प्रचुनुं अतिशय वर्णन, ते प्रत्येक जयआश्रयी बे बे गाथायें करी कहेतो ठतो प्रथम रोगजयनिवारणलक्षण प्रचुनो अतिशय, गाथायुग्में करी कहे ठे.

सडियकरचरणनहमुह, निबुद्ध नासा विवन्न लायन्ना ॥
कुष्ठमहारोगानल, फुलिंगनिद्वट्ट सवंगा ॥ २ ॥ ते तुह
चलणाराहण, सलिलंजलि सेय बुद्धिय छाया ॥ (उच्चाहा)
वण दवदह्वा गिरिपा, यव व पत्ता पुणोलब्धि ॥ ३ ॥

अर्थः—(सडिय के०) विशीर्ण ठे एटलें सडी गयेलां ठे (करचरणनहमुह के०) हाथ, पग, नख अने मुख जेमनां एवा, तथा (निबुद्ध के०) निमग्न ठे, एटले बेशी गयेली ठे (नासा के०) नासिका जेनी एवा, तथा (विवन्नके०) विनष्ट थयुं ठे (लायन्ना के०) लावण्य जेमनुं एवा, (कुष्ठ के०) कुष्ठ प्रसिद्ध एवो कोटरूप (महारोग के०) महान् रोग तेनुं संतापजनक पणुं ठे जेने ए हेतु माटे (अनल के०) अग्निसमान तेनां (फुलिंग के०) स्फुलिंगना सरखा एटले अंगारना तणखा ते समान पीडाप्राकार तेणें करी (निद्वट्ट के०) बाल्यां ठे (सवंगा के०) सर्व अंग जेमनां एवा ॥१॥ (ते

કે૦) તે પ્રાણીયો પણ હે પાર્શ્વનાથ ! (તુહ કે૦) તવ એટલે તમારાં (ચલણારાહણ કે૦) ચરણોનું આરાધન જે સેવન તેજં (સલિલાંજલિ કે૦) સલિલાંજલિ જે પાણી પીવાની અંજલિ તેનું (સેત્ર કે૦) સેક જે સેચન તેણેકરી (વૃદ્ધિઅઘ્નાયા કે૦) વૃદ્ધિંગત થઈ છે ઢાયા શોના જેમ ની એવા ઢતા (પુણો કે૦) ફરીને (લઙ્ગિ કે૦) લક્ષ્મી જે આરોગ્યરૂપ સંપદા તેને (પત્તા કે૦) પ્રાપ્ત થાય છે. તેને વિષે ઉપમા કહે છે કે, જેમ (વણદવ કે૦) વનનો અગ્નિ તેણે કરી (દઢા કે૦) દગ્ધ થયેલા (ગિરિ પાયવ કે૦) ગિરિપાદપ એટલે પર્વતનાં વૃદ્ધો છે તેજ (વ કે૦) જેમ (વૃદ્ધિઅઘ્નાયા કે૦) વૃદ્ધિ પામી છે શોના જેમની, એવા થાય છે વલી વૃદ્ધિઅઘ્નાયા એવો પણ પાઠ છે તો તેનો અર્થ એમ જાણવો જે વૃદ્ધિંગત થયો છે ઉત્સાહ જેમને એવા અર્થાત્ દવદગ્ધ વૃદ્ધો છે. તે વૃષ્ટિના જલેંકરી સિંચેલા ઢતા ફરીને નવકોમલાદિ સંપત્તિનો પ્રાપ્તિર્જીવ કરે છે. તેમ કુષ્ઠાદિ મહારોગોયેં કરીને વિવર્ણનાવને પામેલા એવા જનો, તે તમારા ચરણારા ધનામૃતેં સિંચાયેલા ઢતા ફરી પાઠા મકરધ્વજતુલ્ય રૂપને પામે છે ॥ ૩ ॥

હવે ગાથાદ્યેં કરીને પ્રચુનું બીજું જલનયાપહરણ લક્ષણ
માહાત્મ્યને દેખાડતો ઢતો કહે છે.

હુવાયસ્તુપ્રિયજલનિહિ, ઉપ્પડકલ્લોલનીસણારાવે ॥
સંજંતનયવિસંતુલ, નિશામયમુક્કવાવારે ॥ ૪ ॥ અ
વિદલિઅ જાણવત્તા, સ્વણેણ પાવંતિ હિચ્છિઅં કૂલં ॥ પા
સજિણચલણજુઅલં, નિચ્ચં ચિઅ જે નમંતિ નરા ॥૫॥

અર્થ:—(હુવાય કે૦) હુષ્ટવાંત એટલે પ્રતિકૂલ પવન, તેણે (સુપ્રિઅ કે૦) ક્ષોજિત કલ્લો એવો (જલનિહિ કે૦) જલનિધિ જે સમુદ્ર, તેના (ઉપ્પડ કે૦) ઉપ્પટ એટલે ઉદાર એવા (કલ્લોલ કે૦) કલ્લોલ જે લહે રીડ તેમના (નીસણ કે૦) નયંકર છે (આરાવે કે૦) શબ્દો જેને વિષે એવો તથા (સંજંત કે૦) હવે શું કરવું જોઈયેં ? એવો વિચાર કરવાને વિષે મૂઢ થયેલા તથા (નય કે૦) નય જે બીક તેણે કરીને (વિસંતુલ કે૦) વિવ્હલ થયા એવા (નિશામય કે૦) નિર્યામક એટલે સ્વલાસીડ તેણે (મુક્કવાવારે કે૦) મૂક્યો છે વ્યાપાર જેને વિષે ॥ ૪ ॥ એવા પણ સમુ

इने विषे (अविदलिय के०) नथी जांग्युं (जाणवत्ता के०) यानपात्र ते वाहाण जेमनुं एवा ठता (खणेण के०) क्खणें करीने एटले घडीना ठठा जागें करी (इत्थिअं के०) इत्थित एवुं (कूलं के०) समुत्तट एटले कांतो तेने (पावन्ति के०) प्राप्नुवन्ति एटले पामे ठे. ते कया नर जाणवा ? अर्थात् सर्वजन नहिं, परंतु (जे के०) जे (नरा के०) मनुष्यो (पासजि ए के०) श्रीपार्श्वजिन तेनुं (चलणजुअलं के०) चरणकमलनुं जुगल तेने (चिअ के०) चिअ शब्द अवधारणर्थ ठे (निच्चं के०) निरंतर (नमन्ति के०) नमन करे ठे, अथवा (निच्चंचिअ के०) नित्यगंधादिकें करी अर्चन करीने जे (नमन्ति के०) नमस्कार करे ठे, ते नरो समुदना पारने पामे ठे ॥५॥

हवे गाथायुगलें करीने प्रचुनो त्रीजो दवानलजया
पहारातिशय कहे ठे.

खरपवणुअवणदव, जालावलिमिलियसयलडुमगह
णे ॥ म्भंतमुधमयवहु, नीसणरवनीसणंमि वणे ॥६॥ ज
गगुरुणो कमजुअलं, निवाविअसयलतिहुअणानोअं ॥
जे संजरन्ति मणुआ, न कुणइ जलणो जयं तेसिं ॥ ७ ॥

अर्थः—आगल कहेरो ए प्रकारना (वणे के०) वनने विषे (जलणो के०) ज्वलन जे अग्नि ते जय करतो नथी. हवे ते वन केहेवुं ठे? तो के (खर के०) प्रचंम एवो जे (पवण के०) वायु; तेणें करी (उडुय के०) उडत सर्व दि शिउने विषे आणी तरफ पहेली तरफ प्रसारने पमाडेलो एवो (वणदव के०) वननो अग्नि, तेनी (जाला के०) ज्वाला तेनी (आवलि के०) श्रेणि तेणें करी ने (मिलिय के०) परस्पर एकीभूत थया ठे, (सयल के०) समग्र (डुम के०) डुम एटले वृद्धो तेना (गहणे के०) गहन जेने विषे, एटले आ आंवानुं वन, आ चंपकवन, इत्यादिक ठे जे वनने विषे तथा वली ते वन केहेवुं ठे? तो के (म्भंत के०) दाजती एवी (मुअ के०) मुग्ध एटले सरल एवी जे (मयवहु के०) मृगवधू एटले हरणीउं तेमनो (नीसण के०) जयंकर (रव के०) आक्रंद शब्द तेणे करीने (नीसणंमि के०) जयप्रद थयेलुं अर्थात् जयंकर थयेलुं. अही नी एटले जय तेने सन केतां आपे, तेने जीषण कहियें एवा

(વણે કે૦) વનને વિષે વલી અહીં કેટલાએક તો એવો અર્થ કરે છે કે,
 (મધ્ધંત કે૦) દહ્યાંત એટલે દહન થવા યોગ્ય એવું જે વન તેનો અંત એ
 ટલે અવસાન છે જેમાં, તેને દહ્યાંત કહિયે તે દહ્યાંત જે દવાગ્નિ તેની (મુઠ
 કે૦) સરલ એવી જે જ્વાલા તેના આકુલિતપણાએ કરીને મૂઢ એવા જે
 (મય કે૦) અરણ્યવાસી પશુડ તેનો (બહુ કે૦) ઘણો અત્યંત (નીસ
 ણ કે૦) નયંકર એવો (આરાવ કે૦) આક્રંદ તેણેકરીને (નીસણમિ
 કે૦) નયનીત થયેલું એવું (વણે કે૦) વનને વિષે ॥ ૬ ॥ જગગુરુણો
 કે૦) સ્વસામર્થ્યથી થયેલા એવા જગતના ગુરુ જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વા
 મી તેમનું (કમજુઅલં કે૦) ચરણયુગલ, તે ચરણયુગલ કેહેવું છે ?
 તો કે (નિવાવિઅ કે૦) નિર્વાપિત એટલે આપત્તિના તાપને પ્રશમન કરી
 સુખીક કયો છે (તિદુઅણાજોઅ કે૦) ત્રિચુવનાજોગ એટલે પરિપૂર્ણ
 ત્રણ ચુવન જેણે એવું ચરણયુગલ છે. અહીં આજોગ શબ્દ જે છે, તે અનિ
 વાપણનિષેધાર્થ છે, એવા પ્રચુના ચરણકમલને (જે કે૦) જે (મણુઆ
 કે૦) મનુષ્યો (સંનરંતિ કે૦) સ્મરણ કરે છે, (તેસિં કે૦) તે સ્મરણ
 કરનાર જનોને પૂર્વોક્ત જે (જલણો કે૦) દાવાગ્નિ તે, (નયં કે૦) નય
 પ્રત્યે (નકુણઃ કે૦) નથી કરતો ॥ ૭ ॥

હવે ગાથાયુગ્મે કરીને જગવંતનો ચોથો વિષધરનયનિવારકત્વ
 મહિમાને દેઘાડતો હતો કહે છે.

વિલસંત જોગ નીસણ, ફુરિઆરુણ નયણ તરલ જીહાલં ॥

ઝગ્ગજુઅંગં નવજલ, ય સઢહં નીસણાયારં ॥ ૮ ॥

મન્નંતિ કીડ સરિસં, દૂર પરિચૂઢ વિસમ વિસવેગા ॥

તુહ નામસ્કર ફુડસિ, ધમતં ગુરુઆ નરા લોએ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—(વિલસંત કે૦) સુશોજિત એવા (જોગ કે૦) ફણા છે જેના
 અથવા (વિલસંત કે૦) સુશોજિત છે (જોગ કે૦) દેહ જેનો એવો તથા
 (નીસણ કે૦) નયંકર અને (ફુરિઅ કે૦) સ્ફુરિત એટલે ચપલ અને
 (અરુણ કે૦) આરક્ત છે (નયન કે૦) ચક્રુ જેનાં એવો તથા (તરલ
 કે૦) ચંચલ છે (જીહાલં કે૦) જિહ્વા જેની એવો (ઝગ્ગજુઅંગં કે૦)

उग्र जुजंगम एटले नयंकर सर्प, वली ते सर्प कहेवो ठे? तो कै (नवजलय के०) नवीन जलद एटले आषाढ महिनानो वर्षाद, तेना (सन्नहं के०) सदृश ठे एटले मेघनी पेरे श्यामवर्णें ठे. वली कहेवो ठे? तो के (जीसणा यारं के०) जीषणाकार एटले नयंकर ठे आकार जेनो, अथवा नयंकर ठे आचार केतां वेधन एटले आंहिं त्यांहिं भ्रमण जेनुं एवो सर्प ॥ ७ ॥ ते ने (कीडसरिसं के०) कीटसदृश (मन्त्रंति के०) माने ठे. तेने कीटसदृश कोण माने ठे? तो के (दूर के०) अत्यंत दूर कखो ठे (परिबूढ के०) चारे तरफ टाव्यो ठे (विसम के०) आकरो एवो (विसवेगा के०) विषनो वेग जेउंए, ते कोणें टाव्यो ठे? तो के हे श्रीपार्श्वनाथ! (तुह के०) तमारुं (नामस्कर के०) नामाक्षर तेज (फुड के०) स्फुट ठे प्रजाव जेनो तेणें करीने (सिद्ध के०) सिद्ध थयेलो एवो (मंत्र के०) गारुडादिकनो मंत्र एटले तमारा नामना जे (पार्श्व) ए बे प्रजाविक अक्षरो ठे ते अक्षरें करीने सिद्ध थयेलो एवो जे गारुडादिक मंत्र, तेणें करीने (गुरुआ के०) गरिष्ठ एटले महोटा एवा (नरा के०) मनुष्यो जे (लोए के०) लोकने विषे ठे, तेणे टाव्यो ठे, तेज पूर्वोक्त सर्पने कीटसदृश माने ठे ॥ ७ ॥

हवे गाथायुगलें करीने प्रचुनुं पांचमुं तस्करनयनिवारकत्व कहे ठे.

अडवीसु निह्नतकर, पुलिंदसदूलसदनीमासु ॥

नयविहुरबुन्नकायर, उन्नूरिअपहिअसन्नासु ॥१०॥

अविलुत्तविहवसारा, तुह नाह पणाममत्तवावारा ॥

ववगयविग्घा सिग्घं, पत्ता हिय इन्नियं ठाणं ॥११॥

अर्थः—(अडवीसु के०) सर्व अटवीउने विषे, ते अटवीउ कहेवी ठे? तो के (निह्न के०) निह्न जे पल्लीवासी लोक, तथा (तकर के०) तस्कर एटले चोर, (पुलिंद के०) वनचर जीवो, (सदूल के०) शार्दूल सिंह, तेना मारो, हणो, इत्यादिक जे (सद के०) शब्द तेणें करीने (नीमासु के०) नयंकर बीहामणी एवी, तथा (नय के०) नय तेणें करीने (विहुर के०) विहुर तथा (बुन्न के०) विषण्ण एटले दुःखित एवा पुरुषोने (अकायर के०) अकातर एवा निह्नलोकोयें (उन्नूरिअ के०) लून्त्या

ढे, (पहिअसङ्गासु के०) पंथीउंना साथो जेने विषे एवी अटवीउं ठे ॥ १० ॥
 एवी अटवीउंमां पण हे श्रीपार्श्वनाथ ! (अविलुत्त के०) नथी चोखुं एबुं
 (विहवसारा के०) उत्कृष्टधन जेनुं, ते कोण पुरुषनुं उत्कृष्ट धन नथी
 चोखुं ? तो के (नाह के०) हे नाथ ! (तुह के०) तमोने (पणाममत्त
 के०) प्रणाममात्र करवो, ते ठे (वावारा के०) व्यापार जेमने, एटले
 ते अवसरनेविषे तमोने प्रणाम करवानुं ठे कृत्य जेमनुं एवा पधिको जे
 ठे, तेना (सिग्धं के०) जीघ्र एटले उतावला (विग्धा के०) विघ्नसमूह, (वव
 गय के०) विशेषें करी गया ठे जेथकी एवा पुरुष, (हिअइत्थिअं के०)
 पोताना हृदयनें विषे इत्थित एवा (गणं के०) स्वनगरग्रामादिक मनोवां
 ङित स्थानक, ते प्रत्ये (पत्ता के०) प्राप्त थाय ठे ॥ ११ ॥

हवे गाथाधर्येंकरीने ठहुं सिंहजयनिरासकारक प्रभुनुं
 माहात्म्य कहे ठे.

पङ्कलिआनलनयणं, दूरवियारियमुहं महाकायं ॥ नह
 कुलिसघायविअलिअ, गइंदकुजबलानोअं ॥ १२ ॥
 पणयससंजमपत्तिव, नहमणिमाणिकपडिअपडिमस्स ॥
 तुहं वयणपहरणधरा, सीहं कुदंपि न गणंति ॥ १३ ॥

अर्थः—(पङ्कलिअ के०) प्रज्वलित एवो जे (अनल के०) अग्नि,
 तेना सरखां ठे (नयणं के०) नेत्र जेनां एवो, तथा (दूरवियारियमुहं
 के०) दूरथकी फाडयुं ठे जहण कस्वाने अर्थे मुख जेणें एवो, तथा (महा
 के०) मोहोढो ठे (कायं के०) देह जेनो एवो, तथा (नहकुलिस के०)
 नखरूप कुलिश जे वज्र, तेना (घाय के०) घात, एटले जे प्रहार, तेणें
 करी (विअलिय के०) विदलित एटले विशेषें निन्न कखां ठे (गइंद के०)
 गजेंड जे हस्ती तेमनां जे (कुंजबल के०) कुंजस्थल तेना (आनोअं के०)
 आनोग एटले विस्तार जेणें एवो ॥ १२ ॥ अने (कुदंपि के०) क्रोधा
 यमान थयो एवो पण (सीहं के०) सिंह जे ठे, तेने (नगणंति के०)
 नथी गणता, अर्थात् तेवा सिंहनेविषे पण नयहेतुतायें करी संज्ञावना
 करता नथी, ते कोण संज्ञावना करता नथी ? तो के (पणय के०) नम

ता एवा (ससंजम के०) ससंच्रम एटले आदरसहित जे (पण्डित के०) पार्थिव जे राजाउ, ते संबंदिनुं अथवा पृथिवीने विषे विख्यात जे इंडो ते संबंदिनुं (नहमणिमाणिक के०) प्रभुना नखो तेहीज श्रेष्ठ मणिमाणिक्य तेने विषे (पडिय के०) पड्युं ठे (पडिमस्स के०) प्रति बिंब जेमने एवा तमें ठो, ते (तुह के०) तमारा (वयणपहरण के०) वचनें करी जे नामग्रहण करवुं, ते रूप प्रहरण एटले शस्त्र, ते शस्त्रोने (धरा के०) धारण कखां ठे जेमणें एवा जनो सिंहेने गणता नथी ॥१३॥

हवे गाथायुग्मेंकरीने सातमो गजजयनिरासकारक प्रभुनो
अतिशय देखाडतो बतो कहे ठे.

ससिधवलदंतमुसलं, दीहकरुद्धालवट्टिउब्बाहं ॥ महु
पिंगनयणजुअलं, ससलिलनवजलहरारावं ॥ १४ ॥
जीमं महागइंदं, अच्चासन्नंपि ते न विगणंति ॥ जे तुम्ह
चलणजुअलं, मुणिवइतुंगं समद्धीणा ॥ १५ ॥

अर्थ:- (मुणिवइ के०) हे मुनिपते ! (ते के०) ते नरो, (अच्चा सन्नंपि के०) अत्यासन्न एटले अतिशयेंकरीने निकटवर्त्ति एटले दूकडो रहे लो एवो पण (महागइंदं के०) महोठो एवो गजेंइ तेने (नविगणंति के०) नथी गणता. अर्थात् ते नरो गजजय हेतुनी संज्ञावना करता नथी, हवे ते गजेंइ केहेवो ठे ? तो के (जीमं के०) बिहामणो अतिजयंकर एवो, वलो केहेवो ठे ? तो के (ससि के०). चंइमा तेना सरखा (धवल के०) धोला ठे (दंतमुसलं के०) बे दांत रूप मुशल जेनें एवो अने (दीह के०) दीर्घ एटले लांबो एवो (कर के०) गुंढादंम तेनुं (उद्धाल के०) उंचुं उमाडवुं, तेणें करीने (वट्टि के०) वृद्धिगत थयो ठे (उब्बाहं के०) उत्साह जेने एवो, तथा (महु के०) मधु एटले मध तेना सरखुं (पिंग के०) पीतरक्त ठे (नयण के०) नेत्रनुं युगल जेनुं एवो, तथा वली केहेवो ठे ? तो के (ससलिल के०) जलें करी पूर्ण एवो जे (नवजलह रारावं के०) नवीन मेघ, तेना सरखो ठे आराव एटले गर्जनारूप शब्द जेनो एवो, अहिं जलधर शब्द जे ठे, ते मेघवाची जाणवो, कदापि

तेम न कह्यै, तो प्रथम सलिल शब्द ग्रहण करेलो ठे, तेथी पुनरुक्ति दो षनी आपत्ति थाय ठे माटे. वली ते नरो केहेवा ठे ? तो के (जे के०) जे नरो, (तुम्हचलणजुअलं के०) तमारा चरणयुगल ते प्रत्ये (सम छीणा के०) सम्यकरीतें आश्रयें करीने रह्या एवा ठे. ते तमारुं चरण युगल केहेवुं ठे ? तो के (तुंगं के०) सर्वथकी गुणोयें करीने उन्नत एवुं ठे. हवे ए सर्वनो जावार्थ एज ठे जे, तमारा चरणाश्रित नरोने एतादश गजजय होतुं नथी ॥ १५ ॥

हवे गाथायुग्मे करीने आठमो प्रचुनो संग्रामजयहरातिश
यने कहेतो ठतो कहे ठे.

समरम्मि तिरुखग्गा, निग्घायपविद्धउडुयकबंधे ॥

कुंतविणिज्जिन्न करि कलह, मुक्क सिक्कार पउरंमि ॥ १६ ॥

निज्जियदप्पुद्धररिउ, नरिंदनिवहा नडा जसं धवलं ॥

पावंति पाव पसमिण, पासजिण तुह प्पजावेण ॥ १७ ॥

अर्थः—(पासजिण के०) हे पार्श्वजिन ! तथा (पावपसमिण के०) हे पापना प्रकर्षकरी शमावनहार ! (नडा के०) नट जे सुजटो ते, (समर म्मि के०) संग्रामने विषे (तुहप्पजावेण के०) तमारा प्रजावं करीने (ध वलं के०) उज्ज्वल एवुं (जसं के०) यश जे ठे तेने (पावंति के०) पामे ठे, ते नटोयें तमारा प्रजावं करीने (निज्जिय के०) निर्जित एटले जींत्या ठे (दप्पुद्धर के०) दर्प जे अहंकार तेणें करी मदोन्मत्त थयेला अर्थात् “अमें योद्धा ठैयें.” तेवा अजिमान धरनारा एवा (रिउनरिंद के०) शत्रु एवा जे राजाउ तेमना (निवहा के०) समूह जेमणें एवा थाय ठे ॥ १७ ॥ हवे पूर्वोक्त संग्राम केहेवो ठे ? तो के (तिरुखग्गा के०) तीक्ष्ण एवा जे खज तेना (अजिग्घाय के०) प्रहार तेणें करीने (पविद्ध के०) उल्लंखल जेम तेमज (उडुय के०) आम तेम नाचवा लाग्यां ठे (कबंधे के०) मस्तक रहित धड जेने विषे एवो, तथा वली केहेवो ते संग्राम ठे ? तो के (कुंत विणिज्जिन्न के०) कुंत जे जालां, तेमणें विशेषें करी नेदेलां ठे अंग जेनां एवा जे (करिकलह के०) हस्तीना त्रीश वर्षना बालको, तेमणें (मु

ક્કસિક્કાર કે૦) મૂકેલા એવા જે સીત્કારો તે સીત્કારાતિશયેકરીને (પઞ્ચ રશ્મિ કે૦) પ્રચુર એવો સંગ્રામ છે. એવા દારુણ સંગ્રામને વિષે તમારા પ્રજાવેં કરી તે સુજટો જયને પામે છે. ॥ ૧૬ ॥

હવે એટલા સ્તોત્રેં કરીને કવિયેં પ્રચુનું આઠ જયનિવારણાતિશય પળું પૃથક્ પૃથક્ ગાથાયુગ્મેંકરીને કહ્યું, સાંપ્રત એક ગાથાયેં કરીનેજ પૂર્વે કહ્યાં એવાં જે જયો, તેને નિરાસ કરતો ઢતો કહે છે.

રોગ જલ જલણ વિસહર, ચોરાંરિ મહંદ ગય રણ જયાઈ ॥

પાસજિણ નામ સંકિ, તણેણ પસમંતિ સવાઈ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(રોગ કે૦) રોગ જે કુષ્ઠાદિ, (જલ કે૦) પાણી, (જલણ કે૦) અગ્નિ, (વિસહર કે૦) સર્પ, (ચોર કે૦) તસ્કર, (અરિ કે૦) શત્રુ, (મહંદ કે૦) સિંહ, (ગય કે૦) હસ્તી, (રણ કે૦) સંગ્રામ, તેનાં (સવાઈ કે૦) સર્વ (જયાઈ કે૦) જય તે, (પાસજિણનામસંકિત્તણેણ કે૦) પાર્શ્વજિનનાં શ્રદ્ધા પૂર્વક જે નામ, તેનું જે કીર્તન, તેને કરવે કરીને (પસમંતિ કે૦) પ્રકર્ષેં કરી શાંતિ પામે છે. અર્થાત્ પ્રશબ્દેંકરીને ફરી તે જય ઉત્પન્ન પણ થાય નહિં. આ ઠેકાણે મંત્ર કહે છે, તે જેમ કે:—“ૐ નમિઝળ પાસ વિસ વિસહર વસહ જિણ ફુલિંગ ક્કીરોગ જલ જલણ વિસહર ચોરાંરિ મહંદ ગય રણ જયાઈ પાસ જિણ નામ સંકિત્તણેણ પસમંતિ મમ સ્વાહા ॥ ” આ મહામંત્ર છે, તે આ સ્તોત્રના વેરાણા અદ્ધરોયેં કરી ઉત્પન્ન કરેલો છે ॥ ૧૭ ॥

હવે આ ગાથામાં આ સ્તોત્રનું માહાત્મ્ય કહે છે.

એવં મહાજયહરં, પાસજિણિંદસ્સ સંથવમુચ્ચારં ॥

જવિય જણાણંદયરં, કલ્હાણ પરંપર નિહાણં ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—(એવં કે૦) એ પૂર્વોક્ત રીતેં કહ્યું એવું, (પાસજિણિંદસ્સ કે૦) શ્રી પાર્શ્વજિનેંડનું (સંથવં કે૦) સ્તવન છે, તે કેહેવું છે ? તો કે (મહાજયહરં કે૦) મોહોટું એવું જે જય તેને હરનારું છે, અર્થાત્ અનર્થપ્રતિઘાતક છે. આ પદેં કરીને આ સ્તોત્રનું નામ પણ જયહર જાણવું. વલી તે કેહેવું છે ? તો કે (ઉચ્ચારં કે૦) અર્થથકી અને શબ્દથકી ઉદાર છે. વલી કેહેવું છે ? તો કે (જવિયજણાણંદયરં કે૦) જવ્ય જે મુક્તિગમન યોગ્ય જીવ, તેને આનંદ

કરનારું છે, આહિં કોઈ શંકા કરે કે, જવિયાનંદયરં એમ ન કહ્યું અને જવિયજણાણંદયરં એમ કહેવાનું શું કારણ? અને કદાચિંત્ત પૂર્વોક્ત પાઠ કહ્યો હત, તો પણ અર્થમાં એમજ આવત, તે જેમ કે:—જવિકોને આનંદ દેં નારું છે. ત્યાં સમાધાન કરે છે કે, જો જન શબ્દનું ગ્રહણ ન કરિયેં, તો અવ્યવહારિક નિગોદમાં પણ જવિક જીવ છે, તો તેને આનંદ થવાનો સંજવ છે નહીં, કારણ કે તે એકેન્દ્રિય છે માટે મધ્યે જન શબ્દનું ગ્રહણ કહ્યું છે. અહીં વ્યવહારરાશિમાં જે ઉત્પન્ન થાય, તેને જન કહિયેં માટે જવિક એવા જન ને આનંદકારક આ સ્તવન છે, એમ જાણવું. વલી આ સ્તવન કહેવું છે? તો કે (કલ્પાણપરંપરનિહાણં કે૦) કલ્યાણ જે શ્રેય તેની પરંપરા જે સંતતિ તેનું નિદાનરૂપ એવું છે. અહિં કેટલાએક તો પદવિનંજન કરીને આમ અર્થ કરે છે, તે જેમ કે:—(જવિયજણાણં કે૦) જવિક જનોને (કલ્પાણપરં કે૦) કલ્યાણેકસ્થાન એવું છે. વલી કહેવું છે? તો કે (પરનિહાણં કે૦) પરનિજ્ઞાનાં એટલે પર જે શત્રુઉતેનાં નિજ જે કપટ, તે ઝાઝાટનાદિ તેને (અંદયરં કે૦) બાંધનારું છે, અર્થાત્ પ્રકારાંતરેં કરી એમ જાણવું જે કુદ્ કર્મોને સ્તંજન કરનારું છે ॥ ૧૯ ॥

હવે આ ગાથાયેંકરીને જે કોઈ જયસ્થાનકો હોય, તે ઠેકાણેં આ સ્તવન જણવું, એવાં જયસ્થાનકોને પ્રગટ કરતો ઠતાં કહે છે.

રાય જય જસ્ક રસ્કસ, કુસુમિણ હુસ્સગણ રિસ્ક પીડાસુ ॥

સંજાસુ દોસુ પંથે, ઉવસગ્ગે તહય રયણીસુ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—(રાયજય કે૦) રાજજય, (જસ્ક કે૦) યદ્જનય, (રસ્કસ) કે૦) રાદ્ધસજય, (કુસુમિણ કે૦) કુસ્વપ્નજય, તથા (હુસ્સગણ કે૦) હુ:શકુન, એટલે હુષ્ટ શકુનજય તથા (રિસ્ક કે૦) અશુજ ગ્રહ, તે સર્વની (પીડાસુ કે૦) પીડાઉને વિષે, તથા (દોસુસંજાસુ કે૦) બે સંધ્યા તે એક પ્રાતઃકાલ અને બીજી સાયંકાલ તેને વિષે, તથા (પંથે કે૦) પંથ જે અરણ્યાદિ માર્ગ તેને વિષે, તથા (ઉવસગ્ગે કે૦) દેવ અને મનુષ્યકૃતો પસર્ગોને વિષે (તહ કે૦) તથા (ય કે૦) ચ તે સમુચ્ચયાર્થવાચક છે. (રયણીસુ કે૦) રાત્રિઉને વિષે ॥ ૨૦ ॥

जो पढइ जो अ निसुणइ, ताणं कइणो य माणतुंगस्स ॥

पासो पावं पसमेउ, सयल जुवणच्चिअ चलणो ॥ ११ ॥

अर्थः—(जो के०) जे कोइ जन, ए उक्त प्रकारें करीनें श्रीपार्श्वजिन तुं आ स्तव जे ठे तेने (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जोअनिसुणइ के०) जे उपयोग पूर्वक सांजले ठे, (ताणं के०) ते बेहुजननुं (य के०) वली (कइणो के०) आ प्रस्तुत स्तोत्रना कर्ता एवा (माणतुंगस्स के०) मानतुंग सूरि तेमनुं निजप्रभु एवा जे (पासो के०) पार्श्वनामा जिन, अहिं पार्श्व पदे करीने पार्श्वयक्ष ग्रहण करवो नहिं, कारण के ते यक्षने हवे केहेसुं एवां विशेषणोनी अनुपपत्ति ठे माटे ते पार्श्वजिन, (पावं के०) पाप ते अशुच कर्म जे राजनयादिकनुं कारण, तेने (पसमेउ के०) विनाश करो, ते पार्श्वजिन केहेवा ठे? तो के (सयलजुवणच्चियचलणो के०) सकल एवुं जुवन जे जगत् तेणें, अहिं जुवन शब्दे करीने त्रिजुवनमां रहेनारा जनो ग्रहण करवा, तेणें अर्चित एटले पूजित ठे चरण जेनां एवा ठे ॥ ११ ॥

हवे ते पार्श्वजिन केहेवा ठे? तेनो अतिशय आ गाथायें करी कहे ठे.

उवसग्गंते कमठा, सुरम्मि जाणाउ जो न संचलिउ ॥

सुर नर किन्नर जुवइहिं, संथुउ जयउ पासजिणो ॥ १२ ॥

अर्थः—(उवसग्गंते के०) उपसर्गकारक एवो (कमठासुरम्मि के०) कमठासुर ठेते पण (जो के०) जे जगवान् (जाणाउ के०) षट्जीव नि काय हितचिंतन रूप एवा ध्यानथकी (नसंचलिउ के०) चलायमान थ या नहीं. अर्थात् क्षोभ पाम्या नहीं. वली ते केहेवा ठे? तो के (सुर के०) देवो, (नर के०) मनुष्य, (किन्नर के०) किन्नर, (जुवइहिं के०) युवती एटले ते सर्वनी स्त्रीयो तेणें (संथुउ के०) रूडे प्रकारें एटले त्रिधा शुद्धियें करीने स्तुति करेला एवा (पासजिणो के०) श्रीपार्श्वजिन ते (जयउ के०) जयतु एटले उत्कर्षें जयवृद्धिने पामो ॥ १२ ॥

एअस्स मप्पयारे, अठारस अक्करेहिं जो मंतो ॥

जो जाणइ सो जायइ, परम पयढं फुडं पासं ॥ १३ ॥

अर्थः—(एअस्स के०) आ स्तोत्रना (मप्पयारे के०) मध्यनें विषे

वेरेला अक्षरोयें करी “ नमिकुणपासविसहरवसहजिणफुलिंगं ” ए (अछा, रसअस्करेहिं के०) अठार अक्षरोयें करीने (जो के०) जे चिंतामणिनामा गुप्त (मंतो के०) मंत्र ठे, तेने (जो के०) जे (जाणइ के०) गुरु उपदे शयकी जाणे ठे (सो के०) ते, तेवा मंत्रें करीने (पासं के०) पार्श्वनाथनें (जायइ के०) श्रीमंत्रमय पार्श्वप्रभुनुं ध्यान करे ठे, ते केहेवा श्री पार्श्व नाथ ठे ? तो के (फुडं के०) प्रगटध्यान स्वरूपें करीने (परम के०) उ त्कृष्ट एवुं (पयडं के०) पदं जे स्थानक तेने विषे रहेनारा ठे ॥ २३ ॥

पासह समरण जो कुणइ, संतुठे हिययेण ॥ अद्भुत

र सय वाहि जय, नासइ तस्स दूरेण ॥ २४ ॥

इति श्रीमहाजयहरनामकं पंचमस्मरणं संपूर्णम् ॥ ५ ॥

अर्थः—(जो के०) जे जीवो, (संतुठेहिययेण के०) संतुष्ट हृदयें क रीने (पासह के०) श्रीपार्श्वनाथनुं (समरण के०) स्मरण जे ठे, तेने (कुणइ के०) करे ठे, (तस्स के०) ते जीवोना (अद्भुतरसय के०) एक शोने आठ एवा (वाहि के०) व्याधि संबंधि जे (जय के०) जय, ते (दू रेण के०) दूर प्रत्यें (नासइ के०) नासे ठे ॥ २४ ॥ इति नमि० ॥ ५ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री अजितशान्तिस्तवननाम्नः षष्ठस्मरणस्य प्रारंभः ॥

अजिअं जिअ सव जयं, संतिं च पसंत सव गय पावं ॥ जय गुरु संति गुण करे, दोवि जिणंवेरे पणिवयामि ॥ १ ॥ गाढा ॥

अर्थः—जगवान् गर्भस्थ ठेते तेमनी विजया देवी माताने पोताना स्वामी जितशत्रु राजायें द्यूतक्रीडाने विषे न जीति, माटे (अजियं के०) अजितनाथ नामा बीजा तीर्थकर, (च के०) वली (जिअसवजयं के०) जीत्युं ठे, इह लोकादिक सप्तविध सर्व जय जेणें एवा, (संतिं के०) श्रीशान्तिनाथ जगवान् ते, जे वखत गर्भमां हता, ते समय पण ज गतना अशिवोनी उपशान्तिने करता हवा, अने हमणां पण एना स्मरण थकी जीवने शान्तिने करे ठे, ते माटे ते शान्तिनामक शोलमा तीर्थकर के हेवा ठे ? तो के (पसंत के०) अपुनर्जावें करी निवृत्त थया ठे (सव के०)

સર્વ એવા (ગય કે૦) રોગ અને (પાવં કે૦) પાપ એટલે અશુભ કર્મ જે મનાં એવા છે, તે (દોષ કે૦) બેદુ પણ (જિણવરે કે૦) જિનવર તેને (પણિવયામિ કે૦) પ્રણિપતામિ એટલે નમસ્કાર કરું બું. તે બેદુ જિનવર કેહેવા છે ? તો કે (જય કે૦) જગત્ જે દેશનાર્હ પ્રાણિવર્ગ તેના (ગુરુકે૦) તત્ત્વોપદેષ્ટા એવા છે, અથવા જગતના (ગુરુ કે૦) મહોટા એવા તથા (સંતિ કે૦) કષાયનો અજાવ, તથા (ગુણ કે૦) જ્ઞાનાદિક ગુણ તેને (કરે કે૦) કરે છે, અથવા શાંતિરૂપ ગુણના કરનાર છે ॥ ૧ ॥ આ, ગાથાનામક ઠંદ જાણવો. આ સર્વ સ્તોત્રના ઠંદનું લક્ષણ ઠંદોરત્તાકરનામક ગ્રંથથી જાણવું ॥

વવગય મંગુલ જાવે, તેહં વિઝલ તવ નિમ્મલ સહાવે ॥

નિરુવમ મહપ્પજાવે, યોસામિ સુદિઠ સપ્પાવે ॥ ૨ ॥ ગાથા ॥

અર્થ:—(વવગય કે૦) વ્યપગત એટલે ગયો છે (મંગુલજાવે કે૦) અશોભન જાવ જેમનો એવા, આ કહ્યું એવું વવગયમંગુલજાવત્વ, તેનેવિષે વિશેષણધારાયેં કરીને હેતુ કહે છે, તે જેમ કહે:—(વિઝલ કે૦) વિસ્તીર્ણ તે બાહ્યાન્યંતર દ્વાદશવિધ એવું (તવ કે૦) તપ તેણેંકરીને (નિમ્મલસ હાવે કે૦) નિઃકર્મા છે સ્વસત્તાયેં કરી સ્વજાવ જેમનો એવા, તે પૂર્વની ગાથા માં કહ્યા જે શ્રી અજિતનાથ તથા શાંતિનાથ, તે બેદુની હું નંદિષેણનામા સૂરિ, (યોસામિ કે૦) સ્તુતિ કરું બું. હવે તે બેદુ જિન કેહેવા છે ? તો કે (નિરુવમ કે૦) નિરુપમ, ઉપમાતીત છે (મહપ્પજાવે કે૦) મહાન એટલે મહોટો છે પ્રજાવ એટલે શક્તિ જેની એવા છે, અથવા નિરુપમ એટલે મહોટો એવો છે પ્રજાવ તે માહાત્મ્ય જેનું એવા છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (સુદિ ઠ કે૦) રૂઢે પ્રકારેંકરી, અર્થાત્ કેવલજ્ઞાન અને કેવલ દર્શનેંકરી દીઠા છે (સપ્પાવે કે૦) વિદ્યમાન જીવાજીવાદિક જાવો જેણેં એવા છે. આર્હિં 'તેહં' એ જે પાઠ છે, તે અપ્રામાણિક છે; કારણ કે તેનું પ્રાવાહિ કત્વેંકરીને આગમન છે, તથાપિ તે પાઠ સર્વજનો જણે છે, તેથી અર્હિં લખ્યો છે ॥ ૨ ॥ આ પણ, ગાથાનામા ઠંદ જાણવો.

સઘ ડુલ્લ પ્પસંતીણં, સઘ પાવ પ્પસંતિણં ॥ સયા અ
જિય સંતીણં, નમો અજિય સંતિણં ॥૩॥ સિલોગો ॥

અર્થ:- (સર્વ કે૦) સર્વ એવા જે જન્મજરાદિ વિદ્યમાન કર્મ, તે થકી ઉપનાં જે (દુઃખ કે૦) દુઃખ તેની (પ્પસંતીણં કે૦) પ્રશાંતિ થઈ છે જેઝને એવા છે, અથવા સર્વ યોગ્ય જંતુઝના દુઃખની પ્રશાંતિ કરી છે જેમણે એવા છે, તથા (સર્વ કે૦) સર્વ એવાં જે પ્રાણાતિપાતાદિક (પાવ કે૦) પાપકર્મો છે, તેની (પ્પસંતિણં કે૦) પ્રશાંતિ થઈ છે જેમને એવા છે, તથા વલી (અજિઅ કે૦) રાગાદિકેં કરી નથી પરાજવ પામેલો એવો (સંતીણં કે૦) શાંતિ એટલે ઉપશમ છે જેમનો એવા, (અજિઅસંતિણં કે૦) શ્રીઅજિતનાથજી તથા શાંતિનાથજી તેમને (સયા કે૦) સદા નિરંતર (નમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં ॥ ૩ ॥ આ ગાથાનો શ્લોકનામા ઠંદ જાણવો ॥

અજિઅ જિણ સુહ પ્પવત્તણં, તવ પુરિસુત્તમ
નામ કિત્તણં ॥ તહ ય ધિઈ મઈ પ્પવત્તણં, તવ
ય જિણુત્તમ સંતિ કિત્તણં ॥ ૪ ॥ માગહિયા ॥

અર્થ:- (અજિઅજિણ કે૦) હે અજિતજિન ! તથા (પુરિસુત્તમ કે૦) પુરુષ જે મર્ત્યલોક તેને વિષે ઉત્તમ એટલે શ્રેષ્ઠ તેના સંબોધનનેવિષે હે પુરુષોત્તમ ! (તવ કે૦) તમારું (નામકિત્તણં કે૦) નામનું જે કીર્તન તે (સુહપ્પવત્તણં કે૦) સ્વર્ગાપવર્ગ લક્ષણ જે સુખ, તેનું પ્રવર્તન કરનારું એવું વર્તે છે. (તહય કે૦) તથા વલી (ધિઈ કે૦) ધૃતિ તે ચિત્તની સ્વસ્થતારૂપ સમાધિ તથા (મઈ કે૦) મતિ જે બુદ્ધિ, તેનું (પ્પવત્તણં કે૦) પ્રવર્તન એટલે પ્રકર્ષેકરીને વર્તન કરનારું છે, તથા (જિણુત્તમ કે૦) જિન જે સામાન્ય કેવલી, તેને વિષે શ્રેષ્ઠ એવા હે (સંતિ કે૦) શ્રી શાંતિનાથ ! (તવય કે૦) વલી તમારા નામનું જે (કિત્તણં કે૦) કીર્તન છે, તે પણ પૂર્વોક્તગુણયુક્ત છે. કોઈ ઠેકાણે 'પવત્તણ' એવો પાઠ છે, તેનો અર્થ પણ તેમજ જાણવો ॥ ૪ ॥ આ ગાથાનો, માગધિકા નામા ઠંદ જાણવો.

કિરિઆ વિહિ સંચિઅ કમ્મ કિલેસ વિમુક્ક યરં,
અજિઅં નિચિઅં ચ ગુણેહિં મહામુણિ સિદ્ધિ ગયં ॥ અજિ
અસ્સ ય સંતિ મહામુણિણોવિ અ સંતિકરં, સયયં મ
મ નિવુઈ કારણયં ચ નમંસણયં ॥ ૫ ॥ આલિંગણયં ॥

अर्थः—(किरिआविहि के०) कायिक अधिकरणीयादिक पञ्चीश क्रिया, तेना विधि एटले जेद, तेणेंकरी (संचिअ के०) संचित करेलां एटले एकठां करेलां एवां जे (कम्म के०) झानावरणादिक आठ कर्म, तथा (किलेस के०) कषाय ते थकी (विमुक्कयरं के०) मूकावनारा ठे, एटले तेथकी अत्यंत अनावना करावनारा ठे. अहीं किलेस ते कषाय तेनुं पण कर्मने विषे अंतर्गतपणुं ठे, तथापि संसारना कारणेविषे कषायनुं मुख्यत्वपणुं ठे एवं सूचन करवाने कषायनुं जूडं ग्रहण कथुं ठे, तथा (अजिअं के०) तीर्थांतरीय एवा अन्यदर्शनीउ जे ईश्वरादिक देवो ठे, तेने वांदवांनुं जे पुण्य, तेणें नथी जीत्या जेणें एवा ठे, (च के०) वली केहेवा ठे? तो के (गुणेहिं के०) सम्यक् ज्ञान, दर्शन, चारित्रादिक गुणेंकरीने (निचियं के०) निचित एटले व्याप्त एवा ठे. उपलक्षणथी ए गुणोनी प्राप्ति पण न गवाने नमस्कार करवा थकी होय ठे. वली केहेवा ठे? तो के (महामुणि के०) महोटा मुनियो जे ऋषिउ तेमनी (सिद्धि के०) अणिमादिक आठ सिद्धिउ जे ठे, तेने (गयं के०) गत एटले प्राप्त थया एवा ठे, उपलक्षण थकी ते अणिमादिक आठ सिद्धिउनी प्राप्ति पण जगवंतने नमस्कार करवा थकी थाय ठे, एवा (अजिअस्स के०) अजित नामें बीजा तीर्थकर तेमने अने (य के०) वली जे विघ्नोपशांतिने करे ठे, एवा (संति के०) श्री.शांतिनाथ नामा शोलमा तीर्थकर, (महामुणिणोविअ के०) जे महामुनि ठे तेमने अथवा महामुनिउने शांतिना करनार श्रीशांतिनाथ तेमने जे (नमंसणयं के०) विशिष्ट प्रणमन करवुं, ते (मम के०) मुजने (सययं के०) निरंतर, (संति करं के०) विघ्नोपशांति करवानुं अने (च के०) वली (निबुड के०) निवृत्ति जे मोक्षसुख तेनुं प्रशस्त, (कारणयंच के०) कारण, (जवतु के०) हो. अहीं जवतु ए पद अथ्याहारथी लेवुं. कारण के ए पदमां जे ठेवुं कारणकं, त्यां क जे ठे, ते नमनप्रशंसाने विषे ठे ॥ ५ ॥ आ, आलिङ्गनकनामा बंद ठे ॥

पुरिसा जइ डुस्कवारणं, जइ अ विमग्गह सुक्क

कारणं ॥ अजिअं संतिं च जावउ, अत्तयक

रे सरणं पवज्झहा ॥ ६ ॥ मागहिआ ॥

અર્થ:—(પુરિસા કે૦) હે મનુષ્યો ! (જહ કે૦) યદિ એટલે જો તમે (હુસ્કવારણ કે૦) હુઃસ્વનું પ્રતિષેધન કરવું, તેને (વિમગ્ગહ કે૦) વિમાર્ગયથ એટલે સ્વોત્તો ઠો, અર્થાત્ શોધ વાંઠો ઠો, અને (અ કે૦) વલી (જહ કે૦) યદિ એટલે જો (સુસ્કકારણ કે૦) સુસ્વનું કારણ એટલે હેતુ તેનેપણ વિમગ્ગહ એટલે સ્વોત્તો ઠો, શોધો ઠો, તો (અજિઅં કે૦) શ્રીઅજિતનાથનું (વ કે૦) તથા (સંતિ કે૦) શ્રીશાંતિનાથ તેમનું (સરણ કે૦) શરણ જે ત્રાણ તેને (જાવડ કે૦) જાવ નક્તિયે કરીને, પરંતુ ડચ્ચેંકરીને નહીં, એવું સૂચન કરવાને અર્થે જાવડ એ શબ્દ ગ્રહણ કહ્યો છે. (પવહ્નહા કે૦) પ્રાપ્ત થાઉં. એ બેહુ તીર્થકર કેહેવા છે ? તો કે (અનય કે૦) નિર્જય તેને (કરે કે૦) કરે એવા છે ॥ ૬ ॥ આ, માગધિકા નામા ઠંદ જાણવો ॥

એમ બેહુ તીર્થકરની સ્તવના કરીને, હવે અનુક્રમે એકેક તીર્થકરની સ્તુતિ કરે છે. તેમાં પણ પ્રથમ શ્રીઅજિતનાથને સ્તવે છે.

અરહ રહ તિમિર વિરહિઅ મુવરય જર મરણં, સુર
અસુર ગરુલ જુયગ વહ પયય પણિવહઅં ॥ અજિઅ મહ
મવિઅ સુનય નય નિઝણ મનયકરં, સરણ મુવસરિઅ
જુવિં દિવિજ મહિઅં સયય મુવણમે ॥ ૭ ॥ સંગયયં ॥

અર્થ:—(અરહ કે૦) સંયમને વિષે અરતિ અને (રહ કે૦) અસંયમને વિષે રતિ એટલે સમાધિ તથા (તિમિર કે૦) અજ્ઞાન, તેણેંકરી (વિરહિઅ કે૦) વિરહિત એવા, અથવા અરતિ તે મોહનીયોદય થકી ઉપન્યો જે ચિત્તોદ્દેગ અને રતિ તે મોહનીયોદય થકી ઉપની જે ચિત્તાનિરતિ, તે બેહુ સમ્યક્ જ્ઞાનને આહ્વાદન કરનારી છે, તે રૂપ તિમિર જે અંધકાર, તેણેં કરી વિરહિત છે, અને વલી (ઉવરયજરમરણં કે૦) ઉપરત એટલે નિવૃત્તિ પામ્યાં છે જરા અને મરણ જેનાં અથવા (ઉવરયજરં કે૦) ઉપરત છે જરા જેને તથા વલી (અરણ કે૦) નથી પણ તે યુદ્ધાદિક ક્લેષ જેને એવા, વલી (સુર કે૦) વૈમાનિક દેવો, (અસુર કે૦) જવનપતિ, (ગરુલ કે૦) સુવર્ણકુમાર, (જુયગ કે૦) નાગકુમાર, તેના (વહ કે૦) પતિ જે ઇંડો. ઉપલક્ષણથકી અન્ય દેવોના પણ ઇંડો હોવા. તેમણેં (પય

य के०) रूडे प्रकारें जेम थाय तेम (पणिवश्यं के०) प्रणिप्रत्यं एटले नमस्कार कखो ठे जेने एवा, अथवा (सुर के०) वैमानिक, (असुर के०) जवनपति, (गरुड के०) ज्योतिषि, (जुयगा के०) जुज जे वृद्ध तेने विषे, गा नाम चाले एवा जे व्यंतर, ते वनचर संझायेंकरीने तेनु रूढपणुं ठे, ए हेतु माटे तेमना (वइ के०) पति तेमणें (पययं के०) शुद्धतायें करीने (पणिवश्यं के०) प्रणिप्रत्य कखुं ठे जेमने एवा ठे, वली केहेवा ठे ? तो के (अविश्य के०) अपिच एटले सर्व समीचीन एवां अन्य विशेषणोंयें युक्त एवा तथा (सुनय के०) शोचन एवा जे अनेकांतरूप नैगमादिक नय, तेमनुं (नय के०) प्रतीतिनुं पामनुं, तेने विषे (निउण के०) निपुण माह्या ठे, तथा (अजयकरं के०) निर्जय पणाना करनार अथवा जय रहितसुखना आपनारा, एवा जिनने (सरण के०) शरणने (उवस रिअ के०) उपसृत्य एटले शरणतायें करी प्रतिपादन करीने (जुवि के०) जुविज ते मनुष्यो, (दिविज के०) देवो तेमणें (महिअं के०) पूजित ठे एवा, (अजिअं के०) श्रीअजितनाथने (सययं के०) सततं एटले निरंतर (अहं के०) हुं स्तवन करनारो (उवणमे के०) उपनमे एटले सामीप्यें करीने नमस्कार करुं बुं ॥ ७ ॥ आ, संगतकनामा ठंद जाणवो.

हवे शांतिजिनने स्तवे ठे.

तं च जिणुत्तम मुत्तम नित्तम सत्तधरं,
अज्जव मद्दव खंति विमुत्ति समाहि
निहिं ॥ संतिकरं पणामामि दमुत्तम
तिठयरं, संतिमुणी मम संति समा
हिवरं दिसउ ॥ ८ ॥ सोवाणयं ॥

अर्थः—हुं (तं के०) ते जगत्प्रसिद्ध एवा (संतिमुणी के०) शांतिनामें जे मुनि, तेने (पणामामि के०) श्रद्धापूर्वक प्रणाम करुं बुं. (च के०) च ठे ते पादपूरणार्थ ठे, ते शांतिमुनि केहेवा ठे ? तो के (जिण के०) सामान्य केवली तेने विषे (उत्तम के०) तीर्थकरपणायें करीने श्रेष्ठ ठे, अने (उत्तम के०) प्रधान (नित्तम के०) निस्तम एटले अज्ञानरहित ठे,

અથવા નિસ્તમ એટલે કાંદારહિત છે, તથા (સત્ત્વરં કે૦) સત્ર એટલે નાવયજ્ઞ તેને ધારણ કરનારા છે, વલી (અક્લવ કે૦) આર્જવ, તે નિર્માયિ કપણું (મહવ કે૦) માર્દવ, તે નિરહંકારતા, (સ્વંતિ કે૦) ક્ષમા, (વિમુક્તિ કે૦) નિર્લોજતા તથા (સમાહિ કે૦) સમાધિ તેમના (નિહિં કે૦) નિધિ એવા છે, તથા (સંતિકરં કે૦) શાંતિક જે વિપત્તિનો ઉપશમ, તેને રં એટલે આપે છે એવા, વલી કહેવા છે ? તો કે (દમુત્તમ કે૦) દમ જે ઇંદ્રિય દમન એટલે ઇંદ્રિયનો જય, તેણેકરીને ઉત્તમ એટલે પ્રધાન છે, વલી (તિ હયરં કે૦) તીર્થ કરવાનું છે શીજ જેનું તેને તીર્થકર કહિયેં. એવા તે (મમ કે૦) મુક્તને (સંતિ કે૦) શાંતિ અને (સમાહિવરં કે૦) પ્રધાન સમાધિ જે ચિત્તની સ્વસ્થતા, તેહીજ વર એટલે વાંઙિતપણું તેને (દિસઝ કે૦) દ્યો, આપો ॥ ૬ ॥ આ, સોપાનકનામા ઠંદ જાણવો.

હવે શ્રી અજિતનાથને ગાથાયુગ્મેં કરીને સ્તવે છે.

સાવહિ પુવ પહિવં ચ વર હહિ મહય પસહ વિહિ
 ન સંથિયં, ધિર સરિહ વહં મયગલ લીલાયમા
 ણ વર ગંધહહિ પહાણ પહિયં સંથવારિહં ॥ હહિ
 હહિ બાહું ધંત કણગ રુઅગ નિરુવહય પિંજરં, પવર
 લક્ષણો વચિય સોમ ચારુ રૂવં, સુહ સુહ મણાનિરા
 મ પરમ રમણિય વર દેવ હંહિ નિનાય મહુર
 યર સુહગિરં ॥ ૭ ॥ વેટું ॥

અર્થ:—(સાવહિ કે૦) શ્રાવસ્તિ શબ્દેકરીને અહીં અયોધ્યા ગ્રહણ કરવી, તેવિષે આગમનું પ્રમાણ છે, જેમ કે—“ ઇસ્કાગ નૂમિઝ્ઞા, સાવહે વિ ણિયં કોસલપુરં ચ ” માટે તે આયોધ્યાનેવિષે (પુવપહિવં કે૦) પૂર્વ એટલે દીક્ષા ગ્રહણથી પહેલાં પાર્થિવ એટલે રાજા હતા, અથવા પૂર્વે કહેલી એવી અયોધ્યા તેના પાર્થિવ એટલે રાજા, (ચ કે૦) ચકાર પાદપૂરણાર્થે છે. વલી (વર કે૦) શ્રેષ્ઠ એવો જે (હહિમહય કે૦) વનહસ્તી તેનું મસ્તક તેના સરહું (પસહ કે૦) પ્રશસ્ત એટલે પ્રશંસા કરવા યોગ્ય અને (વિહિ ન કે૦) વિસ્તીર્ણ એવું છે શરીરનું (સંથિયં કે૦) શુન સંસ્થાન જેમનું

एवा ठे तथा (थिर के०) स्थिर कठिन (सरिष्ठ के०) सरखुं अविष
म एवं (वहुं के०) वहु एटले हृदय ठे जेमनुं, अथवा (थिर के०)
निश्चल एवं (सरिष्ठ के०) श्रीवत्सनामा लक्षणविशेष ते (वहुं के०)
वहुस्थलने विषे ठे जेने एवा, तथा (मयगल के०) मदोन्मत्त अने
(लीलायमाण के०) लीला करतो एवो (वर के०) प्रधान (गंधहृष्टि
के०) गंधहस्ती तेनुं जे (पढाण के०) प्रस्थान एटले गमन तेनी पेरे
(पडिअं के०) पदसंक्रमण एटले गति ठे जेमनी एवा, तथा (संथवारिहं के०)
संस्तव जे स्तुति ते वर्णन करवुं, तेने अर्ह एटले योग्य तथा (हृष्टिहृष्ट के०)
हस्तीनो हस्त जे शुभादंम तेना सरखा सरल तथा लांबा ठे (बाहुं
के०) बाहु जेना एवा, तथा (धंत के०) धमेनुं एवं जे (कणग के०)
कनक एटले सुवर्ण तेनुं (रुअग के०) रुचक एटले नाजन अथवा आ
चरणविशेष तेना सरखुं (निरुवह्य के०) निरुपहत एटले निष्कलंक
एवो (पिंजर के०) पीतवर्ण ठे जेनो एवा, तथा (पवर के०) प्रवर एट
ले श्रेष्ठ एवा शंख, चक्र, अंकुशादिक (लक्षण के०) लक्षणो तेणेंक
रीने (उवचिय के०) सहित ठे व्याप्त ठे, तथा (सोम के०) सौम्या
कार एवं देखनाराने (चारु के०) मनोहर सुखदायक ठे (रूवं
के०) रूप जेमनुं एवा, तथा (सुइ के०) श्रुति जे कान, तेने (सुह
के०) सुखनी दायक तथा (मण के०) मनने (अजिराम के०) मनो
हर आल्हादकारी (परम के०) अत्यंत (रमणिज्ज्ञ के०) रमणिक, अथ
वा (पर के०) उत्कृष्ट ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा श्रीमंत जनो तेने,
अथवा (पर के०) दूर ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा दरिडी जनो,
ते बेहुने (रमणिज्ज्ञ के०) रमाडनार एटले संतोष पमाडनार एवी, तथा
(वर के०) श्रेष्ठ एवी (देवडंडुहि के०) देवडंडुजि तेनो (निनाय के०) शब्द
तेना सरखी (महुरयरसुह के०) मधुर तर शुभ कल्याणकारिणी एवी ठे
(गिरं के०) वाणी जेमनी एवा ठे ॥ ९ ॥ आ, वेष्टकनामा ठंड जाणवो,

अजिअं जिआरिगणं, जिअसवन्नयं नवो

हरितं ॥ पणमामि अहं पयउ, पावं पस मेउ

मे नयवं ॥ १० ॥ रासालुद्धतं ॥ युग्मं ॥

અર્થ:—(જિઞ્ઞારિણં કે૦) જીત્યા છે, અષ્ટકર્મરૂપ શત્રુના સમૂહ જેણે, તથા (જિઞ્ઞસવ્વજયં કે૦) જીત્યા છે સર્વ જય જેણે, એમ એ પદનો અર્થ, પૂર્વે ગયેલા પદની પેરેં કરવો. તથા તેના પુનરુક્તિદોષ પરિહારને અર્થે આમ પણ અર્થ કરવો, તે જેમ કે:—(જિય કે૦) જીવ તે અહીં પંચે દિય જીવ લેવા તેને (સવ્વ કે૦) શ્રવ્ય એટલે સાંનલવા યોગ્ય છે (જયં કે૦) જગ એટલે જાગ્ય જેમનું એવા, તથા (જવો હરિં કે૦) જવ એટલે સંસાર તેનો ઝંઘ જે પ્રવાહ તેના રિપુ એટલે શત્રુ છે, અર્થાત્ સંસારનું ઝહેદકપણું છે જેમને એવા (અજિઞ્ઞં કે૦) શ્રીઅજિતનાથ, તે પ્રત્યે (પયત્તં કે૦) પ્રયત્ન એટલે મન, વચન અને કાયાયેંકરી ઉપયુક્ત એવો હતો (અહં કે૦) હું (પણમામિ કે૦) પ્રણામ કરું છું. અને (જયવં કે૦) તે જગવાન (મે કે૦) મહારું (પાવં કે૦) પાપ જે છે, તેને (પસમેઝ કે૦) પ્રશમતુ એટલે પ્રકર્ષેંકરી શમાવો, કારણ કે પાપહ્ય હતે જ મોહ છે, તે વિના નથી ॥ ૧૦ ॥ આ, રાસાલુબ્ધકનામા ઠંદ જાણવો.

હવે બે ગાથાએં કરી શ્રીશાંતિજિનને સ્તવે છે.

કુરુ જણ વય હઙ્ગિણાઝર, નરીસરો પઢમં તઝ મહા ચ
 ક્કવટ્ટિ જોએ મહપ્પજાવો, જો બાવત્તરિ પુર વર સહ
 સ્સ વર નગર નિગમ જણવય વડે, બત્તીસા રાય વર
 સહસાણુયાય મગ્ગો ॥ ચ્ચઝદસ વર રયણ નવ મહાનિ
 હિ ચ્ચઝસઙ્ગિ સહસ્સ પવર જુવડેણ સુંદરવડ, ચુલસી
 હય ગય રહ સય સહસ્સ સામી, ષ્ણવડ ગામ કોઢિ
 સામી આસિજ્ઞો નારહમ્મિ જયવં ॥ ૧૧ ॥ વેટ્ટઝ ॥

અર્થ:—(કુરુ કે૦) કુરુનામેં (જણવય કે૦) જનપદ એટલે દેશ, તેને વિષે (હઙ્ગિણાઝર કે૦) હસ્તિનાપુર નગર, તેના (નરીસરો કે૦) રાજા તે (પઢમં કે૦) પ્રથમ થયા (તઝ કે૦) તેવાર પઢી (મહા કે૦) મહોટા (ક્કવટ્ટિ કે૦) ચક્રવર્તી તેનો (જોએ કે૦) જોગ જે રાજ્ય, તેને વિષે વર્તતા હવા, એટલે ઠાંત્રના રાજ્યના જોગ જોગબ્યા (મહપ્પજાવો

के०) महोदो जेनो प्रज्ञाव एटले महिमा ठे, उत्सवोयें करी आत्माने प्रीति करनारी ठे, वली केहेवा ठे? तो के (जो बावत्तरिपुरवरसहस्स के०) जे बहोत्तेर हजार एवा पुरवर ते जे घरोयेंकरीने श्रेष्ठ तेने पुरवर कहियें तथा (वरनगर के०) श्रेष्ठ नगर जे गजपुरादि, जेमां कर नहीं ते नगर कहियें अने (निगम के०) ज्यां महोटा रुद्धिवंत वणिक् व्यससाय कर नारानी डुकानो होय, ते तथा (जणवय के०) जनपद ते देशविशेष जाणवा तेना (वर्ई के०) अधिपति स्वामी, अथवा प्रकारांतरें बत्रीश स हस्र पुरवर, नगर, निगम, जनपद, तेना स्वामी एवा, अने (बत्तीसारायव रसहसा के०) बत्रीश हजार एवा जे रायवर एटले मुकुटबद्ध राजा ते बत्रीश हजार देशना नायकें (अणुयायमग्नो के०) अनुयात मार्ग ठे जे मनो एटले ते बत्रीश हजार देशना मुकुटबद्ध बत्रीश हजार राजा ते सर्व श्रीशांतिनाथनामा चक्रवर्त्तिनी पठवाडे चालनारा ठे जेने एवा, वली केहे वा ठे? तो के (चउदस के०) चउद ठे (वर के०) श्रेष्ठ एवा (रयण के०) रत्न जेने एवा, तथा (नवमहानिहि के०) नव महोटा निधि एटले नि धान जंमार अखूट ठे जेने, वली (चउसछिसहस्स के०) चोशठ हजार (पवर के०) प्रवर एटले श्रेष्ठ एवी (जुवईण के०) युवती जे स्त्री तेना (सुंदरवड के०) सुंदर पति एटले नर्त्तार ठे, वली (चुलसी के०) चोरा शी (सयसहस्स के०) शत सहस्र एटले चोराशी शो हजार अर्थात् चोराशी लाख (हय के०) घोडा तथा चोराशी लाख (गय के०) गज ते हस्ती तथा चोराशी लाख (रह के०) रथ, तेना (सामी के०) स्वामी अधिपति जाणवा. वली कोइ ठेकाणें अठार क्रोड घोडा पण कह्या ठे तथा व ली (ठस्रवड्गामकोडि के०) ठनुं क्रोड गाम तेना (सामी के०) स्वामी एवा (जयवं के०) जगवान् (नारहम्मि के०) नरतक्षेत्रने विषे (आसि जो के०) होता हवा ॥ ११ ॥ आ वेष्टकनामा ठंद जाणवो.

तं संतिं संतिकरं, संतिस्सं सवज्जया ॥ संतिं युणामि
जिणं, संतिं वेहेउ मे ॥ १२ ॥ रासानंदियं ॥ युग्ममा ॥

अर्थः—(तं के०) ते पूर्वोक्त (संतिं के०) मूर्त्तिमान् उपशम रूप एवा तथा (संतिकरं के०) स्व एटले पोताना अंतिक जे समीप ते मोह

लहण, तेने (१ के०) आपनार एवा, अने (संतिस्सुं के०) रूडे प्रकारें तखुं ठे (सव्व के०) सर्वोए (नय के०) मृत्यु जेयकी, अर्थात् जे थकी सर्व मृत्युनय तरे ठे एवा, (संति के०) श्रीशान्तिनाथ (जिण के०) तीर्थकर तेने (धुणामि के०) स्तुति करुं बुं. श्या माटे स्तुति करुं बुं ? तो के (मे के०) महारा उपसर्गनी (संति के०) शान्ति तेने (वेहेव के०) विधातुं एटले करवाने अर्थे स्तुति करुं बुं ॥ १२ ॥ आ, रासानंदित ठंद ठे.

वली अजितनाथने स्तवे ठे.

इस्काग विदेह नरीसर, नर वसहा मुणि वसहा ॥

नव सारय ससि सकलाणण, विगय तमा विहुअ

रया ॥ अजि उत्तम तेअ गुणेहिं, महा मुणि अ

मिअ बलाविउल कुला ॥ पणमामि ते नव नय

मूरण, जग सरणा मम सरणं ॥ १३ ॥ चित्तलेहा ॥

अर्थः—(इस्काग के०) इश्वाकुकुलवंशमां उत्पन्न थया माटे हे इस्काग कुलवंश्य ! तथा (विदेह के०) विदेहनामा देश तेना (नरीसर के०) नरेश्वर एटले राजा माटे हे विदेहनरेश्वर ! तथा (नर के०) मनुष्य तेमां (वसहा के०) वृषज एटले श्रेष्ठ माटे हे नरवृषज ! तथा (मुणिवसहा के०) मुनिमांहे एक अद्वितीय एटले मुनिधर्ममां धोरी, अथवा मुनींझोनी सजा तेने विषे ठे नवो स्तव जेमनो एवा, तेना संबोधनें हे मुनिवृषज ! तथा (नव के०) नवो उग्यो एवो जे (सारय के०) शारद एटले शरद् ऋतु संबंधि (ससि के०) चंद्रमा तेनी परें (सकल के०) शोनावंत ठे (आणण के०) आनन एटले मुख जेमनुं माटे हे नवशारदशशिसकला नन ! वली (विगयतमा के०) गयुं ठे तम ते अज्ञानरूप अंधकार जेना थकी माटे हे विगततम ! तथा (विहुअरया के०) विधुत एटले गयुं ठे फेडयुं ठे निकाचित कर्मरूप रज जेणें माटे हे विधुतरज ! तथा (अजि के०) रागादिकें न जीताय माटे हे अजित ! तथा (गुणेहिं के०) बाह्य अन्यंतर एवा गुणोर्थे करी (उत्तम के०) श्रेष्ठ ठे, (तेअ के०) तेज जेमनुं एवा माटे हे उत्तमतेज ! तथा (महामुणि के०) महातपस्वीउ जे महोटा

मुनिउ ठे, तेउथी पण (अमिअ के०) प्रमाण थइ न शके एवं ठे (बला के०) सामर्थ्य जेमनुं एटले अपरिमितबल ठे जेमनुं एवा माटे हे महा मुन्यमितबल ! तथा (विजलकुला के०) विपुल एटले विस्तीर्ण ठे कुल एटले वंश जेमनो माटे हे विपुलकुल ! तथा (नवजय के०) संसारनुं जय, तेने (मूरण के०) जांजनार माटे हे नवजयमूरण ! तथा (जग सरणा के०) जगत्ना शरण एटले रक्षण करनार माटे हे जगह्वरण ! तमे (मम के०) महारा पण (सरण के०) रक्षण करनार ठो, अथवा (अमम के०) ममत्वरहित ठो माटे हे अमम ॥ १३ ॥ चित्रलेखा वंद.

हवे शांतिजिनने स्तवे ठे.

देव दाणविंद चंद सूर वंद हठ तुठ जिठ परम ॥

लठ रूव धंत रूप पट्ट सेय सुद्ध निद्ध धवल ॥

दंत पंति संति सत्ति कित्ति मुत्ति जुत्ति गुत्ति पवर ॥

दित्त तेअ वंद धेअ सब लोअ जाविअ प्पजाव

णेअ पइसमे समाहिं ॥ १४ ॥ नारायण ॥

अर्थः—(देव के०) सुर, (दाणव के०) असुर, तेना (इंद के०) इंद, तथा (चंद के०) चंद्रमा अने (सूर के०) सूर्य, तेमने (वंद के०) वंद्य मान ठे पण जेना, तथा (हठ के०) आरोग्यवंत (तुठ के०) प्रमोदवंत (जिठ के०) प्रशंसा करवा योग्य (परमलठ के०) अत्यंत कांतियुक्त ठे (रूव के०) रूप जेमनुं, तथा (धंत के०) धमेलुं एवं (रूप के०) रूपुं, तेनो (पट्ट के०) पाटो, तेनी पेरें (सेय के०) घन (सुद्ध के०) निर्मल (निद्ध के०) स्निग्ध अरूद्ध एवी (धवल के०) उज्ज्वल ठे (दंतपंति के०) दांतनी पंक्ति जेमनी, तथा (सत्ति के०) शक्ति ते पराक्रम जो सर्व देवता एकठा मले, तो पण परमेश्वरनी पगनी टचली आंगुली चलावी न शके, अथवा मेरु पर्वतने टचली आंगुलीयें करी उपाडे, एटली शक्ति ठे, (कित्ति के०) कीर्त्ति ठे समुझांत जेहनी (मुत्ति के०) मुक्ति ते निर्लोचना (जुत्ति के०) युक्ति ते न्यायोपेत वचन, (गुत्ति के०) गुप्ति ते त्रण प्रसिद्ध ठे, तेणें करीने (पवर के०) श्रेष्ठ ठे तथा (दित्ततेअ के०) दीप्त ठे तेजनुं (वंद के०)

હંદ જેમનું અથવા (વંદધેય કે૦) સુરેંદાદિકે વાંદવા યોગ્ય છે ગણધરાદિ કને ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે, અથવા વાંદવા યોગ્ય જે મહામુનિઃ તેમ ને ધ્યાન કરવા યોગ્ય સ્મરણ કરવા યોગ્ય એવા છે, તથા (સવ કે૦) સર્વ એવા જે (લોચ કે૦) લોક તેણે (જાવિચ કે૦) જાવિત છે, અવબુ ડ છે, જાણેલો છે (પ્પનાવ કે૦) પ્રનાવ જેમનો તેણે કરી (એચ કે૦) ફોય એટલે જાણવા યોગ્ય એવા (સંતિ કે૦) હે શ્રીશાંતિનાથ ! તમે (મે કે૦) મુજને (સમાહિં કે૦) સમાધિને (પડ્સ કે૦) પ્રદિશ એટલે આપો ॥ ૧૪ ॥ આ, નારાચક નામા હંદ જાણવો ॥

હવે ગાથાયુગ્મે કરીને અજિતનાથને સ્તવે છે.

વિમલ સસિ કલાશ્રેચ્ચ સોમં, વિતિમિર સૂર
કરાશ્રેચ્ચ તેચ્ચં ॥ તિચ્ચસ વડ્ ગણાશ્રેચ્ચ રૂવં,
ધરણિધર પ્પવરાશ્રેચ્ચ સારં ॥ ૧૫ ॥ કુસુમલયા ॥

અર્થ:- (વિમલ કે૦) નિર્મલ એવી (સસિકલા કે૦) ચંદ્રમાની કલા તેયકી (અશ્રેચ્ચ કે૦) અતિરેક તે અધિક છે (સોમં કે૦) સૌમ્યતા જેની તથા (વિતિમિર કે૦) ગયો છે મેઘનો અંધકાર જે થકી એવા (સૂરકર કે૦) સૂર્યનાં કિરણો તે થકી પણ (અશ્રેચ્ચ કે૦) અધિક છે (તેચ્ચં કે૦) તેજ જેનું એવા છે તથા (તિચ્ચસવડ્ કે૦) ત્રિદશ જે દેવતા તેમના પતિ જે ઇંડ તેમના (ગણ કે૦) સમૂહ, તેયકી પણ (અશ્રેચ્ચ કે૦) અધિક છે (રૂવં કે૦) રૂપ જેનું, જેમાટે સર્વ દેવતા મલી પોતાનું રૂપ એકત્ર કરી પરમેશ્વરની ટચલી અંગુલી પાસેં મૂકે, તોપણ સુવર્ણ અને ત્રાંબાના રૂપમાં જેટલો તફાવત હોય, તેટલો તફાવત ત્યાં દેખાય, એવું તીર્થકરનું રૂપ વચ્ચાણું છે, તથા (ધરણિધર કે૦) પર્વતો તેમાંહે (પ્પવર કે૦) પ્રધાન શ્રેષ્ઠ એવો જે મેરુ પર્વત, તેયકી પણ (અશ્રેચ્ચ કે૦) અધિક છે (સારં કે૦) સ્થૈર્ય એટલે ધૈર્ય જેમનું એવા છે ॥ ૧૫ ॥ આ, કુસુમલતા નામા હંદ જાણવો ॥ આ શ્લોક તથા આવતા શ્લોકનો સંબંધ એકત્ર છે ॥

સત્તે અ સયા અજિચ્ચં, સારીરે અ બલે અજિ
ચ્ચં ॥ તવ સંજમે અ અજિચ્ચં, એસ યુણામિ

जिणंअजिअं ॥ १६ ॥नुअगपरिरंगिअं ॥

अर्थः—तथा (सत्ते के०) सत्त्वने विषे (सया के०) निरंतर (अजिअं के०) अजित ठे एटले नहीं पराजवने पामेला एवा ठे. चकार पादपूरणा र्थे ठे, तथा (अ के०) वली (सारीरे के०) देहसंबंधि जे (बले के०) बल जे सामर्थ्य तेने विषे पण (अजिअं के०) बीजा पुरुषोथी न जीती शकाय एवा ठे तथा (तव के०) बार प्रकारनुं तप (अ के०) वली (सं जमे के०) सत्तर प्रकारनो संयम तेनो समूह तेणें करी पण (अजिअं के०) बीजा पुरुषोथी न जीताय एवा, (अजिअं के०) श्रीअजितनाथ नामें (जिणं के०) जिनवर तेमनी (एस के०) आ (धुणामि के०) स्तुति करुं तुं ॥ १६ ॥ आ जुजगपरिरंगित नामा ठंद जाणवो ॥

हवे विमलससी इत्यादिक कहेला अर्थने जंग्यंतरें करीने कहे ठे.

सोम गुणेहिं पावइ न तं, नव सरय ससी ॥ तेअ गु
णेहिं पावइ न तं, नव सरय रवी ॥ रूव गुणेहिं पा
वइ न तं, तिअस गण वई ॥ सार गुणेहिं पावइ न
तं, धरणि धर वई ॥ १७ ॥ खिज्जिअयं ॥

अर्थः—(सोमगुणेहिं के०) सौम्य जे शांतिगुण तेणें करीने (नव के०) नवो उदयमान थयेलो (सरय के०) शरद काल संबंधि जे (ससी के०) चंडमा ते पण (तं के०) ते श्रीअजितनाथना सौम्यता गुणने एटले सरखी सौम्यता प्रत्यें (नपावइ के०) पामी न शके, तथा (तेअगुणेहिं के०) तेज एटले शरीरनी कांतिना गुणेंकरीने (नवसरयरवी के०) नवो उगेलो एवो जे शरद कालनो सूर्य, एटले शरद ऋतुमां आकाश निर्मल होवाथी सूर्यनुं तेज श्रेष्ठ होय ठे, तेपण (तं के०) ते श्रीअजितनाथना कांतिगुण प्रत्यें तुलनाने (नपावइ के०) पामी न शके. तथा (रूव गुणेहिं के०) रूपगुणेंकरीने (तिअसगणवई के०) त्रिदश जे देवता तेना गण जे समूह, तेना पति जे इंद्र, ते पण (तं के०) ते श्रीअजितनाथनुं अनुप मानरूपत्व ठे माटे रूपगुणनी तुलना प्रत्यें (नपावइ के०) पामी न शके, तथा (सारगुणेहिं के०) स्थिरताना गुणोयें करीने (धरणिधर के०)

પર્વતો તેનો (વડ કે૦) પતિ એવો જે કનકાચલ એટલે મેરુપર્વત, તે પણ (તં કે૦) તે જગવંતના સ્થિરતા ગુણે કરીને તુલના પ્રત્યે (નપાવડ કે૦) પામી શકે નહીં, અર્થાત્ એ પૂર્વોક્ત સર્વ પદાર્થો જગવંતના ગુણની બરાબરી કરી શકતા નથી ॥ ૧૭ ॥ આ, સ્વિક્ષિતક નામા ઠંદ જાણવો.

હવે શ્રી શાંતિનાથજીને સ્તવે છે.

તિલ્લવર પવત્તયં તમ રય રહિયં, ધીર જણ યુઞ્ચ ચ્ચિઞ્ચં
ચુઞ્ચ કલિ કલુસં ॥ સંતિ સુહ પ્પવત્તયં તિગરણ પયઞ્ચ,
સંતિ મહં મહામુણિં સરણ મુવણમે ॥ ૧૮ ॥ લલિઞ્ચયં ॥

અર્થ:—(તિલ્લવર કે૦) શ્રેષ્ઠ તીર્થ જે ચતુર્વિધ સંઘ, અથવા પ્રથમ ગણધર તેના (પવત્તયં કે૦) પ્રવર્તક અથવા તીર્થમાં વર એટલે શ્રેષ્ઠ એવો જે ધર્મ તેને તીર્થવર કહિયે તે ધર્મરૂપ તીર્થના પ્રવર્તક એવા તથા (તમ કે૦) અજ્ઞાન (રય કે૦) રજ તે બંધ્યમાનકર્મ, ઉપલક્ષણથી બંધાતું એવું જે કર્મ, તેણે કરી (રહિયં કે૦) રહિત એવા તથા (ધીર કે૦) બુદ્ધિયે કરી શોને, તેને ધીર કહિયે, એવા (જણ કે૦) જન જે છે, તેમણે (યુઞ્ચ કે૦) વાણીયે કરી સ્તુતિ કહ્યા અને (ચ્ચિઞ્ચં કે૦) ફૂલે કરી અર્ચન કહ્યા એવા તથા (ચુઞ્ચ કે૦) ઠાંમયું છે (કલિ કે૦) વૈર અથવા કલહ તેનું (કલુસં કે૦) કાલુષ્ય એટલે પાપ જેણે એવા તથા (સંતિ કે૦) મોહ, તેનું જે (સુહ કે૦) સુખ તેને અર્થે (પવત્તયં કે૦) પ્રવર્તતા એવા જે સાધુનું તેને દં એટલે પાલન કરનાર અથવા મોહસુખના પ્રવર્તક એટલે કરનાર એવા (મહામુણિં કે૦) મહોટા મુનિ જે શ્રીશાંતિનાથજી તે પ્રત્યે (તિગરણ કે૦) મન, વચન અને કાયા તેણે કરી (પયઞ્ચ કે૦) પવિત્ર ઠતો એવો (અહં કે૦) હું (સરણ કે૦) શરણ પ્રત્યે (મુવણમે કે૦) ઉપનમે એટલે જાતું હું ॥ ૧૮ ॥ આ લલિતક નામા ઠંદ જાણવો ॥

હવે ત્રણ શ્લોકે કરી શ્રી અજિતનાથજીને સ્તવે છે.

વિણઞ્ણય સિરિ રડ અંજલિ રિસિગણ સંયુઞ્ચં ધિ
મિઞ્ચં ॥ વિબુદ્ધાદિવ ધણ વડ નર વડ યુય મહિ અન્નિ
અં બહુસો ॥ અડ રુગ્ગય સરય દિવાયર સમહિ અ

सप्पन्नं तवसा ॥ गयणं गण वियरणं समुद्ध्य चार
ण वंदिअं सिरसा ॥ १९ ॥ किसलयमाला ॥

अर्थः—(विणउणय के०) विनयें करी नत एटले नम्या एवा (सिरि के०) मस्तक तेने विषे (रइ के०) रची ठे जोडी ठे (अंजलि के०) करसंपुट जेणें एवा (रिसिगण के०) रुषिउना समूह तेमणें (संशुअं के०) रूडे प्रकारें स्तुति करी ठे जेमनी एवा तथा (थिमिअं के०) स्ति मित एटले तरंग रहित एवो जे समुद् तेनी पेटें निश्चलठे, कारण के कर्म कृत उंच नीच पणानो अनाव ठे. तथा (विबुहाहिव के०) विबुधाधिप एटले विबुध जे देवता तेमना अधिप जे इंडो तथा (धणवइ के०) धनपति जे धनद कुबेर लोकपाल, उपलक्षणी बीजा पण सर्व लोकपाल जे ठे, तेमणें तथा (नरवइ के०) नरपति जे राजाउ चक्रवर्ती तेमणें (बहुसो के०) घणी वार (थुय के०) वाणीयें करी स्तव्या, (महिअ के०) प्रणामादिकें करी पूजन कखा एवा तथा (अच्चिअं के०) पुष्पादिकें करी अर्चित कखा एटले पूज्या एवा तथा (तवसा के०) तपें करीने (अइरुगय के०) अचिरोजत एट ले तत्कालनो उदय थयेलो एवो (सरय के०) शरद् ऋतुनो (दिवायर के०) दिवाकर एटले सूर्य, ते थकी पण (समहिअ के०) समधिक एटले अत्यंत अधिक ठे (सप्पन्नं के०) पोतानी प्रजा एटले कांति जेमनी एवा तथा (गयणंगण के०) गगनांगण जे आकाश तेने विषे (वियरण के०) विचरण एटले विचरबुं, चालबुं, तेणें करीने (समुद्ध्य के०) समुदित एटले एकठा थयेला एवा (चारण के०) जंघाचारणादिक मुनिउ तेमणें (सिरसा के०) मस्तकें करीने (वंदिअं के०) वंदन कखुं ठे जेमने एवा ठे ॥ १९ ॥ आ, किसलयमाला नामा ठंद जाणवो ॥

असुर गरुल परिवंदिअं, किंनरोरग एमंसिअं ॥ देवको
डिसय संशुअं, समण संघ परिवंदिअं ॥ २० ॥ सुमुहं ॥

अर्थः—वली केहेवा ठे? तो के (असुर के०) असुर कुमार, (गरुल के०) सुवर्णकुमार, उपलक्षणी बीजा पण सर्व निकायना जवनप्रति देवो जे ठे, ते पण लेवा. तेमणें (परिवंदिअं के०) समस्त प्रकारें वंदन कखा एवा

तथा (किन्नरोरग के०) किन्नर अने उरग जे व्यंतरविशेष, तेमणें (एमं सिञ्चं के०) नमस्कार कस्यो ठे जेमने एवा तथा (देव के०) वैमानिक देवो तेमना (कोडिसय के०) कोटिशत एटले शेंकडा गमे कोटिउ तेमणें (संशुञ्चं के०) स्तुति करी ठे जेमनी एवा, तथा (समणसंघ के०) यतिना संघ अथवा श्रमण एटले चतुर्विध संघ, तेणें (परिवंदिञ्चं के०) परिसमंतात् एटले चोतरफ जावें करीने वंदन कस्युं ठे जेमने एवा ठे ॥ १० ॥ आ, सुमुखनामा ठंद जाणवो ॥

अजयं अणहं, अरयं अरुयं ॥ अजियं अ
जिञ्चं, पयउ पणमे ॥ ११ ॥ विज्जुविलसिञ्चं ॥

अर्थः—वली केहेवा ठे ? तो के (अजयं के०) सात प्रकारना जयें करी रहित एवा, तथा (अणहं के०) अनघं एटले जेने अघ जे पाप, ते अ एटले नथी तेने अनघ कहियें एवा, तथा (अरयं के०) अरत एटले वैरागपणायें करीने विषयासक्त पणुं नथी अथवा अरत एटले मैथुन रहित ठे एवा, तथा (अरुयं के०) अरुज एटले रोगरहित ठे, तथा (अजियं के०) बाह्य अने अन्यंतर वैरीउयें जेने पराजव पमाड्या नथी एवा (अजिञ्चं के०) श्रीअजितनाथ तेने (पयउ के०) सादर पणे (पणमे के०) प्रणाम करुं तुं ॥ ११ ॥ आ, विज्जुविलसित् नामा ठंद जाणवो ॥

हवे चार श्लोकें करीने. शांतिनाथजीने स्तवे ठे.

आगया वर विमाण, दिव कणग रह तुरय पढकर सएहिं
हुलिञ्चं ॥ ससंजमो अरण, खुजिअ लुलिअ चल कुंमलं
गय तिरीड सोहंत मउलि माला ॥ १२ ॥ वेढउ ॥

अर्थः—(आगया के०) आगता एटले आव्या ठे जे सुरसमुदाय श्री शांतिनाथने समीपें ते केवी रीतें आव्या ठे ? तो के (वरविमाण के०) श्रेष्ठ विमान तथा (दिव के०) मनोहर एवा (कणगरह के०) कनकमय रथ, (तुरय के०) तुरंग तेना (पढकर के०) समूह तेना (सएहिं के०) शेंकडायें करीने (हुलिञ्चं के०) शीघ्र उतावला वेगें तथा (ससंजम के०)

ससंच्रम एटले संवर (उअरण के०) आकाशयकी उतरवुं तेणें करीने
(खुनिअ के०) कुजित एटले संचलित ठते (लुलिअ के०) लोलायमान
अरहां परहां हालतां (चल के०) चंचल एवा (कुंमल के०) काननां
आनरण तथा (अंगय के०) अंगद जे बाजुबंध (तिरीड के०) कि
रीट जे मुकुट तेणें करी (सोहंत के०) शोनायमान थइ एवी ठे
(मउलिमाला के०) मस्तकनी माला जेमनी एवा देवो ठे ॥ ११ ॥
आ, वेष्टक नामा ठंद जाणवो.

जं सुरसंधा सासुरसंधा, वेर विउत्ता नत्ति सुजुत्ता ॥
आयर नूसिअ संजम पिंन्दिअ, सुहु सुविम्हिअ
सव बलोघा ॥ उत्तम कंचण रयण रूपविअ, नासुर
नूसण नासुरिअंगा ॥ गाय समोणय नत्ति वसागय,
पंजलि पेसिअ सीस पणामा ॥ १३ ॥ रयणमाला ॥

अर्थः—(जं के०) जे जगवंतने समीपें (सुरसंधा के०) वैमानिक देवस
मूह आव्या ठे. ते केहेवा ठे तो के (सासुरसंधा के०) असुर जे जवन
पत्यादिक देव तेना संघ जे समूह तेणें करी सहित एवा ठे, तथा (वेर
विउत्ता के०) वैरविमुक्ता वैररहित ठे तथा (नत्तिसुजुत्ता के०) सज्ज
कियें करी बहुमानें करीने सहित एवा तथा (आयर के०) बाह्योपचार
रूप आदर तेणें करी (नूसिय के०) नूषित एटले शोजित तथा (संजम
के०) उतावलें करी (पिंन्दिअ के०) एकठा मव्या एवा (सुहु के०) सुष्ठु
एटले अतिशयें करी (सुविम्हिअ के०) सुविस्मित जेम होय, तेनी पेरें
(सव के०) सर्व जे (बल के०) गजतुरंगमादिक कटक, तेनो (उघा
के०) समूह तथा (उत्तम के०) श्रेष्ठ एवुं जे (कंचण के०) सुवर्ण
अने (रयण के०) रत्न तेणें करीने (परूविअ के०) प्रकृष्टरूपयुक्त
कस्यां एवा (नासुर के०) दीप्तिमंत जलहलता जे (नूसण के०) जुजबंध
कटकादि आनरण तेणें करी (नासुरिय के०) देदीप्यमान ठे (अं
गा के०) अंगो जेमनां एवा, तथा (गाय के०) गात्र ते शरीर, तेणें
करीने (समोणय के०) समोन्नत एटले समवनत ते सम्यक् प्रकारें न

બ્રીજૂત થયા થકા તથા (નત્તિવસાગય કે૦) નત્તિને વડે આવેલા એટલે
નત્તિની આધીનતાને પ્રાપ્ત થયા થકા (પંજલિ કે૦) બે હાથ લગાડે
લગાડીને (પેસિય કે૦) પ્રેષિત એટલે કચો છે (સીસપણામા કે૦)
મસ્તકે કરીને પ્રણામ જેણે એવા છે ॥ ૧૩ ॥ આ રત્નમાલા નામા ઠંદ જાણવો.

વંદિકુણ થોકુણ તો જિણં, તિગુણમેવ ય પુણો પયા
હિણં ॥ પણમિકુણ ય જિણં સુરાસુરા, પમુડ્ઝા સજ
વણાં તો ગયા ॥ ૭૪ ॥ સ્વિત્તયં ॥

અર્થ:-એવી રીતે (વંદિકુણ કે૦) વંદન કરીને (તો કે૦) તેવાર પઠી
(ય કે૦) વલી (તિગુણમેવ કે૦) ત્રણ વારજ કરી છે (પયાહિણં કે૦) પ્રદક્ષિ
ણા જેને અર્થાત્ ત્રણ પ્રદક્ષિણાયેં કરીને ઉપાસિત એવાં દેવો તે, (જિણં
કે૦) શ્રીશાંતિજિન, તે પ્રત્યે (ય કે૦) વલી (થોકુણ કે૦) વાણીયેં કરી
સ્તુતિ કરીને (પુણો કે૦) ફરીને પોતાના સ્થાનક પ્રત્યે જવાના અવસ
રેં (જિણં કે૦) શ્રીશાંતિજિન પ્રત્યે (પણમિકુણ કે૦) પ્રણામ કરીને એટલે
નમસ્કાર કરીને (સુરાસુરા કે૦) સુર અને અસુર જે દેવો છે, તે (પમુડ્ઝા
કે૦) પ્રમુદિતા એટલે હાર્ષિત થયા થકા (સજવણાં કે૦) પોતાના ન
વન જે સૌધર્માદિક તે પ્રત્યે (તો કે૦) તે સ્થાનકથકી (ગયા કે૦)
ગતા એટલે જાતા હવા ॥ ૧૪ ॥ આ દ્વિત્તકનામા ઠંદ જાણવો.

તં મહામુણિ મહંપિ પંજલી, રાગ દોસ જય
મોહ વક્કિઅં ॥ દેવ દાણંવ નરિંદ વંદિઅં, સંતિ
મુત્તમ મહાતવં નમે ॥ ૭૫ ॥ સ્વિત્તયં ॥

અર્થ:- (તં કે૦) તે (સંતિ કે૦) શ્રીશાંતિજિન તેને (અહંપિ કે૦)
હું પણ (પંજલી કે૦) પ્રાંજલી એટલે જોડ્યા છે હાથ જેણે એવો ઠતો
(નમે કે૦) નમસ્કાર કરું હું, તે શાંતિજિન કેહેવા છે? તો કે (મહા
મુણિ કે૦) મહોટા મુનિ છે શિષ્ય જેમના એવા છે તથા (રાગ કે૦)
માયા લોચ રૂપ રાગ, અને (દોસ કે૦) ક્રોધ, માન રૂપ દ્વેષ, (જય કે૦)
જીતિ તે ઉદ્દેગ, (મોહ કે૦) અજ્ઞાન, તેણે કરી (વક્કિઅં કે૦) વર્જિત છે.

तथा (देवदाणवनरिंद के०) देव, दानव अने नरेंड, तेमणें (वंदिअ के०) वंदित ठे एटले वांद्या एवा ठे, अथवा देव, दानव अने नरेंड तथा तदाश्रित लोकोने (वंदि के०) बंदीखानारूप जे संसार, तेने (अं के०) दं एटले खंमन करे एवा ठे तथा (उत्तम के०) प्रधान एवं (महातवं के०) महोदं ठे तप जेमनुं एवा ठे ॥ १५ ॥ आ, क्षिप्तक नामा ठंद ठे.

हवे अजितनाथने चार श्लोकें करीने स्तवे ठे.

अंबरंतर विआरणिआहिं, ललिअ हंस बहु गामि
णिआहिं ॥ पीणसोणिथण सालिणि आहिं, सकल
कमल दल लोअणिआहिं ॥ १६ ॥ दीवयं ॥

अर्थः—आ आगलना ठंदोमां कहेसे एवा प्रकारनी देवांगनाउयें जेमनां चरणारविंदने वंदन कखुं ठे तेम ठतां पण जेमनुं मन किंचित् पण विकारने पास्युं नहीं, एवा जे श्रीअजितनाथ जगवान, तेमने हुं नम स्कार करुं ठुं. हवे ते देवांगनाउ केहेवीउ ठे? तो के (अंबरंतर के०) आ काशमार्गना अंतरालने विपे (विआरणिआहिं के०) विचरवानुं ठे शील जेमनुं तथा (ललिअ के०) रमणीय एवी जे (हंसबहु के०) हंसबधू जे हंसी तेनी पेरें (गामिणिआहिं के०) गमन करवानुं ठे शील जेमनुं, तथा (पीण के०) पुष्ट एवो जे (सोणि के०) कटिप्रदेश तथा (थण के०) स्तन ते उरोज तेणें करीने (सालिणिआहिं के०) शोभती एवी तथा (सकल के०) संपूर्ण (कमल के०) पद्म तेनां (दल के०) पत्रो, ते समान ठे (लोअणिआहिं के०) लोचन जेमनां एवीउ ठे ॥ १६ ॥ आ दीपकठंद ठे.

पीण निरंतर थणनर विणमिअ गायलआहिं ॥

मणि कंचण पसिढिल मेहल सोहिअ सोणितडा
हिं ॥ वर खिंखिणि नेउर सतिलय वलय विजूस
णिआहिं ॥ रइ कर चउर मणोहर सुंदर दंसणि
आहिं ॥ १७ ॥ चित्तकरा ॥

अर्थः—वली ते देवसुंदरीउ केहेवीउ ठे? तो के (पीण के०) महो

ટા અને કામુક પુરુષના હૃદયને આહ્વાદ કારક એવા અને (નિરંતર કે૦) નિર્વ્યવધાન પણું છે એ હેતુ માટે નિબિડ ગાઢ એવા (થળ કે૦) સ્તન જે પયોધર તેનો (નર કે૦) નાર તેણે કરીને (વિણમિત્ર કે૦) વિશેષેકરીને નમેલા છે (ગાયલઆહિં કે૦) ગાત્રો જેમનાં અર્થાત્ સુકુમારપણું તથા તનુપણું છે માટે લતાવદ્ધીની પેરેં અત્યંત નમેલાં છે શરીર જેમનાં એવીં, તથા (મણિ કે૦) મણિં માણકો અને (કંચણ કે૦) સુવર્ણ, તેની કરેલી એવી અને (પસિઢિલ કે૦) પ્રકર્ષે કરી શિથિલ એવી જે (મેહલ કે૦) મેઘલા, તેણે કરીને (સોહિત્ર કે૦) શોનિત છે (સોણિ તડાહિં કે૦) કટિનો પ્રદેશ જેમનો એવીં તથા (વર કે૦) શ્રેષ્ઠ એવી (ચિંચિણિ કે૦) કિંકિણી અને (નેઝર કે૦) નેપુર વલી (સતિ લય કે૦) મનોહર તિલક તથા (વલય કે૦) કંકણ, એવાં જે આનૂષણ તેણે કરીને (વિનૂસણિઆહિં કે૦) વિશેષે કરીને સુશોનિત એવીં તથા (રઙ્કર કે૦) રતિકર એટલે પ્રીતિ કરનાર એવું તથા (ચઝરમણોહર કે૦) ચતુર પુરુષના મનને હરણ કરનારું એવું (સુંદરદંસણિઆહિં કે૦) સુંદર છે દર્શન જેમનું એવી દેવીં છે ॥ ૨૭ ॥ આ, ચિત્રાહ્વારનામા ટંદ જાણવો.

દેવ સુંદરીહિં પાય વંદિઆહિં વંદિયા ય જસ્સ તે
સુવિક્રમા કમા અપ્પણો નિડાલણહિં મંદણોદ્ધણ
પગારણહિં કેહિં કેહિંવિ અવંગ તિલય પત્તલેહ ના
મણહિં ચિદ્ધણહિં સંગયં ગયાહિં નતિ સંનિવિઠ વંદ
ણાગયાહિં હંતિ તે વંદિઆ પુણો પુણો ॥૨૮॥નારાયણ ॥

અર્થ:—(પાયવંદિઆહિંકે૦) પોતાના શરીરને વિષેં પહેરેલાં નૂષણોનાં અથવા શરીરનાં પાદ જે કિરણો તેના વંદ તે સમૂહ છે જેમને એવીં દેવાંગનાં છે તેમણે (વંદિયા કે૦) વંદન કહ્યાં (ચ કે૦) પાદપૂરણાર્થ છે. તે શું વંદન કહ્યાં છે? તો કે (જસ્સ કે૦) જે જગવંતના (તે કે૦) તૌ એટલે તે પ્રસિદ્ધ એવાં અને (સુવિક્રમા કે૦) રૂઢું છે પરાક્રમ જેનું અથવા ગતિ જેમની એવાં (કમા કે૦) ચરણારવિંદ, તેને વંદન કહ્યાં. તે ચરણારવિંદ શેણે કરી વંદન કહ્યાં? તો કે (અપ્પણોનિડાલણહિં કે૦) પોતાનાં લજા

टोयें करीने. ते देवीउ केहेवीउ ठे ? तो के जेमना शरीरने विषे (मंमण के०)
 आनूषण तेनी (उरूण के०) रचना तेना (पगारएहिं के०) प्रकारो,
 ते (केहिंकेहिंवी के०) केहेवा केहेवा अपूर्व प्रकारो ? ते कहे ठे. (अवंग
 के०) अपांग जे नेत्र तेना प्रांतमां जे अंजननी रचना तथा (तिलय
 के०) तिलक एटले टीलां, (पत्तलेह के०) पत्रलेख ते कस्तूरिकादिकना
 शरीरने विषे करेलां जे टबकां इत्यादिक (नामएहिं के०) नाम ठे जेनां
 एवा (चिह्नएहिं के०) देदीप्यमान मंमननी रचनायें करी (संगय के०)
 सहित ठे (अंगआहिं के०) शरीरना अवयव जेमनां एवी देवांगनाउ ते
 (नत्तिसन्निविष्ठ के०) नक्तियें करीने व्याप्त थकी (वंदणा के०) वंदन
 ने माटे (आगयाहिं के०) आवेलीउ एवीउ ठे. ते देवीउयें (ते के०)
 ते पूर्वोक्त तमारां चरणारविंदने श्रद्धातिशयें करीने (पुणोपुणो के०) वा
 रंवार (वंदिआ के०) वंदन करेलां एवां तमारा चरणारविंद (हुंति के०)
 ठे. अर्थात् तमारा चरणारविंदने श्रद्धातिशयथकी (देवसुंदरीहिं के०) दवांग
 नाउ वारंवार वंदन करे ठे ॥ १७ ॥ आ, नाराचक नामा ठंद जाणवो.

तमहं जिणचंदं, अजिअं जिअ मोहं ॥ धुय सब

किलेसं, पइउ पणमामि ॥ १८ ॥ नंदिअयं ॥

अर्थः—(तं के०) ते पूर्वोक्त (जिणचंदं के०) जिनोमध्ये चंडमा
 समान एवा तथा (जिअमोहं के०) जीत्यो ठे मोह एटले अज्ञान जेम
 णें एवा तथा (धुअ के०) टाढ्या ठे. (सब के०) समग्र एवां जे कर्मज
 नित शारीरिक अने मानसिक (किलेसं के०) क्लेश जेमणें एवा (अजि
 अं के०) श्रीअजितनाथनामा बीजा तीर्थकर तेने (पयउ के०) प्रयत्न
 ते मन, वचन अने कायाना उद्यमें करी युक्त थको एवो (अहं के०) हुं
 पण (पणमामि के०) प्रणमन करुं तुं, एटले नमस्कार करुं तुं ॥ १८ ॥
 आ, नंदितक नामा ठंद जाणवो ॥

हवे गाथा युग्में करीने शांतिनाथने स्तवे ठे.

युअ वंदिअस्सा रिसी गण देव गणेहिं, तो देव व
 हूहिं पयउ पणमिअस्सा ॥ जस्स जगुत्तम सासण

યસ્સા, નત્તિ વંસાગય પિંદિઅયાહિં દેવ વર હરસા
બહુયાહિં સુર વર રઘુ ગુણ પંદિયઆહિં ॥૩૦॥ નાસુરયં ॥

અર્થ:—શ્રીશાંતિનાથ જે તેનાં ચરણારવિંદને દેવનર્તકીડ જે છે તેણે નૃત્ય કરી વંદન કહ્યાં, તેને હું પણ નમસ્કાર કરું તું. તે શાંતિનાથ કેહેવા છે? તો કે (રિસીગણ કે૦) રૂષિડના સમૂહ તથા (દેવગણેહિં કે૦) દેવતા ડના સમૂહ, તેણે (શુઅવંદિઅસ્સા કે૦) સ્તુતિ કરેલા અને વંદન કરે લા એવા અને (તો કે૦) તદનંતર (દેવવહૂહિં કે૦) દેવવધૂ જે છે તેમ ણે (પળમિઅસ્સા કે૦) પ્રણામ કરેલા એવા (જસ્સજગુત્તમસાસણય સ્સા કે૦) જેયકી જગત્ મુક્તિ પામવાને શક્તિમાન્ થાય છે માટે ઉત્તમ છે શાસન જેમનું એવા છે. હવે તે દેવનર્તકીડ કેહેવી છે? તો કે (નત્તિવસા ગય કે૦) નત્તિવર્ગે કરીને દેવલોકયકી જે આવતું તેણે કરીને (પિંદિ અયાહિં કે૦) એકઠી મલેડી એવીયો અને (દેવવર કે૦) નર્તક વાદક દેવો અને નૃત્યકુશલ એવી (હરસા કે૦) અપ્સરાડ તેમના (બહુયાહિં કે૦) ઘ ણાડયેં મલેડી એવીડ અને (સુરવરરઘુ કે૦) દેવતાડને જે થકી પ્રીતિ થાય એવા (ગુણ કે૦) ગુણોને વિષે (પંદિયઆહિં કે૦) પંદિત એટલે માહી એવીડ છે ॥ ૩૦ ॥ આ, નાસુરકનામા ઠંદ જાણવો.

વંસ સદ્ તંતિ તાલ મેલિએ તિગ્ગકરા નિરામ સદ્
મીસએ કએ અ સુદ્ સમાણણે અ સુદ્ સઙ્ગ ગીઅ
પાય જાલ ઘંટિઆહિં ॥ વજય મેહલા કલાવ ને
ઝરાનિરામ સદ્ મીસએ કએ અ દેવ નદિઆહિં હા
વ નાવ વિપ્રમ પ્પગારણિં ॥ નચ્ચિઝ્ઞણ અંગ હાર
ણિં વંદિઆ ય જસ્સ તે સુવિક્રમા કમા તયં તિલો
ય સવ્વ સત્ત સંતિ કારયં ॥ પસંત સવ્વ પાવ દોસમે
સ હં નમામિ સંતિ મુત્તમં જિણં ॥ ૩૧ ॥ નારાયણ ॥

અર્થ:—હવે તે દેવનર્તકીડયેં કેવા પ્રકારનાં ગીત, નૃત્ય કરતે ઠતે પ્ર ણુના ચરણનું વંદન કહ્યું? તે કહે છે. (વંસસદ્ કે૦) વાંસનો શબ્દ એટલે

वेणुध्वनि, (तंति के०) वीणा, (ताल के०) चपटी, पटहादिक तेणें (मेजि ए के०) मजे, एटले एकीकृत थये ठते (च के०) वली (तिउस्कर के०) त्रिपुष्करनामा वाजित्रविशेष तेना (अनिराम के०) मनोहर एवा (सद के०) शब्दो तेणें करीने (मिसए के०) मिश्रित (कए के०) करे ठते, तथा वली (सुइ के०) श्रुति जे कान तेनुं (समाणणे के०) समानन एटले ते सर्व शब्द सांजलवाने विषे काननुं समान करवुं, ते करे थके (सुइ के०) अनुनासिकादि दोष रहित एवो (सङ्ग के०) पङ्ज ते म यूर, केका, शंखादि ध्वनिविशेषें करीने अथवा सङ्ग एटले अधिक गुण युक्त एवं जे (गीय के०) गीत तेणें करीने सहित एवी जे (पायजाल के०) पगने विषे जालना आकार वाली एवी (घंटाआहिं के०) घं टिका एटले घूघरीउ तेणें करीने उपलक्षित ठते तथा (वलय के०) सो नानां वलियां, कंकण, (मेहजा के०) मेखजा ते केडनुं आनरण, (क लाव के०) अलंकार विशेष, (नेउर के०) नेफुर तेमनो (अनिराम के०) मनोहर एवो जे (सद के०) शब्द तेणें करो (मिसएकए के०) मि श्रित करे ठते, (अ के०) वली (हाव के०) बहु कामविकार, (नाव के०) अल्पविकार अनिप्राय, (विघ्नम के०) विघ्नम एटले विलास तेम ना (पगारएहिं के०) प्रकारो ठे जेमने विषे एवा (अंगहारएहिं के०) नला अंगना विक्षेपें करीने (देवनट्टिआहिं के०) देवनर्तकी जे देवांगना उ तेमणें पूर्वोक्त प्रकारें (नञ्जिऊण के०) नृत्यें करीने, (सुविक्रमा के०) सुविक्रमा एटले उत्तम जेमनुं पराक्रम ठे एवा (जस्स के०) जे श्रीशां तिनाथजीना (ते के०) ते जगद्धिदित पराक्रमें करी सहित एवा (कमा के०) चरणो तेने (वंदिआय के०) वंदन कखां ठे. एमां चकार पादपूरणार्थ ठे. एवा (तयं के०) ते (तिलोय के०) त्रिचुवनना (सबसत्त के०) सर्व सत्त्व एटले प्राणीउ तेमने (संतिकारयं के०) शांतिना करनार एवा अने (पसंत के०) प्रशांत थया ठे (सबपावदोस के०) सर्व पाप तथा रागादिक दो ष जे थकी एवा (उत्तमं के०) उत्तम जे (संति के०) श्रीशांति नामा (जिणं के०) जिन ते प्रत्यें (एस के०) आ प्रत्यह, (हं के०) हुं (नमामि के०) नमस्कार करुं बुं ॥ ३१ ॥ आ, नाराचक नामा ठंद जाणवो.

હવે ત્રણ શ્લોકેકરી અજિતનાથ અને શાંતિનાથને . સ્તવે છે.

ઉત્ત ચામર પડાગ જૂવ જવ મંદિઆ, જય વર મંગર
તુરય સિરિવહ્ન સુલંગણા ॥ દીવ સમુદ્ધ મંદર દિસા
ગય સોહિઆ, સન્ધિઅ વસદ્ધ સીદ્ધ રદ્ધચક્રવરંકિયા ॥
પાઠાંતર ॥ સિરિવહ્ન સુલંગણા ॥ ૩૨ ॥ લલિયયં ॥

અર્થ:—(ઉત્ત કે०) ઉત્ત, (ચામર કે०) ચામર, (પડાગ કે०) પતા
કા, (જૂવ કે०) યૂપ, (જવ કે०) યવ, એવાં લક્ષણોયેં કરીને (મંદિ
આ કે०) મંદિત સુશોનિત એવા તથા (જયવર કે०) સિંહાદિ રૂપોપલક્ષિત
ધ્વજવર, (મંગર કે०) મંગરમહ્ન, જલજંતુ, (તુરય કે०) અશ્વ, (સિરિ
વહ્ન કે०) શ્રીવત્સ, તે ઉત્તમ પુરુષોના વદ્ધસ્થાનનાં હોય છે, અને પગમાં
પણ ચવાનો સંજવ છે (સુલંગણા કે०) તે સર્વ શોનાયમાન છે લાંબન
જેમને એવા તથા (દીવ કે०) દ્વીપ તે જંબૂદ્વીપાદિક, (સમુદ્ધ કે०) સમુદ્ધ,
તે લવણોદયિ પ્રમુખ, (મંદર કે०) મેરુ પર્વત અથવા પ્રાસાદ પણ જાણવો.
(દિસાગય કે०) દિગ્ગજ, જે પ્રધાન હસ્તી, એવા લક્ષણેં કરી એટલે આકારેં
કરીને (સોહિઆ કે०) શોનિત એવા છે તથા (સન્ધિઅ કે०) સ્વસ્તિક,
(વસદ્ધ કે०) વૃષજ, (સીદ્ધ કે०) સિંહ, (રદ્ધ કે०) રથ (ચક્ર કે०) ચક્ર
(વર કે०) શ્રેષ્ઠ તેણેંકરી (અંકિયા કે०) અંકિત એટલે ચિહ્નિત એવા. પાઠાં
તરેં (સિરિ કે०) લક્ષ્મી, (વહ્ન કે०) વૃદ્ધ, તે કલ્પવૃદ્ધાદિક તેના (સુલંગ
ણા કે०) જલાં શોજન લાંબનો છે એટલેં લક્ષણો છે, શ્રીશાંતિનાથના હાથ પ
ગાદિક અંગોને વિષે એવા છે ॥ ૩૨ ॥ આ, લલિતકનામા ભંદ જાણવો.

સહાવ લઠા સમ પ્પંદ્રા, અદોસ હઠા ગુણેહિં જિઠા ॥

પસાય સિઠા તવેણ પુઠા, સિરીહિં ઇઠા રિસીહિં જુઠા

॥ ૩૩ ॥ વાણવાસિયા ॥

અર્થ:—વલી કેહેવા છે ? તો કે (સહાવ કે०) સ્વજાવેં કરીને (લઠા
કે०) લસિત એટલે શોનાયમાન છે, તથા (સમપ્પંદ્રા કે०) સમા તે અસ્થ
પુટ એટલે વિષમોન્નત રહિત એવી જૂમિકાને વિષે પ્રતિષ્ઠિત એટલે રહ્યા છે
અથવા અસમ એટલે નિરુપમ છે પ્રતિષ્ઠા જેમની એવા છે તથા (અદોસહઠા

के०) रागादिक दोषें करी अडुष्ट ठे एटले रागादिक विकारें करी रहित ठे तथा (गुणोहिं के०) कूर्मोन्नतत्व रक्तादिक जे गुण, तेणें करीने (जिष्ठा के०) ज्येष्ठ एटले महोटा ठे अथवा गुण जे सम्यक् ज्ञान, दर्शन, चारित्र लक्षण तेणें करीने ज्येष्ठ एटले वृद्ध ठे तथा (पसाय के०) प्रसाद जे अनुग्रह अथवा रागादिकनो ह्य तेथी जे निर्मल पणुं तेणें करी (सिष्ठा के०) श्रेष्ठ ठे तथा (तवेणपुष्ठा के०) बार प्रकारना तपें करीने पुंष्ट ठे तथा (सिरीहिं के०) श्री जे लक्ष्मी तेणें करीने (श्छा के०) श्छ ठे अथवा लक्ष्मी नामक देवीयें जेने पूज्या ठे एवा ठे तथा (रिसीहिं के०) रुषि जे मुनियो, तेमणें (जुष्ठा के०) जुष्ठा एटले निरंतर सेव्या ठे, जेमने एवा ठे ॥ ३३ ॥ आ वनवासिका नामा ठंद जाणवो.

ते तवेण धुय सब पावया, सब लोअ हिअ मूल
पावया ॥ संश्रुया अजिअ संति पायया, हुंतु मे
सिव सुहाण दायया ॥ ३४ ॥ अपरांतिका ॥

अर्थः—(ते के०) ते पूर्वे वर्णन कया एवा तथा (तवेण के०) तपें करीने (धुय के०) टाव्युं ठे अथवा नस्मीनूत कयुं ठे (सब के०) सर्व एवं जे शुनाशुन कर्म रूप (पावया के०) पाप जेमणें एवा, वली केहेवा ठे ? तो के (सबलोअ के०) सर्व लोक तेने (हिअ के०) हित कारक एवो जे मोक्ष, तेनुं (मूल के०) मूल कारण जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र तेने (पावया के०) प्रापका एटले पमाडनारा ठे, तथा जेने (संश्रुया के०) पूर्वोक्त प्रकारें शं, एटले सुख तेने अर्थे स्तवन कयुं ठे जेमनुं एवा जे (अजिअसंतिपायया के०) श्री अजितशांतिपाद अहीं पाद शब्द पूज्यवाचक ठे ते पूज्य, (मे के०) मने (सिवसुहाणदायया के०) शिव सुखना देनारा एवा (हुंतु के०) थाउ ॥ ३४ ॥ आ, अपरांतिका नामा ठंद जाणवो ॥

एवं तव बल विउलं, युअं मए अजिअ संति
जिण जुअलं ॥ ववगय कम्म रय मलं, गइं
गयं सासयं विउलं ॥ ३५ ॥ गाहा ॥

અર્થ:—(એવં કે૦) એ પ્રકારે (તવબલવિચલં કે૦) તપોબલે કરીને વિપુલ વિસ્તીર્ણ વિશાલ એવું અને (વવગય કે૦) ગયું છે (કમ્મરયમલં કે૦) કર્મરૂપ રજ અને મલ જેમને એવું તથા (સાસયં કે૦) શાશ્વતી એવી તથા (વિચલં કે૦) વિપુલ વિસ્તીર્ણ છે સુખ જેને વિષે એવી (ગં કે૦) ગતિ જે તેને (ગયં કે૦) ગત એટલે પ્રાપ્ત થયું, એવું (અજિતશાંતિજિનયુગલં કે૦) અજિતશાંતિજિનયુગલ એટલે બીજા અને સોલમા તીર્થકરનું યુગલ તેને (મએ કે૦) મેં, (યુઅં કે૦) સ્તુતિ કયું છે ॥ ૩૫ ॥ આ, ગાથા નામક ઠંદ જાણવો.

તં બહુ ગુણપ્પસાયં, મુક્ક સુદ્દેણ પરમેણ અવિસાયં ॥ નાસેઝ
મે વિસાયં, કુણઝ અ પરિસાવિ અ પસાયં ॥ ૩૬ ॥ ગાદા ॥

અર્થ:—વલી (તં કે૦) તે પૂર્વોક્ત જિનયુગલ કેહેવું છે ? તો કે (બહુ ગુણપ્પસાયં કે૦) જ્ઞાનાદિક અનેક ગુણોનો છે પ્રસાદ જેમને એવું તથા (પર મેણ કે૦) પરમ ઉત્કૃષ્ટ એવા (મુક્કસુદ્દેણ કે૦) મોક્કસુખ જે તેણે કરી (અવિસાયં કે૦) નથી વિષાદ જેમને એવું જિનયુગલ, તે (મે કે૦) મા દ્વારા (વિસાયં કે૦) વિષાદ જે છે તેને (નાસેઝ કે૦) નાશને (કુણઝ કે૦) કરો, (અ કે૦) વલી (પરિસાવિ કે૦) આ પ્રસ્તુત સ્તવ સાંજલનારી જે વિદ્વાનોની સજ્ઞા તે પણ મહારી ઉપર ગુણનું ગ્રહણ અને દોષનો ત્યાગ તે રૂપ, (પસાયં કે૦) પ્રસાદને કરો ॥ ૩૬ ॥ આ પણ ગાથા ઠંદ જાણવો.

હવે સ્તવનના અંતમાં મંગલ શબ્દોયેં કરીને પ્રણિધાન કહે છે.

તં મોએઝ અ નંદિં, પાવેઝ અ નંદિસેણ મન્નિનંદિં ॥ પરિસાવિ
ય સુદ્દ નંદિં, મમ ય દિસઝ સંજમે નંદિં ॥ ૩૭ ॥ ગાદા ॥

અર્થ:—(તં કે૦) તે અજિતશાંતિયુગલ તે, મને (મોએઝ કે૦) મોદ એટલે હર્ષ તેને દ્યો, આપો અને સર્વ લોકોને (નંદિં કે૦) સમાધિને (પાવેઝ કે૦) પ્રાપ્ત કરો. (ય કે૦) વલી આ સ્તવન કરનાર જે (નંદિસેણ કે૦) નંદિષેણ કવિ, તેને (અન્નિનંદિં કે૦) સર્વ પ્રકારે સમૃદ્ધિ સાનંદને પમાડો, તથા (પરિસાવિ કે૦) આ સ્તવન સાંજલનાર જે શ્રોતા જનોની પર્ષદા,

तेने पण (सुदुर्नादि के०) सुख वृद्धिने (दिसउ के०) आपो. (य के०) बली (मम के०) मुजने (संजमे के०) सत्तर प्रकारनो जे संयम तेने विषे (नांदि के०) आनंदने (दिसउ के०) आपो ॥ ३७ ॥ आ गाथा ठंद ठे.

अहींआं केटला एक वृद्ध पुरुष एम कहे ठे के श्रीशत्रुंजयनी गुफायें श्री अजित, शांति चोमासुं रह्या हता, पढी ते बन्ने तीर्थकरना पूर्वानिमुख देरां ययां, तिहां एकदा श्रीनेमिनाथना गणधर, श्रीनंदिषेण सूरि तीर्थयात्रायें आया थका श्रीअजित शांतिस्तवननी रचना कीधी, ते अहीं सुधी जाणवी.

हवे एना माहात्म्यनी आगली गाथाउ अनेरा बहुश्रुतं
कीधी ठे, ते वखाणीयें ठैयें.

पस्किअ चाउम्मासे, संवळरिए अवस्स जणिअवो ॥ सो
अवो सवेहिं, उवसग्ग निवारणो एसो ॥ ३८ ॥ गाढा ॥

अर्थ:—(पस्किअ के०) पाखीना पडिक्कमणाने विषे तथा (चाउम्मासे के०) चोमासाना पडिक्कमणाने विषे तथा (संवळरिए के०) सांवत्सरीना पडिक्कमणानी रात्रिनें विषे (अवस्स के०) निश्चें (जणिअवो के०) जणवो, ते एक जणें जणेलो एवो जे आ स्तव, तेने (सवेहिं के०) सर्व संघें (सोअवो के०) सांजलवो कारण के सर्व जनो जो एकज अवसरें एकठा पाठ जणे तो तेमां कोलाहल थवानो संजव ठे माटे एकज जणें जणवो अने बीजा सर्व संघजनोएं सांजलवो. (एसो के०) ए स्तव जे ठे ते, (उवसग्गनिवारणो के०) उपसर्ग जे विघ्न, तेनो निवारण करनार ठे ॥ ३८ ॥ गाथा ठंद.

जो पढइ जो अ निसुणइ, उज्जउ कालंपि अजिअ
संति थयं ॥ न दु दुंति तस्स रोगा, पुवुप्पन्ना विना
संति ॥ ३९ ॥ गाढा ॥

अर्थ:—(जो के०) जे कोइ पुरुष, (अजिअसंतिथयं के०) श्रीअजितनाथ अने श्रीशांतिनाथ तेना स्तवनने (उज्जउकालंपि के०) प्रातःकाल तथा सायंकाल अने अपि शब्द थकी त्रणे काल लेवा तेने विषे (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जोअ के०) जे वली (निसुणइ के०) निरंतर श्रवण करे ठे, तो (तस्स के०) ते पठन करनार अने सांजलनार पुरुषने

(રોગાઃ કે૦) રોગ જે છે તે, (નદુહંતિ કે૦) નિશ્ચેં હોતા નથી અને (પુ
 વુષ્પન્ના કે૦) પૂર્વોત્પન્ન થયેલા એવા જે રોગો તે પણ (વિનાસંતિ કે૦)
 વિશેષેં કરીને નાશ પામે છે ॥ ૩૯ ॥ આ પણ ગાથા ઠંદ જાણવો.

જહ્ ઇહ્દ પરમ પયં, અહ્વા કિત્તિં સુવિહ્વડં યુવણે ॥

તા તેલુકુદરણે, જિણ વયણે આયરં કુણહ ॥ ૪૦ ॥ ગાહા ॥

અર્થ:—(જહ્ કે૦) યદિ એટલે જો (પરમપયં કે૦) પરમપદ જે મો
 હ, તેની (ઇહ્દ કે૦) ઇહ્દા કરો હો, (અહ્વા કે૦) અથવા (યુવણે
 કે૦) ત્રણ યુવનને વિષે (સુવિહ્વડં કે૦) સુવિસ્તૃત એટલે વિસ્તાર પામે
 લી એવી (કિત્તિં કે૦) કીર્તિ, તેની ઇહ્દા કરો હો, (તા કે૦) તો (તે
 લુકુદરણે કે૦) ત્રણ લોકના ઉદ્ધાર કરનારાં એવાં (જિણવયણે કે૦)
 જિનવચનો જે છે, તેને વિષે (આયરં કે૦) આદરસત્કાર તેને (કુણહ
 કે૦) કરો ॥ ૪૦ ॥ આ, ગાથા ઠંદ છે ॥ ઇતિ અજિતશાંતિસ્તવસમાપ્તઃ ॥

॥ અથ ॥

॥ જક્તામરનામક સત્તમ સ્મરણ પ્રારંભઃ ॥

તેમાં પ્રથમ બે કાર્યેં કરીને દેવતાનું નમસ્કારાત્મક મંગલ કરે છે.

જક્તામરપ્રણતમૌલિમણિપ્રજાણા, મુદ્યોતકં દ
 લિતપાપતમોવિતાનં ॥ સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિન
 પાદયુગં યુગાદા, વાલંબનં યવજલે પતતાં જના
 નામ્ ॥ ૧ ॥ યઃ સંસ્તુતઃ સકલવાદ્મયતત્ત્વબો
 ધા, હ્રૂતબુદ્ધિપદુજિઃ સુરલોકનાથૈઃ ॥ સ્તોત્રૈ
 ર્જગત્રિતયચિત્તહરૈરુદારૈઃ, સ્તોષ્યે કિલાહમપિ
 તં પ્રથમં જિનેંદ્રમ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(જક્તામર કે૦) જક્તિમંત એવા અમર જે દેવતાં તેના (પ્રણ
 ત કે૦) નમેલા એવા જે (મૌલિ કે૦) મુકુટ, તેને વિષે રહેલા જે (મ
 ણિ કે૦) મણિ, તેની (પ્રજાણાં કે૦) કાંતિને (મુદ્યોતકં કે૦) પ્રકા

શ કરનારું એવું, તથા (દલિત કે૦) દલન કરી નાશ્યો ઢે (પાપ કે૦)
 પાપરૂપ જે (તમો કે૦) અંધકાર તેનો (વિતાનં કે૦) સમૂહ જેણે એવું
 તથા (નવજલે કે૦) સંસારસમુદ્ધને વિષે (પતતાં કે૦) પડેલા એવા
 (જનાનાં કે૦) નવ્ય જનોને (યુગદૌ કે૦) યુગને આદેં એટલે ત્રીજા આરા
 ના અંતમાં (આલંબનં કે૦) આલંબન તે આધારનૂત આશ્રયરૂપ એવું,
 (જિનપાદયુગં કે૦) શ્રી તીર્થકરનું પાદયુગ તેને મન, વચન તથા કાયા
 યેં કરી (સમ્યક્ કે૦) રૂઢે પ્રકારે (પ્રણમ્ય કે૦) નમસ્કાર કરીને ॥૧॥
 (યઃ કે૦) જે જગવાન તે, (સકલ કે૦) સમસ્ત એવું (વાઙ્મય કે૦)
 શાસ્ત્ર તેનું (તત્ત્વ કે૦) રહસ્ય તેના (બોધાત્ કે૦) જાણવાથકી (ઝ
 ક્રૂત કે૦) ઉત્પન્ન થઈ એવી જે નિપુણ (બુદ્ધિ કે૦) બુદ્ધિ તેણે કરી (પટુજિઃ
 કે૦) કુશલ એવા (સુરલોકનાથેઃ કે૦) દેવલોકના નાથ જે ઇંડો, તેણે
 (જગત્રિતય કે૦) ત્રણ જગતના જે પ્રાણી તેનાં (ચિત્તહરેઃ કે૦) ચિત્ત
 ને હરણ કરનારાં એવાં તથા (ઉદારૈઃ કે૦) અર્થથકી અને શબ્દ થકી ઉ
 દાર એવાં નિર્દોષ (સ્તોત્રૈઃ કે૦) સ્તોત્રોયેં કરીને (સંસ્તુતઃ કે૦) સ્તુતિ
 કરેલા ઢે. (તં કે૦) તે ચોવીશ જિનની અપેક્ષાયેં સર્વ જિનોમાં (પ્રથમં
 કે૦) આદ્ય એવા (જિનેંડં કે૦) સામાન્ય કેવલીમાં ઇંડ સરિશ્વા શ્રી રૂપજ
 સ્વામી તેને (અહમપિ કે૦) હું પણ (કિલ કે૦) નિશ્ચેં કરી (સ્તોષ્યે
 કે૦) સ્તુતિ કરીશ ॥ ૧ ॥ આ, સર્વ સ્તોત્રના વસંતતિલકા હંદ ઢે.

હવે સ્તોત્રકર્તા શ્રી માનતુંગાચાર્ય, પોતાના ઉદ્ધતપણાનો ત્યાગ કરે ઢે.

બુદ્ધ્યા વિનાપિ વિબુધાર્ચિતપાદપીઠ, સ્તોતું સમુદ્ય
 તમતિર્વિગતત્રપોઽહં ॥ બાલં વિહાય જલસંસ્થિ
 તમિંહુર્વિંબ, મન્યઃ કઙ્કરિતિ જનઃ સહસા ગ્રહીતું ॥૩॥

અર્થઃ—(વિબુધ કે૦) દેવતાઁ અથવા પંક્તિતો તેણે (અર્ચિત કે૦) અ
 ર્ચન એટલે પૂજન કરેલું એવું ઢે (પાદપીઠ કે૦) પદાસન એટલે પગ રાખ
 વાનું આસન જેનું, તેના સંબોધનને વિષે હે વિબુધાર્ચિતપાદપીઠ! (બુદ્ધ્યા
 વિનાપિ કે૦) બુદ્ધિવિના પણ એટલે પાંક્તિય વિના પણ (વિગતત્રપઃ કે૦)
 વિશેષેં કરીને ગઈ ઢે ત્રપા એટલે લજ્જા જેની અર્થાત્ અશક્ય વસ્તુને વિષે

प्रवर्तनयकी गतलङ्का ठतो (स्तोतुं के०) स्तुति करवानी (समुद्यनमतिः के०) रूडे प्रकारें प्रयत्नवती करेली ठे बुद्धि जेनी अर्थात् उद्यमवती यइ ठे बुद्धि जेनी एवो (अहं के०) हुं बुं. अहीं दृष्टांत कहे ठे. जेम के (जलसं स्थितं के०) जलने विषे रूडे प्रकारें रहुं एटले प्रतिबिंब थयेलुं एवुं जे (इंदुबिंब के०) चंद्रमानुं प्रतिबिंब तेने (सहसा के०) तत्काल (ग्रहीतुं के०) ग्रहण करवाने (बालविहाय के०) बालक विना एटले बालक मूकीने (अन्यः के०) बीजो (कः के०) कयो (जनः के०) मनुष्य, (इष्टति के०) इष्टा करे ठे ? अर्थात् बालक विना बीजो कोइ पण बुद्धिमान् जन, जल प्रतिबिंबित चंद्रने ग्रहण करवाने इष्टतो नथी, तेम हुं पण तमारुं स्तोत्र करवाने बालकनीपेरें अशक्य ठतो पण स्तुति करवाने अनिलाष करुं बुं. माटे मने गतलङ्का बालकज जाणवो ॥ ३॥

हवे जगवाननी स्तुति करवामां बीजाउनी दुष्करता देखाडे ठे.

वक्तुं गुणान् गुणसमुद् शशांककांतान् कस्ते ह्रमः

सुरगुरुप्रतिमोपि बुद्ध्या ॥ कल्पांतकालपवनोद्धत

नक्रचक्रं, कोवा तरीतुमलमंबुनिधिं चुजान्यां ॥४॥

अर्थः—(गुणसमुद् के०) गुणसमुद् एटले हे गुणरत्नाकर ! (ते के०) तमारा (शशांककांतान् के०) शशांक जे चंद्रमा, तेना सरखा मनोहर उज्ज्वल एवा (गुणान् के०) गुणो जे ठे तेने (वक्तुं के०) कहेवाने वर्णन करवाने (बुद्ध्या के०) बुद्धियें करीने. (सुरगुरुप्रतिमोपि के०) बृहस्पति स मान एवो पण (कः के०) कयो पुरुष, (ह्रमः के०) समर्थ थाय ठे ? अर्थात् कोई पण समर्थ थतो नथी. अहीं दृष्टांत कहे ठे के जेम (कल्पांत काल के०) प्रलयकाल ते संहारकाल, तेनो (पवन के०) वायु, तेणें करी (उद्धत के०) उड्या एटले उठली रहेला एवा ठे (नक्रचक्रं के०) नक्र चक्र एटले मगरमहना समूह जेने विषे एवो जे (अंबुनिधिं के०) समुद् तेने (चु जान्यां के०) बे हार्थें करीने (अलं के०) परिपूर्ण (तरीतुं के०) तरवाने (कः के०) कोण (वा के०) वा ते दृष्टांतना अर्थ मां ठे (ह्रमः के०) समर्थ थाय ? अर्थात् एतादृश समुद्ने बे हार्थें करी तरवाने कोइ पण समर्थ थ

तो नथी. तेम तमारी स्तुति करवाने बुद्धियें करी बृहस्पति समान पुरुष पण समर्थ थतो नथी ॥ ४ ॥

हवे स्तवन रचनाने विषे प्रयत्न करवानुं कारण कहे ठे.

सोऽहं तथापि तव नक्तिवशान्मुनीश, कर्तुं स्तवं वि
गतशक्तिरपि प्रवृत्तः ॥ प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो
मृगेंडं, नान्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थं ॥५॥

अर्थः—(मुनि के०) मुनि जे मुमुक्षु तेमना (ईश के०) स्वामी, तेने मुनीश कहियें तेना संबोधनने विषे हे मुनीश ! हुं तमारुं स्तोत्र करवाने असमर्थ हुं. (तथापि के०) तो पण (तव के०) तमारा (नक्तिवशात् के०) नक्तिना वश थकी एटलें नक्तिवशपणायें करी अस्वतंत्र ठतो (वि गतशक्तिरपि के०) गइ ठे शक्ति जेनी अर्थात् स्तोत्र करवामां ह्मीण ठे शक्ति जेनी एवो ठतो पण (सः के०) ते पूर्वोक्त बुद्धिवृद्धिवर्जित एवो (अहं के०) हुं मानतुंगनामा आचार्य, ते (स्तवं के०) तमारी स्तुति तेने (कर्तुं के०) करवाने (प्रवृत्तः के०) प्रवृत्त थयो हुं. त्यां उपमान केहे ठे. जेम (मृगः के०) हरिण ते, (प्रीत्या के०) स्नेहें करीनें (आत्मवीर्य के०) पोतानुं बल तेने (अविचार्य के०) अणविचारीने (निजशिशोः के०) पोताना बालकना (परिपालनार्थं के०) रक्षण करवाने अर्थें (मृगेंडं के०) सिंहप्रत्यें (किं के०) शुं (नान्येति के०) सन्मुख युद्ध माटे न जाय ? अर्थात् जायज ठे. तेम कवि कहे ठे के हुं पण तमारी नक्तिवशें करीने स्तुति करवाना सामर्थ्यनें न विचारतो थको पण तमारी स्तुति करवाने प्रवर्त्तेलो हुं ॥ ५ ॥

हवे कवि स्तोत्र करवाने असमर्थ ठतो पण स्तोत्र करवाने वाचालपणानुं कारण कहे ठे.

अल्पश्रुतं श्रुतवतां परिहासधाम, त्वन्नक्तिरेव
मुखरीकुरुते बलान्मां ॥ यत्कोकिलः किल मधौ
मधुरं विरौति, तच्चारुचूतकलिकानिकरैकहेतुः ॥६॥

અર્થ:—(અલ્પશ્રુત કે ૦) અલ્પ છે શ્રુત એટલે શાસ્ત્રજ્ઞાન અવધારણ જેનું
 એ કારણ માટે (શ્રુતવતાં કે ૦) શ્રુતજ્ઞાનવંત એવા પુરુષો એટલે બહુશ્રુત
 જનો તેમને (પરિહાસધામ કે ૦) હાસ્ય કરવાનું સ્થાનક રૂપ એવો (મા
 કે ૦) મને (ત્વદ્વક્તિરેવ કે ૦) તમારી નક્તિજ (બલાત્ કે ૦) બલાત્કાર
 થકી સ્તોત્ર કરવાને (મુખરીકુરુતે કે ૦) વાચાલ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે
 છે. (યત્ કે ૦) જે કારણ માટે (મધૌ કે ૦) ચૈત્ર માસને વિષે (કોકિ
 લઃ કે ૦) કોકિલ જે છે. તે (કિલ કે ૦) સત્ય (મધુરં કે ૦) મનોહ્રમધુર
 સ્વરને (વિરૌતિ કે ૦) જલ્પે છે, બોલે છે (તત્ કે ૦) તે બોલવાને (ચારુચૂતકલિ
 કા કે ૦) મનોહર એવી આમ્રકલિકા તેનો (નિકર કે ૦) સમૂહ, તેજ (એક
 હેતુઃ કે ૦) એક કારણ છે, તેમ; મને તમારી નક્તિજ એક કારણ. છે ॥ ૬ ॥

હવે સ્તવન રચનામાં જે ગુણ છે, તે કહે છે.

ત્વત્સંસ્તવેન જવસંતતિસન્નિવદ્ધં, પાપં ક્ષણાત્ક્ષય
 મુપૈતિ શરીરનાજાં ॥ આક્રાંતલોકમલિનીલમશો
 ષમાશુ, સૂર્યાશુન્નિન્નમિવ શાર્વરમંધકારમ્ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—હે જિન! (શરીરનાજાં કે ૦) દેહને નજનારા એટલે દેહધારી
 જે જીવો છે, તેનું (જવસંતતિસન્નિવદ્ધં કે ૦) જવ જે જન્મ, જરા અને મ
 રણ રૂપ સંસાર તેની પરંપરાયેં કરી બંધાયેલું એવું જે (પાપં કે ૦) પાપ
 તે, (ત્વત્સંસ્તવેન કે ૦) તમારા રૂઢા સંસ્તવનેં કરીને (ક્ષણાત્ કે ૦) ઘ
 ઢીના ઠઠા નાળેં કરીને (ક્ષયં કે ૦) ક્ષયને (મુપૈતિ કે ૦) પામે છે. કોની
 પેરેં પામે છે? તો કે (આક્રાંતલોકં કે ૦) લોકમાં વ્યાપિ રહેલો એવો અને
 (અણિ કે ૦) ધ્રમરાના સરખો (નીલં કે ૦) શ્યામ કાલો અને (શાર્વરં
 કે ૦) અંધારી રાત્રિ થકી उत्पन्न થયો એવો જે (અણેષં કે ૦) સમસ્ત
 (અંધકારં કે ૦) અંધકારં જે છે તે, (આશુ કે ૦) શીઘ્ર (ઇવ કે ૦) જેમ
 (સૂર્યાશુ કે ૦) સૂર્યના અંશુ જે કિરણો તેનો જે પ્રકાશ તેણેં કરીને (નિ
 ન્નં કે ૦) નાશ પામેજો હોય છે, તેની પેરેં જાણી લેવું. એટલે તિમિર ના
 શમાં જેમ સૂર્યપ્રકાશ છે, તેમ પાપક્ષયમાં તમારો સ્તવ છે ॥ ૭ ॥

हवे स्तवनारंज सामर्थ्यने दृढं करतो ठतो कहे ठे.
मत्वेत्ति नाथ तव संस्तवनं मयेद, मारज्यते त
नुधियापि तव प्रजावात् ॥ चेतोहरिष्यति सतां
नलिनीदलेषु, मुक्ताफलद्युतिमुपैति ननूदबिंदुः ॥ ८ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (इति के०) ए पूर्वोक्त प्रकारें पापनुं
हरण करनारा एवा आ स्तोत्रने (मत्वा के०) मानीने (तनुधियापि के०)
मंदबुद्धिवालो एवो पण (मया के०) हुं जे हुं, तेणें (तवके०) तमा
रुं (इदं के०) आ (संस्तवनं के०) स्तवन जे ठे, ते करवाने (आरज्य
ते के०) आरंज कराय ठे. ते (तव के०) तमारा (प्रजावात् के०) प्रजा
वथकी (सतां के०) संत पुरुषो एटले सज्जन पुरुषोनां (चेतः के०)
चित्तने (हरिष्यति के०) हरण करजे, परंतु खल पुरुषोनां चित्तने हरण
नहीं करे, एवी सूचना करवाने अर्थे (सतां) ए पदग्रहण कछुं ठे. ति
हां उपमान कहे ठे, ते जेम केः—(नलिनीदलेषु के०) कमल पत्रने विषे पडे
लो एवो जे (उदबिंदुः के०) उदकनो बिंदु, ते कमलना प्रजावें करीने
(मुक्ताफलद्युति के०) मुक्ताफलनी द्युति एटले कांति तेना जेवी शोजाने (न
नु के०) निश्चें (उपैति के०) पामे ठे, तेम तमारा प्रजावथी आ महारुं
करेलुं जे स्तवन, ते सत्कविविरंचित काव्यनी गायाने पामजे ॥ ८ ॥

हवे सर्वज्ञ एवा जगवाननुं स्तवन, ते तो सकलदोष हरणकारक हो,
परंतु ते श्रीसर्वज्ञसंबंधिनी कथा पण संकलडुरित हरे ठे, ते कहे ठे.

आस्तां तव स्तवनमस्तसमस्तदोषं, त्वत्संकथापि
जगतां डुरितानि हंति ॥ दूरे सहस्रकिरणः कुरुते
प्रज्ञैव, पद्माकरेषु जलजानि विकाशजांजि ॥ ९ ॥

अर्थः—हे देव ! (अस्त के०) नाश पाम्या ठे (समस्तदोषं के०) समग्र
दोष जे थकी एवुं (तव के०) तमारुं (स्तवनं के०) स्तवन जे ठे ते,
(आस्तां के०) दूर रहो, परंतु (त्वत्संकथापि के०) तमारी मात्र आ ज
व तथा परजवना चरित्रनी कथा जे करवी, ते पण (जगतां के०) जग

तवासी लोकोनां (डुरितानि के०) पाप जे ठे, तेमने (हंति के०) हणें ठे, तिहां उपमा कहे ठे, (सहस्रकिरणः के०) सूर्य जे ठे, ते तो (दूर के०) दूर रहो, परंतु तेनी (प्रज्ञैव के०) प्रज्ञा जे ठे, तेज (पद्माकरेषु के०) पद्मना आकर एटले समूह ठे जेमां एवां सरोवरादिक तेने विषे रहे लां एवां जे (जलजानि के०) कमलो तेने (विकाशजांजि के०) विकस्वर एटले प्रकाशने नजनारां (कुरुते के०) करे ठे, अर्थात् सूर्योदय थयाथी पूर्वें प्रवर्त्तनारी एवी सूर्यनी प्रज्ञाज जेवारें कमलने विकस्वर कर नारी थाय ठे, तेवारें सूर्य पोतें तेनो विकाश करे, तेमां तो गुंज केहेवुं ? तेम अहींआं पण नगवंतनी कथाज जेवारें डुरितनाशिनी ठे, तो नगवंत नुं स्तोत्र डुरित निवारण करे, तेमां गुंज केहेवुं ? ॥ ९ ॥

हवे नगवंतना गुणनी स्तुतिनुं फल कहे ठे.

नात्यद्भुतं नुवननूषणनूत नाथ, नूतैर्गुणैर्नुवि

नवंतमजिष्ठवंतः ॥ तुल्यानवंति नवतोननु ते न

किंवा, नूत्याश्रितं यद् इह नात्मसमं करोति ॥ १० ॥

अर्थः—(नुवननूषणनूत के०) हे जगतने विषे नूषणरूप ! अर्थात् हे जगदानरणसमान ! (नूतैः के०) सत्य एटले असत्य नहीं एवा तमारा (गुणैः के०) गुणोंयें करीने (नुवि के०) जगतने विषे (नवंतं के०) तमोने (अजिष्ठवंतः के०) स्तुति करनारा एवा जे जनो ठे ते जनो, रूपें तथा गुणें करीने (नवतः के०) तमारी (तुल्याः के०) तुल्य एटले समान (नवंति के०) थाय ठे. तेमां (नअत्यद्भुतं के०) अति आश्चर्य नहीं. (ननु के०) प्रश्नमां, (नाथ के०) हे नाथ ! (यः के०) जे कोइ धनवान् स्वामी, (इह के०) आ लोकने विषे पोताने (आश्रितं के०) आश्रय करीने रह्यो एवो जे सेवक, तेने (नूत्या के०) संपत्तियें करीने, (लक्ष्मीयें करीने) महत्त्वें करीने, (आत्मसमं के०) पोतानी तुल्य (नकरोति के०) नहीं करे, तो (वा के०) अथवा (तेन के०) ते स्वामीयें करीने (किं के०) गुं ? अर्थात् काहींज नहीं. तेम स्तवनकर्त्ता कहे ठे, के हुं पण तमारी स्तुति करतो ठतो तमारी पेठें तीर्थकर नामकर्मने संपादन करनारो थाइश ॥ १ ॥

हवे जगवद्दर्शननुं फल कहे ठे.

दृष्ट्वा ज्वंतमनिमेषविलोकनीयं, नान्यत्र तोषमुप
याति जनस्य चक्षुः ॥ पीत्वा पयः शशिकरद्युतिङ्गध
सिंधोः, क्षारं जलं जलनिधेरशितुं कश्चेत् ॥ ११ ॥

अर्थः—हे नाथ ! (अनिमेषविलोकनीयं के०) मिषोन्मिषरहितपणे क
रीने जोवा योग्य, एटले दर्शन करवा योग्य एवा (ज्वंतं के०) तमोने (दृष्ट्वा
के०) जोइने (जनस्य के०) ते जोनारा लोकोनां (चक्षुः के०) चक्षुड
जे ठे, ते (अन्यत्र के०) तमाराथी व्यतिरिक्त जे अन्य देवो ठे, तेने वि
षे (तोषं के०) संतोषने (नउपयाति के०) न पामे, अर्थात् अ
निमेषदृष्टियें करीने तमारा दर्शन करनारा एवा जे नव्य जनो, ते त
मारे विषेज प्रीतिने पामे ठे परंतु अन्य हरिहरादिक देवोने विषे प्रीति
पामता नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे. के (शशि के०) चंडमा तेनां (कर के०)
किरणो तेनी (द्युति के०) कांति तेना सरखी उज्ज्वल ठे कांति जेनी
एवो जे (ङ्गधसिंधोः के०) क्षीरसमुद्र तेनुं (पयः के०) पाणी, तेने (पी
त्वा के०) पान करीने (कः के०) कयो पुरुष, (जलनिधेः के०) लवणस
मुद्र जे ठे, तेनुं (क्षारंजलं के०) न पीवा योग्य एवं अस्वादिम खांरुं पाणी
तेनें (अशितुं के०) पान करवाने (कश्चेत् के०) इत्ता करे ? अर्थात् क्षीरसमुद्र
ना पाणीसदृश एवं जे तमारुं दर्शन तेने त्याग करीने लवणसमुद्रना पाणी
तुल्य एवं जे अन्य देवोनुं दर्शन, तेने कोण करे ? अर्थात् कोइज न करे ॥ ११ ॥

हवे जगवानना रूपनुं वर्णन कहे ठे.

यैः शान्तरागरुचिभिः परमाणुभिस्त्वं, निर्मापितस्त्रि
भुवनैकललामनूत ॥ तावंतएव खलु तेप्यणवः पृ
थिव्यां, यत्ते समानमपरं नहि रूपमस्ति ॥ १२ ॥

अर्थः—(त्रिभुवन के०) त्रण भुवनने विषे (एक के०) अद्वितीय एटले
एकज (ललामनूत के०) सुंदर नूत तेना संबोधनने विषे हे त्रिभुवनैकललाम
नूत ! (यैः के०) जे (शान्त के०) शान्त नामा जे नवमो रस, तेनो (राग के०)
जाव तेनी (रुचिभिः के०) ठाया ठे जेमने विषे एवा (परमाणुभिः के०)

परमाणुउयें करीने (निर्मापितः के०) निर्माण करेला एवा शरीरवाला (त्वं के०) तमें ठो अने (तेपि के०) ते पण (अणवः के०) परमाणुउ (पृथिव्यां के०) जगतने विषे (तावंतएव के०) जगवन्निर्मितमात्रज ठे, एट ले ते रागद्वेषनी शांतता रूप परमाणुउ पण जगतमां तेटलाज ठे, तेने विषे हेतु कहे ठे. (यत् के०) जे कारण माटे (पृथिव्यां के०) पृथिवीने विषे (ते के०) तमारा (समानं के०) सरखुं (अपरं के०) बीजुं कोइ (रूप के०) रूप (नहि के०) नहिं (अस्ति के०) ठे ॥ १२ ॥

हवे प्रभुना मुखनुं वर्णन करे ठे.

वक्रं क्व ते सुरनरोरगनेत्रहारि, निःशेषनिर्जितजग
त्रितयोपमानम् ॥ बिंबं कलंकमलिनं क्व निशाकर
स्य, यद्वासरे जवति पांशुपलाशकट्वम् ॥ १३ ॥

अर्थः—हे नाथ! (सुर के०) देवताउ, (नर के०) मनुष्यो, (उरग के०) जुवनपति अथवा नागकुमार प्रमुख जे देवो तेना (नेत्र के०) चक्षु तेने (हारि के०) हरण करवानुं ठे शील जेनुं एवुं ठे. वली केहेवुं ठे? तो के (निःशेष के०) समस्त एवां जे (जगत्रितयोपमानं के०) त्रण जुवनने विषे जेनी उपमा देवाय एवा कमल, चंद्र, दर्पणादि पदार्थो ते गर्वना सौंदर्य ने (निर्जित के०) निःशेषपणायें करीने जीत्युं ठे जेणें एवुं (ते के०) तमारुं (वक्रं के०) मुख, ते (क्व के०) क्यां? अने (कलंकमलिनं के०) लांठनें करी मलिन तथा (यत् के०) जे (वासरे के०) दिवसने विषे (पांशुपलाशकट्वं के०) खाखराना जाडनुं पांदडुं जेवुं पीलुं पडी जाय, तेना सरखुं (जवति के०) थाय ठे एवुं (निशाकरस्य के०) चंद्रमा तेनुं (बिंबं के०) बिंब ते (क्व के०) क्यां? अर्थात् तमारा मुखनुं अने चंद्रबिंबनुं उपमेयत्व घटतुं नथी ॥ १३ ॥

हवे जगवज्जुणोनी व्याप्ति कहे ठे.

संपूर्णमंजलशशांककलाकलाप, शुभ्रागुणास्त्रि
जुवनं तव लंघयंति ॥ ये संश्रितास्त्रिजगदीश्वर ना
थमेकं, कस्तान्निवारयति संचरतोयथेष्टम् ॥ १४ ॥

अर्थः—(त्रिजगदीश्वर के०) त्रण जगतना ईश्वर एटले हे त्रिजगन्ना
थ ! (संपूर्णमंमल के०) संपूर्ण ठे मंमल जेनुं एवो जे पूर्णिमानो (श
शांक के०) चंडमा तेनी (कला के०) कला तेनो (कलाप के०) समू
ह तेना सरखा (शुभ्राः के०) शुभ्र एटले उज्ज्वल एवा (तव के०)
तमारा (गुणाः के०) गुणो ते (त्रिभुवनं के०) त्रण भुवनने (लंघयं
ति के०) उल्लंघन करे ठे, एटले तमारा जे ज्ञान, दर्शनादिक गुणो ठे, ते
त्रण भुवनथी उपरांत ठे, वली (ये के०) जे गुणो (एकं के०) अद्विती
य अने (नाथं के०) त्रण भुवनना स्वामी एवा जगवंतने (संश्रिताः
के०) आश्रय करी रहेला ठे ते गुणो, (यथेष्टं के०) स्वेच्छायें यथानि
प्रायें (संचरतः के०) सर्वत्र प्रकारें अस्खलन पणे संचरता एटले विच
रता एवा ठे. (तान् के०) ते गुणोने (कः के०) कयो पुरुष, (निवारयति
के०) निवारण करी शके ? अर्थात् कोइ पण निवारण करी शके नहिं ॥१४॥

हवे जगवाननुं यथार्थ नामपणुं कहे ठे.

चित्रं किमत्र यदि ते त्रिदशांगनानि, नीतं मनागपि
मनोन विकारमार्गम् ॥ कल्पांतकालमरुता चलिता
चलेन, किमंदराजिशिखरं चलितं कदाचित् ॥१५॥

अर्थः—हे प्रजो ! ठगस्थ अवस्थायें विचरता एवा तमोने (यदि के०) जो
(त्रिदश के०) देवताउ तेनी (अंगनानिः के०) स्त्रीउ जे तेणें (ते के०)
तमारुं (मनः के०) मन जे ठे ते (मनागपि के०) किंचित् मात्र पण
(विकारमार्ग के०) विकारना स्थानक प्रत्यें (न नीतं के०) न पमाडयुं
एटले तमारुं मन, ह्मोजने न पमाडयुं तो (अत्र के०) ए ठेकाणें (चित्रं
के०) आश्चर्य (किं के०) शुं ? अर्थात् एमा कांइ पण आश्चर्य नथी. त्यां
दृष्टांत कहे ठे. के (चलिताचलेन के०) चलायमान कखा ठे अचल ए
टले महोटा महोटा पर्वतो जेणें एवो जे (कल्पांतकालमरुता के०) कल्पां
त कालनो वायु एटले प्रलय कालनो वायरो ते वायुयें करीने (कदाचि
त् के०) क्यारें पण (मंदराजिशिखरं के०) मंदराचल एटले मेरुपर्वत तेनुं
जे शिखर, ते (किं के०) शुं (चलितं के०) चलायमान थाय ? अ
र्थात् प्रलय कालना पवनें सर्व पर्वतोने तो चलाय मान कखा, परंतु मेरु

પર્વતને ચલાયમાન ન કહ્યો. તેમ દેવતાની સ્ત્રીડયેં પણ બીજા હાંસિકાદિક દેવોને તો ચલાયમાન કહ્યા; પરંતુ તમોને હોજ પમાડી શકીડ નહ ॥૧૭॥

હવે જગવાનને દીપની ડપમાની વ્યર્થતા કહે છે.

નિર્ધૂમવર્ત્તિરપવર્જિતતૈલપૂરઃ, કૃત્સ્નં જગત્રયમિદં
પ્રકટીકરોષિ ॥ ગમ્યો ન જાતુ મરુતા ચલતાચલા
નાં, દીપોઽપરસ્ત્વમસિ નાથ જગત્પ્રકાશઃ ॥ ૧૬ ॥

અર્થઃ—(નાથ કે૦) હે નાથ ! (ત્વં કે૦) તમેં (અપરઃ કે૦) વિલક્ષણ
ઁવો બીજોજ (જગત્પ્રકાશ કે૦) જગત્પ્રકાશક રૂપ (દીપઃ કે૦) દીપક
(અસિ કે૦) ઢો. તે કેવી રીતેં ઢો ? ત્યાં કહે છે. (નિર્ધૂમવર્ત્તિઃ કે૦)
નિર્ગત ઁટલે ગયો છે ઢેપરૂપ ધૂમ્ર અને વર્ત્તિ ઁટલે કામવશતારૂપ
વાઘ્ય જે થકી ઁવા અપૂર્વદીપક તમેં ઢો. અને બીજા લૌકિક દીપક જે છે,
તે તો ધૂમ્ર અને બત્તી તેણેં કરી સહિત હોય છે, વલી તમેં કેહેવા દીપક
ઢો ? તો કે (અપવર્જિતતૈલપૂરઃ કે૦) વર્જિત થયો છે સ્નેહં પ્રકાશરૂપ
તૈલનો પૂર જેથકી ઁવા દીપક ઢો અને બીજા લૌકિક દીપક તો તૈલપૂરેં કરી
સહિત હોય છે. વલી તમેં કેહેવા દીપક ઢો ? તો કે (ઇદં કે૦) આ
(કૃત્સ્નં કે૦) સમગ્ર (જગત્રયં કે૦) ત્રણ જગતનેં (પ્રકટીકરોષિ કે૦)
પ્રગટ કરો ઢો, ઁટલે કેવલજ્ઞાનરૂપ ડ્યોતેં કરી પ્રકાશ કરો ઢો અને
લૌકિક દીપક તો કેવલ ગૃહમાત્રનેજ પ્રકાશ કારક છે, વલી તમેં દીપક જે
ઢો, તે કેહેવા ઢો ? તો કે (અચલાનાં કે૦) પર્વતોને (ચલતા કે૦) ચલાય
માન કરતો ઁવો (મરુતા કે૦) વાયંરો જે છે, તેણેં કરીને (જાતુ કે૦)
ક્યારેં પણ (ગમ્યઃ કે૦) જાવા યોગ્ય (ન કે૦) નહીં ઢો. અને લૌકિક
દીપક જે છે, તે તો પવનથકી જાવા યોગ્ય છે ॥ ૧૬ ॥

હવે પ્રચુને સૂર્યસાર્થેં ડપમાની વ્યર્થતા કહે છે.

નાસ્તં કદાચિડપયાસિ ન રાહુગમ્યઃ, સ્પટીકરોપિ
સહસા યુગપઙ્ગાંતિ ॥ નાંજોધરોદરનિરુધ્મહાપ્રજા
વઃ, સૂર્યાતિશાયિમહિમાસિ સુનીંડ લોકે ॥ ૧૭ ॥

अर्थ:—(मुनीं५ के०) हे मुनीं५ ! तमो (लोके के०) जगतने विषे (सूर्यातिशायिमहिमा के०) सूर्यथकी अधिक महिमावाला एवा (अस्ति के०) ठो. ते केवी रीतें सूर्यातिशायि ठो ? तो के (कदाचित् के०) क्यारें पण (अस्तं के०) अस्तपणाने (नउपयासि के०) नथी पामता, एवा ठो अने सूर्य तो अस्त पामे ठे. तथा वली तमें (नराहुगम्यः के०) राहुयें ग्रसित होता नथी अने सूर्य तो राहुग्रस्त थाय ठे. वली तमें तो (युग पत् के०) समकालें (जगंति के०) त्रण जगतने (सहसा के०) सार्थेज (स्पष्टीकरोषि के०) प्रकाश. करो ठो, अने सूर्य तो एक जंबूद्दीपनेज प्रकाश करे ठे तथा तमो तो (अंजोधर के०) ज्ञानावरणादिक पांच आवरण रूप मेघ तेनो (उदर के०) मध्यजाग तेथकी (निरुद्ध के०) रोकायो ठे (महाप्रजावः के०) महोटा महिमा जेनो एवा (न के०) नथी अने सूर्य तो मेघना वादलांनो मध्यजाग जे मेघ घटा तेणें रोकाय एवो ठे ॥ १७ ॥

हवे विशेषें करी चंडोपमान व्यर्थ करतो ठतो कहे ठे.

नित्योदयं दलितमोहमहांधकारं, गम्यं न राहुवदन
स्य न वारिदानां ॥ विभ्राजते तव मुखाब्जमनल्प
कांति, विद्योतयद्गगदपूर्वशशांकबिंबम् ॥ १८ ॥

अर्थ:—हे नाथ ! (तव के०) तमारुं (मुखाब्जं के०) मुखरूप कमल जे ठे ते, (अपूर्व के०) विलक्षण एवुं (शशांक के०) चंडमा तेना (बिंब के०) बिंबरूप (विभ्राजते के०) शोजे ठे. ते केवी रीतें ? तो के तमारुं मुखरूप कमल तो (नित्योदयं के०) निरंतर उदय पामेलुं ठे अने चंडबिंब जे ठे ते तो निरंतर उदय थवा वालुं थतुं नथी तथा वली तमारुं मुखाब्ज केहेवुं ठे ? तो के (दलितमोहमहांधकारं के०) मोह एटले अज्ञानरूप महोटा अंधकारने दली नाख्यो ठे जेणें एवुं ठे अने चंडबिंब तेवा गुणवालुं नथी ते तो मात्र अंधकारनोज नाश करे ठे. तथा वली तमारुं मुखकमल तो, डुर्वा दि. जे कुतर्क करनारा वादिउं तडूप (राहुवदनस्य के०) राहुनुं जे मुख तेनें (नगम्यं के०) ग्रसवा योग्य नथी अने चंडने तो राहुनुं मुख ग्रसे ठे. तथा वली तमारुं मुखकमल तो (अनल्पकांति के०) अल्पकांति वालुं नथी थतुं अने चंडबिंब तो अल्पकांतिवालुं पण क्यारेंक थाय ठे तथा

वली तमारा मुखवज्जने तो (नवारिदानां के०) मेघ आह्लादन करवाने अशक्य ठे अने चंद्रबिंबने तो मेघ आह्लादन करवाने शक्तिमंत ठे अने तमारा मुखकमल तो (जगत् के०) त्रण जगतने (विद्योतयत् के०) प्रकाश करे ठे अने चंद्रबिंब तो एक जंबुद्वीपनेज मात्र प्रकाश करे ठे, माटे हे प्रजो! अपूर्व शशांकबिंबपणुं ते तमारा मुखकमलने योग्यज ठे ॥ १० ॥

हवे प्रभुना मुखेंडपासैं सूर्य, चंद्रमा पण निःप्रयोजन
वाला ठे, एवुं देखाडे ठे:

किं शर्वरीषु शशिनान्हि विवस्वता वा, युष्मन्मुखेंड
दलितेषु तमस्सु नाथ ॥ निष्पन्नशालिवनशालिनि
जीवलोके, कार्यं कियज्जलधरैर्जलजारनम्रैः ॥ १९ ॥

अर्थ:—(नाथ के०) हे नाथ ! (युष्मन्मुखेंड के०) तमारा मुख रूप इंडु जे चंद्रमा तेणें (तमस्सु के०) अज्ञान रूप अंधकारोने (दलितेषु के०) दलनकरे ठते पढी (शर्वरीषु के०) रात्रियोने विषे उदय थ नारा एवा (शशिना के०) चंद्रमा तेणें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे? (वा के०) अथवा (अन्हि के०) दिवसने विषे उदय थनारा एवा (विवस्वता के०) सूर्ये करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे? त्यां दृष्टांत कहे ठे. के जेम (निष्पन्न के०) पाकेलां एवां जे (शालिवन के०) शालिना वन तेणें करी (शालिनि के०) शोनायमान थयेला एवा (जीवलोके के०) मृत्यु लोक तेने विषे (जलजारनम्रैः के०) जलनो जे नार तेणें करी नम्र थयेला एवा (जलधरैः के०) मेघो तेणें करी (कियत्कार्य के०) शुं प्रयोजन? अर्थात् कांइ पण कार्य सिद्धि नहीं ॥ १९ ॥

हवे ज्ञान द्वारार्यें करी अन्य देवोने तिरस्कार करतो ठतो कहे ठे.

ज्ञानं यथात्वयि विजाति कृतावकाशं, नैवं तथा ह
रिहरादिषु नायकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति यथा
महत्त्वं, नैवं तु काचशकले किरणाकुलेपि ॥ २० ॥

अर्थ:—हे नाथ ! (कृतावकाशं के०) अनंत पर्यात्मक जे पदार्थो तेने विषे कस्यो ठे अवकाश एटले प्रकाश जेणें एवुं (ज्ञानं के०) केवल

જ્ઞાન તે (યથા કે૦) જેવી રીતે (ત્વયિ કે૦) તમારે વિષે (વિજ્ઞાતિ કે૦)
 શોને છે, (તથા કે૦) તેવી રીતે (નાયકેષુ કે૦) પોતપોતાના શાસન
 ના સ્વામી એવા (હરિહરાદિષુ કે૦) હરિ હરાદિક જે દેવો છે, તેને વિષે
 (એવં કે૦) એ પ્રકારનું (ન કે૦) નથી શોનતું. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે
 (યથા કે૦) જેવી રીતે (તેજઃ કે૦) પ્રકાશ જે છે, તે (સ્ફુરન્મણિષુ
 કે૦) દેદીપ્યમાન જાતિવંત મણિડને વિષે (મહત્ત્વં કે૦) ગૌરવતાને
 (યાતિ કે૦) પામે છે (તુ કે૦) વળી (એવં કે૦) એ પ્રકારે (કિરણાકુલે
 પિ કે૦) કાંતિયેં કરીને વ્યાપ્ત એટલે ચલકતા એવા પણ (કાચશકલે કે૦)
 કાચના જે કટકા તેને વિષે ગૌરવતાને (નૈવં કે૦) પ્રાપ્ત નથીજ થતું.
 અર્થાત્ જેવું તમારે વિષે જ્ઞાન છે. તેવું અન્ય દેવોમાં નથી ॥ ૨૦ ॥

હવે જગવાનની નિંદાસ્તુતિ કહે છે.

મન્યે વરં હરિહરાદયેવ દૃષ્ટા, દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં
 ત્વયિ તોષમેતિ ॥ કિં વીક્ષિતેન જવતા જુવિ યેન
 નાન્યઃ, કશ્ચિન્મનોહરતિ નાથ જવાંતરેપિ ॥ ૨૧ ॥

અર્થઃ—(મન્યે કે૦) હું વિચાર કરું હું કે, (હરિહરાદયઃ કે૦) હરિહ
 રાદિક દેવો તે (દૃષ્ટાઃ કે૦) દીઠા તે (વરં એવ કે૦) સારુંજ થયું-કેમ કે?
 (યેષુ કે૦) જે દેવો (દૃષ્ટેષુ કે૦) દીઠે ઠતે મારું (હૃદયં કે૦) હૃદય જે
 ચિત્ત, તે (ત્વયિ કે૦) તમારે વિષે (તોષં કે૦) સંતોષને (એતિ કે૦)
 પામે છે. અને પ્રથમ (વીક્ષિતેન કે૦) દેખેલા એવા (જવતા કે૦) તમોયેં
 કરીને (કિં કે૦) શું થયું? તો કે (યેન કે૦) જે તમારા દર્શને કરીને
 (જુવિ કે૦) પૃથ્વીને વિષે (કશ્ચિત્ કે૦) કોઈ (અન્યઃ કે૦) અન્યદેવ,
 (નાથ કે૦) હે નાથ ! (જવાંતરેપિ કે૦) અન્યજવને વિષે પણ (મનઃ
 કે૦) મારું મન, (ન હરતિ કે૦) હરણ કરતો નથી ॥ ૨૧ ॥

હવે માતાની પ્રશંસા દ્વારાયેં કરીને જગવદ્ધર્ણન કરે છે.
 સ્ત્રીણાં શતાનિ શતશો જનયંતિ પુત્રાન્, નાન્યા સુતં
 ત્વહુપમં જનની પ્રસૂતા ॥ સર્વાદિશો દધતિ જ્ઞાનિ
 સહસ્રરશ્મિં, પ્રાચ્યેવ દિગ્જનયતિ સ્ફુરદંશુજાલમ્ ॥ ૨૨ ॥

અર્થ:-હે નાથ ! લોકને વિષે (સ્ત્રીણાંશતાનિ કે०) સ્ત્રીઝનાશક્કડા એટલે ઘણી સ્ત્રીઝ છે તે સ્ત્રીયો, (શતશઃ કે०) શક્કડો ગમે નાના પ્રકારના સ્વરૂપ વાળા એવા (પુત્રાન્ કે०) પુત્રોને (જનયંતિ કે०) જન્મ આપે છે સ્ત્રી, પરંતુ તે (અન્યા કે०) બીજી (જનની કે०) માતા જે છે, તે (ત્વહુપ મં કે०) તમારી ઉપમા દેવાય એવા (સુતં કે०) પુત્રને (નપ્રસૂતા કે०) ઉત્પન્ન કરી શકતી નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે (સર્વાદિશઃ કે०) સર્વે મલી આઠ દિશાઝ જે છે, તે (જાનિ કે०) અશ્વિન્યાદિ નક્ષત્રોને (દધતિ કે०) ધારણ કરે છે, પરંતુ (પ્રાચ્યેવદિક્ કે०) એક માત્ર પૂર્વદિશાજ (સ્ફુરદંશુજાલં કે०) દેદીપ્યમાન છે કિરણજાલ જેનાં એવો અને (સહ સ્ત્ર કે०) હજાર છે (રશિમં કે०) કિરણો જેમનાં એવા સૂર્યને (જનયતિ કે०) ઉત્પન્ન કરે છે. અર્થાત્ જેમ એક પૂર્વદિશિ સૂર્યની જનની છે, તેમ એક તમારી માતાજ તમારા સરસ્વા સુપુત્રની જનની છે ॥ ૨૨ ॥

હવે પ્રત્યુની પરમપુરુષત્વેં કરીને સ્તુતિ કરે છે.

ત્વામામનંતિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ, માદિત્યવર્ણમમ
લં તમસઃ પરસ્તાત્ ॥ ત્વામેવ સમ્યગુપલન્ય જયં
તિ મૃત્યું, નાન્યઃ શિવઃ શિવપદસ્ય મુનીંઽ પંથાઃ ॥૨૩॥

અર્થ:- (મુનીંઽ કે०) હે મુનીંઽ ! જે (મુનયઃ કે०) મહર્ષિ એવા સા ધુ જનો છે, તે (ત્વાં કે०) તમોને (તમસઃ કે०) અંધકાર રૂપ ડુરિત, તે ની (પરસ્તાત્ કે०) આગલ (આદિત્ય કે०) સૂર્યના સરસ્વા (વર્ણ કે०) કાંતિ વાળા એવા અને રાગદ્વેષ રહિતપણેં કરીને (અમલં કે०) નિર્મલ (પરમંપુમાંસં કે०) પરમ પુમાન્ એટલે નિઃકર્મ સિદ્ધ એવા (આમનંતિ કે०) કહે છે. તથા (ત્વામેવ કે०) તમોને (સમ્યક્ કે०) રૂઢે પ્રકારેં (ઉ પલન્ય કે०) નિશ્ચયત્વેં કરી જાણીને, તે મહર્ષિયો (મૃત્યું કે०) મૃત્યુને (જ યંતિ કે०) જીંતે છે. માટે (અન્યઃ કે०) બીજો કોઈ (શિવઃ કે०) નિરુપ ડવ એવો (શિવસ્યકે०) મોહનો (પંથાઃ કે०) માર્ગ, (ન કે०) નથી ॥૨૩॥

હવે સર્વ દેવના નામેં કરીને જિનને સ્તવે છે.

ત્વામવ્યયં વિન્નુમચિંત્યમસંસ્યમાદ્યં, બ્રહ્માણમી

श्वरमनंतमनंगकेतुम्॥ योगीश्वरं विदितयोगमने
कमेकं, ज्ञानस्वरूपममलं प्रवदन्ति संतः ॥१४॥

अर्थः—हे प्रभु ! (त्वां के०) तमोने (संतः के०) संत पुरुषो जे ठे, ते (प्रवदन्ति के०) कहे ठे. जे तमें (१) (अव्ययं के०) क्य रहित ठे एटले सदास्थिरैकस्वजावी ठो. वली (२) विभुं के०) परम ऐश्वर्ये करीने विशेषे शोचो ठो, अथवा कर्मोन्मूलन समर्थ ठो. (३) (अचिंत्यं के०) चिंतवन थइ शके नहीं एवा महिमावंत ठो अथवा तमारुं स्वरूप कोइथी कलाय नहीं एवा ठो. (४) (असंख्यं के०) गुणोनी संख्या रहित ठो, एटले तमारा गुणोनी संख्या थइ शके नहीं एवा ठो. अथवा संख्य एटले युद्ध ते जेने (अ के०) नथी एवा ठो. (५) (आद्यं के०) लोकसृष्टि हेतु पणायें करी आद्यमां ठो, अथवा आद्य तीर्थकर ठो. अथवा पंच परमेष्ठि मध्ये आद्य ठो. (६) (ब्रह्माणं के०) अनंत आनंदे करी सर्व थकी अधिक वृद्धिवाला ठो माटे ब्रह्म ठो, निवृत्तिरूप ठो. (७) (ईश्वरं के०) ईश्वर शील ठो, सर्व देवना ईश्वर ठो. (८) (अनंतं के०) ज्ञानदर्शनना योगथी अनंत ठो अथवा अंत रहित ठो. (९) (अनंगकेतुं के०) कामदेवने ठेदवा पणायें करीने केतु ठो. एटले जेम जगत्नो नाश करवाने केतु जे पूंढडीयो तारो ते कारण नूत ठे, तेम तमें पण कंदर्पनो नाश करवाने कारणनूत ठो. (१०) (योगीश्वरं के०) योगी एटले मन, वचन अने कायारूप व्यापारने जीतनारा एवा जे सामान्य केवली तेना ईश्वर ठो. (११) (विदितयोगं के०) विदित एटले ज्ञात ठे, अवगत ठे ज्ञान, दर्शन, चारित्ररूप योग हस्तामलकवत् जेने अथवा ज्ञानी पुरुषोयें तमारा थकी अष्टविध योग जाण्यो ठे एवा ठो, तथा (१२) (अनेकं के०) ज्ञानेकरी सर्वगत होवाथी सर्वव्यापक ठो माटे पर्यायथी अनेक ठो, (१३) (एकं के०) अद्वितीय उत्तमोत्तम ठो अथवा जीव इ व्यापेहायें इव्यथकी एक ठो अने अनन्य स्वरूपपणुं ठे. (१४) (ज्ञानस्वरूपं के०) क्हायिक केवलज्ञान रूपत्व ठो, माटे क्हायिक स्वरूपी ठो. (१५) (अमलं के०) अष्टादश दोषरूप पापमल रहित ठो ॥ १४ ॥

हवे बीजो अर्थ करी बीजा देवना नामें जिननी स्तुति करे ठे.

बुधस्त्वमेव विबुधार्चितबुद्धिबोधात्, त्वं शंकरोसि

चुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर शिवमार्गविधे

विधानात्, व्यक्तं त्वमेव जगवन् पुरुषोत्तमोऽसि ॥ १५ ॥

अर्थः—हे नाथ ! (विबुधार्चितबुद्धिबोधात् के०) देवताउएं अर्चित एटले पूजित कखो ठे केवलज्ञाननो बोध जेमनो माटे (त्वमेव के०) तमेंज (बुद्धः के०) बुद्ध देवता ठो, एटले ज्ञानतत्वी ठो तथा (चुवनत्रयशंकरत्वात् के०) त्रण चुवनने सुखना करनार होवाथी (त्वं के०) तमें (शंकरो सि के०) शंकर देवता ठो. अन्यपक्षमां जे शंकर देवता ठे ते तो नग्न, क पाली, नैरव, संहारक, तेणें करीने ते यथार्थनामा शंकर नथी. तथा (धीर के०) हे धीर ! तमेंज (शिवमार्ग के०) मोक्षमार्ग तेनो (विधेः के०) रत्नत्रययोगरूप क्रिया तेना (विधानात् के०) निःपादन करवा थकी (धाता के०) विधाता एटले संपन्न (असि के०) ठो. अर्थात् तमेंज ब्रह्मदेव ठो, अन्य पक्षमां जे ब्रह्मा ठे ते तो जड ठे, अने तेणें तो वेदोपदेशथकी नरकपथ उघाड्यो ठे माटे यथार्थ ते ब्रह्मा नथी. वली (जगवन् के०) हे जगवन् ! (त्वमेव के०) तमेंज (व्यक्तं के०) प्रगटपणे (पुरुषोत्तम के०) पुरुषोत्तम ते नारायण देव, (असि के०) ठो. अन्य पक्षमां जे पुरुषोत्तम कृष्ण ठे, ते तो सर्वत्र कपटवशथकी यथार्थ पुरुषोत्तम नथी ॥ १५ ॥

हवे वली फरीने जिनने नमस्कार करतो ठतो कहे ठे.

तुभ्यं नमस्त्रिचुवनार्तिहराय नाथ, तुभ्यं नमः द्वि

तितलामलनूपणाय ॥ तुभ्यं नमस्त्रिजगतः परेश्वरा

य, तुभ्यं नमोजिन चवोद्धिशोषणाय ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (त्रिचुवनार्तिहराय के०) त्रण चुवननी आर्ति जे पीडा तेने हरण करनारा एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो तथा (द्वितितल के०) पृथिवीतल तेने विषे (अमल के०) निर्मल (नूपणाय के०) अलंकाररूप ठो अथवा पृथिवीतल जे पाताल अने अमल जे स्वर्ग तेना नूपणरूप एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. तथा (त्रिजगतः के०) त्रण जगतना (परमेश्वराय के०) प्रकृष्ट प्रभु एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो

तथा (जिन के०) हे श्रीवीतराग ! (नवोदधि के०) संसाररूप समुद्र, तेने (शोषणायं के०) शोषण करनारा एवा (तुन्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. अहींआं तुन्यं ए एक वचन ग्रहण कछुं ठे, ते सर्व अन्य देवोना निषेध सूचनार्थ कछुं ठे ॥ १६ ॥

हवे निंदास्तुति कहे ठे.

कोविस्मयोऽत्र यदि नाम गुणैश्शेषै, स्त्वं संश्रितो
निरवकाशतया मुनीश ॥ दोषैरुपात्तविविधाश्रयजा
तगर्वैः, स्वप्नांतरेपि न कदाचिदपीक्षितोसि ॥ १७ ॥

अर्थः—(मुनीश के०) हे मुनिजना ईश्वर ! (नाम के०) नाम ए प
द जे ठे, ते कोमलामंत्रणमां ठे. (यदि के०) यदि शब्द अंगीकारार्थमां
ठे. (त्वं के०) तमें (अशेषैः के०) समग्र एवा (गुणैः के०) गुणोयें
(निरवकाशतया के०) निरंतरपणे (संश्रितः के०) रूढा प्रकारें आश्र
य करायेला ठो (अत्र के०) एने विषे (कोविस्मयः के०) छुं आश्चर्य ?
अर्थात् काहिं नहीं अने (उपात्त के०) ग्रहण करेला एवा जे (विविधाश्र
य के०) विविध आश्रयो, तेणें करीने (जात के०) उत्पन्न थया एवा
(गर्वैः के०) गर्वरूप जे अवगुण तेना (दोषैः के०) दोषें करीने सहित
एवा जनोयें तमो (स्वप्नांतरेपि के०) स्वप्नांतरने विषे पण (कदाचिदपि के०)
क्यारें पण (नरीक्षितोसि के०) जोयेला नथी ॥ १७ ॥

हवे केटलाएक प्रातिहार्यनें प्रकट करतो जिननी स्तुति करे ठे.

उच्चैरशोकतरुसंश्रितमुन्मयूख, मान्नाति रूपमम
लं नवतोनितांतम् ॥ स्पष्टोत्सत्किरणमस्ततमो
वितानं, बिंबं रवेरिव पयोधरपार्श्ववर्त्ति ॥ १८ ॥

अर्थः—हे जिन ! आठ प्रातिहार्य मांहेलो प्रथम प्रातिहार्य, (उच्चैरशो
कतरु के०) प्रचुना अंगथकी बार गुणो उंचो एवो जे अशोकवृद्ध तेने
विषे (संश्रितं के०) आश्रय करीने रहेलुं अर्थात् अशोकने नीचें बेठे
ला ठो ते समयें (उन्मयूखं के०) उंचा ठे अधिक ठे मयूख एटले कि
रणो जेनां एवुं (नवतः के०) तमारुं (रूपं के०) शरीर ते (नितांतं

કે૦) અત્યંત (અમલં કે૦) નિર્મલ (આજ્ઞાતિ કે૦) શોજે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે (સ્પષ્ટોદ્ભવસત્કિરણં કે૦) પ્રગટ ઝંઘાં ગયેલાં છે કિરણો જેનાં એવું (રવેઃ કે૦) સૂર્ય જે તેનું (બિંબં કે૦) બિંબ જે છે, તે (પયોધર કે૦) મેઘ, તેના (પાર્શ્વવર્તિ કે૦) પાર્શ્વમાં વર્તતું એટલે પાસેં રહ્યું થકું (શ્વ કે૦) જેમ હોય નહિં ? એટલે સૂર્ય પોતાનાં પ્રકાશિત કિરણો વડે કરીને (અસ્તતમોવિતાનં કે૦) અંધકારના સમૂહને અસ્ત કરી નાશીને એટલે નાશ કરીને શોજાને પામે છે. તેમ તમે અશોકવૃક્ષને નીચેં બેઠા થકા શોજાને પામો છો ॥ ૨૯ ॥

હવે વહ્ની પણ જગવંતના શરીરનું વર્ણન કરે છે.

સિંહાસને મણિમયૂસ્વશિશ્વાવિચિત્રે, વિભ્રાજતે તવ

વપુઃ કનકાવદાતમ્ ॥ બિંબં વિચ્છિલસદંશુલતા

વિતાનં, તુંગોદયાદિશિરસીવ સહસ્ત્રરશ્મેઃ ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:-હે દેવ ! (મણિ કે૦) મણિયો તેનાં (મયૂસ્વ કે૦) કિરણો, તેની (શિશ્વા કે૦) પંક્તિ, તેણે કરીને (વિચિત્રે કે૦) ચિત્ર વિચિત્ર એવું (સિંહાસને કે૦) સિંહોપલક્ષિત આસન, તેને વિષે (કનક કે૦) સુવર્ણ તેના સરખું (અવદાતં કે૦) મનોહર એવું (તવ કે૦) તમારું (વપુઃ કે૦) શરીર, તે (વિભ્રાજતે કે૦) વિશેષેં કરી શોજે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે:- (તુંગ કે૦) ઝંઘો એવો જે (ઉદયાદિ કે૦) ઉદયાચલ પર્વત તેના (શિરસિ કે૦) શિર ઉપર જે (વિચિત્ર કે૦) આકાશ તેને વિષે જેનાં (વિલસત્ કે૦) ઉદ્યોત માન (અંશુ કે૦) કિરણો તેની (લતા કે૦) શાખાં તેનો (વિતાનં કે૦) સમૂહ છે જેને એવો (સહસ્ત્રરશ્મેઃ કે૦) સૂર્ય જે તેનું (બિંબં કે૦) બિંબ તે (શ્વ કે૦) જેમ શોજાને પામે છે, તેમ પ્રભુનું શરીર સિંહાસન ઉપર શોજાને પામે છે ॥ ૩૦ ॥

હવે ફરી પણ પ્રકારાંતરેં જગવાનના શરીરનું વર્ણન કરે છે.

કુંદાવદાતચલચામરચારુશોજં, વિભ્રાજતે તવ વપુઃ

કલધૌતકાંતમ્ ॥ ઉદ્યજ્જ્વાલકશુચિનિર્ઝરવારિધાર,

મુઞ્ચૈસ્તટં સુરગિરેરિવ શાતકૌંજમ્ ॥ ૩૧ ॥

अर्थः—हे नाथ! (कुंद के०) मोघरानां पुष्प, तेना सरखां (अवदात के०) उज्ज्वल अने (चल के०) चंचल एटले इंडादिकें वीजेलां एवां जे (चामर के०) बे चामरो तेणें करीने (चारुशोचं के०) मनोहर ठे शोना जेनी एवुं, अने (कल धौतकांतं के०) सुवर्णना सरखुं मनोहर एवुं (तव के०) तमारुं (वपुः के०) शरीर, ते (विज्राजते के०) विशेषें करी शोने ठे, त्यां दृष्टांत कहे ठे. (उद्यत् के०) उदय पामेलो एवो (शशांक के०) चंडमा तेना सरखुं (शुचि के०) निर्मल अने (निर्जर के०) निर्जरणानी (वारिधारं के०) जलधारा जेने विषे वही रइ ठे एवुं (शातकौंचं के०) सुवर्णमय जे (सुर गिरेः के०) मेरुपर्वत तेनुं (उच्चैः के०) उंचुं एवुं (तट के०) तट एटले शिखर ते जेम शोने ठे (इव के०) तेनी पेरे तमारुं शरीर पण शोने ठे ॥ ३० ॥

हवे ठत्रत्रय नामा प्रातिहार्यने वर्णन करतो ठतो कहे ठे.

ठत्रत्रयं तव विजाति शशांककांत, मुच्चैःस्थितं स्थ
गितज्ञानुकरप्रतापम् ॥ मुक्ताफलप्रकरजालविवृ
द्धशोचं, प्रख्यापयत्रिजगतः परमेश्वरत्वम् ॥ ३१ ॥

अर्थः— हे प्रजो ! (शशांककांतं के०) चंडमाना सरखुं मनोहर एवुं (उच्चैःस्थितं के०) तमारा उपर रखुं अने (स्थगितज्ञानुकरप्रतापं के०) ढांकी दीधो ठे सूर्यना किरणोनो प्रताप जेणें एवुं तथा (मुक्ताफल के०) मोती तेना (प्रकर के०) समूह तेनी (जाल के०) रचना, तेणें करीने (विवृद्धशोचं के०) विशेषें करी वृद्धि पामी ठे शोना जेनी एवुं, (त्रिजगतः के०) त्रण जगत् जे ठे तेनुं (परमेश्वरत्वं के०) परमेश्वर पणुं तेने (प्रख्यापयत् के०) प्रकर्षें करीने जणावनारुं एवुं (तव के०) तमारुं (ठत्रत्रयं के०) ठत्रत्रय जे ठे, ते (विजाति के०) शोने ठे एटले तमोने ठत्रातिठत्र एवां त्रण ठत्र जे धराय ठे, ते त्रण जगतनुं प्रभुत्व प्रख्यापन करे ठे. तिहां एक ठत्रें करी पाताल लोकनुं प्रभुत्व सूचन कराय ठे, बीजा ठत्रें करी मृत्युलोकनुं प्रभुत्व सूचन कराय ठे, अने त्रीजा ठत्रें करी देवलोकनुं स्वामित्व सूचन कराय ठे ॥ ३१ ॥

હવે અતિશય દ્વારાયેં જિનને સ્તુતિ કરતો ઠતો કહે છે.

ઊન્નિઙ્ઘેમનવપંકજપુંજકાંતિ, પર્યુલ્લસન્નસ્વમયૂસ્વ

શિશ્વાન્નિરામૌ ॥ પાદૌ પદાનિ તવ યત્ર જિનેંઙ્

ધત્તઃ, પદ્માનિ તત્ર વિબુધાઃ પરિકલ્પયંતિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થઃ—(જિનેંઙ્ કે૦) હે જિનેંઙ્ ! (ઊન્નિઙ્ કે૦) વિકસિત (હેમ કે૦) સુવર્ણનાં (નવ કે૦) નવસંખ્યા છે જેનો અથવા નવીન એવાં (પંક જ કે૦) કમલ, તેના (પુંજ કે૦) સમૂહ તેની (કાંતિ કે૦) યુતિ તેણે કરીને (પર્યુલ્લસત્ કે૦) ચારે તરફ ઊઠતતાં એવાં, (નસ્વમયૂસ્વ કે૦) પરમેશ્વરના પગના નસ્વ તેનાં જે કિરણો તેની (શિશ્વા કે૦) પ્રકાશપંક્તિ જેને આસમંતાત્ જાગમાં ફેલી રહી છે. તેણે કરીને (અન્નિરામૌ કે૦) મનોહર એવાં (તવ કે૦) તમારાં (પાદૌ કે૦) ચરણો તે, (યત્ર કે૦) જે જૂમિને વિષે (પદાનિ કે૦) ગમનનાં સ્થાનક પ્રત્યે (ધત્તઃ કે૦) ધારણ કરે છે, (તત્ર કે૦) તે સ્થાનને વિષે (વિબુધાઃ કે૦) દેવતા ઊ (પદ્માનિ કે૦) કમલોને (પરિકલ્પયંતિ કે૦) રચના કરે છે. એટલે બે કમલ ચરણ નીચેં અને સાત કમલ માર્ગમાં રહે છે. અહીં નસ્વ કમલની કાંતિ દર્પણ સદૃશ છે, અને દેવતાઊંચેં રહેલાં એવાં સુવર્ણ કમલની કાંતિ પીત છે, તે બેદુના મલવાથી ચરણોનો વિચિત્ર વર્ણ થયો ॥ ૩૨ ॥

હવે એક અતિશયેં કરીને બીજાઊંચેં ઉત્ક્રેષ્ઠ કરતા ઉપસંહાર કરે છે.

ઇત્થં યથા તવ વિનૂતિરન્નૂજ્જિનેંઙ્, ધર્મોપદેશનવિ

ધૌ ન તથા પરસ્ય ॥ યાદૃક્પ્રજ્ઞા દિનકૃતઃ પ્રહતાંધ

કારા, તાદૃક્કૃતો ગ્રહગણસ્ય વિકાશિનોપિ ॥ ૩૩ ॥

અર્થઃ—(જિનેંઙ્ કે૦) હે સામાન્ય કેવલીને વિષે ઇંઙ્ તુલ્ય ! હૃગ્ગતિયેં પડતા પ્રાણીને ધરી રાખે એવો જે શ્રુત ચારિત્ર લક્ષણ (ધર્મ કે૦) ધર્મ, તે ધર્મના (ઉપદેશનવિધૌ કે૦) ઉપદેશ વિધિને વિષે એટલે ઉપદેશ કરવાના સમયને વિષે, (ઇત્થં કે૦) એ પૂર્વે કહી એવી (તવ કે૦) તમારી (વિનૂતિઃ કે૦) અતિશયની સંપદા તે, (યથા કે૦) જે પ્રકારેં (અનૂત કે૦)

થડ (તથા કે૦) તેવી (પરસ્ય કે૦) બીજાં જે હરિહરાદિક દેવો છે, તેની (ન કે૦) નથી થતી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે જેમ (પ્રહત કે૦) પ્રકર્ષે કરી હાણ્યો છે (અંધકારા કે૦) અંધકાર જેણે એવી (દિનકૃતઃ કે૦) સૂર્ય જે તેની (યાદૃક્પ્રજ્ઞા કે૦) જેવી કાંતિ છે, (તાદૃક્ કે૦) તેવી કાંતિ, (વિકાશિનોપિ કે૦) પ્રકાશિત થયેલા એવા (ગ્રહગણસ્ય કે૦) જૌમાદિક ગ્રહના સમૂહ તેની પ્રજ્ઞા (કૃતઃ કે૦) ક્યાંદાંથી હોય? એટલે સર્વથા નજ હોય. અર્થાત્ દેશના સમયે જે અશોક વૃદ્ધાદિક આવ મહા પ્રાતિહાર્ય તથા ચોત્રિશ અતિશય વાલી એવી તમારી જે સમૃદ્ધિ છે, તેવી હરિહર બ્રહ્માદિકની ક્યાંથી હોય? કારણ કે એમને સરાગપણાને લીધે કર્મકૃયપણું નથી તે કર્મકૃય વિના ઉત્તમોત્તમતાને પમાય નહીં અને ઉત્તમોત્તમતા વિના પ્રાતિહાર્યાદિક સમૃદ્ધિનો અજાવ હોય છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જિનને ગજનયહર દર્શાવતો હતો કહે છે.

શ્ચોતન્મદાવિલવિલોલકપોલમૂલ, મત્તભ્રમદ્ભ્રમ
રનાદવિવૃદ્ધકોપમ્ ॥ એરવતાન્નમિન્નમુદ્ધતમાપતંતં,
દૃષ્ટ્વા જયં જવતિ નો જવદાશ્રિતાનામ્ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:-હે નાથ! (શ્ચોતત્ કે૦) ઝરતો એવો (મદ કે૦) મદ તેણે કરીને (આવિલ કે૦) કલુષ થયેલા એવા અને (વિલોલ કે૦) ચંચલ એવા જે (કપોલમૂલ કે૦) ગંભીરસ્થલ તે ગંભીરપ્રદેશ તેણે કરીને (મત્ત કે૦) મદોન્મત્ત થયેલો એવો અને (ભ્રમત્ કે૦) અહિં તહિં ભ્રમણ કરનારા એવા જે (ભ્રમર કે૦) જમરાઉ તેના (નાદ કે૦) ઝંકારશબ્દ તેણે કરીને (વિવૃદ્ધકોપ કે૦) વૃદ્ધિ પામ્યો છે ક્રોધ જેને એવો અને (એરવતાન્ન કે૦) એરાવણ હાથીના સરસ્વી છે આજ્ઞા એટલે કાંતિ જેની એવો અને (ઉદ્ધતં કે૦) અવિનીત એટલે અંકુશાદિક શસ્ત્રને અવગણના કરતો એવો જે (ઇન્નં કે૦) હસ્તી, તેને (આપતંતં કે૦) સન્મુખ આવતા એવાને (દૃષ્ટ્વા કે૦) જોઈને (જવત્ કે૦) તમારા (આશ્રિતાનાં કે૦) આશ્રય કરીને રહેલા એવા જનોને અર્થાત્ તમારા નક્ત જનો જે છે તેને (જયં કે૦) જય જે છે તે (નોજવતિ કે૦) નથી થતું ॥ ૩૪ ॥

हवे सिंहजयापहारि जगवानने दर्शवितो ठतो कहे ठे.
 निन्नेजकुंजगलडुज्ज्वलशोणिताक्त, मुक्ताफलप्रक
 रजूपितजूमिजागः ॥ बद्धक्रमः क्रमगतं हरिणाधि
 पोऽपि, नाक्रामति क्रमयुगाचलसंश्रितं ते ॥३५॥

अर्थः—(निन्न के०) जेदन करेला एवा जे (इनकुंज के०) हस्तिना
 कुंजस्थल, तेथकी (गलत् के०) नीचें खखा, पड्या एवा (उज्ज्वल के०)
 उज्ज्वल ते रक्त श्वेत वर्ण युक्त एवा (शोणिताक्त के०) रुधिर व्याप्त एट
 ले लोहीथी खरडायेला एवा (मुक्ताफलप्रकर के०) मुक्ताफलना समूह
 तेणें करीने (जूषित के०) शोनाव्यो ठे (जूमिजागः के०) पृथिवीनो
 जाग जेणें तथा (बद्धक्रमः के०) कीलित ठे क्रम एटले पाद जेना एवो
 (हरिणाधिपोऽपि के०) अरण्य पशुउनो अधिप जे सिंह ते पण (ते के०) त
 मारा (क्रमयुगाचल के०) चरणयुगरूप पर्वत तेने (संश्रितं के०) आश्रय
 करीने रह्यो एवो पुरुष, जो ते सिंहनी (क्रम के०) फाल तेने विषे (गतं
 के०) प्राप्त थयो होय तो पण तेने ते सिंह (नाक्रामति के०) प्रहार क
 रवाने दोडतो नथी, एटले हे प्रजो! तमारा आश्रित जनोने पूर्वोक्त विशेष
 षणवालो. सिंह पण पराजव करतो नथी ॥ ३५ ॥

हवे दावानल जयने दलन करतो ठतो स्तवे ठे.

कल्पांतकाल पवनोद्धतवन्धिकल्पं, दावानलं ज्व
 लितमुज्ज्वलमुत्फुलिंगमं ॥ विश्वं जिघत्सुमिव संसु
 खमापतंतं, त्वन्नामकीर्तनंजलं शमयत्यशेषम् ॥३६॥

अर्थः—हे कर्मकाननाग्ने! (कल्पांतकाल के०) प्रलय कालनो जे (पवन
 के०) वायरो तेनी सहायतायें करीने (उद्धत के०) जोरमां आवी गये
 लो एवो जे (वन्धिके०) अग्नि तेना (कल्पं के०) सदृश एवो अने (ज्व
 लितं के०) जाज्वल्यमान थयेलो अने (उज्ज्वलं के०) उज्ज्वल अने (उ
 त्फुलिंगं के०) उंचा गया ठे तणखा जेना एवो तथा (अशेषं के०) स
 मस्त (विश्वं के०) जगत् तेने (जिघत्सुमिव के०) जाणो गली जवाने
 श्छा करतो होय नहीं? एवो जे (दावानलं के०) वनमां लागेलो अग्नि ते

अचानक (संमुखं के०) सन्मुख (आपतंतं के०) आबी प्राप्त थयो तेने (त्वन्नामकीर्त्तनजलं के०) तमारा नामनुं जे कीर्त्तन करवुं, ते रूप जल ते (अशेषं के०) निरवशेष एवा अग्निने (शमयति के०) शांत करी मूके ठे. एटले विश्वने बाली नाखवानी इष्टा करनारो एवो जे दावाग्नि, ते पण तमारा नाम स्मरण रूप जलें करीने शांतताने पामे ठे. एवो तमारा कीर्त्तननो प्रभाव ठे, ते वारें तमारी आज्ञादिक पालवाथी शुं सर्वोत्कृष्टता प्राप्त न थाय ? ॥ ३६ ॥

हवे उरणजय निवारण करतो ठतो कहे ठे.

रक्तेक्षणं समदकोकिलकंठनीलं, क्रोधोद्धतं फणिन

मुत्फणमापतंतं ॥ आक्रामति क्रमयुगेननिरस्तशंक,

स्त्वन्नामनागदमनी हृदि यस्य पुंसः ॥ ३७ ॥

अर्थः—(रक्तेक्षणं के०) रातां ठे नेत्र जेनां एवो अने (समद के०) मदोन्मत्त एवो तथा (कोकिल के०) कोकिल तेनो (कंठ के०) कंठ तेना सरखो (नीलं के०) श्यामवर्णवालो एवो अने (क्रोधोद्धतं के०) क्रोधें करीने उद्धत थयेलो तथा (उत्फणं के०) उंची करेली ठे फणा जे एं एवो जे (फणिनं के०) सर्प ते (आपतंतं के०) उतावलो सन्मुख आवतो होय तेने पण (निरस्तशंकः के०) शंकारहित थयो थको पोता ना (क्रमयुगेन के०) चरण युगलें करीने (आक्रामति के०) उद्धंघन करे ठे. ते कयो पुरुष उद्धंघन करे ठे ? तो के (यस्य के०) जे (पुंसः के०) पुरुषना (हृदि के०) हृदयने. विषे (त्वन्नाम के०) तमारा नाम रूप जे (नागदमनी के०) नागदमनीनामें औषधि नरेली ठे, ते तमारा नामरूप नागदमनी औषधियें करीने उग्र सर्पना नयथकी पण निःशंकित थाय ठे ॥ ३७ ॥

हवे रणजयापहरण करतो ठतो कहे ठे.

वल्गातुरंगगजगर्जितजीमनाद, माजौ बलं बल

वतामपि नूपतीनां ॥ उद्यद्दिवाकरमयूखशिखाप

विद्धं, त्वत्कीर्त्तनात्तमश्वाशु निदामुपैति ॥ ३८ ॥

अर्थः—(जे आजौ के०) संग्रामने विषे (वल्गात् के०) युद्ध करता

एवा (तुरंग के०) घोडा ते जेने विषे दोडी रह्या ठे अने (गज के०) हस्ती तेनी (गर्जित के०) गर्जना तेणें करी (जीम के०) जयंकर ठे (नाद के०) शब्दो जेने विषे एवुं (बलवतामपिन्नूपतीनां के०) अतिशय बलवान् राजाउ तेनुं पण (बल के०) सैन्य ते (त्वत्कीर्तनात् के०) तमारा नामना कीर्तनथकी (आद्य के०) शीघ्र (निदां के०) जेदनने (उपैति के०) पामे ठे एटले तरत नाशी जाय ठे, ते कोनी पेटें? तो के (उद्यद्दिवाकर के०) उदय थयेलो एवो जे सूर्य, तेनां (मयूख के०) किरणो तेनी (शिखा के०) शिखाउ तेणें करीने (अपविद्ध के०) उत्कृष्ट एटले जेदन थयेंलुं एवुं (तमः के०) अंधकार तेज (इव के०) जेम होय नही? अर्थात् सूर्यकिरणोयें करीने जेम अंधकार नाश पामे ठे, तेम तमारा नाम ग्रहणप्रनावथकी शत्रुनुं सैन्य संग्रामने विषे पलायन थाय ठे ॥ ३८ ॥

हवे वली पण प्रकारांतरें करीने संग्रामजयने निरास करतो ठतो कहे ठे.

कुंताग्रनिन्नगजशोणित वारिवाह, वेगावतारतरणा
तुरयोधजीमे ॥ युद्धे जयं विजितदुर्जयजेयपक्षा,
स्त्वत्पादपंकजवनाश्रयिणो लजंते ॥ ३९ ॥

अर्थः—(कुंत के०) बरढी, तेमना (अग्र के०) अग्रजाग जे अणी तेणें करी (निन्न के०) जेदेला एवा (गज के०) हस्ती तेना (शोणित के०) रुधिररूप (वारिवाह के०) जलना प्रवाह तेने विषे जे (वेगाव तार के०) उतावलुं प्रवेश थवुं एटले रुधिररूप पाणीमां तणाइ जवाने तैयार थयेला तेमांथी (तरणातुर के०) फरी पाठा तरी नीकलवाने आ तुर थयेला एवा जे (योध के०) सुनटो तेणें करीने (जीमे के०) जयं कर देखातुं एवुं (युद्धे के०) युद्ध तेनें विषे पण (त्वत्पाद के०) तमारा चरणारविंद ते रूप जे (पंकजवन के०) कमलवन तेने (आश्रयिणः के०) आश्रय करीने रह्या एवा जे पुरुष, ते (दुर्जय के०) नही जीताय एवा जे (जेयपक्षाः के०) शत्रुना वर्गो ते जेमणें (विजित के०) जीत्या ठे एवा ठता (जयं के०) जयने (लजंते के०) पामे ठे ॥ ३९ ॥

हवे समुद्रजय निरास करतो ठतो कहे ठे.

अंजोनिधौ क्षुब्धितजीषणनक्रचक्र, पाठीनपीठजय

दोल्बणवाडवाग्नौ ॥ रंगतरंगशिखरस्थितयान
पात्रा, स्रासं विहाय नवतः स्मरणाद्व्रजंति ॥४०॥

अर्थः—(कुन्तित के०) होन पमाज्या ठे (जीषण के०) महानयंकर
एवा (नक्रचक्रपाठीनपीठ के०) नक्र चक्र अने पाठीनपीठ एटले मत्स्य
विशेष जीव जेने विषे एवा तथा (नयद के०) नय उत्पन्न करनारो एवो
(उल्बण के०) नयंकर ठे (वाडवाग्नौ के०) वाडवाग्नि जेने विषे एवा
(अंजोनिधौ के०) समुद्रने विषे (रंगत् के०) उल्लता एवा (तरंग के०) तरंगो
तेनां (शिखर के०) शृंगो तेनी उपर (स्थित के०) रह्युं ठे (यानपात्रा के०)
वहाण जेमनुं एवा पुरुषो जे ठे, ते (नवतः के०) तमारा (स्मरणात् के०)
स्मरणथकी (त्रासं के०) त्रासने (विहाय के०) त्याग करीने समुद्र पा
रनें (व्रजंति के०) पामे ठे. एटले इक्षित क्षीपांतरने विषे पहोंचे ठे ॥ ४० ॥

हवे रोगनयने निवारण करतो ठतो स्तवे ठे.

उद्भूतजीषणजलोदरजारजुग्नाः, शोच्यां दशामु
पगताश्च्युतजीविताशाः ॥ त्वत्पादपंकजरजोमृतदि
ग्धदेहा, मर्त्या नवंति मकरध्वजतुल्यरूपाः ॥४१॥

अर्थः—हे जगन्नाथ ! (उद्भूत के०) उत्पन्न थयो एवो (जीषण के०)
नयंकर (जलोदर के०) जलयुक्त होय ठे उदर जेणें करीने तेने जलोदर
रोग कहियें अने ते जलोदर रोगना (जार के०) जारें करीने (चुग्नाः के०)
वक्र थया एवा अने (च्युतजीविताशाः के०) त्याग करी ठे जीवितनी
आशा जेमणें एवा अने (शोच्यां दशामुपगताः के०) शोक करवा योग्य एवी
दशाने प्राप्त थया एवा अने (त्वत्पादपंकजरजोमृतदिग्धदेहाः के०) तमारां
चरणकमलनुं जे रज ते रूप जे अमृत तेणें करी लिप्त ठे अंग जेमनां
एवा (मर्त्याः के०) जीवो जे ठे ते, (मकरध्वजतुल्यरूपाः के०) काम
देव समान ठे रूप जेनुं एवा (नवंति के०) होय ठे अर्थात् जेम अमृत
लिप्तदेही पुरुष सकल शारीरिक रोगनाशें करीने कामदेव समान थाय ठे.
तेम तमारां चरणारविंदरजें करी लिप्त अंग ठे जेनां एवा जीव पण
सकल रोगहृयें करीने कामदेव तुल्य रूप वाला थाय ठे ॥ ४१ ॥

હવે નિગડાદિ બંધનનું જય ટાલતો ઠતો કહે છે.

આપાદકંઠમુરુશૃંખલવેષ્ટિતાંગા, ગાઢં બૃહન્નિગડ
કોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજાઃસ્મ
રંતઃ, સદ્યઃ સ્વયં વિગતબંધજનયા જવંતિ ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:-હે કર્મબંધનરહિત ! (આપાદકંઠં કે०) જેના પગથી માંમીને
ગલા પર્યંત (ઉરુશૃંખલ કે०) મોહોટી શૃંખલાડ તેણે કરી (વેષ્ટિતાંગા
કે०) વેષ્ટિત છે એટલે નિબદ્ધ છે સર્વ અંગો જેમનાં એવા અને (ગાઢં કે०)
અત્યંત (બૃહન્નિગડકોટિ કે०) મોહોટી બેડીડ તેની કોટિયો જે જીણી અણી
તેણે કરીને (નિઘૃષ્ટજંઘાઃ કે०) નિઃશોષ પણાયેં કરી ઘસાતી છે જંઘાડ જેમની
એવા ડુઃખિત થયેલા પુરુષો ઠતાં (ત્વન્નામ કે०) તમારું જે નામ તે રૂ
પ (મંત્ર કે०) મંત્ર જે છે, તેને (અનિશં કે०) રાત્રિ દિવસ અર્થાત્ નિરંત
ર (સ્મરંતઃ કે०) સ્મરણ કરતા એવા (મનુજાઃ કે०) મનુષ્યો, તે (સદ્યઃ
કે०) તત્કાલ (સ્વયં કે०) પોતાની મેલેં (વિગતબંધજનયાઃ કે०) વિગેળે
કરી ગયું છે બંધનજય જેમનું એવા (જવંતિ કે०) થાય છે ॥ ૪૨ ॥

હવે પૂર્વોક્ત સર્વ જયને ત્યાગ કરતો ઠતો સંદેષથી કહે છે.

મત્તદ્વિપેંડમૃગરાજદવાનલાહિ, સંગ્રામવારિધિમ
હોદરબંધનોઢં ॥ તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ જયં જિયે
વ, યસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમાનધીતે ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:-હે પ્રજો ! (યઃ કે०) જે (મતિમાન્ કે०) બુદ્ધિમાન્ પુરુષ,
(તાવકં કે०) તમારું (ઇમં કે०) આ (સ્તવં કે०) સ્તવન જે છે તેને
(અધીતે કે०) જણે છે, (તસ્ય કે०) તે પુરુષને (મત્ત કે०) મદોન્મત્ત
એવો (દ્વિપેંડ કે०) મહાન્ હસ્તી અને (મૃગરાજ કે०) સિંહ, તથા (દ
વાનલ કે०) વનાગ્નિ તથા (અહિ કે०) સર્પ અને (સંગ્રામ કે०) સં
ગ્રામ, અને (વારિધિ કે०) સમુદ્ર, તથા (મહોદર કે०) જલોદરાદિ રો
ગ, અને (બંધન કે०) બંધીલાનું એ આઠ વાનાં તે થકી (ઝઢં કે०) ઝ
ત્પન્ન થયું એવું જે (જયં કે०) જય તે (જિયેવ કે०) બીકેં કરીનેજ જે
મ હોય નહિં? તેમ (આશુ કે०) શીઘ્ર ઝતાવડું (નાશં કે०) નાશને

(ઉપયાતિ કે૦) પામે છે. અર્થાત્ આ તમારા સ્તોત્રના પાઠ કરનારને પૂર્વોક્ત આઠ પ્રકારના નયનો નાશ થાય છે ॥ ૪૩ ॥

હવે સ્તવનપ્રજાવ સર્વસ્વને કહે છે.

સ્તોત્રસ્ત્રજં તવ જિનેંદ્ર ગુણૈર્નિવદ્ધાં, નક્ત્યામયારુ
ચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પાં ॥ ધત્તે જનો ય ઇહ કંઠગતા
મજસ્રં, તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥ ૪૪ ॥
इति नक्तामर नामकस्तोत्रं सप्तम स्मरणम् ॥ ७ ॥

અર્થ:—(જિનેંદ્ર કે૦) હે જિનેંદ્ર ! (તવ કે૦) તમારી (ઇહ કે૦) આ લોકને વિષે (ય: કે૦) જે (જન: કે૦) પુરુષ, (સ્તોત્રસ્ત્રજં કે૦) સ્તોત્ર તેજ પદ સંદર્જિત પાળે કરીને જાણે માલાજ હોય નહિં? તે સ્તોત્રરૂપ પુષ્પમાલાને (કંઠગતાં કે૦) પોતાના કંઠને વિષે (અજસ્રં કે૦) નિરંતર (ધત્તે કે૦) ધારણ કરે છે, (તં કે૦) તે (માન કે૦) ચિત્તની ઉન્નતિ તેણે કરીને (તુંગં કે૦) અત્યંત ઉન્નત થયેલો એવો પુરુષ અથવા સ્તોત્રના કર્તા શ્રી માનતુંગાચાર્ય છે તેને (અવશા કે૦) અસ્વતંત્ર એવી જે (લક્ષ્મી: કે૦) સ્વર્ગાપવર્ગ અને સત્કાવ્યરૂપ લક્ષ્મી તેને, (સમુપૈતિ કે૦) પામે છે. હવે તે સ્તોત્ર રૂપસ્ત્રજ કહેવી છે? તો કે માનતુંગાચાર્યનામક એવો (મયાં કે૦) હું જે તેણે (નક્ત્યા કે૦) નક્તિ જે શ્રદ્ધા, અથવા પુષ્પમાલાપદેં નક્તિ જે વિચિત્ર રચના તેણે કરીને અને (ગુણૈ: કે૦) પ્રજ્ઞના ગુણે કરીને અથવા પુષ્પમાલાપદેં ગુણ જે સૂત્ર તેણે કરીને (નિવદ્ધાં કે૦) બાંધેલી છે, ગુંથેલી છે. વલી કહેવી છે? તો કે (રુચિર કે૦) મનોહર એવા (વર્ણ કે૦) બાવન અક્ષર તેજ છે (વિચિત્રપુષ્પાં કે૦) ચિત્ર વિચિત્ર પુષ્પો જે ને વિષે અને પુષ્પમાલા પદ્ધમાં મનોહર છે વર્ણ જેનાં એવા વિચિત્રપુષ્પો છે જેમાં એવી છે. આ સ્તોત્રના અંતમાં પુષ્પસ્ત્રજ શબ્દ જે છે તે અનીષ્ટ શ કુનપણાયેં કરી મહોત્સવના આનંદનો કારણજૂત છે અને લક્ષ્મી શબ્દ જે છે, તે માંગલ્યવાચી છે, તેણે કરી આ સ્તોત્રના પાઠ કરનાર તથા શ્રવણ કરનાર પુરુષને આ સ્તોત્રની સમાપ્તિ પર્યંત કલ્યાણ પરંપરા થાશે. એવો જાવ છે ॥૪૪॥ इति नक्तामर स्तोत्रं सप्तमं स्मरणस्य बालावबोधम् ॥

॥ અથ ॥

॥ શ્રી કલ્યાણમંદિરસ્તોત્રનામકં અષ્ટમ સ્મરણં લિખ્યતે ॥

॥ વસંત તિલકાવૃત્તમ્ ॥

કલ્યાણમંદિરમુદારમવદ્યન્નેદિ, જીતાજયપ્રદમ
 નિંદિતમંધ્રિપદ્યં ॥ સંસારસાગરનિમજ્જદશેષજંતુ,
 પોતાયમાનમજ્જિનમ્ય જિનેશ્વરસ્ય ॥ ૧ ॥ યસ્યસ્વ
 યં સુરગુરુર્ગરિમાંબુરાશોઃ, સ્તોત્રં સુવિસ્તૃતમતિર્ન
 વિચુર્વિધાતું ॥ તીર્થેશ્વરસ્ય કમઠસ્મયધૂમકેતો, સ્ત
 સ્યાદ્દમેષ કિલ સંસ્તવનં કરિષ્યે ॥ ૨ ॥ યુગ્મમ્ ॥

અર્થઃ—(એષઃ કે०) આ પ્રત્યક્ મૂર્ત્યુ એવો (અહં કે०) હું સિદ્ધસેન દિવા
 કર નામા આચાર્ય તે (તસ્ય કે०) તે શ્રીપાર્શ્વનાથ (તીર્થેશ્વરસ્ય કે०)
 તીર્થ જે ચતુર્વિધ સંઘ તેના ઈશ્વર તેનું (કિલ કે०) નિશ્ચે (સંસ્તવનં કે०)
 સ્તવન તેને (કરિષ્યે કે०) કરીશ, હવે તે શ્રીપાર્શ્વનાથ તીર્થેશ્વર ક
 હેવા છે? તો કે (કમઠ કે०) દશ જન્મનો છે વૈરજાવ જેને એવો જે કમ
 ઠનામા દૈત્ય તેનો (સ્મય કે०) અહંકાર તેને વિષે (ધૂમકેતોઃ કે०)
 પૂઢડીઆ તારા સરખા છે એટલે કમઠ દૈત્યનો ગર્વ નાશ કરવાને ધૂમકેતુ
 સદૃશ છે, વળી કહેવા છે? તો કે (સુવિસ્તૃતમતિઃ કે०) વિસ્તાર પામી છે
 બુદ્ધિ જેની એવો (સ્વયં કે०) પોતે (સુરગુરુઃ કે०) વૃદ્ધસ્પતિ જે છે તે પ
 એ (યસ્ય કે०) જે શ્રીપાર્શ્વનાથના (ગરિમા કે०) મહિમા જે તેનો
 (અંબુરાશોઃ કે०) સમુદ્ર તેનું જે (સ્તોત્રં કે०) સ્તવન તેને (વિધાતું કે०)
 કરવાને (નવિચુઃ કે०) સમર્થ થતો નથી, એવા શ્રીપાર્શ્વનાથની હું સ્તવ
 ના કરવાને ક્યાંથી સમર્થ થાઉં? તથાપિ સ્તવના કરું હું, તે શું કરીને સ્તવ
 ના કરું હું? તો કે (જિનેશ્વરસ્ય કે०) તે શ્રીજિનેશ્વર તેના (અંધ્રિપદ્યં કે०)
 ચરણકમલ તેને (અજ્જિનમ્ય કે०) નમસ્કાર કરીને સ્તવના કરું હું. હવે
 તે ચરણકમલ કહેવું છે? તો કે (કલ્યાણમંદિરં કે०) કલ્યાણ એટલે
 માંગલિક તેનું મંદિર એટલે ઘર છે, વળી કહેવું છે? તો કે (ઉદારં કે०)

મહોદું છે અથવા જવ્ય જીવોના મનોવાંઠિત અર્થ દેવાને ઝડાર છે તથા વલી કહેવું છે ? તો કે (અવદ્ય કે૦) અસત્ય જે પાપ તેને (જેદિ કે૦) જેદનારું છે, તે માટે અવદ્યજેદિ છે, વલી કહેવું છે ? તો કે (જીત કે૦) સંસારજયેં ત્રાસ પામતા જે જીવો તેને (અજય કે૦) મોક્ષ તેને (પ્રદં કે૦) પ્રકર્ષે કરીને દેનારું એવું છે, વલી કહેવું છે ? તો કે (અનિંદિતં કે૦) નિંદા રહિત છે અર્થાત્ જેને વિષે અણુ માત્ર પણ દોષનો સંજવ નથી, વલી કહેવું છે ? તો કે (સંસારસાગર કે૦) સંસારરૂપ જે સમુદ્ર તેને વિષે (નિમઙ્ગત્ કે૦) બૂડતા એવા જે (અશોષજંતુ કે૦) સમગ્ર પ્રાણી૩ તેને (પોતાયમાનં કે૦) વાહાણ સરખું એવું જિનેશ્વરતું ચરણકમલ છે. આ સ્તોત્રના શ્લોક સર્વ વસંતતિલકાવૃત્તેં જાણવા. આ બે શ્લોકનો એકઠો અર્થ વચાણ્યો ॥ ૧ ॥

હવે જગવાનની સર્વ પ્રકારેં વિશેષેં કરીને સ્તુતિ કરવાને તો હું સમર્થ નથી પરંતુ સામાન્યેં કરીને પણ પ્રચુની સ્તુતિ કરવાને હું અસમર્થ બું, એમ દેખાડે છે.

સામાન્યતોઽપિ તવ વર્ણયિતું સ્વરૂપ,મસ્માદૃશાઃ ક

થમધીશ જવંત્યધીશાઃ ॥ ધૃષ્ટોપિ કૌશિકશિશુર્યદિ

વાદિવાંધો,રૂપં પ્રરૂપયતિ કિં કિલ ધર્મરશ્મેઃ ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (અધીશ કે૦) હે સ્વામિન્ ! (અસ્માદૃશાઃ કે૦) મહારા સર સ્વા મંદમતિ પુરુષો જે છે, તે (સામાન્યતોપિ કે૦) સામાન્ય પણે એટલે વિશેષવિરહિત્વેં કરીને પણ (તવ કે૦) તમારું (સ્વરૂપં કે૦) સ્વરૂપ જે છે તેને (વર્ણયિતું કે૦) વર્ણન કરવાને (કથં કે૦) કેમ (અધીશાઃ કે૦) સમર્થ (જવંતિ કે૦) થાય ? અર્થાત્ થાતા નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, જેમ કે:- (યદિવા કે૦) જો પણ (કૌશિકશિશુઃ કે૦) ઘૂડનો બાલક, તે (ધર્મરશ્મેઃ કે૦) સૂર્યબિંબના (રૂપં કે૦) સ્વરૂપને (કિં કે૦) શું (પ્રરૂપયતિ કે૦) કહિ શકે ? (કિલ કે૦) નિશ્ચેં અર્થાત્ નથી કહી શકતો. હવે તે કૌશિકશિશુ કહેવો છે ? તો કે (ધૃષ્ટોપિ કે૦) દૃઢ હૃદય પણાયેં કરીને પ્રગલ્બ છે તો પણ (દિવાંધઃ કે૦) દિવસને વિષે અંધ છે ॥ ૩ ॥

હવે હું તો મંદમતિ બું, તેથી મહારામાં સ્તુતિ કરવાનું સામર્થ્ય ન હોય તે યોગ્યજ છે પરંતુ કેવલ જ્ઞાની પુરુષો, કેવલજ્ઞાનેં કરીને સર્વ જાણ તા બતા પણ જિનગુણોને કહેવાને સમર્થ થાતા નથી, તે કહે છે.

मोहक्यादनुजवन्नपि नाथ मर्त्यो, नूनं गुणान् गण
यितुं न तव ह्यमेत ॥ कल्पान्तवांतपयसः प्रकटोऽपि
यस्मा, न्मीयेत केन जलधेर्ननु रत्नराशिः ॥ ४ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (मोहक्यात् के०) मोहनीयादिक क
र्मना ह्यथर्की अथवा अज्ञानह्यथर्की (अनुजवन्नपि के०) गुणोने
अनुजव करतो एटले तमारा गुणोने जाणतो ठतो पण (मर्त्यः के०)
मनुष्य जे ठे ते, (नूनं के०) निश्चें (तव के०) तमारा (गुणान्
के०) गुणो जे ठे तेने (गणयितुं के०) गणवाने एटले संख्या करवाने
(न ह्यमेत के०) न समर्थ थाय. त्यां दृष्टान्त केहे ठे, जेम केः—(ननु
के०) आशंकाने विषे (यस्मात् के०) जे कारण माटे (कल्पान्त के०)
प्रलयकालने विषे (वांत के०) विक्षिप्त थयुं ठे (पयसः के०) जल जेने
विषे एवो (जलधेः के०) समुद्र जे ठे तेनो (प्रकटोऽपि के०) प्रत्यक्ष एवो पण
(रत्नराशिः के०) रत्ननो समूह ते (केन के०) कोण पुरुषें (मीयेत के०)
मापी शकाय ? अर्थात् कोईथी पण प्रमाण करी शकाय नहीं ॥ ४ ॥

हवे जो पण जगवानना गुणो तो असंख्य ठे ते कहेवाने अशक्य हुं,
तो पण जक्तिवशथकी स्वशक्त्यानुसारें हुं स्तुति करुं हुं.

अन्युद्यतोस्मि तव नाथ जडाशयोऽपि, कर्तुं स्तवं लसद्
संख्यगुणाकरस्य ॥ बालोऽपि किं न निजबाहुयुगं
वितत्य, विस्तीर्णतां कथयति स्वधियांबुराशोः ॥ ५ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! हुं (जडाशयोऽपि के०) जडअंतःकरणवालो
वा जडना सरस्वाजिप्राय वालो हुं तो पण (तव के०) तमारुं (स्तवं के०) स्तवन
जे ठे तेने (कर्तुं के०) करवाने (अन्युद्यतोस्मि के०) उद्यम युक्त थयो हुं, एटले
सावधान थयो हुं. ते तमे केहेवा ठो ? तो के (लसत् के०) देदीप्यमान
एवा जे (असंख्यगुण के०) अनंत गुणो तेना (आकरस्य के०) निधा
नरूप ठो. तेज अर्थने दृष्टान्तें करीने दृढ करे ठे. (बालोपि के०) बालक
पण (निजबाहुयुगं के०) पोताना बे हाथने (वितत्य के०) विस्तारीने
(स्वधिया के०) पोतानी बुद्धियें करीने (अंबुराशोः के०) समुद्र जे ठे

તેની (વિસ્તીર્ણતાં કે०) વિસ્તારતા જે છે તેને (કિં કે०) શું (ન કથયતિ કે०) નહીં કહે છે, અર્થાત્ કહે છે, એટલે જેમ બાલક પોતાના બે હાથ પસારીને સમુદ્ધનો વિસ્તાર કહે છે, જે સમુદ્ધ આટલો મહોટો છે, તેમ બાલ કની પેરેં હું પણ તમારું સ્તવન કરવાને કહ્યો છે યદ્યપિ જેણે એવો હું ॥ ૫ ॥

ફરી પૂર્વે કહેલા બે શ્લોકોનાજ અર્થને દૃઢ કરતો હતો કહે છે.

ये योगिनामपि न यांति गुणास्तवेश, वक्तुं कथं नव
ति तेषु ममावकाशः ॥ जाता तदेवमसमीक्षितकारि
तेयं, जल्पंति वा निजगिरा ननु पक्षिणोऽपि ॥ ६ ॥

અર્થ:- (ઈશ કે०) હે સ્વામિન્ ! (યે કે०) જે (તવ કે०) તમારા (ગુણાઃ કે०) ગુણો જે છે તે (યોગિનામપિ કે०) રત્નત્રય રૂપ યોગારાધને કરીને સમુત્પન્ન છે જ્ઞાન જેમને એવા યોગીંડ પુરુષોને પણ (વક્તું કે०) કહેવામાં (નયાંતિ કે०) આવી શકતા નથી તો (તેષુ કે०) તે ગુણોને વિષે (મમ કે०) મહારી (અવકાશઃ કે०) બોલવાની શક્તિ તે (કથં કે०) કેમ (નવતિ કે०) હોય ? (તત્ કે०) તે કારણ માટે (એવં કે०) એ પ્રકારેં (ઇયં કે०) આપ્રસ્તુતસ્તુતિવિષય તે (અસમીક્ષિતકારિતા કે०) અવિચાર્યકારિતા (જાતા કે०) થઈ, કેમ કે ? અનવકાશને વિષે જે સ્તુતિ કરવી તે અવિચાર્યકારીજ કહેવાય છે. અહિં દૃષ્ટાંત કહે છે. (વા કે०) અથવા (નનુ કે०) નિશ્ચેં (પક્ષિ ણોપિ કે०) પક્ષિયો પણ યદ્યપિ મનુષ્ય વાણીયેં કરી બોલવાને અસમર્થ છે તો પણ (નિજગિરા કે०) પોતાની વાણીયેં કરીને (ન જલ્પંતિ કે०) નથી બોલતા શું ? અર્થાત્ બોલેજ છે, તેમ હું પણ સ્તુતિ કરવાને પ્રવર્ત્યો હું ॥ ૬ ॥

હવે જગવત્સ્તોત્રનું તથા જગવન્નામગ્રહણનું માહાત્મ્ય કહે છે.

आस्तामचिंत्यमहिमा जिन संस्तवस्ते, नामापि पा
ति नवतो नवतोजगंति ॥ तीव्रातपोपहतपांथजना
न्निदाघे, प्रीणाति पद्मसरसः सरसोनिलोऽपि ॥ ७ ॥

અર્થ:- (જિન કે०) હે જિનેશ્વર ! (અચિંત્યમહિમા કે०) નથી ચિંતન કરવા યોગ્ય મહિમા જેનો એવો (તે કે०) તમારો (સંસ્તવઃ કે०) સ્તવ

જે છે તે તો (આસ્તાં કે०) દૂર રહો, પરંતુ (નવતઃ કે०) તમારું (નામા પિ કે०) શ્રીપાર્શ્વનાથ એવું નામ જે છે તે પણ (નવતઃ કે०) સંસારથકી (જગંતિ કે०) ત્રણ જગત્ને (પાતિ કે०) રક્ષણ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (પદ્મસરસઃ કે०) કમલોપલક્ષિત એવા તલાવનું જે પાણી તે તો (આસ્તાં કે०) દૂર રહો, પરંતુ તે પદ્મસરોવરનો (સરસઃ કે०) સુંદર ટંમો જલશીકર યુક્ત એવો (અનિલોઽપિ કે०) વાયરો પણ (નિદાઘે કે०) ગ્રીષ્મકાલને વિષે (તીવ્ર કે०) આકરો એવો (આતપ કે०) તડકો તેણે કરીને (ઉપહત કે०) હણાણા એવા (પાંથજનાન્ કે०) પંથી જનોને (પ્રીણાતિ કે०) સંતોષ કરે છે. અર્થાત્ પદ્મસરોવરનો વાયરો પણ પથિકોને પ્રસન્ન કરે છે, તેવારે જલનું તો શુંજ કહેવું? તેમ હે પ્રજો! તમારું નામ પણ ત્રણ જગત્ને પવિત્ર કરે છે, તેવારે તમારા સ્તોત્રની તો શી વાર્તા કહેવી? ॥ ૭ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

હૃદયર્તિનિ ત્વયિ વિન્નો શિથિલીજવંતિ, જંતોઃ ક્ષણેન
નિવિડાઞ્ચપિ કર્મબંધાઃ ॥ સદ્યોન્નુજંગમમયાશ્વ મ
ધ્યજાગ, મધ્યાગતે વનશિખંદિનિ ચંદનસ્ય ॥૬॥

અર્થઃ—(વિન્નો કે०) હે સ્વામિન્! (ત્વયિ કે०) તમો (હૃદયર્તિનિ કે०) હૃદયને વિષે વર્તે છે (જંતોઃ કે०) પ્રાણીના (નિવિડાઞ્ચપિ કે०) દૃઢ એવા પણ (કર્મબંધાઃ કે०) કર્મના જે બંધ તે પણ (ક્ષણેન કે०) ક્ષણમાત્રે કરીને (શિથિલીજવંતિ કે०) શિથિલ થઈ જાય છે, એટલે નિવિડતાને ઠોડીને શિથિલતાને નજે છે, અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કે—(વનશિખંદિનિ કે०) વનનો મયૂર તે (મધ્યજાગં કે०) વનના મધ્યજાગ પ્રત્યે (અન્યાગતે કે०) આવે છે (ચંદનસ્ય કે०) ચંદનના વૃક્ષના જે (ન્નુજંગમમયાશ્વ કે०) સર્પમયબંધન જે છે તેજ જેમ (સદ્યઃ કે०) તત્કાલ શિથિલ થઈ જાય છે, તેની પેરે જાણી લેવું. એટલે જેમ વનમયૂર વનના મધ્યજાગે આવે છે તે ચંદનવૃક્ષનાં સર્પવેષ્ટન શિથિલ થઈ જાય છે, તેમ તમે પણ પ્રાણીના હૃદય મધ્યે આવે છે તે પ્રાણીના દૃઢ કર્મબંધ પણ શિથિલ થઈ જાય છે ॥ ૬ ॥

હવે સ્વામીના દર્શનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

મુચ્યંતેવ મનુજાઃ સહસા જિનેંઙ, રૌઙૈરુપઙ્વશ
તૈસ્ત્વયિ વીક્ષિતેપિ ॥ ગોસ્વામિનિ સ્ફુરિતતેજસિ
દૃષ્ટમાત્રે, ચૌરૈરિવાશુ પશવઃ પ્રપલાયમાનૈઃ ॥ ૧૯ ॥

અર્થઃ—(જિનેંઙ કે०) હે સામાન્ય કેવલીના ડંડ ! (ત્વયિ કે०) તમો (વીક્ષિતેપિ કે०) જોયે ઠતે પણ (મનુજાઃ કે०) મનુષ્યો (સહસા કે०) શીઘ્રપણે કરીને (રૌઙૈઃ કે०) જયાનક બીહામણા એવા (ઉપઙ્વશ તૈઃ કે०) ઉપઙ્વોના જે રૂંકડા તે થકી (મુચ્યંતેવ કે०) મુકાડ જાય છેજ. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કેઃ—(સ્ફુરિતતેજસિ કે०) દેદીપ્યમાન છે તેજ જેનું એટલે જગત્માં પ્રકાશ કરવે કરીને વિસ્તૃત છે તેજ જેનું એવો (ગોસ્વામિનિ કે०) ગો જે કિરણો તેનો સ્વામી જે સૂર્ય અથવા ગો જે પૃથિવી તેનો સ્વામી જે રાજા તે પણ સ્ફુરિત છે પ્રતાપ જેમનો એવો છે અથવા ગો એટલે પશુડ તેનો સ્વામી જે ગોવાલીડ તે પણ બલરૂપ સ્ફુરિત છે તેજ જેનું એવો છે. એવા એ ત્રણેં જે છે તે, (દૃષ્ટમાત્રે કે०) દૃષ્ટમાત્રેં એટલે જોવાયે થકે (પ્રપલાયમાનૈઃ કે०) પલાયન કરતા નાસતા એવા (ચૌરૈઃ કે०) ચોરો થકી (શ્વ કે०) જેમ (આશુ કે०) શીઘ્ર ઉતાવલા (પશવશ્વ કે०.) પશુડ જે ગો મહિષ્યાદિ ચોપગાં જનાવરો જેમ મૂકાય છે. તેમ જીવો પણ તમો જોવાયે થકે રૂંકડા ઉપઙ્વોથકી મૂકાય છે, એ તાત્પર્ય છે ॥ ૧૯ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

ત્વં તારકોજિન કથં જિવિનાં તદેવ, ત્વામુદ્ધરંતિ હ
દયેન યદુત્તરંતઃ ॥ યદ્વા દૃતિસ્તરતિ યજ્ઞલમેષનૂ
ન, મંતર્ગતસ્ય મરુતઃ સ કિલાનુજાવઃ ॥ ૨૦ ॥

અર્થઃ—(જિન કે०) હે જિનેશ્વર ! (ત્વં કે०) તમેં (જિવિનાં કે०) સંસારી જીવોના (કથં કે०) કેમ (તારકઃ કે०) તારક ઠો ? (યત્ કે०) જે કારણ માટે ઝલટા (તદેવ કે०) તે સંસારી જીવોજ (ઉત્તરંતઃ કે०) સંસાર સ મુડ્ને ઉતરતા ઠતા (હૃદયેન કે०) હૃદયેં કરીને (ત્વાં કે०) તમોને (ઓ

દ્વંતિ કે૦) વહન કરે છે, માટે તમે કેવી રીતે સંસારી જીવોના તારક
હો ? કારણ કે વાહ્ય વાહકમાં વાહ્યને તારક પણાનો અસંજવ છે, જેમ
નાવ છે તે પોતાના મધ્યમાં રહેલા પુરુષોને તારે છે પરંતુ નાવમાં રહેલા
પુરુષો કાંઈ નાવને તારતા નથી, તેમ જીવ્ય જીવો પણ તમોને પોતાના હૃ
દયમાં રાખીને તારે છે પરંતુ તમે તે જીવ્ય જીવોને તારો, તે તો મોહોટું
આશ્ચર્ય છે. હવે એવા તર્કનું સમાધાન કરે છે કે, હે પ્રજો ! તમેજ જીવ્યોને તારો
હો તે (યદ્વા કે૦) યુક્ત છે. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે (યત્ કે૦) જે કારણ
માટે જેમ (દૃતિઃ કે૦) ચર્મમયપાત્ર એટલે ચામડાની મસક જે છે તે (નૂનં કે૦) નિશ્ચે (જલં કે૦) નદ્યાદિકના પાણી પ્રત્યે (તરતિકે૦)
તરે છે (સણ કે૦) તે આ પ્રત્યક્ષ (અંતર્ગતસ્ય કે૦) તે મસકની મધ્ય
વર્તિયે આખ્યો એવો જે (મરુતઃ કે૦) પવન તેનોજ (કિલ કે૦) નિશ્ચે
(અનુનાવઃ કે૦) પ્રનાવ છે, એટલે ચર્મની મસકના મધ્યગત જે વાયુ છે તે
જેમ મસકનો તારક છે, તેમ જીવ્ય જીવોના હૃદયસ્થ તમે હો, માટે તમે
પણ જીવ્યોના તારક હો, એમાં શું અયુક્ત છે ? ॥ ૧૦ ॥

હવે ત્રણ શ્લોકે કરીને જગવંતનું રાગ દ્વેષ વિરહિતપણું દેખાડે છે.

યસ્મિન્ હરપ્રનૃતયોઽપિ હતપ્રનાવાઃ, સોઽપિ ત્વયા

રતિપતિઃ કૃપિતઃ કૃણેન ॥ વિધ્યાપિતા દુતન્નુજઃ પય

સાથ યેન, પીતં ન કિં તદપિ હર્ષરવાડવેન ॥ ૧૧ ॥

અર્થઃ—(યસ્મિન્ કે૦) જે કામદેવને વિષે (હરપ્રનૃતયોઽપિ કે૦) હર
હરિ વિરંચિ પ્રમુખ પણ (હતપ્રનાવાઃ કે૦) હણાણો છે પ્રનાવ જેમનો
એવા થાય છે, અર્થાત્ જે કામદેવે હરંહ્યાદિક દેવોને જીત્યા છે. (સોપિ
રતિપતિઃ કે૦) તે કામદેવ પણ (ત્વયા કે૦) તમોયે (કૃણેન કે૦)
કૃણમાત્રે કરીને (કૃપિતઃ કે૦) કૃપ્ય પમાડ્યો. એ અર્થ કહ્યો, પરંતુ દૃષ્ટાંત
વિના પ્રતીત થાય નહીં, માટે અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. (અથ કે૦) અથ
પદ દૃષ્ટાંત ઉપન્યાસાર્થ છે. (યેન કે૦) જે (પયસા કે૦) જલે (દુતન્નુ
જઃ કે૦) અગ્નિ (વિધ્યાપિતાઃ કે૦) બૂજાવી દીધા (તદપિ કે૦) તો
પણ તે પાણી જે છે તે (હર્ષરવાડવેન કે૦) હુસ્સહવડવાનલે (કિં ન પી
તં કે૦) શું ન પીધું ? અર્થાત્ પીધુંજ એટલે જે જલે અન્ય અગ્નિ બૂજા

व्या एवुं पण समुद्गत जे जल, ते वडवानलें शोषण कखुं, तेमज जे का मदेवें हरहृद्यादिक जीत्या, तेज काम तमोयें जीत्यो ठे. आ श्लोक करे थके श्रीपार्श्वनाथनी मूर्ति प्रगट थइ ते, सर्वत्र प्रसिद्ध ठे ॥ ११ ॥

स्वामिन्ननल्पगरिमाणमपि प्रपन्ना, स्त्वां जंतवः कथ
महो हृदये दधानाः ॥ जन्मोदधिं लघु तरंत्यतिलाघ
वेन, चिंत्यो न हंत महतां यदि वा प्रजावः ॥ १२ ॥

अर्थः—(स्वामिन् के०) हे स्वामिन् ! तमोने (प्रपन्नाः के०) स्वामी पणायें करी पाय्या एवा (जंतवः के०) प्राणीउ (अनल्पगरिमाणमपि के०) घणुं महोटापणुं ठे जेमनुं एवा पण (त्वां के०) तमोने (हृदये के०) हृदयने विषे (दधानाः के०) धारण करता थका (अहो के०) आश्चर्ये (अतिलाघवेन के०) थोडा पण नारना अनावे करीने (जन्मोदधिं के०) नवसमुद्ने (लघु के०) शीघ्रपणे जेम होय तेम (कथं के०) केम (तरंति के०) तरे ठे ? अर्थात् अत्यंत नारें करीने युक्त एवा तमें ठो तेने हृदयने विषे धारण करता ठता जाणे थोडा पण नारें करीने रहितज होय नहिं ? एवा थका संसार समुद्थकी नव्यजीवो केम तरे ठे ? केम के जे अतिनार युक्त होय, ते तो तरवाने असमर्थ होय ठे. अहीं (य दिवा के०) समाधान अर्थमां ठे माटे समाधान कहे ठे. (हंत के०) निश्चें (महतां के०) त्रण जगत्मां उत्तम एवा मोहोटा पुरुषोनो ए (प्रजावः के०) महिमाज ठे. माटे एमां (न चिंत्यः के०) चिंतवन करवा योग्य कांइ पण नथी, कारण के अत्यंत नार युक्त एवा जीवने पण पोताना प्रजावथी जा णे सर्वथा नार रहितज होय नहिं ? तेवी रीतें महोटा पुरुषो करे ठे माटें तमो नव्य जीवोने तारो ठो, तेमां आश्चर्य नहिं ? ॥ १२ ॥

क्रोधस्त्वया यदि विजो प्रथमं निरस्तो, ध्वस्तास्तदाव
त कथं किल कर्मचोराः ॥ श्लोषत्यमुत्र यदिवा शिशिरा
पि लोके, नीलजुमाणि विपिनानि न किं हिमानी ॥ १३ ॥

अर्थः—(विजो के०) हें स्वामिन् ! (त्वया के०) तमोयें (यदि के०) ज्यारें (क्रोधः के०) क्रोध जे ठे, ते (प्रथमं के०) प्रथमज (निरस्तः के०) परास्त कखो एटले दूर कीधो (तदा के०) त्यारें पढी क्रोध विना

(બત કે૦) આશ્ચર્ય છે કે (કર્મચોરા: કે૦) કર્મરૂપ ચોરો જે છે તે (કથ ધ્વસ્તા: કે૦) કેવી રીતેં હાણ્યા? (કિલ કે૦) નિશ્ચે. અર્થાત્ તમેં ક્રોધ વિનાજ કર્મચોરોને હાણ્યા, એ મોહોટું આશ્ચર્ય? (યદિવા કે૦) સમાધાન અર્થમાં જેમ કે:—(અમુત્ર કે૦) આ (લોકે કે૦) લોકને વિષે (શિશિ રાપિ કે૦) શીતલ એવી પણ (હિમાની કે૦) હિમસંહતિ જે બરફ તે (નીલડુમાણિ કે૦) નીલાં છે વૃદ્ધો જેને વિષે એવાં (વિપિનાનિ કે૦) વન જે તેને (કિં કે૦) શું (ન પ્લાપતિ કે૦) ન બાલે છે? અર્થાત્ બાલે છેજ. એટલે જે શીતલ એવી હિમસંહતિ છે તે નીલાં વૃદ્ધનાં વનોને દહન કરે છે, તેમ ક્રોધ રહિત એવા તમો પણ કર્મચોરોને હાણો છો, તે યુક્તજ છે ॥ ૧૩ ॥

હવે યોગિયોયેં ધ્યાન કરવા યોગ્ય જિનસ્વરૂપને કહે છે.

ત્વાં યોગિનો જિન સદા પરમાત્મરૂપ, મન્વેષયંતિ હૃદ
યાંબુજકોશદેશે ॥ પૂતસ્ય નિર્મલરુચેર્યદિવા કિમ
ન્ય, દક્ષસ્ય સંજવિ પદં નનુ કર્ણિકાયા: ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(જિન કે૦) હૈ જિન! (યોગિન: કે૦) મહર્ષિયો જે છે તે (હૃદયાંબુજકોશદેશે કે૦) હૃદયરૂપ જે કમલ તેના કોશ એટલે કલી તેના મધ્યપ્રદેશને વિષે (પરમાત્મરૂપં કે૦) સિદ્ધસ્વરૂપ એવા (ત્વાં કે૦) તમોને (સદા કે૦) નિરંતર (અન્વેષયંતિ કે૦) જ્ઞાનચક્રુયેં કરીને જોવે છે, એ અર્થ યુક્ત છે. (યદિવા કે૦) અથવા જેમ:—(નનુ કે૦) નિશ્ચે (નિર્મલરુચે: કે૦) નિર્મલ છે રુચિ એટલે કાંતિ જેમની એવું અને (પૂતસ્ય કે૦) પવિત્ર એવું (અક્ષસ્ય કે૦) કમલનું બીજ જે છે તેનું (કર્ણિકાયા: કે૦) કર્ણિકાથકી (અન્યત્ કે૦) બીજું એટલે કમલમધ્યપ્રદેશ ટાલીને બીજું (પદં કે૦) સ્થાનક (કિં સંજવિ કે૦) શું સંજવે છે? ના સંજવતું નથી. ત્યારે શું સંજવે છે? તો કે કમલની કર્ણિકાજ સંજવે છે. તેમ તમેં પણ નિર્મલરુચિ યુક્ત તથા સકલ કર્મમલના અપગમથકી પવિત્ર થયેલા એવા છો એ માટે તમારું પણ યોગીંડોના હૃદયકમલ કર્ણિકારૂપસ્થાનકને વિષે રહેવું ધાય છે, તે યોગ્યજ છે ॥ ૧૪ ॥

હવે તમારા ધ્યાન કરનારા પણ તમારી જેવાજ થાય, તે કહે છે.

ધ્યાનાક્ષિનેશ ચવતોજવિન: દ્વાણેન, દેહં વિદાય

परमात्मदशां व्रजंति ॥ तीव्रानलाहुपलजावमपास्य
लोके, चांमीकरत्वमचिरादिव धातुनेदाः ॥ १५ ॥

अर्थः—(जिनेश के०) हे जिनेश ! (नविनः के०) नव्य प्राणीयो जे ठे ते (नवतः के०) तमारा (ध्यानात् के०) ध्यानथकी अथवा स्मरणथकी (कृणेन के०) एक कृणमात्रे करीने (देहं के०) शरीरने (विहाय के०) त्याग करीने (परमात्मदशां के०) सिद्धावस्थाने (व्रजंति के०) पामे ठे. केहेलुं ठे के, “ वीतरागं यतो ध्यायन्, वीतरागो न वेद्भवी ॥ ईलिका चमरीजीता, ध्यायंती चमरी यथा ॥ १ ॥ ” एनो अर्थ एम ठे जे, वीतरागनुं ध्यान करतो ठतो जीव, वीतरागरूप थाय ठे, केनी पेटें? तो के चमरीथकी बीक पामती एवी जे ईल, ते चमरीनुं ध्यान करती ठतीज चमरीरूप थाय ठे. अहिं दृष्टांत कहे ठे. ते जेम केः—(लोके के०) लोकने विषे (धातुनेदाः के०) मृत्तिका पाषाण विशेषो जे ठे ते (तीव्रानलात् के०) प्रबल अग्निथकी (उपलजावं के०) पाषाण जाव जे ठे तेने (अपास्य के०) टालीने (अचिरात् के०) थोडा समयमां (चांमीकरत्वमिव के०) सुवर्ण पणानेज जेम (व्रजंति के०) पामे ठे, तेम प्राणीयो जे ठे, ते तमारा ध्यानथकी देहने त्याग करीने सिद्धावस्थाने पामे ठे ॥ १५ ॥.

अंतःसदैव जिन यस्य विज्ञाव्यसे त्वं, नव्यैः कथं
तदपि नाशयसे शरीरं ॥ एतत्स्वरूपमथ मध्यवि
वर्त्तिनो हि, यद्विग्रहं प्रशमयंति महानुजावाः ॥ १६ ॥

अर्थः—(जिन के०) हे जिन ! (नव्यैः के०) नव्य प्राणीउ जे ठे ते मणें (यस्य के०) जे देह तेना (अंतःके०) मध्यजाग एटले जे हृदय तेने विषे (सदैव के०) निरंतर (त्वं के०) तमो (विज्ञाव्यसे के०) विशेषें करी विचाराउ ठो, चिंतवन थाउ ठो, (तदपि के०) तो पण तमें ते न व्यना (शरीरं के०) शरीर जे तेने (कथं के०) केम (नाशयसे के०) दूर करो ठो? अर्थात् ते नव्य जीवोने मुक्ति पमाडीने शरीर रहित करो ठो, माटे जे स्थानमां नव्य जीव तमोने चिंतवन करे ठे ते स्थान तमारे नाश करवुं योग्य नही. अहिं दृष्टांत कहे ठे, जेम केः—(अथ के०) अथ शब्द अर्थ उ

પન્યાસને માટે છે. (મહાનુંજાવા: કે૦) મહોટો છે પ્રજાવ જેમનો એવા (મધ્યવિવર્ત્તિન: કે૦) મધ્યસ્થ અપદ્ધપાતિ પુરુષ જે છે તેનું (એતત્સ્વરૂપં કે૦) એવુંજ સ્વરૂપ છે એટલે સ્વજાવ છે કે (યત્ કે૦) જે કારણ માટે (વિગ્રહ કે૦) વઢવાડ જે માંહો માંહે થતા ક્લેશ, તેનો પરસ્પર વિવાદ તેને (પ્રશમયંતિ કે૦) ઉપશમાવે છે. તેમ તમે પણ શરીર અને જીવનો પરસ્પર વિગ્રહ ટાલવાને શરીરનો નાશ કરો ઠો, તે (હિ કે૦) નિશ્ચેં યુક્તજ છે. ॥ ૧૬ ॥

આત્મા મનીષિનિરયં ત્વદજ્ઞેદબુદ્ધ્યા, ધ્યાતોજિનેંઽ
જવતીહ જવત્પ્રજાવઃ ॥ પાનીયમપ્યમૃતમિત્યનુચિંત્ય
માનં, કિં નામ નો વિષવિકારમપાકરોતિ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(જિનેંઽ કે૦) હે જિનેંઽ ! (મનીષિનિ: કે૦) પંક્તિતો જે છે તે મણેં (અયં કે૦) આ (આત્મા કે૦) જીવ તે, (ત્વદજ્ઞેદબુદ્ધ્યા કે૦) તમારી સાર્થેં અજ્ઞેદ બુદ્ધિયેં કરીને (ધ્યાત: કે૦) ધ્યાન કયો ઠતો (જવત્પ્રજાવ: કે૦) તમારા સરસ્વો છે મહિમા જેનો એવો (ઇહ કે૦) આ સંસારને વિષે (જવતિ કે૦) થાય છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કે:—(નામ કે૦) નામશબ્દ કોમલામંત્રણમાં છે અથવા પ્રસિદ્ધ અર્થમાં છે. (પાનીયમપિ કે૦) જલ જે છે તે પણ (અમૃતં કે૦) અમૃત છે (ઇતિ કે૦) એ પ્રકારેં (અનુચિંત્યમાનં કે૦) ચિંતન કહ્યું ઠતું અથવા મણિમંત્રાદિકેં કરી સંસ્કારિત કહ્યું ઠતું (વિષવિકારં કે૦) વિષના વિકારને (કિં કે૦) શું (નો અપાકરોતિ કે૦) નથી દૂર કરતું ? અર્થાત્ અમૃત બુદ્ધિયેં ચિંતન કહ્યું અથવા મંત્રિત કહ્યું એવું જલ પણ અમૃત તુલ્ય યજ્ઞને વિષવિકારને ટાલેજ છે ॥ ૧૭ ॥

હવે અન્યદર્શનીયોયેં પણ નામાંતર કલ્પનાયેં કરી શ્રી વીત
રાગદેવજ ધ્યાન કરેલા છે, તે કહે છે.

ત્વામેવ વીતતમસં પરવાદિનોપિ, નૂનં વિન્નો હરિહ
રાદિધિયા પ્રપન્ના: ॥ કિં કાચકામલિનિરીશ સિતો
પિશંસો, નો ગૃહ્યતે વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—(વિન્નો કે૦) હે સ્વામિન્ ! (નૂનં કે૦) નિશ્ચેં (પરવાદિનોપિ

કે૦) પરતીર્થિક પણ (હરિહરાદિધ્યા કે૦) વિષ્ણુ, મહેશ્વર અને બ્રહ્મા
દિકની બુદ્ધિયેં કરીને (ત્વામેવ કે૦) તમોનેજ (પ્રપન્નાઃ કે૦) આશ્રય
કરીને રહેલા છે, અર્થાત્ અન્યદર્શની જે શૈવ, સાંખ્ય, નૈયાયિકાદિકો જે
હે તે પણ નામાંતર પરાવર્તેં કરીને તમારું આરાધન કરે છે. તે તમે કહેવા
હો? તો કે (વીતતમસં કે૦) અજ્ઞાન રહિત હો અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે કે હે
શ! (કાચકામલિનિઃ કે૦) કાચકામલિનામેં રોગ છે જેની આંખમાં એવા પુ
રુષો જે છે, તેણેં (સિતોપિ કે૦) શ્વેત એવો પણ (શંખઃ કે૦) શંખ જે છે
તે (વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ કે૦) નીલ, પીતાદિક વિવિધ પ્રકારના વર્ણ પરા
વર્તેં કરીને (કિં ન ગૃહ્યતે કે૦) શું નથી ગ્રહણ કરાતો? એટલે ગ્રહણ કરાયજ
હે. અર્થાત્ જેમ કમલાના રોગવાળો પુરુષ ઝજ્જ્વલ શંખને પણ જૂદા જૂદા
વર્ણેં કરી જૂવે છે, તેમ અન્ય તીર્થ પુરુષોયેં પણ વીતરાગ એવા જે તમે તેને આ
હરિ, આ હર. આ બ્રહ્મા, એવી બુદ્ધિયેં કરીને આરાધન કરાય છે ॥ ૧૭ ॥

હવે આઠ કાવ્યોયેં કરી આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય સૂચનદ્વારા જગવાનને

સ્તુતિ કરે છે તેમાં પ્રથમ અશોકવૃદ્ધાતિશયને કહે છે.

ધર્મોપદેશસમયે સવિધાનુજાવા, દાસ્તાં જનો જવ

તિ તે તરુરપ્યશોકઃ ॥ અન્યુજતે દિનપતૌ સમહીરુ

હોપિ, કિં વા વિબોધમુપયાતિ ન જીવલોકઃ ॥ ૧૮ ॥

અર્થઃ—હે સ્વામિન્! (ધર્મોપદેશસમયે કે૦) ધર્મદેશનાના અવસરને
વિષે (તે કે૦) તમારા (સવિધાનુજાવાત્ કે૦) સમીપના પ્રજાવથકી
(જનઃ કે૦) લોક જે છે તેતો (આસ્તાં કે૦) દૂર રહો, પરંતુ (તરુરપિ
કે૦) વૃદ્ધ જે છે તે પણ (અશોકઃ કે૦) શોક રહિત (જવતિ કે૦) થાય
હે. હવે એજ વાતને દૃષ્ટાંતેં કરીને સમર્થન કરે છે. (વા કે૦) અથવા (દિન
પતૌ કે૦) સૂર્ય જે છે તે (અન્યુજતે કે૦) ઉદય પામે થકે (સમહીરુહોપિ
કે૦) વૃદ્ધાદિકેં સહિત એવો પણ (જીવલોકઃ કે૦) જીવલોક જે સ
મસ્ત જગત્ તે (વિબોધં કે૦) વિકાશત્વને (કિં કે૦) શું (ન ઉપયાતિ
કે૦) ન પામે? અર્થાત્ પામેજ છે, એટલે જેમ સૂર્યોદય થયાથી કેવલ
લોકજ નિજાનો ત્યાગ કરીને વિબોધને પામે છે એટલુંજ નહીં પરંતુ વન
સ્પતિ જે છે તે પણ પત્રસંકોચાદિ લક્ષણ નિજાનો ત્યાગ કરીને વિકાશ

પણાને પામે છે, તેમ તમારા સમીપથી કેવલ નવિકલોકજ અશોક થાય છે એટલુંજ નહીં પરંતુ વૃદ્ધ પણ અશોક થાય છે ॥ ૧૯ ॥

હવે સુરુત પુષ્પવૃષ્ટિલક્ષણ દ્વિતીય પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

ચિત્રં વિજ્ઞો કથમવાઙ્-મુખવૃંતમેવ, વિષ્વક્ પતત્ય
વિરલા સુરપુષ્પવૃષ્ટિઃ ॥ ત્વજોચરે સુમનસાં યદિવા
મુનીશ, ગઙ્ઘંતિ નૂનમધેવ હિ બંધનાનિ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:- (વિજ્ઞો કે૦) હે સ્વામિન ! (અવિરલા કે૦) નિરંતર (સુરપુષ્પ વૃષ્ટિઃ કે૦) દેવતાઝં કરેલી જે પુષ્પની વૃષ્ટિ તે (વિષ્વક્ કે૦) ચારે તરફ (અવાઙ્ કે૦) નીચું છે (મુખ કે૦) મુખ જેનું એવું જે (વૃંતં કે૦) બીટ તે (એવ કે૦) જેમ હોય તેમજ (કથં કે૦) કેમ (પતતિ કે૦) આકાશથી નૂમિને વિષે પડે છે. એ (ચિત્રં કે૦) આશ્ચર્ય છે. હવે (યદિવા કે૦) એનું દૃષ્ટાંતે કરી સમાધાન કરે છે અથવા (મુનીશ કે૦) હે મુનીશ ! (ત્વજોચરે કે૦) તમો પ્રત્યક્ષ થતે તમારા સમીપને વિષે (સુમનસાં કે૦) શોજાયમાન છે મન જેમનાં એવા નવ્યજનો તથા દેવતાઝ તેઝના (બંધનાનિ કે૦) નિગડાદિક બાહ્ય બંધન અને સ્નેહાદિક અન્યંતર બંધન તે (નૂનં કે૦) નિશ્ચે (હિ કે૦) યસ્માત્ જે કારણ માટે (અધેવ કે૦) નીચેજ (ગઙ્ઘંતિ કે૦) જાય છે અર્થાત્ તમારા સમીપે સુમનસ જે ફૂલ તેના બીટ જે બંધન તે અધોમુખ થાય છે, અને સુમનસ જે નવ્યજીવ, તેના બાહ્યાન્યંતર બંધન પણ નીચાં થાય છે ॥ ૨૦ ॥

હવે દિવ્યધ્વનિલક્ષણ તૃતીય પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

સ્થાને ગંજીરહૃદયોદધિસંજવાયાઃ, પીયૂષતાં તવ
ગિરઃ સમુદીરયંતિ ॥ પીત્વા યતઃ પરમસંમદસંગજા
જો, નવ્યા વ્રજંતિ તરસાપ્યજરામરત્વં ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:- હે સ્વામિન ! (ગંજીર કે૦) ગંજીર એવો જે (હૃદયોદધિ કે૦) હૃદય રૂપસમુદ્ધ તેથી (સંજવાયાઃ કે૦) ઝપની એવી જે (તવ કે૦) તમારી (ગિરઃ કે૦) વાળી તેના (પીયૂષતાં કે૦) અમૃતત્વને શ્રોતાઝ (સમુદીર

યંતિ કે૦) કહે છે, તે (સ્થાને કે૦) યુક્તજ છે. કારણ કે અમૃતની ઉત્પત્તિ તો સમુદ્ર થકીજ છે અને આ વાણીરૂપ અમૃતની ઉત્પત્તિ તો હે પ્રજો ! તમારા હૃદયરૂપ સમુદ્રથી થાય છે. હવે એ વાણીને અમૃતપાનું કેમ ઘટે ? ત્યાં કહે છે. (યતઃ કે૦) જે કારણ માટે (પરમ કે૦) ઉત્કૃષ્ટ (સંમદ કે૦) હર્ષ તેનો (સંગ કે૦) સંયોગ તેના (નાજઃ કે૦) નજ નાર એવા (નબ્યાઃ કે૦) નબ્ય પ્રાણીં જે છે તે તમારી વાણીને (પીત્વા કે૦) પાન કરીને એટલે કળેંડિયેં કરી આદર સહિત સાંજલીને (તરસાપિ કે૦) શીઘ્રપણે એટલે વેગેં કરીને પણ (અજરામરત્વં કે૦) અજરામરપણાને (વ્રજંતિ કે૦) પામે છે અર્થાત્ જેમ અમૃતપાન જે કરે છે, તે અજરામર થાય છે, તેમ તમારી વાણીના શ્રવણથી પણ અજરામરપણું પ્રાપ્ત થાય છે, માટે તમારી વાણીને અમૃતપણું કહ્યું તે યોગ્યજ છે ॥ ૨૧ ॥

હવે ચામરલક્ષણ ચોથો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

સ્વામિન્ સુદૂરમવનમ્ય સમુત્પતંતો, મન્યે વદંતિ શુ
ચયઃ સુરચામરૌઘાઃ ॥ યેઽસ્મૈ નતિં વિદધતે મુનિપુંગ
વાય, તે નૂનમૂર્ધગતય. સ્વલુ શુદ્ધનાવાઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થઃ—વલી સ્તુતિ કરતો હતો કહે છે કે (સ્વામિન્ કે૦) હે સ્વામિન્ ! હું (મન્યે કે૦) એમ માનું હું જે (શુચયઃ કે૦) પવિત્ર એવા (સુરચામરૌ ઘાઃ કે૦) દેવતાઉંયેં વીંજેલા એવા જે ચામરોના સમૂહ, તે (સુદૂરં કે૦) અત્યંત પળે (અવનમ્ય કે૦) નીચા નમીને ફરી (સમુત્પતંતઃ કે૦) ઝંચા ઝબલતા હતા આ પ્રકારેં (વદંતિ કે૦) કહે છે. કે (યે કે૦) જે મનુષ્યો (અસ્મૈ કે૦) આ પ્રત્યક્ષ એવા (મુનિપુંગવાય કે૦) મુનિને વિષે પ્રધાન જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી તેને (નતિં કે૦) નમસ્કાર તેને (વિદધતે કે૦) કરે છે, (તે કે૦) તે મનુષ્યો (સ્વલુ કે૦) વાક્યાલંકારમાં છે (નૂનં કે૦) નિશ્ચે થકી (ઝર્ધગતયઃ કે૦) ઝંચી છે ગતિ જેની એવા થાય છે તથા (શુદ્ધનાવાઃ કે૦) શુદ્ધ છે નાવ જેમનો એવા થાય છે. અર્થાત્ ચામરો કહે છે કે અમો પણ પ્રભુ આગલ નીચાં નમીને પછી ઝંચા ચડીયેં જાયેં, તેમ બીજા પણ જે પ્રભુને નમસ્કાર કરનારા નબ્ય જીવો છે, તે ઝર્ધગતિને પામશે ॥ ૨૨ ॥

હવે પાંચમો સિંહાસનનામે પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.
 શ્યામં ગંજીરગિરમુજ્જ્વલદ્દેમરત્ન, સિંહાસમસ્થમિદ્
 નવ્યશિર્વમ્નિનસ્ત્વાં ॥ આલોકયંતિ રત્નસેન નદંત
 મુઘ્ને, શ્રામીકરાઙ્ગિશિરસીવ નવાંબુવાદ્મ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:-હે સ્વામિન્ ! આ સંસારક્ષેત્રને વિષે (નવ્યશિર્વમ્નિનઃ કે०)
 નવ્યરૂપ શિર્વમ્ની જે મોર છે તે (હ્રદ કે०) આ સમવસરણનેવિષે
 (ત્વાં કે०) તમોને (મુજ્જ્વલ કે०) નિર્મલ દેદીપ્યમાન (દ્દેમરત્ન
 કે०) સુવર્ણ તથા રત્ન તેણે મિશ્રિત એવા (સિંહાસનસ્થં કે०) સિંહાસ
 નને વિષે બેઠા થકા અને (શ્યામં કે०) શ્યામવર્ણ યુક્ત તથા (ગંજીર
 ગિરં કે०) ગંજીર છે વાળી જેમની એવા તમોને (રત્નસેન કે०) ઉત્સુક
 પણાયેં કરીને (આલોકયંતિ કે०) જોવે છે, તે કેવી રીતે જોવે છે? તો
 કે (શ્રામીકરાઙ્ગિ કે०) મેરુપર્વત તેના (શિરસિ કે०) શિખર તેને વિષે
 (મુઘ્નેઃ કે०) ઝંચે સ્વરેં કરી (નદંતં કે०) શબ્દ કગ્તો એટલે ગર્જના કરતો
 એવો (નવાંબુવાદ્મ કે०) નવીન મેઘનેજ (હ્રદ કે०) જેમ. અર્થાત્ અહિં
 મેરુપર્વતને સ્થાનકેં સિંહાસન જાણવું, અને મેઘને સ્થાનકેં પ્રચુનું શ્યામ
 શરીર જાણવું, તથા ગર્જનાને સ્થાનકેં પ્રચુની વાળી સમજવી ॥ ૨૩ ॥

હવે નામંમલાર્થ્ય ઠઠો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

ઝઝઝતા તવ શિતિદ્યુતિમંમલેન, લુપ્તહૃદ્ધવિરશો
 કતરુર્બન્નૂવ ॥ સાન્નિધ્યતોઽપિ યદિ વા તવ વીતરાગ,
 નીરાગતાં વ્રજતિ કોન સચેતનોપિ ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:-હે સ્વામિન્ ! (તવ કે०) તમારું (ઝઝઝતા કે०) ઝંચું જા
 તું એવું અથવા પ્રસરતું એવું (શિતિદ્યુતિમંમલેન કે०) શ્યામ જે પ્રજા
 તેનું જે મંમલ અર્થાત્ નામંમલ તેણે કરીને (લુપ્ત કે०) લોપાળી છે
 એટલે આહ્વાદિત થઈ છે (હૃદ કે०) પાનડાની (હૃદિઃ કે०) હૃદી એટ
 લે કાંતિ અર્થાત્ રક્તતા જેની એવો (અશોકતરુઃ કે०) અશોકવૃક્ષ તે
 (બન્નૂવ કે०) હોતો હવો. એ અર્થ યુક્તજ છે, કેમ કે (યદિવા કે०) અથ
 વા (વીતરાગ કે०) ગયો છે રાગ અને દ્વેષ જે થકી એવા હે વીતરાગ !

(तव के०) तमारा (सान्निध्यतोऽपि के०) सान्निध्यकी पण एटले त मारुं वचनश्रवण तथा तमारुं रूपदर्शन तो दूर रहो, परंतु तमारा सान्निध्यकी पण (सचेतनोपि के०) चेतनायें करी सहित एवो पण एटले अचेतन अशोक तो दूर रहो पण चेतना सहित जे होय ते पण (कः के०) कोण (नीरागतां के०) नीरागताने एटले निर्ममत्वने वैराग्यने (न के०) नहीं (ब्रजंति के०) पामे? अर्थात् तमारा सान्निध्यकी जीव अवश्य नीरागी थायज ॥ १४ ॥

हवे देवडुंडुनिलक्षण सातमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.
 नोचोः प्रमादमवधूय नजध्वमेन, मागत्य निर्वृति
 पुरिं प्रति सार्थवाहम् ॥ एतन्निवेदयति देवजग
 त्रयाय, मन्ये नदन्ननिनजः सुरडुंडुनिस्ते ॥ १५ ॥

अर्थः—(मन्ये के०) हुं एम मानुं हुं के, (देव के०) हे देव! (ते के०) तमारो (सुरडुंडुनि के०) देवडुंडुनि जे ठे ते (अन्ननिनजः के०) आकाशने अन्नव्यापीने (नदन् के०) शब्दायमान थयो ठतो (जगत्रयाय के०) त्रण जगत्ने (एतत् के०) आ प्रकारें (निवेदयति के०) निवेद न करे ठे जेम केः—(नोचोः के०) हे जगत्रयजनो! तमें (प्रमादं के०) आ लस तेने (अवधूय के०) त्याग करीने (आगत्य के०) आवीने (एनं के०) ए जे श्रीपार्श्वप्रभु तेने (नजध्वं के०) नजो. ते केवा पार्श्वप्रभु ठे? तो के (निर्वृतिपुरिंप्रति के०) निर्वृतिपुरि जे मोक्षपुरि ते प्रत्ये (सार्थवाहं के०) मार्गवाहक एवा ठे. अर्थात् ते सुरडुंडुनि कहे ठे के हे लोको! तमे प्रमाद दूर करीने मोक्षदायक एवा पार्श्वप्रभुने नजो ॥ १५ ॥

हवे उत्रत्रयनामक आठमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.
 उद्योतितेषु नवता नुवनेषु नाथ, तारान्वितो विधुर
 यंविहताधिकारः ॥ मुक्ताकलापकलितोद्धृसितात
 पत्र, व्याजात्रिधा धृततनु ध्रुवमन्युपेतः ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन्! (अयं के०) आ तमारा उपर जे त्रण उत्र ठे, ते त्रण उत्र नथी, परंतु शुं ठे? तो के (मुक्ता के०) मोती

તેના (કલાપ કે०) સમૂહ, તેણે કરી (કલિત કે०) સહિત અને (ઝ
 હ્વસિત કે०) ઝહ્વસિત એવા જે (આતપત્ર કે०) ત્રણ ઠંત્ર તેના (વ્યા
 જાત કે०) મીઠું કરીને (તારાન્વિતઃ કે०) તારામંમલ સહિત ઠતો (ધ્રુ
 વં કે०) નિશ્ચયથકી (ત્રિધા કે०) ત્રણ પ્રકારનું (ધૃતતનુઃ કે०) ધારણ
 કહ્યું છે શરીર જેણે એવો (વિધુઃ કે०) ચંડમા જે છે તે તમારી સેવા કર
 વાને અર્થે જાણિયે (અન્યુપેતઃ કે०) તમારી પાસે આવ્યો હોય નહીં? તે
 ચંડમા કેહવો થકો આવ્યો છે તો કે (વિહતાધિકારઃ કે०) વિશેષે કરી
 ને હણાણો છે જગત્ને વિષે ઝદ્યોત કરવા રૂપ અધિકાર એટલે વ્યાપાર જે
 નો એવો છે. તે વ્યાપાર શા વાસ્તે હણાણો? તો કે (જવતા કે०) ત
 મોયે (જુવનેષુ કે०) ત્રણ જુવન જે છે તે (ઝદ્યોતિતેષુ કે०) પ્રકાશિત કરે
 ઠતે એટલે તમે જગત્નો પ્રકાશ કહ્યો તેવારે ચંડમાને પ્રકાશ કરવાનો અ
 ધિકાર વિફલીજૂત થયો ॥ ૨૬ ॥

હવે રત્નાદિનિર્મિત વપ્રત્રયને વિષે મધ્યસ્થાયિપણું તથા દેવેન્દ્રવંદ્ય

ત્વ એવાં લોકોત્તર અતિશય દ્વયને કાવ્ય દ્વયે કરીને કહે છે.

સ્વેન પ્રપૂરિતજગત્રયપિંમિતેન, કાંતિપ્રતાપ

યશસામિવ સંચયેન ॥ માણિક્યદેમરજતપ્રવિ

નિર્મિતેન, સાલત્રયેણ જગવન્નજિતોવિજાસિ ॥૨૭॥

અર્થઃ—(જગવન્ કે०) હે જગવન્ ! તમે (અજિતઃ કે०) ચારે પાસે
 (માણિક્ય કે०) નીલ રત્ન અને (દેમ કે०) સુવર્ણ તથા (રજત કે०)
 રૂપું, તેણે કરીને (પ્રવિનિર્મિતેન કે०) પ્રકર્ષે કરીને નિર્મિત કરેલો એવો જે
 (સાલત્રયેણ કે०) ત્રણ ગઢ, ત્રિગઢો ગઢ તેણે કરીને (વિજાસિ કે०) શો
 જો ઠો, બિરાજો ઠો, એટલે એક ગઢ રત્નમય, બીજો સુવર્ણ મય, અને ત્રીજો રૌ
 પ્યમય, એવા ત્રણ ગઢે કરીને તમે શોજો ઠો, તે કેની પેઠે શોજો ઠો તેની
 ઉપર કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, તે જેમ કેઃ—(સ્વેન કે०) પોતાનાં એટલે પ્રજુ
 નાં (પ્રપૂરિત કે०) પ્રકર્ષે કરીને પૂર્યું છે (જગત્રય કે०) ત્રણ જગત્ જેણે
 તેણે કરી (પિંમિતેન કે०) પિંમીજૂત થઈને રહ્યાં એવાં (કાંતિ કે०)
 શરીરનો વર્ણ અને (પ્રતાપ કે०) પ્રતાપ તથા (યશસાં કે०) યશ તેમના
 (સંચયેન કે०) સંચયે કરીનેજ એટલે સમૂહે કરીનેજ. (ઇવ કે०) જા

ણીયેં હોય નહીં ? અર્થાત્ કાંતિ, પ્રતાપ, અને યશ તેના સમૂહેંજ જાણે શોને છે કેમ કે નીલરત્નના ગઢને પ્રચુના શ્યામવર્ણની સદૃશતા છે. તથા સુવર્ણના ગઢને જગવાનના પ્રતાપની સદૃશતા છે, તથા રૂપાના ગઢને જગવાનના યશની સદૃશતા છે માટે એ ઉત્પ્રેક્ષા કરી, તે યોગ્યજ છે ॥ ૧૭ ॥

દિવ્યસૃજોજિન નમત્ત્રિદશાધિપાના, મુત્સૃજ્ય રત્ન
રચિતાનપિ મૌલિબંધાન્ ॥ પાદૌ શ્રયંતિ જવતો યદિ
વા પરત્ર, ત્વત્સંગમે સુમનસો ન રમંતેવ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—(જિન કે०) હે જિન ! (દિવ્યસૃજ: કે०) મનોહર જે પુષ્પની માલાઈ છે તે (નમત્ત્રિદશાધિપાનાં કે०) તમારા ચરણને નમેલા એવા જે દેવેંડો તેમના (રત્નરચિતાનપિ કે०) વૈમૂર્ય મણિરત્નોયેં રચિત એવા પણ (મૌલિબંધાન્ કે०) મુકુટો જે છે તેને (મુત્સૃજ્ય કે०) ત્યાગ કરીને (જવતો કે०) તમારા (પાદૌ કે०) ચરણારવિંદને (શ્રયંતિ કે०) આશ્રય કરે છે, એટલે ઇંડોના મુકુટમાં રહેલીંજે પુષ્પમાલાઈ છે તે મુકુટનો ત્યાગ કરીને જગવાનના ચરણારવિંદમાં પડે છે. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે.—(યદિવા કે०) અથવા (સુમનસ: કે०) પંક્તિ અથવા દેવતાઈ જે છે તે (ત્વત્સંગમે કે०) તમારા સંગમ થતે (પરત્ર કે०) અન્ય સ્થાનકેં (ન રમંતેવ કે०) નથીજ રમતા. કારણ કે તેંજ તમારા સંગ થતેજ આનંદ પામે છે, તેમ પુષ્પનું નામ પણ સુમનસ છે માટે પુષ્પમાલાયેં જે તમારા ચરણારવિંદનો આશ્રય કહ્યો, તે યુક્તજ છે ॥ ૧૮ ॥

હવે જિનોક્તમાર્ગને જે આશ્રય કરીને રહ્યા છે, તેને જિન તારે છે તે કહે છે.

ત્વં નાથ જન્મજલધેર્વિપરાઙ્મુખોપિ, યત્તારયસ્યસુ
મતો નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ ॥ યુક્તં હિ પાર્થિવનિપસ્ય સત
સ્તવૈવ, ચિત્રં વિજ્ઞો યદસિ કર્મવિપાકશૂન્ય: ॥૧૯॥

અર્થ,—(ત્વં કે०) તમેં (નાથ કે०) હે સ્વામિન્ ! (જન્મજલધે: કે०) જવસમુદયકી (વિપરાઙ્મુખોપિ કે०) વિશેષેં કરી પરાઙ્મુખ થયેલા થતા પણ (નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ કે०) તમારી પોતાની વાંસે વલગેલા એવા (અસુમત: કે०) પ્રાણીંજે છે તેને (યત્ કે०) જે કારણ માટે

(તારયસિ કે૦) તારો, ંઠો, તેં (પાર્થિવનિપસ્ય કે૦) વિશ્વના સ્વામી
 અને (સતઃ કે૦) સુઢા એવા (તવૈવ કે૦) તમોનેજ (હિ કે૦) નિશ્ચે
 (યુક્તં કે૦) યુક્ત છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ પાર્થિવ જે પૃથિવિની મૃત્તિકા
 તેથકી ઉત્પન્ન થયેલો એવો (નિપ કે૦) ઘટ છે તે પણ પાણી ઉપર રહ્યો
 ઠતો તેના પૃષ્ઠદેશમાં લાગેલા જનોને તારે છે, તેમ તમે પણ પાર્થિવ
 નિપ ંઠો માટે તમારી પૂંઠેં વલગેલા જનોને સંસારસમુદ્ધકી તારો ંઠો, તે
 યુક્તજ છે પરંતુ અહીંઞ્રાં (ચિત્રં કે૦) એક આશ્ચર્ય છે, તે શું આશ્ચર્ય
 છે ? તોકે (યત્ કે૦) જે કારણ માટે (વિજ્ઞો કે૦) હે સ્વામિન્ ! તમો
 (કર્મવિપાકશૂન્યઃ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક આઠ કર્મના વિપાક જે ફલ
 તેથી શૂન્યઃ એટલે રહિત (અસિ કે૦) ંઠો અને પાર્થિવનિપ જે માટીમય
 ઘટ છે તેતો કુંજકારાદિકૃત પચનાદિક ક્રિયાયેં કરી યુક્ત છે, તેથી તે
 કર્મવિપાકશૂન્ય નથી, માટે એટલુંજ તમારામાં આશ્ચર્ય છે ॥ ૨૯ ॥

હવે વિરોધાલંકારગર્જિત એવા જિનના અચિંત્ય સ્વરૂપને કહે છે.

વિશ્વેશ્વરોઽપિ જનપાલક ડુર્ગતસ્ત્વં, કિં વાહ્લરપ્રકૃ
 તિરપ્યલિપિસ્ત્વમીશા॥ અજ્ઞાનવત્યપિ સદૈવ કથંચિ
 દેવ, જ્ઞાનં ત્વયિ સ્ફુરતિ વિશ્વવિકાશહેતુઃ ॥ ૩૦ ॥

અર્થઃ—(જનપાલક કે૦) જન જે લોક તેનું પાલન કરે, તેને જનપા
 લક કહિયેં. તેના સંબોધનમાં હે જનપાલક ! (ત્વં કે૦) તમે (વિશ્વેશ્વ
 રોપિ કે૦) વિશ્વ જે ત્રણ જગત્ તેના ઈશ્વર ંઠો તો પણ (ડુર્ગતઃ કે૦) દરિડી
 ંઠો. અહીં જે વિશ્વનો ઈશ્વર હોય તે દરિડી કેમ હોય ? એ વિરોધાલંકાર
 છે, તે વિરોધનો પરિહાર કરે છે, કે તમે વિશ્વેશ્વર ંઠો તો પણ (ડુર્ગતઃ કે૦)
 ડુઃખેં કરીને જ્ઞાત ંઠો જાણવા યોગ્ય ંઠો. અથવા “ જનપાલકડુર્ગતઃ ” એ
 શબ્દનાં આવી રીતેં પદ કાઢાડીને અર્થ કરવો, જેમ કેઃ—(જનપ કે૦)
 હે જનપ ! તમે (અલક કે૦) કેશ તેણેં કરી (ડુર્ગતઃ કે૦) દરિડી ંઠો,
 એટલે તમારે દીઠ્ઠાગ્રહણાનંતર કેશવૃદ્ધિનો અજાવ છે (વા કે૦) અથવા
 પદ્ધાંતરે (ત્વં કે૦) તમે (ઈશ કે૦) હે સ્વામિન્ ! (કિં કે૦) શું (અ
 હ્લરપ્રકૃતિરપિ કે૦) અહ્લર એટલે મોહસ્વજાવી ંઠો, તો પણ (અલિપિઃ
 કે૦) બ્રાહ્મી આદિક લિપિયેં કરી રહિત વર્તો ંઠો એટલે જે અહ્લર સ્વજાવી

હોય, તેતો લિપિરૂપ હોય, એ પણ વિરોધ છે તે વિરોધનો પરિહાર કરે છે. (અક્ષર કે०) સ્થિર છે નિશ્ચલ છે (પ્રકૃતિ: કે०) સ્વનાવ જેનો તે અક્ષર પ્રકૃતિ કહિયે, અર્થાત્ શાશ્વત રૂપ ઠો, અથવા અક્ષર જે મોક્ષ તેજ છે પ્રકૃતિ એટલે સ્વનાવ જેનો એવા તથા (અલિપિ: કે०) નથી કર્મરૂપ લેપ જેને એવા તમે ઠો તથા (અજ્ઞાનવત્યપિ કે०) અજ્ઞાનવાળા એવા પણ (ત્વયિ કે०) તમારે વિષે નિશ્ચેયકો (વિશ્વવિકાશહેતુ: કે०) ત્રણ જગ તને પ્રકાશ કરવાનું હેતુનૂત એવું જે (જ્ઞાનં કે०) જ્ઞાન તે (સદૈવ કે०) નિરંતર (કયંચિત્ કે०) કેમજ (એવ કે०) નિશ્ચે (સ્ફુરતિ કે०) સ્ફુરે છે? એટલે જે અજ્ઞાનવાન હોય, તેને જ્ઞાન સ્ફુરે નહી, એ વિરોધ છે, તે વિરોધના પરિહારને માટે કહે છે. અજ્ઞાન અને અવતિ એ બે પદ જૂદાં કરીને અર્થ કરવો, ત્યારે (અજ્ઞાન કે०) જ્ઞાન રહિત એવા જે મૂર્ખજન તેને (અવતિ કે०) સમ્યક્ બોધ કરે ઠતે (ત્વયિ કે०) તમારે વિષે જ્ઞાન સ્ફુરે છે ॥ ૩૦ ॥

હવે જે જિનની અવજ્ઞા કરે છે, તેને તે અવજ્ઞા અનર્થને માટે થાય છે, તે ત્રણ કાર્યે કરી કહે છે.

પ્રાગ્જ્ઞારસંનૃતનન્નાંસિ રજાંસિ રોષા, હૃઙાપિતાનિ
કમઠેન શઠેન યાનિ ॥ ળયાપિ તૈસ્તવ ન નાથ હતા
હતાશો, યસ્તસ્ત્વમીજિરયમેવ પરં હુરાત્મા ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(નાથ કે०) હે નાથ! (કમઠેન કે०) કમઠાસુર જે તેણે (રોષાત્ કે०) કોપથી એટલે કષાયના ઉદયથી (યાનિ કે०) જે (રજાંસિ કે०) રજો, તમારા ઉદ્દેશ કરીને (હૃઙાપિતાનિ કે०) ઝમાડીયો (તૈ: કે०) તે રજોયે કરીને (તવ કે०) તમારી (ળયાપિ કે०) શરીરની ળયા એટલે કાંતિ તે પણ (ન હતા કે०) ન હણાળી, તે રજ કેવીયો છે? તો કે (પ્રાગ્જ્ઞાર કે०) અધિક પણાયે કરીને (સંનૃત કે०) નજ્યાં છે વ્યાપ્યાં છે (નન્નાંસિ કે०) આકાશો જેણે એવી છે. હવે તે કમઠાસુર કેહેવો છે? તો કે (શઠેન કે०) મૂર્ખ એવો છે. (પરં કે०) પરંતુ (હતાશ: કે०) હણાળી છે આશા જેની એવો (હુરાત્મા કે०) હુષ્ટ છે આત્મા જેનો એવો (અયમેવ કે०) એજ કમઠાસુર તે પોતેજ (અમીજિ: કે०) એજ રજોયે કરીને (યસ્ત: કે०) વ્યાપ્ત થયો. અર્થાત્ રજ જે પાપરૂપ કર્મ તેણે કરીને પોતેજ વ્યાપ્ત થયો ॥ ૩૧ ॥

યજ્ઞર્જીતધનૌઘમદભ્રજીમં, ભ્રશ્યત્તડિન્મુસલ
માંસલઘોરધારમ્ ॥ દૈત્યેન મુક્તમથ હસ્તરવારિ
દધ્રે, તેનૈવ તસ્ય જિન હસ્તરવારિકૃત્યમ્ ॥૩૧॥

અર્થ:—(જિન કે૦) હે જિન ! (દૈત્યેન કે૦) કમઠાસુર જે છે તેણે
(હસ્તર કે૦) હુઃસ્વેં તરવા યોગ્ય એટલે અસહ્ય એવું (વારિ કે૦) પાણી
તે (યત્ કે૦) જે કારણેં ઉપસર્ગ કરવાને માટે તમારા ઉપર (મુક્ત કે૦)
મૂઝ્યું વર્ષાવ્યું, (અથ કે૦) એટલા થકી અનંતર હવે (તેનૈવ કે૦) તેજ
પાણીયેં (તસ્ય કે૦) તે કમઠાસુરને (હસ્તરવારિકૃત્યં કે૦) જૂંમી તરવા
રનું કાર્ય (દધ્રે કે૦) કીધું એટલે માઠી તરવારેં કરી જેમ ઢેદન જેદન
થાય તેમ સંસારને વિષે ઢેદન જેદનાદિક લક્ષણ જે કાર્ય તે કહ્યું, અર્થાત્
જગવાનની ઉપર જલપ્રદેષ જે કહ્યો, તે સાંસારિક હુઃસ્વહેતુ છે માટે
હસ્તર તરવારની પેરેં કમઠાસુરને પોતાનેજ ઢેદન જેદન વધાદિકનો હેતુ
થયો, હવે તે હસ્તર પાણી વર્ષાવ્યું તે કેહેવું છે ? તો કે (ગર્જત્ કે૦)
ગર્જના કરતો અને (ઝર્જિત કે૦) પ્રબલ બલવંત એવો છે (ધનૌઘં કે૦)
મેઘનો સમૂહ જેને વિષે એવું છે, તથા વલી કેહેવું છે ? તો કે (અદભ્રજીમં
કે૦) ઘણું જયંકર એવું છે, વલી કેહેવું છે ? તો કે (ભ્રશ્યત્ કે૦) આકા
શથકી પડતી એવી (તડિત્ કે૦) વીજલી છે જેને વિષે એવું છે, વલી કે
હેવું છે ? તો કે (મુસલ કે૦) મુશલના સરખી (માંસલ કે૦) પુષ્ટ છે અને (ઘોર
કે૦) બીહામણી જયંકર એવી છે (ધારં કે૦) ધારા જેને વિષે એવું છે ॥ ૩૧ ॥

ધ્વસ્તોર્ધ્વકેશવિકૃતાકૃતિમર્ત્યમુંદ, પ્રાલંબનૃદ્ય
દવક્રવિનિર્યદગ્નિઃ ॥ પ્રેતવ્રજઃ પ્રતિજવંતમપીરિતો

યઃ, સોઽસ્થાઽનવત્પ્રતિજવં જવહુઃસ્વહેતુઃ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:—હે સ્વામિન્ ! કમઠ નામા દૈત્ય જે છે, તેણેં (યઃ કે૦) જે (પ્રેત
વ્રજઃ કે૦) દૈત્યનો સમૂહ (જવંતં કે૦) તમારી (પ્રતિ કે૦) પ્રત્યેં (ઈ
રિતઃ કે૦) પ્રેતો (સઃ કે૦) તે દૈત્યસમૂહ (અપિ કે૦) પણ (અસ્ય
કે૦) એ કમઠાસુરનેજ (પ્રતિજવં કે૦) જવજવને વિષે (જવહુઃસ્વ
હેતુઃ કે૦) સંસારનાં જે હુઃસ્વ તેનો કારણ (અનવત્ કે૦) હોતો હવો.

હવે તે દૈત્યસમૂહ કેહેવો છે ? તો કે (ધ્વસ્ત કે૦) નીચે પડ્યા એવા જે (ઋર્ધ્વકેશ કે૦) ઠપરના કેશ તેણે કરીને (વિકૃતાકૃતિ કે૦) વિરૂપ થઈ છે આકૃતિઠ જેની એવાં જે (મર્ત્યમુંઘ કે૦) મનુષ્યનાં માથાં તેનું (પ્રાલંબ કે૦) ઝૂંઝૂંટું એટલે હૃદય પર્યંત અવલંબિત એવું જે ઝુમણું તેને (નૃત્ કે૦) ધારણ કરે છે એવો પ્રેતવ્રજ છે, વલી કેહેવો છે ? તો કે (નય દ કે૦) નયને દેનારાં એવાં જે (વક્ષ કે૦) મુખ તેથી (વિનિર્યદ ગ્રિઃ કે૦) નિકલેલ છે અગ્નિ જેને એવો પ્રેતવ્રજ છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જે પ્રાણી જિનનું આરાધન કરે છે, તેની પ્રશંસા કરે છે.

ધન્યાસ્તેવ યુવનાધિપ યે ત્રિસંધ્ય, મારાધયંતિ વિ
ધિવદ્ધિધુતાન્યકૃત્યાઃ ॥ નક્ત્યોદ્ભસત્પુલકપદ્મલદે
હદેશાઃ, પાદદ્વયં તવ વિજો યુવિ જન્મજાજઃ ॥ ૩૪ ॥

અર્થઃ—(યુવનાધિપ કે૦) હે ત્રણ જગત્ના અધિપતિ ! તથા વિજો કે૦) હે સ્વામિન્ ! (તદેવ કે૦) તેજ જનો (ધન્યાઃ કે૦) ધન્ય છે એટલે પ્રશંસનીય છે, તે કયા જનો ધન્ય છે ? તો કે (યે કે૦) જે (જન્મજાજઃ કે૦) નવ્ય જનો (યુવિ કે૦) પૃથિવીને વિષે (વિધિવત્ કે૦) વિધિપૂર્વક એટલે જાણે પ્રકારે કરી (ત્રિસંધ્ય કે૦) ત્રણે કાલે (તવ કે૦) તમારું (પાદદ્વયં કે૦) ચરણયુગલ જે છે, તેને (આરાધયંતિ કે૦) આરાધન કરે છે એટલે સેવે છે તે જન ધન્ય જાણવા. તે કેવા જનો છે ? તો કે (વિધુતાન્યકૃત્યાઃ કે૦) વિશેષે કરી ટાલ્યા છે અન્યકૃત્યો એટલે બીજાં કાર્યો જેમણે એવા છે, વલી કેહેવા છે ? તો કે (નક્ત્યોદ્ભસત્ કે૦) નક્તિયે કરી ઝલ્લાસ પામતો એવો જે (પુલક કે૦) રોમાંચ તેણે કરી (પદ્મલ કે૦) વ્યાપ્ત છે (દેહદેશાઃ કે૦) શરીરના જાગ જેમના એવા છે ॥ ૩૪ ॥

હવે આઠ કાર્યે કરીને ગ્રંથકર્તા પોતાની વિકૃતિને કહે છે.

અસ્મિન્નપારજવવારિનિધૌ મુનીશ, મન્યે ન મે શ્ર
વણગોચરતાં ગતોઽસિ ॥ આકર્ણિતે તુ તવ ગોત્રપવિ
ત્રમંત્રે, કિં વા વિપદિષધરી સવિધં સમેતિ ॥ ૩૫ ॥

અર્થઃ—(મુનીશ કે૦) હે મુનીશ ! (મન્યે કે૦) હું એમ માનું હું કે

(अस्मिन् के०) आ (अपारजववारिनिधौ के०) नथी पार जेनो एवा जे संसाररूप पाणीनो समुद्र, तेने विषे तमें (मे के०) मंहारा श्रवण गोचरतां के०) कानना विषय ते प्रत्ये (न गतः के०) न प्राप्त अयेला एवा (असि के०) ठो, एटले में आ संसार समुद्रने विषे तमोने कोइवारें पण सांजल्या नथी. एज वातने समर्थन करे ठे, ते जेम के:- (वा के०) अथवा जो (तव के०) तमारा (गोत्रपवित्रमंत्रे के०) नामरूप जे पवित्रमंत्र ते (आकर्णिते तु के०) श्रवण करे ठते पण (विषद्विषधरी के०) आपदा रूप जे सर्पिणी ठे ते (किं के०) शुं (सविधं के०) समीप (समेति के०) आवे ? अर्थात् तमारुं नाम सांजल्या पढी तो आपदा आवे नही. अने मने तो आ संसाररूप आपत्तिउ आवेली ठे तेथी एम मानुं ठुं, के में पूर्वजवोने विषे क्यारें पण तमारुं नाम सांजल्युं नथी ॥३५॥

जन्मांतरेपि तव पादयुगं न देव, मन्ये मया महि
तमीहितदानदत्तम् ॥ तेनेह जन्मनि मुनीश पराज
वानां, जातो निकेतनमहं मथिताशयानाम् ॥३६॥

अर्थ:- (देव के०) हे देव ! (मन्ये के०) हुं मानुं ठुं संज्ञावना करुं ठुं के (मया के०) में (जन्मांतरेपि के०) जमांतरने विषे पण (तव के०) तमारुं (पादयुगं के०) चरणयुगल जे ठे तेने (न महितं के०) नथी पूज्युं, चरणयुगल केहेबुं ठे ? तो के (ईहित के०) वांछित तेनुं जे (दान के०) देबुं तेने विषे (दत्तं के०) चतुर एबुं ठे, हवे तेज कहे ठे. जे (मुनीश के०) हे मुनीश ! (तेन के०) ते कारण माटे (अहं के०) हुं (इह के०) आ (जन्मनि के०) जन्मने विषे (मथिताशयानां के०) मथन कस्यो ठे चित्तनो आशय जेमणें एवा (पराजवानां के०) पराजवो जे तेमनुं (निकेतनं के०) स्थानक (जातः के०) थयो, अर्थात् तमारां चरणारविंदनो पूजक, पराजवनुं स्थानक होतो नथी, परंतु में पूर्व जवोने विषे तमारां चरणारविंद क्यारें पण पूज्यां नथी, एम जासे ठे ॥ ३६ ॥

नूनं न मोहतिमिरावृतलोचनेन, पूर्वं विन्नो सकृ
दपि प्रविलोऽकितोसि ॥ मर्माविधो विधुरयंति हि मा
मनर्थाः, प्रोद्यत्प्रबंधगतयः कथमन्यथैते ॥ ३७ ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (नूनं के०) निश्चें में (पूर्व के०) प्रथम (सकृदपि के०) एकवार पण तमो (न के०) नहिं (प्रविलोकि तोसि के०) जोयेला ठो, ते हुं केहेवो ? तो के (मोहतिमिरावृतलोचनेन के०) मोहरूप तिमिर जे अंधकार तेणें आवृत थयां ठे नेत्र जेनां एवो हुं. शा माटे नथी जोया ? तो के (हि के०) जे कारण माटे (अन्यथा के०) जो तमारुं दर्शन कछुं हत तो (एते के०) आ, (अनर्थाः के०) अनर्थरूप कष्टो (मां के०) मुजने (कथं के०) केम ? (विधुरयंति के०) पीडे ठे. अर्थात् पूर्वे जो तमारुं दर्शन थयुं हत तो आ अनर्थो मुने पीडत नही. हवे ते अनर्थो केहेवा ठे ? तो के (मर्माविधः के०) मर्म स्थानने जेदनारा ठे तथा वली केहेवा ठे ? तो के (प्रोद्यत्प्रबंधगतयः के०) प्रकर्षे करी प्राप्त थइ ठे सविस्तर कर्म प्रबंध तेनी प्रवृत्ति जेने एवा ठे ॥ ३७ ॥

आकर्णितोऽपि महितोऽपि निरीक्षितोऽपि, नूनं न चेतसि

मया विधृतोऽसि नक्तया॥ जातोऽस्मि तेन जनबांधव दुःख

पात्रं, यस्मात्क्रियाः प्रतिफलंति न जावशून्याः ३८ ॥

अर्थः—(जनबांधव के०) जन जे लोक तेना बांधव एटले हितकर्त्ता अर्थात् हे जनहितकारिन् ! (मया के०) हुं जे तेणें कोइ जवने विषे तमो (आकर्णितोऽपि के०) सांजव्या पण तथा (महितोऽपि के०) पूज्या पण तथा (निरीक्षितोऽपि के०) दीठा पण परंतु (नूनं के०) निश्चें (नक्तया के०) नक्तियें करीने (चेतसि के०) चित्तने विषे (नविधृतोसि के०) धारण करेला नथी. (तेन के०) ते कारण माटे (दुःखपात्रं के०) दुःखनुं पात्र, हुं (जातोऽस्मि के०) उत्पन्न थयेलो हुं. (यस्मात् के०) जे कारण माटे (क्रियाः के०) आकर्णितादिक क्रियाउ जे ठे, ते (जावशून्याः के०) जावें करी रहित एवी ठती (न के०) नहिं (प्रति फलंति के०) विशिष्ट फल देवावाली थाय ठे ॥ ३८ ॥

त्वं नाथ दुःखजनवत्सल हे शरण्य, कारुण्यपुण्यव

सते वशिनां वरेण्य ॥ नक्तया नते मयि महेश दयां

विधाय, दुःखांकुरोद्धलनतत्परतां विधेहि ॥ ३९ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन् ! (दुःखिजनवत्सल के०) दुःख ठे जेने ते दुःखी कहियें, अने दुःखी एवा जे जनो तेने विषे वत्सल एटले कृपापर तेना संबोधनमां हे दुःखिजनवत्सल ! (देशरण्य के०) शरणे आवेला प्राणीने हितकारक तेना संबोधनमां हे शरण्य ! तथा (कारुण्यपुण्यवसते के०) कारुण्य जे दयापणुं तेनी पुण्य एटले पवित्र वसति एटले स्थानक तेना संबोधनने विषे हे कारुण्यपुण्यवसते ! अथवा कारुण्य जे दया अने पुण्य जे धर्म अर्थात् दया धर्मनी वसति एटले घर एवा तथा (वशिनांवरेण्य के०) वश ठे इंदियो जेमने एवा जितेंदिय पुरुषोमां वरेण्य एटले श्रेष्ठ तेना संबोधनने विषे हे वशिनांवरेण्य ! तथा (महेश के०) महोटा, एवा ईश जे स्वामी तेने महेश कहियें तेना संबोधनने विषे हे महेश ! (नक्त्या के०) नक्तियें करीने (नते के०) नमस्कार कखो ठे जेणें एवा (मयि के०) मारे विषे (दयां के०) कृपा जे तेने (विधाय के०) करीने (दुःखांकुर के०) दुःखनो अंकुर जे उत्पत्तिस्थानक तेनुं (उद्वलन के०) खंमन तेने विषे (तत्परतां के०) तत्परपणुं तेने (विधेहि के०) करो ॥ ३९ ॥

निःसंख्यसारशरणं शरणं शरण्य, मासाद्य सादि
तरिपुप्रथितावदातम् ॥ त्वत्पादपंकजमपि प्रणिधानं
नवंध्यो, वध्योऽस्मि चेज्ज्वनपावनं हा हतोऽस्मि ॥४०॥

अर्थः—हे स्वामिन् ! तथा (ज्वनपावन के०) हे त्रण जगतने पवित्र करनार ! (त्वत्पादपंकज के०) तमारां चरणारविंदना (शरणं के०) शरण तेने (आसाद्य के०) पामीने (अपि के०) पण (प्रणिधानवंध्यः के०) प्रणिधान जे तमारुं ध्यान करवुं तेणें करीने वांछित थयो एटले शून्य थयो एवो (अस्मि चेत् के०) जो हुं हुं तो (वध्यः के०) रागादिक शत्रुयें करी हणवा योग्य हुं, ए कारण माटे (हा के०) हा इति खेदे (हतोऽस्मि के०) डुर्देवें मारेलो ठउं. हवे तमारुं पादपंकज कहेवुं ठे ? तो के (निःसंख्य के०) असंख्य एटले अनंत एवुं जे (सार के०) बल तेनुं (शरणं के०) घर एवुं ठे तथा (शरण्यं के०) शरण करवा योग्य ठे, वली केहेवुं ठे ? तो के (सादित के०) ह्य पमाज्या ठे (रिपु के०)

रागादिक वैरी जेणें, तेणें करीनें (प्रथित के०) प्रसिद्ध ठे (अवदात के०)
प्रनाव जेनो एवुं ठे ॥ ४० ॥

देवेऽवंध विदिताखिलवस्तुसार, संसारतारक

विजो जुवनाधिनाथ ॥ त्रायस्व देव करुणाहद

मां पुनीहि, सीदंतमद्य जयदव्यसनांबुराशेः ॥ ४१ ॥

अर्थः—(देवें५ के०) देवतानो जे इंद तेणें (वंध के०) वंदन करवा
योग्य तत्संबोधने हे देवें५वंध ! वली (विदित के०) जाण्यो ठे (अखि
ल के०) समग्र (वस्तु के०) वस्तुनुं (सार के०) रहस्य जेणें, तेना संबो
धनमां हे विदिताखिलवस्तुसार ! तथा (संसारतारक के०) हे संसारस
मुड्यकी तारनार ! (विजो के०) हे समर्थ ! तथा (जुवनाधिनाथ के०)
हे त्रिजुवनना नाथ ! तथा (देव के०) हे देव ! तथा (करुणाहद
के०) करुणाना इह, उपलक्षणथी हे करुणाना समुड ! (अद्य के०) ह
मणां (सीदंत के०) सीदातो विषादने प्राप्त थयो एवो (मां के०) मु
जने (जयद के०) जयनो देनारो एवो (व्यसनांबुराशेः के०) व्यस
ननो जे समुड तेथकी (त्रायस्व के०) रक्षण करो अने (पुनीहि के०)
पापनो नाश करी पवित्र करो ॥ ४१ ॥

यद्यस्ति नाथ ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां, जक्तेः फलं कि

मपि संततिसंचितायाः ॥ तन्मे त्वदेकशरणस्य शर

ण्य जूयाः, स्वामी त्वमेव जुवनेऽत्र जवांतरेऽपि ॥ ४२ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (यदि के०) जो (ज्वदंघ्रिसरोरुहा
णां के०) तमारां चरणारविंदसंबंधी (जक्तेः के०) जक्तिनुं (किमपि
के०) कांइ पण (फलं के०) फल (अस्ति के०) ठे (तत् के०) तो
(शरण्य के०) हे शरणागतवत्सल ! (त्वदेकशरणस्य के०) जेने तमा
रुंज एक शरण ठे एवा (मे के०) मने (अत्र के०) आ (जुवने के०)
लोकने विषे तथा (जवांतरेपि के०) जवांतरने विषे (त्वमेव के०) त
मेज (स्वामी के०) स्वामी (जूयाः के०) थाउ. हवे पूर्वोक्त जक्ति केहेवी
ठे ? तो के (संततिसंचितायाः के०) निरंतर संताननी परंपरायें संचेली

ઘટલે વૃદ્ધિગત થઈ એવી છે. તથા અહિં ચરણનું તો યુગલ છે તથાપિ “અંગ્રિસરોરુહાણાં” એ બહુ વચન લખ્યું છે તે પુણ્યત્વજ્ઞાપનને માટે છે ॥૪૨॥

હવે કવિ સ્તવનનો ઉપસંહાર કરતો ઠતો તથા પોતાના નામ ને પ્રકાશ કરતો ઠતો કહે છે.

इहं समाहितधियो विधिवज्जिनेन्द्र, सांज्ञोद्धसत्पुल
ककंचुकितांगजागाः ॥ त्वद्विबनिर्मलमुखांबुजबद्ध
लक्षा, ये संस्तवं तव विज्ञो रचयन्ति नव्याः ॥४३॥
जननयनकुमुदचन्द्र, प्रजास्वराःस्वर्गसंपदो नुक्त्वा॥
ते विगलितमलनिचया, अचिरान्मोक्षं प्रपद्यन्ते
॥४४॥ युग्मम् ॥ इति श्रीकल्याणमंदिरनामकं
अष्टमस्मरणं समाप्तम् ॥ ८ ॥

અર્થ:- (જિનેંદ્ર કે૦) હે જિનેંદ્ર ! તથા (વિજ્ઞો કે૦) હે સ્વામિન્ ! તથા (જનનયનકુમુદચંદ્ર કે૦) જન જે મનુષ્ય તેના નેત્રરૂપ જે ચંદ્રવિકાસિ કમલ, તેને વિષે ચંદ્રમા સમાન તેના સંબોધનને વિષે હે જનનયનકુમુદચંદ્ર ! અહિં અન્યંતરમાં કવિયેં શ્રીસિદ્ધસેન દિવાકરાચાર્યે દીક્ષા સમયમાં ગુરુયેં દીધેલા કુમુદચંદ્ર એવા પોતાના નામનું પણ સૂચન કહ્યું છે. (યે કે૦) જે (નવ્યાઃ કે૦) નવ્યપ્રાણીં (હં કે૦) એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારેં (વિધિવત્ કે૦) વિધિપૂર્વક, (તવ.કે૦) તમારા (સંસ્તવં કે૦) સ્તોત્રને (રચયંતિ કે૦) રચે છે (તે કે૦) તે નવ્યપ્રાણીં, (અચિરાત્ કે૦) થોડાએક કાલમાં (મોક્ષં કે૦) અનંતજ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય, સ્વરૂપ નિઃશ્રેયસને (પ્રપદ્યંતે કે૦) પામે છે. શું કરીને પામે છે? તો કે (સ્વર્ગસંપદઃ કે૦) જેં વલોકની સંપદાના સુખને (નુક્ત્વા કે૦) જોગવીને, તે કેવી સ્વર્ગ સંપદા? તો કે (પ્રજાસ્વરાઃ કે૦) પ્રકર્ષે ઘટલે અત્યંત નાસ્વર નામ દેદીપ્યમાન એ વીંડ, તથા તે નવ્યો કેહેવા છે? તો કે (સમાહિતધિયઃ કે૦) સમાધિવાલી ધ્યાનયુક્ત નિશ્ચલ છે બુદ્ધિ જેની એવા છે, વલી કેહેવા છે? તો કે (સાંજો. દ્વસત્ કે૦) આકરો, ઊઘાસ પામતો એવો (પુલક કે૦) રોમાંચ તેણેં (કંચુકિત કે૦) કંચુકેં કરી સહિત છે (અંગજાગાઃ કે૦) શરીરનો દેશ

जेनो एवा, वली केहेवा ठे? तो के (त्वद्भिः के०) तमारुं जे प्रतिबिंब तेनुं (निर्मल के०) मलरहित एवुं जे (मुखांबुज के०) मुखकमल तेने विषे (बद्धलङ्काः के०) बांध्युं ठे लक्ष्मण एटले ध्यान जेमणें एवा, तथा वली केहेवा ठे? तो के (विगलित के०) विशेषें करीने गली गयो ठे (मलनिचयाः के०) कर्मरजोजलक्षण मलसमूह जेमनो एवा ठे. अर्थात् आ प्रकारना कहेला एवा, जे नव्यप्राणीउ तमारुं संस्तवन करे ठे. ते स्वर्गलोकमां देवताउ अइने त्यां स्वर्ग सुखोने नोगवी फरी मनुष्य नव पामीने थोडाक कालमां शिवसुखने पामे ठे ॥ आ स्तोत्रमां प्रायः दरेक श्लोकमां मंत्रो ठे परंतु रूडी रीतें अहीं कहेला नथी, माटे ते गुरुना आम्नायथी जा एवा ॥४४॥ इति श्री कल्याणमंदिरनामकं अष्टमं स्मरणं संपूर्णम् ॥ ७ ॥

॥ अथ ॥

॥ बृहन्नांतिस्तवनामकं नवमं स्मरणं प्रारभ्यते ॥

नो नो नव्याः शृणुत वचनं, प्रस्तुतं सर्वमे
तत्; येयात्रायां त्रिभुवनगुरोर्आर्हतां नक्तिना
जाः ॥तेषां शान्तिर्नवतु नवतामर्हदादिप्रजावाः
दारोग्यश्रीधृतिमतिकरी क्लेशविध्वंसहेतुः ॥१॥

अर्थः—(नोनोनव्याः के०) नोनो ए संबोधने करी हे नव्याः एटले हे मुक्तियोग्य प्राणीउ ! तमो (प्रस्तुतं के०) प्रस्ताव एटले अवसरने योग्य एवुं अने (सर्व के०) साद्यंत एवुं तथा (एतत् के०) आ समीपतरवर्त्ति एवुं (वचनं के०) वचन जे तेने (शृणुत के०) सांजलो. ते समीपतरवर्त्ति एवुं कयुं वाक्य? तो के (आर्हतां के०) अर्हत जे वीतराग ते ठे देव जेने एवा (तेषां के०) प्रसिद्ध (नवतां के०) तमें ते तमारी (शान्तिः के०) शान्ति, (नवतु के०) हो. ते शान्तिशेणें करीने थाय? तो के (अर्हदादिप्रजावात् के०) अर्हत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, साधु, तेमना माहात्म्य थकी, वली ते केहेवा तमो नव्य प्राणीउ के जेने शान्ति थाय? तो के (ये के०) जे नव्यप्राणीउ (त्रिभुवनगुरोः के०) त्रिभुवनना गुरु जे जगवान् ते

મની (યાત્રાયાં કે૦) યાંત્રાને વિષે (નક્તિનાજઃ કે૦) નક્તિના નજના રા છે. તે નવ્ય પ્રાણીઝને શાંતિ થાય. હવે તે શાંતિ કેહેણી છે ? તો કે (આ રોગ્યશ્રીધૃતિમતિકરી કે૦) આરોગ્ય, શ્રી, ધૃતિ અને મતિ, એ ચાર વાનાં ને કરનારી એવી છે, તથા વલી (ક્લેશવિધ્વંસહેતુઃ કે૦) ક્લેશના વિધ્વંસ ની કારણજૂત છે ॥ ૧ ॥

વલી પણ કહે છે.

॥ ગદ્ય ॥ જો જો નવ્યલોકા ઇહ હિ નરતૈરાવતવિદેહ
સંજવાનાં સમસ્તતીર્થકૃતાં જન્મન્યાસનપ્રકંપાનંતર
મવધિના વિજ્ઞાય સૌધર્માધિપતિઃ સુધોષાઘંટાચાલ
નાનંતરં સકલસુરાસુરેઙ્ગૈઃ સહ સમાગત્ય સવિનય
મર્હન્નદ્યારકં ગૃહીત્વા ગત્વા કનકાઙ્ગિશૃંગે વિહિત
જન્માન્નિષેકઃ શાંતિમુદ્ધોષયતિ યથા તતોઽહં કૃ
તાનુકારમિતિ કૃત્વા મહાજનો યેન ગતઃ સ પંથ્યાઃ
ઇતિ નવ્યજનૈઃ સહ સમેત્ય સ્નાત્રપીઠે સ્નાત્રં વિધાય
શાંતિમુદ્ધોષયામિ તત્પૂજાયાત્રાસ્નાત્રાદિમહોત્સવા
નંતરમિતિ કૃત્વા કર્ણં દત્વા નિશમ્યતાં નિશમ્યતાં
સ્વાહા ઈં પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં નગવંતો
દૈતઃ સર્વજ્ઞાઃ સર્વદર્શિનસ્ત્રિલોકનાથાસ્ત્રિલોકમહિ
તાસ્ત્રિલોકપૂજ્યાસ્ત્રિલોકેશ્વરાસ્ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ ॥

અર્થઃ—(જોજોનવ્યલોકાઃ કે૦) હે નવ્યલોકો ! (હિ કે૦) જેકારણ માટે (ઇહ કે૦) આ (નરતૈરાવતવિદેહે કે૦) નરત, એરાવત અને મ હાવિદેહ તેને વિષે (સંજવાનાં કે૦) ઉત્પન્ન થયા એવા (સમસ્તતીર્થકૃ તાં કે૦) સમગ્ર તીર્થકરો જે છે તેમના (જન્મનિ કે૦) જન્મ સમયને વિષે (આસન કે૦) સૌધર્માધિપતિનાં આસન, (પ્રકંપ કે૦) પ્રકંપિત થયાં તેની (અનંતરં કે૦) પછી (અવધિના કે૦) અવધિજ્ઞાનેં કરીને

(विज्ञाय के०) जिनजन्मने जाणीने (सुघोषाघंटा के०) सुघोषानामा घंटा ना (चालनानंतरं के०) चलन एटले वगाड्या पढी (सौधर्माधिपतिः के०) सौधर्मेण जे ठे ते, (सकल के०) समग्र (सुर के०) देवता, (असुर के०) पातालवासी देवो तेना (इंदैः सह के०) इंदोनी साथें एटले असुर सुरेंद्रोयें युक्त ठतो (समागत्य के०) त्यां आवीने (सविनयं के०) विनय जे स्तुति तेणें करीने (अर्हद्भट्टारकं के०) अर्हतरूप नट्टारक तेने (गृहीत्वा के०) करसंपुटमां ग्रहण करीने (कनकाङ्गुंगे के०) मेरुपर्वतना शिखर उपर (गत्वा के०) जइने (विहित के०) निर्माण कखो ठे (जन्मा निषेकः के०) स्नात्र महोत्सव जेणें एवो ठतो ते स्नात्रनी समाप्ति थये ठते (शान्तिमुद्घोषयति के०) महोटा एवा शब्दें करीने शान्तिने पठन करे ठे. (ततः के०) ते कारण माटे (अहं के०) हुं पण (कृतानुकारं के०) ते मज अनुकृति (यथा के०) जेम थाय, (इति के०) ए प्रकारें (कृत्वा के०) करीने तथा विचारीने. शुं विचारीने? तो के (महाजनः के०) इन्द्रादिक देव समूह (येन के०) जे मार्गे (गतः के०) प्रवर्त्यो (सः के०) तेज (पंथाः के०) मार्ग तेने आपणें पण अनुसरवुं. अर्थात् आपणें पण देवसमूहें कखुं तेम करवुं. (इति के०) ए कारण माटे (नव्यजनैः के०) नव्य प्राणीउ जिनालयने विषे (सह समेत्य के०) रूडी रीतें एकठा मली साथें आवीने (स्नात्रपीठे के०) स्नात्र पीठने विषे (स्नात्रं विधाय के०) श्रीजिनने स्नात्र करावीने (शान्तिं के०) शान्तिना पाठने हुं जे (उद्घोषयामि के०) उद्घोषणा करुं हुं ते (तत्पूजायात्रास्नात्रादिमहोत्सवानंतरं के०) तेनी पूजा, यात्रा, स्नात्रादि, महोत्सवानंतर (इतिकृत्वा के०) ए प्रकारें करीने शान्तिना महोत्सवनी उद्घोषणाने हे नव्यजनो! तमो (कर्णे दत्वा के०) सांजलवा माटे कानने सावधान करीने (निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा के०) सांजलो सांजलो. स्वाहा ए मंत्राद्वर पूर्वक अहिं द्विरुक्ति ठे, ते अत्यादर ख्यापनने माटे ठे. (उँ के०) उँ कार जे ठे ते पंच परमेष्ठिवाचक मंगलने माटे उच्चारण करीने कहे ठे, के हे नव्य प्राणीयो! (पुण्याहं पुण्याहं के०) आज पुण्य नो दिवस ठे, पुण्यनो दिवस ठे, तथा (जगवंतः के०) समग्र ऐश्वर्ययुक्त एवा (अर्हंतः के०) तीर्थकरो ते (प्रीयंतां प्रीयंतां के०) अतिसंतुष्ट थाउ, अतिसंतुष्ट थाउ. ते अर्हंत जगवान् केहेवा ठे? तो के (सर्वज्ञाः के०) सचराचर

જગત્ જે તેને કેવલજ્ઞાનેં કરીને જાણે એવા છે. વલી કેહેવા છે ? તો કે (સર્વદર્શિનઃ કે૦) કેવલ દર્શનેં કરીને સર્વને જોવે છે, તથા (ત્રિલોક નાથાઃ કે૦) લોકત્રય જે સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ, તેના નાથ એવા, તથા (ત્રિલોકમહિતાઃ કે૦) પૂર્વોક્ત ત્રણ લોકે પુષ્પાદિકેં કરી અર્ચિત એવા, અને વલી (ત્રિલોકપૂજ્યાઃ કે૦) ત્રણ લોકને પૂજન કરવા યોગ્ય એવા, તથા (ત્રિલોકેશ્વરાઃ કે૦) ત્રણ લોકના ઈશ્વર એવા, તથા (ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ કે૦) અજ્ઞાનતિમિરનાશકત્વેં કરી ત્રણ લોકના પ્રકાશકારક છે.

ૐ કૃષ્ણ અજિત સંજવ અગ્નિનંદન સુમતિ પદ્મપ્રજ
સુપાર્શ્વ ચંડપ્રજ સુવિધિ શીતલ શ્રેયાંસ વાસુપૂજ્ય
વિમલ અનંત ધર્મ શાંતિ કુંયુ અર મહ્નિ મુનિસુવ્રત
નમિ નેમિ પાર્શ્વ વર્ધમાનાંતા જિનાઃ શાંતાઃ શાંતિકરા
જવંતુ સ્વાહા ૐ મુનયો મુનિપ્રવરા રિપુવિજયહ
ર્નિક્કાંતારેષુ હુર્ગમાર્ગેષુ રહંતુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥

અર્થઃ—વલી તે કેહેવા છે ? તો કે (શાંતાઃ કે૦) ક્રોધાદિકના અજ્ઞા વચ્ચકી ઉપશાંત થયેલા એવા તથા (જિનાઃ કે૦) રાગાદિકના જય કર નારા એવા શ્રી કૃષ્ણદેવજી જેમાં આદિ છે તથા (વર્ધમાનાંતાઃ કે૦) શ્રીવીરસ્વામી છે અંતમાં જેને એવા ચોવીશ (જિનાઃ કે૦) તીર્થકરો તે (શાંતિકરાઃ કે૦) શાંતિના કરનારા એવા (જવંતુ કે૦) હો. (ૐ કે૦) ૐ કાર મંગલાર્થવાચક જાણવો, તથા (મુનિપ્રવરાઃ કે૦) મુનિએ વિષે શ્રેષ્ઠ એવા (મુનયઃ કે૦) સાધુએ જે છે તેને (રિપુવિજય કે૦) શત્રુકૃત પરા જવ, તથા (હુર્નિક્ક કે૦) હુષ્કાલ તથા (કાંતારેષુ કે૦) ચોર કંટકા દિકેં દૂષિતમાર્ગને વિષે તથા (હુર્ગમાર્ગેષુ કે૦) અરણ્યમાર્ગને વિષે (વઃ કે૦) તમોને (નિત્યં કે૦) નિરંતર (રહંતુ કે૦) રક્ષણ કરો ॥

ૐ હ્રીં શ્રી ધૃતિ મતિ કીર્તિ કાંતિ બુદ્ધિ લક્ષ્મી
મેધા વિદ્યાસાધનપ્રવેશનનિવેશનેષુ સુગૃહીત
નામાનો જયંતુ તે જિનેંદ્રાઃ ॥

अर्थः—(ॐ के०) ॐकार परमात्मावाचक प्रणव बीज ठे, (ह्रीं के०) ह्रींकार मायाबीज ते वश करनार ठे, (श्रीं के०) श्रींकार लक्ष्मीबीज ते इव्यागमन कारण ठे, तथा (धृति के०) धैर्य, (मति के०) बुद्धि, (कीर्ति के०) यश, (कांति के०) शोभा, (बुद्धि के०) वर्तमानें उपजती सांप्रतदर्शिनी बुद्धि, (लक्ष्मी के०) धनादि संपत्ति, (मेधा के०) धारण करवानी बुद्धि, (विद्यासाधन के०) चौद विद्यानुं साधन, तथा (प्रवेशन के०) गृहप्रवेश तथा (निवेशनेषु के०) निवेशन जे मुकाम तेने विषे (सुगृहीतनामानः के०) शोचन ग्रहवा योग्य नाम ठे जेमनुं एवा (ते के०) ते पूर्वोक्त (जिनैः के०) तीर्थकरो ते सदैव (जयंतु के०) जयवंता वर्तो ॥

ॐ रोहिणी प्रज्ञप्ति वज्रशृंगला वज्रांकुशी अप्रति चक्रा पुरुषदत्ता काली माहाकाली गौरी गांधारी सर्वास्त्रा महाज्वाला मानवी वैरुट्या अद्भुता मानसी महामानसी षोडश विद्यादेव्यो रक्षंतु वो नित्यं स्वाहा ॥ ॐ आचार्योपाध्यायप्रज्ञप्ति चातुर्वर्ण्यस्य श्री श्रमणसंघस्य शांतिर्नवतु तुष्टिर्नवतु पुष्टिर्नवतु ॥

अर्थः—वली रोहिणीथी आरंजीने मूलमां लखेली एवी महामानसा देवी पर्यंत (षोडश के०) शोल एवी (विद्यादेव्यः के०) विद्याधिष्ठात्री देवीयो (वः के०) तमोने (नित्यं के०) निरंतर (रक्षंतु स्वाहा के०) रक्षण करो. ए ठेकाणें (स्वाहा के०) स्वाहा जणवुं. कारण के ते वृद्धनो आम्नाय ठे. कोइ ठेकाणे ॐस्वाहा एवो पण पाठ ठे. वली आहिं (ॐ के०) ॐकार ते मंगलार्थ बोलवो. पढी (आचार्योपाध्यायप्रज्ञप्ति के०) आचार्य अने उपाध्याय प्रमुख (चातुर्वर्ण्यस्य के०) आचार्य, उपाध्याय, साधु, साध्वी, ए चार प्रकारवाला एवा (श्रीश्रमणसंघस्य के०) सुशोभित एवा श्रमण जे श्रीवीर जगवान् तेना संघने (शांतिर्नवतु के०) शांति हो, (तुष्टिर्नवतु के०) तुष्टि याउ (पुष्टिर्नवतु के०) धर्मनी पुष्टि याउ ॥

ॐ ग्रहाश्रंज सूर्यांगारक बुध बृहस्पति शुक्र शनैश्चर
राहु केतु सहिताः सलोकपालाः सोम यम वरुण कु

બેર વાસવાદિત્યં સ્કંદ વિનાયકોપેતાઃ યે ચાન્યેઽપિ
ગ્રામનગર ક્ષેત્ર દેવતાદયસ્તે સર્વે પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં
અક્ષીણકોશકોષ્ટાગારા નરપતયશ્ચ જવંતુ સ્વાહા ॥

અર્થઃ—હવે વલી પણ પૂર્વોક્ત શ્રીસંઘને (ઈં ગ્રહાઃ કે૦) નવ ગ્રહો જે છે તેનાં નામ કહે છે. ચંદ્ર, સૂર્ય, અંગારક, બુધ, વૃહસ્પતિ, શુક્ર, શનૈશ્વર, રાહુ અને કેતુ (સહિતાઃ કે૦) પરસ્પર મલ્યા તે સોમ, યમ, વરુણ અને કુબેર એ (સલોકપાલાઃ કે૦) ચાર લોકપાલેં સહિત તથા વાસવ તે ઇંદ્ર, આદિત્ય તે બાર પ્રકારના સૂર્ય, સ્કંદ અને વિનાયક જે ગણેશ, તેણેં કરી (ઝ પેતાઃ કે૦) મલ્યા એવા સર્વ દેવતાઝ (યે ચ અન્યેપિ કે૦) વલી અનેરા પણ જે ગ્રામ, નગર, ક્ષેત્રના (દેવતાદયસ્તે સર્વે કે૦) દેવતાદિક છે તે સર્વે (પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં કે૦) પ્રસન્ન થાઝ, પ્રસન્ન થાઝ, તથા (અક્ષીણ કે૦) નથી ક્ય પામ્યા એવા (કોશ કે૦) જંમાર જેના તથા (કોષ્ટાગારાઃ કે૦) ધાન્યનાં ગૃહ જેમનાં એવા (નરપતયઃ કે૦) રાજાઝ જે છે તે પ્રસન્નને (જવંતુ કે૦) થાઝ, (સ્વાહા કે૦) સ્વાહાનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥

ઈં પુત્ર મિત્ર ભ્રાતૃ કલત્ર સુહૃદ્ સ્વજન સં
બંધિ બંધુ વર્ગસહિતા નિત્યં ચામોદ પ્રમોદ
કારિણઃ અસ્મિંશ્ચ જૂમંજલાયતનનિવાસિસાધુ
સાધ્વી શ્રાવકશ્રાવિકાણાં રોગોપસર્ગવ્યાધિ
હુઃસ્વહુર્નિદ્દૌર્મનસ્યોપશમનાય શાંતિર્જવતુ ॥

અર્થઃ—પુત્ર એટલે સુત, મિત્ર એટલે હિતકારક, ભ્રાતૃ એટલે સહોદર, કલત્ર એટલે સ્ત્રી, સુહૃદ્ એટલે સમાન વયવાલા, સ્વજન એટલે જ્ઞાતિ, સંબંધિ એટલે શ્વશુરપદ્ધવાલા, બંધુવર્ગ એટલે સગોત્રીય તે (સહિતાઃ કે૦) પરસ્પર મલ્યા, એવા તે સર્વ (નિત્યં કે૦) નિરંતર (ચ કે૦) વલી આમોદ એટલે હર્ષ અને પ્રમોદ એટલે ચિત્તપ્રસન્નતા તેને કારિણઃ એટલે કરનારા હો, તથા (અસ્મિન્ કે૦) આ મૃત્યુલોકને વિષે (જૂમંજલાયતન કે૦) ઘૃથિ વીમાં પોતાના સ્થાનકોને વિષે (નિવાસિ કે૦) નિવાસ કરનારા એવા સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા તેમના રોગ, ઉપસર્ગ, વ્યાધિ, હુઃસ્વ, હુર્નિ

ह् अने दुर्मनपणुं तेमना (उपशमनाय के०) उपशमने अर्थे शांति जे ठे ते (नवतु के०) हो.

ॐ तुष्टि पुष्टि रुद्धि वृद्धि मांगल्योत्सवाः सदा प्राडुर्नूतानि पापानि शाम्यंतु डुरितानि शत्रवः पराङ्मुखा नवंतु स्वाहा ॥

अर्थः—(ॐ के०) ॐ कार जे ठे ते मंगलार्थज ठे (तुष्टि के०) संतोष, (पुष्टि के०) शरीरादितोष, अथवा पुरुषार्थसाधन सामर्थ्य, (रुद्धि के०) संपत्ति, एटले धनधान्यादिबाहुल्य, (वृद्धि के०) पुत्रपौत्रादिक परिवारनो विस्तार, (मांगल्य के०) कल्याण अने (उत्सवाः के०) पुत्रजन्म विवाहादि महोत्सव ते सर्व थाउ, तथा (सदा के०) निरंतर (प्राडुर्नूतानि के०) उत्पन्न थयां एवां जे (पापानि के०) पापो, ते (शाम्यंतु के०) शांतिने पामो. (डुरितानि के०) अशुचफलागमरूप ते पण शांतिने पामो, अने तमारा (शत्रवः के०) वैरीउ जे ठे ते सर्व (पराङ्मुखाः के०) अबलुं ठे मुख जेमनुं एवा (नवंतु के०) थाउ, (स्वाहा के०) सुष्ठु एटले रूडुं आह एटले कहे ठे ॥

हवे शांतिने माटे श्री शांतिनाथने नमस्कार करतो ठतो कहे ठे.

श्रीमते शांतिनाथाय, नमः शांतिविधायिने ॥

त्रैलोक्यस्यामराधीश, मुकुटान्यर्चितांग्रये ॥१॥

अर्थः—(शांतिनाथाय के०) श्रीशांतिनाथने (नमः के०) नमस्कार थाउ, ते श्रीशांतिनाथ केहेवा ठे ? तो के (श्रीमते के०) समवसरणादि रुद्धि ते ठे जेने एवा अने वली केहेवा ठे ? तो के (शांतिविधायिने के०) शांति जे दुःख डुरितोपसर्गनिवृत्तिरूप, तेने करनारा एवा, ते कोने करना रा ? तो के (त्रैलोक्यस्य के०) त्रणे लोकने, तथा वली ते केहेवा ठे ? तो के (अमराधीश के०) चोशठ इंडो तेमना (मुकुट के०) मुकुट तेमणें (अन्यर्चित के०) पूजित ठे (अंग्रये के०) चरण जेमनुं एवा ठे ॥ १ ॥

शांतिः शांतिकरः श्रीमान्, शांतिं दिशतु मे गुरुः ॥

शांतिरेव सदा तेषां, येषां शांतिर्गृहे गृहे ॥ २ ॥

अर्थः—(शांतिकरः के०) शांतिने करनार एवा (शांतिः के०) श्रीशांति

નાથ, (મે કે૦) મને (શાંતિ કે૦) હુઃસ્વપ્નરિતોપશાંતિને (દિશતુ કે૦) આપો. કારણ કે (યેષાં કે૦) જેમના (ગૃહે કે૦) ઘરને વિષે (ગુરુઃ કે૦) યથાર્થોપદેશના કરનાર એવા (શ્રીમાન્ કે૦) સુશોજિત એવા (શાંતિઃ કે૦) શ્રીશાંતિનાથનામા જિન જે છે, તેનો પૂજન થાય છે, (તેષાં કે૦) તે મના (ગૃહે કે૦) ઘરને વિષે (સદા કે૦) નિરંતર (શાંતિરેવ કે૦) શાંતિજ થાય છે ॥ ૨ ॥

હવે શ્રી શાંતિનાથના કેવલ નામગ્રહણ માત્રનું માહાત્મ્ય કહે છે.

उन्मृष्टरिष्टदुष्ट, ग्रहगतिदुःस्वप्नदुर्निमित्तादि ॥

संपादितहितसंप, नामग्रहणं जयति शान्तेः ॥ ३ ॥

અર્થઃ—(શાંતેઃ કે૦) શ્રીશાંતિનાથનું (નામગ્રહણ કે૦) નામગ્રહણ પણ (જયતિ કે૦) ઉત્કૃષ્ટ વર્તે છે. સેવાતત્પર સેવકોને સુખશ્રેયકારક એવું વર્તે છે, હવે તે નામગ્રહણ કેહેવું છે? તો કે (ઉન્મૃષ્ટ કે૦) દૂર કચ્છાં છે (રિષ્ટદુષ્ટગ્રહગતિ કે૦) ઉપદ્રવ તથા દુષ્ટ એવી અંગારકાદિ ગ્રહની ગતિ, તથા (હુઃસ્વપ્નદુર્નિમિત્તાદિ કે૦) સ્વપ્ન, ઝંટ, મહિષાદિનું દેખવું તથા ગેહ, નદી, સમુદ્રાદિમાં પડવું તથા સ્વશિરનું પડવું, ઇત્યાદિક હુઃસ્વપ્ન જે હુઃસ્વપ્નાં કારણ છે તેને, અને વળી કેહેવું છે? તો કે (સંપાદિત કે૦) સંપાદન કરી છે (હિતસંપત્ કે૦) હિતની સંપત્તિ જેણે એવું છે ॥ ૩ ॥

હવે શાંતિના ઉદ્દ્યોષવિશેષ કહે છે.

श्रीसंघजगज्जनपद, राजाधिपराज्यसन्निवेशानाम् ॥

गोष्ठिकपुरमुख्यानां, व्याहरणैर्व्याहरेद्भांतिम् ॥ ४ ॥

અર્થઃ—(શ્રીસંઘજગજ્જનપદરાજાધિપરાજ્યસન્નિવેશાનાં કે૦) એ સર્વના (વ્યાહરણૈઃ કે૦) નામગ્રહણે કરીને તથા (ગોષ્ઠિકપુરમુખ્યાનાં કે૦) ગોષ્ઠિકપુરપ્રમુખ જે નગરના મુખ્ય પુરુષ તેના પણ (વ્યાહરણૈઃ કે૦) ઉપકરણ નામસંગ્રહ જે તેણે કરીને એટલે એ સદ્ગુણના નામ લઈ લઈને (શાંતિ કે૦) શાંતિ જે તેને (વ્યાહરેત્ કે૦) ઝંચે સ્વરે કરીને ઉદ્દ્યોષણ કરે ॥ ૪ ॥

हवे पूर्वे कहेला श्लोकमां नामग्रहण करीने उद्घोष करवो एम
जे कष्टं, तेहीज नामो कहे ठे.

श्रीश्रमणसंघस्य शांतिर्नवतु, श्रीपौरजनस्य शांति
र्नवतु, श्रीजनपदानां शांतिर्नवतु, श्रीराजाधिपानां
शांतिर्नवतु, श्रीराजसन्निवेशानां शांतिर्नवतु, श्री
गोष्ठिकानां शांतिर्नवतु, श्रीपुरमुख्याणां शांतिर्नव
तु, श्रीब्रह्मलोकस्य शांतिर्नवतु, ॐ स्वाहा ॐ
स्वाहा ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा ॥

अर्थः—सुशोजित एवा श्रमणसंघनी विघ्ननिवृत्तिरूप शांति थाउं,
तथा पुरने विषे वसनारां लोकोनी विघ्नोपशमरूप शांति थाउं, तथा ज
नपद जे देश तेनी विघ्नोपशमरूप शांति थाउं, तथा राजा अने अधिपति
तेनी शांति थाउं, तथा राजाना उपदेशनस्थानक जे सन्निवेश, तेनी विघ्नो
पशमरूप शांति थाउं, तथा गोष्ठिकानां एटले धर्मसजास्थजनो तेमनी कषा
योदयोपशमरूप शांति थाउं, तथा पुरना मुख्य पुरुषो तेमनी विघ्नोपशमरूप
शांति थाउं. ब्रह्मलोक जे ठे तेनी विघ्नोपशमरूप शांति थाउं. पेहेली वार
नुं ॐ स्वाहा ए पद जे ठे, ते मंगलार्थ ठे, तथा बीजी वारनुं ॐ स्वाहा जे पद
ठे ते रूढे प्रकारें देवोने कहे ठे, तथा (ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा के०) कुं
कुम, चंदन, विलेपन, पुष्प, अद्भुत, धूप, दीपादिक, पूजानां उपकर
ए श्रीपार्श्वनाथने संतोषने माटे थाउं॥

हवे ते शांतिपाठ कइ वखंते जणवो? ते कहे ठे.

एषा शांतिप्रतिष्ठा यात्रास्नात्राद्यवसानेषु शांतिकलशं
गृहीत्वा कुंकुमचंदनकर्पूरागरुधूपवासकुसुमांज लिसमे
तः स्नात्रचतुष्पिकायां श्रीसंघसमेतः शुचिशुचिवपुः
पुष्पवस्त्रचंदनाभरणालंकृतः पुष्पमालां कंठे कृत्वा शांति
मुद्घोषयित्वा शांतिपानीयं मस्तके दातव्यमिति ॥

अर्थः—(एषा के०) आ (शांतिः के०) शांतिपाठ, ते (प्रतिष्ठा के०)

પ્રતિષ્ઠાના તથા (યાત્રા કે૦) યાત્રાના તથા (સ્નાત્ર કે૦) સ્નાત્રના (અવ
 સ્નાનેષુ કે૦) અવસ્નાન જે અંત તેને વિષે જણવો. તથા (આદિ કે૦) આદિ
 શબ્દે કરી પાદ્મિક, સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણના અંતમાં અવશ્ય પાઠ કરવો,
 તથા બીજા પણ ધર્મકાર્યોની સમાપ્તિમાં મંગલાર્થ તે શાંતિપાઠ અવશ્ય ઉદ્
 ઘોષણ કરવા યોગ્ય છે. હવે તે કેહેવી રીતે ઉદ્ઘોષણ કરવું ? તે કહે છે.
 કોઈ પણ વિશિષ્ટગુણવાન્ શ્રાવક, ઝજો યજ્ઞે (શાંતિકલશં કે૦) શાંતિને
 માટે શુદ્ધજલે જરેલા શાંતિકલશને માબાહાથને વિષે (ગૃહીત્વા કે૦)
 ગ્રહણ કરીને તેની ઉપર દક્ષિણ કર સ્થાપન કરીને (કુંકુમચંદનકર્પૂરાગરુ
 ધૂપવાસકુસુમાંજલિસમેતઃ કે૦) કુંકુમ, ચંદન, કર્પૂર, અગરુ, ધૂપ, વાસ,
 કુસુમાંજલિ, તેણે સમેત એટલે યુક્ત થતો (સ્નાત્રચતુષ્ક્રિયાં કે૦) સ્નાત્ર
 મંમપમાં (શ્રીસંઘસમેતઃ કે૦) ચતુર્વિધ સંઘયુક્ત થતો (શુચિશુચિવપુઃ
 કે૦) બાહ્યાન્યંતર મલિનતારહિત છે વપુ એટલે શરીર જેનું એવો (પુષ્પ કે૦)
 પુષ્પ, (વસ્ત્ર કે૦) પવિત્ર દેવપૂજાયોગ્ય જે વસ્ત્ર, તથા (ચંદન કે૦)
 ચંદન, (આનરણ કે૦) વલયમુઢિકાદિક, તેમણે (અલંકૃતઃ કે૦) સુશો
 નિત થતો (પુષ્પમાલાં કે૦) પુષ્પની જે માલા તેને (કંઠે કે૦) પોતાના
 કંઠને વિષે (ઠૂવા કે૦) કરીને એટલે ધારણ કરીને (શાંતિમુદ્ઘોષયિત્વા
 કે૦) મોહોટા શબ્દે શાંતિનો ઉદ્ઘોષ કરીને પઠી તે મહાન્ પુરુષે તથા
 બીજાઝયે (શાંતિપાનીયં કે૦) શાંતિકલશનું જે જલ તેને (મસ્તકે કે૦) મસ્તક
 ને વિષે (દાતવ્યં કે૦) દેપણ કરવું. (ઇતિ કે૦) ઇતિ એ સમાપ્તિના અર્થમાં છે ॥

હવે ફરીને પણ જવ્યજનો સ્નાત્રપ્રાંતમાં શું કરે છે ? તે કહે છે.

નૃત્યંતિ નિત્યં મણિપુષ્પવર્ષ, સૃજંતિ ગાયંતિ
 ચ મંગલાનિ ॥ સ્તોત્રાણિ ગોત્રાણિ પઠંતિ
 મંત્રાન્, કલ્યાણનાજો હિ જિનાજિષેકે ॥૧॥

અર્થઃ—(જિનાજિષેકે કે૦) જિનના અજિષેકને વિષે એટલે સ્નાત્રમહો
 ત્સવને વિષે જે જવ્યજનો (નિત્યં કે૦) નિરંતર (નૃત્યંતિ કે૦) નૃત્ય
 કરે છે, (મણિ કે૦) રત્ન, ઉપલક્ષણથી મોતીઝ અને (પુષ્પવર્ષ કે૦) પંચ
 વર્ણયુક્ત ફૂલો તેમની વૃષ્ટિને (સૃજંતિ કે૦) કરે છે. (ચ કે૦) વલી
 (મંગલાનિ કે૦) મંગલ એવાં ગીત અને ધવલ તેને (ગાયંતિ કે૦)

गान करे ठे, तथा (स्तोत्राणिगोत्राणि के०) स्तोत्रं जे तेमने तथा गोत्र जे तीर्थकरना वंश तेमने (पठंति के०) पठन करे ठे, वली (मंत्रान् के०) मंत्र गर्जित एवा पाठोने पठन करे ठे, अने वली बीजा जनोर्ये पठन करेला एवा मंत्रोने सांजले ठे, ते नव्य जीवो, (कव्याणजाजः के०) कव्याणने नजनारा एवा थाय ठे. (हि के०) निश्चै ॥ १ ॥

हवे आ ठेकार्ये आशीर्वाद कहे ठे.

शिवमस्तु सर्वजगतः, परहितनिरता नवंतु नूतगणाः ॥

दोषाः प्रयांतु नाशं, सर्वत्र सुखीनवंतु लोकाः ॥ २ ॥

अर्थः—(सर्वजगतः के०) समग्र जगत् जे तेनुं (शिवमस्तु के०) कव्याण थाउं, तथा (नूतगणाः के०) प्राणिसमूह जे ठे ते (परहितनिरताः के०) परहित करवामां प्रीतियुक्त (नवंतु के०) सावधान थाउं, तथा (दोषाः के०) दोष जे आधि, व्याधि, दुःख, दुर्मनपणुं ते (नाशं के०) विशेषे करीने नाशने (प्रयांतु के०) पामो, तथा (सर्वत्र के०) सर्वस्थानकने विषे (लोकाः के०) समग्रलोक, (सुखीनवंतु के०) सुखी थाउं ॥ २ ॥

अहं तिष्ठयरमाया, सिवा देवी तुम्ह नयरनिवासिनी ॥ अ

म्ह सिवं तुम्ह सिवं, असिवोवसमं सिवं नवतु ॥ स्वाहा ॥३॥

अर्थः—(अहं के०) हुं, (तिष्ठयरमाया के०) तीर्थकर जे श्री नेमि नाथ तेमनी माता, जे शिवा देवी हुं, ते केवी हुं ? तो के (तुम्ह के०) तमारा (नयर के०) नगरने विषे (निवासिनी के०) निवास करनारी हुं, एटले सान्निध्यकारी हुं. ए कारण माटे (अम्ह के०) अमारुं (सिवं के०) कव्याण हो, अने (तुम्ह के०) नामोच्चारमात्रे करी तमारुं (सिवं के०) कव्याण हो. (असिवोवसमं के०) अशिवनो ठे उपशम जेमां एवुं (सिवं के०) कव्याण (नवतु के०) हो. स्वाहा ए पदनो अर्थ पूर्ववत् जाएवो ॥३॥

उपसर्गाः क्षयं यांति, क्षियंते विघ्नवद्वयः ॥

मनः प्रसन्नतामेति, पूज्यमाने जिनेश्वरे ॥ ४ ॥

अर्थः—(जिनेश्वरे के०) जिनेश्वर ते (पूज्यमाने के०) पूज्य ठते (विघ्न वद्वयः के०) विघ्ननी वद्वियो जे ठे, ते (क्षियंते के०) ठेदाय ठे, अने (मनः

કે૦) મન જે છે તે, (પ્રસન્નતાં કે૦) પ્રસન્નતાને (એતિ કે૦) પામે છે, અને (ઉપસર્ગાઃ કે૦) ઉપસર્ગો (ક્ષયં યાંતિ કે૦) ક્ષયને પામે છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં

સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૫॥ ઇતિ ॥૬॥

અર્થઃ—(સર્વમંગલ કે૦) સર્વ લૌકિક મંગલપદાર્થ તેને વિષે (માંગલ્યં કે૦) મંગલ કરનારું તથા (સર્વકલ્યાણકારણં કે૦) સંપૂર્ણ આરોગ્ય તાનું કારણ, (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વધર્મોને વિષે (પ્રધાનં કે૦) શ્રેષ્ઠ એવું (જૈનં કે૦) જિનસંબંધિ (શાસનં કે૦) શાસન તે (જયતિ કે૦) સર્વોત્કૃષ્ટ વર્તે છે ॥૫॥ ઇતિ બૃહહ્નાંતિનામકં નવમં સ્મરણં સમાપ્તમ્ ॥ ૬ ॥

॥ અથ પ્રત્યાખ્યાનાધિકારપ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદનાના અધિકાર મધ્યે પચ્ચસ્કાણ ઘણા વિસ્તાર નહીં કહ્યાં નહીં, તે નહીં હમણાં વચ્ચાણીયેં થૈયેં. તે પચ્ચસ્કાણ બે જેદેં છે, એક મૂળ ગુણ પચ્ચસ્કાણ, બીજું ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ, તિહાં મૂળગુણ પચ્ચસ્કાણ વાંચી બે જેદેં છે, એક દેશથી, બીજું સર્વથી, તેમાં સર્વથી મૂળગુણ પચ્ચસ્કાણ જે પંચ મહાવ્રતરૂપ, તે તો સાધુને હોય, અને દેશથી મૂળગુણ પચ્ચસ્કાણ પંચ અણુવ્રતરૂપ શ્રાવકને હોય, તેમજ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ પણ દેશથી અને સર્વથી એવા બે જેદેં છે, તિહાં સાધુને સર્વથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે પિંદ્રવિશુદ્ધિ, પાંચ સમિતિ, બાર જાવના, બાર પ્રકારનું તપ, બાર પ્રતિમા, અનિગ્રહ, એ આદેં દેંને અનેક પ્રકારેં છે, તથા શ્રાવકને દેશથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે તે સાત શિક્ષાવ્રત પ્રમુખરૂપ છે.

હવે પહેલું પડિક્કમણું કરતાં ૮ માસી તપના કાઝસ્સગમાંહે જે આજ અમુક પચ્ચસ્કાણ કરશું, પઠી ચૌદ નિયમ યથાશક્તિયેં હેડ ગુરુમુર્ખે પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો ગુરુ પ્રત્યક્ષ ન હોય તો સ્થાપનાચાર્ય સમક્ષ, અથવા દેવપૂજા કરે તેવારેં દેવની સમક્ષ પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો પ્રજાતનું પડિક્કમણું ગુરુ માંમલે, પોશાલે ન કીધું હોય, તો ઉપાશરેં જડ ગુરુને પગે બે વાંદણાં દડ ગુરુમુર્ખે અથવા ગુરુને આદેશેં કોડ સાધુને મુર્ખે પચ્ચસ્કાણ કરે.

અહીંઆં ગુરુ અને પચ્ચસ્કાણના લેનાર શ્રાવકઆશ્રી ચાર જાંગા ઉપજે, તે કહે છે. એક તો ગુરુ પણ પચ્ચસ્કાણનો જાણ, અને શ્રાવક પણ

पञ्चकाणनो जाण, ए प्रथम नांगो शुद्ध जाणवो. बीजो गुरु जाण अने श्रावक अजाण होय, तेवारे गुरु तेने पञ्चकाणनुं स्वरूप संक्षेपें समजावी ने करावे, तेथी ए नांगो पण शुद्ध जाणवो, त्रीजो गुरु अजाण ठे, पण पञ्चकाणनो करनार श्रावक जाण ठे, माटे ए नांगो पण नलो जाणवो, चोथो गुरु अजाण अने श्रावकपण अजाण ए नांगो अशुद्ध जाणवो.

हवे ते पञ्चकाण संक्षेपी जोश्यें तो त्रण नेदें ठे, एक अष्टापञ्चकाण, बीजुं सांकेतिक पञ्चकाण अने त्रीजुं अनिग्रह पञ्चकाण. हवे तिहां अष्टा एटले काल तेनुं पञ्चकाण. ते पोरिसी, साढपोरिसी, पुरिमडू अवडू, पद्धपण, मासद्धपणादिक, ए सर्व अष्टापञ्चकाणमां कहेवाय. तथा बीजुं सांकेतिक पञ्चकाण, ते जिहां संकेत कीधो होय, जेम गंछसहिअं, मुछिसहिअं, वींटीसहिअं प्रमुख एटले ए पञ्चकाण बीजा पञ्चकाणनी वच्चें थाय ठे. जेम के कोइ एक श्रावकें पोरिसी प्रमुख पञ्चकाण कीधुं होय, पढी क्षेत्रादिकें गयो, अथवा घेर बेठांज पोरिसी पूर्ण थइ, परंतु हजी नोज ननी सामग्री तयार थइ नथी, तेवारें विचारे जे एटलो काल वचमां अपञ्चकाणी पणे श्रावकने रहेवुं नही ? माटे अंगुछसहिअं पञ्चस्कामि एटले ज्यां सुधी मुठिमां अंगुछो राखुं बुं, तिहां सुधी महारे वली पण पञ्चकाण नीसीमा ठे, एमज बीजी मूठि बांधी राखे, तेने मुछिसहिअं पञ्चस्कामि कहियें. त्रीजुं गांठ बांधवी ते गंछसहिअं कहियें, चोथुं घरसहिअं, पांचमुं अंगना परसेवानो बिंडु निकले त्यां सुधी, सेउसहियं कहियें. ठहुं उस्सास सहित, सातमुं पाणीना बिंडुआ जाजनादिकें शूके त्यां सुधी थिबुकसहिअं कहियें, तथा आठमुं दीवाप्रमुखनी ज्योतिसहित ते, जोइसहिअं कहियें. ए पञ्चकाण जेम बीजा पञ्चकाणनी वच्चें थाय ठे, तेम जो बीजा पोरिसीयादिक पञ्चकाण न करे, अने केवल एवो अनिग्रहज करे, के गांठ प्रमुख न ठोडुं, तिहां सुधी महारे अमुक पञ्चकाण ठे, एम अनिग्रहने विषे पण ए पञ्चकाण थाय ठे, तथा साधुने पण कोइक स्थानकें मांमल्यादिकें गुरुआदिक आव्या नथी, अथवा सागारिकादिकनुं कांइ कारण होय, तो पण अनिग्रहें सांकेतिक पञ्चकाण थाय ठे. एने सांकेतिक पञ्चकाण कहियें. अने त्रीजुं अनिग्रह प्रत्याख्यान ते विगय, नीवी, आयं बिल, प्रमुख करवां, ए सर्व अनिग्रह प्रत्याख्यान जाणवां.

हवे विस्तारें जोश्यें, तो साधुने अने श्रावकने उत्तरगुणपञ्चस्काण दश जेदें ठे, एक नवकारसहिअ. बीजुं पोरिसी, त्रीजुं पुरिमहु, चोशुं एकासण, पांचमुं एकलगाणुं, ठहुं विगइ, सातमुं आयंबिल, आठमुं उपवास, नवमुं दिवसचरिम, दशमुं अनिग्रह, ए दश पञ्चस्काण तथा तेने लगता बीजा पण पञ्चस्काणना विचार अने आगारनी युक्ति कहीयें ठैयें. बीजी पञ्चस्का ए संबंधि सविस्तर वातो प्रवचनसारोद्धार तथा बीजा ग्रंथांतरथी जाणवी.

॥ प्रथम नमुक्कारसहिअनुं पञ्चस्काण ॥

उग्गए सूरें नमुक्कारसहिअं पञ्चस्काइ चउविहंपि
आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणा
जोगेणं सहसागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थः—(उग्गएसूरे के०) सूर्यना उदयथी मांमीने बे घडी प्रमाण एटले रात्रिजोजननो दोष निवारवाने अर्थें, बे घडी पढी (नमुक्कारसहिअं के०) नवकार कहीने पारुं तिहां सुधी (पञ्चस्कामि के०) पञ्चस्काण करुं ठुं, ए टले नियम लउं ठुं. अहींआं नवकार कहीने पञ्चस्काण पारवुं ठे, माटे ए पञ्चस्काणनुं नाम नवकारसी कहेवाय ठे, तथा गुरु पञ्चस्काइ कहे, अने शिष्य पञ्चस्कामि कहे, एम सर्व पञ्चस्काणोने विषे जाणी जेवुं. ए नवकारसीनुं पञ्चस्काण बे घडी प्रमाण काल पर्यंत चउविहारज होय, एवो आमनाय ठे, एटले रात्रिना चार पढोर जे रात्रिजोजननो नियम कखो हतो. तेना तीरण रूप एटले. शिद्धारूप ए पञ्चस्काण ठे, अहीं कोइ पूठे जे नवकारसीनुं मान तो एक मुहूर्त्तज लीधुं ठे, तेने बदले जो मुहूर्त्तद्वयादिक लीधां होय, तो शी हरकत ठे? कारण के ते काल पण पोरिसीना कालथी अल्प ठे. हवे तेने एम कहेवुं जे सर्वथी स्तोक काल अक्षा पञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्तज ठे, माटे एक मुहूर्त्तज जेवो, ए नवकारसी पञ्चस्काण सूर्योदय पहेलां करवुं अने पंचपरमेष्ठि नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंगदोष लागे. ए नवकारसी कख्या पढी आगलें पोरिसियादिक थाय, परंतु नवकारसी विना पोरिसियादिक न थाय. तथा कोइ कहेरो के सायंकाल पर्यंतमां गमे ते वखत नवकार कहीने पारीयें, अथवा एक घडी पढी नवकार कहीने, पारीयें, तो पञ्चस्काण पढोचे किंवा न पढोचे? तेने कहियें के नव

कारसी ए शब्दनो अर्थज आवो ठे के बे घडी वीत्यां नवकार नणीयें त्यारेंज पहोचे, परंतु बीजे बखतें न पहोचे, ए पञ्चस्काणमां बे घडी सुधी चउव्विहार होय, माटे बे घडी वीत्या पढी नवकार गणे, तो पहोचे पण बे घडी वीत्यानी अगाउ नवकार गणे, तो न पहोचे. तथा जो दिवस उग्याथी पहेली बे घडी नी अंदर अने पाठली बे घडीनी पढी जमे, तो तेने रात्रिजोजननो दोष लागे.

हवे शानुं पञ्चस्काण करे? ते कहे ठे. (चउव्विहंपिआहारं के०) चार प्रकारनो आहार न करवो, तेनुं पञ्चस्काण करे, ते आहारनां नाम कहे ठे.

एक (असणं के०) अशन एटले शालि, ज्वार, गोधूम, बंटी प्रमुख तथा सर्व जातिना उदन एटले जात तथा मग, मठ अने तूवर प्रमुख सर्व कठोल तथा साधुआदिक सर्व जातना लोट, तथा मोदकादिक सर्व जातनां पक्वान्न, तथा सूरणादिक सर्व जातनां कंद, तथा मांमा प्रमुख सर्व जातनी केलवेली वस्तु, ए सर्वने अशन कहियें. तेमज वेशण, वरियाली, धाणा, सूआ आदिक एने पण अशनज कहियें.

बीजुं (पाणं के०) पाणी ते कांजी, यव, चोखा अने काकडी प्रमुखनां धोयण तथा नदी प्रमुख सर्व जलाशयनां पाणी, ए सर्व पाणी कही यें. तथा शाकरवाणी, डाहवाणी, आंबिलवाणी अने शेलेडीरस प्रमुख ए सर्व, यद्यपि पाणीमांहे आवे ठे, तथापि एने व्यवहारथी अशनज कहियें.

त्रीजुं (खाश्मं के०) खादिम ते खारेक, बदाम, शिंगोडां, खजूर, को परां, डाह, तथा अखोडादिक सर्व जातनो मेवो, तथा काकडी, आंबां, फणस अने नालियर प्रमुख सर्व जातनां फल, तथा शेकेलां धान्य, जेवां, के धाणी, पहुआ प्रमुख तथा पापड प्रमुख सर्व खादिम कहियें.

चोधुं (साश्मं के०) खादिम ते दंतकाष्ठ, शुंठ, हरडे, पींपरी, मरी, अजमो, जायफल, कसेलो, काथो, खसखस, जेठीमध, तज, तमालपत्र, एलची, लविंग, जावंत्री, सोपारी, पान, बीडलवण, आजो, अजमोद, क लिंगण, पिंपलीमूल, चिणिकबाब, कचूरो, मोथ, कांटासेलीउ, कपूर, सं चल, बेहेडां, आमलां, हिंगलाष्टक, हिंग, त्रिविंसो, पुष्करमूल, जवासामूल, बाबची, बाउलठाल, धवठाल, खेरठाल, खिजडाठाल, पान, पंचकूल, तुल सी, जीरुं, ए जीराने पञ्चस्काणजाय तथा प्रवचनसारोधारमां खादिम कह्युं ठे, अने श्रीकल्पवृत्तिमांहे खादिम कह्युं ठे, तथा अजमाने पण केटला एक

સ્વાદિમ કહે છે. તથા કોંઠપત્ર, કોઠવડી, આમલગંઠી, લિંબુષપત્ર, આંબા ગોટલી પ્રમુખને સ્વાદિમ કહિયેં. એ ચાર પ્રકારના આહાર કહ્યા.

હવે અનાહાર વસ્તુ કહિયેં થૈયેં. તેમાં લિંબડાનાં પાંચ અંગ, તે મૂલ, ઢાલ, પત્ર, ફૂલ, ફલ, તથા ગોમૂત્ર, ગલો, કઢૂ, કરિયાતું, અતિવિષ, સુખડ, રાશ્વ, હલદર, રોહિણી, ઉપલેટ, વજ, ત્રિફલા, ધમાસો, નાહી, આસંધિ, રિંગણી, એલીઝ, ગુગલ, વોણિ, બદરી, કંથેરમૂલ, કરીરમૂલ, પુઆડ, આઠી, મજીઠ, બોલબીઝ, કુંઆરી, ચિત્રો, કુંદરૂ, તમાકુ, બાઝલઢાલી પ્રમુખ અનિષ્ટ સ્વાદ વાલી વસ્તુ તથા સ્વાદ વિના રોગાદિક કારણે ચતુર્વિધ આહારાદિક કલ્પે, અફિણ પ્રમુખ પણ એમજ જાણવાં. એટલે જે વસ્તુ સ્વાતાં થકાં જીવને અરુચિ ઉપજે, અલસામણા લાગે, તે સર્વ અનાહાર વસ્તુ જાણવી. એ વસ્તુ અહીંઆં પ્રસંગેં લખી. એમ એ પૂર્વોક્ત ચારે પ્રકારના આહારનો હું નિયમ લઉં હું. હવે એ નિયમજંગ થવાના જયને લીધે અહીંઆં નોકારસીના પચ્ચસ્કાણને વિષે બે આગાર મોકલાં મૂકે છે, તે કહે છે.

૧ (અન્નજ્ઞાનાજોગેણં કે૦) અન્યત્રાનાજોગાત્ એટલે વિસરવા થકી તે અહીંઆં પચ્ચસ્કાણનો ઉપયોગ વિસરવાથકી અજાણપણે અનુપયોગેં કોઈ વસ્તુ મુખમાં પ્રદ્વેષ કહ્યાથી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય, પરંતુ વચમાં પચ્ચસ્કાણ સાંજરે, તેવરેં તરત મુખથી ત્યાગ કરે, થૂંકી નાશ્વે તો પચ્ચસ્કાણ ન જાંગે, અથવા અજાણપણે મુખથકી હેતું ઉતથું પઠી કાલાંતરેં સાંજથું, અથવા તુરત સાંજથું, તો પણ પચ્ચસ્કાણ ન જાંગે, પણ શુદ્ધ વ્યવહાર માટે ફરી નિઃશંક ન થાય તેમાટે યથાયોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત લેવું, એ રીતેં સર્વ આગારોને વિષે જાણી લેવું.

૨ (સહસાગારેણં કે૦) જે પચ્ચસ્કાણ કથું છે તેનો ઉપયોગ તો વિસર્યો નથી, પણ કાર્ય કરવામાં પ્રવર્તતાં યોગ્ય લક્ષણ સહસાત્કાર એટલે સ્વજાવેંજ મુખમધ્યેં પ્રવેશ થાય, જેમ દધિ મથતાં ઢાંટો ઝડી મુખમાં પડે, અથવા ગાય, જૈંશ પ્રમુખ દોહોતાં થકાં તથા ઘૃતાદિક મથતાં તથા ઘૃતાદિકનો તોલ કરતાં અચાનક ઢાંટો મુખમાં પડે, અથવા ચઝવિહાર ઉપવાસેં વર્ષાકાલેં મેઘના ઢાંટા મુખમાં પડે, તેથી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય, એ રીતેં ઉક્ત બે પ્રકારના આગારેં કરી (વોસિરામિ કે૦) બે ઘડી સુધી ચારે આહારને વોસિરાવું હું, એટલે અપચ્ચસ્કાણી આત્માને ઢાંહું હું. અહીંઆ વોસિરે એ ગુરુનું વચન છે, અને વોસિરામિ એ શિષ્યનું વચન છે ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥

॥ અથ નમુકારસહિઅં મુઠ્ઠિસહિઅંનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ ઝગ્ગે સૂરે નમુકારસહિઅં મુઠ્ઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઙ્
ચઝવિહંપિ આહારં અસણં પાણં સ્વાહમં સાહમં
અન્નઢણા ઞોગેણં સહસાગરેણં મહત્તરાગરેણં સ
વસ માહિવત્તિઆગરેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-એના અર્થમાં (મુઠ્ઠિસહિઅં કે૦) મૂર્તિ સહિત, એટલે જ્યાં સુધી મૂર્તિ હોય,ત્યાં લગે પચ્ચસ્કાણ અને નોકાર ગણી મૂર્તિ મોકલી મૂકું,તેવારેં પ ચ્ચસ્કાણ મોકલું થાય.એના આગારોનો અર્થ બીજા પચ્ચસ્કાણોથી જાણવો ॥૧॥

॥ અથ પોરિસિ સાઢપોરિસિનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ ઝગ્ગે સૂરે નમુકારસહિઅં પોરિસિં સાઢપોરિસિં
મુઠ્ઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઙ્ ॥ ઝગ્ગે સૂરે ચઝવિહંપિ આહારં
અસણં પાણં સ્વાહમં સાહમં અન્નઢણાઞોગેણં સ
હસાગરેણં પઢ્ઢનકાલેણં દિસામોહેણં સાઢુવયણેણં
મહત્તરાગરેણં સવસમાહિવત્તિયાગરેણં વોસિરે ॥૩॥

અર્થ:-(પોરિસિં કે૦) પ્રહર દિવસ સુધી અને (સાઢપોરિસિં કે૦) સાર્ધ પોરિસિ એટલે અર્ધ પ્રહર સહિત એક પ્રહર અર્થાત્ દોઢ પ્રહર સુધી (પચ્ચસ્કાઙ્ કે૦) નિયમ લેવું હું. ઇહાં પુરુષ પ્રમાણ શરીરની ઠાયા જ્યાં હોય, પણ અધિક ન્યૂન ન હોય તેને પોરિસિ કહિએ, અથવા પુરુષ જમણે કાને સૂર્યનું બિંબ રાખીને, દક્ષિણાયનના પ્રથમ દિવસે ઢીચણની ઠાયા જે વચ્ચે બે પગલાં હોય, તે વચ્ચે પોરિસિ થાય. જે માટે શ્રી ઉત્તરાધ્યય નમાં કહ્યું છે કે ॥ આસાઢિ પુસ્મિમાએ, ડુપયા પોસે ચઝપ્પયા ચિત્તા ॥ આસુએ એસુ માસેસુ,તિપયા હવઙ્ પોરિસી ॥૧॥ હવે હાનિ વૃદ્ધિ તે આ પ્રમાણે જાણવી, તે જેમ કે:-અંગુલં સત્ત રત્તેણં,પરેકેણં તુ ડુ અંગુલં ॥ વઢૂએ હાય એવા વિ, માસેણ ચઝરંગુલં ॥૨॥ અર્થ:-બાર અંગુલનું એક પગલું કહિયે. હવે પુરુષે ઝજો રહી જમણે કાને સૂર્યમંડલનું બિંબ રાખીને ઢીચણની ઠાયા જોવી. તિહાં આષાઢી પૂર્ણિમાયેં કર્કસંક્રાંતિના પ્રથમ દિવસે જે વચ્ચે તે ઠાયા

बे पग प्रमाण होय ते वखत पोरिसि कहियें. तेवार पढी ठ महीना पर्यंत मास मासनी संक्रांतियें चार चार अंगुल वधारता जइयें, तेवारे पोष मासनी मकर संक्रांतियें चार पगनी ठायायें पोरिसि आय. तेवार पढी वली मास मासनी संक्रांतियें चार चार अंगुलनी हानि करियें, तो फरी आषाढ महीने बे पगनी ठाया आय, तेमज आश्विन अने चैत्रमासैं त्रण त्रण पगनी ठाया जाएवी, तथा तेवीज रीतें आषाढनी संक्रांति थकी सात दिवसैं एक अंगुल अने पखवाडे बे अंगुल ठायानी वृद्धि करवी, अने पोषमासनी संक्रांतियकी सात दिवसैं एक अंगुल अने पखवाडीये बे अंगुल ठायानी हानि करवी, तेमज महिने चार अंगुलनी हानि वृद्धि करवी, एट लें पोरिसि एक प्रहरनी थइ. अने मुठिसहिअंनो अर्थ तो पूर्वे लख्यो ठे.

(असणंपाणंखाइमंसाइमं के०) अशन, पान, खादिम अने स्वादिम, ए चार प्रकारना आहारनो नियम करुं तुं. हवे आगार कहे ठे, एक (अन्नन्नणानोगेणं के०) अनानोगें ते अजाणते विसारवा थकी, बीजो (सहसागारेणं के०) सहसात्कारें, त्रीजो (पञ्चन्नकालेणं के०) कालनी प्रहन्नता ते मेघादि, ग्रहादि, दिग्दाह, रजोवृष्टि तथा पर्वत अने वादल प्रमुखें करी सूर्य ठंकाइ जाय, तेणें करी वखतनी बराबर खबर न पडे. एवां अजाण पणाएं करी अधूरी पोरिसियें पण पोरिसि पूर्ण थइ, एवुं समजीने पञ्चस्काण पालवामां आवे. तो तेथी जंग नहीं, अने कदापि ए रीतें अधूरी पोरिसिएं जमवा बेठा एटलामां तावडो जोयो, अने जाण्युं जे हजी सवार ठे, पोरिसिनो वखत पूर्ण थयो नथी, तेवारें जे मुखमां कोलीउ होय, ते राखमां परतवीने बेसी रहे, अने यावत् पोरिसि पूर्ण थया पढी जमवा बेसे, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं.

चोथो (दिसामोहेणं के०) दिशिने मूढपणे एटले दिशिविपर्यास थया थी अजाणते पूर्वने पश्चिम अने पश्चिमने पूर्व करी जाणे. एम अजाणतां वेहेलुं पलाय तो पञ्चस्काण जंग नहीं, अने थोडुं जम्या पढी कोइना क ह्याथी जाणवामां आवे तो मुखमांनो कोलीउ थुंकी नाखे. ए रीतें दिङ्मोह टल्या पढी, अर्ध जम्यो बेसी रहे तो जंग नहीं.

पांचमो (साधुवयणेणं के०) उघ्याड पोरिसि एवा साधुना वचनैं करी पोरिसि नणी, सांजलीने पाले, तो पञ्चस्काण जंग नहीं, पढी ज्यारें जाणवामां

आवे के साधु तो ठ घडीनी पोरिसि जणें ठे, तेवारें पूर्वली रीतें तेमज बे सी रहे, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं. ए पाठला बे आगार च्रमताना ठे.

ठहुं (सबसमाहिवत्तिआगारेणं के०) सर्व प्रकारें शरीरमां असमाधि रहे, एटले पञ्चस्काण कखा पढी तीव्र शूलादिक रोग उपने थके अथवा सप्पादिकें मश्यो होय, ते वेदनाथी जीव आर्त्तिमां पडे, अथवा जेवारें अक स्मात् कष्ट थाय, तेवारें सर्व इंडियनी समाधिने अर्थे अपूर्ण पञ्चस्काणे पण पथ्य औषधादिक लेवां पडे तो तेथी पञ्चस्काण जंग न थाय, अने स माधि थया पढी तेमज पाठलो विधि करे. इहां पण गुरु वोसिरे, कहे अने शिष्य जे पञ्चस्काणनो करनार ते वोसिरामि कहे.

ए पञ्चस्काणमां मुठिसहिअं साथें लीधुं ठे, तेथी महत्तरागारेणं ए आगा र वथ्यो ठे, तेनो अर्थ आम ठे, के (महत्तर के०) महोटे कार्यें एटले जेटलो पञ्चस्काणमां निर्झरानो लाज थाय ठे, ते करतां पण अत्यंत महो टो निर्झरानो लाज जे कार्यमां थतो होय, अर्थात् कोइ ग्लान, प्रासाद, संघ अथवा देवना वैयावच्चने अर्थे कोइ बीजा पुरुषथी ते कार्य न थइ श कतुं होय, त्यारें गुरु तथा संघना आदेशथी मुठिसहिअंनो वखत पूर्ण थया विना पण जो पालवामां आवे, तो पञ्चस्काणजंग न थाय. अने ते कार्य पूर्ण थया पढी पाठलोज विधि समजवो ॥ ३ ॥

॥ अथ पुरिमट्ट अवट्टनुं पञ्चस्काण ॥

॥ सूरे उग्गए नमुक्कारसहिअं पुरिमट्टं अवट्टं मुठिस हिअं पञ्चस्काइ. सूरे उग्गए चउविहंपि आहारं अ सणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसा गारेणं पन्नकालेणं दिसामोहेणं साहुवयणेणं म हत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तिआगारेणं वोसिरे ॥४॥

अर्थः—(सूरेउग्गए के०) सूर्यना उदयथी मांमीने (पुरिमट्टं के०) प हेला बे प्रहर सुधी पुरिमाई कहियें, अने जो अवट्टनुं पञ्चस्काण लेवुं होय, तो उपर सूत्रमां अवट्टनुं नाम कहियें. अवट्ट एटले त्रीजा प्रहर सुधी अशना दिक चार आहार पचकुं ठुं, एना आगारोना अर्थ प्रथम लखाइ गया ठे. ॥४॥

॥ अथ विगइ निविगइनुं पञ्चस्काण ॥

॥ विगइउ निविगइअ पञ्चस्काइ अन्नञ्जणानोगेणं
सहसागारेणं लेवालेवेणं गिह्जसंसंछेणं उक्कि
तविवेगेणं पडुच्च मस्किएणं पारिष्ठावणियागारेणं
महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥५॥

अर्थः—जोजन करतां जे थकी कामादिक उन्मादरूप विकार थाय, तेने विगइ कहीएँ, ते विगइ सर्व मली दश ठे. तेमां मांस, मदिरा, माखण अने मध, ए चार तो अन्नद्वयज ठे. बाकी नद्वय विगय ठ प्रकारनां ठे. एक दूध, बीजुं दहीं, त्रीजुं घृत, चोशुं तेल, पांचमुं गोल अने ठहुं पक्कान्न, ए ठ प्रका रनी विगइमांथी एक पण विगइनुं जे पञ्चस्काण करवुं, तेने विगइउ पञ्च स्काण कहियें, अने समस्त विगइनुं जे पञ्चस्काण करवुं तेने (निविगइअ पञ्च स्कामि के०) निवि पञ्चकुं ठुं, एटले निविनुं पञ्चस्काण कहियें.

त्यां श्रावकने निविमांहे निविआता लीधा कल्पे नहीं, जो लागत तप मांमथुं होय, तो तेमांहे त्रण दिवस पठी निवियाता लीधा कल्पे.

तथा साधुने तो एक निविमांहे निवियाता लीधा कल्पे हे, अने विग इआता तथा निवियातानो नियम लीए तो, तेवारें आयंबिल पञ्चस्के, तेथी आयंबिलमांहे जे कल्पे, ते वस्तु टालीने बीजी सर्व वस्तुनो नियम लीए. हवे पञ्चस्काण जंगना जयथी जे आगार मोकलां मूके ठे, ते कहे ठे.

एक अन्नञ्जणानोगेणं, बीजो सहसागारेणं. ए बेना अर्थ लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (लेवालेवेणं के०) लेपालेपं ते आवी रीतें के घृत प्रमुख जे वि गयनो नियम साधुने होय तेवी घृतादिक विगइथी गृहस्थनो हाथ खरडा येला होय, पठी तेने लुंठी नाख्यो होय, तेवा हाथथी अथवा खरडायेला चाटु वाने लुंठीने ते चाटुवाथी वहोरावे अथवा पीरसे, तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

चोशुं (गिह्जसंसंछेणं के०) गृहस्थनुं जे वाटकी प्रमुख नाजन ते वि गइ प्रमुखें खरड्युं होय, तेवा नाजनथी जे गृहस्थ अन्न आपे, ते अन्न विगय प्रमुखें मिष्ट होय, अने ते अन्न जमे, तो पञ्चस्काण जांगे नही.

पांचमुं (उक्कितविवेगेणं के०) गाढी विगइ जे गोल पक्कान्नादिक ठे तेना

कटका रोटली उपर नाखी करी पठी उपाडी परहां कखा होय, तेवी रोटली प्रमुख लेतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय.

ठहुं (पडुच्चमस्किणं के०) रोटला प्रमुखने लगारेक सुंहाला राख वाने अर्थें मोण दीधुं होय, अथवा लगारेक हाथ चोपडी कीधी होय, ते रेचवाली रोटली प्रमुख तथा पुडलादिक लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

सातमुं पारिष्ठावणियागारेणं, आठमुं महत्तरागारेणं, नवमुं सवसमाहिवत्तिआगारेणं, ए त्रण आगारनो अर्थ, बीजा पञ्चस्काणोथी जाणवो ॥५॥

॥ अथ बेआसणां तथा एकासणानुं पञ्चस्काण ॥

उग्गए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साह्वपोरिसिं पु रिमह्वं मुधिसहिअं पञ्चस्काइ ॥ उग्गए सूरें चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणाजोगेणं सहसागारेणं पन्नकालेणं दिसामोहेणं साहुवयणेणं महत्तरागारेणं सवसमाहिवत्तिआगारेणं बेआसणं पञ्चस्काइ. तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइमं अन्नढणाजोगेणं सहसागारेणं सागारिआगारेणं आउटणपसारेणं गुरुअप्पुठाणेणं पारिष्ठावणिआ गारेणं महत्तरागारेणं सवसमाहिवत्तियागारेणं पाण स्स लेवेण वा अलेवेण वा अन्हेण वा बहुलेवेण वा ससिन्हेण वा असिन्हेण वा वोसिरे ॥ एकासणानुं पञ्चस्काण करवुं होय तो बेआसणाने ठामें एकासणं पञ्चस्काइ एवो पाठ कहेवो ॥ इति ॥ ६ ॥ ७ ॥

अर्थः—उग्गए सूरें इत्यादिकनो अर्थ प्रथमना पञ्चस्काणोमां लखाइ गयो ठे, अने ज्यां एकवार (असण के०) जोजन करवुं तेने एकासणं कहिएं; अथवा ज्यां एकज आसन ठे ते एकासणं केहेवाय ठे, अने बे वार अशन एटले जोजन करीयें, तेने बेआसणं कहियें, ते (पञ्चस्कामि के०)

પચ્ચક્કું બું, એટલે નિયમ લેવું બું. શ્વાં જો હુવિહંપિ આહારં કરે તો બે આહાર તે એક અશન અને બીજું સ્વાદિમ ઠાંમે, એટલે જમ્યાં પઠી એક પાણી અને બીજું સોપારી પ્રમુખ સ્વાદિમ વસ્તુ લીએ, તેવારેં અસણં સ્વાશ્મંનો પાઠ કહિયેં, અને જો તિવિહંપિ આહારં કરે, તો ત્રણ આહાર તે અશન, સ્વાદિમ અને સ્વાદિમ, એ ત્રણ આહારનું પચ્ચક્કાણ કરે, અને જમ્યા પઠી એક પાણી મોકલું રાખે, તેવારેં અસણં સ્વાશ્મં સાશ્મંનો પાઠ કહિયેં. તથા ચત્ત્વિહંપિ આહારં કરે તો જમ્યા પઠી ચારે પ્રકારના આહારનો ત્યાગ કરે. હવે એનાં આગાર કહે છે. ત્યાં એક અન્નઢણાજોગેણં અને બીજો સહસાગારેણં, એ બે આગારના અર્થ તો પ્રથમ લખાઈ ગયા છે.

ત્રીજું (સાગારિઆગારેણં કે૦) સાધુ જમવા બેઠા પઠી ત્યાં કોઈ સાગારિક જે ગૃહસ્થ તે આવ્યો, પઠી તે ચાલ્યો જતો હોય તો ક્ષણ એક સંભૂર કરે, બેસી રહે, અને જો તેને ત્યાં સ્થિર રહેતો જાણે, અને ગૃહસ્થની નજર પડે તો સાધુ ત્યાંથી ઊઠીને બીજે સ્થાનકેં જઈ આહાર લીયે. કેમ કે ગૃહસ્થની દેખતાં જમે તો પ્રવચનોપધાતાદિક મહાદોષ સિદ્ધાંતમાં કહ્યા છે, તે લાગે. એ સાધુ આશ્રી કહ્યું, અને ગૃહસ્થ આશ્રી તો ગૃહસ્થ એકાસણું કરવા બેઠા પઠી જેની દૃષ્ટિ પડતાં અન્ન પચે નહીં, એવા કોઈ પુરુષની દૃષ્ટિ પડે, અથવા સર્પ આવે, ચોર આવે, બંદીવાન આવી ઊનો રહે, અકસ્માત્ અગ્નિ લાગે ઘર પડવા માંમે તથા અકસ્માત્ પાણીની રેલ આવે, ઇત્યાદિક કારણેં તે સ્થાનકથી ઊઠીને બીજે સ્થાનકેં જઈ એકાસણું કરતાં પચ્ચક્કાણ નાંમે નહીં.

ચોથું (આઝટણપસારેણં કે૦). જમવા બેઠા પઠી હાથ પગ જંઘાદિક અંગોપાંગ પસારતાં તથા સંકોચતાં કાંઈ આસન ચલાયમાન થાય તો પચ્ચક્કાણ જંગ ન થાય. પાંચમું (ગુરુઅપુષ્પાણેણં કે૦) પચ્ચક્કાણેં જમવા બેઠાં ઠતાં ગુરુ જે આચાર્ય, ઉપાધ્યાય તથા સાધુ તે આવે થકે તેમનો વિનય સાચવાને અર્થેં બે પગને ઠામેં રાખી ઊઠવું પડે, તો પચ્ચક્કાણ જંગ ન થાય.

ઠઠું (પારિષ્ઠાવણિયાગારેણં કે૦) વિધિયેં નિર્દોષપણે ગ્રહણ કરેલું અને વિધિયેં વેદેંચી આપ્યું જે અન્ન તેને સાધુયેં વિધિયેં યુક્ત કહ્યાં થકાં કાંહિં ઊગ્યું એવું પારિષ્ઠાપન યોગ્ય જે અધિક અન્ન તે સ્થિગ્ધ અન્નને પરઠવતા જીવ વિરાધનાદિ ઘણા દોષ ઊપજે છે, એવું જાણીને તેવું અન્ન તથા વિગયાદિકને ગુરુની આજ્ઞાયેં એકાસણાદિકથી માંમીને ઉપવાસ પર્યંત પચ્ચ

स्काण वाजाने ते वधेला आहारने जमतां पञ्चस्काणं जंग न थाय, पण तिहां एटलुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिछावणियागारेणं थाय, अने तिविहार उपवासना पञ्चस्काणें अन्नादिकनुं पारिछावणियागारेणं थाय. ए आगार यतिने होय पण श्रावकने न होय, तथापि आलावो त्रूटे माटे गृहस्थने एकज पाठ संलग्न कहेतां दोष नथी. सातमुं महत्त रागारेणं, अने आठमुं सवसमाहिवत्तिआगारेणं एना अर्थ लखाइ गया ठे.

हवे पाणस्सना आगार कहीयें ठेयें. जो तिविहारें तथा चउविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कखुं होय, तो अवश्य पाणस्सना आगार कहीयें, तथा जो डुविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कखुं होय, अने ते मां अचित्त जोजी अचित्तपाणी पीवामां लीए तो पण पाणस्सना आगार कहीएं. अने डुविहार पञ्चस्काणमांहे सचित्त आहार लीए, तथा सचित्त पाणी पीए, तेवारें पाणस्सना आगार न कहिएं. (पाणस्स के०) पाणी, ते पाणी केहेवुं ? तो के (लेवेणवा के०) जे अन्नादिकें करी नाजनादिक खरडाय, ते लेपकृतआचाम्ल, तथा उंसामण गलीने पीये. आदिशब्द थकी डाहादिक आम्लकादिक पानकादिक जाणवां. ते पीवाथकी पञ्चस्काण जंग न थाय.

बीजुं (अलेवेणवा के०) अलेपकृत पाणी ते सौवीर, कांजी, धोयण, आदिशब्दथकी गमूलजरवाणी प्रमुखने पीये तो पञ्चस्काण न जांगे.

त्रीजुं (अलेवेणवा के०) अब ते उम्रजल तथा बीजां पण निर्मल उकाव्यां पाणी, नीतखुं फलादिकनुं धोयण प्रमुख तेने पीए तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

चोथुं (बहुलेवेणवा के०) बहुलेप एटले मोहोलुं चोखा प्रमुखनुं धोवण तेने गलीने पीए तो पञ्चस्काण न जांगे.

पांचमुं (ससिडेणवा के०) सिद्धसहित अन्नादिक दाणाना स्वाद विना धोवण तथा दाथरादिकनुं धोवण तेने गलीने पीए, तो पञ्चस्काण न जांगे.

ठहुं (असिडेणवा के०) सिद्धरहित कणक प्रमुखें हाथ खरड्यो होय, तेनुं धोवण गली पीए, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं, ए ठ आगार पाणीना कहेया, ते टाली बीजा पाणीने (वोसिरामि के०) वोसिरावुं ठुं ॥ ६ ॥ ७ ॥

हवे एकलछाणानुं पञ्चस्काण पण एकासणा प्रमाणें ठे, परंतु तेमां सात आगार ठे, माटे एक आउटणपसारेणं ए आगार न केहेवो ॥ ८ ॥

॥ અથ આયંબિલતું પચ્ચસ્કાણ લિખ્યતે ॥

ઝગ્ગા સૂરે નમુક્કારસહિઅં પોરિસિં સાઢપોરિસિં મુઠિસહિ
અં પચ્ચસ્કાઠ. ઝગ્ગા સૂરે ચઠ્ઠિહંપિ આદારં અસણં પાણં
સ્વાહમં સાહમં અન્નઢણાન્નોગેણં સહસાગારેણં પઢ્ઢન્નકાલે
ણં દિસામોદ્દેણં સાઢુવયણેણં મહત્તરાગારેણં સઘસમાહિવ
તિયાગારેણં આયંબિલં પચ્ચસ્કાઠ. અન્નઢણાન્નોગેણં સહસા
ગારેણં લેવાલેવેણં ગિહ્હસંસઢેણં ઝક્કિત્તવિવેગેણં પારિઢા
વણિઆગારેણં મહત્તરાગારેણં સઘસમાહિવતિયાગારેણં એ
ગાસણં પચ્ચસ્કાઠ. તિવિહંપિ આદારં અસણં સ્વાહમં સાહ
મં અન્નઢણાન્નોગેણં સહસાગારેણં સાગારિઆગારેણં આ
ઝટણપસારેણં ગુરુઅપ્પુઠાણેણં પારિઢાવણિઆગારેણં મહ
ત્તરાગારેણં સઘસમાહિવતિયાગારેણં પાણસ્સ લેવેણ વા
અલેવેણ વા અઢ્ઢેણ વા બહુલેવેણ વા સસિઢ્ઢેણ વા અસિ
ઢ્ઢેણ વા વોસિરે ॥ ઇતિ આયંબિલ પચ્ચસ્કાણ સમાપ્ત ॥ ૯ ॥

અર્થ:—(આયંબિલંપચ્ચસ્કાઠ કે૦) આંબિલ પચ્ચસ્કું ઢું. એક અન્નઢણા
ન્નોગેણં બીજું સહસ્સાગારેણં એ બે આગારના અર્થે આગલ લખાઈ ગયા ઢે.

ત્રીજું (લેવાલેવેણં કે૦) તેમાં જે વિગય તથા શાકાદિકને સસ્નેહજ્ઞે
આંગુલી તથા નાજનાદિક સ્વરહયું હોય, તેને લેપ કહિયેં, પઢી તેનેજ ઘણી
સારી રીતેં ઢુંઢી નાખીને જેમાં વિગયાદિકના અવયવ કાંઈ પણ દેસ્વાય નહીં
એવું કહ્યું હોય તેને અલેપ કહિયેં. એવાં લેપ અલેપવાલાં નાજન હોય, અથવા
હાથ લેપાલેપ વાલા હોય, એવા કાંઈ લેપ અલેપવાલા નાજનેં તથા હાથે
પીરસવાથકી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય. એને લેપાલેપ આગાર કહિયેં.

ચોથું (ગિહ્હસંસઢેણં કે૦) ગૃહસ્થેં પોતાને અર્થે હાથ તથા ચાઢુઆ
દિકને વિગયેં કરી સ્વરહ્યા હોય, તેવા હાથે અથવા ચાઢુવાદિકેં અન્ન
આપે, તે અન્ન જમતાં થકાં આંબિલ જંગ ન થાય. પાંચમું (ઝક્કિત્તવિવેગેણં

કે૦) ગાઢી વિગય જે ગોલ પક્કાન્નાદિક ઢે તેને રોટલી ઉપર મૂકીને ફરી પરહિં કરી હોય, તેવી રોટલી નિવિ આંબિલમાં લેતાં પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય.

ઠઠું (પારિઠાવણિઆગારેણં કે૦) પરઠવતો આહાર લેતાં એટલે કોઈ સા ધુયેં અધિક વોહોછું હોય પઢી તે તેને પરઠવવાનું હોય, તે પરઠવતાં તેને ઘણીજ અજયણા લાગે, અને તેજ વિગય પ્રમુખનું પોતાને પચ્ચસ્કાણ પણ હોય, અથવા પોતેં ઉપવાસાદિક તપ કછું હોય, તેમ ઠતાં પણ, ગુરુની આજ્ઞાયેં તેવા અહારને લેવા થકી પણ પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય.

સાતમું (મહત્તરાગારેણં કે૦) મોહોટી નિર્જ્જરાને લાજે પચ્ચસ્કાણ જાં ગે નહીં. આઠમું (સવસમાહિવત્તિઆગારેણં કે૦) સર્વ પ્રકારેં શરીર અ સમાધિં પચ્ચસ્કાણ જાંગે નહીં, વોસરામિ એનો અર્થ સુલજ ઢે ॥ ૯ ॥

॥ અથ ચઙ્ગિહાર ઉપવાસનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ સૂરે ઝગ્ગે અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઈ ચઙ્ગિહંપિ આહારં
અસણં પાણં સ્વાઈમં સાઈમં અન્નઙ્ગણાજોગેણં સહસા
ગારેણં પારિઠાવણિયાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમા
હિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:-સૂર્યના ઉદયથી માંમીને (અજત્તઠંપચ્ચસ્કામિ કે૦) અજત્તાર્થ એટલે જાત પાણીનો નિયમ લવં હું, (ચઙ્ગિહંપિઆહારં કે૦) ચારે આહારનો નિયમ લવં હું, તે ચાર આહારનાં નામ કહે ઢે. એક અશન, બીજો પાન, ત્રીજો સ્વાદિમ, અને ચોથો સ્વાદિમ, હવે એન આગાર કહે ઢે. એક અન્નઙ્ગણાજોગેણં, બીજો સહસાગારેણં, ત્રીજો પારિઠાવણિઆગારેણં, ચોથો મહત્તરાગારેણં, અને પાંચમો સવસમાહિવત્તિઆગારેણં એના અર્થ લખાઈ ગયા ઢે.

તથાપિ પારિઠાવણિઆગારેણંનું વિશેષ એટલું ઢે કે, પાણી અને આહાર એ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ગુરુની આજ્ઞાયેં આહાર કીધો કલ્પે, પણ એકલો આહારજ કોઈ પરઠવતો હોય તો તે આહાર કીધો કલ્પે નહીં, કેમ કે? ચઙ્ગિહારમાં પાણીનો નિયમ ઢે, અને પાણી વિના મુખ શુદ્ધ ન થાય માટે પાણી અને આહાર એ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ચઙ્ગિહાર ઉપવાસમાં લીધા કલ્પે, અને તિવિહાર ઉપવાસમાં તો પાણી મોકલું ઢે, માટે એકલો આહાર કોઈ પરઠવતો હોય તો પણ ગુરુની આજ્ઞાયેં લીધો કલ્પે ॥ ૧૦ ॥

॥ अथ त्रिविहार उपवासनुं पञ्चस्काण ॥

॥ सूरै उग्गए अजत्तठं पञ्चस्काइ त्रिविहंपि आहारं अ
सणं खाइमं साइमं अन्नञ्जणान्नोगेणं सहसागारेणं पा
रिछावणिआगारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागा
रेणं पाणहार पोरिसिं साढपोरिसिं मुढिसहिअं घरस
हिअं पञ्चस्काइ. उग्गए सूरै पुरिमहं अवडुं पञ्चस्काइ
अन्नञ्जणान्नोगेणं सहसागारेणं पञ्चन्नकालेणं दिसामोहे
णं साहुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं
पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा अत्तेण बहुलेवेण वा
ससिन्हेण वा असिन्हेण वा वोसिरे ॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थः—(सूरैउग्गए के०) सूर्यना उदयथी प्रारंजीने (अजत्तठं के०)
अजत्तार्थ एटले उपवास प्रत्ये (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं बुं, ए त्रिविहा
रमां एक पाणीनो आहार मोकलो, बाकीना (असणं के०) अशन अने
(खाइमं के०) खादिम, तथा (साइमं के०) स्वादिम ए (त्रिविहंपिआहारं
के०) त्रण आहार न करवा, तेनो नियम लउं बुं. हवे एना आगार कहे ठे.

एक अन्नञ्जणान्नोगेणं, बीजो सहसागारेणं, त्रीजो पारिछावणिआगारेणं,
चोथो महत्तरागारेणं, पांचमो सबसमाहिवत्तियागारेणं. एना अर्थलखाणा ठे.

ए पञ्चस्काणमां (पाणहार के०) पाणीनो आहार मोकलो ठे तेनो
अवधि तथा आगार कहे ठे. (उग्गएसूरै के०) सूर्यना उदयथी प्रारंजी
ने (पोरिसिं के०) प्रहर लगें (साढपोरिसिं के०) मोढ प्रहर लगें (मुढि
सहिअं के०) नोकार गणी मुठि मोकली मूके तेवारें पञ्चस्काण मोकलुं
थाय. (घरसहिअं के०) पोताने घेर जई नवकार गणि पञ्चस्काण पारुं.
(उग्गएसूरै के०) सूर्योदयथी प्रारंजीने (पुरिमह के०) बै प्रहर लगें
(अवडु के०) अवडु लगें (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं बुं. हवे पाणी न
पीवाना वखत सुधीना आगार कहे ठे. एक अन्नञ्जणान्नोगेणं, बीजो सह
सागारेणं, त्रीजो पञ्चन्नकालेणं, चोथो दिसामोहेणं, पांचमो साहुवयणेणं,
उछो महत्तरागारेणं, सातमो सबसमाहिवत्तियागारेणं. एना अर्थ लखाणा ठे.

હવે (પાણસ્સ કે) પાણી પીવાના ઠ આગાર છે, તે કહે છે, (લેવેણ વા કે) લેપજલ તે સ્વજૂરનું તથા આઠણ, બીજું (અલેવેણવા કે) અલે પજલ તે ધોયણ પ્રમુખ, ત્રીજું (અઠેણવા કે) નિર્મલ ઝણ પાણી, ચોથું (બહુલેવેણવા કે) મોહનું તાંદૂલનું ધોઅણ પ્રમુખ, પાંચમું (સસિ જ્ઞેણવા કે) સીથ સહિત પીઠનું ધોઅણ, ઠઠું (અસિજ્ઞેણવા કે) સીથ રહિત ફાસું જલ, એટલાં ટાલી બાકીનાં પાણીને (વોસિરામિ કે) વોસિરાવું બું.

॥ અથ ચઠ્ઠ ઠઠ જત્તાદિકનું પચ્ચસ્કાણ આવી રીતે કહેવું ॥

સૂરે ઝગ્ગા ચઠ્ઠજત્તં અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઙ્ગ સૂરે ઝગ્ગ
એ ઠઠજત્તં અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઙ્ગ, સૂરે ઝગ્ગા અઠમ
જત્તં અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઙ્ગ. ઇત્યાદિપ્રકારે આગાર
સહિત કહેવું. એના અર્થ સુલજ છે ॥ ૧૭ ॥

હવે એ પચ્ચસ્કાણને પ્રસંગે દશ વિગયમાંહેલા ઠ જદ્દ વિગય છે, તે પ્ર ત્યેકના પાંચ પાંચ નિવિયાતા કરતાં ત્રીશ નિવિયાતા થાય છે તે કહે છે.

પ્રથમ દૂધ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. ત્યાં એક જે દૂધ ઘણું હોય, અને ચોખા થોડા હોય, તેને પેયા કહે છે, બીજો ચાટી ઠાશ સહિત જે દૂધ, અર્થાત્ દૂધમાં સ્વટાશ નાસ્વી પચાવીયેં અથવા ત્રણ દિવસની પ્રસૂત ગાયનું દૂધ ઝકાલીયેં તેને ડુઘ્ઘી કહે છે. ત્રીજું ડાહ્ ટોપરાદિક નાસ્વીને રાંધેલું જે દૂધ, તેને પયસાડી કહે છે. ચોથું ચોખાનો થોડો લોટ નાસ્વીને રાંધેલું જે દૂધ, તેને અવલેહી કહે છે. પાંચમો ચોખા ઘણા અને દૂધ થોડું, એ રીતે જે રાંધેલું હોય તેને સ્વીર કહે છે. જેદાંતરેં વલી એના પણ જેદ થાય છે.

હવે દહીંનાં પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક દહીંને ઘોલીને અથવા ઝકા લીને તેમાં વડાં ઘાલે, તેને ઘોલવડાં કહે છે. બીજું દહીં ઘોલીને વસ્ત્રમાંથી ગાલીએ તેને મથ્યું અથવા ઠાણું દહીં કહે છે. ત્રીજું દહીંને હાથથી મથન કરી તેમાં સ્વાંમ અથવા શાકર જેલીયેં તેને શિસ્વરણી અથવા શિસ્વંમ કહે છે. ચોથું દહીં અને રાંધેલા ચોખા એકઠા કરીયેં તેને કરવો કહે છે. પાંચમું છૂણ નાસ્વીને જે દહીં મથન કરેલું હોય તેને સલવણ કહે છે.

હવે ઘૃતના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક ઔષધિયેં કરી પકાવેલું ઘૃત તેને પક્કઘૃત કહે છે. બીજું ઘૃતની કીટી જે મેલ થાય છે તે વધારિ પ્રમુખ. ત્રીજું

જે ઘૃતમાં કોઈ ઔષધિ પંકાવી હોય તેના ઉપરની તરીનું ઘૃત, સ્વંનાદિક સહિત તેને પક્ષૌષધિ ઘૃત કહે છે. ચોથું પક્ષાન્ન તરતાં બલેલું ઘૃત તેને નિષ્પ્રં જન કહે છે એટલે ત્રણ ઘાણ તલ્યા પઠીનું રહેલું ઘૃત અથવા સીરાદિક ઉપરનું ઘૃત જાણવું. પાંચમું દહીંની તરીમાં ગઢૂનો લોટ નાચીને જે તાવડે પંકાવીયે તેને વિસંદણ કહે છે. એના પછે જેદાંતર જેદ ઘણા થાય છે.

હવે તેલના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક તિલકુટી તે ઘાણીમાંહે તિલ પીણેલાની સાડી તેમાંહે સ્વંનાદિક નાચે તે. બીજી તેલની મલી, ત્રીજું લાઠાદિક ડચ્ચેં કરી પકાવેલું તેલ, ચોથું પાકેલા ઔષધની તરી. પાંચમું ઘાણ પઠવાડેનું બલેલું તેલ. એના પછે જેદાંતરે જેદ ઘણા થાય છે.

હવે ગોલ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક અર્ધો કાઢેલો શેલડીનો રસ, બીજું ગોલવાણું, ગોલની રાબ, ગોલના પાણીમાં લોટ નાચે તે, ત્રીજો શાકરની જાત, ચોથો સ્વામની જાત સર્વ જાણવી, પાંચમો ગોલની પાતી જાણવી. એના પછે જેદાંતરે જેદ ઘણા થાય છે.

હવે કઢાવિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. જો એક સ્વાજાં વડે કઢાઈ જરાઈ ગઈ હોય તો તેથી બીજું સ્વાજું નિવિયાતું થાય છે, પછે તેમાં માત્ર બીજું ઘૃત નાચવું ન જોઈયે, તેજ ઘૃત વડે પંકાવીયે, તેને પ્રથમ નિવિયાતો કહીયે. બીજું એકની ઉપર એક નાચીયે એમ ત્રણ ઘાણ ઉપરાંત તેજ ઘૃતમાં જે ચોથો પંકાવીયે, તે બીજો નિવિયાતો જાણવો. ત્રીજો ગોલધાણી, ગોલ પાપડી પ્રમુખનો નિવિયાતો જાણવો. ચોથો પાણી, ગોલ, ઘૃત, એકઠાં ડ કાલી પઠી તે પાણીમાં લોટ નાચી રાંધેલી લાપશી કરીયે, તે નિવિયાતો જાણવો. પાંચમો નિવિયાતેં કરી ચોપડી કાઢાડેલા તાવડાની ઉપર પુડલા પ્રમુખ કરે, તે પાંચમો નિવિયાતો જાણવો એના પછે જેદાંતર ઘણા થાય છે.

॥ અથ્થ ઠઠ અઠમાદિક તપ કરે અને બીજા દિવસાદિકે પાણી વાવરવું હોય, ત્યારે પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ કરે, તે કહે છે.

॥ પાણહાર પોરિસિં મુઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઈ. અન્નહણા
જોગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારેણં સઘસમમાહિવ
તિઆગારેણં પાણસ્સ લેવેણ વા અલેવેણ વા અહેણ વા
બહુલેવેણ વા સસિહેણ વા અસિહેણ વા વોસિરે ઇતિ ॥૧૩॥

॥ અથ ગંઠસહિઅં આદિ અનિગ્રહોનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ ગંઠસહિઅં વેઢસહિઅં દિવસહિઅં થિબુગહિસઅં
મુઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઙ. અન્નઢણાન્નોગેણં સહસાગારે
ણં મહત્તરાગારેણં સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥૧૪॥

॥ અથ ચઢદનિયમધારનારને દેસાવગાસિકનું પચ્ચસ્કાણ ॥

દેસાવગાસિઅં ડવન્નોગં પરિન્નોગં પચ્ચસ્કાઙ અન્નઢણાન્નોગેણં સહ
સાગારેણં મહત્તરાગારેણં સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ઇતિ ૧૫

અર્થ:- (દેસાવગાસિઅં કે૦) દિશિના અવકાશનું વ્રત અથવા બઢા
નિયમ આશ્રી તો (દેસ કે૦) થોડામાં અવકાશ આણે, તેને દેશાવકાશિક
વ્રત કહિયેં. ઇટલે ઇહાં જે ઇકલી દિશિનુંજ પચ્ચસ્કાણ કરે, તેવારેં ડવન્નોગ
પરિન્નોગનો પાઠ ન કહિયેં તેને દેસાવગાસિઅં પચ્ચસ્કામિજ કહિયેં. (ડવ
ન્નોગ કે૦) ઇકવાર નોગવીયેં ઇવા આહાર તથા વિલેપનાદિક તેને ડપ
નોગ કહિયેં. અને (પરિન્નોગ કે૦) વારંવાર નોગવિયેં ઇવી વસ્તુ જે આ
નરણ વસ્ત્રાદિક તેનું પ્રમાણ કરે, ઇટલે જે ચૌદ નિયમ સંજારે, તેને ઇ
ડપનોગ પરિન્નોગનો પાઠ કહિયેં, ઇના આગારોનો અર્થ સુલજ ઢે ॥ ૧૫ ॥

॥ અથ ચઢદનિયમની ગાથા કહે ઢે ॥

॥ સચિત્તદઘ વિગઈ, વાણહ તંબોલ વઢ કુસુમેસુ ॥

વાહણ સયણ વિલેવણ, બંન્ન દિસિ ન્હાણ જતેસુ ॥૧॥

અર્થ:- પેહેલું (સચિત્ત કે૦) પાણી, ફલ, બીજ, દાતણ, કણ પ્રમુ
ખ સચિત્ત ચીજનું પ્રમાણ કરે. બીજું (દઘ કે૦) જે વસ્તુનો જિન્ન સ્વાદ
તે ઇવ્ય કહીયેં, તેનું માન કરે, ત્રીજું (વિગઈ કે૦) ઘૂત પ્રમુખ ઢ વિગય
માં જેટલી સ્વાવાને મોકલી રાસવી હોય, તેનું માન કરે, ડપરાંત નિષેધ
કરે. ચોથું (વાણહ કે૦) ડપાનહ તે પગરસાનું માન કરે. પાંચમું (તં
બોલ કે૦) પાન સોપારી પ્રમુખ સર્વને તંબોલ કહીયેં, તેનું માન કરે. ઢઠું
(વઢ કે૦) વસ્ત્ર જે પોતાના શરીરેં વાપરવાનાં હોય, તેનું માન કરે. સા
તમું (કુસુમેસુ કે૦) ફૂલનું માન કરે. આઠમું (વાહાણ કે૦) વાહન તે
અશ્વ, પાજાસી, મોલી, ગામાં પ્રમુખ જે વાહન, તેનું માન કરે. નવમું (સ

યણ કે૦) શઘ્યા તથા ઓસન પ્રમુખનું માન કરે, દશમું (વિલેવણ કે૦)
 ચંદન તેલ પ્રમુખ વિલેપન કરવાની વસ્તુનું માન કરે. અંગીઆરમું (બંન
 કે૦) બ્રહ્મચર્ય પાલવાને મૈથુનની મર્યાદા કરે. બારમું (દિસિ કે૦) દિ
 શિવિદિશિનું માન કરે. તેરમું (ન્હાણ કે૦) સ્નાન કંકોડી પ્રમુખેં નાવું,
 તથા અંગોલીનું માન કરે. ચૌદમું (જત્તેસુ કે૦) જાત પાણીનું માન કરે.
 અહીંયાં બીજા પણ નિયમ છે, તે પ્રસંગેં લખીયેં થૈયેં. પન્નરમું પૃથ્વીકાય
 આશ્રી માટી, મીઠું, खडी પ્રમુખ પોતાને નિમિત્તેં વાવરે, તો તેનું પ્રમાણ
 કરે. શોલમું અપ્પકાય આશ્રી પાણી પીવામાં અથવા ન્હાવા પ્રમુખમાં
 વાપરવામાં આવે, તેનું પ્રમાણ કરે. સત્તરમું તેજકાય આશ્રી પોતાના શરી
 રના જોગોપજોગમાં ચૂલા, चाडी, सघडी, અંગીઠી પ્રમુખનું રાંધ્યું, નીપજ્યું,
 તપાચ્યું, શેક્યું તેનું પ્રમાણ કરે. અઠારમું વાયુકાય આશ્રી પંચા, હિંચોલા,
 પડદા તથા લુગડાદિકથી પવન કરવાનું પ્રમાણ કરે. ઝગણીશમું વનસ્પ
 તિકાય આશ્રી લીલાં ફલ, ફૂલ, શાક, ઢાતણ પ્રમુખ સ્વાવાનું તથા વા
 વરવાનું પ્રમાણ કરે. વીશમું ત્રસકાય જે ત્રાસ પામે એવા જીવ તે કીડી,
 કીડા, વિંઠી, ગાય, મત્સ્ય, પક્ષી, મનુષ્ય, દેવ નારકાદિક માંહેલા કોઈ જી
 વને વિના અપરાધેં સંકલ્પ કરી મારું નહીં, તેનો નિયમ કરે. એકવીશમું
 અસિ તે તરવાર, જાલા, તીર, બુરી, કોશ, કોદાલ, પાવડા, ઘંટી પ્રમુખ
 જીવઘાત કરનાર વસ્તુનો નિયમ કરે. બાવીશમું મસી તે શાંના खडीઆ,
 કલમ પ્રમુખ વાપરવાનું પ્રમાણ કરે. ત્રેવીશમું ઋષિ તે જમીન સ્વોદવાદિક
 ઘર, હાટ, ક્ષેત્ર પ્રમુખ તલાવ કૂપાદિકને સ્વોદવા, તથા તેના શસ્ત્રનો નિય
 મ કરે, એ ચૌદે નિયમાદિક ત્રેવીશ બોલ જે છે, તે જેવી રીતેં પોતાથી પહે,
 તેવી રીતેં અવશ્ય પાહે ॥ ૧૫ ॥

॥ અથ સાંજનાં પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ બેઓસણ, એકાસણ, નિવિગડ, આયંબિલ, ઉપવાસ, ઠઠ અઠમાદિ ત
 પ કરનાર ઝળજલ વાવરે, તે સાંજે પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ લીએ તે કહે છે.

॥ અથ પાણહાર દિવસચરિમનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ પાણહાર દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઽ અન્નઢણાજોગેણં સહસાગારેણં
 મહત્તરાગારેણં સવસમાદિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૬ ॥

॥ અથ રાતેં ચઝવિહાર કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઙ્ગ ચઝવિહંપિ આહારં અસણં
પાણં સ્વાઈમં સાઈમં અન્નઢણાન્નગેણં સહસાગારેણં
મહત્તરાગારેણં સવસમાદિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥

અર્થ:- (દિવસચરિમં કે૦) દિવસના ઢેડાથી માંમીને નવો સૂર્ય ઝગે
ત્યાં સુધી (પચ્ચસ્કામિ કે૦) પચ્ચક્કું ઢું. (ચઝવિહંપિઆહારં કે૦) ચઝવિ
હાર તે ચાર પ્રકારના આહારને પચ્ચક્કું ઢું. શેષ અર્થ સુલજ્ઞ ઢે ॥ ૧૭ ॥

॥ અથ રાત્રેં તિવિહાર તે એક પાણી મોકલું રાખે, તેનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઙ્ગ તિવિહંપિ આહારં અસણં
સ્વાઈમં સાઈમં અન્નઢણાન્નગેણં સહસાગારેણં મહત્ત
રાગારેણં સવસમાદિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ૧૮ ॥

॥ અથ રાત્રેં ડુવિહાર તે પાણી અને સ્વાદિમ મોકલું રાખે, તેનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઙ્ગ ડુવિહંપિ આહારં અસણં સ્વા
ઈમં અન્નઢણાન્નગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારેણં સ
વસમાદિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥

॥ અથ પચ્ચસ્કાણના આગારની ગાથા ॥

દોચેવ નમુક્કારે, આગારા ઢેચેવ પોરિસિએ ॥ સત્તેવય પુરિમદ્દે,
એકાસણગંમિ અઢેવ ॥ ૧ ॥ સત્તેગઢાણેસુ અ, અઢેવ ય અંબિ
લંમિ આગારા ॥ પંચેવ ય જત્તઢે, ઢપ્પાણે ચરિમચત્તારિ ॥ ૨ ॥
પંચચત્તરો અન્નિગદ્દે, નિઘીએ અઢનવ આગારા ॥ અપ્પાઝ
રણે પંચચત્ત, દ્વંતિ સેસેસુ ચત્તારિ ॥ ૪ ॥

॥ હવે ઢ પ્રકારેં પચ્ચસ્કાણ શુદ્ધ થાય ઢે, તે કહે ઢે ॥

॥ ફાસિઅં, પાલિઅં, સોદિઅં, તીરિઅં, કિદ્દિઅં, આરાદિ
અં, જંચ ન આરાદિઅં, તસ્સ મિઢ્ઢામિ ડુક્કઢં ॥ ઇતિ ॥

अर्थः—पञ्चस्काणविधैः कस्युं, उचित वेलायें जे प्राप्त थयुं, तेने फासिअं कहियें. पञ्चस्काण वारं वार उपयोग देइने संनारबुं, तेने पालिअं कहियें. प्रथम गुरुने आहार पाणी देइ थाकतुं नोजन करबुं, तथा अतिचार न ल गाडवो तेने शोजित कहियें. (तीरिअं के०) पञ्चस्काण पूगा पढी पण थो डो अधिक काल थये पालबुं, निर्मल करबुं. (किट्ठिअं के०) नोजन वे लाएं अमुक माहारे पञ्चस्काण ठे, एम संनारबुं. (आराहिअं के०) पञ्चस्का ण जे रीतें कीधुं, ते रीतें आराधबुं. ए ठ सुधी जाणवी. (जंचनाराहिअं के०) जे में पञ्चस्काण न आराध्युं होय, अतिचार लगाज्या होय. (तस्समिहामिड कडं के०) ते माहारुं पाप मिथ्या थाउ. एवा पञ्चस्काणोने विषेज विवेकी पुरु पें उद्यम करवो; केम के ? शुद्ध धर्मनें प्रजावें जीव मोक्ष प्रमुखनां सुख पामे.

॥ अथ साधुजीने चौद प्रकारना दाननी निमंत्रणा करवी, ते कहे ठे ॥

॥ पञ्चस्काण कथा पढी बे ढींचण अने मस्तक जूमिएं लगाडी, मावे हाथे मुखें मुहपत्ती देइ जमणो हाथ गुरुने पगें लगाडी आवी रीतें कहे.

॥ इच्छाकारि जगवन् पसाय करी फासुअं एसणि
ज्जेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं वड्ड पडिग्गह कं
बल पायपुत्तणेणं पाडिहारिअ पीढ फलग सिखा सं
थारएणं उंसह जेसज्जेणं जयवं अणुग्गहो कायवो॥

अर्थः—इच्छाकारि जगवन्, पसाय करी प्राशुक एटले अचित्त (एसणि ज्जेणं के०) ऐषणिक ते सुजतो एटले. जे साधुने कल्पे, एवो आधाकर्मादिक दोषें रहित अशन, पाणी, (खाइमं के०) सुखडी, (साइमं के०) गूठ, हलदर प्रमुख (वड्ड के०) वस्त्र ते चोलपटादिक, (पडिग्गह के०) पढगा दिक पात्रां प्रमुख, (कंबल के०) कांबली, (पायपुत्तणेणं के०) बेसवानुं पोठणुं, (पाडिहारि के०) अणवोहोरी वस्तु जे गृहस्थनी थकां वाव रीने पढी गृहस्थने पाढी अपाय ठे, तेवी वस्तु (पीढ के०) बाजोठ, (फलग के०) पाटीउं, (सिखा के०) वस्ति, एटले रहेवानो उपाश्रय, (संथारएणं के०) पाट अथवा मान प्रमुख, वली (उंसह के०) औषध जे, काथ, चूर्ण, गोली प्रमुख एकज वस्तु होय ते (जेसज्जेणं के०) त्रिगडू,

पञ्चस्काण पारवानो तथा सामायिक लेवानो विधि. ३७१

त्रिफला प्रमुख, ए पूर्वोक्त वस्तुयें करी (जयवं के०) हे जगवन् गुरुजी !
(अणुगहोकायवो के०) अनुग्रह करवो, एटले जे जोश्यें ते वोहोरजो.

॥ अथ पञ्चस्काण पारवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहियाए पडिक्कमीयें. यावत् जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन
जयवीयराय सुधी करवुं. पढी मन्हजिणाणंनी सप्ताय कही, मुहपत्ती पडि
लेहवी. इहामि० इहामि० पञ्चस्काण पारुं, यथाशक्ति इहामि० इहामि०
पञ्चस्काण पाखुं, तद्वत्ति एम कही जमणो हाथ कटासणां चवला उपर
थापी, एक नवकार गणी पञ्चस्काण कखुं होय ते कही पारवुं, ते लखीयें ठैयें.

॥ उगए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साहुपोरिसिं गंठसहिअं मुठिसि
हिअं पञ्चस्काण कखुं चउविहार आंबिल, निवि, एकासणुं बेआसणुं कखुं,
तिविहार पञ्चस्काण फासिअं, पालिअं, सोहिअं तीरिअं, किट्ठिअं, आरा
हिअं जं च न आराहिअं तस्स मिहामि डक्कडं एम कही एक नवकार गणवो.

॥ अथ सामायिक लेवानो विधि ॥

॥ प्रथम उंचें आसनें पुस्तक प्रमुख मूकीनैं श्रावक, श्राविका कटासणुं,
मुहपत्ती चवलो लेइ, शुद्ध वस्त्र जग्या पुंजी, कटासणा उपर बेसी, मुहपत्ती
मावा हाथमां मुखपासैं राखी, जमणो हाथ थापनाजी सन्मुख राखी, एक
नवकार गणि पंचिंदिअ कही, इहामि खमासमण देइ इरियावहिया, तस्स
उत्तरी, अन्नन्नससिएणं कही, एक लोगस्सनो अथवा चार नवकारनो
काउस्सग करी, पारी, प्रगट लोगस्स कही, खमासमण देइ, इहामि कारेण
संदिसह जगवन्, सामायिक मुहपत्ती पडिलेहुं ? इहं एम कहि मुहपत्ती तथा
अंगनी पडिलेहणना पचाश बोल कही, मुहपत्ती पडिलेहीयें. पढी खमास
मण देइ० इहामि कारेण संदिसह जगवन् सामायिक संदिसाहुं ? इहं. वली
खमासमण देइ, इहामि सामायिक ठाउं ? इहं. एम कही बे हाथ जोडी
एक नवकार गणी, इहामि जगवन्, पसाय करी सामायिक मंमक उच्च
रावोजी. तेवारें वडिल करेमि जंते कहें. पढी खमासमण देइ इहामि बेसणे
संदिसाहुं ? ॥ इहं खमा० ॥ इहामि ॥ बेसणे ठाउं ? खमा० ॥ इहं इहामि ॥
सवाय संदिसाहुं ॥ इहं खमा० ॥ इहामि ॥ सज्जाय करुं ॥ इहं ॥ एम कही
त्रण नवकार गणवा, पढी बे घडी सज्जाय धर्म ध्यान करवुं ॥ इति ॥

॥ अथ सामायिक पारवानो विधि ॥

॥ स्वमासमण देइ इरियावहि पडिक्कमवार्थी जावत् लोगस्स सुधी कही खमा० ॥ इत्ता० ॥ मुहपत्ती पडिलेहुं कही, मुहपत्ती पडिलेहि, खमासमण देइ ॥ इत्ता० ॥ सामायिक पारुं. यथाशक्ति वली खमासमण देइ, इत्ता० ॥ सामायिक पाखुं; तहत्ति कही, पढी जमणो हाथ चवला उपर अथवा कटासणां ऊपर थापी, एक नवकार गणी, सामाश्यवयजुत्तो कहियें. पढी जमणो हाथ थापना सन्मुख सबलो राखीने एक नवकार गणी ऊठवुं ॥ इति ॥

अथ पडिलेहण करवानो विधि ॥

॥ नवकार पंचिंदिय कही इरियावहि पडिक्कमी स्थापना होय तो नव कार पंचिंदिय नकहेवुं. पढी तस्सउत्तरीकही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग्ग करी, प्रगट लोगस्स कही उने पगे वेसी मुहपत्ती, कटा सणुं, चवलो, उत्तरासण, धोतीउं, कंदोरो, आदें पडिलेहवां, पढी काजो काहाडी, जीव कलेवर सचित्त आदे जोवुं. पढी काजो काहाडनार थाप नाजी सन्मुख उनो रही इरियावहि पडिक्कमे, पढी काजो परठववा जग्गा शोधी त्रण वार अणुजाणह जस्सग्गो कही, काजो परठवे, पढी त्रण वार वोसिरे कहे ॥ इति पडिलेहण करवानो विधि ॥

॥ अथ देव वांदवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहि पडिक्कमवार्थी मांमीने जावत् लोगस्स कही, पढी उत्तरासण नाखीने चैत्यवंदन नमुत्तुणं कही, आजवमखंमा सुधी अर्द्धो जयवीअराय कहे. वली बीजुं चैत्यवंदन करी, नमुत्तुणं कही जावत् चार थोयो कहीयें, वली नमुत्तुणं कही जावत् बीजी चार, थोयो कहियें ठैयें. त्यांसुधी वधुं केहेवुं, पढी नमुत्तुणं तथा बे जावंती कही, एटले जावंति चेइआइ तथा जावंत केवि साहु ए बे कही. उवसग्गहरं अथवा स्तवन कही अर्द्धो जय बीअराय अजव मखंमासुधी कही, पढी चैत्यवंदन कही नमुत्तुणं कही संपूर्ण जयवीअराय केहेवा. प्रजाते देव वांदवा तेमां मन्हजिणाणंनी सज्जाय केहेवी, अने मध्यान्हे तथा सांजे देव वांदे तेमां सज्जाय न कहेवी ॥ इति ॥

॥ अथ देवसि प्रतिक्रमण विधि प्रारंजः ॥

॥ प्रथम सामायिक लीजें. पढी पाणी वावखुं होय तो मुहपत्ती पडिले

हवी, अने आहार वावखो होय तो वांदणां बे देवा, त्यां बीजा वांदणामां आवसीआए ए पाठ न कहेवो. यथाशक्ति पञ्चस्काण करवुं. खमासमण देइ इह्माकारेण कही, वडेरा अथवा पोतें चैत्यवंदन कहीने पढी जंकिंचि नमुत्तुणं कही, उजा यईने अरिहंतचेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउ स्सग करी नमोऽर्हत्तुं कहीने प्रथम थोय कहेवी. पढी लोगस्स, सबलोए, अरिहंत चेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउस्सग पारीने बीजी थोय कहेवी. पढी पुस्करवरदी कही, सुअस्स जगवउं करेमि काउस्सगं वंदणं एक नवकारनो काउस्सग पारी त्रीजी थोय कहेवी. पढी सिद्धाणं बुद्धाणं कही वेयावच्च गराणं करेमि काउस्सगं अन्नत्तं कही, एक नवकारनो काउस्सग पारी, नमोऽर्हत्तुं कही, चोथी थोय कहेवी. पढी बेसी हाथ जोडी नमुत्तुणं केहेवुं. पढी चार खमासमण देवा पूर्वक जगवान, आचार्य, उपाध्याय सर्वसाधु प्रत्ये थोज वंदन करियें. पढी इह्माकारेण ॥ देवसि प्रति क्रमणे ठाउं, एम कहि, जमणो हाथ चवला कटासणा उपर थापीने इहं सबसवि देवसिअं केहेवुं पढी उजा यइ करेमि जंते इह्मामि ठामि काउ स्सगं जो में देवसिउं तस्सउत्तरीं कही, पढी आठ गाथानो काउस्सग करवो. आठ गाथा न आवडे तो आठ नवकारनो काउस्सग करवो, ते पारीने, पढी लोगस्स कहेवो. पढी बेसीने त्रीजा आवश्यकनी मुहपत्ती पढी लेहीने वांदणां बे देवां, पढी उजा यइने इह्माकां देवसिअं आलोउं इहं आलोएमि जोमे देवसिउं कहीने, पढी सात लाख कहेवा. पढी अठार पाप स्थानक आलोइने सबस्सवि देवसिअं कहीने बेसवुं. बेसीने एक नवकार गणी पढी करेमि जंते इह्मामि पडिक्कमिनुं कहीने, वंदितु कहेवुं, पढी वांदणां बे देवां. पढी अप्पुत्तिउहं अप्पिंतर देवसिअं खामीने वांदणां बे देवां पढी उजा यइ आयरिय उवस्साए कहीने, करेमि जंते इह्मामि ठामि काउस्सगं जो मे देवसिउं तस्सउत्तरीं कही, पढी बे लोगस्सनो अथवा आठ नवकारनो काउस्सग करी लोगस्स प्रगट कहेवो, पढी सबलोए, अरिहंतचेइयाणं, वंदणवत्तिआए कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग पारीने, पुस्करवरदीं सुअस्सजगवउं करेमि वंदणं एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग पारीने, सिद्धाणं बुद्धाणं कही सुअ देवया ए करेमि काउस्सगं एक नवकारनो काउस्सग पारी नमोऽर्हत्तुं कही,

पुरुषं सुअदेवयानी पेहेली थोय कहेवी, अने स्त्रीयें कमलदलनी पेहेली थोय कहेवी. पढी खित्तदेवयाए करेमि काउस्सगं० कही एक नवकारनो काउस्सग पारी नमोऽर्हत्० कही क्षेत्र देवयानी बीजी थोय स्त्रीयें तथा पुरुषं बन्नेने कहेवी. पढी प्रगट एक नवकार गणी बेसीने, ठा आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेहि, बे वांदणां आपीएं, पढी सामायिक चउविसठो, वंदनक, पडिक्क मणुं, काउस्सग अने पञ्चकाण ए ठ आवश्यक संजारवां. पढी इहामि अणुसठिं कही नभो खमासमणाणं कही, नमोऽर्हत्० कहीने पुरुष, नमोस्तु वर्द्धमानाय कहे, अने स्त्री संसार दावानी त्रण गाथा कहे. पढी नमुबुणं कही स्तवन कहेवुं. पढी वरकनक कही जगवान् आदे वांदवा. पढी जम एो हाथ उपधी उपर थापी अट्टाइजेसु कहेवुं. पढी देयसिअ पायवित्तनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करवो. पढी ते काउस्सग पारी, प्रगट लोगस्स कही, बेसीने खमासमण बे देइ सझायनो आदेश मागी एक नवकार गणी, सझाय कहीएं, पढी वली एक नवकार गणीएं, पढी डुक्ककउ कम्मस्कउनो काउस्सग चार लोगस्सनो संपूर्ण अथवा शोल नवकारनो करवो. एक वडेरें अथवा पोतें पारीने नमोऽर्हत् कही लघुशांति कहेवी, पढी प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी इरियावही तस्सउत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउसग करी प्रगट लोगस्स कहेवो. पढी चउक्कसाय कही, नमुबुणं, जावंति बे कही, उवसगगहरं, जयवीयराय कही, मुहपत्ती पडिलेहवी. इहामि० ॥ इहका० ॥ सामायिक पारुं. यथा शक्ति इहामि० ॥ इहका० ॥ सामायिक पाखुं तहत्ति कही, पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी एक नवकार गणीने सामाअवयजुत्तो कहेवो. पढी थापना होय तो एक नवकार गणी उठे ॥ ए देवसि प्रतिक्रमणनो विधि कह्यो, बाकी अंतरविधि वडेरायी समजवो ॥ इति देवसि प्रतिक्रमण विधि ॥

॥ अथ राइ प्रतिक्रमण विधि ॥

॥ प्रथम पूर्वली रीतें सामायिक लीजें, पढी कुसुमिण डुसुमिणनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करी, पारी, प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी खमासमण देइ जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन जयवीयराय सुधी करवुं. पढी चार खमासमण पूर्वक जगवान्, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु प्रत्ये वांदवा, खमासमण बे देइ, सझायनो आदेश मागी एक नवकार ग

ણીને જરહેરસરની સજ્ઞાય કહીને ફરી એક નવકાર ગણવો. પઠી ઇજ્ઞકાર સુહરાઈનો પાઠ કહેવો. પઠી ઇજ્ઞાકા૦ રાઈ પ્રતિક્રમણે ઠાઝં કહીને જમણો હાથ ઉપધી ઉપર સ્થાપીને ઇજ્ઞંસવસવિ રાઈય ડુઝિંતિય૦ કહી ॥ નમુત્તુણં તથા કરેમિ જંતે કહી, ઇજ્ઞામિ ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં૦ જોમેરાઈયો તસ્સઉત્તરી કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઝસ્સગ્ગ પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી, સવલોએ અરિહંત૦ કહી, એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઝસ્સગ્ગ પારી પુસ્કરવરદી૦ સુઅસ્સ૦ વંદણ કહી, અતિચારની આઠ ગાથાનો અથવા આઠ નવકારનો કાઝસ્સગ્ગ પારી, સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં કહીને, ત્રીજા આવશ્યકની મુહપત્તિ પડિલેહી વાંદણાં બે દેવાં. ત્યાંથી તે અપ્પુઠિત્ત સ્વામિ વાંદણાં બે દીજેં, ત્યાં સુધી દેવસિની રીતેં જાણવું. પણ જે ઠામેં દેવસિઅં આવે ઠે તે ઠામેં રાઈયં કેહેવું. પઠી આયરિઅ ડવજ્ઞાએ૦ કરેમિ જંતે ઇજ્ઞામિ ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં તસ્સઉત્તરી કહી, તપ ચિંતામણિ કરતાં ન આવડે તો ચાર લોગસ્સનો અથવા શોલ નવકારનો કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તે પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી, પઠી ઠઠા આવશ્યકની મુહપત્તિ પડિલેહીને વાંદણાં બે દેવાં, તે પઠી તીર્થવંદન કરવું, પઠી યથાશક્તિયેં પચ્ચસ્કાણ કરવું. પઠી ઇજ્ઞાકારે એ સંદિસહ જગવન્ સામાયિક, ચઠ્ઠિસજ્ઞો, વંદનક, પડિક્કમણું, કાઝસ્સગ્ગ અને પચ્ચસ્કાણ એ ઠ આવશ્યક સંજારવાં. પચ્ચસ્કાણ કહ્યું હોય તો કહ્યું ઠે જી. કહેવું, અને ધાણું હોય તો ધાણું ઠે જી? એમ કહેવું. પઠી ઇજ્ઞામો અણુસઠિં, નમો સ્વમાસમણાણં૦ નમોઽર્હત્૦, વિશાલ લોચન, નમુત્તુણં, અરિહંતચેશ્યાણં એટલા કહી એક નવકારનો કાઝસગ્ગ પારીને નમોઽર્હત્૦ કહી કલ્યાણકંદની પ્રથમ થોય કહેવી. પઠી જોગસ્સ, પુસ્કરવરદી, સિદ્ધાણંબુદ્ધાણં, કહી અનુક્રમેં ચાર થોયો કહીયેં ઠેએં ત્યાં સુધી સર્વ કહેવું. પઠી નમુત્તુણં કહી, જગવાન્ આદિ ચારને ચાર સ્વમાસમણે વાંદવા. પઠી જમણો હાથ ઉપધી ઉપર આપી અઢ્ઢાઝ્ઞેસુ કહેવું. પઠી શ્રોસીમંધર સ્વામીનું ચૈત્યવંદન, સ્તવન, જયવીયરાય, કાઝસ્સગ્ગ થોય પર્યંત કરવું. પઠી સ્વમાસમણ પૂર્વક શ્રો સિદ્ધાચલજીનું ચૈત્યવંદન, સ્તવન, જયવીયરાય, કાઝસ્સગ્ગ થોય સુધી કરવું. પઠી સામાયિક પારવાના વિધીની રીતે સામાયિક પારવા સુધી કહેવું ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ પસ્કિ પ્રતિક્રમણનો વિધિ લિખ્યતે ॥

॥ દેવસિ પ્રતિક્રમણમાં વંદિતું કહિયેં ઠેયેં ત્યાં સુધી સર્વ કહેવું, પણ ચૈત્ય

વંદન સકલાઽર્હતતું કેહેવું ને થોયો સ્નાતસ્યાની કહેવી. પઠી સ્વમાસમણ દેશને ઇજ્ઞાકારેણ સંદિસહ જગવન, દેવસિચ્ચ આલોચ્ચ પઢિકંતા ઇજ્ઞા કાઠ પસ્કિ મુહપત્તી પઢિલેહું, એમ કહી મુહપત્તી પઢિલેહિયેં. પઠી વાંદણાં બે દીજેં, પઠી ઇજ્ઞાકાઠ સંબુદ્ધા સ્વામણેણં અપ્પુઠિત્તહં અપ્પિંતર પસ્કિચ્ચં સ્વા મેઝં ઇહં સ્વામેમિ પસ્કિચ્ચં પન્નરસદિવસાણં પન્નરસરાચ્ચાણં જંકિંચિ અપ ત્તિચ્ચં કહી ઇજ્ઞાકાઠ કહી પસ્કિચ્ચં આલોએમિ ઇહં આલોએમિ જો મે પ સ્કિત્તં અચ્ચારો કત્તં કહી ઇજ્ઞાકાઠ કહી પસ્કિ અતિચાર આલોઝં, એમ કહીને અતિચાર કહિયેં. પઠી એવંકારેં શ્રાવક તણેં ધર્મે શ્રીસમક્કિત મૂલ બા ર વ્રત એકશો ચોવીશ અતિચાર માંહે જે કોઽ અતિચાર પદ્ધ, દિવસ માંહે સૂક્ક, બાદર જાણતાં અજાણતાં હુઝં હોય, તે સવિ હું મનેં, વચનેં કા યાએ કરી મિહ્ઞામિ હુક્કડં. સવસ્સવિ, પસ્કિચ્ચ, હુચ્ચિંતિચ્ચ, હુપ્પાસીચ્ચ, હુચ્ચિઠિ ચ્ચ, ઇજ્ઞાકારેણ સંદિસહ જગવન, તસ્સ મિહ્ઞામિ હુક્કડં ઇજ્ઞાકારિ જગવન્ પસાઝં કરી પસ્કિ તપ પ્રસાદ કરોજી. એમ ઉચ્ચાર કરીને આવી રીતેં ક હિં. ચઝઞેણં એક ઉપવાસ, બે આયંબિલ ત્રણ નિવિ, ચાર એકાશણા. આઠ બિયાસણાં, બે હજાર સજાય, યથાશક્તિ તપકરી પ્રવેશ કચ્ચો હોય તો પઽ ઠી કહિએ. અને કરવો હોય તો તહત્તિ કહિયેં. તથા ન કરવો હોય તો અણ બોલ્યા રહિયેં. પઠી બે વાંદણાં દીજે; પઠી ઇજ્ઞાકાઠ પત્તેય સ્વામણેણં અપ્પુ ઠિત્તહં અપ્પિંતર પસ્કિચ્ચં સ્વામેઝં ઇહં સ્વામેમિ પસ્કિચ્ચં પન્નરસ દિવસાણં પન્નરસ રાચ્ચાણં જંકિંચિ અપત્તિચ્ચં પઠી વાંદણાં બે દીજેં, પઠી દેવસિચ્ચ આલોચ્ચ પઢિકંતા ઇજ્ઞાકારેણ સંદિસહ જગવન્, પસ્કિચ્ચં પઢિક્કમું સમં પઢિક્કમામિ ઇહં એમ કહી કરેમિ જંતે સામાચ્ચં કહી, ઇજ્ઞામિ પઢિક્કમિઝં જોમે પસ્કિત્તં કહ્યા પઠી સ્વમાસમણ દેઽ ઇજ્ઞાકારેણ કહી પસ્કિસૂત્ર પઠું, એમ કહી ત્રણ નવકાર ગણી સાધુ હોય તો પસ્કિસૂત્ર કહે, અને સાધુ ન હોય તો ત્રણ નવકાર ગણીને શ્રાવક વંદિતું કહે, તિહાં પ્રથમ સુચ્ચદેવયાની થોય કહેવી. પઠી હેઠા બેસી જમણો ઢીચણ ઝજો રાચ્ચી. એક નવકાર ગણી કરેમિ જંતેં ઇજ્ઞામિ પઢિક્કમિઝં કહી, વંદિતુ, કેહેવું. પઠી કરેમિ જં તે, ઇજ્ઞામિ ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં, જો મે પસ્કિત્તં, તસ્સઝત્તરી, અન્નઞ્ઞં કહીને બાર લોગસ્સનો કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તે લોગસ્સ ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી કહેવા, અથવા અઢતાલીશ નવકારનો કાઝસ્સગ્ગ કરીને પારવો. પારીને પ્રગટ લો

गस्स केहवो. पढी मुहपत्ती पडिलेहीने, वांदणां बे दीजें. पढी इहाका० समाप्त खामणेणं अपुछिउहं अप्रितर पकिअं खामेउं इहं खामेमि पकिअं एक परकाणं पन्नरस दिवसाणं पन्नरस राइआणं जंकिंचि अपत्तिअं० कही पढी खमासमण देइने इहाका० कही, पकि खामणा खामुं. एम कहीने खामणां चार खामवां. पढी देवसि प्रतिक्रमणमां वंदितु कह्या पढी वांदणां बे देइने त्यांथी सामायिक पारियें, त्यां सुधी देवसिनी पेठे जाणवुं; पण सुअदेवयानी थोयोने ठेकाणे ज्ञानादिकनी थोयो कहेवी, स्तवन अजितशांतिनुं कहेवुं, सघायने ठेकाणे उवसग्गहरं तथा संसार दावानी चार थोयो कहेवी. अने लघुशांतिने ठेकाणे महोटी शांति कहेवी ॥ इति॥

॥ अथ चउम्मासी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ ए उपर लखेला पकिना विधि प्रमाणेज ठे, पण एटलो विशेष जे बार लोगस्सना काउस्सग्गने ठेकाणें वीश लोगस्सनो काउस्सग्ग करवो, अने पकिना आगारने ठेकाणें चोमासीना कहेवा. तथा तपने ठेकाणें ठ छेणं, बे उपवास, चार आंबिल, ठ निवी, आठ एकासणां, शोल बीआसणां, चार हजार सज्जाय, ए रीतें कहेवुं ॥ इति चउम्मासी प्रतिक्रमणविधि॥

॥ अथ सांवत्सरी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ ए पण उपर लखेला पकिना विधि प्रमाणे ठे, तथापि बार लोगस्सना काउसग्गने ठेकाणे चालीश लोगस्स अथवा एकशोने शाठ नवकारनो काउस्सग्ग करवो, अने तपने ठेकाणे अछम जत्तं एटले त्रण उपवास, ठ आंबिल, नव निवि, बार एकासणां, चोवीश बेआसणां, अने ठ हजार सज्जाय, ए रीतें कहेवुं. तथा पकिना आगारने ठेकाणें संवत्सरीना आगार कहेवा ॥ इति सांवत्सरी प्रतिक्रमणविधि: ॥

॥ हवे ठ आवश्यकनां नाम कहे ठे ॥

॥ एक करेमि जंते ए सामायिकनामा पहेलुं आवश्यक, बीजुं चउविसहो नामा आवश्यक, त्रीजुं मुहपत्ती पडिलेहीने वांदणां बे देवां, ते वंदनावश्यक, चोथुं देवसियं आलोइ ए सूत्र कही यावत् अपुछिउ खामीयें, ते पडिक्रमणा आवश्यक, पांचमुं बे वांदणां देइने आयरिय उवघायना त्रण काउस्सग्ग कीधे काउस्सग्ग नामें आवश्यक थाय. ठहुं पञ्चस्काणनुं संनारवुं. ते पञ्चस्काणनामा आवश्यक, ए ठ आवश्यकनां नाम कह्यां. अहीं परकी, चोमा

સી અને સંવત્સરી, એ પડિક્કમણાનામેં ચોથા આવશ્યકમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહે છે. ॥

॥ જે અવશ્ય કરવું તેહને આવશ્યક કહીયેં, અને સર્વજીવો સાર્યેં જે સમતાજાવ તથા સર્વ સાવચ વ્યાપારથી વિરમવું, તેને સામાયિક કહીયેં, “સમં આયાતિ સામાયિકં” ઇતિ વચનાત્. બીજું ચોવીશ જિનના સ્તવનથી દર્શન મોહનીયકર્મનો ક્યોપશમ થઈને સમકેત શુદ્ધ થાય, તે ચત્ત વિસત્તો. ત્રીજું ગુરુવંદનથી જ્ઞાન, દર્શન નિર્મલ થાય. તે વંદનાવશ્યક. ચોથું પડિક્કમણાથી શ્રાવકને એકશોને ચોવીશ અતિચારની આલોચના થાય. પાંચમું કાઝસ્સગથી સબલ કષાયનું જીતવું થાય, અને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રાદિકની શુદ્ધિ થાય. ઠહું પંચસ્કાણ આવશ્યકથી તપ પંચસ્કાણનું સંજારવું, તથા પંચસ્કાણનું લેવું થાય. એ ઠ આવશ્યકના સંદેપે અર્થ કહ્યા, વિસ્તારેં ગ્રંથાંતરથી જાણવા.

હવે એ ઠ આવશ્યકે સાત નય ફલાવીયેં ઠેયેં.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિક આવશ્યકેં સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમનયે એક જીવ અથવા ઘણા જીવ તેને સામાયિક કહીએં, અને મોક્ષના કારણ છે તેથી મોક્ષ પણ કહીયેં; કેમ કે ? કારણે કાર્યોપચાર છે માટે.

૨ સંગ્રહનયે જીવનો ગુણ તેજ સામાયિક, તદન્નેદ આત્મા એ આશ્રી જે આત્મા, તેજ સામાયિક. ૩ વ્યવહારનયે સમતા અને યત્નાયેં પ્રવર્તે, તેવારેં સામાયિકવંત આત્મા જાણવો. ૪ રુજુસૂત્રનયે ઉપયોગરહિત બાહ્ય યત્ના હોય, તે સમયનો જે સામાયિકવંત આત્મા, તે સ્થૂલ રુજુસૂત્રનયનું મત છે, અને ઉપયોગયુક્ત બાહ્ય યત્નાવંતને તે સમય જે સામાયિક કહેવું, તે સૂક્ષ્મ રુજુસૂત્રનું મત જાણવું. ૫ શબ્દનયે પાંચ સમિતિ તથા ત્રણ ગુણિ પાત્રે, અને સાવચથી નિવર્તે, ક્રોધાદિકનો ત્યાગ કરે, તેવારેં તે આત્માને સામાયિક માને છે. ૬ સમનિરૂઢ નયમતેં તો જીવને અપ્રમાદિ થકા જે જે ગુણ ઉત્પન્ન થાય છે તે તે ગુણને વાક્યનેદેં કરી એ નય નિન્ન સામાયિક માને છે. ૭ એવંજૂતનયમતે ત્રિવિધ ત્રિવિધેં મન, વચન, કાયાના અશુદ્ધ જાવ જે સાવચયોગ, તેને નિષેધીને જે નિશ્ચલ શુદ્ધસ્વજાવ તે સામાયિક જાણવો.

॥ હવે બીજા ચત્તવિસઠા નામા આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે.

૧ નૈગમનયમતે.અનુપયોગી સર્વ ડ્વ્યાત્માની સ્તુતિ કીધે મોક્ષ હોય તે સામાન્ય નૈગમનું મત છે, અને અરિહંતના ચાર નિદ્દેષાને સ્તવને મોક્ષ માનવો અથવા ચત્તવિસઠો માનવો, તે વિશેષ નૈગમનું મત છે. ૨ સંગ્રહનયમતે આત્માનું સ્તવન કીધે મોક્ષ પ્રાપ્તિ છે. ૩ વ્યવહારનયમતે જૂત નાવિ જે ચોવીશ જિનમાંહે વ્યક્ત ગુણ છે, માટે તેહની સ્તવનાયે મોક્ષ હોય. ૪ રુજુસૂત્રનયમતે વર્તમાનકાલે ચોવીશ જિનનાં કીર્તન, વંદન, પૂજન, જે સમય કરવાં તે સમય, મોક્ષનું કારણ છે, એ સ્થૂલ રુજુસૂત્રનું મત, તથા ચોવીશ જિન જે સમય મોક્ષે ગયા તે સમયનું જે કાલડ્વ્ય, તે સૂક્ષ્મ રુજુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દનયમતે સમોસરણે વિરાજમાન અરિહંતને અથવા સિદ્ધ અવસ્થા પામ્યા તેહને પણ નાવિજિન કહિં. માટે તેની સ્તવનાં ચત્તવિસઠો જાણવો. ૬ સમનિરૂઢ નયમતે જે જીવ મોક્ષના પર્યાય અનુજવે, તેહની સ્તવના કરવે ચત્તવિસઠો જાણવો. ૭ એવં જૂતનય મતે અરિહંતપણું તીર્થીકરની રુદ્ધિ નોગવી,સંસારથી નીકલી, આપાતિ ચાર કર્મ ક્ષય કરી સિદ્ધશિલાઉપર રહ્યા, તેમની સ્તુતિયે મોક્ષ છે.

॥ હવે ત્રીજા વંદનાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ અને સંગ્રહ, એ બે નયને મતે સર્વ જીવમાંહે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રાદિકની સત્તા છે માટે જીવને વાંદવાથીજ મોક્ષ હોય, એ વિનયવાદીનું મત છે. ૨ વ્યવહારનયમતે જેહમાં સાધુની આચારણા દેખીયે, તેહને વાંદવા. તે વંદન છે. ૪ રુજુસૂત્રનયમતે તો જે કાયાયે કરી ચારિત્ર પાલે, તે વાંદવા યોગ્ય. એ સ્થૂલ રુજુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમય શ્રુતજ્ઞાન સહિત ક્રિયા પાલે, તે સમય વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય, એ સૂક્ષ્મ રુજુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતે તો શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શનના અનુજવ કરનારને વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ છે.

॥ હવે ચોથા પ્રતિક્રમણાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહને મતે જે જીવ, તે પડિક્કમણું. ૨ વ્યવહારનયમતે પડિક્કમણાની ક્રિયા કરતો હોય, તે જીવને પડિક્કમણું કહીયે. ૪ રુજુસૂત્રનયમતે ઉપયોગ વિના જે સમય ડ્વ્ય પડિક્કમણું કરવું, તે સ્થૂલ રુજુસૂત્રમતે પડિક્કમણું છે, અને ઉપયોગસહિત જે સમયે પડિક્કમણાની

ક્રિયા કરવી, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનયમતે પદિક્રમણું જાણવું. ૫ શબ્દાદિક ત્રણે નયમતે જે શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શન, તેજ પદિક્રમણું જાણવું.

॥ હવે પાંચમા કાઝસ્સગ્ગનામા આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહનયમતે જીવ તે કાઝસ્સગ્ગ. ૨ વ્યવહારનયમતે શુદ્ધ ક્રિયાએ કાયા સ્થિર મુઝાયેં રાખવી, તેને કાઝસ્સગ્ગ કહે છે. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતે જે સમયેં ઉપયોગ વિના કાઝસ્સગ્ગ કરવો, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમયેં ઉપયોગસહિત કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતે જે જ્ઞાન તેહીજ કાઝસ્સગ્ગ જાણવો.

॥ હવે ઠઠા પચ્ચસ્કાણ આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહનયમતે જે આત્મા તેજ પચ્ચસ્કાણ. ૨ વ્યવહાર નયનમતે અશનાદિક ચારનું લોકલાજેં જે પચ્ચસ્કાણ કરવું, તેને પચ્ચસ્કાણ કહેવું. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતે જે ઉપયોગ વિના પચ્ચસ્કાણ લેવું, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રના મતે પચ્ચસ્કાણ છે, તથા ઉપયોગસહિત શુદ્ધ પચ્ચસ્કાણ, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રના મતે પચ્ચસ્કાણ છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતે તો જ્ઞાન, દર્શનરૂપ પરિણામ, તેને પચ્ચસ્કાણ કહિં.

॥ હવે એ ષડાવશ્યકેં કાલાદિક પાંચ કારણ ઉતારે છે ॥

૧ જે કાલેં ઠ આવશ્યકની ક્રિયા કરવાથી ઠ આવશ્યક નિપજે, તે પ્રથમ કાલકારણ. ૨ જીવને પદિક્રમણું કરવાનો સ્વનાવ છે, માટેજ પદિક્રમણું કરે છે. તે બીજું સ્વનાવકારણ. ૩ જેથકી આવશ્યક કાર્ય થાય, તે ત્રીજું નિશ્ચયકારણ, એટલે એ ઠ આવશ્યક નિશ્ચય થવાનાં હોય તો થાય. ૪ પુણ્યપાપાદિક તે કર્મ કહેવાય છે, તે અહીં મોહાદિક કર્મનો ફયોપ શમ હોય તો ઠ આવશ્યકનો ઉદય આવે; તે ચોથું કર્મનામા કારણ. ૫ તે બધાં કારણ મળે પણ એ ઠ આવશ્યક માંહે જે ઉદયમ ફોરવવો, તે ઉદયમનામા પાંચમું કારણ છે.

॥ હવે ઠ આવશ્યકેં ઉત્પાદ, વ્યય અને ધ્રુવનું દ્વાર દેખાડે છે ॥

૧ સામાયિક કરવાથી સાવચયોગથી વિરમવા પણાનો ગુણ ઉપજે, ચ ઉવિસઙ્ઘાથી સમ્યક્ત્વગુણ ઉપજે, વંદનાથી વિનયગુણ ઉપજે, પદિક્રમણાથી પાપથી ઉપરાંતો થવા રૂપ ગુણ ઉપજે, કાઝસ્સગ્ગથી જ્ઞાન દર્શન રૂપ શુદ્ધગુણ ઉપજે, પચ્ચસ્કાણથી આશ્રવ નિરોધગુણ ઉપજે, એ વ્યવહારનયેં કરી ગુ

ણનું ઉત્પાદકપણું દેખાડયું. ૧ એ ઠાં આવશ્યકથી અણુનકર્મનો નાશ થાય છે, તે માટે અહીં અણુન કર્મનો વ્યય જાણવો. ૨ એ ઠાં આવશ્યકથી જીવ નિર્મલસ્વનાવમાંહે ધ્રુવપણે રહે છે, તે અહીં ધ્રુવપણું જાણવું, ॥ હવે ષડાવશ્યકેં હેય, જ્ઞેય અને ઉપાદેય દેખાડે છે ॥

૧ ઠ આવશ્યકને વિષે જે નય નિદ્દેશાનું જ્ઞાન તે જ્ઞેય છે, એટલે જાણવા યોગ્ય છે. કેમ કે? રૂપક શ્રેણી ચઢવાને અનુપયોગી છે, કામ નાવે માટે. ૧ નામ, સ્થાપના અને ડબ્બ, એ ત્રણ નિદ્દેશા મોહાર્થે હેય છે, એટલે ઠાંનવા યોગ્ય છે. ૨ ચોથો જાવનિદ્દેશો તે મોહાર્થે ઉપાદેય છે, માટે તે આદરવા યોગ્ય છે.

॥ હવે ઠ આવશ્યકેં ષડ્ડબ્બનો વ્યવહાર આત્મા સાર્થે અણુ ધનિશ્ચયનયમતે યુક્તિ દેખાડે છે.

॥ જે વેલાયેં જીવ ચાલે, તેવારેં ધર્માસ્તિકાય પોતાની સાર્થે બાંધ્યો, આયત કીધો, પણ બીજાં ડબ્બ તૂટાં છે. એમ અધર્માસ્તિકાય, આકાશ તથા કાલ અને પુજ્જલ જાણવા. પણ શુદ્ધ નિશ્ચયનયમતે તો આત્મા બંધાય, ઠોડાય નહીં, પુજ્જલ, બંધાય ઠોડાય છે.

હવે એ ઠ આવશ્યકમાંહે કયું કયું આવશ્યક, નવતત્ત્વમાંહેલા કયા કયા તત્ત્વમાં છે? તે દેખાડવાનું ધાર કહે છે.

॥ સામાયિકમાંહે જે શુનાશ્રવ થાય, તેહનો સંવર તત્ત્વમાંહે અંતર્જાવ થાય છે, માટે સામાયિક સંવરતત્ત્વ છે. ચત્ત્વિસઠો તે મોહતત્ત્વમાં અંતર્જૂત છે, તથા વંદના, પડિક્કમણું, કાઝસ્સગ્ગ અને પચ્ચસ્કાણ, એ ચાર આવશ્યક યદ્યપિ શુનાશ્રવમધ્યે છે, તથાપિ વિશેષેં આત્માની પરિણતિં ષડાવશ્યક સાચવતાં નિર્જ્ઞાતતત્ત્વમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકેં સપ્તજંગી કહે છે ॥

૧ સામાયિક સંવરરૂપેં અસ્તિ છે, ચત્ત્વિસઠો કિર્ત્તનરૂપેં અસ્તિ છે, વાંદણાં ગુણવંત પ્રતિપત્તિરૂપેં અસ્તિ છે, પડિક્કમણું આલોચણારૂપેં અસ્તિ છે, કાઝસ્સગ્ગ, જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, આરાધનરૂપેં સ્યાત્ અસ્તિ છે, અને પચ્ચસ્કાણ તે વ્રત ધારણરૂપેં અસ્તિ છે, એ પૂર્વોક્ત ગુણરૂપ ષડાવશ્યક સ્યાત્ અસ્તિરૂપેં છે, એ પ્રથમ જંગ જાણવો.

૧ એ ષડાવશ્યક અશુભ બંધપણે નથી, માટે એમાં અશુભ બંધની નાસ્તિ છે, તેથી સ્યાત્ નાસ્તિપણું છે, એ બીજો જંગ જાણવો.

૨ એ ષડાવશ્યક સ્વકીય ઇટલે પોતાને ડ્વ્ય, ક્ષેત્ર, કાલનાવેં અસ્તિ રૂપેં છે, તે અસ્તિ જાંગો છે, અને એહીજ ડ્વ્ય તે પરડ્વ્યનાં ડ્વ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, જાવપણે નથી, તે નાસ્તિનામેં જાંગો છે, માટે જે સમયે અસ્તિ છે તે સમયેંજ નાસ્તિ જંગ પણ છે; એ સ્યાત્ અસ્તિ નાસ્તિ નામેં ત્રીજો જંગ જાણવો.

૪ એ પૂર્વોક્ત ત્રિજંગીએં કરી ઠ આવશ્યકનું સ્વરૂપ જાણીયેં, પણ એ સમય સમકાલેં કહેવાય નહીં, કેમ કે? વચનનું તો ક્રમેં પ્રવર્તન છે, તેથી એક સમયમાં સર્વ ધર્મ કહેવાય નહીં, માટે એ અવક્તવ્ય નામા ચોથો જંગ જાણવો.

૫ એ ષડાવશ્યકમાંહે એક સમયને વિષે અસ્તિપણાના અનંતા ધર્મ રહ્યા છે, તે જાણે સ્વરો, પણ એક સમયેં કહેવાય નહીં, કેમ કે એક અક્ષરનો ઉચ્ચાર કરતાં પણ અસંખ્યાતા સમય જાગે છે; માટે એ સ્યાત્ અસ્તિ અવક્તવ્ય એવે નામેં પાંચમો જંગ જાણવો.

૬ એ ષડાવશ્યકમાંહે એક સમયને વિષે નાસ્તિપણાના અનંતા ધર્મ રહ્યા છે, તે જાણે સ્વરો, પણ એક સમયમાંહે વચનેં કરી કહ્યા જાય નહીં; માટે એ સ્યાત્ નાસ્તિ અવક્તવ્ય નામા ષષ્ઠો જંગ જાણવો.

૭ એ ષડાવશ્યકમાં પોતાના રૂપેં અસ્તિપણે એક સમયને વિષે અનંતા ધર્મ છે, અને પરરૂપેં નાસ્તિપણેં પણ અનંતાધર્મ એક સમયને વિષે છે, પણ તે એક સમયેં વચનેં કરી કહ્યા જાય નહીં; માટે એ સ્યાત્ અસ્તિ, સ્યાત્ નાસ્તિ યુગપત્ અવક્તવ્ય નામા સાતમો જંગ જાણવો.

હવે એ પ્રત્યેક આવશ્યકેં ચાર નગ્માદિક નિદ્દેષા તથા ક્ષેત્ર અને કાલ એ ઠ વાનાં જૂદાં જૂદાં વિવરીને કહે છે.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિકાવશ્યકેં ઠ વાનાં કહે છે ॥

૧ સામાયિક એહું નામ, તે નામ સામાયિક. ૨ સામાયિકની ક્રિયા, રચના, વિશેષ, સૂત્રની સ્થાપના, તે સ્થાપના સામાયિક એ બે જેદેં છે. ૩ સૂત્રના શુદ્ધ અક્ષરનો ઉચ્ચાર, તે ડ્વ્ય સામાયિક. ૪ સંકલ્પ વિકલ્પ રહિત શુભ જાવના જે આત્માના અધ્યવસાય તેહને જાવસામાયિક કહિયેં. ૫ જે ક્ષેત્રેં સામાયિક કરિયેં, તે ક્ષેત્ર સામાયિક. ૬ અને એનો અંતરમુદ્ધર્ત પ્રમાણ કાલ, તે કાલ સામાયિક.

॥ હવે ચત્તવિસઠા નામા વીજા આવશ્યકે ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ રૂષનાદિક ચોવીશ જિનનાં નામ તે નામ ચત્તવિસઠો કહીયેં. જિ નની કાષ્ઠમય ચિત્રિત પુતલી તથા પિત્તલાદિકની મૂર્તિ તે સ્થાપના નામા ચત્તવિસઠો; તેના બે જેદ ઠે. એક જે સ્થાપનાના અંગોપાંગ તાદૃશ દેસવાય તે સજ્ઞાવ સ્થાપના જાણવી, અને વીજી શંકા પ્રમુખેં જે ગુરુની સ્થાપના કરીયેં, તે અસદ્જ્ઞાવસ્થાપના, એ બે જેદેં સ્થાપના ચત્તવિસઠો જાણવો. ૨ જીવજિન તે ડ્ય ચત્તવિસઠો કહીયેં. ૪ સમવસરણસ્થ જિન તે જાવ ચત્તવિસઠો. ૫ જે ક્ષેત્રેં તે સ્વેત્ર ચત્તવિસઠો. ૬ જે કાલેં તે કાલ ચત્તવિસઠો.

॥ હવે વંદનાવશ્યક નામા ત્રીજા આવશ્યકે ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ વાંદણાં એહવું નામ, તે નામ વાંદણું. ૨ કોડક વાંદણાને કાષ્ઠ ચિત્રાદિકને વિષે સ્થાપે, જે આ મેં વાંદણું સ્થાપ્યું ઠે, તે સ્થાપના વાંદણું. ૩ આવર્તન બાર તથા પચ્ચીશ આવશ્યકાદિક શુદ્ધ ઉપયોગ વિના કરવાં, તે ડ્યવંદન કહીયેં. ૪ જાવપૂર્વકે ઉપયોગ સહિત વાંદવું, તે જાવવંદન. ૫ જે ક્ષેત્રેં વાંદવું, તે ક્ષેત્રવંદન. ૬ જે કાલેં વાંદવું, તે કાલવંદન.

॥ હવે પઢિક્કમણાં આવશ્યકે ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ પઢિક્કમણ એવું નામ, તે નામ પઢિક્કમણું. ૨ જીવાજીવની શ્ઠાયેં કાષ્ઠાદિક સ્થાપીયેં, તે સ્થાપના પઢિક્કમણું. ૩ જે ઉપયોગ વિના કરવું, તે ડ્ય પઢિક્કમણું. ૪ જાવથી ઉપયોગ સહિત કરવું, તે જાવ પઢિક્કમણું. ૫ જે ક્ષેત્રેં પઢિક્કમણું કરવું. તે ક્ષેત્ર પઢિક્કમણું. ૬ જે કાલેં પઢિક્કમણું કરવું, તે કાલ પઢિક્કમણું. એ પઢિક્કમણાની પરેંજ કાઠસ્સગ્ગ તથા પચ્ચ સ્કાણ એ વન્ને આવશ્યકના નામાદિક ઠાં બોલ જાણી લેવા.

અથ વડી નીતિ લઘુનીત્યાદિ પરતવણ, યોગ્ય જગ્યા પ્રતિલેષણ નિમિત્તેં પોસહ્માં ચોવીશ મંમલ કરવાં, તે કહે ઠે. ત્યાં પ્રથમ સંચારા પાસેંની જગ્યાયે.

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૨ આઘાડે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે. ૩ આઘાડે મઙ્ગે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૪ આઘાડે મઙ્ગે પાસવણે અણહિયાસે. ૫ આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૬ આઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.

॥ હવે ઉપાશ્રયનાં બારણાંના માંહેની તરફનાં ॥

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે. ૨ આઘાડે આસન્ને પા

सवणे अहियासे. ३ आघाडे मळे उच्चारें पासवणे अहियासे. ४ आघाडे मळे पासवणे अहियासे. ५ आघाडे दूरे उच्चारें पासवणे अहियासे. ६ आघाडे दूरे पासवणे अहियासे.

॥ हवे उपाश्रयनां बारणां बाहिर नजिक रहीने करे ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारें पासवणे अणहियायासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणे अणहियासे. ३ अणाघाडे मळे उच्चारें पासवणे अणहियासे. ४ अणाघाडे मळे पासवणे अणहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारें पासवणे अणहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणे अणहियासे.

॥ हवे उपाश्रयथी शो हाथ आशरे दूरें रहे, ते करवां ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारें पासवणे अहियासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणे अहियासे. ३ अणाघाडे मळे उच्चारें पासवणे अहियासे. ४ अणाघाडे मळे पासवणे अहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारें पासवणे अहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणे अहियासे ॥ इति मंमल बोल चोवीश समाप्त ॥

अथ

श्री देवेंजसूरिविरचितं चैत्यवंदनादिनाप्यत्रयं
बालावबोधसहितं प्रारभ्यते ॥

तत्र प्रथमं

श्री चैत्यवंदननाप्यप्रारंभोऽयं,

ग्रंथकर्ता मंगलाचरण माटे गाथा कहे ठे.

वंदितु वंदणिज्जे, सवे चिइवंदणाइ सुवियारं ॥

बहु-वित्ति-नास-चुष्पी सुयाणुसारेण वुढामि ॥ १॥

बालावबोध कर्तानुं मंगलाचरण कहे ठे.

प्रणम्य प्रणतानंद, कारकं विघ्न वारकं ॥ श्रीमद्विजयदेवाङ्गं,

लसल्लावण्य धारकं ॥ १ ॥ मेरुधीरं स्फुरद्दीरं, गंजीरं नी

रधीरावत् ॥ नाप्यत्रयार्थ बोधाय, बालबोधो विधीयते ॥ २ ॥

अर्थः—(वंदणिजे के०) वंदनीयान् एतन्ने वांदवा योग्य एवा जे (सवे के०) सर्वे श्रीतीर्थकर देव अथवा श्रीअरिहंतादिक (सवे के०) सर्वे

पांचे परमेष्ठी तेमने (वंदितु के०) वंदित्वा एटले वांदीने (चिश्वंदणाइ के०) चैत्यवंदनादिक एटले चैत्यवंदन तथा आदि शब्दची गुरुवंदन अने पञ्चस्काण पण लेवा. ते रूप (सुवियारं के०) सुविचारं एटले रूढा विचार प्रत्ये (बहु के०) घणा एवा जे (वित्ति के०) वृत्ति, (नास के०) नाष्य अने (चुप्पी के०) चूर्णि तथा निर्युक्ति प्रमुख ग्रंथो तडूप (सुयाणु सारेण के०) श्रुतने अनुसारे करीने (बुढामिके०) कहीश. परंतु महारी मतिकल्पनायें नही कहीश. एटले धर्मरुची जीवोने पंचांगी सम्मत चैत्य वंदनादिकनो विधि कहीश. कारण के समकेतनुं बीज तो शुद्ध देव, शुद्ध गुरु अने शुद्ध धर्मनुं स्वरूप जाणवुं, अने सद्वहवुं ठे ते माटे प्रथम अढार दोष रहित, निष्कलंक एवा जे श्रीअरिहंत देव ठे ते शुद्ध देव ठे तेना स्थापनादिक चारे निक्षेपा वांदवा योग्य ठे, तो इहां चैत्यशब्दें श्रीअरिहंत तथा श्रीअरिहंतनी प्रतिमा तेनी जे वंदना करवी ते विधिसहित करवी ते विधि कहीश ॥ इति ॥ १ ॥

हवे ते चैत्यवंदननो विधि मूल तो चोवीश द्वारें सचवाय ठे, ते चोवीशना वली उत्तर जेद १०७४ थाय ठे. माटे चोवीश द्वारनां नाम, प्रत्येक द्वारना उत्तर जेदनी संख्या सहित चार गाथायें करी कहे ठे.

दहतिग अहिगम-पणगं, इदिसि तिहुगगह तिहा उ वंदण

या ॥ पणिवाय-नमुक्कारा, वप्पा सोल-सय-सीयाला ॥१॥

इगसीइ सयं तु पया, सग-नउइ संपयाउ पण दंभा ॥ बार

अहिगार चउवं, दणिऊ संरणिऊ चउह जिणा ॥ ३ ॥

चउरो थुइ निमित्तध, बारह देऊअ सोल आगारा ॥ गुण

वीस दोसउस्स, गग माण थुत्तं च सगवेला ॥ ४ ॥ दस

आसायण चाउं, सवे चिश्वंदणाइं ठाणाइं ॥ चउवीस

डुवारे हिं, इसहस्सा हुंति चउ सयरा ॥ ५ ॥ इतिदारगाहा ॥

अर्थः—प्रथम देव वांदतां नैषेधिक आदिक (दहतिग के०) दंश त्रिक साचववा जोश्यें, तेनुं द्वार कहीश, बीजुं (अहिगमपणगं के०) अहिगम पंचक एटले पांच अहिगमनुं द्वार कहीश. त्रीजुं देव वंदन करतां स्त्रीने कयी दशायें अने पुरुषने कयी दशायें उजा रहेवुं जोश्यें, ते (इदिसि के०)

દ્વિદિશિ એટલે બે દિશાઝનું દ્વાર કહીશ, ચોથું જયન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એવા (તિઝગ્ગહ કે૦) ત્રણ પ્રકારના અવગ્રહનું દ્વાર કહીશ, પાંચમું (તિહા ઝવંદણયા કે૦) ત્રિધાતુવંદનયા એટલે ત્રણ પ્રકારે વલી (ચૈત્યવંદના કરવી. તેનું દ્વાર કહીશ, ષઠું પંચાંગ એટલે પાંચ અંગે (પણિવાય કે૦) પ્રણિપાત કરવો તેનું દ્વાર કહીશ, સાતમું (નમુક્કારા કે૦) નમસ્કાર કરવાનું દ્વાર કહીશ, આઠમું દેવવંદનના અધિકારે જે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે તેના (વણ્ણા કે૦) વર્ણ એટલે અક્ષર તે (સોલસયસીયાલા કે૦) શોલર્ણેને સુહતાલીશ થાય. તેને ગણી દેખાડવાનું દ્વાર કહીશ ॥ ૨ ॥

નવમું દેવવંદનના અધિકારે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાનાં (ફગસીસ્સયં કે૦) એકર્ણેને એક્યાસી (તુ કે૦) વલી (પયા કે૦) પદો થાય છે, તે દેખાડવાનું દ્વાર કહીશ, દશમું એજ નવસૂત્રાનાં (સગનઝફ કે૦) સપ્તનવ તિ એટલે સત્તાણું (સંપયાઝ કે૦) સંપદાઝ થાય છે, તે દેખાડવાનું દ્વાર કહીશ, અગીઆરમું નમુજુણાદિક (પણદંમા કે૦) પાંચ દંમકનું દ્વાર કહીશ, બારમું ચૈત્યવંદનને વિષે પાંચ દંમકમાં (બારઅહિગાર કે૦) બાર અધિકાર આવે છે, તેનું દ્વાર કહીશ, તેરમું (ચઝવંદણિજ્ઞ કે૦) ચાર વાંદવા યોગ્ય તેનું દ્વાર કહીશ, ચૌદમું ઝપડવ ટાલવા નિમિત્તે એક (સરણિજ્ઞ કે૦) સ્મરણ કરવા યોગ્ય જે સમ્યક્દૃષ્ટિ દેવો તેમનું દ્વાર કહીશ, પન્નરમું નામ સ્થાપનાદિક (ચઝહજિણા કે૦) ચાર પ્રકારના જિનનું દ્વાર કહીશ ॥ ૩ ॥

શોલમું (ચઝરોથુફ કે૦) ચાર સ્તુતિ કહેવાનું દ્વાર કહીશ, સત્તરમું દેવવાંદવામાં પાપરૂપણાદિક (નિમિત્તઠ કે૦) નિમિત્ત આવે છે, તેનું દ્વાર કહીશ અઢારમું ફલ સાધવા નિમિત્તે (બારહેઝ કે૦) બાર હેતુનું દ્વાર કહીશ, (અ કે૦) વલી ઝગણીશમું અપવાદે કાઝસ્સગ્ગના (સોલસઆગારા કે૦) શોલ આગારનું દ્વાર કહીશ, વીશમું કાઝસ્સગ્ગમાં (ગુણવીસદોસ કે૦) ઝગણીશ દોષ ઝપંજે તેનું દ્વાર કહીશ, એકવીશમું (ઝસ્સગ્ગમાણ કે૦) કાઝસ્સગ્ગના પ્રમાણનું દ્વાર કહીશ, બાવીશમું શ્રીવીતરાગનું (થુત્તં કે૦) સ્તવન કેવા પ્રકારે કરવું? તેનું દ્વાર કહીશ, ત્રેવીશમું (અ કે૦) વલી દિન પ્રત્યે ચૈત્યવંદન (સગવેલા કે૦) સાત વેલા કરવું તેનું દ્વાર કહીશ ॥ ૪ ॥

ચોવીશમું દેવવંદન કરતાં દેરાસરમાં તાંબૂલ પ્રમુખ (દસઆસાયણચાઝ કે૦) દશ આશાતનાનો ત્યાગ કરવો તેનું દ્વાર કહીશ, એમ (સઘે કે૦) સર્વે

(चिश्चंदणाङ्गणाङ् के०) चैत्यवन्दननां स्थानकं ते (चउवीसडुवारेहिं के०) चोवीशें द्वारें करीनें (डुसहस्सा के०) बे हजारने ऊपर (चउसयरा के०) चुम्मो तेर (हुंति के०) थाय ॥५॥ (दारगाहा के०) ए द्वारनी गाथाउ चार जाणवी ॥

चोवीश द्वारनां उत्तरजेदसहित यंत्रनी स्थापना.

अंक	मुलद्वारनां नाम.	उत्तरजेदनी संख्या.	सरवालो.
१	नैषेधिकादिक दशत्रिकनुं द्वार.	३०	३०
२	पांच अजिगम साचववानुं द्वार.	५	३५
३	देववांदतां स्त्रीपुरुषने उना रहैवानी बे दिशिउनुं द्वार.	२	३७
४	जघन्य, मध्यमादि त्रण अवग्रहनुं द्वार.	३	४०
५	त्रण प्रकारें वंदना करवी तेनुं द्वार.	३	४३
६	प्रणिपात पंचांगें करवानुं द्वार.	१	४४
७	नमस्कार करवानुं द्वार.	१	४५
८	नवकार प्रमुख नवसूत्रानां वर्णनुं द्वार.	१६४७	१६५२
९	नवकार प्रमुख नव सूत्रानां पदसंख्यानुं द्वार.	१८१	१८७३
१०	नवकार प्रमुख नवसूत्रानी संपदानुं द्वार.	९७	१९७०
११	नमोबुणादि पांच दंमकनुं द्वार.	५	१९७५
१२	देववांदवाना बार अधिकारनुं द्वार.	१२	१९८७
१३	चार वंदनीयनुं द्वार.	४	१९९१
१४	स्मरण करवा योग्यनुं द्वार.	१	१९९२
१५	नामादि चार प्रकारे जिननुं द्वार.	४	१९९६
१६	चार युइ कहेवानुं द्वार.	४	२०००
१७	देव वांदवाना आठ निमित्तनुं द्वार.	८	२००८
१८	देव वांदवाना बार हेतुनुं द्वार.	१२	२०२०
१९	काउस्सगना शोल आगारनुं द्वार.	१६	२०३६
२०	काउस्सगना उगणीश दोषनुं द्वार.	१९	२०५५
२१	काउस्सगना प्रमाणनुं द्वार.	१	२०५६
२२	स्तवन केम करवुं, तेनुं द्वार.	१	२०५७
२३	सात वार चैत्यवन्दन करवानुं द्वार.	७	२०६४
२४	दश आशातना त्यागवानुं द्वार.	१०	२०७४

हवे ए चोवीशे द्वारना उंतर जेदनुं स्वरूप अनुक्रमे देखाडतो थको प्रथम दश त्रिकोनुं द्वार कहेतो ठतो बे गाथायें करी दश त्रिकोना नाम कहे ठे.

तिन्नि निसिही तिन्निउ, पयाहिणा तिन्नि चेव य पणामा ॥

तिविहा पूया य तहा, अवढ-तिय-जावणं चेव ॥ ६ ॥

तिदिसि-निरक्कण-विरई, पयजूमि-पमज्झणं च तिरुत्तो ॥

वन्नाइ-तियं मुदा, तियं च तिविहं च पणिहाणं ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम देरासरें जातां (तिन्निनिसिही के०) त्रणवार नैषिधिकी कहेवी, बीजुं देरासरें (तिन्निउ के०) त्रण वली (पयाहिणा के०) प्रदक्षिणा देवी, त्रीजी (तिन्नि के०) त्रण वार (चेवय के०) ए निर्धार वाचक शब्द ठे (पणामा के०) प्रणाम करीयें, चोथो (तिविहा के०) त्रण प्रकारनी अंगपूजादिक (पूया के०) पूजा करवी, पांचमी (अ के०) वली (तहा के०) तथा प्रभुनी पिंमस्थावस्थादिक (अवढतियजावणं के०) अवस्थात्रयनुं जाववुं जाणवुं, (चेव के०) निश्चें ॥

ठही चार दिशिमांथी मात्र जगवान् जे दिशियें बेठेला होय तेज एक दिशिनी सामुं जोवानुं टालीने शेष (तिदिसिनिरक्कणविरई के०) त्रण दिशिनी सन्मुख जोवानुं विरमण करवुं, सातमी (पयजूमिपमज्झणं के०) पग मूकवानी जूमिनुं प्रमार्जन ते (च के०) वली (तिरुत्तो के०) त्रण वार करवुं, आठमी (वन्नाइतियं के०) वर्णादिकना आलंबन त्रण कहेशे (च के०) वली नवमी (मुदंतियं के०) त्रण मुद्दा कहेशे, दशमी (तिविहं के०) त्रण प्रकारें (च के०) वली (पणिहाणं के०) प्रणिधान कहेशे, जे त्रण बोलनो समुदाय तेने त्रिक कह्तीयें, ए दश त्रिकनां नाम कहा ॥ ७ ॥

हवे प्रथम निसिही त्रण कये कये स्थानकें करवी ? ते कहे ठे.

घर-जिणहर-जिण-पूया, वावारच्चायउ निसिहि-तिगं ॥

अग्ग-दारे मज्जे, तइया चिइ-वंदणा-समए ॥ ८ ॥

अर्थः—जे सावद्य व्यापारनो मन, वचन अने कायायें करी निषेध करवो तेने निसिही कह्तीयें, ते एक पोताना (घर के०) घरनां बीजी (जिणह

रकें०) जिनघर ते देरासरनां, त्रीजी (जिणपूजा के०) श्रीजिनेश्वरनी पूजानां जे (वावार के०) व्यापार एटले ए त्रणना जे व्यापार तेने (झा यठ के०) त्यागवा थकी (निसिहीतिगं के०) नैषिधिकीत्रिक थाय ते मां प्रथम निसिही ते पोताना घर, हाट, परिवारादिक संबंधि जे सावद्य व्यापार ते सर्व निवर्त्ताववा माटे श्रीजिनमंदिरने (अग्रद्वारे के०) अग्र द्वारे कहे. एटले देरासरनां मूल बारणे दरवाजामां पेसतांज कहे, पण इहां श्रीजिनघरने पूजवा समारवा संबंधि तथा पूजा संबंधि सर्व व्यापार आदरे, तथा बीजी निसिही ते जिनघर संबंधि व्यापारथी निवर्त्तवा रूप देरासरनी (मळे के०) मध्य गंजारामां पेसतां कहे, तिहां देरासर पड्या आखड्यानी चिंतानो तथा देरासरमां पुंजवादिकनो त्याग करीने इव्यपूजादिकनो प्रारंज करे, एम सर्व प्रकारनी पूजा विधिसहित साचवी रह्या पठी (तश्या के०) त्रीजी निसिही जे जिनपूजा संबंधि व्यापारना त्याग रूप ठे ते. जिनपूजा व्यापार त्याग तो (चिश्वंदणासमए के०) चैत्य वंदन करवाना अवसरे कहे, इहां इव्यपूजा व्यापार सर्व निवर्त्तावीने केवळ जावपूजा रूप चैत्यवंदन स्तवनादिकनो एकाग्र चित्तें करी पाठ करे, ए रीतें त्रण निसिही साचवे.

अथवा मन, वचन अने कायायें करी घरसंबंधि व्यापार निषेधवा रूप त्रण निसिही देरासरना अग्रद्वारमां कहेवी, अने तेज प्रमाणें मनादिक त्रणे योगें देरासर संबंधी व्यापार त्यागवा आश्रयी त्रण निसिही गंजारामां कहेवी, तथा वली चैत्यवंदनादि कहेवानें अवसरें पण मन वचन कायायें करी जिनपूजा व्यापार त्याग रूप त्रण निसिही कहेवी, ए रीतें दरेक वखतें मन, वचन अने कायाना योगें करी त्रण त्रण निसिही कहेवी, अथवा दरेक वखतें एकज निसिही कहेवी. परंतु घर संबंधी देरा संबंधी अने जिनपूजा संबंधी व्यापार निषेध करीयें ठैयें, एम समजीनें देरासरमां पेसतांज त्रणे निसिही कही देवी नहीं. ए तात्पर्य ठे. ए प्रथम निसिही त्रिक कसुं ॥ ७ ॥

हवे बीजुं प्रदक्षिणात्रिकनुं नाम प्रथम सामान्यें ठळी गाथामां कहेलुं ठे, तेनो प्रगट अर्थ ठे, माटे जूडं वखाणुं नथी. तथापि चैत्यना दक्षिण जागथी त्रण प्रदक्षिणा देवी, एटले संसारना जवन्नमण टालवा रूप जाव

नायें श्रीप्रतिमाजी महाराजनी जमणी बाजुथी अनुक्रमें ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी आराधना रूप त्रण फेरा फरवा. ए बीजुं प्रदक्षिणात्रिक कह्युं.

हवे त्रीजुं प्रणामत्रिक कहे ठे.

अंजलि-बंधो अघो, एत अ पंचंगत अ तिपणामा ॥

सवळ वा तिवारं, सिराइनमणे पणाम-तियं ॥ ९ ॥

अर्थः—श्रीजिन प्रतिमा देखी बे हाथ जोडी निह्वाडे लगाडी प्रणाम करीयें ते प्रथम (अंजलिबंधो के०) अंजलिबंध प्रणाम कहीयें, तथा क टी देशथी उपरलुं अर्धुं शरीर तेने लगारेंक नमाडी प्रणाम करीयें, अथ वा ऊर्ध्वादि स्थानके रह्या थकां कांश्क शिर नमाडीयें, तथा शिर करादि कें करी जूमिका पादादिकनुं फरसवुं ते एक अंगथी मांमीने चार अंग पर्यंत नमाडवुं ते बीजो (अघोणत के०) अर्धावनत प्रणाम कहीयें, तथा (अ के०) वली बे जानुं, बे कर अने पांचमुं उत्तमांग ते मस्तक ए पांच अंग नमाडी खमासमण आपीयें, ते त्रीजुं (पंचंगत के०) पंचांग प्रणाम जाणवो. ए (तिपणामा के०) त्रण प्रणाम जाणवा.

(वा के०) अथवा (सवळ के०) सर्वत्र प्रणाम करवासमये (तिवारंके०) त्रण वार (सिराइनमणेके०) मस्तकादिक नमाडवें करी एटले शिर, कर, अंजली प्रमुखें करी जे त्रणवार नमन आवर्त्त करवुं ते (पणामतियं के०) प्रणामत्रिक जाणवुं. ए त्रीजु प्रणाम त्रिक कह्युं॥ ९ ॥

हवे चोशुं पूजात्रिक कहे ठे.

अंगगजावजेया, पुष्पाहार युश्हिं पूयतिगं ॥

पंचोवयारा अघो, वयार सवोवयारा वा ॥ १० ॥

अर्थः—(अंगग के०) अंगने अग्र एटले पहेली अंगपूजा अने बीजी आगल ढोवारूप अग्रपूजा, तथा त्रीजी चैत्यवंदन रूप (जाव के०) जावपूजा ए त्रण (जेयाके०) जेद थकी अनुक्रमें (पुष्पाहारयुश्हिं के०) पुष्पाहारस्तुतिनिः एटले पहेली पुष्प केसरादिके अने बीजी आहार फलादि ढोकनें तथा त्रीजी स्तुति करवे करीने (पूयतिगं के०) पूजा त्रिक थाय ठे.

तेमां प्रथम अंगपूजा ते श्रीबीतरागनी पूजा अवसरे मनःशुद्धि, वचनशुद्धि, कायशुद्धि, वस्त्रशुद्धि, नीतिनुं धन, पूजाना उपकरणनी शुद्धि, नू मिश्रुद्धि ए सातवाना शुद्ध करी धवल निर्मल सुपोत धोतीयां पुरुष पहेरे, अने जेनो आठपडो मुखकोश आय एहवी एक साडी उत्तरासंगनी धरे, ए बी रीतें पुरुषें पूजा अवसरें बे वस्त्र राखवां अने स्त्रीनें तो विशेष वस्त्रा दिकनी शोजा जोइयें तथापि हमणां संप्रदायें त्रण वस्त्र पहेरी पूजा करे, ए रीतें वस्त्र पहेरी आशातना टालतो यको प्रथम पुंजणीयें करी श्रीजिन बिंबनें पुंजे, पुंजवाथी मांमी पर्वनेविषे त्रण, पांच, सात, कुसुमांजलि प्रक्षेप करे. न्हवण, अंगलूहणां धरतो, विलेपन, नूषण, अंगीरचन, पुष्प च डावतो जिनहस्तमां नारिकेरादिक, धूपाक्षेप, सुगंधवासक्षेपणादिक करतो पूजा करे. ए सर्व अंगपूजा जाणवी.

बीजी अग्रपूजा; तेमां धूप, दीप, नैवेद्यादि शब्दें आहार ढोकन पुष्प प्रकर, गंधिम, वेढिम, पूरिम, संघातिमादि जेदें जल, लवणोत्तारण, आरती, मंगलदीप, अष्टमंगलनरण, ए सर्व बीजी अग्रपूजा जाणवी.

त्रीजी नावपूजा मध्ये स्तुति, गीत, गान, नाटक, ठत्र, चामर, विंजवादि तथा देवद्वय वधारवा प्रमुख सर्व नावपूजा जाणवी. ए पूजात्रिक कहुं. अथवा करवा, कराववा अने अनुमोदवा रूप ए पण त्रिविध पूजा जाणवी.

अथवा एक विघ्नोपशामिनी, बीजी अन्युदयसाधनी, त्रीजी निवृत्तिदायिनी, ए पूजात्रिक जाणवुं. यदुक्तं ॥ विग्धोवसाधिगेगा, अष्टुदयसाहणी जवे बीया ॥ निवृत्तिकरणी तस्या, फलयाउ जहन्न नामेहिं ॥ १ ॥ इत्यावश्यकनिर्युक्तिवचनात् ॥

(वा के०) अथवा (पंचोवयारा के०) पंचोपचारा पूजा ते १ गंध, २ माळ्य, ३ अधिवास, ४ धूप, ५ दीप. अथवा १ कुसुम, २ अक्षत, ३ गंध, ४ धूप, ५ दीप, ए पंच प्रकारें पण प्रथम अंग पूजा जाणवी.

बीजी (अष्टोवयार के०) अष्टोपचार एटले १ कुसुम २ रक्क ३ गंध ४ पर्श्व ५ धूव नैवेद्य ६ जल ७ फलेहि पुणो ॥ अष्टविह कम्म महणी, अष्टुवयारा हवइ पूया ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तिवचनम्. ए आठ प्रकारें पूजा जाणवी.

त्रीजी (सर्वोवयारा के०) सर्वोपचारा ए सर्वोपचार पणो पूजा प्रते

णाम मात्रादिक सर्व लोकोपचार विनय ते सर्वपूजा जाएवी. अथवा जे टली वस्तु मलें तेणेकरिने पूजा करवी ते सर्वोपचारपूजा जाएवी. तिहां १ न्हवण, २ विलेपन, ३ देवडुण्यवस्त्र, तथा चक्रुयुगल, ४ वासपूजा, ५ फूलपगर, ६ फूलमाल, ७ तूटां फूल, ८ चूर्णघनसारादि, तथा आंगी रचनादि, ९ ध्वजारोपण, १० आनरण, ११ फूलघर, १२ फूलनो मेघ, १३ अष्टमंगल रचना, १४ धूप दीप आरती मंगल दीपादिक नैवेद्य ढोकन, १५ गीतगान, १६ नाटक १७ वाजित्र. ए सत्तर प्रकारें पूजा, तथा वली २१ प्रकारें पूजा, तेनां नाम कहे ठे. १ स्नात्र, २ विलेपन, ३ नूषण, ४ फल, ५ वास, ६ धूप, ७ दीप, ८ फूल, ९ तंडुल, १० पत्र, ११ पूगी, १२ नैवेद्य, १३ जल, १४ वस्त्र, १५ ठत्र, १६ चामर, १७ वाजित्र, १८ गीत, १९ नृत्य, २० स्तुति, २१ देवड्यकोशवृद्धि, एवं एकवीश जेद, तथा एकशो आठ प्रकारादि ए सर्व बहुविध पूजा जाएवी. ए रीतें पंचोपचार, अष्टोपचार अने सर्वोपचार मली त्रण जेदें पूजा जाएवी. ए चोथुं पूजात्रिक कह्युं ॥ १० ॥

हवे पांचमुं, अवस्थात्रिक कहे ठे:-

जाविळ अवलतियं, पिंमळ पयळ रूवरहियतं ॥

ठउमळ केवलितं, सिद्धतं चव तस्सढो ॥ ११ ॥

अर्थ:-हे नव्यजीव तुं (जाविळ के०) जाव्य श्रीजगवंतनी (अवलतियं के०) त्रण अवस्था प्रत्यें एटले त्रण अवस्थानी जावना जावि यें, ते कहे ठे. प्रथम (पिंमळ के०) पिंमस्थावस्था जावीयें, बीजी (पयळ के०) पदस्थ अवस्था जावीयें, त्रीजी (रूवरहियतं के०) रूपरहितत्वं एटले रूपरहित एवी रूपातीत अवस्था जावीयें, तिहां जे पिंमस्थावस्था ते (ठउमळ के०) ठउमस्थावस्थायें जावियें, तीर्थकर पदनां पिंम जे शरीर तीर्थकर नाम कर्म योग्य ठे ते पिंमस्थावस्था ठे अने पदस्थावस्था ते (केवलितं के०) केवलज्ञान अवस्थायें जावीयें एटले केवल ज्ञान पा म्या पढी प्रभुपदस्थ थया ते, तथा रूपातीतावस्था ते (सिद्धतं के०) सिद्धत्वं एटले सिद्धपणानी अवस्थायें जाववी, कारण के सिद्धपणुं जे ठे, ते रूपथकी अतीत ठे, माटे सिद्धरूप पणु जावतां रूपातीत जावना कही

यें. ए (चेव के०) निश्चै (तस्सञ्जो के०) ते पिंमस्थादिक त्रण अवस्था नो अर्थ जाणवो ॥ ११ ॥

॥ हवे ए त्रणे अवस्था क्यां क्यां जाववी? तेनां ठाम कहे ठे.
एहवणच्चगेहिं ठउम, ठवठ पडिहार गेहिं केवलियं ॥
पलियं कुस्सग्गेहिय, जिणस्स जाविज्ज सिद्धत्तं ॥ १२ ॥

अर्थ:- (एहवणच्चगेहिं के०) स्नपनार्चकैः एटले न्हवण, पखाल, अर्चादि पूजाना अवसरें, पूजा करनारा पूजक पुरुषोयें (जिणस्स के०) श्रीजिनेश्वरनी (ठउमठवठ के०) ठद्वस्थावस्थाने जाववी, ते ठद्वस्थावस्थाना त्रण जेद ठे, एक जन्मावस्था, बीजी राज्यावस्था अने त्रीजी श्रमणावस्था, तेमां प्रचुने न्हवण अर्चादिक प्रह्वालन करतां जन्मावस्था जाववी, अने मेरुपर्वतनी उपर जे जन्म महोत्सव जाववो ते पण जन्मावस्थाज जाणवी.

तथा मालाधारादि, पुष्प, केशर, चंदन अने अलंकारादि चढावतां राज्यावस्था जाववी. वली जगवंतने अपगत शिरकेश, शीर्ष, श्मश्रु कूर्च रहित एवा मुख मस्तकादिक देखीने श्रमणावस्थानी जावना जाववी. ए प्रथम ठद्वस्थावस्था त्रण जेदें विवरीने कही.

तथा किंकली, कुसुमवृष्टि अने दिव्यध्वनि प्रमुख (पडिहारगेहिं के०) आठ महाप्रातिहार्यें करीने एटले प्रातिहार्य युक्त जगवानने देखीने बीजी पदस्थावस्था एटले (केवलियं के०) केवली पणानी अवस्था जावीयें.

तथा (पलियंक के०) पर्येकासने करी सहित एटले पलौंठी वालीने बेठा एवा (उस्सग्गेहिं के०) काउस्सग्गीयाने आकारें (य के०) वली (जिणस्स के०) जिननुं बिंब देखवे करीने (सिद्धत्तं के०) सिद्धत्त्व एटले सिद्धपणानी अवस्था अर्थात् रूपातीत पणानी अवस्था प्रत्यें (जाविज्ज के०) जाववी. केम के केटलाएक तीर्थकरो पर्येकासने काउस्सग्ग मुझायें मुक्ति गया ठे माटे ज्योतिरूप अवगाहना जाववी. आ गायामां जाविज्ज ए क्रियापद सर्वत्र संगत करवुं. ए पांचमुं अवस्थात्रिक कहुं ॥ १३ ॥

હવે ઠહું ત્રણે દિશિ જોવાથી નિવર્તવાનું ત્રિક કહે છે.
 ઝડાહો તિરિઆણં,તિદિસાણ નિરક્ષણં ચક્કહવા ॥
 પઞ્ચિમ દાહિણ વામણ, જિણ મુહન્નઢ દિઠિ જુઝ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—શ્રીજિનપ્રતિમા જુહારતાં પ્રજુ ડપર ઇકાંત ધ્યાન રાખવા નિમિ
 ત્તેં ઇક (ઝડા કે०) ઋર્ધ્વદિશિ, બીજી (અહો કે०) અધોદિશિ અને ત્રી
 જી (તિરિઆણં કે०) તિર્થી દિશિ, તે આહું અવજું ઇ (તિદિસાણ કે०)
 ત્રણ દિશિનું (નિરક્ષણં કે०) જોવું (ચક્ક કે०) ઠાંમવું ઇટલે વર્જન
 કરવું. (અહવા કે०) અથવા (પઞ્ચિમ કે०) પાઠલી પૂંઠની દિશિયેં (દાહિ
 ણ કે०) જમણી દિશિયેં તથા (વામણ કે०) માબી દિશિયેં ઇટલે જે દિ
 શાયેં શ્રીજગવંતની પ્રતિમા હોય, તે દિશિ ટાલીને શેષ પૂંઠની બાજુ તથા
 જમણી બાજુ અને માબી બાજુ, ઇ ત્રણ દિશાયેં જોવાનું વર્જન કરવું, મા
 ત્ર (જિણમુહ કે०) શ્રી જિનેશ્વરના મુખનેવિષે પોતાની (દિઠિ કે०) દ
 ણિને (ન્નઢ કે०) ન્યસ્ત ઇટલે સ્થાપી રાખેલી હોય. તેણેકરી (જુઝ કે०)
 યુક્ત ઇટલે સહિત ઇવો થકો વંદન કરે. ઇટલે જિનપ્રતિમા ડપર પોતાનાં
 લોચન થાપી ઇકાગ્ર મન કરે, પરંતુ આહું અવજું અરહું પરહું જૂવે નહીં.
 ઇ ઠહું ત્રણ દિશિ નિરક્ષણ વર્જવાનું ત્રિક કહ્યું ॥ ૧૩ ॥

હવે સાતમું પદનૂમિપ્રમાર્જન ત્રિક કહે છે. તે આવી રીતેં કે:—શ્રીજિન
 વંદનાયેં ઇરિયાવહિપઢિક્કમતાં તથા ચૈત્યવંદન કરતાં જીવયત્તને અર્થેં રૂઢે
 પ્રકારેં દૃષ્ટિવઢે જોડને પદ સ્થાપવાની નૂમિ ત્રણ વાર પૂંજવી. તિહાં ગૃહ
 સ્થ હોય તો વસ્ત્રાંચલેં કરી પૂંજે, અને સાધુ હોય તો રજોહરણેં કરી પૂં
 જે. ઇ સાતમું ત્રિક થયું.

હવે આઠમું આલંબનત્રિક અને નવમું મુણત્રિકનું સ્વરૂપ કહે છે.

વન્નતિયં વન્નઢા, લંબણમાલંબણં તુ પઢિમાઈ ॥

જોગ જિણ મુત્તસુત્તી, મુહાજેણ મુહતિયં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(વન્નતિયં કે०) વર્ણત્રિકં ઇટલે વર્ણત્રિક તે, કયું તે કહે છે. (વ
 ન્નઢાલંબણં કે०) વર્ણાર્થાલંબનં ઇટલે ઇક વર્ણાલંબન બીજું અર્થાલંબન,
 તિહાં નમોબુણાદિક સૂત્ર જણતાં તેમાં આવેલા જે હજવા નારે અહર તે

न्यूनाधिकरहित पणो यथास्थित बोलवा, तथा संपदा प्रमुखतुं बराबर चिं तन राखवुं, ते प्रथम वर्णालंबन जाणवुं, अने जे नमोबुणं प्रमुख सूत्रो जणतां तेना अर्थ हृदयमां जाववा, ते बीजुं अर्थालंबन जाणवुं, तथा (आलंबणं तु के०) आलंबन ते वली शुं कहीयें? तोके (पडिमाई के०) प्रतिमादि एटले जिनप्रतिमा तथा आदिशब्दथकी जाव अरिहंतादिकनुं तथा स्थापनादिकनुं पण ग्रहण करवुं, तेनुं जे स्वरूप आलंबन धारवुं, ते त्रीजुं प्रतिमालंबन जाणवुं. ए आठमुं आलंबन त्रिक कसुं.

हवे नवमुं मुद्रात्रिक कहे ठे. एक (जोग के०) योगमुद्रा, बीजी (जिण के०) जिनमुद्रा अने त्रीजी (मुत्तसुत्ती के०) मुक्ताशुक्ति मुद्रा, ए (मुद्धानेएण के०) योग मुद्रादिकना जेदें करीने (मुद्रतियं के०) मुद्रात्रिक जाणवुं ॥ १४ ॥

हवे प्रथम योगमुद्रानुं स्वरूप कहे ठे:-

अनुसंतरिअंगुलि, कोसागारेहिं दोहिं हठेहिं ॥

पिटोवरि कुप्परि सं, ठिएहिं तह जोगमुद्रति ॥ १५ ॥

अर्थ:- (अनुसंतरिअंगुलि के०) अन्योन्यांतरितांगुलि एटले बे हाथ नी दशे अंगुलिने अन्योन्य ते मांहोमांहे अंतरित करीठे जिहां एवी अने (कोसागारेहिं के०) कमलना मोमाने आकारें जोडीने कीथा एवा (दो हिंठेहिंके०) बे हाथे करीने, ते बेंदु हाथ केहवा तो के (पिटोवरि के०) पेट उपरें (कुप्परि के०) कोणी ते (संठिएहिं के०) संस्थित एटले रही ठे जेनी एवा प्रकारें रहेवे करी (जोगमुद्रति के०) योगमुद्रा इति एटले योग मुद्रा एम होय. ए पहेली योगमुद्रानुं स्वरूप कसुं ॥ १५ ॥

हवे बीजी जिनमुद्रानुं लक्षण कहे ठे.

चत्तारि अंगुलाइं, पुरउं ऊणाइं जठ पञ्चिमउं ॥

पायाणं उरसग्गो, एसा पुण होइ जिणमुद्रा ॥ १६ ॥

अर्थ:- (जठ के०) यत्र एटले जिहां (पायाणं के०) पगना जे (पुरउं के०) आगलना अंगुलिनी बाजु तरफना पहाँचाने मांहोमांहे (चत्तारि अंगुलाइं के०) चार अंगुलनो आंतरो राख्यो होय, अने पगना (पञ्चिमउं के०)

पाठजनी पानीनी बाजुना जागमां मांहोमांहे चार आंगुलथी कांश्क (ऊणां के०) ऊणो आंतरो राख्यो होय. ए रीतें पण राखीने (उस्सग्गो के०) काउस्सग्ग करीयें (एसा के०) ए प्रकारें (पुण के०) वली (जिणमुद्दा के०) जिनमुद्दा (होइ के०) होय ॥ १६ ॥

हवे त्रीजी मुक्ताशुक्तिमुद्दा कहे ठे.

मुत्ता सुत्ती मुद्दा, जब्ब समा दोवि गप्पिआ हब्बा ॥

ते पुण निलाडदेसे, लग्गा अन्ने अलग्ग ति ॥ १७ ॥

अर्थः—(जब्ब के०) जिहां (दोवि के०) वेहुए पण (हब्बा के०) हाथ ते (समा के०) सरखा बराबर (गप्पिआ के०) गर्जित पणे राखी (ते के०) ते बे हस्त (पुण के०) वली (निलाडदेसे के०) ललाटना देश एटले ललाटनां मध्य जागने विषे (लग्गा के०) लगाड्या होय, वली (अन्ने के०) अन्य एटले बीजा केटलाएक आचार्यों कहे ठे के (अलग्गति के०) अलगाड्या होय एटले ललाटदेशथी दूर राख्या होय. इति एटले ए प्रकारें (मुत्तासुत्तीमुद्दा के०) मुक्ताशुक्तिनामे मुद्दा कहीयें. एमां अंगुलिनां ठिइ विना जेम मोतीना ठीपनो जोडो मजेलो होय, तेवा आकारें हाथ राखवा, ए मुद्दानुं ए लक्षण ठे ॥ १७ ॥

हवे ए त्रण मुद्दा मांहेली कइ मुद्दायें कइ क्रिया करवी. ते कहे ठे.

पंचंगो पणिवाउ, थयपाढो होइ जोगमुद्दाए ॥

वंदण जिणमुद्दाए, पणिहाणं मुत्तसुत्तीए ॥ १८ ॥

अर्थः—एक इहामि खमासमणनो पाठ तेने (पंचंगो पणिवाउ के०) पंचांग प्रणिपात कहीयें. बीजो (थयपाढो के०) स्तवपाठ ते श्रीजिने श्वरना गुणनी स्तुति जे स्तवनादिकनो पाठ करवो ते (जोगमुद्दाए के०) योगमुद्दायें करीने (होइ के०) होय, तथा (वंदण के०) वांदण देवां अने काउस्सग्ग जे अरिहंतचेश्याणं इत्यादि सर्व (जिणमुद्दाए के०) जिनमुद्दायें करीने थाय, तथा जावंति चेइआइ, जावंत केवि साहु अने जयवीयराय ए त्रणे (पणिहाणं के०) प्रणिधान संझामां आवे. पण इहां ते संप्रदायगत एकज जयवीयरायने कहीयें ठैयें, ते (मुत्तसुत्तीए के०) मुक्ताशुक्ति मुद्दायें कहीयें ॥ १८ ॥ इहां श्रीसंघाचार

जाप्यमध्ये मुक्ताक्षुति मुझयें स्त्रीने स्तनादिक अवयवो प्रगट देखाय तेम न थवुं जोश्यें, एवा हेतु माटे स्त्रीने उंचा ललाटवेर्शें हाथ लगाडवा कहा नथी. ए नवमुं मुझात्रिक कह्युं ॥

हवे दशमा प्रणिधानत्रिकनुं स्वरूप कहे ठे.

पणिहाणतिगं चेइय, मुणिवंदण-पढणा-सरूवं वा ॥

मण-वय-काएगत्तं, सेस-तियडो उ पयडुत्ति ॥ १९ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थः—(पणिहाणतिगं के०) प्रणिधानत्रिक, ते कयुं? ते कहे ठे. ति हां जावंति चेइआइ ए गाथा (चेइय के०) चैत्यवांदवा रूप ते प्रथम प्रणिधान जाणवुं. तथा जावंत केवि साहु ए गाथा (मुणिवंदण के०) मुनि वांदवा रूप, ते बीजुं प्रणिधान जाणवुं. तथा जयवीरराय आ नव मखंमा पर्यंत ए गाथा (पढणासरूवं के०) प्रार्थनास्वरूप ते त्रीजुं प्रणिधान जाणवुं. (वा के०) अथवा एक (मण के०) मननुं बीजुं (वय के०) वचननुं अने त्रीजुं (काय के०) कायानुं (एगत्तं के०) एकत्व एटले एकाग्र पणुं ते पण प्रणिधानत्रिक कह्यीं. इहां शिष्य पूढे ठे के चैत्यवंदनायें प्रणिधान आवे ठे, अने बीजी शेष वंदना तो प्रणिधान विनाज थाय ठे, तिहां ए बोल सचवाता नथी ते केम? तेने गुरु कहे ठे, के तिहां मन, वचन अने कायानी एकाग्रता ठे ए मुख्य प्रणिधान ठे ए दशमुं प्रणिधानत्रिक कह्युं.

हवे (सेस के०) शेष रह्या जे (तिय के०) त्रिक एटले आहीं गाथायें करी जेनुं स्वरूप नही वखाण्युं एवुं बीजुं अने सातमुं त्रिक, तेनो (अडो के०) अर्थ ते (तु के०) वली (पयडुत्ति के०) प्रकट ठे, माटे तेनुं स्वरूप मूल गाथामां लख्युं नथी, एम जाणवुं. तथापि बालावबोधकर्तार्यें ते त्रिकोना अनुक्रमें संक्षेप अर्थ ते ते स्थानकें लख्या ठे, एटले दशत्रिकनुं ए प्रथम मूल द्वार थयुं अने उत्तर बोल त्रीश थया ॥ १९ ॥

हवे बीजुं पांच प्रकारना अनिगमनुं द्वार कहे ठे.

सचित्त दव्व मुळण, मचित्त मणुळणं मणोगत्तं ॥ इग

साडि उत्तरासं, ग अंजलि सिरसि जिण दिठे ॥ २० ॥

अर्थः—चैत्यादिकने विषे प्रवेश करवानो विधि तेने अनिगम कह्यीं. ते

पांच प्रकारें ठे. तिहां देहरे जातां (सचित्तद्वं के०) सचित्तइव्य जे पोताना अंगे आश्रित कुसुमादिक, फलादिक होय, तेनुं (उज्जणं के०) ठांमबुं, ते प्रथम अजिगम. तथा (अचित्तं के०) अचित्त पदार्थ जे इव्यनाणादिक तथा आनरणादिक वस्त्रादिक वस्तु तेनुं (अणुज्जणं के०) अणुठांमबुं एटले पोतानी पासें राखवानी अनुज्ञा ते बीजो अजिगम. तथा (मणोगत्तं के०) मननुं एकाग्रपणुं करबुं, ते त्रीजो अजिगम. तथा (इगसाडि के०) एक पडुं वस्त्र बेहु ठेडायें सहित होय तेनो (उत्तरासंग के०) उत्तरासंग करवो, ते चोथो अजिगम. तथा (जिणदिठे के०) श्रीजिनेश्वरने दूरथकी न जरें दीठे थके (अंजलि के०) बे हाथ जोडीनें (सिरसि के०) मस्तकने विषे ल गाडवा एटले अंजलिबद्ध प्रणाम करवो ते पांचमो अजिगम जाणवो ॥ १० ॥

इय पंचविहाजिगमो, अहवा मुच्चंति रायचिन्हाइं ॥ खग्गं
ठत्तोवाणह, मउडं चमरे अ पंचमए ॥ ११ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थः—(इय के०) ए पूर्वली गाथामां कहा जे (पंचविहाजिगमो के०) पांच प्रकारें अजिगम ते देव तथा गुरु पासें आवतां साचववा (अहवा के०) अथवा वंदना करनार आवक जो पोतें राजादिक होय तो ते ए पांच अजिगम साचवे, अने वली बीजां (रायचिन्हाइं के०) राजानां पांच चिन्ह ठे ते प्रत्ये (मुच्चंति के०) मूके एटले ठांमे तेनां नाम कहे ठे, एक (खग्गं के०) खड्ग, बीजुं (ठत्त के०) ठत्त, त्रीजुं (उवाणह के०) उपा नह, एटले पगनी मोजडी, चोथो माथानुं (मउडं के०) मुकुट अने (पंचमए के०) पांचमुं (चमरेअ के०) चामर, ए पण पांच अजिगम जाणवा ॥ ११ ॥ एटले पांच अजिगमनुं बीजुं द्वार पूर्ण थयुं ॥ उत्तर बोल पांत्रीश थया ॥

॥ हवे बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार, तथा त्रण अवग्रहनुं चोथुं द्वार कहे ठे ॥

वंदंति जिणे दाहिण, दिसिठिआ पुरिस वा
मदिसि नारी ॥ दारं ॥ ३ ॥ नवकर जहन्नु सठि,
करजिठ मजुग्गहो सेसो ॥ १२ ॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थः—(जिणे के०) श्रीजिनने (दाहिण दिसिठिआ के०) दक्षिणदिशिस्थिता एटले मूल नायकनी जमणी दिशायें रह्या थका (पुरिस के०) पुरुषो (वं

दंति के०) वांटे एटले चैत्यवन्दना करे, अने मूल नायकने (वामदिसि के०) मावे पासैं रही थकी (नारी के०) स्त्रीजन वांटे एटले चैत्यवन्दना करे. इहां चैत्यवन्दना पूजाना अधिकार माटे प्रसंगथी जमणी पासैं दीपक थापवो, अने मावी पासैं धूपादिक, नाणुं, फलादिक, जिन आगलें तथा हस्ते आपीयें. ए बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार थयुं. अने उत्तर बोल साडत्रीश थया.

हवे त्रण अवग्रहनुं चोथुं द्वार कहे ठे. तिहां नगवंतथकी (नवकर के०) नव हाथ वेगला रहीने चैत्यवन्दना करवी ते प्रथम (जहन्नु के०) जघन्य अवग्रह जाणवो, तथा नगवंतथकी (सठिकर के०) षष्ठिकर एटले शाठ हाथ वेगला रहीने चैत्यवन्दना करवी, ते बीजो (जिठ के०) ज्येष्ठ एटले उत्कृष्ट अवग्रह जाणवो, अने (सेसो के०) शेष जे नवहाथथी उपर अने शाठ हाथनी मांहेली कोरे एटली वेगलाईयें रही चैत्यवन्दना करवी, ते सर्व त्रीजुं (मधुगग हो के०) मध्यम अवग्रह जाणवो. तथा केटलाएक आचार्य बार प्रकारना अवग्रह कहे ठे. के ॥ उक्कोस सठि पन्ना, चत्ता तीसा दसठ पणदसगं ॥ दस नव ति ड एगई, जिणुगहं बारसविजेयं ॥१॥ एटले ६०, ५०, ४०, ३०, १०, १५, १०, १०, ३, ३, १, ० ॥ ए बार अवग्रह थया एटले अर्द्धा हाथथी मांमीने शाठ हाथ पर्यंत श्रीजिनगृहे तथागृह चैत्यादिकें श्वासोद्वासादि आशातना वर्जवा निमित्तें ए अवग्रह जाणवां ॥ ३३ ॥ ए चोथुं त्रण अवग्रहनुं द्वार कह्युं, इहां सुधी सर्व मली उत्तर बोल ४० थया ॥ ३३ ॥

हवे त्रण प्रकारें चैत्यवन्दना करवी, तेनुं पांचमुं द्वार कहे ठे.

नमुक्कारेण जहन्ना, चिश्चंदण मय दंम थुइ जुअला ॥

पण दंम थुइ चउक्कग, थय पणिहाणेहिं उक्कोसा ॥ ३३ ॥

अर्थः—(नमुक्कारेण के०) एक नमस्कार श्लोकादिक रूप तथा नमो अरिहंताणं कहीनें अथवा हाथ जोडी मस्तक नमाडवे करी अथवा नमो जिनाय कही नमवे करी अथवा एक श्लोकादि केहवे करी अथवा हमणां देहरे चैत्यवन्दन कहियें ठैयें, इत्यादि रूपें सर्व प्रथम (जहन्ना के०) जघन्य (चिश्चंदण के०) चैत्यवन्दन जाणवुं. तथा (दंमथुइजुअला के०) दंमक युगल ते अरिहंत चेश्याणंनुं युगल तथा स्तुतियुगल ते चार थुइ एटले एक नमस्कार श्लोकादि रूप कही, शक्रस्तव कही, उजा थइ, अरि

हंत चेइयाणं कही काउस्सग करी, शुइ कहेवी, ते बीजी (मय के०) मध्यम चैत्यवंदना जाएवी. तथा (पणदंम के०) पांच नमोत्तुणा रूप पांच दंमकें करी अने (शुइचउक्कग के०) स्तुतिचतुष्क एटले आठ शुइयें करीने, (थय के०) स्तवने करीने तथा जावंति चेइआइं, जावंत केवि साहु अने जयवीयराय ए त्रण (पणिहाणेहिं के०) प्रणिधाने करीनें त्रीजी (उक्कोसा के०) उत्कृष्टी चैत्यवंदना जाएवी ॥ २३ ॥

अन्ने बिंति गेणं, सकळएणं जहन्न वंदणया ॥ तद्दुग तिगे
ए मप्पा, उक्कोसा चउहिं पंचहिं वा ॥ २४ ॥ दारं ॥ ५ ॥

अर्थ:—(अन्ने के०) अन्य एटले बीजा वली केटला एक आचार्य एम (बिंति के०) ब्रुवंति एटले कहे ठे के (इगेणं के०) एकेन एटले एक (सकळ एणं के०) शक्रस्तवें करीनें देव वांदीयें ते (जहन्न के०) जघन्य (वंदणया के०) चैत्यवंदना जाएवी. अने (तद्दुगतिगेण के०) तद्विक्रि त्रि केण एटले तेहीज बे तथा त्रण शक्रस्तवें करी (मया के०) मध्यम चैत्य वंदना जाएवी. तथा (चउहिं के०) चार शक्रस्तवें करी (वा के०) अथवा (पंचहिं के०) पांच शक्रस्तवें करीने प्रणिधान युक्त करीयें ते (उक्कोसा के०) उत्कृष्ट चैत्यवंदना जाएवी, अने जाण्यादिकने विषे स्तुति युगल कहां ठे, ते त्रण शुइ स्तुतिरूप एक गणीयें ठेयें. अने चोथी शुइ शिद्धारूप समकेत दृष्टिनी सहाय रूप जूदी गणी ते माटे स्तुति युगल कहे ठे, तेनो विचार आवश्यकवृत्तियकी जाएवो ॥ २४ ॥ एटले त्रण जेदें चैत्यवंदनानुं पांचमुं द्वार कह्युं. सर्व मली उत्तर बोल त्रेंतालीश थया ॥ हवे ठहुं प्रणिपात द्वार तथा सातमुं नमस्कार द्वार कहे ठे.

पणिवाउ पंचंगो, दो जाए करडुगुत्तमंगं च ॥ दारं ॥ ६ ॥ सुम
हळ नमुक्कारा, इग डुग तिग जाव अठसयं ॥ ७५ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थ:—जिहां प्रकर्षें करी नक्ति बहुमानपूर्वक नमवुं तेने (पणिवाउ के०) प्रणिपात कहियें. ते (पंचंगो के०) पांच अंग नूमियें लगाडवा रूप जाएवो, तेनां नाम कहे ठे (दोजाणू के०) बे जानु, एटले बे ढींचण, अने (करडुग के०) बे हाथ, (च के०) वली पांचमुं

(उत्तमंगं के०) उत्तमांग ते मस्तक, ए पांच अंग जिहां स्वमासमण आ पतां नूमियें लागे, ते पंचांग प्रणिपात कहियें. एणें करी “ इहामि स्वमा समणो वंदितं जावणिवाए निसीहियाए मन्हाएण वंदामि ” ए पाठ कहे. ए ठहुं प्रणिपात द्वार कसुं. उत्तर बोल चुम्मालीश थया ॥

हवे सातमुं नमस्कार द्वार कहे ठे. (सु के०) जला एवा (महत्त के०) अत्यंत महोटा गहन अर्थ ठे जेहना एटले नक्ति, ज्ञान, वैराग्य दिशाना दीषक एवा (नमुक्कारा के०) नमस्कार कहेवा ते (इग के०) एक तथा (डुग के०) बे, तथा (तिग के०) त्रणथी मांमीनें (जावअ छसयं के०) यावत् एकशो ने आठ पर्यंत कहे ॥ ए सातमुं नमस्कार द्वार कसुं. उत्तर बोल पीस्तालीश थया ॥ २५ ॥

हवे देववन्दनना अधिकारें जे नवकार प्रमुख नव सूत्रां आवे ठे, तेमने एक वारनां उच्चखां हलवां तथा जारे मलीने सर्व गणीयें तेवारें १६४७ अक्षर थाय अने १०१ पद थाय तथा ए७ संपदा थाय, ए अक्षर, पद तथा संपदा मली त्रणे द्वार एकठां कहे ठे. तेनी साथें संपदानां नाम तथा अर्थ पण कहेसो. यद्यपि इहामि स्वमासमणो तथा जे अर्इयासिद्धा ए गाथा तथा तस्सउत्तरी, अन्नत्त, इत्यादि अपर ग्रंथांतरें तो ए सूत्रमां संकलित नथी तथापि जाप्यमांहेला देववन्दनाधिकारें बोल्या ठे, अन्यथा जे पूर्वे उत्तर द्वार कहां, ते पूर्ण न थाय तेमाटे ते सर्व द्वार एकठां कहे ठे.

अडसठि अठवीसा, नवनउयसयं च इसय सग नउया ॥ दो

गुणतीस इसठा, इ सोल अडेनउयसय डवन्नसयं ॥ २६ ॥

अर्थ:-१ प्रथम “ पंच मंगल महासुयस्कंध ” एहवुं नाम नवकारनुं ठे, तेना अक्षर (अडसठि के०) अडसठ ते हवइ मंगलं एवो पाठ न एतां थाय, केम के श्रीमहानिशीथ सूत्र मध्ये प्रकटाक्षरें हवइ मंगलं ए हवो पाठ ठे ॥ यडुक्तं ॥ पंच पयाणं पणतिस, वस्स चूलाइं वस्स तित्तीसं ॥ एवं सम्मे समप्पइ, फुड मस्कर मछसछीए ॥ इति ॥ १ ॥ तेमाटे जो नम स्कारनो एक अक्षर उठो करे, तो चोशठ विधानें नमस्कार साधवो ते न्यून थाय, तेथी ज्ञाननी आशातनानो अतिचार लागे, एवुं श्रीजइबाहु स्वामीयें नमस्कार कल्पें प्रकाशुं ठे, माटे हवइ मंगलं एवो पाठ कहेवो.

૧ બીજું “ પ્રણિપાત ” એવું નામ ઇજ્ઞામિત્વમાસમણનું છે, તે યોજસૂત્રમાં ગુરુવંદનાધિકારે વાંદણામાં આવશે, પણ ઇહાં ચૈત્યવંદન માટે જેલું કહ્યું છે. તેના અક્ષર (અઠવીસા કે ૦) અઠવીશ છે.

૨ ત્રીજું “ પઢિક્કમણા સુચરકંધ ” એવું નામ ઇરિયાવહિયાનું છે, તે સૂત્રના ઇજ્ઞામિ પઢિક્કમણં ઇહાંથી માંદીને યાવત્ તામિ કાઝસ્સગ્ગં લગેં અક્ષર (સચ કે ૦) એકશોને વલી ઉપરેં (નવનઝ ય કે ૦) નવાણું છે.

૪ ચોથું “ શકસ્તવ ” એવું નામ નમોત્તુણનું છે. તેનાં અક્ષર (હસયસ ગનઝયા કે ૦) વરેં નેં સત્તાણું જાણવા.

૫ પાંચમું “ ચૈત્યસ્તવ ” એવું નામ અરિહંતચેશ્યાણનું છે, તેના અક્ષર (દો ગુણતીસ કે ૦) વરેં ને ઝગણત્રીશ છે.

૬ ષઠું “નામસ્તવ” એવું નામ લોગસ્સનું છે, વર્તમાન જિન ચોવીશીના નામનું ગુણોત્કીર્તન રૂપ તેના અક્ષર (હસઘા કે ૦) વરેં ને શાઠ છે.

૭ સાતમું “ શ્રુતસ્તવ ” એવું નામ પુરુકરવરદીનું છે તેના અક્ષર (હ સો લ કે ૦) વરેં નેં શોલ છે.

૮ આઠમું “ સિદ્ધસ્તવ ” એવું નામ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણનું છે તેના અક્ષર (અડનઝયસય કે ૦) એકશો ને અઠાણું છે.

૯ નવમું “ પ્રણિધાન ત્રિક ” એવું નામ જાવંતિ ચેશ્યા ઇં, જાવંત કે વિ સાહુ અને સેવણા આજવરખંદા પર્યંત જયવીયરાય એ ત્રણેનું છે. તેનાં અક્ષર (હ વન્નસયં કે ૦) એકશો ને બાવન છે ॥ ૨૬ ॥

इअ नवकार खमासण, इरिअ सकवअइ दंमेसु ॥ ५

णिहाणेषु अ अडुरु,त्त वन्नसोलसय सीयाला ॥ २७ ॥

અર્થ:—(૬અ કે ૦) એ પૂર્વેં કહ્યા જે અક્ષર તે અનુક્રમેં અડશઠ અક્ષર (નવકાર કે ૦) નવકારને વિષે જાણવા, અઠવીશ અક્ષર (ખમાસણ કે ૦) રામાસમણને વિષે જાણવા, તથા એકશો નવાણું અક્ષર (ઇરિય કે ૦) ઇરિયા વહિયાના તામિ કાઝસ્સગ્ગં લગેં જાણવા, (૧ ૨ ૦ ૦) અક્ષર (સકવઅઇ દંમેસુ કે ૦) શકસ્તવાદિક પાંચ દંમકને વિષે અનુક્રમેં જાણવા. તેમાં નમુત્તુણના સવેતિવિદેણવંદામિ લગેં ૨૭, તથા અરિહંતચેશ્યાણના અપ્પાણં વો સિરામિ લગેં ૨૨, તથા લોગસ્સના સવલોણ લગેં ૨૬, તથા પુરુકરવર

दीना सुअस्सजगवउ लगे ११६, तथा सिद्धाणं बुद्धाणंना वेआवच्चगराणं, संतिगराणं, सम्मदिदि समाहिगराणं लगे १९८, ए सर्व मली पांच दंमक ना १२०० अहर थया. तथा १५१ अहर जावन्ति चेइ आइ, जावन्त केविसाहु अने जयवीयराय सेवणा आनव मखंमा लगे ए त्रण (पणिहाणेसु के०) प्रणिधानने विषे जाणवा ए रीते ए नव सूत्रांनां अहरो एकठा करिये, त्यारे (अडुरुक्त के०) अद्विरुक्त एटले बीजी वार अण उच्चखा एवा (व न्ना के०) वर्ण एटले अहर ते सर्व मली (सोलसयसीयाला के०) शो लगेने सुडतालीश थाय ॥ १७ ॥

हवे पदसंख्या कहे ठे.

नव बत्तीस तिन्तीसा, तिचत्त अडवीस सोल वीसपया ॥

मंगल इरिया सक, ङयाइसु इगसीइ सयं ॥ १८ ॥

अर्थः—नवकारनां (नव के०) नव पद ठे, इरियावहिनां (बत्तीस के०) बत्तीश पद, नमोबुणंना (तिन्तीसा के०) तेन्तीश पद, अरिहंतचे इयाणंना (तिचत्त के०) तेंतालीश पद, लोगस्सनां (अडवीस के०) अठावीश पद, पुस्करवरदीनां (सोल के०) शोल पद, सिद्धाणंबुद्धाणंनां (वीसपया के०) वीश पद, एम (मंगल के०) नवकार, (इरिया के०) इरियावहि अने (सकङ्गयाइसु के०) शक्रस्तवादिक पांचे दंमक ए सात सूत्रांने विषे सर्व मलि (इगसीइसयं के०) एकशो ने एक्याशी पदनी संख्या जाणवी. अने प्रणिपातना पद तो वांदणां जेलां गुरु वंदनमां कहेजे, तथा प्रणिधान त्रिकनी पद संपदा अनुक्रमे ठे तेमाटे न कहुं “वारिङ्गइ” इ त्यादि गाथा जक्तिनी योजना ठे ते इहां गणी नही ॥ १८ ॥

हवे संपदानी संख्या कहे ठे.

अठठ नवठय अठ वी,स सोलसय वीस वीसामा ॥

कमसो मंगल इरिया, सकययाईसु सगनउई ॥ १९ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारनी (अठ के०) आठ संपदा, तथा इरियावहिनी अठ के०) आठ संपदा, तथा नमोबुणंनी (नव के०) नव संपदा, तथा अरिहंत

ચેશ્યાણંની (અઠ કે૦) આઠ સંપદા, (ય કે૦) વલી લોગસ્સની (અઠવીસ કે૦) અઠવીશ સંપદા, તથા પુસ્કરવરદીની (સોલસ કે૦) શોલ સંપદા, (ય કે૦) વલી સિદ્ધાણંબુદ્ધાણંની (વીસ કે૦) વીશ સંપદા જાણવી. એ લગારેક રહેવાનું સ્થાન તથા અર્થનો (વીસામા કે૦) વીસામો લેવાનું સ્થાન તેને સંપદા કહીયે. તે (કમસો કે૦) અનુક્રમે (મંગલ કે૦) નવકારને વિષે, (ઈરિયા કે૦) ઈરિયાવહિનેવિષે અને (સકથયાઈસુ કે૦) શકસ્તવાદિક પાંચ દંમકનેવિષે એ સર્વ મલી સાત સૂત્રાંને વિષે સર્વ સંપદા (સગનઝઈ કે૦) સત્તનવતી એટલે સત્તાણું થાય ॥ ૨૯ ॥

હવે નવકારના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેસ્વાડે ઢે.

વણ્ણસઠિ નવ પય, નવકારે અઠ સંપયા તઢાસગ સંપય પય તુદ્ધા,
સતરસ્કર અઠમી હુ પયા ॥ ૩૦ ॥ “નવસ્કર અઠમી હુપયઠઠી” ઇત્યન્યે

અર્થ:—(નવકારે કે૦) નવકારને વિષે (વણ્ણસઠિ કે૦) અઠશત વર્ણ હોય, તથા નમોઅરિદંતાણંઆદિક (પય કે૦) પદ તે (નવ કે૦) નવ હોય, અને (સંપયા કે૦) સંપદા તો (અઠ કે૦) આઠ હોય, (તઢ કે૦) તિહાં તે આઠ સંપદામાંહે પ્રથમની “ સવ્વપાવપ્પણા સણો ” સુધીની જે (સગસંપય કે૦) સાત સંપદા ઢે, તે તો (પયતુ દ્ધા કે૦) પદને તુદ્ધા જાણવી એટલે જેટલા પદ તેટલી સંપદા પણ જાણવી. તથા (અઠમી કે૦) આઠમી સંપદા તો “ મંગલાણંચસવ્વેસિં, પઠમં હવઽ મંગલં એબે પદને એકઠાં કહીયે માટે એ (હુપયા કે૦) બે પદની જાણવી, તથા અન્ય કેટલાએક આચાર્ય એમ કહે ઢે, કે “ પઠમં હવઽ મંગલં ” એ (નવસ્કર અઠમી કે૦) નવ અક્ષરની આઠમી સંપદા તથા “ એસોપંચ નમુક્કારો, સવ્વપાવપ્પણાસણો ” એ (હુપય કે૦) બે પદની અને શોલ અક્ષરની (ઠઠી કે૦) ઠઠી સંપદા જાણવી ॥ ૩૦ ॥

હવે પ્રણિપાત સ્વમાસમણના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેસ્વાડે ઢે.

પણિવાય અસ્કરાઈ, અઠવીસં તહાય ઈરિયાએ ॥ નવ

નઝ અ મસ્કર સયં, હુત્તીસ પય સંપયા. અઠ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(પણિવાય કે૦) પ્રણિપાત દંમકને વિષે (અઠવીસં કે૦) અઠવીશ

(अक्षराई के०) अक्षर ठे, (तहाय के०) तथाच एटले तैमज वली
(इरियाए के०) इरियावहिने विषे (नवनउअमस्करसयं के०) नवनव
ति अक्षरशतं एटले नवाणुयें अधिक एकशो अक्षर जाणवा अर्थात् एक
शो ने नवाणुं अक्षर जाणवा, तथा (इतीस के०) बत्रीश (पय के०) पद
जाणवां अने (संपया के०) संपदा (अछ के०) आठ जाणवी ॥ ३१ ॥

ए आठ संपदाना पदनी संख्या तथा संपदाना आदि पद कहे ठे.

डुग दुग इग चउ इग पण, इगार ङग इरिय संपयाइ पया ॥

इह्वा इरि गम पाणा, जेमे एगिंदि अजि तस्स ॥ ३२ ॥

अर्थः—पहेली संपदा (डुग के०) बे पदनी, बीजी संपदा पण (ड
ग के०) बे पदनी, त्रीजी (इग के०) एकपदनी, चौथी (चउ के०) चार
पदनी, पांचमी (इग के०) एकपदनी, ठछी (पण के०) पांच पदनी, सातमी
(इगार के०) अगीआरपदनी, आठमी (ङग के०) ठ पदनी जाणवी ॥

हवे ए (इरिय के०) इरियावहिनी सर्व (संपया के०) संपदाउना (आ
इपया के०) आदिपद एटले प्रथमना पद जे संपदाना धुरियां ते कहे ठे.
तिहां प्रथम (इह्वा के०) इह्वामि ए पहेली संपदानुं पहेलुं पद, (इरि के०)
इरियावहियाए ए बीजी संपदानुं पहेलुं पद, (गम के०) गमणागमणे ए
त्रीजी संपदानुं पहेलुं पद, (पाणा के०) पाणक्रमणे ए चौथी संपदानुं
पहेलुं पद, (जेमे के०) जेमेजीवाविराहिआ ए पांचमी संपदानुं पहेलुं
पद, (एगिंदि के०) एगिंदिया ए ठछी संपदानुं पहेलुं पद, (अजि के०)
अजिहया ए सातमी संपदानुं पहेलुं पद, (तस के०) तस्सउत्तरी करणेणं
ए आठमी संपदानुं पहेलुं पद जाणवुं ॥ ३३ ॥

॥ हवे ए इरियावहिनी आठ संपदानां नाम कहे ठे ॥

अप्रुवगमो निमित्तं, उहे अरहेउ संगहे पंच ॥

जीवविराहण पडि, क्रमण जेयउतिन्नि चूलाए ॥ ३३ ॥

अर्थः—अन्युपगम एटले अंगीकार करवुं. ते आहीं पापना ह्यनुं जे आ
लोचना लक्षण कार्य तेनो अंगीकार करवो ते स्वरूप एटला माटे इह्वामि
पडिक्रमिउं ए बे पदनी प्रथम (अप्रुवगमो के०) अन्युपगम संपदा जाणवी.

१ ते अंगीकार कृत वस्तुनें उपजाववाना कारण रूप इरियावहियाए विराहणाए ए बे पदनी बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी.

२ सामान्य प्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप गमणागमणे ए एक पदनी त्रीजी (उहे के०) उध एटले सामान्य हेतु संपदा जाणवी. ए जीव हिंसा उपजाववानो सामान्य हेतु गमनागमन ठे.

४ जीवहिंसाना विशेष हेतु रूप एटले विशेषपणे प्राण बीजादिक आक्रमण रूप ते पाणक्रमणे, बीयक्रमणे, हरिहक्रमणे, उसा उत्तिंग पण ग दगमट्टीमक्कडा संताणा संक्रमणे, ए चार पदनी चोथी (इत्थरहेउ के०) इतरहेतु एटले विशेष हेतु संपदा जाणवी. जे सामान्यथी इतर ते विशेष होय; माटे विशेष हेतु एवुं नाम जाणवुं.

५ समस्त जीवना परिताप रूप जीवविराधना संग्रह रूप ते जेमे जीवा विराहिया ए एकपदनी (पंच के०) पांचमी (संगहे के०) संग्रह संपदा.

६ एकेंड्यादिक पांच जीवने देखाडवा रूप जीवजेद ५६३ प्रमुख कथन रूप एगिंदिया, बेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया ए पांच पदनी ठही (जीव के०) जीव संपदा जाणवी.

७ ते जीवादिक जेदने परितापना विराधना रूप ते अजिहयाथी मां मीनें तस्स मिहामि डुक्कडं लगें अगीआर पदनी सातमी (विराहण के०) विराधना संपदा जाणवी.

८ प्रायश्चित्तविशोधनकरण रूप ते तस्सउत्तरी करणेणथी मांमीने ठामि काउस्सगं लगें ठ पदनी आवमी (पडिक्कमण के०) प्रतिक्रमण संपदा

(जेयउ के०) ए जेद थकी. ए मांहे प्रथमनी पांच संपदा ते इरियावहिनी मूल संपदा जाणवी, अने पाठलनी (तिन्नि के०) त्रण संपदा ते इरियावहिनी (चूजाएके०) चूलिका रूप जाणवी ॥ ३३ ॥

हवे नमुबुणंती प्रत्येक संपदाना पदनी संख्या तथा आदिपद कहे ठे.

इ ति चउ पणपण पण इ, चउ तिपय सकथय संपयाइपया ॥

नमु आइग पुरिसो, लोग अजय धम्मऽप्य जिण सबं ॥ ३४ ॥

अर्थः—पहेली (इ के०) बे पदनी, बीजी (ति के०) त्रण पदनी, त्रीजी (चउ के०) चार पदनी, चोथी (पण के०) पांच पदनी, पांचमी (पण

के०) पांच पदनी, ठी (पण के०) पांच पदनी, सांतमी (ड के०) बे पदनी, आठमी (चउ के०) चार पदनी अने नवमी (तिपय के०) त्रण पदनी ए (सकथय के०) नमुबुणने विषे संपदाना पद कहा ते सर्व मली तेत्रीश जाणवां

हवे नमुबुणनी (संपया के०) संपदाना (आइपया के०) आदिना एटले पहेला धुरियांनां पद कहे ठे. (नमु के०) नमोबुण ए पहेली संपदानुं प्रथम पद जाणवुं, (आइग के०) आइगराण ए बीजी संपदानुं प्रथम पद, (पुरिसो के०) पुरिसुत्तमाण ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (लोग के०) लोगुत्तमाण ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (अनय के०) अनयदयाण ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (धम्म के०) धम्मदयाण ए ठी संपदानुं प्रथम पद, (अप्प के०) अप्पडिहयवरनाणदंसणधराण ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (जिण के०) जिणाण जावयाण ए आठमी संपदानुं प्रथम पद, अने (सव के०) सवन्नूण सवदरिसिण ए नवमी संपदानुं प्रथम पद.

हवे ए शक्रस्तवनी नव संपदाउनां नाम कहे ठे.

योअव संपया उह, इयरहेऊ वउग तछेऊ ॥ सविसेसु

वउग सरूव, हेउ नियसमफलय मुखे ॥ ३५ ॥

अर्थ:-श्रीअरिहंत जगवंत ते विवेकी जनोयें स्तववा योग्य ठे एटला माटे नमुबुण अरिहंताणं, जगवताणं, ए बे पदनी पहेली (योअव संपया के०) स्तोतव्य संपदा जाणवी. पढी ते स्तववा योग्यनुं सामान्य हेतु कहेवा माटे आइगराणंथी मांमीने सयंसंबुद्धाणं लगे त्रण पदनी बीजी (उह के०) उध एटले सामान्य हेतु संपदा जाणवी, पढी ए बीजी संपदानां अर्थने विशेषें दीपावे तेमाटे सामान्य हेतुथी (इयरहेऊ के०) इतर हेतु ते विशेष हेतु रूप त्रीजी संपदा जाणवी, पढी आद्य संपदाना अर्थने विशेषे दीपावे एटले सामान्य स्तवनानो उपयोग तेनुं कहेवुं ते चोथी (उवउग के०) उपयोग संपदा जाणवी. पढी ए उपयोग संपदानाज अर्थने हेतु सद्भावे करी दीपावे ते पांचमी (तछेऊ के०) तत् हेतु संपदा जाणवी, अथवा उपयोग हेतु संपदा जाणवी, पढी एउ उपयोग हेतु संपदाना अर्थ गुण दीपाववा निमित्तें अर्थ विशेषें जणावे एटले कारण सहित स्तववा योग्यनुं स्वरूप कहेवुं ते ठी (सविसेसुवउग के०)

સવિશેષ ઉપયોગ હેતુ સંપદા જાણવી, પઠી યથાર્થ પોતાના સ્વરૂપનું હેતુ પ્રકટાર્થ દેખાડવા રૂપ સાતમી (સરૂવહેતુ કે૦) સ્વરૂપ હેતુ સંપદા જાણવી, તથા પોતાને સમાન ફલદાયક પ્રકટાર્થ રૂપ એટલે સ્તવના કર નારને આપતુલ્ય કરે એવી પરમ ફલદાયિની એટલે પોતાની સમાન પરને ફલનું કરણ એટલા માટે આઠમી (નિયસમફલય કે૦) નિજ સમફલદ નામે સંપદા જાણવી, તથા મોહ સ્વરૂપ પ્રકટાર્થ રૂપ મોહપદનું સ્વરૂપ, એટલા માટે નવમી (મુક્તે કે૦) મોહ સંપદા જાણવી. જે માટે કહ્યું છે કે “ સવન્નૂઆઈં પઠમો, બીઝં સિવમયલ માઈ આલાવો ॥ તઈં નમોજિણાણં, જિય જ્યાણં તન્નિદિઠો ॥ ૧ ॥ સ્ત્યાવશ્યકે ॥ ૩૫ ॥

હવે નમોજુણના અક્કરાદિકની એકંદર સરવાલે સંખ્યા કહે છે.

દો સગનઝઝા વણ્ણા, નવસંપય પય તિત્તીસ સક્કથા ॥

ચેશ્યથયઠ સંપય; તિચત્ત પય વણ્ણ ડુસયગુણતીસા ॥૩૬॥

અર્થ:—(સક્કથા કે૦) શક્રસ્તવ જે નમોજુણં તેને વિષે સર્વ મલીને (દોસગનઝઝા કે૦) બર્ણને સત્તાણુ (વણ્ણા કે૦) વર્ણ જાણવા અને (નવસંપય કે૦) નવ સંપદા જાણવી, તથા (પયતિત્તીસ કે૦) પદ તેત્રીશ જાણવાં.

હવે (ચેશ્યથય કે૦) ચૈત્યસ્તવ એટલે અરિહંત ચેશ્યાણંને વિષે સર્વ મલી (અઠસંપય કે૦) આઠ સંપદા જાણવી અને (તિચત્તપય કે૦) તેંતાલીશ પદ જાણવાં, તથા (વણ્ણ કે૦) વર્ણ એટલે અક્કર તે (ડુસયગુણતીસા કે૦) બર્ણને ઝગણત્રીશ જાણવા ॥ ૩૬ ॥

હવે ચૈત્યસ્તવજે અરિહંત ચેશ્યાણં તેની પ્રત્યેક સંપદાના પદનું માન તથા પ્રત્યેક સંપદાના આદિપદ એટલે ધુરિયાં કહે છે.

હુ ઠ સગ નવ તિય ઠ ચઝ, ઠપ્પય ચિઈ સંપયા પયા પઠમા ॥

અરિહં વંદણ સિદ્ધા, અન્ન સુદુમ એવ જા તાવ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:—પહેલી (હુ કે૦) બે પદની, બીજી (ઠ કે૦) ઠ પદની, ત્રીજી (સગ કે૦) સાત પદની, ચોથી (નવ કે૦) નવ પદની, પાંચમી (તિય કે૦) ત્રણ પદની, ઠઠી (ઠ કે૦) ઠ પદની, સાતમી (ચઝ કે૦) ચાર પદની, આઠમી (ઠપ્પય કે૦) ઠ પદની જાણવી.

हवे ए (चिः के०) चैत्यस्तवनी प्रत्येक (संपया के०) संपदानां (पढमा के०) प्रथमना एटले आदिना धुरीयांना (पया के०) पद कहे ठे. तिहां (अरिहं के०) अरिहंत चेश्याणं ए पहेली संपदानुं प्रथम पद (वंदण के०) वंदणवत्तियाए ए बीजी संपदानुं प्रथम पद (सिद्धाए के०) सिद्धाए ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (अन्न के०) अन्नबुजससिएणं ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (सुद्धुम के०) सुद्धुमेहिं अंगसंचालेहिं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (एव के०) एवमाश्एहिं आगारेहिं ए ठछी संपदानुं प्रथम पद, (जा के०) जाव अरिहंताणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (ताव के०) तावकायं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद ॥३९॥

हवे ए चैत्यस्तवनी संपदाउनां नाम कहे ठे.

अप्पुवगमो निमित्तं, हेउ इग बहु वयंत आगारा ॥

आगंतुग आगारा, उस्सग्गावहि सरूवठ ॥ ३८ ॥

अर्थ:- जे अंगीकार करवुं तेने अन्युपगम कहीयें मांटे इहां अरिहंत वांदवानी अंगीकाररूप प्रथम (अप्पुवगमो के०) अन्युपगम संपदा जाणवी, तथा काउस्सग्ग कया निमित्तें करी करीयें, ते बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी. तथा श्रद्धादिक हेतु वधते वधते करी करीयें, के मके श्रद्धादिक कारण विना निष्फल थाय माटे त्रीजी (हेउ के०) हेतु संपदा जाणवी. तथा आगार राख्या विना निरतिचारपणे काउस्सग्ग न थाय, एटला माटे आगार राखवानी अन्नबुजससीएणं इत्यादि उक्तासा दिकने करवे करी चोथी (इगवयंत.के०) एकवचनांत आगार संपदा जाणवी. तथा “ सुद्धुमेहिं अंगसंचालेहिं ” एटले सूद्धुमेहिं आदिकफुरकवादि मात्र आदिकें करी पांचमी (बहुवयंत आगारा के०) बहुवचनांत आगार संपदा जाणवी, इहां आगारा पद बेहुने जोडवुं, तथा एक सहज बीजो अल्प बाहुल्य एटले एवमाश्एहिं एणे करी अग्निस्पर्श, पंचेन्द्रिय भेदन, चौरादिजय, सर्पादि कदाचित् आवी मले तो इत्यादि आगार क ह्या माटे बहुहेतु आगंतुक जावरूप अथवा अग्न्यादिक उपघात रूप ठछी (आगंतुग आगारा के०) आगंतुकागार संपदा जाणवी. तथा जाव अरिहंताणं इत्यादिक काउस्सग्गनो अवधि मर्यादा रूप जे संपदा ते सात

મી (ઝસ્સગાવહિ કે૦) કાયોત્સર્ગાવધિ સંપદા જાણવી, તથા કાયો ત્સર્ગનું યથાવસ્થા રૂપ સ્વરૂપ તે આઠમી (સરૂવ કે૦) સ્વરૂપ સંપદા જાણવી. એ (અઠ કે૦) આઠ સંપદાનાં નામ કહ્યાં ॥ ૩૬ ॥

હવે નામસ્તવ એટલે લોગસ્સાદિકને વિષે પદ આદિકની સંખ્યાદિક કહે છે.

નામથયાશ્સુ સંપય, પયસમ અઢવીસ સોલ વીસ કમા ॥

અહુરુત વણ્ણ દો સઠ, હસયસોલઠ નઝઅ સયં ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:- (નામથયાશ્સુ કે૦) નામસ્તવાદિકને વિષે એટલે નામસ્તવ તે લોગસ્સ તથા આદિ શબ્દથકી પુસ્કરવરદી તે શ્રુતસ્તવ જાણવું અને સિદ્ધસ્તવ તે સિદ્ધાણંબુદ્ધાણં જાણવું એ ત્રણ સૂત્રને વિષે (પયસમ કે૦) પદ સમાન (સંપય કે૦) સંપદા જાણવી એટલે જેટલા એ સૂત્રોના પદ છે તેટલા વિસામાના સ્થાનક જાણવાં. તિહાં લોગસ્સનાં પદ પણ (અઢવીસ કે૦) અઠાવીશ અને સંપદા પણ અઠાવીશ જાણવી અને પુસ્કર વરદીનાં પદ પણ (સોલ કે૦) શોલ અને સંપદા પણ શોલ જાણવી. તથા સિદ્ધાણં બુદ્ધાણંના પદ પણ (વીસ કે૦) વીશ અને સંપદા પણ વીશ જાણવી. એ (કમા કે૦) અનુક્રમે સંપદા તથા પદ કહેવા, તથા લોગ સ્સને વિષે (અહુરુત કે૦) બીજી વાર અણઝઙ્ઘ્યા એવા, (દોસઠ કે૦) બર્ણો ને શાઠ (વણ્ણ કે૦) વર્ણ એટલે અક્કર જાણવા. તથા પુસ્કરવરદીના સુઅસ્સ જગવઝ પર્યંત (હસયસોલ કે૦) બર્ણો ને શોલ અક્કર જાણવા, અને સિદ્ધાણંબુદ્ધાણંના કરેમિ કાઝસ્સગં પર્યંત (અઠનઝઅસયં કે૦) એકશો ને અઠાણું અક્કર જાણવા ॥ ૩૭ ॥

પણિહાણ હુવન્નસયં, કમેણ સગ તિ ચઝવીસ તિત્તીસા ॥ ગુણતીસ અઠવીસા, ચઝતીસિગતીસ બાર ગુરુ વણ્ણા ॥૪૦॥ દારં ॥૬॥૧૦॥૧૦॥

અર્થ:- હવે જાવંતિચેશ્ચાઈ તથા જાવંત કેવિ સાહૂ અને સેવણા આ જવમખંદાલગેં જયવીયરાય, એ ત્રણ (પળિહાણ કે૦) પ્રણિધાન સૂત્ર છે, તેને વિષે (હુવન્નસયં કે૦) એકશો ને બાવન અક્કર જાણવા.

હવે (કમેણ કે૦) અનુક્રમે સંયોગીયા ગુરુ એટલે જારે અક્કર સર્વ સૂ

त्रांना कहे ठे. तिहां प्रथम नवकारने विषे ङा, प्रा, व, दू, का, व, प्प ए (स ग के०) सात अक्षर गुरु एटले नारे जाणवा.

तथा खमासमणने विषे ङा, जा, ङ, ए (ति के०) त्रण अक्षर गुरु जाणवा. तथा इरियावहिने विषे ङा, क, क, क, क, तिं, टि, क, ति, टि, इ, स्स, ङा, क, स्स, त, ङि, त, छी, म्म, ग्या, छा, स्स, गं, ए (चउ वीस के०) चोवीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा नमुबुणंने विषे बु, ङ, ङा, त, ङि, त, ज्ञो, खु, ग्ग. म्म, म्म, म्म, म्म, क, ट्टी, प्प, ट्ट, न्ना, ङा, ता, व, नु, व, र्के, वा, ति, ङि, ता, ङा, स्सं, ट्ट, वे, ए (तित्तीसा के०) तेत्तीश अक्षर गुरु जाणवा. केटला एक ङउमाणं पदना ठकारने गुरु कहेता नथी अने केटलाएक ट्ट ङ, म्म, ए त्रणने गुरु गणीने तेत्तीश गुरु अक्षर करे तिहां चूलिकानी गा था गुरु नथी गणता इत्यादिक बहु मतांतर ठे, पण इहांतो संप्रदायागत एक टकार नारे गणीयें ठैयें.

तथा अरिहंत चेश्याणं रूप चैत्यस्तवने विषे स्स, गं, ति, ति, का, ति, म्मा, ति, ति, ग्ग, ति, ङा, प्पे, ङ्ग, स्स, ग्ग, न्न, ङ, ङ्ग, ग्गो, त, ङा, ङि, ग्गो, ज्ञि, स्स, ग्गो, का, प्पा, ए (गुणतीस के०) उंगणत्तीश अक्षर गुरु ठे.

तथा लोगस्सरूप नामस्तवने विषे स्स, ज्ञो, म्म, ङ, त, स्सं, प्प, प्प, प्फ, ज्ञं. ज्ञं, म्मं, छिं, व, छ, ङ, ङ, ति, स्स, त, ङा, ग्ग, त, म्म, ज्ञे, ङा, ङि, व, ए (अठवीसा के०) अठावीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा पुस्करवरदीरूप श्रुत स्तवने विषे र्क, ङ्गे, म्मा, ङं स्स, स्स, स्स, प्फो, स्स, स्स, द्वा, र्क, स्स, ज्ञि, स्स, म्म, स्स, प्र, ङे, न्न, न्न, स्स, पू, ज्ञि, ङ, ङि, क, ज्ञा, म्मो, ट्ट, म्मु, त, ट्ट, स्स, ए (चउतीस के०) चोत्तीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा सिद्धाणंबुद्धाणंरूप सिद्ध स्तवने विषे ङा, ङा, ग्ग, व, ङा, क्को, का, स्स, ङ, स्स, ज्ञिं, र्का, स्स, म्म, क, ट्टिं, छ, ता, छ, वी, छ, ङि, छा, ङा, ङिं, ज्ञ, म्म, दि, ङि, स्स, गं, ए (इगतीस के०) एकत्तीश अक्षर गुरु ठे

तथा प्रणिधान त्रिकनेविषे ट्टे, वा, ङ, वे, वे, ग्गा, ङ्ग, ङि, ङ, ज्ञा, ङ, व, ए (बार गुरुवस्सा के०) बार गुरुवर्ण एटले नारे अक्षर जाणवा ॥

એટલે વળે સંખ્યા, પદસંખ્યા અને સંપદા મલી ત્રણ દ્વાર કહ્યાં, તેની સાર્થે પૂર્વે કહેલાં સાત દ્વાર મેલવતાં મૂલ દશ દ્વાર કહેવાણાં, અને ઉત્તર જેદ ૧૯૭૦ થયા. એ સૂત્રાના અર્થે સર્વ શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિથી જાણજો. હ્રાં ઘણો ગ્રંથ વધે માટે અર્થે લખ્યો નથી ॥ ૪૦ ॥

એ આઠમો, નવમો અને દશમો મલી ત્રણે દ્વારના યંત્રની સ્થાપના.

સૂત્ર.	સૂત્રાનાંનામ.	પદસંખ્યા.	સંપદા	સર્વાક્ષર.	ગુરુઅ.	લઘુઅ.
નવકાર.	પંચમંગલસુઅ.	૯	૮	૬૮	૭	૬૧
હ્રામિશ્વમાસમ.	પ્રણિપાતહોજસૂત્ર		૦	૨૮	૩	૨૫
શ્રિયાવહિ.	પડિક્રમણસૂત્ર.	૩૨	૮	૧૯૯	૨૪	૧૭૫
નમોહુણં.	શકસ્તવ.	૩૩	૯	૨૯૭	૩૩	૨૬૪
અરિહંતચેશ્યાણં.	ચૈત્યસ્તવાધ્યયન.	૪૩	૮	૨૨૯	૨૯	૨૦૦
લોગ્ગસ્ત.	નામસ્તવ.	૨૮	૨૮	૨૬૦	૨૮	૨૩૨
પુસ્કરવરદીવદ્ધે.	શ્રુતસ્તવ.	૧૬	૧૬	૨૧૬	૩૪	૧૮૨
સિદ્ધાણંબુદ્ધાણં.	સિદ્ધસ્તવ.	૨૦	૨૦	૧૯૮	૩૧	૧૬૭
જાવંતિચેશ્યાઈ.	પ્રણિધાનત્રિક.	અનુક્રમેં.	અનુ			
જાવંતકેવિસાદુ.		ક્રમેં.			
જયવીયરાય.			૧૫૨	૧૨	૧૪૦

સર્વમલી સરવાલે... ૧૮૧ ૯૭ ૧૬૪૭ ૨૦૧ ૧૪૪૬

શ્રિયાવહિનીસંપદા	સંપદાનાં પદ.	ધુરિયાનાં પદ.
૧ અન્યુપગમસંપદા.	૨	હ્રામિ
૨ નિમિત્તસંપદા.	૨	શ્રિયાવહિયા.
૩ ંધસંપદા.	૧	ગમણાગમણે.
૪ સ્તરહેતુસંપદા.	૪	પાણક્રમણે.
૫ સંગ્રહસંપદા.	૧	જેમેજીવાવિરાહિયા.
૬ જીવસંપદા.	૫	અગિંદિયા.
૭ વિરાધનાસંપદા.	૧૧	અનિહયા.
૮ પડિક્રમણસંપદા.	૬	તસ્સઉત્તરિ.

	चैत्यस्तवनीसंपदा.	संपदानांपदसंख्या.	धुरियांनां पद.
१	अन्युपगमसंपदा.	१	अरिहंतचेऽयाणं.
२	निमित्तसंपदा.	६	वंदणवत्तिआए.
३	हेतुसंपदा.	७	सिद्धाए.
४	एकवचनांतसंपदा.	९	अन्नञ्जससीएणं.
५	बहुवचनांतसंपदा.	३	सुद्धमेहिंअंगसंचालेहिं
६	आगंतुगागारसंपदा.	६	एवमाएहिंआगारेहिं
७	कायोत्सार्गावधिसंपदा.	४	जावअरिहंताणं.
८	स्वरूपसंपदा.	६	तावकायं.

	शक्रस्तवनीसंपदा.	संपदानांपद,	धुरियांनांपद.
१	स्तोतव्य संपदा.	१	नमोबुणं.
२	उधसंपदा.	३	आइगराणं.
३	इतरहेतुसंपदा.	४	पुरिसुत्तमाणं.
४	उपयोगसंपदा.	५	लोगुत्तमाणं.
५	तदेतुसंपदा.	५	अजयदयाणं.
६	सविशेषोपयोगसंपदा.	५	धम्मदेसियाणं.
७	स्वरूपहेतुसंपदा.	१	अप्पडिहथवर०
८	निजसमफलदसंपदा.	४	सव्वनुणं०
९	मोक्षसंपदा.	३	जिणाणंजावयाणं.

हवे अगीआरमुं पांच दंमकनुं द्वार अने बारमुं पांच दंमकने
विषे देव वांदवाना बार अधिकार ठे, तेनुं द्वार कहे ठे.

पणदंमा सक्रब्बय, चेइअ नाम सुअ सिद्धब्बय इत्थं ॥दारां॥११॥

दो इग दो दो पंच य, अहिगारा बारस कमेण ॥ ४१ ॥

अर्थः—(पणदंमा के०) पांच दंमकनां नाम कहे ठे. तेमां पहेलुं न
मोबुणंने (सक्रब्बय के०) शक्रस्तव दंमक कहियें. बीजुं अरिहंत चेऽ
याणंने (चेइअ के०) चैत्यस्तव दंमक कहियें. त्रीजुं लोग्गस्सने (नाम
के०) नामस्तव दंमक कहियें. चोथुं पुस्करवरदीने (सुअ के०) श्रुतस्तव

दंमक कहियें. पांचमुं सिद्धाणंबुद्धाणंने (सिद्धय के०) सिद्धस्तव दंमक कहियें. ए पांच दंमकना नामनुं अगीयारमुं द्वार. कह्युं, सर्व मली उत्तर बोल १९७५ थया ॥

हवे (इड के०) ए पांच दंमकने विषे देव वांदवाना बार अधिकार ठे, तेमनुं बारमुं द्वार कहे ठे.

तिहां प्रथम शक्रस्तव मध्ये (दो के०) बे अधिकार ठे, तथा बीजा अरिहंतचेस्याणंरूप चैत्यस्तव मध्ये (इग के०) एक अधिकार ठे, तथा त्रीजा नामस्तव एटले लोगस्सने विषे (दो के०) बे अधिकार ठे, तथा चोथा श्रुतस्तव मध्ये (दो के०) बे अधिकार ठे, पांचमा सिद्धस्तव मध्ये (पंचय के०) पांच अधिकार ठे. ए (कमेणं के०) अनुक्रमें कहेवा सर्व मली चैत्यवंदनने विषे (बारसअहिगारा के०) बार अधिकारो ठे ४१

हवे ए बार अधिकारनां धुरियानां पद एटले आद्यनां पद कहे ठे.

नमु जेइअ अरिहं,लोग सब पुस्क तम सिद्ध जोदेवा ॥ ७

विं चत्ता वेअ्रा, वच्चग अहिगार पढम पया ॥ ४२ ॥

अर्थ:- (नमु के०) नमोबुणं ए पहेला अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जेइअ के०) जे अइआ सिद्धा ए बीजा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, तथा (अरिहं के०) अरिहंत चेस्याणं ए त्रीजा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (लोग के०) लोगस्स उज्जोयगरे ए चोथा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (सब के०) सबलोए अरिहंत चेस्याणं ए पांचमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (पुस्क के०) पुस्करवरदीवद्धे ए षष्ठा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (तम के०) तमतिमिर पमल विहंसणस्स ए सातमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (सिद्ध के०) सिद्धाणं बुद्धाणं ए आठमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जोदेवा के०) जो देवाणविदेवो ए नवमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (उविं के०) उवितं सेलसिहरे ए दशमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (चत्ता के०) चत्तारि अठ दस दोय ए अगीआरमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (वेअ्रावच्चग के०) वेअ्रावच्चगराणं ए बारमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, ए बार (अहिगार के०) अधिकाराना (पढ मपया के०) पहेला पद एटले आदिना पद धुरीयां जाणवा ॥ ४२ ॥

ए बार अधिकार मांहेला कया अधिकारें कोने वांदबा ते कहे ठे.

पढम अहिंगारे वंदे, नावजिणे बीयएउ दवजिणे ॥

इगचेइय ठवणजिणे, तइय चउठंमि नामजिणे ॥ ४३ ॥

अर्थः—नमुबुणंथी मांमीने जियजयाणं पर्यंत (पढमअहिंगारे के०) प हेला अधिकारने विषे जे तीर्थकर थया, केवलज्ञान पाय्या ठे एवा (नाव जिणे के०) नावजिनने एटले नावतीर्थकरने (वंदे के०) हुं वांडुं बुं, तथा जे अइया सिद्धा ए गाथायें (बीयएउ के०) बीजो अधिकार ठे नेने विषे वली जे आगले थारो एवा (दवजिणे के०) इव्यजिनने हुं वांडुं बुं. ए बे अधि कार नमुबुणंता जाणवा तथा (तइय के०) त्रीजा अधिकारे (इगचेइय ठ वणजिणे के०) एक चैत्यना स्थापना जिनने हुं वांडुं बुं एटले एक देरा सर मांहेली सर्व प्रतिमाउने वंदन करवुं ए अरिहंत चेश्याणंने पाठे जाणवो ए सूत्रामां एकज अधिकार ठे. तथा लोगस्स उज्जोयगरे रूप (चउठ के०) चोथा अधिकारने विषे (नामजिणे के०) श्रीरुषनादिक नाम जिनने हुं वांडुं बुं ॥ ४३ ॥

तिहुअण ठवणजिणे पुण,पंचमए विहरमाण जिण, ठठे ॥

सत्तमए सुयनाणं, अठमए सब सिद्ध थुई ॥ ४४ ॥

अर्थः—(पुण के०) वली सबलोए अरिहंतचेश्याणंरूप (पंचमए के०) पां चमा अधिकारने विषे स्वर्ग, मृत्यु अने पाताल रूप (तिहुअण के०) त्रण चुवनने विषे जे शाश्वता अने अशाश्वता एवा (ठवणजिणे के०) स्थापना जिन ठे ते प्रत्ये हुं वांडुं. तथा पुकरवरदीवट्टेनी पहेली गाथा रूप (ठठे के०) ठठा अधिकारने विषे अहीहीप मध्ये श्रीसीमंधर स्वाम्यादि (विहरमाणजिण के०) विचरता नाव जिन प्रत्ये वांडुं बुं. तथा तमतिमिरपमल इहांथी मांमीने सुअस्स जगवउ पर्यंत (सत्तमए के०) सातमा अधिकारने विषे (सुअना णं के०) श्रीश्रुतज्ञान प्रत्ये हुं वांडुं. तथा सिद्धाणं बुद्धाणं ए गाथा रूप (अठमए के०) आठमा अधिकारने विषे तीर्थ अतीर्थादिक पन्नर जेद वाला एवा (सबसिद्धथुई के०) सर्व सिद्धनी स्तुति जाणवी ॥ ४४ ॥

તિહાહિવ વીરથુડ, નવમે દસમે ય ઉચયંત થુડ ॥ અઠવા
યાડ ઇગદિસિ, સુદિઠિ સુર સમરણા ચરિમે ॥ ૪૫ ॥

અર્થ:-તથા જો દેવાણવિદેવો અને ઈકોવિ નમુકારો એ બે ગાથા રૂપ (નવમે કે૦) નવમા અધિકારને વિષે આ વર્તમાન (તિહાહિવ કે૦) તીર્થના અધિપતિ ઠાકુર જે શ્રી (વીર કે૦) વીર જગવાન તેની (થુડ કે૦) સ્તુતિ જાણવી. તથા ઝાંઝેત સેલસિહરે એ ગાથા રૂપ (દસમે કે૦) દશમા અધિકારને વિષે (અ કે૦) વલી (ઉચ્ચયંત કે૦) શ્રીરૈવતકાચલ પર્વ તને વિષે શ્રીનેમિનાથ જગવાનની (થુડ કે૦) સ્તુતિ જાણવી. તથા ચત્તારિ અઠદસ દોય વંદિયા એ ગાથા રૂપ (ઇગદિસિ કે૦) અગીઆરમા અધિકારને વિષે (અઠવાયાડ કે૦) અષ્ટપાદાદિકને વિષે શ્રીનરતેશ્વરે કરાવેલી ચોવીશ જિન પ્રતિમાની સ્તુતિ જાણવી. તથા વેયાવચ્ચગરાણં એ ગાથા રૂપ (ચરિમે કે૦) ઢેલા બારમા અધિકારને વિષે (સુદિઠિ કે૦) સમ્યક્દૃષ્ટી (સુર કે૦) દેવતાને (સમરણા કે૦) સ્મરવા રૂપ સ્તુતિ જાણવી ॥૪૫॥

આ ઠેકાણે અગીઆરમાં અધિકારને વિષે ચત્તારિ અઠદસ ઇત્યાદિ ગાથામાં ઘણા પ્રકારે દેવ વાંદ્યા છે તે માંહેલા કેટલા એક ઇહાં લખીયેં થૈયેં. સંનવાદિક ચારજિન દક્ષણદિસેં, તથા સુપાર્શ્વાદિક આઠ જિન પશ્ચિમદિશેં, તથા ધર્માદિ દશજિન ઉત્તરદિશેં, તથા શ્રીરૂપજ અને અજિત એ બે જિન પૂર્વદિશેં એવં ચોવીશ જિન વાંદ્યા છે, તથા બીજે અર્થે પ્રથમના ચારને આઠ ગુણા કરીયેં. તેવારેં બત્રીશ થાય અને વચલા દશને બે ગુણા કરીયેં, ત્યારેં વીશ થાય, એ બે આંક મેલવીયેં તેવારેં બાવન થાય, તે બાવન ચૈત્ય નંદીશ્વર દ્વીપેં છે તેને વાંદ્યા છે.

તથા ત્રીજે અર્થે (ચિત્ત કે૦) ઠાંમયા છે (અરિ કે૦) વૈરી જેણેં એવા અઠદસ અટલે અઢાર અને બે પાઠલા મેલવીયેં ત્યારેં વીશ તીર્થકર થાય તે શ્રીસમેતશિખરે સિદ્ધ થયા તેને વાંદ્યા. અથવા વિચરતા જિન ઉત્કૃષ્ટે કાલેં એક સમયેં જન્મથી વીશ હોય તેમને વાંદ્યા.

તથા ચોથે અર્થે આઠને દશ અઢાર થાય, તેની સાથે વીશનો ચોથો જાગ પાંચ થાય, તે મેલવીયેં તેવારેં ત્રેવીશ થયા તે એક શ્રીનેમીશ્વર વિના ત્રેવીશ જિન શ્રીશત્રુંજયેં સમવસચ્ચા છે, માટે તેને વાંદ્યા.

पांचमे अर्थे दशने आठ गुणा करीयें, तेवारें एंशी थाय तेने बमणा करतां एकशो ने साठ थाय, ते उत्कृष्टकालें पांच महाविदेहें विचरे तेने वांद्या.

ठेठे अर्थे आठ अने दश मली अठार थाय, तेने चार गुणा करतां ब होतरे थाय. ए त्रैकालिक त्रण चोवीशी जरतादिक क्षेत्रनी वांदी.

सातमे अर्थे चारने आठ युक्त करीयें, तेवारें बार थाय तेने दश गुणा करीयें, तेवारें एकशोने वीश थाय, तेने बमणा करतां बजें ने चालीश थाय ते जरतादिक दश क्षेत्रनी दश चोवीशी वांदी.

आठमे अर्थे मूज चार ठे, तथा वली आठने आठ गुणा करतां चोशठ थाय, तथा दशने दश गुणा करतां एकशो थाय. तेनी साथें पाठला बे मेल वतां १७० जिन थाय. ते उत्कृष्ट कालें विचरता जिनने वांद्या.

नवमे अर्थे अनुत्तर, ग्रैवेयक, विमानवासी अने ज्योतिषी ए चार स्था नक ऊर्ध्वलोकें ठे तिहांनां चैत्य तथा आठ व्यंतरनिकाय, दश जवनपति, ए अधोलोकनां चैत्य तथा मनुष्यलोकमां तो शाश्वती अने अशाश्वती प्रतिमा ए त्रण लोकनां चैत्य वांद्यां. एवी रीतें ए गाथा मध्ये सर्व तीर्थ वंदना लक्षण अर्थ घणा ठे, ते सर्व वसुदेव हिंदू प्रमुख ग्रंथोथी जोड ले वा. अर्हीआं विस्तार घणो थाय माटे लख्या नथी ॥४५॥

नव अहिगारां इह ललि, अ विबरा वित्तिआइ अणुसारा ॥

तिस्मि सुयपरंपरया, बीयउ दसमो इगारसमो ॥ ४६ ॥

अर्थः—(इह के०) ए बार अधिकारमांथी पहेलो, त्रीजो, चोथो, पांचमो, ठाठो, सातमो, आठमो, नवमो, अने बारमो, ए (नवअहिगारा के०) नव अधिकार ते (ललिअविबरा के०) ललितविस्तारा नामे नाष्ट्य नी (वित्तिआइ के०) वृत्ति आदिकना (अणुसारा के०) अनुसारथकी जाणवा. अने (बीयउ के०) बीजो अधिकार, जे अर्ईआ सिद्धा तथा (दसमो के०) दशमो अधिकार उज्झितसेल ए गाथोक्त तथा (इगारसमो के०) अगीआरमो अधिकार चत्तारि अष्टदस ए गाथोक्त एटले जे अर्ईआ, उद्यंत अने चत्तारि, ए (तिस्मि के०) त्रण अधिकार, ते (सुयपरंपरया के०) श्रुतनी परंपराथी एटले जेम सिद्धांतनुं व्याख्यान ठे, तेम तथा गीतार्थ संप्रदायथी जाणवा ॥ ४६ ॥

આવસ્સય ચુક્ષીએ, જં નણિયં સેસયા જહિહ્વાએ ॥

તેણં ઉચંતાઈવિ, અહિગારા સુયમયા ચેવ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ:- (જં કે૦) જેમ (અવસ્સયચુક્ષીએ કે૦) આવશ્યક સૂત્રની ચૂર્ણીનેવિષે તથા પ્રતિક્રમણ ચૂર્ણી મધ્યે (નણિયં કે૦) કહ્યું છે. જે ઉચિંતાદિક (સેસયા કે૦) શેષ અધિકાર તે (જહિહ્વાએ કે૦) યથેજ્ઞાયેં જાણવા. (તેણં કે૦) તે કારણ માટે એ (ઉચંતાઈવિ કે૦) ઉચંતસેલસિહરે ઇત્યાદિક ગાથાયેં જે પણ (અહિગારા કે૦) અધિકારો તે સર્વ (સુયમયા કે૦) શ્રુતમય જાણવા. (ચેવ કે૦) ચકાર પાદપૂરણાર્થે છે અને એવ શબ્દ નિશ્ચયવાચક છે ॥ ૪૭ ॥

બીઝ સુયજ્ઞયાઈ, અજ્ઞઝ વન્નિઝ તાહિં ચેવ ॥ સક્ક

જ્યંતે પઢિઝ, દવારિહવસરિ પયડઙ્ગો ॥ ૪૮ ॥

અર્થ:- અને “જે અઈઆસિદ્ધા જે નવિસ્સંતિ” ઇત્યાદિ ગાથાયેં જે ઇચ્છા જિન વંદન રૂપ (બીઝ કે૦) બીજો અધિકાર તે પણ (સુયજ્ઞયાઈ કે૦) શ્રુતસ્તવાદિ એટલે શ્રુતસ્તવની આદિમાં આવેલી પુસ્કરવરદી નામની ગાથાને વિષે છે તે (અજ્ઞઝ કે૦) અર્થથકી તો (તાહિં કે૦) તે શ્રુતસ્તવ માંહેજ (ચેવ કે૦) નિશ્ચે શ્રીઆવશ્યક ચૂર્ણીને વિષે (વન્નિઝ કે૦) વર્ણિતો એટલે વર્ણવ્યો છે. જેમ કે ઉક્તોસેણં સત્તરિણંજિણયર સયં જહન્ન એણં વીસં તિજ્ઞયરાએ, એતાય એગકાલેણં નવંતિ અઈઆ અણાગયા અણંતા તે તિજ્ઞયરા નમંસંતિ ॥ એ પાઠ છે. અહીં કોઈ શંકા કરે કે ત્યાં જલે તેમ જણો પરંતુ આંહી લખેલા પાઠે કરીને શું ? તો ત્યાં કહે છે કે (સક્કજ્યંતે કે૦) શકસ્તવના અંતને વિષે જે (પઢિઝ કે૦) પઠિત: એટલે કહ્યો છે અર્થાત્ પૂર્વાચાર્યોયેં શકસ્તવના અંતમાં સ્થાપન કરેલો છે તે (દવારિહવસરિ કે૦) ઇચ્છા અરિહંત વાંદવાના અવસરેં એટલે જાવ અરિહંત વંદના નંતર ઇચ્છા અરિહંત વંદનાનું અનુક્રમે પ્રાપ્તપણું છે માટે એ આદ્ય અધિકાર માં પણ નવમી સંપદાને વિષે કાંઈક જણવા થકી તેનું વિસ્તારાર્થપણું છે તેમ (પયડઙ્ગો કે૦) પ્રકટાર્થો એટલે પ્રગટાર્થ જાણવો માટે એ પણ શ્રુતમય જાણવો. આ પ્રકારેં નિર્યુક્તિ અને ચૂર્ણીનાં વચન તે પ્રમાણજ છે જે માટે કહ્યું છે ॥ ૪૮ ॥

અસઢાશ્નણ વજ્ઞં, ગીઅઢ અવારિઅંતિ મઙ્ગઢા ॥ આ
યરણા વિદુ આણ,તિ વયણઠ સુ બદુ મઞ્નંતિ ॥ ૪૯ ॥

અર્થ:—જે આચારણા (અણવજ્ઞં કે૦) અનવદ્ય હોય એટલે પાપર
હિત હોય, અને વલી તે (ગીઅઢઅવારિઅં કે૦) ગીતાર્થે અવારિત હોય
એટલે બીજા કોઈ ગીતાર્થ પુરુષે તેને વારી નહીં હોય (ઇતિ કે૦) એવા
(મઘઢા કે૦) મઘ્યસ્ત રાગ દ્વેષ રહિત (અસઢાશ્નકે૦) અસઢ પંમિ
ત, ગીતાર્થ, પુરુષો તેણે જે આચારો હોય તો તેવા ગીતાર્થની કરેલી
જે (આયરણાવિ કે૦) આચારણા તે પણ (દુ કે૦) નિશ્ચે શ્રીજગવંતની
(આણા કે૦) આજ્ઞાજ કહીયે (ઇતિ વયણઠ કે૦) એવું વચન છે, તે
માટે (સુ કે૦) સુષ્ટુ એટલે જના અથવા સુવિદિત અશઢ ગીતાર્થની ક
રેલી આચરણાને પણ (બદુમઞ્નંતિ કે૦) ગીતાર્થ જન ઘણું માને ॥ ૪૯ ॥
એ બાર અધિકારનું બારમું દ્વાર કહ્યું, હ્રાં સુધી ઉત્તર બોલ ૧૯૭ થયા ॥

હવે ચાર વાંદવા યોગ્યનું તેરમું આદે દેશ્ને બીજાં પણ દ્વાર કહે છે.

ચઠ વંદણિઙ્ગ જિણ મુણિ,સુય સિદ્ધા ॥દારં (॥૧૩॥)

હ્ર સુરાહ સરણિઙ્ગા ॥ દારં ॥ ૧૪ ॥ ચઠ્ઠ

જિણા નામ ઠવણ, દઘ જાવ જિણ જેણં ॥ ૫૦ ॥

અર્થ:—(ચઠવંદણિઙ્ગ કે૦) ચાર વંદનીયક એટલે ચાર વાંદવા યોગ્ય
કહ્યા છે, તે કયા કયા? તેનાં નામ કહે છે. એક (જિણ કે૦) જિન તીર્થક
ર અરિહંત, બીજા (મુણિ કે૦) મુનિરાજ સાધુ, ત્રીજો (સુય કે૦) શ્રુત
સિદ્ધાંત પ્રવચન અને ચોથા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધ જગવાન જે મોહ
પ્રાપ્ત થયા તે જાણવા. એ ચાર વંદનીકનું તેરમું દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ
૧૯૮ થયા ॥ ૧૩ ॥

હવે એક સ્મરવા યોગ્યનું ચૌદમું દ્વાર કહે છે. (હ્ર કે૦) એ શ્રીજિન
શાસન માંહે સમ્યગ્દષ્ટિ અધિષ્ઠાયિક (સુરાહ કે૦) દેવતાપ્રમુખ (સર
ણિઙ્ગા કે૦) સ્મરણીય છે એટલે સ્મરવા યોગ્ય જાણવા. એ સ્મરવા યોગ્ય
નું ચૌદમું દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ ૧૯૯ થયા ॥ ૧૪ ॥

हवे चार प्रकारना जिननुं पन्नरमुं द्वार कहे ठे.

(चउहजिणा के०) चार प्रकारना जिन कहा ठे ते. कहे ठे. एक (नाम के०) नामजिन, बीजा (उवण के०) स्थापना जिन, त्रीजा (द्व के०) इव्यजिन, चोथा (नाव के०) नावजिन ए चार (जिणनेएणं के०) जिनना जेदे करीने चार जिन जाणवा ॥ ५० ॥

हवे ए चार प्रकारना जिननुं स्वरूप चार निक्षेपे कहे ठे.

नामजिणा जिणनामा, उवणजिणा पुण जिणंद पडिमाउ ॥ द्व जिणा जिणजीवा, नावजिणा समवसरणढा ॥ ५१ ॥ द्वारं ॥ १५ ॥

अर्थः—प्रथम (जिणनामा के०) श्रीरुषनादिक जिननां जे नाम ठे ते मने ते ते नामे बोलावीये ठैयें तेने (नामजिणा के०) नाम थकी जिन कहियें, (पुण के०) वली बीजा (जिणंदपडिमाउ के०) श्रीजिनेइनी जे शाश्वति अशाश्वति प्रतिमाउ ठे तथा पगलां ठे ते सर्वने (उवणजिणा के०) स्थापना जिन कहियें, त्रीजा जेणे तीर्थकर नाम कर्म बांध्युं ठे ए वा श्रीरुष्ण, श्रेणिकादिक ए सर्व तथा जे तेज नवमां तीर्थकर पदवी पामशे पण दीक्षा लइने ज्यां सुधी केवलज्ञान नथी पाम्या त्यां सुधी तेपण (जिणजीवा के०) जिनना जीव कहेवाय तेने (द्वजिणा के०) इव्यथकी जिन कहियें. चोथा जे केवल ज्ञान पामीने (समवसरणढा के०) श्रीसमवसरणने विषे स्थित थया, बेठा थका धर्मोपदेश आपे तेने (नावजिणा के०) नावथकी जिन जाणवा ॥ ५१ ॥ (द्वारं के०) ए चार प्रकारें जिन ना नामनुं पन्नरमुं द्वार कहुं. उत्तर बोल १९९६ थया ॥

हवे चार थोयोनुं शोलमुं द्वार कहे ठे.

अहिगय जिण पढमथुई, बीया सवाण तइअ नाणस्स ॥

वेयावच्च गराणउ, उवउगहं चउह थुई ॥ ५२ ॥ द्वारं ॥ १६ ॥

अर्थः—जेनी आगल देव वांदीयें एवी जे नामे मूलनायकनी प्रतिमा होय एटले प्रस्तुत अंगीकखो जे चोवीश जिन मांहेलो कोइ श्रीरुषनादिक एक जिन तेने (अहिगयजिण के०) अधिकृतजिन कहियें तेनी (पढमथुई के०) प्रथम स्तुति ते एक जिननीज जाणवी. तथा (बीया

के०) बीजी स्तुति तो (सवाणं के०) सर्व तीर्थकरोनी साधारण नक्ति रूप जाणवी. तथा (तइअ के०) त्रीजी स्तुति ते (नाणस्स के०) ज्ञाननी एटले श्रुत सिद्धांत प्रवचननी जाणवी. तथा श्रीजिनशासनना रखवाला (वेयावच्चगराण के०) वेयावृत्त्यना करनार एवा सम्यग्दृष्टि देवताउनी (तु के०) वली (उवउगळं के०) उपयोग मनःस्मरणने अर्थे (चउडधुई के०) चौथी स्तुति जाणवी ॥ ५१ ॥ ए चार शुद्धं शोलमुं द्वार कहुं ॥ उत्तर बोल १००० थया ॥

हवे आठ निमिनुं सत्तरमुं द्वार कहे ठे.

पाव खवणळ इरिआई, वंदणवत्तिआइ ठ निमित्ता ॥ पवयण
सुर सरणळं, उस्सग्गो इअ निमित्तठ ॥ ५३ ॥ द्वारं ॥ १७ ॥

अर्थः—गमनागमनथी उपना जे (पाव के०) पाप ते (खवणळ के०) खपाववानें अर्थे (इरिआई के०) इरियावहि प्रथम पडिक्कमवी ते प्रथम निमित्त जाणवुं. तथा श्रीतीर्थकरने (वंदणवत्तिआइ के०) वंदणवत्तिआदि (ठ के०) ठ (निमित्ता के०) निमित्तें काउस्सग्ग करवो, जेम के प्रथम वंदणवत्तिआए एटले श्रीजिनराजने वांदवाथी जे लाज थाय, ते काउस्सग्गमां मुजने लाज थाउ. बीजो पूअणवत्तिआए एटले केशरं चंदनादिक धूप प्रमुखें परमेश्वरनें पूजवाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थाउ. त्रीजो सक्कारवत्तिआए एटले सत्कार ते श्रीजिनेश्वरने आजरणादि चढाववाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थाउ. चौथो समाणवत्तिआए एटले सन्मान ते श्रीजिनना स्तवनगुण कहेवाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थाउ पांचमो बोहिलाज वत्तिआए एटले आगळे जवें समकेतनो लाज थाय, ते निमित्तें काउस्सग्ग करुं. ठहुं निरुवसग्ग एटले निरुपसर्ग ते जन्म जरा मरणादि उपसर्ग टालवा निमित्तें काउस्सग्ग करुं ए ठ निमित्त अने एक प्रथम कहुं एवं सात थयां. तथा आठमुं (पवयणसुर के०) प्रवचनना अधिष्ठायक सुर एटले देवता तेने (सरणळं के०) समरवाने अर्थे (उस्सग्गो के०) एक नव कारनो काउस्सग्ग चैत्यवन्दनने विषे करवो (इअ के०) ए (निमित्तठ

के०) निमित्त आठ जाणवां ते देववंदनने विषे होय ए आठ निमित्तनुं सत्तरमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल १००८ थया ॥ ५३ ॥

हवे बार हेतुनुं अठारमुं द्वार कहे ठे.

चउ तस्स उत्तरीकरणं, पमुह सद्वाइ आय पण हेउ ॥ वेया वच्चगरत्ताइं, तिन्नि इअ हेउ बारसगं ॥ ५४ ॥ द्वारं ॥ १८ ॥

अर्थः—तिहां प्रथम देव वांदतां पाप टले ठे (तस्स के०) ते पाप टालवाना (उत्तरीकरण के०) उत्तरीकरण (पमुह के०) प्रमुख (चउ के०) चार ठे ते कहे ठे. एक तस्सउत्तरीकरणेणं एटले पापने आलोववे करीने अर्थात् पापकर्म निर्घातन करवे करी, बीजो पायञ्चित्तकरणेणं एटले अग्नि हया पदथी उपनुं जे प्रायश्चित्त ते लेवे करी, त्रीजो विसोहिकरणेणं एटले राग द्वेषनुं टालवुं अतिचार टालवानी विगुह्णि कग्गे करी, चोथो विसल्ली करणेणं एटले माया मात्सर्यादि वर्जवे करी मन वचन कायानी निःश व्यत्व त्रिकाल अतीत अनागत वर्तमानने विषे अरिहंतादिक षट्पद साधे पापकर्म टालवे काउस्सग्गनुं फल आपे ए चार उत्तरीकरणादि निमित्त क ह्यां तथा (सद्वाइआ के०) श्राद्धादिक (य के०) वली (पणहेउ के०) पांच हेतु ठे तेनां नाम कहे ठे, सद्वाए, मेहाए, धिइए, धारणाए, अणु प्पेहाए एटले एक श्रद्धा, बीजी मेहा एटले बुद्धि, त्रीजी धृति एटले चित्तस्वस्थता, चोथी धारणा ते यथा किंचित् शिक्षा ग्रहणता पांचमी अनुपेक्षा ते, तदेकाग्रता, ए सर्व पांचे वानां वधते थके पांच हेतु जाणवा तथा (वेयावच्चगरत्ताइं के०) वेयावच्चकरत्वादिक वेआवच्चगराणं, संतिग राणं, सम्मदिहिसमाहिगराणं ए (तिन्नि के०) त्रण हेतु करे ते कहे ठे. एक वैयावच्चकर सम्यक्दृष्टि देव, बीजो संतिगराणं एटले सम्यक्दृष्टिने रोगादिकनी शांति करवे करीने, त्रीजो समाहिगराणं एटले सम्यक्दृष्टिने समाधि उपजाववे करीने ए त्रण हेतुयें देव संनारवा एटले चार उत्तरीकरण तथा पांच श्रद्धादिक अने त्रण वैयावच्चकर (इअ के०) ए (बारसगं के०) द्वादशकं एटले बार (हेउ के०) हेतु चैत्यवंदनने विषे जाणवा एटले बार हेतुनुं अठारमुं द्वार पूरुं थयुं अने उत्तर बोल १०१० थया ॥ ५४ ॥

हवे शोल आगारनुं उगणीशमुं द्वार कहे ठे.

अन्नढयाइ बारस, आगारा एवमाइया चउरो ॥ अगणि
पणिंदि बिंदण, बोही खोनाइ मकोय ॥५५॥ द्वारं ॥१६॥

अर्थः—(अन्नढयाइ बारस आगारा के०) अन्नढयादि बार आगार
एटले अन्नढउससिएणंथी मांमीने सुदुमेहिंदिठिसंचालेहिं पर्यंत बार आगार
जाणवा. तेनां नाम कहे ठे. पहेलो उंचो श्वास लेवे, बीजुं नीचो श्वास
लेवे, त्रीजुं खांसी उधस आवे, चोथुं ठीक आवे, पांचमुं बगासुं आवे, ठहुं
उमकार ते ऊर्ध्ववात आवे, सातमुं अधोवात आवे, आठमुं नमरि आवे, नवमुं
वमन पित्त मूर्च्छा आवे, दशमुं सूक्ष्म अंगफुरकणथी, अगीआरमुं खेलसिंघाण
नाक मेल संचारथी, बारमुं दृष्टि प्रमुख संचारथी काउस्सग न नांगे.

तथा (एवमाइया चउरो के०) एवमादिक चार आगार कहे ठे एक
(अगणि के०) अग्निनो उपडव उपने थके तिहांथी पूंजतो अलगो जाय
अथवा दीवा प्रमुखनी उजेई थातां तथा अग्निनो स्पर्श थतो होय तेवारें
काउस्सगमांहे कपडाथी शरीर ढांके, अथवा पूंजतो अलगो जइ रहे,
बीजुं (पणिंदिबिंदण के०) पंचेंडिबिंदन पंचेंडियनुं ठेदेन थतुं होय अ
थवा मूषकादिक पंचेंडिय जीव, ते स्थापनाचार्य अने पोतानी व
चमां जाता होय, तेवारें पूंजतो अलगो जइ रहे. तो काउस्सगजंग न
थाय त्रीजुं (बोहिखोनाइ के०) बोधिहोनादि ते जिहां राजा अथवा चो
रादिक मनुष्य तेना पराजवें करी पढी धर्मनी ह्मोणणा थाय माटे काउ
स्सगमांहे तिहांथी अलगो जइ रहे तो काउस्सग जंग न थाय, चोथुं
(मकोअ के०) मक्क ते साप प्रमुखना मंकना जयें करी अथवा साप प्र
मुख पासें आवतो होय तो तेना जयथी अलगुं जवुं पडे, तेथी काउ
स्सग जंग न थाय ए शोल आगारनुं उगणीशमुं द्वार थयुं. उत्तर
बोल (१०३६) थया ॥ ५५ ॥

हवे काउस्सगना उगणीश दोष त्यागवा, तेनां नामनुं वीशमुं द्वार कहे ठे.

घोडग लय खंजाई, मालु धी निअल सबरि खलिण वडू ॥

छंबुत्तर थण संजइ, नमुहंगुलि वायस कविठे ॥ ५६ ॥

अर्थः—प्रथम घोडानी परें एक पग उंचो राखे, बांको पग राखे, ते (घोडग के०) घोटक दोष, बीजो जेम वायरथी बेजडी कंपे तेम शरीर ने धूणावे, ते (लय के०) लता दोष, त्रीजो थांजा प्रमुखने उठिगे रहे, ते (खंजाई के०) स्तंजादि दोष, चोथो मेडा उपरने माले माथुं लगावी रहे ते (माल के०) माल दोष, पांचमो गाडानी उंधिनी परें अंगुठा तथा पाहानी मेलवी पग राखे, ते (उद्दी के०) उधि दोष, ठठो नेउलमां पग नाख्यानी परें पग मोकला राखे, ते (नियल के०) निगड दोष, सातमो नागी जिह्वाडीनी परे गुह्यस्थानकें हाथ राखे ते (सबरि के०) शबरि दोष, आठमो घोडाना चोकडानी परें हाथ रजो हरणें राखे, ते (खलिण के०) खलिण दोष, नवमुं नवपरणीत वडूनी परें माथुं नीचुं राखे ते (वडू के०) वधूदोष, दशमो नाजनी उपरें अने ढीचणथी नीचे जानुं उपरें लांबु वस्त्र राखे ते (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर दोष, ए दोष यति आश्रथी जाणवो. केमके मुंटीथी चार अंगुल नीचें अने ढीचणथी चार अंगुल उपर यतिने चोलपट पहेरवो कह्यो ठे. अगीआरमुं मास मसाना जयें अथवा अज्ञानथी लज्जाथी स्त्रीनी परें हैयुं ढांकी राखे, हृदय आह्लादे, ते (थण के०) स्तन दोष, बारमो शीतादिकने जयें साधवीनी परें बेहुखंजा ढांकी राखे एटले समग्र शरीर आह्लादी राखे ते (संजइ के०) संयति दोष, तेरमो आलावोगणवाने अर्थे संख्या करवाने अंगुली तथा पांपणना चाला करे, ते (जमुहंगुलि के०) जमुहंगुली दोष, चउदमो वायसनी परें आंखना मोला फेरवे, ते (वायस के०) वायस दोष, पंदरमो पहेरेला वस्त्र ते यूका तथा प्रस्वेदनं करी मलिन थवाना जयने लीधे कोठनी परें लुगडुं गोपवी राखे ते (कविठे के०) कपिष्ठ दोष ॥ ५६ ॥

सिरकंप मूअ वारुणि, पेहति चइऊ दोस उस्सग्गे ॥ लंबुत्तर

थण संजइ, नदोस समणीण सवहु सट्ठीणं ॥ ५७ ॥ दारं ॥ ५१ ॥

अर्थः—शोलमो यहावेशितनी परें माथुं धूणावे, ते (सिरकंप के०) शिरःकंप दोष, सत्तरमो मुंगानी परें दू दू करे, ते (मूअ के०) मूक दोष, अठारमो आलावो गणतो थको मदिरानी परे बडबडाट करे, ते (वारुणि के०) मदिरा दोष, उंगणीशमो वानरनी परें अरहुं परहुं जोवे, उष्ठ पुट

चलावें, ते (पेह के०) प्रेष्य दोष (इति के०) ए प्रकारें ए उगणीश दोष ते (उस्सगो के०) काउस्सगने विषे जाणवा तेने (चइळ के०) ठामे. ए उगणीश दोषमां केटलाएक नमूह अने अंगुली बें जूदा दोष करे ठे, तेवारें वीश थाय, तथा एक (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर, बीजो (थण के०) स्तन अने त्रीजो (संजइ के०) संयति ए त्रण (दोस के०) दोष ते (समणीण के०) श्रमणीने (न के०) न होय केमके एनुं वस्त्रावृत शरीर होय, प ए एटलुं विशेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करते मस्तक उघाडुं राखे एटले शोल दोष साधवीने लागे. अने ए त्रण दोषने (वडू के०) वधू दोषें करी (स के०) सहित करीयें तेवारें लंबुत्तरादि चार दोष थाय. ते (सट्टीण के०) श्राविकानें न होय, शेष पंदर दोष श्राविकानें लागे ए सर्व दोष टालीने काउस्सग करवो एटले काउस्सगना दोषनुं वीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १०५५ थया ॥ ५७ ॥

हवे काउस्सगना प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार तथा स्तवननुं बावीशमुं द्वार कहे ठे

इरि उस्सग पमाणं, पणवीसुस्सास अठ सेसेसुं ॥ द्वारं ॥ ७१ ॥

गंजीर मधुर सदं, महबजुत्तं हवइ थुत्तं ॥ ५८ ॥ द्वारं ॥ ७२ ॥

अर्थ:- (इरिउस्सग के०) इरियावहिना काउस्सगनुं (पमाणं के०) प्रमाण (पणवीसुस्सास के०) पञ्चीश श्वासोच्छ्वासनुं जाणवुं. एटले संप्रदायें “ चंदेसु निम्मलयरा ” पर्यंत यावत् पञ्चीश पदनुं काउस्सग कराय ठे, अने (सेसेसु के०) शेष काउस्सग जे देव वांदता स्तुति काउस्सग ते (अठ के०) आठ श्वासोच्छ्वास प्रमाण जाणवो. केम के संप्रदायें एक नवकारनी संपदा आठ ठे माटे. ए काउस्सग प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १०५६ थया.

हवे श्रीवीतरागनुं स्तवन केहवा प्रकारें कहेवुं तेनुं बावीशमुं द्वार कहे ठे. (गंजीर के०) मेघनी पेरें गंजीर अने (मधुरसदं के०) मधुर शब्द ठे जिहां अने वली (महबजुत्तं के०) महा अर्थयुक्त जक्ति, ज्ञान, वैराग्य अने आत्मानंदादि दशायुक्त एवुं श्रीवीतरागनुं (थुत्त के०) स्तुत एटले स्तवन (हवइ के०) होय. ए स्तवन जणवानुं बावीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १०५७ थया ॥ ५८ ॥

हवे चैत्यवंदन एक दिवसमां केटलीवार करवुं ? तेनुं त्रेवीशमुं द्वार कहे ठे.

पडिकमणे चेइय जिमण, चरिम पडिकमण सुअण पडिबो
हे ॥ चिइवंदण इअ जइणो, सत्तउ वेला अहोरत्ते ॥ ५९॥

अर्थः—एक (पडिकमणे के०) प्रजातनें पडिकमणे पञ्चकाण करतां देव वांदवाने विषे विशाललोचन कही चैत्यवंदन करे, बीजुं (चेइअ के०) चैत्यगृहमां जगवंत आगले चैत्यवंदन करे, त्रीजुं (जिमण के०) जमती वखत पञ्चकाण पारे, तेवारें चैत्यवंदन करे, चोथुं (चरिम के०) ठे हेलो जमीने उठ्या पठी एटले आहार करी रह्या पठी दिवसचरिम पञ्चकाण करतां चैत्यवंदन करे, पांचमुं (पडिकमण के०) संध्याने पडिकमणे न मोस्तु वर्द्धमानादि चैत्यवंदन करे, ठहुं (सुअण के०) सूती वखते शयन संधारा पोरिसी जणावतां चैत्यवंदन करे, सातमुं (पडिबोहे के०) पा ठली रात्रे जाग्या पठी कुसुमिण दुसुमिण काउस्सग कख्या पठी किरियानी वेलायें चैत्यवंदन करे, (इअ के०) ए कह्या जे (सत्तउवेला के०) सात वखतना (चिइवंदण के०) चैत्यवंदन करवां ते (अहोरत्ते के०) एक अ होरात्र मध्ये (जइणो के०) यतिने होय ॥ ५९ ॥

हवे श्रावकनें एक अहोरात्रमां केटलां चैत्यवंदन होय, ते कहें ठे.

पडिकमिउ गिहिणोवि दु, सगवेला पंचवेल इअरस्स ॥

पूआसु ति संजासु अ, होइ ति वेला जहन्नेणं ॥ ६० ॥

अर्थः—एक प्रजाते अने बीजो सांजे ए वे वार (पडिकमिउ के०) पडिकमणुं करता एवा (गिहिणोवि के०) गृहस्थने पण (दु के०) निश्चें यतिनी पेरें (सगवेला के०) सातवार चैत्यवंदन थाय. तथा जे एक वार पडिकमणुं करता होय एवा गृहस्थने (पंचवेल के०) पांचवार चैत्यवंदन थाय तेमां एक पोरिसि सांजलतां, एक क्रिया करतां अने त्रण वार दे व वांदता मली पांच थाय. अने तेथी (इअरस्स के०) इतर एटले जे पडिकमणुं नथी करता एवा गृहस्थने तो प्रजात, सांज अने मध्याह्ने ए (तिसंजासु के०) त्रण संध्यायें (पूजासु के०) पूजाने विषे (जहन्नेणं के०) ए जघन्यथी पण गृहस्थने माटे (तिवेला के०) त्रणवार चै

त्यवन्दना (होइ के०) होय ए सात प्रकारना चैत्यवन्दननुं त्रेवीशमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल २००६४ थया ॥ ६० ॥

हवे ए पूर्वोक्त सर्व बोल जो आशातनानो परिहार करे तो सफल थाय, माटे चोवीशमुं दश आशातनानुं द्वार कहे ठे.

तंबोल पाण जोयण, वाणह मेहुन्न सुअण निष्ठवणं ॥

मुत्तुच्चारं जूअं, वळे जिणनाह जगई ए ॥ ६१ ॥

अर्थः—प्रथम आशातना शब्दनो अर्थ करे ठे. जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनो आय एटले लाज तेनी शातना एटले खंमना करवी तेने आशातना कहियें ते जिनघरमां न करवी ते आशातना जघन्यथी दश प्रकारें ठे, तेनां नाम कहे ठे. प्रथम (तंबोल के०) तांबूल ते सोपारी, नागरव छीना पान अने पंचसुगंधादिकनुं खावुं, बीजी (पाण के०) पाणी पीवुं, त्रीजी (जोयण के०) जोजन करवुं, चौथी (उवाणह के०) उपानह एटले मोजडी पगरखादिक पहेरवां, पांचमी (मेहुण के०) मैथुन ते का मचेष्टा करवी, (ठछी सुअण के०) सुवुं ते शयन करवुं, सातमी (निष्ठवणं के०) थूंकवुं, श्लेष्म नाखवुं आठमी (मुत्त के०) मात्रा एटले लघु नीत करवी, नवमी (उच्चारं के०) उच्चार ते वडी नीतिनुं करवुं, दशमी (जूअं के०) जूवटे रमवुं, ए दश आशातना ते (जिणनाह के०) जिन नाथ एटले जगवानना देरासरनी (जगईए के०) जगतीनेविषे एटले देरा सरनी कोटडीमांहे पेसतां ए दशवानां (वळे के०) वर्जवां ए जघन्यथी दश आशातना महोटी ठे तेनां नाम कहां ॥ ६१ ॥

हवे उत्कृष्टथी चोराशी आशातना त्यजवी जोश्यें तेनां नाम इहां प्रसंगें लखीयें ठेयें. १ खेलश्लेष्म, २ द्यूतादिक्रिडा, ३ कलह, ४ धनुर्वेदादिक कला, ५ कोगला नाखवा, ६ तांबूल पूगीफल पत्रादि नरुण, ७ तांबूल खावानां कूचा, तथा उजार नाखवो, ८ गालो देवी, विरुद्ध बोलवुं, ए लघुनीत वडीनीत करवी वातनिर्गमनादि पवित्र करणादि, १० शरीर धोवन, ११ केश समारवा, १२ नख समारवा, १३ रुधिरादि नाखवां, १४ शेकेला धान्य प्रमुख खावां, १५ त्वचाचाठादिक नाखवां, १६ ओषधा दिक्कें करी पित्त वमन करे, १७ वमन करे, १८ दंतधावनादि करे, १९ बीसा

मण करावे, १० बकरी, गज, अने अश्वदिकनुं दमन बंधन करें, ११ दांत, १२ आंख, १३ नख, १४ गंमस्थल, १५ नासिका, १६ क्रान, १७ मस्तकादिक, ते सर्वनो मेल ठामे, १८ सूवे १९ मंत्र चूतादि ग्रह तथा राजादि कार्यना अलोच विचार करे, २० वृद्ध पुरुषनो समुदाय तिहां आवी मले, २१ नामां लेखां करे, २२ धनना जाग प्रमुख मांहोमांहे वेंचे, २३ पोतानुं इव्यजंमार करी तिहां थापे, २४ पग उपर पग चडावीने बेसे, २५ ठाणां थापे, २६ वस्त्र सुकवे, २७ दाल ठंडणीयादिक उगवे, २८ पा पड शालेवां करें, २९ वडीआदि देइ कचर चीनडी प्रमुख सर्व शाक जाति उगवे, ४० राजादिकना जयथी देरासर मध्ये नासीने बुपी रहे, ४१ शोकादिकें रुदन आक्रंद करे, ४२ स्त्री, जक्त, राज्य, देशादिकनी विकथा करे, ४३ शर, बाण, तथा बीजा पण अधिकरण शस्त्र घडे, ४४ गाय, बलद, प्रमुख थापे, ४५ टाठें पीड्यो अग्नि सेवे, ४६ अन्नादिकनुं रांधवुं करे, ४७ नाणादिक पारखे, ४८ अविधियें निसिद्दी कह्या विना प्रवेश करे, ४९ ठत्र, ५० उपानह, ५१ शस्त्र, ५२ चामर न मूके. एटले ए चार वाना साथे लइ प्रवेश करे, ५३ मननी एकाग्रता न करे, ५४ अज्यंग एटले शरीरें तैलादिक चोपडे, ५५ सचित्त पुष्पफलादिक न मूके, ५६ अजीव वस्तु जे हार मुडादिक वस्त्रादिक ते बाहेर मूकी कुशोनावंत थइ देरासरमां प्रवेश करे, ५७ जगवंत दीठे अंजलि न जोडे, ५८ एक शाटक उत्तरासंग न करे ५९ मुकुट मस्तकें धरें, ६० मैली पाघडी उपर वस्त्र बो कानी घोस पेच प्रमुख न ठोडे, ६१ कुसुमना सेहरा, ठोगां प्रमुख माथाथी न मूके, ६२ होड पाडे, ६३ गेडीदडे रमत करे, ६४ प्रादुणादिकने जु हार करे, ६५ नांम चेष्टा, गाल; काख पूंठ वजावे, ६६ रेकार तुकारादि तिरस्कारनां वचन बोले, ६७ लेवा देवा आश्रयी धरणुं मांमे, ६८ रण संग्राम करे, ६९ वाल बूटा होय ते समा करे, जूआ करे, माथुं खणे, ७० पलांठी पग बांधे, ७१ चांखडीयें चडे, ७२ पग पसारी बेसे, ७३ पुड पुडी देवरावे, ७४ पगनो मेल जाटके, ७५ वस्त्रादिक जाटके, ७६ माकण यूकादिक वीणे, तथा तेने त्यांज नाखे, ७७ मैथुनक्रीडा करे, ७८ जमण करे, ७९ व्यापार क्रयविक्रय करे, ८० वैडुं करे, ८१ शय्या समारे, ८२ गुह्य लिंगादिक उघाडे, तथा समारे, ८३ बाडुयुद्ध करे तथा कुकडादिकना

शुद्ध करावे, ८४ वर्षाकालादिकने विषे प्रणालीथी पाणी संग्रहे अंधोल
खान करे, तथा पाणी पीवाना नाजन मूके, ए उत्कृष्टथी चोराशी आशा
तना जिन जुवनमां वर्जवी.

हवे मध्यम बेतालीश आशातना वर्जवी तेनां नाम कहे ठे. १ मूत्र,
२ पुरिष, ३ पाणी, ४ उपानह, ५ शयन, ६ अशन, ७ स्त्रीप्रसंग, ८ तंबोल,
९ थुंकवुं, १० जूवटुं रमवुं, ११ जूवटादिकनुं जोवुं, १२ पलांठी वालवी,
१३ पग पसारवा, १४ परस्पर विवाद, १५ परिहास, १६ मत्सर, १७
सिंहासन परिजोग, १८ केश शरीर विजूषा, १९ ठत्र, २० खड्ग, २१
मुकुट, २२ चामरनुं राखवुं, २३ धरणुं करवुं, २४ हास्यादि विलास परि
हास, २५ विटसार्थे प्रसंग करवो, २६ मुखकोश न करवो, २७ मलिन
शरीर राखे, २८ मलिन वस्त्र पेहेरे, २९ अविधीये पूजा करे, ३० मननुं
एकाग्र पणुं न करे, ३१ सचित्त डव्य बाहेर न मूकी आवे, ३२ उत्तरा
संग न करे, ३३ अंजलि न करे, ३४ अनिष्ट, ३५ हीन, कुसुमादि पूजो
पकरण राखे, ३६ अनादर करे, ३७ जिनेश्वरना प्रत्यनीकने वारे नही,
३८ चैत्यडव्य खाय, ३९ चैत्यडव्यनी उपेक्षा करे, ४० ठती सामर्थ्ये
पूजावंदनादिकें मंदता करे, ४१ देवडव्यादि नहक सार्थे व्यापार मित्राड
सगाड करे, ४२ तेहवा वडेरानी मुख्यता करे, तथा तेनी आक्रायें प्रवर्ते,
ए बेतालीश मध्यम आशातना वर्जवी. एटले ए चोवीशमुं आशातनानुं
घार थयुं ॥ उत्तर बोल २०७४ पूर्ण थया ॥

हवे देव वांदवानो विधि कहे ठे.

इरि नमुकार नमुबुण, अरिहंत थुई लोग सब थुई पुस्क ॥

थुई सिद्धा वेच्या थुई, नमुब जावंति थय जयवी ॥ ६७ ॥

अर्थः—प्रथम (इरि के०) इरियावहि संपूर्ण पडिक्कमि पढी चैत्यवंदननो
आदेश मागी (नमुकार के०) नमस्कार कही पढी (नमुबुण के०) नमु
बुणं कहे. पढी उनो थइ (अरिहंत के०) अरिहंत चेश्याणं कही काउ
स्सगग करी एक तीर्थकरनी (थुई के०) स्तुति कहे. पढी (लोग के०)
लोगस्स कहीये पढी (सबथुइ के०) सबलोए अरिहंत चेश्याणं कही
काउस्सगग करी सर्व तीर्थकरनी बीजी स्तुति कहियें, पढी (पुस्क

के०) पुस्करवरदी कही काउस्सग करी श्री सिद्धांतनी त्रीजी (शुद्ध के०) स्तुति कहेवी पठी (सिद्धा के०) सिद्धाणं बुद्धाणं (वेद्या के०) वेयाव ज्जगराणं इत्यादिक कही काउस्सग करी अधिष्ठाइक देवोनी चोथी (शुद्ध के०) स्तुति कही पठी नीचे बेसीने (नमुत्तु के०) नमुत्तुणं संपूर्ण क हीने (जावंति के०) जावंति चेइयाइं जावंत केवि साहु कही नमोर्दत्त सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुन्यः कही (थय के०) स्तवन कहीने, संपूर्ण (जयवी के०) जयवीयराय कहीयें ए देव वांदवानो विधि कह्यो ॥ ६१ ॥

हवे यद्यपि कोइ प्राणी एटला बोल तथा एवो विधि न जाणतो होय तो पण आ कहेला आठ बोल तेमां होय तेने नक्तिवंत कहीयें. जेमाटे सं बोध प्रकरण मध्ये कह्युं ठे ॥ नत्ति बहुमाणोवस्स, संजलण आसायणाइ प रिहारो ॥ पडिणीय संगवज्जण, सइ सामहे तउज्जुणणं ॥ १ ॥ विहिजुंजण मस्स वण, मवही वायाण विहि पडिसेहो ॥ सिद्धाए इय अडगुण, जुत्तो संपुस्स विहिजुत्तो ॥ २ ॥

ए बे गाथानो जावार्थ कहे ठे. एक नत्ति ते अंतरंग राग, बीजुं बहु मान ते बाह्य लोकोपचार विनयादि गुण, त्रीजो वर्णवाद यशोवादनं वो लवुं. चोथो आशातनादिकनो परिहार, पांचमो तेमना प्रत्यनीकनी साथे संग वर्जवो, ठठो ठति सामर्थ्ये विघ्ननुं टालवुं, सातमो आगलाने विधि मां जोडवुं, आठमो अवर्णवाद न सांजलवा पूर्वक अविधिनो निषेध क रवो अने विधिनो प्रतिसेवन करवो, एवा आठ गुण विगुह युक्त ते सर्वो पाधि विगुह संपूर्ण विधि युक्त कहीयें ॥ २ ॥

सर्वोवाहि विसुद्धं, एवं जो वंदए सया देवे ॥

देविंदविंद महिअं, परमपयं पावइ लहुसो ॥ ६३ ॥

अर्थः—एम (सर्वोवाहिविसुद्धं के०) सर्वोपाधि विगुह जेम होय (ए वं के०) एम एटले सर्व श्रीजिनधर्म संबंधिनी चिंता तेणे करी निर्दोष प्रकारे शुद्ध श्रद्धायें करी (जो के०) जे नव्य प्राणी (देवे के०) श्रीदे वाधिदेवने (सया के०) सदा सर्वदा (वंदए के०) वांदे ते नव्यप्राणी नवनयरूप पद जिहां नथी एवो (परमपयं के०) परमपद एटले मोक्ष रूप पद ते प्रत्ये (लहुसो के०) शीघ्र उतावलो (पावइ के०) पामे. ते

परम पद कहेवो ठे तोके (देविंदं के०) देवना इंद्र तेमना (विंद के०) समूह एटले इंद्रोने समूहे जेने (अहियं के०) अर्चितं एटले पूज्युं एवो ठे. एमां ग्रंथकर्ता श्रीदेवेंद्रसूरियें पोतानुं नाम पण सुचव्युं ठे ए श्रीचैत्यवं दनजाप्यनुं वार्त्तिक संक्षेपथी कह्युं, अने विस्तारथी तो श्रीआवश्यकनिर्यु क्ति तथा प्रवचनसारोद्धारनी वृत्त्यादिकथी जाणवुं. इति श्रेयः ॥ इति श्री देववंदनजाप्यं बालाबोधसहितं संपूर्णम् ॥ ६३ ॥

हवे ए श्रीदेवाधिदेवने विधि वंदवाना फलना कहेवावाला ते श्रीगुरु ठे माटे तेमने पण नक्ति विनयें करी विधि पूर्वक वंदना करवा थकी स कल आगमना रहस्य पामीयें ए श्रीगुरुनें वांदवानां पण घणा फल आ गम मांहे कह्या ठे ॥ यदुक्तं ॥ वंदणएणं जंते जीवे किं जणइ, गोयमां वं दणएणं जीवे नीयागोयं खवेइ, उच्चागायं णिबंधइ. साहगंगचणं अपडिल्लेहि यं आणाफलं निवित्तेइ दाहिण जावच जणय इति ॥ तेणे प्रसंगें आव्यो जे गुरुवंदनाधिकार ते हवे कहे ठे.

अथ

बालावबोध सहित श्री गुरुवंदन जाप्य प्रारंभः

गुरुवंदण मिह तिविहं, तं फिट्ठा भोजन बारसावत्तं ॥

सिर नमणाइसु पढमं, पुसुं खमासमण डुगिबीअं ॥१॥

अर्थः— (अह के०) अथ शब्द ते मंगलाधिकारे ठे, तथा प्रथम प्रारंभ ने कारणे अथ शब्दें करी चैत्यवंदनजाप्य कह्या पढी हवे गुरु वंदन जाप्य कह्यीयें ठैयें (तं के०) ते (गुरुवंदणं के०) गुरुवंदन (तिविहं के०) त्रण प्रकारें ठे तेमां पहेलुं (फिट्ठा के०) फेटा वंदन, बीजुं (भोजन के०) थोजन वंदन, त्रीजुं (बारसावत्तं के०) द्वादशावर्त्त वंदन, तिहां (सिरनमणा इसु के०) मस्तक नमाडवादिकने विषे आदि शब्द थकी अंजलिकरण ते हाथ जोडवादिक जाणवा. ते (पढमं के०) पहेलुं फेटा वंदन जाणवुं. तथा (पुसुंखमासमणडुगि के०) पूर्ण पंचांग बे खमासमणा देवे करीने एटले बे हाथ, बे गुंठण अने एक मस्तक ए पांच अंग नमाववा रूप ते (बीयं के०) बीजुं थोजनवंदन जाणवुं ॥ १ ॥

इहां शिष्य पूछे ठे के थोच वंदने तथा द्वादशावर्त्त वंदने प्रथम एकवार वांदीने फरी बीजी वार शे हेतुयें वांदीयें ठैयें? त्यां आचार्य उत्तर आपे ठे.

जहदूउ रायाणं, नमिउं कळं निवेइउं पहा ॥

वीसळिउवि वंदिअ, गळइ एमेव इळ डुगं ॥ १ ॥

अर्थ:- (जहदूउ के०) जेम दूत पुरुष ठे ते (रायाणं के०) राजाने (नमिउं के०) नमिने (कळंनिविइउं के०) कार्य निवेदन करे वली (पहा के०) पाहो राजायें (वीसळिउवि के०) विसळर्यो थको पण (वंदिअ के०) वांदीने (गळइ के०) जाय (एमेव के०) एनी पेरे (इळ के०) इहां गुरुवंदनने विषे पण वंदननुं (डुगं के०) दिक जाणवुं ॥ १ ॥ अने द्वादशावर्त्तवंदनं तो बेहु वांदणे मलीने आवश्यक आवर्त्तादि बोल नीपजे ठे ते माटे बेहु वांदणानी जोडीयें एकज वंदन कहेवाय ठे ॥

हवे वांदणा देवानुं कारण शुं ते कहे ठे.

आयरस्सउ मूलं, विणउ सो गुणवउ अ पडिवत्ती ॥

सा य विहि वंदणाउ, विही इमो बारसावत्ते ॥ २ ॥

अर्थ:- जे माटे श्रीसर्वज्ञ प्रणीत जे (आयरस्स के०) आचार तेनो (उ के०) वली (मूलं के०) मूल जे ठे ते (विणउ के०) विनय ठे (सो के०) ते विनय केवीरीतें होय ते कहे ठे. (गुणवउ के०) गुणवंत गुरुनी (अ के०) वली (पडिवत्ती के०) प्रतिपत्ति एटले सेवा करवी जाणवी (सा के०) ते नक्ति (च के०) वली (विहिवंदणाउ के०) विधियें करीने वांदवा थकी थाय ते (विहि के०) विधि (इमो के०) आ आगल (बारसावत्ते के०) द्वादशावर्त्त वंदनने विषे कहेगे ॥ २ ॥

हवे ए त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन केम होय ते कहे ठे.

तइयं तु ठंदण डुगे, तळ मिहो आइमं सयल संघे ॥

बीयं तु दंसणीण य, पयछिआणं च तइयं तु ॥ ४ ॥

अर्थ:- (तइयं के०) त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन ते (तु के०) वली (ठंदणडुगे के०) बे वांदणा देवे करीने होय एटले बे वांदणा देवे करी था य इहां ठंदण शब्द वंदन वाचक जाणवो. (तळ के०) ते पूर्वोक्त त्रण वांदणा

मां (आइमं के०) आदिम एटले पहेलुं फेटावंदन जे ठे ते साधु, साध्वी
श्रावक अने श्राविका रूप चतुर्विध (सयलसंगे के०) समस्त श्रीसंगे म
ली (मिहो के०) मिथो एटले मांहोमांहे परस्पर तेवा तेवा अवसरने
विषे करवुं होय त्यारे थाय अने (बीयं के०) बीजुं जे थोनवंदन ठे ते
(तु के०) निश्चें वली सुसाधु एवा (दंसणीण के०) दर्शनीनेज अर्थें
होय एटले एक गह्वगत, बीजो अनुयोगी, त्रीजो अनियतवासी, चोथो
गुरुसेवी, पांचमो आयुक्त जे संयममार्गमां सावधान एवा गुणवंत यतिने
ए वांदणुं देवाय, तथा (य के०) चकारथी, तथा विधिविशिष्ट कार्यने
विषे लिंगमात्र धारी पण जो सम्यक्त्वदर्शनवंत होय तो ते पण थोनवंदने
वंदनीय होय. तथा (तईयं के०) त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन जे ठे ते (तु
के०) वली आचार्य, उपाध्याय, गुणवंत गीतार्थादिक एवा (पयछिआ
णं के०) पदप्रतिष्ठित जे होय तेमने (च के०) निश्चें होय ॥ ४ ॥

हवे ए वांदणानां पांच नाम ठे, ते कहे ठे.

वंदण चिइ किइ कम्मं, पूआकम्मं च विणयकम्मं च ॥

कायवं कस्स व के, ए वावि काहेव कइ खुत्तो ॥ ५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन कर्म अने अनिवादन स्तुतिरूप, अर्द्धावन
तकाय करवी, ते शरीर मस्तकादिके अवनत तथा कर्मथकी जलां कर्म बंधाय
एटला माटे बीजुं (चिइ के०) चित्ति कर्म, त्रीजुं (किइकम्मं के०) कृतिकर्म
वांदणुं, (च के०) वली जला मन, वचन अने कायानी चेष्टानुं जे कर्म क
रवुं ते माटे चोथुं (पूआकम्मं के०) पूजांकर्म कहियें, तथा विनयनुं करवुं ते
माटे पांचमुं (विणयकम्मं के०) विनयकर्म कहियें, ए पांच प्रकारें वंदन
(च के०) वली (कायवं के०) करवुं एटले पांच प्रकारें वांदणां देवां ते
(कस्स के०) केने अर्थें देवा (व के०) वली (केणवावि के०) केहने
वांदणां देवां, अपि शब्द निश्चयार्थमां ठे. (काहेव के०) केवारें वांदणां
देवां, (कइखुत्तो के०) केटली वार वांदणां आपीयें ॥ ५ ॥

कइणयं कइसिरं, कइहि व आवस्सएहिं परिसुद्धं ॥

कइदोसविप्पमुक्कं, किइकम्मं कीस कीरईवा ॥ ६ ॥

अर्थः—वांदणाने विषे (कइणयं के०) केटला अवनत करवा, (क

इसिरं के०) केटली वार मस्तक नमाडवुं, (कइहि के०) केटला (व के०) वली (आवस्सएहिं के०) आवश्यकें करीने. (परिसुद्ध के०) प रिच्छुद्ध थको तथा (कइदोसविप्पमुक्कं के०) केटला दोषें करी विप्रमुक्त एटले रहित थके (कीस के०) किशा माटे (कीरइ के०) करी (किइ कम्मं के०) कृतिकर्म वांदणां दीजे. वा शब्द पुनर्वाचक ठे ॥ ६ ॥ ए पां चमी अने ठी बे गाथा आवश्यक निर्युक्तिमां कही ठे ते इहां कही ॥

हवे त्रण गाथायें करी वंदनानां बावीश द्वार कहे ठे.

मूलदार गाहा ॥ पण नाम पणाहरणा, अजुग्गपण जुग्गप
ण चउअदाया ॥ चउदाय पणनिसेहा, चउअणिसेहठ कार
णया ॥ ७ ॥ आवस्सय मुहणंतय, तणुपेह पणिस दोस व
तीसा ॥ ८ ॥ गुण गुरु ठवण डुग्गह, डुव्वीसस्कर गुरु पणीसा
॥ ९ ॥ पय अडवन्न ठाणा, ८ गुरु वयणा आसायण ति
तीसं ॥ डुविहि दुवीसदारेहिं, चउसया बाणउइछाणा ॥ १० ॥

अर्थः—(मूलदारगाहा के०) मूलद्वारनी गाथाउ जाणवी. पहेलुं वांदणां
नां (पणनाम के०) पांच नाम कहेगे, बीजुं वांदणां (पणाहरणा के०)
पांच आहरण एटले वांदणां पांच उदाहरण दृष्टांत इव्व अने नावर्था
कहेगे, त्रीजुं वांदणां देवाने (अजुग्गपण के०) अयोग्य एवा पांच पास
डादिक कहेगे, चोथुं वांदणां देवाने (जुग्गपण के०) योग्य एवा आचार्या
दिक पांच कहेगे, पांचमुं जेनी पासुं वांदणां न देवरावीयें एवा (चउअ
दाया के०) चार जण वांदणां आदाता कहेगे, ठहुं जेनी पासुं वांद
णां देवरावीयें एवा (चउदाय के०) चार वांदणां दातार कहेगे, सा
तमुं (पणनिसेहा के०) पांच स्थानकें वांदणानो निषेध करवो एटले वांद
णां न देवां ते कहेगे, आठमुं (चउअणिसेह के०) चार स्थानकें वांदणां
नो अनिषेध करवो एटले चार स्थानकें वांदणां देवां ते कहेगे, नवमुं वांद
णां देवानां (अछकारणया के०) आठ कारण कहेगे ॥ ७ ॥

दशमुं वांदणाने विषे (आवस्सय के०) आवश्यक साचववां, अग्यारमुं
(मुहणंतय के०) मुखनंतक एटले मुहपत्तिनी पडिलेहणा करवी, बारमुं
(तणुपेह के०) शरीरनी पडिलेहणा करवी ए त्रणे वानां (पणिस के०)

पञ्चीश पञ्चीश करवां ते कहेरो, पणिस शब्द सर्वने जोडवो. तेरमुं वांदणां देतां (दोसवत्तीसा के०) बत्रीश दोष टालवा ते कहेरो, चौदमुं वांदणा देतां (ठगुण के०) ठ गुण उपजे ते कहेरो, पन्नरमुं वांदणा देवामां साक्षात् गुरु न होय तेवारें सज्ञाव अने असज्ञाव रूप (गुरुवण के०) गुरुनी स्थापना करवी ते कहेरो, शोलमुं वांदणा देतां (डुग्गह के०) बे अवग्रह सा चववा ते कहेरो, सत्तरमुं वांदणाना सूत्रने विषे (डुव्वीसकर के०) बर्रोने ठवीश अक्षर ठे तेमां (गुरुपणीसा के०) गुरु अक्षर पञ्चीश ठे ते कहेरो ७

अठारमुं वांदणानां सूत्राने विषे (पयअडवन्न के०) पद अछावन ठे ते कहेरो, उणणीशमुं वांदणां देतां शिष्यने प्रश्न पूठवालक्षण वीशामानां (ठगणा के०) ठ स्थानक ठे ते कहेरो, वीशमुं वांदणां देतां प्रश्नोत्तर रूप (ठगुरुवयणा के०) ठ गुरुनां वचन ठे ते कहेरो, एकवीशमुं वांदणां देतां गुरुनी (आसायणत्तिचीसं के०) तेत्रीश आशातना न करवी तेनां नाम कहेरो, बावीशमुं वांदणाने विषे (डुविहि के०) बे प्रकारनां विधि कहेरो. एम वांदणाना (डुवीसदारेहिं के०) बावीश द्वारें करीने सर्व मली (चउसयावाणउष्ठाणा के०) चारसेंने बाणुं स्थानक थाय ॥ ९ ॥

अंक	मूलधारनां नाम.	उत्तर नेद.	शर वालो	अंक	मूलधारनां नाम.	उत्तर नेद.	शर वालो.
१	वंदननाम.	५	५	१२	शरीरपडिलेहण.	२५	१२०
२	दृष्टांत.	५	१०	१३	वांदणांना दोष.	३२	१५२
३	वांदवानेअयोग्य.	५	१५	१४	वांदणांना गुण.	६	१५८
४	वांदवानेयोग्य.	५	२०	१५	गुरु स्थापना.	१	१५९
५	वांदणांनाअदाता.	४	२४	१६	अवग्रह.	२	१६१
६	वांदणांनादाता.	४	२८	१७	अक्षरनी संख्या.	२२६	३८७
७	निषेधनां स्थानक.	५	३३	१८	पदनी संख्या.	५८	४४५
८	अनिषेधनांस्थानक	४	३७	१९	स्थानक.	६	४५१
९	वांदणांनां कारण.	८	४५	२०	वांदणांमांगुरुवचन.	६	४५७
१०	आवश्यक.	२५	७०	२१	गुरुनी आशातना.	३३	४९०
११	मुहपत्तिपडिलेहण.	२५	९५	२२	विधि.	२	४९२

હવે પૂર્વોક્ત બાવીશ દ્વારમાં પહેલું પાંચ નામનું દ્વાર કહે છે.
પડિદાર ગાહા ॥ વંદણયં ચિઙ્કમ્મં,કિઙ્કમ્મં વિણયકમ્મ પૂચ્ચ
કમ્મં ॥ ગુરુ વંદણ પણ નામા,દવ્વે જાવે દુહોદેણં ॥૧૦॥દારં॥૧॥

અર્થ:—(પડિદારગાહા કે૦) પ્રતિદ્વારની ગાથા કહે છે. પ્રથમ (વંદણયં કે૦) વંદનકર્મ તે અજિવાદન સ્તુતિ રૂપ જાણવું. બીજું (ચિઙ્કમ્મં કે૦) ચિત્તિકર્મ તે રજોહરણાદિ ઉપકરણ વિધિ સહિતપણે કુશલકર્મનું કરવું જાણવું. ત્રીજું (કિઙ્કમ્મં કે૦) કૃતિકર્મ તે શરીર મસ્તકાદિકેં અવનમન કરવું. ચોથું (પૂચ્ચકમ્મં કે૦) પૂજાકર્મ તે પ્રશસ્ત મન, વચન અને કાચ ચેષ્ટા રૂપ જાણવું. પાંચમું (વિણયકમ્મ કે૦) વિનયકર્મ તે પૂર્વોક્ત ચાર પ્રકારેં વિશેષ ઉદયમપણું જાણવું. એ (ગુરુવંદણ કે૦) ગુરુ વાંદણાનાં (પણનામા કે૦) પાંચ નામ તે વંદનાનાં પર્યાય જાણવા. એ (દવ્વેજાવે કે૦) એક ઇચ્છાથી વાંદણાં અને બીજી જાવથથી વાંદણાં એમ (દુહ કે૦) બે પ્રકારેં (ઉદેણ કે૦) ઉદેન એટલે સામાન્ય પ્રકારેં જાણવાં ॥૧૦॥

હવે પાંચ દૃષ્ટાંતોનું બીજું દ્વાર કહે છે.

સીયલય સ્કુરુએ વીર, કન્હ સેવગ હ પાલે સંબે ॥

પંચે એ દિઠંતા,કિઙ્કમ્મે દવ્વ જાવેહિં ॥૧૧॥દારં॥૧॥

અર્થ:—પ્રથમ વંદન કર્મઉપર ઇચ્છાવંદન અને જાવવંદન આશ્રયી (સીયલય કે૦) શીતલાચાર્યનો દૃષ્ટાંત, બીજા ચિત્તિકર્મ ઉપર (સ્કુરુએ કે૦) સુલ્લકાચાર્યનો દૃષ્ટાંત જાણવો. ત્રીજા કૃતિકર્મ ઉપર (વીરકન્હ કે૦) વીરા શાલવીનો અને કૃષ્ણ મહારાજને દૃષ્ટાંત જાણવો. ચોથા પૂજાકર્મ ઉપર (સેવગ હ કે૦) રાજાના બે સેવકોનો દૃષ્ટાંત જાણવો. પાંચમા વિનયકર્મ ઉપર (પાલે સંબે કે૦) શ્રીકૃષ્ણમહારાજના પુત્ર પાલક અને સામ્બનો દૃષ્ટાંત જાણવો (એ કે૦) એ (પંચે કે૦) પાંચ (દિઠંતા કે૦) દૃષ્ટાંત તે (કિઙ્કમ્મે કે૦) કૃતિકર્મ એટલે વાંદણાને વિષે (દવ્વજાવેહિં કે૦) ઇચ્છા જાવેં કરીને જાણવા ॥૧૧॥ હવે એ પાંચ દૃષ્ટાંતોની કથા કહે છે.

હઙ્ગિણાઝર નયરના વજ્રસિંહ રાજાની સૌજાગ્યમંજરી રાણીને શીતલના મા પુત્ર હતો, અને શૃંગારમંજરી નામે પુત્રી હતી. તે કંચનપુર નગરેં વિક્ર

मसेन राजाने परणावी, अनुक्रमें शीतलपुत्र राजा थयो, तेणें धर्मघोष सूरि पासेंथी दीक्षा लीधी, पढी विज्ञात सिद्धांत गीतार्थ थइ, आचार्यपद पाय्या. हवे तेनी जगिनीनें चार पुत्र सकलकलामां निपुण थया जाणी तेमनी माता निरंतर पोताना पुत्र आगल जाइनी प्रशंसा करे अने कहे के धन्य कृतपुण्य पृथिवी मांहे एक तमारो मातुल ठे, के जेणे राज नार ठांमी दीक्षा लीधी? एवी प्रशंसा सांजली ते चारे पुत्र संवेग पणुं पाय्या. पढी स्थविर पासे दीक्षा लइ बहुश्रुत थइ गुरुने पूढी पोताना मा मा शीतलाचार्यने एक पुरें आव्या सांजली तेने वांदवाने अर्थें गया. तहां जातां विकाल वेलायें गाम बाहेर एक देवलमां रह्या. मांहे पेसतां एक श्रावकने जणाव्युं के अमारा मातुलने कहेजो जे नाणेज साधु आव्या ठे. हवे ते चारे नाणेजने रातें शुचध्यानथी केवलज्ञान उपज्युं. प्रजातें ते मनुं अनागमन जाणी मातुल आव्या, तेहने अनादर करता जाणी कषाय दंभकमां आवते दंभक थापी इरिया पथिका प्रतिक्रमी इव्यथी वंदनक की धुं, तेवारें ते बोल्या अहो इव्यवंदने कषाय कंभक वधते वांद्या, परंतु ना ववंदने कषायोपशान्तियें वांदो, ते सांजली मामोजी बोल्या तमें केम जा एणुं? तेवारें नाणेजा बोल्या अमें अप्रतिपाती ज्ञाने करी जाएणुं. ते सांजली मामोजी मनमां विचारवा लाग्या के अहो में केवलीनी आशातना करी, एम विचारी कषायस्थानकथी निवर्त्या अने ते चारे केवलीने वांदवा लाग्या, अनुक्रमें चोथा केवलीने वांदतां मामाने पण केवलज्ञान उपनुं. ए शीतलाचार्यने प्रथम इव्यवंदन पढी नाववंदनकर्म थयुं. ए प्रथम उदाहरण॥

हवे बीजा चितिकर्म उपर दुल्लकनो दृष्टांत कहे ठे. जेम एक दुल्लक नला लक्षणवालानें, आचार्यें अंत समयें पोताना पदें थाप्यो, गीतार्थ साधु पासें जणे, ते पण विशेषथी नक्ति साचवे, एकदा समयें मोहनीय कर्मना उदयथी जग्नपरिणामी थयो; पढी साधु निहायें गये थके बाहेर जूमिनेविषे निकल्यो पढी एक वनने विषे एक दिशें जातां थकां, तिलक, अशोक चंपकादि विविधवृक्ष तिहां हता तेम ठतां एक शमी एटले खीजडीनो वृक्ष तेनुं कोशक पूजन करतो हतो ते देखी पूजक प्रत्यें पूठयुं, के तमे ए कंट कवृक्षनें केम पूजो ठो? तेणे कहुं के अमारा वडिलोयें पूर्वे ए वृक्षोने पूज्युं ठे माटे अमे पण पूजीये ठैयें. ते वचन सांजलीने दुल्लकें विचार्युं जे आ

शमी एटले जांखरांना वृद्ध सरिखो हुं हुं; तेने उत्तम वृद्ध समान गुण वंत लोक पूजे ठे. अने महारामां श्रमण पणुं नथी; मात्र रजोहरणादि चित्तिकर्मगुणे करी मुजने पूजे ठे, एम विचारी, पाठो आवी, साधुनी पा सें आलोयणा लई, उजमाल थयो. एम एने पूर्वे इव्य चित्तिकर्म हतुं, पठी नावचित्तिकर्म उत्पन्न थयुं. ए बीजुं उदाहरण जाणवुं.

हवे त्रीजा कृतिकर्म उपर वीरो शालवी अने श्रीकृष्णुं उदाहरण कहे ठे. श्रीनेमिनाथ जगवान् द्वारिकायें समोसखा तेवारें श्रीकृष्णें सर्वसाधुउने द्वादशावर्त वांदणे वांद्या, एने नावकृतिकर्म कहीयें, अने श्रीकृष्णने रुडुं मनववानें अर्थे वीरा शालवीयें पण वांद्या एने इव्यकृतिकर्म कहीयें. एना संबंधनो विस्तार आवश्यकवृत्तिथी जाणवो. ए बीजुं उदाहरण जाणवुं.

हवे चोथा पूजाकर्म उपर बे सेवकनो दृष्टांत कहे ठे. जेम एक राजा ना बे सेवक हता ते गामनी सीमा निमित्तें विवाद करता राजपंथें जातां हता, मार्गमां साधु देखीने प्रशस्त मन, वचन अने कायायें करी एकें क ह्युं के “साधौ दृष्टे ध्रुवासिद्धिः” एटले साधु दीठे ठते निश्चयें कार्यसिद्धि थाय, एमां संशय नथी, एम कही एकाग्र चित्तें साधुने वांद्या. अने बीजे सेव कें उलटी हांसी रूपें व्यवहार मात्रें तेने अवनमन कहुं, पठी राजद्वारें गये थके पहेला सेवकनो जय थयो, अने बीजानो पराजय थयो एम एकनें इव्यथी पूजाकर्म अने बीजानें नावथी पूजाकर्म थयुं; ए चोथुं उदाहरण.

हवे पांचमा विनयकर्मने विषे पालक अजव्य अने सांबनो दृष्टांत कहे ठे. श्रीनेमिनाथ जगवान् द्वारिका नगरीयें समोसखा, तेवारें श्रीकृष्ण बोल्या के जे श्रीनेमीश्वर जगवाननें सर्वथी पहेलुं जई वंदन करशे, तेने महारो पट्ट तुरंगम विशेष आपीश, ते सांजली तुरंगमने लोनें प्रथम रात्रि ठतां पण पालकें आवीने वांद्या, ते इव्यथकी वंदन जाणवुं. अने त्यां सां ब कुमारें नावथकी वांद्या ठे, ते नाववंदन जाणवुं. ए पांचमुं उदाहरण कहुं. ए पांच दृष्टांतनुं बीजुं द्वार थयुं, उत्तर बोल दश थया ॥ ११ ॥

हवे पासढादिक पांच अवंदनिकनुं त्रीजुं द्वार कहे ठे.

पासढो उरसन्नो, कुसील संसत्तउ अहा ठंदो ॥ दुग डग
ति डगणेग विहा, अवंदणिजा जिण मयंमि ॥१॥दारां॥३॥

अर्थः—जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी पास रहे ते प्रथम (पासढो के०) पासढो जाणवो तथा जे साधु सामाचारीने विषे प्रमाद करे ते बीजो (उस्सन्नो के०) उस्सन्नो जाणवो. तथा जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी विराधना करे ते त्रीजो (कुशील के०) कुशील जाणवो तथा जे वैरागी मले तो तेनी साथें पोते पण वैरागी जेवो बनी बेसे अने जो अनाचारी मले तो तेनी साथें पोते पण अनाचारी बनी बेसे ते चोथो (संसत्त के०) संसत्त जाणवो तथा जे श्रीतीर्थकरनी आझा विना पोतानी इहायें प्रवर्त्ते, पोतानी इहायें प्ररूपणा करे ते पांचमो (अहाठंदो के०) यथाठंदो जाणवो ए पोताने ठंदे प्रवर्त्ते माटे एने ठंदो कहियें. तिहां एक देशथी बीजो सर्वथी मली (डुग के०) बे जेद पासढाना, तथा एक देशथी बीजो सर्वथी मली (डुग के०) बे जेद उस्सन्नाना, तथा ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील अने चारित्रकुशील मली (ति के०) त्रणजेद कुशीलीयाना, तथा संक्लिष्ट चित्त अने असंक्लिष्ट चित्त मली (डुग के०) बे जेद संसक्तना, तथा (अणोगविहा के०) अनेक प्रकार, ठंदाना जाणवा, एटले यथाठंदा अनेक जेदना थाय ठे ए पासढादिक पांच जे कह्या ते (जिणमयंमि के०) श्रीजिनमतने विषे (अवंदणिज्झा के०) अवंदनीय जाणवा ॥ १२ ॥

हवे ए पांचेनुं कांश्क विशेष स्वरूप लखीयें ठैयें. तिहां मिथ्यात्वादिक बंध हेतुरूप पास तेने विषे जे रहे, तेने पासढो कहियें. अथवा ज्ञानादिकनें पोतानी पासें करी मिथ्यात्वादिक पासमां रहे एटले ज्ञानादिकने पासें राखे पण सेवे नही, अथवा पासनी परें पोतानुं पासुं मलिन राखे ते पासढो कहियें. तेना बे जेद ठेः—एक देशपासढो अने बीजो सर्वपासढो. तेमां जे कारणविना शय्यातर पिंम, अन्याहत एटले साहामो आण्यो पिंम, राज्यपिंम, नित्यपिंम अने अग्रपिंमादिक जुंजे तथा गाम, देश, कुल श्रावकनी ममता मांमे, जेम के “आ महारा वासित जाव्या ठे” ते कुलादिकनी निश्रायें विचरे, तथा गुर्वादिकने जे विशेष नक्तियोग्य रहस्यनूत थापना कुल ठे, ते कुलमांहे निष्कारणे प्रवेश करे, तथा “नित्यप्रत्ये तमने एटलुं देइलुं तमे नित्य आवजो” एवी रीतनी जे निमंत्रणा करे तेनी पासें ते पिंम लीये तेने नित्य पिंम कहिये. तथा जाजन मांहेथी वापख्या विना उदन नक्तादिकनी शिखा उपरितन जाग लहूण लीये ते

ने अग्रपिंढ कहियें. केटलाएक एम कहे ठे के कारण विना प्रधान सरस आहार लीये तेने अग्रपिंढ कहियें. तथा बेहेंतालीश दोष आहारना न राखे, वारंवार आहार लीये तथा जमणवार, विवाह अने प्रादुणामां शि खंमि जोतो फरे, आहारनी लालचें मुखें कहे. तिहां निमित्त दोष न होय, सूजतो होय ते माटे. तथा सूर्य आथमता उगताथी मांढी जमे, मांढ लीये आहार न करे, सन्निधि राखे, पोतानी निश्रायें औषधादिक अलगुं गृहस्थने धरे मूकावे, इव्यादिक सहित विचरे, तथा ज्ञानइव्यादिक मिषें करी स्वनिश्रायें ज्ञानादि जंमारनां नाम लेई, पुस्तकादि संग्रहे, इव्यादि सहित विचरे, मुखें कहे अमें निर्ग्रथ ठैयें पूर्व साधु समान गर्व राखे. इत्यादिक अनेक प्रकारें साधु लक्षणी विपरीत होय ते देश पासडो जाणवो.

तथा जे सर्वथा ज्ञान, दर्शन अने चारित्र्यी अलगो रहे, केवल लिंगधारी, वेषविमंढक, गृहस्थाचार धारी होय, ते सर्वथा पासडो जाणवो.

बीजो जे क्रियामार्गने विषे शिथिलता करे, अथवा खेद पामे तेने उस्सन्नो कहियें; तेना बे जेद ठे. एक देशथी अवसन्नो अने बीजो सर्वथा अवसन्नो. तिहां जे आवश्यक, प्रतिक्रमण, देववंदनादि, सज्जाय ते पठन पाठनादि, पडिलेहण, मुखवस्त्रिका, वस्त्रपात्रादि, जिह्वा ते गोचरी कालादि, ध्यान ते धर्मध्यानादि, अजक्तार्थ ते तप नियम अजिग्रहादि, आगमन ते बाहेरथी उपाश्रयमां प्रवेशलक्षण, निसिहिया ते पगपूजवादि, निर्गमन ते प्रयोजनविना उपाश्रयथी बाहेर निकलवा लक्षण, स्थान ते कायोत्सर्गादि, निषीदन ते बेसवुं, तुयछण ते त्रग्वर्तन एटले शयन इत्यादिक, दशविध चक्रवाल साधु सामाचारी, तथा उध पद विजाग सामाचारी प्रमुख विधि संयुक्त न करे, अथवा उठी अधिकी करे अथवा कषाय कंढक सहित करे, अथवा राजवेठनी परें करे जय मानीने करे, तथा गुर्वादि कना वचन सांजले, डुमणो यश्ने वचन खंमन करे, आक्रोश करे, इत्यादिक लक्षणें करी देश अवसन्नो जाणवो.

अने सर्वथकी अवसन्नो तो चोमासा विना शेषकालें पाठ, बाजोठ, निष्कारण संथारे सेवे, स्थापना पिंढ जमे, संथारो पाथखो राखे, प्राज्ञृतिकादि दोष जमे. इत्यादिक लक्षणें सर्व अवसन्नो जाणवो.

त्रीजो जेनुं कुत्सित, निंदनीय मांटुं शील एटलें आचार होय, तेने कु

शील कहियें. तेना त्रण चेद ठे. ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील, अने चारित्रकुशील, तिहां ज्ञानकुशील ते अकाल, अविनय, अबहुमान, गुरुनिन्दवता, योग उपधान हीन, सूत्र, अर्थ अने तडुनय हीन, इत्यादिक आशात नायुक्त थको ज्ञान नणे तथा आजीविकाहेतें पठन पाठन संजलाववुं, लखवुं, लखाववुं, जंमार कराववा, नंदी समारचनादि स्वार्थना उपदेश देवा, तथा आजीविका हेतें धर्मकथा कहे, नणे, घरघर धर्म संजलाववा जाय, पोताना थवाने हेतें स्त्रीबालकादिकने जणावे, अनेरा ज्ञानना जंमार उलवे ज्ञानने उलवे, लखवां लखाववां, क्रयविक्रय पुस्तकादिकोनो करे, करावे, इत्यादिक लक्षणें ज्ञानकुशील जाणवो.

बीजो दर्शनकुशील ते शंका कांक्षा विचिकित्सा व्यापन्न, दर्शननिन्दव अहाबंदा, कुशीलिया वेषविडंबनादिक साथें परिचय करे, एटले तेनी साथे आलाप संलाप पठनादि करे ते दर्शनकुशील जाणवो.

त्रीजो चारित्रकुशील ते ज्योतिष. निमित्त, अह्निकर्म, यंत्र, मंत्र, नूत कर्म, बलिपिंम, उज्जेली, दानादि, सौभाग्य दौर्भाग्यकारी, जडी, मूली, विद्यारोहणादिक, पादलेप, आंख अंजन, चूर्ण, स्वप्नविद्या, चिपुटीदान प्रमुख, अतीत अनागत वर्तमान निमित्तकथन, पोतानी जाति कुल विज्ञानादिक स्वार्थकार्यें प्रकाश करे, नख, केश, शरीर, शोभा करे, वस्त्र पात्र दंभादिक बहुमूल्यवाला सुंदर सुकोमलनी वांछा करे, शिष्यादिक परिग्रहनी विशेष तीव्रता धरे, निष्कारण अपवाद पद सदूषण मार्ग प्रकाशे, तथा सेवे, इत्यादिक लक्षणें चारित्रकुशील जाणवो.

चोथो संसक्त, ते पासढा अथवा संविज्ञादिक जन जेवानी साथें मले त्यां तेवो थई प्रवर्त्ते, अथवा मूलोत्तर गुण दोष सर्व एकठा प्रवर्त्तावे, जे म गायनी आगल सुंमलो मूक्यो होय तेमां सरस, नीरस, कपाशिया, खोल, घृत, डुग्धादिक एकतुं मेळ्युं होय तो ते सर्वने एकठांज खाई जाय पण तेनुं विवेचन न करे. तेम ए पण गुण अने दोष सर्वने एकठा प्रवर्त्तावी देखाडे तेने संसक्तो कहियें, ते एक संक्लिष्टचित्त संसक्तो अने बीजो असंक्लिष्टचित्तसंसक्तो एवा बे चेदें जाणवो.

तिहां जे प्राणातिपातादिक पांच आश्रवनो सेवनार, रुद्धिगारव, रस गारव अने शातागारव ए त्रण गारवें करी सहित, स्त्रीगृहादिक सेवनने

વિષે પ્રસક્ત, અપધ્યાનશીલ, પરગુણમત્સરી, ઇત્યાદિ ગુણ યુક્ત તે સંક્ષિપ્ત ચિત્ત સંસક્તો જાણવો. તથા પોતાના આત્માને જેવારેં જેવો પ્રસંગ મળે તે વારેં તેવો થાય એટલે પ્રીયધર્મી સાધુ મળે તેવારેં સાધુના આચાર પાલે અને અપ્રિયધર્મી પાસઠાં મળે તેવારેં તેવો થાય લિંબૂના પાણીની પેરેં ત ડૂપ થઈ જાય તે અસંક્ષિપ્તચિત્તસંસક્તો જાણવો ઇતિ ॥

પાંચમો યથાહંદો તે યથા રુચિયેં પ્રવર્તે, યથા તથા લવે, ઉત્સૂત્ર નાષે, પોતાના સ્વાર્થના ઉપદેશ આપે, સ્વમતિ વિકલ્પિત કરે, પરજાતિને વિષે પ્રવર્તે, પારકી તાંત કરે, ઉપકારી ધર્માચાર્યાદિકની હેલના કરે, આચાર્ય ઉપાધ્યાયના અવર્ણવાદ બોલે, જેનાથી જ્ઞાનાદિક પામે તેવા બહુશ્રુત ની નિંદા કરે, ગારવ પ્રતિબંધિ હોય, કારણવિના વિગય સ્વાય, ઇત્યાદિક અનેક જેદેં યથાહંદો જાણવો. એ પાંચેનાં વિશેષ લક્ષણ શ્રીપ્રવચનસારો દ્વારવૃત્તિ તથા આવશ્યકવૃત્તિ તથા ઉપદેશમાલાવૃત્તિ પ્રમુખ ગ્રંથોથી જાણવા. એ પાંચેનેં અવંદનીય જાણવા. એમને વાંદવાથી કર્મનિર્જરા ન થાય, કેવલ ક્લેશ અને કર્મવંધ ઉપજે તથાપિ એ કહેલાં લક્ષણવાળો જો જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રના સહાય કારણે સેવ્યો હોય તો વંદનીય જાણવો. જે માટે શ્રીઆગમમાંહે કહ્યું છે કે પાસઠાદિક ચારિત્રના અસંજવી હોય પણ દર્શનના અસંજવી ન હોય તે કારણે તે સેવ્ય જાણવો પણ હાં તો ચારિત્રીયો વંદનીય કહ્યો છે તે અધિકાર માટે ચારિત્રવંત તે વંદ્ય છે અન્યથા જો અચારિત્રીયાને વંદ્ય કહીયેં તો જેટલા તેના પ્રમાદનાં સ્થાનક છે તે સર્વ અનુમોદનીય થાય તેથી તેને વાંદતો થકો પ્રવચન બાધાકારી થાય. એ રીતે વાંદણા દેવને પાસઠાદિક પાંચ અયોગ્ય તેમનું ત્રીજું દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ પત્તર થયા ॥ ૧૨ ॥

હવે પાંચ વાંદવાને યોગ્ય તેમનું ચોથું દ્વાર કહે છે.

આયરિઅ ઉવપ્પાએ, પવત્તિ થેરે તહેવ રાયણિએ ॥કિઠ્ઠ
કમ્મનિઝ્ઝરઘા, કાયવ મિમેસિ પંચન્દં ॥૧૩॥ દારં ॥૪ ॥

અર્થ:-પહેલા જ્ઞાનાદિક પાંચ આચારેં કરી યુક્ત તે (આયરિય કે૦) શ્રીઆચાર્ય કહીયેં, બીજા (ઉવપ્પાએ કે૦) શ્રીઉપાધ્યાયજી, ત્રીજા જે તપ સંયમને વિષે પ્રવર્તીવે, ગહ્વની ચિંતા કરે તે (પવત્તિ કે૦) પ્રવર્તક

कहीयें, चोथा जे चारित्र्यी पडता होय तेने प्रतिबोध आपीने पाठा ठेकाणें आणे तेने (येरे के०) थिविर कहीयें (तहेव के०) तथैव एट ले तेमज वली पांचमा गह्वने अर्थे क्षेत्र जोवा माटे विहार करे, सूत्र अर्थना जाण तेने (रायणिए के०) रत्नाधिक गणाधिप कहीयें, (इमे सिपंचन्हं के०) ए कहा जे आचार्यादिक पांच जण तेने (किङ्कम्मं के०) कृतिकर्म एटले वांदणानुं कर्म (कायवं के०) करवुं एटले वांदणा दे वां ते केवल (निङ्गरा के०) कर्मनिङ्गराने अर्थे जाणवुं ॥ १३ ॥ ए आचार्यादिक पांचनुं काङ्क विशेष स्वरूप नीचें लखीयें ठैयें.

आचार्य ते सूत्र अने अर्थ उजयना वेत्ता, प्रशस्त समस्त लक्षणें लक्षित, प्रतिरूपादि गुणयुक्त शरीर होय, जाति कुल गांजीर्य धैर्यादि अनेक गुणमणियुक्त, आठ प्रकारनी गणिसंपदायेंकरी युक्त, पंचाचार पालक, पलाववाने समर्थ. ठत्रीश ठत्रीशी गुणें करी बिराजमान, आर्य पुरुषें सेववा योग्य, गह्वमूलस्तंजनूत गह्वचिंतारहित अर्थेजाणी, एटले जेमां गह्वचिंता न उपजे एवा अर्थ जाणे एवा गुण युक्त ते आचार्य जाणवा.

तथा उपाध्याय ते जेनी पासें अंगीआर अंग,वार उपांग,चरणसित्तरी, करणसित्तरी जणीयें, आचार्यने युवराज समान, ज्ञान,दर्शन अने चारित्र रूप रत्नत्रयी युक्त,सूत्र अर्थना जाण, आचार्यने हितचिंतक,ते उपाध्याय.

तथा प्रवर्तक ते यथोचित प्रशस्त योग जे तप संयम तेने विषे साधुसमुदायने प्रवर्तवि,गह्वने योगक्षेम करवानी योग्यतानी संजालना करनार जाणवा.

तथा थिविर ते ज्ञानादिक गुणोने विषे सीदाता साधुने इहलोक तथा परलोकना अपाय दृष्टांत देखाडी संयममार्गमां स्थिर करे, ते स्थविर त्रण प्रकारें ठे. एक शाठवर्षना ते वयःस्थविर, बीजा वीश वरसदीक्षा पर्याय जेने थया होय ते पर्याय स्थविर, त्रीजा जे निसिद्धादिक हेदग्रंथना रहस्य जाणे, जघन्यथी समवायांगादि श्रुत जाणे, ते श्रुत स्थविर पण इहांतो जेने आचार्यादिकें स्थविर कीधा होय ते स्थविर जाणवा.

तथा रत्नाधिक ते गह्वने कार्यें शिष्य उपधि प्रमुख लाजनें अर्थे विहारकरणील सूत्रार्थवेत्ता एनुं गणावहेदक एवुं पण नाम कहीयें एवा गुणवंत ते पर्यायें ज्येष्ठ अथवा लघु होय तो पण तेने रत्नाधिक कहीयें. एटले पांच वंदनिकनुं चोथुं द्वार थयुं. उत्तर बोल वीश थया ॥

हवे चार जण पासें वांदणां न देवराववां तेनुं पांचमुं द्वार तथा चार जण पासें प्रायें वांदणां देवराववा तेनुं ठहुं द्वार ए बे द्वार साथें कहे ठे.

माय पिअ जिठ जाया,अउमावि तहेव सब रायणिए ॥ किइक

म्म न कारिजा, चउसमणाई कुणंति पुणो ॥१४॥ द्वारं ॥५॥६॥

अर्थ:-एक (माय के०) पोतानी माता, बीजो (पिअ के०) पोतानो पिता, त्रीजो (जिठजाया के०) पोतानो ज्येष्ठ नाइ एटले महोठो नाइ, चोथो (अउमावि के०) वयादिकें लघु होय एटले वय प्रमुखें तो यद्यपि पोताथी न्हानो होय तो पण (तहेव के०) तेमज ए त्रणेनी परें ते (सवरायणिए के०) सर्वरत्नाधिक एटले सधला पर्यायें करी ज्येष्ठ होय ज्ञान, दर्श न अने चारित्रिं करी अधिक होय ए चारनी पासें प्रायें (किइकम्म के०) वां दणां देवराववानुं (न कारिजा के०) न करावे ए विधि साधुने जाएवो. अने गृहस्थ पासें तो वंदन देवरावे. ए पांचमुं द्वार अयुं. उत्तर बोल चोवीश यया ॥

तथा (चउसमणाई के०) चार श्रमणादिक एटले साधु, साध्वी, आ वक अने श्राविका ए चार जण ते कृतिकर्मने (पुणो के०) वली (कुणं ति के०) करे एटले ए चार जन वांदणा आपे. ए ठहुं वांदणा देवा योग्य चार जण तेनुं द्वार अयुं. उत्तर बोल अष्टावीश यया ॥ १४ ॥

हवे पांच स्थानकें वांदणां न देवां तेनुं सातमुं द्वार कहे ठे.

विस्वित्त पराहुत्ते,पमत्ते मा कयाइ वंदिजा ॥ आहारं

नीहारं, कुणमाणे काउ कामे अ ॥१५॥ द्वारं ॥ ७ ॥

अर्थ:- एक (विस्वित्त के०) विक्षिप्त गुरुथके एटले जेवारें धर्मकथा करवामां व्यग्रचित्त होय, बीजो कार्यादिकें करीने (पराहुत्ते के०) परा इमुख होय एटले संमुख बेग न होय पण उपरांठा बेग होय, त्रीजुं (पमत्ते के०) प्रमादी थका होय एटले क्रोधादिकें अथवा संथारवादिकें प्रमाद सेवता होय, निशालु थका होय, चोथुं (आहारं के०) आहार पांचमुं (नीहारं के०) नीहार एटले लघुनीति अथवा वडी नीति प्रत्यें (कुणमाणे के०) करता होय, अथवा (काउ के०) करवानी (कामे के०) कामना एटले वांढना करता होय (अ के०) वली करवा

जता होय एटले स्थानके (कयाइ के०) किंवारे पण गुरुने (मा वंदि
जा के०) वांदवा. नही. आहीं माशब्द निषेधवाचक ठे ॥ १५ ॥ ए
सातमुं द्वार थयुं. उत्तरबोल तेत्रीश थया ॥

हवे चार स्थानकें वांदणां देवां तेनुं आठमुं द्वार कहे ठे.

पसंते आसणठे अ, उवसंते उवठिए ॥ अणुन्नवि तु

मेहावी, किइकम्मं पणऊई ॥ १६ ॥ द्वारं ॥ ७ ॥

अर्थः—एक (पसंते के०) प्रशांतचित्त व्याक्षेपरहित गुरु होय, बीजुं
(आसणठे के०) आसनस्थ एटले पोताने आसने बेठा होय, (अ के०)
वली त्रीजुं (उवसंते के०) उपशांतचित्त एटले क्रोधादिकें रहित होय,
चोथुं (उवठिए के०) उपस्थित होय एटले बंदेण इत्यादिक कहेवाने सं
मुख उजमाल थया होय, एवा गुरुआदिकने वांदणा देवानी (अणुन्नवि
के०) अनुज्ञा मागीने (तु के०) वली वांदणा देवाना विधिना जाण एवा
(मेहावी के०) मेहावी एटले पंमितजनो ते (किइकम्मं के०) कृतिकर्म
एटले वांदणां देवा प्रत्ये (पणऊई के०) प्रयुंजे एटले उद्यम करे ॥ १६ ॥
ए आठमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल साडत्रीश थया ॥

हवे आठ कारणे वांदणां देवां तेनुं नवमुं द्वार कहे ठे.

पडिक्कम्मणे सज्जाए, काउस्सग्गे वराह पाहुणए ॥ आलो

यणसंवरणे, उत्तमठे य वंदणयं ॥ १७ ॥ द्वारं ॥ ८ ॥

अर्थः—एक (पडिक्कम्मणे के०) प्रतिक्रमणने विषे सामान्य प्रकारें वां
दणां देवाय, बीजा (सज्जाए के०) स्वाध्यायवाचनादि लक्षण तथा स
ज्जाय पढाववाने विषे विधिवांदणां देवाय, त्रीजा (काउस्सग्ग के०) पञ्च
त्काण करवाना कायोत्सर्गने विषे एटले आचाम्लादि योगादि पारणे परि
मितविगय विसर्जामणी विगयपरिजोगनी आज्ञा रूपें वांदणां देवाय, चो
था (अवराह के०) अपराध एटले गुरुनो विनय उलंघवा रूप पोतानो
अपराध खमावतां वांदणां देवाय, पांचमा (पाहुणए के०) प्राहुणो
महोदो यति आवे तेवारें तेमने वांदणां देवाय एटले महोटाना समागमने
वांदणां देवाय. ठठा गुरुनी पासें (आलोयण के०) आलोचना ले
वानेअर्थे एटले अलोचना विहारादि समाचारी पदजिन्न हुंते थके वांद

णां देवाय, सातमा पञ्चरकाण करतां अथवा मासखमणादिक विशेष तप रूप (संवरणे के०) संवरने विषे वांदणां देवाय आठमा (उत्तमठे के०) उत्तमार्थे एटले अंतसमये अनशन करवाने विषे संक्षेपणाने विषे (य के०) वली वांदणां देवाय, अथवा वांदवुं थाय. ए आठ कारणे (वंदणयं के०) वांदणां देवाय, तेनुं नवमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल पिस्तालीश थया ॥ १७ ॥

हवे अवश्य सांचववा माटे आवश्यक कहियें, ते वांदणा देतां पञ्चीश आवश्यक सचवाय, तेनुं दशमुं द्वार कहे ठे.

दोवणयं महाजाय, आवत्ता बार चउसिरतिगुत्तं ॥

उपवेसिग निस्कमणं, पणवीसावसय किङ्कम्मे ॥१८॥

अर्थः—(दोवणयं के०) वे अवनत वांदणाने विषे जाणवा एटले बे बार उपरितन शरीर जाग नमाडवो तिहां एकतो जेवारें “ इहामि खमा समणो वंदितं जावणिज्जाए निसीहिआए ” एम कहिने नमे तेवारें वंदेणनी अणुजाणह एटले आझा मागतो शरीरनो उपरितन जाग नमाडे त्यारे गुरु वंदेण कहे. ए एक अवनत थयुं, एम बीजी बार वांदणा देतां बीजो अवनत थाय ए बे अवनत रूप वे आवश्यक थयां.

तथा (अहाजाय के०) एक यथाजात एटले जे रूपें बीहानो जन्म थयो हतो अर्थात् रजोहरण, मुहपत्ति चोलपट्टमात्रपणे श्रमण थयो हतो तेटलाज जेला थई हाथ जोडे अथवा योनिथी बालक निकलते जेम रचितकर संपुट होय तेम करसंपुट कखा हाथ जोडेलाने ललाटे लगाडे ते यथाजात कहियें एम बे अवनत अने त्रीजुं यथाजात मली त्रण आवश्यक थयां.

हवे शरीरना व्यापार रूप (बार के०) बार (आवत्ता के०) आवर्त्त सूत्रानिधान गर्जित कायव्यापारविशेष जाणवां. तेमां प्रथम वांदणे ठ आवर्त्त थाय, ते आवी रीतेंः—प्रथम त्रण आवर्त्त तो “ अहो ” “ कायं ” “ काय ” ए बे बे अहरेण नीपजे एटले पोताना हाथनां तलां बे उंधा गुरु चरणे लगाडे तथा उत्तान हाथें पोतानो ललाटदेश फरसे अने “ १ अहो २ कायं ३ काय संफासं ” कहेतो मस्तक नमाडे तेवार पढी “ स्वमणिज्जोथी मांमीने वड्कंतो ” पर्यंत यावत् कर संपुटे कहिने वली त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अहरना कहे तेमां एक अहर गुरुचरणे हाथ

लगाडतां कहे, बीजो अक्षर उत्तान हाथे वचाले विशामा रूप कहे अने त्री जो अक्षर ललाटदेशे हाथ लगाडतां कहे, जेम “ ज ता ने ” “ ज व णि ” “ ऊं च ने ” एवा त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरना कहेतो स्वामे मि खमासमणो कही बीजी वार मस्तक नमाडे. ए रीतें ए प्रथम वांदणे ठ आवर्त्त थयां तेम वली बीजे वांदणे पण एज रीतें ठ आवर्त्त थाय, बे वार मली बार आवर्त्त रूप बार आवश्यक थाय. सर्व मली पंदर थयां.

तथा (चउत्तिर के०) चतुःशिरः एटले चार वार शिर नमाडवुं तिहां पहेले वांदणे बे वार मस्तक नमाडवुं अने बीजे वांदणे पण बे वार मस्तक नमाडवुं मली चार वार शिर नमन थाय. एवं उंगणीश आवश्यक थयां.

तथा (तिगुत्तं के०) त्रण गुप्ति ते मन, वचन अने काया ए त्रण ने अन्यव्यापारथी गोपवी राखे ए त्रणने इव्यथी तथा जावथी अयत्तायें न प्रवर्त्तवि, एवं बावीश आवश्यक थयां.

तथा (डुपवेस के०) द्विप्रवेश एटले बे वार आवश्यकें बे वार गुरुनी आज्ञा मागी अवग्रहमांहे प्रवेश करवा रूप बे आवश्यक अने (इग निस्कमणं के०) एक वार अवग्रहथी बाहेर निकले एटले पहेले वांदणे आज्ञा मागी निसीहि कहेतो पग पूंजतो थको एकवार अवग्रह मांहे प्रवेश करे अने पढी आवस्सियाए कहेतो पाठल पूंजतो एकवार पहेले वांदणे अवग्रहथी बाहेर निकले, अने बीजा वांदणामां प्रवेश करे पण फ री पाठो बाहेर निकले नही माटे बे वार पेसवुं अने एकवार निकलवुं मली त्रण आवश्यक थयां ते पूर्वोक्त. बावीश साथे मेलवतां (पणवीसा के०) पच्चीस (आवसय के०) आवश्यक ते (किष्कम्मे के०) कृतिकर्म एटले वांदणाने विषे थाय ॥ १८ ॥

किं कम्मं पि कुणंतो, न होइ किं कम्म निज्जरा जागी ॥

पणवीसामन्नयरं, साधु णाणं विराहंतो ॥ १९ ॥ दारं ॥ २० ॥

अर्थः—हवे ए (पणवीसां के०) पच्चीश आवश्यक जे ठे, तेमां (अन्नयरं के०) अनेरुं एक पण (णाणं के०) स्थानक प्रत्ये (विराहंतो के०) विराधतो एवो जे (साधु के०) साधु तेमज साधवी, श्रावक, श्राविका होय, ते (किं कम्मं पि कुणंतो के०) कृतिकर्मने करतो ठतो पण एटले वांदणां

દેતો ઠતો પણ (કિંકમ્મ કે૦) કૃતિકર્મ થકી જે કર્મપરિણાટનરૂપ (નિ
જ્જરા કે૦) નિર્જરા થાય તેનો (નાગી કે૦) સંવિજ્ઞાગી (ન હોઈ કે૦)
ન થાય એટલે તે વાંદણાનું જે નિર્જારારૂપ ફલ, તે ન પામે ॥ ૧૯ ॥ એ
દશમું દ્વાર થયું ઉત્તર બોલ સિત્તેર થયા ॥

યંત્ર સ્થાપના.

અવનત નમવું.	યથાજાત મુડા.	આવર્ત.	શિરો નમન.	ગુપ્તિ.	પ્રવેશ.	નિકલવું.
૨	૧	૧૨	૪	૩	૨	૧

હવે મુહપત્તિની પચ્ચીશ પડિલેહણાનું અગીઆરમું દ્વાર કહે છે.

દિઠિ પડિલેહ એગા, ઠ ઉદ્ધપપ્પોડતિગ તિ અંતરિઆ ॥

અસ્કોડ પમજ્ઞણયા, નવનવ મુહપત્તિ પળવીસા ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:-પ્રથમ મુહપત્તિને પહેલે પાસે સૂત્ર અને બીજે પાસે અર્થ તેનું
તત્ત્વ, સમ્યક્ પ્રકારે હૃદયને વિષે ધરું એમ ચિંતવીને મુહપત્તિ ઉઘેલી તેના
બેદુ પાસાં સર્વત્ર દૃષ્ટિયેં કરી જોવાં તે (દિઠિપડિલેહ કે૦) દૃષ્ટિ પડિલે
હણા (એગા કે૦) એક જાણવી. તેવાર પઠી (ઠ કે૦) ઠ (ઉદ્ધપપ્પોડ કે૦)
ઁંચા પલ્લોડા કરવા એટલે મુહપત્તિને ફેરવી બે હાથેં સાહીને એકેકા હાથેં
નચાવવા રૂપ ત્રણ ત્રણ ઁંચા પલ્લોડા કરવા તિહાં માબે હાથેં કરતાં સ
મ્યક્ત્વ મોહનીય, મિશ્રમોહનીય અને મિથ્યાત્વ મોહનીય એ ત્રણ મોહનીય
પરિહરું એમ ચિંતવીયેં તથા જમણે હાથેં કરતાં કામરાગ, સ્નેહરાગ અને
દૃષ્ટિરાગ એ ત્રણ રાગ પરિહરું એમ ચિંતવીયેં એ ઠ સ્વંસ્વેરવા રૂપ ઠ પડિલે
હણા થઈ તેની સાથેં પ્રથમની એક દૃષ્ટિ પડિલેહણા મેલવીયેં તેવારેં સાતથાય.

તેવાર પઠી (તિગ કે૦) ત્રણ (અસ્કોડ કે૦) અસ્કોડા અને (તિ કે૦)
ત્રણ (પમજ્ઞણયા કે૦) પ્રમાર્જના એટલે પૂંજવું તે અનુક્રમે એક બીજા
કેડે ત્રણવાર (અંતરિઆ કે૦) એકેકને અંતરે કરવા એટલે મુહપત્તિયેં
એક પડ વાલી મુહપત્તિના ત્રણ વધૂટક કરી જમણા હાથની અંગુલીના
આંતરાની વચમાં જરાવીને ત્રણ અસ્કોડા પસલી જરીયેં ત્રણવાર મુહ
પત્તિ ઁંચી રાખી માબા હાથના તલ્લાને અણ લાગતે સ્વંસ્વેરીયેં પણ હાથને
તલ્લે લગાડીયેં નહીં પઠી ત્રણ પ્રમાર્જના પસલી માંહેથી ઘસી કાઢા

डीयें एम एकेकने आंतरें त्रणवार त्रण त्रण अंकोडा करवा अने त्रणवार त्रण प्रमार्जना करबी एवीरीतें त्रणवार करतां (नव के०) नव अंकोडा खंखेरवा रूप थाय अने (नव के०) नव परकोडा प्रमार्जना एटले पूंजवा रूप थाय मली अठार पडिलेहणा थाय तेनी साथें पूर्वोक्त सात मेलवीयें तेवारें सर्व मली (मुहपत्ति के०) मुहपत्तिनी पडिलेहणा (पणवीसा के०) पच्चीश थाय ॥ १० ॥ हवें अठार पडिलेहणा करता एकेका त्रिकें गुंशुं मनमां चिंतवियें ? ते कहे ठे.

पहेला त्रण अंकोडामां सुदेव, सुगुरु अने सुधर्म ए त्रण तत्त्व आदरुं, पठी त्रण प्रमार्जनामां कुदेव कुगुरु अने कुधर्म ए त्रण परिहरुं, बीजा त्रण अंकोडामां ज्ञान, दर्शन अने चारित्र ए त्रण आदरुं, पठी त्रण प्रमार्जनामां ज्ञानविराधना दर्शनविराधना अने चारित्रविराधना ए त्रण परिहरुं, त्रीजा त्रण अंकोडामां मनगुप्ति, वचनगुप्ति अने कायगुप्ति ए त्रण गुप्ति आदरुं, पठी त्रण प्रमार्जनामां मनदंम, वचनदंम अने काय दंम ए त्रण दंम परिहरुं, एवी रीतें मनमां चिंतवुं ए क्रिया करवानी मुह पत्ति एक वेंतने चार अंगुल आत्म प्रमाणनी जोश्यें अने रजोहरण तथा चरवलो बत्रीश अंगुलनो जोश्यें तेमां चोवीश आंगुलनी दांमी अने आठ आंगुलनी दशी जोश्यें अथवा न्यूनाधिक करी होय तोपण सरवाले बत्रीश अंगुल जोश्यें ए पच्चीश पडिलेहणा स्त्री पुरुष बेहुयें करवी. ए अंगी आरमुं द्वार थुं अने उत्तर बोल पच्चाणुं थया ॥

हवे शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानुं बारमुं द्वार कहे ठे.

पायाहिणेण तिअ तिअ, वांमेअर बाहु सीस मुह हिय
ए ॥ असुट्टाहो पिछे, चउ षण्य देह पणवीसा ॥ ११ ॥

अर्थः—(पायाहिणेण के०) प्रदक्षिणायें एटले प्रदक्षिणावर्त्ते करी एक (वाम के०) माबी (बाहु के०) बाहुयें अने बीजुं (इअर के०) इतर ते जमणी बाहुयें तथा त्रीजुं (सीस के०) मस्तकें, चोथुं (मुह के०) मुखें अने पां चमुं (हियए के०) हियाने विषे ए पांच ठामे (तिअतिअ के०) त्रण त्रण वार पडिलेहणा करवी एटले मुहपत्तिने वधूटकनी पेरे ग्रहण करीने वा मञ्जुजादिक पांच स्थानके फेरववी तेवारे पन्नर पडिलेहण थाय, अने (अं

સુઢાહો કે૦) અંસુટ્ટુ એટલે બે સ્વંજાની ડપર અને તે બે સ્વંજાની અહો એટલે નીચે કાસમાં (પિઠે કે૦) પિઠ એટલે વાંસાની બાજુયેં (ચડ કે૦) ચાર પડિલેહણ કરવી એટલે બે સ્વંજા ડપર અને બે કાસને વિષે એમજ (ઠપ્પય કે૦) ઠ પડિલેહણ બે પગની ડપર કરવી તેમાં ત્રણ વામ પગે અને ત્રણ દક્ષિણ પગે કરતા ઠ થાય એવી રીતેં સર્વ મલી (દેહ કે૦) શરીરની પડિલેહણા (પળવીસા કે૦) પચ્ચીશ થાય ॥ ૨૧ ॥

હાં યદ્યપિ શ્રીઆવશ્યક વૃત્તિ તથા પ્રવચનસારોદારાદિકેં પડિલેહણા નો વિશેષ વિચાર કહ્યો નથી પણ હાં પરંપરાથી સંપ્રદાય સમાચારીયેં સ્ત્રીનું શરીર વસ્ત્રે આવૃત્ત હોય માટે એને શરીરની પડિલેહણા પચ્ચીશમાં થી ત્રણ મસ્તકની, ત્રણ હૃદયની અને બે પાસાના સ્વંજાની ચાર, એવં દશ પડિલેહણા ન હોય શેષ પન્નર હોય તથા વલી સાધ્વીને તો ડઘાડે માથે ક્રિયા કરવાનો વ્યવહાર ઠે માટે તેને મસ્તકની ત્રણ પડિલેહણા હોય શેષ સાત ન હોય બાકી અઢાર પડિલેહણા હોય.

એ પડિલેહણા જે ઠે તે યદ્યપિ જીવ રક્ષાની કારણ નૂત નવ્ય જીવનેં ઠે એમ તીર્થકરની આજ્ઞા ઠે તો પણ મન રૂપ માંકડાને નિયંત્રવા સારુ બોલ ધારીયેં તે યદ્યપિ આવશ્યકવૃત્તિ તથા પ્રવચનસારોદારાદિ ગ્રંથે કહ્યું નથી તોપણ અલ્પમતિને મન સ્થિર રાસવા માટે “ સુત્તહ તત્તદિઠિ ” ઇત્યાદિ પાંચ ગાથાનું કુલક કહ્યું ઠે, તે હાં વાંદણામાં અધિકાર નથી તોપણ તે પાંચ ગાથાનો અર્થ લસવીયેં ઠેયે.

જમણા ફેરથી મુહપત્તિને વધૂટકની પેરે ગ્રહણ કરીને પડિલેહણ કરીયેં તે કહે ઠે. માબા હાથની ડુજાયેં ત્રણવાર પુંજીયેં ત્યાં હાસ્ય, રતિ અને અરતિ એ ત્રણ પરિહરં એમ ચિંતવીયેં. જમણા હાથની ડુજાયેં ત્રણવાર પુંજીયેં ત્યાં જય, શોક અને ડુગઢા એ ત્રણ પરિહરં એમ ચિંતવીયેં. મસ્તક ત્રણવાર પુંજીયેં તેમાં ઠુણ, નીલ અને કાપોત એ ત્રણ માઠી લેશ્યા ઠાંડું એમ ચિંતવીયેં. મુસવની ત્રણ પડિલેહણ કરીયેં ત્યાં રુદ્ધિગારવ, રસગારવ અને શાતાગારવ એ ત્રણ પરિહરં એમ ચિંતવીયેં. હૃદયની ત્રણ પડિલેહણા કરીયેં ત્યાં માયાશલ્ય, નીયાણાશલ્ય અને મિથ્યાત્વશલ્ય એ ત્રણ શલ્ય ઠાંડું એમ ચિંતવીયેં. માબા સ્વંજા અને જમણા સ્વંજાની નીચે ડપર બે પાસાની પડિલેહણા ચાર કરીયેં ત્યાં ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ એ ચાર

कषायने ठांरुं एम चिंतवीयें. माबे जमणे पगे अनुक्रमे त्रण त्रण पडिलेहणा करीयें तिहां अनुक्रमें पृथ्वीकाय, अपूकाय, तेजकाय, वायुकाय, वनस्प तिकाय अने त्रसकाय ए ठ काय जीवोनी रक्षा करुं एम चिंतवीयें ॥

तथा वली पडिलेहणना अधिकार माटे वस्त्र, पात्र, पाट, बाजोठ, पाश्या वाला पाटला, पाटली, थापनाना मबा, ढाकणां, अने जाजन प्रमुखनी पच्चीश पडिलेहण तथा कणदोरा, मांमा अने मांमीनी दश पडिलेहण तथा थाप नानी तेर, पाश्यानी तेर इत्यादिक सर्व परंपरागतें जाणवी ॥

आवस्सएसु जह जह, कुणय पयत्तं अहीण मइरित्तं ॥

तिविह करणो व उत्तो, तह तह से निज्जरा होई ॥ २२ ॥

अर्थः—ए (आवस्सएसु के०) आवश्यकने विषे तथा मुहपत्ति अने श रीरनी पडिलेहणाने विषे (जहजह के०) जेम जेम उजमाल चित्त थको (पयत्तं के०) प्रयत्न एटले उद्यम प्रत्यें (अहीण के०) हीन नही परंतु जेम कह्यो ठे तेमज करे पण तेथकी उठो करे नही तेमज (अहिरित्तं के०) अतिरिक्त ते तेथकी जूदो एटले जेम हीन न करे तेम अधिक पण न करे एवी रीतें जली बुद्धियें सहित थको (तिविह करण के०) त्रिविध करण ते मन, वचन अने काया ए त्रण करणे करी (उवउत्तो के०) उपयुक्त थको एटले शुद्ध उपयोगी थयो थको एकाग्रचित्त ठतो (कुणंइ के०) करे (तहतह के०) तेम तेम (से के०) ते उद्यम करनार पुरुषने (निज्जरा होई के०) विशेषे कर्मोनी निज्जरा थाय अने जो अविधियें प्रतिलेखना दिक करे तो ते ठ कायनो विराधक कह्यो ठे. एटले पडिलेहणानुं वारसुं द्वार थयुं. उत्तर बोल एकशो वीश थया ॥ २२ ॥

हवे चार गाथायें करी बत्रीश दोष त्यागवानुं तेरसुं द्वार कहे ठे.

दोस अणाट्ठिअ थट्ठिअ, पविद्ध परिपिंढिअं च ढो
लगई ॥ अंकुस कञ्चन रिंणिअ, मत्तुवत्तं मणपणुठं
॥ २३ ॥ वेइयबद्ध जयंतं, जय गारव मित्त कारणा
तिन्नं ॥ पडिणीय रुद्ध तज्झिअ, सद्ध हीलिअ विप
लिय चिअयं ॥ २४ ॥ दिठमदिठं सिंगं, कर तंमो

अण अणिद्वणालिद्धं ॥ ऊणं उत्तर चूलिअ, मूअ
ढहर चुडलिअं च ॥ १५ ॥ बत्तीस दोस परिसुद्धं,
किड्कम्मं जो पणंजई गुरुणं ॥ सो पावइ निव्वाणं,
अचिरेण विमाणवासं वा ॥ १६ ॥ दारं ॥ १३ ॥

अर्थः—जे अनादर पणे संच्रांत थको वांदे, ते पहेलो (अणाद्विय के०) अनादृत (दोसं के०) दोष. तथा जे जात्यादिकें करी धीगे थको स्तब्ध पणुं राखतो वांदे, अथवा इव्य जावादिक चउजंगीयें करी स्तब्ध थको वांदे ते बीजो (थद्विअ के०) स्तब्ध दोष. तथा जे वांदणां आपतो जाडु तनी परे तुरत नासे. अथवा वांदणां देतो अरहो परहो फरे ते त्रीजो (अपविद्ध के०) अपविद्ध दोष. तथा जे घणा साधु प्रत्ये एकज वांदणे वांदे अथवा आवर्त्त, व्यंजन, अने आलाप ए सर्व एकठा करे ते चोथो (परिपिमियं के०) परिपिमित दोष. (च के०) वली जे तीडनी परे उठल तो एटले उपडी उपडी विसंछुल वांदे, ते पांचमो (ढोलगई के०) ढो लगति दोष. तथा जे अंकुशनी परें रजोहरणने बे हाथें ग्रहीने वांदे ते षष्ठो (अंकुस के०) अंकुश दोष. तथा जे काठबानीपरे रिंगतो रिंगतो वांदे, ते सातमो (कल्लजरिंगीय के०) कल्लजरिंगित दोष. तथा जे उजो थइ बेसीने जल मांहेला माठलानी परें एकने वांदीने उतावलो ढपी फरी बीजाने वांदे, अथवा पाठ प्रठन्न करे अथवा रेचकावर्त्ते अनुलोम प्रति लोम वांदे ते आठमो (मल्लुवत्तं के०) मत्स्योद्धर्त दोष. तथा कोइ साधु पोताथी एकादि गुणे हीन होय ते दोषने मनमां चिंतवतो ईर्ष्यासहित थको वांदे ते नवमो (मणपउठं के०) मनःप्रदुष्ट दोष जाणवो ॥ १३ ॥

तथा जे बे ढींचणनी उपरें तथा हेठे हाथ राखीने अथवा बे हाथ विचा लें बे ढींचण राखीने अथवा बे हाथनी वचमां एक ढींचण राखीनें अथवा खोले हाथ मूकीनें वांदे, ते दशमो (वेइयवद्ध के०) वेदिकाबद्ध दोष जाणवो. तथा ए कांइक अमने नजशे एटले विद्यामंत्रादिक शीख वशे इत्यादिक लालचनी बुद्धियें वांदे, अथवा नही वांदीश तो रीश करशे एवुं जाणीने वांदे, ते अगीआरमो (नयंतं के०) नजंत दोष जाणवो.

तथा एमने नही वांदीश तो मुजने गह्वादिकथी बाहिर काढी मूकशे, अथवा शापादिक अक्रोश करशे इत्यादिक जयें करी वांदे, ते बारमो (जय के०) जय दोष जाणवो. तथा जो हुं जली रीतें वांदीश तो सर्व एम जाणशे जे ए सामाचारीमां कुशल ठे, माह्यो ठे, विधिप्रवीण ठे, एवी रीतें जाणपणाना गारवें करी वांदे, ते तेरमो (गारव के०) गारव दोष जाणवो. तथा एमनी साथे महारे पूर्वे मित्राश् ठे एवं जाणी मित्रादि कनी अनुवृत्तियें वांदे ते चौदमो (मित्र के०) मित्र दोष जाणवो. तथा जे ज्ञानदर्शनादिक कारण विना बीजा अन्य कारण जे वस्त्रादिक पदादिक मुजने देशे, एम उद्देशीने वांदे, ते पन्नरमो (कारणा के०) कारण दोष जाणवो. तथा जे चोरनी परे ठानो रह्यो थको वांदे एटले परथी पोतानी आत्माने ठानो राखे रखे कोइ मुजने उलखी जेशे तो माहारी लघुता थशे, एवी रीतें पोताने बुपावतो वांदे, ते शोलमो (तिन्न के०) स्तैन्यदोष जाणवो. तथा आहारादिकनी वेलायें प्रत्यनीकपणे अनवसरें वांदे, ते सत्तरमो (पडिणीय के०) प्रत्यनीक दोष जाणवो. तथा क्रोधें धमधम्यो थको वंदना करे, अथवा क्रोधांत प्रत्यें वांदे, ते अठारमो (रुठ के०) रुष्टदोष जाणवो. तथा जे घणीये वार वांद्या तो पण प्रसन्न थता नथी तेम कोपमां पण थता नथी काष्ठनी पेरे देखाय ठे, एम तर्जना करतो वांदे, अथवा तर्जनी अंगुलियादिके तर्जना देतो थको वांदे एटले कहे के एने रूशेथी शुं ? अने तुठेथी पण शुं ? एम तर्जतो थको वांदे, ते उ गणीशमो (तर्जिय के०) तर्जित दोष जाणवो. तथा जे मायादिक कपटें करी वांदे, अथवा ग्लानादिक व्यपदेश करी सम्यक् प्रकारें न वांदे ते वीशमो (सठ के०) शठ दोष जाणवो. तथा हे गणी, हे वाचक, तमने वांदवाथी शुं फल थाय ? एवी रीतें जात्यादिकनी हेलना करतो थको वांदे, ते एकवीशमो (हीलिय के०) हीलित दोष जाणवो. तथा अर्धा वांदणा देइने वचमां वली देशकथादिक विकथाउ करतो करतो अनिमाने वांदे, ते बावीशमो (विपलियचित्रयं के०) विपलितचित्तकं एटले विपलियचित्त दोष जाणवो ॥ २४ ॥

जे मुंगो रही ठानो मानो बेसे तेने कोइ बीजो जाणी जाय जे आ ठानो बेसी रह्यो ठे तो वांदे तथा कोइ अपरनुं वचमां अंतर ठते न वांदे ए

म दीतुं अणदीतुं करे एटले कोश्यें दीतुं, कोश्यें न दीतुं एम लाजतो थको अंधारामां वांदणां आपे, ते त्रेवीशमो (दिष्ठमदिष्ठं के०) दृष्टादृष्ट दोष जाणवो. तथा जे पोताना मस्तकने एक देशे करी एटले मस्तकनो एक पासुं गुरुने पगे लगाडे तथा मुडाहीन पणे धर्मोपकरणादिक विपरीत पणे राखतो ठतो वांदे ते चोवीशमो (सिंगं के०) शृंग दोष जाणवो. तथा जे राजादिकना कर वेठनी पेरे जाणीने वांदे पण कर्मनिर्झराने अर्थे वांदे न ही ते पच्चीशमो (कर के०) कर दोष जाणवो. तथा जे गुरुने वांदणां दीधां विना बुटको नथी, केवारे एथी बुटशुं? एम चिंतवतो वांदे ते ठवीशमो (तं मोअण के०) तन्मोचन दोष जाणवो. तथा सत्तावीशमा आश्लिष्टाना श्लिष्टदोषनी चउजंगी थाय ते आवीरीतें के, हाथें करी रजोहरण अने मस्तक फरसे ए प्रथम नांगो ते शुद्ध जाणवो, तथा रजोहरणने हाथ लगाडे पण मस्तकें हाथ न लगाडे ए बीजो नांगो, तथा मस्तकें हाथ लगाडे पण रजोहरणे हाथ न लगाडे ते त्रीजो नांगो, तथा रजोहरण अने मस्तक बेहुने हाथ फरसे नही एटले लगाडे नही, आश्लेषे नही ते चोथो जंग जाणवो. ए चार नांगामां प्रथम नांगो शुद्ध ठे अने पाठला त्रण नांगा अशुद्ध दोषावतार जाणवा. ए त्रण नांगें करी वंदन करे ते सत्तावीशमो (अ णिद्धणात्तिद्ध के०) आश्लिष्टानाश्लिष्ट दोष जाणवो. तथा जे आवश्य कादिकें पाठ आलावा असंपूर्ण कहेतो थको वांदे ते अष्टावीशमो (उणं के०) ऊण दोष जाणवो. तथा जे वांदणे वांदीने पढी महोटे शब्दे करी मञ्जएण वंदामि एम कहे ते उगणत्रीशमो (उत्तरचूलिअ के०) उत्तरचूलिका दोष जाणवो. तथा जे आलम्प आवर्तादिकने मूकनी परें अणउ चरतो वांदे, ते त्रीशमो (मूअं के०) मूकदोष जाणवो. तथा जे आला वाने अत्यंत मोहोटे स्वरें उच्चार करतो वांदे, ते एकत्रीशमो (ढहर के०) ढहर दोष जाणवो. तथा जे अंबुअडानी परें रजोहरण ठेठेडे ग्रहण करी रजोहरणने, जमाडतो थको वांदणा आपे ते (च के०) वली बत्रीशमो (चुडलियं के०) चुडलिक दोष जाणवो ॥ २५ ॥

ए पूर्वोक्त (बत्तीसदोस के०) बत्रीश दोष तेणेकरीने रहित थको (परिसुद्धं के०) परि शुद्ध निर्दोष पणे (कश्कम्मं के०) कृतिकर्म जे वांद णा तेने (गुरूणं के०) गुरुना चरणप्रत्ये (जो के०) जे नव्यप्राणी (पउंजइ

के०) प्रयुंजे, एटले आपे ठे (सो के०) ते प्राणी (अचिरेण के०) थोडा कालमां (निवाण के०) निर्वाण एटले कर्मरूपदावानलनो उपशम जे मोक्ष ते प्रत्ये (पावइ के०) पामे (वा के०) अथवा (विमाणवासं के०) वैमानिक देव पणाना वास प्रत्ये पामे ॥ १६ ॥ एटले ए तेरमुं बत्रीश दोष नुं द्वार पूरुं थयुं उत्तर बोल १५१ थया ॥

हवे वांदणा देतां ठ गुण उपजे तेनुं चौदमुं द्वार कहे ठे.

इह बच्च गुणा विणउ, वयारमाणाइजंग गुरुपूआ ॥ तिठ

यराणय आणा, सुअधम्माराहणा किरिआ ॥१७॥दारां॥१४॥

अर्थ:- (इह के०) ए वांदणाने विषे (बच्च के०) ठ वली (गुणा के०) गुण उपजे ते कहे ठे तेमां एक तो (विणउवयारं के०) विनयो पचार करवो ते गुण उपजे एटले जे विशेषेकरी सर्वकर्मनो नाश करे ते ने विनय कहियें. तेहिज उपचार एटले आराधवानो प्रकार जाणवो. बीजो (माणाइजंग के०) पोताना अजिमानादिकनो जंग थाय एटले पोताना माननुं गालवुं थाय. त्रीजो (गुरुपूआ के०) गुरु जे पूज्यजन तेमनी पूजा सेवा नक्तिनुं साचववुं थाय. चौथो समस्त कल्याणनुं मूल रूप एवी (तिठयराणय के०) श्रीतीर्थकर देवनी (आणा के०) आ झा तेनुं आराधन थाय एटले आझानुं पालवुं थाय केमके जगवंते विनय मूल धर्म कह्यो ठे, तथा पांचमो (सुअधम्माराहणा के०) श्रुतधर्मनी आराधना थाय केमके श्रुतज्ञान जे गुरु पासेथी नणवुं तेपण वंदन पूर्वक नणवुं कह्युं ठे. तथा ठठो गुण तो परंपरायें एथी (अकिरिआ के०) अक्रिया रूप फल एटले सिद्धपणुं पामीयें ए ठ गुण वांदणा दे वाथी उपजे तेनुं चौदमुं द्वार पूर्ण थयुं, उत्तर बोल १५० थया ॥ १७ ॥

हवे त्रण गाथायें करी गुरु स्थापनानुं पन्नरमुं द्वार कहे ठे.

गुरुगुणजुतं तु गुरुं, ठाविजा अहव तठ अस्काई ॥

अहवा नाणाइतिअं, ठविज्ज सक्कं गुरुअजावे ॥१८॥

अस्के वराडए वा, कठे पुठे अ चित्तकम्मे अ ॥ स

प्रावमसप्रावं, गुरुठवणा इतराव कहा ॥१९॥ गुरु

विरहंमी ठवणा;गुरुवएसोव दंसणहं च ॥ जिणवि
रहंमी जिणविं, ब सेवणा मंतणं सहलं ॥३०॥दारं॥१५॥

अर्थः—(गुरु के०) महोटा विशेष प्रतिरूपादि ठत्रीश (गुणजुत्तं के०)
गुणे करी युक्त एवा (तु के०) निश्चें (गुरुं के०) गुरुने (गविज्जा के०)
स्थापन करीने तेनी आगल प्रतिक्रमणादि किरिया करीयें (अहव के०)
अथवा (सखं के०) साक्षात् पूर्वोक्त गुणयुक्त एवा (गुरुअजावे के०)
गुरुनो अजाव ठते (तह के०) तत्र एटले ते गुरुने स्थानकें (अस्काइं
के०) अह्वादिक स्थापीने तेनी आगल क्रिया करीयें ते अह्वादिक स्था
पनाचार्य न होय तो (नाणाइतियं के०) ज्ञानादिक त्रण एटले एक
ज्ञान, बीजुं दर्शन, त्रीजुं चारित्र ए त्रणेना उपकरण जे पोथी नोकरवा
ली प्रमुख ठे तेने (ठविज्जा के०) स्थापीने तेनी आगल क्रिया करीयें.
परंतु अगुरुने विषे गुरुबुद्धि आणीने तेनी आगल क्रिया करवी नही.
केमके आगममां अगुरुने विषे जे गुरुबुद्धि आणवी तेने अत्यंत आक
रो लोकोत्तर मिथ्यात्व कह्युं ठे ॥ २७ ॥

हवे अह्वादिक ते कया ते कहे ठे. एक (अस्के के०) अह् ते चंदन प्र
सिद्ध मालानी स्थापना जाणवी, तेना अजावे (वराडए के०) वराटके
एटले त्रण लीटीना कोमानी स्थापना करवी, (वा के०) अथवा (कठे
के०) काष्ठ मांमा मामी प्रमुख चंदनादिकनी पाटी आदिकनी स्थापना
करवी, (पुढे के०) पुस्तकनी स्थापना करवी, (अ के०) वली तेना अ
जावे (चित्तकम्म के०) चित्रकर्म ते गुरुनी मूर्तिनां चित्राम आलेख, अ,
थवा गुरुनी काष्ठनी प्रतिमा ए पाठ श्रीअनुयोगद्वार सूत्रथी लखीयें ठैयें,
“से कितं ठवणाणुस्सा जस्सं वा अस्के वा वराडए वा कठकम्मे वा पोढकम्मे
वा लेपकम्मे वा चित्तकम्मे वा गंधिकम्मे वा वेढिकम्मे वा पूरिक्कम्मे वा सं
घातिकम्मे वा एगे वा अणेगे वा सप्पाउ वा असप्पाउ वा ठवणा ठविज्जति ॥
एवी रीतें गुरुनी स्थापना करवी. ते बे प्रकारें जाणवी ते कहे ठे. (सप्पाव
मसप्पावं के०) एक सप्पावस्थापना अने बीजी असप्पाव स्थापना तिहां
गुरुनी मूर्ति तथा प्रतिमादिकनी आकार सहित जे स्थापना ते सप्पा
व स्थापना जाणवी, अने आकारविना अह्वादिकनी जे स्थापना करवी ते

असंज्ञाव स्थापना जाणवी, वली (गुरुत्वणा के०) गुरुनी स्थापना ते ए क (इत्तर के०) इत्तर अने बीजी (जावकहा के०) यावत् कथिका तेमां इत्तर ते थोडा काल लगे स्थापना रहे जेम नोकरवाली अने पुस्तकादिक नी जे स्थापना ठे ते स्थापना क्रिया करवाना वखतें थापे ठे माटे ज्यां सु धी ते क्रिया करीयें तिहांसुधी ते स्थापना रहे जो दृष्टि तिहांनी तिहां रा खीयें तो रहे नहीतो वली फरी बीजी स्थापना स्थापवी पडे, ते इत्तर का लनी स्थापना जाणवी अने बीजी यावत्कथिक स्थापना ते घणाकाल प र्यंत रहे ते प्रतिमादिक तथा अक्षादिकनी बे प्रकारनी स्थापना करीये ठैयें. ए स्थापनानी आशातना पण गुर्वादिकनी पेरें टालवी ॥ ३९ ॥

हवे स्थापना शा कारण माटे स्थापवी ते कहे ठे. जेवारें साक्षात् गुणवंत (गुरुविरहंमि के०) गुरुनो विरह एटले अज्ञाव होय तेवारें (गुरुवदेसोवदंसणं के०) गुरूपदेशोपदर्शनने अर्थे एटले गुरुनो उपदेश देखाडवाने माटे (उवणा के०) स्थापना स्थापवी जोश्यें (च के०) इहां जावार्थ ए ठे जे स्थापनानी आगल क्रिया करतां ते एवुं जाणे जे गुरुज मुजने आदेश थापे ठे ते महारे इष्ठाकारि कही प्रमाण करवुं. केमके गु रुना अज्ञावें जे धर्मानुष्ठान करवुं ते शून्यज्ञाव गणाय. हवे दृष्टांत कहे ठे. जेम (जिणविरहंमि के०) हमणा श्रीजिनेश्वरनो विरह बतां (जिण बिंब के०) श्रीतीर्थिकरना बिंब एटले प्रतिमानी (सेवण के०) सेवन क रीने (आमंतणं के०) आमंत्रण करवुं. जे हे जगवंत तमे मुजने संसार स मुड थकी तारो, मोह आपो इत्यादिक कहेवुं ते (सहलं के०) सफल थाय ठे ए दृष्टांते इहां पण श्रीगुरुना विरहें गुरुनी थापना पण सफल होय ठे ए गुरु स्थापनाना एकज बोलनुं पन्नरमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १५९ थया ॥ ३० ॥

हवे बे प्रकारना अवग्रहनुं शोलमुं द्वार कहे ठे.

चउदिसि गुरुगहो इह, अद्गुह तेरस करे सपरपस्के ॥

अणणुन्नायस्ससया, न कप्पए तद्ध पविसेउ ॥३१॥ दारं ॥१६॥

अर्थः—(इह के०) ए श्रीजिनशासन मांहे (गुरुगहो के०) गुरु थकी अवग्रह (चउदिसि के०) चारे दिशाने विषे (सपरपस्के के०) स्व अने परपद् आश्रयी अनुक्रमें केटलो केटलो होय ते कहे ठे. तिहां एक (अ

હુઠ કે૦) સાડા ત્રણ અને બીજો (તેરસ કે૦) તેર (કરે કે૦) હાથનું જાણવું. તેમાં સ્વપદ્ધ તે પોતામાં સાધુ સાધુમાં અને બીજા શ્રાવક જાણવાં તથા પરપદ્ધ તે સાધુ અને સાધ્વી તથા શ્રાવિકા જાણવી તેમાં સાધુ સાધુને તથા શ્રાવકને માંહોમાંહે સાડા ત્રણ હાથ વેગલો અવગ્રહ હોય અને ગુર્વા દિકર્થી સાધ્વી તથા શ્રાવિકાને તેર હાથ વેગલો અવગ્રહ હોય તેમજ સાધ્વી તથા શ્રાવિકાને માંહોમાંહે સાડા ત્રણ હાથનો અવગ્રહ હોય (તઠ કે૦) તેટલા અવગ્રહ માંહે (અણુનનાયસ્સ કે૦) ગુરુની અનુજ્ઞા લીધા વિના (સયા કે૦) સદા નિરંતર (પવિસેઝ કે૦) પ્રવેશ કરવાને વલી (નકપ્પણ કે૦) ન કલ્પે એ વે અવગ્રહનું શોભનું ધાર થયું. ઉત્તર બોલ ૧૬૧ થયા ॥ ૩૧ ॥

હવે વાંદણાના સૂત્રાના અક્કરની સંખ્યાનું સત્તરમું ધાર તથા પદની સંખ્યાનું અઠારમું ધાર કહે છે.

પણ તિગ બારસ હુગ તિગ, ચતુરો ઠઠાણ પય ઇગુણતીસં ॥ ગુણ તીસ સેસ આવ, સ્સયાઈ સઘ પય અડવન્ના ॥૩૨॥ દારં ॥૧૭॥૧૮॥

અર્થ:-પ્રથમ વંદનક સૂત્રના અક્કર (૨૨૬) છે તેમાં લઘુ અક્કર (૨૦૧) છે, અને ગુરુ અક્કર તો ઇજ્ઞામિથી માંમીને વોસિરામિ પર્યંત પચ્ચીશ છે તે લખે છે, ઠા જ્ઞા ગ્ગ જ્ઞો પ્પ કં તા જ્ઞં ક ક તી ન્ઞ ક ક વ વ હો વ મ્મા ક સ્સ ક પ્પા એ પચ્ચીશ અક્કર ગુરુ જાણવા એટલે સત્તરમું વંદનક સૂત્રના અક્કરોનું ધાર થયું. ઉત્તર બોલ (૩૭૭) થયા.

હવે અઠારમું વંદનક સૂત્રના પદની સંખ્યાનું ધાર ગાથાના અર્થે કહે છે. તિહાં ‘વિનક્કયંતં પદં’ એટલે વિનક્કિ.જેના અંતમાં હોય તેને પદ કહીયે તે જ્યાં વંદનક સૂત્રના ઠ સ્થાનક મધ્યે સર્વે મલી અઠાવન પદની સંખ્યા છે, તિહાં પ્રથમ સ્થાનકમાં ઇજ્ઞામિ, સ્વમાસમણો, વંદિતં. જાવણિજ્ઞાણ, નિસીહિયાણ એ (પણ કે૦) પાંચ પદ જાણવા.

તથા બીજા સ્થાનકમાં અણુજાણહ, મે, મિઝગ્ગહં, એ (તિગ કે૦) ત્રણ પદ જાણવાં, તથા ત્રીજા સ્થાનક મધ્યે નિસીહિ, અહો, કાયં, કાય સંખાસં, સ્વમણિજ્ઞો, જે, કિલામો, અપ્પકિલંતાણં, બહૂસોજેણ, જે, દિવસો, વડ્ઠ કંતો એ (બારસ કે૦) બાર પદ જાણવાં, તથા ચોથા સ્થાનકમાં જત્તા જે એ (હુગ કે૦) વે પદ જાણવાં, તથા પાંચમા સ્થાનકમાં જવણિજ્ઞં, ચ, જે

ए (तिग के०) त्रण पद जाणवां, तथा ठठा स्थानकमां खामेमि, खमास मणो, देवसियं, वड्कमं ए (चउरो के०) चार पद जाणवां, एम (ठठाण के०) ठ स्थानकने विषे (पय इगुणतीसं के०) उंगणत्रीश पद जाणवां.

तथा (सेस के०) शेष रह्या जे (गुणतीस के०) उंगणत्रीश पद ते (आवस्सियाइं के०) आवस्सिआएथी मांमीने वोसिरामि पर्यंत थाय तेवारे (सब के०) सर्वे मलीने (पय के०) पद (अडवन्ना के०) अछा वन्न थाय ठे, हवे ए पाठला उंगणत्रीश पद कही देखाडे ठे. आवस्सि याए पडिक्कमामि खमासमणाणं देवसियाए आसायणाए तित्तीसन्नयराए जं किंचि मिह्वाए मणडुक्कडाए वयडुक्कडाए कायडुक्कडाए कोहाए माणाए मायाए लोजाए सब्बकालियाए सब्बमिहोवयाराए सब्बधम्माइकम्मणाए आसायणाए जो मे अइयारो कउ तस्स खमासमणो पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि ए उंगणत्रीश पद थयां. आ ठेकाणे केट लाएक जं किंचिमिह्वाए ए एक पद माने ठे तथा केटलाएक आवस्सियाए अनिष्ठित पद माटे नथी गणता. तेमाटे बहुश्रुत कहे ते प्रमाण जाणवुं. ए अछावन पदनुं अठारमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल ४४९ थया ॥ ३१ ॥

हवे वांदणाना दायकना स्थानकनुं उंगणीशमुं द्वार कहे ठे.

इह्वाय अणुन्नवस्सा, अवाबाहं च जत्त जवणाय ॥ अवराह

खामणावि य, वंदण दायस्स ठठाणा ॥३३॥ द्वारं ॥ १९ ॥

अर्थः—(इह्वाय के०) इह्वामि खमासमणो वंदितं जावणिक्काए नि सीहिआए लगे पांच पदनुं प्रथम स्थानक जाणवुं, तथा (अणुन्नवस्सा के०) अणुजाणह मे मिउग्गहं ए त्रण पदनुं बीजुं स्थानक, तथा (अवा बाहं च के०) अव्याबाध एटले निराबाध पणुं पूठवा अर्थे निसीहिथी मां मीने दिवसो वड्कंतो पर्यंत बार पदोनुं त्रीजुं स्थानक जाणवुं, तथा (ज त के०) जत्ता जे ए बे पदोनुं चोथुं स्थानक, तथा (जवणाय के०) जवणिक्कं च जे ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक, तथा (अवराहखामणा के०) अपराधनुं खमाववुं एटले खामेमि खमासमणो देवसियं वड्कम्मं ए चार पदोनुं ठहुं स्थानक जाणवुं. अपिच एटले वली ए (वंदणदायस्स के०) वांदणानो देवावालो तेनां (ठठाणा के०) ठ स्थानक जाणवां

॥ ૩૩ ॥ એ ઠ સ્થાનકનું ઓગણીશમું દ્વાર થયું ॥ ઉત્તર બોલ ૪૫૧ થયા.

હવે એ ઠ સ્થાનકમાં ઠ ગુરુ વચન હોય તેનું વીશમું દ્વાર કહે છે.

ઠંદેણણુઙ્ગાણામિ, તદ્દત્તિ તુપ્પંપિ વટ્ટએ એવં ॥ અહમ

વિ સ્વામેમિ તુમં, વયણાઈ વંદણરિહસ્સ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:—જિહાં ડહામિ સ્વાસમણો વંદિતં જાવણિઙ્ગાએ નિસીહિઆએ
એટલો પાઠ શિષ્ય કહે તેવારે ગુરુ જો વાંદણા દેવરાવે તો (ઠંદેણ કે૦)
ઠંદેણ એ પાઠ કહે અને વાંદણા ન દેવરાવે તો “તિવિહેણ” એવો પાઠ કહે
એ પ્રથમ ગુરુવચન જાણવું, તથા ‘અણુજાણહ મે મિઝગ્ગહં’ એ પાઠ શિ
ષ્ય કહે તેવારે ગુરુ કહે (અણુજાણામિ કે૦) આઙ્ગા આપું બું એ બીજું
ગુરુવચન જાણવું, તથા નિસીહિ ઇત્યાદિક જેવારે શિષ્ય કહે, તેવારે ગુરુ
કહે (તદ્દત્તિ કે૦) તથેતિ એ ત્રીજું ગુરુવચન જાણવું, તથા જેવારે
જત્તા ને ઇત્યાદિ શિષ્ય કહે, તેવારે ગુરુ કહે (તુપ્પંપિવટ્ટએ કે૦) તુમ
ને કાજેં પણ વર્તે છે એ ચોથું ગુરુવચન જાણવું, તથા જેવારે જવણિઙ્ગં
ચ ને શિષ્ય કહે તેવારે ગુરુ કહે (એવં કે૦) એમજ, તું પૂછે છે તેમજ. એ
પાંચમું ગુરુવચન જાણવું તથા જેવારે સ્વામેમિ સ્વાસમણો શિષ્ય કહે, તે
વારે ગુરુ કહે (અહમવિસ્વામેમિતુમં કે૦) હું પણ સ્વામાવું બું તુમ પ્રત્યે. એ
ઠંદું ગુરુવચન જાણવું એ ઠ (વયણાઈ કે૦) વચન તે (વંદણ કે૦)
વાંદણા દેવા યોગ્ય (આરિહસ્સ કે૦) આચાર્યાદિકનાં જાણવાં, એટલે
વીશમું ઠ ગુરુનાં પ્રતિવચનનું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ૪૫૭ થયા ॥૩૪॥

હવે ત્રણ ગાથાયેં કરી તેત્રીશ આંશાતનાનું એકવીશમું દ્વાર કહે છે. તિહાં
પ્રથમ આશાતના શબ્દનો અર્થ કરે છે. જિહાં જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર તેનો
(આય કે૦) લાજ થાય તે લાજને (શાતના કે૦) પાડવું નાશ કરવો તેને
આશાતના કહિયેં તે ઇહાં શિષ્યાદિક જો અવિનયથી પ્રવર્તતા હોય, તો ગુરુ આ
દિકની આશાતના કરે તે તેત્રીશ પ્રકારેં છે તેનાં નામ ગાથાના અર્થથી કહે છે.

પુરઠ પસ્કાસન્ને, ગંતા ચિઠ્ઠણ નિસિઅણાયમણે ॥ આલોય

ણ પડિસુણણે, પુવાલવણે અ આલોએ ॥ ૩૫ ॥ તહ ઉવદંસ

નિમંતણ, સ્વદ્ધા યયણે તહા અપડિસુણણે ॥ સ્વદ્ધતિ ય ત

ब्रह्मण, किं तुम तज्जाय नो सुमणे ॥ ३६ ॥ नो सरसि कदं
 छित्ता, परिसंजित्ता अणुष्ठियाइ कहे ॥ संथार पायघट्टण,
 चिद्दु च समासणे आवि ॥ ३७ ॥ दारं ॥ २१ ॥

अर्थः—प्रथम गुरुने (पुरउ के०) आगलें चालतां शिष्यने विनयजंगादिक
 लागे माटे ए अकारणे आशातना थाय परंतु जो मार्गादिकनी विषमता
 होय अथवा गुरुने मार्ग देखाडवा माटे जो गुरुची आगल चालवुं पडे
 तो ते अकारणमां गणाय नही. बीजी (पक्क के०) गुरुने पडखे बेहु
 पासें गमन करे गुरुनी बराबर चाले तो आशातना थाय, त्रीजी (आसन्ने
 गंता के०) एमज गुरुने आसन्ने एटले अडकतो गंता एटले चाले पढवाडे दू
 कडो चाले तो श्वास, ठीक, श्लेष्म, उध्रसादि दोष रूप आशातना थाय,
 एम ए त्रण आशातना जेटले नूमिजागे गुरुनी साथें चालतां थकां थाय,
 तेटलेज नूमिजागें गुरुनी पासें (चिठ्ठाणं के०) उजो रहेवा थकी पण
 पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय. एम त्रणे स्थानके गुरुनी पासें (निसिअ
 णा के०) बेसता थकां पण पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय एवं नव थइ. द
 शमी (आयमणे के०) आचमने एटले गुरुनी साथे उच्चार नूमियें गयां थ
 कां शिष्य जो आचार्यथकी पहेला आचमन लीये अथवा गुरुनी पहेलां च
 लु करे अथवा हाथवाणी लीये तो आशातना थाय, अगीआरमी उच्चार
 दिक बहिर्दिशी गुर्वादिक साथे आव्या पढी गमणागमणायी जो गुरुथकी प्र
 थम (आलोयण के०) आलोये, तो आशातना थाय, बारमी गुर्वादिक
 वडेरा तथा रत्नाधिक जे होय ते रात्रियें बोलावे जे कोण सूतो ठे? कोण
 जागे ठे? एम वचन सांजलतो जागतो थको पण (अपडिसुणणे के०)
 अण सांजलतानी पेरे पाढो प्रत्युत्तर नही आपे तो आशातना थाय, ते
 रमी गुरुआदिकने आलापवा बोलाववा योग्य एवा कोइ श्रावकादिक आ
 व्या होय अथवा आवेला ठे तेने आवर्ज्जवा माटे गुरु बोलाव्यानी (पु
 वालवणेय के०) पूर्वेंज पोते बोलावे तो आशातना थाय, (अ के०) वली
 चौदमी अशन पान खादिम स्वादिम ए चारे आहार रूप जे निहा ला
 वी होय ते प्रथम कोइ बीजा शिष्यादिक आगल आलोईने पढी गुरु आ
 गले (आलोए के०) आलोचे तो आशातना थाय ॥ ३५ ॥

પન્નરમી (તહ કે૦) તેમજ વલી અશનાદિક ચાર જે લાવ્યા હોય તે પ્રથમ બીજા યતિને દેશાડીને પઠી ગુરુને (ઝવડંસ કે૦) દેશાડે તો આ શાતના થાય, શોલમી તેમજ અશનાદિક ચાર લાવ્યા હોય તેની પ્રથમ બીજા યતિને નિમંત્રણા કરે કે આ જાત પાણી લેશો ? પઠી ગુરુને (નિમં તણ કે૦) નિમંત્રણા કરે તો આશાતના થાય, સત્તરમી અશનાદિક ચાર સૂરિ પ્રમુખ સાથેં જિઠ્ઠાથેં આણીને પઠી ગુરવાદિકને પૂઠયા વિના જેની સાથે પોતાનું મન માને તેને મધુર જાણીને (સ્વઠ કે૦) સ્વરાવે તો આશાતના લાગે, અઢારમી ગુર્વાદિક તથા રત્નાધિક સાથેં જમતો થકો (આયણેણ કે૦) અશનાદિક સ્નિગ્ધ સરસ હોય તે પોતેંજ વાવરે, તે આશાતના જાણવી. યદુક્તં દશાશ્રુતસ્કંધ સૂત્રે ॥ સહેઅસણં વા રાણિણ સેહિં ઝુંજમાણે તઢ સેહે સ્વઠં સ્વઠં માયં માયં ઝસઢંઝસઢં મણુસુંમણુસું મ ણામં મણામં નિઠંનિઠં લુસ્કં લુસ્કં આહારિત્તા હવ઱ આસાયણા સેહસ્સત્તા ॥ (તહા કે૦) તેમજ ઝંગણીશમી ગુરુ જેવારેં સાદ કરે તેવારે (અપહિસુ ણણે કે૦) અપ્રતિશ્રવણે ઇટલે અણસાંજલતાની પેરેં ગુરુને પાઠો જુવાબ આપે નહીં તે આશાતના જાણવી. એ આશાતના પૂર્વેં કહી ઠે, પરંતુ તે રાત્રિસંબંધી શયન કરવા પઠીની જાણવી, અને આ તે દિવસસંબંધિ ધીઠા઱ પણે તથા અનાજોગ પણે જાણવી. વીશમી રત્નાધિક તથા ગુર્વાદિક જેવારેં સાદ કરે તેવારે તેને (સ્વઠત્તિઅ કે૦) સ્વર ઇટલે અત્યંત કર્કશ મોટે સ્વરેં કરી પડુત્તર ઘણા વાલે, કહે કે અરે જા઱ સ્વાધોરે જા઱ સ્વાધો કેમ કેડ મૂકતા નથી. ઇત્યાદિક કઠિણ વચન બોલે, અથવા આક્રોશ ગાઢસ્વરાદિક ગુરુને કરાવે, તે આશાતના જાણવી, વલી એકવીશમી ગુર્વાદિકેં બો લાવ્યો થકો (તઢગણ કે૦) ત્યાંથીજ ઇટલે પોતાને ઠેકાણે બેઠો થકોજ ઝત્તર આપે, પરંતુ ગુરુની સમીપે આવીને જવાબ ન આપે તો આ શાતના થાય, બાવીશમી વલી ગુર્વાદિકેં બોલાવ્યો થકો કહે કે (કિં કે૦) શું ઠે, તે (તુમ કે૦) તમે કહો કોણ કહેવરાવે ઠે, શું કહો ઠો ઇત્યા દિક વિનયહીન વચન બોલે, તે આશાતના જાણવી, તથા ત્રેવીશમી વલી ગુર્વાદિકેં બોલાવ્યો થકો કહે કે તૂંજ કાં નથી કરતો ? એવી રીતેં પોતાના પૂજ્યને એક વચનાંત બોલાવે અથવા કહે કે તમે કોણ થકા મુજને પ્રેર ણા કરો ઠો, ઇત્યાદિક વચન કહે તે આશાતના જાણવી, ચોવીશમી

गुर्वादिक तथा रत्नाधिक शिष्यने कहे के तमे संमर्थ ठो, पर्यायें लघु ठो, माटे वृद्धनुं तथा ग्लाननुं वैयावच्च करो तेवारें ते पाठो जबाब आपे के जो तमेज लाज जाणो ठो, तो तमे पोतें केम नथी करता? तथा तमारो बीजो पण शिष्यादिकनो बहु परिवार ठे ते शुं लाजना अर्थी नथी? तो तेमनी पासें करावो. तेवारें वली गुर्वादिक तेने कहे के हे शिष्य तमे आ लसु न थाउ तेवारें वली गुरुने कहे के तमे शुं अमनेज दीठा ठे. एवी री तनां वचन बोलीने गुरुनी (तज्जाय के०) तर्जना करे ते आशातना जा एवी, पच्चीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कहेतां होय तेवारें शिष्य डुमणो थाय परंतु (नोसुमणे के०) सुमनो न थाय, गुर्वादिकना गुणनी प्रशंसा करे नही अने कहे के तमे गृहस्थने विशेष प्रकारें समजावो ठो कहो ठो, तेरीतें अमने समजावता नथी अथवा गुर्वादिक तथा रत्नाधिकनो जे रागी होय तेने देखीने डुमणो थाय ते आशातना जाणवी ॥ ३६ ॥

ठवीशमी जेवारें गुरु कथा करता होय तेवारे कहे के तमने ए अर्थ (नोसरसि के०) नथी सांजरतो? आ अमुकनो अर्थ एम न होय एवीरीतें कहेतां आशातना लागे. सत्तावीशमी गुर्वादिक कथा करतां होय तेनी व चमां पोतानुं माहापण जणाववाने अर्थ सन्य लोकने कहे के ए कथा हुं तमने पढी समजावीश एम कही (कहञ्जिता के०) कथानो छेद करे ते आशातना जाणवी, अछावीशमी गुरु कथा कहेतां थकां होय अने तेने सन्य लोक हर्षवन्त हृदयथी सांजलतां होय ते सन्यजनोने देखतां ठतां गुरुने कहे के एवडी शी कथा कहो ठो? हमणा जिहानो अवसर ठे, जोज नवेला पोरिसि वेला ठे, एम कही (परिसंजिता के०) परषदानो जंग करे तो आशातना थाय, उंगणत्रीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कही रह्या पढी पर्षदा (अणुच्छिआ के०) अणउठे थके तेज कथाने पोतानुं माहापण जणाववाने हेतुयें जे गुरुयें अर्थ कह्यो होय तेहिज अर्थ वली विशेषथी विस्तारी चर्ची देखाडीने (कही के०) कहे तो आशातना थाय, त्रीशमी (संथारपायघट्टण के०) गुरुनी शय्या तथा संथाराने पोताना पदादिके करी संघट्टे तेने खमावे नही तो आशातना थाय, इहां शय्या ते सर्वांग प्रमाण जाणवी, अने संथारो ते अढी हाथ प्रमाण जाणवो, अथवा श य्या तेउर्णादिवस्त्रमय जाणवी, अने संथारो ते दर्जादिक तृणमय जाण

बो. एकत्रीशमी गुरुनी शय्या संधारो तथा बेसणादिकने विषे (चिठ के०) तिष्ठेत् एटले बेसे, अथवा आलोटे असन्यशरीरने अवयवे करी फरसे तो आशातना थाय, बत्रीशमी गुरुथी (उच्च के०) उंचे आसने बेसे, अथ वा अधिक बेसणे बेसे तथा गुरु जेवा वस्त्र पहेरे ते थकी अधिक मूल्य वाला वस्त्रादिकनो परिजोग करे तो आशातना थाय, तेत्रीशमी (समा सणोयावि के०) गुरुने समान आसने बेसे, अथवा गुरुना जेवा वस्त्रा दिक होय तेवाज समान वस्त्रादिकनो परिजोग करे तो आशातना थाय ठे. इहां अपिशब्द निश्चयवाचक ठे, तथा गुरुने आगल अने पाठल तथा बे बाजुयें बेसवादिकनी आशातना तो पूर्वे कहेली ठे. ए तेत्रीश आशातना टालतो थको शिष्य विनयी कहेवाय, ते शिष्य वांदणा देवा देवराववाने योग्य जाणवो, ए प्रवचनपात्र थाय ॥ ३७ ॥ ए तेत्रीश आशातनानुं एकवी शमुं द्वार संपूर्ण थयुं. सर्व बोल (४९०) थया ॥

हवे बे विधिनुं बावीशमुं द्वार कहे ठे. एटले पडिक्रमणुं करवानी सा मग्रीना अजावें तथा बे प्रतिक्रमण करणादि पर्याप्तिने अजावें प्रजाते अ ने संध्यायें वांदणा बे देवां ते बेहु विधिनो अनुक्रम जाणवो, ते कहे ठे.

इरिया कुसुमिणुस्सग्गो, चिश्चंदण पुत्ति वंदणालोयं ॥

वंदणं खामण वंदण, संवर चउ षोच उ सज्जाउ ॥३८॥

अर्थः—तिहां प्रथम प्रजातनो वंदनक विधि कहे ठे. इहां पहेली १ (इ रिया के०) इरिया पथिकी प्रतिक्रमिने, पढी २ (कुसुमिणुस्सग्गो के०) कुसुमिण उसुमिणि उमाविणी निमित्तें चार लोग्गस्सनो काउस्सग्ग करे, ते वार पढी ३ आदेश मागीने, (चिश्चंदण के०) चैत्यवंदन करे, पढी ४ आदेश मागीने, (पुत्ति के०) मुहपत्ति पडिलेहे, पढी (वंदण के०) वांदणा बे आपे, तेवार पढी ६ (आलोयं के०) राश्यं आलोए, तेवार पढी ७ (वं दण के०) बे वांदणा आपे. पढी ८ (खामण के०) अपुच्छिउमि अप्पिं तर राइउ खामवुं, पढी ९ (वंदण के०) बे वार वांदणा आपे, पढी १० (संवर के०) पञ्चस्काण करे, पढी ११ (चउषोच के०) चार ख मासमण पूर्वक जगवन् आचार्यादिक चारने थोच वंदन करे, पढी १२ (उसज्जाउ के०) सवायसंदिसाहुं, सवाय करुं ए बे खमासमणे बे आ

देश मागी सवाय संदिसाउं सज्जाय करे. ए प्रजातवन्दनविधि जाणवो ३७
हवे संध्यावन्दनकविधि अथवा लघुप्रतिक्रमणविधि कहे ठे.

इरिया चिश्वंदण पु, ति वंदणं चरिमवंदणालोयं ॥ वंदणखा
मण चउठोज, दिवसुस्सग्गो डुसप्राउ ॥ ३९ ॥ दारं ॥ ४० ॥

अर्थ:-प्रथम १ (इरिया के०) इरियावहि पडिक्कमीने पढी आदेश मागी २
(चिश्वंदण के०) चैत्यवन्दन करे, तेवार पढी ३ (पुत्ति के०) मुहपत्ति पडि
लिहे, पढी ४ (वंदण के०) बे वांदणा दीये, ते देइने पढी ५ (चरि
म के०) दिवसचरिम पञ्चस्काण करे पढी ६ (वंदण के०) बे वांदणा दे
इने ७ (आलोयं के०) देवसियंआलोए पढी ८ (वंदण के०) बे वांद
णा देइने, ९ (खामण के०) देवसियं खामवुं करे पढी १० (चउठोज के०)
चार खमासमणा देइ जगवानादिक चारने वांदे. पढी आदेश मागीने ११
(दिवसुस्सग्गो के०) देवसियपायञ्चित्तविसोहणठं चार लोगस्सनो का
उसग्ग करीने आदेश मागीने १२ (डुसप्राउ के०) बे खमासणे सवाय
करे एटले एक खमासमणे सिवाय संदिसाउं, बीजे खमासमणे सवाय क
रुं इति संध्यावन्दनविधि समाप्त. ए बावीशमुं द्वार प्राजातिकवन्दन तथा सं
ध्यावन्दन मली बे विधिये करी बे प्रकारनुं कह्युं. उत्तर जेद ४९२ थया ॥ ३९ ॥

एयं किष्कम्मविहिं, जुंजंता चरण करण माउतां ॥

साहू खवंति कम्मं, अणेगजवसंचियमाणंतं ॥ ४० ॥

अर्थ:- (एयं के०) ए पूर्वे कही आव्या जे बोल तेणेकरी (किष्क
म्म के०) कृतिकर्म जे वांदणा तेनो-जे (विहिं के०) विधि जे व्यवहार
ते प्रत्ये (जुंजंता के०) प्रयुंजता थका (चरणकरणं के०) चरणसित्तरी
अने करणसित्तरी तेना गुणेकरी (आउता के०) आयुक्त एटले सहित
थका एवा जे (साहू के०) साधु निर्ग्रथ चारित्रिया ते (अणेगजव
संचिय के०) अनेक जवना संचित एटले कोटी जन्मना उपार्जन करेलां
अने जेहनो (अणंतं के०) डुरंत विपाक ठे एटले अनंत काल पर्यंत
जोगवाय एवां अठेह पणे रहेनारा जे कर्म अथवा अनंत कालनां उपार्जन
करेला एवां जे (कम्मं के०) कर्म ठे ते कर्मो प्रत्ये तुरत शीघ्रपणे (खवंति
के०) क्षेपवी निराकरण करे, ह्य पमाडे ॥ ४० ॥

अप्पमइ जवबोहं, नासियं विवरियं च जमिह
मए ॥ तं सोहंतु गीयत्ता, अणजिनिवेसिअ
मच्चरिणो ॥ ४१ ॥ इति वंदनकजाप्यं समाप्तम् ॥

अर्थः—वांदणानो विचार ते (अप्पमइ के०) अप्प ठे मति जेहनी
एवा जे (जव के०) जव्यप्राणी तेमना (बोहं के०) बोध ज्ञानने अर्थे
(नासियं के०) नाख्युं परंतु आवश्यक वृहद्वृत्त्यादिक ग्रंथने विषे एनो
अत्यंत विस्तार ठे त्यांथी विशेषें जोवुं, इहां संक्षेपथी कह्युं ठे ते मांहे जे
अनाजोगे (विवरीअं के०) विपरीत पणे (च के०) वली (जं के०) जे (इह
के०) ए जाप्य मांहे (मए के०) महाराथी कहेवाणुं होय (तं के०)
तेने वली (अणजिनिवेसि के०) अकदाग्रही एटले हठवादरहित एवा
अने (अमच्चरिणो के०) मच्चरपणाना परिणामे रहित, गुणना रागी
एवां जे (गीयत्ता के०) गीतार्थ एटले गीतना अर्थ तेना जाण
अर्थात् सूत्रार्थना जाण तथा निश्चय व्यवहारने विषे कुशल होय ते
(सोहंतु के०) शोध जो, शुद्ध करजो. ए ४९२ बोले करी श्रीगुरुने
वांदणा देवानो विधि कह्यो ॥ आंहीं “ इहामि खमासमणो वंदितं जा
वणिज्जाए निसीहिआए ” इत्यादिक गुरुवंदन सूत्र जो पण ग्रंथकारें
मूल पाठमां गाथा रूपें कह्युं नथी तो पण प्रसंगथी तेनो अर्थ लखवो
जोश्यें परंतु आ प्रतिक्रमणने विषे प्रथम सुगुरु वांदणामां ते अर्थ सवि
स्तर लखाइ गयेलो होवाथी आ ठेकाणे लख्यो नथी. इति श्री गुरुवं
दनक जाप्य अर्थ सहित संपूर्ण ॥ ४१ ॥

हवे एवा गुणवंत गुरु प्रत्यें वांदणा देइने तेमना मुखथी यथाशक्तियें
पञ्चस्काण लेवुं, केमके ‘ज्ञानस्य फलं विरतिः’ एवुं वचन ठे वली आगम
मध्ये कह्युं ठे कें पञ्चस्काणेणं जंते जीवे किं जणइ पञ्चस्काणेण य आसव
दाराइनिरुंजंति तेमाटे पञ्चस्काण करवानो महोटो लाज ठे. ते पञ्चस्काण
शुं अने ते केटला प्रकारनां पञ्चस्काणो ठे, इत्यादिक जाणवा माटे त्रीजुं
पञ्चस्काण जाप्य कहे ठे.

अथ

तृतीयपञ्चस्काणजाण्यप्रारंभः ।

तिहां प्रथम पञ्चस्काणनां नवद्वार एक गाथायें करी कहे ठे.

दस पञ्चस्काण चउविहि, आहार डुवीसगार अडुरुत्ता ॥

दस विगई तीस विगइ, गय डुहजंगा ठ सुद्धि फलं ॥ १ ॥

अर्थः—प्रथम (दसपञ्चस्काण के०) पञ्चस्काणनां दश चेद ठे तेनुं द्वार कहेसे. बीजुं पञ्चस्काण करवाने विषे पाठ विशेषरूप (चउविहि के०) चार प्रकारनो विधि ठे तेनुं द्वार कहेसे, त्रीजुं चार प्रकारना (आहार के०) आहारना स्वरूपनुं द्वार कहेसे, चोथुं पञ्चस्काणमां (अडुरुत्ता के०) अद्विरुक्त एटले बीजावारनां अण उच्चया अर्थात् एकवारें कहा तेनां ते फरी जुदा जुदा पञ्चस्काणमां आवे ते न लेवा एवा (डुवीसगार के०) बावीश आगारनुं द्वार कहेसे, पांचमुं (दसविगई के०) दश विकृति एटले दश विगयनी संख्यानुं द्वार कहेसे, ठहुं (तीसविगइगय के०) त्रीशविकृतिगत एटले ठ मूल विगयना त्रीश निबीयाता थाय तेनी संख्यानुं द्वार कहेसे, सातमुं एक मूल गुण पञ्चस्काण तथा बीजुं उत्तर गुण पञ्चस्काण एम (डुहजंगा के०) बे प्रकारना जांगा पञ्चस्काणना थाय तेनुं द्वार कहेसे. आवमुं पञ्चस्काणनी (ठ सुद्धि के०) ठ शुद्धिनुं स्वरूप निश्चैथी कहेवुं तेनुं द्वार कहेसे, नवमुं पञ्चस्काण कख्याथी इहलोक तथा परलोक मली बे ठेकाणे (फलं के०) फल थाय तेनुं द्वार कहेसे ॥ १ ॥ ए मूल नवद्वारना नाम कहा. एना उत्तर द्वार आंहीं विवस्था नथी, पण ग्रंथांतरे नेवुं कहा ठे अने अहींपण सरवालो आपतां नेवुं थाय ठे. ते आगल विस्तारें कहेसे.

इहां प्रथम पञ्चस्काण शब्दनो अर्थ करे ठे. तिहां एक प्रति, बीजुं आ, अने त्रीजुं आख्यान ए त्रण पद मलीने प्रत्याख्यान शब्द थयो ठे. तेमां अविरतिपणानां स्वरूप प्रत्यें प्रति एटले प्रतिकूल पणे करी आ एटले आगार मर्यादा करणस्वरूपें करी आख्यान एटले कहेवुं कथन करवुं ते ठे जेने विषे, तेने प्रत्याख्यान कहीयें.

અથવા પ્રતિ એટલે આત્મસ્વરૂપ પ્રત્યે આ એટલે અનિવ્યાપીને કરણ એટલે કરવું એટલે અનાશંસા રૂપ ગુણ આત્માને ડપજે એમ કરે તેનું જે આશ્વાન એટલે કથન રૂપ તે છે જેને વિષે તેને પ્રત્યાશ્વાન કહીયે.

અથવા (પ્રતિ કે૦) પરલોકે (આ કે૦) ક્રિયા યોગાર્થે શુનાશુન ફલ કથન રૂપ જેને વિષે છે તેને પ્રત્યાશ્વાન કહીયે. એમ ઘણા વ્યાશ્વાન છે.

તે પ્રત્યાશ્વાન એક મૂલગુણ રૂપ અને બીજું ઉત્તર ગુણ રૂપ એવાં બે જેદે છે તેમાં મૂલગુણનું પચ્ચસ્કાણ યતિને પંચમહાવ્રતાદિ રૂપ છે અને ઉત્તર ગુણ પ્રત્યાશ્વાનતો યતિને પિંડવિશુદ્ધ્યાદિક છે. તથા શ્રાવકને મૂલ ગુણનો તો પાંચ અણુવ્રતાદિકનું છે. અને ઉત્તર ગુણનો શિક્ષાવ્રતાદિકનું છે. તથા સામાન્ય પ્રકારે જે અવિરતિપણાનું પ્રતિપદ્ધ તે સર્વ પચ્ચસ્કાણ કહીયે.

હવે પ્રતિદિન ડપયોગી પણા માટે ઉત્તરગુણ પ્રત્યાશ્વાન દશ પ્રકારે હોય, તે આ ગ્રંથના પ્રથમ દ્વારના જેદ રૂપે કહે છે.

અણાગય મઙ્કતં, કોડીસહિયં નિયંટિઅણગારં ॥

સાગાર નિરવસેસં, પરિમાણકડં સકે અદ્ધા ॥ ૭ ॥

અર્થ:—પ્રથમ જે કારણ વિશેષે આગલથી કરે પણ તે દિવસે ન કરી શકે તે (અણાગયં કે૦) અનાગત પચ્ચસ્કાણ તે પર્યુષણાદિક પર્વ આશ્વા ની પહેલાંજ એવું વિચારે જે ગુરુ, ગ્લાન, શિષ્ય અને તપસ્વી પ્રમુખનું વૈયા વચ્ચ મહારે કરવું પડશે તેવારે વ્યાકુલતાને લીધે મહારાથી અષ્ટમ્યાદિક તપશ્ચર્યા થઈ શકશે નહીં તો મને જાનની હાણી થશે માટે તે પર્વ આશ્વા ની પહેલાંજ ગુરુપાસે પચ્ચસ્કાણ લઈને તપ કરે તે અનાગત જાવીપચ્ચસ્કાણ.

બીજું (અઙ્કંતં કે૦) અતિક્રાંત પચ્ચસ્કાણ તે પૂર્વોક્ત રીતે પર્યુષણાદિ ક પર્વ અતિક્રમ્યા પછી તેહિજ કાર્યાદિકને હેતુયે જે પાઠલથી અષ્ટમ્યાદિ ક તપ ગુરુપાસે પચ્ચસ્કાણ લઈને કરે, તેને અતિક્રાંત અતીત પચ્ચસ્કાણ કહીયે.

ત્રીજું (કોડિસહિયં કે૦) કોટિસહિત પચ્ચસ્કાણ તે પ્રજાતે ડપવાસ પ્રમુખ વ્રત કરીને વલી બીજા દિવસના પ્રજાત સમયે પણ તેહિજ ડપવા સાદિકનું પચ્ચસ્કાણ કરે એમ ઠઠાદિકની પણ કોટિ એટલે સંધિ મેલવે એટલે ઠઠાદિ એક પચ્ચસ્કાણ પૂરણ થયાની વચ્ચે બીજો પચ્ચસ્કાણ પચ્ચસ્કે એવા કોટિક્રમે જે તપ કરવું તે કોટિસહિત તપ અથવા નીવી, એકાશનાદિ

कने विषे पञ्चस्काण पाखा पहेलां आंबिजादिके करवुं ते, एटले एकनो अंत अने बीजा पञ्चस्काणनी आदि ते कोटिसहित पञ्चस्काण जाणवुं.

चोथुं (नियंति के०) नियंत्रित तप ते पुष्ट नीरोगी तथा ग्लान पणे होय तो पण एवुं चिंतवे जे अमुक दिवसें महारे अमुक ठठ अछमादिक तप करवुं. पढी गमे तेवुं कारण उपजे तो पण ते निर्धारिजा दिवसे ते तप अवश्य करे पण मूके नही एम नियत काले ते पञ्चस्काण चौदपूर्वी दशपूर्वी, जिन कल्पीने विषे प्रथम वज्र रूपनारागच संहननने विषे हतुं. हमणा व्युत्सन्न थयुं ठे. थिविर पण ते वेलायें ते तप करता हता, परंतु हमणा ते पञ्चस्काण नथी. ए नियंत्रित पञ्चस्काण जाणवुं.

पांचमुं (अणगारं के०) अनागार तप ते “अन्नढणानोगेणं” तथा “सहसागारेणं” ए बे आगार तो सर्वत्र होयज ठे परंतु महत्तरागारादिक आकार जे पञ्चस्काणने विषे न होय ते आगाररहित पञ्चस्काण कहियें. ए पण पहेला संघयणनी साथें व्युत्तेद थयुं.

ठठुं (सागार के०) आगार सहित ते महत्तरागारादि आगारसहित पञ्चस्काण करवुं ते आगारसहित पञ्चस्काण जाणवुं.

सातमुं (निरवसेसं के०) निरवशेष तप ते समस्त अशनादिक चार आहार वस्तु अने अनाहार वस्तु प्रमुख सर्वनुं पञ्चस्काण करीयें. चउ विहार प्रमुख करीयें अनशन करीयें ते निरवशेष पञ्चस्काण जाणवुं.

आठमुं (परिमाणकडं के०) परिमाणकृत तप पञ्चस्काण ते दातिनी संख्या करे तथा कवलनी संख्या करे तथा घरनी संख्या करे एटले दातिनुं परिमाण तेमज कोलीआनुं परिमाण तथा घरनुं परिमाण जे निह्नादिके करवुं, अथवा मग अडद प्रमुख इव्यादिकें जे निह्नानो परित्याग ते सर्व परिमाणकृत पञ्चस्काण जाणवुं.

नवमुं (संके के०) सांकेतिक पञ्चस्काण ते इहां (केत के०) गृह तेणे करी जे सहित वत्तें तेने गृहस्थ कहियें ते संबंधी प्राये ए पञ्चस्काण गृहस्थने होय अथवा (संकेत के०) चिन्ह जे अंगुष्ठादिक तेणे करी होय ते संकेत कहेवाय एटले कोइक श्रावक पोरिसी आदिक पञ्चस्काण करीने बाहेर कोइ कामे अथवा खेत्रादिके गयो होय तिहां पोरिसीनो काल पूर्ण थयो अथवा घरमांज बेठो ठे अने पोरिसीनो काल पूर्ण थयो

हे परंतु नोजन सामग्री तयार थइ नथी ते वखत विचार करे जे एटलो काल वचमां महारो अपञ्चस्काण पणे रहेरो ते श्रावकने योग्य नथी. एम चिंतवी एक अंगुष्ठ सहिअं पञ्चस्कामि एटले जिहां सुधी मुठमां अंगुठो राखुं त्यांसुधी महारे पञ्चस्काणनी सीमा ठे. एमज बीजुं मुठसिहियं पञ्चस्कामि एटले मुठ बांधी राखुं तिहांसुधी. त्रिजुं गंठसहियं पञ्चस्कामि एटले गांठ बांधी राखुं तिहांसुधी. चोथुं घरसहियं पञ्चस्कामि. पांचमुं प्रस्वेदसहियं ते ज्यां सुधी अंगना परसेवाना बिंडु निकले, त्यां सुधी. ठहुं उस्साससहियं पञ्चस्कामि. मातमुं थिबुकसहियंपञ्चस्कामि एटले स्तिबुक ते ज्यां सुंधी पाणीना बिंदूआ जाजनादिकें तथा करादिक सूके तिहां पर्यंत जाणवुं. आठमुं ज्योतिष्कसहियं पञ्चस्कामि एटले ज्योतिष्क दीवा प्रमुखनी ज्योति रहे तिहां सुधी संकेत करे ए आठ प्रकारे नवमुं सांकेतिक पञ्चस्काण कहेवाय ठे जेमाटे कह्युं ठे के ॥ अंगुष्ठ मुठी गंठी, घर सेठ उस्सास थिबुक जो इस्को ॥ पञ्चस्काण विचाले, किञ्च मणजिगहे सुनियं ॥ १ ॥ तथा कोइ पोरिसी आदि पञ्चस्काण न करे अने केवल अनिग्रहज करे तो गांठ प्रमुख न ठोडे त्यां लगे पञ्चस्काण तेने थाय तेथी ए पञ्चस्काण जेम बीजा पञ्चस्काणोनी वचमां थाय ठे तेम अनिग्रहने विषे पण थाय ठे, तथा साधुने पण कोइक स्थानके ज्यां सुधी मंढ्यादिकें गुर्वादिक न आआ होय त्यां लगे अथवा सागारिकादिकनुं कांइ कारण होय तेवारें पण ए अनिग्रह संकेत पञ्चस्काण थाय.

दशमुं (अक्षा के०) अक्षा ते काल मुहूर्त पौरुष्यादिक प्रमाणने पण उपचारथी जाणी लेवो. ते काल पञ्चस्काण जाणवुं ॥ २ ॥

हवे पूर्वोक्त दश पञ्चस्काण कहां तेमां ठहेलुं अक्षा पञ्चस्काण कह्युं, तेनां दश जेद ठे ते, एक गाथायें करी कहे ठे.

नवकार सहिअ पोरिसि, पुरिमडू गासणेगठाणे अ ॥

आयंबिल अप्रतठे, चरिमेअ अनिग्रहे विगई॥३॥दारं॥१॥

अर्थः—प्रथम (नवकारसहिय के०) नवकारसहित एटले नवकार कहीने पारीयें ते वे घडी प्रमाण नोकारसी पञ्चस्काण कहीयें, बीजुं पो होर दिवससुधी पञ्चस्काण ते (पोरिसि के०) पोरिसि कहीयें, एमां साडू

पोरसी ते सार्द्ध एटले दोढ पोहोरनुं पञ्चस्काण पण जाणवुं. त्रीजुं (पुरिमडू के०) पुरिमाद्ध, ते बे पोहोर प्रमाणनुं पञ्चस्काण. चोथुं (एगासण के०) एकाशननुं पञ्चस्काण अने पांचमुं (एगठाणे के०) एकलठाणुं. ए त्रणेनुं बे पोहोर प्रमाण पञ्चस्काण जाणवुं. ठहुं जिहां एक हाथ विना बीजुं अंग हाले नही ते (आयंबिल के०) आयंबिल पञ्चस्काण. सातमुं (अप्रत्तछे के०) अजक्तार्थे एटले उपवासमुं पञ्चस्काण. आठमुं (चरिमे अ के०) दिवसचरिम अथवा नवचरिमादिरूप जाणवुं. नवमुं (अजिग्रहे के०) अजिग्रह पञ्चस्काण ते अमुक वस्तु तेवारेंज खाउं जेवारें अमुक करुं इत्यादिक अजिग्रह करे ते. तथा दशमुं (विगई के०) विगई निविगइनुं पञ्चस्काण जाणवुं. ए दशें पञ्चस्काणोने कालनी मुख्यता ठे माटे अ-वा पञ्चस्काण कहियें॥३॥

इहां शिष्य पूछे ठे के पोरिसी प्रमुखने काल पञ्चस्काण कह्युं ते खरुं पण नोकारसीनुं कालमान न कह्युं माटे नोकारसी जे ठे ते अजिग्रह पञ्चस्काण कहेवाय पण काल पञ्चस्काण थइ शके नही ?

गुरु उत्तर कहे ठे. नवकारसहियं एमां सहित शब्द आव्यो माटे सहित शब्दे कालप्रमाण जाणवुं, अने अल्प आगार ठे माटे अल्पकाल जाणवो.

तेवारें शिष्य पूछे ठे के पोरिसी तो एक प्रहरकाल प्रमाण ठे माटे ए नवकारसीने विपे मुहूर्तद्वयादिक काल केम न लीधो ? केमके मुहूर्त द्वयादिक काल पण पोरिसीथी अल्प ठे माटे बे घडीनुंज मान शावास्ते लीधुं?

गुरु उत्तर करे ठे के हे शिष्य तें कह्युं ते सत्य ठे, परंतु सर्वथी स्तोक काल अ-वापञ्चस्काणनो एक मुहूर्तज ठे मुहूर्त-वा अ-वा इति वचनात् तेमाटे एनुं एक मुहूर्तज कालमान जाणवुं.

हवे ए नवकारसी पञ्चस्काण, सूर्योदय पहेलांज करवुं अने नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंग लागे, नोकारसी कखा पढी आगल पोरिसी यादिक थाय, परंतु ते विना न थाय अने यद्यपि नोकारसी विना पोरि सीयादिक करे तो काल संकेत रूप जाणवो तथा वली वृद्ध संप्रदायें एम कहे ठे जे नोकारसी पञ्चस्काण जे ठे ते रात्रें चउविहारादिक पञ्चस्का एना तारण रूप ठे एटले शिक्षा रूप ठे इत्यादिक घणो विचार ठे ते प्रवचनसारोद्धारग्रंथनी वृत्तिथी जाणवो. अहींआं विशेषें करी लख्यो नथी.

हवे पुरुष प्रमाण ठायां जेहने विषे थाय ते पोरिसी जाएवी “आसा ढमासे डुपया” इत्यादिक पाठ श्रीउत्तराध्ययनादि सूत्राधी जाएवो.

ए रीतें नोकारसी, पोरिसी, दिननुं पूर्वार्द्ध ते पुरिमड्ड, एकासण, एक जगणुं, आयंबिल, उपवास, दिवसचरिम, अजिग्रह अने विगइ एवं दश पञ्चस्काणना नामनुं ए प्रथमद्वार थयुं. उत्तर जेद दश थया ॥ ३ ॥

हवे बीजे द्वारें पञ्चस्काण करवानो पाठरूप विधि चार प्रकारें कहे ठे.

उग्गए सूरे अ नमो, पोरिसि पञ्चस्क उग्गए सूरे ॥

सूरे उग्गए पुरिमं, अजत्तठं पञ्चस्काइति ॥ ४ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारसीनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (उग्गए सूरे के०) उग्गए सूरे (अ के०) वली (नमो के०) नमोकार सहिअं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नज्जणानोगेणं सहस्सागारेणं वोसिरइ ए उच्चार करवानो प्रथम विधि जाएवो.

बीजो (पोरिसि के०) पोरिसिनुं (पञ्चस्क के०) (पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (उग्गए सूरे के०) उग्गए सूरे पोरिसियं पञ्चस्काइ, उग्गए सूरे चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नज्जणानोगेणं सहस्सागारेणं ए उच्चार करवानो बीजो विधि जाएवो.

त्रीजो पुरिमारुनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (सूरेउग्गएपुरिमं के०) सूरे उग्गए पुरिमड्डं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं ए उच्चार करवानो त्रीजो विधि.

चोथो अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (अजत्तठंपञ्चस्काइ के०) अजत्तठं पञ्चस्काइ ति विहंपि आहारं चउविहंपि आहारं (इति के०) एम उच्चार करीये ए चोथो विधि जाएवो.

अहीअ पुरिमारु ते दिवसनुं पूर्वार्द्ध समजनुं एटले नोकारसी आदि पञ्चस्काण जो पूर्वे सूर्योदयथी न कखुं होय तो पण पुरिमड्ड थाय, एम उपवासादिक पण थाय. तथा सूर्योदयथी मांमीने यावत् आगला दिवसनो सूर्योदय थाय त्यां सुधी अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण कहेवाय ठे, एम जणाववाने तथा रात्रीनो चउविहार कखो होय अने बीजे दिवसे एक उपवासनुं पञ्चस्काण करे, तेहने चोथजत्तनुं पञ्चस्काण थाय. तथा रात्रियें चउविहारनुं पञ्चस्काण न कखुं हांय अने बीजे दिने उपवास करे,

तेने अजत्तनुं पञ्चस्काण कहीयें पण चोथजत्तनुं पञ्चस्काण न कहीयें. अने उजयकोटि एकासणादिकें तो चोथजत्तनुं पञ्चस्काण होयज. इत्यादिक जणाववा माटे चारे विधि देखाज्या ॥ ४ ॥

हवे बीजा पण चार विधि ठे ते देखाडे ठे.

जणइ गुरु सीसो पुण, पञ्चस्कामिति एव वोसिरई ॥

उवउगिठ पमाणं, न पमाणं वंजणळलणा ॥ ५ ॥

अर्थः—प्रथम (गुरु के०) गुरु जे पञ्चस्काणनो करानार होय ते पञ्चस्काइ एम (जणइ के०) जणे एटलें कहे ए प्रथम विधि जाणवो. (पुण के०) वली (सीसो के०) शिष्य जे पञ्चस्काणनो करनार होय ते (पञ्चस्कामि के०) पञ्चस्कामि (इति के०) एम कहे ए बीजो विधि जाणवो. अने (एव के०) एम संपूर्ण पञ्चस्काणे, गुरु (वोसिरई के०) वोसिरई कहे ए त्रीजो विधि जाणवो अने शिष्य जे पञ्चस्काणनो करनार होय ते वोसिरामि कहे ए चोथो विधि जाणवो. ए चार विधि कह्या.

(इठ के०) इहां पञ्चस्काणने विषे करतां तथा करानतां थकां पोताना मननो जे (उवउग के०) उपयोग एटले मननी धारणा ठे तेज (पमाणं के०) प्रमाण ठे एटले मनमांहे जे पञ्चस्काण धाखुं होय तेज प्रमाण ठे. परंतु (वंजण के०) अक्षर तेनी (ळलणा के०) ळलना ठें एटले स्व लना ठे अर्थात् अनानोगने लीधे धारेला त्रिविहार पञ्चस्काणथी बीजो कोइ चउविहार पञ्चस्काणनोज पाठ उच्चरीयें ते वंजण ळलना जाणवी ते (न पमाणं के०) प्रमाण नथी ॥ ५ ॥

हवे तेहिज उच्चारनो विशेष विधि कहे ठे.

पढमे ठाणे तेरस, बीए तिन्निउ तिगाइ तइअंमि ॥

पाणस्स चउडंमि, देसवगासाइ पंचमए ॥ ६

अर्थः—हवे एनां पांच स्थानक ठे तेमां (पढमेठाणे के०) प्रथम स्था नकने विषे कालपञ्चस्काणरूप नोकारसी प्रमुख (तेरस के०) तेर पञ्च स्काण जाणवां, तेनां नाम आगली गाथायें कहेशे, तथा (बीए के०) बीजा स्थानकने विषे विगइ, नीवी अने आयंबिज ए (तिन्निउ के०) त्रण पञ्चस्काण जाणवां. तथा (तइअंमि के०) त्रीजा स्थानकने विषे (तिगाइ

के०) त्रिकादिक एटले एंकासण, बीयासणने एकलठाणादिक ए त्रण पञ्चस्काण जाणवां, तथा (चउडंमि के०) चोथा स्थानकने विषे (पाणस्स के०) पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा इत्यादि अचित्त पाणीना ठ आगार जाणवां, तथा (पंचमए के०) पांचमा स्थानकने विषे (देसा वगासाइ के०) देशावकाशकादि पञ्चस्काण करवा जाणवां ॥ ६ ॥

ए पांचस्थानक मांहेला प्रथमादि स्थानकना पृथक् पृथक् जेद कहे ठे.

नमु पोरिसिसड्डा, पुरिमवड्डु अंगुष्ठ माइ अड तेर ॥ निवि

विगइ अंबिल तिय, तिय डु इगासण एगठाणाई ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम स्थानके तेर जेदनां नाम कहे ठे. एक (नमु के०) नमु कारसी, बीजुं (पोरिसि के०) पोरिसि, त्रीजो (सड्डा के०) सार्द्धपोरिसि ते दोढ पहोर पर्यंत, चोथो (पुरिम के०) पुरिमड्डु ते बे पोहोर, पांचमो (अवट्ट के०) अवट्ट ते त्रण पहोरनुं पञ्चस्काण ए पांचनी सार्थे पूर्वोक्त (अंगुष्ठमाइ के०) अंगुष्ठ सहितादिक (अड के०) आठ जेद मेलवार्यें तेवारें (तेर के०) तेर जेद थाय. तथा बीजा स्थानकें एक (निवि के०) निवी, बीजो (विगइ के०) विगइ अने त्रीजो (अंबिल के०) आयंबिल ए (तिय के०) त्रण पञ्चस्काण जाणवा, तथा त्रीजा स्थानकने विषे एक (डु के०) बैआसणुं, बीजुं (इगासण के०) एकासणुं अने त्रीजुं (एगठा णाइ के०) एकलठाणादिक ए (तिय के०) त्रण पञ्चस्काण जाणवा ॥ ७ ॥

हवे वली प्रकारांतरें उपवासादिक विधियें उपवासने दिवसें

पांच स्थानक केवी रीतें करवां, ते कहे ठे.

पढमंमि चउडाइ, तेरस बीयंमि तइय पाणस्स ॥

देसवगासं तुरिए, चरिमे जहसंजवं नेयं ॥ ८ ॥

अर्थः—(पढमंमि के०) पहेले स्थानके (चउडाइ के०) चोथादिक एटले एक उपवासथी मांमीने चोथ ठछ इत्यादि यावत् चोत्रीश जक्त पर्यंत पञ्चस्काण करवा, तथा (बीयंमि के०) बीजा स्थानकने विषे नोका रसी, पोरिसी, सार्द्धपोरिसी, पुरिमट्ट, अवट्ट अने गंतसहियं, मुछसहियं, अंगुष्ठसहियं, घरसहियं, प्रस्वेदसहियं, श्वासोद्ध्वाससहियं, जलबिंडु सहियं, दीपसहियं ए (तेरस के०) तेर पञ्चस्काण मांहेलुं हर कोइ पञ्च

स्काण करवुं, तथा (तइय के०) त्रीजा स्थानकने विषे (पाणस्स के०) पाणीना ठ आगारनुं पञ्चस्काण करवुं तथा (तुरिए के०) चोथा स्थानकने विषे (देसावगासं के०) देसावगासिकनुं पञ्चस्काण करवुं तथा पांचमा स्थानकने विषे (चरिमे के०) ठेहेडानुं पञ्चस्काण जे दिवसच रिमं एटले रात्रिनुं डुविहार, त्रिविहार, चउविहार, पाणहार प्रमुखनुं पञ्च स्काण ते. (जहसंजवं के०) यथासंजवे जे पोताने करवानी इहा होय ते यथाशक्तीये करवुं तथा नवचरिमादि ठे ते पण यथासंजवे करवुं एम (नेयं के०) जाणवुं ए पांच मांहेखुं जे कोइ करवुं ते पञ्चस्काण कह्यीये ॥ ७ ॥

वली ए पञ्चस्काण करवाना पाठनोज विशेष कहे ते.

तह मय पञ्चस्काणे, सु नपिहु सूरुगयाइवोसिरइ ॥

करण विहीठ न जन्नइ, जहावसीयाई बिअठंदे ॥ ९ ॥

अर्थः—(तह के०) तथा ए पद विशेष देखाडवा वाची ठे (मयप च्चस्काणोसु के०) मय्यना बे स्थानक जे विगइ, नीवी अने आयंबिलनुं तथा एकासण, बियासण अने एकलठाणानुं ए बेना ठ पञ्चस्काणोने विषे पृथग् पृथग् पञ्चस्काणे (सूरुगयाइ के०) सूरु उगगे विगइठ पञ्चस्काइ इत्या दिक पाठ (नपिहु के०) वारंवार न कहेवो एटले प्रथम जे पञ्चस्काण मां मे, तिहां सूरुउगए कहेवो परंतु पञ्चस्काण पञ्चस्काण प्रत्ये न कहेवो, तेमज (वोसिरइ के०) वोसिरइ तथा वोसिरामि ए पाठ पण अंतने विषे एक वार कह्यीये पण वारंवार न कह्यीये ए (करणविहीठ के०) करवानो विधि एटले पूर्वाचार्य परंपराये एमज केता आख्या ठे करवानो एहज विधि ठे. माटे महोटा पुरुष पण (नजसइ के०) नथी जणता. (जहा के०) जेम (आवसीयाई के०) आवस्सियाए ए पाठ (बियठंदे के०) बीजा वांदणाने विषे कहेता नथी ए पण पूर्वाचार्यनी परंपरा ठे तेम ईहां पण जाणी लेवुं ॥ ९ ॥

तह तिविह पञ्चस्काणे, जन्नंति अ पाणग ठ आगारा ॥

डुविहाहारे अचित्त, जोइणो तहय फासु जले ॥ १० ॥

अर्थः—(तह के०) तेमज वली (तिविह पञ्चस्काणे के०) त्रिविहारना

પચ્ચસ્કાણને વિપે તથા એકાસણાદિ પચ્ચસ્કાણે પ્રાસુક નિર્જીવ જલપાન સં
બંધિ (પાણગ કે૦) પાનક એટલે પાણીના (ઠ આગારા કે૦) ઠ આગાર
(જન્નંતિ કે૦) જણે ઠે કહેઠે. તેનાં નામ કહે ઠે. પાણસ્સ લેવેણ વા, અલે
વેણ વા, અઠેણ વા, બહુલેવેણ વા, સસિઠેણ વા, અસિઠેણ વા એ ઠ આગા
રનાં નામ જાણવાં. તથા (હુવિહારે કે૦) દ્વિવિધાહાર પચ્ચસ્કાણને
વિપે (અચિત્તજોજી કે૦) અચિત્તજોજી હોય સચિત્તજોજ્ય પરિહરે તેને
તથા (તહય કે૦) તેમજ જે એકાસણા બિયાસણાવિના (ફાસુજલે કે૦)
ફાશુ પાણી લેતો હોય એવા સચિત્ત પરિહારીને પણ પચ્ચસ્કાણને વિપે પા
ણીના ઠ આગાર કહેવા. એ પ્રથમ વિકલ્પ.

તથા અચિત્તજોજી હોય અને ફાસુ નિર્જીવ પાણી પીતો ન હોય તેને
પાણસ્સના આગાર ન કહેવા એ બીજો વિકલ્પ તથા જે સચિત્તજોજી હોય
પણ ફાસુ પાણી પીયે ઠે તો તેને પાણસ્સના આગાર ઠ કહેવા એ ત્રીજો
વિકલ્પ તથા સચિત્તજોજી ઠે અને ફાસુ પાણી પીતો નથી તો તેને પાણ
સ્સના ઠ આગાર ન કહેવાં તથા સચિત્તજોજી ઠે અને કેવલ સ્વાદિમ, અ
શન અને સ્વાદિમ રૂપ ત્રણ આહારના પચ્ચસ્કાણને ઉદ્દેશે રાત્રિપ્રમુખેં તિ
વિહાર કરે ઠે, તિહાં પણ પાણસ્સના આગાર ન કહેવાં, એ ચોથો વિકલ્પ
એ ચારવિકલ્પ આગારના કહ્યા, અહીં તથા શબ્દથી વિશેષ જાણવું ॥૧૦॥

ઇત્તુચ્ચિય સ્વવણંબિલ, નિવિયાઇસુ ફાસુયં ચિ ય જલં તુ ॥

સદ્ધાવિ પિયંતિ તદ્ધા, પચ્ચસ્કંતિય તિહાહારં ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—(ઇત્તુચ્ચિય કે૦) એટલાજ માટે અચિત્તજોજી હોય તેને (સ્વવણ
કે૦) રૂપણ એટલે ઉપવાસને વિપે (અંબિલ કે૦) આયંબિલને વિપે, તથા
(નિવિયાઇસુ કે૦) નિવિ આદિક એટલે નિવિ એકાસણાદિક ત્રિવિહાર
પરચ્ચસ્કાણ તથા આદિશબ્દથી સચિત્ત પરિહારને વિપે (ચિય કે૦)
નિશ્ચય થકી (ફાસુયં કે૦) ફાશુક અચિત્ત (જલં કે૦) જલ તે (તુ કે૦)
જેમ યતિ પ્રાશુક નિર્જીવ પાણી પીયે (તદ્ધા કે૦) તેની પરે (સદ્ધાવિ
કે૦) શ્રાવક પણ ફાશુક પાણી (પિયંતિ કે૦) પીયે તેને પણ એહિજ
આગાર કહીયેં, પરંતુ તે (અ કે૦) વળી (તિહાહારં કે૦) તિવિહાર પચ્ચ
સ્કાણ (પચ્ચસ્કંતિ કે૦) પચ્ચસ્કે તેવારેંજ હોય પણ હુવિહારેં ન હોય.

सचित्तनोजीने पण उपवास, आयंबिल, निविनुं पञ्चस्काण त्रिविहार होय ते उष्ण पाणी पीये अने एकासणादि पञ्चस्काणनो नियम नथी. ए मां तो डुविहार, त्रिविहार, चउविहार यथासंजवे होय ॥ ११ ॥

चउहाहारं तु नमो, रत्तिपि मुणीण सेस तिह चउहा ॥

निसि पोरिसि पुरिमे गा, सणाइ सट्ठाण डुतिचउहा ॥ १२ ॥

अर्थः— (नमो के०) नोकारसीनुं पञ्चस्काण तथा (रत्तिपि के०) रा त्रिनुं पञ्चस्काण पण (मुणीण के०) मुनिने, यतिने (तु के०) वली निय मा (चउहाहारं के०) चउविहारोज होय अने (सेस के०) शेप पोरिसी आदिक पञ्चस्काण ते मुनिने (तिहचउहा के०) त्रिविहारा तथा चउविहारा यथासंजवे होय, हवे श्रावक आश्रयी कहे ठे. (निसि के०) रात्रिनुं पञ्च स्काण, (पोरिसि के०) पोरिसीनुं पञ्चस्काण, (पुरिम के०) पुरिमडूनुं पञ्चस्काण अने (एगासणाइ के०) एकासणादिक पञ्चस्काण जे ठे ते (सट्ठाण के०) श्रावकने अर्थे (डु ति चउहा के०) डुविहारें, तिविहारें अने चउविहारें ए त्रण प्रकारें यथायोग्यें होय तिहां नवकारसी अने पो रसीतो श्रावकने चउविहार पञ्चस्काणोज होय, अने शेप पुरिमडूादि पञ्च स्काण तथा रात्रिनुं दिवस चरिमादि पञ्चस्काण ते डुविहार तिविहार अने चउविहारे यथायोग्यें होय, परंतु ग्रंथांतरें एटलो विशेष ठे जे एकासणादि त्रिविहार पञ्चस्काणीने रात्रें पाणहार होय अने डुविहार पञ्चस्काणे एका सणादिकने विपे रात्रें चउविहार होय तथा केटलेएक स्थानकें श्रावकने पण पोरिसी तिविहारें बोली ठे. अने डुविहार पञ्चस्काणे रात्रें तिविहार होय परंतु ते कारणिक जाणवुं, व्यवहारें समजवुं नही. इत्यादि बीजी वि शेष वात ग्रंथांतरथी जाणवी, एटले चार विधिनुं बीजुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल चौद थया ॥ १२ ॥

हवे चार प्रकारनां आहारनुं त्रीजुं द्वार कहे ठे.

खुहपसम खमेगागी, आहारिव एइ देइ वा सायं ॥

खुहिउ वि खिवइ कुठे, जं पंकुवमतमाहारो ॥ १३ ॥

अर्थः—प्रथम सामान्य प्रकारें आहारनुं लक्षण कहे ठे. जे (खुहपस म के०) कुधाने उपशमववाने अर्थे (खम के०) समर्थ होय एवो जे

(एगागी के०) एकाकी इव्य होय तथा वली (आहारिव के०) आहारने विषे पण (एइ के०) एति एटले आवे एवा लवण हिंवादिक जे आहारमांहे (सायं के०) स्वाद प्रत्ये (देइ के०) आपे ते, वली (जं के०) जे (पंकुवम के०) पंकोपम एटले कादवनी परें असार होय कादवनी उपमा धारण करे एवं कादवसरखुं इव्य होय परंतु (खुहिउवि के०) कुधितोपि एटले कुधित थको पण (कुठे के०) कोठामां उदरमां (खिवइ के०) क्षिपति एटले केपवे ठे तो (तं के०) ते सर्व (आहारो के०) आहार जाणवो ॥ १३ ॥

हवे ए आहारना मूल चार जेद ठे ते कहे ठे.

असणे मुग्गोयण स, तु मंम पय खऊरब्ब कंदाई ॥

पाणे कंजिय जव कयर, कक्कोडोदगसुराइजलं ॥ १४ ॥

अर्थः—तिहां एक (असणे के०) अशन ते, आशु एटले शीघ्र जे कुधाने उपशमावी नाखे तेने अशन कहीयें, तेने विषे (मुग्ग के०) मगादिक सर्व कठोर जाति जाणवी. तथा (उयण के०) उदन ते चावल जात प्रमुख सर्व उदन जाति जाणवी. तथा (सत्तु के०) साशुउ (मंम के०) मांमा, रोटली, पक्कान्न, रोटला, पूडा प्रमुख. (पय के०) दूध, दही, घृत, तेल माखण, विंगयादि प्रमुख (खऊ के०) खाजलां पक्कान्न खीर सुकुमारिकां लापसी दहींथरां प्रमुख पक्कान्न. (रब्ब के०) राबडी घेंस प्रमुख (कंदाई के०) कंदादिक ते सूरणकंदादिक जाणवा. तथा तेमज, तुलसी नागरवल्यादि पत्र विना सर्व जातना फल फूल पत्र सर्वकंद सर्व वनस्पतिविकार शाकादि कूट्वरी चूरिम पर्पिटिकादि सर्व वस्तुनी जाति अशन मांहे आवे, तथा लवण, हिं, सूया, अजमो, विरयाली, धाणा दिके तव्यां एक वेसण पण अशनमां आवे, इत्यादि सर्व अशनजाति समजवी.

हवे बीजो (पाणे के०) पानने विषे तिहां जेने पीजीयें ते पाणी कहीयें तेमां अपकाय ते नदी, तलाव, इह, समुइ इत्यादि पाणीना आश्रय संबंधि सर्व स्थलानुं पाणी जाणवुं. तथा (कंजिय के०) कांजीनुं पाणी ठासनी आठ, तथा (जव के०) यवनुं धोयण, (कयर के०) केरनुं धोयण, आमलादिकनुं धोयण, डाहनुं धोयण, तथा (कक्कोडोदग के०) काकडी प्रमुख सर्व फलनां धोयणनुं उदक एटले पाणी, तथा

(सुराज्जलं के०) सुरादि जल ते मदिरादिकनां पाणी जाणवा, ए अन्न द्यमां जले ठे. एमां आदिशब्दथी डाह्नादिकना आसव, नालिकेरादि कना पाणी, इंदुरस, सौवीर, तक्र ते ठाश इत्यादि सर्व पदार्थ पाणीने विषे कल्पे ठे, तथापि इंदुरस, तक्र ते ठास अने मदिरादि तथा नालिके रादिकनां जलने सांप्रत जीतव्यवहारें अशनमां गणीयें ठैयें ॥ १४ ॥

खाइमे नत्तोस फलाइ, साइमे सुंठि जीर अजमाइ ॥ महु
गुड तंबोलाइ, अणाहारे मोय निंबाई ॥ १५ ॥ दारं ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे त्रीजो खादिम आहार कहे ठे. (ख के०) आकाश एटले मुखनुं विवर कहीयें. तेने पूरवाने लगारेक नूख मात्र नांजे, पण अन्ना दिकनी परें तृप्ति न करे, परंतु कांइएक अशनसमान थाय ते खादिम वस्तु कहीयें. ते (खाइमे के०) खादिमने विषे तिहां प्रथम (नत्तोस के०) नत्तोष एटले शेकेला धान्य चणा प्रमुख तथा अस्कोड सुखासिका सर्व जाणवा, तथा आंबा केलां प्रमुख सर्व (फलाइ के०) फलादिक जा एवां, तथा फलजातिनी सुखडी मेवा सर्व कयरी पाकादिकनी जातिउं, गुंदपाकादिक, डाह्, चारोली प्रमुख मेवा जातिनुं सर्व पक्कान्न तथा खांम शाकरादि तेना विकार जे खांम कातली प्रमुख ते सर्व खादिमने विषे लीधा कल्पे. परंतु जीतव्यवहारें प्रसिद्ध पणो अशन मध्ये लेपकृत्य उत्तम इव्यमां गण्या ठे, परंपरायें इत्यादिक सर्व खादिम “नत्तासं दंताइ, खजुर नालिकेर आइं दस्काइ ॥ कक्कडि अंबग फणसाइ, बहुविहं खाइमे नेयं ॥ १ ॥ इत्यादिक विचार सर्व प्रवचनसारोद्धार ग्रंथथी जाणवुं ॥ ए त्रीजो खादिम आहार कह्यो ॥

हवे चोथो (साइमे के०) खादिमने विषे शुं कल्पे? ते कहे ठे. तिहां प्रथम ते जे आस्वादें करी लइयें अथवा आहारादिक जे कीधां होय ते सर्व तेना स्वादमां विनाश पामे, लयलीन थाय ते खादिम कहीयें तेमां (सुंठि के०) सुंठ, (जीर के०) जीरुं, (अजमाइ के०) अजमादिक, आदि शब्दथकी पीपर, मरिच, हरडे, बेहैडां, आमलां मरी, पींपली मूल, पीपल, अजमोद, आजो, काजो, काथो, कुलंजर, कसेलो, कयसेलि यो, मोथ, जेठीमथ, पुष्करमूल, एलची, बाबची, चिणकबाब, कर्पूर, तज,

તમાલપત્ર, નાગકેસર, કેશર, જાયફલ, લવિંગ, હિંગુલાષ્ટક, હિંગુત્રેવીસો, સંચલ, સૈંધવ, યવચાર, ચયરસાર, કોઠવલી, ગોલી સર્વ જાતિની અશના દિમાં ન જન્ને તેવી જાણવી, સર્વ જાતનાં દાતણ, તુલસી પત્ર, શ્રીપત્ર, ચાર, સોયા, મેથી, ગોમૂત્રાદિકના કીધા અન્નમેલાદિકની ગોલીયો, ચિત્રો, પિં માર્થ. કોઈએક તો પિંમાર્થને સ્વજીર કહે છે. પરંતુ ગ્રંથાંતરે એને સૂર ણાદિ કંદના ચારચૂંદા કરે છે. તેને કહે છે. કર્પૂર, કચૂરો, ત્રિગડુ, પંચ પટોલ, બિડલવણ, ઇત્યાદિક અનેક જાતિના સ્વાદિમ આહાર જાણવા.

તથા (મધુ કે૦) મધુ ઇટલે મધ અને (ગુડ કે૦) ગોલ, ચાંમ, સાકર તથા (તંબોલાઈ કે૦) તંબોલાદિક તે વિવિધ જાતિનો તંબોલ નાગ રવેલીના પાન તથા સોપારી પ્રમુખ એ પણ સ્વાદિમ જાણવા.

હવે અણાહાર વસ્તુ કહે છે. જે પૂર્વે કહેલા ચારે આહાર માંહેલા કોઈ પણ આહારમાં ન આવે, પરંતુ ચતુર્વિહાર ઉપવાસે તથા રાત્રિને ચતુર્વિહારે વાવરી કલ્પે, તે અણાહાર વસ્તુ જાણવી. તેનાં નામ કહે છે.

(અણાહારે કે૦) અનાહારને વિષે કલ્પે તે વસ્તુ કહે છે. (મોચ કે૦) લઘુ નીતિ જાણવી, અને (નિંબાઈ કે૦) નિંબાદિક તે નિંબની શલી પાનડા પ્રમુખ પાંચે અંગ એ સર્વ અનાહાર વસ્તુ જાણવી, આદિ શબ્દ થકી ત્રિફલા, કઢૂ, કિરિયાતું, ગલો, નાહિ, ધમાસો, કેરડામૂલ, બોરઠાલિ મૂલ, બાવલઠાલિ, કંથેર મૂલ, ચિત્રો, ચયરસાર, સૂચડ, મલયાગરુ, અગરુ, ચીડ, અંબર, કસ્તૂરી, રાચ, ચૂનો, રોહિણી વજ, હલિડ, પાતલી, આસ ગંધી, કુંદરુ, ચોપચીની, રિંગણી, અફિણાદિક સર્વજાતિના વિષ, સાજિ ચાર, ચૂનો, જાકો, ઉપલોટ, ગૂગલ, અતિવિષ, પૂંચાડ, એલીઝ, ચૂણીફલ સૂરોચાર, ટંકણચાર, ગોમૂત્ર આદિ દેશને સર્વ જાતિના અનિષ્ટ મૂત્ર, ચોલ, મંજીઠ, કણચરમૂલ, કુંઆર, થોહર, અર્કાદિક પંચકૂલ, ચારો, ફટકડી, ચિનેડ ઇત્યાદિક વસ્તુ સર્વ અનિષ્ટ સ્વાદવાન છે, અને ઇચ્છા વિના જે ચીજ મુખમાં પ્રદેષ કરીયે તે સર્વ અણાહાર જાણવું. એ ઉપવાસમાં પણ લેવી સૂજે, અને આયંબિલ મધ્યે પાણહાર પચ્ચસ્કાણ કહ્યા પઠી સૂજે એ આહારનું ત્રીજું દ્વાર થયું ઉત્તર જેદ અહાર થયા ॥ ૧૫ ॥

हवे नवकारसी प्रमुखना आगारनी संख्यानुं चोथुं द्वार कहे ठे.

दो नवकार ठ पोरिसि, सग पुरिमड्डे इगासणे अठ ॥

सत्तेगठाण अंबिल, अठ पण चउठि ठ प्पाणे ॥१६॥

अर्थः—जे मूलगुण उत्तरगुण रूप पञ्चस्काण राखवाने अर्थ वाडी रूप होय ते आगार जाणवा. तिहां अपवाद पदे इव्य, क्षेत्र, काल अने जावादिके विचारता मूलगुण पञ्चस्काणने विषे अन्नढणादिक चार आगार जाणवा. अने उत्तरगुण पञ्चस्काणने विषे यथोक्त रीतें आगल कहेसे ते प्रमाणे सर्वत्र आगार जाणवा. ते सर्व मली एकवार उच्चस्थां यकां बावीश आगार थाय, यद्यपि अन्नढउससिएणादिक शोल आगार काउस्सगना ठे तथा समकितना रायानिउगेणादिक ठ आगार ठे तेमज एक चोलपट्टागारेणं ठे, एवं सर्व मली ४५ आगार थाय ठे, परंतु अर्हीं आं तो दश पञ्चस्काणने विषे बावीश आगारनुंज काम ठे माटे ते कहे ठे.

(नवकार के०) नोकारसीना पञ्चस्काणने विषे (दो के०) वे आगार जाणवा. (पोरिसि के०) पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे (ठ के०) ठ आगार, तेम सार्द्ध पोरिसिना पञ्चस्काणे पण ठ आगार, (पुरिमड्डे के०) पुरिमाई ना पञ्चस्काणने विषे (सग के०) सात आगार, (इगासणे के०) एकास एाणा पञ्चस्काणने विषे (अठ के०) आठ आगार, (एगछाण के०) एकलठाणाना पञ्चस्काणने विषे (सत्त के०) सात आगार, (अंबिलअठ के०) आयंबिलना पञ्चस्काणने विषे आठ आगार जाणवा. (चउठि के०) चो यनके एटले उपवासना पञ्चस्काणने विषे (पण के०) पांच आगार, (प्पा णे के०) पाणस्सना पञ्चस्काणने विषे (ठ के०) ठ आगार जाणवा ॥१६॥

चउ चरिमे चउजिग्गहि, पण पावरणे नवठ निवीए ॥

आगारुस्सित्तविवेग, मुत्तु दव विगइ नियमिठ ॥ १७॥

अर्थः—(चरिमे के०) दिवसचरिमना पञ्चस्काणने विषे (चउ के०) चार आगार जाणवा, (अजिग्गहि के०) अजिग्रहना पञ्चस्काणने विषे (चउ के०) चार आगार जाणवा, (पावरणे के०) प्रावरण एटले वस्त्र मूकवाना पञ्चस्काणने विषे (पण के०) पांच आगार जाणवा, (नवठ

निव्वीए के०) निव्वीना पच्चस्काएने विपे नव आगार पण होय अने आठ आगार पण होय, तिहां जे पिंम अने इव्व रूप बेहु विगइनुं पच्चस्काए करे तेहने नव आगार जाणवा, अने जे एकली (दवविगइ के०) इव्वविगइमात्रनुं (नियमि के०) नियम करे तेने (उक्कित्तविवेग के०) उक्कित्तविवेगेणं ए (आगार के०) आगार तेने (मुत्तु के०) मूकीने बाकीना (अछ के०) आठ आगार होय ॥ १७ ॥ तेना यंत्रनी स्थापना आगल करी ठे.

हवे प्रत्येक पच्चस्काए संबंधि आगारोनां नाम कही देखाडें ठे.

अन्न सह इ नमुक्कारे, अन्न सह पच्च दिसय सादु सब ॥

पोरिसि ठ सड्डुपोरिसि, पुरिमड्डे सत्त समहत्तरा ॥ १८ ॥

अर्थः—(नमुक्कारे के०) नवकारसिना पच्चस्काएने विपे एक (अन्न के०) अन्नउणानोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं ए (इ के०) वे आगार जाणवा. तथा एक (अन्न के०) अन्नउणानोगेणं, बीजो (सह के०) सहसागारेणं, त्रीजो (पच्च के०) पच्चन्नकाजेणं, चोथो (दिसय के०) दिसामोहेणं, पांचमो (सादु के०) सादुवयणेणं, ठठो (सब के०) सबसमाहिवत्तियागारेणं ए (ठ के०) ठ आगार ते (पोरिसि के०) पोरिसिना पच्चस्काएने विपे जाणवा. तेमज (सड्डुपोरिसि के०) साड्डु पोरिसिना पच्चस्काएने विपे पण एहिज ठ आगार जाणवा. तथा वली एज पोरिसिनां ठ आगारने एक (महत्तरा के०) महत्तरागारेणं ए आगारें करी (स के०) सहित करीयें तेवारें (सत्त के०) सात आगार थाय. ते (पुरिमड्डे के०) पुरिमड्डु तथा अवड्डुना पच्चस्काएने विपे जाणवा ॥ १८ ॥

हवे एकासणा तथा एकलठाणानां आगार कहे ठे.

अन्न सहस्सागारिय, आउंटण गुरुअ पारि मह सब ॥

एग बिआसणि अछउ, सग इगठाणे अउट विणा ॥ १९ ॥

अर्थः—एक (अन्न के०) अन्नउणानोगेणं, बीजो (सहस्सा के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (सागारिय के०) सागारिआगारेणं, चोथो (आउंटण के०) आउट्टणपसारेणं, पांचमो (गुरुअ के०) गुरुअपुछाणेणं, ठठो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, सातमो (मह के०) महत्तरा

गारेणं, आठमुं, (सब के०) सबसमाहिवत्तियांगारेणं, ए (अठ के०)
आठ आगार ते (एगबिआसणि के०) एकासण अने बियासणना पञ्चस्काणने
विषे जाणवा. तथा एज आठमांथी एक (अउटविणा के०) आउंटणपसा
रेणं ए आगारविना शेष एकासणाने विषे जे कहा ठे तेज (सग के०) सात
आगार ते (इगठाणे के०) एकलठाणाना पञ्चस्काणने विषे होय॥१९॥ जिहां
जमणा हाथें जमे, मात्र कोलीया लेवानेज हाथ फेरवे, परंतु अंगोपांगनेतो
खरज खणवादिक्ने कामे पण हलावे नही ते एकलठाणुं जाणवुं ॥ १९॥

हवे विगइ, नीवि तथा आयंबिलना आगार कहे ठे.

अन्न सह लेवा गिह, उस्किन्न पडुच्च पारि मह सवे॥

विगइ निविगए नव, पडुच्च विणु अंबिले अठ ॥२०॥

अर्थः— एक (अन्न के०) अन्नढणानोगेणं, बीजो (सह के०) सह
स्सागारेणं, त्रीजो (लेवा के०) लेवालेवेणं, चोथो (गिह के०) गिह
संसंछेणं, पांचमो (उस्किन्न के०) उस्किन्नविवेगेणं, ठछो (पडुच्च के०)
पडुच्चमस्किणं, सातमो (पारि के०) पारिछावणियागारेणं, आठमो
(मह के०) महत्तरागारेणं, नवमो (सब के०) सबसमाहिवत्तिआगारेणं,
ए (नव के०) नव आगार ते (विगइ के०) विगइ तथा (निविगए के०)
निविगइ मली वे पञ्चस्काणने विषे जाणवा, तथा ए नवमांहेथी एक
(पडुच्चविणु के०) पडुच्चमस्किणं ए आगार विना शेष (अठ के०) आठ
आगार जे विगइ अने नीविना कहा तेज (अंबिले के०) आयंबिलना पञ्च
स्काणने विषे जाणवा. जिहां आम्ल एंटले खाटो चोथो रस तेहथी निव
त्तवुं ते आयंबिल कहियें तेना त्रण प्रकार ठे एक उदन, बीजो कुल्माष,
त्रीजो सायुआदिक ए त्रण जेदें ठे. अथवा (आचम के०) उंसामणनी
पेरें जिहां अन्नादिक नीरस थइ निकले तेने आयंबिल कहियें ॥ २० ॥

हवे उपवासनां आगार कहे ठे.

अन्न सह पारि मह सब, पंच खवणे ठ पाणि लेवाई ॥

चउ चरिमंगुठाइ, जिग्गहि अन्न सह मह सवे ॥ २१ ॥

अर्थः— एक (अन्न के०) अन्नढणानोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागा
रेणं, त्रीजो (पारि के०) पारिछावणियागारेणं, चोथो (मह के०) महत्तरा

गारेणं, पांचमो (सव के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं, ए (पंच के०) पांच आगार (खवणे के०) उपवासना पञ्चस्काणनेविषे जाणवा. तथा एमां अ चित्त पाणो पीये माटे (पाणि के०) पाणस्सना पञ्चस्काणने विषे लेवेणवा अलेवेणवा, अठेणवा बहुलेवेणवा, ससिठेणवा, असिठेणवा, ए (लेवाइ के०) लेपादिक (ठ के०) ठ आगार जाणवा, तथा एक (अन्न के०) अन्नठणानोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (मह के०) महत्तरा गारेणं, चोथो (सव के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं ए (चउ के०) चार आगार ते (चरिम के०) दिवस चरिमना पञ्चस्काणने विषे तथा (अंगुठाइ निग्गहि के०) अंगुठमुत्तिसहियादिक अनियदना पञ्चस्काणने विषे जाणवा ॥ ११ ॥

पञ्चस्काणना आगारोनी संख्याना यंत्रनी स्थापना.

अंक.	पञ्चस्काणनाम.	संख्या.	आगारोनां नाम.
१	नोकारसी.	१ अन्न० ॥ सह० ॥	
२	पोरिसी.	६ अन्न० ॥ सह० ॥ पडन्न० ॥ दिसामो० ॥ साहु० ॥ सव०	
३	साहुपोरिसी.	६ " " " " " "	
४	पुरिमड्ड.	७ अन्न० सह० पड० दिसा० साहु० सव० महत्त० ॥	
५	अवड्ड.	७ " " " " " "	
६	एकांसणुं.	८ अन्न० सह० सागा० आउं० गुरु० पारि० मह० सव०	
७	बियासणुं.	८ " " " " " "	
८	एकलगाणुं.	७ अन्न० सह० सागारि० गुरु० पारि० मह० सव०	
९	नीवी.	९ { अन्न० सह० स्सा० लेवा० गिह० उक्कि० पडुच्च०	
१०	विगइ.	९ { पारि० महत्त० सव०	
११	आयंबिल.	८ अन्न० सह० लेवा० गिह० उक्कि० पारि० मह० सव०	
१२	उपवास.	५ अन्न० सह० पारि० मह० सव० चोलपट्टागारयतिने.	
१३	पाणहार.	६ लेवे० अले० अठे० बहु० ससिठे० असिठे०	
१४	अनियद संकेत	४ अन्न० सह० मह० सव०	
१५	दिवसचरिमं.	४ " " " "	
१६	नवचरिमं.	४ " " " "	
१७	देसावगासिक.	४ " " " "	
१८	समकेतना.	६ राया० घणा० बला० देवा० गुरुनि० वित्ति०	

इहां उक्तिविवेगेणं ए जे आगार ठे ते आगार पिंम विगइ आश्रयी ठे, ते पिंम विगय जणाववा माटे विगयना जेद कही देखाडे ठे. परंतु विगयना जेदो कहेवानुं द्वार तो आगल आवरो हाल आंहीआंतो मात्र पिंम विगय उलखाववाने निमित्तेंज कहे ठे.

इह मधु मज्ज तिलं, चउरो दवविगइ चउर पिंमदवा ॥

घय गुल दहियं पिसियं, मस्कण पक्कन्न दो पिंमा ॥ २१ ॥

अर्थ:—एक (इह के०) इध, बीजो (मधु के०) मधु त्रीजो (मव के०) मव एटले मदिरा अने चोथो (तिल के०) तैल ए (चउरो के०) चार (दवविगइ के०) इव्य विगय ठे ए चार ते ढीळुं विगय होय रस रूप होय, माटे एने रस विगय कहीयें अने एक (घय के०) घृत, बीजो (गुल के०) गोल, त्रीजो (दहियं के०) दधि एटले दही अने चोथो (पिसियं के०) पिशितं ते मांस ए (चउर के०) चार विगय जे ठे ते (पिंमदवा के०) पिंमइव्य रूप रसरूप जाणवा. ए चार पिंम होय एनुं इव्य कोइ वेला इव्य होय, तथा कोइ वेला पिंम रूप थीणो पिंम होय, तथा एक (मस्कण के०) माखण, बीजो (पक्कन्न के०) पक्कन्न ए (दो के०) वे कडा विगय जाणवां ते स्वजावे करीने (पिंमा के०) पिंम रूप होय कठिन होय, माटे एने पिंमविगय कहीयें. ए दस विगय कहा. इहां उक्तिविवेगेणं ए आगार जे ठे ते पिंम विगयनो ठे ते जणाववा माटे आ गाथा कही ॥ २१०॥

हवे केटलाएक पचस्काण मांहोमांहे आगार तथा पाठ उच्चार विशेषें करी सरखा ठे एटले तेना आगार पण मांहो मांहे सरखा ठे, अने पाठ पण सरखो ठे ते कहे ठे.

पोरिसि सडूमवडूं, इज्जत निविगइ पोरसाइ समा ॥

अंगुष्ठ मुठि गंठी, सचित्त दवाइं जिग्गहिअं ॥ २३ ॥

अर्थ:—(पोरसाइसमा के०) पोरिसि आदि देइने पचस्काण जे ठे ते सरखा जाणवा, एटले एक पोरिसी अने बीजी (पोरिसिसडू के०) सार्ध पो रिसि ए बे सरखा जाणवा एटले पोरिसीने सार्धपोरिसीना पचस्काणना पा

उनो उच्चार तथा आगार पण सरखा ठे तेमज पुंरिमडू ने (अवडूं के०)
 अवडूनुं पञ्चस्काण पण सरखुं जाणवुं, तथा एकासणुं अने (डुनत्त के०)
 द्विजत्त एटले बीआसणानुं पञ्चस्काण अने आगार पण सरखा जाणवा, तथा
 विगडू ने (निविगडू के०) नीविनुं पञ्चस्काण अने आगार पण सरखा जाणवा
 तथा (अंगुठ के०) अंगुठसहियं, (मुठि के०) मुठिसहियं, (गंठी के०)
 गंठिसहियं, (सचित्तदद्दाई के०) सचित्त डव्यादिकनुं पञ्चस्काण एटले स
 चित्त डव्यादिक एटले सचित्त डव्यादिकना पञ्चस्काण जे देसावगासिक ते
 मज दिवसचिरमादिना पञ्चस्काण ए सर्व (अनिगहियं के०) अनिग्रह प
 च्चस्काण कहेवाय, तेनां पण मांहोमांहे पाठ तथा आगार सरखां जाणवां.
 परंतु कालप्रमाणादिकें तथा स्थानकें तो फेर फार होयज ॥ २३ ॥

हवे ए सर्व आगारोना अर्थ कहे ठे.

विस्सरण मणानोगो, सहस्सागारो सय मुहपवेसो ॥

पन्नकाल मेहाई, दिसि विवज्जासु दिसिमोहो ॥ २४ ॥

अर्थ:-जे (विस्सरण के०) विस्मरण थइ जाय ते (अणानोगो के०)
 अनानोगथी थाय एटले पञ्चस्काणनो उपयोग अनानोग थकी वीसरी जाय
 तेवारें अजाण पणे कांइ मुखमां प्रक्षेप करे तो तेथी पञ्चस्काण नंग न थाय
 ए प्रथम अणानोगेणं आगार कह्युं एनी साथें अन्नन्न शब्द जोडीयें ते
 वारें अन्नन्नणानोगेणं एवं नाम थाय माटे तेनुं कारण समजवाने नीचें
 अर्थ लखीये ठेये. अन्नन्नणानोगेणं एटले अन्यत्र अने अनानोगात् तिहां
 अन्यत्र एटले जे आगार कहा होय. ते आगार वर्जिने बीजा सर्वत्र
 स्थानकें पञ्चस्काण पालवानी यत्ना राखवी. अन्नन्न ए पद सर्वे आगारें
 जोडवुं, एम जाणवुं तथा अनानोगात् एटले वीसरवाथकी अर्थात् पञ्च
 स्काणनो उपयोग वीसरते अजाणतां कांइ मुखमां प्रक्षेप कराइ जाय पठी
 पञ्चस्काण सांजरी आवे तेवारें तरत मुखथकी त्याग करे तेथी पञ्चस्काण
 जंग थाय नही अथवा अजाणें मुखथकी हेठे उतखुं पठी कालांतरें
 अथवा तुरत स्मरणमां आवे तोपण पञ्चस्काणनो जंग थाय नही परंतु
 शुद्धव्यवहार ठे तेथी फरी निःशंक न थाय ते माटे यथायोग्य प्राचश्चित्त
 जेवुं ए वात सर्व आगारोने विपे जाणवी माटे अहीं पीठिकारूपे लखी.

बीजो (सहसागारो के०) सहसात्कार ते (सयमुह के०) पोतानी मेले आवी मुखमांहे (पवेसो के०) प्रवेश करे ते जाणवुं. एटले पञ्चस्काण कीधुं ठे तेनो उपयोग तो वीसखो नथी पण कार्य करवाना प्रवर्तनयोग लक्षण सहसात्कारें स्वनावेंज पोताना मुखमां कांइ प्रवेश थइ जाय जेम दधि मथतां थकां ठांटो उडीने मुखमां पडी जाय अथवा अन्नादिकनो कण मुखमां पडी जाय तथा चउविहार उपवास होय अने वर्षाकालमां मेघनो ठांटो मुखमां पडी जाय तो पञ्चस्काण जांगे नही.

त्रीजो (पञ्चन्नकाल के०) प्रहन्नकाल ते कालनी प्रहन्नता जाणवी. जेम (मेहाइ के०) मेघादि एटले मेघना वादले करीने ढंकाइ गयेला सूर्यनी खबर न पडे तथा आदिशब्दथकी दिग्दाह, ग्रहादिक, रजोवृष्टि, पर्वत प्रमुख सर्व जाणी लेवुं. तिहां पर्वत अने वादला प्रमुखे अंतरिक्ष, सूर्य देखाय नही अथवा रज उडवे करी न देखाय तेवारें पोरिसीयादि कना कालनी खबर न पडतां अपूर्ण थयेलीने संपूर्ण थयेली जाणीने ज मवा वेसी जाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय परंतु जाणवामां आवे तो पठ। अर्धो जम्यो थको होय तो पण एमज बेशी रहे, अने पोरिसी आदि पूर्ण थाय पठी जमे तो जंग न थाय, परंतु हजी पूर्ण थइ नथी एवुं जाण वामां आवे तो पण पडखे नही अने जमे तो पञ्चस्काण जंग थइ जाय ॥

चोथो (दिसिमोहो के०) दिसामोहेणंते (दिसिविवक्कासु के०) दिशिना विपर्यास पणा थकी जेवारें दिङ्मूढ थइजाय तेवारे पूर्वने पश्चिम करी जाणे अने पश्चिमने पूर्व करी जाणे एम खबर न पडवाथी अपूर्ण पञ्च स्काणे पण पूर्णकाल थयो जाणीने जमे तो पञ्चस्काण जंग नही अने दिङ्मोह मटी गया पठी जेवारे जाणवामां आवे तेवारें पूर्वनी पेठे अर्धो जम्यो थको होय तो पण पञ्चस्काण पूर्ण थाय तिहांसुधी एमज बेशी रहे अने काल पूरो थया पठी जमे ॥ ३४ ॥

साधुवयण उग्घाडा, पोरिसि तणु सुब्बाया समाहिति ॥

संघाइ कऊ महत्तर, गिहत्त बंदाइ सागारी ॥ ३५ ॥

अर्थः—प्रांचमुं (उग्घाडापोरिसि के०) उग्घाड पोरिसी एवो (साधु वयण के०) साधुनुं वचन एटले बहुपडिपुस्सा पोरिसी एवुं सांजलीने जो

અપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે જમે તો પણ પોરિસી જંગ ન થાય, પઠી કોઝકના ક હેવા ઉપરથી જાણવામાં આવે કે હજી જગણ પોરિસીનો કાલ પૂર્ણ થયો નથી તેવારેં પૂર્વોક્ત રીતેં અર્ધચુક્ત રહે અને પોરિસીનો કાલ પૂર્ણ થયા પઠી જમે એ સાદુવયણેણં નામેં આગાર જાણવો.

ઠઠો (તણુ કે૦) શરીર તેનું (સુઢયા કે૦) સ્વસ્થતા જે નિરાવાધ પણું તેને (સમાહિ કે૦) સમાધિ (ઇતિ કે૦) એમ કહીયેં એટલા માટે એ સર્વસમાહિવત્તિયાગારેણં કહેવાય ઇહાં તીવ્રશૂલાદિક રોગ ઉપને થકે, આર્ત રોડની સર્વથા નિરાઈં જે શરીરની સ્વસ્થતા તે સર્વ સમાધિ કહીયેં તત્પ્રાત્યથિક જે કારણ તે સર્વસમાધિવર્તિતાકાર કહીયેં તે સમાધિને નિ મિતેં જે ઔષધ પથ્યાદિકની પ્રવૃત્તિને વિષે અપૂર્ણ પ્રત્યાખ્યાને જમતાં પણ પચ્ચસ્કાણ જંગ થાય નહીં.

સાતમું (સંઘાઝકઙ્કા કે૦) સંઘાદિકનું કોઝ કાર્ય ઉપને થકે વડેરાની આઙ્ગા પાલે તેને (મહત્તર કે૦) મહત્તરાગાર કહીયેં, તે આવીરીતેં કે જે પચ્ચસ્કાણ કીધું છે તેની અનુપાલના થકી પણ જો નિર્ઙ્ગરાની અપેક્ષાએં વિચારીયેં તો મહોટું નિર્ઙ્ગરા લાજ હેતુ કાર્ય છે, અને અન્ય પુરુષાંતરેં તે કાર્ય અસાધ્ય છે, બીજા કોઝ પુરુષથી થાય તેમ નથી એવો કોઝ સંઘનું તથા આદિ શબ્દ થકી ચંત્ય ગ્લાનાદિકના કાર્યેં પ્રયોજન છે તેહિજ આકાર તે મહત્તરાકાર કહીયેં. તિહાં અપૂર્ણ કાલે જમતાં પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય.

આઠમું (ગિહ્ઙ કે૦) ગૃહસ્થની નજર પડે તથા (બંદાઝ કે૦) સર્પ બંદિ વાનાદિકની નજર પડે તેને (સાગારિ કે૦) સાગારિઆગારેણં કહીયેં તિહાં આગાર એટલે ઘર તેણે કરી સહિત છે જે તેને સાગારિ કહીયેં તેની નજરે દેખતાં સાધુને આહાર કરવું કલ્પે નહીં. કેમકે એથકી પ્રવચનોપધાતાદિક બહુ દોષનો સંજવ થાય માટે સાધુને જમતાં થકાં જો સાગારી આવી પડે અને તે જો ચલ હોય એટલે તરત જવાવાલો હોય તો ક્ષણેક બેસી રહે અને તેને સ્થિર રહેતો જાણે તો સ્વાધ્યાયાદિકના જંગ પાતક જય થકી અન્યત્ર જડને તેહિજ આસને જમે તો પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય. એ જેમ ગૃહ સ્થને સાગારી કહીયેં તેમજ જેહની દૃષ્ટે દેખતાં અન્ન સ્વાડ્યેં તે પચે નહીં તેને પણ સાગારિક કહીયેં તથા ઉપલક્ષણે આદિ શબ્દ થકી સર્પ અગ્નિ પ્રદીપ, નરેલી, પાણીની રેલ આવે તથા ગૃહપાતાદિક એટલે ઘર પડતું હોય

ए आगार पण लेवा इत्यादिक उपद्रवोना कारणे अन्यस्थानके जइ ज मतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय ॥ १५ ॥

आउंटण मंगाणं, गुरु पाहुण साहु गुरु अनुष्ठाणं ॥

परिठावण विहि गहि ए, जइण पावरण कडिपट्टो ॥ १६ ॥

अर्थः—नवमो (अंगाणं के०) पण प्रमुख अंग तेनु (आउंटण के०) आकुंचन एटले संकोचवुं तथा पसारवुं ते अणखमते करवुं पडे एटला माटे एने आउट्टणपसारेणं आगार कहीयें तेथी जमता थकां कांश्क पो ताना आसनादिक चलायमान थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

दशमो (गुरु के०) पोताना दीक्षागुरु आवे अथवा कोइ महोदो (पा हुणसाहु के०) प्राहुणो साधु आवे थके जमतां उठवुं पडे तो (गुरुअ नुष्ठाणं के०) गुरुअनुष्ठाणेणं आगार थाय एटले ते आवेला आचार्यादिक गुरुनुं विनयादिक करवा माटे अन्युष्ठानादिक साचववा सारु उठवुं पडे, फरी तेमज बेसीने जमे तो पञ्चस्काण जंग न थाय ॥

आगीआरमो (पारिठावण के०) जे अन्न परठवातुं होय ते (विहिगहिए के०) विधियें ग्रहण करेलुं होय ते उपवासादिक पञ्चस्काणमां पण लेवुं पडे तेने पारिठावणियागारेणं कहीयें एटले जे विधियें करी निर्दोष पणे ग्र हण करथुं अने विधियें वहेंची आप्थुं होय पढी अन्य साधुयें विधियें उक्त करया थकी कांश्क आहार उगखो तें पारिष्ठापन योग्य थयुं परंतु ते अधिक आहारने परठवतां दोष उपजे ठे. एवं जाणीने तेहवुं अन्न तथा वि गयादिकने गुरुनी आज्ञायें आहारतां. पञ्चस्काण जंग न थाय. तिहां एट लो विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिठावणियागारेणं थाय तथा तिविहार उपवासना पञ्चस्काणमां अन्नादिकनुं पारिठावणियागारेणं थाय, परंतु विगयादिकनुं पारिठावणियागारेणं न थाय अने बीजा सर्व प ञ्चस्काणोने विषे थाय ए आगार यतिने होय अने पाठ संलग्न माटे गृह स्थने पण पाठमां कहेवाय ठे.

बारमो (जईण के०) यतिने अर्थे आगार जाणवो ते यतिने अर्थे (पावरण के०) प्रावरणना पञ्चस्काणे (कडिपट्टो के०) चोलपट्ट तेहनो आगार जाणावो एटले वस्त्र मूकी नग्न थइ बेठो होय अने गृहस्थ आवे

एटले लङ्गाने माटे उठीने चोलपट्ट पहेरे तेने चोलपट्टागारेणं कहीये एथी पञ्चस्काणजंग न थाय. ए आगार पण यतिने होय ॥ ३६ ॥

खरडिय लूहिअ मोवा, इ लेव संसठ मुच्चमंमाइ ॥ उस्कि
त पिंम विगई, एं मस्कियं अंगुलीहिं मणा ॥ ३७ ॥

अर्थः—तेरमो, प्रथम (खरडिय के०) खरड्यो होय अने पढी तेने (लू हिअ के०) लुंढी नाख्यो होय एटले खरड्यो ते लेप अने पढी लुंढ्युं ते अलेप एवो (मोवाइ के०) दोहेलो चाटुवो प्रमुख होय ते (लेव के०) लेवालेवण आगार जाणवो, एटले नोजननुं नाजन अथवा चाटुइ प्रमुख होय ते अकल्पनी एवा विगय अने शाक प्रमुख अन्नादिकें खरड्युं होय, पढी ते कडढी प्रमुखने लुंढीने अलेप कीधो होय तो पण कांइक विगयादिक अवयवना सझावे सहित ठे तेवा नाजने करी आयंबिलादिक पञ्चस्काण वालाने जिमतां लेतां पञ्चस्काण जंग थाय नही.

चौदमो गिह्णसंसठेणं एटले नक्तदायक गृहस्थसंबंधि विगयादिकें व धारादिकें (संसठ के०) संसृष्ट एटले मिश्र कीधुं एवुं (मुच्च के०) शाका दिक केरंवादिक तथा (मंमाइ के०) मांमादिक ते लगारेक हाथें गोल प्र मुखें चोपझ्या कीधा होय तेने गृहस्थसंसृष्ट कहीयें ते निविना पञ्चस्काणे लेवा कल्पे तथा आयंबिलमां पण किंचिन्मात्र तैलादिकें स्निग्ध हाथे लगा डेला एवा मंमकादिक होय ते पण यतिने लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

पन्नरमो (पिंम विगइणं के०). पिंमरूप विगयनुं (उस्कि के०) उ त्किप्त एटले पाबुं लेवुं एटला माटे एने उस्किप्तविवेगेणं नामे आगार कहीयें एटले ए नावजे मांमा प्रमुख अन्न तथा पूषिकादिक ऊपरे गोल प्रमुख तथा माखणादिक सूक्या होय ते फरी पाठा तेना उपरथी उपाडी पण लीधा होय एटले ए गोल माखणादिक जे पिंम विगय ठे ते एवी ठे के जे पदार्थ उपर राखेली होय तेने फरी जेवारे तेना उपरथी पाठी उ ऋरी लइयें तेवारें ते निःशेषपणे एटले बधी पाठी लेवाइ शकाय नही कां इक पण रोटला प्रमुखने लागेली थकी रही जाय माटे जेना उपरथी पिं मविगइ अलगो करी लीधो होय एवा रोटला प्रमुखने विगइना पञ्चस्काण वालो जो गृहस्थना घरथी वोहोरीने जुंजे तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

शोलमो (मक्खिअं के०) मसब्बुं (अंगुलीहिं के०) अंगुलीयें करीने (मणा के०) लगारेक एटले ए जाव जे अंगुलीयें धृतादिक चोपडी ते अंगुलीए चोपडीने मांमा प्रमुख करे तेने पडुच्चमस्किएणं कहीयें ते सर्व था रूद्ध एवा मंमकादिक होय तेने लगारेक स्नेहवंत सुकुमारता उपजा ववाने अर्थे लडुच्चू प्रमुख अंगुलीयें करी म्मदित कीधुं होय ते नीवि प च्चस्काणमां लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय परंतु धृतादिकनी धारायें करी म्म दित करे तो लेवुं कल्पे नही ए शोल आगार अशन आश्री कहा ॥१७॥

हवे पाणस्सनां ठ आगारनो अर्थ कहे ठे.

लेवाडं आयमाइ, इअर सोवीरमठ मुसिणजलं ॥ धोअण बहुल ससिबं, उस्सेइम इअर सिबविणा ॥ १८ ॥ दारं ॥४॥

अर्थः—प्रथम (लेवाडं के०) लेप कृत पाणी ते कोने कहीयें के (आ यमाइ के०) आचाम्मादि उंसामण आदि शब्द थकी आंबली तथा डाहनुं पाण पण जाणवुं एटला माटे ए आगारनुं नाम लेवेणवा कहीयें.

बीजो (इअर के०) इतर एटले पूर्वोक्त लेप थकी उलटो अलेपकृत पाणी लेवुं ते माटे ए आगारनुं नाम अलेवेणवा जाणवुं. ते (सोवीरं के०) सौवीर कांजी धोयण आदि शब्दथी गमूल जरवाणी प्रमुख जाणवुं.

त्रीजो (अठं के०) अठ ते निर्मल पाणी (उसिणजलं के०) उष्ण पाणी एटले त्रिदंमोत्कालित उष्ण जल अथवा बीजो पण निर्मल पाणी नीतखुं फलादिकनुं धोयण जाणवुं एटला माटे अठेणवा नाम कहीयें.

चोथो (धोयण के०) चोखा प्रमुखना धोयण प्रमुखनुं पाणी तेने (बहुल के०) बहुलेप कहीये एटला माटे बहुलेवेणवा एवं एनुं नाम ठे ए तंडुलधावनादिक गंडुल पाणी जाणवुं.

पांचमो (ससिबं के०) सीथ सहित पाणी ते (उस्सेइम के०) आ टाथी खरब्बा हाथनुं धोयण एटले उत्सेदिम एवं पिष्टजलनुं नाम ठे एटला माटे ससिबेणवा एवं ए आगारनुं नाम ठे.

ठो ए पूर्वोक्त पांचमां ससिबेण वा ए आगारथी (इअर के०) इतर ते आटावाला हाथनुं धोयण तेने वस्त्रादिके करी गढ्युं होय तेथी ते (सिबवि णा के०) सीथ विनानुं जाणवुं, एटले अन्नादिक आटाना दाणाना स्वाद

વિનાનું થાય એટલા માટે તેનું નામ અસિન્નેણવા કહેવાય. એ ઠ આગાર પાણીના કહ્યા. તેની સાથે પૂર્વે કહેલા શોલ આગાર, મેલવીયેં તેવારે સર્વ મલી બાવીશ આગારોની સંખ્યા થાય ॥ ૨૮ ॥

આંહીઆં પ્રત્યેક આગારે વા શબ્દ મૂકેલો છે તે એક એકથી બીજા બી જામાં વિશેષ દેખાડવાને માટે છે, એટલે લેપથી અલેપ વિશેષ, અલેપથી અન્ન વિશેષ, અન્નથી બહુલેપ વિશેષ, બહુલેપથી સસિન્ન વિશેષ, સસિન્નથી અસિન્ન વિશેષ જાણવો, પાંતુ લેપાદિકનું પાણી લીયે તો પણ ઉપવાસાદિકનો જંગ થાય નહીં. ઇતિ જાવઃ ॥ એ પ્રકારેં અપુનરુક્ત એટલે ફરી ન ઉચ્ચરીયેં એવા બાવીશ આગારોના અર્થનું વ્યાખ્યાન લેશથી દેખાડ્યું. એ આગારોના અર્થનું ચોથું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ચાલીશ થયા ॥

હવે દશવિગ્ના સ્વરૂપનું પાંચમું દ્વાર કહે છે.

પણ ચઝ ચઝ ચઝ હુ હુવિહ, ઠ જસ્ક હુઘાઈવિગઈ ઇગવીસં ॥

તિ હુ તિ ચઝવિહ અજસ્કા, ચઝ મહુમાઈવિગઈ બાર ॥ ૨૯ ॥

અર્થઃ—જે ઇંડિયાદિકને પુષ્ટ કરે, મન, વચન અને કાયાના યોગને અપ્ર શસ્ત્ર વિકાર ઉપજાવે, તે વિગઈ કહીયેં, તે વિગઈ દશ જેદે છે તેમાંથી ચાર વિગઈતો સાધુ અને શ્રાવક બેઢુને અજઘ્યજ છે જઘ્ણ કરવા યોગ્ય નથી, અને ઠ જઘ્યવિગઈ સાધુ અને શ્રાવક બેઢુને જઘ્ય કરવા યોગ્ય છે માટે એને જઘ્ય વિગઈ કહીયેં તેના ઉત્તર જેદ બાર થાય તે કહે છે.

પ્રથમ હુધ વિગઈ (પણ કે૦) માંચ જેદે છે, બીજી દધિ વિગઈ (ચઝ કે૦) ચાર જેદે છે, ત્રીજી ઘૃતવિગઈ (ચઝ કે૦) ચાર જેદે છે, ચોથી તેલ વિગઈ (ચઝ કે૦) ચાર જેદે છે, પાંચમી ગોલ વિગઈ (હુ કે૦) બે જેદે છે, ઠઠી પક્વાન્નવિગઈ (હુવિહ કે૦) દ્વિવિધ એટલે બે જેદે છે, એ (હુઘાઈ કે૦) હુઘાદિક (ઠ કે૦) ઠ (જસ્ક કે૦) જઘ્ણ કરવા યોગ્ય (વિગઈ કે૦) વિગઈ છે તેના સર્વ મલી ઉત્તરજેદ (ઇગવીસં કે૦) એકવીશ થાય છે.

હવે ચાર અજઘ્ય વિગઈના ઉત્તર જેદ કહે છે. પ્રથમ મધુ વિગઈ (તિ કે૦) ત્રણ જેદે છે, બીજી મદિરા વિગઈ (હુ કે૦) બે જેદે છે, ત્રીજી માંસ વિગઈ (તિ કે૦) ત્રણ જેદે છે, ચોથી માંસવિગઈ (ચઝવિહ કે૦) ચાર જેદે છે એ (મહુમાઈ કે૦) મધુ આદિક (ચઝ કે૦) ચાર (અજસ્કા કે૦)

अजह्य (विगइ के०) विगइ ठे, तेना सर्व मली उत्तर जेद (बार के०) बार थाय ते सर्व नामपूर्वक आगल कहेरो ॥ ३९ ॥

हवे प्रथम ठ जह्य विगइना एकवीश जेद व्यक्तें करी कहे ठे.

.खीर घय दहि अ तिह्वं, गुड पक्कन्नं ठ जस्क विगइउ ॥

गो महिसी उंटि अय ए, लगाण पण डुध अह चउरो ॥३०॥

अर्थः—प्रथम ठ जह्य विगयनां नाम कहे ठे. एक (खीर के०) दूध, बीजो (घय के०) घृत, त्रीजो (दहि के०) दधि, (अ के०) बली चो थो (तिह्वं के०) तैल, पांचमो (गुड के०) गोल, ठछो (पक्कन्नं के०) प कवान्न, ए (ठ के०) ठ (जस्कविगइउ के०) जह्यविगइ जाणवा. एट ले ए ठ विगइ जे ठे ते साधु तथा श्रावकने जरूण करवा योग्य ठे माटे एने जह्य विगय कहा,हवे ए ठ जह्य विगयनां उत्तर जेदनां नाम कहे ठे.

तिहां प्रथम दूधविगयनुं नाम कह्युं ठे माटे दूधना उत्तर जेद कही दे खाडे ठे. एक (गो के०) गायनुं दूध, बीजुं (महिसी के०) जैसीनुं दूध, त्रीजुं (उंटि के०) उंटडीनुं दूध, चोथुं (अय के०) अजा एटले ढालीनुं दूध, पांचमुं (एलगाण के०) एडका ते गामरीनुं दूध ए (पण के०) पांच जातनां (डुध के०) दूध ते सर्व विगई जाणवां, अने शेष मानुष्यणी तथा बीजा पशुआदिकनां जे खीर थाय ठे ते विगइमां गणा य नही. (अह के०) अथ एटले हवे (चउरो के०) चार जातनुं घृत तथा चार जातनुं दही कहे ठे ॥ ३० ॥

घय दहि आ उट्टिविणा,तिल सरिसव अयसि लट्ट तिह्व चऊ ॥

दवगुड पिंमगुडादो, पक्कन्नं तिह्व घय तलियं ॥ ३१ ॥ दारं ॥ ५ ॥

अर्थः—प्रथम (घय के०) घृत जाणवुं, बीजी (दहिआ के०) दधि जा एवुं, ए बे विगइना एक (उट्टिविणा के०) उंटडीना दूध विना बाकी चार चार जेद जाणवा. केमके उंटडीनुं दूध जमाय नही माटे ते विना बाकी चार, एक गायना दहीनुं घी, बीजु जैसना दहीनुं घी, त्रीजुं ढालीना दहीनुं घी, अने चोथुं गामरना दहीनुं घी, ए चार जेद घृतना जाणवा तथा दहीना पण एज चार जेद, एक गायना दूधनुं दही, बीजुं जैसना

દૂધનું દહીં, ત્રીજું ઘાલીનાં દૂધનું દહીં અને ચોથું ગામરના દૂધનું દહીં એ ચાર દહીંના જેદ વિગડરૂપ જાણવા.

હવે તેલ વિગડના ચાર જેદ કહે છે. એક (તિલ કેળ) તિલનું તેલ, બીજું (સરિસવ કેળ) શરશવનું તેલ, ત્રીજું (અયસિ કેળ) અલસીનું તેલ અને ચોથું (લટ્ટ કેળ) કાઘરી કસુંબા ધાન્ય સ્વસસ્વસના ઢાણાનું તેલ, એ (તિલ્લ કેળ) તેલ વિગડના (ચર કેળ) ચાર જેદ વિગડઆતા રૂપે જાણવા. અને બીજા ઇરંમીયાના ફૂલાં, દિમોલ, મધુકફલ, નાલિકેર, સ્વદિર, શિંશ પાદિક યાવત્ લાઢાપાકાદિક સર્વ જાતિનાં તેલ તે નીવિતા જાણવા.

હવે ગોલ વિગડના બે જેદ કહે છે. એક (દવગુડ કેળ) ડવ્યગોલ તે ઢીલો રાઘડીયો રસરૂપ ગોલ જાણવો, બીજો (પિંમગુડા કેળ) પિંમ રૂપ ગોલ તે કાઠો વિવિધ જાતિનો ગોલ જાણવો. એ (દો કેળ) બે પ્રકારના ગોલ જાણવા.

હવે (પક્કાન્ન કેળ) પક્કાન્ન વિગડના બે જેદ કહે છે, તેમાં એક તો પૂર્વે જે ચાર જાતિનાં તેલ કહ્યાં છે, તેમાં તલ્યું હોય તેને (તિલ્લતલિય કેળ) તેલમાં તલેલું પક્કાન્ન કહીયેં, બીજું પૂર્વે જે ચાર જાતિનાં ઘૂત કહ્યાં છે, તેમાં તલ્યું હોય તેને (ઘયતલિય કેળ) ઘૂતમાં તલેલું પક્કાન્ન કહીયેં. તલિયં શબ્દ બે સ્થાનકેં જોડવો. એ રીતેં દૂધનાં પાંચ ઘૂતનાં ચાર, દહીંનાં ચાર તેલનાં ચાર, ગોલનાં બે અને પક્કાન્નનાં બે, મલી એકવીશ જેદ જઙ્ઘ વિગડનાં કહ્યાં. એ વિગડના નામનું પાંચમું ધાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તરબોલ પચાશ થયા ॥ હવે એ જઙ્ઘ વિગડના નિવીયાતા ત્રીશ કરાય છે તેના જેદોનું ઠંડું ધાર કહે છે.

પયસાડિ સ્વીર પેયા, વલેહિ હુદ્દિ હુદ્દ વિગડગયા ॥

દસ્ક બહુ અપ્પ તંડુલ, તચ્ચન્નંબિલ સહિઅ હુદ્દે ॥૩૨॥

અર્થ:-પ્રથમ દૂધના પાંચ નિવીયાતા થાય તે કહે છે. એક (દસ્ક કેળ) ડાસ અને ટોપરાદિક નાસીને દૂધ રાંધ્યું હોય તેને (પયસાડી કેળ) પયસાડી કહીયેં, બીજું (બહુતંડુલ કેળ) ઘણા ચોસા નાસીને દૂધ રાંધ્યું હોય તેને (સ્વીર કેળ) સ્વીર કહીયેં, ત્રીજું (અપ્પતંડુલ કેળ) અપ્પતંડુલ એટલે થોડા ચોસા નાસીને દૂધ રાંધ્યું હોય તેને (પેયા કેળ) પેયા કહીયેં, ચોથું (તચ્ચન્ન કેળ) તે ચોસાના ચૂર્ણેકરી સહિત એટલે તે ચોસાનો આટો લોક નાપાયેં ફૂકરણું કહે છે, તે નાસીને, દૂધ પચાવ્યું હોય, રાંધ્યું હોય

तेने (अवलेहि के०) अवलेहिका कहियें, पांचमुं (अंबिलसहिअ के०) खाटो रस करी आठ कांजीप्रमुख खटासे सहित दुध उष्ण करे, अथवा ए लोक जाषायें दूधमां खटास होय तेमाटे एने फेदरी कहे ठे अथवा त्रण दि वस प्रसूत गोडुग्ध बलही बलहटां ते (डुद्धी के०) डुद्धी कहियें ए पांच (डुद्ध के०) दुग्धना (विगङ्गया के०) विकृतिगता एटले निवीआता जा एवा. जेदांतरें एनां पण बीजा जेदो थाय ठे ॥ ३२ ॥

हवे घृतविगङ् तथा दहीविगयना पांच पांच निवियाता कहे ठे.

निप्रंजण वीसंदण, पक्कोसहि तरिय किट्टि पक्कयं ॥ ६

हिए करंब सिहरिणि, सलवण दहि घोल घोलवडा ॥ ३३ ॥

अर्थः—एक पक्कान्न तय्या पढी उत्तुं जे बल्लेनुं घृत तेने (निप्रंजण के०) निप्रंजण एटले निर्जजनघृत, पक्काननुं तलण घृत कहियें, बीजुं द हीनी तरी अने धान्यनी कणक बेहु एकठा मेलवीने नीपजाव्युं जे इव्य विशेष कुल्लरी इति जाषा सपादलद् देशप्रसिद्ध ते (वीसंदण के०) विसं दन एटले विस्पंदन कहियें, त्रीजुं (पक्कोसहितरिय के०) पक्कोषधितरित एटले औषधिने घृत साथें पचावीयें तेनी उपर जे घृतनी तरिका बले ठे, एवं कूरिया सरिखुं घृत पचीने थाय ते घीनी उपरली तरी कहियें, चोथुं घृतनो मेल उतरे तेने (किट्टि के०) घृतनुं मेल कीटुं कहियें, पांचमुं (पक्कयं के०) पाकुं घृत ते औषधियें पचावेनुं घृत जाणवुं, खयर आमलादिक ब्राह्मी प्रमुख औषधियें करी पचाव्युं होय ते जाणवुं एना जेदांतर घणा थाय.

हवे दहीना पांच निवियाता कहे ठे. प्रथम (दहिए के०) दहीने विषे उदन एटले कूर एकतुं मेलवीने कीधुं ते दधि सीधोरो इत्यादि लोक जाषायें कहे ठे, तेने (करंब के०) करंबो कहियें, बीजुं खांम नाखीने हाथथी मथन करेलुं दही तथा खांमयुक्त बांधेलुं दही तेने (सिहरिणी के०) शिखरिणी कहियें, त्रीजो लूणना कण नाखीने मथेलो वल्लें अणगळ्युं दही ते (सलवणदहि के०) लवणसहित दधि कहियें, चोथुं लुगडाथी ठाणेलुं मथेलुं दही तेने (घोल के०) घोलेलो दही कहियें, पांचमुं दहीना घोलयुक्त वटक करवां कांजीवडा, दहीवडा तथा दही ठाणीने तपावे पढी मांहे वडा नाखे तेने (घोलवडा के०) घोलवडा क

हयें, इहां विवेकीने एटलुं विशेष के जिहां विदलयुक्त करवुं पडे तिहां दही तथा ठास जे वडां मांहे नाखवी होय तेने उष्ण करी नाखीयें तेवारें श्रावकने नह्ण करवा योग्य थाय, अन्यथा घोलवडां बावीश अजह्यमां गणाय ते नह्ण करवा योग्य नथी, अकल्पनीय जाणवा ॥३३॥

हवे तेल तथा गोल विगइना पांच पांच निवीआता कहे ठे.

तिलकुट्टि निप्रंजण, पक्कतिल पक्कुसहितरिय तिद्ध मली ॥

सकर गुलवाणय पाय, खंम अधकठिय इस्करसो ॥ ३४ ॥

अर्थः—प्रथम (तिलकुट्टि के०) तिल तथा गोल कूटीने खांमनीने एकठा करियें ते तिलवट कहियें, बीजुं तव्या पक्कानथी उतरेलुं दाधेलुं बलेलुं तेल एटले पक्काननुं तलण जाणवुं, अथवा कयरी प्रमुखादिकना सरसीया दिक तेल ते (निप्रंजण के०) निप्रंजण एटले निर्जेजन जाणवुं. त्रीजुं सर्व औषधवाला तेल एटले लाह्नादिक इव्यथी पकावेला तेलने (पक्कतिल के०) औषधपक्कतेल कहियें, चोथुं तेलमांहे नारायणादिक औषधी प चाव्या पठी औषध उपर तरी वले ते (पक्कुसहितरिय के०) पक्कोषधियी तरिततेल एटले पक्कोषधियी वलेली तरि कहियें, पांचमुं (तिद्धमली के०) तेलनी मली एटले तेलनुं मयल कीटी जाणवी. ए पांच नीवियाता तेलना जाणवा. एना पण जेदांतरें घणा जेद थाय.

हवे गोलना नीवियाता कहे ठे. एक (सकर के०) साकर मिसरी, बी जो (गुलवाणिय के०) गोलवाणी तथा रांधेलुं गुलवाणु आखात्रीजें क राय ठे ते देश प्रसिद्ध ठे, त्रीजो (पांय के०) गुलनी पांति ते पाक गुड जेणे करी खाजादिक लेपोये ठैयें एने मालवादिक देशने विषे काकबपांति एम ना पायें कहे ठे, चोथो (खंम के०) खांमनी सर्वजाति, पांचमो (अधकठिय इस्करसो के०) अर्द्धो काढेलो इहु एटले सेलडी तेनो रस, ए पांच नीवियाता गोलना जाणवा. एना पण जेदांतर घणा थाय ठे ॥ ३४ ॥

हवे कडाविगइना पांच नीवीयाता कहे ठे.

पूरिअ तव पूआ बिय, पूअ तन्नेह तुरिय घाणाइ ॥ गुल

हाणी जल लप्पसि, य पंचमो पूत्तिकय पूठ ॥ ३५ ॥

अर्थः—(पूरिअतवपूआ के०) पूखो एटले ढाक्यो सर्व तावडो ठे जेपो

એવા પૂડલા ઉપર (બીઅપૂઅ કે૦) બીજો પુડલો તરી કાઢીયેં તે બીજો પૂડલો નીવીયાતો જાણવો, એટલે ઘૂતાદિકેં પૂરિત એવો જે તવો તેને વિષે એક પૂપેં કરી પૂણ્યો સમસ્ત તવો તેહમાં એકવાર તલી વલી તેહિજ પૂપિકા દિક.પર્પટકાદિકેં અપૂરિત સ્નેહ એવા તવામાં બીજી વાર તથા ત્રીજીવાર દેપવીને તરી કાઢીયેં જે પક્કાન્ન તે નિવીઆતું જાણવું.

બીજું (તન્નેહ કે૦) તેથી અન્ય એટલે ત્રણ ઘાણ તલી કાઢ્યા પઠી ઉપરાં ત બીજું ઘૂત દેપચું નથી એવું જે તવા માંહેલું મુજગું ઘૂત તેહિજ ત્રણ ઘાણનાં તજણ માંહે તલ્યા જે અને (તુરિઅધાણાઃ કે૦) ચોથા ઘાણુઆદિક તે સર્વ બીજું નીવીઆતું જાણવું, તથા ત્રીજું (ગુલહાણી કે૦) ગોલધાણી કરવી તે ત્રીજું નિવીઆતું જાણવું.

ચોથું સુકુમારિકાદિક કાઢ્યા પઠી એટલે પક્કાન્ન તલી કાઢ્યા પઠી ઉઘૂત જે ઘૂતાદિક એટલે વધેલું જે ઘૂતાદિક તેણેકરી સ્વરહેલો જે તવો તેને વિષે પાણી સાર્યેં રાંધી એવી જે લાપસી ગઢુનું ઝરણ ગોલનું પાણી ઘૂતાદિકેં જેલીને સીજવે છે, એને મરુદેશે પ્રસિદ્ધ પણે લાપસી તથા લહગટુ કહે છે તે (જલ લપ્પસિઅં કે૦) જલલાપસી નિવીઆતું જાણવું. એટલે તાવડીની ચીગટ ટાલવા સારુ માંહે લોટ નાચી પાણીસાર્યેં લાપસી કરીયેં તે જાણવી. (પંચમો કે૦) પાંચમું (પુત્તિકયપૂઠ કે૦) પોતકૃત પૂડલો તે ઘૂત તેલેં સ્વરહેલા એવા સ્નેહદિગ્ધ તવાને વિષે ગુડાદિકનું પોતું આપી ગલ્યા પુડા કરે છે એટલે પક્કાન્ન તલ્યા પઠી સ્વરહ્યા તાવડા માંહે ગોલાદિકનું પોતું દેશને પુડલો સાજવીયેં તે નિવીઆતું જાણવું ॥ એ ષઠ જઠ્ઠવિગયના ત્રીશ નિવીઆતા કહ્યા.

જિહાં ઘી અને તેલમાં પાણીનો 'નાગ આવે તે નીવિયાતા તલ્યા ચિણાદિ સર્વ જાણવા, અને જે કઢાહ માંહેથી ઘી તથા તેલ ઉપરેં ફરી વલે નહી, ચિલ્મિલાટ ન થાય એવું તલેલું હોય તે પણ વિગયાતું નહી કહેવાય ઇત્યાદિક પરંપરાગત લેવાનો વિચાર બહુ પ્રકારેં છે, તે ગહ્મસમાચારીગત પ્રસંગથી યોગાદિકમાંહે કલ્પાકલ્પ વિજાગેં લચીયેં હૈયેં.

લહચૂર્ણ, પૂપિકાદિ, પોતકૃત પૂપક, વેઢમીતદ્વિનકૃત, કરંબ, ઘોલ, ફૂલ, વધારિત પૂરણ, વધારિકા, પટીરડી, મથિત અગલિત તક્રાદિક, કસ્મિન્નપિયોગે કોઈ યોગને વિષે ન કલ્પે અનેરી યોગવિના નિવીમાં કલ્પે.

લહિગટું, ઠોઠરા, વધારિક વડાં, ધારવડાં, સાજ્યપક્ક સ્વીચડી, સેવતિકા,

વધારિત ચણકાદિક, ઉત્તરાધ્યયન યોગને વિષે આચારાંગ મધ્યગત સપ્તસપ્તકાધ્યયનને વિષે ચમરોદેશક અનુજ્ઞાયાવત્ જગવતીયોગને વિષે ન કલ્પે, બીજા સર્વ યોગમધ્યે કલ્પે.

અને પઢોગરી, ફૂંકરણું, ઝકલધું, વાસી કરંબ, તિલવટી, કુદ્દરિ, નિવીયાતાં, વિગડ, ગાંઠીયાનાધારા, દલિયા, ગુંદવિના મગીયાદિ, ઔષધાદિ, મોદક, પેટક, સ્વંમા, સિતાવર, સોલાં, વાસી, ગુંડપાક, ગુદપાક, વિગર તલ્યાં કાંકરિયાં, અનુત્કાલિત શ્કુરસ, દિનત્રયાવધિ પ્રસૂત ગોદૂગ્ધ, બલહટ્ટી, અંગારાથી ઉત્તારી આજ્યાદિ મિશ્રિત સ્વીચડી તથા સેવડકા પાઠલા દિવસની પચાવેલી તિલવટી, પર્પટકાદિ, ગુડાદિકેમિશ્રિત ન કરેલી તિલવટી, ઇત્યાદિક નીવીયાતાં શ્રીઆવશ્યક, દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયનાદિ સર્વ યોગને વિષે પ્રાયેં કલ્પે. એવો વિચાર પ્રસંગથી જાણવા માટે લખ્યો છે ॥ ૩૫ ॥

હવે ગિહ્લસંસ્રેણં એ આગારથકી નીવીનાં પચ્ચસ્કાણમાંહે જે નીવીયાતા સાધુને કલ્પે, તે સંસ્રુષ્ટ ઇચ્છ્ય કહીયેં તે સંસ્રુષ્ટ ઇચ્છ્ય જાણવાને કહે છે.

હ્રદ દહી ચતુરંગુલ, દવ ગુડ ઘય તિલ્લ એગ જતુવરિં ॥

પિંદુગુલ મસ્કણાણં, અદામલયં ય સંસદં ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:—(હ્રદ કે) હ્રદ અને (દહી કે) દહી માંહે કૂર પ્રમુખ નાસીયેં એટલે દૂધદહીમિશ્રિત કૂરાદિક હોય, તે જો દૂધ તથા દહી કૂરથી (ચતુરંગુલ કે) ચાર અંગુલ ઉપરેં ચડે તેને સંસ્રુષ્ટ ઇચ્છ્ય કહીયેં, તે નીવીયાતું નીવીમાં કલ્પે એટલે જાત રોટી ઉપર દૂધ દહી ચાર અંગુલ પ્રમાણ ઝંચું ચડ્યું હોય તો નીવી પ્રમુખ માંહે સાધુને કલ્પે અને ચાર અંગુલથી અધિક પાંચ આદિક અંગુલના પ્રારંજથી જેવારે ઝંચું ચડે તેવારેં તે વિગડ જાણવું. માટે તે ન કલ્પે.

અને (દવગુડ કે) ઇચ્છ્યગોલ એટલે ઢીલો નરમ ગોલ અને (ઘય કે) ઘૂત (તિલ્લ કે) તેલ એ ત્રણે જ્યાંસુધી (જતુવરિં કે) જત્ત જે જાત અથવા રોટી તે ઉપરેં (એગ કે) એક અંગુલ પ્રમાણ ઝંચા ચઢ્યા હોય ત્યાં સુધી સંસ્રુષ્ટ ઇચ્છ્ય કહેવાય એટલે નીવીયાતો કહેવાય તે લેવું કલ્પે અને બીજા અંગુલથી પ્રારંજીને ઝંચા ચડતા દેશાય તેવારેં વિકૃત ઇચ્છ્ય એટલે વિગડ ઇચ્છ્ય જાણવા તે લેવા કલ્પે નહીં.

(पिंगुल के०) पिंगुल एटले कागो गोलं साथे (मस्काणं के०) मसळ्युं जे चूरमो प्रमुख ते मांहे (अहामलयं के०) आर्झम्लिक एटले शण पीळूना महोर ते समान न्हाणा कणीयाना जेवा प्रमाणवाला एवा गोलना बहु खंम रहे तो पण तेने (च के०) वली (संसठं के०) संसृष्ट ड्य कहीयें ते नीवीयाता मांहे जेवा कळपे परंतु एथी महोटा खंम गोलना रहे तो ते विकृतिगत जाणवा ते कळपे नही ॥ ३६ ॥

हवे वली एहिज नीवीयातानुं स्वरूप दर्शविवा कांश्क विशेष कहे ठे.

द्वहयविगड विगड, गयं पुणो तेण तं हयं द्वं ॥

उद्धरिए तत्तमिय, उक्किठ द्वं इमं चन्ने ॥ ३७ ॥

अर्थ:—(द्व के०) ड्य जे कलमशालि चोखा प्रमुख तेणे (हय के०) हणी निर्वीर्य करी एवी जे ह्रीरादिक (विगड के०) विगड तथा कणिका दिकें हणी एवी जे घृतादिक विगड तेने (विगडगयं के०) विकृतिगत एटले नीवीयातुं कहीयें (तेण के०) ते कारण माटे (पुणो के०) वली ते तंडुला दिकें हण्युं एवुं जे विकृतिगत (तं के०) तेने (हयं द्वं के०) हत ड्य कहीयें. तथा सुखडी तावडा मांहेथी (उद्धरिए के०) उद्धया पढी एटले सुखडी काहाडी लीधा पढी उगळुं जे घृत (तत् के०) ते टाहाडो थया पढी तेमां लोट नाखीने हलावीयें (तम्मिय के०) ते घृत तावडो हेंगो उतखा पढी (उक्किठ द्वं के०) उत्कृष्ट ड्य कहेवाय एटले विगय जाणवुं (इमं चन्ने के०) एम अनेरा आचार्य कहे ठे. इति गायार्थः ॥ ३७ ॥

इहां जावार्थ ए ठे जे अन्न प्रमुख ड्यें विगडना पुजल हण्या तेवारें विगयनो स्वाद फरी गयो तेथी ते नीवीयातुं कहेवाय परंतु विगड तथा नि वृत्तिक न कहेवाय एटला माटे ते नीवीना पञ्चस्काण वालाने जेवी कळपे.

अने सुकुमारिकादिक सुखडीने तावडा मांहेथी काढया पढी उगळुं जे घृतादिक तेने विषे चूला उपर ठेते अग्निसंयोगथी तपे थके तेमांहे द्वेष्युं जे कणिकादिक दल प्रमुख तेने उत्कृष्ट ड्य कहीयें ते विकृतिगत जाणवुं. ते केम के चूरिम पूर्वे कडाह विगड थई नग्न कणिका कीधी ते उष्ण घृत गोल परस्परें ड्य हत थडने पढी ते कणिका द्वेष करी मोदक बांध्या एवुं जे चूरिमादिक ते विकृतिगत जाणवुं, पण विगय समजवी

नही. एतुं नाम उत्कृष्ट इव्य जाणवुं. एम केटलाक आचार्य कहे ठे. नामां तरे गीतार्थानिप्रायें तो एम के जो चुद्धाना माथार्थी, उत्तया पढी शीत थया केडे जे कणिकादिक द्वेषवीयें ते तथाविध पाकान्नावथी विकृतिगत कहीयें अन्यथा परिपक्व विशेष थये इव्यगत कहीये पण विगइ तथा निर्विकृतिक न कहीयें एवुं व्याख्यान प्रवचनसारोक्षार वृत्तिना अजिप्रा यथी लख्युं ठे पण तिहां एम कहुं ठे जे सुधियें जलीपरें विचारवुं, जे माटे निर्विकृतिक अनेक जेदें ठे ते बहु श्रुतनी आचरणा परंपराथी जाणवां ॥३७॥

हवे केटलाएक वस्तुनां नाम उत्तम इव्य कहां ठे ते देखाडे ठे.

तिल सकुलि वरसोलाई, रायणंबाइ दखवाणाई ॥

मोली तिह्वाईआ, सरसुत्तम दव लेवकडा ॥ ३८ ॥

अर्थः—(तिल के०) तेलथी नीपनी एवी (सकुलि के०) तिल सांकली तथा खारक, टोपरा, सिंधोडा प्रमुख नाहोलाना हारडा तेने (वरसोलाइ के०) वरसोलां कहीये अने आदि शब्द थकी माकर खांमना विकार साकरीया पापड, नालिकेर, खांम, कातली, पाक, सर्व मेवा प्रमुख, राजदना आदिक, तथा (रायण के०) रायण (अंबाइ के०) आंबादिक एटले आम्रादिक फल सर्व अचित्त कस्यां पाकादिकें नीपजाव्यां मधुका दिकना, नालिकेरादिकनां, (दखवाणाइ के०) दाखवाणी प्रमुख, नालेरवाणी प्रमुख (मोलीतिह्वाईया के०) मोली तेल आदि शब्द थकी नालिकेर शरशव प्रमुखनो तेल एरंम प्रमुखनुं तेल जाणवुं अस्कोडादिक मेवा हलवा प्रमुख ए सर्व (सरसुत्तमदव के०) सरस उत्तम इव्य कहीयें तथा एने (लेवकडा के०) लेपकृत पण कहीयें ए नीवीमां कल्पनीय जाणवा ॥ ३८ ॥

हवे ए सर्व पदार्थ कारणे लेवां कल्पे, पण सहज पणे

रसगृध्रताए लेवा कल्पे नही ते कहे ठे.

विगइगया संसठा, उत्तमदवाइ निविगइयंमि ॥

कारणजायं मुत्तुं, कप्पंति न मुत्तुं जं वुत्तं ॥३९॥

अर्थः—एक (विगइगया के०) विकृतिगता एटले दूध प्रमुख विगइथी उत्पन्न थया जे नीवीयाता जे संख्यायें त्रीश पूर्वे कहां ठे ते, बीजा (संसठा के०) संसृष्ट इव्य जे करंबादिक, मगदल, पापडी, पिंमादिक, त्रीजा (उत्तम

दवाइ के०) उत्तम इव्यादिक ते तिलसांकरी, साकर, मेवादिक सरसोत्तम इव्य जे पूर्वे कही आब्या ते ए त्रण प्रकारनी वस्तु ते (निविगइयंमि के०) नीवीना पञ्चस्काणने विषे कोइ (कारणजायं के०) कारणजातं एटले पुष्टालंबन विशेष प्रयोजन रूप वातादिक कारण (मुत्तुं के०) मूकीने, सा धुने (चुत्तुं के०) जोगवबुं लेबुं (न के०) नही (कप्पंति के०) कल्पे जेने जावजीव सुधी ठ विगयना पञ्चस्काण होय, किंवा तथाविध विशेष तपें उजमाल होय, किंवा वैयावच्च करवाने उजमाल होय, ज्ञानादिकनो उद्यमी होय तेवारें शरीरें ग्लानादिक निमित्ते औषधादिक कारणे लेवा कल्पे, अन्यथा कारणविना लेवा कल्पे नही (जं के०) जेमाटे (बुत्तं के०) कह्युं ठे ते आगली गाथायें कहे ठे ॥ ३९ ॥

विगइं विगइं नीउं, विगइगयं जो अ चुंजए साहू ॥

विगइ विगई सहावा, विगई विगइं बला नेइ ॥ ४० ॥

अर्थः—(विगइं के०) दूध प्रमुख जे विगइ ठे ते प्रत्यें अने (विगइगयं के०) विकृत गत जे क्षीरादिक त्रिविध इव्य नीवीयाता कहा ठे ते प्रत्यें (विगइ के०) विगति एटले विरुद्धगति ते नरक, तिर्यंच, कुदेव, कुमाणसत्त्व रूप जे माठी गतिउं ठे तेना थकी (नीउं के०) नीती राखतो एटले बीहतो अथवा संयम ते गति अने तेनो प्रतिपक्षी जे असंयम ते विगति जाणवी तेवी विरुद्धगति थकी बीहतो एवो (जो के०) जे (अ के०) बली (साहू के०) साधु ते (चुंजए के०) चुंजे एटले स्वाय ते साधुने (विगइ के०) विगइ ते (विगइं के०) विगति जे नरकादिकनी विरुद्धगति तेने विषे (बला के०) बलात्कारें एटले ते साधु जो पण दुर्गतिमां जवाने नथी वांढतो तोपण बलात्कारें तेने माठी गति प्रत्यें (नेइ के०) पोहोंचाडे. ते (विगइ के०) विगइ कहेवी ठे तोके (विगइसहावा के०) विकृतिस्वभाव, एटले विकार उपजाववानो स्वभाव ठे जेने एवी ठे. केमके ए विकृत ते अवश्य शब्दादिक कामजोगने वधारे एवी ठे माटे कारण विना विगया दिक न लेवा, अने श्रावकने पण निवी प्रमुखने पञ्चस्काणे कोइ महोटा कारण विना तथा विशेष तप विना नीविता लेवा कल्पे नही. एनो विस्तार श्रीआवश्यक निर्युक्तिनी वृत्तिथी तथा प्रवचनसारोद्धारनी

વૃત્તિઆદિક ગ્રંથથી જાણવો. આંદીં સંક્ષેપ માત્ર લખ્યો છે ॥ ૪૦ ॥

હવે ચાર અજઞ્ય વિગય છે, તેના ઉત્તર જેદ કહે છે.

કુત્તિય મઙ્ગિય નામર, મદુ તિહા કઠ પિઠ મઘ હહા ॥ જલચલ
સ્વગ મંસ તિહા, ઘયવ મસ્કણ ચઠ અજસ્કા ॥૪૧॥ દારં ॥૬॥

અર્થ:-તિહાં પ્રથમ મધુવિગયના જેદ કહે છે. એક (કુત્તિય કે૦) કુતાં
બગતરાં જંગલ મધ્યે થાય છે તથા વર્ષાકાલેં વિશેષ થાય છે તેહનું મધ, બીજું
(મઙ્ગિય કે૦) માઝીનું મધ, અને ત્રીજું (નામર કે૦) નમરાનું મધ, એવં
(તિહા કે૦) ત્રણ પ્રકારનું (મદુ કે૦) મધુ એટલે મધ જાણવું તથા એક
(કઠ કે૦) કાષ્ઠ તે ધાઝડી પ્રમુખ કાઠથી મદુડાદિકથી નીપન્યું મધ, બીજું
(પિઠ કે૦) પિષ્ઠ તે જ્વારી પ્રમુખના આઠાદિકથી નીપની મદિરા એ (મઘ
કે૦) મઘ એટલે મદિરા તે (હહા કે૦) હે પ્રકારનું જાણવું. હવે માંસના જેદ
કહે છે. એક (જલ કે૦) જલચર જીવ જે મત્સ્યાદિક તેનું, બીજો (ચલ કે૦)
ચલચર જીવ જે દ્વિપદચતુષ્પદાદિક તેનું, ત્રીજો (સ્વગ કે૦) સ્વેચર જીવ જે
પક્ષીયાદિક તેનું, એ (તિહા કે૦) ત્રિધા એટલે ત્રણ પ્રકારનું (મંસ કે૦) માંસ
જાણવું તથા (ઘયવ કે૦) ઘૃતવત્ એટલે જેમ ઘૃત, ગાય જેસ ગાંધરી અને
ઠાલી એ ચાર પ્રકારેં કહ્યું તેમ (મસ્કણ કે૦) માઝણ પણ એહજ ચાર પ્રકાર
રનું જાણવું, પણ એટલો વિશેષ છે જે માઝણ છે તે સર્વે ચારે પ્રકારનું અજ
ઞ્યજ છે અને ઘૃત ચારે પ્રકારનું અજઞ્ય વિગયમાં કહ્યું છે જેમાટે બોજ થઈ
સ્વઠાસેં ચલિત રસપણું પામીયે એવી એક મદિરા, બીજું ઠાસથી બાહેર નીકળ્યું
એવું માઝણ, ત્રીજું જીવિત શરીરથી અન્નયું થયું એવું માંસ રુધિર તે પણ એમજ
જાણવું, તથા ચોથું મધુપુડાથી ઉપન્યું મધુ એ ચારે પદાર્થોને વિષે અંતર
મુદૂર્ત્ત મધ્યે અસંખ્યાતા વે ઇંડિય જીવ ઉપજે તેમાં માંસપેશી મધ્યે તો
પક્ક તથા અપક્ક તથા અગ્નિ ઉપરેં પચ્યમાન એવો થકો પણ તે માંદે અ
સંખ્ય બેંડિય તથા પંચેંડિય તથા નિગોદ જીવ અનંતા પણ પોતે પોતાની
મેલે ઉપજતા કહ્યાં છે, તેમાટે એ ચાર વિગય જે છે, તે સર્વથા અજઞ્ય વર્જક
નીય, કહી છે એ ત્રીશ નિવિગડનું ઠહું દ્વાર પૂર્ણ થયું ઉત્તર બોલ ૮૦ થયા ॥૪૧॥

હવે પચ્ચસ્કાણના વે નાંગાનું સાતમું દ્વાર કહે છે.

પચ્ચસ્કાણ વે જેદે છે એક મૂલગુણરૂપ અને બીજું ઉત્તર ગુણ રૂપ તિહાં

साधुने मूलगुण ते पांच महाव्रत अने उत्तरगुण ते पिंमविशुद्ध्यादिक जाणवा, तथा श्रावकने मूलगुण ते पांच अणुव्रत अने उत्तरगुण ते त्रणगुणव्रत अने चार शिक्काव्रत जाणवा, तिहां सर्व पञ्चस्काणादिक तेहना नांगा जे रीतें थाय, ते रीतें कहे ठे.

तेमां सर्व उत्तर गुण पञ्चस्काण अनागतादिक दश प्रकारें पूर्वे कहे, अने देशोत्तर गुण पञ्चस्काण सात प्रकारें ते त्रण गुणव्रत अने चार शिक्का व्रत मली थाय, तथा वली एक इत्तर अने बीजो यावत्कथिक ए वे जेदे उत्तरगुण प्रत्याख्यान तेमां साधुने इत्तरगुण पञ्चस्काण ते कांश्क अनिग्रहादिक जाणवा अने यावत्कथिक ते पिंमविशुद्ध्यादिक तथा अनियंत्रितादिक जे दुर्निष्ठादिकें पण अनिग्रह होय जंग न थाय ते सर्व यावत्कथिक जाणवा अने श्रावकने तो इत्तर ते चार शिक्काव्रतादिक ठे अने यावत्कथिक त्रण गुणव्रतादिक ठे. ते श्रावक वे जेदे ठे, एक अविरति सम्यक्दृष्टि ते केवल सम्यक्दर्शन युक्त कृष्ण श्रेणिकादिकनी परे जाणवा अने बीजा विरति सम्यक्दृष्टि ते वली वे जेदे एक सान्निग्रही अने बीजा निरान्निग्रही.

ते वली विनज्यमान थकां आठ जेदे थाय, ते केवी रीतें तोके एक दुविध त्रिविध, बीजो द्विविध द्विविध, त्रीजो द्विविध एकविध, चोथो एक विध त्रिविध, पांचमो एकाविध द्विविध, षष्ठो एकविध एकविध, ए ठ नांगा पांच व्रत आश्री थाय अने कोइएक उत्तरगुण मांहेलुं कोइएक व्रत लीये ते सातमो नांगो जाणवो, अने आठमो नांगो कोइ नियम मात्र नज लीये ते जाणवो. एरीतें पूर्वोक्त पांच अणुव्रतादिकने तेना ठ नांगे गुणीयें तेवारें त्रीश जंग थाय तेनी साथे एक उत्तरगुणनो नांगो मेलवीयें तेवारें एकत्रीश जंग थाय तेनी साथे वली कोइ नियम मात्र व्रत न लीये तेनो एक नांगो मेलवीयें तेवारें बत्रीश जेदे श्रावक सम्यक्दर्शनी शंका कांक्षादि रहित अमूढदृष्टि पणे जाणवा. इत्यादिक जेदनी वक्तव्यता बहु ठे, पण इहां मुख्यतार्यें उगणपच्चाश नांगा थाय ते नांगा गाथाना अर्थ कहे ठे.

मण वयण काय मणवय, मणतणु वयतणु तिजोगि सग सत्त ॥

कर कारणुमइ छुति जुय, तिकालि सीयाल जंगसयं ॥ ४२ ॥

अर्थः—एक प्राणातिपातादिकने (मण के०) मने करी न करूं, बीजो (व

यण के०) वचने करी न करूं, त्रीजो (काय के०) कायायें करी न करूं, चोथो (मणवय के०) मन अने वचने करी न करूं, पांचमो (मणतणु के०) मन अने कायायें करी न करूं, ठहुं (वयतणु के०) वचन अने कायायें करी न करूं, सातमो (तिजोगि के०) मन, वचन अने काया ए त्रणे योगें करी न करूं, ए एक संयोगी (सग के०) सात जंगा थया.

ते सात जंगा (कर के०) करवा आश्रयी जाणवा तेमज (सत के०) सात जंगा (कार के०) कराववा आश्रयी जाणवा अने सात जंगा (अणुमइ के०) अनुमति आपवाना एटले अनुमोदन देवाना पण जाणवा.

ते आवीरीते के प्राणातिपातादिक ने एक मनेकरी न करावुं, बीजो वचने करी न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, चोथो मन अने वचने करी न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करावुं, ठहो वचन अने कायायें करी न करावुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं, ए सात कराववाना जांगा कहा हवे सात अनुमोदवाना कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मने करी न अनुमोडुं, बीजो वचने करी न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचने करी न अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ठहो वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ए सात जंगा अनुमोदन देवा आश्री कहा एम सात करवाना, सात कराववाना अने सात अनुमोदवाना मली एकवीश जांगा थया.

हवे (डु ति जुअ के०) द्विक त्रिक योग सहित सात सात जांगा करीयें ते आवीरीतें के एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं न करावुं, बीजो वचने करी न करूं न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करूं न करावुं, चोथो मन अने वचने करी न करूं न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं न करावुं, ठहो वचन अने कायायें करी न करूं न करावुं, सातमो मन, वचन अने काया ए त्रणे करी न करूं, न करावुं, ए करवा कराववा आश्री सात जेद कहा. तथा एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न अनुमोडुं, बीजो वचने करी न करूं, न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करूं, न अनुमोडुं, चोथुं मन अने वचने करी न करूं न

अनुमोडं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं न अनुमोडं, ठुं वचन अने कायायें करी न करूं, न अनुमोडं, सातमो मन वचन अने काया ए त्रणे करी न करूं, न अनुमोडं, ए सात जंग न करवा तथा न अनुमोदवा आश्री कहा. तथा एक प्राणातिपातादिकने मनेकरी न करावुं, न अनुमोडं, बीजो वचने करी न करावुं, न अनुमोडं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, न अनुमोडं, चोथो मने करी वचने करी न करावुं, न अनुमोडं, पांचमो मने करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडं, ठो वचने करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं, न अनुमोडं ए न कराववा न अनुमोदवा आश्री सात जंग कहा. एम सात न करवा न कराववा आश्री अने सात न करवा न अनुमोदवा आश्री तथा सात न कराववा न अनुमोदवा आश्री. एवं सर्व मली द्विक संयोगें एकवीश जंग थया तेनी साथे पूर्वोक्त एक संयोगना एकवीश मेलवतां बेंतालीश जांगा थया.

हवे त्रिक संयोगें सात जंग थाय ते कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न करावुं, अने न अनुमोडं, बीजो वचने करी न करूं, न करावुं, अने न अनुमोडं, त्रीजो कायायें करी न करूं, न करावुं, अने न अनुमोडं, चोथो मन अने वचने करी न करूं, न करावुं, अने न अनुमोडं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, अने न अनुमोडं, ठो वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडं, ए त्रिक संयोगी सात जांगा थया ते पूर्वोक्त बेंतालीश साथे मेलवतां सर्व मली उगणपचाश जांगा रूप ते अणुव्रत, गुणव्रत अने अनियहादिक ना जेद उपजे तेने (तिकालि के०) त्रण काल ते अतीत, अनागत अने वर्तमान ए त्रणकाले करी गुणीयें तेवारें (सीयाल जंगसयं के०) एकशो ने सडतालीश (१४७) जांगा थाय माटे जे एटला जांगा जाणे ते पञ्च स्काणनो कुशल कहियें. यडुक्तं ॥ सीयालजंगसयं, जस्स विसुद्धि होइ उ वलई ॥ सो खलु पञ्चस्काणे, कुसलो सेसा अकुसलाय ॥१॥ इति ॥ एना वि शेषें जांगा षट्जंगीना श्रावकना व्रत संबंधि थाय ते कहे ठे. गाथा ॥ तेर सकोडी सयाई, चुलसीई जुयाई बारसय लस्का ॥ सत्तासीइ सहस्सा, दाय

सया तह डुरप्रहिया ॥ १ ॥ तेरशें कोडाकोडी, चोरासी कोडी, बार लाख सत्यासी हजार वशेंने बे थाय. एमज नवजंगीना नवाणु हजार नवशे ने नवाणु कोडी, उपर नवाणु लाख नवाणु हजार नवशें ने नवाणु एटला जांगा थाय एए ए एए एए एए ए एए एमज एकवीश जंगी तथा उंगणप चाश जंगीना विशेष जांगा थाय, ते सर्व आवश्यकवृहृत्तिथी, तथा दीपि काथी तथा प्रवचनसारोधारवृत्तिथी, तथा श्रावकव्रतजंग प्रकरण वृत्तिथी, तथा देवकुलिका थर्क! जाणवा. ते पञ्चस्काणनो कुशल होय तेणे विचारवा.

हवे ए पञ्चस्काणनुंज स्वरूप कहे ठे.

एयं च उत्तकाले, सयं च मण वयण तणूहिं पालणियं ॥ जा

एगजाणग पासि,ति जंग चउगे तिसुअणुस्सा ॥४३॥ दारं ॥७॥

अर्थः—(एयं च के०) ए पूर्वोक्त वली (उत्तकाले के०) उत्तकाल जे पोरिसीयादिक काल प्रमाण रूप ते (सयं च के०) पोतानी मेळें जेवीरीतें बोळ्युं होय यथोक्तरूपें जे जंगादिकें लीधुं होय ते जंगादिकें (मणवयणत एणूहिं के०) मन, वचन अने कायायें करी (पालणियं के०) पालवा यो ग्य ते (जाणगजाणगपासि के०) जाणगजाणग पासें करी एटले जाण अजाण्या पासें करे (इति के०) एम (जंगचउगे के०) जंगचतुष्के ए टले चार जांगाने विषे करे तेमां (तिसुअणुस्सा के०) पहेला त्रण जांगाने विषे अनुज्ञा एटले आज्ञा ठे एटले ए पञ्चस्काणने करवा कराववा रूप च उजंगी थाय ते कहे ठे. एक पञ्चस्काणनो करनार शिष्य पण जाण होय अने बीजो पञ्चस्काण करावनार गुरु.पण जाण होय ए प्रथम जंग शुद्ध जाणवो. बीजो पञ्चस्काण करावनार गुरु जाण होय अने पञ्चस्काण कर नार शिष्य अजाण होय ए बीजो जांगो पण शुद्ध जाणवो. त्रीजो पञ्च स्काण करनार शिष्य जाण होय अने पञ्चस्काणनो करावनार गुरु अजाण होय ए त्रीजो जांगो पण शुद्ध जाणवो. चोथो पञ्चस्काण करनार शिष्य अने पञ्चस्काण करावनार गुरु ए बेहु अजाण होय ते चोथो जांगो अशुद्ध जाणवो एरीतें चार जांगा मांहेथी त्रण जांगे पञ्चस्काण करवानी आज्ञा ठे, अने चोथा जांगाने विषे आज्ञा नथी ॥ ए मूलगुण, उत्तर गुण रूप प ञ्चस्काणनुं सातमुं द्वार थयुं. उत्तर नेद व्यासी थया ॥ ४३ ॥

हवे पूर्वोक्त जंगादिकें विचारीने पण जेम संयमयोग हीन थाय
नही, तेरीतें पञ्चस्काण कीधुं थकुं पण ठ प्रकारनी शुद्धियें करी
सफल थाय माटे पञ्चस्काणनी ठ विशुद्धिनुं आवुं धार कहे ठे.

फासिय पालिय सोहिय, तिरिय किट्टिय आराहिय ठ सुद्धं ॥

पञ्चस्काणं फासिय, विहिणोचिय कालि जं पत्तं ॥ ४४ ॥

अर्थः—एक (फासिय के०) फासित एटले पञ्चस्काण फरशुं, बीजुं
(पालिय के०) पालित एटले पञ्चस्काण पावुं, त्रीजुं (सोहिय के०) शो
नित एटले पञ्चस्काण शोनावुं, चोथुं (तिरिय के०) तीण एटले पञ्चस्काण
तीथुं, पांचमुं (किट्टिय के०) कीर्तित एटले पञ्चस्काण कीर्त्तुं, ठहुं (आ
राहिय के०) आराधित एटले पञ्चस्काण आराधुं ए (ठ सुद्धं के०) ठ प्र
कारे शुद्ध करी शुद्ध एवुं (पञ्चस्काणं के०) पञ्चस्काण, फलदायक होय.
हवे ए ठ विशुद्धिनां अर्थ कहे ठे.

तिहां प्रथम सम्यक् प्रकारें (विहिणोचियकालि के०) विधियें करी उ
चित कालें एटले उचित वेलायें (जं पत्तं के०) जे पञ्चस्काण प्राप्त थयुं
एटले सूर्योदयथी पहेलां पञ्चस्काण उचितकालें जे पाम्युं एटले जे पञ्चस्का
ण कीधुं ते यावन्मात्र जेटला काल लगण ग्रहण कथुं, तावन्मात्र तेटला
काल लगें पोहोचाडवुं तेने (फासिय के०) फरशुं कहीयें ॥४४॥

पालिय पुणपुण सरियं, सोहिय गुरुदत्त सेस जोयणउ ॥

तिरिय समहिय कालो, किट्टिय जोयण समय सरणे ॥४५॥

अर्थः—बीजुं ज्यां लगें पञ्चस्काण पुरुं न थाय तिहां लगें (पुणपुण के०)
वारंवार उपयोग देइने सावधानतायें (सरियं के०) संजाथुं जे महारे अ
मुक पञ्चस्काण आजे ठे, एवीरीते पञ्चस्काणने स्मरणमां राखवुं ते (पालिय
के०) पाथुं कहीयें.

त्रीजुं (सोहिय के०) शोनित एटले शोनावुं, ते आहारादिक लाव्या हो
इयें ते प्रथम (गुरुदत्त के०) गुर्वादिकने निमंत्री आपीने पढी (सेस के०)
शेष रथुं होय जे (जोयणउ के०) जोजन तेने पोतें लेवा थकी एटले पञ्च
स्काण कीधुं ठे ते पूरण थया पढी ते वस्तु लावी पहेला गुरुने आपी पढी

पोतें वावरे ते (सोहियं के०) पञ्चस्काण सोनाव्युं कहीयें. चोथुं (समहि यकालो के०) समधिककाल ते पञ्चस्काणनो काल पूर्ण थया पढी पण थो डोसो अधिक काल लगे पडखीने सचुर करीने पढी पञ्चस्काण पारे, तेने (तिरिअ के०) पञ्चस्काण तिरित एटले तीखुं कहीयें. पांचमुं (जोयणस मय के०) जोजनना समयने विषे जोजननी वेलायें (सरणे के०) संजा रवुं जे फलाणुं अमुक पञ्चस्काण हतुं ते आज महारुं पूर्ण थयुं ठे. हवे अ शन करुं? आरोगुं? निस्तारुं? इत्यादिक विनय जाषा साचवीने जमवुं, तेने (किट्टिय के०) पञ्चस्काण कीर्त्युं कहीयें ॥ ४५ ॥

इअ पढिअरिअं आरा, हियं तु अहवा ठ सुद्धि सदहणा ॥

जाणण विणयणु जावण, अणुपालण जावसुद्धति ॥४६॥दारां॥॥॥

अर्थ:-ठहुं (इअ के०) ए सर्व प्रकारें करी (पडियरियं के०) प्रतिचखुं एटले आचखुं जे पञ्चस्काण एटले ए सर्व प्रकारें संपूर्ण निश्चायें पमाड्युं निराशंस पणे श्रीजिनाझा पालन पूर्वक संयमयात्रा निर्वाहक षट्कारण साधन पूर्वक अप्रमादपणे महोटा कर्मद्वयने कारणे थयुं तेने (आराहि यं के०) आराधितं एटले आराध्युं कहीयें (अहवा के०) अथवा प्र कारांतरें करी (तु के०) वली पण पञ्चस्काणनी (ठसुद्धि के०) ठ शुद्धि प्रकारांतरें बीजी ठे ते कहे ठे. प्रथम सम्यग्दर्शनी, श्रद्धावतना सु खयी पञ्चस्काण करवुं अने निःशंकता आचारयुक्त शुद्ध सदहणा पूर्वक क रवुं एटले करेला पञ्चस्काण उपर शुद्ध जाव होय ते (सदहणा के०) सद हणा शुद्धि जाणवी, बीजी पञ्चस्काणने इअ क्षेत्र, काल अने जावथी जाणीने तथा मूल उत्तर गुणे जेद जंगादिकें जाणीने वली जाणनी पासें पञ्चस्काण करे ते (जाणण के०) जाणवापणुं ए बीजो अधि कार शुद्ध जाणवो. त्रीजी सुझानादिक आचारसंयुक्त अतिचार अविधि रहित गुरुनीपासे वांदणा देवा प्रमुख विनय साचवीने पञ्चस्काण करवुं, ते (विणय के०) विनय शुद्धि जाणवी. चोथी गुर्वादिक कहेतां होय ते प्रत्ये आगारादिकनुं पोतें जांखवुं एटले गुरु पञ्चस्काण करावे, अने पाठलथी पोते आगार उच्चरे ते (अणुजासण के०) अनुजाषण शुद्धि जाणवी. पांचमी निराशंस पणे रुडीरीतें पाळे जो विषम जय कष्ट आवी उपजे

તો પણ દટ રહે પરંતુ પચ્ચસ્કાણ જંગ ન કરે પચ્ચસ્કાણથી ચૂકે નહી તે (અણુપાલણ કે.) અનુપાલણા શુદ્ધિ જાણવી. ઠઠી પૂર્વોક્ત સર્વપ્રકાર થી નિર્જેરા રૂપ સ્હલોક પરલોકની વાંઠારહિત પણે આશંકાદિ દોષે કરી રહિત તે (જાવસુદ્ધિ કે.) જાવશુદ્ધિ ઠે સ્તિ એટલે એમ જાણવું એ ઠ શુદ્ધિ પણ સમસ્ત સર્વે પચ્ચસ્કાણોને વિષે જાણવી એમ જંગાદિ વિ શુદ્ધિના વિસ્તારના બીજક ગ્રંથાંતરથી જાણવાં. એટલે એ આવમું ઠ શુ દિનું દાર થયું ॥ ઉત્તર બોલ અઘાસી થયા ॥ ૪૬ ॥

હવે પચ્ચસ્કાણનું ફલ બે પ્રકારેં થાય તેનું નવમું દાર કહે ઠે.

પચ્ચસ્કાણસ્સ ફલં, સ્હ પરલોણ્ય હોં હિવિહં તુ ॥

સ્હલોં ધમ્મિદ્ધાં, દામન્નગમાં પરલોં ॥૪૭॥દારાં ॥

અર્થ:- (પચ્ચસ્કાણસ્સફલં કે.) પચ્ચસ્કાણનું ફલ તે (સ્હપરલોણ્ય કે.) સ્હ લોક તથા પરલોક આશ્રી (હિવિહં તુ કે.) બે પ્રકારનું વલી (હોં કે.) હોય, તેમાં કોંઈક પ્રાણીને સ્હલોકે એજ નવમાં તુરત ફલ થાય, અને કોંઈ એકને પરલોકે એટલે પરજવે ફલ થાય, તિહાં (સ્હલોં એ કે.) આ લોક આશ્રયી તો (ધમ્મિદ્ધાં કે.) ધમ્મિલાદિકનો દૃષ્ટાંત વસુદેવહિંમ ગ્રંથથી જાણવો, એટલે ધમ્મિદ્ધેં ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ ચારિત્ર રૂપ ઠ મહીના પર્યંત આયંબિલ પ્રમુખ તપ કશું તેથી તેહીજ જવેં ઘણી લબ્ધિ ડપની, શરીરના મલમૂત્ર સર્વ ઔષધરૂપ થયાં, રાજસંપદા જો ગવી મોક્ષપદવી પામ્યો, અને (પરલોં કે.) પરલોકને વિષે એટલે પરજવમાં (દામન્નગમાં કે.) દામન્નકાદિ પ્રમુખના એટલે દામનક નામે વ્યવહારીયાના બેટાનો દૃષ્ટાંત શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિપ્રમુખ ગ્રંથ થકી જાણવો. એટલે પચ્ચસ્કાણ ફલનું નવમું દાર થયું. ઉત્તર બોલ નેવું થયા ॥ ૪૭ ॥

એમાં આ જવ આશ્રયી પચ્ચસ્કાણના ફલસંબંધિ ધમ્મિદ્ધકુમારાદિકનો દૃષ્ટાંત કહ્યો ઠે તેની કથા સંક્ષેપથી લખવી જોઈયેં, પરંતુ એ ધમ્મિદ્ધનો રાસ ઠપાં ગયો ઠે તેમાં એમની સંપૂર્ણ કથા ઘણા સજ્જનોને વાંચવામાં આવી ગયેલી ઠે, માટે આંહી લખી નથી, જે સજ્જનોને વાંચવાની અનિલાષા હોય તેમણેં રાસ વાંચી લેવો.

અને પરજવેં દામન્નગાદિકને ફલ થયું ઠે તે દામન્નકનો દૃષ્ટાંત સંક્ષેપ

मात्रें लखीयें ठैयें:—राजपुर नगरें एक कुलगर रहेतो हतो तेनो जिनदास श्रावक मित्र हतो तेना संगतथी कोइक दिवसें साधु फासैं गयो, त्यां मत्स्य ना मांसनो नियम लीधो, अनुक्रमें डुर्निह् यथुं तेवारे घणा लोक मत्स्या हारी थके शालिकादि पुरुषें बलात्कारें इह समीपे आय्यो, तिहां ते जाल मां नाखेला मत्स्यने जोईने मूकी आपे एम त्रण दिवस सुधी बलात्कार कराव्यो, तेवारें एक मत्स्यनी पांख त्रूटी देखी बलात्कारें तेथी निवत्त्यों, पढी अणसण जेइ मरण पामी राजगृह नगरें शेठनो पुत्र थयो, दामन्नक नाम दीधुं, ते आठ वर्षनो थयो तेवारें तेनुं कुल मरकीना रोगथी मरण पाम्युं, उ छिन्न थयुं, तेवारे ते दामन्नक कोइ सागरदत्त व्यवहारीने घरे डुःखित थको रह्यो. एकदा साधुनुं युगल जिहाने अर्थें ते व्यवहारीने घेर आव्युं, तिहां ते बालकने देखीने परस्परे साधु बोल्या जे ए बालक ए घरनो स्वामी थ शे, ते प्रहन्न प्रवृत्ति घरना अधीशें जाणी तेवारें अमर्ष पणे करी ते बाल कने मारवा नणी अंत्यजने आप्यो, तेणे अनिज्ञान देखाडवा निमित्तें तेनी टची अंगुली छेदी परं तेने निर्विषय नय देखाडी पग्रहो काढयो, पढा ते बालक अनुक्रमे नाठो थको ते शेठनुं जिहां गोकुल ठे ते ग्रामें आव्यो, तिहां ते गोकुलना स्वामीयें तेने स्वरूपवान विनीत देखी पुत्र पणे आप्यो. यौवन पाम्यो पढी अनुक्रमें केटला एक वर्षातिरें तिहां सागरदत्त शेठ आ व्या, तेणें तेने देखीने उलख्यो तेवारें कोइ कार्यनुं निमित्त करी जेख लखी ने आप्यो, तेमां शेठे पोताना पुत्रने लख्युं जे एने विष आपजो. एवो जेख आपी पोताने नगरे मोकल्यो, ते श्रांत थयो थको उद्यान मांहे कामदेवना प्रासादे आवी सूतो, तिहां वरार्थिनी एवी शेठनी पुत्री काम देव पूजवा आवी, तिहां तेणें तेने सूतो देखी कागलमां पोताना पिताना अक्षर देखी कागल वांच्यो, तेमां विष देवानुं लख्युं जोइने पोतानुं नाम विषा ठे तेथी तेनी इहक थइ मनमां विचाखुं जे महारा पितायें सुंदर स्वरूपवान जाणी वर मोकल्यो ठे, पण विष देजो एवुं लख्युं ठे ते महारा पिता कागल लखतां चूला ठे विषाने स्थानके विष लखाइ गयुं ठे, अने कामदेवें पण महारा उपर प्रसन्न थइने ए वर मुजने आप्यो माटे काग लमां विष लख्युं हतुं तिहां विषा देजो एम कन्यायें अंजनशलाकायें ल खीने पाठो जेख तेने ठेकाणे मूकी दीधो अनुक्रमें ते घेर आव्यो, तिहां त

रत लग्न लेइ कन्या परणावीने जामाता कीर्धो एवी वात सांजलीने शेठ घरे आब्यो क्रोधाध्मांत थको कहेवा लागो जे मातृपूजन निमित्तें पाणि ग्रहण मंगलिक वधाववा नणी जमाशने मोकलो अने शेठे मारवा सारु अंत्यजने संकेत कराब्यो हतो हवे ते मातृपूजन निमित्तें जाय एटलामां विकालवेला जाणी नवपरणित हतो माटे शेठनो पुत्र कहेवा लाग्यो के तमारी वती हुं मातृपूजन करवा जावं हुं एम कही ते गयो एटलामां वच्चे रस्तामां अंत्यजें तेनो संकेत जाणी ते शेठना पुत्रने जमाइ समजी मारी नाख्यो. जवितव्यताथी बलवत्तर कोइ नथी. पढी ते पुत्रमरणनुं वृत्तांत सांजलीने हृदयस्फोट थइ शेठ पण मरण पाय्यो अनुक्रमें घरनो स्वामी दामन्नक थयो. कृषिनाषित वचन अन्यथा न थाय.

अनुक्रमें एकदा पाठले पोहोरे पाहरी देतो तेणे एक मंगल पाठक गाथा कही तद्यथा ॥ अणुपुंखमावहंतावि, अन्नढा तस्स बहु गुणा हुंति ॥ सुह दुस्ककम्म पुडंतो, जस्स कयंतो वहइ परकं ॥१॥ ए गाथानुं अर्थ सांजली एक लक्ष्मुं दान दीधुं, एम त्रणवार गाथा सांजली त्रण लक्ष् दान दीधुं. रा जायें ते वात सांजलीने पोतानीपासें तेडाब्यो पढी सर्व वीतक वात राजा आगल कही, राजा हर्ष पाय्यो थको तेने नगर शेठनी पदवीयें थाप्यो. ए कदा गुरु आब्या सांजली वांदवा गयो, तिहां धर्मदेशना सांजली अने पुरा तन जव मत्स्य मांस पञ्चस्काणादिक सर्व सांजल्युं बोधिलान पाय्यो, धर्मानुष्ठान साचवी देवलोक गयो तिहांथी महाविदेहमां सुकुलमां उपजसे, तिहां बोधिलान पामी चारित्र लही केवल ज्ञान पामी परंपरायें मोक्ष सुख पा मशे, अने केटलाएक तेहिज जवे सिद्धि पामे. ए बे प्रकारें फलनुं नवमुं द्वार थयुं ॥

एटले सर्व मूलगुण प्रत्याख्यान सर्व उत्तरगुण प्रत्याख्यान तथा अजिग्रहादिक देश उत्तरगुण पण होय अने श्रावकनें देश मूलगुण प्रत्याख्यान ते अणुव्रत तथा देश उत्तर गुणप्रत्याख्यान ते गुणव्रत अने शिद्दाव्रत जाणवां ते वली बे बे जेदें एक इत्तर ते अल्पकालि अनागतादि पञ्चस्काण मूल उत्तर गुणपञ्चस्काण अने देश उत्तरगुण पञ्चस्काण ते शिद्दाव्रतादि तथा देशे मूलगुण पञ्चस्काण अने सर्वेथी उत्तरगुणपञ्चस्काण अने मूलगुण क्रिया रूपें एवं पञ्चस्काण धम्मिद्वादिकने जाणवुं. इत्यादिक पञ्चस्काणना जंग विकल्प

ઘણા છે, તે ગુરુના વિનયથી જાણીયેં માટે યથાગૃહીત જંગે પચ્ચસ્કાણ આ રાધવાં તેનું ગમન સંપૂર્ણદ્વારાયેં કહે છે ॥ ૪૭ ॥

હવે ગ્રંથ સમાપ્તિ અર્થે ગાથા કહે છે.

પચ્ચસ્કાણમિણં સે, વિઝુણ નાવેણ જિણવરુદ્ધિઠં ॥

પત્તા અણંત જીવા, સાસય સુક્કં આણાવાહં ॥૪૮॥

॥ ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનનાપ્યં સંપૂર્ણમ્ ॥

અર્થ:—(પચ્ચસ્કાણં કે૦) પચ્ચસ્કાણ તે (ઇણં કે૦) એ યથોક્ત કહ્યું તે પ્રત્યેં (નાવેણ કે૦) નાવે કરીને એટલે નાવસહિત, શ્રદ્ધાયેં કરી નિઃશંકિત સમ્યગ્દર્શન સહિત જે રીતેં (જિણવર કે૦) જિનેશ્વર જગવાનેં જ્ઞાન ક્રિયાસહિત ઝનયનયસમ્મત (ઝદ્ધિઠં કે૦) કહ્યું છે, પ્રકારયું છે તે પ્રકારેં એવા ગુણધારણ રૂપ પચ્ચસ્કાણને (સેવિઝુણ કે૦) સેવીને, આદરીને, પાલીને ત્રિકાલાપેક્ષાયેં (અણંત જીવા કે૦) અનંત જીવ નવ્યપ્રાણી તે (સાસયસુક્કં કે૦) શાશ્વતા સુખ (આણાવાહં કે૦) અનાવાધ અવ્યાવાધ નિરાવાધ, એટલે નથી કોઈ વાધા જિહાં એવું જે મોક્ષ સ્થાનક તે પ્રત્યેં (પત્તા કે૦) પામ્યા, પામે છે, અને પામશે ॥ ૪૮ ॥

એ અર્થ સંક્ષેપ માત્રથી લખ્યો છે, વળી જે વિશેષાર્થના સ્વપી હોય તેણે આવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિ, પ્રવચનસારોદ્ધાર વૃત્તિ, કલ્પાકલ્પશતક પ્રકરણ, ઇત્યાદિ ગ્રંથ જોવા. આ બાલાવબોધ શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિ મહારાજેં કરેલો હતો પણ તેનું લખાણ સંકોચમાં હોવાને લીધે બીજી કેટલી એક ટવા પ્રમુખની પ્રતો સાથેં મેલવી પદોનાં અર્થ કાંઈક સ્વોલાસા પૂર્વક લખેલા છે, તથાપિ મહારી મંદમતિને લીધે તથા ઢાપવાની ઉતાવળને લીધે જે જૂલો રહી ગયેલી છે હોય તે ચતુર પુરુષોયે શોધીને વાંચવી. હું મહારાથી થયલી અશુદ્ધતાનું મિહ્નામિહ્નકડ સર્વ વાંચનાર સાહેબોની સાથે કરું હું. ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનનાપ્યં બાલાવબોધસહિતં સમાપ્તમ્ ॥ શુભં જનવતુ ॥

॥ ઇતિ નાપ્યત્રયં બાલાવબોધ સહિતં સમાપ્તમ્ ॥

॥ अथ चैत्यवंदनानि लिख्यंते ॥

॥ तत्र प्रथम सिद्धाचल चैत्यवंदनं ॥

॥ विमल केवल ज्ञान कमला, कलित त्रिभुवन हितकरं ॥ सुरराज सं
स्तुत चरण पंकज, नमो आदिजिनेश्वरं ॥ १ ॥ विमल गिरिवर गुंग
मंमण, प्रवर गुणगणनूधरं ॥ सुर असुर किन्नर कोडि सेवित ॥ नमो०
॥ २ ॥ करति नाटिक किन्नरीगण, गाय जिनगुण मनहरं ॥ निर्झरा
वली नमे अहनिश ॥ नमो० ॥ ३ ॥ पुंमरीक गणपति सिद्धि साधी,
कोडी पण मुनि मनहरं ॥ श्री विमल गिरिवर शृंगसिद्धा ॥ नमो० ॥ ४ ॥
निज साध्य साधन सुर मुनिवर, कोडीनंत ए गिरिवरं ॥ मुक्ति रमणी
वस्था रंगें ॥ नमो० ॥ ५ ॥ पाताल नर सुरलोक मांही, विमल गिरिवर
तो परं ॥ नहि अधिक तीरथ तीर्थपति कहे ॥ नमो० ॥ ६ ॥ एम वि
मल गिरिवर शिखरमंमण, दुःखविहंमण ध्याइये ॥ निजशुद्ध सत्ता साध
नार्थ, परम ज्योतिने पाइये ॥ ७ ॥ जित मोह कोह विढोह निडा, परमपदस्थि
त जयकरं ॥ गिरिराज सेवा करण तत्पर, पद्मविजय सुहितकरं ॥ ८ ॥ इति ॥ १ ॥

॥ अथ श्रीशत्रुंजय चैत्यवंदनं ॥

॥ श्री शत्रुंजय सिद्ध खेत्र, दीठे दुर्गति वारे ॥ नाव धरीने जे चडे, तेने
जव पार उतारे ॥ १ ॥ अनंत सिद्धनो एह ठाम, सकल तीर्थनो राय ॥ पूर्व
नवाणुं रिखनदेव, ज्यां ठविआ प्रभु पाय ॥ २ ॥ सूरजकुंम सोहामणो, कविड
जहू अजिराम ॥ नाजिराया कुलमंमणो, जिनवर करुं प्रणाम ॥ ३ ॥ इति ॥ २ ॥

॥ अथ पंचतीर्था चैत्यवंदनं ॥

॥ आज देव अरिहंत नमुं, समरुं तारुं नाम ॥ ज्यां ज्यां प्रतिमा जिन
तणी, त्यां त्यां करुं प्रणाम ॥ १ ॥ शत्रुंजय श्रीआदिदेव, नेम नमुं गिरिना
र ॥ तारंगे श्री अजित नाथ, आबु रिखन जुहार ॥ २ ॥ अष्टापदगिरि
ऊपरें, जिनचोवीशी जोय ॥ मणिमय मूरति मानशुं, जरतें जरावी सोय
॥ ३ ॥ समेत शिखर तीरथ वडुं, ज्यां वीशे जिन पाय ॥ वैचारकगिरि ऊ
परें, श्री वीरजिनेश्वर राय ॥ ४ ॥ मांमवगढनो राजीयो, नामें देव सुपास
॥ रिखन कहे जिन समरतां, पोहोचे मननी आस ॥ ५ ॥ इति ॥ ३ ॥

॥ अथ चोवीश जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ पद्मप्रजने वासुपूज्य, दोय राता कहीएं ॥ चंद्रप्रजने सुविधिनाथ, दो

उज्ज्वल लहीएं ॥ १ ॥ मंछीनाथ ने पार्श्वनाथ, दो नीला निरख्या॥मुनि
सुव्रत ने नेमनाथ, दो अंजन सरिखा॥२॥शोले जिन कंचन समा ए, एवां
जिन चोवीश॥धीरविमल पंम्नित तणो, ज्ञान विमल कहे शिष्य॥३॥इति॥४॥

॥ अथ श्रीचोविश जिन समकितनवगणतीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ प्रथम तीर्थंकर तणा हुवा, नव तेर कहीजें ॥ शांतितणा नव बार
सार, नव नव नेम लहीजें ॥ १ ॥ दश नव पासजिणंदने, सत्तावीश श्री
वीर ॥ शेष तीर्थंकर त्रिहुं नवें, पाम्या नवजल तीर ॥ २ ॥ ज्यांथी सम
कित फरसीयुं, त्यांथी गणीएं तेह ॥ धीरविमल पंम्नित तणो, ज्ञानविमल
गुण गेह ॥ ३ ॥ इति ॥ ५ ॥

॥ अथ चउदशें बाबन गणधरनुं चैत्यवंदन ॥

॥ गणधर चोराशी कहा, बली पंचाणुं ठेक ॥ दोय अधिक इग सय ग
णा, शोल अधिक शत एक ॥ १ ॥ शत सुमति ने गणधरा, एकसय अधि
का सात ॥ पंचाणुं त्राणुं तथा, अडसी इगसी ब्रात ॥ २ ॥ ठोहोतेर ठा
शठ सगवन, पंचास तेंतालीश ॥ ठत्तिस पणत्तिस कुंधुने, अर गणधर ते
त्रीश ॥ ३ ॥ अडवीस अष्टादश कहा, नमि सत्तर गणधार ॥ एकादश
दश शिव गया, वीर तणा अगीयार ॥ ४ ॥ रिखनादिक चोवीशना, एक
सहस सय चार ॥ अधिकेरा बाबन कहा, सर्व मली गणधार ॥ ५ ॥ अ
ह्य पद वरिया सवेए, सादि अनंत निवास ॥ करिएं शुच चित्त वंदना,
जब लग घटमां शास ॥ ६ ॥ इति ॥ ६ ॥

॥ अथ पंच पस्मेष्टि चैत्यवंदनं ॥

॥ बार गुण अरिहंत देव, प्रणमीजें-नावें ॥ सिद्ध आठ गुण समरतां, दुःख
दोहग जावे ॥ १ ॥ आचारज गुण ठत्रीस, पंचवीश उवजाय ॥ सत्तावीश
गुण साधुना, जपतां सुख थाय ॥ २ ॥ अष्टोत्तर सय गुण मली ए, एम
समरो नवकार ॥ धीरविमल पंम्निततणो, नय प्रणमे नित सार॥३॥इति॥७॥

॥ अथ सीमंधरजिन चैत्यवंदनं ॥

॥ श्री सीमंधर वीतराग, त्रिभुवन तुमें उपगारी ॥ श्री श्रेयांसपिताकुलें,
बहु शोना तुमारी ॥१॥ धन्य धन्य माता सत्यकी, जेणें जायो जयकारी ॥
वृषज लंठनें विराजमान, वंदे नर नारी ॥ २ ॥ धनुष पांचशें देहडी ए,
सोहीयें सोवन वान ॥ कीर्त्तिविजय उवढायनो, विनय धरे तुम ध्यान ॥३॥

॥ अथ सीमंधर जिन चैत्यवंदनं ॥

॥ सीमंधर परमात्मा, शिव सुखना दाता ॥ पुस्कलवद् विजयें जयो, सर्व जीवना त्राता ॥ १ ॥ पूर्वविदेह पुंमरीगिणी, नयरीयें शोहे ॥ श्रीश्रेयांस राजा तिहां, नवियणनां मन मोहे ॥ २ ॥ चउद सुपन निर्मल लही, स त्यकी राणी मात ॥ कुंशु अर जिन अंतरे, श्री सीमंधर जात ॥ ३ ॥ अ नुक्रमें प्रभु जनमीया, वली यौवन पावे ॥ मात पिता हरखें करी, रूकमि णी परणावे ॥ ४ ॥ जोगवी सुख संसारनां, संजम मन लावे ॥ मुनिसु ब्रत नमि अंतरे, दीक्षा प्रभु पावे ॥ ५ ॥ घाती कर्मनो कृप करी, पाम्या केवल नाण ॥ खिन्न लंठनें शोचता, सर्व जावना जाण ॥ ६ ॥ चोराशी जस गणधरा, मुनिवर एकशो कोड ॥ त्रण भुवनमां जोयतां, नहीं कोय एहनी जोड ॥ ७ ॥ दश लाख कह्या केवली, प्रभुजीनो परिवार ॥ एक स मय त्रण कालना, जाणे सर्व विचार ॥ ८ ॥ उदयपेढाल जिनांतरे, थाशे जिनवर सिद्ध ॥ जस विजय गुरु प्रणमतां, शुनवंडित फल लीध ॥ ९ ॥ १० ॥

॥ अथ सीमंधरचैत्यवंदनं ॥

॥ श्रीसीमंधर जगधणी, आ नरतें आवो ॥ करुणावंत करुणा करी, अम ने वंदावो ॥ १ ॥ सकल नक्त तुमो धणी ए, जो होवे अपनाथ ॥ नवो नव हुं हुं ताहरो, नहीं मेहेलुं हवे साथ ॥ २ ॥ सयल संग ठंढी करी ए, चारित्र लेखुं ॥ पाय तुमारा सेवीने, शिव रमणी वरीशुं ॥ ३ ॥ ए अलजो मुजनै धणो ए, पूरो सीमंधरदेव ॥ इहां थकी हुं विनवुं, अवधारो मुज सेव ॥ ४ ॥

॥ अथ वीश स्थानकनुं चैत्यवंदन ॥

॥ पेहेले पद अरिहंत नमुं, बीजे सर्व सिद्ध ॥ त्रीजे प्रवचन मन धरो, आचारज सिद्ध ॥ १ ॥ नमो थेराणं पांचमे, पाठक गुण ठेठे ॥ नमो लोए सबसाहुणं, जे ठे गुण गरिठे ॥ २ ॥ नमो नाणस्स आठमे, दर्शन मन जा वो ॥ विनय करो गुणवंतनो, चारित्रपद ध्यावो ॥ ३ ॥ नमो बंजवयधा रिणं, तेरमे किरियाणं ॥ नमो तवस्स चउदमे, गोयम नमो जिणाणं ॥ ४ ॥ चारित्र ज्ञान सुअस्सने ए, नमो तिष्ठस्स जाणी ॥ जिन उत्तमपद पद्मने, नमतां होय सुखखाणी ॥ ५ ॥ इति ॥ ११ ॥

॥ अथ वीसथानकतपना काउस्सगनुं चैत्यवंदन ॥

॥ चोवीश पंदर पिसतालीशनो, ठत्रीशनो करीयें ॥ दश पचवीश सत्ता वीशनो, काउस्सग मन धरीये ॥ १ ॥ पंच सडसठ दश वली, सीत्तेर नव पणवीश ॥ बार अडवीस लोगस्स तणो, काउस्सग धरो गुणीश ॥ २ ॥ वीश सत्तर ण्गवन, द्वादश ने पंच ॥ एणी परें काउस्सग जो करे, तो जाये जव संच ॥ ३ ॥ अनुक्रमें काउस्सग मन धरो, गुणी लेजो वीश ॥ वीश थानक एम जाणीयें, संक्षेपथी लेश ॥ ४ ॥ जाव धरी मनमां घणो ए, जो एकपद आराधे ॥ जिन उत्तमपद पद्मने, नमी निज कारज साधे ॥ ५ ॥

॥ अथ रोहिणीतप चैत्यवंदनं ॥

॥ रोहिणी तप आराधीयें, श्रीश्री वासुपूज्य ॥ दुःख दोहग दूरें टले, पू जक होये पूज्य ॥ १ ॥ पेहेला कीजें वासखेप, प्रह उठीने प्रेम ॥ मध्यान्हें करी धोतीआं, मन वच काया खेम ॥ २ ॥ अष्ट प्रकारनी रचीयें, पूजा नृत्य वाजित्र ॥ नावें जावना जावीयें, कीजें जन्म पवित्र ॥ ३ ॥ त्रिहुं कालें लेइ धूप दीप, प्रभु आगल कीजें ॥ जिनवर केरी नक्तिगुं, अविचल सुख लीजें ॥ ४ ॥ जिनवर पूजा जिन स्तवन, जिननो कीजें जाप ॥ जिनवर पदने ध्याइयें, जिम नावे संताप ॥ ५ ॥ कोड कोड गुण फल दीये, उत्तर उत्तर जेद ॥ मान कहे ए विध करो, ज्युं होवे जवनो ठेद ॥ ६ ॥ १३ ॥

॥ अथ विचरता जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ सीमंधर प्रमुख नमुं, विहरमान जिन वीश ॥ रिखजादिक वली वंदीयें, संपइ जिन चोवीश ॥ १ ॥ सिद्धाचल गिरनार आबु, अष्टापद वलि सार ॥ समेतशिखर ए पंचतीर्थ, पंचमी गति दातार ॥ २ ॥ ऊर्ध्व लोकें जिनहर नमुं, ते चोराशी लाख ॥ सहस सत्ताणुं उपरें, त्रेवीश जिनवर जांख ॥ ३ ॥ एक शो बावन कोड वली, लाख चोराणुं सार ॥ सहस चुम्माली सात शें, शाठ जिन पडिमा उदार ॥ ४ ॥ अधोलोकें जिनजवन नमुं, सात कोड बोहोतेर लाख ॥ तेरशें कोड नेव्याशी कोड, शाठ लाख चित्त राख ॥ ५ ॥ व्यंतर ज्योतिषमां वली ए, जिन जवन अपार ॥ ते जवि नित्य वंदन करो, जेम पामो जवपार ॥ ६ ॥ तिर्ठा लोकें शाश्वतां, श्रीजिनजवन वि शाल ॥ बत्रीशशें ने उंगणशाठ, वंडुं थइ उजमाल ॥ ७ ॥ लाख त्रण ए काणुं सहस, त्रणशें वीश मनोहार ॥ जिनपडिमा ए शाश्वती, नित्य नित्य

करुं जुंहार ॥ ८ ॥ त्रण जुवनमांही वली ए, नामादिक जिन सार ॥
सिद्ध अनंता वंदीयें, महोदय पद दातार ॥ ९ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ बीजनुं चैत्यवंदन ॥

॥ डुविध धर्म जिणें उपदिश्यो, चोथा अजिनंदन ॥ बीजें जन्म्या ते
प्रभु, नवडुख निकंदन ॥ १ ॥ डुविध ध्यान तुम्हें परिहरो, आदरो दोय
ध्यान ॥ एम प्रकाश्युं सुमति जिनें, ते चविया बीज दिन ॥ २ ॥ दोय बं
धन राग द्वेष, तेहनें नवि तजीयें ॥ मुळ परें शीतल जिन कहें, बीजदि
न शिव नजीयें ॥ ३ ॥ जीवाजीव पदार्थनुं, करो नाण सुजाण ॥ बीज दिनें
वासुपूज्य परें, लहो केवल नाण ॥ ४ ॥ निश्चय नय व्यवहार दोय, एकां
त न ग्रहीयें ॥ अर जिन बीज दिनें चवी, एम जन आगल कहीयें ॥ ५ ॥
वर्तमान चोवीशीयें, एम जिन कल्याण ॥ बीजदिनें केइ पामीया, प्रभु
नाण निर्वाण ॥ ६ ॥ एम अनंत चोवीशीयें ए, दुआं बहु कल्याण ॥ जिन
उत्तम पद पद्मने, नमतां होय सुख खाण ॥ ७ ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ त्रिगडे बेठा वीरजिन, जांखे नविजन आगें ॥ त्रिकरणगुं त्रिहुं लोक
जन, निसुणो मन रागें ॥ १ ॥ आराहो नली जातसें, पांचम अजुवा
ली ॥ ज्ञान आराधन कारणें, एहज तिथि निहाली ॥ २ ॥ ज्ञान विना
पशु सारिखा, जाणो एणो संसार ॥ ज्ञान आराधनथी लह्युं, शिवपद
सुख श्रीकार ॥ ३ ॥ ज्ञान रहित क्रिया कही, काशकुसुमउपमान ॥ लो
कालोक प्रकाशकर, ज्ञान एक परधान ॥ ४ ॥ ज्ञानी सासो सासमें, करे
कर्मनो खेह ॥ पूर्व कोडी वरसां लगें, अज्ञानें करे तेह ॥ ५ ॥ देश आरा
धक क्रिया कही, सर्व आराधक ज्ञान ॥ ज्ञान तणो महिमा घणो, अंग पांच
मे जगवान ॥ ६ ॥ पंच मास लघु पंचमी, जावज्जीव उत्कृष्टी ॥ पंच वरस
पंच मासनी, पंचमी करो शुजट्टी ॥ ७ ॥ एकावनही पंचनो ए, काउ
स्सग लोणस्स केरो ॥ उजमणुं करो जावगुं, टाले नव फेरो ॥ ८ ॥
एणी पेरें पंचमी आराहीये ए, आणी जाव अपार ॥ वरदत्त गुणमंजरी
परें, रंगविजय लहो सार ॥ ९ ॥ इति ॥ १६ ॥

॥ अथ अष्टमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ माहा शुदी आठमने दिनें, विजया सुत जायो ॥ तेम फागुण शुदि

आठमें, संजव चवि आयो ॥ १ ॥ चइतर वदनी आठमें, जनम्या रुषन जिणंद ॥ दीक्षा पण ए दिन लही, हुआ प्रथम मुनिचंद ॥ २ ॥ माधव शु दि आठम दिनें, आठ कर्म कखां दूर ॥ अजिनंदन चोथा प्रभु, पाम्या सु ख नरपूर ॥ ३ ॥ एहीज आठम उजली, जन्म्या सुमति जिणंद ॥ आठ जाति कलशें करी, नवरावे सुरविंद ॥ ४ ॥ जन्म्या जेठ वदि आठमें, मु निसुव्रत स्वामी ॥ नेम आषाढ शुदि आठमें, अष्टमी गति पामी ॥ ५ ॥ श्रावण वदनी आठमें, नमि जन्म्या जग जाण ॥ तिम श्रावण शुदि आ ठमें, पासजीतुं निर्वाण ॥ ६ ॥ नाइवा वदि आठमदिनें, चविया स्वामी सुपास ॥ जिन उत्तमपद पद्मनें, सेव्याथी शिववास ॥ ७ ॥ इति ॥ १७ ॥

॥ अथ एकादशीतुं चैत्यवंदन ॥

॥ शासन नायक वीरजी, प्रभु केवल पायो ॥ संघ चतुर्विध थापवा, महसेन वन आयो ॥ १ ॥ माधव सीत एकादशी, सोमल द्विज यज्ञ ॥ इंडूति आदे मल्या, एकादश विग्र ॥ २ ॥ एकादशसे चउ गुणा, तेहनो परिवार ॥ वेद अर्थ अवलो करे, मन अजिमान अपार ॥ ३ ॥ जीवा दिक संशय हरी ए, एकादश गणधार ॥ वीरें थाप्या वंदीयें, जिन शासन जयकार ॥ ४ ॥ मल्ली जन्म अर मल्ली पास, वर चरण विलासी ॥ रुषन अजित सुमति नमी, मल्ली घनघाति विनाशी ॥ ५ ॥ पद्मप्रन शिववास पास, नवचवना तोडी ॥ एकादशी दिन आपणी, रुदि सघली जोडी ॥ ६ ॥ दश खेत्रें त्रिहुं कालनां, त्रणशें कल्याण ॥ वरस अग्यार एकादशी, आराधो वरनाण ॥ ७ ॥ अंगीयार अंग लखावीयें, एकादश पाठां ॥ पूंजणी ठवणी विंटणी, मसी कागल काठां ॥ ८ ॥ अंगीयार अव्रत ठामवां ए, वहो पडिमां अंगीयार ॥ खिमाविजय जिन शासनें, सफल करो अवतार ॥ ९ ॥

॥ अथ चोवीश तीर्थकरनी राशिउतुं चैत्यवंदन ॥

॥ शांति नमी मल्ली मेष ठे, कुंशु अजित वृष जाति ॥ संजव अजिनंदन मिथुन, धर्म करक सिंह सुमति ॥ १ ॥ कन्या पद्मप्रन नेम वीर, पास सुपास तुला ए ॥ शशी वृश्चिक धन रुषनदेव, सुविधि शीतल जिनराय ॥ २ ॥ मकर सुव्रत श्रेयांसने ए, बारमा घट मीन लील ॥ विमल अनंत अर नामथी, सुखीया श्री शुनवीर ॥ ३ ॥ इति ॥ १८ ॥

॥ अथ श्रीपरमात्मानुं चैत्यवंदन ॥

॥ परमेश्वर परमात्मा, पावन परमिष्ठ ॥ जय जग गुरु देवाधिदेव,
नयणों में दिष्ट ॥ १ ॥ अचल अकल अविकार सार, करुणारससिंधु ॥
जगतीजन आधार एक, निःकारण बंधु ॥ २ ॥ गुण अनंत प्रभु ताहराए, कि
मही कल्या न जाए ॥ राम प्रभु जिन ध्यानथी, चिदानंद सुख थाय ॥ ३ ॥ २०

॥ अथ श्रीजिनपूजानुं चैत्यवंदन ॥

॥ निजरूपें जिननाथके, ड्यें पण तिमही ॥ नाम थापना चेदथी,
प्रगट जगमांही ॥ १ ॥ अध्यात्मथी जोडीयें, निरुक्तेपा चार ॥ तो प्रभुरूप
समान जाव, पामे निरधार ॥ २ ॥ पावन आत्मनें करे ए, जन्म जरादि
दूर ॥ ते प्रभु पूजा ध्यानथी, राम कहे सुख पूर ॥ ३ ॥ इति ॥ २१ ॥

॥ अथ श्री चंदकेवलीना रासमांथी चैत्यवंदन.

॥ अरिहंत नमो जगवंत नमो, परमेश्वर जिन राज नमो ॥ प्रथम जि
नेसर प्रेमें पेखत, सिद्धां सघलां काज नमो ॥ अ० ॥ १ ॥ प्रभु पारंगत
परम महोदय, अविनाशी अकलंक नमो ॥ अजर अमर अद्भुत अतिश
यनिधि, प्रवचन जलधिमयंक नमो ॥ अ० ॥ २ ॥ तिहुयण नवियणजण
मण वंठिय, पूरण देव रसाल नमो ॥ ललि ललि पाय नमुं हुं चाले, कर
जोडीनें त्रिकाल नमो ॥ अ० ॥ ३ ॥ सिद्ध बुद्ध तूं जग जन सज्जन,
नयनानंदन देव नमो ॥ सकल सुरासुर नर वर नायक, सारे अहोनिश सेव
नमो ॥ अ० ॥ ४ ॥ तूं तीर्थकर सुखकर साहिब, तूं निःकारण बंधु नमो ॥
शरणागत नविने हितवत्सल, तुंही रुपारससिंधु नमो ॥ अ० ॥ ५ ॥
केवलज्ञानादर्श दर्शित, लोकालोकस्वजाव नमो ॥ नाशितसकलकलंकक
लुषगण, डुरित उपड्वजाव नमो ॥ अ० ॥ ६ ॥ जगचिंतामणि जगगुरु
जगहित, कारक जगजननाथ नमो ॥ घोर अपार जावोदधितारण, तूं
शिवपुरनो साथ नमो ॥ अ० ॥ ७ ॥ अशरण शरण नीराग निरंजन,
निरुपाधिक जगदीश नमो ॥ बोधि दीउ अनुपम दानेसर, ज्ञान विमल
सूरीश नमो ॥ अ० ॥ ८ ॥ इति ॥ २२ ॥

॥ अथ श्री संखेश्वर पार्श्वजिन ठंद ॥

॥ सेवो पास संखेसरो मन्न शुद्धें, नमो नाथ निश्चें करी एक बुद्धें ॥
देवी देवलां अन्यने शुं नमो ठो, अहो नव्यलोको खुला कां नमो ठो ॥ १ ॥

त्रिलोकना नाथने गुं तजो ठो, पञ्चा पाशमां नूतने कां नजो ठो ॥
 सुरधेनु ठंमी अजा गुं अजो ठो, महा पंथ मूकी कुपंथें ब्रजो ठो ॥ १ ॥
 तजे कोण चिंतामणि काचमाटें, ग्रहे कोण रासजने हस्ति साटें ॥ सुर
 दुम उपाडी कुण आक वावे, महा मूढ ते आकुला अंत पावे ॥ ३ ॥
 किहां कांकरो ने किहां मेरुगुंगं, किहां केशरी ने किहां ते कुरंगं ॥ किहां
 विश्वनाथं किहां अन्य देवा, करो एकचित्ते प्रभु पास सेवा ॥ ४ ॥ पूजो
 देव प्रजावती प्राणनाथं, सहू जीवने जे करे ठे सनाथं ॥ महा तत्त्व
 जाणी सदा जेह ध्यावे, तेनां दुःख दारिद्र्य दूरें पलावे ॥ ५ ॥ पामी मानु
 षोने वृथा कां गमो ठो, कुशीलें करी देहनें कां दमो ठो ॥ नही मुक्तिवासं
 विना वीतरागं, नजो जगवंतं तजो दृष्टिरागं ॥ ६ ॥ उदयरत्न जांखे सदा
 हेत आणी, दयाजाव कीजें प्रभु दास जाणी ॥ आज माह्यरे मोतीडे मेह
 बुछा, प्रभु पास संखेश्वरो आप तूठा ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ पार्श्वजिनस्तोत्रं लिख्यते ॥

॥ कल्याणकेलिसदनाय नमोनमस्ते, श्रीमत्सरोजवदनाय नमोनम
 स्ते ॥ रागारिवारकदनाय नमोनमस्ते, वज्राजिरामरदनाय नमोनमस्ते
 ॥ १ ॥ अंजोधराजकरणाय न० ॥ लोकातिरिक्तवरणाय न० ॥ संसार
 वार्द्धितरणाय न० ॥ त्रैलोक्यसारशरणाय न० ॥ २ ॥ सन्निर्मितांग्रि
 महनाय न० ॥ रागोरुदारुदहनाय न० ॥ विध्वस्तकृत्स्नकुहनाय न० ॥
 पुण्यदुमालिगहनाय न० ॥ ३ ॥ संसारतापशमनाय न० ॥ निर्दाह्य
 दाह्यदमनाय न० ॥ सुव्यक्तमुक्तिगमनाय न० ॥ रूपान्जिनूतकमनाय
 न० ॥ ४ ॥ पापौघपांसुपवनाय न० ॥ सेवापरत्रिभुवनाय न० ॥ क्रोधाशु
 शुक्लिवनाय न० ॥ संसृत्युदन्वदवनाय न० ॥ ५ ॥ नेत्रान्जिनूतकम
 लाय न० ॥ शक्रार्चितांग्रियमलाय न० ॥ निर्नाशिताखिलमलाय न० ॥
 पद्मोद्वसत्परिमलाय न० ॥ ६ ॥ श्री अश्वसेनतनयाय न० ॥ सर्वाद्भुतै
 कविनयाय न० ॥ विख्यातनिश्चितनयाय न० ॥ निर्णीतचूर्युपनयाय
 न० ॥ ७ ॥ श्रीसंघहर्षसुविनेयकधर्मसिंह, पादारविंदमधुलिप्सुनिरत्नसिंहः ॥
 पार्श्वप्रजोर्नगवतः परमं पवित्रं, स्तोत्रं चकार जनतानिमित्तार्थसिद्धये ॥ ८ ॥

॥ अथ श्री महावीरजिन ठंद ॥

॥ सेवो वीरने चित्तमां नित्य धारो, अरि क्रोधने मन्नथी दूर वारो ॥

संतोष वृत्ति धरो चितमांहिं, राग द्वेषथी दूर थाउं वड्ढाहिं ॥ १ ॥ पड्या मोह
 ना पासमां जेह प्राणी, शुद्ध तत्त्वनी वात तेणें न जाणी ॥ मनु जन्म पामी
 वृथा कां गमो ठो, जैनमार्ग ठंढी जुला कां नमो ठो ॥ २ ॥ अलोनी अमानी
 निरागी तजो ठो, सलोनी समानी सरागी नजो ठो ॥ हरि हरादि अन्य
 थी शुं रमो ठो, नदी गंग मूकी गलीमां पडो ठो ॥ ३ ॥ केइ देव हाथें असि
 चक्रधारा, केइ देव घाले गले रुंडमाला ॥ केइ देव उत्संगें राखे ठे वामा,
 केइ देव साथें रमे वृंद रामा ॥ ४ ॥ केइ देव जपे लेइ जापमाला, केइ
 मांसनद्धी महावीकराला ॥ केइ योगिणी जोगिणी जोग रागें, केइ रुइणी
 ठागनो होम मागे ॥ ५ ॥ इसा देव देवी तणी आश राखे, तदा मुक्तिनां सु
 खने केम चाखे ॥ जदा लोचना थोकनो पार नाव्यो, तदा मधनो बिंडुउ
 मन्न नाव्यो ॥ ६ ॥ जेह देवलां आपणी आश राखे, तेह पिंमने मन्नशुं
 लेय चाखे ॥ दीन हीननी जीड ते केम नांजे, फुटो ढोल होये कहो के
 म वाजे ॥ ७ ॥ अरे मूढ चाता नजो मोहदाता, अलोनी प्रचुने नजो
 विश्वख्याता ॥ रत्न चिंतामणि सारिखो एह साचो, कलंकी काचना पिंम
 शुं मत राचो ॥ ८ ॥ मंदबुद्धि शुं जेह प्राणी कहे ठे, सवि धर्म एकत्व नू
 लो नमे ठे ॥ कीहां सर्पवा ने कीहां मेरु धीरं, कीहां कायरा ने कीहां शूरवी
 रं ॥ ९ ॥ कीहां स्वर्णथालं कीहां कुंजखंमं, किहां कोइवा ने कीहां खीर
 मंमं ॥ कीहां खीरसिंधु कीहां द्वारनीरं, कीहां कामधेनु कीहां ठागखीरं
 ॥ १० ॥ कीहां सत्यवाचा कीहां कूडवाणी, कीहां रंकनारी कीहां राय
 राणी ॥ कीहां नारकी ने कीहां देव नांगी, कीहां इइ देही कीहां कुष्ठरोगी
 ॥ ११ ॥ कीहां कर्म घाती कीहां कर्मधारी, नमो वीर स्वामी नजो अन्य
 वारी ॥ जिसी सेजमां स्वप्नथी राज्य पामी, राचे मंदबुद्धि धरी जेह स्वा
 मी ॥ १२ ॥ अथिर सुख संसारमां मन्न माचे, ते जना मूढमां श्रेष्ठ शुं इष्ट
 ठाजे ॥ तजो मोह माया हरो दंज रोषी, सजो पुण्य पोषी नजो ते अ
 रोषी ॥ १३ ॥ गति चार संसार अपार पामी, आव्या आशधारी प्रचु पाय
 स्वामी ॥ तुहीं तुहीं तुहीं प्रचु परम रागी, नव फेरनी शृंखला मोह नांगी
 ॥ १४ ॥ मानियें वीरजी अर्ज ठे एक मोरी, दीजे दासकुं सेवना चरण तोरी ॥
 पुण्य उदय दुउ गुरु आज मेरो, विवेकें लह्यो में प्रचु दर्श तेरो ॥ १५ ॥ इति॥

॥ अथ श्री गौतमाष्टक ठंड ॥

॥ वीर जिणेसर केरो शिष्य, गौतम नाम जपो निशदिश ॥ जो कीजें गौ
तमनुं ध्यान, तो घर विलसे नवे निधान ॥ १ ॥ गौतम नामें गिरिवर चढे
मनवांठित हेला संपजे ॥ गौतम नामें नावे रोग, गौतम नामें सर्व संजो
ग ॥ २ ॥ जे वैरी विरुद्धा वंकडा, तस नामें नावे दूकडा ॥ नूत प्रेत
नवि खंमे प्राण, ते गौतमनां करुं वखाण ॥ ३ ॥ गौतम नामें निर्मल
काय, गौतम नामें वाधे आय ॥ गौतम जिनशासन शणगार, गौतम
नामें जयजयकार ॥ ४ ॥ शाल दाल सुरहा घृत गोल, मनवांठित का
पड तंबोल ॥ घरगुं घरणी निर्मल चित्त, गौतम नामें पुत्र विनीत ॥ ५ ॥
गौतम उदयो अविचल जाण, गौतम नाम जपो जग जाण ॥ मोहोटां मं
दिर मेरुसमान, गौतम नामें सफल विहाण ॥ ६ ॥ घर मयगल घोडा
नी जोड, वारू पोहोंचे वंठित कोड ॥ महीयल माने मोहोटा राय, जो तू
ठे गौतमना पाय ॥ ७ ॥ गौतम प्रणम्यां पातक टले, उन्नम नरनी संग
त मले ॥ गौतम नामें निर्मल ज्ञान, गौतम नामें वाधे वान ॥ ८ ॥ पुण्य
वंत अवधारो सहु, गुरु गौतमना गुण ठे बहु ॥ कहे लावण्यसमय कर
जोड, गौतम तूठे संपति कोड ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ नवकारनो ठंड ॥

॥ डहा ॥ वंठित पूरे विविध परें, श्री जिन शासन सार ॥ निश्चे श्री
नवकार नित्य, जपतां जयजयकार ॥ १ ॥ अडशठ अक्षर अधिक फल,
नव पद नवे निधान ॥ वीतराग स्वयं मुख वदे, पंच परमेष्टि प्रधान ॥ २ ॥
एकज अक्षर एक चित्त, समखा संपत्ति थाय ॥ संचित सागर सातनां,
पातक दूर पलाय ॥ ३ ॥ सकल मंत्र शिर मुकुट मणि, सजुरु नाषि
त सार ॥ सो जवियां मन शुद्धगुं, नित्य जपीयें नवकार ॥ ४ ॥ ठंड ॥
नवकारथकी श्रीपाल नरेशर, पाम्यो राज्य प्रसिद्ध ॥ शमशान विषे शिवनाम
कुमरनें, सोवन पुरिसो सिद्ध ॥ नव लाख जपंता नरक निवारे, पामे
जवनो पार ॥ सो जवियां जत्ते चोखें चित्ते, नित्य जपीयें नवकार ॥ ५ ॥
बांधि वडशाखा शिंके बेसि, हेठल कुंम दुताश ॥ तस्करने मंत्र समर्प्यो
श्रावकें, ऊड्यो ते आकाश ॥ विधिरीतें जपंता विषधर विष टाले, ढाले
अमृत धार ॥ सो ० ॥ ६ ॥ बीजोरा कारण राय महाबल, व्यंतर डष्ट

विरोध ॥ जेणें नवकारें हत्या टाली, पाम्यो यंहु प्रतिबोध ॥ नव लाख
जपतां थाये जिनवर, इस्यो ठे अधिकार ॥ सो० ॥ ७ ॥ पल्लीपति शिख्यो
मुनिवर पासें, महामंत्र मन शुद्ध ॥ परजव ते राजसिंह पृथिवीपति,
पाम्यो परिगल रिद्ध ॥ ए मंत्रथकी अमरापुर पोहोतो, चारुदत्त सुविचार ॥
सो० ॥ ८ ॥ संन्यासी काशी तप साधंतो, पंचाग्नि परजाले ॥ दीठो
श्रीपासकुमारें पन्नग, अधबलतो ते टाले ॥ संजलाव्यो श्रीनवकार स्वयंमुख,
इंद्रचुवन अवतार ॥ सो० ॥ ९ ॥ मनशुद्धें जपतां मयणासुंदरी, पामी
प्रिय संयोग ॥ इण ध्यानथकी कष्ट टळ्युं उंबरनुं, रक्तपित्तनो रोग ॥
निश्चेंशुं जपतां नवनिधि थाये, धर्मतणो आधार ॥ सो० ॥ १० ॥ घटमांहि
कृष्ण जुजंगम घाव्यो, घरणी करवा घात ॥ परमेष्टि प्रजावें द्वार फूलनो,
वसुधामांहि विख्यात ॥ कमलावतीयें पिंगल कीधो, पाप तणो परिहार ॥
सो० ॥ ११ ॥ गयणांगण जाति राखी ग्रहीनें, पाडी बाण प्रहार ॥
पद पंच सुणंतां पांरुपति घर, ते थड कुंता नार ॥ ए मंत्र अमूलक
महिमा मंदिर, नवडुःख जंजणहार ॥ सो० ॥ १२ ॥ कंबल संबलें कादव
काढ्यां, शकट पंचशें मान ॥ दीधे नवकारें गया देवलोकें, विलसे अमर
विमान ॥ ए मंत्रथकी संपति वसुधामां लही, विलसे जैन विहार ॥
सो० ॥ १३ ॥ आगें चोवीशी दुइ अनंती, होशे वार अनंत ॥ नवकार
तणी कोइ आद्य न जाणे, एम नांखे अरिहंत ॥ पूरव दिशि चारे आदि
प्रपंचें, समरे संपति थाय ॥ सो० ॥ १४ ॥ परमेष्टि सुरपद ते पण पामे,
जे कृत कर्म कठोर ॥ पुंमरगिरि उपर प्रत्यक्ष पेख्यो, मणिधरने एक मोर ॥
सह गुरु सन्मुख विधें समरंतां, सफल जनम संसार ॥ सो० ॥ १५ ॥ सूलि
कारोपण तस्कर कीधो, लोहखरो परसिद्ध ॥ तिहां शेठें नवकार सुणाव्यो, पाम्यो
अमरनी रिद्ध ॥ शेठने घर आवी विघ्न निवाख्या, सुरें करी मनोहार ॥ सो० ॥ १६
पंच परमेष्टि ज्ञानज पंचह, पंच दान चारित्र ॥ पंच सहाय महाव्रत पंचह, पंच
सुमति समकित ॥ पंच प्रमाद विषय तजो पंचह, पालो पंचाचार ॥ सो० ॥
॥ १७ ॥ कलश ॥ ठप्पय ॥ नित्य जपीयें नवकार, सारसंपत्ति सुखदायक ॥ सिद्ध
मंत्र ए शाश्वतो, एम जपे श्री जगनायक ॥ श्री अरिहंत सुसिद्ध, शुद्ध आचार्य
गणीजें ॥ श्री उवधाय सुसाधु, पंचपरमेष्टी शुणी जें ॥ नवकार सार संसार ठे,
कुशल लान वाचक कहे ॥ एक चितें आराधतां, विविध रुद्धि वंठित लहे ॥ १८ ॥

॥ अथ श्री शोल सतीनो ढंद ॥

॥ आदि नाथ आर्दे जिनवर वंदी, सफल मनोरथ कीजियें ए ॥ प्रजातें उठी मांगलिक कामें, शोल सतीनां नाम लीजियें ए ॥ १ ॥ बाल कुमारी जग हितकारी, ब्राह्मी जरतनी बेहेनडी ए ॥ घट घट व्यापक अक्षर रूपें, शोल सतीमांहि जे वडी ए ॥ २ ॥ बाहुबल जगिनी सतीय शिरोमणि, सुंदरी नामें रुषनसुता ए ॥ अंक स्वरूपी त्रिभुवन मांहे, जेह अनुपम गुणजुता ए ॥ ३ ॥ चंदनबाला बालपणार्थी, शीयलवती शुद्ध श्राविका ए ॥ अडदना बाकुला वीर प्रतिलाच्या, केवल लही व्रत जाविका ए ॥ ४ ॥ उग्रसेन धुआ धारिणी नंदनी, राजिमती नेम वल्लजा ए ॥ जोबन वेशें कामनें जीत्यो, संयम लेइ देव डुल्लजा ए ॥ ५ ॥ पंच जरतारी पांमव नारी, दुपद तनया वखाणीएं ए ॥ एक शो आठे चीर पूराणां, शीयलमहिमा तस जाणीएं ए ॥ ६ ॥ दशरथ नृपनी नारी निरुपम, कौशल्या कुलचंडिका ए ॥ शीयल सलूणी राम जनेता, पुण्य तणी प्रणालिका ए ॥ ७ ॥ कोश बिक ठामें संतानिक नामें, राज्य करे रंग राजीयो ए ॥ तस घर धरणी मृगावती सती, सुरभुवनें जस गाजीयो ए ॥ ८ ॥ सुलसा साची शीयल न काची, राची नही विषयारसें ए ॥ सुखडुं जोतां पाप पलाए, नाम लेतां मन उल्लसे. ए ॥ ९ ॥ राम रघुवंशी तेहनी कामनी, जनकसुता सीता सती ए ॥ जग सहु जाणे धीज करंतां, अनल शीतल थयो शीयलथी ए ॥ १० ॥ काचे तांतणे चालणी बांधी, कूवाथकी जल काढीयुं ए ॥ कलंक उतारवा सती सुजडा, चंपा बार उघाडीयुं ए ॥ ११ ॥ सुरनर वंदित शीयल अखंमित, शिवा शिवपदगामिनी ए ॥ जेहने नामें निर्मल थश्यें, बलिहारी तस नामनी ए ॥ १२ ॥ हस्तिनागपुरें पांरुंरायनी, कुंता नामें कामिनी ए ॥ पांमव माता दसेदसारनी, बेहेन पतिव्रता पद्मिनी ए ॥ १३ ॥ शीयलवती नामें शीलव्रतधारिणी, त्रिविधें तेहने वंदीयें ए ॥ नाम जपंतां पातक जाए, दरिसण डुरित नि कंदीयें ए ॥ १४ ॥ निषिधा नगरी नलह नरिंदनी, दमयंती तस गेहिनी ए ॥ सं कट पडतां शीयलज राख्युं, त्रिभुवन कीर्ति जेहनी ए ॥ १५ ॥ अनंग अजीता जगजन पूजिता, पुष्पचूलाने प्रजावती ए ॥ विश्वविख्याता कामितदाता, शोलमी सती पद्मावती ए ॥ १६ ॥ वीरें नांखी शाखें साखी, उदयरतन नांखे मुदा ए ॥ वाहाणुं वातां जे नर जणशे, ते लेशे सुख संपदा ए ॥ १७ ॥ इति ॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ सिद्धार्थ नूपति शोहे द्वात्रिंशकुंभे, तस घेर त्रिशला कामिनी ए ॥
 गजवर गामिनी पोढीय जामिनी, चउद सुपन लहे जामिनी ए ॥ त्रुटक ॥
 जामिनी मध्ये शोचतां रे, सुपन देखे बाल ॥ मयगल वृषज ने केसरी, कमला
 कुसुमनी माल ॥ इंडु दिनकर ध्वजा सुंदर, कलश मंगल रूप ॥ पद्मसर
 जलनिधि उत्तम, अमरविमान अनूप ॥ रत्ननो अंबार उज्ज्वल, वन्दि
 निर्धूमज्योत ॥ कल्याण मंगलकारी माहा, करत जग उद्योत ॥ चउद
 सुपन सूचित विश्वपूजित, सकल सुख दातार ॥ मंगल पेहेलुं बोली
 एं ए, श्री वीर जगदाधार ॥ १ ॥ मगध देशमां नयगी राजगृही, श्रेणिक
 नामें नरेशरू ए ॥ धनवर गोवर गाम वसे तिहां, वसुनूति विप्र मनोहरु ए
 ॥ त्रुटक ॥ मनोहरु तस मानिनी, पृथ्वी नामें नार ॥ इंडूति आदेश ठे, त्रण
 पुत्र तेहने सार ॥ यज्ञकर्म तेणें आदखुं, बहु विप्रने समुदाय ॥ तेणें स
 मे तिहां समोसखा, चोवीशमा जिनराय ॥ उपदेश तेहनो सांजली, लीधो
 संजम चार ॥ अगीयार गणधर आपीया, श्री वीरें तेणी वार ॥ इंडूति
 गुरुजगतें थयो. महा लब्धिनो जंमार ॥ मंगल बीजुं बोलीयें, श्री गौतम
 प्रथम गणधार ॥ २ ॥ नंद नरिंदनो पामली पुरवरें, सकमाल नामें मं
 त्रीसरू ए ॥ लाबलदे तस नारी अनुपम, शीयलवती बहु सुख करू. ए ॥ त्रुटक ॥
 सुखकरू संतान नव दोय, पुत्र पुत्री सात ॥ शीयलवंतमां शिरोम
 णि, थूलिजइ जग विख्यात ॥ मोहवशें वेश्यामंदिर, वस्या वर्षज
 बार ॥ जोग जली पेरें जोग्या, ते नाणे सहु संसार ॥ शुद्ध संजम
 पामी विषय वामी, पामी गुरु आदेश ॥ कोश्याआवासें रह्यो निश्चल, न
 ग्यो नहीं लवलेश ॥ शुद्ध शीयल पाले विषय टाले, जगमां जे नर नार ॥
 मंगल त्रीजुं बोलीएं, श्री थूलिजइ अणगार ॥ ३ ॥ हेम मणि रूप मय
 घडित अनुपम, जडित कोशीसां तेजें जगे ए ॥ सुरपतिनिर्मित त्रण गढ
 शोजित, मध्ये सिंहासन जगमगे ए ॥ त्रुटक ॥ जगमगे जिन सिंहासने ए, वा
 जित्र कोडा कोड ॥ चार निकायना देवता, ते सेवे बेहु कर जोड ॥ प्रातिहा
 रज आवशुं रे, चोत्रीश अतिशयवंत ॥ समवसरणें विश्वनायक, शोने
 श्री जगवंत ॥ सुर नर किन्नर मानवी, बेठी ते पर्षदा बार ॥ उपदेश दे
 अरिहंतजी, धर्मना चार प्रकार ॥ दान शीयल तप जावना रे, टाले सघलां

कर्म ॥ मंगल चोथुं बोलीयें, जंगमांहे श्री जिनधर्म ॥ ए चार मंगल गावरो जे,
प्रजातें धरी प्रेम ॥ ते कोडि मंगल पामरो, उदयरत्न जांखे एम ॥ ४ ॥

॥ अथ श्री वीतरागाष्टकं ॥ जुजंगप्रयात ठंडः ॥

॥ शिवं शुद्धं बुद्धं परं विश्वनाथं, न देवो न बंधुर्न कर्म न कर्ता ॥
न अंगं न संगं न चेष्टा न कामं, चिदानंदरूपं नमो वीतरागं ॥ १ ॥ न
बंधो न मोहो न रागादि लोकं, न योगं न जोगं न व्याधिर्न शोकं ॥ न
क्रोधं न मानं न माया न लोचं ॥ चि० ॥ १ ॥ न हस्तौ न पादौ न घ्राणं
न जिह्वा, न चक्षुर्न कर्णं न वक्त्रं न निद्रा ॥ न स्वामी न नृत्यं न दे
वो न मर्त्यं ॥ चि० ॥ २ ॥ न जन्मं न मृत्युर्न मोदं न चिंता, न दुःखो
न नीतो न कथं न तुंष्टा ॥ न स्वेदं न खेदं न वर्णं न मुद्रा ॥ चि० ॥
॥ ४ ॥ त्रिदंष्ट्रे त्रिखंडे हरे विश्वनाथं, हृषीकेश विध्वस्त कर्मारिजालं, न
पुण्यं न पापं न चाह्लादि प्रायं ॥ चि० ॥ ५ ॥ न बालो न वृद्धो न तुष्टो न
मूढो, न खेदं न जेदं न मूर्तिर्न मेहा ॥ न कृष्णं न शुक्लं न मोहं न तंष्टा ॥
चि० ॥ ६ ॥ न आद्यं न मध्यं न अंतं न मन्या, न इव्यं न क्षेत्रं न दण्डो
न जावा ॥ न गुरुर्न शिष्यो न हीनं न दीनं ॥ चि० ॥ ७ ॥ इदं ज्ञान
रूपं स्वयं तत्त्व वेदी, न पूर्णं न शून्यं न चैत्य स्वरूपी ॥ न चान्योऽन्य निन्नं
न परमार्थमेकं ॥ चि० ॥ ८ ॥ शार्दूलविक्रीडितं वृत्तं ॥ आत्मागमगुणाकरं
गुणनिधिं चैतन्यरत्नाकरं, सर्वे नूतगतागते सुखदुःखे ज्ञाते त्वया सर्वगे ॥
त्रैलोक्याधिपते स्वयं स्वमनसा, ध्यायंति योगीश्वरा, वंदे तं हरिवंशहर्षहृदयं
श्रीमान् हृदानुद्यतं ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ स्तुतयो लिख्यंते ॥

॥ तत्र प्रथम श्री सीमंधरजिन थोय ॥

॥ सीमंधर जिनवर, सुखकर साहेब देव ॥ अरिहंत सकलनी, जाव
धरी करुं सेव ॥ सकल आगम पारग, गणधर जांखित वाणी ॥ जयवंती
आणा, ज्ञानविमल गुणखाणी ॥ १ ॥ ए थोय चार वखत पण कहेवाय ठे.

॥ अथ सीमंधर जिननी थोय ॥

॥ श्रीसीमंधर देव सुहंकर, मुनि मन पंकज हंसा जी ॥ कुंथुअर जिन
अंतर जनम्या, तिहुअण जश परशंसा जी ॥ सुव्रत नमि अंतर वरी दीक्षा,
शिखा जगत निरासें जी ॥ उदय पेढाल जिनांतरमां प्रभु, जाशे शिववद्दू

पासैं जी ॥ १ ॥ बत्रीश चउसठि चउसठि मलियां, ङ्ग सय सठि उक्किछा जी ॥
चउ अड अड मली मध्यम कालें, वीश जिनेश्वर दिछा जी ॥ दो चउ चार
जघन्य दश जंबु, धायइ पुस्कर मोजारें जी ॥ पूजो प्रणमो आचारांगें, प्रव
चन सार उझारें जी ॥ २ ॥ सीमंधर वर केवल पामी, जिनपद खवण
निमित्तें जी ॥ अर्थनिदेशन वस्तु निवेशन, देतां सुणत विनीतें जी ॥ द्वा
दश अंग पूरवयुत रचियां, गणधर लब्धि विकसियां जी ॥ अपङ्गवसिय
जिनागम वंदो, अक्षर पदना रसियां जी ॥ ३ ॥ आणा रंगी समकित संगी,
विविध जंग व्रतधारी जी ॥ चउव्हिह संघ तीरथ रखवाली, सहु उपड्व
हरनारी जी ॥ पंचांगुली सूरि शासन देवी, देती तस जश रुद्धि जी ॥
श्रीगुजवीर कहे शिव साधन, कार्य सकलमां सिद्धि जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ आदिजिन स्तुति प्रारंभः ॥

॥ आदि जिनवर राया जास सोवन्न काया, मरुदेवी माया धोरी लंठन
पाया ॥ जगत स्थिति निपाया शुद्ध चारित्र पाया, केवल सिरिराया मोह
नगरें सधाया ॥ १ ॥ सवि जन सुखकारि मोह मिथ्या निवारी, दुर्गति
दुःख नारी शोक संताप वारी ॥ श्रेणि रूपक सुधारी केवलानंतधारी,
नमियें नर नारी जेह विश्वोपकारी ॥ २ ॥ समवसरण बेठा लागे जे जिन
मीठा, करे गणप पइछा इइ चंडादि दिछा ॥ द्वादशांगी वरिछा गुंथता टाळे
रिछा, नविजन होय हिछा देखि पुण्यें गरिछा ॥ ३ ॥ सुर समकितवंता
जेह रुद्धें महंता, जेह सुजनसंता टालियें मुऊ चिंता ॥ जिनवर सेवंतां
विघ्न वारे डुरंता, जिन उत्तम शुणंता पद्मनें सुख दिंता ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ शाश्वतजिन स्तुति ॥

॥ कृष्ण चंडानन वंदन कीजें, वारिखेण दुःख वारे जी ॥ वर्द्धमान जि
नवर वली प्रणमो, शाश्वत नाम ए चारे जी ॥ नरतादिक खेत्रें मली होवे,
चार नाम चित्त धारे जी ॥ तेणें चारे ए शाश्वत जिनवर, नमीयें नित्य
सवारें जी ॥ १ ॥ ऊर्ध्व अधो तीर्थें लोकें थइ, कोडी पन्नरज्ञें जाणो जी ॥
उपर कोडी बैतालीश प्रणमो, अडवन्न लख मन आणो जी ॥ बत्रीश
सहस ऐंशी ते उपर, बिंब तणो परिमाणो जी ॥ असंख्यात व्यंतर ज्योति
षीमां, प्रणमुं ते सुविहाणो जी ॥ २ ॥ रायपश्रेणी जीवाजिगमें, नगवती
सूत्रें नांखी जी ॥ जंबूद्वीपपन्नत्ती गाणांगें, विवरीने घणुं दाखी जी ॥ वलीय

अ शाश्वती ज्ञाता कल्पमां, व्यवहार प्रमुखें आखी जी ॥ ते जिन प्रतिमा लोपे पापी, जिहां बहु सूत्र ठे साखी जी ॥ ३ ॥ ए जिन पूजाथी आरा धक, ईशानइं कहाया जी ॥ तिम सूरियान प्रमुख बहु सुरवर, देवी तणा समुदाया जी ॥ नंदीसर अछाइ महोत्सव, करे अति हर्ष जराया जी ॥ जिन उत्तम कव्याणक दिवसें, पद्मविजय नमे पाया जी ॥ ४ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रस्तुति ॥

॥ जिन शासन वंठित, पूरण देव रसाल ॥ नावें नवि नणीयें, सिद्धचक्र गुण माल ॥ त्रिहुं कालें एहनी, पूजा करे उजमाल ॥ ते अमर अमर पद, सुख पामे सुविशाल ॥ १ ॥ अरिहंत सिद्ध वंदो, आचारिज उवझाय, मुनि दरिण नाण, चरण तप ए समुदाय ॥ ए नवपद समुदित, सिद्धचक्र सुखदाय ॥ ए ध्यानें नविनां, नव कोटि दुःख जाय ॥ २ ॥ आसो चैत्रीमां, शुदि सातमथी सार ॥ पूनम लगें कीजें, नव आंबिल निरधार ॥ दोय सहस गणोबुं, पद सम साडा चार ॥ एकाशी आंबिल तप, आगमने अनु सार ॥ ३ ॥ सिद्धचक्रनो सेवक, श्री विमलेश्वर देव ॥ श्रीपाल तणी परें, सुख पूरे स्वयमेव ॥ दुःख दोहग नावे, जे करे एहनी सेव ॥ श्रीसुमति सुगुरुनो, राम कहे नित्यमेव ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धचक्र स्तुति ॥

॥ अरिहंत नमो वलि सिद्ध नमो, आचारजवाचक साहु नमो ॥ दर्शन ज्ञान चारित्र नमो तप, ए सिद्धचक्र सदा प्रणमो ॥ १ ॥ अरिहंत अनंत थया थाशे, वलि नाव निरकेणें गुण गाशे ॥ पडिक्कमणां देववंदन विधिगुं, आंबिल तप गणणुं गणो विधिगुं ॥ २ ॥ ठरिपाली जे तप करशे, श्रीपाल तणी परें नव तरशे ॥ सिद्ध चक्रने कुण आवे तोलें, एहवा जिन आगम गुण बोले ॥ ३ ॥ साढाचारे वरसें तप पूरूं, ए कर्म विदारण तप शूरूं ॥ सिद्धचक्र मनमंदिर आपो, नयविमलेश्वर वर आपो ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ बीज तिथिनी स्तुति ॥

॥ दिन सकल मनोहर, बीज दिवस सु विशेष ॥ राय राणा प्रणमे, चंड तणी ज्यां रेख ॥ तिहां चंडविमानें, शाश्वत जिनवर जेह ॥ हुं बीज तणे दिन, प्रणमुं आणी नेह ॥ १ ॥ अजिनंदन चंदन, शीतल शीतल नाथ ॥ अरनाथ सुमतिजिन, वासुपूज्य शिव साथ ॥ इत्यादिक जिनवर, जन्म

ज्ञान निर्वाण ॥ हुं बीज तणे दिन, प्रणमुं ते सुविहाण ॥ १ ॥ परकाश्यो
बीजें, डुविध धर्म जगवंत ॥ जेम विमला कमला, विउल नयनविकसंत
॥ आगम अति अनुपम, जिहां निश्चय व्यवहार ॥ बीजें सवि कीजें, पात
कनो परिहार ॥ ३ ॥ गजगामिनी कामिनी, कमल सुकोमल चीर ॥ चक्रे
सरी केशरी, सरस सुगंध शरीर ॥ कर जोडी बीजें, हुं प्रणमुं तस पाय ॥
एम लब्धिविजय कहे, पूरो मनोरथ माय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनी स्तुति ॥

॥ श्रावण शुदि दिन पंचमी ए, जनम्या नेम जिणंद तो ॥ श्यामवरण
तन शोजतुं ए, मुख शारदको चंद तो ॥ सहस वरस प्रभु आयुखुं ए, ब्रह्मचा
री जगवंत तो ॥ अष्ट करम हेले हणि ए, पढोता मुक्ति महंत तो ॥ १ ॥ अ
ष्टापद आदि जिन ए, पढोता मुक्तिमोहार तो ॥ वासुपूज्य चंपापुरी ए, नेम
मुक्ति गिरनार तो ॥ पावा पुरी नगरीमां वलि ए, श्री वीरतणुं निर्वाण तो ॥
समेतशिखर वीश सिद्ध दुआ ए, शिर वहुं तेहनी आण तो ॥ २ ॥ नेमना
थ ज्ञानी दूवा ए, जांखे सार वचन तो ॥ जीवदया गुण वेल्डी ए, कीजें तास
जतन तो ॥ मृषा न बोलो मानवी ए, चोरी चित्त निवार तो ॥ अनंत तीर्थकर
एम कहे ए, परहरियें परनार तो ॥ ३ ॥ गोमेद नामें जह्नु नलो ए, देवीश्री
अंबिका नाम तो ॥ शासन सांनिध्य जे करे ए, करे वलि धर्मनां काम तो ॥
तपगह्वनायक गुण निलो ए, श्री विजयसैन्य सूरिराय तो ॥ रिखनदास
पाय सेवतां ए, सफल करो अवतार तो ॥ ४ ॥ इति श्री पंचमीस्तुति संपूर्णा ॥

॥ अथ अष्टमीनी स्तुति ॥

॥ मंगल आठ करी जस आगल, जाव धरि सुरराज जी ॥ आठ जातिना
कलश करीने, न्हवरावे जिनराज जी ॥ वीर जिनेश्वर जन्म महोत्सव, क
रतां शिव सुख साधे जी ॥ आठमनुं तप करतां अम घर, मंगल कमला वाधे
जी ॥ १ ॥ अष्ट करम वयरी गजगंजन, अष्टापदपरें बलीया जी ॥ आठमे आ
ठ सूरूप विचारी, मद आठे तस गलीया जी ॥ अष्टमी गतिपरें पढोता जि
नवर, फरस आठ नहिं अंग जी ॥ आठमनुं तप करतां अम घर, नित्य
नित्य वाधे रंग जी ॥ २ ॥ प्रातिहारज आठ विराजे, समवसरण जिन राजे
जी ॥ आठडे आठ शो आगम जांखी, जवि मन संशय जांजे जी ॥ आठे
जे प्रवचननी माता, पाले निरतिचारो जी ॥ आठमने दिन अष्ट प्रकारें,

जीवदया चित्त धारो जी ॥ ३ ॥ अष्ट प्रकारी पूजा करीने, मानव नवफल लीजें जी ॥ सिद्धाई देवी जिनवर सेवी, अष्ट महासिद्धि दीजें जी ॥ आठमनुं तप करतां लीजें, निर्मल केवल ज्ञान जी ॥ धीर विमल कवि सेवक नय कहे, तपथी कोड कल्याण जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ एकादशीनी स्तुति ॥

॥ एकादशी अतिरूअडी, गोविंद पूढे नेम ॥ कोण कारण ए पर्व मोहो टुं, कहो मुक्त्युं नेम ॥ जिनवर कल्याणक अतिघणां, एकशोने पंचाश ॥ तेणें कारण ए पर्व मोहोटुं, करो मौन उपवास ॥ १ ॥ अगिआर श्रावक तणी प्रतिमा, कहे ते जिनवर देव ॥ एकादशी एम अधिक सेवो, वनगजा जिम रेव ॥ चोवीश जिनवर सयल सुखकर, जेसा सुरतरु चंग ॥ जेम गंग निर्मल नीर जेहवुं, करो जिनयुं रंग ॥ २ ॥ अगीआर अंग लखावियें, अगीयार पाठां सार ॥ अगिआर कवली विंटाणां, ठवणी पूंजणी सार ॥ चाबखी चंगी विविधरंगी, शास्त्र तणे अनुसार ॥ एकादशी एम ऊजवो, जेम पामियें नवपार ॥ ३ ॥ वर कमलनयणी कमलवयणी, कमल सुकोमल काय ॥ जुजदंम चंम अखंम जेहनै, समरतां सुख आय ॥ एकादशी एम मन वसी, गणि हर्ष पंमित शिष्य ॥ शासन देवी विघन निवारो, संघ तणां निशदिश ॥ ४ ॥ इति स्तुति ॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी ॥

॥ पूढे गौतम वीरजिणंदा, समवसरण बेठा सुखकंदा, पूजित अमर सूरिंदा ॥ केम निकाचे पद जिनचंदा, क्णिण विध तप करतां नवफंदा, टाळे डुरितह दंदा ॥ तव जांखे प्रचुजी गतनिंदा, सुण गौतम वसुचूतिनंदा, निर्मल तप अरविंदा ॥ वीश थानक तप करत महिंदा, जिम तारक समुदायें वुंदा, तिम ए सवि तप इंदा ॥ १ ॥ प्रथम पदें अरिहंत नमीजें, बीजे सिद्ध पवयण पद त्रीजे, आचारज थेर ठविजें ॥ उपाध्यायने साधु ग्रहीजें, नाणदंसण पद विनय वहीजें, अगीआरमे चारित्र लीजें ॥ बंजवयथारीणं गणीजें, किरियाणं तवस्स करीजें, गोयम जिणाणं लहीजें ॥ चारित्र नाण श्रुत तिब्बस्स कीजें, त्रीजे नव तप करत सुणीजें, ए सवि जिन तप लीजें ॥ २ ॥ आदि नमो पद सघळे ठवीश, बार पन्नर बार वली ठत्रीश, दश पणवीश सगवीश ॥ पांचने सडशठ तेर गणीश, सत्तर नव कि

रिया पञ्चवीश, बार अछावीश चउवीश ॥ सीत्तेर इगवन्न पीस्तालीश, पांच लोगस्स काउस्सगग रहीश, नोकरवाली वीश ॥ एक एक पदे उपवासज वीश, मास खटे एक उली करीश, इम सिद्धांत जगीश ॥ ३ ॥ शक्ते ए कासणुं तिविहार, ठठ अछम मास खमण उदार, पडिक्कमणां दोय वार ॥ इत्यादिक विधि गुरुगम धार, एक पद आराधन जव पार, उजमणुं वि विध प्रकार ॥ मातंग यहू करे मनोहार, देवी सिद्धाई शासन रखवाल, सं घविघन अपहार ॥ खिमाविजय जस उपर प्यार, शुन नवियण धर्मी आधार, वीरविजय जयकार ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पर्युषण स्तुति ॥

॥ सत्तरजेदी जिनपूजा रचीने, स्नात्र महोत्सव कीजें जी ॥ ठोल ददा मा जेरी नफेरी, ऊह्वरी नाद सुणीजें जी ॥ वीरजिन आगल जावना जा वी, मानवजव फल लीजें जी ॥ पर्व पंजूसण पूर्व पुएयें, आब्यां इम जा एीजें जी ॥ १ ॥ मास पास वली दसम डुवालस, चत्तारी अछ कीजें जी ॥ उपर वली दश दोय करीने, जिन चोवीश पूजीजें जी ॥ वडा कल्पनो ठठ करीने, वीर वखाण सुणीजें जी ॥ पडवेने दिन जन्म महोत्सव, धवल मं गल वरतीजें जी ॥ २ ॥ आठ दिवस लगें अमर पलावी, अछमनुं तप कीजें जी ॥ नागकेतुनी परें केवल लहीयें, जो शुन जावें रहीयें जी ॥ तेलाधर दिन त्रएय कल्याणक, गणधर बाद बदीजें जी ॥ पास नेमीसर अंतर त्रीजे, रुषन चरित्र सुणीजें जी ॥ ३ ॥ बारगें सूत्रने सामाचारी, संवत्सरी पडिक्कमियें जी ॥ चैत्यप्रवाडी विधिगुं कीजें, सकल जंतुने स्वामी जें जी ॥ पारणाने दिन सामीवत्सल; कीजें अधिक वडाई जी ॥ मानाव जय कहे सकल मनोरथ, पूरो देव। सिद्धाई जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनी स्तुति ॥

॥ नहुत्र रोहिणी जे दिन आवे, अहोरत पौषध करी शुन जावें, च उविहार मन लावे ॥ वासुपूज्यनी नक्ति कीजें, गणणुं पण तस नाम जपी जें, वरस सत्तावीश लीजें ॥ थोडी शक्ते वरस ते सात, जाव जीव अथवा विख्यात, तप करी करो कर्म घात ॥ निजशक्ति उजमणुं आवे, वासुपू ज्यनुं बिब जरावे, लाल मणिमय ठावे ॥ १ ॥ इम अतीत अने वर्तमा न, अनागत वंदो जिन बहुमान, कीजें तस गुण गान ॥ तपकारकनी

नक्ति आदरीयें, साधर्मिक वंली संघनी करियें, धर्म करी नव तरीयें ॥ रोग
सोग रोहिणी तपें जाय, संकट टले तसु जस बहु थाय, तस सुर नर गुण
गाय ॥ नीराशंस पणे तप एह, शंका रहित पणे करो तेह ॥ नवनिधि
होय जिम गेह ॥ १ ॥ उपधान थानक जिनकल्याण, सिद्धचक्र शत्रुंजय
जाण, पंचमी तप मन आण ॥ पडिमातप रोहिणी सुखकार, कनकावली
रत्नावली सार, मुक्तावली मनोहार ॥ आठम चउदशने वर्धमान, इत्यादिक
तपमांहे प्रधान, रोहिणी तप बहु मान ॥ इणीपरें जांखे जिनवर वाणी,
देशना मीठी अमिय समाणी, सूत्रें तेह गुथाणी ॥ ३ ॥ चंदा जहणी यहु
कुमार, वासुपूज्य शासन सुखकार, विघ्न मिटावण हार ॥ रोहिणीतप क
रता जिन जेह, इह नव परनव सुख लहे तेह, अनुक्रमें नवनो ठेह ॥
आचारी पंढित उपकारी, सत्य वचन जांखे सुखकारी, कपूरविजय व्रत
धारी ॥ खिमाविजय शिष्य जिन गुरु राय, तस शिष्य गुरु मुज उत्तम
थाय, पद्मविजय गुण गाय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ स्तवनोनो समुदाय लिख्यते ॥

॥ तत्र श्री सीमंधरजिन स्तवन ॥ इमर आंवा आंवली रे ॥ ए देशी ॥

॥ पुस्कलवड विजयें जयो रे, नयरी पुंमरीगिणी सार ॥ श्री सीमंधर सा
हिबा रे, रायश्रेयांस कुमार ॥ जिणंदराय ॥ धरज्यो धर्म सनेह ॥ १ ॥ ए
आंकणी ॥ मोहोटा न्हाणा अंतरो रे, गिरुआ नवि दाखंत ॥ शशि दरिसण
सायर वधे रे, कैरव वन विकसंत ॥ जि० ॥ २ ॥ ठाम कुठाम न लेखवे रे,
जग वरसंत जलधार ॥ कर दोय कुसुमें वासियें रे, ठाया सवि आधार ॥
जि० ॥ ३ ॥ रायने रंक सरिखा गणे रे, उद्योतें शशि सूर ॥ गंगाजल ते
बिहुं तणा रे, ताप करे सवि दूर ॥ जि० ॥ ४ ॥ सरिखा सहुने तारवा रे,
तिम तुमें ठो महाराज ॥ मुजशुं अंतर किम करो रे, बांहे ग्रह्यानी लाज ॥
जि० ॥ ५ ॥ मुख देखी टीलुं करे रे, ते नवि होय प्रमाण ॥ मुजरो माने
सवि तणो रे, साहिब तेह सुजाण ॥ जि० ॥ ६ ॥ वृषजलंबन माता
सत्यकी रे, नंदन रुकमिणी कंत ॥ वाचकजस एम बीनवे रे, जयचंजन
नगवंत ॥ जि० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सीमंधरजिन स्तवन ॥

॥ सुणो चंदाजी, सीमंधर परमात्म पासें जाजो ॥ मुज विनतडी, प्रेम

ધરીને એળી પરેં તુમેં સંજલાવજો ॥ એ આંકળી ॥ જે ત્રણ જીવનનો નાયક છે, જસ ચોશઠ ફંડ પાયક છે, નાણ દરિસણ જેહનેં સ્વાયક છે ॥ સુણો ॥ ૧ ॥ જેની કંચન વરણી કાયા છે, જસ ધોરી લંઢન પાયા છે, પુંમરીગિણિ નગરીનો રાયા છે ॥ સુણો ॥ ૨ ॥ બાર પર્ષદામાંહિ બિરાજે છે, જસ ચોત્રીશ અતિશય ઠાજે છે, ગુણ પાંત્રીશ વાણીયેં ગાજે છે ॥ સુણો ॥ ૩ ॥ જવિજનનેં તે પડિબોહે છે, તુમ અધિક શીતલ ગુણ શોહે છે, રૂપ દેખી જવિજન મોહે છે ॥ સુણો ॥ ૪ ॥ તુમ સેવા કરવા રસીઝેં હું, પણ જરતમાં દૂરેં વસીઝેં હું, માહામોહરાય કર ફસીઝેં હું ॥ સુણો ॥ ૫ ॥ પણ સાહિબ ચિત્તમાં ધરીયો છે, તુમ આણા સ્વદ્ધ કર ગ્રહીયો છે, પણ કાંઈક મુજથી મરીયો છે ॥ સુણો ॥ ૬ ॥ જિન ઉત્તમ પુંઠ હવે પૂરો, કહે પદ્મવિજય યાવં શૂરો, તો વાધે મુજ મન અતિ નૂરો ॥ સુણો ॥ ૭ ॥

॥ અથ શ્રી તીર્થમાલા સ્તવન લિખ્યતે ॥

॥ શત્રુંજે રૂપજ સમોસચ્ચા, જલા ગુણ જચ્ચા રે ॥ સિદ્ધા સાધુ અનંત તીર્થ તે નમું રે ॥ ત્રીન કલ્યાણક તિહાં થયાં, મુગતેં ગયારે ॥ નેમીસર ગિરનાર ॥ તી ॥ ૧ ॥ અષ્ટાપદ એક દેહરો, ગિરિ સેહરોરે ॥ જરતેં જરાચ્ચાં બિંબ ॥ તી ॥ ૨ ॥ આબુ ચૌમુખ અતિજલો, ત્રિજીવન તિલો રે ॥ વિમલ વસે વસ્તુ પાલ ॥ તી ॥ ૩ ॥ સમેતશિશ્વર સોહામણો, રત્નીયામણો રે ॥ સિદ્ધા તીર્થ કર વીશ ॥ તી ॥ ૪ ॥ નયરી ચંપા નિરસીયેં, દૈયે હરસીયેં રે ॥ સિદ્ધા શ્રી વાસુ પૂજ્ય ॥ તી ॥ ૫ ॥ પૂર્વદિશેં પાવા પુરી, રૂઢેં જરી રે ॥ મુક્તિ ગયા મહાવીર ॥ તી ॥ ૬ ॥ જેસલમેર જીહારીયેં, ડુઃખ વારીયેં રે ॥ અરિહંત બિંબ અનેક ॥ તી ॥ ૭ ॥ વિકાનેરજ વંદીયેં, ચિરનંદીયેં રે ॥ અરિહંત દેહરાં આઠ ॥ તી ॥ ૮ ॥ સોરિસરો સંસ્થેશ્વરો પંચાસરો રે, ફલોધી યંજનપાસ ॥ તી ॥ ૯ ॥ અંતરિક અજાવરો, અમીઝરો રે ॥ જીરાવલો જગનાથ ॥ તી ॥ ૧૦ ॥ ત્રૈલોક્ય દીપક દેહરો, જાત્રા કરો રે ॥ રાણપુરેં રિસહેસ ॥ તી ॥ ૧૧ ॥ શ્રીનાકુલાઈ જાદવો, ગોહિસ્તવો રે ॥ શ્રીવરકાણો પાસ ॥ તી ॥ ૧૨ ॥ નંદીશ્વરનાં દેહરાં, બાવ ન જલાં રે ॥ રુચક કુંમલેં ચાર ચાર ॥ તી ॥ ૧૩ ॥ શાશ્વતી અશાશ્વતી, પ્રતિમા ઠતી રે ॥ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ ॥ તી ॥ ૧૪ ॥ તીર્થ જાત્રા ફલ તિહાં, હોજો મુજ શ્વાં રે ॥ સમયસુંદર કહે એમ ॥ તી ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ आखडीयें रे में आज शत्रुंजय दीगो रे, सवा लाख टकानो दाहाडो रे, लागे मुने मीगो रे ॥ सफल थयो रे माहारा मननो उमाहो, वाहाला मारा नवनो संशय नांग्यो रे ॥ नरक तिर्यच गति दूर निवारी, चरणे प्रभुजीने लाग्यो रे ॥ शत्रुंजय दीगो रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ मानव नवनो लाहो लीजें ॥ वा० ॥ देहडी पावन कीजें रे ॥ सोना रूपाने फूलडे वधावी, प्रेमें प्रद क्षिणा दीजें रे ॥ शत्रुं० ॥ २ ॥ डुधडे पखालीने केशरें घोली ॥ वा० ॥ श्री आदीश्वर पूज्या रे ॥ श्री सिद्धाचल नयणें जोतां, पाप मेवासी धूज्या रे ॥ शत्रुं० ॥ ३ ॥ श्री मुख सौधर्मा सुरपति आगें ॥ वा० ॥ वीर जिणंद ए म बोले रे ॥ त्रय्य छुवनमां तीरथ महोटुं, नहिं कोइ शत्रुंजय तोलें रे ॥ शत्रुं० ॥ ४ ॥ इंदसरीखा ए तीरथनी ॥ वा० ॥ चाकरी चित्तमां चाहे रे ॥ काया नी तो काह्यर काढी, सूरजकुंममां नाहे रे ॥ शत्रुं० ॥ ५ ॥ कांकरे कांकरे श्री सिद्धेष्ट्रें ॥ वा० ॥ साधु अनंता सिद्धा रे ॥ ते माटे ए तीरथ महोटुं, उ दार अनंता कीधा रे ॥ शत्रुं० ॥ ६ ॥ नाजि राया सुन नयणें जोतां ॥ वा० ॥ मेह अमीरस वूग रे ॥ उदय रत्न कहे आज म्हारे पोतें, श्री आदीसर तूग रे ॥ शत्रुं० ॥ सवा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धाचल स्तवन ॥

॥ विमलाचल नित्य वंदीयें, कीजें एहनी सेवा ॥ मानुं हाथ ए धर्मनो, शिवतरुफल लेवा ॥ वि० ॥ १ ॥ उज्जल जिनगृहमंमली, तिहां दीपे उचं गा ॥ मानुं हिमगिरि विच्रमें, आई अंबरगंगा ॥ वि० ॥ २ ॥ कोइ अने रुं जग नहीं, ए तीरथ तोलें ॥ एम श्रीमुख हरि आगलें, श्रीसीमंधर बोले ॥ वि० ॥ ३ ॥ जे सघलां तीरथ कखां, जात्रा फल कहीयें ॥ तेहथी ए गिरि जेटतां, शतगणुं फल लहीयें ॥ वि० ॥ ४ ॥ जनम सफल होय तेहनो, जे ए गिरि वंदे ॥ सुजस विजय संपद लहे, ते नर चिर नंदे ॥ वि० ॥ ५ ॥

॥ अथ सिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ ॥ देशी लालननी ॥

॥ सिद्धगिरि ध्यावो नविका, सिद्धगिरि ध्यावो ॥ घेर बेठां पण बहु फल पावो नविका, बहु फल पावो ॥ ए आंकणी ॥ नंदीसर जात्रायें जे फल होवे, तेथी बमणेरुं फल पुंमरगिरि होवे ॥ ज० ॥ पुं० ॥ १ ॥ तिग एं रुचकगिरि चोगणुं गजदंता, तेथी बमणेरुं फल जंबु महंता ॥ ज० ॥

ज० ॥ खटगणुं धातकी चैत्य जुहारें, ठत्रीश गणेरुं फल पुस्कल विहारे ॥
 न० ॥ पु० ॥ १ ॥ तेथी तेरशगणुं फल मेरु चैत्य जूहारें, सहस गणेरुं फल
 समेतशिखरे ॥ न० ॥ स० ॥ लाख गणेरुं फल अंजन गिरि जूहारें, दश
 लाख गणेरुं फल अष्टापद गिरनारें ॥ न० ॥ अ० ॥ ३ ॥ कोडि गणेरुं फल
 श्री सिद्धाचल जेटें, जेम रे अनादिनां डुरित उमेटें ॥ न० ॥ दु० ॥ जाव
 अनंतें अनंत फल पावे, ज्ञान विमल सूरि एम गुण गावे ॥ न० ॥ ४ ॥

॥ अथ श्री समेतशिखर गिरिनुं स्तवन ॥ क्रीडा करी घेर
 आवियो ॥ ए देशी ॥

॥ समेत शिखर जिन वंदियें, महोदुं तीरथ एह रे ॥ पार पमाडे नव
 तणो, तीरथ कहियें तेह रे ॥ स० ॥ १ ॥ अजितथी सुमति जिणंद लगें,
 सहस मुनि परिवार रे ॥ पद्मप्रभु शिव सुख वखा, त्रणशें अड अणगार रे ॥
 स० ॥ २ ॥ पांचशें मुनिपरिवारगुं, श्री सुपास जिणंद रे ॥ चंडप्रभु श्रेयांस
 लगें, साथें सहस मुणिंद रे ॥ स० ॥ ३ ॥ ठ हजार मुनिराजगुं, विमल
 जिनेश्वर सीढां रे ॥ सात सहसगुं चउदमा, निज कारज वर कीधां रे ॥
 ॥ स० ॥ ४ ॥ एकशो आठगुं धर्मजी, नवशेंगुं शांतिनाथ रे ॥ कुंथु अर
 एक सहसगुं, साचो शिवपुर साथ रे ॥ स० ॥ ५ ॥ मद्धिनाथ शत पांच
 गुं, मुनि नमि एक हजार रे ॥ तेत्रीश मुनियुत पासजी, वरिया शिव
 सुख सार रे ॥ स० ॥ ६ ॥ सत्तावीश सहस त्रणशें, उपर उंगणपंचाश रे ॥
 जिन परिकर बीजा केइ, पाम्या शिवपुर वास रे ॥ स० ॥ ७ ॥ ए वीशे
 जिन एणें गिरि, सिद्धा अणसण लेई रे ॥ पद्मविजय कहे प्रणमीनें, पास
 शामलनुं चेइरे ॥ स० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ समेत शिखरजीनुं स्तवन ॥

॥ जइ पूजो लाल, समेत शिखरगिरि उपर पासजी शामला ॥ जिन न
 कि लाल, करतां जिनपद पावे टले नव आमला ॥ ए आंकणी ॥ ठरी पाली
 दर्शन करियें, नव नव संचित पातक हरियें, निज आतम पुण्यरसें जरि
 यें ॥ जइ० ॥ १ ॥ ए गिरिवर नित्य सेवा कीजें, जिम शिव सुखडां करमां
 लीजें, चिदानंद सुधारस नित्य पीजें ॥ जइ० ॥ २ ॥ जिहां शिवरमणी
 वरवा आब्या, अजितादिक वीशे जिनराया, बहु मुनिवर युत शिव
 वधू पाया ॥ जइ० ॥ ३ ॥ तेणें ए उत्तम गिरि जाणो, करो सेवा आतम

करी साणो, ए फरी फरी नही आवे टाणो ॥ ज५० ॥ ४ ॥ तुमें धन कण
कंचननी माया, करतां अशुचि कीनी काया, किम तरशो विण ए गिरिराया
॥ ज५० ॥ ५ ॥ एम शुनमति वचन सुणी ताजां, ए नजो जगगुरु आतम
राजा, गिरि फरसे धरी मन शुचि माजा ॥ ज५० ॥ ६ ॥ संवत सररिषि
गज चंद समे, फागुणशुदि त्रीज बुधवार गमे, गिरि दर्शन करतां चित्त
रमे ॥ ज५० ॥ ७ ॥ प्रभु पद पद्म तणी सेवा, करतां नित्य लहियें शिव
मेवा, कहे रूपविजय मुज ते हेवा ॥ ज५० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री गिरनार नूपण नेमनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ गो वाठरडां चारवां, आहिरनो अवतार ॥ रुडुं गोकुलीयुं ॥ ए देशी ॥
॥ राजुल उनी मालीये, जंपे जोडी हाथ ॥ साहेब शामलीया ॥ कामणगारा
कंथजी, उरा आवो नाथ ॥ सा० ॥ १ ॥ मुख मटकाळुं ताहरुं, अणिआलां
लोचन ॥ सा० ॥ मोहनगारी मूरतें, मोयुं माहरुं मन्न ॥ सा० ॥ २ ॥ वाहाला
केम रह्या वेगला, तोरण उजा आय ॥ सा० ॥ पूरव पुण्यें में लह्यो, एवो आज
वनाव ॥ सा० ॥ ३ ॥ एहवे सहु पशुयें मली, कीधो सबलो शोर ॥ सा० ॥ ढोडावी
पाठा वड्या, राजुल चित्तडुं चोर ॥ सा० ॥ ४ ॥ सहसा वनमांहे ज५, सहस पुरुष
संघात ॥ सा० ॥ सर्व विरति नारी वरी, आपण सरखी जात ॥ सा० ॥ ५ ॥ पंचा
वनमे दाह्यडले, पाम्या केवल नाण ॥ सा० ॥ लोकालोकप्रकाश तुं, जाणी
उग्यो नाण ॥ सा० ॥ ६ ॥ राजुल आवी रंगशुं, लागी प्रभुने पाय ॥ सा० ॥ मुजने
मूकी एकली, केम शिवमंदिर जाय ॥ सा० ॥ ७ ॥ वीतराग नावें वड्या, संजम
ल५ जिनहाथ ॥ सा० ॥ शिवमंदिर जेलां थयां, अविचल बेहुनो साथ
॥ सा० ॥ ८ ॥ वाचक रामविजय कहे, सुण स्वामी अरदास ॥ सा० ॥
राजुल जेम तारी तुमें, तेम तारो हुं दास ॥ सा० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीअष्टापदजीनुं स्तवन ॥ कुंअर गंजारो नजरें ॥

देखतां जी ॥ ए देशी ॥

॥ चउ अठ दस दोय वंदीयें जी, वर्तमान जगदीश रे ॥ अष्टापद गिरि
ऊपरें जी, नमतां वाधे जगीश रे ॥ च० ॥ १ ॥ नरत नरतपति जिन मुखेंजी,
उच्चरियां व्रत बार रे ॥ दर्शन शुद्धिने कारणें जी, चोवीश प्रभुनो विहार रे
॥ च० ॥ २ ॥ उंचपणे कोश तिग कहुं जी, योजन एक विस्तार रे ॥ नि
ज निज मान नरावीयां जी, बिंब स्वपर उपगार रे ॥ च० ॥ ३ ॥ अजि

तादिक चउ दाहिएँ जी, पन्निमे पउमाइ आठ रे ॥ अनंत आदें दश
उत्तरें जी, पूर्वेँ रिखन वीर पाठ रे ॥ च० ॥ ४ ॥ रिखन अजित पूर्वेँ रह्या
जी, ए पण आगम पाठ रे ॥ आत्म शक्तें करे जातरा जी, ते नवि मुक्ति वरे
हणी आठ रे ॥ च० ॥ ५ ॥ देखो अचंनो श्री सिद्धाचलें जी, दुवा असंख्य
उदार रे ॥ आज दिनेँ पण इणें गिरि जी, ऊगमग चैत्य उदार रे ॥ च० ॥
॥ ६ ॥ रहेजो उत्तरपिणी लगें जी, देवमहिमा गुण दाखि रे ॥ सिंहनि
पद्यादिक थिरपणे जी, वसुदेव हिंमनी शाख रे ॥ च० ॥ ७ ॥ केवली जिन
मुख में सुण्युं जी, इणो विधें पाठ पठाय रे ॥ श्री शुनवीर वचन रसेँ जी,
गायो रिखन शिव ठाय रे ॥ च० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीआबुजीनुं स्तवन ॥ चित्त चेतो रे ॥ ए देशी ॥

॥ आदि जिणेसर पूजतां, दुःख मेटो रे ॥ आबु गढ दढ चित्त ॥ नवि
जइ जेटो रे ॥ देलवाडे देहरां नमी ॥ दु० ॥ चार परिमित नित्य ॥ न० ॥
॥ १ ॥ वीश गज बल पदमावती ॥ दु० ॥ चक्रेसरी इव्य आण ॥ न० ॥
शंख दिए अंबी सुरि ॥ दु० ॥ पंच कोश वहे बाण ॥ न० ॥ २ ॥ बार
पातसा जींतीने ॥ दु० ॥ विमल मंत्री आब्हाद ॥ न० ॥ इव्य नरी धरती
कीयो ॥ दु० ॥ रुषन देव प्रासाद ॥ न० ॥ ३ ॥ बिहुंतर अधिका आठगें
॥ दु० ॥ बिंब प्रमाण कहाय ॥ न० ॥ पन्नरगें कारीगरें ॥ दु० ॥ वर्ष
त्रिकें ते थाय ॥ न० ॥ ४ ॥ इव्य अनुपम खरचियुं ॥ दु० ॥ लाख त्रेपन
बार कोड ॥ न० ॥ संवत दश अठ्याशीयें ॥ दु० ॥ प्रतिष्ठा करी मन
होड ॥ न० ॥ ५ ॥ देराणी जेठाणीना गोखडा ॥ दु० ॥ लाख अठार
प्रमाण ॥ न० ॥ वस्तुपाल तेजपालनी ॥ दु० ॥ ए दोइ कांता जाण
॥ न० ॥ ६ ॥ मूल नायक नेमीसरु ॥ दु० ॥ चारगें अडशठ बिंब ॥ न० ॥
रुषन धातुमइ देहरे ॥ दु० ॥ एकशो पीस्तालीश बिंब ॥ न० ॥ ७ ॥
चौमुख चैत्य जूहारियें ॥ दु० ॥ काउस्सगीया गुणवंत ॥ न० ॥ बाणुं मित
तेहमां कहुं ॥ दु० ॥ अगन्यासी अरिहंत ॥ ८ ॥ अचल गढें प्रभुजी घणा
॥ दु० ॥ जात्रा करो दुशियार ॥ न० ॥ कोडितपें फल जे लहे ॥ दु० ॥
ते प्रभु नक्ति विचार ॥ न० ॥ ९ ॥ सालंबन निरालंबनें ॥ दु० ॥ प्रभु
ध्यानें नव पार ॥ न० ॥ मंगललीला पामियें ॥ दु० ॥ वीरविजय जय
कार ॥ न० ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अर्बुदगिरिनुं स्तवन ॥

॥ चालो चालो ने राज, गिरिधर रमवा जश्यें ॥ ए देशी ॥

॥ आवो आवो ने राज, श्री अर्बुद गिरि जश्यें ॥ श्री जिनवरनी नक्ति करीने, आतम निर्मल यश्यें ॥ आ० ॥ ए आंकणी ॥ विमलवसहिना प्रथम जिणेसर, मुख निरखे सुख पश्यें ॥ चंपक केतकी प्रमुख कुसुमवर, कंठें टोमर ठवीयें ॥ आ० ॥ १ ॥ जमणे पासें लूणगवसहि, श्री नेमीसर नमीयें ॥ राजिमती वर नयणें निरखी, दुःख दोहग सवि गमीयें ॥ आ० ॥ २ ॥ सिद्धाचल श्री कृष्ण जिनेश्वर, रैवतनेम समरीयें ॥ अर्बुद गिरिनी यात्रा करतां, चिहुं तीर्थ चित्त धरीयें ॥ आ० ॥ ३ ॥ मंमप मंमप विविध कोरणी, निरखी हियडे ठरीयें ॥ श्रीजिनवरनां बिंब निहाली, नर नव सफलो करीयें ॥ आ० ॥ ४ ॥ अविचल गढ आदीश्वर प्रणमी, अशुन कर्म सवि हरीयें ॥ पास शांति निरखी जब नयणें, मन मोह्युं रुंगरीये ॥ आ० ॥ ५ ॥ पाजें चढतां उजम वाधे, जेम घोडे पाखरीयें ॥ सकल जिनेसर पूजी केसर, पाप पमल सवि हरीयें ॥ आ० ॥ ६ ॥ एकज ध्यानें प्रभुने ध्यातां, मन मांदि नवि मरीयें ॥ ज्ञानविमल कहे प्रभु सुपसायें, सकल संघ सुख करीयें ॥ आ० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्री राणकपूरजीनुं स्तवन ॥

॥ श्री राणकपूर रलीयामणुं रे ॥ लाल ॥ श्री आदीसर देव ॥ मन मोह्युं रे ॥ उत्तंग तोरण देहरुं रे ॥ ला० ॥ नीरखीजें नित्यमेव ॥ म० ॥ १ ॥ चउ विश मंमप चिहुं दिशें रे ॥ ला० ॥ चउमुख प्रतिमा चार ॥ म० ॥ त्रिचुवन दीपक देहरुं रे ॥ ला० ॥ समोवड नही संसार ॥ म० ॥ श्री० ॥ २ ॥ देहरी चोराशी दीपती रे ॥ ला० ॥ मांमयो अष्टापद मेर ॥ म० ॥ जलें जुहाखां नों यरां रे ॥ ला० ॥ सूतां उठी सवेर ॥ म० ॥ श्री० ॥ ३ ॥ देश जाणीतुं देहरुं रे ॥ ला० ॥ मोटो देश मेवाड ॥ म० ॥ लस्क नवाणुं लगावीया रे ॥ ला० ॥ धन्न धरणें पोरवाड ॥ म० ॥ श्री० ॥ ४ ॥ खरतर वसई खांतणुं रे ॥ ला० ॥ निरखंतां सुख आय ॥ म० ॥ पांच प्रासाद बीजां वली रे ॥ ला० ॥ जोतां पा तक जाय ॥ म० ॥ श्री० ॥ ५ ॥ आज कृतारथ हुं थयो रे ॥ ला० ॥ आज थयो आणंद ॥ म० ॥ यात्रा करी जिनवर तणी रे ॥ ला० ॥ दूरें गयुं दुःख दंद ॥ म० ॥ श्री० ॥ ६ ॥ संवत शोल ने ठोंतेर रे ॥ ला० ॥ मागशिर मास मोजार ॥ म० ॥ राणकपुरें यात्रा करी रे ॥ ला० ॥ समयसुंदर सुखकार ॥ म० ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्त न ॥ आठे लालनी देशी ॥

॥ समरी शारदा माय, प्रणमी निजगुरु पाय ॥ आठे लाल ॥ सिद्ध
चक्र गुण गायछुं जी ॥ ए सिद्धचक्र आधार, नवि उत्तरे नव पार ॥ आ० ॥
ते नणी नवपद ध्यायछुं जी ॥ १ ॥ सिद्धचक्र गुणगेह, जस गुण अनंत
अहेह ॥ आ० ॥ समखां संकट उपशमे जी ॥ लहियें वंठित जोग, पामी
सवि संजोग ॥ आ० ॥ सुर नर आवी बहु नमेजी ॥ २ ॥ कष्ट निवारें
एह, रोगरहित करे देह ॥ आ० ॥ मयणा सुंदरी श्रीपालने जी ॥ ए
सिद्धचक्र पसाय, आपदा दूरें जाय ॥ आ० ॥ आपे मंगल मालनें जी ॥ ३ ॥ ए
सम अवर नहीं कोय, सेवे ते सुखीउ होय ॥ आ० ॥ मन वच काया वश
करी जी ॥ नव आंबिल तप सार, पडिक्कमणुं दोय वार ॥ आ० ॥ देववंदन
त्रण टंकनां जी ॥ ४ ॥ देव पूजो त्रण वार, गरणुं ते दोय हजार ॥
आ० ॥ स्नान करी निर्मल पणे जी ॥ आराधे सिद्धचक्र, सांनिध्य करे ते
नी शक्र ॥ आ० ॥ जिनवर जन आगें नणे जी ॥ ५ ॥ ए सेवो निश दीस,
कहीयें वीसवा वीश ॥ आ० ॥ आल जंजाल सवि परिहरो जी ॥ ए चिंता
मणि रत्न, एहनां कीजें यत्न ॥ आ० ॥ मंत्र नहीं एह उपरें जी ॥ ६ ॥
श्री विमलेश्वर जह्नु, होजो मुज परतह्नु ॥ आ० ॥ हुं किंकर हुं ताहरो जी ॥
पाम्यो तुंहीज देव, निरंतर करुं हवे सेव ॥ आ० ॥ दिवस बख्यो हवे
माहरो जी ॥ ७ ॥ विनति करुं हुं एह, धरजो मुजछुं नेह ॥ आ० ॥
तमनें छुं कहीयें वली वली जी ॥ श्रीलक्ष्मीविजय गुरु राय, शिष्य केसर
गुण गाय ॥ आ० ॥ अमर नमे तुज लली लली जी ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री संजवनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी ॥ नवोन्नव हुं नम्यो रे,
न लहि सेवा तुमारी ॥ नरय निगोदमां रे, तिहां हुं बहु नव नमीउ ॥ तुम
विना दुःख सह्यां रे, अहोनिश क्रोधें धमधमियो ॥ सा० ॥ १ ॥ इंडिय
वश पड्यो रे, पाव्यां व्रत नवि सुसैं ॥ त्रस पण नवि गल्या रे, हणीया
थावर हुंशे ॥ व्रत चित्त नवि धव्यां रे, बीछुं साचुं न बोव्युं ॥ पापनी
गोठडी रे, तिहां में हड्डलुं खोव्युं ॥ सा० ॥ २ ॥ चोरी में करी रे, चउ
विह अदत्त न टाव्युं ॥ श्री जिन आणछुं रे, में नवि संजम पाव्युं ॥ मधु
कर तणी परें रे, छुद्ध न आहार गवेख्यो ॥ रसना लालचें रे, नीरस

पिंम उवेख्यो ॥ सा० ॥ ३ ॥ नर नव दोहिलो रे, पामि मोह वश पडी
 यो ॥ परस्त्री देखीने रे, मुऊ मन तिहां जइ अडिउ ॥ काम न को सखां
 रे, पापें पिंम में जरीउ ॥ सुध बुद्ध नवि रही रे, तेणें नवि आत्म तरीउ
 ॥ सा० ॥ ४ ॥ लख्मीनी लालचें रे, में बहु दीनता दाखी ॥ तोपण नवि
 मली रे, मली तो नवि रही राखी ॥ जे जन अनिलखे रे, ते तो तेहथी
 नासे ॥ तृणसम जे गणे रे, तेहनी नित्य रहे पासे ॥ सा० ॥ ५ ॥ धन
 धन ते नरा रे, एहनो मोह विठोडी ॥ विषय निवारीने रे, जेहने धर्ममां
 जोडी ॥ अजह्य ते में नख्यां रे, रात्रिजोजन कीधां ॥ व्रत ठ नवि पालि
 यां रे, जेहवां मूलथी लीधां ॥ सा० ॥ ६ ॥ अनंत नव हुं नम्यो रे, नम
 तां साहिब मलियो ॥ तुम बिना कोण दिये रे, बोध रयण मुऊ बलियो ॥
 संनव आपजो रे, चरण कमल तुम सेवा ॥ नय एम वीनवे रे, सुणजो
 देवाधिदेवा ॥ सा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ सहजानंदी शीतल सुख जोगी तो, हरि दुःख हरियें सतावरी ॥
 केशर चंदन घोली पूजो रें कुसुमें ॥ अमृतवेलिना वैरीनी बेटी तो, कंत
 हार तेहनो अरि ॥ के० ॥ १ ॥ तेहना स्वामिनी कांतानुं नाम तो, एक
 वरणें लक्षण जरी ॥ के० ॥ ते धुर थापीने आगल ठवियें तो, उष्माण
 चंडक खंधारी ॥ के० ॥ २ ॥ फरसनो वरण ते नयन प्रमाणे तो, मात्रा सुंदर
 शिर धरी ॥ के० ॥ वीसराज सुत दाहक नामें तो, तिगवरणादि दूरें करी ॥
 ॥ के० ॥ ३ ॥ एकवीशमे फरसे धमी करण तो, अर्थानिध ते सम हरी ॥
 ॥ के० ॥ अंतस्थें बीजो स्वर टाली तो, शिवगामी गति आचरी ॥ के० ॥
 ॥ ४ ॥ वीश फरस वली संयम माने तो, आदिकरण धरी दिल धरी ॥
 के० ॥ ईणें नामें जिनवर नित्य ध्याउं तो, जिनहर जिनकुं परिहरी ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ ज्यंबकें दाह्यो वृष जन बोले तो, वात ए दिलमें न उतरी ॥ के० ॥
 अज ईश्वर पण सीतानी आगें तो, जास विवश नटता धरी ॥ के० ॥ ६ ॥
 ते जिन तस्कर तूं जिन राजा तो, हरि प्रणमे तुज पाउं परी ॥ के० ॥ बाल
 पणे उपगारें हरिपति, सेवन ठल लंछन हरि ॥ के० ॥ ७ ॥ प्रभु प्रत्य
 यक जशलीहोत रहियें तो, नव नवमां नही शली कली ॥ के० ॥ मन
 मंदिर महाराज पधारे तो, हरि उदयें न विजावरी ॥ के० ॥ ८ ॥ सा

रंगमां संपा जीउं ऊरकत, ध्यान अनुजव लेहरी ॥ के० ॥ श्री गुनवीर
विजय शिववहूने तो, घर तेडंतां दोय घरी ॥ के० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ अंतरजामी सुण अलवेसर, महिमा त्रिजग तुमारो ॥ सांजलीने
आंथ्यो हुं तीरें, जनम मरण दुःख वारो ॥ १ ॥ सेवक अरज करे ठे राज,
अमने शिवसुख आपो ॥ ए आंकणी ॥ सहुकोनां मनवंठित पूरो, चिंता
सहुनी चूरो ॥ एहवुं बिरुद ठे राज तुमारुं, केम राखो ठो दूरो ॥ से० ॥ २ ॥
सेवकने वलवलतो देखी, मनमां महेर न धरशो ॥ करुणासागर केम कहे
वाशो, जो उपगार न करशो ॥ से० ॥ ३ ॥ लटपटनुं हवे काम नही
ठे, प्रत्यक्ष दरिसण दीजें ॥ धुंआडे धीजुं नही साहिब, पेट पड्यां पती
जें ॥ से० ॥ ४ ॥ श्री शंखेश्वर मंमण साहिब, वीनतडी अवधारो ॥ कहे
जिनहर्ष मया कर मुजने, नवसायरथी तारो ॥ से० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री पार्श्वनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ सजनी मोरी पास जिणेसर पूजो रे ॥ स० ॥ जगमां देव न दूजो रे
॥ स० ॥ सारंग पुर शणगार रे ॥ स० ॥ पूजा दोय प्रकार रे ॥ १ ॥ स० ॥
जिनपडिमा जयकार रे ॥ स० ॥ वारी जाउं वार हजार रे ॥ ए आंकणी ॥
॥ स० ॥ गणधर सूत्रें वखाणी रे ॥ स० ॥ सिद्धनी उपमा आणी रे ॥ स० ॥
समकितनी वृद्धिकारी रे ॥ स० ॥ ते केम जाशे निवारी रे ॥ स० ॥ २ ॥
॥ स० ॥ जगवड अंगें धारो रे ॥ स० ॥ चारण मुनि अधिकारो रे ॥ स० ॥
जिनपडिमा जिनसरखी रे ॥ स० ॥ सूत्र उववाई निरखी रे ॥ स० ॥ ३ ॥
॥ स० ॥ रायपसेणी जांखी रे ॥ स० ॥ जीवानिगमें दाखी रे ॥ स० ॥
व्यवहारें पण आखी रे ॥ स० ॥ शुद्धि पडिमा साखी रे ॥ स० ॥ ४ ॥
॥ स० ॥ जंबूपन्नति ठाणांग रे ॥ स० ॥ बोले दशमुं अंग रे ॥ स० ॥ माहा
निशीयें विचारो रे ॥ स० ॥ पूजानो अधिकारो रे ॥ स० ॥ ५ ॥ स० ॥
सातमे अंगें विख्यात रे ॥ स० ॥ आणंद आवक वात रे ॥ स० ॥ अन
उडी पडिमा वारी रे ॥ स० ॥ सूधा समकित धारी रे ॥ स० ॥ ६ ॥ स० ॥
झाता पाठ देखावे रे ॥ स० ॥ कुमति जरम न जावे रे ॥ स० ॥ एम अ
नेक सूत्र साख रे ॥ स० ॥ कहो हवे केहनो वांक रे ॥ स० ॥ ७ ॥ स० ॥
अर्चा अरोचक थाशे रे ॥ स० ॥ नव दंमकमां जाशे रे ॥ स० ॥ जीव

करम बश जाणो रे ॥ स० ॥ कुण डुमक कुण राणो रे ॥ स० ॥ ७ ॥
 स० ॥ जिनवर सेवा सारो रे ॥ स० ॥ विषय करो परिहारो रे ॥ स० ॥
 सेवा अबंधक नाव रे ॥ स० ॥ नवजल तरवा नाव रे ॥ स० ॥ ८ ॥ स० ॥
 मणि उद्योत प्रभु साचो रे ॥ स० ॥ जेहवो हीरो जाचो रे ॥ स० ॥ शंका
 मन नवि लावो रे ॥ स० ॥ शुं जाजुं केहेवरावो रे ॥ स० ॥ ९ ॥ इति॥

॥ अथ श्री दीवालीनुं स्तवन ॥

॥ बाल्हाजीनी वाटडी अमें जोतां रे ॥ ए देशी ॥

॥ जय जिनवर जग हितकारी रे, करे सेवा सुर अवतारी रे, गौतम
 पमुहा गणधारी ॥ १ ॥ सनेही वीरजी जयकारी रे ॥ अंतरंग रिपुने त्रासे
 रे, तप कोपाटोपें वासे रे, लह्युं केवल नाण उद्गासें ॥ २ ॥ स० ॥ कटि
 लंकें वाद वदाय रे, पण जिनसार्थें न घटाय रे, तेणें हरिलंठन प्रभु पाय
 ॥ स० ॥ ३ ॥ सवि सुरवहू थेइ थेइ कारा रे, जलपंकजनी परें न्यारा
 रे, तजी तृष्णा जोग विकारा ॥ स० ॥ ४ ॥ प्रभुदेशना अमृत धारा रे,
 जिनधर्म विषे रथकारा रे, जेणे ताच्या मेघ कुमार ॥ स० ॥ ५ ॥ गौतम
 मने केवल आली रे, वखा स्वांतियें शिव वरमाली रे, करे उत्तम लोक
 दीवाली ॥ स० ॥ ६ ॥ अंतरंग अलङ्घ निवारी रे, शुच सङ्गनने उपगारी
 रे, कहे वीर विभु हितकारी ॥ स० ॥ ७ ॥ इति समाप्तम् ॥

॥ अथ श्रीमहावीर स्वामीनी जन्म कुंमलीनुं स्तवन ॥ देशी केरबानी ॥

॥ सेवधी संचउ घेरियां, अलबेले सांइ, क्युरे लगाउ अति बेरियां ॥
 ए आंकणी ॥ दीये बिनां न चले, ठोरु न पिठे वले, बाबत आप उठेरियां
 ॥ अलबे ० ॥ क्युं ० ॥ जाग्य अतुल बली, मागत अटकली, जन्म बलि ग्रह
 चारीयां ॥ अ० ॥ क्युं ० ॥ १ ॥ संवत पास ईश, दो शत अडतालीश ॥
 उज्ज्वल चैतर तेरशें ॥ अ० ॥ क्युं ० ॥ शाठ घडी न ऊणी, उत्तरा फाल
 गुणी, मंगल वार निशावशें ॥ अ० ॥ क्युं ० ॥ २ ॥ सिद्धि योग घडी, प
 न्नर चारें चरी, वेला मुहूर्त त्रेवीशमे ॥ अ० ॥ क्युं ० ॥ लग्न मकर वहे,
 स्वामी जनम लहे, जीव सुखी सद्गु ते समे ॥ अ० ॥ क्युं ० ॥ ३ ॥ त्रिशला
 राणीयें जायो, देव देवीयें गायो, सुत सिद्धारथ नूपको ॥ अ० ॥ मंगल
 केतु लग्नें, रवि बुध चोथे नवने, दशमे शनिश्वर उच्चको ॥ अ० ॥ क्युं ० ॥
 ॥ ४ ॥ पंथमें जीव राहु, सातमे वेद साहु, केंइ छुवन ग्रह मंगली ॥ अ० ॥

॥ क्युं० ॥ जाम्य जुवन शशी, शुक्र संतान बसी, मेघ धुआ एक बीजली ॥ अ० ॥
 क्युं० ॥ ५ ॥ चंडदिशा विपाकी, मास जुवन बाकी, जन्म दिशा शनी
 संजमी ॥ अ० ॥ गुरु महादिशामें, केवल ज्ञान पामे, तामुख बानी मेरे
 दिल रमी ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ ६ ॥ थावर विगलमें, काल अनंत नमे, मेंवी
 निकंलीया साथमें ॥ अ० ॥ नारक तिरि गति, सुख न एक रति, काल
 निगमियो अनाथमें ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ ७ ॥ बहोत में नाच नचे, चिहुगति
 चोक बिचे, नेक न मेलिए नाथ जी ॥ अ० ॥ पोतप्रकाश दिए, आश
 निराश किये, अलग किया में आजथी ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ ८ ॥ मानव गण
 लही, तुम सन्मुख रही, बेर बेर शिव मागते ॥ अ० ॥ बात न उर कहुं,
 लीए बिना न रहूं, बाल हव्यो रस लागते ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ ९ ॥ नाथ
 नजर करी, बेर न एकघड़ी, सदा मगन सुख लेहेरसें ॥ अ० ॥ मंगल
 तुरवरा, गावत अपह्वरा, श्री शुनवीर प्रभु महेरसें ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ १० ॥

॥ अथ श्री सिद्ध जगवाननुं स्तवन ॥

॥ सिद्धनी शोभा रे शी कहुं ॥ ए आंकणी ॥ सिद्ध जगत शिर शोभता,
 रमता आतमराम ॥ लक्ष्मी लीलानी लेहेरमां, सुखिया ठे शिव ठाम ॥ सि०
 ॥ १ ॥ महानंद अमृतपद नमो, सिद्धिकैवल्य नाम, अपुनर्नव ब्रह्मपद वली,
 अक्षय सुख विशराम ॥ सि० ॥ २ ॥ संश्रेय निश्रेय अक्षरा, दुःख समस्तनी
 हाण ॥ निवृत्ति अपवर्गता, मोक्ष मुक्ति निरवाण ॥ सि० ॥ ३ ॥ अचल
 महोदय पद लहुं, जोतां जगतना ठाठ ॥ निज निज रूपें रे जूजूआ,
 वीत्यां कर्म ते आठ ॥ सि० ॥ ४ ॥ अगुरु लघु अवगाहना, नामें विकसे वद
 न्न ॥ श्री शुनवीरने वंदतां, रहियें सुखमां मगन्न ॥ सि० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ वर्द्धमान स्वामीजीनुं स्तवन ॥

॥ राग धन्याश्री ॥ गीरुआ रे गुण तुम तणा, श्री वर्द्धमान जिन राया रे ॥
 सुणतां श्रवणे अमी ऊरे, माहरी निर्मल थाये काया रे ॥ गी० ॥ १ ॥ तुम गुण
 गण गंगाजलें ॥ हुं जीली निर्मल थाउं रे ॥ अवर न धंधो आदरूं, निश दिन
 तोरा गुण गाउं रे ॥ गी० ॥ २ ॥ जीव्या जे गंगाजलें, ते ठीह्वरजल नवि पेसे
 रे ॥ जे मालती फूलें मोहीआ, ते बावल जइ नवि बेसे रे ॥ गी० ॥
 ॥ ३ ॥ एम अमें तुम गुण गोठहुं ॥ रंगें राच्याने वली माच्या रे ॥ तेकिम
 पर सुर आदरूं, जे परनारी वश राच्या रे ॥ गी० ॥ ४ ॥ तूं गति तूं मति आ

शरो, तूं आलंबन मुज प्यारो रे ॥ वाचक जस कहे माहरे, तूं जीवन जीव आधारो रे ॥ गी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री समकितनुं स्तवन ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ते मुज मिहामि डुकडं ए देशी ॥

॥ सांजल रे तुं प्राणीया, सद्गुरु उपदेशो ॥ मानव नव दोहिलो लह्यो, उत्तमकुल एसो ॥ १ ॥ सां० ॥ देवतत्त्व नवि उलख्यो, गुरुतत्त्व न जा एयो ॥ धर्मतत्त्व नवि सद्ध्यो, हियडे ज्ञान न आएयो ॥ २ ॥ सां० ॥ मि थ्यात्वी सुर जिन प्रत्ये, सरखा करी जाएया ॥ गुण अवगुण नवि उल ख्या, वयणें वखाएया ॥ ३ ॥ सां० ॥ देव थया मोहें ग्रह्या, पासें रहे ना री ॥ कामतणो वजें जे पड्या, अवगुण अधिकारी ॥ ४ ॥ सां० ॥ केइ क्रोधी देवता, वली क्रोधना वाह्या ॥ के कोईथी वीहता, हथीयार सवाह्या ॥ ५ ॥ सां० ॥ क्रूर नजर जेहनी घणुं, देखंतां मरीयें ॥ मुडा जेहनी एहवी, तेहथी शुं तरीयें ॥ ६ ॥ सां० ॥ आठ कर्म सांकल जड्यां, नमें नवही मज्जारो ॥ जनम मरण नव देखीयें, पाम्या नहीं पारो ॥ ७ ॥ सां० ॥ देव थइ नाटक करे, नाचे जण जण आगें ॥ वेष करी राधा कृष्णनो, वली निह्मा मागे ॥ ८ ॥ सां० ॥ मुखें करी वाये वांसली, पेहेरे तन वाधा ॥ नावतां जोजन करे, एहवा चम लागा ॥ ९ ॥ सां० ॥ देखो दैत्य संहारवा, थयो उद्यमवंतो ॥ हरि हिरणाकश मारीयो, नरसिंह बलवंतो ॥ १० ॥ सां० ॥ मञ्ज कञ्ज अवतार लइ, सहु असुर विदाह्या ॥ दशअवतारें जूजू आ, दश दैत्य संहारवा ॥ ११ ॥ सां० ॥ माने मूढ मिथ्यामति, एहवा प ए देवो ॥ फरी फरी अवतार ले, देखो कर्मनी टेवो ॥ १२ ॥ सां० ॥ स्वामी सौहे जेहवो, तेहवो परिवारो ॥ एम जाणीने परिहरो, जिन हर्ष विचारो ॥ १३ ॥ सां० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ उधव माधवने केहेजो ॥ ए देशी ॥

॥ जगनायक जिनराजने, दाखवियें सही देव ॥ मूकाणा जे कर्मथी, सारे सुरपति सेव ॥ १ ॥ ज० ॥ क्रोध मान माया नहीं, नहीं लोन अ ज्ञान ॥ रति अरति वेदे नहीं, ठाम्या मद थान ॥ २ ॥ ज० ॥ निडा शोक चोरी नहीं, नहीं वयण अलीक ॥ मञ्जर नय वध प्राणनो, न करे तेहेकीक ॥ ३ ॥ ज० ॥ प्रेम क्रीडा न करे कदी, नहीं नारी प्रसंग ॥ हा

स्यादिक अठार. ए, नहीं जेहनें अंग ॥ ४ ॥ ज० ॥ पद्मासन पूरी करी,
 बेग अरिहंत ॥ निश्चल लोयण तेहनां, नासाग्र रहंत ॥ ५ ॥ ज० ॥
 जिनमुझा जिनराजनी, दीठा परम उद्भास ॥ समकित थाये निर्मलुं, तपे
 ज्ञान उजास ॥ ६ ॥ ज० ॥ गति आ गति सहु जीवनी, देखे लोका
 लोकं ॥ मनःपर्याय सवी तणा, केवलज्ञान आलोक ॥ ७ ॥ ज० ॥ मूर्ति
 श्रीजिनराजनी, समता जंमार ॥ शीतल नयण सुहामणां, नहीं वांकल
 गार ॥ ८ ॥ ज० ॥ हसत वदन हरखे हैयुं, देखी श्री जिनराय ॥ सुंदर
 ठबि प्रभु देहनी, शोभा वरणी न जाय ॥ ९ ॥ ज० ॥ अवर तणी एहवी
 ठबि, किहां एम दीसंत ॥ देवतत्त्व ए जाणीयें, जिनहर्ष कहंत ॥ १० ॥ ज० ॥
 ॥ ढाल त्रीजी ॥ जत्तणीनी देशी ॥

॥ श्री जिनवर प्रवचन जांख्या, जे कुगुरु तणा गुण दाख्या ॥ पासबादि
 क पांचे १, पाप श्रमण कहा साचे १ ॥ १ ॥ गृहीना मंदिरथी आणी,
 आहार करे जात पाणी ॥ सुए उंघे निश दीस, परमादी विशवा वीश ॥ २ ॥
 किरिया न करे किणि वार, पडिक्कमणुं सांज सवार ॥ न करे पञ्चस्काण
 सथाय, विकथा करतां दिन जाय ॥ ३ ॥ घृत दूध दहीं अप्रमाण, खाए न
 करे पञ्चस्काण ॥ ज्ञान दर्शन ने चारित्र, मूकी दीधां सुपवित्र ॥ ४ ॥ सुवि
 हित मुनि सामाचारी, पाले नहीं ते अणगारी ॥ आहारना दोष बायाल,
 टाले नहीं किणही काल ॥ ५ ॥ धब धब धसमसतो चाले, काचे जलें
 देह पखाले ॥ अर्चा रचना वंदावे, वस्त्रादिक शोभा बनावे ॥ ६ ॥ परि
 ग्रह वली जाजा राखे, वली वली अधिकाने धाखे ॥ माठी करणी जे
 कह्ये, ते सघली जिणमें लहियें ॥ ७ ॥ एहवा जे कुगुरु आरंजी, मुनि
 साधु कहेवाये दंजी ॥ किं कम्म प्रशंसा करीयें, जवनव गृहमां अवतरियें
 ॥ ८ ॥ लोहानी नावा तोले, जवसायरमां जे बोले ॥ जिनहर्ष जलो
 अहि कालो, पण कुगुरुनी संगति टालो ॥ ९ ॥

॥ ढाल चौथी करजोडी आगल रही ॥ ए देशी ॥

॥ गुण गरुआ गुरु उलखो, हियडे सुमति विचारी रे ॥ गुरु सुपरीक्षा दो
 हिली, जूल पडे नर नारी रे ॥ १ ॥ गु० ॥ पांचे इंडिय वश करे, पांच महा
 व्रत पाले रे ॥ चार कषाय तजी जेणें, पांचे किरिया टाले रे ॥ २ ॥ गु० ॥
 पांच समिति सुमता रहे, तिन गुपति जे धारे रे ॥ दोष बेंतालीश टालीने,

पाणी जात आहारे रे ॥ ३ ॥ गु० ॥ ममता ठांमी देहनी, निर्लोनी निर्मायी रे ॥
 नवविध परिग्रह परिहरे, चित्तमें चिंते न कांइ रे ॥ ४ ॥ गु० ॥ धर्मतणा
 उपगरण धरे, संजम पालवा काजें रे ॥ नूमि जोई पगलां नरे, लोक वि
 रोधथी लाजें रे ॥ ५ ॥ गु० ॥ पडिलेहण निरतिविधें, करे प्रमाद निवा
 री रे ॥ काजें शुद्ध क्रिया करे, इह्वा जोग निवारी रे ॥ ६ ॥ गु० ॥ वस्त्रा
 दिक शुद्ध एषणी, ले देखी सुविशेषें रे ॥ काल प्रमाणें खप करे, दूषण टल
 तां देखे रे ॥ ७ ॥ गु० ॥ कुस्की संबल जे कह्यां, सन्निध्य केमही न राखे
 रे ॥ दे उपदेश यथास्थितें, सत्यवचन मुख जांखे रे ॥ ८ ॥ गु० ॥ तन
 मेहेलां मन कजलां, तप करी खीणी देही रे ॥ बंधन बे ठेदी करी, विचरे
 जन निःसनेही रे ॥ ९ ॥ गु० ॥ एहवा गुरु जोई करी, आदरीयें शुन
 जावें रे ॥ बीजुं तत्त्व सुगुरु तणुं, ए जिन हर्ष कहावे रे ॥ १० ॥ गु० ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ कर्म न बूटे रे प्राणीआ ॥ ए देशी ॥

॥ नवसायर तरवा जणी, धर्म करे हो सारंज ॥ पठर नावें रे बेसीने,
 तरवो समुद्र डुलेंज ॥ १ ॥ ज० ॥ आपे गोकुल गायनां, आपे कन्या रे
 दान ॥ आपे खेत्र पुण्यार्थें, ब्राह्मणने देइ मान ॥ २ ॥ ज० ॥ लूटावे घाणी
 वली, पृथिवी दान सुप्रेम ॥ गोला कलशा रे मोरीया, आपे हल तिल हे
 म ॥ ३ ॥ ज० ॥ वली खणावे रे खांतछुं, कूआ सुंदर वाव ॥ पुष्करि
 णी करणी जली, सरवर सखर तलाव ॥ ४ ॥ ज० ॥ कंद मूल मूके नहीं,
 अग्यारशनें हो दीस ॥ आरंज ते दिन अति घणो, धर्म कीहां जगदीश
 ॥ ५ ॥ ज० ॥ याग करे होमे तिहं, घोडा नर ने रे ठाग ॥ होमेजलचर
 मीमकां, धर्म किहां वीतराग ॥ ६ ॥ ज० ॥ करे सदाए रे नोरतां, जीवत
 णा आरंज ॥ हणे महिष ने बोकडा, जेहथी नरक सुलेंज ॥ ७ ॥ ज० ॥
 सारे सरावे ब्राह्मण कने, पूर्वजनां रे सराध ॥ तेडी पोषे रे कागडा, देखो
 एह उपाध ॥ ८ ॥ ज० ॥ तीरथ जाय गोदावरी, गंगा गया प्रयाग ॥ न्हाये अ
 णगल नीरमें, धर्म तणो नहीं लाग ॥ ९ ॥ ज० ॥ इत्यादिक करणी करे, परजव
 सुखने रे काज ॥ कहे जिनहर्ष मले नहीं, एहथी शिवपुर राज ॥ १० ॥ ज० ॥

॥ ढाल ठीठी ॥ रे जाया तुक्त विण घडी रे ठ मास ॥ ए देशी ॥

॥ धर्म खरो जिनवर तणो जी, शिव सुखनो दातार ॥ श्री जिनराजें प्रका
 शीयो जी, जेहना चार प्रकार ॥ १ ॥ नविक जन, ज्ञान विचारी रे जोय ॥

डुर्गति पडता जीवने जी, धारे ते धर्म होय ॥ न० ॥ ए आंकणी ॥ पंच
महाव्रत साधुनां जी, दशविध धर्म विचार ॥ हित करीने जिनवर कहां जी,
श्रावकनां व्रत बार ॥ १ ॥ न० ॥ पंचुंबर चारे विगय जी, विष सडु माटी
रे ह्रीम ॥ रात्रिजोजनने कहां जी, बहु बीजांनो नीम ॥ २ ॥ न० ॥
घोलवडां वली रिंगणां जी, अनंत काय बत्रीश ॥ अणजाण्यां फल फूल
डां जी, संधाणां निश दीस ॥ ४ ॥ न० ॥ चलित अन्न वाशी यशुं जी,
तुळ सडु फल दह ॥ धर्मी नर खाये नहीं जी, ए बावीश अन्नद्वय ॥ ५ ॥
न० ॥ न करे निर्वंधस पणे जी, घरना आरंज धीर ॥ जीवतणी जयणा
घणी जी, न पिये अणगल नीर ॥ ६ ॥ न० ॥ गृत परें पाणी वावरे जी,
बीये करंतां पाप ॥ सामायिक व्रत पोषधें जी, टाले नवना ताप ॥ ७ ॥
न० ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनी जी, सेवा नक्ति सदीव ॥ धर्मशास्त्र सुणतां
थकां जी, समजे कोमल जीव ॥ ८ ॥ न० ॥ मास मासने आंतरे जी,
कुश अग्र जुंजे वाल ॥ कला न पोहोंचे शोलमी जी, श्री जिनधर्म विशा
ल ॥ ९ ॥ न० ॥ जिनधर्म मुक्तिपुरी दीये जी, चउगति त्रमण मिथ्यात्व ॥
एम जिनहर्षप्रकाशियें जी, त्रीजुं तत्त्व विख्यात ॥ १० ॥ न० ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ मधुकर आज रहो रे मत चलो ॥ ए देशी ॥

॥ श्रीजिन धर्म आराधियें जी, करी निज समकित शुद्ध ॥ नवियण ॥
तप जप किरिया क्रीधलीजी, लेखे पडे विशुद्ध ॥ १ ॥ न० ॥ श्री० ॥ कंचन
कशी कशी लीजीयें जी, नाणुं लीजें परीख ॥ न० ॥ देव धर्म गुरु जोश्नें जी
आदरियें सुणी शीख ॥ २ ॥ न० ॥ श्री० ॥ कुगुरु कुदेव कुधर्मने जी, पर
हरियें विष जेम ॥ न० ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनें जी, ग्रहीयें अमृत तेम
॥ ३ ॥ न० ॥ श्री० ॥ मूल धर्म तो जिन कह्यो जी, समकित सुरतरु एह
॥ न० ॥ नवजन्म सुख संपत्तिथकी जी, समकितशुं धरी नेह ॥ ४ ॥
॥ न० ॥ श्री० ॥ सत्तरसें ठत्रीशसमे जी, नज शुदि दशमी दीस ॥ न० ॥ स
मकित सीत्तरी ए रची जी, पुर पाटण सुजगीश ॥ ५ ॥ न० ॥ श्री० ॥ नण
जो गुणजो नावशुं जी, लेशो अविचल श्रेय ॥ न० ॥ शांतिहर्ष वाचक तणो
जी, कहे जिनहर्ष विनेय ॥ ६ ॥ न० ॥ श्री० ॥ इति समकित सित्तरी संपूर्णा ॥

॥ अथ श्री आराधनानुं स्तवन प्रारंज ॥

॥ दोहा ॥ सकल सिद्धिदायक सदा, चोवीशे जिनराय ॥ सहगुरु सा

મિની સરસતી, પ્રેમે પ્રણમું પાય ॥૧॥ ત્રિચુવનપતિ ત્રિશલા તણો, નંદન ગુણ
ગંજીર ॥ શાસન નાયક જગ જયો, વર્ધમાન વડ વીર. ॥ ૨ ॥ એક દિન વી
રજિણંદને, ચરણે કરી પ્રણામ ॥ નવિક જીવના હિત જણી, પૂઠે ગૌતમ
સ્વામ ॥ ૩ ॥ મુક્તિમાર્ગ આરાધિયે, કહો કિણ પરે અરિહંત ॥ સૂધા સ
રસ તવ વચન રસ, જાંચે શ્રી જગવંત ॥ ૪ ॥ અતિચાર આલોડ્યે, વ્રત ધ
રીયે ગુરુ સાચ ॥ જીવ ચમાવો સચલ જે, યોનિ ચોરાશી લાચ ॥ ૫ ॥
વિધિશું વલી વોસિરાવિયે, પાપસ્થાન અઢાર ॥ ચાર શરણ નિત્ય અનુસ
રો, નિંદો ડુરિત આચાર ॥ ૬ ॥ શુજનકરણી અનુમોદિયે, જાવ જલો
મન આણિ ॥ અણસણ અવસર આદરી, નવપદ જપો સુજાણ ॥ ૭ ॥
શુજનગતિ આરાધન તણા, એ ઢે દશ અધિકાર ॥ ચિત્ત આણીને આદરો,
જિમ પામો જવપાર ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ ઢાલ પહેલી ॥ એ ઠિંમિ કિહાં રાચી ॥ એ દેશી ॥

॥ જ્ઞાન દરિસણ ચારિત્ર તપ વીરજ, એ પાંચે જ્ઞાચાર ॥ એહ તણે હ
જવ પરજવના, આલોડ્યે અતિચાર રે ॥ ૧ ॥ પ્રાણી જ્ઞાન જણો ગુણચા
ણી ॥ વીર વદે એમ વાણી રે ॥ પ્રા૦ ॥ ગુરુ ઝંલવીયે નહિં ગુરુ વિનયે.
કાલેં ધરી બહુમાન ॥ સૂત્ર અર્થ તહુજય કરી સૂધાં, જણીયે વહી ઝપ
ધાન રે ॥ ૨ ॥ પ્રા૦ ॥ જ્ઞાનોપગરણ પાટી પોથી, ઠવણી નોકરવાલી
॥ તેહ તણી કીધી આશાતના, જ્ઞાન જક્તિ ન સંજાલી રે ॥ ૩ ॥ પ્રા૦ ॥
ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, જ્ઞાન વિરાધ્યું જેહ ॥ આ જવ પરજવ વલિય
જવોજવેં, મિહાણુકકડ તેહ રે ॥ ૪ ॥ પ્રા૦ ॥ સમકિત લ્યો શુદ્ધ જાણી ॥
જિનવચનેં શંકા નવિ કીજે, નવિ પરમંત અજિલાચ ॥ સાધુતણી નિંદા પરિહ
રજો, ફલસંદેહ મ રાચ રે ॥ ૫ ॥ પ્રા૦ ॥ સ૦ ॥ મૂઢપણું ઠંમો પરશંસા, ગુણવં
તને આદરિયે ॥ સામીનેં ધર્મે કરી ચિરતા, જક્તિ પ્રજાવના કરીયે રે ॥ ૬ ॥
પ્રા૦ ॥ સ૦ ॥ સંઘચૈત્ય પ્રાસાદતણો જે, અવર્ણવાદ મન લેચ્યો ॥ ઇચ્છ
દેવકો જે વણસાડ્યો, વિણસંતાં ઝવેચ્યો રે ॥ ૭ ॥ પ્રા૦ ॥ સ૦ ॥ ઇત્યાદિક
વિપરીત પણાથી, સમકિત સ્વંમયું જેહ ॥ આજવ૦ ॥ મિહાણ૦ ॥ ૮ ॥ પ્રા૦ ॥ ચારિત્ર
લ્યો ચિત્ત આણી ॥ પાંચ સમિતિ ત્રણ ગુણ વિરાધિ, આઠે પ્રવચન માય
॥ સાધુતણે ધર્મે પરમાર્દે, અશુદ્ધ વચન મન કાય રે ॥ ૯ ॥ પ્રા૦ ॥ ચા૦ ॥
આવકને ધર્મે સામાયિક, પોસહમાં મન વાલી ॥ જે જયણાપૂર્વક જે આઠે,

प्रवचनमाय न पाली रे ॥ १० ॥ प्रा० ॥ चा० ॥ इत्यादिक विपरीतपणाथी,
चारित्र महोदयुं जेह ॥ आ नव० ॥ मिह्ता० ॥ ११ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
बारें जेदें तप नवि कीधुं, ठते योगें निज शक्तें ॥ धर्में मन वच काया
वीरज, नवि फोरविउं जगतें रे ॥ १२ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥ तपवीरज आचारें
इणी परें, विविध विराध्या जेह ॥ आ नव० ॥ मिह्ता० ॥ १३ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
वलीय विशेषें चारित्र केरा, अतिचार आलोश्यें ॥ वीर जिणेसर वयण
सुणीने, पाप मयल सवि धोश्यें रे ॥ १४ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पृथिवी पाणी तेउ, वाउ वनस्पति ॥ ए पांचे थावर कहां ए ॥ करि
करसण आरंज, खेत्र जे खेडीयां ॥ कूवा तलाव खणावीया ए ॥ १ ॥ घर
आरंज अनेक, टांकां जोंयरां ॥ मैडी माल चणावीआ ए ॥ लिंपण धुंपण
काज, एणी परें परपरें ॥ पृथिवीकाय विराधीया ए ॥ २ ॥ धोयण नाहण
पाणी, जलण अपकाय ॥ ठोती धोती करी दूहव्यां ए ॥ जाठीगर कुंनार,
लोह सोवनगरा ॥ जाडजुंजा लिहालागरा ए ॥ ३ ॥ तापण शेकणकाजें,
वस्त्र निखारण ॥ रंगण रांधण रसवती ए ॥ एणी परें कर्मादान, परें परें,
केलवी ॥ तेउ वाउ विराधीया ए ॥ ४ ॥ वाडी वन आराम,वावी वनस्पति ॥
पान फूल फल चूटीयां ए ॥ पोंहक पापडी शाक, शेक्यां शूकव्यां ॥ ठेद्यां
बुंद्यां आथीयां ए ॥ ५ ॥ अलसी ने एरंम, घाणी घालीनें ॥ घणा तिलादिक
पीलीया ए ॥ घाली कोलुं मांहि, पीली शेजडी ॥ कंद मूल फल वेचीयां ए
॥ ६ ॥ एम एकेंडिय जीव, हण्णा हणावीया ॥ हणतां जे अनुमोदीया ए ॥
आजव परजव जेह ॥ वलि० ॥ ते मुज० ॥ ७ ॥ क्रमी सरमीयां कीडा, गामर
गंमोला, इयल पूरा अलशीयां ए ॥ वाला जलो चूडेल,विचलित रसतणा ॥
वली अथाणां प्रमुखनां ए ॥ ८ ॥ एम बेइंडिय जीव ॥ जेमें दूहव्या ॥ ते मु
ज० ॥ उदेही जू लीख,मांकड मंकोडा ॥ चांचड कीडी कंथुआ ए ॥ ९ ॥ गद
हीयां घीमेल, कानखजूरडा ॥ गींगोडा धनेरीयां ए ॥ एम तेइंडिय जीव, जे में
डूहव्या ॥ ते मुज० ॥ १० ॥ माखी मत्सर मांस, मसा पतंगीया ॥ कंसारी
कोलिया वडा ए ॥ ढींकण वींढु तीड, नमरा नमरीयो ॥ कोंता बग खड
मांकडी ए ॥ ११ ॥ एम चौरिंडिय जीव ॥ जे में दू० ॥ ते मुज० ॥ जलमां
नाखी जाल, जलचर दूहव्या ॥ वनमां मृग संतापीया ए ॥ १२ ॥ पीड्या

पंखी जीव, पाडी पासमां ॥ पोपट घाब्या पांजरे ए ॥ एम पंचेंडिय जीव ॥
जे मेंडुहब्या ॥ ते मुऊण ॥ १३ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ वाणी वाणी हितकरी जी ॥ ए देशी ॥

॥ क्रोध लोच नय हासथी जी, बोल्यां वचन असत्य ॥ कूड करी धन
पारकां जी, लीधां जेह अदत्त रे ॥ जिनजी ॥ १ ॥ मिह्ठाडुकड आज ॥
तुम साखें महाराज रे ॥ जिनजी ॥ देइ सारुं काज रे ॥ जिनजी ॥ मि० ॥
॥ ए आंकणी ॥ देव मनुज तिर्थचनां जी, मैथुन सेव्यां जेह ॥ विषयारस
लंपटपणे जी ॥ घणुं विटंब्यो देह रे ॥ जि० ॥ १ ॥ मि० ॥ परिग्रहनी ममता
करी जी, नव नव मेली आथ ॥ जे जिहांनी ते तिहां रही जी, कोइ न
आवी साथ रे ॥ जि० ॥ ३ ॥ मि० ॥ रयणी नोजन जे कख्यां जी, कीधां नद्वय
अनद्वय ॥ रसना रसनी लालचें जी, पाप कख्यां प्रत्यक्ष रे ॥ जि० ॥ ४ ॥
॥ मि० ॥ व्रत जेइ विसारीयां जी, वली नांग्यां पञ्चरकाण ॥ कपट हेतु
किरिया करी जी, कीधां आप वखाण रे ॥ जि० ॥ ५ ॥ मि० ॥ त्रण ढाल
आठे डुहे जी, आलोया अतिचार ॥ शिवगति आराधनतणो जी, ए पहेलो
अधिकार रे ॥ जि० ॥ ६ ॥ मि० ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ साहेलडीनी देशी ॥

॥ पंच महाव्रत आदरो ॥ साहेलडी रे ॥ अथवा ल्यो व्रत वार तो ॥ य
थाशक्ति व्रत आदरी ॥ सा० ॥ पालो निरतिचार तो ॥ १ ॥ व्रत लीधां संजारी
यें ॥ सा० ॥ हियडे धरीय विचार तो ॥ शिवगति आराधन तणो ॥ सा० ॥ ए
बीजो अधिकार तो ॥ २ ॥ जीव सवे खमावियें ॥ सा० ॥ योनि चोराशी लाख
तो ॥ मन बुद्धें करो खामणां ॥ सा० ॥ कोइयुं रोष न राख तो ॥ ३ ॥ सर्व मित्र
करी चिंतवो ॥ सा० ॥ कोइ न जाणो शत्रु तो ॥ राग द्वेष एम परिहरो ॥
सा० ॥ कीजें जन्म पवित्र तो ॥ ४ ॥ सामी संघ खमावियें ॥ सा० ॥ जे उपनी
अप्रीति तो ॥ सज्जन कुटुंब करी खामणां ॥ सा० ॥ ए जिनशासन रीति तो
॥ ५ ॥ खमियें अने खमावियें ॥ सा० ॥ एहज धर्मनो सार तो ॥ शिवगति
आराधनतणो ॥ सा० ॥ ए त्रीजो अधिकार तो ॥ ६ ॥ मृषावाद हिंसा चोरी
॥ सा० ॥ धन मूर्खा मेदुन्न तो ॥ क्रोध मान माया तृष्णा ॥ सा० ॥ प्रेम द्वेष
पैशून्य तो ॥ ७ ॥ निंदा कलह न किजीयें ॥ सा० ॥ कूडां न दीजें आल
तो ॥ रति अरति मिथ्या तजो ॥ सा० ॥ माया मोस जंजाल तो ॥ ८ ॥ त्रिविध

ત્રિવિધ વોસિરાવિયેં ॥ સા૦ ॥ પાપસ્થાન અઢારં તો ॥ શિવગતિ આરાધના તણો ॥ સા૦ ॥ એ ચોથો અધિકાર તો ॥ ૧ ॥

॥ ઢાલ પાંચમી ॥ હવે નિસુણો ફ્હાં આવીયા એ ॥ એ દેશી ॥

॥ જનમ જરા મરણેં કરી એ, એ સંસાર અસાર તો ॥ કયાં કર્મ સદુ અનુ જવેં એ, કોઈ ન રાખણહાર તો ॥ ૧ ॥ શરણ એક અરિહંતનું એ, શરણ સિદ્ધ જગવંત તો ॥ શરણ ધર્મ શ્રીજૈનનો એ, સાધુ શરણ ગુણવંત તો ॥ ૨ ॥ અવર મોહ સવિ પરિહરી એ, ચાર શરણ ચિત્ત ધાર તો ॥ શિવગતિ આરાધન તણો એ, એ પાંચમો અધિકાર ॥ તો ॥ ૩ ॥ આ જવ પરજવ જે કયાં એ, પાપકર્મ કેઈ લાખ તો ॥ આત્મસાચેં નિંદીયેં એ, પડિક્કમીયેં ગુરુ સાચ તો ॥ ૪ ॥ મિથ્યામતિ વર્તાવિયાં એ, જે જાંચ્યાં ઉત્સૂત્ર તો ॥ કુમતિ કદાગ્રહને વરેં એ, વલી ઉથાપ્યાં સૂત્ર તો ॥ ૫ ॥ ઘડ્યાં ઘડાવ્યાં જે ઘણાં એ, ઘરટી હલ હથીઆર તો ॥ જવ જવ મેલી મૂકીયાં એ, કરતાં જીવ સંહાર તો ॥ ૬ ॥ પાપ કરીનેં પોષિયાં એ, જનમ જનમ પરિવાર તો ॥ જનમાંતર પોહોતા પઠી એ, કોઈ ન કીધી સાર તો ॥ ૭ ॥ આ જવ પરજવ જે કયાં એ, એમ અધિકરણ અનેક તો ॥ ત્રિવિધેં ત્રિવિધેં વોસ રાવીયેં એ, આણી હૃદય વિવેક તો ॥ ૮ ॥ ડુઃકૃત નિંદા એમ કરી એ, પાપ કયાં પરિહાર તો ॥ શિવગતિ આરાધન તણો એ, એ ઠઠો અધિકાર તો ॥ ૯ ॥

॥ ઢાલ ઠઠી ॥ આદિ તું જોઈને આપણી ॥ એ દેશી ॥

॥ ધન્ય ધન્ય તે દિન માહરો, જિહાં કીધો ધર્મ ॥ દાન શીયલ તપ આદ રી, ટાલ્યાં ડુષ્કર્મ ॥ ધ૦ ॥ ૧ ॥ શત્રુંજાદિક તીર્થની, જે કીધી યાત્ર ॥ યુગતેં જિનવર પૂજીયા, વલી પોચ્યાં પાત્ર ॥ ધ૦ ॥ ૨ ॥ પુસ્તક જ્ઞાન લખાવીયાં, જિણહર જિણચૈત્ય ॥ સંઘ ચતુર્વિધ સાચવ્યા, એ સાતેં સ્થેત્ર ॥ ૩ ॥ પડિક્કમણાં સુપરેં કયાં, અનુકંપા દાન ॥ સાધુ સૂરિ ઉવજા યનેં, દીધાં બહુમાન ॥ ધ૦ ॥ ૪ ॥ ધર્મકારજ અનુમોદિયેં, ઇમ વારંવાર ॥ શિવગતિ આરાધનતણો, સાતમો અધિકાર ॥ ધ૦ ॥ ૫ ॥ જાવ જલો મન આણીયેં, ચિત્ત આણી ઠામ ॥ સમતા જાવેં જાવીયેં, એ આતમ રામ ॥ ધ૦ ॥ ૬ ॥ સુખ ડુઃખ કારણ જીવને, કોઈ અવર ન હોય ॥ કર્મ આપ જે આચર્યાં, જોગવિયેં સોય ॥ ધ૦ ॥ ૭ ॥ સમતા વિણ જે અનુસરે, પ્રાણી પુણ્ય કામ ॥ ઠારિ ઉપર તે લીંપણું, જાંચર ચિત્રામ ॥ ધ૦ ॥ ૮ ॥

जाव नजी परें जावीयें, ए धर्मनो सार ॥ शिवगति आराधनतणो, ए
आठमो अधिकार ॥ ४० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ रेवतगिरि ऊपरें ॥ ए देशी ॥

॥ हवे अवसर जाणी, करिय संक्षेपण सार ॥ अणसण आदरीयें, पञ्चस्की
चार आहार ॥ ललुता सवि मूकी, ठांमी ममता अंग ॥ ए आतम खेजे,
समता ज्ञान तरंग ॥ १ ॥ गति चारें कीथा, आहार अनंत निःशंक ॥ पण
तृप्ति न पाय्यो, जीव लालचीउ रंक ॥ डुलहो ए वली वली, आणसणनो
परिणाम ॥ एथी पामीजें, शिवपद सुरपद ठाम ॥ २ ॥ धन धना शालि
नड, खंधो मेघकुमार ॥ अणसण आराधी, पाय्या नवनो पार ॥ शिवमं
दिर जाओ, करी एक अवतार ॥ आराधन केरो, ए नवमो अधिकार ॥ ३ ॥
दशमे अधिकारें, महामंत्र नवकार ॥ मनथी नवि मूको, शिवसुख फल
सहकार ॥ ए जपतां जाए, दुर्गति दोष विकार ॥ सुपरें ए समरो, चउद
पूरवनो सार ॥ ४ ॥ जन्मांतरें जातां, जो पामे नवकार ॥ तो पातक गाली,
पामे सुर अवतार ॥ ए नव पद सरिखो, मंत्र न कोई सार ॥ इह नवने
परनवें, सुख संपत्ति दातार ॥ ५ ॥ जुउ नील नीलडी, राजा राणी थाय
॥ नवपद महिमाथी, राजसिंह महाराय ॥ राणी रतनवती बेहुं, पाय्या
ठे सुरनोग ॥ एक नवथी लेशो, सिद्धवधू संयोग ॥ ६ ॥ श्रीमतीने ए
वली, मंत्र फव्यो ततकाल ॥ फणिधर फीटीने, प्रगट थड फूलमाल ॥
शिवकुमरें योगी, सोवन पुरिसो कीध ॥ एम एणे मंत्रे, काज घणानां सीध
॥ ७ ॥ ए दश अधिकारें, वीर जिणेंसर नांख्यो ॥ आराधन केरो विधि
जेणें चित्तमां राख्यो ॥ तेणें पाप पखाळी, नवजय दूरें नाख्यो ॥ जिन
विनय करंतां, सुमति अमृतरस चाख्यो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल आठमी ॥ नमो नवि जावशुं ए ॥ ए देशी ॥

॥ सिद्धारथ राय कुलतिलो ए, त्रिशला मात मब्हार तो ॥ अवनीतलें
तुमें अवतस्था ए, करवा अम उपगार ॥ १ ॥ जयो जिन वीरजी ए ॥ में
अपराध कखा घणा ए, कहेतां न लहुं पार तो ॥ तुम चरणें आव्या नणी
ए, जो तारे तो तार ॥ २ ॥ ज० ॥ आश करीने आवीउ ए, तुम चरणें
महाराज तो ॥ आव्याने उवेखशो ए, तो केम रहेओ लाज ॥ ३ ॥ ज० ॥
कर्म अज्जण आकरां ए, जन्म मरण जंजाल तो ॥ हुं हुं एहथी उज्जयो

ए, ढोडव देवदयाल ॥ ४ ॥ ज० ॥ आज मनोरथ मुज फव्या ए, नाठां
 दुःख दंदोल तो ॥ तूतो जिन चोबीशमो ए, प्रगट्या पुण्य कल्लोल ॥ ५ ॥
 ज० ॥ नवनव विनय तुमारडो ए, जाव नक्ति तुम पाय तो ॥ देव दया
 करी दीजीयें ए, बोधबीज सुपसाय ॥ ६ ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ कलश ॥ इय तरण तारण सुगति कारण, दुःखनिवारण जग जयो ॥ श्री
 वीर जिनवर चरण धुणतां, अधिक मन उलट थयो ॥ १ ॥ श्री विजयदेव सूरि
 रिंद पटधर, तीरथ जंगम इणो जगें ॥ तप गह्वपति श्रीविजयप्रज सूरि, सूरि
 तेजें जगमगे ॥ २ ॥ श्रीहीरविजय सूरि शिष्य वाचक, कीर्तिविजय सुरगुरु समो
 ॥ तस शिष्य वाचक विनयविजयें, धुण्यो जिन चोबीशमो ॥ ३ ॥ सइसत्तर
 संवत उगणत्रीशें, रही रांदेर चौमास ए ॥ विजय दशमी विजय कारण,
 किउं गुण अन्यास ए ॥ ४ ॥ नरनव आराधन सिद्धि साधन, सुकृत लीलवि
 लास ए ॥ निर्जरा हेतें तवन रचियुं, नामें पुण्य प्रकाश ए ॥ ५ ॥ इति श्री
 वीरजिन आराधना रूप पुण्य प्रकाशस्तवन संपूर्ण ॥ श्लोक संख्या ॥ १२७ ॥

॥ अथ श्री ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ॥

॥ पुण्य प्रशंसीयें ॥ ए देशी ॥ सुत सिद्धारथ नूपनो रे, सिद्धारथ जग
 दान ॥ बारह परखदा आगलें रे, जांखे श्री वर्धमानो रे ॥ १ ॥ नविय
 ए चित्त धरो ॥ मन वच काय अमायो रे, ज्ञान जगति करो ॥ ए आंक
 णी ॥ गुण अनंत आतम तणा रे, मुख्यपणे तिहां दोय ॥ तेमां पण
 ज्ञानज वडूं रे ॥ जिणथी दंसण होय रे ॥ २ ॥ ज० ॥ ज्ञानें चारित्र गुण
 वधे रे, ज्ञानें उद्योत सहाय ॥ ज्ञानें शिविरपणुं लहे रे, आचारज उवजा
 य रे ॥ ३ ॥ ज० ॥ ज्ञानी श्वासोत्वासमां रे, कठिण करम करे नाश ॥ व
 न्हि जेम इंधण दहे रे, दणमां ज्योति प्रकाशो रे ॥ ४ ॥ ज० ॥ प्रथम
 ज्ञान पठें दया रे, संवर मोह विनाश ॥ गुण ठाणंग पग थालीयें रे, जेम
 चढे मोह आवासो रे ॥ ५ ॥ ज० ॥ मइ सुअ उहि मणपङ्कवा रे, पंच
 म केवल ज्ञान ॥ चउ मुंगा श्रुत एक ठे रे, स्व पर प्रकाश निदान रे ॥ ६ ॥
 ज० ॥ तेहनां साधन जे कहां रे, पाटी पुस्तक आदि ॥ लखे लखावे सा
 चवे रे, धर्मी धरी अप्रमादो रे ॥ ७ ॥ ज० ॥ त्रिविध आशातना जे करे
 रे, नणतां करे अंतराय ॥ अंधा बेहेरा बोबडा रे, मुंगा पांगुला थाय रे
 ॥ ८ ॥ ज० ॥ नणतां गुणतां न आवडे रे, न मले वल्लन चीज ॥ गुण

मंजरी वरदत्त परें रे, ज्ञान विराधन बीज रे ॥ ए ॥ ज० ॥ प्रेमें पूढे परखदा रे, प्रणमी जगगुरु पाय ॥ गुणमंजरी वरदत्तनो रे, करो अधि कार पसायो रे ॥ १० ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कपूर होये अति उजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ जंबुद्वीपना नरतमां रे, नयर पदम पुर खास ॥ अजितसेन राजा तिहां रे, राणी यशोमती तास रे ॥ १ ॥ प्राणी आराधो वर ज्ञान ॥ एहज मुक्ति निदान रे ॥ प्राणी० ॥ ए आंकणी ॥ वरदत्त कुंवर तेहनो रे, विनया दिक गुणवंत ॥ पितरें नणवा मूकिउ रें, आठ वरस जब हुंत रे ॥ २ ॥ प्रा० ॥ पंमित यत्न करे घणो रे, ठात्र नणावण हेत ॥ अहूर एक न आवडे रे, ग्रंथतणी शी चेत रे ॥ ३ ॥ प्रा० ॥ कोढें व्यापी देहडी रे, राजा राणी संचित ॥ श्रेष्ठी तेहीज नयरमां रे, सिंहदास धनवंत रे ॥ ४ ॥ प्रा० ॥ कपूरतिलका गेहिनी रे, शीलें शोजित अंग ॥ गुणमंजरी तस बेटडी रे, मुंगी रोगें व्यंग रे ॥ ५ ॥ प्रा० ॥ शोल वरषनी सा थइ रे, पामी यौवन वेश ॥ दुर्जग पण परणो नहीं रे, मात पिता धरे खेद रे ॥ ६ ॥ प्रा० ॥ तेणें अवसरें उद्यानमां रे, विजयसेन गणधार ॥ ज्ञान र यण रयणायरू रे, चरण करण व्रतधार रे ॥ ७ ॥ प्रा० ॥ वनपालक नू पालने रे, दीध वधाई जाम ॥ चतुरंगी सेन्या सजी रे, वंदन जावे ताम रे ॥ ८ ॥ प्रा० ॥ धर्मदेशना सांजले रे, पुरजन सहित नरेश ॥ विकसित नयन वदन मुदा रे, नहि प्रमाद प्रवेश रे ॥ ९ ॥ प्रा० ॥ ज्ञान विराधन परजवें रे, मूरख परआधीन ॥ रोगें पीड्या टलवले रे, दीसे दुःखीया दी न रे ॥ १० ॥ प्रा० ॥ ज्ञान सार संसारमां रे, ज्ञान परम सुखहेत ॥ ज्ञान विना जग जीवडा रे, न लहे तत्त्व संकेत रे ॥ ११ ॥ प्रा० ॥ श्रेष्ठी पूढे मुणिंदने रे, नांखो करुणावंत ॥ गुणमंजरी मुज अंगजा रे, कवण कर्म विर तंत रे ॥ १२ ॥ प्रा० ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ सूरती महिनानी देशीमां ॥

॥ धातकी खंमना नरतमां, खेटक नयर सुगम ॥ व्यवहारी जिन देव ठे, घरणी सुंदरी नाम ॥ १ ॥ अंगज पांच सोहामणा, पुत्री चतुरा चार ॥ पंमित पासें शीखवा, तातें मूक्या कुमार ॥ २ ॥ बाल स्वजावें राम तें, करतां दहाडा जाय ॥ पंमित मारे त्यारें, मा आगल कहे आय ॥ ३ ॥

सुंदरी सुखिणी. शीखवे, जणवानुं नहीं काम ॥ पंढरो आवे तेडवा, तो त
स हणज्यो ताम ॥ ४ ॥ पाटी खडिया लेखणा, बाली कीधां राख ॥ शठ
ने विद्या नवि रुचे, जेम करहाने डाख ॥ ५ ॥ पाडापरें मोहोटा थया, क
न्या न दीये कोय ॥ शैठ कहे सुण सुंदरी, ए तुज करणी जोय ॥ ६ ॥
त्रटकी नांखें नामिनी, बेटा बापना होय ॥ पुत्री होये मातनी, जाणे ठे
सहु कोय ॥ ७ ॥ रेरे पापिणी सापिणी, सामा बोल म बोल ॥ रीसाली
कहे ताहरो, पापी बाप निटोल ॥ ८ ॥ शैठें मारी सुंदरी, काल करी नत
खेव ॥ ए तुज बेटी उपनी. ज्ञानविराधन हेव ॥ ९ ॥ मूर्खगित गुणमं
जरी, जातिसमरण पामि ॥ ज्ञान दीवाकर साचो, गुरुने कहे शिर नामि
॥ १० ॥ शैठ कहे सुणो स्वामी, केम जाये ए रोग ॥ गुरु कहे ज्ञान आराधो,
साधो वंछित योग ॥ ११ ॥ उज्ज्वल पंचमी सेवो, पंच वरम पंच मास ॥
नमो नाणस्स गणणुं गणो, चोविहार उपवास ॥ १२ ॥ पूरव उत्तर सन्मु
ख, जपियें दोय हजार ॥ पुस्तक आगल ठोश्यें, धान्य फलादि उदार ॥
॥ १३ ॥ दीवो पंच दीवट तणो, साधित मंगल गेह ॥ पोसहमां न करी
शके, तेणिविधि पारण एह ॥ १४ ॥ अथवा सौनाग्य पंचमी, उज्जल
कार्तिक मास ॥ जावळीव लगे सेवीयें, उजमणा विधि खास ॥ १५ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ एकवीशानी देशीमां ॥

॥ ढाल ॥ पांच पोथी रे, ठवणी पाठां विटांगणां ॥ चाबखी दोरा रे, पाटी पाट
ला वरतणां ॥ मसी कागल रे, कांबी खडीआ लेखणी ॥ कवली माबली
रे, चंडुआ ऊरमर पुंजणी ॥ १ ॥ त्रुटक ॥ प्रासाद प्रतिमा तास नूखण,
केसरचंदन माबली ॥ वासकूपि वालाकूंची, अंगलुहणां ठाबडी ॥ कलश
थाली मंगलदीवो, आरतिने धूपणां ॥ चरवला मुहपत्ती सामीवहल, नो
करवाली थापना ॥ २ ॥ ढाल ॥ ज्ञान दरिसेण रे, चरणनां साधन जे
कह्यां ॥ तप संयुत रे, गुणमंजरीएं सह्यां ॥ नृप पूढे रे, वरदत्त कुंअरनें अं
ग रे ॥ रोग उपनो रे, कवण करमना जंग रे ॥ ३ ॥ त्रुटक ॥ मुनिराज नासे
जंबु द्वीपें, जरत सिंहपुर गाम ए ॥ व्यवहारी वसु तास नंदन, वसुसार
वसुदेव नाम ए ॥ वनमांहे रमतां दोय बंधव, पुण्ययोगें गुरु मळ्या ॥ वै
राग्य पामी नोग वामी, धर्म धामि संवख्या ॥ ४ ॥ ढाल ॥ लघु बांधव रे,
गुणवंत गुरु पदवी लहे ॥ पणसय मुनिनी रे, सारण वारण नितु दिए ॥

कर्मयोगें रे, अशुन उदय थयो अन्यदा ॥ संघारे रे, पोरिसी जणी पोढयो य
 दा ॥ ५ ॥ जुटक ॥ सर्वधाति निंद व्यापी, साधु मागे वायणां ॥ उंघमां अंत
 राय थातां, सूरि हूआ दूमणा ॥ ज्ञान ऊपर छेप जाग्यो, लाग्यो मिथ्या
 नूतडो ॥ पुण्य अमृत ढोली नारखुं, नख्यो पाप तणो घडो ॥ ६ ॥ ढाल ॥
 मन चिंतवे रे, कां मुज लागुं पाप रे ॥ श्रुत अन्यासो रे, तो एवडो संताप
 रे ॥ मुज बांधव रे, जोयण सयण सुखें करे ॥ मूरखना रे, आठ गुण
 मुख उच्चरे ॥ ७ ॥ त्रुण ॥ बार वासर कोइ मुनिने, वायणा दीधी न
 हीं ॥ अशुन ध्यानें आयु पूरी, नूप तुज नंदन सही ॥ ज्ञानविराधन मूढ
 जडपणुं, कोढनी वेदन लही ॥ वृद्धबांधव मानसरवर, हंसगति पाम्यो
 सही ॥ ८ ॥ ढाल ॥ वरदत्तने रे, जातिसमरण उपनुं ॥ नव दीठो रे, गुरु प्र
 णमी कहे शुनमनो ॥ धन्य गुरुजी रे, ज्ञानजगत्रय दीवडो ॥ गुण अवगुण
 रे, जासन जे जग परवडो ॥ ९ ॥ त्रुण ॥ ज्ञानपावन सिद्धि साधन, ज्ञा
 न कहो केम आवडे ॥ गुरु कहे तपथी पाप नासे, टाढ जेम धन तावडे ॥
 नूप पनणे पुत्रने प्रभु. तपनी शक्ति न एवडी ॥ गुरु कहे पंचमी तप आ
 राधो, संपदा व्यो बेवडी ॥ १० ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ मेंदी रंग लागो ॥ ए देशी ॥

॥ सजुरु.वयण सुधारसें रे, जेदी साते धात ॥ तपशुं रंग लागो ॥
 गुणमंजरी वरदत्तनो रे, नाठो रोगमिथ्यात्व ॥ तण ॥ १ ॥ पंचमी तप
 महिमा घणो रे, पसख्यो महीयल मांही ॥ तण ॥ कन्यासहस सयंवरा
 रे, वरदत्त परण्यो त्यांही ॥ तण ॥ २ ॥ नूपें कीधो पाटवी रे, आप थयो
 मुनि नूप ॥ तण ॥ जीम कांति गुणें करी रे, वरदत्त रवि शशि रूप ॥ तण
 ॥ ३ ॥ राज रमा रमणी तणा रे, जोगवे जोग अखंम ॥ तण ॥ वरसें व
 रसें उजवे रे, पंचमी तेज प्रचंम ॥ तण ॥ ४ ॥ उक्तजोगी थयो संजमी
 रे, पाले व्रत खट काय ॥ तण ॥ गुणमंजरी जिनचंडने रे, परणावे नि
 ज ताय ॥ तण ॥ ५ ॥ सुख विलसी थइ साधवी रे, वैजयंतें दोय देव
 ॥ तण ॥ वरदत्त पण उपनो रे, जिहां सीमंधर देव ॥ तण ॥ ६ ॥ अ
 मरसेन राजा घरें रे, गुणवंत नारी पेट ॥ तण ॥ लक्ष्मण लक्षित रायनें रे,
 पुण्ये कीधो जेट ॥ तण ॥ ७ ॥ शूरसेन राजा थयो रे, शो कन्या जरतार
 ॥ तण ॥ सीमंधर सामी कने रे, सुणि पंचमी अधिकार ॥ तण ॥ ८ ॥

तिहां पण ते तप आदखुं रे, लोक सहित नूपाल ॥ त० ॥ दश हजार
वरसां लगे रे, पाले राज्य उदार ॥ त० ॥ ए ॥ चार महाव्रत चौपखुं रे,
श्रीजिनवरने पास ॥ त० ॥ केवलधर मुक्ति गयो रे, सादि अनंत निवा
स ॥ त० ॥ १० ॥ रमणीविजय गुनापुरी रे, जंबु विदेह मजार ॥ त० ॥
अमरसिंह महीपालने रे, अमरावती धरनार ॥ त० ॥ ११ ॥ वैजयंत
थकी चवी रे, गुणमंजरीनो जीव ॥ त० ॥ मान सरस जेम हंसलो रे,
नाम धखुं सुग्रीव ॥ त० ॥ १२ ॥ वीजें वरसें राजवी रे, सहस चोराशी
पुत्र ॥ त० ॥ लाख पूरव समता धरे रे, केवल ज्ञान पवित्र ॥ त० ॥ १३ ॥
पंचमीतप महिमा विषे रे, जांखे निज अधिकार ॥ त० ॥ जेणें जेहथी
शिवपद लखुं रे, तेहने तस उपकार ॥ त० ॥ १४ ॥ इति ॥

॥ ढाल ठठी ॥ करकंठुने करुं वंदणा ॥ ए देशी ॥

॥ चोवीश दंमक वारवा ॥ हुं वारी लाल ॥ चोवीशमो जिनचंद रे ॥ हुं वारी
लाल ॥ प्रगट्यो प्राणत स्वर्गथी ॥ हुं ॥ त्रिशला उरसुखकंद रे ॥ हुं ॥ १ ॥
महावीरनें करुं वंदना ॥ हुं ॥ ए आंकणी ॥ पंचमी गतिने साधवा ॥ हुं ॥
पंचम नाण विलास रे ॥ हुं ॥ महानिशीथ सिद्धांतमां ॥ हुं ॥ पंचमी
तप प्रकाश रे ॥ हुं ॥ २ ॥ अपराधी पण उदख्यो ॥ हुं ॥ चंमकोशिउ
साप रे ॥ हुं ॥ यज्ञ करंता बांजणा ॥ हुं ॥ सरखा कीधा आप रे ॥
॥ हुं ॥ ३ ॥ देवानंदा ब्राह्मणी ॥ हुं ॥ रिखनदत्त वली विप्र रे ॥ हुं ॥
व्याशी दिवस संबंधथी ॥ हुं ॥ कामित पूख्यो द्विप्र रे ॥ हुं ॥ ४ ॥ कर्म
रोगने ढालवा ॥ हुं ॥ सवि औषधनो जाण रे ॥ हुं ॥ आदख्यो में आशा
धरी ॥ हुं ॥ मुज उपर हित आणि रे ॥ हुं ॥ ५ ॥ श्रीविजयसिंह सूरि
सनो ॥ हुं ॥ सत्यविजय पन्यास रे ॥ हुं ॥ शिष्य कपूरविजय कवि ॥ हुं ॥
चंदकिरण जस जास रे ॥ हुं ॥ ६ ॥ पास पंचासरा सान्निध्यें ॥ हुं ॥
खिमाविजय गुरु नाम रे ॥ हुं ॥ जिनविजय कहे मुज हजो ॥ हुं ॥
पंचमी तप परिणाम रे ॥ हुं ॥ ७ ॥ कलश ॥ इय वीर लायक विश्वना
यक, सिद्धिदायक संस्तव्यो ॥ पंचमी तप संस्तवन टोमर, गुंथी निज कं
ठें ठव्यो ॥ पुण्य पाटण खेत्रमांहे, सत्तर त्राणुं संवत्सरें ॥ श्री पार्श्व जन्म
कव्याण दिवसें, सकल जवि मंगल करे ॥ ८ ॥ इति श्रीपंचमीदिनस्तवनं ॥

॥ अथ आदिजिन स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ आदिजिणंद अरिहंत जी ॥ प्रभु अमने रे ॥ तुमें द्यो दरिसन महारा
ज ॥ शुं कहुं तुमने रे ॥ आठ पहोरमां एक घडी ॥ प्र० ॥ लाग्युं तमारुं
ध्यान ॥ शुं० ॥ १ ॥ मधुकरने मन मालती ॥ प्र० ॥ जिम मोराने मन
मेह ॥ शुं० ॥ सीताने मन रामजी ॥ प्र० ॥ तेम वाथ्यो तुमशुं नेह ॥ शुं० ॥
॥ २ ॥ रोहिणीने मन चंदजी ॥ प्र० ॥ वली रेवार्यें गजराज ॥ शुं० ॥
समय समय प्रभु सांजरे ॥ प्र० ॥ मनडामां महाराज ॥ शुं० ॥ ३ ॥ निःस्ने
ही थइ नवि ठूटीये ॥ प्र० ॥ करुणानंद कहाउ ॥ शुं० ॥ गुण अवगुण
जोता रखे ॥ प्र० ॥ तो तारक केम कहाउ ॥ शुं० ॥ ४ ॥ रठ लागी प्रभु
रूपनी ॥ प्र० ॥ मुने न गमे बीजी वात ॥ शुं० ॥ वाह्ये वात बने नहीं ॥ प्र० ॥
मलीयें मूकी चांत ॥ शुं० ॥ ५ ॥ सेवे चिंतामणि फले ॥ प्र० ॥ तूंतो त्रि
भुवननाथ ॥ शुं० ॥ शो वातें ठोडुं नहीं ॥ प्र० ॥ हवे आव्या मुज हाथ
॥ शुं० ॥ ६ ॥ मुहनी वात मूको परी ॥ प्र० ॥ जिम जाणो तिम तार
॥ शुं० ॥ सहगुरु सुंदर कविरायनो ॥ प्र० ॥ पद्मने प्रभुशुं प्यार ॥ शुं० ॥ ७ ॥

॥ अथ सिद्धचक्र स्तवन ॥

॥ अवसर पामीने रे, कीजें नव आंबिलनी उली ॥ उली करतां आपद
जाये, रुदिसिद्धि लहियें बहुली ॥ अ० ॥ १ ॥ आशोने चैत्रें आदरशुं, सा
तमथी संजाली रे ॥ आलस मेहेली आंबिल करशे, तस घर नित्य दीवा
ली ॥ अ० ॥ २ ॥ पूनमने दिन पूरी थाते, प्रेमेशुं पखाली रे ॥ सिद्धचक्र
ने शुद्ध आराधी, जाप जपे जप माली ॥ अ० ॥ ३ ॥ देहेरे जइने देव
जुहारो, आदेसर अरिहंत रे ॥ चोवीशे चाहीने पूजो, जावेशुं जगवंत
॥ अ० ॥ ४ ॥ वे टंकें पडिक्कमणुं बोळ्युं, देव वंदन त्रण काल रे ॥ श्री श्रीपा
ल तणी परें समजी, चित्तमां राखो चाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ समकित पामी
अंतर जामी, आराधो एकांत रे ॥ स्याद्वादपंथें संचरतां, आवे नवनो अंत
॥ अ० ॥ ६ ॥ सत्तर चोराणुयें शुद्धि चैत्रीयें, बारशें बनावी रे ॥ सिद्धचक्र गातां
सुख संपत्ति, चालीने घेर आवी ॥ अ० ॥ ७ ॥ उदयरतन वाचक उपदेशें, जे
नर नारी चाले रे ॥ नवनी नावठ ते नांजीने, मुक्तिपुरीमां माले ॥ अ० ॥ ८ ॥

॥ अथ पूजाविधि आश्रयी श्रीसुविधिजिन स्तवन ॥

॥ चोपाइनी देशीमां ॥ सुविधिनाथनी पूजा सार, करतां सघले जय जय का

२ ॥ पूजानी विधि धारो सही, श्रीनगवंतें शास्त्रें कही ॥ १ ॥ पूर्व सन्मुख स्नान
आदरो, पश्चिमदिशि रही दातण करो ॥ उत्तरें वस्त्र पहरो सही, पूजो उत्तर
पूरव मुख रही ॥ २ ॥ घरमां पेसतां वामें जाग, देरासर करवानो जाग ॥
दोढ हात नूमिथि कीजीयें, उंचुं नीचुं सदुथी वरजीयें ॥ ३ ॥ पूरव उत्तर
मुख पूजा जाए, बीजी दिशें हुए करतां हाण ॥ नवांग पूजानो विधि एह,
विधि करतां होय निर्मल देह ॥ ४ ॥ पण जंधाने हाथ बे तणी, खंजा
मस्तकनी पांचमी जणी ॥ जान कंठ हृदय ए जाए, उदरें नवमुं तिलक
वखाण ॥ ५ ॥ चंदन विण पूजा नवि होय, वासपूजा प्रजातें जोय ॥
कुसुमपूजा मथ्यान्हें करो, साजे धूप दीप आदरो ॥ ६ ॥ धूप उखेवो माबे
पास, जमणे पासें दीप प्रकाश ॥ ठोणुं आंगल मूको सही, चैत्यवंदन करो
दक्षिण रही ॥ ७ ॥ हाथयकी जे नूमियें पडै, पण लागे मलीन आनडे
॥ मस्तकथी उंचुं परिहरो, नाजीयकी नीचुं मत करो ॥ ८ ॥ कीडै खाधुं
तजीयें फूल, एम फलादिक ठोश्यें अमूल ॥ फूल पांखडी नवि ठेदीयें,
कलिका कदिये नवि नेदीयें ॥ ९ ॥ गंध धूप आखें आणीयें, फूल दीप बलि
फल जाणीयें ॥ पाणी आठमुं सुंदर सही, आठ प्रकारी पूजा कही ॥ १० ॥
शांति कारण उज्ज्वल वस्त्र, लाज कारणें पीत पवित्र ॥ वयरी जीपवा पहे
रो श्याम, रातुं वस्त्र ते मंगल काम ॥ ११ ॥ पंच वरण वस्त्रें होय सिद्ध,
खंमित सांध्या वस्त्र निषिद्ध ॥ पद्मासनने मौन रह्यो, सुखकोश पूजाविधि
कही ॥ १२ ॥ ए विधि पूजा कीजें सदा, जिम पामीजें सुखसंपदा ॥
आनंदविमल पंमितनो दास, प्रीतिविजय प्रणमे उद्गास ॥ १३ ॥ इति ॥

॥ अथ अष्टापदं तीर्थ स्तवन ॥

॥ तीर्थ अष्टापद नित्य नमीयें, ज्यां जिनवर चउवीश जी ॥ मणिमय
बिंब जराव्यां जरतें, ते वंदूं नित्य दीस जी ॥ ती० ॥ १ ॥ निजनिज देह प्र
माणें मूरति, दीठडे मनडुं मोहे जी ॥ चत्तारि अठ दस दोय इणी परे, जिन
चोवीशे सोहे जी ॥ ती० ॥ २ ॥ बत्रीस कोशनो पर्वत उंचो, आठ तिहां
पावडीयो जी ॥ एकेकी चउकोश प्रमाणे, नवि जाये कोइ चडीयो जी ॥ ती०
॥ ३ ॥ गौतमस्वामी चडीया लब्धें, वांध्या जिन चोवीश जी ॥ जगचिंता
मणि स्तवन त्यां कीधुं, पूगी मननी जगीश जी ॥ ती० ॥ ४ ॥ तझवमोह
गामी जे मानव, ए तीर्थने वांदे जी ॥ जंघा विद्याचारण वांदे, तेतो लब्धि

प्रसादें जी ॥ ती० ॥ ५ ॥ शाठ सहस्र सुत सगर चक्रीना, ए तीरथ सेवता
जी ॥ बारमां देवलोकें ते पोहोता, लेहेरो सुख अनंतां जी ॥ ती० ॥ ६ ॥
कंचनमय प्रासाद इहां ठे, वंदन करवा योग्य जी ॥ ए अधिकार ठे आव
श्यकसूत्रें, जो जो दइ उपयोग जी ॥ ती० ॥ ७ ॥ जिहां आदेसर मुक्तें
पोहोता, अविचल तीरथ एह जी ॥ जशवंतसागर शिष्य पयंपे, जिनैं
वधते नेह जी ॥ ती० ॥ ८ ॥ इति अष्टापदस्तवन ॥

॥ अथ समेत शिखर गिरिनुं स्तवन ॥ क्रीडा करी घरे
आवियो ॥ ए देशी ॥

॥ समेत शिखर जिन वंदियें, महोदुं तीरथ एह रे ॥ पार पमाडे नव तणो,
तीरथ कहियें तेह रे ॥ समे० ॥ १ ॥ अजितथी सुमति जिणंद लगें, सहस्र
मुनि परिवार रे ॥ पद्मप्रज शिवसुख वखा, त्रणशें अड अणगार रे ॥ समे०
॥ २ ॥ पांचशें मुनि परिवारशुं, श्रीसुपास जिणंद रे ॥ चंडप्रज श्रेयांस लगें,
साथें सहस्र मुणिंद रे ॥ समे० ॥ ३ ॥ ठ हजार मुनिराजशुं, विमल जिने
श्वर सिद्धा रे ॥ सात सहस्सशुं चौदमां, निज कारज वर कीधां रे ॥ समे०
॥ ४ ॥ एक शो आठशुं धर्मजी, नवशेंशुं शांतिनाथ रे ॥ कुंथु अर एक
सहस्सशुं, साचो शिवपुर साथ रे ॥ समे० ॥ ५ ॥ मद्धिनाथ शत पांचशुं,
मुनि नमि एक हजार रे ॥ तेत्रीश मुनियुत पासजी, वरिया शिवसुख सार
रे ॥ समे० ॥ ६ ॥ सत्तावीश सहस्स त्रणशें, उपर उंगण पंचाश रे ॥
जिन परिकर बीजा केई, पाम्या शिवपुर वास रे ॥ समे० ॥ ७ ॥ ए बीशे
जिन इणें गिरि, सिद्धा अणशण लेइ रे ॥ पद्मविजय कहे प्रणमीयें, पास
सामलनुं चेइ रे ॥ समे० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ समवसरणनुं स्तवन ॥ एक वार गोकुल आवजो ॥
गोविंदजी ए देशी ॥

॥ एक वार वहुदेश आवजो, जिणंद जी ॥ एक वार वहुदेश आवजो ॥
दर्शन नयन ठहरावजो ॥ जिणंद जी, एक वार वहुदेश आवजो ॥ जयं
तीने पाय नमावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वली समोसरण देखावजो ॥ जि० ॥
एक० ॥ ए आंकणी ॥ समोवसरण शोचा जे दीठी, कृणकृण सांजरी
आवशें ॥ जि० ॥ एक० ॥ नूतल सुगंधि जल वर्षावे, फूलना पगर नरावशें
॥ जि० ॥ एक० ॥ १ ॥ कनक रतननो पीठ करीने, त्रिगडानी शोचा रचा

वशें ॥ जि० ॥ एक० ॥ रूपानो गढने कनक कोशीशां, वच्चें रतन जडाव
 शे ॥ जि० ॥ एक० ॥ २ ॥ रतनगढें मणिनां कोशीशां, जगमग ज्योति
 दीपावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चार डुवारें एंशी हजारा, शिव सोपान चढा
 वजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ३ ॥ देव चार कर आयु६ धारी, द्वारें खडा करे
 चाकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ दूर पासथी एक समयें वंदे, जरंतीने लघु ठोक
 री ॥ जि० ॥ एक० ॥ ४ ॥ सहस्र योजन ध्वज चार ते उंचा, तोरण चउ अठ
 वावडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ मंगल आठ ने धूप घटाडी, फूलमाल कर पूत
 ली ॥ जि० ॥ एक० ॥ ५ ॥ आठ सुरी बीजे गढद्वारें, रत्न गढे चउ दे
 वता ॥ जि० ॥ एक० ॥ जातिवैर ठंढी पशु पंगवी, तुज पद कमलने सेवता
 ॥ जि० ॥ एक० ॥ ६ ॥ पंचवरणमयी जल थल केरां, फूल अमर वरसा
 वता ॥ जि० ॥ एक० ॥ परखदा सात ते ऊपर बेसे, मुनि नर नारी देवता
 ॥ जि० ॥ एक० ॥ ७ ॥ आवश्यक टीकायें पण उत्तर, आयेन कुसुम कि
 लामणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ साधवी वैमानिकनी देवी, उनी सुणे दोय तु
 रणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ ८ ॥ बत्रीश धनुष अशोक ते उंचो, चामर ठत्र ध
 रावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चउमुख रयण सिंहासन बेसी, अमृत वयण
 सुणावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ९ ॥ धर्मचक्र नामंमल तेजें, मिथ्या तिमिर
 हरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ गणधर वाणी जब अमे सुणीयें, तब देव
 ठंदे सुहावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ १० ॥ देवतासुर कवि साचुं बोले, जिहां
 जाशो तिहां आवशे ॥ जि० ॥ एक० ॥ रंजादिक अपहरनी टोली, वंदी
 नमी गुण गावशे ॥ जि० ॥ एक० ॥ ११ ॥ अंतरजामी दूरें विचारो, मुज
 चित्त जीनुं ज्ञानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥ हृदयथकी जो दूरें जाउ, तो कौ
 तुक अमें मानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥ १२ ॥ सुजसादिक नव जिनपद
 दीधुं, अमशुं अंतर एवडो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वीतराग जो नाम धरावोतो,
 सद्गुने सरिखा तेवडो ॥ जि० ॥ एक० ॥ १३ ॥ ज्ञाननजरथी वात विचा
 रो, रागदशा अम रूअडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ सेवक रागें साहेब रीजे, धन
 धन त्रिशला मावडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ १४ ॥ तुज वण सुरपति सघला
 तूसे, पण अमें आमण दूमणा ॥ जि० ॥ एक० ॥ श्रीशुनवीर हजूरें रहे
 तां, उत्सव रंग वधामणां ॥ जि० ॥ एक० ॥ १५ ॥ इति समवसरणस्तवनं ॥

॥ अथ सीमंधरजिन स्तवन ॥ रासडाना रागमां ॥

॥ रुपैय्यो ते आलुं रोकडो, माहरा वालाजी रे ॥ ए देशी ॥

॥ मनडुं ते महारुं मोकले, महारा वालाजी रे ॥ ससिहर साथें संदेश,
जइने कहेजो महारा वालाजी रे ॥ ए आंकणी ॥ जरतना जक्तने तारवा ॥
महा० ॥ एकवार आवोने आ देश ॥ जइ० ॥ १ ॥ प्रभुजी वसो पुष्कला
वती ॥ महा० ॥ महाविदेह खेत्र मजार ॥ जइ० ॥ पुरी राजें पुंमरीगिणी
॥ महा० ॥ जिहां प्रभुनो अवतार ॥ जइ० ॥ २ ॥ श्रीसीमंधर साहेबा
॥ मा० ॥ विचरंता वीतराग ॥ जइ० ॥ पडिबोहो बहु प्राणीने ॥ महा० ॥
तेहनो पामे कोण ताग ॥ जइ० ॥ ३ ॥ मन जाणे उडी मलुं ॥ महा० ॥
पण पोतें नहीं पांख ॥ जइ० ॥ जगवंत तुम जोवा नणी ॥ महा० ॥ अल
जो धरे ठे आंख ॥ जइ० ॥ ४ ॥ डुर्गम महोटा मूंगरा ॥ महा० ॥ नदी
नालानो नहीं पार ॥ जइ० ॥ घाटीनी आंटी घणी ॥ महा० ॥ अटवी पंथ
अपार ॥ जइ० ॥ ५ ॥ कोडी सोनैये काशीदी ॥ महा० ॥ करनारो नहीं
कोय ॥ जइ० ॥ कागलीउं केम मोकलुं ॥ महा० ॥ होश तो नित्य नवली
होय ॥ जइ० ॥ ६ ॥ लखुं जे जे लेखमां ॥ महा० ॥ लाख गमे अनिलाष ॥
जइ० ॥ तमें लेजामां ते लहो ॥ महा० ॥ मुज मन पूरे ठे साख ॥ ज
इ० ॥ ७ ॥ लोकालोक सरूपना ॥ महा० ॥ जगमां तुमें ठो जाण ॥ ज
इ० ॥ जाण आगें शुं जणावीयें ॥ महा० ॥ आखर अमें अजाण ॥ ज
इ० ॥ ८ ॥ वाचक उदयनी वीनति ॥ महा० ॥ ससिहर कह्या संदेश ॥
जइ० ॥ मानी लेजो माहरी ॥ महा० ॥ वस्ति दूर विदेश ॥ ज० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री युगमंधर जिन स्तवन ॥ मधुकरनी देशीमां ॥

॥ काया पामी अति कूडी, पांख नहीं रे आवुं उडी, लब्धि नहीं कोये
रूडी रे ॥ श्रीयुगमंधरने केजो ॥ १ ॥ के दधिसुत वीनतडी सुणजो रे ॥ श्री
युग० ॥ ए आंकणी ॥ तुम सेवामांहे सुर कोडी, ते इहां आवे एक दोडी,
आश फले पातक मोडी रे ॥ श्रीयुग० ॥ २ ॥ दुखम समयमां इणें जरतें,
अतिशय नाणी नवि वरते, कहीयें कहो कोण सांजलते रे ॥ श्रीयुग० ॥
॥ ३ ॥ श्रवणें सुखीया तुम नामें, नयणां दरिसण नवि पामे, एतो जगडा
नो ठामें रे ॥ श्रीयुग० ॥ ४ ॥ चार आंगल अंतर रहेवुं, शोकडलीनी परें
दुःख सहेवुं, प्रभु विना कोण आगल कहेवुं रे ॥ श्रीयुग० ॥ ५ ॥ महोटा

मेल करी आपे, बेहुने तोल करी आपे, सङ्गन जस जगमां व्यापे रे ॥ श्री युग० ॥ ६ ॥ बेहुनो एक मतो आवे, केवल नाण जुगल पावे, तो सवि वात बनी आवे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ७ ॥ गजलंठन गजगतिगामी, वि चरे विप्रविजय स्वामी, नयरी विजया गुणधामी रे ॥ श्रीयुग० ॥ ८ ॥ मात सुतारायें जायो, सुदृढ नरपति कुल आयो, पंडित जिनविजयें गा यो रे ॥ श्रीयुग० ॥ ९ ॥ इति युगमंधरजिन स्तवनं ॥

॥ अथ नेमिजिनस्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ जइने रहेजो महारा बालाजी रे, श्रीगिरनारने गोंख ॥ जइने० ॥ अमें पण तिहां आवसुं ॥ माहारा० ॥ जिहारें पामीसुं जोख ॥ जइ० ॥ ॥१॥ जान लेइ जूने गढें ॥ माहा० ॥ आव्या तोरण आप ॥ जइ० ॥ पशु आं पेखी पाठा वढ्या ॥ माहा० ॥ जातां न दीधोजबाप ॥ जइ० ॥ २ ॥ सुंदर आपण सारिखा ॥ माहा० ॥ जोतां नहीं मले जोड ॥ जइ० ॥ बो द्या अणबोद्या करो ॥ माहा० ॥ ए वातें तमनें खोड ॥ जइ० ॥ ३ ॥ हुं रागी तुं वैरागीउ ॥ माहा० ॥ जगमां जाणे सहु कोय ॥ जइ० ॥ रागी तो लागी रहे ॥ माहा० ॥ वैरागी रागी न होय ॥ जइ० ॥ ४ ॥ वर बीजो हुं नवि वरुं ॥ माहा० ॥ सघला मेहेली सवाद ॥ जइ० ॥ मोहनीयाने जइ मली ॥ माहा० ॥ महोटा साथें श्यो वाद ॥ जइ० ॥ ५ ॥ गढतो एक गिर नार ठे ॥ माहा० ॥ निरतो ठे एक श्री नेम ॥ जइ० ॥ रमणी एक राजीम ती ॥ माहा० ॥ पूरो पाड्यो जेणें प्रेम ॥ जइ० ॥ ६ ॥ वाचक उदयनी वंदना ॥ माहा० ॥ मानी लेजो महाराज ॥ जइ० ॥ नेम राजुल मुक्तें म द्या ॥ माहा० ॥ साखां आतमकाज ॥ जइ० ॥ ७ ॥ इति ॥

अथ बीजनं स्तवन ॥ फतमल पाणीडाने जाय ॥ ए देशी ॥

॥ प्रणमी शारद माय, शासन वीर सुहंकरु जी ॥ बीज तिथि गुण गेह, आदरो नवियण सुंदरु जी ॥ १ ॥ एह दिन पंच कव्याण, विवरीने कहुं ते सुणो जी ॥ माहा शुदि बीजें जाण, जन्म अजिनंदन तणो जी ॥ २ ॥ श्रावण शुदिनी हो बीज, सुमति चव्या सुरलोकथी जी ॥ तारण नवोदधि तेह, तस पद सेवे सुर थोकथी जी ॥ ३ ॥ समेतशिखर शुच ठाण, दशमा शीतल जिन गणुं जी ॥ चैत्र वदिनी हो बीज, वख्या मुक्ति तस सुख घणुं जी ॥ ४ ॥ फावुन मासनी बीज, उत्तम उज्ज्वल मासनी

जी ॥ अरनाथ तस च्यवन, कर्मकर्ये तव पासनी जी ॥ ५ ॥ उत्तम माघ
ज मास, शुद्धि बीजें वासुपूज्यनो जी ॥ एहिज दिन केवल नाण, शरण
करो जिनराजनो जी ॥ ६ ॥ करणीरूप करो खेत, समकित रूप रोपो
तिहां जी ॥ खातर किरिया हो जाए, खेड समता करी जिहां जी ॥ ७ ॥
उपशम तडूप नीर, समकित ठोड प्रगट होवे जी ॥ संतोष करी अहो
वाड, पञ्चस्काण व्रत चोकी सोहे जी ॥ ८ ॥ नासे कर्म रिपु चोर, समकित
वृद्ध फल्यो तिहां जी ॥ मांजर अनुभव रूप, उत्तरे चारित्र फल जिहां जी
॥ ९ ॥ शांति सुधारस वारी, पान करी सुख लीजीएं जी ॥ तंबोज सम व्यो
स्वाद, जीवने संतोष रस किजीएं जी ॥ १० ॥ बीज करो बावीश मास, उ
त्कृष्टी बावीश मासनी जी ॥ चोविहार उपवास, पालियें शील वसुधा सनी
जी ॥ ११ ॥ आवश्यक दोय वार, पडिलेहण दोय लीजीयें जी ॥ देववंदन
त्रण काल, मन वच कायायें कीजीयें जी ॥ १२ ॥ उजमणुं गुन चित्त,
करी धरीयें संयोगथी जी ॥ जिन वाणी रस एम, पीजीयें श्रुत उपयो
गथी जी ॥ १३ ॥ इणि विध करियें हो बीज, राग ने द्वेष दूरें करी जी ॥
केवल पद लहि तास, वरे मुक्ति उजट धरी जी ॥ १४ ॥ जिनपूजा गुरुन
क्ति, विनय करी सेवो सदा जी ॥ पद्मविजयनो शिष्य, नक्ति पामे सुख
संपदा जी ॥ १५ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनुं लघु स्तवन लिख्यते ॥

॥ पंचमीतप तमें करो रे प्राणी, जेम पामो निर्मल ज्ञान रे ॥ पहेलुं
ज्ञान ने पढी क्रिया, नहिं कोइ ज्ञान समान रे ॥ पंचमी० ॥ १ ॥ नंदीसूत्र
मां ज्ञान वखाणुं, ज्ञानना पांच प्रकार रे ॥ मति श्रुत अवधि ने मनःपर्य
व, केवल एक उदार रे ॥ पंचमी० ॥ २ ॥ मति अष्टावीश श्रुत चउदह वी
श, अवधि ठे असंख्य प्रकार रे ॥ दोय जेदें मनःपर्यव दाख्युं, केवल एक
उदार रे ॥ पंचमी० ॥ ३ ॥ चंड सूर्य ग्रह नक्षत्र तारा, एकथी एक अपा
र रे ॥ केवल ज्ञान समुं नहिं कोइ, लोकालोक प्रकाश रे ॥ पंचमी० ॥ ४ ॥
पारसनाथ प्रसाद करीने, महारी पूरो उमेद रे ॥ समयसुंदर कहे हुं पण
पामुं, ज्ञाननो पांचमो जेद रे ॥ पंचमी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अष्टमीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ हारि मारे ठाम धरमना साडा पचवीश देश जो ॥ दीपे रे त्यां देश म

गध सहुमां शिरें रे लो ॥ हारे मारे नगरी तेहमां राजगृही सुविशेष जो ॥
 राजे रे त्यां श्रेणिक गाजे गजपरें रे लो ॥ १ ॥ हारे मारे गाम नगर पुर
 पावन करता नाथ जो ॥ विचरंता तिहां आवी वीर समोसखा रे लो ॥
 हां० ॥ चउद सहस्स मुनिवरना साथें साथ जो ॥ सूधा रे तप संयम शिय
 लें अलंकखा रे लो ॥ २ ॥ हां० ॥ फूल्या रस जर फूल्या अंब कदंब जो ॥
 जाणुं रे गुण शील वन हसि रोमंचीउ रे लो ॥ हां० ॥ वाया वाय सुवाय
 तिहां अविलंब जो ॥ वासैं रे परिमल चिहुं पासे संचिउ रे लो ॥ ३ ॥
 हां० ॥ देव चतुर्विध आवे कोडा कोड जो ॥ त्रिगडुं रे मणि हेम रजतनुं
 ते रचे रे लो ॥ हां० ॥ चोशठ सुरपति सेवे होडाहोड जो ॥ आगें रे रस लागे
 इंझाणी नचे रे लो ॥ ४ ॥ हां० ॥ मणिमय हेम सिंहासन बेठा आप जो ॥
 ठाले रे सुर चामर मणि रत्नैं जड्यां रे लो ॥ हां० ॥ सुणतां छंडुनि नाद
 टले सवि ताप जो ॥ वरसे रे सुर फूल सरस जानू अड्यां रे लो ॥ ५ ॥
 हां० ॥ ताजे तेजे गाजे घन जेम लुंब जो ॥ राजे रे जिनराज समाजे धर्मने
 रे लो ॥ हां० ॥ निरखी हरखी आवे जनमन लुंब जो ॥ पोपे रे रस न पडे
 घोषें नर्ममां रे लो ॥ ६ ॥ हां० ॥ आगम जाणी जिननो श्रेणिक राय
 जो ॥ आव्यो रे परवरियो हय गय रय पायगें रे लो ॥ हां० ॥ दइ प्रद
 क्षिणा वंदि बेठो ठाय जो ॥ सुणवा रे जिनवाणी मोटे जायगें रे लो
 ॥ ७ ॥ हां० ॥ त्रिभुवन नायक लायक तव जगवंत जो ॥ आणी रे जन
 करुणा धर्मकथा कहे रे लो ॥ हां० ॥ सहज विरोध विसारी जगना जंत
 जो ॥ सुणवा रे जिनवाणी मनमां गहगहे रे लो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ वालम वहेला रे आवजो ॥ ए देशी ॥

॥ वीर जिनवर एम उपदिशे, सांजलो चतुर सुजाण रे ॥ मोहनी निंद
 मां कां पडो, उलखो धर्मनां ठाण रे ॥ विरति ए सुमति धरी आदरो ॥ १ ॥
 ए आंकणी ॥ परिहरो विषय कषाय रे ॥ बापडा पंच परमादधी, कां पडो
 कुगतिमां धाय रे ॥ वि० ॥ २ ॥ करी शको धर्म करणी सदा, तो करो ए
 उपदेश ॥ सर्वकालें करी नवि शको, तो करो पर्व सुविशेष रे ॥ वि० ॥ ३ ॥
 जूजूआ पर्व षटनां कहां, फल घणां आगमें जोय रे ॥ वचन अनुसारें
 आराधतां, सर्वथा सिद्धि फल होय रे ॥ वि० ॥ ४ ॥ जीवने आयु परजव
 तणुं, तिथिदिनें बंध होय प्राय रे ॥ तेह जणि एह आराधतां, प्राणियो

सजति जाय रे ॥ वि० ॥ ५ ॥ तेहवे अष्टमी फल तिहां, पूढे गौतम स्वाम रे ॥
 नविक जीव जाणवा कारणें, कहे वीर प्रभु ताम रे ॥ वि० ॥ ६ ॥ अष्ट
 महासिद्धि होय एहथी, संपदा आठनी वृद्धि रे ॥ बुद्धिना आठ गुण
 संपजे, एहथी आठ गुण सिद्धि रे ॥ वि० ॥ ७ ॥ लाज होय आठ पडि
 हारनो, आठ पवयण फल होय रे ॥ नाश आठ कर्मनो मूलथी, अष्टमीनुं
 फल जोय रे ॥ वि० ॥ ८ ॥ आदि जिन जन्म दीक्षा तणो, अजितनुं जन्म
 कळ्याण रे ॥ च्यवन संजव तणुं एह तिथें, अजिनंदन निर्वाण रे ॥ वि०
 ॥ ९ ॥ सुमति सुव्रत नमि जनमीया, नेमनो मुक्तिदिन जाण रे ॥ पास
 जिन एह तिथें सिद्धला, सातमा जिन चवन माण रे ॥ वि० ॥ १० ॥
 एह तिथि साधतो राजिउं, दंभ वीरज लही मुक्ति रे ॥ कर्म हणवा जणी
 अष्टमी, कहे सूत्र निर्युक्ति रे ॥ वि० ॥ ११ ॥ अतीत अनागत कालना,
 जिन तणां केइ कळ्याण रे ॥ एह तिथें वली घणा संयमी, पामशे पद
 निर्वाण रे ॥ वि० ॥ १२ ॥ धर्मवासित पशु पंखियां, एह तिथें करे उपवास
 रे ॥ व्रतधारि जीव पोसो करे, जेहने धर्म अन्यास रे ॥ वि० ॥ १३ ॥
 नांखियो वीरें आठम तणो, नविकहित एह अधिकार रे ॥ जिनमुखें
 उच्चरे प्राणिया, पामशे जव तणो पार रे ॥ वि० ॥ १४ ॥ एहथी संपदा
 सवि लहे, टले कष्टनी कोड रे ॥ सेवजो शिष्य बुध प्रेमनो, कहे कांति
 कर जोड रे ॥ वि० ॥ १५ ॥ कलश ॥ एम त्रिजग जासण अचल शास
 न, वर्द्धमान जिनेश्वरू ॥ बुध प्रेम गुरु सुपसाय पामी, संयूख्यो अलवेस
 रू ॥ जिन गुण प्रसंगें जणो रंगें, स्तवन ए आठम तणो ॥ जे नविक जावें
 सुणे गावे, कांति सुख पावे घणो ॥ १६ ॥ श्लोक संख्या ॥ ४३ ॥

॥ अथ एकादशीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ जगपति नायक नेमि जिणंद, द्वारिका नगरी समोसखा ॥ जगपति
 वंदवा कृष्ण नरिंद, जादव कोडयुं परिवखा ॥ १ ॥ जगपति धीगुण फूल
 अमूल, नक्ति गुणें माला रची ॥ जगपति पूजी पूढे कृष्ण, ह्याधिक सम
 कित शिवरुचि ॥ २ ॥ जगपति चारित्र धर्म अशक्त, रक्त आरंज परिग्रहे ॥
 जगपति मुज आठम उद्धार, कारण तुम विण कोण कहे ॥ ३ ॥ जग
 पति तुम सरिखो मुज नाथ, माथे गाजे गुणनिलो ॥ जगपति कोय उपाय

बताव, जिम वरे शिववधू कंतलो ॥ ४ ॥ नरपति उज्ज्वल मागशिर मा
स, आराधो एकादशी ॥ नरपति एकशोनें पंचाश, कल्याणक तिथि उद्ध
सी ॥ ५ ॥ नरपति दश क्षेत्रे त्रण काल, चोवीशी त्रीशे मली ॥ नरपति
नेवुं जिननां कल्याण, विवरी कहुं आगल वली ॥ ६ ॥ ॥ नरपति अर दी
हा नमि नाण, मल्लीजन्म व्रत केवली ॥ नरपति वर्तमान चोवीशि, मां
हे कल्याण कहां वली ॥ ७ ॥ नरपति मौन पणो उपवास, दोढ शो जप
माला गणो ॥ नरपति मन वच काय पवित्र, चरित्र सुणो सुव्रत तणो ॥ ८ ॥
नरपति दाहिए धातकीखंम, पश्चिम दिशि इंदुकारथी ॥ नरपति विजय
पाटण अजिधान, साचो नृप प्रजापालथी ॥ ९ ॥ नरपति नारी चंडावती
तास, चंडमुखी गजगामिनी ॥ नरपति श्रेष्ठी शूर विख्यात, शियल सली
ला कामिनी ॥ १० ॥ नरपति पुत्रादिक परिवार, सार नूषणचीवर धरी ॥
नरपति जाए नित्य जिनगेह, नमन स्तवन पूजा करे ॥ ११ ॥ नरपति पो
षे पात्र सुपात्र, सामायिक पोषध वरे ॥ नरपति देववंदन आवश्यक,
काल वेलायें अनुसरे ॥ १२ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ एकदिन प्रणमी पाय, सुव्रत साधु तणारी ॥ विनयें
वीनवे शेठ, मुनिवर करी करुणा री ॥ १ ॥ दाखो मुज दिन एक, थोडो
पुण्य कीयो री ॥ वाधे जिम वडबीज, शुन अनुबंधी थयो री ॥ २ ॥ मुनि
जासे महा नाग्य, पावन पर्व घणां री ॥ एकादशी सुविशेष, तेहमां सुण
सुमना री ॥ ३ ॥ सित एकादशी सेव, मास अग्यार लगें री ॥ अथवा वर
स अग्यार, उजवी तपशुं वगे री ॥ ४ ॥ सांजलि सजुरु वेण, आनंद
अति उद्धस्यो री ॥ तप सेवी उजविथ, आरण स्वर्ग वश्यो री ॥ ५ ॥ एकवी
श सागर आय, पाली पुण्य वसे री ॥ सांजल केशवराय, आगल जेह थशे
री ॥ ६ ॥ सोरी पुरमां शेठ, समृद्धदत्त वडो री ॥ प्रीतिमती प्रिया तास,
पुण्यें जोग जड्यो री ॥ ७ ॥ तस कूखें अवतार, सूचित शुन स्वपनें री ॥
जनम्यो पुत्र पवित्र, उत्तम ग्रह शकुनें री ॥ ८ ॥ नालनिक्षेप निधान, नू
मिथी प्रगट हवो री ॥ गर्जदोहद अनुनाव, सुव्रत नाम ठव्यो री ॥ ९ ॥
बुद्धि उद्यम गुरु जोग, शास्त्र अनेक जण्यो री ॥ यौवनवय अगीआर, रूप
वती परण्यो री ॥ १० ॥ जिन पूजन मुनिदान, सुव्रत पञ्चस्काण धरे री ॥
अगीआर कंचन कोड, नायक पुण्य जरे री ॥ ११ ॥ धर्मघोष अणगार,

तिथि अधिकार कहे री ॥ सांजलि सुव्रत शेठ, जातिस्मरण लहे री ॥ ११ ॥
जिनप्रत्यय मुनि शाख, नक्तें तप उच्चरे री ॥ एकादशी दिन आव,
पोहोरो पोसो धरे री ॥ १२ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ पत्नी संयुतें पोसह लीधो, सुव्रत शेठें अन्यदा जी ॥
अवसर जाणी तस्कर आव्या, घरमां धन लूटें तदा जी ॥ १ ॥ शांसन
नक्तें देवी शक्तें, थंजाणा ते बापडा जी ॥ कोलाहल सुणि कोटवाल
आव्यो, नूप आगल धव्या रांकडा जी ॥ २ ॥ पोसह पारी देव जुहारी,
दयावंत जेइ जेटणां जी ॥ गायने प्रणमी चोर मूकावी, शेठें कीधां पारणां
जी ॥ ३ ॥ अन्य दिवस विश्वानल लागो, सोरीपुरमां आकरो जी ॥ शेठ
जी पोसह समरस वेठा, लोक कहे हठ कां करो जी ॥ ४ ॥ पुण्यें हाट
वखारो शेठनी, उगरी सौ प्रशंसा करे जी ॥ हरखे शेठजी तप उजमणुं,
प्रेमदा साथें आदरे जी ॥ ५ ॥ पुत्रने घरनो नार जलावी, संवेगी शिर से
हरो जी ॥ चउनाणी विजयशेखर सूरि, पासें तपव्रत आदरे जी ॥ ६ ॥
एक खट मासी चार चौमासी, दोसय ठठ सो अछम करे जी ॥ बीजां तप
पण बहुश्रुत सुव्रत, मौन एकादशी व्रत धरे जी ॥ ७ ॥ एक अधम सुर
मिथ्यादृष्टि, देवता सुव्रत साधुने जी ॥ पूर्वोपार्जित कर्म उदेरी, अंगें वधारे
आधिने जी ॥ ८ ॥ कर्में नडीउं पापें जडीउं, सुर कहे जाउं औषध नणी
जी ॥ साधु न जाये रोष नराये, पाटु प्रहारें हण्यो मुनि जी ॥ ९ ॥
मुनि मन वचन काय त्रियोगें, ध्यान अनल दहे कर्मने जी ॥ केवल पामी
जितपद रामी, सुव्रतनेम कहे श्यामने जी ॥ १० ॥

ढाल चौथी ॥ कान पयंपे नेमने ए, धन्य धन्य यादव वंश ॥ जिहां प्रभु
अवतत्या ए ॥ मुज मनमानस हंस, जयो जिन नेमने ए ॥ १ ॥ धन्य शिवादेवी
मावडी ए, समुड विजय धन्य तात ॥ सुजात जगतगुरु ए, रत्न त्रयी अव
दात ॥ जयो ० ॥ २ ॥ चरण विराधी उपन्यो ए, हुं नवमो वासु देव ॥ जयो ० ॥
तिणें मन नवि उल्लसे ए, चरण धरमनी सेव ॥ जयो ० ॥ ३ ॥ हाथी जेम
कादव गव्यो ए, जाणुं उपादेय हेय ॥ ज ० ॥ तो पण हुं न करी शकुं ए, डुष्ट
कर्मनो जेय ॥ जयो ० ॥ ४ ॥ पण शरणुं बलियातणुं ए, कीजे सीजे काज
॥ ज ० ॥ एहवां वचनने सांजली ए, बांहे ग्रह्यानी लाज ॥ जयो ०
॥ ५ ॥ नेम कहे एकादशी ए, समकित युत आराध ॥ ज ० ॥ थाइश

जिनवर बारमो ए, जावि चोवीशियें ल६ ॥ जयो० ॥ ६ ॥ कलश ॥ इय
नेमि जिनवर, नित्य. पुरंदर, रेवताचल मंमणो ॥ बाण नंद मुनि चंद वरसें,
राजनगरे संशुण्यो ॥ संवेगरंग तरंग जलनिधि, सत्यविजय गुरु अनुसरी ॥
कपूरविजय कवि, ह्रमाविजय गणि, जिनविजय जयसिरि वरी ॥ १ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीवीरप्रभुनुं दीवालीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ मारग देसक मोहनो रे, केवल ज्ञाननिधान ॥ जाव दया सागर
प्रभु रें, पर उपगारी प्रधानो रे ॥ १ ॥ वीर प्रभु सि६ थया ॥ संघ सकल
आधारो रे, हवे इण जरतमां ॥ कोण करजो उपगारो रे ॥ वीर० ॥ २ ॥
नाथ विहूणुं सैन्य ज्युं रे, वीर विहूणा रे जीव ॥ साधे कोण आधारथी
रे, परमानंद अजंगो रे ॥ वीर० ॥ ३ ॥ मात विहूणो बाल ज्युं रे, अरहो
परहो अथडाय ॥ वीर विहूणा जीवडा रे, आकुल व्याकुल थाय रे
॥ वीर० ॥ ४ ॥ संशय ठेदक वीरनो रे, विरह ते केम खमाय ॥ जे दीठे
सुख उपजे रे, ते विण केम रहेवायो रे ॥ वीर० ॥ ५ ॥ निर्यामक नव
समुझनो रे, नवअडवि सत्तवाह ॥ ते परमेश्वर विण मले रे, केम बाधे
उत्साहो रे ॥ वीर० ॥ ६ ॥ वीरथकां पण श्रुत तणो रे, हतो परम आ
धार ॥ हवे इहां श्रुत आधार ठे रे, अहो जिनमुझ सारो रे ॥ वीर० ॥ ७ ॥
त्रण कालें सवि जीवनें रे, आगमथी आणंद ॥ सेवो ध्यावो नवि जना रे,
जिनपडिमा सुखकंदो रे ॥ वीर० ॥ ८ ॥ गणधर आचारज मुनि रे, सहुने एणी
परें सिद्धि ॥ नव नव आगम संगथी रे, देवचंङ् पद लीध रे ॥ वीर० ॥ ९ ॥

॥ अथ आंबील तप आश्रयी श्री सि६चक्रजीनुं स्तवन ॥

॥ जीहो कुंअर बेठा गोंखडे ॥ ए देशी ॥

॥ जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति ॥ लाला ॥ शिव सुखकारी अशेष ॥
जीहो आशोई चैत्री जणी ॥ लाला ॥ अछाई विशेष ॥ १ ॥ नवि
कजन, जिनवर जग जयकार ॥ जीहो जिहां नवपद आधार ॥ न० ॥ ए
आंकणी ॥ जीहो तेह दिवस आराधवा ॥ लाला ॥ नंदीसर सुर जाय ॥ जीहो
जीवानिगममांहे कह्युं ॥ ला० ॥ करे अड दिन महिमाय ॥ २ ॥ न० ॥
जीहो नवपद केरा यंत्रनी ॥ ला० ॥ पूजा कीजें रे जाप ॥ जीहो रोग शोक
सवि आपदा ॥ ला० ॥ नासे पापनो व्याप ॥ ३ ॥ न० ॥ जीहो अरिहंत
सि६ आचारजा ॥ ला० ॥ उवजाय साधु ए पंच ॥ जीहो दंसण नाण

चरित्र तवो ॥ ला० ॥ ए चउ गुणनो प्रपंच ॥ ४ ॥ न० ॥ जीहो एनव
पद आराधतां ॥ ला० ॥ चंपापति विख्यात ॥ जीहो नृप श्रीपाल सुखीयो
थयो ॥ ला० ॥ ते सुणजो अवदात ॥ ५ ॥ न० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कोइलो पर्वत धूंधलो रे लो ॥ ए देशी ॥

॥ मालवधुर उजेणीयें रे लो, राज्य करे प्रजापाल रे ॥ सुगुणी नर ॥
सुरसुंदरी मयणासुंदरी रे लो, बे पुत्री तस बाल रे ॥ सु० ॥ १ ॥ श्री
सिद्धचक्र आराधीयें रे लो, जेम होय सुखनी माल रे ॥ सु० ॥ श्री० ॥
॥ ए आंकणी ॥ पेहेली मिथ्या श्रुतजणी रे लो, बीजी जिन सिद्धांत रे
॥ सु० ॥ बुद्धि परीक्षा अवसरें रे लो, पूढी समस्या तुरंत रे ॥ सु० ॥ २ ॥
श्री० ॥ तूगे नृप वर आपवा रे लो, पेहेली करे ते प्रमाण रे ॥ सु० ॥
बीजी कर्म प्रमाणथी रे लो, कोप्यो ते तव नृपनाण रे ॥ सु० ॥ ३ ॥
श्री० ॥ कुष्ठी वर परणावियो रे लो, मयणा वरे धरी नेह रे ॥ सु० ॥ रामा
हजीय विचारीयें रे लो, सुंदरी विणसे तुफ देह रे ॥ सु० ॥ ४ ॥ श्री० ॥
सिद्धचक्र प्रजावथी रे लो, नीरोगी थयो जेह रे ॥ सु० ॥ पुण्यपसायें क
मला लही रे लो, वाथ्यो घणो ससनेह रे ॥ सु० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ माउले
वात ते जव लही रे लो, वंदवा आव्यो गुरु पास रे ॥ सु० ॥ निज घर तेडी
आवियो रे लो, आपे निज आवास रे ॥ सु० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ श्रीपाल
कहे कामिनी सुणो रे लो, हुं जावुं परदेश रे ॥ सु० ॥ माल मता बहु
लावशुं रे लो, पूरशुं तुम तणी खांत रे ॥ सु० ॥ ७ ॥ श्री० ॥ अवधि
करी एक वरसनी रे लो, चाव्यो नृप परदेश रे ॥ सु० ॥ शेठ धवल
साथें चव्यो रे लो, जलपंथें सुविशेष रे ॥ सु० ॥ ८ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ इमर आंबा आंबली रे ॥ ए देशी ॥

॥ परणी बब्बर पति सुता रे, धवल मूकाव्यो ज्यांह ॥ जिनहर बार
उघाडते रे, कनककेतु बीजी त्यांह ॥ १ ॥ चतुर नर, श्री श्रीपाल चरित्र
॥ ए आंकणी ॥ परणी वस्तुपालनी रे, समुद्र तटें आवंत ॥ मकरकेतु
नृपसुता रे, वीणा वादे रीजंत ॥ च० ॥ २ ॥ पांचमी त्रैलोक्यसुंदरी रे,
परणी कुजा रूप ॥ ठी समस्या पूरती रे, पंच सखीशुं अनूप ॥ च० ॥
॥ ३ ॥ राधा वेधी सातमी रे, आठमी विष उत्तार ॥ परणी आव्यो निज
घरें रे, साथें बहु परिवार ॥ च० ॥ ४ ॥ प्रजापालें सांजली रे, परदल

केरी वात ॥ खंधें कुहाडो लेइ करी रे, मयणां दुइ विख्यात ॥ च० ॥ ५ ॥
चंपाराज्य लेइ करी रे, नोगवी कामित नोग ॥ धर्म आराधी अवतखो रे,
पोहोतो नवमे सुरलोग ॥ च० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ कंत तमाकु परिहरो ॥ ए देशी ॥

॥ एम महिमा सिद्धचक्रनो, सुणि आराधे सुविवेक ॥ मोरे लाल
॥ १ ॥ श्री सिद्ध चक्र आराधीयें ॥ ए आंकणी ॥ अडदल कमलनी थाप
ना, मध्यें अरिहंत उदार ॥ मो० ॥ चिहुं दिशें सिद्धादिक चक्र, वक्र दि
शें तुं गुण धार ॥ मो० ॥ २ ॥ श्री० ॥ बे पडिक्कमणा जंत्रनी, पूजा देव
वंदन त्रिकाल ॥ मो० ॥ नवमे दिन सविशेषथी, पंचामृत कीजें पखाल
॥ मो० ॥ ३ ॥ श्री० ॥ नूमिशयन ब्रह्मविध धारणा, रुंधी राखो त्रण
जोग ॥ मो० ॥ गुरु वैय्यावच्च कीजीयें, धरो सद्वहणाजोग ॥ मो० ॥ ४ ॥
श्री० ॥ गुरु पडिलाजी पारीयें, सामीवहल पण होय ॥ मो० ॥ उजम
णां पण नव नवां, फल धान्य रयणादिक होय ॥ मो० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ इह
जव सवि सुख संपदा, परजवें सवि सुख आय ॥ मो० ॥ पंमित शांति
विजय तणो, कहे मानविजय उवजाय ॥ मो० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनुं स्तवन ॥

॥ हारे मारे वासुपूज्यनो नंदन, मधवा नाम जो ॥ राणी, तेहनी कम
ला, पंकजलोयणी रेलो ॥ हारे मारे आठ पुत्रने, उपर पुत्री एक जो ॥ मात
पिताने वाहाली, नामें रोहिणी रे लो ॥ १ ॥ हारे मारे देखी यौवन, वय
निजपुत्री नूप जो ॥ स्वयंवर मंमप मंमि, नृप तेडाविया रे लो ॥ हारे मारे
अंग वंग ने, मरुधर केरा राय जो ॥ चतुरंगी फोजाथी चंपायें, आविया रे लो
॥ २ ॥ हारे मारे पूरव जवना रागें, रोहिणी ताम जो ॥ नूप अशोकने कंठें,
वरमाला धरे रे लो ॥ हारे मारे गज रथ घोडा, दान अने बहु मान जो ॥
देइ वोलावी बेटी, बहु आमंवरें रे लो ॥ ३ ॥ हारे मारे रोहिणी राणी,
जोगवतां सुख जोग जो ॥ आठ पुत्रने पुत्री चार, सोहामणी रे लो ॥ हारे
मारे आठमा पुत्रनुं, लोकपाल ठे नाम जो ॥ ते खोले लेइ बेठी, गोंखे नामिनी
रे लो ॥ ४ ॥ हारे मारे एहवे कोशक, नगर वणिकनो पुत्र जो ॥ आयुःकृपे
थी बालक, मरण दशा लहे रे लो ॥ हारे मारे मात पितादिक, सहु तेनो
परिवार जो ॥ रडतो पडतो गोंख तले, यश्ने वहे रे लो ॥ ५ ॥ हारे मारे ते

देखी अति हरखी, रोहिणी ताम जो ॥ पिउने जांखे ए नटक, कुण जा तनुं रे लो ॥ हारे मारे दीप कहे ए, पूरव पुण्य संकेत जो ॥ जन्मथकी नवि दीतुं दुःख, केइ जातनुं रे लो ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पिउ कहे जोवन मदमाती, सहुने सरखी आशा ॥ ए बालकना दुःख थी रोवे, तुऊने होवे तमासा ॥ बोलो बोल विचारी राज, एम केम कीजें हांसी ॥ १ ॥ तव राणीने रीश करी खोलेथी, पुत्रने खूंची लीधो ॥ रोहिणी राणी नजरें जोतां, गोंखथी नाखी दीधो ॥ बो० ॥ २ ॥ ते देखी सहु अंतेउरमां, सझनें पोकार ते कीधो ॥ रोहिणी एम जाणे जे बालक, को इकें रमवा लीधो ॥ बो० ॥ ३ ॥ नगर तणे रखवाले देवें, अधर ग्रहो तिहां आवी ॥ सोनाने सिंहासण थाप्यो, आचूषण पेहेरावी ॥ बो० ॥ ४ ॥ नगरलोक सहु जाग्य वखाणे, राजा विस्मय थावे ॥ दीप कहे जस पुण्य सखाइ, तिहां सहु नव निधि थावे ॥ बो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ रूडो मास वसंत ॥ ए देशी ॥

॥ एक दिन वासुपूज्य जिनवरना, अंतेवासी मुनिराज वाला ॥ रूप कुंजने सुवर्णकुंजजी, चउ झानी नव ऊहाज वाला ॥ १ ॥ रोहिणी तप फल जग जयवंतुं ॥ ए आंकणी ॥ पाउ धाव्या प्रभु नयर समीपें, हरख्यो रोहिणी कंत वाला ॥ सहु परिवाणुं पदजुंग वंदे, निसुण्यो धर्म एकंत वाला ॥ रो० ॥ २ ॥ कर जोडी नृप पूढे गुरुने, रोहिणी पुण्यप्रबंध वाला ॥ शुं कीधुं प्रभु सुकृत एणें, जांखो ते सयल संबंध वाला ॥ रो० ॥ ३ ॥ गुरु कहे पूर्व नवमां कीधुं, रोहिणी तप गुणखाण वाला ॥ तेथी जन्मथकी नवि दीतुं सुख दुःख जाण अजाण वाला ॥ रो० ॥ ४ ॥ जांखरो गुरु हवे पूर्व नव नो, रोहिणीनो अधिकार वाला ॥ दीप कहे सुणजो एक चित्तें, कर्म प्रपंच विचार वाला ॥ रो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ गुरु कहे जंबू खेत्र नरतमां, सिद्धपुर नगर मजार रे ॥ पृथिवीपाल नरेसर राजा, सिद्धमती तस नार ॥ राजन सुणजो रे ॥ कांइपूरव नव अधिकार, दिलमां धरजो रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ एक दिन आव्या चंड उद्यानें, राणी ने बली राय रे ॥ खेले क्रीडा नव नव जातें, जोजो कर्म नि

दान ॥ रा० ॥ १ ॥ एहवे कोइक मुनि तिहां आव्यो, गुणसामर तस नाम रे ॥
 राजा ते मुनिवरने देखी, राणीने कहे ताम ॥ रा० ॥ ३ ॥ ऊठो ए मुनिने व
 होरावो, जे होय सुजतो आहार रे ॥ निसुणी राणीने मुनि उपर, उपनो क्रोध
 अपार ॥ रा० ॥ ४ ॥ विषयथकी अंतराय थयो ते, मनमां बहु दुःख
 लावे रे ॥ रीशें बलती कडवुं तुंबडुं, ते मुनिने वहोरावे ॥ रा० ॥ ५ ॥
 मुनिने आहारथकी विष व्याप्युं, कालधर्म तिहां कीधो रे ॥ राजायें
 राणीने ततहण, देशनिकालो दीधो ॥ रा० ॥ ६ ॥ सातमे दिन मुनि ह
 त्यापापें, गलत कोठ थयो अंगें रें ॥ काल करीने ठही नरकें, उपनी पाप
 प्रसंगें ॥ रा० ॥ ७ ॥ नारकीने तिर्यच तणा जव, जटकी काल अनंत रे ॥
 दीप कहे हवे धर्मजोगनो, कहीशुं सरस वृत्तंत ॥ रा० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ ते राणी मुनि पापथी ॥ केशरीया लाल ॥ फरती जवचक्र फेर रे ॥ केश
 रीया लाल ॥ तारा नयरमां उपनी ॥ के० ॥ वनमित्र शेठने घेर रे ॥ के० ॥
 ॥ १ ॥ जूउ जूउ कर्म विटंबना ॥ के० ॥ धनवती कुखें उपनी ॥ के० ॥ दुर्ग
 था तस नाम रे ॥ के० ॥ नगर वणिकना पुत्रने ॥ के० ॥ परणावी बहु
 मान रे ॥ के० ॥ २ ॥ जू० ॥ सुखशय्यानी उपरें ॥ के० ॥ आवी कंतनी
 पास रे ॥ के० ॥ बहु दुर्गधता उहली ॥ के० ॥ स्वामी पाम्यो त्रास रे ॥
 ॥ के० ॥ ३ ॥ जू० ॥ सूकी परदेशें गयो ॥ के० ॥ जुउ जुउ कर्म स्वजाव
 रे ॥ के० ॥ एक दिन कन्यानो पिता ॥ के० ॥ ज्ञानीने पूढे जाव रे ॥ के०
 ॥ ४ ॥ जू० ॥ ज्ञानीएं पूर्वजव कह्यो ॥ के० ॥ जांख्यो सहु अवदात रे
 ॥ के० ॥ फरी पूढे गुरु रायने ॥ के० ॥ केम होवे सुख शात रे ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ जू० ॥ गुरु कहे रोहिणीतप करो ॥ के० ॥ सात वर्ष सात मास
 रे ॥ के० ॥ रोहिणी नह्त्रने दिनें ॥ के० ॥ चोविहारो उपवास रे
 ॥ के० ॥ ६ ॥ जू० ॥ वासुपूज्य जगवंतनी ॥ के० ॥ पूजा करो गुन जाव
 रे ॥ के० ॥ एम ए तप आराधतां ॥ के० ॥ प्रगटे शुद्ध स्वजाव रे
 ॥ के० ॥ ७ ॥ जू० ॥ करजो तप पूरण थये ॥ के० ॥ उजमणुं जली
 जात रे ॥ के० ॥ तेथी एक जव आंतरे ॥ के० ॥ लेशो ज्योति महांत रे
 ॥ के० ॥ ८ ॥ जू० ॥ एम मुनि मुखथी सांजली ॥ के० ॥ आराधी ते सार
 रे ॥ के० ॥ ए तारी राणी थई ॥ के० ॥ रोहिणी नामें नार रे ॥ के० ॥

॥ ए ॥ जू० ॥ इम निसुणी हरख्यां सहु ॥ के० ॥ रोहिणीने वली राय रे
॥ के० ॥ दीप कहे मुनि कुंजने ॥ के० ॥ प्रणमी थानक जाय रे ॥ १ ० ॥ जू० ॥

॥ ढाल ठछी ॥

॥ एक दिन वासुपूज्यजी ए, संमोसखा जिनराज ॥ नमो जिन राजने
रे ॥ रायने रोहिणी हरखीयां ए, सीधां सघलां काज ॥ न० ॥ १ ॥ बहु
परिवारछुं आवीयां ए, वंदे प्रभुना पाय ॥ न० ॥ प्रभुमुखथी वाणी सुणीए,
आणंद अंग न माय ॥ न० ॥ २ ॥ रायने रोहिणी बेहु जणां ए, लीधो
संजम खास ॥ न० ॥ धन्य धन्य संजमधर मुनि ए, सुर नर जेहना दास ॥ न० ॥
॥ ३ ॥ तप तपी केवल लही ए, ताखां बहु नर नार ॥ न० ॥ शिवपद अवि
चल पद लहुं ए, पाम्या जवनो पार ॥ न० ॥ ४ ॥ एम जे रोहिणी तप
करे ए, रोहिणीनी परें तेह ॥ न० ॥ मंगलमाला ते लहे ए, वली अजरा
मर गेह ॥ न० ॥ ५ ॥ धन्य वासुपूज्यना तीर्थने ए, धन्य धन्य रोहिणी नार
॥ न० ॥ ए तप जे जावें करे ए, पामे ते जय जय कार ॥ न० ॥ ६ ॥ संवत
अठार उगणशाठनो ए, उज्ज्वल जाइव मास ॥ न० ॥ दीपविजयें तस
गाइयो ए, करी खंजात चोमास ॥ न० ॥ ७ ॥ कलश ॥ वासुपूज्य जगनाथ
साहेब, तास तीर्थे ए थयां ॥ चार पुत्रने आव पुत्रीथी, दंपती मुगते
गयां ॥ तपगह विजयाणंद पटधर, विजय देवेंड सूरिसरु ॥ तास
राज्यें तवन कीधुं, सकल संघ सोहंकरु ॥ सकल पंमितप्रवर नूषण, प्रेम
रत्न गुरु ध्याइया ॥ कवि दीपविजयें पुण्य हेतें, रोहिणी गुण गाइया ॥ १ ॥

॥ अथ श्री विनयविजयजी कृत आदिजिनने विनति ॥

॥ पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी ॥ श्रीरिसहेसर वीनवुं ए ॥ १ ॥
त्रिभुवननायक देव रे, सेवक वीनति ॥ आदीश्वर अवधारीयें ए ॥ २ ॥
शरणें आव्यो स्वामी रे, हुं संसारमां ॥ विरुए वैरीयें नज्यो ए ॥ ३ ॥
तार तार मुज तात रे, वात किशी कहुं ॥ जव जव ए जावठ तणी ए
॥ ४ ॥ जन्म मरण जंजाल रे, बाल तरुणपणुं ॥ वली वली जरा दहे
घणुं ए ॥ ५ ॥ केमे न आव्यो पार रे, सार हवे स्वामी ॥ श्यें न करो एक
माहरी ए ॥ ६ ॥ ताखा तुमें अनंत रे, संत सुगुण वली ॥ अपराधी पण
उद्धखा ए ॥ ७ ॥ तो एक दीनदयाल रे, बाल दयामणो ॥ हुं शा माटे
वीसखो ए ॥ ८ ॥ जे गिरुआ गुणवंत रे, तारो तेहने ॥ ते मांहे अचरि

ज कीशुं ए ॥ १० ॥ जे मुज सरिखो दीन रे, तेहने तारतां ॥ जग विस्तरशे
यश घणो ए ॥ १० ॥ आपद पडियो आज रे, राज तुमारडे ॥ चरणे हुं
आव्यो वही ए ॥ ११ ॥ मुज सरिखो कोइ दीन रे, तुज सरिखो प्रभु ॥
जोतां जग लाजे नहीं ए ॥ १२ ॥ तोये करुणासिंधु रे, बंधु जुवन त
णा ॥ न घटे तुम उवेखवुं ए ॥ १३ ॥ तारणहारो कोइ रे, जो बीजो
हुवे ॥ तो तुम्हने शाने कहुं ए ॥ १४ ॥ तुंहिज तारीश नेट रे, पहिला
ने पठे ॥ तो एवडी गाढिम कीशी ए ॥ १५ ॥ आवी लाग्यो पाय रे, ते
केम ठोडशे ॥ मन मनाव्या विण हवे ए ॥ १६ ॥ सेवक करे पोकार रे,
बाहिर रह्या जस ॥ तो साहिब शोना कीसी ए ॥ १७ ॥ अतुलि बल अ
रिहंत रे, जगने तारवा ॥ समरथ ठो स्वामी तुमें ए ॥ १८ ॥ शुं आवे
ठे जोर रे, मुऊने तारतां ॥ के धन बेसे ठे किशुं ए ॥ १९ ॥ केहेशो तुमें
जिणंद रे, नक्ति नथी तेहवी ॥ तो ते नक्ति मुऊने दीयो ए ॥ २० ॥ व
ली केहेशो जगवंत रे, नहीं तुऊ योग्यता ॥ हमणां मुक्ति जावा तणी ए
॥ २१ ॥ योग्यता ते पण नाथ रे, तुमहीज आपशो ॥ तो ते मुऊने दी
जिये ए ॥ २२ ॥ वली केहेशो जगदीश रे, कर्म घणां ताहरे ॥ तो तेहज
टालो परां ए ॥ २३ ॥ कर्म अमारां आज रे, जगपति वारवा ॥ वली
कोण बीजो आवशे ए ॥ २४ ॥ वली जाणो अरिहंत रे, एहने वीनति ॥
करतां आवडती नथी ए ॥ २५ ॥ तो तेहीज माहाराज रे, मुऊने शीख
वो ॥ जेम ते विधिषुं वीनवुं ए ॥ २६ ॥ माय ताय विण कोण रे, प्रेमें
शीखवे ॥ बालकने कहो बोलवुं ए ॥ २७ ॥ जो मुऊ जाणो देव रे, एह
अपावन ॥ खरज्यो ठे कलिकादवे ए ॥ २८ ॥ केम लेउं उत्संग रे, अंग
नखुं एहनं ॥ विषय कषाय अशुचिषुं ए ॥ २९ ॥ तो मुऊ करो पवित्र
रे, कहो कोण पुत्रने ॥ विण मावित्र पखालशे ए ॥ ३० ॥ कृपा करी मु
ऊ देव रे, इहां लगें आणीयो ॥ नरक निगोदादिकथकी ए ॥ ३१ ॥ आ
व्यो हवे हजूर रे, उनो थइ रह्यो ॥ सामुं श्ये जूउ नहीं ए ॥ ३२ ॥ आ
डो मांमी आज रे, बेठो बारणें ॥ मावित्र तुमें मनावशो ए ॥ ३३ ॥ तुमें
ठो दयासमुइ रे, तो मुऊने देखी ॥ दया नथी श्ये आणता ए ॥ ३४ ॥
उवेखश्यो अरिहंत रे, जो आणी वेला ॥ तो महारी शी परें थशे ए ॥ ३५ ॥
उना ठे अनेक रे, मोहादिक वैरी ॥ बल जुए ठे माहरां ए ॥ ३६ ॥

तेहने वारौ वेगें रे, देव दया करी ॥ वली वली श्रुं वीनवुं ए ॥ ३७ ॥ म
 रुदेवी निजमाय रे, वेगें मोकली ॥ गज बेसारी मुक्तिमां ए ॥ ३८ ॥ जर
 तेसर निज नंद रे, कीधो केवली ॥ आरीसा अवलोकतां ए ॥ ३९ ॥ अ
 छाणुं निज पुत्र रे, प्रतिबोध्या प्रेमें ॥ जुऊ करंता वारीया ॥ ए ॥ ४० ॥
 बाहुबलने नेट रे, नाण केवल तमें ॥ सामी साहामुं मोकल्युं ए ॥ ४१ ॥
 इत्यादिक अवदात रे, सधला तुम तणा ॥ हुं जाणुं हुं मूलगा ए ॥ ४२ ॥
 माहारी वेला आज रे, मौन करी बेठा ॥ उत्तर शें आपो नहीं ए ॥ ४३ ॥ वीत
 राग अरिहंत रे, समता सागरु ॥ माहारां ताहारां श्रुं करो ए ॥ ४४ ॥ एक वार म
 हाराज रे, मुजने स्वमुखें ॥ बोलावो सेवक कही ए ॥ ४५ ॥ एटले सिद्धां का
 ज रे, सधलां माहारां ॥ मनना मनोरथ सवि फल्या ए ॥ ४६ ॥ खमजो मुज
 अपराध रे, आसंगो करी ॥ असमंजस जे वीनव्युं ए ॥ ४७ ॥ अवसर पा
 मी आज रे, जो नवि वीनवुं ॥ तो पढतावो मन रहे ए ॥ ४८ ॥ त्रिभुव
 न तारणहार रे, पुण्यें माहरे ॥ आवी एकांतें मव्या ए ॥ ४९ ॥ बाल
 क बोले बोल रे, जे अविगतपणे ॥ माय तायने तै रुचे ए ॥ ५० ॥ न
 यणें निरख्यो नाथ रे, नाजि नरिंदनो ॥ नंदन नंदनवन जिस्थो ए ॥ ५१ ॥
 मरुदेवी उरहंस रे, वंश इकागनो ॥ सोहाकर शोहामणो ए ॥ ५२ ॥
 माय ताय प्रभु मित्र रे, बंधव माहरो ॥ जीव जीवन तुं वालहो ए ॥ ५३ ॥
 अवर न को आधार रे, एणें जग तुज विना ॥ त्राण शरण तुं मुज धणी
 ए ॥ ५४ ॥ वलि वलि करुं प्रणाम रे, चरणे तुम तणे ॥ परमेश्वर सन्मुख
 जुउ ए ॥ ५५ ॥ नव नव तुम पाय सेव रे, सेवकने देजो ॥ हुं मागुं हुं एट
 लुं ए ॥ ५६ ॥ श्री किर्त्तिविजय उवजाय रे, सेवक एणि परें ॥ विनय विनय करी
 वीनवे ए ॥ ५७ ॥ इति श्री आदि दिन विनतिः समाप्ता ॥ श्लोक संख्या ॥ ४८ ॥

॥ अथ श्री गौतमस्वामीनो रास प्रारंजः ॥

॥ जाषा ॥ वीर जिणेसर चरणकमल, कमला कय वासो ॥ पणमवि पन
 णिश्रुं सामिसाल, गोयम गुरु रासो ॥ मण तणु वयण एकंत करवि, निसु
 णो जो नवियां ॥ जिम निवसे तुम्ह देह गेह, गुण गण गहगहिया ॥ १ ॥
 जंबूदीव सिरि जरह खित्त, खोणीतल मंमण ॥ मगधदेस सेणिय नरीसर, रिउ
 दल बल खंमण ॥ धणवर गुवर गाम नाम, जिहां जणगुणसङ्गा ॥ विण्य वसे
 वसुनूइ तड, जसु पुहवी नङ्गा ॥ २ ॥ ताण पुत्त सिरि इंदनूइ, नूवलय

पसिद्धो ॥ चउदह विद्याविविह रूव, नारीरस विंदो ॥ विनय विवेक वि
 चार सार, गुणगणह मनोहर ॥ सात हाथ सुप्रमाण देह, रूपें रंजावर
 ॥ ३ ॥ नयण वयण कर चरण जिण, विपंकज जल पाडिय ॥ तेजें
 ताराचंद सूर, आकास जमाडिय ॥ रूवें मयण अन्नंग करवि, मेळिहउ नि
 रधाडिय ॥ धीरमें मेरु गंजीर सिंधु, चंगमचयचाडिय ॥ ४ ॥ पेखवि निरु
 वम रूव जास, जिण जंपे किंचिय ॥ एकाकी किल जीत इत्त, गुण मेळ्हा
 संचिय ॥ अहवा निश्चें पुढ जम्म, जिणवर इण अंचिअ ॥ रंजा पउमा
 गौरी गंगा, रतिहा विधि वंचिय ॥ ५ ॥ नहिं बुध नहिं गुरु कवि न कोइ,
 जसु आगल रहित ॥ पंचसया गुणपात्र ठात्र. हीं दे परवरित ॥ करे निरंत
 र यज्ञकर्म, मिथ्यामति मोहिय ॥ इण ठल होशे चरम नाण, दंसण
 ह विसोहिय ॥ ६ ॥ वस्तु ठंद ॥ जंबूदीवह जंबूदीवह जरह वासंमि, खो
 णीतल मंमणो ॥ मगध देस सेणिय नरेसर, वरगुवर गाम तिहां ॥ विष्ण
 वसे वसुजूइ सुंदर, तसु जळा पुहवी सयल, गुण गण रूव निहाण ॥
 ताण पुत्त विद्यानिलउ, गोयम अतिहि सुजाण ॥ ७ ॥ जाषा ॥
 चरम जिणेसर केवलनाणी, चउद्विह संघपइछा जाणी ॥ पावापुर सा
 मी संपत्तो, चउद्विह देवनिकायें जुत्तो ॥ ८ ॥ देवें समवसरण तिहां
 कीजें, जिण दीते मिथ्यामति खीजें ॥ त्रिचुवनगुरु सिंहासण वइछो, तत
 खिण मोह दिगंतें पइछो ॥ ९ ॥ क्रोध मान माया मद पूरा, जाये नाठा
 जिम दिन चोरा ॥ देवडंडुहि आकाशें वाजी, धर्म नरेसर आवित गाजी
 ॥ १० ॥ कुसुमवृष्टि विरचे तिहां देवा, चोशठ इंड जसु मागे सेवा ॥ चा
 मर ठत्र सिरोवरि सोहे, रूपेंहि जिणवर जग सहु मोहे ॥ ११ ॥ उवसम
 रसजर जरी वरसंता, जोजन वाणी वखाण करंता ॥ जाणवि वडमाण
 जिण पाया, सुर नर किन्नर आवे राया ॥ १२ ॥ कंतिसमूहे जलजलकं
 ता, गयण विमाणें रण रणकंता ॥ पेखवि इंदजूइ मन चिंते, सुर आवे
 अम्ह जगन होवेंते ॥ १३ ॥ तीर तरंगक जिम ते बहता, समवसरण
 पोहता गहगहता ॥ तो अजिमानें गोयम जंपे, इणि अवसरें कोपें तणु
 कंपे ॥ १४ ॥ मूढ लोक अजाणितें बोले, सुर जाणंता इम कांइ मोले ॥
 मूं आगल कोइ जाण नणीजें, मेरु अवर किम उपमा दीजें ॥ १५ ॥
 ॥ वस्तु ठंद ॥ वीर जिणवर वीर जिणवर नाण संपन्न ॥ पावा पुरिसुरम

तेहने वारो वेगें रे, देव दया करी ॥ वली वली शुं वीनवुं ए ॥ ३७ ॥ म
 रुदेवी निजमाय रे, वेगें मोकली ॥ गज बेसारी मुक्तिमां ए ॥ ३८ ॥ जर
 तेसर निज नंद रे, कीधो केवली ॥ आरीसा अवलोकतां ए ॥ ३९ ॥ अ
 छाणुं निज पुत्र रे, प्रतिबोध्या प्रेमैं ॥ जुऊ करंता वारीया ॥ ए ॥ ४० ॥
 बाहुबलने नेट रे, नाण केवल तमें ॥ सामी साहामुं मोकव्युं ए ॥ ४१ ॥
 इत्यादिक अवदात रे, सघला तुम तणा ॥ हुं जाणुं बुं मूलगा ए ॥ ४२ ॥
 माहारी वेला आज रे, मौन करी बेठा ॥ उत्तर रें आपो नहीं ए ॥ ४३ ॥ वीत
 राग अरिहंत रे, समता सागर ॥ माहारां ताहारां शुं करो ए ॥ ४४ ॥ एक वार म
 हाराज रे, मुजनें स्वमुखें ॥ बोलावो सेवक कही ए ॥ ४५ ॥ एटले सिद्धां का
 ज रे, सघलां माहारां ॥ मनना मनोरथ सवि फव्या ए ॥ ४६ ॥ खमजो मुज
 अपराध रे, आसंगो करी ॥ असमंजस जे वीनव्युं ए ॥ ४७ ॥ अवसर पा
 मी आज रे, जो नवि वीनवुं ॥ तो पठतावो मन रहे ए ॥ ४८ ॥ त्रिभुव
 न तारणहार रे, पुण्यें माहरे ॥ आवी एकांतें मव्या ए ॥ ४९ ॥ बाल
 क बोले बोल रे, जे अविगतपणे ॥ माय तायने तें रुचे ए ॥ ५० ॥ न
 यणें निरख्यो नाथ रे, नाजि नरिंदनो ॥ नंदन नंदनवन जियो ए ॥ ५१ ॥
 मरुदेवी उरहंस रे, वंश इकागनो ॥ सोहाकर शोहामणो ए ॥ ५२ ॥
 माय ताय प्रभु मित्र रे, बंधव माहरो ॥ जीव जीवन तुं वालहो ए ॥ ५३ ॥
 अवर न को आधार रे, एणें जग तुज विना ॥ त्राण शरण तुं मुज धणी
 ए ॥ ५४ ॥ वलि वलि करुं प्रणाम रे, चरणे तुम तणे ॥ परमेश्वर सन्मुख
 जुठ ए ॥ ५५ ॥ नव नव तुम पाय सेव रे, सेवकने देजो ॥ हुं मागुं बुं एट
 लुं ए ॥ ५६ ॥ श्री किर्त्तिविजय उवजाय रे, सेवक एणि परें ॥ विनय विनय करी
 वीनवे ए ॥ ५७ ॥ इति श्री आदि दिन विनतिः समाप्ता ॥ श्लोक संख्या ॥ ४८ ॥

॥ अथ श्री गौतमस्वामीनो रास प्रारंभः ॥

॥ जाषा ॥ वीर जिणोसर चरणकमल, कमला कय वासो ॥ पणमवि पन
 णिणुं सामिसाल, गोयम गुरु रासो ॥ मण तणु वयण एकंत करवि, निसु
 णो जो नवियां ॥ जिम निवसे तुम्ह देह गेह, गुण गण गहगहिया ॥ १ ॥
 जंबूदीव सिरि जरह खित्त, खोणीतल मंमण ॥ मगधदेस सेणिय नरीसर, रिउ
 दल बल खंमण ॥ धणवर गुवर गाम नाम, जिहां जणगुणसज्जा ॥ विप्प वसे
 वसुचूइ तठ, जसु पुहवी जज्जा ॥ २ ॥ ताण पुत्त सिरि इंदचूइ, नूबलय

पसिद्धो ॥ चउदह विद्याविविह रूव, नारीरस विंद्धो ॥ विनय विवेक वि
 चार सार, गुणगणह मनोहर ॥ सात हाथ सुप्रमाण देह, रूपें रंजावर
 ॥ ३ ॥ नयण वयण कर चरण जिण, विपंकज जल पाडिय ॥ तेजें
 ताराचंद सूर, आकास जमाडिय ॥ रूवें मयण अनंग करवि, मेढ्हिउं नि
 रधाडिय ॥ धीरमें मेरु गंजीर सिंधु, चंगमचयचाडिय ॥ ४ ॥ पेखवि निरु
 वम रूव जास, जिण जंपे किंचिय ॥ एकाकी किल नीत इब्ब, गुण मेढ्हा
 संचिय ॥ अहवा निश्चें पुव जम्म, जिणवर इण अंचिअ ॥ रंजा पउमा
 गौरी गंगा, रतिहा विधि वंचिय ॥ ५ ॥ नहिं बुध नहिं गुरु कवि न कोइ,
 जसु आगल रहिउं ॥ पंचसया गुणपात्र ठात्र, हींमे परवरिउं ॥ करे निरंत
 र यज्ञकर्म, मिथ्यामति मोहिय ॥ इण ठल होशे चरम नाण, दंसण
 ह विसोहिय ॥ ६ ॥ वस्तु ठंद ॥ जंबूदीवह जंबूदीवह जरह वासंमि, खो
 णीतल मंफणो ॥ मगध देस सेणिय नरेसर, वरगुवर गाम तिहां ॥ विष्ण
 वसे वसुनूइ सुंदर, तसु जळा पुहवी सयल, गुण गण रूव निहाण ॥
 ताण पुत्त विद्यानिलउं, गोयम अतिहि सुजाण ॥ ७ ॥ जाषा ॥
 चरम जिणोसर केवलनाणी, चउव्विह संघपइछा जाणी ॥ पावापुर सा
 मी संपत्तो, चउव्विह देवनिकायें जुत्तो ॥ ८ ॥ देवें समवसरण तिहां
 कीजें, जिण दीठे मिथ्यामति खीजें ॥ त्रिचुवनगुरु सिंहासण वइछो, तत
 खिण मोह दिगंतें पइछो ॥ ९ ॥ क्रोध मान माया मद पूरा, जाये नाठा
 जिम दिन चोरा ॥ देवउंडुहि आकाशें वाजी, धर्म नरेसर आविउं गाजी
 ॥ १० ॥ कुसुमवृष्टि विरचे तिहां देवा, चोशठ इंड जसु मागे सेवा ॥ चा
 मर ठत्र सिरोवरि सोहे, रूपेंहि जिणवर जग सहु मोहे ॥ ११ ॥ उवसम
 रसजर जरी वरसंता, जोजन वाणी वखाण करंता ॥ जाणवि वइमाण
 जिण पाया, सुर नर किन्नर आवे राया ॥ १२ ॥ कंतिसमूहे फलफलकं
 ता, गयण विमाणें रण रणकंता ॥ पेखवि इंदनूइ मन चिंते, सुर आवे
 अम्ह जगन होवंते ॥ १३ ॥ तीर तरंमक जिम ते वहता, समवसरण
 पोहता गहगहता ॥ तो अजिमानें गोयम जंपे, इणि अवसरें कोपें तणु
 कंपे ॥ १४ ॥ मूढ लोक अजाणिउं बोले, सुर जाणंता इम कांइ मोले ॥
 मूं आगल कोइ जाण जणीजें, मेरु अवर किम उपमा दीजें ॥ १५ ॥
 ॥ वस्तु ठंद ॥ वीर जिणवर वीर जिणवर नाण संपन्न ॥ पावा पुरिसुरम

हिय पत्तनाह संसार तारण ॥ तिहिं देवेहिं निम्मविय समवसरण बहु
सुखकारण ॥ जिणवर जग उज्जाय करे तेजें करि दिनकार ॥ सिंहा
सण सामिय ठविउं हुउं सुजय जयकार ॥ १६ ॥ जाषा ॥ तो चढि
उं घणमाण गजें, इंदनूइ नूयदेव तो ॥ हुंकारो करी संचरिउं, क
वण सुजिणवर देव तो ॥ जोजन नूमि समोसरण, पेखवी प्रथमारंज
तो ॥ दहदिसि देखे विबुधवहू, आवंती सुररंज तो ॥ १७ ॥ मणिम
य तोरण दंम धजा, कोसीसैं नव घाट तो ॥ वैर विवर्जित जंतुगण, प्राती
हारज आठ तो ॥ सुर नर किन्नर असुरवर, इइ इडाणीराय तो ॥
चित्तें चमक्किय चिंतवे ए, सेवंता प्रचुपाय तो ॥ १८ ॥ सहसकिरण सम
वीर जिण, पेखवी रूप विसाल तो ॥ एह असंजव संजव ए, साचो ए इइ
जाल तो ॥ तो बोलावे त्रिजग गुरु, इंदनूई नामेण तो ॥ श्रीमुख
संसय सामि सवे, फेडे वेदपण तो ॥ १९ ॥ मान मेळ्हि मद ठेली करे,
जगतें नामे सीस तो ॥ पंचसयाशुं व्रत लिउं ए, गोयम पहिलो सीस तो ॥
बंधव संजम सुणवि करे, अगनिनूइ आवेइ तो ॥ नाम लेइ आजाष करे,
तं पुण प्रतिबोधेइ तो ॥ २० ॥ इणि अनुक्रमें गणहररण, आप्या वीर इ
ग्यार तो ॥ तो उपदेशें जुवन गुरु, संजमशुं व्रत बार तो ॥ बिहुं उपवा
सैं पारणुं ए, आपणपें विहरंत तो ॥ गोयम संजम जग सयल, जय
जयकार करंत तो ॥ २१ ॥ वस्तु ठंद ॥ इंदनूई इंदनूई चढिय बहुमा
न ॥ हुंकारो करि संचरिउं समवसरण पुहतो तुरंतो ॥ इह संसा सा
मि सवे. चरमनाह फेडे फुरंतो ॥ बोधबीज सज्जाय मने, गोयम नवह
विरत्त ॥ दिस्क लेइ सिस्का सहिय, गणहर पय संपत्त ॥ २२ ॥
जाषा ॥ आज हुउं सुविहाण, आज पचेत्तिमां पुसुं नरो ॥ दीठा गोय
म सामि, जो नियनयणें अमिय नरो ॥ सिरिगोयम गणहार, पंच
सया मुनि परवरिय ॥ नूमिय करय विहार, नवियां जन पडिबोह करे
॥ समवसरण मजार, जे जे संसा उपजे ए ॥ ते ते पर उपगार,
कारण पूढे मुनिपवरो ॥ २३ ॥ जिहां जिहां दीजें दिस्क, तिहां तिहां के
वल उपजे ए ॥ आप कन्हे अण हुंत, गोयम दीजे दान इम ॥
गुरु उपर गुरुजत्ति, सामीय गोयम ऊपनिय ॥ इण ठल केवल नाण, राग
ज राखे रंगनरें ॥ २४ ॥ जो अष्टापद शैल, वंदे चढि चउवीस जिण ॥

आतम लब्धि वसेण, चरमसरीरी सोइ मुनिं ॥ इअ देसण निसुणेइ,
 गोयम गणहर संचलिउं ॥ तापस पन्नरस एण, तो मुनि दीगो आवतो
 ए ॥ १५ ॥ तव सांसिय निय अंग, अम्ह शक्ति नवि उपजे ए ॥ किम
 चढरो दृढकाय, गज जिम दीसे गाजतो ए ॥ गिरुउं ए अजिमान,
 तापस जो मन चिंतवे ए ॥ तो मुनि चढिउं वेग, आलंबवि दिनकर किरण
 ॥ १६ ॥ कंचण मणि निप्पन्न, दंम कलस धज वड सहिय ॥ पेखवि
 परमाणंद, जिणहर जरहेसर महिअ ॥ निय निय काय प्रमाण, चउ
 दिसि संठिअ जिणहबिंब ॥ पण मवि मन उल्लास, गोयम गणहर तिहां
 वसिय ॥ १७ ॥ वयर सामीनो जीव, तीर्यक् जृंचक देव तिहां ॥ प्रति
 बोधे पुंमरीक, कंमरीक अथ्ययन जणी ॥ वलता गोयम सामी, सवि ता
 पस प्रतिबोध करे ॥ जेइ आपणे साथ, चाले जिम जूथाधिपति ॥ १८ ॥
 खीर खंम घृत आणि, अमिअ वूठ अंगुठ ठवे ॥ गोयम एकण पात्र,
 करावे पारणुं सवे ॥ पंचसया सुज जाव, उल्लल जरिउं खीरमीसें ॥ साचा
 गुरु संजोग, कवल ते केवल रूप हुउं ॥ १९ ॥ पंचसया जिणनाह,
 समवसरण प्राकार त्रय ॥ पेखवि केवल नाण, उप्पन्नो उल्लोय करे ॥
 जाणे जिणह पीयूष, गाजंतो घण मेघ जिम ॥ जिणवाणी निसुणेइ,
 नाणी दूआ पंचसया ॥ २० ॥ वस्तु ठंद ॥ इणे अनुक्रमें इणे अनुक्रमें
 नाण संपन्न ॥ पन्नरह सय परवरिय हरिय डुरिय जिणनाह वंदइ ॥ जाणवि
 जग गुरु वयण तिह नाण अप्पाण निंदइ ॥ चरम जिणेसर इम जणइ
 गोयम म करिस खेउ ॥ ठेह जइ आपण सही होशुं तुल्ला बेउ ॥ २१ ॥
 नाषा ॥ सामिउं ए वीर जिणंद, पूनिम चंद जिम उल्लसिअ ॥ विहरिउं ए
 जरहवासंमि, वरिस बहुत्तर संवसिअ ॥ ठवतो ए कणय पउमेव, पायक
 मल संघें सहिअ ॥ आविउं ए नयणाणंद, नयर पावापुरिसुर महिय ॥ २२ ॥
 पेखिउं ए गोयम सामी, देवशर्मा प्रतिबोध करे ॥ आपण ए त्रिशला देवि,
 नंदन पढोतो परम पए ॥ वलतो ए देव आकास, पेखवि जाणिय जिण
 समे ए ॥ तो मुनि ए मन विखवाद, नाद जेद जिम उपनो ए ॥ २३ ॥
 कुण समो ए सामिय देखि, आप कन्हे हुं टालिउं ए ॥ जाणंतो ए तिहु
 अणनाह, लोक विवहार न पालिउं ए ॥ अति जलुं ए कीधेलुं सामि,
 जाणिउं केवल मागरो ए ॥ चिंतविउं ए बालक जेम, अहवा केडें लागरो

ए ॥ ३४ ॥ हुं किम ए वीर जिणंद, जगतें जोलो जोलविउं ए ॥ आपणो
 ए अविहल नेह, नाह न संपे सूचव्यो ए ॥ साचो ए इह वीतराग, नेह न
 जेणें लालिउं ए ॥ इण समे ए गोयमचित्त, राग वैरागें वालिउं ए ॥ ३५ ॥
 आवतो ए जो ऊलट, रहेतो रागें साहिउं ए ॥ केवलु ए नाण उप्पन्न,
 गोयम सेहेजें उमाहिउं ए ॥ तिहुअण ए जय जयकार, केवल महिमा
 सुर करे ए ॥ गणहरु ए करय वखाण, जवियण जव इम निस्तरे ए ॥
 ॥ ३६ ॥ वस्तु ठंड ॥ पढम गणहर पढम गणहर वरस पंचास ॥
 गिह्वासें संवसिय तीस वरिस संजम विजूसिय ॥ सिरिकेवल नाण पुण
 बार वरिस तिहुयण नमंसिय ॥ रायगिहि नयरीहिं ठविअ बाणवइ वरि
 साउं ॥ सामी गोयम गुण निलो होशे शिवपुर ठाउं ॥ ३७ ॥ जाषा ॥
 जिम सहकारें कोयल टहुके, जिम कुसुमवनें परिमल बहके, जिम
 चंदन सुगंधनिधि ॥ जिम गंगाजल लहेरें लहके, जिम कणयाचल तेजें
 ऊलके, तिम गोयम सौजाग्य निधि ॥ ३८ ॥ जिम मानसरोवर निवसे
 हंसा, जिम सुरवर सिरि कणयवतंसा, जिम महुयर राजीववनी ॥ जिम
 रयणायर रयणें विलसे, जिम अंबर तारागण विकसे, तिम गोयम गुण
 केलिवनी ॥ ३९ ॥ पूनिम निसि जिम ससिहर सोहे, सुरतरु महिमा जिम
 जग मोहे, पूरव दिसि जिम सहसकरो ॥ पंचानन जिम गिरिवर राजे,
 नरवइ घर जिम मयगल गाजे, तिम जिनशासन मुनि पवरो ॥ ४० ॥
 जिम सुरतरुवर सोहे शाखा, जिम उत्तम मुख मधुरी जाखा, जिम वनके
 तक्री महमहे ए ॥ जिम जूमिपति जुयबल चमके, जिम जिनमंदिर घंटा
 रणके, तिम गोयम लव्धें गहगहे ए ॥ ४१ ॥ चिंतामणि कर चढिउं
 आज, सुरतरु सारे वंठिय काज, कामकुंज सवि वश हुउं ए ॥ कामगवी पूरे
 मनकामिय, अष्ट महासिद्धि आवे धामिय, सामिय गोयम अणुसरो ए ॥
 ॥ ४२ ॥ पणवस्कर पहेजो पनणीजें, मायाबीज श्रवण निसुणीजें, श्रीमती
 शोभा संजवे ए ॥ देवह धुरि अरिहंत नमीजें, विनयपदु उवझाय
 शुणीजें, इण मंत्रें गोयम नमो ए ॥ ४३ ॥ पुर पुर वसतां कांइ करीजें,
 देश देशांतर कांइ नमीजें, कवण काज आयास करो ॥ प्रह ऊठी गोयम
 समरीजें, काज समग्रह ततखण सिजे, नवनिधि विलसे तास घरे ॥
 ॥ ४४ ॥ चउदह सय बारोत्तर वरसें, गोयम गणहर केवल दिवसें,

किं कवित उपगार करो ॥ आदेहिं मंगल एहं पजणीजें, परव महोद्धव
पहिलो लीजें, रुद्धि वृद्धि कव्वाण करो ॥ ४५ ॥ धन्य माता जिणें उयरें
धरिया, धन्य पिता जिण कुल अवतरिया, धन्य सह गुरु जिणें दिस्क्रिया
ए ॥ विनयवंत विद्याचंमार, जस गुण कोइ न लपे पार, विद्यावंत गुरु
वीनवे ए ॥ गौतम स्वामीनो रास जणीजें, चउव्विह संघ रलियायत कीजें,
रुद्धि वृद्धि कव्वाण करे ॥ ४६ ॥ इति श्री गौतम स्वामीनो रास संपूर्ण ॥

॥ अथ दीवालीनुं स्तवन ॥

॥ प्रभु कंठें ठवि फूलनी माला ॥ ए देशी ॥

॥ रमती जमती अमुन साहेली, बेहु मली लीजीयें एक ताली रे ॥
सखि आज अनोपम दीवाली ॥ लील विलासें पूरण मासें, पोष दशम
निशि रढीयाली रे ॥ स० ॥ १ ॥ प्रभु पंखी वसीआं वनवासें, ते पण सुखी
यां समकाली रे ॥ स० ॥ एणी रात्रें घेर घेर उत्सव होशे, सुखीयां जगत
मां नर नारी रे ॥ स० ॥ २ ॥ उत्तम ग्रह विशाखा जोगें, जन्म्या प्रभु
जी जयकारी रे ॥ स० ॥ साते नरकें थयां अजवालां, थावरने पण सु
खकारी रे ॥ स० ॥ ३ ॥ माता नमी आवे दिगकुमरी, अधोलोकनी वस
नारी रे ॥ स० ॥ सूती घर ईशानें करती, जोजन एक अशुचि टाली रे
॥ स० ॥ ४ ॥ ऊर्ध्व लोकनी आवज कुमरी, वरसावे जल कुसुमाली रे ॥ स० ॥
पूरव रुचक आव दर्पण धरती, दक्षिणनी अड कलशाली रे ॥ स० ॥ ५ ॥ अड
पञ्चिमनी पंखा धरती, उत्तर आव चमर ढाली रे ॥ स० ॥ विदिशीनी चउ
दीपक धरती, रुचक द्वीपनी चउ बाली रे ॥ स० ॥ ६ ॥ केलतणां घर त्रणें
करीने, मर्दन स्नान अलंकारी रे ॥ स० ॥ रक्षा पोटली बांधी बेहुने, मं
दिर मेहेव्यां शणगारी रे ॥ स० ॥ ७ ॥ प्रभु मुख कमलें अमरी जमरी,
रास रमंती लटकाली रे ॥ स० ॥ प्रभु माता तुं जगतनी माता, जन दी
पकनी करनारी रे ॥ स० ॥ ८ ॥ माजी तुज नंदन घणुं जीवो, उत्तम
जीवने उपगारी रे ॥ स० ॥ ठप्पन दिगकुमरी गुण गाती, श्री शुनवीर
वचन शाली रे ॥ स० ॥ ९ ॥

॥ अथ आमलकी क्रीडानुं स्तवन ॥

॥ आव्यो आषाढो मास, नाव्यो धूतारो रे ॥ ए देशी ॥

॥ माता त्रिशला नंदकुमार, जगतनो दीवो रे ॥ मारा प्राण तणो आधा

र, वीर घणुं जीवो रे ॥ ए आंकणी ॥ आमलकी क्रीडायें रमतां, हाखो
 सुर प्रभु पामी रे ॥ सुणजोने स्वामी आतमरामी, वात कहुं शिर नामी रे ॥
 वीर घणुं जीवो रे ॥ १ ॥ मा० ॥ सौधर्मा सुरलोकें रहेतां, अमो मि
 थ्यात जराणा रे ॥ नागदेवनी पूजा करतां, शिर न धरी प्रभु आणा रे
 ॥ वि० ॥ १ ॥ मा० ॥ एक दिन इंदु सजामां बेठां, सोहमपति एम
 बोले रे ॥ धैरजबल त्रिचुवननुं नावे, त्रिशला बालक तोलें रे ॥ वी० ॥ ३ ॥
 मा० ॥ साचुं साचुं सहु सुर बोल्या, पण में वात न मानी रे ॥ फणिधर
 ने लघु बालक रूपें, रमत रमीयो ठानी रे ॥ वी० ॥ ४ ॥ मा० ॥ वर्द्धमान
 तुम धैरज मोटुं, बलमां पण नही काचुं रे ॥ गिरुआना गुण गिरुआ गावे,
 हवे में जाण्युं साचुं रे ॥ वी० ॥ ५ ॥ मा० ॥ एकज मुष्टिप्रहारें मारुं,
 मिथ्यात जागुं जाय रे ॥ केवल प्रगटे मोहरायने, रहेवानुं नही थाय रे
 ॥ वी० ॥ ६ ॥ मा० ॥ आजयकी तुं साहेब मारो, हुं हुं सेवक ताहरो
 रे ॥ खिण एक स्वामी गुण न विसारुं, प्राणयकी तुं प्यारो रे ॥ वी० ॥
 ७ ॥ मा० ॥ मोह हरावे समकित पावे, ते सुर सरग सधावे रे ॥ मा
 हावीर प्रभु नाम धरावे, इंदुसजा गुण गावे रे ॥ वी० ॥ ८ ॥ मा० ॥
 प्रभु मलपता निज घेर आवे, सरखा मित्र सोहावे रे ॥ श्री गुजवीरनुं
 सुखहुं देखी, माताजी सुख पावे रे ॥ वी० ॥ ९ ॥ इति स्तवन संपूर्ण ॥
 ॥ अथ नेमिनाथनुं स्तवन ॥ आवो हरि कुंकुमने पगले ॥ ए देशी ॥

॥ सुणो सखि सज्जन ना विसरे ॥ आठ जवंतर नेहनी वाही, नवमे
 कैम विठडे ॥ सु० ॥ नेह विलुखा आ डुनीयामां, जंपापात करे ॥ सु० ॥
 ॥ १ ॥ घर ठंढी परदेशें फरतां, पूरण प्रेमें ठरे ॥ सु० ॥ जान सजी करी
 जादव आए, नयनसें नयन मले ॥ सु० ॥ १ ॥ तोरण देख गये गिरनारे, चा
 रित्र लेइ विचरे ॥ सु० ॥ दुःखण जरियां दुर्जन लोकां, दयिता दोष जरे
 ॥ सु० ॥ ३ ॥ माता शिवा सुत सांजल सज्जन, साचा एम ठरे ॥ सु० ॥ तोर
 ण आवी मुज समजावी, संजम शान करे ॥ सु० ॥ ४ ॥ राजुल रागविरा
 गें रहेतां, ग्यान वधाइ वरे ॥ सु० ॥ प्रीतम पासें संजम वासैं, पातक
 दूर हरे ॥ सु० ॥ ५ ॥ सहसावनकी कुंज गलनमें, ज्ञानसें ध्यान धरे
 ॥ सु० ॥ केवल पामी शिवगति गामी, आ संसार तरे ॥ सु० ॥ ६ ॥ नेम
 जिनेश्वर सुखसप्लायें, पोढीया शिवनगरें ॥ सु० ॥ श्री गुजवीर अखंम स

नेही, कीर्ति जग पसरे ॥ सु० ॥ ७ ॥ इति श्री नेमिनाथस्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नेमीनाथतुं स्तवन ॥

॥ सुण गोवालणी, गोरसडावाली रे उजी रेहेने ॥ ए देशी ॥

॥ शामलीआ लाल, तोरणथी रथ फेखो कारण कोहोने ॥ गुण गुरुवा लाल, मुजने मूकी चाव्या दरिसन द्योने ॥ ए आंकणी ॥ प्रभु हुं तुं नारी तमारी, तुमें शे प्रीत मूकी अमारी, तुमें संजमस्त्री मनमां धारी ॥ शा० ॥ गु० ॥ १ ॥ तुम पञ्चुआ उपर कृपा आणी, तुमें मारी वात को नव जाणी, तुमें विण परणुं नही को प्राणी ॥ शा० ॥ गु० ॥ २ ॥ आव न वानी प्रीतडी, मूकीने चाव्या रीतडी, नही सङ्गननी ए रीतडी ॥ शा० ॥ गु० ॥ ३ ॥ नवि कीधो हाथ उपर हाथे, तो कर मूकावुं हुं माथे, पण जावुं प्रभुजीनी साथें ॥ शा० ॥ गु० ॥ ४ ॥ एम कही प्रभु हाथे व्रत लीधो, पोतानो कारज सवि कीधो, पकड्यो मारग एणें शिव सीधो ॥ शा० ॥ गु० ॥ ५ ॥ चोपन दिन प्रभुजीएं तप करीउ, पण पोतें केवल वर ध रीउ, पणसत ठत्रीशणुं शिव वरीउ ॥ शा० ॥ गु० ॥ ६ ॥ एम त्रण कव्याणक गिरनारें, पाम्या ते जिन उत्तम तारे, जो पद पद्म तस शिर धारे ॥ शा० ॥ गु० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलतुं स्तवन ॥ सेलुंगर तुं शीदनें आव्यो ॥ ए देशी ॥

॥ आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें, पाप हरी निरमल अश्यें, कुमति क दाग्रहने तजीयें ॥ आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें ॥ १ ॥ तारण तीरथ दो कहीएं, थावर जंगमने लहिएं, लोकोत्तरने नित्य नजीयें ॥ प्रा० ॥ २ ॥ पद अणवाणे पत्र चरियें, पुण्य घणो लाजें नरीयें, सिद्ध अनंता कांकरीयें ॥ आ० ॥ ३ ॥ सोना रूपाने फूलें, मुक्ताफल अमुलक मूलें, पूजीने नाम नही जूळें ॥ आ० ॥ ४ ॥ चडीयें गिरिवर अनुकरमें, अंतर ध्यान रसें रमीएं, मरुदेवा नंदनने नमीयें ॥ आ० ॥ ५ ॥ रायण हेठल जिन राया, पूर्व नवाणुं इहां आव्या, लली लली तस प्रणमुं पाया ॥ आ० ॥ ६ ॥ सूरज कुंममां जळें नाहाणुं, पेरण ह्रीरोदक आबुं, आंगी रची जिन गुण गाणुं ॥ आ० ॥ ७ ॥ तीरथ दरशनें फरीयें, जोग उपाधि दूरें करीयें, लाज अनंतो एणें गिरियें ॥ आ० ॥ ८ ॥ गाम बगोदरेथी आवे, शंघवी शंघवण मन जावे, जिन गुण माला कंठें ठावे ॥ आ० ॥ ९ ॥ उगणीश

बीलोत्तर वर्षे, कजल पोसनी ठठ दिवसें, जिनवर जेटी मन उल्लसे ॥
 आ० ॥ १० ॥ देवकीनंदन अनुसरीयें, उलखा जोले जल नरीयें, सिद्ध शिला
 काउस्सग धरीयें ॥ आ० ॥ ११ ॥ नावें हुंगर चित्त लाया, सिद्ध वडनी शी
 तल ठाया, जाणुं मावडली माया ॥ आ० ॥ १२ ॥ विमलाचल फरसे प्राणी,
 जीव नविक होवे नाणी, रिखन कहे वरे शिवराणी ॥ आ० ॥ १३ ॥
 ॥ अथ श्रीसिद्धाचल स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ श्रीसिद्धाचल मंमण स्वामीरे, जगजीवन अंतर जामी रे, एतो प्र
 णमुं हुं शिर नामी ॥ जात्रीडा जात्रा नवाणुं करीयें रे ॥ करियें तो नवज
 ल तरियें ॥ जात्री० ॥ १ ॥ श्रीरूपन जिनेश्वरराया रे, जिहां पूर्व नवा
 णुं आया रे, प्रभु समवसथा सुखदाया ॥ जात्री० ॥ २ ॥ चैत्री पूनम
 दीन वखाणुं रे, पांच कोडी पुंमरिक जाणुं रे, जे पाम्या पद निरवाणुं ॥
 जात्री० ॥ ३ ॥ नमि विनमि राजा सुख सातें रे, वं कोडी साधु संघातें रे,
 एतो पद्मोता पद लोकांतें ॥ जात्री० ॥ ४ ॥ काति पूनमें करमने तोडी
 रे, जिहां सिद्धा मुनि दश कोडी रे, तेतो वंदो वे कर जोडी ॥ जात्री० ॥
 ॥ ५ ॥ एम जरतेसरने पाटें रे, असंख्याता मुनिवाटें रे, पाम्या मुगति र
 मणी ए वाटें ॥ जात्री० ॥ ६ ॥ दोय सहस मुनि परिवार रे, थावच्चा सुत
 सुखकार रे, सयपंच सैलग अणगार ॥ जात्री० ॥ ७ ॥ वली देवकीसुत
 सुजगीस रे, सिद्धा बहु जादव वंश रे, ते प्रणमो रे मन हंस ॥ जात्री०
 ॥ ८ ॥ पांचे पांमव एणें गिरि आब्या रे, सिद्धा नव नारद ऋषि राया रे,
 वली सांब प्रद्युम्न कहाया ॥ जात्री० ॥ ९ ॥ ए तीरथ महिमावंत रे, जि
 हां सिद्धा साधु अनंत रे, इम जांखे श्रीजगवंत ॥ जात्री० ॥ १० ॥ उज्ज्व
 लगिरि समो नहीं कोय रे, तीरथ सघला मे जोय रे, जे फरस्यां पाप न
 होय ॥ जात्री० ॥ ११ ॥ एकल आहारी (१) सचित्त परिहारी (२) रे, पदचारीने
 (३) जूमि संथारी (४) रे, शुद्ध समकित (५) ने ब्रह्मचारी (६) ॥ जात्री० ॥ १२ ॥
 एम ठहरि जे नर पाले रे, बहुदान सुपात्रें आले रे, ते जनम मरण जय टाले
 ॥ जात्री० ॥ १३ ॥ धन्य धन्य तेह नर नारी रे, जेते विमलाचल एक तारी
 रे, जावं तेहनी हुं बलिहारी ॥ जात्री० ॥ १४ ॥ श्रीजिनचंडसूरि सुपसायें
 रे, जिनहर्ष होय उहायें रे, इम विमलाचल गुण गाये ॥ जात्री० ॥ १५ ॥

॥ અથ સીતાજીની સઘાય પ્રારંજ ॥

॥ જનકસુતા હું નામ ધરાવું, રામ છે અંતરજામી ॥ ચાલવ અમારો
મેલને પાપી, કુલને લાગે છે સ્વામી ॥ અડશો માંજો, માંજો માંજો માંજો
॥ અ૦ ॥ માહારો નાહલીઝ હુવાય ॥ અ૦ ॥ મને સંગ કેનો ન સુહાય
॥ અ૦ ॥ માહારું મન માંહેથી અકુલાય ॥ અ૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ મેરુ
મહીધર ઠામ તજે જો, પઢર પંકજ ક્રમે ॥ જો જલધિ મર્યાદા મૂકે, પાંગલો
અંબર પૂગે ॥ અ૦ ॥ ૨ ॥ તો પણ તું સાંજલને રાવણ, નિશ્ચય શીલ ન રવું ॥
પ્રાણ અમારો પરલોક જાય, તો પણ સત્ય ન રું ॥ અ૦ ॥ ૩ ॥ કુણ
મણિધરના મણિ લેવાને, હૈંડે ઘાલે હામ ॥ સતી સંઘાતે સ્નેહ કરીને,
કહો કુણ સાધે કામ ॥ અ૦ ॥ ૪ ॥ પરદારાનો સંગ કરીને, આશ્વો કોણ ઝગ
રિયો ॥ રું તો તું જોય આલોચી, સહી તુજ દાહાડો ફરિયો ॥ અ૦ ॥
॥ ૫ ॥ જનકસુતા હું જગ સદુ જાણે, નામંમલ છે ના ॥ દશરથ નંદન
શિર છે સ્વામી, લખમણ કરશે લડા ॥ અ૦ ॥ ૬ ॥ હું ધણીયાતી પીઝ
ગુણરાતી, હાથ છે મહારે ઠાતી ॥ રહે અલગો તુજ વચણે ન ચલું, કાં કુલે
વાયે છે કાતી ॥ અ૦ ॥ ૭ ॥ ઉદયરતન કહે ધન્ય એ અવલા, સીતા જેહનું
નામ ॥ સતીયામાંહે શિરોમણિ કહીયે, નિત્ય નિત્ય હોજો પ્રણામ ॥ અ૦ ॥ ૮ ॥

॥ અથ આયંબિલ તપમાં આહાર લેવાના વિધિનો સ્વાધ્યાય ॥

પ્રારંજ: ॥ ચોપાઈની દેશીમાં ॥

॥ સમરી શ્રુતદેવી શારદા, સરસ વચન વર આપો સદા ॥ આંબિલ
તપનો મહિમા ઘણો, જવિજન જાવચકી તે સુણો ॥ ૧ ॥ વિગય સકલનો
જિહાં પરિહાર, અશનમાંહે પણ જેદ ધિચાર ॥ વિદલ સર્વ તિલ તૂથર વિના,
અલસી કોડવ કાંગની મના ॥ ૨ ॥ સ્વડધાન્ય પૂંહક હુકટ ફલ સર્વ, વ
જીજે આંબિલને પર્વ ॥ ઝસામણ પરેં જો જલ જલે, તો આંબિલ અંબિલ
રસ ટલે ॥ ૩ ॥ બિડલવણ ગૂંઠ મિરચને સુઆ, મેથી સંચલ રામઠ કહ્યા ॥
અજમાદિક જેલા રંધાય, તો આંબિલમાં લેવા થાય ॥ ૪ ॥ જીરું જલે તે
જે વડી કહી, તે સૂજે પણ જીરું નહી ॥ ગોમૂત્ર વિના અઢે અણાહાર, તે
સવિ લેવાનો વ્યવહાર ॥ ૫ ॥ સાત જાતિ જે તંડુલ તણી, તે સૂજતી આંબિ
લમાં જણી ॥ શેકેલ ધાન્ય અપક્કી દાલ, માંમા સ્વાસ્વર લેવા ટાલ ॥ ૬ ॥
હલદર લવિંગ પિંપર પીંપલી, હરડે સૈંધવ વેશણ વલી ॥ સ્વાદિમ સ્વાદિમ

जे कहेवाय, ते आंबिलमां नवि लेवाय ॥ ७ ॥ उत्कृष्ट विधें उणज
ल नीर, जघन्य विधें कांजीनुं नीर ॥ एम निर्दूषण आंबिल करे, मुख
धोवण दातण नवि करे ॥ ८ ॥ जे निर्दूषण लिये आहार, उदननो तेने
व्यवहार ॥ आटो लिगट पाणी विनुं, ते पण आंबिलमां सूजतुं ॥ ९ ॥
अशठ गीतारथ अण मत्सरी, जे जे विधि बोले ते खरी ॥ लाजालाज
विचारे जेह, विधि गीतारथ कहियें तेह ॥ १० ॥ आंबिल तप उत्कृष्टं कथुं,
विघ्न विदारण कारण लथुं ॥ वाचक कीर्त्तिविजय सुपसाय, जांखे विनय
विजय उवचाय ॥ ११ ॥ इति आंबिल तपनी स्वाध्याय ॥

॥ अथ चेतन शिखामणनी सवाय ॥

॥ चेतन अब कबु चेतीयें, ज्ञान नयन ऊघाडी ॥ समता सहजपणुं
नजो, तजो ममता नारी ॥ चे० ॥ १ ॥ या दुनीयां हे बाउरी, जेसी बा
जीगर बाजी ॥ साथ कीसीके नां चले, ज्युं कुलटा नारी ॥ चे० ॥ २ ॥
माया तरुवाया परें, न रहे थिरकारी ॥ जानत हे दिलमें जनी, पण करत
बिगारी ॥ चे० ॥ ३ ॥ मेरी मेरी तुं क्या करे, करे कोणशुं थारी ॥
पलटे एकण पलकमें, ज्युं घन अंधीथारी ॥ चे० ॥ ४ ॥ परमात्म अविच
ल नजो, चिदानंद आकारी ॥ नय कहे नियत सदा करो, सब जन सुख
कारी ॥ चे० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ आत्मबोधनी सवाय ॥

॥ हो सुण आतमा मत, पड मोह पंजर मांहे ॥ माया जाल रे ॥ धन राज्य
जोबन रूप रामा, सुत सुता घरबार रे ॥ दुकम होदा हाथी घोडा, का
रिमो परिवार ॥ माया जाल रे ॥ हो० ॥ १ ॥ अतुलबल हरि चक्री रा
मा, तुं जो ऊर्जित मदमत्त रे ॥ क्रूर जमबल निकट आवे, गलित जावे स
त्त ॥ माया० ॥ हो० ॥ २ ॥ पुहवीने जे ठत्र परें करे, मेरुनो करे दंम
रे ॥ ते पण गया हाथ घसता, मूकी सर्व अखंम ॥ मा० ॥ हो० ॥ ३ ॥
जे तखत बेसी दुकम करता, पेहेरी नवला वेश रे ॥ पाघ सेहेरा धरत
टेढा, मरी गया जमदेश ॥ मा० ॥ हो० ॥ ४ ॥ सुख तंबोल ने अधर रा
ता, करत नव नवा खेल रे ॥ तेह नर बल पुण्य घाटे, करत परघर टे
ल ॥ मा० ॥ हो० ॥ ५ ॥ नज सदा जगवंत चेतन, सेव गुरूपदपद्म रे ॥
रूप कहे कथ धर्मकरणी, पामे शाश्वत सद्म ॥ मा० ॥ हो० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ सांजल सयणानी सबाय ॥

॥ सांजल सयणा साची सुणावुं, पूरव पुण्यें तुं पाम्यो रे जाइ ॥ नरक निगोदमां जमतां नरजव, तें निःफल केम वाम्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ १ ॥ जैनधर्म जयवंतो जगमां, धारी धर्म न साध्यो रे जाइ ॥ मेघघटा सरि खा गज साटे, गर्दज घरमां बांध्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ २ ॥ कल्पवृक्ष कू हाडे कापी, धंतुरो घेर धारे रे जाइ ॥ चिंतामणि चिंतित पूरण ते, काग उमामण मारे रे जाइ ॥ सां० ॥ ३ ॥ एम जाणी जावा नवि दीजें, नर नारी नर जवनें रे जाइ ॥ उलखी शुद्ध धर्मेने साधो, जे मान्यो मुनि मन नें रे जाइ ॥ सां० ॥ ४ ॥ जे विजाव परजावमां जजीयें, रमण स्वजाव मां करीयें रे जाइ ॥ उत्तमपदपद्मने अवलंबी, जवियण जव जल तरी यें रे जाइ ॥ सां० ॥ ५ ॥ इति आत्महित सबाय ॥

॥ अथ जोबन अस्थिरनी सझाय ॥ राग प्रजाती ॥

॥ जोबनीयांनी मोजां फोजां, जाय नगरां देती रे ॥ घडी घडी घडी यालां वाजे, तोही न जागे तेथी रे ॥ जो० ॥ १ ॥ जरा राहसी जोर करे ठे, फेलावें फजेती रे ॥ आवी अवधें उशंके नहीं, लखपतिने लेती रे ॥ जो० ॥ २ ॥ मालें वेठो मोज करे ठे, खातें जोवे खेती रे ॥ जमरो जमरो ताणी लेजे, गोफण गोला सेंती रे ॥ जो० ॥ ३ ॥ जिनराजानें शरणें जाउ, जोरालो को न जेथी रे ॥ डुनीयामां दूजो दीसे नहीं, आखर तर शो तेथी रे ॥ जो० ॥ ४ ॥ दंत पड्या ने मोसो थयो, काज सखुं नहीं केथी रे ॥ उदयरत्न कहे आपें समजो, कहीयें वातो केती रे ॥ जो० ॥ ५ ॥

॥ अथ निंदावीरक सझाय ॥

॥ निंदा म करजो कोइनी पारकी रे, निंदानां बोल्यां महापाप रे ॥ वयर विरोध वाधे घणो रे, निंदा करतां न गणो माय बाप रे ॥ निं० ॥ १ ॥ दूर बलंती कां देखो तुम्हें रे, पगमां बलती देखो सहु कोय रे ॥ परना मलमां धोयां लूगडां रे, कहो केम ऊजलां होय रे ॥ निं० ॥ २ ॥ आप संजालो सहुको आपणो रे, निंदानी मूको पडी टेव रे ॥ थोडे घणो अवगुणें सहु नखा रे, केहनां नलीयां चुए केहेनां नेव रे ॥ निं० ॥ ३ ॥ निंदा करे ते थाये नारकी रे, तप जप कीधुं सहु जाय रे ॥ निंदा करो तो कर जो आपणी रे, जेम बुटकबारो थाय रे ॥ निं० ॥ ४ ॥ गुण ग्रहजो सहु

को तणो रे, जेहमां देखो एक विचार रे ॥ कृष्णपरें सुख पामशो रे, स
मयसुंदर सुखकार रे ॥ निं० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ धोबीडानी सञ्ज्ञाय ॥

॥ धोबीडा तुं धोजे मननुं धोतीयुं रे, रखे राखतो मेल लगार रे ॥
एणो रे मेलें जग मेलो कखो रे, विण धोयुं न राखे लगार रे ॥ धो०
॥ १ ॥ जिनशासन सरोवर शोहामणुं रे, समकित तणी रूडी पाल रे ॥
दानादिक चार बारणां रे, मांही नव तत्त्व कमल विशाल रे ॥ धो० ॥ २ ॥
तिहां जीले मुनिवर हंसला रे, पीये ठे तप जप नीर रे ॥ शम दम आदें
जे शील रे, तिहां खाले आपणुं चीर रे ॥ धो० ॥ ३ ॥ तपवजे तप त
डके करी रे, जालवजे नव तत्त्व वाड रे ॥ ठांटा उमाडे पाप अठारना रे,
एम उजलुं होशे ततकाल रे ॥ धो० ॥ ४ ॥ आलोयण साबूडो सूधो
करे रे, रखे आवे माया शेवाल रे ॥ निश्चें पवित्रपणुं राखजे रे, पठें आ
पणी नीमी संजाल रे ॥ धो० ॥ ५ ॥ रखे मूकतो मन मोकलुं रे, चल मेलीने
संकल रे ॥ समय सुंदरनी शीखडी रे, सुखडी अमृतवेल रे ॥ धो० ॥ ६ ॥

॥ अथ ढंढण ऋषिजिनी सञ्ज्ञाय ॥

॥ ढंढण ऋषिजिने वंदणा ॥ हुं वारी लाल ॥ उत्कृष्टो अणगार रे ॥ हुं वारी
लाल ॥ अजिग्रह लीधो आकरो ॥ हुं वारी ॥ लब्धें लेखुं आहार रे ॥ हुं वा
री लाल ॥ ढं० ॥ १ ॥ दिन प्रति जावे गोचरी ॥ हुं० ॥ न मले शुद्ध आ
हार रे ॥ हुं० ॥ न लीए मूल असूक्तो ॥ हुं० ॥ पींजर दूवो गात रे ॥
हुं० ॥ ढं० ॥ २ ॥ हरि पूठे श्री नेमने ॥ हुं० ॥ मुनिवर सहस्र अठार रे
॥ हुं० ॥ उत्कृष्टो कोण एहमें ॥ हुं० ॥ मुजने कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
ढं० ॥ ३ ॥ ढंढण अधिको दाखीउ ॥ हुं० ॥ श्रीमुख नेम जिणंद रे ॥ हुं० ॥
कृष्ण उमाह्यो वांदवा ॥ हुं० ॥ धन्य जादव कुल चंद रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ४ ॥
गलीआरें मुनिवर मल्या ॥ हुं० ॥ वांदे कृष्ण नरेश रे ॥ हुं० ॥ किणही
मिथ्यात्वी देखीने ॥ हुं० ॥ आव्यो नाव विशेष रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ५ ॥
आवो अम घर साधुजी ॥ हुं० ॥ ल्यो मोदक ठे शुद्ध रे ॥ हुं० ॥
ऋषिजी लेइ आवीया ॥ हुं० ॥ प्रभुजी पास विशुद्ध रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥
॥ ६ ॥ मुजलब्धें मोदक मिल्या ॥ हुं० ॥ पूठे ठे कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
लब्धि नही वत्स ताहरी ॥ हुं० ॥ श्रीपति लब्ध निहाल रे ॥ हुं० ॥

॥ ढं० ॥ ७ ॥ तो मुजने लेवो नही ॥ हुं० ॥ चाल्यो परठण काज रे ॥
हुं० ॥ इंट निंजाडे जाश्ने ॥ हुं० ॥ चूरे कर्म समाज रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ८ ॥
आवी सूधी जावना ॥ हुं० ॥ पाम्यो केवल नाण रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ रुषि
मुगतें गया ॥ हुं० ॥ कहे जिनहर्ष सुजाण रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ मुहपत्तीना पञ्चाश बोलनी सघाय ॥

॥ ढाल ॥ सिरि जंबू रे, विनयनक्ति शिर नामिने ॥ करजोडी रे, पूठे सो
हम स्वामीने ॥ जगवंता रे, कहो शिवकांता केम मले ॥ कहे सोहम रे, मि
थ्या त्रम दूरें टले ॥ त्रुटक ॥ दूरें टले विष गरल ईहा, उन्नय मारग अनुसरी ॥
एक ज्ञान दूजी करत क्रिया, अजेदारोपण करी ॥ जिम पंगु दर्शित चरण
कर्षित, अंध बिहुं निज पुर गया ॥ तिम सत्त्व सजतां तत्त्व नजतां, नविक
केइ सुखिया थया ॥ १ ॥ ढाल ॥ वैकल्यज्युं रे, कष्ट ते करवुं सोहिलुं ॥ पण
जंबू रे, जाण पणुं जग दोहिलुं ॥ तेणें जाणी रे, आवश्यक किरिया करो ॥
उपगरणो रे, रजहरणो मुहपत्ती धरो ॥ त्रुटक ॥ मुहपत्ती श्वेतें मानोपेतें,
शोल निज अंगुल नरी ॥ दोय हाथ जाली दृग निहाली, दृष्टि पडिलेहण
करी ॥ त्यां सूत्र अर्थ सुतत्त्व करीने, सदहुं एम जावियें ॥ नचा वज्रा रूप
तिग तिग, पखोडा षट लावियें ॥ २ ॥ ढाल ॥ समकित मोहनी रे, मिश्र
मिथ्यात्वने परिहरुं ॥ काम राग रे, स्नेह दृष्टि राग संहरुं ॥ ए साते रे,
बोल कह्या हवे आगले ॥ अंगुलि वच्चें रे, त्रण वधूटक कर तलें ॥ त्रुटक ॥
करतलें वामे अंजलि धरि, अखोडा नव कीजियें ॥ प्रमार्जन नव त्यमज
करियें, तिग तिगंतर लीजियें ॥ सुदेव सुगुरु सुधर्म आदरुं, प्रतिपद्दी परि
हरुं ॥ वलि ज्ञान दर्शन चरण आदरुं, विराधक त्रिक अपहरुं ॥ ३ ॥
॥ ढाल ॥ मनोगुप्ति रे, वचन कायगुप्ति नजुं ॥ मनोदंम रे, वचन काय
दंमने तजुं ॥ पचवीश रे, बोल ए मुहपत्तीना लह्या ॥ हवे अंगना रे, परि
हरुं एम सघला कह्या ॥ त्रुटक ॥ कह्या वधूटक करि परस्पर, वाम हा
थें त्रिक करो ॥ हास्य रतिने अरति ठंमी, श्तर कर त्रिक अनुसरो ॥ नय
शोक डुगंढा तजीने, पयाहिणो आचरो ॥ रुष्ण लेश्या नील कापोत, ल
लाटें त्रिक परिहरो ॥ ४ ॥ ढाल ॥ रस गारव रे, रुद्धि शाता गारवा ॥ मुख
हैडे रे, त्रण त्रण एम धारवा ॥ माया शल्य रे, नियाण मिथ्यात्व टालियें ॥
वाम खंधें रे, क्रोध मान दोय गालियें ॥ त्रुटक ॥ गालीयें माया लोच द

द्विण, खंध ऊर्ध्व अधो मली ॥ त्रिक वाम पादे पुढवीने अप, वली तेवनी
रक्त करी ॥ जमणे पगे त्रण वाठ वणसइ, त्रसकायनी रक्ता करुं ॥ पंचा
श बोलें पडिलेहण, करत झानी नव हरुं ॥ ५ ॥ ढाल ॥ एह मांहेथी रे,
चालीश बोल ते नारीने ॥ शीश हृदयना रे, खंध बोल दश वारीने ॥ इ
णविधिश्युं रे, पडिलेहणथी शिव लह्यो ॥ अवधि करी रे, ठकायनो विरा
धक कह्यो ॥ त्रुटक ॥ कह्यो किंचित् आवश्यकथी, तथा प्रवचन सार
थी ॥ जावना चेतन पावना कही, गुरु वचन अनुसारथी ॥ शिव लहे जंबू
रहे जो शुन, वीरविजयनी वाणीएं ॥ मन मांकडुं वनवास रमतुं, वश
करी करी घर आणिएं ॥ ६ ॥ इति सज्ञाय संपूर्ण ॥

॥ अथ काया उपर सज्ञाय ॥

॥ काया रे वाडी कारमी, सीचंतां रे शूके ॥ उंठ कोडि रोमावली, फल
फूल न मूके ॥ का० ॥ १ ॥ काया माया कारमी, जोवंतां जाशे ॥ मारग
लेजो मोहनो, जीवडो सुख पाशे ॥ का० ॥ २ ॥ अरिहंत आंबो मोरीयो,
सामायिक थाणे ॥ मंत्र नवकार संजारजो, समकित शुद्ध ठाणे ॥ का० ॥
॥ ३ ॥ वाडी करो विरतां तणी, सवि लोन निवारो ॥ शील संयम दोनुं
एकठा, नली पेरें पालो ॥ का० ॥ ४ ॥ पांच पुरुष देशावरी, बेठा इण
माली ॥ फल चूटीने चोरीयां, न करी रखवाली ॥ का० ॥ ५ ॥ इण वाडी
एक शूडलो, सुख पिंजर बेठो ॥ बहुत जतन करी राखीठ, जातो किणही
न दीठो ॥ का० ॥ ६ ॥ कां जोलपणे नव हारियो, मत मोडी संजाली ॥
रत्न चिंतामणि सारिखी, कांइ गांठ न वाली ॥ का० ॥ ७ ॥ रत्न तिलक सेवक
नणे, सुणजो वनमाली ॥ वाड नली परें पालजो, करजो ढंग वाली ॥ का० ॥ ८ ॥

॥ अथ वणजारांनी सज्ञाय ॥

॥ नरनव नयर सोहामणुं ॥ वणजारा रे ॥ पामीने करजे व्यापार ॥
अहो मोरा नायक रे ॥ सत्तावन संवर तणी ॥ व० ॥ पोठी नरजे उदार
॥ अ० ॥ १ ॥ शुन परिणाम विचित्रता ॥ व० ॥ करियाणां बहु मूल
॥ अ० ॥ मोह नगर जावा नणी ॥ व० ॥ करजे चित्त अनुकूल ॥ अ०
॥ २ ॥ क्रोध दावानल उलवे ॥ व० ॥ मान विषम गिरिराज ॥ अ० ॥
उलंघजे हलवें करी ॥ व० ॥ सावधान करे काज ॥ अ० ॥ ३ ॥ वंशजाल
माया तणी ॥ व० ॥ नवि करजे विशराम ॥ अ० ॥ खाडी मनोरथ नट

तणी ॥ व० ॥ पूरणनुं नही काम ॥ अ० ॥ ४ ॥ राग द्वेष दोष चोरटा ॥ व० ॥
वाटमां करशे हेरान ॥ अ० ॥ विविध वीर्य उद्भासथी ॥ व० ॥ ते हणजे
रे स्थान ॥ अ० ॥ ५ ॥ एम सवि विघन विदारीने ॥ व० ॥ पहुँचजे शिव
पुर वास ॥ अ० ॥ खय उपशम जे जावना ॥ व० ॥ पोतें जस्या गुण राश
॥ अ० ॥ ६ ॥ खावक जावें ते थगे ॥ व० ॥ लाज होशे ते अपार ॥ अ० ॥
उत्तम वणज जे एम करे ॥ व० ॥ पद्म नमे वारंवार ॥ अ० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सोदागरनी सखाय ॥

॥ लावो लावोने राज, मोंघा मुलनां मोती ॥ ए दंशी ॥

॥ सुण सोदागर बे, दिलकी बात हमेरी ॥ तें सोदागर दूर विदेशी,
सोदा करनकुं आया ॥ मोसम आये माल सवाया, रतन पुरीमां ठाया
॥ सु० ॥ १ ॥ तिनुं दलानकुं हर समजाया, जिनसं बहोत न फाया ॥
पांचुं दीवानुं पाऊं जडाया, एककुं चोकी बिठाया ॥ सु० ॥ २ ॥ नफा
देखकर माल विहरणां, चुआ कटे न युं धरनां ॥ दोनुं दगाबाजी दूर क
रनां, दीपकी ज्योतें फिरनां ॥ सु० ॥ ३ ॥ उरदिन वली मेहेलमें रहनां,
बंदरकुं न हलानां ॥ दश सहेरसैं दोस्तिहिं करना, उनसैं चित्त मिलानां ॥
॥ सु० ॥ ४ ॥ जनहर तजनां जिनवर नजनां, सजना जिनकुं दलाइ ॥
नवसर हार गलेमें रखनां, जखनां लखकी कटाइ ॥ सु० ॥ ५ ॥ शिरपर
मुगट चमर ढोलाइ, अम घर रंग बधाइ ॥ श्रीगुनवीर विजय घर जाइ,
होत सताबी सगाइ ॥ सु० ॥ ६ ॥

॥ अथ आपस्वन्नावनी सखाय ॥

॥ आप स्वनावमां रे, अवधू सदा मगनमें रहेनां ॥ जगत जीव हे
करमाधीना, अचरिज कबुअ न लीना ॥ आ० ॥ १ ॥ तुम नही केरा
कोइ नही तेरा, क्या करे मेरा मेरा ॥ तेरा हे सो तेरी पास, अवर सबे
अनेरा ॥ आ० ॥ २ ॥ वपु विनाशी तूं अविनाशी, अब हे इनकुं विलासी ॥
वपु संघ जब दूर निकासी, तब तुम शिवका वासी ॥ आ० ॥ ३ ॥ राग ने
रीसा दोष खबीसा, ए तुम दुःखका दीसा ॥ जब तुम उनकुं दूरी करीसा,
तब तुम जगका ईसा ॥ आ० ॥ ४ ॥ परकी आसा सदा निरासा, ए हे जग
जन पासा ॥ ते काटनकुं करो अन्यासा, लहो सदा सुखवासा ॥ आ० ॥
॥ ५ ॥ कबहींक काजी कबहींक पाजी कबहिक दुआ अपन्नाजी ॥ कब

हींक जगमें कीर्ति गाजी, सब पुजलकी बाजी ॥ आ० ॥ ६ ॥ शुद्ध उपयोग
ने समता धारी, ज्ञान ध्यान मनोहारी ॥ कर्म कलंककुं दूर निवारी, जीव
वरे शिव नारी ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति सभाय ॥

॥ अथ श्री शोल सतीयोनी सञ्ज्ञाय ॥

॥ शोल सतीनां लीजें नाम, जेथी मन वंछित शुज काम ॥ नक्ति जाव
अति आणी घणो, जाव धरीने नवियण सुणो ॥ १ ॥ ब्राह्मी चंदन बा
ला नाम, राजिमती झोपदी अनिराम ॥ कौशल्या ने मृगावती, सुलसा
सीता ए महासती ॥ २ ॥ सती सुजडा सोहामणी, पोल उधाडी चंपा त
णी ॥ शिवा नाम जपो जगवती, जगीश आपे कुंती सती ॥ ३ ॥ शीलव
ती शीलें शोजती, नजो जावें ए निर्मल मती ॥ दमयंती ने चूला सती, प्र
जावती ने पद्मावती ॥ ४ ॥ शोल सतीनां नाम उदार, जणतां गणतां शिव
सुखकार ॥ शाकिनी माकिनी व्यंतर जेह, सति नामें न पराजवे तेह ॥ ५ ॥
आधि व्याधि सवि जाये रोग, मन गमता सवि पामे जोग ॥ संकट विक
ट जाए सवि दूर, तिमिर समूह ज्यम उगे सूर ॥ ६ ॥ राज रुद्धि धरें होए बहु, राय
राणा ते माने सहु ॥ वाचक धर्मविजय गुरुराय, रत्नविजय जावें गुण गाय ॥ ७ ॥

॥ अथ आत्मशिक्षा सभाय ॥ राग रामग्री ॥

॥ आत्मरामें रे मुनि रमे, चित्तविचारीने जोय रे ॥ ताहारुं दीसे नवि
कोय रे, सहु स्वारथी मढ्युं जोय रे, जन्म मरण करे लोय रे, पूठें सब
मली रोय रे ॥ आ० ॥ १ ॥ सजन वर्ग सवि कारमुं, कूडो कुटुंब परि
वार रे ॥ कोइ न करे तुज सार रे, धर्म विण नही कोइ आधार रे,
जिणें पामे नवपार रे ॥ आ० ॥ २ ॥ अनंत कलेवर मूकीयां, तें कीयां
सगपण अनंत रे ॥ नव उद्देगें रे तुं जम्यो, तोही न आव्यो तुज अंत रे ॥
चेतो हृदयमां संत रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ जोग अनंता तें जोगव्या, देव म
णुअ गतिमांहे रे ॥ तृप्ति न पाम्यो रे जीवडो, हजी तुज वांछा ठे त्यांहि
रे, आण संतोष चित्तमांहि रे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान करोरे आत्म तणुं
परवस्तुथी चित्त वारी रे ॥ अनादि संबंध तुज को नही, शुद्ध निश्चय इम
धारी रे, इणविध निज चित्त ठारी रे, मणिचंड आत्म तारी रे ॥ आ० ॥ ५ ॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी सभाय ॥

॥ श्रीसीमंधर साहेब आगें ॥ ए देशी ॥ अरिहंत पहेले थानक गणी

यें, बीजे पद सिद्धाणं ॥ त्रीजे पवयण आयसिय चोये, पांचमे पद येराणं
रे ॥ जविया ॥ वीश थानक तप कीजें ॥ उली वीश करीजें रे ॥ ज० ॥
गणणुं एह गणीजे रे ॥ ज० ॥ जिम जिनपद पामीजे रे ॥ ज० ॥ नर
जव लाहो लीजे रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ उवजाय ठे
सवसाहूणं, सातमे आठमे नाण ॥ नवमे दंसण दसमे विणयस्स, चारित्र
अगियारमे जाण रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ २ ॥ बारमे वंजवयधारीणं, तेरस
मे किरियाणं ॥ चउदमे तव पन्नरमे गोयम, सोलसमें नमो जिणाणं रे
॥ ज० ॥ वी० ॥ ३ ॥ चारित्तस्स सत्तरमे जपीयें, अठारसमे नाणस्स ॥
उगणीशमे नमो सुयस्स संजारो, वीशमे नमो तिहस्स रे ॥ ज० ॥ वी०
॥ ४ ॥ एकासणादिक तप देववंदन, गणणुं दोय हजार ॥ संघ विनय
बुध शिष्य सुदर्शन, जंपे एह विचार रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ शीयलविपे शिखामणनी सञ्जाय ॥

॥ ढाल ॥ एतो नारी रे, बारी ठे छुर्गति तणी ॥ ठांम संगत रे मूरख
तुं परखी तणी ॥ जीव जोला रे, मोला तेहछुं म म करे ॥ शीख मानी
रे, ठानी वात तुं परिहरे ॥ १ ॥ त्रुटक ॥ जो वात करीश परनारी साथें,
लोक सहु हेरे अठे ॥ राय रांक थइने रव्या रानें, सुखें नही बेसे पठे ॥
ए मदनमाती विषय राती, जेसी काती कामिनी ॥ पहेछुं तो वलि सुख
देखाडे, पठे पठाडे जामिनी ॥ २ ॥ ढाल ॥ कर पगना रे, नयण वयण
चाला करे ॥ बोलावी रे, नरने लेइ धाइ परे ॥ जोलावी रे, हाव जाव
देखाडशें ॥ पगें लागी रे, मरकलडे मन पाडशें ॥ ३ ॥ त्रुटक ॥ ए पास
पाडे धन गमाडे, मान खंमे लीलढी ॥ बोलंती रूडी चित्त कूडी, कूड क
पटनी कोथली ॥ ए नर अमूलक व्यसन पडिउ, पठे न पोसाये पायको ॥
दीवान दंमे मान खंमे, मार सहे पठे रायको ॥ ४ ॥ ढाल ॥ ठांमी जेशे
रे, वेश्याना लंपट नरा ॥ सहु सधवा रे, विधवा दासी दूरे करा ॥
जा नाशी रे, रूप देखी जीव एह तणुं ॥ उजो रही रे, एह साहामुं म म जो
घणुं ॥ ५ ॥ त्रुटक ॥ घणुं म जोइश एह सामुं, कुलखी दीठे नवि गमे ॥
जिम शुनी पूठें श्वान हींमे, तिम परनारी पूठें कां जमे ॥ जिम बिह्वाडो
दूध देखे, मोंजे मांग न देखे ए ॥ परनार पेथ्यो पुरुष पापी, कियो जय
न लेखे ए ॥ ६ ॥ ढाल ॥ फूल वेणी रे, शिर सिंदूर सेंथो जख्यो ॥ ते दे

खी रे, फट मूरख मन कां कखो ॥ देखी टीलां रे, टीलां इंडिय करी गह
 गह्यो ॥ शिर राखडी रे, आंख देइ तुं कां रह्यो ॥ ७ ॥ झुटक ॥ कां रह्यो
 मूरख आंख देइ, शणगार नार इणें धखा ॥ ए उली जीहा, आखें पी
 हा, कान कूपा मल जखा ॥ नारी अग्रि पुरुष माखण, बोल बोलतां
 विगरे ॥ स्त्री बेहमां गुं सार दीगो, मूढ महिआं कां करे ॥ ८ ॥ ढाल ॥
 इंडिय वाह्यो रे, जीव अज्ञानी पापिउ ॥ माने नरगह रे, सरग करी विष
 व्यापीउ ॥ कां नूलो रे, शणगार देखी एहनां ॥ जाणो प्राणी रे, ए ठे
 दुःखनी अंगना ॥ ९ ॥ झुटक ॥ अंगना तुं ठोडी ठोकरे, जश कीर्ति सघ
 ले लहे ॥ कुशीलनुं जो नाम लिए को, परलोक डुर्गति दुःख सहे ॥
 विजयनइ बोले नवि मोले, शीयलथकी जे नरवरा ॥ तस पायें ला
 गुं सेवा मागुं, जे जगमांहे जयकरा ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ शान्तिजिननी आरती ॥

॥ जय जय आरती शान्ति तुमारी, तोरा चरणकमलकी में जाउं बलि
 हारी ॥ जय० ॥ १ ॥ विश्वसेन अचिराजिके नंदा, शान्तिनाथ मुख पूनम
 चंदा ॥ जय० ॥ २ ॥ चालीश धनुष्य सोवनमय काया, मृगलंठन प्रभुचरण
 सुहाया ॥ जय० ॥ ३ ॥ चक्रवर्ती प्रभु पांचमा सोहे, सोलमा जिनवर जग
 सहु मोहे ॥ जय० ॥ ४ ॥ मंगल आरती तोरी कीजें, जन्म जन्मनो
 लाहो लीजें ॥ जय० ॥ ५ ॥ कर जोडी सेवक गुण गावे, सो नर नारी
 अमर पद पावे ॥ जय० ॥ ६ ॥ इति शान्तिजिन आरती ॥

॥ अथ श्री आदिजिन आरती ॥

॥ अपहारा करती आरति जिन आगें ॥ हारे जिन आगें रे जिन आगें,
 हारे एतो अविचल सुखडां मागे ॥ हारे नाजी नंदन पास ॥ अपहारा करती
 आरती जिन आगें ॥ १ ॥ ता येइ नाटक नाचती पाय ठमके ॥ हारे दोय
 चरणे जांजर ठमके ॥ हारे सोवन घूघरी घमके ॥ हारे लेती फूदडी बाल ॥
 ॥ अ० ॥ १ ॥ ताल मृदंगने वांशली मफ वेणा ॥ हारे रूडा गावंती स्वर जीणा ॥
 हारे मधुर सुरासुर नयणा ॥ हारे जोती मुखडुं निहाल ॥ अ० ॥ २ ॥
 धन्य मरुदेवा मातने प्रभु जाया ॥ हारे तोरी कंचनवरणी काया ॥ हारे
 में तो पूरव पुण्यें पाया ॥ हारे देख्यो तोरो देदार ॥ अ० ॥ ४ ॥ प्राणजी
 वन परमेश्वर प्रभु प्यारो ॥ हारे प्रभु सेवक दुं दुं तारो ॥ हारे नवो न

वनां दुःखडां बारो ॥ हारे तुमें दीन दयाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ सेवक जाणी
आपणो चित्त धरजो ॥ हारे मोरी आपदा सघली हरजो ॥ हारे मुनि
माणक सुखीउ करजो ॥ हारे जाणी पोतानो बाल ॥ अ० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ जिन नव अंग पूजानां दोहा लिख्यंते ॥

॥ जल नरि संपुट पत्रमां, युगलिक नर पूजंत ॥ रूपन चरण अंगूठडो,
दायक नवजल अंत ॥ १ ॥ जानु बलें काउस्सग रह्या, विचखा देश वि
देश ॥ खडां खडां केवल लद्युं, पूजो जानु नरेश ॥ २ ॥ लोकांतिक वचनें
करी, वरश्या वरशी दान ॥ करकांमे प्रभु पूजना, पूजो नवि बहुमान
॥ ३ ॥ मान गयुं दोय अंसथी, देखी वीर्य अनंत ॥ चुजाबलें नवजल
तखां, पूजो खंध महंत ॥ ४ ॥ सिद्ध शिला गुण उजली, लोकांते जगवंत ॥
वसिया तेणें कारण नवि, शिरशीखा पूजंत ॥ ५ ॥ तीर्थकर पद पुण्यथी,
तिहुअण जन सेवंत ॥ त्रिचुवन तिलक समा प्रभु, जाल तिलक जयवंत
॥ ६ ॥ शोल पहोर प्रभु देशना, कंठविवर वर्तुल ॥ मधुरध्वनि सुर नर सुणे,
तेणें गले तिलक अमूल ॥ ७ ॥ हृदय कमल उपशम बलें, बाल्या राग ने
रोष ॥ हीम दहे वन खंमने, हृदय तिलक संतोष ॥ ८ ॥ रत्नत्रयी गुण
उजली, सकल सुगुण विशराम ॥ नानि कमलनी पूजना, करतां अविचल
धाम ॥ ९ ॥ उपदेशक नव तत्त्वनां, तेणे नव अंग जिणंद ॥ पूजो बहुविध
रागथी, कहे शुन वीर मुणिंद ॥ १० ॥ इति श्री नव अंग पूजानां दोहा ॥

॥ अथ श्री पार्श्वनाथनी आरती ॥

॥ आरति कीजें पास कुंवरकी, जन्म मरण जय हर जिनवरकी ॥ न
थरी वणारसी जन्म कहावे, वामो मात प्रभु हुलरावे ॥ आ० ॥ १ ॥
यौवन वन फल जोगि जणावे, नारी प्रजावती सती परणावे ॥ काय नि
रोग जोग विलसावे, पुरिसादाणी बिरुद धरावे ॥ आ० ॥ २ ॥ ज्ञान वि
लोकी कमठ हरावे, गहन दहनथी फणी निकसावे ॥ सेवक मुख नवकार
सुणावे, धरणराय पदवी निपजावे ॥ आ० ॥ ३ ॥ क्रोधी कमठ हठ तप
लय लावे, जिन दर्शनसें सुरगति पावे ॥ जोग संयोग वियोग बनावे,
संयम श्री आतम परणावे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान लेहरियां काउस्सग
जावे, स्वामिकूं वड लय तव ठावे ॥ मेघमालि जलधर वरसावे, जब नासा
नर नर जल लावे ॥ आ० ॥ ५ ॥ तव धरणेंडासन कंपावे, पद्मावति

सार्थें त्यां आवे ॥ नाथ उरध सिर फणिकुं धरावे, जई अपराधी देव मरावे
 ॥ आ० ॥ ६ ॥ सांईं शरण लहि समकित पावे, फणपति नाटक विधि
 विरचावे ॥ प्रभु चरणे नमि गेह सधावे, जगदीश्वर घनघाति हरावे ॥ आ० ॥
 ॥ ७ ॥ साकारें केवज डुग पावे, धर्म कही जिननाम खपावे ॥ नूतल
 विचरी मोह सिधावे, अगुरु लघु गुण प्रभु निपजावे ॥ आ० ॥ ८ ॥
 आरति गतकी आरति गावे, श्रोता वक्ता रति उतरावे ॥ मनमोहन प्रभु
 पास कहावे, श्रीगुनवीर ते शीश नमावे ॥ अ० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ चारो मंगल चार, आज महारे चारो मंगल चार ॥ देख्यो दरस स
 रस जिनजीको, शोना सुंदर सार ॥ आज० ॥ १ ॥ ठिनुं ठिनुं जन मन
 मोहन अरचो, घसी केसर घनसार ॥ आ० ॥ २ ॥ विविध जातिके पुष्प
 मंगावो, सफल करो अवतार ॥ आ० ॥ ३ ॥ धूप उखेवोने करो आरति,
 मुख बोलो जयकार ॥ आ० ॥ ४ ॥ समवसरण आदीसर पूजो, चोमुख
 प्रतिमा चार ॥ आ० ॥ ५ ॥ हैये धरी जाव जावना जावो, जिम पामो नवपार
 ॥ आ० ॥ ६ ॥ सकलसंध सेवक जिनजीको, आनंदघन उपगार ॥ आ० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्रीपांच कारणनुं स्तवन ॥

॥ दोहा. ॥ सिद्धारथसुत वंदीएं, जगदीपक जिनराज ॥ वस्तुतत्व सवि
 जाणीएं, जस आगमथी आज ॥ १ ॥ स्याद्वादथी संपजे, सकलवस्तु
 विख्यात ॥ सप्तजंगरचना विना, बंध न बेसे वात ॥ २ ॥ वाद वदे नय जू
 जुआ, आप आपणे ठाम ॥ पूरण वस्तु विचारतां, कोइ न आवे काम ॥ ३ ॥
 अंध पुरुषें एह गज, ग्रही अवयव एकैक ॥ दृष्टिवंत लहे पूर्ण गज, अवय
 व मिली अनेक ॥ ४ ॥ संगति सकलनयें करी, जुगतियोग शुद्ध बोध ॥
 धन्य जिन शासन जगजयो, जिहां नही किशो विरोध ॥ ५ ॥

॥ ढाल पहेली ॥ राग आशावरी ॥

॥ श्रीजिनशासन जगजयकारी, स्याद्वादशुद्धरूप रे ॥ नयएकांत मि
 थ्यात निवारण, अकल अजंग अनूप रे ॥ श्री० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥
 कोइ कहे एक कालतणें वश, सकल जगत गति होय रे ॥ कालें ऊपजे
 कालें विणसे, अवर न कारण कोय रे ॥ श्री० ॥ २ ॥ कालें गर्ज धरे जगव
 निता, कालें जनमे पत रे ॥ कालें बोले कालें चाले, कालें जाले घरसूत रे

॥ श्री० ॥ ३ ॥ कालें दूधयकी दही थाये, कालें फल परिपाक रे ॥ विवि
ध पदारथ काल उपाए, कालें सहु थाये खाक रे ॥ श्री० ॥ ४ ॥ जिनचो
वीशे बारे चक्रवर्त्ती, वासुदेव बलदेव रे ॥ काले कवलित कोई दीसे,
जसु करता सुरसेव रे ॥ श्री० ॥ ५ ॥ उत्सर्पिणी अवसर्पिणी आरा, ठए
जूईजूई नात रे ॥ षट्कृतु कालविशेष विचारो, निन्न निन्न दिन रात रे ॥
श्री० ॥ ६ ॥ कालें बाल विलास मनोहर, यौवन काला केश रे ॥ वृद्धपण वली
पली वपु अतिडुर्बल, शक्ति नहीं लवलेश रे ॥ श्री० ॥ ७ ॥ इति कालविवादः ॥

॥ ढाल बीजी ॥ गिरुआ गुणवीरजी ॥ ए देशी ॥

॥ तव स्वजाववादी वदे जी, काल किशुं करे रंक ॥ वस्तुस्वजावें नीप
जे जी, विणसे तिमज निशंक ॥ सुविवेक विचारी जूउ, जूउ वस्तुस्वजाव
॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ ठते योग जोबनवती जी, वांजणी न जणे बाल ॥
मूठ नहीं महिलामुखें जी, करतल ऊगे न वाल ॥ सु० ॥ २ ॥ विणस्व
जाव नवि नीपजे जी, केम पदारथ कोय ॥ अंब न लागे लींबडे जी, बा
ग वसंतें जोय ॥ सु० ॥ ३ ॥ मोरपिह कुण चीतरे जी, कुण करे संध्यारंग
॥ अंग विविध सवि जीवनां जी, सुंदरनयन कुरंग ॥ सु० ॥ ४ ॥ कांटा
बोर बबुलनां जी, कोणें अणीयालां कीध ॥ रूपरंग गुण जूजुआ जी, तरु
फल फूल प्रसिद्ध ॥ सु० ॥ ५ ॥ विषधर मस्तक नित्य वसे जी, मणि हरे विष
ततकाल ॥ पर्वत थिर चल वायरो जी, उर्ध्व अग्निनी जाल ॥ सु० ॥ ६ ॥
मह तुंव जलमां तरे जी, बूडे काग पहाण ॥ पंखिजात गयणे फिरे जी, इणि
परे सयल विन्नाण ॥ सु० ॥ ७ ॥ वायु शुंठथी उपशमे जी, हरडे करे विरेच ॥
सीकें नहीं कण कांगडुं जी, शक्तिस्वजाव अनैक ॥ सु० ॥ ८ ॥ देशविशेषें
काष्ठनां जी, जुयमां थाय पहाण ॥ शंख अस्थिनो नीपजे जी, क्षेत्रस्वजाव
प्रमाण ॥ सु० ॥ ९ ॥ रवि तातो शशि शीतलो जी, नव्यादिकबहुजाव ॥ ठए
इव्य आप आपणा जी, न तजे कोय स्वजाव ॥ सु० ॥ १० ॥ इति स्वजाववादः ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ कपूर होए अति ऊजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ काल किशुं करे बापडो जी, वस्तु स्वजाव अकळ ॥ जो नवि होये न
वितव्यता जी, तो किम सीके कळ रे ॥ प्राणी म करो मन जंजाल, नावी
जाव निहाल रे ॥ प्राणी० ॥ म० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ जलनिधि तरे जंगल
फरे जी, कोड जतन करे कोय ॥ अणजावी होवे नहीं जी, नावि होय

ते होय रे ॥ प्रा० ॥ १ ॥ आंबे मोर वसंतमां जी, मालें मालें केइ लाख ॥
 केइ खखां केइ खाखटी जी, केइ आंधा केइ साख रे ॥ प्रा० ॥ २ ॥ बाउल
 जिम जवितव्यता जी, जिण जिण दिसि ऊजाय ॥ परवश मन माणस त
 णुं जी, तृण जिम पूंठे धाय रे ॥ प्रा० ॥ ४ ॥ नियतिवशें विणचिंतव्युं
 जी, आवी मळे तत्काल ॥ वरसा सोनुं चिंतव्युं जी, नियंति करे विसराल
 रे ॥ प्रा० ॥ ५ ॥ ब्रह्मदन चक्रीतणां जी, नयण हणे गोवाल ॥ दोय सह
 स्स जस देवता जी, देह तणा रखवाल रे ॥ प्रा० ॥ ६ ॥ कोकूहो कोयल
 करे जी, किम राखी शके प्राण ॥ आहेडी शरताकीयो जी, उपर नमे शीं
 चाण रे ॥ प्रा० ॥ ७ ॥ आहेडी नागें मश्यो जी, बाण लाग्यो शींचाण ॥
 कोकूहो ऊडी गयो जी, जूउ जूउ नियत प्रमाण रे ॥ प्रा० ॥ ८ ॥ शस्त्र
 हण्यां संग्राममां जी, रानें पड्या जीवंत ॥ मंदिरमांथी मानवी जी, राख्या
 ही नरहंत रे ॥ प्रा० ॥ ९ ॥ इति जवितव्यतावादः कथितः ॥

॥ ढाल चोथी ॥ राग मारुणी ॥ मनोहर हींग्जी रे ॥ ए देशी ॥

॥ काल स्वनाव नियतमति कूडी, कर्म करे ते आय ॥ कर्मै निरय तिरि
 य नर सुरगति जी, जीव जवंतरे जाय, चेत न चेतियें रे ॥ १ ॥ कर्मसमो नहीं
 कोइ ॥ चेतन ॥ ए आंकणी ॥ कर्मै राम वस्या वनवासें, सीता पामे आल ॥
 कर्मै लंकापति रावणनुं, राजी थयुं विसराल ॥ चे० ॥ १ ॥ कर्मै कीडी
 कर्मै कुंजर, कर्मै नर गुणवंत ॥ कर्मै रोग शोग डुख पीडित, जनम
 जाय विलपंत ॥ चे० ॥ २ ॥ कर्मै वरस लगें रिसहेसर, उदक न पामे
 अन्न ॥ कर्मै वीरने जूउ योगमां रे, खीला रोप्या कन्न ॥ चे० ॥ ४ ॥ कर्मै
 एक सुखपालें बेसे, सेवक सेवे पाय ॥ एक हय गय रथ चढ्यां चतुर नर,
 एक आगल उजाय ॥ चे० ॥ ५ ॥ उद्यम मानी अंध तणी परें, जग हींमे
 हाहूतो ॥ करम बली ते लहे सकल फल, सुख नर सेजें सूतो रे ॥ चे०
 ॥ ६ ॥ उंदर एकें कीधो उद्यम, करंमीयो करकोले ॥ मांहे घणा दिवस
 नो नूरव्यो, नाग रह्यो डुःख मोले रे ॥ चे० ॥ ७ ॥ विवर करी मूषक त
 स मुखमां, दिये आपणो देह ॥ माग लही वन नाग पधाखा, कर्म मर्म
 जूउ एह ॥ चे० ॥ ८ ॥ इति कर्म विवादः कथितः ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ हवे उद्यमवादी नणे ए, ए च्यारे असमर्थ तो ॥ सकल पदारथ सा

धवा ए, एक उद्यम समरथ तो ॥ उद्यम करतां मानवी ए, शुं नवि सीजे का
ज तो ॥ रामें रयणायर तरी ए, लीधुं लंका राज तो ॥ १ ॥ करम नियत ते
अनुसरे ए, जेहमां शक्ति न होय तो ॥ देउल वाघ मुखें पंखीयां ए, पिउ
पेसंता जाय तो ॥ २ ॥ विण उद्यम किम निकले ए, तिल मांहेथी तेल तो ॥
उद्यमथी उंची चढे ए, जुउ एकेंडिय वेल तो ॥ ४ ॥ उद्यम करतां एक समे ए,
जेह नवि सीजे काज तो ॥ ते फिरि उद्यमथी हुवे ए, जो नवि आवे वाज तो
॥ ५ ॥ उद्यम करी उंछा विनाए, नवि रंधाये अन्न तो ॥ आवी न पडे को
लीउ ए, मुखमां पखे जतन्न तो ॥ ६ ॥ कर्म पूत उद्यम पिता ए, उद्यमें
कीधां कर्म तो ॥ उद्यमथी दूरे टलें ए, जुउ कर्मनो मर्म तो ॥ ७ ॥ दृढप्रहा
री हत्या करी ए, कीधां पाप अनंत तो ॥ उद्यमथी षटमात्तमां ए, आप
यथा अरिहंत तो ॥ ८ ॥ टीपे टीपे सर जरे ए, कांकरे कांकरे पाल तो ॥
गिरि जेहवा गढ नीपजे ए, उद्यम शक्ति निहाल तो ॥ ९ ॥ उद्यमथी जल
बिंडुउ ए, करे पाखाणमां ठाम तो ॥ उद्यमथी विद्या जणे ए, उद्यम जोडे
दाम तो ॥ १० ॥ इति उद्यमविवादः ॥

॥ ढाल ठछी ॥ ए ठंमी किहां राखी ॥ ए देशी ॥

॥ ए पांचे नयवाद करंतां, श्रीजिन चरणे आवे ॥ अमिय सरस जिन
वाणी सुणीनें, आनंद अंग न मावे रे प्राणी ॥ समकित मति मन आ
णो, नय एकांत म ताणो रे प्राणी ॥ ते मिथ्यामति जाणो रे प्राणी ॥ स०
॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ ए पांचे समुदाय मिथ्या विण, कोई काज न सीजे ॥
अंगुलियोगें करतणी परें, जे बूजे ते रीजे रे प्राणी ॥ स० ॥ २ ॥
आग्रह आणी कोई एकने, एहमां दीजें वडाई ॥ पण सेना मिलि सकल र
णांगण, जींते सुजट लडाइ रे प्राणी ॥ सम० ॥ ३ ॥ तंतु स्वजावें पट उप
जावे, काल क्रमें रे वणाए ॥ जवितव्यता होय तो निपजे, नहीं तो विध
न घणांए रे प्राणी ॥ सम० ॥ ४ ॥ तंतुवाय उद्यम जोक्तादिक, जाग्य
सकल सहकारी ॥ इम पांचे मलि सकल पदारथ, उत्पत्ति जुउ विचारी रे
प्राणी ॥ सम० ॥ ५ ॥ नियतिवशें हलुकरमो यश्ने, निगोदथकी निक
लीयो ॥ पुण्ये मनुज जवादिक पामी, सजुरुने जई मलियो रे ॥ प्राणी
॥ सम० ॥ ६ ॥ जव थितिनो परिपाक थयो तव, पंमितवीर्य उल्लसिउ ॥ जव्य
स्वजावें शिवगति पामी, शिवपुर जश्ने वसीउ रे प्राणी ॥ सम० ॥ ७ ॥ वर्द्धमान

जिन इणि परें विनयें, शासन नायक गायो ॥ संघ सकल सुख होये जेह
थी, स्यादवादरस पायो रें प्राणी ॥ सम० ॥ ८ ॥ कलश ॥ इय धर्म नायक
मुक्ति दायक, वीरजिनवर संशुण्यो ॥ सय सतर सर्वंत वन्हि लोचन,
वर्ष हर्ष धरी घणो ॥ श्रीविजय देव सूरिंद पटधर, श्रीविजय प्रजमुणिंद ए ॥
श्री कीर्त्तिविजय वाचक शिष्य इणिपरें, विनय कहे आणंद ए ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ सामयिकना बत्रीश दोषनी सव्वाय ॥

॥ चोपाई ॥ शुन गुरु चरणें नामी शीश, सामायिकनां दोष बत्रीश ॥
कहिंशुं त्यां मननां दश दोष, दुशमन देखी धरतो रोष ॥ १ ॥ सामायिक
अविवेकें करे, अर्थ विचार न हैडे धरे ॥ मन उद्वेग इहे यश घणो, न
करे विनय वडेरा तणो ॥ २ ॥ जय आणे चिंते व्यापार, फल संशय नी
आणां सार ॥ हवे वचननां दोष निवार, कुवचन बोले करे दुंकार ॥ ३ ॥
लइ कुंची जा घर उघाड, मुखे लवी करतो वढवाड ॥ आवो जावो बोले
गाल, मोह करी दुलरावे बाल ॥ ४ ॥ करे विकथा ने हास्य अपार, ए दश
दोष वचननां वार ॥ काया केरां दूषण बार, चपलासन जोवे दिशि चा
र ॥ ५ ॥ सावद्य काम करे संघात, आलस मोडे उंचे हाथ ॥ पग लांबे बे
से अविनीत, उठिंगण द्ये थांजो जींत ॥ ६ ॥ मेल उतारे खरज खणाय,
पग ऊपर चढावे पाय ॥ अति उघाडुं मेले अंग, ढांकें तेम वली अंग उपं
ग ॥ ७ ॥ निझायें रस फल निर्गमे, करहा कंटक तरुएं जमे ॥ ए बत्री
शे दोष निवार, सामायिक करजो नर नार ॥ ८ ॥ समता ध्यान घटा उज
ली, केशरी चोर दुवो केवली ॥ श्रीशुनवरी वचन पालती, स्वर्गे गइ सुल
सा रेवती ॥ ९ ॥ इति सामायिक बत्रीश दोष स्वाध्याय ॥

॥ इति श्रीश्रावकस्य दैवसिकादिकपंचप्रतिक्रमण
सूत्राणि सार्थानि, स्तवनसव्वायस्तुत्यादि
सहितानिच समाप्तानि ॥

